Universidad de Deusto
Biblioteca

Giovanni - Sermones funebres

1515

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Incipiunt orationes funebres: siue sermonarij de mortuis ꝑm venerabilem patrem fratrem Johannem de sancto Geminiano. Et primum eiusdē in omnes sermones proemium.

Considera israel pro his q̄ mortui sūt. ij. Reg. .s. Quia in locis t ciuitatib⁹ plurimis consueuerūt i defunctoꝝ funeribus ꝓdicationes ad populū fieri: que etsi pro mortuis occasionaliter fiāt. idest occasione ipsoꝝ: magis tamē pro consolatione viuentium t doctrina audientium eos fieri est credendū. Oportet in predicatiōibus talibus que ſcz ad funera fiunt predicatorem ad tria precipue intentionē habere: que in verbis ꝓpositis breuiter innuūtur. Et primo quidē ad eruditionem ppli. Scō ad honorē dei. Tertio quoq; si possit ad commendationē defuncti. ¶ Propter primū ad considerandū inducitur q̄ dicit et considera: vt videlicz ante q̄ predicet que dicere possit vel debeat magis vtilia populo diligenti cōsideratione disponat. Vtinscemodi aūt esse videntur que ipsius auditores ad mūdi contemptū inducunt predicando videlicz eis et laborē et dolorem mūdana diligentiū: ꝑm illud ꝑs. ix. Tu laborem t dolorem cōsideras. Laborē ſcz ventiū t mūdana querētiū: t dolorem morientiū t ea deserentiū. Item talis esse videtur que debet etiaz considerare vt predicet que peritōres ad compunctionem inducunt: siue exaggerādo peccatoꝝ iniquitatem. Job. xj. Videns iniquitatē nonne cōsiderat: ſcz q̄ sit increpāda. Siue ostendēdo peccati viliratem. De qua er ꝑsona aie peccatricis ōr Ezechiē. f. Vide dñe t considera q̄ vilis facta sum. Siue etiaz declarando peccati sterilitatē: ꝓpter quā peccatores inutiles nec mittunt semina operū nec recolligūt manipulos fructuuz. Vñ Luce xij. Cōsiderate corvos. i. in petio denigratos: q̄m nō semināt ſcz merita: nec metūt ſcz premia. Siue etiaz ꝓdicādo retributionis calamitatē. ꝑs. xc. Oculis tuis considerabis: t retributionē peccatoꝝ videbis. Sunt etiā in ꝓdicationib⁹ talib⁹ non modicū vtilia ꝑplo: que diuini iudicij peccatoribus timorem incutiunt: q̄ ſcz ex talibus more ad contritionē t penitentiaz magis sollicitātur. Job. xxiij Cōsiderans eum ſcz diem iudicij timore sollicitor. B

Propter ſcōm: vt dei ſcz honorē intēdat qui predicat seu docet sub nōie israel scriptura ꝓposita ꝓdicantem alloq̄f: considera inquiēs israel. Israel eſt videns deum interpretatur. Et talis debet esse quilibet ꝓdicator vt contēplationis et intentionis sue oculis deū iugiter intueatur t videat. Intētionis quippe oculo ꝓdicator ad deuz aspicit q̄n in suis sermonib⁹ non laudem vel gloriā ꝓpriā: sed honorē dei tantūmodo ꝑ doctrine ꝓfectū intendit. Alioquin si gloriam ꝓpriā quereret. non deum sed semetipsum aspiceret: t tunc eterna bona q̄ sunt facto ꝓdicatori ꝓmissa minime obtineret. De quibus videlz bonis ōr Numeri. r. Dño bona ꝓmisit israeli. i. recta intentione predicanti. Debet quoq; deum videre qui ꝓdicat oculo contēplationis interne. Sed sicut dñs Augu. testat: humane mētis acies invalida in tam excellenti luce nō figitur: nisi ꝓius per iusticiam fidei emundet. Unde si ꝓdicator in fide errans deū contēplet: quasi corrupto t non sano oculo deū intuetur: t tunc vere nō cognoscit eū. ꝑm illō Esa. f. Israel aūt me non cognoscit. Et de heretico ꝓdicatore scriptum est. Ro. xj. Cecitas ex parte contingit in israel. Ex parte quidē dicit: quia plerūq; doctor hereticus licz erret in vno articulo: in alio tamen non errat. Vere quoq; t israel poterit ꝓdicator vocari: si fuerit sanctus t mundus in corde. ꝑm illud Viere. ij. Sanctus israel dño. Item si fortis t laboriosus in opere. secōm illud Numeri. xxiij. Israel aūt fortiter aget. Rursus si sit verax t non dolosus in sermone. ꝑm illud Joh. j. ecce vere israelita in quo dolus non est. Item etiā si sit fertilis. i. multū faciens fructum in peccatorum conuersione. ꝑm illud Osee x. Vitis frondosa israel: fructui adequatus est ei ſcz q̄ sicut precedunt frondes verborum ita quoq; sequitur fructus in ꝓfectu auditoꝝ. ¶ Tertio aūt in ꝓdicatore requiritur vt ſcz in funeribus ꝓdicet ꝑ his qui mortui sunt ſcz cōmendādis: vt videlz si bñ vixerūt: eoꝝ laudata opa sint alijs i exēplum. Et tutius quidē est laudare bonos viros mortuos q̄ viuentes. ꝑm illud Eccls. xlij. Laudaui magis mortuos q̄ viuētes. Duplici enim ex cāusa: vt dicit Maximus in

quodā sermone. vtilius est hominem mortuū laudare ꝙ viuentē: vt illo potissimus rēpore laudē sanctitatis extollas quando nec laudantis adulatio nocet: ne laudatū rērat elatio. Lauda post periculum: predica securū. Lauda nauigantis felicitatem sed cū peruenerit ad portum. Lauda ducis virtutes: sed cum perductus est ad triumphum. Si ño q̄ mortuus fuerit: homo non extiterit clare vite vel fame: magis est doctrine viuentiū ꝙ talis defuncti laudibus insistēdum. immo si vite detestabilis fuerit: oino est silendum a laude: ne apud eos qui eius vitā nouerunt scandalum potius ꝙ edificatio oriat. Nisi forte de reconciliatione t finali eius penitētia clarū t notuꝫ testimoniū habeatur. Oō certe ad consolationē suorum t ad penitētie aliorū exemplum non reprehensibile erit populo recitare. Sed siue laudare siue vituparе oporteat: obseruandus est qō seneca dicit. Lauda parce: vitupera parcius. ℙ Sed vt q̄ de sermonibus funerum generaliter dicta sunt magis particulariter t clarius elucescant: vilum est mihi fratri Johanni post sermones quos feci de rēpore t etiam festiuos: de mortuorum quoq; sermonibus presens opusculum edere ad multorum instantiaꝫ fratrū. In quo primo ponent sermones de statu viuentiū t morientiū: seu de vita t morte hoīs generaliter loquentes. Scōo ño sermones dignitatum t statuū aut officiū seu etates vel euentus fortune t modos mortis varios hominum: de quibus predicabitur specialiter expumentes. Vltimo ño ponētur sermones ad consolationē remanentiuꝫ t mortuos suos lugentium pertinētes. Sed primo omnium ponētur sermones qui loquuntur generaliter de miseria humane vite. Secūdo subduntur t alij in quibus tractatur de mortuis t mortis conditione. Tertio sequūtur alij qui simul siue mixtim loquuntur de vtroq;. Quarto ño ponent nōnulli qui loquunt de statu ꝑost mortem. Ita ꝙ erit facile fratribus qui ad funera predicare debuerint sermonem prout eis videbitur vel generaliter vel specialiter vel etiam singulariter pro quocunq; defuncto assumere congruentē. Studui autem sermones hos etiam multum breues facere: sed diffusos per plures tamen partes singulos eoꝝ distinctos; vt ex ipsis prolixitate sermonis predicaroꝝ si necessariū fuerit possit predicare prolixius: t ex ipsa distinctione membroꝝ de vnoquoq; sermone quantum sibi videbitur assumendo possint t cū voluerit etiā breuius predicare. Pluralitas autem partium vnuscuiusq; sermonis ad hoc valere poterit predicanti: ꝙ de vno eodemq; sermone si breuiter predicare voluerit plures poterit ꝑdicationes assumere. Ad laudem scilz illius t gloriam in cuius manu sumus: vt in lib. Sap. ca. vij. dicitur nos t sermones nostri: qui cum sit dño vite t mortis: nos in vita per gratiam dirigat: t ad gloriam post mortem perducat qui viuit t regnat deus in secula benedictus et sup sydera gloriosus. Amen.

¶ Explicitum est procmiuꝫ venerabilis patris fratris Johannis de sancto Geminiano: in sermōes suos funebres siue de mortuis.

¶ Sequitur distinctio prima agēs de contemptu mundi et presentis vite: cuius sunt sermones septem.

¶ De breuitate humane vite. Sermo. j.

Reues dies

b hoīs sunt numer⁹ mensiū ei⁹ apud te est. Cōstituisti terminos ei⁹ q̄ ꝓteriri nō poterūt. Job xiiij. ℟ Diuina scriptura humano more loquēs q̄dā eoꝝ q̄ sunt dicit habere dies eternos. sicut ea q̄ semper fuerunt sunt t erūt. Et hmōi dicim⁹ hoīa q̄ ꝓtinēt ad diuinā naturā. Propterea de filio dei et eterna ei⁹ ghatiōe ⁹ Mich. v. Egressus eius ab initio a diebꝰ eternitatis. q̄ vi delicꝫ dies sicut nunc̄ ceperūt: ita t nūc̄ deficiēt. Dicunt aūt dies a dyan q̄ō est claritas. q: sc̄z in eternitate dei non est transmutatio neq; vicissitudinis obumbratio. Quedaꝫ alia sunt que dicunt habere dies longos sicut spūalia: q̄ erā inceperūt nūc̄ deficiēt. Vñ ꝓuer. iij. Longitudo dierꝫ in dextera eius: et in sinistra illius diuitie et glia. Vbi manifeste ostendit ꝙ sicut per sinistrā intelligunt ea alia vt diuitie et gloria mūdi ita per dexterā intelligunt bona spūalia. q̄ sc̄z nunc̄ deficiunt. Et idcirco longitudine dieruꝫ dicit esse in eis. Quedam ño sunt q̄ dicuntur habere dies breues vel paucos: sicut sunt naturalia quedam corporalia. Quia igit̄ in hoīe est et vita spūalis et gra et vita etiā corporalis et natura: hinc est ꝙ homini q̄nq; ꝑmittūtur dies lōgi et gra. Et q̄nq; dicuntur dies eius breues et natura. De quo expressa figura hꝫ Esa. xxxviij. Vbi ⁹ ꝙ in diebꝰ illis egrotauit ezechias vsq; ad mortē. Et venit ad eu⁹ Esaias filiꝰ amos ꝓpheta dicens. Dispone domui tue q: morieris tu: et nō viues. Et istud verum erat quātū ad sui naturā: q: tāc moriturus erat. Sed post orationes eius t lachrymas subditur ꝙ esaias iterus dixit ei. Hec dicit dñs deus dauid patris tui. Audiui oratiōē tuam et vidi lachrymas tuas. Ecce ego adiciam super dies tuos quindecim annos. Et isto fuit de gratia. Sic ergo ex natura vel ex culpa habere debebat dies breuiores: sed habuit ex gratia dies longiores. Beatus ergo Job loquens de hoīe in verbis ꝓpositis ꝑm vitā naturalē t corporalē ipsiꝰ dies dicit esse breues. Breues inquit dies hoīs sunt ꝛc. In quibus verbis tria ostendit de vita hoīs corporali.

Primo describit eam vt notabiliter decurtatam: q: breues dies ꝛc.

Scōo insinuat stabiliter mensuratā. q: numer⁹ mensium ꝛc. s. stabilitat⁹ et certus.

Tertio eā ostēdit immutabiliter limitatam. q: cōstituisti terminos eius ꝛc. B

Ostenditur ergo primo

hūana vita notabiliter breuiata seu decurtata: cū dicit. breues dies ꝛc. Cui⁹ q̄dē rō ē q: ante petrū primoꝝ parentuꝫ: sicut dicit Augu. lib. de. q. veteris et noui testamenti⁹ deus hoīes fecit q̄ ꝙdiu nō peccarent immortalitate vigerent: vt ipe sibi auctor esset siue ad vitā siue ad mortē. Non aūt corꝰ hoīs erat indissolubile p aliquem immortalitatis vigorem in eo existentē: sed inerat aie vis q̄ dā supnaturalis data p quaꝫ poterat corꝰ ab oī corruptiōe: ꝑseruare. ꝙdiu ipsa deo subiecta mānisset. Et b fuit rōnabiliꝫ factuꝫ q: ipa aia rōnalis excedit ꝓportionē materie corꝑalis. Cōueniens igit̄ fuit vt a ꝓncipio virtꝰ ei⁹ daret⁹ ꝑ quā corꝰ ꝑseruare posset supra naturā materie corꝑalis. Sꝫ post ea ꝓpter petrī talis virtꝰ supernaturalis hoī subtracta ē. t relictuꝫ est corꝰ eius sue nature mortali. Et ꝓpterea apls dicit Roma. v. c. Per petrī itrauit mors ꝑ quā. s. vita hoīs q̄ semp manere potuisset breuiata fuit et decurtata. Et ex hoc ꝑcul dubio accidit ꝙ vt verba ꝓposita dicūt. Breues dies hoīs sunt. ℰ In quo ꝑfecto hoī peccāti misericorditer et vtiliter est ꝓuisuꝫ. Misericorditer q̄dē vt aduersa q̄ꝫ vita humana frequēter in ꝑsti ꝑcurit: ꝑsiderata vite breuitate facilius tolerent. Nam sicut dicit Tullius. Oia breuia tolerabilia esse debent: ertiaꝫ si magna sint. Et hinc ē ꝙ ꝑsecutionis vltime q̄ futura erat ⁹ tpe antixpi i q̄ mala et aduersa abūdabūt vehemētissime. vt electi nō deficiant: dies breuiabunt. ꝑm illud mat. xxiiij. Erit tunc tribulatio magna qlis nō fuit ab initio vsq; mō: neq; fiet. Et nisi breuiati fuissent dies illi nō fieret salua oīs caro. Is ꝓpter electos breuiabūt dies. Et q̄ ertiaꝫ nūc misericorditer accidit ꝙ deꝰ q̄sdā nimia calamitate oppressos ꝑ mortē festinet subtrahere. Narrat enim Valerius maximus lib. vj. ca. j ꝙ i ciuitate marsiliensiū tenebat antiquitus in custodia publica venenū q̄dā cicuta tēperatū: quod ablumere vt sibi

mortes inferre licebat: vel ijo q̄ essent in nimia aduersitate. vel qui virisseat et essent in multū magna ꝓsperitate. Primi quidez faciebāt vt ꝓ morte aduersitate n finirent Scōi vo ne ante mortē ꝓsperitatem amitterent ⁊ in calamitatē incidērēt. Erant tū positi iudices ad iudicandum sup hoc. Et ista consuetudo ꝓcessit a grecis. Sed tū q: non licet hoi ꝓter quācūq; aduersitatem occidere seipm: sancti et fideles viri ꝓter q̄scūq; calamitates q̄s habeāt nō sibi mortē inferūt. licz aliq̄n oprent mortē et petāt a deo eā sibi dari. sicut Helias angustiat⁹ petiit ale sue. vt moreret et dix. t. Sufficit mihi dne tolle aiam meā. iij. Re. xix. Ite i hoc ꝓ dies hois sunt breues pauꝰ ē vtilitati ei⁹ vt videlicet ꝓspera ⁊ delectabilia mūdi q̄ alam ligāt ne ad celestia tendat et ipsa vite breuitate despiciat. cōsiderādo. s. illud Job. xx. Doc scio a principio ex q̄ positus est hō sup terrā ꝙ laus impiorū⁹ breuis sit: ⁊ gaudiū hypocrite ad instar pūcti Si ascenderit in celū supbia ei⁹: et caput eius nubes tetigerit q̄si sterquilinium in fine perdet. Et qui viderāt eū dicent. Ubi est? D Sed norādū ꝙ dies hois dicunt esse breues rone paucitatis ex eo. scz ꝙ paucis diebꝰ vita humana prendit. Sāt enī q̄dā viuēcia quorū⁹ vita lōgissimo tpe durat: sicut plate vel alalia. q̄dā. Nā cerui vt dicit plin⁹ nunq̄ patiunt febrē et diutissime viuūt. Ūn ⁊ q̄dā cerui alexādri viui capti sūt ꝓ cētū āno⁹ post mortē ei⁹ habēres adhuc annulos aureos quos eis alexander fecerat innecti. De palma aūt Aristo. refert in libro de causis lōgitudinis et breuitatis vite ꝙ vivit q̄ngentis annis. Ūa hmōi tādiu viuētia dicūtur viuere ꝓ multos dies: sicut ponit exēplū de ipsa palma. Job. xxix. Sicut palma. inquit: multiplicabo dies. Sed hō nat⁹ de muliere breui viuēs tpe ōr habere dies breues. i. paucos. Sm illō Job. x. pauci tas dierū meoꝝ finietur breui. E In quibus quidem verbis de tpe humane vite tres conditiones tanguntur.

Prima quidem. q: est valde modicum: ideo vocatur paucitas dierū⁹.

Scōa est: q: habens terminum ideo dicitur finietur.

Tertia est: q: valde curtuꝰ: ideo dicitur breui scz spacio temporis.

¶ Sed circa primū attendendū est ꝙ ly illi q̄ venīūt ad decrepitā etatem dicunt i rei veritatez hñe plurimos dies sicut dicit. iij Re. j. Rex dauid senuerat: habebatq; etatis plurimos dies. Nihilominus ex duob⁹ ꝓtingit ꝙ etiam plurimi dies tpis videant hoib⁹ pauci. Q̄nq; em̄ ꝓtingit ex vehementi passione: q̄nq; vo ex cōparatiōe. Ex passione quidem ex precipue amoris. Nam q̄n aliquis vehemēti amore afficit ad aliquez rē: ꝓter quā scz assequendā oporteat eum multis diebus laborare. illi multi dies laboris sibi videntur pauci ad tolerandum ꝓter vehemētiā amoris. et sic amatorib⁹ celestis glorie plerunq; ex vehemētia affectus etiaz m; gnus tpo quo eos opz affligi vt illā assequant: videt esse modicuz ⁊ punctare. Sāt em̄ ꝙ in paucis verati i multis bene disponent. vñ. s. Pe. s. Modicum nūc si opz contristari in varijs tentationibus De hoc aūt hz figura Geneſ. xxix. Ubi ō: ꝙ seruiuit Iacob ꝓ rachel septē annis: et videbant illi dies pauci pre amoris magnitudine. Nā rachel q̄ interpretat videns ꝓcipiū vitā eternā significat: q̄ i dei visione ꝓsistit q̄ est primū ꝓncipiuꝰ oim. Cui⁹ amore Iacob electꝰ. s. q̄libet. de q̄ ō: in ꝓs. Q̄si iacob elegit dās: ꝙ ea assequendā dei seruituti se subiecit: in q̄ quātocunq; dierū spacio laboret et affligat. dies tū ei pauci videtur pre magnitudine amoris illius. Nā sicut dicit beat⁹ Aug. Oīa seua et ītmania tolerabilia ⁊ ppe nulla efficit amor. F Q̄nq; vo ꝓtingit ꝙ multi dies dicuntur eē pauci vel parui er alioꝝ comparatione: sicut illi q̄ fuerūt post primā etatez mundi. s. post diluuiū seu in principio mundi. Et ꝓterea Iacob Geñ. xlvij. interrogat⁹ a pharaone quot sunt dies annoꝝ vite tue. Rndit. Dies peregrinationis vite mee centū viginti annorū sunt pauci ⁊ mali: et nondū puenerūt vsq; ad dies patrū meoꝝ. Ubi primo aduerte ꝙ loquēs de vita sua tanq̄ de vita humana vocauit eā pegrinationē. q:. s. soli⁹ hois dū vivit ꝓprius est pegrinari seu pegre proficiscī. Angeli em̄ nō peregrinant neq; pegre ꝓficiscūt: q: termino sunt ꝓiūcti. s. deo. Nec beſ cuꝰ nō sunt ſuia: ſz in pria q̄ est termi⁹ vie. Dānati vo non pūt: q: sunt ꝓpetuo exilio relegati. Iusti vo non pūt: q: totū bonū eoꝝ est i appetitu sensitiuo q̄ iferius terminat: vñ totū bonum eorū est hic inferius Et iō solus hō viator est ⁊ pegrin⁹ iter oēs creaturas: q: nō est vltimo fini coniunctus siue bono siue malo. Propter quod viatori

homini dici pōt tāq̄ toti hūane nature ꝺ inferi⁹ existēti. Tu solus pegrin⁹ es in hierusalē. i. vt rēdas in hierl'm q̄ interptat visio pacis: q: tūc i vidēdo deū appetit⁹ pacificabitur. Scōo notaq; iacob dies suos dicit fuisse malos. siue ꝓpter euentum malox q̄ sibi in eis acciderāt: siue etiā propter petā q̄ hō viuens in eis quotidie ꝓpetrat. Tertio dies suos dixit fuisse paruos non respectu sui: q:. c. t. xx. annis vixerat: ſz potius respectu patrū antiquoꝝ: ad quorum dies nōdū puenerat. Nā illoꝝ antiquorum patrū q̄ fuerūt saltē añ diluuiū q̄n nullus legit i scriptura q̄ nō vixerit vltra septingētos annos. vt habet Geñ. v. vbi plures eoꝝ vltra nōgētos annos viriſſe referunt Et iō iacob dixit ꝙ dies sui respectu illorū erāt parui. i. pauci. B Scōo ostēdit in auctore inducta ꝙ vita humana est hīs terminum. Et iō dicit finiet. s. morte. Et hic finis scz mortis est multū previdēdus ⁊ formidandus. Nam q̄n est aliq̄ periculū vbi pauci periclitant ⁊ multi etiā euadūt: non est mirū si hoīes audaces ⁊ fortes non timeant nec preuideāt sibi. Sed q̄n est talis passus ꝙ quē null⁹ trāsit quin dimittat robā. i. rem seu vestē ⁊ pellē. rune est stultricia magna si nō puideat sibi vt transeat tut⁹ Ira certe si finis noster esset talis ꝙ aliqs per vim vel per pacem posset euadere: non esset mirū ꝙ hō non curaret de fine. Sed est talis passus ꝙ nullus pōt euadere: vñ iste est finis oim. s. mors. Que sic hz potentiā i anglia sicut in frācia: sic in semibus sicut in iuuenib⁹: sic in paupib⁹ sicut in diuitib⁹. Et frequētius occidit porc⁹ pinguis q̄ macer. Sicmonī⁹ bos sicut vitulus: sic asina sicut asellus: ⁊ frequenter portat asina coiū aselli ad fossas. Et iuuenis portat a parentib⁹ ⁊ amicis ad sepulcrū. Licz aūt ꝺ istū finē nō possit hō sibi ꝓuidere vt possit ipm euadere quoad corp⁹: ds tū ⁊ puidēret pōt sibi quoad aiam puidere: ne vadat ad pditionē ꝓpter qō dr. s. Petri. iiij. Finis oiz appropinq̄bit. scz mors. Estote itaq; prudētes ⁊ vigilate. Ite iste finis est formidādus cū sit piculosus: est etiā incertus ⁊ propinquꝰ. Uidemus em̄ ꝙ q̄n latro est in carcere adiudicatus morti nūq̄ est securus: q: q̄cunq; audit ostiū aperiri: credit ꝙ debeat extrahi ⁊ duci ad suspendiū Ju ꝺ affligunt miseri petōres: q̄ nolūt dimittere petā: q: sciunt ꝙ q̄n alia exibit de corpe: tūc suspēdetur in inferno. vnō Ro. vj. Finis illoꝝ mors est. D Tertio ds. ostēditur in auctore inducta ꝙ ipa humane vite est valde modicum: q: finiet in breui. Tempus em̄ hois ante mortem valde breue est. Aristo. aūt in lib. de causis longitudis ⁊ breuitatis vite: ponit tres causas breuitatis vite: nō solū in hoīe sed etiam i aialibus aliis. Et prima causa est nimius vsus veneris: q: emittit nutrimentā iā dispositū vt cōuertat in corp⁹. Propter quaz causam dicit ꝙ passeres malculi parū viuunt: q: sunt nimis luxuriosi. Et ecōtrario castitas confert ad diutⁱ viuēdū: ꝓpter qō dicit ꝙ muli diutius viuūt q̄ equi. Scōa cā est ꝓpter nimiū exercitiū laboris: q: labor exercitat calidum: ⁊ facit ipsum exhalare simul cū humido. Et sic aialia exicantur ⁊ in frigidātur: qō ptinet ad senectutē. Tertia labor cōferat habētibus humidū supfluū ⁊ extraneū ⁊ paucū calidū: q: tunc calor ꝑ laboē excitat⁹ cōsumit tale humidū. Tertia causa est ꝓpter defectuꝰ nutritiōis. Et ista est causa accidentalis. Naz calor digerens non inueniēs nutrimētū cōuertit se super hūidū subiectū sibi: ⁊ consumens ipm etiā per consequēs ⁊ ipse deficit. Et sic per accidens cōsumit seipm: sicut maior flāma cōsumit humidum qō esset subiectū minoris flāme: per accidens consumit etiā se. Quicunq; igit⁹ his tribus grauatur: pōt dicere illud Job. xvij. Oppūs meus attenuabitur dies mei breuiabuntur. Et sic etiam est de vita spūali: q: venerio vsus indebitus est et luxuria: labor inordinatus frequenter est ex auaricia: defect⁹ spūalis nutrimenti frequenter est ex accidia: que retrahit a spiritualib⁹ opibus: quibus vita spūalis nutritur. Seneca. Generosos alios labor nutrit: a quo retrahit accidia. Unde ista tria ꝓdicta vitia spūaliter faciunt deficere spiritualē vitam ⁊ dies virtutum. J

Secūdo ostēdit i aucto

ritate ꝓncipali quō vita hūana est stabiliter meliorata: q: numer⁹ mēsiū ei⁹ apud te est. s. tibi not⁹ ⁊ a te stabilit⁹: sicut nūerus aliquoꝝ ōr esse apō eos a qb⁹ est stabilit⁹. Sed ly talis nūerus sit not⁹ apud deū: nō tū not⁹ est hoī hic viuenti. Naz sicut deus quedā reseruauit sue potentie vt solus ipse possit ea facere vt crearet: miracla vera facere ⁊ huiusmodi. Sic etiaz q̄dam reserua

Universidad de Deusto
Biblioteca

uit fue sciētie. vt ipe sol⁹ sciat: sicut sibi soli cognit⁹ est electoꝝ nūerus in supna felicitate locād⁹. Item sicut dies futuri iudicij Unō dñs dicit Mat. xxiij. De die aūt illa ⁊ hora nemo scit: neq; angeli celorum nisi sol⁹ pater. Nec pterea excludit filiū: qz quecūq; nouit pater: nouit ⁊ filius. Nec obstat quod dicit Mat. xiij. q de die illo nemo scit: neq; angeli in celo: neq; filius nisi pater: qz ōz filij illud nescire: inquantū illud scire non fecit. Posset tñ deus si vellet ista reuelare. Et simile ē de fine. i. de morte hoīs: qz horam ⁊ modum mortis future vniuscuiusq; hoīs deus scit. Dō aūt mortis sue tps nec numerū dierū vite sue scit nisi de⁹ ei reuelet. Qō considerans d auid a deo sibi reuelari petebat dicens psalmo. xxxviij. Notū fac mihi dñe finem meum: et numerum dierum meoꝝ quis est: vt sciam quid desit mihi. In quibus quidē verbis De tribus a deo certificari petebat.

Primo de mortis sue qualitate: cū dicit Notū fac mihi dñe finem meum.

Scōo de vite quātitate: cū subdit: ⁊ numerum dierum meorū quis est.

Tertio de sui defect⁹ necessitate: cū dicit vt sciam quid desit mihi. ℟

Circa p̄mū attendendū est q hō de fine suo ⁊ de morte hȝ quadruplicē ignorātiam Qz de morte sunt qtuor sibi ignota. s. status: tps: locus: ⁊ modus. Status qz nescit hō in quo statu moriet: bono scz an malo Et q̄lē mors inueniet talē in pperuum stabiliet hoīes. Itē tps qz nescit hō quo hora moriturus sit. Et iō ois hora dȝ esse ei suspecta vt semp sit parat⁹: sicut seruus expectās dām ⁊ nesciēs qua hora debeat venire. Auis qñ videt arcū tensum ⁊ sagittam paratā nō differt auolare. Et sic hō cum sagitta mortis. i. dei hora sit parata: dȝ volare ad pnām. ⁊ non facere sicut auis stulta q̄ differt auolare quousq; sit percussa: ⁊ tūc nō pōt. Et sic q̄ nō cōuertit ante mortem postea non poterit. Tertio est ignota quoad locum: qz nescit in quo loco mori debeat: siue in terra siue in mari siue in flumine: ppter quod dic̄ Gen. Mors mihi insidiatur in oi loco: mors vbiq; te expectat tu quoq; si sapiens fueris vbiq; eam expectabis. Quarto aūt est ignot⁹ mod⁹ qz nescit hō vtrū morte naturali an violenta moriturus sit. i. vtrū mori debeat senio an egritudine; et si egritudine an egritudine febris an apostemat⁹ an alia: vl vtrū debeat mori gladio: an suspēdio, an combustione ignis. an submersione aq̄ an quauis alia morte. propter qō ōz Eccls. ix. Nescit hō finē suum. i. quo statu vel tempore vel loco vel modo finire debeat dies suos. Aliquādo tñ deo spāliter volēte vel concedēte reuelat homi finis vite sue p aliquē spm angelicū vel humanū apparētes. sicuti apparuit Saul samuel q̄ iam mortuus fuerat ⁊ resuscitatus per phitonissam ⁊ reuelauit ei finē suum. sicut pt⁹ Eccli. xlvj. vbi de samuele loquens dicit. Post hec dormiuit. Et notū fecit regi. ⁊ ostendit illi finem vite sue. Et exaltauit vocem eius de terra in pphetia delere impietatē gētis. Et sicut dicit Aug. in epla ad simplicianum. Illa suscitatio samuelis non absurde pōt intelligi esse facta miro modo. vt. s. non dñante arte magica vel potētia. sed pti⁹ dispositione dei occulta. que ⁊ phitonissam ⁊ samuelē forte latuerit. se ostenderet spūs iusti samuelis defuncti aspectib⁹ saulis regi viuētis diuina sua dicēs eū a deo percussum esse. Alio modo vt non ꝛe spūs iusti samuelis a requie sua fuerit excitatus. sed p operationē demonis aliq̄ fantasma vl visio illusio vl imaginaria fuerit fctā. quā scriptura samuelem appellat. sicut solent imagines rerū suarū nobis appellari. Et si obiciat. qz demones nesciūt futura contingētia. Dicendū ꝑm Aug. lib. de cura pro mortuis agēda. q̄ deus ad vtilitatē ecclie non solū vtit bonis angelis ⁊ ministris. sz etiā malis. sicut pt⁹ de balaam Nūeri. xxiij. p quē de⁹ multa vera pdixit. cuius tñ esset diuinus ⁊ magus. sicut habet ibidē ca. xxiij. ℣ Scōo petebat dauid certificari de vite sue quantitate cū dicebat. Et numerum dierū meoꝝ q̄ est. supple notum fac mihi. Fuerunt aūt quidā dicentes q̄ numerus dierum vite cuiuscūq; hoīs poterat sciri p astrologiā. Qz quātū est ex frute celestium corpoꝝ. quātū est tps profectus rei generate. tantū est tps defect⁹ ei⁹ ⁊ econuerso. Et hoc pat⁹ i illo pisce qui dicit ephymera. in quo tps diei est tēpus pfectus ei⁹. qz. s. in spacio. xxiij. horarū motꝰ scz post diem ⁊ noctē. ⁊ simile dicunt esse in alijs. Unde si periodus. i. mensura durationis pfectus alicuius rei sunt. xxx. anni. totidem erunt anni defect⁹. ⁊ ita naturaliter viuet. lx. annis tm. Causa aūt quare periodus vniuersit maior vel minor q̄ periodus alterius ē qz non solus accessus vel recessus solis et stellarū facit periodū: qz sic nulli⁹ vita ptē deret vltra annū in q̄ sol accedit et recedit p. xij. signa zodiaci. Sed periodum facit relatio ignis ascēdentis sup orizōtem ad oia alia signa et stellas in hora ꝛcept⁹. et naturalitatis rei. hoc em mō period⁹ vni⁹ ē maior vel minor: sed effectus ⁊ fortitudines stellarū in signis positarū. qz planete cuȝ sunt in suis fortitudinib⁹ dāt periodū fortiorē. Et pfect⁹ rei cōputat a primo signo ascēdēte vsq; ad septimuȝ signū eiusdē circuli. Et a septimo vsq; ad primū cōputat defect⁹. Et iō septimū signū ōz dom⁹ mortis. et ascendens dom⁹ vite. et sic tps pfect⁹ et defect⁹ equant. Et sic dicūt q̄ q̄ sciret vires planetarū in hora natiuitatis alicuius pnosticaret de tota vita ei⁹. Sed istud q̄ dicūt nō est necessitatis imo frequēter talis pnosticatio inuenit falsa: eo q̄ pōt multipliciter impediri. s. ppter inequalitatez materie. i. ppter accidētia diete. s. cibi: vel p mortem violentā et alia hmōi. Ideo diuersimode moriunt hoīes citi⁹ vel tardius q̄ p natus rā dependentes a celo mortales sint. Itē notandū q̄ scriptura videt aliqui determinare numerū dierum vite hoīs. dicens Eccli xviij. Numerus dierū vite hoīs vt multum centū anni. Sed tñ ex hoc dicto non notificat numerus dierū cuiuscūq; hoīs particularis. qz licz q̄dā pueuerint ad eratē centuȝ ūnoꝝ: sicut Gen. xvij. dixit sara de abraham Putas ne cētenario nascetur filius. Cū non oēs sed pauciores pueniunt ad illā etatem. Sed q̄dȝ reperiunt q̄ etiā centenariū trā scēdunt. Sed vult scriptura dicere q̄ si qui hoīes ad hūc numerū dierum puenerūt certe multū est: ⁊ in ꝛspectu dei et in cōparatiōe eternitatis ei⁹: q̄ū nihil sit vel exiguum quid. Et ideo p appetitu eterne vite videt sanctis virtus vita ista pūs exigua et tedio sa. ꝑm illud Sap. ij. Exiguus ⁊ cū tedio est tēpus vite nostre. M, Tertio in auctoritate inducta petebat etiaȝ dauid hre noticiam de sui defect⁹ necessitate: cuȝ addidit. vt sciā q̄d desit mihi. Glosa. i. quantū desit de pnā peragenda ad plenā satisfactionez et remissionē pcōꝝ. Voc em erat vtile scire vt supplere⁹ hic. qz post hanc vitaȝ quicq̄d minus fuerit satisfactū: supplebit i ignis purgatorij pena. De cuius magnitudine dicit Aug. in quodam sermone. q̄ quis nō sit etern⁹. tamen durior erit q̄ quicquid in hoc seculo penarum: aut sentire aut videre aut cogitare quis pōt. Et ideo deberent penitēres in hac vita multū conari ad plenā satisfactionez. vt non oporteret postea illa pena cruciari. Erqz pcipue per elemosynas fit satisfactio ⁊ pcōrum remissio: dixit dñs cuidā iuueni diuiti Lu. xviij. Unde ⁊ vēde oia q̄ habes et da pauperib⁹. Sed notādū q̄ gnaliter loquēdo ad hoc q̄ aliquid non desit alicui: ops q̄ habeat oia. Tunc aūt hȝ oia qñ habet illum in quo cōtineat oia scz xp̄m deum. Et ideo illo habito per gratiam habent in illo oia que expediunt saluti humane: ita vt nihil desit. Et hinc est q̄ ereun tib⁹ ex hac vita datur p̄o viatico ipse xp̄s sub sacramento vt nihil desit in vita: et in transitu mortis. Unde dixit apls. s. Corin. s. In omnibus diuites facti estis in illo. i. in xp̄o. ⁊ subditur. Ita vt nihil vobis desit in vlla gratia. ℣

Tertio in auctoritate

principali ostenditur vita humana imutabiliter limitata siue terminata: cū ōz. Constituisti terminos ei⁹ qui preteriri non poterūt. s. nec in plus nec in minus. vt ex posuit sanctus Tho. de aquino. Dicit aūt constituisti terminos eius. s. hoīs. Q̄m vita humana hȝ terminos naturales. caluales. et puidentiales. Termini naturales sunt ex naturali cōplexione: ⁊ sunt varij. quia ꝑm varias cōplexiones hoīm: q̄dā citi⁹. et qui dȝ tardius moriūtur. Sed caluales termini sunt ex fortuitu accidente. et isti sunt q̄si infiniti: qz quasi ex infinitis casib⁹ ⁊ accidētibus contingere pōt q̄ hoīes morianf: et terminef vita eoꝝ. Sed puidētiales termini sunt ex diuine puidentie dispositione: ⁊ isti sūt finiti qz. s. vita humana nec vltrius prēdi pōt: nec etiā citius deficere q̄ fit ex diuina dispositione stabilitū et determinatū. pō. ciij. Terminū posuisti quez nō transgredient. Sed notandum q̄ in morte vita hoīs pcōis terminat in magna amaritudine: siue ex eo qō derelinqt. s. munāū siue ex eo ad qō tendit. s. infernus. siue ex eo qō metuit. s. diuinū iudiciū. vñ Job. xv. Amare magnus. i. amaritudo magna termin⁹ ei⁹ ꝛs iust⁹ moriens hȝ duos terminos gliosos ⁊ firmos. i. eternos. Unū i glificatione aie scz post mortem. aliū i glificatione corpis i resurrectiōe. propter qō dicit Prouer. xv.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Domū supbozꝫ demoliet dñs: et firmos faciet terminos vidue. s. in eterna gloria. Ad quā nos perducat deus ꝛc.

¶ De multiplici defectu hūane vite. Ser. ij.

Homo natus de

h

mulíere ꝛc. vsq; ꝫ addaccre eū recū i iudiciū. Job. xiiij. Sicut hō bonū non diligit nisi aliqliter cognoscat qꝫ i nisa diligere possum⁹: incognita nequaq;. vt dicit aug. sic nec malū vitat aut spnit nisi cognoscendo aduertat. Et hinc est q; vitā eternā q̄ summū bonū ē: sicut hō b debilit agnoscit ita et debiliter diligit. Cōsilr q̄ vitā mundi: q̄ miserrima est ꝫ maligna. tō nō spernit qꝫ ei⁹ miserias et angustias nō attēdit. Sic̄ si aliq̄s i rosario aspiceret intantū ad rosas q; nō attenderet spinas. ꝫ tō magꝫ pūgeret. Ūn beat⁹ Job vt hāc vitā despicia mus: ꝫ de ei⁹ amissiōe p morte mun⁹ dolea mus. gnales ipsius miserias describit nob in ȳbis ꝓpositis dicēs. Homo nat⁹ de muliere dieui viuēs tpe repletur multis miseriis q̄ quasi flos egredit ꝛc. In q̄b⁹ verbis vitam humanam tripliciter describit.

Primo quātū ad sui ꝓncipiū ondit q; ipa est oebilis et fastidiosa; cū dic. hō nat⁹ ꝛc.

Secōo quātū ad medīū ostēdit q; ē flebilis ꝫ calamitosa. qꝫ breui viuens tpe ꝛc.

Tertio quātū ad exitū ē terribilis ꝫ formidolosa. cū addit. ꝫ dignū ducis ꝛc. A

Dico ergo q; primo ostē

dit humane vite ꝓncipiū esse debile et putridū. qꝫ hō nat⁹ de muliere: q̄ ē res fragilis et debilis. Et ꝓcipit ex ei⁹ mēstruali materia: q̄ est putrida ꝫ abominabilis. Et dicit q̄dā hoc ꝓpter peccm ꝓmoꝫ parentū hoi euenire: qꝫ in statu innocētie si hō non peccasset nō fuisset gnatio hois ex viro et mlie re. ꝺm Greg. nazāze. i lib. quē fec de hoīe dicit q; i paradiso alīē fuisse multiplicatus genꝰ hūanū: sic̄ multiplicari sūt angeli absq; ꝓcubitu p operationē diuine ꝫtutis. Et dicit q; de⁹ aīā peccm fecit masculū et femīam respiciēs ad modū gnatōis q̄ futur⁹ erat post peccm: cui⁹ ipe erat plcip⁹. Ꝺs hoc dictū sicut dicit sanct⁹ thomas nō rōnabile ē: qꝫ ea q̄ sunt naturalia hoi nō subtrahūt neq; dāt hoi ꝓ peccm. Adamisitū ē aūt q; hoi ꝺs aīa lē vitā quā habebat: etiā aīa peccm naturale est generari ex viro ꝫ muliere. Nā in oi gnatiōe naturali requirit ȳt⁹ actiua et passiua Ūn cū in oīb⁹ in q̄b⁹ est distinctio sex⁹ virt⁹ actiua sit i mari. virt⁹ vo passiua in femina naturalis ordo exigit. vt ꝛnūganf masculꝰ et femina. Et tō etiaꝫ si hō nō peccasset fuisset gnatio hois ex viro et muliere. Et tō Bene. ij. legit fuisse fcā mulier i adiutoriuꝫ: ꝛs nō ad aliud nisi ad gnatiōez: qꝫ ad q̄libet aliud op⁹ q̄uenīēt⁹ adiuuari potuisset ꝓl rū q; p mulierez. Ꝺs nō fuisset i statu innocētie deformitas ꝛordinate ꝛcupiscentie q̄ nūc ē in actu gnatiōis. qꝫ iferiores vires oi no rōni subdebāt: sic̄ dicit btūs Aug. xiiij. de ci. dei. Et tō nō ex culpa: ꝛs pot⁹ ex alali natura ꝓuenit hoi q; fit nat⁹ ex ꝓncipio fragili. s. ex muliere: et etiam ex materia corruptioni ꝫ putredine apta. ex eo q; corruptio vni⁹ est gnatio alteri⁹. Et tō nō est mirꝫ si vita humani corporis ex tali gnata principio fragilitatez ꝫ immūdiciā habeat. Et de hac fragilitate et immundicia hūani principij ōr: Job. xxv. Nunquid iustificari pōt hō cū paratus deo. Aut apparere mūdus natus de muliere. Ecce esī luna nō splendet: ꝫ stelle non sunt munde in conspectu ei⁹. quāto magis hō putredo et filius hois vermis.

B Ja quibus quidem verbis exprimuntur quinq; humane et fragilis vite defectus

Primꝰ. qꝫ ē ad malū ꝓclivis ꝫ iniusta tō dicit. Nūq̄d iustificari pōt hō cōparꝫ deo.

Secōs q; est coinquinabilis ꝫ impura. ideo dicit. aut apparebit mundus.

Tertius q; est fragilis ꝫ infirma. ideo additur. natus de muliere.

Quartꝰ q; ē eclipsabilis et obscura. ppē qō subiūnit. Ecce esī luna nō splendet ꝛc.

Quintꝰ vo ē. q; ē putrefactibl⁹ et corrupta: tō dicit. quantomagis hō putredo ꝛc.

¶ Primo ergo ostēdit humana vita eē ꝓclivis ad malū ꝫ iniusta cū ōr. Nunq̄d pōt hō ꝛc. Justicia esī humana in duob⁹ deficit a iustitia diuina. Primo qꝫ tāta ē rectitudo diuine iustitie q; nullo mō pōt flecti ad malum. Ꝺs hō e ꝛio est flexibilis ad malū. Nam sicut ōr. Sen. viij. Sensus ꝫ cogitatio hūani cordis i malū ꝓna sūt ab adolescentia sua. Secōo q; tāta est diuine iustitie ȳt⁹ q; nullo mō pōt deficere a bono. Sed hō e ꝛio difficilis est ad bonū. Et ꝓpterea non est q̄ faciat bonū nō est vsq; ad vnū. s. xp̄m deus Et ꝓpter ista duo ꝓtingit q; humana iustitia diuine iustitie cōparata iniustitia videtur sicut baculus q̄ ad oculū videt rectus. oppositus ad rectissimā regulaꝫ videt curuus. Et hinc est q; etiā sancti viri timēt venire ad regulā ꝫ ad rectitudinē diuini iudicij. Quia sicut dicit Augu. loquēs deo. Ue etiā laudabili vite hoīm si remota misa diuinitas eā. s. ex sola iustitia. tō dic̄ ps. cxliij. Nō intres in iudiciū cū seruo tuo dñe: q; nō iustificabit⁹ in ꝺspectu tuo oīs viuens. Si ergo iust⁹ vix saluabit. ipius ꝛpcto⁹ vbi parebit. s. pe. iij. q. d. Si ille q̄ fuit iust⁹. i. purus sibi ꝫ innocēs alios vix saluabit in cōspectu diuini iudicij ille q̄ fuit ipi⁹ alios vt raptor: vsurari⁹ vel homicida vel hmōi: vbi parebit. s. impune. Oīs esī locus ꝫ oīs creatura ȝ eū erit. L Secōo cū dicit beatus Job aut apparere mūdus. vult ostendere q; vita hūana est coinq̄nabil⁹ ꝫ immunda. s. inq̄nameto ꝫ immūdicia peccati. Et hoc duplicit. s. respectu dei ꝫ respectu sui. Respectu dei sunt immūdi etiā illi q̄ videntur sancti. Naꝫ frequenter pānus q̄ oculo hois intuēti ipm lotū videt alb⁹: si ponat iuxta rem albissimam videt niger ꝫ immūdus. Sic est de mūdicia cuiuscūq; boni⁹ respectu diuine puritatis. vnde Eſa. lxiiij. Quasi pānus mēstruate vniuerse iustitie nostre. Quia oīs puritas siue corporalis siue spiritualis nihil ē respectu puritatis diuine. ꝫ ideo ōr: Job. xv. Ecce inter sctōs eius nemo est immutabilis: ꝫ celi nō sunt mūdi in ꝺspectu ei⁹. quātomagis abominabilis ꝫ inutilis homo. Et quo ꝓꝫ q̄ nec spiritualis mūdicia sanctoꝫ. i. angeloꝫ. vt exponit sanctus thomas: nec mūdicia corporalis celoꝫ est aliquid respectu diuine puritatis. Nā celū hꝫ materiā. ꝫ angeli et sancti habuerūt a principio saltē possibilitatē ad culpā: q̄ quidē in deo nō est vnde est oīno mūdus ab impuritate materie: et ab impuritate culpe. Sed homo est abominabilis ꝓpter corruptionē mali ꝫ inutilis ꝓpter defectū boni. D Tertio cū ōr: i auctoritate inducta. nat⁹ de muliere vult ostēdere q; vita humana est fragilis ꝫ infirma. Et rō est: qrvnū q̄qꝫ principiatū sapit naturā sui principij. Sed principiū ex q̄ nascit hō est fragile ꝫ debile: qꝫ nascitur ex muliere. Et itez est putridū ꝫ abominabile: qꝫ nascit ex mēstruo. Jo. iij. Q̄ natū est ex carne caro est. s. fragilis ꝫ putrefactibilis. Et inde est q; corp⁹ hois est valde fragile ꝫ debile. Ūn Boeti⁹. Porro si corp⁹ speciē q̄dā fragilē hoīe reperire queas. quez sepe morsus interfecit muscularū. Augeſt etiā debilitas gnationis hois eo q; viri ꝫ mulieres hodie in nimis tenera ꝫ debili etate q̄nq; ȝhūt matrimoniū. ꝫ tō generāt filios debiles ꝫ parū viuētes. Propter q̄ dicit arist. q; mulier q̄ nubit ds esse pfecte etatis ꝫ virtutis. s. xviij. annoꝫ. Ut aūt vt sit pfecte virtutis ad generandū filios ds hre duplā tps videl⁹. xxxvj. annos. vt ipse dicit: ꝫ tūc generarēt filios fortes ꝫ vtiles Et ideo in prima etate mūdi tarde filios genuisse legunf. sicut ps Sen. v. Ubi legit q; Seth post centū q̄nq; annos etatis genuit enos ante quē nō legit aliū genuisse sed postea plures. Et virit enos nōgentis q̄nq; annis. Seth vo nōgētis duodecim annis. Enos post. xc. annos genuit caynaꝫ ꝫ post plures. ꝫ caynā cepit generare post septuaginta annos etatis: tūc esī genuit malalehel. ꝫ virit postq̄ genuit octingentis. xl. annis: genuitq; filios ꝫ filias. ꝫ facti sunt oēs dies caynā nōgēti decē annis: ꝫ mortuꝰ ē. Et sile hr ibidē de multis aliis

Sed rpi eccl̄ia magis attēdēs ad etatem aīe q̄z corpis: ꝫ magis curās de salute aīe q; de duratiōe vite corpalis: ordinauit q; ꝓs matrimoun possit esse i etate dilectionis ꝫ pubertatis. sicut est in puella. xij. annoꝫ. ꝫ in masculo. xiiij. qꝫ tūc cōiter icipit rō vtriusq; vigere. ꝫ incipiūt insurgere motus ꝫ stimuli carnis. Propter q̄ nō vrozati frequēter meidāt in peccata carnis. E

Est aūt aduertēdū q; in natis ex muliere inuenif triplex malū. Primū est infectiōis subiecti rōne. s. horribilis vt pote originalis pcti. Cū esī duplex sit natiuitas. s. ex vtero ꝫ ex vtero. Quātū ad primā natiuitatē. scz in vtero: sol⁹ rps nat⁹ est sine infectione originalis pcti. Lu. j. dixit angel⁹ virgini marie. Cō esī ex te nascet sanctū: vocabit filius dei. Sed q; quidā alij sancti ex spāli priuilegio gre fuerūt sanctificati in vtero ꝫ a pcto originali purgati in q̄ fuerunt ꝛcepti. tales quātū ad scām natiuitatē ex vtero nati sunt sine pcto sicut legit de hieremia ꝓpheta ꝫ de beata virgine maria. Etiā tenet eccl̄ia de beato iohe baptista q̄ spūisancto repletꝰ fuit ex vtero mris sue vt ōr: Lu. j. Et de q̄ etiā dns Mar. xj. dic̄. Inter natos mulierū non surrexit maior Joh̄e baptista. Secōo q̄dā ex mlieribꝰ nati subdunf priuatiōi. ꝫ istud est scām malū. Cuiusmodi sūt illegitime nati: vt sūt nati

quoꝝ quidaꝫ sunt illegitimi ꝛ naturales vt nati ex simplici fornicatiõe. Aiũ illegitimi non naturales sicut spurij et adulterio nati vel stupio. Oẽs enĩ sic illegitimi priuati sunt legitimis actib⁹: qꝛ nõ admittunt ad officia vel dignitates: ꝙ requirunt q̃dã honestatem i illis q̃ hec exercent. Itẽ sunt priuati successionib⁹: qꝛ nõ succedũt in hereditate ꝓna. Naturales ẽ filij succedere possunt ſ serta pre⁹purij aũt in nulla pre⁹ẽnis de iure naturali parentes eis ſ necessarijs ꝓuidere teneanꝰ. Ũñ ꝓtinet ad sollicitudinẽ epi vt vtroſq; parentes cogat ad hoc vt eis ꝓuideãt. Talĩ ergo spurioꝝ gñatio: vocat nanio iniq̃. Ba⁹piẽ.iij. vbi dr. Filij adulteroꝝ in cõsummatiõe erũt: ꝛ ab iniquo thoro semẽ exterminabit. Et ſi q̃dẽ longe vite erũt in nihilum cõputabunt ꝛ sine honore erit nouissima senect⁹ illoꝝ. Et sequit. Nationes enĩ iniq̃ dire sunt cõsummatiõis. Tertiũ malũ est qꝛ q̃dã er mulierib⁹ nati sũt obnoxij subiectiõi. ſ. seruitutis. sicut ille q̃ nascit ex serua muliere seru⁹ ẽ: qꝛ. ſ. ꝟ leges. humanas partus sequit ventrẽ. Et hoc rõnabiliꝫ: qꝛ filij⁹ hꝫ a pre cõplemẽtũ formale. ſꝫ a mre substãtiã corpis. Seruit⁹ aũt corpalis ꝺdi tio est: cũ seru⁹ sit q̃si instrumẽtũ dñi i operãdo. Et ideo ꝓles in libertate ꝛ seruitute sequit matrẽ. Sed in his q̃ ptinent ad dignitatẽ. ſ. q̃ est ex forma rei sequit patrem sicut i honorib⁹ ꝛ municipijs ꝛ hereditate ꝛ aliꝭ hmõi. Et huic ꝓcordãt canones ꝛ ler moyſi. vt ps Exo. xxj q̃uis in q̃busdam locis de ꝓsuetudine aliõ seruẽt: ſꝫ nõ irrõnabiliꝫ. Figura huiꝰ rei habet⁹ in ysmaele q̃ fuit nat⁹ de ancilla. ſ. de serua: Gal. iiij. Qui de ancilla ꝟm carnez nat⁹ est. De q̃ postea subdit. In seruitutẽ generãs q̃ ẽ agit. F

Quart⁹ defect⁹ humane nature ꝛ vite est scz qꝛ est ecliplabilis ꝛ obscura. Et tãgit cũ dr in auctoritate superiꝰ inducta. Et luna nõ splẽdet in cõspectu eiꝰ: ꝛ stelle nõ sunt mũde in ꝓspectu eiꝰ. Per lunã enĩ intelligit natura humana: qꝛ hꝫ lumẽ scientie cuꝫ defectu ignorãtie vel obliuionis: ꝛ cũ vmbra alicuꝰ obscuritat⁹: sicut ps de fide. Ꝟs ꝓ stellas intelligunt angeli cũ lumine scie creati: qꝛ sciẽtes creati sunt. q̃ tñ habẽt a sole. i. a deo. Ũñ Apoca. vij. Stelle angeli sunt. Luna q̃ in ꝓspectu eiꝰ. ſ. dei nõ splendet: qꝛ. ſ. in ꝓspectu claritatis diuini mundicij oĩs hũane scie splẽdor est tenebra. Ũñ coraꝫ deo iudicãte tacebũt ꝛ nihil valebunt syllogismi logicoꝝ: ꝓuationes rhetoꝝ: rõnes pboꝝ: ꝛ oẽs etiã allegatiões aduocatoꝝ. Et tũc etiã sicut dicit Viero. adducẽt ꝛ stult⁹ plato cũ suis discipulis aristotelis argumẽta nõ ꝓderũt. vñ Mar. xiij. Luna nõ dabit splẽdorẽ suũ. Seq̃. Et stelle. i. angeli nõ sunt mũdi a perõ. ſ. vel errore. Qꝛ ſꝫ a principio fuerint creati cũ lumine scie ꝛ gre. tñ q̃dã coꝝ peccauerũt. Et ꝓpterea dr Job. xiij. In ãgelis suis repperit prauitatẽ. Et sic avero lumẽ aueꝛsi obtenebrati sunt. Job. iij. Obtenebrent⁹ stelle caligine ei⁹. ſ. peccati. ℣ Quint⁹ humane vite defectus. ſ. q̃ est putrefactibilis ꝛ immũda ostẽdit: cũ dr. Domo putredo ꝛ filius hoĩs vermis. Dõ enĩ dr putredo ꝓpter tria. Primo q̃dẽ qꝛ ex putredine generaꝰ: siue quãtũ ad id qõ ꝟcurrit ad generationẽ ex ꝓte ꝓis vt est semẽ: siue quãtũ ad illud qõ est ex ꝓte mris vt est mẽstrualis materia. q̃ vtrũq; est putrefactiõi ꝓpinquũ. Ũñ Job xvij. Putredini dixi. Pater meꝰ es: mater mea ꝛc. Scõo dr hõ putredo: qꝛ viuẽs putredine replet: siue putredine infirmitatũ siue putredine terculi ex nutrimẽtoꝝ super fluitatib⁹. Job. vij. Indutа ẽ caro mea putredine. Tertio dr putredo: qꝛ corp⁹ ei⁹ per mortẽ ĩ putredinẽ resoluit. Job. xvij. Quasi putredo ꝓsumẽd⁹ sus. Seq̃ ꝛ subdit. Et fili⁹ hoĩs vermis: qꝛ. ſ. vermis ex putredie generaꝰ. Si ergo fili⁹ hoĩs ex hoĩe generatur: ꝛ hõ est putredo: ꝛ vermis generaꝰ ex putredine. sequit ꝙ fili⁹ hoĩs sit vermis. Ũñ corp⁹ hoĩs ꝛ viuẽs a vermib⁹ comedit ꝛ post mortẽ etiã vermib⁹ operit. ꝟm illud Esa. xvij. Subter te sternet tinea ꝛ operimẽtũ tuũ erũt vermes. Ita vt possit ex persona mortui veraciter dici illõ ꝑs. xxj. Ego autem sum vermis ꝛ non homo ꝛc. ℣

Secundo principaliter

in ijsdẽ verbis includuntur quinq; ptinẽtia ad humane vite calamitatẽ ꝛ miseriã.

Primum est ipsius vite modicitas: cum dicitur. breui viuens tempore.

¶ Scõm est multiplex ipsius calamitas: qꝛ repletur multis miserijs.

Tertium est ipsius fragilitas. qꝛ quasi flos egreditur ꝛ conteritur

Quartum est ipsius vanitas. quia fugit velut vmbra.

Quintũ est ipsi⁹ mutabilitas. qꝛ nun ꝙ in eodem statu permanet.

Primo ergo ponit humane vite modicitas: qꝛ breui viuẽt tpe. Notandũ est enĩ ꝙ nõ solũ tẽpus quo hõ viuit: sed et iã totuꝫ tpus ꝺr esse breue. Licꝫ enĩ ꝑs ponat primũ motũ esse sempiternũ: et ꝑ ꝓsequens etiã tps qõ est mẽsura ipsi⁹: tñ fixus fidei tenet ꝙ motus celi cessabit: scz post diẽ iudicij: ꝛ ꝑ ꝺñs tps ampli⁹ nõ erit. ꝟm illõ Apoc. x. Iurauit p viuentẽ in scla scloꝝ q̃ creauit celũ ꝛ ea ꝛ in eo sunt: ꝛ terrã ꝛ ea q̃ in ea sunt: ꝛ mare ꝛ ea q̃ in eo sunt: qꝛ tẽpus nõ erit ampli⁹. Ũñ tps sicuti habuit initiũ: ita hẽbit ꝛ finem: Et qꝛ breue est oẽ qõ sine claudit: vt dicit Aug. sequit ꝙ totũ tps sit breue. ſ. Coꝝ. vij. Ps breue est ꝛ ꝓpinque respectu eternitatis: q̃ infinita ẽ ꝛ tota simul absq; successione vel motu. Ũñ cũ totũ tpus sit finitũ: sequit ꝙ sit q̃si momẽtũ respectu eternitat⁹. vñ ps. lxxxix. Mille anni ante oculos tuos quoꝝ ses in tuis⁹ est eter⁹ ꝛ vnie⁹ tanq̃ dies hesterna q̃ ꝓterijt. Cuꝫ ergo tps q̃ q̃sq; hõ viuit sit parua portio tpis totius: sequit ꝙ tps hũane vite multomagis debeat dici breue. Assignat autẽ tripler rõ a q̃busdã q̃re deus vult hoĩem viuere breui tpe. Primo q̃dẽ ad puniẽdã culpã. Nã in humana natura vt ipsi dicũt: sicut augmẽtata ẽ culpa ita decurtata est vita. Nã in ꝓmo etate mũdi videlꝫ añ diluuiũ: qꝛ nõdũ erat peccatũ multiplicatũ vt postea fuit: homines diutissime viuebãt. Nã vt hꝫ Beñ. v. Adaꝫ virit nõgẽtis. xxx. annis. Malalehel qui fuit diu postea in eadẽ etate virit octingẽtis. xcv. Lamech q̃ fuit pater Noe: et q̃si finis illius ꝓme etatis virit septingentis lxxvij. annis. Epe aũt noe: qꝛ pcm erat nimis multiplicatũ: voluꝫ deꝰ amplius abbreuiare tempus hũane vite dicit ad noe: Beñ. vj. Nõ permanebit spũs meus i hoĩe in eternũ. qꝛ caro est: erũtq; dies illi⁹ cẽtus xx. annorum. Diu autez postea. ſ. tpe dauid qꝛ multũ increuerat idolatria et alia pcã adhuc magꝭ breuiata est vita homiꝫ. ita vt diceret dauid. Dies annoꝝ nr̃orum in ipsis lxx. ãni. Si aũt in potentatib⁹. lxx. ãni ꝛc. Job. xvj. Dies mei breuiabuntur. et spũs me⁹ attenuabit. Quãto enĩ pcm in hũana natura magꝭ augmentat⁹: tãto spũs. ſ. spãlis vita magis attenuat⁹. ſ. deficiendo: ꝛ ad punitionez culpe ꝟm augmentũ eius dies hũane vite breuiant⁹. Sed scdũs Tho. dicit ꝙ ista decurtatio hũane vite non est ꝓpt augmentũ pcti aut ꝓpter debilitatẽ nature: qꝛ nũc nõ minoꝛis tpe viuũt hoĩes ꝙ tẽpore dauid. Sed illa diuturnitas vite fuit a principio a diuina ꝟtute vt genus hũanum multiplicaret. Scõa rõ ponit ꝓpter fi nendã miserias. Nazi hõ est ſ magna miseria bonũ est ei ꝙ vita breuiet: qꝛ melior est mors ꝙ vita amara. vt dr Eccli. xxx. Et iõ etiaꝫ sancti viri videntes ꝙ exiguuꝫ est cuꝫ tedio ẽ tps vite nre. vt dr Bap. ij. Optãt exire de vita siue de corpe mortali: sicut paulus Philip. ſ. desiderium hꝫ dissolui. Et Ro. vij. dicebat. Infelix ego hõ q̃s me liberabit de corpe mortis huius. et ꝓpheta Heu me qꝛ icolat⁹ meꝰ ꝓlõgat⁹ est. Si vo hõ sit in vite ꝓsperitate adhuc põt in anxietatẽ cadere. q̃ est ꝟm Boetiũ summus ille citat⁹ gẽus aliq̃n fuisse felicẽ. Sicut refert Valeri⁹ maximus lib. vi. ca. xj. de polycrate samioꝝ tyranno. q̃diu virit in magna felicitate. qꝛ fuit cõspicu⁹ abundãtissimis bonis. qꝛ oẽs conat⁹ ei⁹ ꝓsperũ ꝓcessus ꝛ eritũ habebant. Spes ei⁹ de re quã cupet nũq̃ frustrabat. ꝙ ola vota sua statim vt exprimebat ea ꝛplebant. ꝙ velle ꝛ posse eq̃ erat in eo. semel tñ ꝛ ad breue tps passus est aliq̃ damnũ q̃n. ſ. minimuꝫ anulũ sibi valde gratum ex industria ꝓcipit in mare. ne scz oĩs incõmodi exps eet. ſꝫ ꝓtinuo recuperauit ipm. capto pisce. q̃ voluerat illũ. Et tñ post tãtã vite felicitatem ignominiosam mortem recepit. qꝛ in summitate myteleneꝰ mõtis ab oriente ꝑfecto regis darij fuit crucifixus. Et rãdiu steterit i cruce ꝙ mẽbra ei⁹ ola rabido cruore manantis putrida facta sunt. Unõ q̃dã antiquoꝝ elegerũt spõte mori venenũ bibẽdo sani. aut ꝓpter aduersitatẽ quã habebãt. aut quaꝫ timebat. Sed viri sancti nõ inferũt sibi mortẽ ꝓpt tediũ vite quantũcũq; calamitose. ſꝫ vt dicit Aug. habẽt vitã i patientia. ꝛ mortẽ in desiderio. Deus aũt ex sua singulari gra q̃ncq; quosdaꝫ festine subtrahit ex hac vita ne a sua bonitate recedant. ꝛ in miseriam ꝛ malitiam pcti corruãt. Et iõ ꝺr Bap. iij. Rapt⁹ est ne malitia mutaret intellectum eius aut ne fictio deciperet aĩam illius. Et paulo post. Cõsummatus in breui explevit tpa multa. Placita enĩ erat deo aĩa illius ꝓpter hoc festinauit educere illam de medio iniq̃tatum. Tertia rõ breuitat⁹ vite hoĩis ponit ꝓpter reprimẽdã superbiam

Universidad de Deusto
Biblioteca

qz hoīes ꝓpter modicā ptātē in superbiam eleuauk. Ad quā superbiā repimendā ꝓcipue eos q̄ sunt in maiori ptāte facit bre/ui tpe viuere: sicut pz in alexandro magno q̄ breui tpe virit in dñi sui prāte. Vñ illud ſ. Mach. ſ. Regnauit alexander duodecim annis: et post hec decidit in lectulz: et cognouit qz moreref. Ūñ etiā summi pontifices q̄ sunt in maxima potentia spirituali et tpali cōiter videm⁹ q̄ nō multo tpe viuūt Ideo dr Eccli. x. Ois potentatus breuis vita. ℣ Scō describitur hūane vite multiplex calamitas: qz repletur multis miseriis. Miseria est impotrat defectū boni et abūdantiā mali. Ūñ btitudo sanctorum dr ab oī miseria esse immunis: qz hz carentiaz ois mali t abundantiaz ois boni. Ūñ illi q̄ sunt in celo sunt totaliter btī: sed q̄ in inferno ꝓpter abūdantia malo⁹ t defectum bono⁹ sunt oīno miseri. Nos qui in mundo viuim⁹: qz defecim⁹ in multis bonis et abundamus in multis malis: iō replemur multis miseriis. ps. lxviij. Improperium expectauit cor meū t miseriam. Impropriū ꝓpter defectū bono⁹. Miseriā propter multitudinē malo⁹. Sed aduertēdum q̄ illi q̄ in vita ista minus habent de miseria siue de defectu: sicut hoīes diuites in alia vita futura habebunt plus de miseria. Et ecōtrario boni t patientes paupes: vt pz Luc. xvj. in lazaro paupere t diuite epulone: cui dicit abraham. Recordare fili: qz recepisti bona in vita tua tc. Propterea Jacobi. v. Agite nūc diuites vlulantes ploratе in miserijs vestris q̄ supueniēt vobis. ℟ Tertio describitur hois fragilitas: qz q̄si flos egredit t cōteritur. Flos enim licz cū decore egrediat cū odore ꝓgrediatur: t gratiose colligatur: t cum honore in sertis ponatur: tñ finaliter t cito marcescit: t in terram cū despectu ꝓicitur. Sic hō q̄uis habeat in pueritia pulchritudis decorem: in iuuētute aliq̄n bone fame odores: t q̄n̄ qz in virilitate grōsam conuersationem: t q̄n̄ qz etiā ponak in alicuius dignitatis honorē: cito tñ post mortē marcescit: t in terre hūilitate tanq̄ ꝺd despectū ableōditur. Egredit ergo vt flos nascēdo: t conteritur morīēdo. Ūñ. ſ. Pe. ſ. Ois caro fenū t ois gl̄ia eius q̄si flos feni. ps. lxxxix. Mane sicut herba transeat: mane floreat t trāseat. tc. ℣ Quarto describitur humane vite vanitas: qz dr. Fugit velut vmbra. Umbra em̄ est in sequentiū fugitiua. t fugiētiū se insecutiua. Et sic ē de vita hūana. Illi em̄ fugiūt vmbrā. i. vitā qui mori desiderant. Sed illi sequūtur eam qui mori fugiūt t viuere cupiūt. Frequēter aūt accidit q̄ illi q̄ plus mori desiderāt diutiꝰ viuant. Vñ illud Apoc. ix. Desiderabunt mori t mors fugiet ab eis. Et ecōtra illi q̄ plus viuere cupiūt citius moriūtur. Propterea dicit Sap. iij. Umbre trāsitus est ips nostrum ps. cj. Dies mei sicut vmbra declinauerūt ad Quinto ponit hūane vite instabilitas: qz nūq̄ in eodē statu pmanet. Nā sicut fluui⁹ cōtinue decurrit ad mare: nec aliqua hora desistit: sic vita hois continue ad mortē. Et est subiecta hūani corpis cōtinue varietati. Et hec varietas aliq̄n est in hoīe ex causa interiori: aliq̄n ex exteriori. Ex interiori q̄dez aliq̄n ex causa spūali sicut ex accidentib⁹ aie. Nā aliā dispositionē hz hō q̄n est irat⁹: qz in ira mouetur calor ab interiori pte ad supficiē exteriorem cū impetu. Et aliaz hz hō dispositionē q̄n est amās aut cōcupiscēs: qz tales passiones ad se caliditatē cōtrahūt t celant. Et aliā dispositionē hz timēs vl territ⁹ vl angustiat⁹: qz trahūt he passiōes ad se ipe/tuose calorē. Et aliā etiā habz hō dispōnē q̄n est trist⁹: qz tristicia cōmouet naturales vtutē int⁹ t extra. Q̄nq̄z ho accidit varietas in hoīe ex causa intrinseca corporali: puta ex hūore vel cholera vel sanguine vel phlegmate: vñ varie egritudines in corpe generant: t eoz cōtēperamētū efficit satis tē. Aliq̄n ho accidit varietas corporalis in hoīe ex causis exteriorib⁹: siue ex varietate tēpoz: siue ex varietate etatuz: siue ex varietate aeris et locoz: siue ex varietate somni t vigiliarū. siue ex varietate ocij et rerercitiorū: siue ex varietate repletionuz t exinanitionū. Nec oīa si moderata sint quantitate qualitate opere tpe t ordine: facilit ad custodiā sanitatis: sz si contrarium fuerit accidūt infirmitates. Nihilominus siue in sanitate siue in egritudine tanto est varietas vt dicit pb⁹: q̄ nō est eadez sanitas in homne vespere que fuit mane Job vij. Inuitek sup domum suaz scz corpis q̄ est vt domus aie: et nō stabit supple in eodez statu permanēs. Sed post resurrectionem gl̄iosum manebit corpus et vita hois semp in-eodez statu: qz erūt corpa gloriosa sicut stelle in ꝓpetuas eternitates. ℣

Tertio in auctoritate

principali ostendit vita hois quātū ad ertū. ſ. mortis esse terribilis t formidolosa. ſ. ꝓpter iudiciū. Ūñ dicit. Et dignus ducis erigēre supple iusticia cua: sup huiuscemodi. ſ. hoīez apire oculos tuos. ſ. el⁹ facta oīa denudādo t manifestādo: sicut in aspectu solis latebre illustrant. Deb. iij. Oīa nuda t apta sunt oculis ei⁹. Boeti⁹. Magna est vobis ſ dissimulare nō vultis indicta, pbi tatis necessitas cū oīa agatis ante oculos iudicis cuncta cernētis. Sequtur. Et adducere eū tecū in iudiciū. ſ. discepādo. vt cuz dicer illud Mat. xxv. Eiuiui em̄ t nō dedistis mihi manducare tc. in iudiciū. ſ. retributiōis. Eccls vi. Cūcta q̄ fiūt adducet de⁹ i iudiciū ꝓ oī errato siue bonū siue malū sit. Et tunc sicut dr Jo. v. Ybunt qui bona egerūt in resurrectionē vite supple erere ne. Ad quā nos perducat equissimus t iustissimus iudex ihesus. Amen.

¶ De vanitate t mutabilitate humane vite. Sermo. iij.

Omovanitati si

b milis fact⁹ est: dies ei⁹ sicut vmbra pterierūt. ps. cxliij. Naturaliter videm⁹ q̄ vna magna ſfirmitas intantuz q̄nq̄z imutat corp⁹ t facit q̄ ꝑsona q̄ erat pinguis t pulcha efficit macilēta t deformis: ita vt q̄s amisisse videat imaginē vel effigiē pristinā. Et talis ifirmitas est i alia pem̄: qz ita trāsmutat alias t facit ei⁹. i. cōscientia q̄ illa q̄ erat pinguis. i. plena pinguedine gre et colorata colore virtutū. eis ꝓ pem̄ amissis efficit turpis t macilēta et discolorata et q̄s i aliā imaginē et filitudinē transmutata. Et de hoc hz figura Dañ iij. i nabuchodonosor rege iup quē ꝓpter pcā sua venit ſsa dei. i. ravt cor eius ab humano cōmutaref et daref ei cor fere. i. bestie. qz scilicz videbat ei q̄ ipse haberet figuras t imaginē sicut vni⁹ bestie mōstruose. i. vt in pte anteriori esset factus sicut bos. t i posteriori sicut leo. vñ dr ibidē q̄ sermo. i. ſsa cōplet⁹ est sup nabuchodonosor. et ex hoīb⁹ abiect⁹ est: fenū vt bos comedit: et rore celi corp⁹ ei⁹ infect⁹ est: donec capilli eius t similitudines aquilarū crescerēt t vngues ei⁹ q̄si auiū. Ubi attēde malas mutationes q̄s facit pem̄ mortale in hoīe. Has primo ab hoīb⁹ ejcit. i. a viris iustis. q̄ sunt vera mēbra ecclie separat. qz. ſ. tollit ei charitatē q̄ vnit membra ecclie. Scōo. vt bos fenum edit: qz ꝓ luxurie vitiū et gule carnalibus delectationibus pascit. Sīā ois caro fenū vt dr Esa. xl. Tertio rore celi inficit. i. suggestione diaboli decipitur. q̄ facit cuz intratz errare vt bona videantur ei mala t mala bona. Quarto semp in capillis. i. in cogitationib⁹ et ambitionib⁹ augetur. Quinto p rapacitatez auaritie. vngues q̄si rapaciuz auiuz hre videt. et sic pz quō hō ꝓ pem̄ q̄si i alias figuras seu effigiē spūaliter immutatur. Et ista etiā facta est in hoīe. i. in humana natura. deformis et pessima mutatio ꝓ pem̄ primoꝝ parētū. qz hō q̄ creat⁹ fuerat filius veritati. i. deo q̄ est prima et pura veritas fact⁹ est ꝓ peccatū filius vanitati. et hoc ē qđ dr i verbo ꝓposito. Nō vanitati filius fact⁹ est. ſ. ꝓ peccatum q̄ primo. vt dicit glo. filius erat veritati. Jn qb⁹ q̄dē ꝟbis hois ꝓ peccatū corrupti ꝓ litio et trib⁹ declaratur.

Primo quidem ex materie vilitate: cum dicitur: homo.

Scōo ex culpe mutabilitate. cum subdit. vanitati similis factus est.

Tertio ex vite instabilitate: qz dies eius sicut vmbra pterierunt.

℣ Innuitur ergo primo vilitas materie de q̄ ꝑm corp⁹ hō format⁹ est i eo qđ dr hō qz hō dr ab humo. i. a terra humido: de q̄ licz primo a deo corp⁹ primi hois est formatū. Az em̄ hō creat⁹ t format⁹ sit a nobilissimo artifice deo: tñ corpus hois formatuz fuisse dr de vili t ifima materia. ſ. de limo terre. vt ꝓ hoc iducak hō ad cordis humilitatē. Deus em̄ sicut dicit apls tēperauit qz ex vna pte dedit ei nobilissimā formā. ſ. aiam rōnalē ꝓ quā etiā ꝑfert celesti corpi inquātū celeste corpus est insiatū. Et ideo etia supra celū locabitur et gloria aie eius post resurrectionē. Sed ex alia parte deus fecit hoīez de vilissima materia. ſ. de terra vt. ſ. ex nobilitate anime spūalis ifimis ad supna tēdat t ex vilitate corpis ab humilitate non recedat. Et ideo dr Gen. ij. Formauit de⁹ hoīem de limo terre. Jn quib⁹ verbis tria considerare debemus.

Primo artificis bōitatē. qz formauit de⁹.

Scōo operis proprietatē. qz hominem.

Tertio materie vilitatē: qz de limo tre.

℟ Circa ꝑmū attēdēdū ē q̄ cū oē agens agat sibi sile: t de⁹ bon⁹ sit, imo sūme bon⁹

Universidad de Deusto
Biblioteca

nō pōt ab eō p̄cedere: vel formari op̄ nisi bonū. Un̄ dr Gen. .j. Vidit de⁹ cūcta q̄ fecerat et erāt valde bona. Et h̄ est ꝓ illos hereticos q̄ dixerūt corp⁹ hoīs vel q̄dcūq; aliō corp⁹ eē malū. Origenes aūt ly diceret corp⁹ hoīs eē formatū a vero et bono deo: tñ posuit ipm̄ t oēs naturā corporalē eē malā et a deo creatas: nō q̄ bona sit: ly ī penā creature sp̄ualis. Posuit eē origenes nō solum alam p̄mi hoīs: ly etiaz alas oīs hoīm ante corpa sūl cū āgelis creatas. Propt̄ h̄ q̄ credidit oēs sp̄ales substantias tā āgelos q̄ alas eē eq̄les ꝑm nature sue ꝑditionē: ly solū distare merito vt q̄dā eaz corpib⁹ alligētur q̄ sunt aie hoīm vel celestiū corporuz: q̄ doz ho in sua puritate ꝑm diuersos ordines remaneant. Et sic q̄ aia sit immissa corpi ꝑm eū fuit ī penā ei⁹. Sz ista positio ē erronea q⁹ Ihūak sacre scripture: q̄ enarrata productōe cuiuslibet spēi create: subiūgit. Vidit de⁹ q̄ eēt bonū. q. d. q̄ vnū q̄q; ī factū ē q⁹ bonū ē ipse eē t fore. ly p̄ originē creatura corpalis ē scā: nō q⁹ bonū sit ipam eē: ly ī penā alteri⁹. Et ita p̄ Ihūak sacre scripture. Ire Ihūak vere phic arist. p̄ cui⁹ opinionē ipossibile videt aīam eē aī corpus vel ēx: q⁹ ly eū aīa vnīt corpi vt forma: t ē naturale ꝑ humane nature. t manifestuz est q̄ de⁹ primo eas instituit ī pfecto statu nature sue: ꝑm q̄ vniuersitatiq; rei species erigebat. Aīa aūt cū sit ꝑs hūane nature: nō hz naturalē pfectionē: nisi ꝑm q̄ ē corpori vnita. Un̄ nō fuisset cōueniēs aīam sine corpe creari. Et ī cū dr. Formauit deus hoīem ītelligit: vt dicūr q̄dā: ꝑductio corporis simul cum aīa. Un̄ q̄ postea subdit scriptura. Spirauit in faciē ei⁹ spiraculum vite exp̄ssiuū ei⁹ q̄ dicit. formauit: quia p spiraculū vite intelligit aīa q̄ forma corporis est. Et dr spirare ip̄m facere. Et q⁹ facies hoīs est id ī q̄ operatiōes vite magis manifestant̄ ꝓpter sensus ibi existētes: propterea in faciem hoīs dr esse spiratū spiraculū vite. Sic ergo q⁹ corp⁹ hoīs fuit a deo ꝑductū t aīa informatū. ps q⁹ corp⁹ nō in malū aīe: ly in bonū sui sibi ē factū. Et hic ē q⁹ creauit. .i. formauit hoīes. .f. corp⁹ hoīs de terra. Eccli. xvij. De⁹ de terra creauit hominē: q⁹ terra ē elemētū fructiferus. vt p h ip̄m darek intelligi q⁹ corp⁹ nō ī malū: ly ī fructū t vtilitatē aīe datū ē. Acḡrit em̄ aīa cognitōis augmētū p sensus corpis. t etiā meriti p corpis act⁹. Sz sicut terra nō fructificat bona sine cultura ēt custodia: ita nec terra corpis: aīe sine cultura pnie⁹ bonī opis: t sine custodia rōnis vel rēperantie. Sed prim⁹ hō tale corp⁹ habebat aūq̄ peccaret q⁹ erat aīe nō solū ad aurilū: sed etiā ad solaciū: q⁹ tale corp⁹ dederat de⁹ ei vt esset obtēperans sine rebellione: esset ꝑpagabile sine libidine: esset vegetabile sine mortalitate: esset cōpleriōabile quātuz ad ꝓportionē equalē: esset etiā aīe pforme vt sicut aīa erat innocēs t ip̄a poterat peccare: sic corp⁹ taliter esset ꝑpassibile q⁹ ip̄a posset mortalitatē fugere. Et ī cū poterat mori t nō mori: poterat hr̄e sufficientiā t ī digentiā: poterat obtēpare t rebellare. t h fuit rōne defectiue nature ex nihilo create nec p gliam gramq; p̄firmate. De dicta q̄ formatōe hoīs dr Sap. r. Dec. .f. sapia illū q̄ prim⁹ format⁹ est a deo p̄ orbis terrarū sol⁹ esset creat⁹ custodiuit t eduxit illū a delicto suo. C Scōo debem⁹ ī auctoritate inducta cōsiderare opis ꝓprietatē: q⁹ formauit. .i. ꝑduxit: hoīem. .i. p̄r̄ hoīs q̄ ē corp⁹: sub forma sua q̄ est aīa. quā. .f. creando infudit t infundendo creauit. Sed de hoīe norandū q⁹ scōs pbs interrogat⁹ ab adriano imperatore q̄d esset hō: talē descriptionē dedit. Hō q̄d est mācipiū mortis: hospes loci: viator trāsiēs. Ubi breuiter tāgit tria q̄ ptinēt ad vitā hoīs corpalē. Primo corruptiōis necessitatē: ꝓpter quā dr mācipiū. .i. seru⁹ mortis. quā videlz seruitutē mortis. .i. monēdi necessitatē nulli⁹ effugere p̄r. Un̄ ꝑs. lxxxviij. Quis est hō q⁹ viuet t nō videbit mortē. Uāe etiā moriendi necessitates incurrit hō ꝓpter tres causas. Una est ex parte nature: q⁹. .f. ois hō ex ipsa natura corpis est mortalis. Propter qō dicit Seneca q⁹ mors ē hoi natura nō pena Illā oē cōpositus ex ītys necesse est resolui ex corrūpi: sicut sunt corpa mixta q̄stāt ex q̄tuor elemētis. q̄ nō habent eandē ītutes ls Iuuis q̄litates. et ī sunt cā corruptionis illis q̄ ex eis ꝓstant. Corpus aūt humanum est corpus mixtū ex quatuor elementis cōtrarijs. quare opz ipm necessario corrumpi p mortes. Scōa ratio est ex parte culpe. q⁹ sicut dicit apls Ro. v. Per vnū hoīem peccatū in hunc mundū intrauit. et p peccatū mors. Un̄ sicut peccatū ita et mors regnat in omnes. Licz ēt homo vt dictuz est. esset ex natura mortalis tamen deus dederat e ex gratia remediuz quo poterat nō mori: ī

hō peccasset. Et hoc remediū erat ex trib⁹ Primo ꝑm Augu. in. q. v. t no. testa. ex diuina gratia ītutē aīe cōferēte p quā posset corp⁹ a corruptiōe seruare q̄diu ipsa deo subiecta mansisset. Scōo ex esu ligni vite ītute spēi cōseruāte t senectutē ꝓhibēte. Et ī Aug. xiij. de ciuitate dei capi. xvj. dicit q⁹ cib⁹ aderat homini ne esuriret: pot⁹ ne sitiret: lignū aūt vite ne illum senect⁹ dissolueret. Tertio ex esu alioz pomoruz in depditionē humidi radicalis a calido restituente. Sed pctō supueniente hmōi remedijs q̄ erant ex gra est puar⁹: t sue nature mortali derelict⁹. Tertio cā necessitat⁹ mortis est ex parte diuine iusticie Illā sicut nos videm⁹ q⁹ in ciuitatib⁹ fiunt statuta t leges municipales: quib⁹ postea ciues iudicant̄ a rectoribus ciuitatis: ita de⁹ mūdo dedit statuta t leges suas: que sua iusticiā cōtinēr ꝑm quas hoīes ab eo iudicant̄. Inter q̄ statuta vnū gnale t im mobile ls statutū de morte: de quo apls dicit Deb. ix. Statutū est oībus hoīb⁹ semel mori. post hoc aūt iudicium. Ubi aduerte q⁹ ē statutuz ita gnale q⁹ nullus hō ab ipso erimit. Un̄ ab eo erimi nō potuerūt neq; aleqū p suā potentiam: imo decidit in lectulū t cognouit q⁹ moreret⁹ .f. Ahaeb. .f. Neq; salomō vel alius q̄cūq; phs ꝓpter suā sapientiā: q⁹ mouit doct⁹ silr t indoctus. Eccls. .ij. Neq; sanson ꝓpt̄ fortitudinē nimiā: imo dixit cū se occidit. Moriat aīa mea cū philistijm. Judic. xvj. Nec⁹ diues epulo ꝓpter abūdātiaz suā: imo mortu⁹ est diues t sepult⁹ est in inferno. Luc. xvj. Un̄ nulli⁹ hō cuiuscūq; cōditiōis aut stat⁹ fuerit: erimit a morte: iō dic̄ ꝑs. Quis est hō q⁹ viuet t nō videbit mortē? Et ꝑm istud statutuz oīs hō iudicabit: q⁹ qualis q̄lcq; hinc egredit: talis ī iudicio p̄sentab⁹: vt Grego. dic̄. Ergo vt dicit Eccli. xviij. Un̄ iudiciū para iusticiā. .f. ī vita aīe mortē: vt videlz ad modum citati ad iudiciū instrumēta tecū habeas. .i. pnie pres: vt testes p te deponēres inuenias t conscientie bone attestatiōes aduocatū sapientē tecū ducas. .f. xp̄m suscipiendo ipm digne t pure in fine cōicando: t sic inuenies ꝓpitiationē. Insup dicit scōs pbs in suprādicta rōne q⁹ hō ē hospes loci. ī quo voluit oīdere durationis breuitatē: q⁹ sicut hospes manet quo tpe in hospitij locatis quoq; modico tpe viuit hō ī mūdo Un̄ Job. xiij. Hō natus de muliere breui viues tpe &c. t Eccli. xxx. Transi hospes q. d. Non h sistas: q⁹ h nō est p̄ria: sed via. Un̄ dr q⁹ p̄res p̄me eratis nolebāt edificare domos ls hītabāt sub arboribus: q⁹ videbat eis q⁹ modico tpe haberēt hic viuere cū tñ respectu nr̄i diutissime viuerēt q̄dam vltra septingentos t quidā vltra nongentos annos. Deb. xj. Cōfitentes q⁹ peregrini t hospites sunt sup terram: qui em̄ hec dicūt significāt se patriā inq̄rere. Item dic̄ dict⁹ pbs q⁹ hō est viator trāsiēs. Stult⁹ aūt esset ille viator q̄ haberet facere lōgas vias ī modico tpe si ad quodlibet hospitiū vellet declinare ad manēdum ibi. Dic viator est hō qui habz facere longaz viam ꝑm illud Luce. xix. Homo quidaz nobilis abut in regionē longinquaz accipere sibi regnū. Naz cōpetit nobilitati homis vt a temporalibus abeat in regionem longinquā: vbi bona eterna sunt rēdat: vt regnū celoz acquirat. Sed quādo infelix homo ad istas creaturas declinat: vt in eis per affectū maneat: tūc est viator stultus. Ysaie. xiij. Quasi viator declinās ad manendū. D Tertio in auctoritate inducta considerare debem⁹ materie vilitatem: q⁹ formauit hoīem de limo terre. Ubi aduerte q⁹ formauit deus corpus hois de limo terre multiplici rōne. Primo rōne sensibilitatis: q⁹ scriptura sacra loquēs de principio ꝓductionis mūdi: nō facit mentionez nisi de illis elementis que magis perspiuntur sensu scilz de terra t aqua. Unde q̄uis corpus hois cōpositū sit ex quattuor elemētis: tñ vt ostēdat esse ex istis elementis magis sensibilib⁹ dicit ipm esse de limo terre. i quo est mixtio aque et terre. De aere aūt t igne nō facit scriptura mentionē: q⁹ ipsa non peripiunt a rudibus: q⁹ ipsa scriptura a ꝓncipio rudi ꝓpo trades bat. In rei tñ veritate corp⁹ hūanū ex oībus q̄tuor cōstat elementis. .f. terra aqua aere t igne: quorum ītutes t ꝓprietates manifestant̄ in q̄tuor humorib⁹. Nā virt⁹ ignis manifestat̄ in cholera que ad modum ignis calida est t sicca. Virtus aque manifestatur in phlegmate: qō frigidū t humidū est. Sed aeris ꝓprietas manifestatur in sanguine qui calidus et humidus est. Sed terre ꝓprietatē tenet melācholia: que frigida t sicca est. Hec aūt que data sunt corpori faciunt ad instructionez

Universidad de Deusto
Biblioteca

ale: vt scz discat aīa habere elemēta sua. s. prudētie clarītatē p aere: temperantie mediocritatē p aq̄: iusticie puritatē p igne: fortitudinis stabilitatē p terra. Vel sicut alij dicūt, vtrū mens hois p̄o igne intellectꝰ subtilitate: p aere cōscie puritate: p̄o aq̄ ſgenj volubilitate: p terra animi stabilitate. Debet etiā mēs humana ad similitudinē corpis hīe humores suos: vt p̄o sanguine vtatur dulcedine: p cholera rubea amaritudine: p cholera nigra q̄ melācholia ōr cōtristatiōe: p phlegmate mētis cōpositiōe. Dicūt em̄ physici sanguineos eē dulces: cholericos auaros: melācholicos tristes: t phlegmaticos corpe cōpositos. Et sit dulcedo in cōplatiōe: amaritudo de pctī recordatiōe: tristicia p cōpassione: cōpositio p emēdatiōe. Scōa rō ſre corpus hūanū ōr de limo terre formatū plus q̄ de alijs elementis est ꝓpter eq̄litatē cōplexiōis: ꝓpt quā in corpe hois alia elemēta minus abūdāt in cōpositiōe corpis hūani p̄m substātiā. Nā corp̄ hūanū inter oīa alia corpa est magis reductū ad mediū t ad equalitate cōplexiōis. Et necessarius est qz hō cognitionē aīe colligit a sensibus quorū oīm fundamentū est sensus tactus. cuius organū opz esse remotū a cōtrarietate qualitatiua elementoꝝ: quoꝝ est perceptiuus in quantū scz pōt p reductiones ad mediū: t p equalitatē cōplexionis per quā est q̄si in potētia ad extremitates distarū qualitatū vt possit esse ipaꝝ pceptiuū. Et ideo corp̄ hois opz q̄ habeat equalitatē cōplexiōis. Ad quā cōstituendaꝝ superiora elemēta scz ignis t aer p̄dominātur in eo p̄m dictū. qz vita pcipue cōsistit in calido qō ē ignis: t hūido qō est aeris. Inferiora vō elemēta. s. aqua t terra abūdant in ipso p̄m substantiā: alīs non posset ibi esse dicta eq̄litas mixtionis: nisi ipsa inferiora elemēta q̄ sunt minoris virtutis p̄m substātiā in ipso abūdauerint. Et p̄opterea ōr corpus homis de limo terre formatū: qz lim̄ vt dictū est: terra est aq̄ p̄mixta: vt scz ex hijs aīmo discat q̄ fl ex terra corpis aliq̄ immūdicia cogitatiōis p aquaꝝ penitētie continue abluat. Vñ p̄s. lxviij. post q̄ dixit. Infixus sum in limo ꝓfundi: scz p pcti coinquinationē: statim addidit Veni i altitudinē maris scz p ablutiones. Tertia ratio propter quā formatus ōr hō de limo terre: est ꝓpt cōformitatē limose terre ad hoies. Nā terra limosa est immūda. Et sic ipsum corp̄ de limo formatū: t cū libidine cōceptū: inducit aīe pctī originalis coinquinationē. Item terra limosa est lubrica: t corpus ex ipso limo terre formatū inducit aīe peccādi lubricitatē. i. ꝓpnitatē t inclinationem in quo proni sunt sensus hois ab adolescētia sua ad malum. Itē terra limosa est infectiua p̄opter exhalatiōes corruptas: sicut ꝓpt in paludibus Et sic corp̄ inficit aīam multiplici passione. Et ex oībus his hz hō hūilitatis materiā. Et ꝓpter hoc ōr Dāp. r. Deus eduxit illum scz hoiem de limo terre. E

Secūdo in auctoritate

p̄incipali describit conditio hois ex culpe mutabilitate: qz vanitati sīlis factꝰ est sūple p pctm̄: Et rō est: qz vanū ꝓprie ōr qō nō pertingit ad finē suū: sicut medicina q̄ nō valet ad sanitatē ōr data i vanū: qz scz sanitas est finis ad quē medicina daf. Finis aūt ꝓpter quē hō cōditus est: est vita eterna. Zobie. ij. Vitā illaꝝ expectam̄. scz tanq̄ finē nostrū: quā deꝰ daturus est his q̄ fidez suā nūq̄ murāt ab eo. Sed ab isto fine assequēdo impeditur hō p pctm̄. qz nihil inquinatū pctō intrabit in illā scz vitā beatā. Et ideo p pctm̄ efficit hō sīlis vanitati. i. rei oīno inutili quantū ad vltimū finē. Vñ homini in pctō viuenti nihil quod facit valet ad illā finē cōsequendū: Sed iterū aduertēdū est q̄ qz vanitas plerūq̄ in sacra scriptura p mutabilitate accipit sicut p̄s Ro. viij. vbi dicit aplūs q̄ vanitati creatura subiecta ē nō volēs. i. mutabilitati p̄m Dio. cū eis hō b viuēs sit subiectus mutabilitati p̄m oēs spēs motꝰ que sunt generatio: corruptio: augmētatio: diminutio: t p̄m locū mutatio: et alteratio. ideo eis hō hic viuens dicitur esse vniuersa vanitas. p̄s. xxviij. Terūtū vniuersa vanitas eis hō viuēs: qz scz in oīi hoīe hic viuēte inuenīt eis modus vanitat̄. i. mutabilitatis. F Consuenit etiaꝝ distingui quadrupler modus vanitatis in q̄bus cōprehēdi videt vniuersa vanitas mūdi huius. Nā vt dicit Hugo de scto victore.

Est vanitas
- Mutabilitatis.
- Mortalitatis.
- Curiositatis.
- Iniquitatis.

Vanitas mutabilitatis inuenīt in oībus rebus naturalib⁹: qz sunt in eis mutatōes ꝓtrarie. Et illō qō p vnā mutationē ꝓficit p aliā mutationes cōtrariā inanescit: sicut qō acquirit rei p gnationē euanescit p eius corruptionē. Et qō per augmentū proficit per diminutionē cōtrariam deficit t inanescit. Et qō per vnā alterationē acquiritur: puta per calefactionē p aliā cōtrariā tollitur scz per frigefactionem. Et sīlr accidit in motu locali: quia sicut res per accessum ad locū cōnaturalem conualescit: sic accedēs ad locū contrariū deficit. Vñ vapores aliq̄ qui hic infernus multiplicant ad regiones ignis vel etheris ascendēteꝝ deficiūt. t cō sumuntur. Quia ergo hmōi vanitatis mutabilitatis cōtrarietas in oībus corporib⁹ naturalib⁹ reperit̄ que sunt sub celo: ideo ōr Eccls. ij. Vidi in oībus vanitatē t afflictionem animi t nihil permanere sub sole. Vñ qz hō hic viuēs sub sole multum habet de ista vanitate mutabilitatis: ōr esse vniuersa vanitas. i. pertinere ad vniuersaꝝ vanitatē qz scz participat illā vanitateꝝ. immutabilitatem: que in vniuersis reperit̄ rebus sub sole. Sed aduertendū est hic q̄ hō nō solū p̄m vitā naturalē subijcitur huic vanitati. i. mutabilitati t cōtrarietati: sed etiaꝝ quodāmodo quoad vitam spūalem. Quia sicut generat̄ per baptismi gratiam: ita corrūpitur per mortalē culpā: per quā scz ignescit oīs gra que est per baptismū acquisita. Vñ ille qui post baptismū se cōseruat innocentez a pctō mortali siue cordis siue operis: dicitur nō accipere in vanū animā suā. p̄m illud p̄s. xxiij. Innocens manib⁹ t mūdo corde qui nō accepit in vano animā suam t̄c. Vic accipiet benedictionē a dño t misericordiā a deo salutari suo. Item sicut vita spūalis augef per ꝓfectum bonorum operū t pseuerantiam: ita immutatur t inanescit p ociositatē t negligentiaꝝ. Vñ i via dei nō ꝓgredi. regredi est: sicut Bern̄ dicit. Et ideo de ociosis t negligētibus ōr in p̄s. lxxvij. Defecerunt scz in vanitate: scz ociositatis dies eoꝝ. Itē sicut vita spūalis alteratur in bonū per pniam: ita in malum per recidiuā i culpā: t tunc inanescit q̄dq̄ boni homo fecit scz quātū ad ipm. Sed tm non ꝓpterea perditur: sed relinquit aliqs fustis q̄uis non laborauerint in illo. Vñ de dicitur Eccls. ij. Vomini ocioso questa dimittit: t hoc quoq̄ vanitas t magnum malum. Similiter quātū ad similitudines motus localis: de quibusdam dicit p̄s. cvj. q̄ ascēdunt vsq̄ ad celos t descendūt vsq̄ ad abyssos. Ascendūt ad celos scz per superbiam se inaniter extollēdo: sed descendunt vsq̄ ad abyssos scz in maximā abiectionem vel infernalē dānationem cadendo. Unde discere possunt illud Neemie. s. Vanitate supple superbie seducti sumus. Scōa vanitas est mortalitatis: t hec inuenitur in omnibus aīalibus: quoꝝ scz vita finaliter per mortem inanescit t deficit. Unde hec vanitas est in homine: quia ē animal non solū rationale: sed etiam mortale. Et ideo quātū ad mortem corporis non differt homo ab animalibus ceteris. Unde dicitur Eccls. iij. Sicut moritꝰ homo sic t illa moriuntur. Similiter spirant omnia t nihil habet homo iumētis amplius. Cuncta scz animalia subiacent vanitati. i. mortalitati qz quātū ad vitā istā oīa euanescere fac. scz t fortitudinem t pulchritudinē t diuitias t cetera temporalia omnia. Tertia est vanitas curiositatis: t ista specialiter inuenitur in hoib⁹: t hoc tripliciter: P̄mo quoad scie studiū: sicut qñ p studiū minus vtile retrahunt a studio qō eis de necessitate incumbit: sicut de quibusdam dicit Piero. Sacerdotes inquit dimissis euāgelijs t prophetijs videmus comedias legere t amatoria bucolicoꝝ versuū verba cōfare. Itez quādo studet homo discere ab eo a quo non licet sicut patet de his q̄ aliqua futura a demonibus perquirunt: que est non solū vana: sed etiam superstitiosa curiositas: de qua dic Aug. lib. de vera religione. Nescio an philosophi impedirent̄ a fide: vitio curiositatis i pscrutādis demonib⁹. Itē qñ appetit cognoscere veritatez circa creaturas nō referendo ad debitum finem: scz ad cognitionē dei. Unde etiā Aug. dicit in lib. de vera religione. In cōsideratione creaturarū nō est vana t pertura curiositas exercēda: sed gradus ad immortalia t semper manentia faciēdus. Itē quando aliquis studet ad cognoscendū veritatē supra ꝓpnj ingenij facultatem: quia p hoc hommes de facili in errores labuntur. Vñ dicit Eccli. iij. Altiora te ne quesieris: t fortiora te ne scrutat⁹ fueris. Sequit. Et in pluribus operib⁹ eis nō eris curiosus. Et subdit. Multos em̄ supplantauit suspitio illorum: t in vanitate detinuit sensus illorū. Scōo inuenitur vanitas curiositatis in hominibus quoad

delectationes sensuū: sicut ptz precipue in visu. Et hec curiositas aspiciendi delectabilia non solū frequenter est vana ⁊ inutilis: immo etiā est noxia: quia facit perdere tempus: ⁊ impedit etiam a meliorib⁹. Unde Aug. in lib. confessionū. Canem currentem post leporem iam non spectat: cum in circo sit aut in agro: si casu tranleam: abstrahit me fortassis ab alia magna cogitatione: aut ad se conuertit illa venatio. Et nisi iam mihi demōstrata ifirmitate mea cito amouear vanus absedo. Et simile est de his q̄ diutius stant ad aspiciendus ludū scacorum vel alearū ⁊ similia. Sed maxime noxia est curiositas aspicientium mulieres ornatas ⁊ pulchras: quia qui viderit mulierem ad cōcupiscendum eā iam mechatus est eam in corde suo. Mat. v. Et etiam vana ⁊ nociua est curiositas inspectione spectaculorū inquantū per hanc homo fit pronus ad vitia: vel lasciuie vel crudelitatis per ea que sibi representant. Unde Job. chrysо. dicit q̄ adulteris ⁊ inuerecūdis constituūtur tales inspectiones. Itē vana ⁊ vitiosa curiositas est q̄ aliquis intēdat ad cōsideranda vitia primor⁹ ad despiciēdū vel detrahendū: vel saltem inutiliter inquietando. Aug. Curiosus genus ad discutiēdū vitia aliena: ⁊ desidiosum ad corrigendus sua. De omnibus ergo talib⁹ curiosis dicit p̄r illud Viere. ij. Ambulauerūt post vanitatem: ⁊ vani facti sunt. Contra q̄ petebat psalmista dicens p̄s. cxviij. Auerte oculos meos ne videant vanitatem. Tertia vanitas curiositatis est circa cultū ornat⁹ corpis: ⁊ curiosarum vestiū sicut faciūt mulieres vt appareant pulchriores: cū tū dicat Prouerb. xxxj. Fallax gratia ⁊ vana est pulchritudo. Quarta vanitas est vanitas iniquitatis: que inuenit in pcōrib⁹ siue in cogitationib⁹. ſm illud p̄s. xciij. Dñs scit cogitationes hoim: q̄m vane sunt. Siue in affectionibus: vt quando q̄s inordinate diligit tpalia q̄ vana sunt. Q̄ pater: quia illud dicit vanū q̄ nō prebe: premiū laboranti: q̄ non dat fulcimentus innitenti: ⁊ q̄ nō prestat plenitudinem cōtinenti. Et huiusmodi sunt tēporalia: p̄ quibus acquirēdis multū laborat auarus ꝯ tamen nullū bonū premiū assequit er eis Et de hac vanitate dicitur Eccles. ij. Quid proderit homini de vniuerso labore suo: ⁊ afflictiōe spūs qua sub sole cruciatus est? Cuncti dies eius laboribus ⁊ erūnis pleni sunt: nec per noctem mente requiescit: ⁊ hoc nōne est vanitas? Et iterum in eodem cap. iiij. Unus est et scōs non habet non filium non fratrem: ⁊ tamen laborare non cessat: nec satiantur oculi eius diuitijs: nec recogitat dicens. Cui laboro ⁊ fraudo animam meam bonis. In hoc quoq; est vanitas et afflictio pessima. Sc̄o vana sunt tempora: quia non dant fulcimentum innitenti. Unde Prouerb. xj. Qui confidit in diuitijs suis corruet. Et ratio ē: quia sicut dicit Greg. Qui labenti innititur: necesse est vt cum labente labatur. Unde temporalia decipiunt: quia eo tempore hominē deserunt quo maxime indiget fulcimento p̄s. xiij. Et quid diligitis vanitatem supple temporalium: ⁊ queritis mendaciū sc̄z deceptionis eor⁹: sicut decipit dormiēs in somno Job. xxvij. Diues cū dormierit nihil secum auferet: aperiet oculos suos ⁊ nihil inueniet. Tertio temporalia vana sunt: quia non p̄stant plenitudinē ⁊ tenēti siue habenti ea. Unde Eccles. v. Auarus nō implebit pecunia: ⁊ qui amat diuitias fructū non capiet ex eis: ⁊ hoc ergo vanitas est. Item vani sunt peccatores in suis locutionibus. p̄s. xj. Vana locuti sunt vnusquisq; ad proximum suū. Itē habēt vanitates in suis operibus. ſm illud Viere. lij. Opera eor⁹ vana sūt ⁊ risu digna. Quia ergo oēs supradicte vanitates reperiūtur in hominibus hic viuentibus: recte ꝑ phetā dixit. p̄s. xxxviij. q̄ vniuersa vanitas oīs hō viuens: non quis in quolibet viuēte sint vniuerse vanitates sed quia in oībus. i. inter oēs sunt vniuerse vanitates. ℣

Tertio in auctoritate

principali describitur hūana conditio ex instabilitate: cū dicit. Dies eius sicut vmbra pretereūt. Notandus q̄ quanto dies ē maior: tanto vmbra corpis est minor. Q̄ fit quia tūc sol est in celo altior ⁊ capitibus nostris proximior: vnde corpus minus luminī opponitur: ⁊ ita fit vmbra minor: et si sol supra nos directe eēt nulla vmbra penitus appareret. Ecōtra aūt quāto dies est minor: tanto fit vmbra maior. Q̄ fit: quia tūc sol est a nobis remotior: sicut q̄n est in oriente vel in occidente. Sic etiam in hominibus accidit q̄ quāto dies prosperitatis vel dignitatis est altior: tanto vmbra vite fit brevior. ſm illud Eccl. x. Qis potē

risus brevis vita. Q̄ accidit vel ex luxuria ambitiosorum: quia plures incident magnis q̄ paruis. ⁊ ideo frequentius inuadūntur ⁊ occiduntur ab emulis. Vel et immoderantia: quia sc̄z alijs imoderatius diuitijs perfruūtur quibus abūdare poscūt propter: q̄ citius infirmantur ⁊ moriuntur Vel etiam hoc contingit ex diuina prouidentia: vt ostendat dignitates et potētias mundi plus esse contēnēdas q̄ appetendas: sicut dicit Petrus rauennas de breui vita summor⁹ pontificū reddens rationem quare parum viuūt communiter cū sint in summo gradu dignitatis'. Unde tales precipue dicere possunt illud Sap. ij. Umbre transitus est tempus nostrum. Econtrario autē quibus deficit dies prosperitatis tēporalis prolixior vmbra videtur. Et tales dicere possunt illō Viere. vj. Ue nobis q̄a declinauit dies: quia longiores facte sunt vmbre vesperi. Sed tam incessabilis et breuis est cōmuniter humane vite decursus. Q̄ offices dicere possunt illud Job. viij. Sicut vmbra dies nostri sunt super terram. Sed tamē illi qui bene ⁊ virtuose vixerunt cum de ista vmbra exeunt ad eterne vite lucem domino perducente perueniūt. ſm illud Job. xj. Producit in lucē vmbras mortis. Ad quam lucem nos perducat lux vera que illuminat oēm hoīem venientē in hūc mūdum christus iesus benedictus in secula seculorum. Amen.

¶ De calamitate humane vite ptentis seculi. Sermo. iiij.

Ante ꝯ comedā

suspiro ⁊ quasi inundātes aque: sic rugit⁹ meus. Job iij. Nullus scit meli⁹ deplorare vl' enarare calamitates vel dolores alicuius q̄ sciat ipse q̄ sustinet. Et rō est: q: ille scit meli⁹ et efficaci⁹ aliqua enarrare: qui magis expertus est illa. Ille enī qui solū audiuit vel legit ⁊ non p̄ experientiā sensit: non ita plene vel efficaciter narrat. Unde dicitur Eccli. xiij. Qui nauigant mare enarrant pericula eius sc̄z tanq̄ experti de illis'. Quia ergo beatus Job expertus est maximas huius vite miserias ⁊ dolores: optime sciuit eas enarrare sicut p̄z in verbis propositis vbi enarrans amaritudines ⁊ miserias propias: totius tamē humane vite cōmunes calamitates describit: cum dicit. Ante ꝯ comedam suspiro ⁊c. Q̄ fecit Job ille beat⁹ vt et nos huius vite miserias exemplo suo patienter feramus. et vt de amissione tam calamitose vite minus doleam⁹. Ostendit ergo beatus Job q̄ quantū ad se pena sua cito incipiebat. s. mane ante ꝯ comederet ⁊ q̄ amaritudinem anime sue ingerebat. ideo dicit suspiro. Quia sicut risus est signum gaudij: sic suspirium est signum amaritudinis: sicut dicit sanctus Thomas sup̄ loco isto Job. Sed quia ista pena sua continue augebatur assimilauit eam aque inundanti. Et quia finaliter vehementissima erat: faciebat eū rugire. Et ideo dicit: sic rugitus meus. ℟ Ostenditur ergo ex his verbis q̄ presens vita hominis ex tribus causis est multum calamitosa.

Primo propter defectum rei desiderate cum dicitur. ante ꝯ comedam.

Sc̄o ꝓpter affectū rei expectate: ideo dicitur, suspiro.

Tertio ꝓpter recessus rei peramate': cū additur. et quasi mundantes aque ⁊c.

Circa primū notandū

q̄ sicut nos videmus homo ieiunus vel habens defectum cibi ante ꝯ comedat fame cruciatur. Comestio autem totaliter in vita presenti satiatiua nō est. Ubi nō satiat oculus visu: nec auris impletur auditu: et vbi auarus nō impletur pecunia. Erit aūt in vita futura sc̄z in gloria vite eterne. ſm illud p̄s. xvj. Satiabor cū apparuerit gloria tua. Et ideo in vita ista presenti est homo quasi famelicus: et vt patiens cibi defectū. Cui⁹ figura habetur in illo filio prodigo qui existens in aliena regione egens et famescens et defectū cibi patiens. sicut patet Luce. xv. dixit intra se. Quanti mercēnarij i domo patris mei abundant panibus ⁊c. Mercenarij isti sunt sancti qui propter adipiscenda mercede eterna multū laborauerunt. quia vnusquisq; p̄opriā mercedē accipiet ſm suum laborē. Et isti nunc existētes in domo patris: vbi mānsiones multe sunt: idest diuersi beatitudinis gradus abundant panibus: idest refectione et fruitione bonorum eternorum. Unde Lu. xiij. dicitur. Beatus vir qui manducabit panem in regno dei. Sed illi qui hic viuunt ante ꝯ ad illam refectionem perueniant quasi

fame perire dicunt: qz sez desiderij estuat q minime adimplent. Vñ illud Osee. iij. Comedent et nõ saturabũtur sez in psenti. Sed aduertendũ q̃ ly in psenti vita nõ possit haberi refectio ad satietatem q̃ erit refectio glie: haberi tamen potest refectio que est ad necessitatẽ. que est refectio grẽ. Et in prima parte propositi thematis adhuc notant duo. Quia primo ponitur preuẽtio necessitatis: cũ dicit. anteq̃. Scõo subditur refectio sattetatis cuz dicitur comedã. Refectio ergo gratie que potest haberi in presenti, licet non totaliter sacier. quia qui edũt me adhuc esurient. vt dicit Eccli. xxiij. tamẽ bene reficit aiam quãtuz sufficit ad salutem. Et hec refectio desideranda et procuranda est anteq̃ homo moriat. Et ad hoc referri potest illud qõ dicit Luce. xij. Desiderio desideraui hoc pascha mãducare vobiscũ anteq̃ patiar. ℣ In quibus quidem verbis ostenditur q̃ refectio spiritualis gratie que nobis est necessaria in presenti quattuor requrit in nobis.

Primo exigit appetitus auiditatem. cũ dicit. desiderio desideraui.

Secũdo psupponit puritatis sinceritatem. cum dicit. hoc pascha.

Tertio requrit pietatis cõmunitatẽ: cum dicit. manducare vobiscuz.

Quarto expetit tẽporis celeritatẽ. ideo subiungit. anteq̃ patiar. i. moriar.

Requrit ergo primo appetit9 auiditatẽ idest vt cum magna auiditate appetat. Ad qõ insinuandũ ingeminat desideriũ dicẽs desiderio desideraui. Hoc em̃ exprimit desiderium ad insinuandum q̃ duplicem gratiam debet homo desiderare pluscq̃ famelicus desideret refectionem sez gratiã bene viuẽdi: et gratiam bene moriendi. et vnum desideriũ debet esse ꝓpter alterum. Unde debet quilibet dicer. Desiderio salicz bene moriendi. desidreaui grãz bene viuẽdi. Quantũ ad desideriũ bene moriendi notandũ q̃ ille dicit bene mori cui9 mors bonuz terminũ hz. Est em̃ triplex terminus mortis. Unus est ad penã iferni. et talis ẽ mors pessima vt vsurariox et aliox qui se nõ bñ disponũt in fine. sicut dicit Luc. xvj. de diuite epulone. Alius est diues et sepult9 est i inferno. Luc em̃ miser de palacio mũdi ducit ad carcerẽ diaboli. et de diuitiarũ abũdãtia venit ad eternã penuriã: et de delitijs carnis ad crudelia tormẽta tortoris. Alius et scõs terminus mortis est ad penã purgatorij. et ista est mors bona. qz ly purgatorij pena ꝑ Augu. et sctm̃ Thom̃. erit dar oẽs penas huius vite. in ponit hõ in statu securo. vt. s. pdi nõ possit aut debeat, sed habere vitã eternã. cũ sit in grã et charitate. ly miro modo cruciet. Tertius terminus est ad gliam paditi. et ista ẽ mors optima et maxime a nobis desideranda. Unde apls dicit ad Philip. s. Desiderius habens dissolui et esse cũ xpo. Hoc em̃ est esse cum xpo. esse in gloria vite eterne. qz cũ xpo apparuerit. vita vestra tunc et vos apparebitis cũ ipo in gria. Collos. iij. Ubi videz est abũdantia oĩs. boni et carẽtia oĩs mali. Sz quantũ ad desideriũ scõm sez bene viuẽdi: sciendũ q̃ sicut dicit beatus Bernar. Tunc em̃ homo bene viuit: qn̄ viuit humiliter deo: ordinabiliter sibi: et sociabiliter proximo. Per hec em̃ tria phibef tripler pcm̃ sez in deũ: in primũ: et in seipum. Cũ et ab hoc triplici pcõ oẽm hoiem qui vult bene viuere opz esse iustificatũ. Et ideo hoc debet ꝓpso desiderare qui vult bene viuere, s. iustificationes. i. illa p que apud deuz sit a peccato iustificatus. Et ideo psal. dicebat ps. cxviij. Cõcupiuit aia mea desiderare iustificationes tuas in omni tẽpore. vbi dicit glosa. Concupiscẽtia est semper rei habite sed desideriũ potest etiam esse rei nõ habite. Ostendit ergo glo. q̃ quadruplex ẽ gradus tendentiũ ad iustificationes. Nãz qui day valde bene per rationẽ cõsideãr et cognoscunt quõ esset vtile et honestuz facere iustificationes. i. facere iusta et delectari in eis faciendis: sed nõ procedũt vlteri9 vt habeãt affectũ vel propositũ faciendi. Vñ in talibus preualet intellectus: et sequitur tardus aut nullus effectus. Quidã aũt alij sunt qui ly non desiderent aut proponant bona facere: tñ de hoc ipo dolent q̃ voluntatẽ. i. desideriũ nõ habẽt. Et cõcupiscũt et vellẽt habere desideriũ et volũtatẽ bona faciẽdi: vt parcẽdi inimico suo: vel dimittendi concubinã: vel restituẽdi vsuras. et aliorum huiusmodi ad q̃ hoies difficulter perueniũt et in hoc gradu erat q̃ dixit. Cũcupiuit aia mea desiderare iustificationes tuas etc. Sz tertius grad9 est eoz q̃ hñt desideriuz et ꝓpositũ bona faciẽdi: sed si nõ vlteri9 procederẽt: similes essent illis q̃ cõcupiunt sed nõ pariũt: aborsũ vel aborsũ patiẽtes. Sz istud non sufficit deo. qz dei opa desiderat

ideest vt bonũ desideriũ ope cõpleatur. Est ergo quadrupler gradus eorũz qui habent desiderium. Sez ope implent iusta videlicz opa ferventer et pseueranter et cũ delectatiõe animi faciẽdo. Prouer. xi. Desideriũ si compleat delectat aiam: et tunc est signũ q̃ hõ est iustificat9. Sz aduertendũ q̃ non dicit prophet a iustificatiões meas sed tuas. Est em̃ quedã iustificatio falsa que sez queritur ꝑ iudiciũ hoĩm: sicut hypocrite querunt. De qua dr Luce. xvj. Uos estis q̃ iustificatis vos coram hoĩbus. Et est alia iustificatio dubia que est ꝑ iudiciũ ꝑpium. De qua apls. s. Cor. iij. Nihil mihi cõscius sum: sz nõ in hoc iustificat9 sum. Sez tertia est iustificatio vera que est ꝑ iudiciũ diuinum: quã sez assequit hõ ex fide et bonus op9. Vñ apls Gal. iij. Ex fide iustificata de9 gẽtes. Et intelligit de fide cũ op9. Unde Jacobi. ij. Uideris q̃m ex oper9 iustificatur hõ. Et hec iustificatio non ad tẽpus esse dz sicut pctões ad tẽpus credunt: et in tpe tẽtationis recedũt: sed dz esse omni tempore Vñ ps. cv. Beati qui faciũt iusticiam iom̃i tẽpore. L Scõo notatur in auctoritate inducta q̃ refectio spũalis gr̃e presupponit puritatẽ et sinceritatez: in hoc qõ dicit. hoc pascha: qz hoc pascha de quo loquebatur rps agnus paschalis erat qõ quidem ꝓpter innocentiaz agni: q̃ sez manducabat cũ azymis: puritatez mẽtis et sinceritatẽ de signat: que sez debet esse in nobis vt cibo gratie reficj valeamus. Et vt istaz sinceritatẽ et puritatẽ. i. mũditiã a pctõ habere valeamus: pro nobis in cruce imolat9 est rps ꝑm illud apli. s. Cor. v. Pascha nostrũ immolatus est rps. Itaq̃ epulemur etc. sed in azymis sinceritatis et veritatis. ℣ Tertio quoq̃ gratie spũalis refectio requirit in nobis puritatis cõmunicationẽ: ad qõ notandũ dicit in auctoritate inducta: manducare vobiscũ. Sunt em̃ quidã ita auari qui cõmunicare cum alijs nõ volunt bona sua: ita q̃ etiã cibũ cotpales nolunt cũ alijs sumere: sed soli manducare. Neq̃ aliquid de his que manducant volũt pauperibus erogare: sicut diues epulo qui etiam micas que de mensa cadebant lazaro pauperi negabat: sed tamen postea in morte vellnt nolint eas relinquent. et tunc frequẽter pauperib9 erogãtur. Unde accidit sicut de porco de quo dr q̃ nullus hõ habet de eo bonũ: nisi postq̃ occisus ẽ. Unde Eccli. xi. Est qui locupletat parce agendo: et hec est pars mercedis illius in eo qõ dicit inueni requiem mihi: et nunc mãducabo de bonis meis solus. Et nescit q̃ tempus pretereat illũ: et mors appropinquet: et derelinquat omnia alijs et moriatur. Sed notandus q̃ etiaz peccatori indigenti non debet elemosyna subtrahi maxime de necessarijs cibis Unde dicitur de xpo Luc. xv. Dic petros recipit et manducat cum illis. ℣ Quarto refectio spũalis gratie requirit temporis celeritatez, vnde dicit in auctoritate inducta: anteq̃ patiar sez mortem. Notandũ q̃ quilibet xpianus aut eq̃ veniat ad mortez debet generaliter pfiteri et recipere corpus xpi: quia p penitentiã et confessionẽ a pctõ purificatur: sed per eucharistie preceptionez que est cibus spũalis gratie confortatur et roboratur contra pugnã mortis. Hoc figuratũ est in ysaac senescente: qui dixit Geñ. xxvij. filio suo. Affer mihi de venatione tua vt comedam anteq̃ moriar. Ubi per ysaac senescentẽ intelligere possum9 hoiez mortẽ appropinquantẽ: qz vt dicit Deũ. viij. Qõ antiquat et senescit ꝓpe interitũ ẽ. Dic anteq̃ moriatur refici desiderat ỏ cibis ex venatione factis. Per quã refectiõez intelligẽtur sacra cõmunio: quaz ꝑmissa penitentia debet mortes ante mortez requirere tanq̃ socium et viaticũ terribilis itineris sui. Et recte dr cib9 de penatiõe fact9: qz. s. ibi assumitur cor9 xpi qõ dei verbum suscepit: vt in hac mũdũ exiret ad venationẽ afalij. i. pctõr irrationabiliter viuẽtiuz. Ad cuius venatiõis cõplementũ missit rps. q̃ fuit venator robustus coram dño: alios venatores suos. i. pdicatores multos: sicut ꝑmiserat Itere. xvj. Mittaz eis mltos venatores et venabuntur eos. Sz dicit cibos ī plurali: qz licz in sacramẽto eucharistie ex vi sacramẽti sit tñ xpi corpus: qõ est cib9 viatorũ: tñ ex reali cõcomitãtia est etiã ibi de xbum qõ est cib9 beatorum in celo: sed tũc factuz est xbũ dei etiã cib9 hoĩm in modo existentiũ qñ verbũ caro factũ est: et habitauit in nobis. ℣ Scõo adhuc in pria parte principalis auctoritatis post ꝓuentionẽ necessitatis: tangit refectio satietatis in eo. s. qõ secit: comedã. Ubi aduertẽdũ q̃ illa comestio ẽ satietatis q̃ famem totaliter expellit. Inuenitur aũt in hoie tripler fames. Una ꝑm mẽtẽ. Et hec est ꝑm sensitiuũ vehemẽs desideriũ sciendi; ex eo q̃ oẽs hoĩes natura

Universidad de Deusto
Biblioteca

scire desiderant. p̄dixit philosophus dicit in principio metaphi. Et ideo desiderat homo panem vite ⁊ intellectus scz comedere. i. scias addiscere. Sed quātūcūq; homo studeat ad sciendū: in vita tñ presenti non poterit satiari ꝓpter defectū cognitionis. Ex eo qō dicit Themisti⁹. Ea q̄ scim⁹ minima pars sunt eoꝝ que ignoram⁹. cū ipse intellectus desideret alia scire. Et ideo dicit apls. ſ. Eoꝝ. xiij. Nūc ex parte cognoscim⁹ Cuz em̄ ois nostra cognitio a sensu oriatur nō possum⁹ in hac vita p intellectū cognoscere nisi naturas eoꝝ que sensib⁹ sunt subiecta. Ea autē que sunt supra sensibilia naturali cognitione cognoscere nō valemus. ꝓpter qō ꝑm philosophū ita se hz̄ intellectꝰ noster ad ea q̄ sunt manifestissima ꝑm naturā suaz. sicut sunt p se intelligibilia. sicut se hz̄ oculus nicticoracis ad lumē solis. Et hz̄ talia aliquo mō p fidez cognoscam⁹. ꝑm illud Eccli. iij. Plurima supra sensuz hoīs ostensa sunt tibi: tū etiaz cognitio fidei est imperfecta ⁊ obscura. Et ꝓpterea etiā cibus scie hoīem in hac vita nō satiat: ⁊ tñ aliqs inflat. ꝑm illud. ſ. Eoꝝ. viij. Scia inflat. ſ. eos qui de sua scia supbiūt ⁊ intumescunt. Et tales sunt filij demonibus qui de sua scia supbierunt. Aliquos ho cruciat et fatigat. sicut eos q̄ querūt scire vt lucrentur. sicut medici ⁊ iuriste. ⁊ alij hmōi. Et quanto plus sciūt tanto plus requiritur. ⁊ amplius op̄z eos laborare ⁊ studere die ac nocte ꝓpter lucruz tpalē. Et propter hoc dr̄ Eccls ſ. Qui addit sciam addit ⁊ laborē: vel dolorez ꝑm aliā litterā. q: dū de scia sua illicite lucrant: dolorez sibi acquirūt eterne dānatiōis. Nec tñ etiā i hac vita eoꝝ desiderium satiat: sive de lucrando: sive de sciendo. ita q̄ possit ad eos referri illō Leuit. xxj. Comedetis ⁊ non saturabimini. i. quātumcūq; agatis ea q̄ cupitis: non tñ eritis satiari vt nō amplius appetatis. Scōa est fames. i. desiderū primens ad carnē. que scz appetit ⁊ desiderat suā delectationē scz gule vel luxurie. Et iste appetit⁹ est insatiabilis. q: hz̄ de cibo possit ipleri stomachus non tñ ꝓpter ea cessat gulose delectationis appetit⁹. ꝓpter q̄ dr̄ Prouer. xxj. Vēter impiorum insatiabilis. Et simile est de luxurioso. qui hz̄ lassetur in actu: non tñ satiaf in appetitu. Sicut legit de messalina vrore impatoris tyberij q̄ tāte libidinis fuit q̄ aliqn̄ ad prostibulū ibat: vt⁹ oibus se supponeret, ⁊ inde redibat potius lassata q̄m satiatā. Ꝓpter q̄ dr̄ia est inter delectationes carnis ⁊ spiritus. Quia delectationes spūs alam ipius quant. sicut cū hō delectaf facere que sunt de bona. Unō Esa. lv. Comedite bonum ⁊ delectabif in crassitudine alia vra. Sed delectationes carnis euacuāt aiam ⁊ non satiāt anime appetitū. Un̄ Esa. ix. Comedet ad sinistrā ⁊ nō satiabif. Ille comedit ad sinistram qui pascitur delectatione carnali ⁊ tēporali. Et ille qui pascitur delectatione spūali comedit ad dexteram. ⁊ iste impinguatur. Est etiā tertia fames que pertinet ad vtrūq; scz ad carnem ⁊ spm̄. ⁊ hec est appetitus pacis ⁊ quietis. Sed iste etiam appetitus in vita ista satiari nō potest. q: hic hō semper est in guerra. q: hz̄ non habeat guerram cū alio: habet tamen guerram a seipso ⁊ propria ⁊ continuaz scz repugnantiam corporis ⁊ spiritus. quia caro cōcupiscit aduersus spiritū: spiritus autez aduersus carnem. vt dicitur Gal. v. ⁊ Mat. xxvj. Spiritus quidez promptus est: caro autē infirma. Habet etiam preter hec multas alias interminabiles discordias ⁊ lites. et interdum etiam in domo sua sicut frequenter vir cum vxore: pater cū filio: frater cum fratre: socrus cuz nuru: ⁊ cuius cū ciue. Propter que oia non est hic pax neq; requies: immo ꝓpter hec mordent seinuicē ⁊ quasi comedunt homines. Unde Gala. v. q̄ si inuicem mordetis ⁊ comeditis. videte ne ab inuicē consumamini. Cō quidem dicit q: vnus mordebat alium detrahēdo. ⁊ comedebat alium de damno ⁊ nocumento eius delectabiliter se pascendo. Iste ergo sunt male comestiones que non satiant: sed potius cruciant. Unde Aggei. ſ. Comedistis ⁊ nō estis saciati. Sed e contra in vita beata erit comestio oēm famē: idest inordinatum appetitum ⁊ defectuz excludens: quia non eluriet neq; sitient amplius. Apoc. vij. Et erit omne desiderium impletum. Sup illud p̄s. cij. Qui replet in bonis desiderium tuum. et p̄s. lxiij. Replebimur in bonis domus tue ⁊c. Tunc ergo. edent pauperes et saturabuntur. S

Secūdo in auctoritate principali ostendit calamitas vite hoīs per affectū siue desideriū rei expectate: cum dicitur: suspiro. Nam absentia ⁊ lōga ⁊ incerta expectatio rei ad quam homo afficit

multum ⁊ vehemēter desiderat: et affligit et suspirare facit. Unde iustus in hac vita existens et longa expectatione et magno desiderio patrie celestis vehementer et frequenter suspirat. Ubi sciendum q̄ ex duplici passione suspiriū consueuit procedere. ſ. ex dolore: et amore. Uomo ḡ fi. bene considerat calamitates et mala vite presentis prouocatur ad suspirium doloris. Sed si consideraret gaudia et premia celestis patrie prouocatur ⁊ accendit ad suspiriuz amoris Et de hoc habetur figura Judic. ſ. q̄ axa cum suspirasset sedens in asino dixit ei Caleph pater suus. Quid habes? At illa respōdit. Da mihi benedictionem: quia terram arentez dedisti mihi: iunge ⁊ irriguaz aq̄s. Dedit⁹q; caleph irriguū superi⁹ et irriguz inferius. Axa significat aiam que sedet in asino: idest in corpore. Hec cōpuncta suspirat: scz pre dolore presentis miserie: et pre amore celestis patrie. Et petit a patre benedictionem. scz misericordie et gratie. scieno suis meritis non posse vel mala presentia euadere vel bona celestia possidere. Unde et primo conqueritur de incolatu presentis miserie dicens. Terram arentez dedisti mihi. i. posuisti me in mundo: qui est vt terra arēs pre modicitate aq̄. i. paucitate gratie Et hec ariditas ꝑcipue accidit ꝓpter multam ingratitudinem hominū. Quia ingratitudo ꝑm Bernardū est ventus vrens ericans fontem pietatis diuine: rorem misericordie: ⁊ fluenta gratie. Sūt em̄ hodie homines ꝑm apostolum seipos amantes: ingrati scelesti: sine federe: sine misericordia Hec ariditas gignit sterilitatē. i. defectum bonoz operū: q: non est qui faciat bonum non est vsq; ad vnū. Deinde petit a deo pfe abundantiā celestis glorie: dicens iunge ⁊ irriguaz aquis. Quia em̄ terra firma est ipa celestis patria. vbi non est generatio neq; corruptio: sicut est in ista in qua habitam⁹. Unde Eccls. ſ. Generatio preterit et generatio aduenit: terra autem in eternuz stat. Unde hāc terram dauid petebat dicēs p̄s. cxlj. Portio mea dñe sit in terra viuentiuz. hec est irrigua aquis: idest abūdans bonis Hēn. xiij. Uniuersa irrigabatur sicut paradisus dñi. Bs pater scz deus dedit ei scz in fine irriguū superius et irriguum inferius: idest gloriam ⁊ perfectionē aie et corpis. V

Tertio in auctoritate principali ostendit vita humana esse calamitosa ꝓpter recessum rei peramate. i. valde amate: cū dr̄. ⁊ quasi iundates aq̄: sic rugitus meus. Nam q̄n hō moritf et recedit de ista vita: illi q̄ multū amabant eū: remanēt in calamitate luctus et tristicie. Ubi notandū q̄ in luctu q̄ fit sup̄ mortuos p̄cipue videmus humidaz lachrimarū fletus: et ideo dicit q̄si inundantes aq̄. ſ. lachrimaz. Itez audif lamentantiuz rugit⁹ ideo subdit sic rugit⁹ me⁹. i. q̄ p me morientē aut mortuo fiet ad ostendendū interiorē gemitū ⁊ dolorē. ꝑm illud p̄s. xxxvij. Rugiebaz a gemitu cordis mei. Ubi sciendū q̄ alīq̄ antiquorū dixerūt q̄ ꝓ morte hoīs nō debet fieri luctus: sed gaudij solēnitas sicut narrat Valeri⁹ liō. ij. q̄ gēs trachie quincie celebrabat dies natiuitatis hoīs cuz fletu et diem mortis cū hilaritate. Et hoc vt dicit sapienter faciebant: q: remota dulcedine mūdi q̄ multa cogit homines turpiter facere et parti beatio: suenit finis vite hoīs q̄ ei⁹ initiuz ſ̄ am initiuz est venire ad miseriam: sed finis exire de miseria. Sed diuina scriptura indulget ⁊ ꝓcedit q̄ fiat luctus ꝓ mortuis Unde Ysaie. ix. Quis dabit capiti meo aquā: ⁊ oculis meis fontē lachrimaruz: Et plorabo die ac nocte interfectos filie ppli mei. Et cōcedif rōnabiliter iste fletꝰ. Pro quidē ad mitigationē doloris: ex eo q̄ lachrymarū effusio mitigat interiorez dolorē Nam dolor interius clausus magis augetur et cruciat: sed duz exterius exhalatur ꝓ lachrymas magis mitigatur. Unde beatus Aug. de se refert: q̄ cum esset de morte cuiusdā amici sui valde cōtristat⁹: in solis lachrymis inueniebat aliquātulā requiem. Scō ꝓcedit lachrimarū fletus ad ostensionē cōpassionis: sicut dñs fleuit sup̄ lazarus mortuū. siue ꝓ cōpassione soroꝝ ei⁹ flētiū: siue forte ꝓ cōpassione ipi⁹ lazari: cui⁹ aīa ē inferno erat. vt q̄dā dicūt. Vult tñ scriptura q̄ fletꝰ iste siue luct⁹ debeat eē tēperat⁹. vñ dr̄ Eccli. xxij. Modicuz plora sup̄ mortuuz. Un̄ etiam narrat Valeri⁹ vbi sup̄. q̄ lycij. i. illi. de quincia lycie q̄n debebat facere luctū ꝓ mortuo: etiaz viri induebāt vestes mulieb̄res. vt ex deformitate habit⁹ ꝓmoti citius vellēt deponere stultum merorē. Bs maxime pōt et debet dolor ⁊ luct⁹ tēperari quādo ille qui mortuus est bene dispositus obiit: et de quo sperari possit q̄ bene ꝑm deum mortuus sit. Tunc em̄ ꝑm nationem

Universidad de Deusto
Biblioteca

potiuꝰ esset de eo gaudendū ꝙ lugendum Unde dominus ad passionem vadēs dixit discipulis Jo. xiiij. Si diligeretis me gauderetis vtiq; qꝛ vado ad patrē, scz eterne vite gaudia ⁊ glorią possessurus. Quaꝛ no bis cōcedat: qui in altis habitat. iesus dominus benedictus, Amen.

¶ De tediositate humane vite presentis sermo. v.

Edet animā me

am vite mee. vsq; ibi. Indica mihi cur me ita iudices? Job. x. Triplex opinio fuit apud antiquos ō hūane vite prolongatione. Et prima opinio fuit gentorum qui dicerunt ꝙ vita humana ꝓlongabatur ratione amoris. Et ratio eoꝝ erat talis. Nisi homo amaret nunq; operaret: et si non operaretur deficeret, et quo cōludebant ꝙ amoꝛ est causa prolongationis vite: Secunda opinio fuit egpciorum q̄ dicerāt ꝙ vita prolongabatur ratione delectatiōis. Et ratio eorum erat talis. Quia homo non potest viuere sine delectatione, sicut patet in melancholicis: qui nullam delectationem habentes interdum occidūt seipsos. Tertia opinio est xpianorum: qui dicunt ꝙ vita prolongatur ratione cōcordie et pacis: siue sit concordia naturalis ex temperantia elementorum et humorum in corpore quātum ad vitam humanam naturalem: siue sit concordia ciuilis ex vnitate ciuiuꝫ in ciuitate quātuꝫ aduersa ciuilēsiue sit pax et concordia charitatis quātum ad vitam spiritualem. Patet ꝙ in omnib⁹ his concordia est causa conseruationis et prolongationis vite: et discordia est causa contrarij. Unde quantū ad vitam corporalem videmus ꝙ in bellis et prelijs et guerris plurimi occiduntur ante tempus et rerminū vite naturalis. Unde christus mandauit discipulis suis. In quācunq; domuꝫ intraueritis primum offerte pacem. ſ. Petri. iij. Qui em vult diligere vitaꝫ ⁊ videre dies bonos ⁊c. sequitur. Inquirat pacem et sequat eā. Plenq; tū v demus ꝙ hoib⁹ accidit ꝙ habent conditiones ita contrarias his predictis ꝙ vite prolongatio non est eis amabilis: sed potius eam optant ꝙ citius finiri. Et hoc in verbis propositis exemplo sui beatus Job ostendit de vita sua dicens, Tedet aīam meaꝫ vite mee ⁊c

¶ Et ostendit primo ꝙ vita sua non erat sibi amabilis. ſz odiosa ꝓpter tedium ⁊ ideo dicit. Tedet aīam meam vite mee.

Secundo ꝙ nō erat ei delectabilis. sed penosa ꝓpter dolorē intrinsecū. ideo dicit. Loquar in amaritudine ⁊c.

Tertio ꝙ non erat placabilis. sed timorosa scz propter diuinū iudiciuꝫ. ideo dicit. Noli me condēnare.

Et quia hic raro inuenitur viūs q̄ non experiat similia. potest hic viuens cōmuniter dicere. Tedet aīam meam vite mee. Si

Et breuiter i his verbis ostendit ꝙ pna vita hois hꝫ quattuoꝛ conditiones: ꝓpter quas magis contemptibilis ꝙ diligibilis esse videtur. ⁊ magis esse appetendus ꝙ cito finiatur ꝙ ꝙ diu conseruetur.

Prima quia propter miseriā est onerosa: ideo dicit. Tedet aīam meam. ⁊c.

Secūa qꝛ ꝓpter culpā est ꝛuinosa. ideo subdit. dimittā aduersuꝫ me eloquiū meuꝫ.

Tertia qꝛ ꝓpter penā est doloꝛosa: ideo subiūgit. loquar in amaritudine ⁊c.

Quarta qꝛ ꝓpter iusticiā ē formidolosa ideo subifert. Dicā deo. Noli me ꝓdemnare.

Circa primū aduerten

dum ꝙ frequenter accidere videm⁹ ꝙ illud qō per se est appetibile ⁊ amabile: efficitur de per accidens aliquib⁹ tediosuꝫ ⁊ odibile: scz ꝓpter aliquid annexuꝫ. Sicut appetibile ⁊ amabile est hoibus discere ⁊ scire. et eo ꝙ oēs hoīes natura scire desiderant, vt dicit philosophus, ⁊ tamen pigri ꝓpter laborē studij: sine quo discere non possunt contemnunt et refugiūt scientiā atq; doctrinam. Unde Prouerb. ſ. Sapientiā: alis scientiamq; doctrinam stulti despiciunt. Et merito vocātur stulti: q̄ ꝓpter modicū laborē refugiunt tantū bonū quātuꝫ est scia. Item gulosus quādoq; cibū sibi appetibilez: ⁊ de se delectabilem refugit et dimittit rōne ꝓprietatis et infirmitatis: quā talis cibus inducerer. Uñ Job. vj. Nūquid pōt aliquis gustare qō gustatū affert mortem? et sic de mltis alijs. Similiter ergo ꝙ uis vita sit nō solū hoib⁹: sed etiā oīb⁹ aliis chara et amabilis. Propter qō boetius dicit ꝙ ossa aīal vitā tueri laborat: mortē pauidiēq; deuitat: ꝓpter miseriam tū quaꝫ hꝫ plerūq; annexaꝫ: efficit sapiētib⁹ vitā cōtemptibilis et tediosa. ꝓpter qō ō Sap. ij. Exiguū et cum tedio est tempus vite nre.

In qūsdam quidē verbis ostendit ꝙ tēp⁹ humane vite quadruplici rōne ipam vitaꝫ contemptibilem reddit.

Et primo quidez ratione breuitatis: qꝛ exiguum est.

Scō rōne grauitatis: qꝛ cū tedio est.

Tertio ratione varietatis. qꝛ tēpus est.

Quarto ratiōe pauperratis: quia vite nostre est.

Habet ergo tēpus vite nostre breuitatē quia exiguum est. Tempus em aliquorum ſiendorum etiam et si in se esset longuꝫ: tamen dicitur esse breue ⁊ exiguum respectu multorum ⁊ magnorum que fieri oportet in ipso. Et ita tempus humane vite quātū cūq; ostendatur esse longum. exiguum tamen est respectu quattuoꝛ.

Primo respectu peragendi itineris.

Scō respectu diluendi criminis.

Tertio respectu expectandi muneris.

Quarto respectu vitande pigritudinis.

Que oīa cōcurrant vel expedienda sunt in ipso decursu humane vite.

Primo dico respectu itineris. quia cum aliquis hꝫ facere longū iter. ⁊ assignaꝫ ei terminus breuis: ō: habere tp̄s exiguū. ſ. modicū. Iter aūt qō hꝫ hō facere longissimū ē: qꝛ de terra infima ad celuꝫ supmū. ſ. de vita tpali ad eternā eū puenire opꝫ. Cuius itineris tāta est lōgitudo: quāta est distātia meritoꝝ tpaliū ad pmia eterna. De qua claret ꝙ maxima est: qꝛ nō sunt condigne passiones huius tp̄is ad futurā gloriam q̄ reuelabit in nobis. ſRo. viij. Propterea etiā dicitur ē Uelte. iij. Re. xix. Grādis tibi restat via. Termin⁹ aūt assignat⁹ huic itineri valde breuis est. qꝛ vsq; ad fines vite hois quia breui tpe finit. Iurta illud Job xiiij. Breues dies hois sunt. Uñ Ben. dic. ꝙ tp̄s ē puncti quo viuim⁹ respectu eternitatis ad quā ꝓgim⁹ Eccli. xviij. Numerus dierū hoīm vt multū cētū. anni. quasi gutte aq̄ maris deputati sunt. Et sicut calculus arene: sic exigui anni in die eui. Et quo ergo tā breuis est termin⁹ ⁊ tā longuꝫ iter. nō est ꝓ negligentiā seu ꝓ ociū stādum: sed sollicite ꝓ gressum bone operis fine intermissione currēdū. Sic currite vt cōprehēdatis iuxt apls. j. Coꝝ. ix. Secō tēpus hois est exiguū respectu diluēdi criminis Nā qñ aliquis hō ex aliquo crimine vnum magnū dām offendit. ꝓ longū tp̄s nititr eū placare ꝓ amicos vel cōsanguineos, cum multis precibus ⁊ cum multis muneribus ⁊ vix potest eum placare. etiam si solum se mel ipsuꝫ offenderit. Unde absalon post occisionem fratris sui amon. post longum tēpus vix potuit placare ꝛegez dauid per Joab. ⁊ per mulierē thecumē. vt habetur ij. Regz. xiiij. Quāto ergo magis requirit magnū tēpus ⁊ multū studiū ⁊ multa solicitudo ad placandū illū qui est rex regū ⁊ dōs dominantiū, et quē totiēs. ⁊ tā grauiter ⁊ in ꝑsona ꝓpria blasphemādo ipm ⁊ peierādo. ⁊ in seruis suis eū ledendo scz detrahēdo. ⁊ in amicis suis. ſ. sctis coꝝ festiuitates non colēdo ⁊ qō peius est ipsos blasphemādo ⁊ i ecclesijs offendendo. ⁊ in alijs locz notz: ⁊ sacrm sui corpis ⁊ sanguinis īdigne ⁊ irreuerēter suscipiēdo. Et tā tanta est stulticia nostra ꝙ nec vnaꝫ diem integrā volum⁹ mittere vel expendere ad satisfaciendū vel ad pacandū de tot offensis et tam grauib⁹. Et nullū studiū ⁊ nulla sollicitudo nobis est ad hoc faciēdum. sed semp expectam⁹ hoꝝ mortis. Et illud qō nos ligauim⁹ in multis annis soluere volum⁹ in ictu oculi. Et ideo q̄ hec faciūt omnes sunt vel ceci vel stulti. et nullo modo ex se sua habēt aliq̄d p qō venā impetrare vel saluari possint nisi abūdātia diuine pietatis ⁊ mie suppleat. Que quidem diuina mia tanto facili⁹ adest, quāto qs humilius peniter, ⁊ magis miserē ⁊ exiguū se fatet ⁊ recognoscit. Et ꝓpterea dicit Sap. vj. ꝙ exiguo ⁊ humili concedit misericordia. Tertio dicit tempus hois esse breue si ue exiguum respectu expectādi muneris. si cōsideremus altitudines muneris, idest remunerationis celestis. Uidemus em tē poraliter ꝙ si aliquis vult vnam modicaꝫ prebēdā vel redditū ab aliquo prelato vel dño impetrare, multo tpe seruit ⁊ p se ⁊ p amicos ⁊ p ꝓsanguineos. ⁊ aliqn exponit se morti. vt possit seruire illi. ⁊ vt inclinet eum ad dandū sibi qō petit ⁊ querit. ⁊ tamen etiā si obtineat nescit quāto tpe debeat possidere. quia frequenter homo hmōi postaq; multū laborauit ⁊ multus expēsas fecit ad habēdā vnā prebēdā: accepta vna possessione subito mouit. ⁊ sic perdit laborem ⁊ expensas. Si ergo mittit homo multum tp̄s ad habendā vnā prebendam vel redditū sic trāsitoria, nos quāto magz opꝫ ꝙ mittam⁹ multū tp̄s ad habendā pbēdā celestē in qua sunt oia bona; ⁊ q̄ ē ꝓpetua

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝛ eterna que nunq̃ deficit nec perdi põr. Unde aliter facit deus q̃ dñi temporales quia quãdoq̃ pro longo seruitio dant exigua premia. Et sic dicitur Eccli. xx. Exigua dabit ꝛ multa imp̃roperabit. Sed de⁹ ecõ trario etiam pro seruitio exigui tpis. sicut dicitur Jaco. j. dat oĩbus affluẽter et non imp̃roperat. Quarto dicitur tempus hois exiguũ ratione vitãde pigritudinis. idest propter pigritiam ꝛ negligentiaꝫ nostram qꝛ hoi negligenti et pigro etiam multum tempus ad operandũ videt esse exiguum. Nos aũt pigri ꝛ negligentes sum⁹ ad operandũ bene. ꝛ ambulandũ in via dei. ꝛ ad ꝓficiendũ de vrute i virtutẽ sicut op⁹ facere volentẽ ad regnuꝫ dei puenire. Et talis negligẽtia accidit i nobis q̃nq̃ ex infidelitate: ꝛ q̃nq̃ ex repiditate siue frigiditate q̃nq̃ ex cupiditate: q̃nq̃ ex maliguitate seu infirmitate: q̃nq̃ ex nostra stoliditate Et ideo dr Sap. ir. Homo infirmus, ꝛ exiguus tpis. ꝛ minor ad intellectum. Et dr homo infirm⁹ ꝓpter fragilitatẽ. ꝛ minor ad intellectũ ꝓpter stoliditates. ꝛ exigui temporis. siue respectu itineris. siue respectu criminis: siue respectu muner⁹: siue respectu pigritudinis. C Secũdo vita humana ostendit esse contẽptibilis rõne grauitatis. qꝛ cum tedio est. Quia põt assignari quattuor cause quare. j. vita hoĩm ẽ eis penosa et tediosa. sicut coꝫpaliter videm⁹ q̃ quattuor genera hoĩm videnť affici tedio sine pena. Primo q̃dez murmur vel clamorẽ inuitũ vel stridorẽ audientes. sicut dicit glo. sup Mat xv. q̃ discipuli dixerũt rpo de muliere chananea. Dimitte eam: qꝛ clamat post nos ranq̃ tedio clamoris eius carere cupientes. Sic ipaliter tedio afficimur: qꝛ vndiq̃ murmur audimus. Nam si homo bon⁹ esse appetit vel bene viuere conatur: audit murmur ꝛ sentit rebelliones a mũdo a carne ꝛ a demone. Si no malus ꝛ pct õr remurmurat cõscientia sua. Et frequẽter etiã de se audit hoses murmurãtes. Et oẽs hmõi murmurationes igerũt tedia hominib⁹. Eccli. xxiv. Loquetur verba tedij ꝛ murmurationũ scz mũdus vel demon vel caro quoad bonos vel cõscientia siue ꝓprius quoad malos. Secõ afficiunť tedio multa aduersa: ꝛ p̃ria patientes: is homini quasi toto tpe vite sue cõtingũt aduersa siue p̃traria: siue sint infirmitates coꝫpales siue sint filiorꝫ vel cõsanguineorꝫ mortes; siue sint hostiũ persecutiones vel tyrannorꝫ ꝙ pressiones: siue sint alij euent⁹ infortunati vel casuales vt de perditionibus rerum suarum ꝛ huiusmodi. Quia hec aduersa ita grauãt aiam̃ vt nõ videatur ei: possibile tot ꝛ talia tolerare: Unde etiã apls sic gratuatus. ij. Coꝛ. j. dicebat. Supra modũ grauati sumus supra virtutem nostram: ita vt taderet nos etiam viuere. Tertio afficiunť tedio nimis longum laborem tolerantes: siue sit labor longi temporis siue longi exercitij. vel longe expectationis: siue etiam sit longi itineris. Et significat spaliter tedium accidiosi in labore pnie. Cuius figura haberur Numeri. xxj. vbi dr ꝙ tedere cepit pplm itineris ac laboris. locutusq̃ contra dñm ꝛ moysen ait. Cur eduxisti nos de egypto: vt moreremur in solitudine? deest panis. nõ sunt aque. Ds ad subleuationes hmõi tedij valet cõsideratio laboꝫ: quos patiunť mũdani ꝓ assequẽda aliq̃ merces de aur lucro tpali. Unde Chrysosto. Seq̃ vitã laboriosam si existimat. sue desidie ẽ accusatio. Si enim tẽpestates pelagi nautis vulnera militib⁹: glacies ꝛ frigora agricultoribus leua ꝛ portabilia sunt ꝓpter spem premij tẽporalis: multo magis cũ celũ placet nullũ ds sentiri piculũ. Maxime enim labor̃ mitigat ad benignũ finẽ venire. Ne aspicias ergo ꝙ via aspera ẽ: sed quo ducit nec aliã aliqñ ꝙ lata ẽ: sed vbi desinit. hec Chrysostom⁹. Quarto afficiunť tedio multa displicẽtia videntes: sicut vir iust⁹ qñ videt fieri iniusticiã ꝛ nõ potest obuiare: ꝛ vir castus qñ sentit fieri turpia ꝛ inhonesta: ꝛ tñ nõ valet cohibere: ꝛ vir sctũs qñ videt fieri multa petã ꝛ nõ põt corrigere vel impedire: ꝛ vir sapiẽs qñ videt multos errates ꝛ non põt eos dirigere. Cui⁹ figura habeť in salomone q̃ dicit Eccls. ij. Tediuit me vite mee videntẽ vniuersa mala esse sub sole: ꝛ cunctã vanitatẽ ꝛ afflictionẽ spũs. Sic attediant sancti viri ꝛ zelatores asaꝫ cõsiderates vniuersa mala ꝛ vitia clericorum. ꝛ cunctã vanitatẽ secularium laicoꝫ. et afflictionẽ spũs hypocritarũ hominũ. D Tertio ostẽdit in auctoritate inducta ꝙ vita humana cõtẽptibilis est rõne varietatis. Et hoc ꝓpter tẽpus cui. j. subiecta est qñ scz tempus continue ꝛ successiue variatur. Et sic etiã ipla vita humana variatur per quattuor tempora que sunt quattuor tempora etatum ipsius hominis.

Prima est etas pueritie.
Secunda virilis.
Tertia senectus.
Quarta decrepita etas.

Et in qualibet harum etatum sunt multe varietates: et etiam multe miserie accidunt Sed aduertẽdum ꝙ tempus datum est homini ad exercitiuꝫ virtutũ. Et ad hoc nos videntur inducere etiã ipsius tẽporis qualitates. Inducit enim nos tẽpus ad exercitiuꝫ iusticie et sua cõmunitate. Pertinet enim ad iusticiã cõmunitatẽ seruare sine personaꝫ acceptione. Hanc aũt cõmunitatem iusticie tps ꝓcipue seruat: qꝛ nihil ẽ eo cõmunius: in oĩbus equaliter est cõe. Un ne quissimi sunt vsurarij: qꝛ illud qõ de⁹ fecit cõe vsurpare nituntur: dũ tps alijs vendũr. Sunt aũt quidã qui nihil cõe esse vellent vt cupidi. Alij ꝛo ꝛ si cõmunia q̃nq̃ distribuãt: tñ amore pecunie vel psone distributionis ꝛ iusticie eẽ tatẽ nõ seruãt. Quos oẽs redarguit tps cõitas ꝛ equalitas. Et ideo cõtra eos q̃ iusticias nõ seruant dicit dñs in ps. lxxiij. Cuꝫ accepero tẽpus ego iusticias iudicabo. Et ecõtra de his qui iusticiã faciunt ipe ps. cv. dicit. Beati qui custodiũt iudiciũ ꝛ faciũt iusticiã in omni tẽpore. Secõ inducit nos tẽpus ad actꝫ fortitudinis. Pertinet enim ad virũ fortem nõ ocio vel ignauia torpescere: nec ꝓpter difficultatẽ aliquã ab ope ꝛutis desistere Sed etsi aliqñ remitti ꝓtingat cõtinue reminiscere. Que osa tẽpus ostẽdit. Nam tẽpus nunq̃ quieuit: sed cõtinue ꝛ vicissim cursum suũ peragit. In quo scz docet nos pigritiã ꝛ ociositatẽ vitare. Ad quã etiam nos sollicitat tps ꝓciositas: Nã sicut dicit Aug. Nihil est tpe ꝓciosius. Quia ex omni possessione simul duo haberi possunt. sed duo momẽta tpis simul haberi nõ põt. vñ tps occupationes nõ recipit. Et ideo perdi a nobis p ocium nõ ds. Un apls Gal. vj. Dũ tẽpus habemus operemur bonum. Ad qõ etiã sollicitat nos ipius tpis breuitas. qꝛ is de se fit longũ. nobis tñ est valde curtum. Unde. j. Coꝛ. vij. Tẽpus briene est. Et ideo sollicite ꝛ nõ pigre operãdum est. Ites tps si in hyeme senescit. in vere reuiuiscit. Ut si homo quandoq̃ remittitur. continuo renouetur. Ephe. v. Redimentes tẽpus ꝛc.

Tertio tẽpus nos inducit ad actus prudentie. Est enim prudentia. vt in. vj. Ethicoꝫ dicitur. recta ratio agibiliũ. Pertinet enim ad prudentem ea que agit agere mẽsurate ꝑm mensuram debite rationis. Et hoc instruit tempus. quia tempus est mensura rerum mutabiliũ: vt vult. doctrina philosophorum. Unde quia omnis actio hominis est cũ motu ꝛ tẽpore: debet prudens in operib⁹ suis se tempori cõformare. vt. j. omnia faciat cum debita mensura. Ad qõ significandum dicitur Luce. xij. Fidelis seruus et prudẽs quem cõstituit dominus super familiam suam ꝛc. Item prudens videtur ille qui tempora bene scit dispensare. Unde Seneca. Si prudens sit animus tuus: tribus temporibus dispensetur. Presentia ordina: futura prouide. preterita recordare. Item er longeuitate temporis videtur prudentia causari quia in multo tempore homo multa videt et experitur ex quibus prudens efficitur. Unde Job. xij. In antiquis est sapientia: et in multo tempore prudentia. Quarto tempus inducit nos ad vsum temperãtie: que maxime necessaria est ad conseruationem salutis ꝛ gratie spiritualis. Qõ etiam tempus indicat: qꝛ moderato tẽpore in suis qualitatibus temperato coꝛpori nihil est salubrius. Unde dicit Ypocrates in amphorismis. Temporibus moderatis si tempora temporaliter se habuerint: boni erunt status: ꝛ maxime bone enunciationis fiunt egritudines. et hoc quidem coꝛporaliter ꝛ spiritualiter accidit de medio obtẽperamento delectationum: quia confert temperantia ad salutem anime ꝛ coꝛporis: ꝛ intemperantia nocet. Unde dicitur Eccls. iij. Tempus sanandi scz per temperantiam: ꝛ tempus occidendi scz per intemperantiam. C

Quarto ostenditur in auctoritate inducta vita humana esse cõtemptibilis ratione paupertatis vnde subditur. vite nostre Pauperes enim in hoc mundo sunt contẽptibiles. Sed vita nostra hic pauperrima est. Nam multum pauper est qui nihil a se habet: sed totus expectat ab alio. Homo autem a se nullum bonum habet: nec temporale nec spirituale: Unde. j. ad Timo. vj. Nihil enim intulimus in hunc mundũ haud dubium: quia nec auferre quid possumus: scz de temporalibus. Unde homo taꝫ temporale q̃ spuale recipit a deo: nec est suum sed dei. Stultus autez est qui superbit vel gloriatur de eo qõ non est suum. Unde apostolus. j. Coꝛ. iij. Quid habes

homo qō non accepisti? Si autez accepisti quid gloriaris quasi nō acceperis? Sz nota q̄ multi pauperes si possent libēter fierent diuites. Sed homo quantuncūq; habeat vitaz pauperculam potest si vult effici diuesiez si timeat deū: abstinendo videlz ab eius offensis. & obediendo ipsius mandatis. Unde Tobias dicit Tob. iiij. Pauperem quidem vitam gerimus. sed multa bona habebim? si timuerim? deū. et recessimus ab omni pecō et fecerimus bene. F.

Secūdo in autorita

te principali ostēdit q̄ vita humana ꝓpter culpā est querulosa. vñ ait. Dimittā aduersus me eloquium meū. Ille em̄ qui et culpa sua patit. de seipo cōquerit. Et sic hō q̄ et pcō suo incidit in passiōes & tribulatiōes dz dimittere aduersus se eloquiū suū. i. conqueri de seipo. & seipm accusare. i. culpam suā. Sed nota q̄ in iudicio mūdi q̄ seipm accusat & culpā suā cōfitet. dānatur. Sed in iudicio dei qui culpā suam cōfitetur. absoluit & liberat. qz. s. apud pīssimū iudicē est impetratio venie ipa recognitio culpe. Uñ dz hō rupto freno verecundie. dimittere aduersum se eloquiū suū. s. in ꝓfessiōe o oībus se accusando. & remittetur ei & absoluetur a deo. Pm illud ps. xxxj. Dixi confitebor aduersum me iniusticiā meā dño: & tu remisisti impietatem peccati mei. In quibus verbis aduerte quinq; cōditiones q̄s debet habere confessio anteq̄ consequatur quis remissionem peccatorum a deo.

Prima est vt sit pmeditata. vñ premittit Dixi. s. in corde meo. confitebor. s. ore. Unō debet hō primo confessionē dicere in corde secz pmeditādo & rememorando pcā que dz confiteri. Uñ Esa. xlij. Pm aliā litterā. Dic tu prior iniquitates tuas vt iustificeris.

Scōo est q̄ sit patula. videlz alteri. s. sacerdoti. Et hoc est quādo confitetur verbo & ideo dicit confitebor. Jacobi. v. Confitemini alterutrum peccata vestra &c.

Tertia est q̄ sit accusatoria & nō excusatoria. ideo dicit: aduersum me. i. cōtra me. ps. l. Peccatum meū contra me est semper.

Quarta ē vt sit ꝓpria. & ideo dicit. iniusticiā meā non aliena. Et dz narrare iniusticiā nō iusticiā suā iacrādo se de ea. ps. xxxj. Iniusticiam meam non abscondi.

Quinta est vt sit secreta. qz dz fieri dño idest vicario dñi. Uñ sacerdos que per confessionem scit non scit vt homo sed vt deus. Uel debet fieri domino ad satisfactionem non mundo ad ostentationē. ps. cviij. Cōfitebor domino nimis in ore meo. S

Tertio in auctorita

te principali ostenditur q̄ vita humana propter penā est dolorosa. vnde subditur. Lo quar in amaritudine anime mee. Et notā ter dicit loquar. quia ille qui est in amaritudine anime debet loqui deo per deuotā oratiōnē. et sic cōueniet ei amaritudinē in dulcedinez. Cuius figura apparet in anna .j. Regum. j. que cum esset amaro āo oravit ad dñm flens largiter. Et postea exaudita fuit & dulcorata. vt ibi patet. Multū etiā valet ad dulcorādū amaritudinē aīe. memoria crucis & passionis dñi. Cuius figura paret Exo. xv. vbi dr q̄ dño ostendit illi secz moysi lignū qō cū misisset i aquas amaras. in dulcedinē verse sunt. Istud lignum prefigurabat crucem xpi. Bern. Uidentes amaritudines dñi nostri: facilius portabitis vestras. Itez nota q̄ aīa in vita ista tāto plus sentit de mūdi amaritudine. quanto plus habet de terrena affectiōe. Et econtra tanto plus percipit de celesti dulcedine. quāto plus est purgata a terreno amore. Cuius exēplus est in aqua. Nam aqua marina que mistra est grosso terreo & combusto amara est & salsa. Sed aqua dulcis mitta ē aereo & purgata magis a puluere terreo. Quasi autem grossum terreū & cōbustum est amor terrenoz qui animā reddit terreā per assimilationem. Quia aīa vt dicit Hugo de sancto Victore in illius rei similitudinem quam diligit transformatur Jrē reddit eam grossam & haberem quoad contemplationez spūalium. et combustam quoad affectionem temporalium. vt scilz temporalia nimis ardenter diligat. Uoc ergo amore dum anima respergitur. afflictiōe multiplici frequenter amaricat. Sed si fuerit aīa aeri: idest spirituali amori cōiuncta. et a terreni amoris puluere purgata: tunc celesti et spirituali dulcedine q̄ pluries erit plena. Et propterea dicitur Proverbioz. xxvij. Anima saturata fauum terreno amore repleta: calcabit fauum. i. spiritualium rerum dulcedinem. Anima vero esuriens siliez iusticiam vel vehementer appetens celestia etiam amarum sez huius mundi curium pro dulci sumet. P

Quarto in autoritate

principali ostēdit vita hūana esse formidolosa precipue ꝓpter diuinā iusticiā: cuz dr dicam deo noli me condēnare. In quibus verbis tanguf duo que sunt etiam viris sanctis maxime formidabilia.

Scilz sententia damnationis.

Et iudicium stricti examinis.

¶ Quantū aūt ad primū dicit. dicā deo scz nō me excusando: nō exceptiones opponēdo sed hūiliter & pie supplicando. noli me cōdēnare. Est aūt sententia vltime dānationis metuēda. quia postq̄ data esset: nullo posset iuris remedio releuari aut remoueri. Non em̄ poterit per appellationē. quia ibi locū non habebit q̄ crimen cuiuslibet notoriū erit. s. p cōfessionē ꝓpria: q̄ cuiuslibet conscientia cōfitebit propriū scelus. Item per euidētia facti: q̄ oia facta hoīs vt dicit Piero. quasi i quadā tabula picta demonstrabūtur. Item erūt notoria p presumptionē violentā: q̄ scz eoipso q̄ stabūt ad sinistrā. Et hoc em̄ presumet q̄ sint dānandi. sicut de bonis econuerso eoipso q̄ erunt ad dexterā presumet q̄ sint saluādi. Nō etiā poterit subleuari p supplicatiōes Jn hūanis em̄ iudiciis cū inia ferā a plici pe nō licet appellare: sz supplicare. Sz supplicationes ibi & preces nō valerēt: etiā si brā virgo apostoli & martyres confessores virgines & oēs sancti celestis curie intercederēt. Prouer. vj. Nō acquiescet cuiuscp precibz. Itez nō poterit remoueri p grēlā falsi. vt si dicaf q̄ illa sniа ē lata p falsa instrumenta iudice circūuento. q̄ ille iudex nō poterit decipi neq; circūueniri: cum sit sitas & sapientia dei. Unde ꝓtra ipsā sapiētiā nihil valebūt loquacitates aduocatoz aut sophismata philosophoꝝ: aut argutioversutoz. Nō etiā poterit releuari p integrū restitutionē. vt. s. in pristinū statuz restituaf. Deb. vj. Impossibile est eos q̄ semel sunt illuminati &c. & plapsi sunt rursus renouari ad pniaz &c. plapsi scz p finalē impenitentiā. Ibi em̄ cōclauit aduersus impios eterne dānationis sniam. Uñ ibi nullus hō dānat? poterit se iustificare aut diffiteri q̄ dānatio sua nō sit iusta. vñ Job ix. Si iustificare me voluero os meū cōdemnabit me. Scōm aūt qō ē valde formidabile est discussio districti examinis q̄ ipsam sententiā precedit. De qua subditur. Iudica mihi car me ita iudices. i. fac mihi notā culpā pro qua debeo iudicari. vt possim eā corrigere ante examen. Nā illa discussio q̄ ibidē fiet erit ita exacta & de tot et talib? q̄ nullus apparebit iust?. ꝓpter qō dauid prenuniēs rogabat deū dicēs ps. cxlij. Nō intres in iudiciū cū seruo tuo dñe. qz non iustificabit in cōspectu tuo oīs viuēs. Augustinus in libro ꝓfessionū. De etiā laudabili vite hoim. si remota mia discutias eā Rogabimus ergo &c.

¶ De fragilitate hūane vite. Sermo. vj.

Ue est vita vra

q

vapor ad modicū parens. Jaco. iiij. Sic dic Valeri? maxim? lib. vj. c. j. Natural' dulcedo vite multa hoies turpiter facere & pati cogit. Et intelligit de dulcedine vite corpalis & carnalis. Propter cuius scz amorem hoies inordinate appetūt delectabilia carnis. & refugiū etiam difficilia penosa. Et ideo ꝓpter appetitū delectabiliū cadūt in peta luxurie & gule. In qbus hoies multa turpiter agunt & patiūtur. & sic ꝓpter dulcedinem vite corporalis refugiūt hoies difficilia & penosa. Et quia etiā virtutes circa ardua & difficilia sunt: ideo etiā p b retrahunf ab opib? vtuosis. Et ꝓpterea talis dulcedo licz delectabilis videaf dū habef: tñ cito trāsit: & ad amaritudinē i fine pducit. Cui? figura hr Apoc. x. vbi dr. Accepi libriū de manu angeli & deuorauī illū: & erat in ore meo tanq̄ mel dulce. & cū deuorassem amaricat? ē vēter meus. Iste liber est vita carnalis siue voluptas carnis. & in hoc libro scripta ē lex concupiscētie: q̄ suadet delectabilia carnis. vñ. primo dulcedinē & post amaritudinem. & ideo est illa meretrix: de q̄ dr Prouer. v. Fauus distillās labia meretricis: & nitidi? oleo gutur ei?. Nouissima aūt ei? amara q̄si absinthiū. Uolens ergo beat? iacob? nos a falsa ci dulcedine carnalis vite retrahere & eam nobis ꝓtēptibiles reddere: describit nobis ipius vilitatē & fragilitatē in verbis ꝓpositis dicēs Que est vita vra &c. S Jn qbus quidem verbis tria facit.

Nam primo inquirit humane vite protectatem: cum petit. Que. idest qualis est vita vestra.

Scōo ostēdit ipsius fragilitatem: q̄ vapor est. idest vapori. similis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tertio subiungit ipsius breuitatē. q: ad modicum parens. i. apparens.

Circa primū aduertēdū

est q̄ nō intendit inquirere de qualitate sine de proprietate vite spūalis gr̄e vel glr̄ie, q: illa sicut est a nobili ⁊ glorioso principio scz a r̄po. ita etiam ipa facit nos apparere ⁊ nobiles ⁊ gloriosos. ℞m illud Colloss. iij. Cum autem r̄ps apparuerit vita v̄ra. tunc et vos apparebitis cu3 ipo in gloria. Vita vestra idest causa vite vestre. apparebitis in gloria: sicut apparēte sole qui est causa illuminationis. apparent simul cū eo que cūq3 abipso illuminata sunt. Intēdit ergo beatus Iacobus inquirere de qualitate vite nostre corporalis. Voc ergo q̄ beatus Iacobus inquirit. s. q̄ talis sit vita nostra corporalis: inueniemus q̄ beatus Job p quādam similitudinem propriam ostendit scs Job. vij. ca. diceno. Memento quia v̄tus est vita mea. In q̄b9 verbis facit tria.

Primo implorat diuinā benignitatem: quia loquens deo dicit. Memento.

Scō allegat vite breuitatem: q: vent9 est idest vento similis.

Tertio innuit mortalitates: cum addit. vita mea.

Circa primum notādum q̄ r̄puis in deo non sit obliuio: nihilominus dicit memorari alicuius. quando eu3 benigne respicit faciendo ei misericordiam ⁊ ei indulgendo commissa peccata. Unde glo. exponit hic. Memento. i. me transeuntem benigne respice. quasi dicat. er quo vita mea est ventus: idest velociter transit vt ventus: ergo benigne respice me transeuntem: quia post trāsitu3 vite non erit amplius locus venie

Duob9 ēsi modis necessariū est hoi ate transitū hui9 vite q̄ dns memor sit eius ⁊ benigne respiciat ipm. Primo ad remouendū malū. s. dimittēdo culpā ⁊ relaxādo penā. Quoz primū pinet ad dei mias. s. peccata dimittere. Scōm ro ad dei bonitates ⁊ clementiā. s. penas relaxare. Q3 post huius vite trāsitū quātū ad eos qui ad infernū vadūt: nō h3 locū mia. Unde de damnato hoie d̄r Job. xxiij. Obliuiscat ei9 mia. Et de oīb9 dānatis dicit er parte dei Osee. s. Obliuione obliuiscar eoz. s. non faciendo mīam vt remittat culpa neq3 mortal neq3 venialis: q: venialis culpa q̄n est cum mortali nunq̄ dimittit sine ea. Et ideo ita puz nientur dānati in eternū3 p̄ro peccatis venialibus sicut pro mortalibus quoad temporis durationem. Iz nō quoad pene equalitatē ⁊ acerbitatem. Similiter in inferno non habet locus bonitatis dei elementa per quam illa pena aliquādo alleuiet. vel interpoletur. vel terminetur. Et ideo nunc petendū est sicut petebat p̄s dicēs. xxiij. Scōm misericordia3 tuam memento mei tu ppter bonitatē tuam domine. Nam ℞m miam volebat sibi indulgeri petā. Et pro pter bonitatē ei9 petebat sibi relaxari tormenta. Secūdo modo est necessarium homini q̄ dns memor sit ei9 benigne respiciat ipm ad cōferendū ei bonū siue gratie siue glorie. Unde dicēdū ē deo illud Nec mīe. v. Ademēto mei deus meus in bonū. Et posset etiam exponi in bonus scs q̄ est necessariū ad sustētationē vite. ⁊ q̄ etia3 est necessariū ad salutē alē. Irez adhuc d3 petere q̄ dns memor sit ei9. ad pducendū ip3 ad bonū glorie scz ad regnū celoz. Ad q̄ nullus pduci potuit ante ipi9 r̄pi ascēsionē. Et ideo Luce. xxiij. vnde latroni9 petiuit a r̄po dicēs. Ademēto mei dne dū veneris in regnū tuū. scz vt pducas me ad ip̄m cū ascenderis illuc. B Scō beatus Job allegat i auctoritate inducta vite breuitatem. cū dicit. vent9 est vita mea. i. vento sil̄is. quasi dicat sicut vētus cito transit et desinit. sic ⁊ vita mea. Attendendum tn̄ est q̄ vita hūana assimilat vēto in q̄tuor. Primo quoad motū. quia motus vēti non est rectus sed tortuosus. vel p modū ascensus vel descensus. Nam vna sufflatio ascēdit et alia descēdit et ideo nō est motus cōtinuus sed interruptus. q: in omni motu reflexo op3 intercedere quietē: sicut pbat philosophus in libro phisicorum. Item vna sufflatio est fortior scz descēdēs ⁊ alia debilior: scz ascēdēs. Et hec ofa cōpetunt hūane vite. Nā h9 in corpeviuēs nūc ascendit per augmentū scz in iuuētute: nūc descēdit per diminutionē nature ⁊ fr̄utis sicut in senectute. Et fortior est homo i iuuētute q̄ in senectute. Nam iste due etates inuicē non continuāt: q: intercedit etas virilis. Item homo in corpe viuēs nūc ascēdit p p̄speritatē. nūc descēdit p aduersitatē: nūc ascendit p honorē et gliam: nūc descēdit p humiliationes et ignominiā. Itē nūc ascēdit viuens. nūc descēdit moriēs. Et idcirco non debet homo nec de sue iuuētutis flore: nec

de sue p̄speritatis fauore: nec de sue exaltationis honore: nec de sue vite vigore vel gloriari vel superbire. Sed d3 post ascensum semp timere fortunē descensum ⁊ vite ⁊ fortune. Huc motū varium ⁊ contrariū ad modū vēti: expert9 erat Job q̄ dixit. Eleua sti me ⁊ q̄si sup ventū ponēs elisisti me valde. Job. xxx. Scōo assimilat humana vita vento quoad defectū. Sunt em̄ tres cause defect9 siue absciss̄onis vēti: q̄ etiā suo mō vitā humanā abscindūt. Primo est intensum frig9 q: terra vehemēter astringēs vapoīē: eleuari vētū nō finit. Scōa est intensus calor qui vapoīē eleuatū cōsumit. Tertia est magna pluuia q̄ aerē infrigidās vapoīē generat ⁊ tantū descēdere facit q̄ nō pōt subito a calido eleuari. Itē terrā ⁊ poros astringit superficiei vt nō possit ali9 vapor eleuari ad augendā vēti materiā: q̄ est vapor siccus terrestris: ⁊ ois vapor cito deficit: misi cōtinuo aggeneret. In istis aūt significanf tres cause etiā mortis hois: q: i intēso frigore intelligitur malitia trāsgressionis: q: frigus signat malitiā peccati: vñ assimilat vēto frigido qui d̄r aquilo: de q̄ Eccli. xliij. Frigid9 ventus aquilo flauit. ⁊ gelauit crystallus. Nam quasi flatus venti frigidi aquilonaris est vita hois male operātis in quo petit malitia frigiditatē in luxe t dū calorē charitatis excludit. Un Dic. vj. Sicut frigidā faz cisterna aquā suā: sic frigidam fecit malitiam suam. Et ab hoc frigore crystallus gelatur: q: peti malitia anima induratur. Voc ergo frigus est peccati malitia q̄ mortē idurit. ℞m illō apli Ro. v. Per vnū hoiez peccatū in hūc mundum intrauit: ⁊ per peccatū mors. In intēso calore accipitur distemperātia complexionis que est naturalis cā humane infirmitatis ⁊ mortis sicut p3 precipue in febribus. Un vita hio sic distēperati assimilatur vento vrenti. Job. xvij. Collet eū vētus vrens. i. vita distemperata per febrem ardentem vel aliaz infirmitatē: rollet eū. s. hoīem de numero viuentiu3 per mortem. Sed per pluuiā desuper cadentē: intelligitur iusticia diuine ordinatōis. Propter quā dicit apls Heb. ix. q̄ statutū est oībus hoibus semel mori. Et hoc est pondus. scz corruptionis corporis q: corpus q̄ corrūpitur aggrauat animaz: q̄ pondus deus imposuit ventis. i. in hac vita viuentibus ℞m illud Job. xxviij. Qui fecit ventis pondus. Un huic statuto dei op3 q̄ oēs obediant. Mat. viij. Venti ⁊ mare obediūt ei vt p vētos intelligam9 vitā iustoz: ⁊ p mare vitā pctōz: q: vtriq3 finaliter obediūt legi mortis. vñ Mach. iij. Cōminat9 est vēto: ⁊ dixit mari. Tace: obmutesce. Et cessauit vent9. Uel p pluuiā desup pcutiētē terrā intellige occisionē hois violētā dū vn9 ab alio supat9 pcutit ⁊ occidit. Q̄d etiā ex diuino iudicio fiez occulto multotiēs accidere pbat. Un ipse de9 dixit Piere. xviij. Sicut vētus vrēs dispergā eos coram inimico. D Tertio in auctoritate inducta ostēdit beat9 Job suā mortalitatē: cū dicit. vita mea. s. mortal. Un vita nihil est nisi continu9 cursus ad mortem. Et ideo recte assimilat tele que texitur: i qua filū filo addit vt post textura succidat. Et sic in vita hois dies diei addit vt postea moriat. Et quanto magis textura pcedit: tāto successiōi ppinquior existit. Et sic etiā quāto vita vlterī9 procedit. tāto pl9 appropinquat morti. Un Esa. xxxviij. Precisa est velut a texē te vita mea. Et ih in hoc differt: q: tela nō succidit anteq̄ textura cōplear. Iz vita frequēter in ipso principio rollit. Et iō subiūxit. Dum adhuc ordirer succidit me. E

Secūdo i auctoritate

principali ostēdit beatus Jacobus humana venite fragilitatē i eo q̄ dic. vapor ē. i. vapori similio. Vapor em̄ res fragilis est: Sed attendendum q̄ vita humana etiam corporalis si cōsideret er parte materie. i. corporis est valde fragilis: sed si cōsideret er parte forme. i. er parte aie. aut er parte sue efficientis cause res est valde nobilis. Et ad ista duo pōt referri q̄d d̄r Sap. vij. Vapor ēnim est virtutis oipotētis dei. Ubi quidē ꝓsideranda sunt tria que faciunt ad vitā humanam. Apparet quidē in hoie.

Primo quidem vaporis typus in corporis conditione: ideo dicit: q̄ vapor est.

Scdo ostēditur dei virtus in anime creatione. vnde subdit. virtutis dei.

Tertio manifestat oipotētie effectus in vtriusq3 vnīōe. Iō subiūgit. oipotētis dei.

Quātū ad primū sciēdū q̄ vita ex parte corpis assimilat vapori triplici rōne. et primo rōne durationis. q: vapores parum durāt in aere. ⁊ cito resoluunt. sicut apparet p̄cipue in vaporib9 nebule. Itē hoies pauz viuunt in mūdo. ⁊ cito moriunt. Ezc. vij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Vapor nebule de thure cōsurgebat. Per thus qō deo offertur. Itelligitur cor hois qō deo dari debet. Prouer. xxiq. Prebe mihi cor tuū. de hoc ꝓsurgit vapor nebule. i. ꝓfectus vite. Prouerb. iiij. Omni custodia serua cor tuum. qm̄ ex ipso vita ꝓcedit. Sed tm̄ vapor nebulo facliter et cito resoluitur. quia sc̄z vita hois facliter finit. Vn̄ Sap. ij. Trāsiet vita nostra tanq̄ vestigiū nubis. t sicut nebule dissoluet. que fugata est a radijs solis. Et isti diuersi radij solis sunt diuerse occasiones mortis. Sc̄o assimilatur vita humana vapori rōne eleuatiōis. Sicut em̄ ꝓbatur in libro de crepusculis. Vapores nō ascendūt in aere vltra tria miliaria. vel saltē distinguūt tres regiones aeris in quib⁹ eleuātur vapores. Quarū yma est calidissima sc̄z suprema ꝓpter ignis vicinitatē. alia frigidissima sc̄z media. tertia tēperata sc̄z infima. Tales aūt sunt tres etates quibus humana vita deducit. Quarū prima est augmētatiua q̄ sc̄z durat vsq̄ ad. xxj. annū ꝑm augmentuz longitudinis. simpliciter aūt vsq̄ ad. xxv. t hec ꝑm quosdā ē calidissima. Sc̄o etas est statiua. t hec est a xxj. vel. xxv. anno vsq̄ ad. xxxv. vel. xl. annū si fit hō bone cōplexionis. Et hec ꝑm aliquos est magis tēperata etas q̄ prima q̄cd aliq̄ in ꝓtrariū dicāt. Tertia est etas defectiua sc̄z senectꝰ. abinde vsq̄ in finē. t hec etas est frigida. Sed sicut q̄dā vapores resoluunt in principio sue eleuatiōis. sicut in principio aeris sc̄z in tēperato. sicut ꝓz in nebulis. q̄nq̄ in medio sicut ꝓz in nubib⁹ t alijs vaporib⁹ humidis. q̄nq̄ vo in supremo. sicut ꝓz in vaporibus siccis. Ita etiā de hoib⁹ accidit q̄ q̄dā mouētur in adolescētia. q̄dā i virili etate. q̄dā vo in senectute. vn̄ mors etati nō parcit. et ideo Amb. dicit q̄ mors in senibus est in ianuis. iuuenibus in foliis Vn̄ dicte tres etates velut tres bestie vaporem igneū spirates sunt. i. cōsumptibilita tē vite. Sap. xj. Ignotas bestias vaporem igneū spirates. Tertio assimilatur vapori rōne distinctiōis. Distinguitur em̄ triplex vapor sc̄z sicc⁹ t terreus humidus t aq̄us t tertius ex vtroq̄ mixt⁹. Solū em̄ terra t aq̄ sunt vaporabilia elementa. In his igitur trib⁹ vaporibus tres modos accipere possum⁹ hoim male viuentiū. Quorū sc̄z q̄dā sunt terrei p auaritiā. quidā aquei p luxuriam. t quidā ex vtroq̄ permixti per superbiā. Nā multi superbi sunt qui idcirco status t dignitates querūt vt terraz possideant. t etiam voluptatibus affluant. Et hinc ē q̄ in sacra scriptura tria genera vaporum cōmemorātur sc̄z vapor ignis qui significat carnis luxuriā Eccli. xxxvij. Vapor ignis vrit carnes eius sc̄z per accessionē libidinis. Itē vapor fumi qui designat superbiam. quia vapor fumi ab igne cito ascendit t cito deficit. Sic superb⁹ ab igne ambitionis ascendit in altum dignitatis. sed tamen cito deficit per mortem vel per deiectionem. Johelis. ij. Dabo idest dari permittā ignem sc̄z ambitionis. t vaporem. fumi. i. ascensum superbie cito deficiētem. Unde p̄o. xxvj. Inimici vero domini mor vt honorificati fuerint t exaltati. deficiētes quemadmodum fumus deficient. Itē vapor nebule qui parū a terra eleuat t terre cōtinuat. auaritiā significat t cupiditatem terrenoꝝ. que multu mentē hois occupat t retrahit a diuinis. In cui⁹ figura Leuitici. xvj. Nebula t vapor eoꝝ operiebat oraculū. Oraculū est mens hūana. q̄ orationib⁹ et diuinis cōtēplationib⁹ dz mācipari aliq̄n intātū opit t offuscatur ab auaritia t cupiditate terrenoꝝ. vt a diuinis t spūalibus totaliter retrahat. Quarto vita humana assimilat vapori rōne resolutiōis. Diuersi em̄ vapores diuersimode resoluūtur. et sil⁹ diuersi hoies diuersimode mouētur. vel etiā spūaliter a vitijs diuersis absorbētur. Nam quidam vapores sunt qui resoluūtur t cōuertunt in ignez. sicut q̄ illi ascendūt ad suprema aeris regionem. que dz regio estus. t ibi incendūtur t ab igne cōsumunt. Tales sunt: multum ad statū dignitatis eleuati. qui vel incendūtur igne t iracundie t seuitie. sicut Nero qui fuit crudelissimus t iracūdus. Vel igne auaritie sicut de anthogono Seneca dicit q̄ fuit rex auarissimus. Vel igne concupiscentie t luxurie sicut de sardanapallo narrat Orosius q̄ fuit rex assyrioꝝ luxuriosissimus. Quidam vo vapores sunt q̄ resoluūtur in aerem siue ventū. Et iste ventus quādoq̄ eleuatur in altum. t generat in aere vel in mari tempestatem. Et talis est vita quorūdā inquietoꝝ qui semper insurgūt t litigijs t seditionibus delectant t pacem vident odio habere. Sicut dz q̄ alexāder cuidam querenti quare mundum ita infestaret, et in pace stare non posset.

Respondit. q̄m par esse sibi guerra si adesset. Quādoq̄ vo ventus p foramina t cauernas terre ingressus: facit terremotus q̄ faciunt terrā tremere. Et sic quorūdaz vita aliq̄n ita tyrannica est t terribilis: q̄ faciunt alios tremere t se timere. Et in b quasi ponit beatitudinē suā: vt potētes reputētur t terrori habeant: sicut dicit Sene. de alexādro in lib. de būficijs: q̄ summū bonum ducebat terrori esse: ignorans q̄ ignotia quoq̄ alia terrori habētur ob virus malū sicut scorpiones t serpentes t hmōi. Alij autez sunt vapores qui in altū eleuati efficiuntur nubes. Et talibus assimilat vita iustoꝝ: qui a terrenis sunt per affectū eleuati t separati. Et ideo ad velociter eundū ad deum apti sunt t expediti. vnde Esa. lx. Qui sunt isti qui vt nubes volant? ꝛc. Et ideo sicut ex nubibus sunt pluuie t fulgura: siue sagitte tonitrua: ita ex talibus sunt doctrine correptiones aspere: t q̄nq̄ manifesta miracula. Tales em̄ nubes habent intus igneū vaporē. i. feruorē spūs ex quo ꝓuenīūt talia. Sed aduertēdū q̄ quidam vapores nubiū sunt: qui q̄n eleuantur trahunt q̄nq̄ secum paleas pilos ligna vel lapides. Propter q̄ postea q̄n talis pluunt: non est: q: hec fuerint in nubibus generata: sed cū eis eleuata. Et simlr sunt quidam cupidi q̄ volunt oīa rapere: t secū trahere. Sed sicut nubibus resolutis omia talia cadunt: ita q̄n hmōi homines p mortē resoluūtur: necesse est hec omia decidere t hic remanere. Sed iterū notādum q̄ vita sctī viri assimilat vapori odorifero qualis est vapor incēsi: q: deo reddit odorē deuotionis t hoibus dat odorē bone opinionis. Unde Eccli. xxiij. Quasi libanꝰ non incisus vaporauit habitationē meaz. Libanꝰ grece vocatur arbor thuris: q̄ aliq̄n p vim non incisa: sed sponte exeipsa incēsum siue thus emittit. Et tale thus colligit in vere: t tale thus habz vapores magis odoriferā. Et ī libanus non incisus significat alam sctī viri et deuoti qui non coacte: sed spōte vult bñ viuere t virtuose opari. Dic ergo alam. i. habitationem corpis sui vaporat. i. viuificat vapore odorifero. i. vita laudabili a deo et hoib⁹. ℣ Sc̄o ostēdit in auctoritate inducta q̄ hūana vita est ex ītute dei. vnde dz esse vapor virtutis dei. Nā ipsa vita corporis est ab aīa: q̄ sola virtute dei creatur. Aīa em̄ rōnalis non est forma ex materia ītute generātis educta: sed potiꝰ ītute dīuina creata t infusa. Vñ etiaz pbs dicit q̄ intellectus sit in hoīe infusu dei. i. aīa intellectiua in corpe. Et ī Eze. xvij. dirit deus. Oēs aie mee sunt. s. iure creationis. et subdit. Ut aīa patris ita t aīa filij. Ad ostēdē dū videz q̄ filiꝰ nō hz aīam rōnalem a patre generāte: sz a deo creāte. et sicut anima rōnalis a solo deo creaf in vita naturali: ita t a solo deo saluatur in vita spūali: q̄ in choaf p fidez: ī. s. Eor. j. dz. Vis q̄ salui fiunt. i. nob ītī dei est. Tertio ostendit i auctoritate inducta q̄ in hūana vita apparet op⁹ oīpotētie dei. ī. dz esse vapor oīpotentis dei. Naz vita hūana resultat ex vnione aie t corpis: in qua videz vnione manifestaf oīpotētia dei. i. q̄ sup oēm naturā dei possit. Nā eo ipso q̄ naturas tam distantes cōiūxit. s. aīe nobilis t rōnalis t corpis vilissimi t corruptibil: ostēdit deus esse ops idest sup oēz naturā potētiā hūs tā. s. spūalē cuiusmodi est natura aie rōnal: q̄ etiaz corpalē sicut est natura hūani corpis. Unde sicut dz Job. xxiij. Inspiratio oīpotentis dat intelligētiā: q̄ corpi vnit vt forma. Vñ ipe dei oīpotens est. de quo dz Gen. j. Formauit igit dñs deus hoīez de limo terre. t ispirauit i faciē ei⁹ spiraculū vite: t factus est hō in aiaz viuentē q: vtrūq̄ hz ab oīpotēte deo. s. aīaz t corpus. Sicut. ij. Macb. vij. mater illoꝝ septem fratrū pie confessa est dicens. Filij nescio q̄liter i vtero meo apparuistis: neq̄ em̄ ego spūs donaui vob t vitā: t singuloꝝ mēbra nō ego ipa cōpegi: sed est mūdi creator: qui formauit hoīs natiuitatē. Pater ḡ q̄ de vtroq̄ dz oīpotēti deo ꝓfire: vt eū ex tota aīa diligat: t corp⁹ hostiā. deo viuētem exhibeat. Sed heu multi ꝛrio t aiaz p malicijs: t corp⁹ p luxurijas poti⁹ exhibent diabolo q̄ velint dare ei q̄ pot t corp⁹ t aīam pdere in gehennam. ℣

Tertio in auctoritate

principali oñdit btūs Jacob⁹ hūane vite brevitatē: q: est ad modicum parens. Ubi aduertēdū est q̄ est quedā vita in homine q̄ non est apparens: t ista est vita aie precipue post corpis mortem. Vñ apls Col. iij. Mortui em̄ estis t vita vra abscondita est cū rō est: q: sicut dz. s. Regū. xvj. Homines vidēt que foris parēt. i. q̄ apparēt exteriorib⁹ sensib⁹: qa oīs nostra cognitio oritur ꝑ sensū: sed aīa p̄cipue separata nō subiacet

Universidad de Deusto
Biblioteca

tur sensib⁹ exteriorib⁹: ⁊ ideo non est apparẽs. Unꝺ sicut ꝺr in pma cano. Job. ca. iij. Nõdũ apparuit q̃d erim⁹ scs post separationẽ aie a corpe. Sed alia est vita scs corporis. ⁊ ista est parẽs. i. apparens exteriorib⁹ sensibus. Et differũt iste due vite: quia pma est ppetua ꝺm illõ Gap. v. Justi autẽ in ppetuum viuẽt. Sed alia. s. corpalis durat ad modicũ tp̃s. ita vt potiꝰ debeat dici apparẽs q̃ exns. Nã hõ breui viuens tpe: ad modicũ tp̃s videt: ⁊ postea mouit: ⁊ vira ei⁹ amplius non apparet. Unꝺ Job. xiiij. Adhuc modicũ ⁊ nũdus me iã non videt. Hypocrite etiaꝫ q̃ viuũt solũ ad apparẽtiã qui exterminãt facies suas vt hoĩb⁹ appareãt ieiunantes: ⁊ oĩa opa sua faciũt vt videantur ab hoĩbus: ⁊ q̃ similes sunt sepulcris dealbatis: que foris apparent hoĩbus speciosa ⁊ intus sunt plena cadaueribus mortuoꝝ. Mat. xxiij. Zeles inquã quantũ cũq; eleuent in mũdo i honorib⁹ vt digni⁹ tatib⁹: modico tñ tẽpore durant. ꝺm illud Job. xxiij. Elenati sunt ad modicuꝫ ⁊ non subsistent. Sed notãdũ q̃ q̃uis vita hũana ad modicũ tẽp⁹ appareat: tñ dei iuuante gr̃a in isto modico tpe põt hõ sic laborare q̃ habebit eternã quietẽ. Formica enim modico tpe in estate congregat tm̃ q̃ hyeme inde pascitur ⁊ viuit. Et sic ꝺr hõ facere in isto modico tpe q̃ viuit: ita vt possit faciliter dicere illõ Eccli. li. Modicum laboraui ⁊ inueni mihi multam requiẽ. s. in vitã eternã. Ad quã nos ꝓducat pissim⁹ ihesus ꝛc.

¶ De labilitate eorũ que pertinent ad humanam vitam. Sermo. vij.

Transierunt oĩa

illa tanq̃ vmbra: et tanq̃ nuncius ꝓcurrẽs: ⁊ tãq̃ nauis q̃ pertransit fluctuante aquã: cui⁹ cũ p̃terierit nõ est vestigium inuenire. Gap. v. Seneca in q̃dã epla dicit q̃ nihil est q̃ in transitu ꝓ fit. Et ponit de hoc tria exẽpla. Primum in cibis. q: non prodest cibus: nec accepit corpori: q̃ statim sumpt⁹ emittit. Scõm exemplũ ponit in plantis: q: nõ convalescit plãta q̃ sepe ⁊ cito trãsfert. Tertium exẽplũ in libris: q: ille scholaris qui nũc istũ librum: nũc illũ legere vult ⁊ in nullo ingenium figit: parũ vel nihil cũ difficultate addiscit. Sic bona p̃sentia ⁊ palia: qui transitoria. bona sunt: vt delitie diuitie ⁊ honores et similia ad eternã bitudinẽ ꝺsequendã hõmini nõ ꝓsunt: imo frequẽter impediunt. Unꝺ ds de diuitiꝫ dicit. Mat. xix. q̃ facilius est camelũ ꝓ foramen acus transire q̃ diuites intrare in regnũ celoꝝ. De delitiꝫ ꝺo dicit. Luc. vj. Ue vobis diuitibus qui habetis cõsolationẽ vestrã. De honoribus ꝺo dicit. Luc. xviij. Qui se exaltat humiliabit. Et iõ polens nos sapiẽs ad eoꝝ contẽptũ inducere dirit ⁊ ostendit in ꝟbis ꝓpositis quõ transitoria sunt ⁊ pene nulla dicẽs. Transierũt oĩa illa. s. palia bona tã̃q̃ vmbra ꝛc. ℟ In quibus quidem verbis ostenditur tripler humãe vite defect⁹ tm̃ tres circunstantias quas hoĩes cõmuniter appetunt circa vitã suã: Appetunt quidem cõmuniter homines habere

Vitam quietem.

Vitam letam:

Et vitã plenã. i. abundantes bonis.

Sed ostenditur in verbis ꝓpositis q̃ econtrario contingit.

Primo quidẽ habẽt hoĩes de bonis tẽporalib⁹ nullam quietẽ: ideo dicit. Transierunt oĩa illa tanq̃ vmbra.

Scõo leticiam modicã: quia tanq̃ nuncius ꝓcurrens.

Tertio abundantiã nociuã siue periculosam: quia tanq̃ nauis ꝛc.

Primo dico q̃ appetũt

hoĩes habere vitã quietãꝫ propter hoc cũ conãtur hoĩes adimplere appetitus suos: q: appetitus q̃diu non implet: impellit ⁊ inquietat animũ. Et iõ satiato ⁊ impleto appetitu: credunt hoĩes in animo habere quietem. Sed ista bona ꝓsentia nõ pũt satiare nec q̃etare appetitũ quãtũcũq; habeãtur: ꝓp̃ duas rationes q̃ tangũtur in ꝟbis ꝓpositis. Primo quidẽ: q: sunt transitoria: ideo dicit transierunt oĩa illa. Scõo q: sunt vana: q: tanq̃ vmbra: que cum sit res vana non põt satiare. Manifestum est cũ q̃ cib⁹ q̃ non maneret in stomacho vel corpe: ꝛs statim emitteret: non saciaret appetitũ famis. Et sic ista bona cuꝫ nõ manent sed trãseant. oĩa nõ satiãt appetitũ. corꝺis. q: appetit hõ illa non solus attingere ꝛs tenere ⁊ possidere. Itẽ cũ mot⁹ opponatur quieti: in re mota ⁊ trãseunte non põt esse quies. Sed posses dicere. verum est q̃ ipsa res q̃ mouet ⁊ trãsit: non põt quiescere dũ transit: vel mouet: sed bene põt aliqꝺ

in ea quiescere. sicut ꝓ ꝺr hoĩe dormiente i naui semp eunte. ⁊ de puero dormiente in cunabulis eragitat⁹. Sic etiaꝫ q̃ q̃ ista bona sint trãsitoria tñ põt nihilomin⁹ hr̃e hõ quietẽ in illis. Ꝟs dicendũ q̃ illud qõ est i remota ꝓ seipm mouef. ꝛs si ꝓ se mouef nõ quiescit. sicut si hõ ambularet per nauem: tũc esset nõ quiesceret, nõ tñ ꝓpter motum nauis: ꝛs etiã ꝓpter ꝓpriũ motũ. Sic etiaꝫ est in ꝓposito: q:. s. vita hoĩs in istis tpalibus quieta esse nõ põt: nõ solũ. q: ista trãsitoria sũt et sicut vmbra. ꝛs etiaꝫ q: vita trãsitoria est ⁊ velut vmbra. Et hoc rõne tpis cui⁹ subjicit. sicut et cetera naturalia: q: ꝛcs tp̃m vite humane tp̃s trãsitoriũ ẽ velut vmbra. Et hoc est qõ ꝺr Gap. ij. Umbre transi t⁹ est tp̃s nostrũ. ℟ In quib⁹ q̃dẽ verbꝭ ostenditꝫ q̃ vita nostra ꝓpter tempus cui subjicitur hꝫ tres defectus.

Primo defectum vanitatis ratione vmbre, q: vmbra est.

Scõo defectum instabilitatis rõne trãsitus. q: transitus est.

Tertio defectũ breuitatis ꝓpter tp̃s: q: breue est scs tempus nostrus.

¶ Dabet ergo primo humana vita vanitatẽ ad modũ vmbre. q: vmbra hꝫ apparentiã et nõ existentiam: Umbra enim trãsiẽs dũ mouef ⁊ trãsit videt quasi esse q̃dã res viua. ⁊ tñ in rei veritate est res mortua: immo nihil est nisi defectus luminis ex obstaculo corꝑis. Sic vita humana ꝛs dicaf vita esti⁹ potiꝰ est mors q̃ vita: q: plꝰ est illud qõ deest de vita. puta ꝑteritũ vel futurũ q̃ illud qõ adest scs ꝓsens momentũ. Et dicit ecclia. Media vita in morte sum⁹: q: cum mors sit priuatio vite. illud ꝓsens qõ habemus de vita. est mediũ iter duas priuationes vite. s. ꝑterite et nõdũ habite. i. future. ideo ꝺr ps. cxliij. Dõ vanitati silis fact⁹ est dies ei⁹ sicut vmbra ꝑtereũt. Põt etiã assignari alia q̃drupler rõ q̃re scs vita humana vmbre assimilaf. Prima quidem est: q: vmbra facit hoĩem timidũ. sic⁹ videm⁹ q̃ hoĩes q̃ sunt in obscuritate naturaliter timẽt. Et ita cõtingit de vita hoĩs duꝫ est in mũdo isto: q: quãtũcũq; hõ sit desperat⁹ ⁊ pcẽ: timet tñ mortẽ ⁊ salꝫ diuinam. Et iõ ꝺr Prouer. x. Pauor his q̃ operant⁹ malum Itẽ si hõ sit iust⁹ ⁊ sanct⁹ dũ viuit semper timet ne pdat gr̃am quã habebat. Et iõ dicebat ꝓpheta ps. liij. timor et tremor venerũt sup̃ me et cõtexerũt me tenebre. Unꝺ timor malis assimilatur vmbre noctis: q: de nocte timet hõ de modica vmbra q̃ appetat. Et sic sancti viri de modica culpa timẽt ne pdãt gr̃as. Esa. xvj. Pone ꝺsi nocte vmbras. Scõo rõ est. q: vmbra facit hoĩem frigidum. Unꝺ videm⁹ q̃ de nocte hõ sentit malus frigus q̃ de die. q: in die lucet sol qui est cã caloris. Item in ardore estatis ponit se hõ sub vmbra vt refrigeretur. Esa. iiij. Erit ꝛvm braculum diei ab estu. vñ vmbra infrigidat. Et ita contingit spiritualiter de hoĩe in vita ista p̃senti: q: hꝫ parum de calore amoris diuini. Et hoc est q: ponit nimis amorem suũ in mũdo isto. Et qui ꝺligit mundũ non est charitas p̃ris in ipso. sicut ꝺr. s. Jo. ij. et ideo est tot⁹ frigidus. Unꝰ figure habetur Jonã. iiij. q: jonas q̃diu fuit sub vmbra hedere nõ sentiebat estũ. Et sic hõ infrigidatus amore huius vite non sentit estum. i. feruorẽ charitatis diuine. Tertia rõ quare vita p̃sens assimilat vmbre est. q: facit hoĩem somnolentũ. q: in vmbra facili⁹ hoĩes dormiunt. Job. iiij. Sub vmbra dormit. Sic hoĩs in vita ista sunt somnolẽti. i. negligentes et pigri et tardi ad spiritualia opa. De hoc hr̃ figura ℣ Delya. iij. Reg. xix. Qui obdormiuit in vmbra iuniperi. Et apparuit ei angelus dñi dicens. Surge comede. Grãdis em̃ restat tibi via. Et surrexit. comedit et bibit ⁊ ambulauit in fortitudine cibi illius vsq; ad montem dei oreb. Delias ergo qui dormit sub vmbra iuniperi significat hoĩem negligentẽ pigrum ⁊ remissum. qui dormit quiescit ⁊ delectatur in vmbra rerũ temporalium: que non refrigerant ab ardore auaricie siue a feruentate diuine iusticie sed mentem pungunt et lacerant eã. Arbor enim illa vmbram quasi nullam habet. et sic refrigerium non prestat sed est pungitiua. Sed tali homini sic dormienti. sic pigro: sic negligenti. tunc apparet angelus et excitat⁹ solicitat eum vt ambulet quando inspirat et dat ei bonum propositum vt recedat a malo. ⁊ incipiat facere bonum et prosequatur. et sic tandem peruenit ad mõtem dei oreb. i. ad altitudinem paradisi et celestis regni. Quarta ratio quare vita presens assimilatur vmbre est. quia vmbra facit hominem ignarum. Sicut videmus q̃ in vmbrositate noctis nõ valet hõ nec discernit colores nec personas agnoscit. Ita etiã spualiter hõ viuẽs in mundo isto q: de deo vel de aliis reb⁹ cognitiones nõ habet

Universidad de Deusto
Biblioteca

ultē perfectam. sed nec de statu suo ꝓpio
q̄ nescit hō vtrū amore an odio dignus sit
vt dicit Eccles. ix. Et nescit hō finē suū. vt
ibidem dicit. q̄ dura est ⁊ terribilis cecitas
hoīs ⁊ tenebrositas q̄ quātūcūq; homo sit
bon⁹: nescit tñ ꝓpter hoc an dignus sit
turus ad infernū. Propter hoc etiā peccā
tor hꝫ obliuionē ⁊ ignorantiā simpliciter ⁊ non
cōfitet: et ita vadit an infernū. Vñ sapiēs
loco preallegato subiūxit. Elī et corda filio
rū hoīm replent malicia ⁊ contēptu i vita
sua et post hec ad inferos deducentur. Et
Greg. Vae aladuersione percutit peccato
vt moriens obliuiscat sui: qui dum viueret
oblitus est dei. Et hec est tenebra et vmbra
mortis. de qua dr Job. iij. Obscurēt eum te
nebre ⁊ vmbra mortis. ℔ Scōs defe
ctus humane vite qui tangitur in autorita
te iducta: est defect⁹ instabilitatis rōne. s.
trāsitꝰ: q; dr ꝙ est vmbre transitus. Transi
tus enī tempoꝛis vite nostre velox est et cō
tinuus. Et q; tps datuꝫ est nobis ad bene
operandum: ideo iste transitus tpis monet
nos ad cōtinue ⁊ sollicite bene operandum
Consueuerunt enī tres genera hoīm conti
nue et sollicite transire. videlicet.

Cursores quoulcq; veniant ad terminum:
Hostem fugiētes quoulcq; inueniant re
tum locū: in quo possent recipi secure:
Poma in naui portātes quia. s. festināt
transire anteq̄ poma incurrant putrefa
ctionis detrimentum.

¶ Est aūt homo in mundo vt cursor in via
vt ad patriā tēdat celestē. Sicut ergo cur
sor ad terminū intentū tendens morā i via
nō facit: sic et nos facere debemus. Ille enī
velociter currit q̄ feruēter deū diligit. q; di
cit Bernar. Qui amat vehementi⁹ currit ve
locius et puenit citi⁹. Sed ille in via morā
facit qui inordinate in istis tēporalib⁹ affe
ctum ponit: ⁊ tūc non vadit q; deū nō dili
git. s. Job. ij. Qui diligit mūdum nō est cha
ritas ꝑfis in eo. Ambro. Sicut nullus sine
via puenit ad q̄ tendit: ita sine charitate
que via dicta est: ambulare nō possunt ho
mines. sī errare. Cursor etiaꝫ cū magno de
siderio expectat ab his q̄ sperant bona no
ua recipe. Sic illi q̄ sunt in patria deside
rant bona nouā audire de nobis q̄ summus
inmūdo. Et q̄n aliquis pcurrit ⁊ prenenit
alios ad vitā eternā: q; cum magno deside
rio expectabat: cū magno gaudio recipit⁹
Nō vt dicat noua de nobis q; ipsi oīa sciūt
quecunq; scire volūt. q̄nis essi Aug. dicat
in hb. de cura ꝓ mortuis agēda. q̄ nesciūt
mortui quid faciūt viui et eoꝝ filij. Intelli
gendū est hoc de cognitiōe naturali aliaꝫ
separatarū. Sed beati cognoscunt ea in ver
bo: in quo cognoscunt oīa q̄ ptinent adper
fectionem beatitudinis eoꝝ. Et iō necessa
riū ē ꝙ oīa q̄ desiderāt scire cognoscant: sī
recipiūt ad se venientes cū gaudio: vt que
scāt et letent cū eis. Ergo festinem⁹ igredi i
illa requiē. Scōo qui fugit hostē pſequen
tē q̄diu nō videt bonū pfidiū vel locum se
curū ⁊ tutū in quo recipiat vt sit defensus
et tutus ab hoste: oīa alia loca fugit: hꝫ ea
suspecta: nec sistit i eis. Nos aūt habemus
hostes crudeliter nos pſequentes. s. demo
nes: qui nulli volūt parcere. sī oēs quo ce
perint volunt eternaliter pdere: et nō vide
mus in mūdo aliq̄ bonū refugiū i q̄ pos
sim⁹ eē securi. Quia in oīb⁹ bonis tpalibus
diabolus conat nos cape. s. i diuitijs ꝓ aua
ritiā: in delitijs ꝓ luxuriā: i honorib⁹ et po
tentijs ꝓ superbiā. Et iō nō debem⁹ in eis fi
gere pedes affectionū: sī poti⁹ fugere ad lo
ca celi tutiora. exēplo Dauid. q̄ licꝫ esset in
locis firmissimis i mōte ziph: q̄ mons opa
cus erat: vt habet. s. Reg. xxiij. tñ fugiens
saul: ascēdit de mōte ziph: ⁊ habitauit in lo
cis tutissimis engaddi. vt habet in eodem
lib. cap. xxiij. Tertio illi q̄ portāt poma
in mari in naui festināt transire. anteq̄ po
ma corrūpant vel putrescant. Naues sunt
ale nostre. Poma q̄ portāt sunt bona ꝓpo
sita et bone voluntates: q̄ cito deficiūt nisi
velociter trāseāt ad cōplementum opis. Et
istas tres similitudines pdictas ponit beat⁹
Job cap. ix. dicēs. Dies mei velociores fue
rūt cursore fugerūt et nō viderūt bonū. per
transierūt q̄si naues poma portantes. Sed
videte q; delatores pomoꝝ raro ex ipis co
medūt. sic de multis hūnib⁹ bona ꝓposita
et voluntates ꝛc. Dicunt aūt dies vite hoīs
eē velociores cursore: q; cursor aliq̄n sistit
et aliq̄n quietē interponit. puta q̄n quiescit
vel dormit: vel quando sistit in aliis locis
ad comedendū vel bibendū. Sed tempus
vite nostre sine interpolatione alicuius mo
re, continue labitur. Job. vij. Dies mei ve
lociꝰ transierunt q̄ a texante tela succi
ditur. Ja succisione e sī tele filū post filuꝫ
succiditur, Et in decursu vite dies post dies

elabit. Et q̄nq; tota vita succiditur: ⁊ iō ve
locius. Fugiūt aūt dies ꝓcipue hoīb⁹ ocio
sis qui nihil operant boni. Etiō de diebus
suis nō videt aliq̄ bonū: licꝫ etiam multo
tpe viuerint ocios: nullū tñ bonū inde con
sequūtur. Vñ talium vita assimilat terre ste
rili q̄ nullū bonū fructū gignit: iō Piere.
xvij. dr. Erit q̄si mirice in deserto: ⁊ non vi
debit cū venerit bonus. sī habitabit in sicci
tate i terra salsuginis. Naues aūt poma
portantes reddūt q̄dē ⁊ circūfundūt odorē
exterꝰ: sī tñ intus leue pondus portant: et
ideo a vēto vl fluctib⁹ iactant facilius. Vñ
significāt vitā hypocritarū: q̄ foris odorem
quidē scientie emittūt: sed int⁹ carēt pon
dere vtutis ⁊ veritatis. Et iō a vento sup
bie ⁊ fluctib⁹ vanitatum varie iactantur.
Mat. xiij. Nauicula in medio maris iacta
bat fluctib⁹. ℔ Tertius defectus est q;
hūana vita in auctoritate inducta ostendi
tur hre breuitates ꝓpter tempꝰ: q; sīc tps
nrm. i. tps vite nostre breue est. Et b fecit
deꝰ misericorditer, ⁊ er cōpassiōe q̄daꝫ hoī
Q; q̄n aliq̄s est in multis miserijs vt pau
pertatis infirmitatis ⁊ aliaꝫ aduersitatum
magna gra ꝙ cito transeant. Unde Tullius
dicit: q̄ oīa breuia tolerabilia esse debent
etiam si magna sint. Sed vita hoīs in mun
do isto est subiecta multis miserijs maloꝝ
vt manifestum est. Et ideo de gra dei est q̄
breui tpe duret. sm illud Job. xiiij. Homo
natus de muliere breui viuēs tpe repletur
multis miserijs. Bap. ij. Exiguū ⁊ cum tes
dio est tempus vite nostre. ℭ

Secūdo ostēditur i au

ctoritate principali q̄ hō in bonis vite pre
sentis habz letitiaꝫ modicā: q; bona tēpo
ralia sunt tanq̄ numerus pcurrens. Appe
tūt enī hoīes habere vitam letā: q; si hō vi
ueret cū tristicia ⁊ melancholia: vita eius
neq; essz bona neq; pfecta. Unde sicut dicit
sapiēs. Dō sine delectatione ⁊ letitia viue
re non pōt: alioquin melior est mors q̄ vi
ta amara. Vñ videmus q̄ hoīes tristes et
melācholici desiderāt multotiēs mortes: ⁊
nonnulli pre tristicia occidunt seipsos. Et
propterea dr Prouer. xvij. q̄ animus gau
dens etatem floridā facit, spūs tristis eric
cat ossa. Sed sapiēs in auctoritate ꝓposi
ta assimilat letitiā mūdi nūcio precurrenti
idest cursori velociter transeunti. Et rō est.
q; q̄n hō expectat bona noua de aliq̄ cau
sa expectat ea cū gaudio magno. Et q̄n is
cursor redijt ⁊ dicit sibi illa noua que expe
ctabat: tunc inde aliq̄n gaudium ⁊ delecta
mētū recipit. Sed postea illud gaudium ⁊
delectamentū supueniētib⁹ aliis negocijs
cito transit. Ita est de letitia mundi. Unde
Aug. loquens de letitia mūdi dicit. q̄ non
habita ⁊ expectata animū cruciat: habita
nō saciat. ⁊ pdita non delectat. Ita est letitia
mundi hꝫ admixtionē pene ⁊ tristicie: vnde
non minus cruciat q̄ delectet. Sicut ap
petēs delectationē carnis anteq̄ assequa
tur desiderio affligit ⁊ labore habendi fati
gatur. Et dato q̄ assequat non saciat: sed
amplius desiderat. ⁊ q̄nq; ex zelo typia al
terius habētis eam plurimum torquet. Et
pieter hec postq̄ delectatio transit habz re
morsum cōsciētie. ⁊ multotiēs timorem ve
recūdie si sentiat. Et iō dicit Boetius. Vn
mane felicitatꝫ dulcedo multis amaritudi
nib⁹ respsa est. Cuius figura habet. ij. Reg.
xvij. q̄n sex occiso absalone ⁊ debellatoꝝ
exercitu suo. achimaas precurrēs ante ch̄m
fuit nūci⁹ prim⁹. Elī speculator ait. Conte
plo: cursum prioris q̄si cursum achimaas
filij sadoch. ⁊ ait rex. Vir bonus est. et bo
nū nunciū portās venit. Et postea veniens
ait. Benedictus dōs deꝰ tuus. qui conclusit
hoīes q̄ eleuauerūt manus suas cōtra dñz
meū regem dauid. Sed post letitiam de vi
ctoria secutus est ch̄s q̄ annūciata morte
absalonis conuertit regem ad luctū ⁊ trifti
ciā magnā. Unde postea subdit ibi. q̄ contri
status rex ascendit cenaculū porte. ⁊ fleuit
Sic ne accidit de letitia mundi sicut dicit
Prouerb. xiiij. Risus dolore miscebitur ⁊ ex
trema gaudij luctus occupat. ℱ

Tertio in auctoritate

principali ostēdit q̄ vita hūana hꝫ q̄nq;
abundantiā noxiam ⁊ periculosam. Deside
rāt enī hoīes in hoc mundo habere abun
dantiā diuitiaꝝ ⁊ propterea faciūt viuras
furta ⁊ rapinas. ⁊ alia lucra illicita. de qui
bus contingit sicut de naui in fluctibus et
tēpestate magna posita. q̄ si sit nimis one
rata. nisi alleuietur ex ipso onere submergi
tur. Sic etiā hō onerat⁹ multis diuitijs et
lucris. nisi alleuietur p restitutionem ⁊ ele
mosynaꝝ largitionē submergitur in infer
nū. Unde dicit in auctoritate principali q̄
est tanq̄ nauis que pertrāsit fluctuantem
aquā, cuius cursꝫ pertransierit non est inue

Universidad de Deusto
Biblioteca

nire vestigium. Ubi

In vase scz nauis potes notare paupertatem quia tanꝯ nauis.

In itinere cōtrarietatem: quia ptransit fluctuantem aquam.

In fine obliuiositatē: quia cum pertransierit non est inuenire vestigium.

Circa primū notādū est ꝙ q: quedaz regiones sunt q̄ habēt penuria de quibusdam rebꝫ necessariis ꝛ pciosis: q̄ abūdāt i transmarinis partib⁹: Cōtra hmōi paupertatez ꝛ indigentiaz inuente sunt naues: in quibus hmōi res possint p aquam. i. mare interme diū deferri. Regio ergo abūdans rebus ne cessariis ꝛ pretiosis est vita sctōz: sed regio penuriosa ꝛ deficiens est vita pctōz ꝛ imperfectoz. Res aūt pciose sunt virtutes et merita sctōz: quas virtutes ꝙ studium sctē ptēplatiōis ꝛ imitationis transferre debemus ad nos in nauib⁹ operū nostroz: vt abundet eis nr̄a regio. i. nostra vita defectuosa. Huius figura habet. ij. Paral. ix. vbi legit ꝙ naues regis salomonis ibant in tharsis: ꝛ deferebant inde aurū ꝛ argentū: ꝛ ebur ꝛ symias ꝛ pauos. Naues regis xp̄i sunt aie nostre. Tharsis aūt interpretatur exploratio gaudij: ꝛ significat contemplationē gaudij quam habēt scti in celo ꝙ merito suarū virtutū: quas virtutes contēplādo ꝛ considerādo deferūt. Deferūt etiaz inde aurū. i. exēplū charitatis. quemadmodum enī aurū oē aliud metallum in vrute excedit: ita charitas oēm aliā virtutem. Et aurum terre illius. i. charitas sctōz q̄ sunt in celo optimū ē: qz in summo gradu amoris diligūt deū ꝛ seinuicē: ꝛ propter hoc sunt ipsi in summa pace. Quia charitas que est inter beatos nō pmittit aliquā discordiam nec aliquā irā vel aliud mortale vitium. Et cū sit amor puer spūalis excludit omnem amorē immūdū concupiscentie carnalis luxurie vel gule. vñ excludit oēm cām discordie. Hoc aurū apl̄o paulo ita charum fuit ꝙ potiꝰ voluisset omne malum sustinere q̄ ipm perdere. Et ideo dicit Ro. viij. Quis nos separabit a charitate xp̄i? Tribulatio an angustia ꝛc. Et merito: qz quicūq; non habz de isto auro est pauper ꝛ miser: ꝛ qui cunq; habz est diues qz ō oibus lucrat. diligētibus enī deū oia cooperātur in bonuz Propk quod Apoc. iij. dixit xp̄s aie fideli. Suadeo tibi emere a me. dando. s. quicqd habeo: et exteriora ꝙ charitate proximi; et interiora pro charitate dei a me inquam in q̄ habes pfecte ꝛ pfumate charitatis exemplū aut ignitū. i. charitatē frequētē vt locuples fias. i. plen⁹ oibus virtutib⁹ ꝛ bonis spūalib⁹: qz charitas patiens est: benigna est ꝛc. s. Cor. xiij. Secdo defert⁹ inde argentū. i. exēplū patientie. Quēadmodū enī argentum inter oia alia metalla. i. inter oēs frutes hoc habz ꝙ pcussum dulci⁹ sonat. Sic hō patiens afflict⁹ ꝛ pcussus dulciter sonat tñ laudes deo: ꝛ dulcia vba proximo qz verbum dulce multiplicat amicos ꝛ mitigat inimicos. Item ad modum argenti quāto asperius tractat tāto magis resplendet. s. splēdore virtutis: qz virtus in infirmitate pficit. Un istud est argentum igne tribulationis examinatum: vt dicit ps. ps. xi. Argētū igne exa. ꝛc. Tertio deferunt inde ebur. i. exēplum castitatis. Nā elephas de cui⁹ ossibus est ebur: ō: q̄si concupiscētiam nō habere. Et pānus superpositꝰ denti elephantis ō: non comburi si ab igne tangat. Et ita cōtinētie virt⁹ cōseruat aiam ab ardore libidinis: q̄ accenditur in carne. Et nota ꝙ p ptinētie mūdiciam efficit aīa thronus dei. In cui⁹ figura Salomon: vt habetur. iij. Reg. x. fecit thronum de eboze grandē. Quarto deferūt symias: que imitantur nō solū figurā: sz etiā opa hoim gesticulando ea. Un significat imitationem opez xp̄i vel sctōz q̄ secuti sunt: euz: sicut paulus q̄ dicebat. s. Cor. xi. Imitatores mei estote: sicut ꝛ ego xp̄i. Quinto deferunt inde pauos. i. exēpla prudentie. Pauo enī pcipue femina prudenter occultat ova sua: vt non dissipentur ei. Sic dz hō prudēter occultare bona sua: ne a supbia vel vana glia dissipent. Itē xp̄s est pauo q̄ hz terribilem vocē in cōminationib⁹ pctōz dicens. Mat. xxiij. Ve vobis scribe ꝛ pharisei hypocrite qui clauditis regnū celoz ꝛc. Itē ve vobis diuitib⁹ q̄ habetis cōsolationem vestram. Luce. vj. Et terribiliores habebit in iudicio quādo dicet Mat. xxv. Discedite a me maledicti ꝛc. Vnd⁹ pauonis penna est pulcherrima pcipue in cauda: scz eius cōuersatio frtuosa: quā scz imitari debemus. vnō Ezec. i. Oīe corp⁹ eoz̄. i. omis vita sanctoz ad modū caude pauonis. i. ad modum exēpli cōuersationis xp̄i: qō nobis post se imitandum reliquit. Sic ergo debemus nauigare in celum. debemus nauem bonis mercibus onerare; idest de quolibet sanctoz̄um ꝛ

frū aliquid accipe: vt ab apostolis exemplū patientie: a martyrib⁹ exēplum fortitudinis a doctoribus exēplū prudētie ꝛ a xp̄o ꝛ suis imitatoribꝰ exēplū cōuersationis gratiose Sc̄do in itinere nauis possum⁹ cōsiderare cōtrarietatez quā patit humana vita in decursu p̄sentis vite: qz pertransit fluctuantez aquā. Tanꝯ aqua fluctuans est huius mūdi decursus. ꝙ quā opz trāsire nauē nr̄a. i. vir vel aīam nr̄am. Assimilatur aūt mund⁹ aque fluctuāti. Primo qz in tali aq̄ fluctus mutuo se collidūt. Et sic i isto mundo superbi hoies et potētes mutuo se inundant et ledūt. Et hec est diuina sn̄ia vt mutuo se eijciant et expellant Eccl̄i. xxx. Commouit illos q̄si fluct⁹ maris. Uiros potentes gyrans migrare fecit: ꝛ vagati sunt in gētib⁹ alienis. Sicut multotiens accidit i plerisq; locis ꝓpter ptialitates ꝛc. Sc̄do in tali aqua fluctus nūc sursum nūc deorsum. mutuo se impellunt. Quia in mundo aliq̄ homies exaltantur. Sm illud ps. cvj. Exaltati sunt fluctus eius. Alij vo deijciūt psalmo eodē. Ascendūt vsq; ad celos et descendunt vsq; ad abyssos. Et aliq̄ confringunt. Job. xxxviij. Ibi ꝓfringes tumentes fluctus tuos. Quasi enī mare fluctus suos cōfringit cū mūdus ipse seuiens potentes et superbos oppumit. Tertio aq̄ maris fluctūs spumā ꝛ ventum gignit. Et similiter mund⁹ gignit spumā iniquitatis ꝛ vētū vanitatis. Un dz i epistola iude. Ui sunt fluctus feri maris: despumantes suas confusiones. ꝛ Jaco. j. Similis est fluctui maris qui a vento scz vanitatis: mouet et circumfertur. Quarto qz talis aque fluctus naues in piculo ponit. Nauis enī vite nostre vel aīe non sine magno periculo transit per fluctus tentationū et tribulationū. Job. xxx. Pedes meos subuerterūt et oppiesserūt. s. demones vel homies psecutores: vel casus infortunati. q̄si fluctib⁹ tēptationū. s. vel pse cutionū vel infortuniorum: semitis suis. i. sub tribus vijs. Dissipauerunt itinera mea ꝛc. Sed nota ꝙ nauī inter tales fluctus periclitāti succurrendus est. Primo per oneris pctōz depositionē. qō fit in vera ptritione apostoli⁹ Debet. xij. Deponētes oē pond⁹: ꝛ circūstans nos pecc̄m: par patiētia curam⁹ sed multi miseri potius volūt submergi ꝙ deponere onus aut pondus pcti. Sed contra hoc dicit Jone. j. Miserūt vasa q̄ erāt in naui in mare vt alleuiarent ab eis. Hec sunt vasa iniquitatis q̄ pjicere opz. Sc̄do succurrendū est per aque pjectionē: qz aliq̄ fluctus pjciunt aquā in nauim. quam euacuare ꝛ ejcere opz. ꝛ hec est pctōz confessio. Ezech. ij. Effunde ficut aquā cor tuū ita ꝙ nō remaneāt in vase cordis neq; color: sicut fit q̄n effundit lac, Color pcti est similitudo pcti et hoc ē cogitatio pcti. Itē neq; odor: sicut q̄n effunditur vinuz: et hic odor est memoria peccati. Neq; sapor de substantia. i. de actu pcti: sicut remorē de soleo. ps. lxj. Effundite coraz illo corda vra. sequitur effectus bonus. deus adiutor noster in eternū. Tertio succurrendus est per anchore fixionem. per firmā scz spem de diuino auxilio vel de celesti p̄mio. Debet. vj. Firmissimū solaciuz habem⁹ qui cōfugim⁹ ad tenēdā ꝓpositā spem. quā sicut anchorā habem⁹ aie tute ac firmaz. Nec est spes est que facit deū p orationes excitari dicendo. quare obdormis dñe. Et hoiem pericliantes a mundi fluctib⁹ liberari. sicut dicit Mat. viij. ꝙ mot⁹ magn⁹ factꝰ est in mari ita vt nauicula operiret fluctib⁹. ipse vero scz xp̄s dormiebat. Et cū accessissēt ad eum discipuli suscitauerūt eū dicentes. Dñe salua nos perim⁹. Et tunc surgens imperauit vētis et mari. et facta est trāquillitas magna. O Tertio in fine nauigatiōis nota obliuiscibilitatē. qz. s. cū pterierit nauis vite nr̄e. non est inuenire vestigiū. i. memoriā. Nā postꝯ hō mortuꝰ est. cito obliuioni tradit ps. xxx. Obliuioni datꝰ sum tanꝯ mortuꝰ a corde. Eccl̄s. j. Non ē priorum memoria scz p hystorias et scripturas q̄ narrant gesta eorum. Sed dicendū ꝙ pdicte ille auctoritates loquūt sm ꝙ cōiter illud accidit qz. s. mortui cōiter cito obliuioi tradūt. Et h accidit ob holm infidelitatē. ꝛ dilectionis frictionē. ꝛ ꝓpter vehementē cupiditatē ad ea q̄ p̄tia sunt. qz ob vehemētias cupiditatis p̄tiū obliuiscūtur ablentium. Sap. v. Tāꝯ memoria hospitis vnꝰ diei pretereūtis Itē accidit ꝓpter opez illoz q̄ mortui sunt vanitatē et vite breuitatē. Sap. ij. Nomen nr̄m obliuionē accipiet p tps. et nemo memoriā habebit opez nr̄oz. ps. ix. pijt mēoria eoz cū sonitu. ꝛ sic q̄ cōiter accidit. Un illi mortui ō q̄b⁹ hī mēoria p scripturas paucissimi sunt ꝛ q̄si nulli respectu eoz de quorū opib⁹ nō ē mēoria. Uel dicēdū ē ꝙ nō ē inuenire vestigiū. i. memoriam vel nomen de eis quoz vita preterijt scz ꝙ eis prosit

Universidad de Deusto
Biblioteca

vel obsit. Nam q̄diu viuebant in mundo. memoria vel nomē bonū poterat eis pdesse: vel malū obesse. vt dicit pba. s. etiox. nūc aūt econuerso. Nas quicquid dicat de ipsis siue bonū siue malū: eox statꝰ vel ꝺdi tio ꝓpterea in nullo mutaf. q: non redundat ad eos prout sunt in seipsis. sed solum put viuunt in memoria hoim. Vñ siue in bonum siue in malū eox habeaf memoria. ꝓpterea cōditio eox circa felicitatem non mutaf. vt. s. ꝓpterea felices sint vel infelices. vel ecōuerso. Vel possemꝰ intelligere q̄ vestigium vite hominis sit occupatio vite siue. Et istud vestigiū sueniē et apparet dū hō viuit: q: apparet in quo homo occupat vitam suam: siue in faciendo egregie alis quam artē: siue in docēdo excellēter aliquā scientiā: siue in acquirendo lucra copiosa. et cetera talia. Sed postq̄ ꝓteriit nauis. idest homo vel vita eius: nihil amplius apparet q: ois eius operatio cessat circa talia Vñ amplius nō inueniē in cathedra docēs vel in apotheca operans: vel mercationes ꝓpendens aut emēs. Ita vt ei morienti vere citer dici possit illud ꝓphete. Vestigia tua nō cognoscenf. s. post mortes. Vel posset intelligi de vestigio dei: qō est creatura corꝓoralis vel tpalis: i qua vestigiū dei. i. quedā imperfecta eius repreſentatio inueniē. Sz in creaturis spiritualibus et intellectualibus vbi est repreſentatio dei pfectior: dicit esse similitudo vel ymago diuina. Dū ergo hō maner in vita corꝓoralī: vestigius dei. i. creatura corꝓoralis et tpalis inueniē apud eū: inquātū ipse hz et possidet de bonis tpalibus. Sed postq̄ ꝓteriit nauis. i. vita hominis: nihil talis apud se inueniet: Vñ est hō similis dormiēti qui somniat se inuenire diuitias. Job. xxvij. Diues cum dormierit nihil secū afferet: apperiet oculos suos et nihil inueniet. s. post mortem. Et ps. lxxv. Dormierūt somnū suū et nihil inuenerunt oēs viri diuitiox in manib⁹ suis. Sed ſm sniam bti Grego. Si diues res suas dum viuebat dedisset misericorditer pauperibus etiā postq̄ per mortes ꝓteriit eox vestigia. scz eterna pmia inuenisset in celo. ſm illud Math. xix. Da pauperib⁹ et thesaurum habebis in celo. Ad quem thesaurū nos pducat pissimus Iesus christus q̄ diues est in misericordia. Amen.

¶ Explicit distinctio prima q̄ egit de contēptu presentis vite.

¶ Incipit scōa distinctio: in qua agitur de morte siue de morientib⁹: et de mortis ꝺdictionib⁹: cuius sunt sermones nouem.

¶ De mortis necessitate. Sermo. s.

Statutum est ho

minibus semel mori et post hoc iudicium. Apli pauli doctoris gentium ad Hebr. ix. sunt verba. Videmus in ci/

uilibus q̄ diuerse ciuitates habent diuersa statuta: que leges municipales dicunf. Deus aūt tres principales ciuitates dicit habere in vniuerso. Una est in supremo: q̄ ciuitas celestis nūcupaf: q̄ sub nōie hierusalem in scriptura significaf. de q̄ Isa. lxv. Illa aūt que sursum est hierlm. Alia vo est in infimo. s. ifernalis: que nōie babylonis designaf. vñ Apoca. xviij. Ve ve ve ciuitas illa magna babylon. Tertia est media. scz terrestris. q̄ est viatox et peregrinantium ad Heb. xiij. Non habem⁹ hic manētē ciuitatē. sz futurā inq̄rim⁹. In istis ergo ciuitatib⁹ deꝰ diuersa statuta posuit. Nam in ciuitate celesti posuit. statutum vite. vt scz ciues ei⁹ semp viuāt: et nunq̄ moriaf. ita scz q̄ vita eox sit gaudiosa et ꝓpetua. Et rō est. q: videm⁹ naturaliter q̄ illud q̄ esset cōiūctum soli. nunq̄ haberet defectus luminis. Et illud q̄ esset cōiūctum igni nunq̄ haberet defectū caloris. Et illud. q̄ semp esset coniunctus vene vel fonti nunq̄ haberet defectus humoris. Sic̄ etiā in sanctis et bonis q̄ sunt in ciuitate celesti: q: eis semp conisti sunt deo: q̄ est fons et principium vite et gaudij: et nunq̄ pnt separi ab ipo: nō pōt i eis vite et gaudiū vnq̄ esse defect⁹: vñ ps. xxxv. Torrente voluptatis tue potabis eos q̄m apud te est fons vite. Et q: talis fons est sibi de. s. ꝓs. iō ipse dicit de aīabus beatis Ego vita eterna do eis. Jo. x. Est ergo illa ciuitas eterna et gaudiosa. q: est solus iustorū et amicox et familiariū. s. angelox et hominū. Sed in ciuitate infernali. q̄ est ciuitas rebelliū. i. demoniox et pditox. i. malorum rpianox nō seruātius fidē baptisme et publicox hostiū. s. infidelium et paganox: est aliud statutū et deo. s. vt semp viuāt et semper moriaf. Semp eīs viuāt vita nature et semp moriuntur morte gehēne. Vñ ps. xlviij. Sicut oues in inferno positi sunt: mors depascet eos. q. d. sicut oues pascunf herba: et herba pasta iterū renascit vt ite

rū pascaf: sic pena dānatox mortaliter eos afflige: et afflicti adhuc semper viuent vt iterū affligaf. In ista vo ciuitate terrestri est aliud statutū. scz vt omnes hoies q̄ hāc vitā ingrediunf saltē semel moriaf. Et de hoc statuto siue lege loquit apls in verbis ꝓpositis dicens. Statutum est etc.

¶ In quibus verbis de morte hominus quattuor insinuantur et ostenduntur.

Primū q̄ mors est quedā punitio legalis notatur: cum dicitur. statutum est.

Scōm q̄ mors est quedā corꝛuptio naturalis que scz euenit hominibus.

Tertiū q̄ mors est q̄dā priuatio irreterabilis: iō dicit. semel mori. i. priuari vita.

Quartū q̄ mors est q̄dā citatio iudicialis. ideo subditur. et post hoc iudiciū.

Ostenditur ergo primo

q̄ mors est quedā punitio siue pena legalis. q: inflicta est a statuto siue a lege diuina. Nam diuina lex seu cōstitutio quā deꝰ hoib⁹ statuit. fuit illa lex seu cōstitutio preceptiua quā scz primo hoi promulgauit in paradiso. de qua dr Gen. ij. q: ꝓcepit ei dicēs. Ex oi ligno paradisi comede: de ligno aūt scientie boni et mali ne comedas. In q̄ cunq̄ em die comederis ex eo. morte morieris. In ista lege siue statuto duo continebanf ꝓcepta. Unū nature q̄ pertinebat ad ꝓseruationē naturalē indiuidui. cū dicit. ex oi ligno paradisi comede. Aliud vo est ꝓceptū discipline ad ꝓmerendā gloriaz paradisi. q: hanc nō poterat melius mereri q̄ p merā obedientiā. q: tūc mera est q̄n ꝓceptū ex se solū oblsgat et nō ex alia cā. Et dr ꝓceptū discipline. q: p ipm discit quanta sit virt⁹ obedientie. Vñ ergo ꝓceptū dr discipline. q: vitare lignū scientie nō suadebat natura. scz disciplina. Et nota q̄ aliquid a deo ꝓhibef. q: malū sicut Exo. xx. nō furtū facies. Aliq̄d vo. q: occasio mali. vt Mat. v. Nolite iurare oīno. Et sic plat⁹ multa ꝓhibere pōt q̄ nō sunt exꝓssa i regula ad ꝓbationē obedientie. et tale fuit ꝓceptū de ligno vetito. Quia ergo adā in q̄ adhuc tota natura humana cōtinebaf. pdictū legē trāsgressus est diabolo. s. et vxore suadente comedēdo de vetito ligno. iō non tm ipse cū muliere. scz et oēs posteri eius penā dicte legis incurrerūt. s. moriēdi necessitatē. Ita q̄ ertūc sicut dicit apls. statutū est hoibus semel mori. statuto. s. ꝓsone destitute. Nas ante q̄ ꝓdicta trāsgrederenf statuta. quā dā immortalitatē habebāt. i. possibilitate nō moriendi q̄diu deo obedirent. Et hec possibilitas ꝓncipaliter erat ab aīa sicut ab influente. q: sicut ipa erat subiecta deo ita et corꝓ eius. Ite erat a corꝓis eqlitate sicut a disponēte. a ligno vo vite sicut a vegetāte et senectutē phibēte. a regimine vo diuine ꝓuidentie sicut ab intrinseco cōseruāte et exteri⁹ ꝓtegēte. Sz trāsgredientē hoc diuinū ꝓceptū. destituta est natura talib⁹ auxilijs. et statutū est hoibus semel mori. Et illud est statutū nō totā generale. sz etiam immobile. Un pōt ad ipm referri q̄ dicit Dan. vj. Nō immutef q̄ statutū est nec ꝓnaricari cuiq̄ liceat. Jn q̄b⁹ ꝺbis de mortis statuto ostenduntur breuiter tria.

Primus est q̄ hz stabilissimā firmitatem ita vt non immutetur.

Scōm est q̄ hz iustissimam equitatem quia statutum est scz iustissimum

Tertiū est q̄ habet immobilissimaz obseruabilitatem: ita vt nō prevaricari cuiq̄ liceat.

¶ Circa primū est aduertendū q̄ constitutiones vel statuta humana faciliter immutanf. scz. vel q: remouenf ab his q̄ potestatem habēt leges cōdendi et tollēdi. Quia essi res p quascūq̄ causas nascif. p easdez dissoluif. extra de reg. iur. Uel q: tolluntur per legē vel constitutionē nouā sequentez et contrariā. Sed tñ distinguendum est de statutis. Quia. s. sunt statuta localia et continent ius cōe: aut sunt singularia et in facto consistunt. Si continent ius cōe: tunc sicut sublatū est ius cōe p nouū ius contrariū: ita et illud statutū: q: simplr cōtinebat ius cōe. vt habef in decretali de etate et q̄litate ordinādox. Preterea. q̄ scz decretalis. quātū ad repsentationes patronox est hodie reuocata p decretalē de cōstitutionibus. co. ij. lib. vj. Similiter et statutū ꝑticulariū: q̄ illud simpliciter cauebaf: est etiā reuocatū. et idē de oib⁹ similib⁹. Sed si sint statuta singularia et in facto consistant: et sint rōnabilia: nec exꝓsse reuocenf: non derogaf p constitutionē nouā editā. Nouа ergo cōstitutio principis tollit quidem prima cōtrariā: etiā si illō nō exprimat. extra de cōsti. Ales Rom. li. vj. Possunt etiā statuta seu iura positiua p cōsuetudines contrarias abrogari: dūmodo tales consuetudines rōnabiles sint: et legitime prescripte:

Universidad de Deusto
Biblioteca

eē de cōsti. Consuetudines. §. licz etiam
lōgeue. Sed diuinū statutū pdictū sez de
morte humana nullaten⁹ immutari pōt.
Cū enim inferio: nō possit legem supiozis
remouere. t illud fi: statutū dei. q̄ oīs crea
tura inferio: est: mutari nō pōt p aliquam
rē creatā: vel fieri q̄ hō nō moriaf. vñ nec
helias nec enoch q̄ in paradiso terrestri tā
diu viderūt: t adhuc pmāsuri sunt in vita
vsq; ad tpa antixpi: finaliter tñ statutū nō
euadēt: q: morient. sicut ps Apoca. rj. vbi
dr q̄ bestia q̄ ascendit de abysso faciet ad
uersus eos bellum t vincet illos t occidet
eos. Cū pōt dicere q̄libet creatura illud
Nume. xxj. Nō mutare potero verbuz dñi
Deus etiā cui⁹ est statutū illud non īmuta
bit. q: vt ibidē ca. iij. dr. Nō ē de⁹ quasi hō
vt mentiat: nec vt filius hoīs vt mutetur
Scōo ostendit q̄ ista lex moriēdi hz iusti
cie equitatem: q: statutū est sez iustissimuz
t equissimū. Statutū em̄ nō obligat nisi
sit iustū t equū. Ostenditur aūt statutū eē
iustū ex tribus. Primo ex finis vtilitate. s.
si ordinatur ad bonū cōe. Cū si in ciuitate
vel regno fuerint statuta honesta: nō tñ p
tinētia ad vtilitatē cōem sed magis ad cu
piditatē vel gloriā alicui⁹ vel aliquoz non
essent iusta statuta: t magis essent violen
tie q̄ leges. Scōo ostendit statutū esse iu
stuz ex auctoris ptāte. puta q̄ñ non excedit
potestatē auctozis. Cū si cōdentes statuta
vltra potestatē sibi cōmissam facerent: illa
nō essent statuta iusta. Tertio q̄z cognosci
tur statutū esse iustū ex ꝓportionis equali
tate t cōicare q̄ ptinet ad formaz statuti.
vt sez talia sint statuta vt ꝓportie sm equali
tatē ꝓportionis imponāt subditis onera
in ordine ad bonū cōe. Cū enim vnusq̄sq;
hō ps multitudinis sit: quilibet hō b ipm
q̄ est t q̄ hz: est multitudinis. sicut queli
bet pars alij⁹ q̄ est tot⁹. Cū natura vt sal
uet totū: nonunq̄ parti infert aliq̄ detri
mentū. Cū leges cōmunes aut municipa
les que onera ꝓportionabiliter inferūt iu
ste cēsentur. Sed si iequaliter q̄ impropor
tionabiliter etiā si ad bonuz cōe ordinari
viderētur. iniuste pfecto essent t ideo nō
vere leges. q: sm Augu. in libro de libero
arbitrio. Lex esse nō videf q̄ iusta non fue
rit. Cū leges iniuste nō obligāt in foro cō
scientie. Lex aūt t statutū diuinū de q̄ agi
m⁹ oīmode est iustū t equū. Primo q̄dē ex
parte finis. q: tendit ad bonum cōe. Primo
quidē totiꝰ vniuersi: ad cuius. s. pfectionē p
tinet q̄ oēs creaturarū gradꝰ inueniaf i eo
t nō solū extremi: sz etiā medij. Cū ergo in
ueniantur in eo q̄dā substantie penitus in
corruptibiles vt sunt substātie spirituales
vt angeli: siue corpales vt celi. t q̄daz econ
trario penitus corruptibiles vt videlicet
corpa mixta. t ex cōtrarijs cōposita. restat
ad pfectionē ipsiꝰ vt etiā inueniantur aliq̄
habētes esse cōpletū in specie. q̄ sint ptim
corruptibiles t partim incorruptibiles. et
tales pfecto sunt hoīes. quoz̄ ls p mortez
corpa corrūpantur. nō tñ aie cū q̄bus cōi
cant cū substantijs sepatis. Facit etiā hoc
mortis statutū ad cōe bonū humane natu
re. q̄ ex peccato primoz̄ parentū expoliata
originali iustitia dū i hac vita manet mul
tis miserijs est subiecta. sm illō Job. xiij.
Homo nat⁹ ē ꝛc. repletur multis miserijs
Sed ab istis miserijs p mortez eripitur et
ad eterne vite stabilitatē pducitur. Aduer
tēdū tñ est q̄ ls statutū mortis oīb⁹ hoīb⁹
sit cōe. pdict⁹ tñ träfit⁹ sez de miseria hui⁹
vite ad felicitatē beatitudinis nō oīb⁹ est
cōio. sed solū iustis t bonis. Et hoc in die
iudicij ex ipsa differentia positionis bono
rū a dextris t maloz̄ a sinistris. clarius ap
parebit. Quia tūc vt dr Matt. xxv. statuet
rex oues quidē p quas iusti significātur a
dextris. t isti saluabūtur. hedos vo p q̄s
peccatores a sinistris. t isti dānabuntur.
Et hoc nō erit ex culpa huius statuti q̄ ma
gis inducit ad correctionē. sed ex male vi
te corruptiōe ipsoz̄ peccatoz̄: vel ex igno
rātia cecitatis t infidelitatis sez eoz̄: de q̄
bus dr Rom. x. Ignorantes dei iusticiaz t
suam querētes statuere iusticie dei t non
sunt subiecti. Scōo ostēditur esse iustuz ex
ponēte statutū siue condēte. cui⁹ ptās sup
oēs est. t q̄ est dñs mortis t vite. j. Reg. ij.
Dñs mortificat t viuificat. vñ bñ potuit
facere statutū de morte. Nec obstat q̄ dr
Sap. j. q̄ deus non fecit mortem. Cū vi
detur q̄ nec debuerit facere leges de mor
te: q: sez mors dupliciter potest considera
ri. Uno modo sm q̄ est quoddā malū hu
mane nature. t sic nō est a deo. sed est q̄dā
defect⁹ incidens humane nature ex culpa
sua ꝓpria. Alio modo potest ꝓsiderari sm
q̄ habet aliquaz rationē boni. put sez est
quedaz iusta pena: sic est a deo. Unde Au
gustinus dicit in libro retractationum. q̄
deꝰ non est auctoz mortis nisi inquātū est

pena. Et sm hoc includit in lege et statu
to oino vt pena. s. transgressionis pcti. Et
ꝓpter hoc dr Ro. ij. q̄ p vnū hoīem pctū in
trauit in mūduz: t p pctm̄ mors. Sed hāc
rōnē huius legis siue statuti infideles q̄daz
pbi destruere volūt: q: non credunt aiam
viuere post corp⁹: t ipaz morte nō ee trans
gressionē culpe: sz ee necessitate tm̄ ꝓcede
re nature: vñ morte nullo modo bonam sz
simplr malā esse dicūt. Nos aūt qui fidem
habem⁹ ecōtrario istā rationē t legē diui
ne iusticie approbam⁹. Cū Ro. ij. Legem
destruim⁹ p fidē: Absit. Sed legem statui
mus. i. statutū approbamus ee eo q̄ alias
beatoz̄ post morte ad felicē vitam tendere
credim⁹: t in ipsa etiā mortis pena diuinaz
iusticiā cōmendamus. Tertio istud statu
tū ostendit esse iustū ex forma. i. ex equali
tate ꝓportiōis. Seruat em̄ in morte qua
litas inquātuz sez oēs moriunt: sm illud
ij. Reg. xiiij. Omēs morimur t q̄si aque di
labimur ꝛc. Seruat tñ quedā proportiōis
diuersitas in eo q̄ quidā citi⁹ t quidā tar
dius: q̄dā acerbi⁹: t quidā dulci⁹ moriun
tur: Sed ista ꝓportio nō attēditur penes
quātitatē culpe: q: quantū ad pctm̄ origi
nale nō videf esse differētia: q: cōtrahitur
a pmo parēte: a quo oēs equaliter descen
derūt: t sic oēs equaliter t cōsimiliter mo
ri debēt. Quantū vo ad pctm̄ actuale: q̄
est pctm̄ propriū psone nō attendit ratio
isti⁹ diuersitatis. q: sm hoc q̄ plus essent
pctōres citius t acerbi⁹ morerenf: q̄ non
est ver: sicut ps in morte martyꝝ t petoꝝ
Itē nō videf posse accipi sm quātitatem
nature ſtutis vniuersiusq; hoīs: nisi for
te quātum ad illos qui moiunf morte na
turali. quoz̄ quidam citius vel tardius vel
acerbius forte aut dulci⁹ moriunf sm for
titudinem aut debilitatē cōplexiōis natu
ralis. Sed multi nō moiunf morte natu
rali: sed violēta vl casuali: et diuersimode
et diuersis causis vel euētib⁹. Unde ergo
pot⁹ accipi rō ꝓportionis diuersoz̄ tēpo
rū et modoꝝ mortis hoim ex bñplacito di
uine voluntatis. que sic disposuit vt oēs
hoīes moriāt⁹. sicut et quo tpe vel modo
quisq; moriaf. put melius t decentius esse
uoluit: siue ad salutē ipsius moientis sm
illud Sap. iij. Placita erat deo aīa illius
Propterea festinauit educere: ne malitia
mutaret animū illius. Siue ad ostensio
nem siue iusticie: sicut dr Gen. xxviij. Fuit
her primogenit⁹ iude nequaz in conspectu
dñi: t iō ab eo occisus est. Uel ad ostensio
nē sue reuerentie: sicut pt⁹ de Oza q̄ irreue
rēter tetigerat arcā dei. ij. Regu. vj. vbi dr
Iratus est indignatiōe dñs contra oza. et
percusit eū sup temeritate: q̄ mortuus est
ibi iuxta aream dei. Quandoq; vo ad ostē
sionem sue misericordie: sicut Ezechie flen
ti et roganti q̄ndecim annos vite donauit
Esaie. xxxviij. Iste tñ cause quib⁹ deꝰ vult
quosdam citius: quosdam tardius: vel hoc
vel in illo modo mori: nobis q̄dē frequēter
sunt occulte. Patet ergo q̄ deꝰ iste et im
mutabiliter. sicut statuit q̄ oēs homines
moriāt⁹. ita etiā iuste et imobiliter statu
it. quo tpe vel qua morte vnusquisq; mo
riatur. Et hoc est q̄ dicit Job. xiiij. Constī
tuisti terminos eius qui preteriri non pote
rūt. Tertio in auctoritate inducta ostendit:
q̄ istud statutuz in morte habet inuiolabi
lem observabilitatē: ita vt nec cui⁹ pretē
rire liceat. Ubi aduertendum est q̄ statuta
hūana q̄n iusta sunt non licet ꝓterire de iu
re: q: ler iusta obligat nō solū quantum ad
forum iudiciale: sed etiā quantū ad forum
ꝓsciētie. Et ideo de tali lege nihil licet pre
terire. sm illud Matth. v. Iota vnuz aut
vnus aper non preteribit a lege donec oīa
fiant. Tamen de facto tam diuine leges q̄
hūane: t statuta quātūcūq; iusta ꝓtereun
tur: ꝓcipue a potentibus t magnis. Unde
Anachar sicut refert Valerius libro. iij. di
cit leges humanas simules esse telis ara
nearum: q: sicut ille infirmiora alia reti
nēt t valentiora trāsmittūt: ita humane le
ges humiles t pauperes constringūt: diui
tes vo t potentes nō alligāt nec; retinent.
Sed istā legem siue statutum de morte: nec
diutem de iure ꝓterire licet: cum sit ex iu
sticia dei positū: nec etiam de facto: cum sit
dei potentia vallatum. Et ea de causa bene
dicit prophet⁹. ꝓo. cxlviij. Preceptum po
suit et non preteribit. Preceptum quidem
de morte posuit commune diuiti t pau
peri. Et non preteribit nec pauper nec diues
nec de iure nec de facto. ℭ

Secūdo quoq; datur

intelligi in aucte ꝓncipali q̄ mors ē q̄dam
corruptio naturalis in eo q̄ dicit apl⁹
hoīb⁹. De natura em̄ hoīs est q̄ corrūpaf
t moriaf: q̄ q̄dē pt⁹ ex hoc q̄ corpus hoīs
ex contrarijs componit. Est ergo homo ex

Universidad de Deusto
Biblioteca

hūa natura corruptibilis et mortalis: non q̄dez ex pte forme. i. aie rōnalis q̄ de se immortal ē: sez ex pte sue materie q̄ est corpus tale cōpositus ex cōtrarijs: ad qō sequit ex necessitate corruptibilitas. Oportebat enī corp⁹ hois esse tale vt sentire posset tangibilia vt aliqñ dictuz est. Vnc seneca dicit q̄ mors est homini natura non pena. Et h̄ pōt dupliciter intelligi. Uno mō: q: nō inferat penā ipā morīēti. Et hoc videt esse verū. q: qñ adest mors homo non sentit. ꝛ sic mors nō affligit. Sed aduertendū circa h̄ q̄ mors dupliciter accipi pōt. Uno modo p ipsa priuatione vite. Et sic mors sentiri nō pōt cum sit priuatio vite et sensus. et sic nō est pena sensus sz pena damni. Alio modo ꝑ q̄ nominat ipam corruptionem que terminat ad priuationem p̄dictā. Et sic adhuc dupl⁹ accipitur. Uno modo vt dicatur corruptio ꝑ q̄ est termin⁹ alterationis Et sic in ipso instanti quo primo incipiat ēe mors. Et ꝑ h̄ etiā mors non est pena sensus. Alio modo corruptio pōt accipi cū alteratione p̄cedēte prout ōr aliqs mortuū mouet in mortē: sicut ōr generari dum mouet in generatum esse. Et sic mors pōt esse penalis ꝛ afflictiua. Alio mō pōt intelligi q̄ mors nō sit pena: sz ex petō sequens ꝛ h̄ falsum est. q: licz ex natura materie sue hō esset corruptibilis ꝛ mortalis: tñ deus q̄ est oīpotens ademerat ab hoīe p̄mitus instituto necessitatē moriendi ex tali materia consequentē. Fuit em̄ primo hoī collatū a deo: vt q̄diu mens eius esset subiecta deo: inferiores vires ei subijcerent menti: ꝛ corpus subijceret aīe. Et q: vita ꝛ incolumitas corpis consistit in hoc q̄ subijciatur aīe: sicut perfectibile sue pfectioni: nō q̄diu sic mansisset hō ablqs morte et egritudine pmansisset. Sed q: mens hominis ꝑ petm̄ a diuina subiectione recessit ꝑfectum est vt nec inferiores vires totaliter rōni subijcerentur: vñ facta est rebellio carnalis appetitus ad rationē. Et factum est etiaz ex hoc q̄ nec corp⁹ totaliter subijceretur aīe. Et in de consecuta est mors: ꝛ alij corpales defectus: q: ꝛ mors ꝛ egritudo ꝛ q̄libet corporalis defect⁹ ptinet ad defectū corpalis subiectionis ad aīam. Et nō ꝓz ex predictis q̄ mors est natura. i. naturalr ꝓpter ꝓditionē materie: ꝛ etiā est pena. i. penalr ꝓpter amissionē diuini bñficij ꝑseruantis a morte. Et ideo nō tñ ex diuino statuto: sz etiaz ex natura cōtingit q̄ null⁹ hō euadere pōt finaliter corruptionem corpis. Vñ ps. lxxxviij. Quis ē hō q̄ viuet ꝛc. Eccls. ix. Nemo est q̄ semp viuat ꝛ q̄ huic rei h̄eat fiduciā. ℙ

Tertio quoq; in auctoritate

ritate principali ostenditur q̄ lex de morte posita est irreiterabilis: ꝛ ideo dic̄. semel mori. s. ꝑm corp⁹. Nā ꝑm aīam homo pluries mori ꝛ resurgere potest: q: ꝑies potest peccare mortaliter. Et aīa q̄ peccauerit ipsa morief. Eze. xviij. Et pluries etiam pōt p pniam resurgere: q: septies in die cadit iustus ꝛ resurgit: vt dicit Prouerb. xxiij. ꝑm autē corpus hō tñ semel morit Vñ de ipō hoīe apl̄us dicit Ro. vj. q̄ em̄ mortu⁹ est petō: nō suo. sed nr̄o mortuus est semel. Nec obstat de lazaro: q: mortuus est bis: q: illud fuit ex speciali causa ꝛ dispensatione. Et priuilegia specialia non faciūt legē cōmunē nec frāgūt: sed ex ꝓmuni statuto est q̄ semel hō moriatur. Ē

Quarto ostenditur in

auctoritate principali q̄ mors est. q̄daz citatio iudicialis. Vñ dicit. Et post hoc iudiciū. s. post mortē. Nā sicut post mortē oīm hoīz sequitur iudiciū ḡnale: ita post mortez cuiuslibz hois particulaz sequit etiam iudiciū particulare. Sed ḡnale quidē iudiciū p̄cedet. Primo citatio monitoria. scōo citatio preceptoria. tertio peremptoria. s. Thessalo. iij. Ipse dñs in iussu. ecce citatio preceptoria: de qua ꝑs. vij. Exurge ꝺo. de. me. in pce. qō mā. ꝛ ly. po. cir. te. Et, propter hanc in aliū. ꝛc. Sequitur. In voce archangeli. ecce citatio monitoria: de q̄ Joel. iij. Cōsurgāt et ascendāt gentes in vallē iosaphat: q: ibi sedebo vt iudices omnes gētes. Et sequit in auctoritate apli. Et in tuba dei descēdet de celo: et mortui qui in ipso sunt resurgēt ꝑmi. Ecce citatio peremptoria. Apoco. x. Angelus quem vidi stantē supra mare et supra terrā leuauit manū suā ad celū et iurauit p viuentem in secula seculoz q̄ creauit celū et ea q̄ in eo sūt: et terrā ꝛ ea q̄ in ea sunt et mare et ea q̄ in eo sūt q: tps nō erit āplius: sz in diebus vocis septimi angeli cū cepit tuba canere consummabit mysteriū dei. Nec etiaz tripler citatio p̄cedit iudiciū ꝑticulare cuiuscunq; p̄clarissimi hominis. Citatio monitoria fit p̄ p̄dicatiōes. Preceptoria ꝑ plures vl̄ ꝑ scripturas

preceptā diuina cōtinentes: sed ꝑemptoria q̄ mortē p̄ quā hō ad iudiciū vocat. Ex aduertendū q̄ iudiciū ꝑm q̄ scribit̄ iuriste est actꝰ legitim⁹ triū ꝑsonarū: scilz iudicis qui reddit ius iniustū: actoris ꝛ rei: vt sic differat ab arbitrio: vt extra de verbo. signi. Fotus. Sed si factum negetur quarta persona inducit. s. testis vt habetur. iij. q. iij. c. Nulli vnq̄ ꝑlumat accusator simul esse: ꝛ iudex vel testis. qm̄ in oī iudicio q̄t tuor ꝑsonas semp necesse ē esse. s. iudices electos: accusatores idoneos: defensores cōgruos: atq; testes legitimos. ꝛ. c. Null⁹ introducaf. Et hec ꝑm quandā similitudinez in vtroq; iudicio cōcurrūt: q: iudex ē rps. q: vt ōr dicit̄. s. Cōstitut⁹ est a deo iudex viuoz̄ ꝛ mortuoz̄: actor diabol⁹: rei petōres: testes angeli: instrumēta ꝛ scientie vel diuine scripture: argumēta peccata patētia vel in finali iudicio ipse creature ꝓtra peccatores cōmote. Unde Eccls. xj. Letare iuuenis in adolescētia tua: ꝛ in bono sit cor tuū in diebus iuuētutis tue. ꝛ ambula i vijs cordis tui: ꝛ in intuitu oculoz tuoz. Et scito q̄ ꝑ oībus his adducet te deus i iudiciū. Et Eccls vlti. Cuncta que fiunt adducet deus in iudiciū ꝑ omni errato sive bonum sive malum fuerit. Si inueniatur malū puniet pena eterna: si inueniat bonum ꝑmiabit eterna glia. Ad quā nos ꝓducat ihesus mie iudex pissimus. Amen.

¶ De cōmunitate ꝛ vniuersalitate mortis.

Sermo. ij.

Communionez

mortis scito. Eccli. ix. ℙbs dicit q̄ in cognitione humana tā sensitiua q̄ intellectiua ꝑmo occurrit q̄ est magis cōe: et postea descēdendo gradatim deuenit ad ea q̄ sunt magis specialia. Ponit exemplū philosoph⁹ primo physicoz̄ de illo quē q̄z intuef a longe. Primus em̄ cognoscit q̄ est animal q̄ hoc animal. Et aliud exemplū de pueris. Et quidem pueri omnē hoīez patrem appellant primitus. postea ꝺo singularius discernunt. Dicit est q̄ sapiēs: vt hō facilī⁹ inducaf ad ꝑsideratiōnē sue ꝓprie mortis. primo admonet eus vt cōsideraret et scire studeat mortis cōmunitatē. Vñ ait in verbis ꝓpositis. Cōmunionē mortis scito. ℟ Jn quibus q̄dē verbis tanguntur tria.

Primo illud q̄ē magne generalitatis cum dicit: cōmunionem.

Scōo illud q̄ est magne equitatis: cū dicit. mortis.

Tertio illud q̄ est magne vtilitatis: cū additur. scito.

Primo ergo tangitur

illud q̄ est multum generale. scz cōmunis mortis: q: scz i moriendo cōicāt oēs hoīes Nam sicut ōr Eccls. ix. Nemo est q̄ semper viuat. Ex quo sequitur q̄ q̄libet hō aliqñ morief. imo etiā q̄ generaliter est. in moriendo cōicāt oīa aialia. Propter q̄ dicit Eccls. iij. Unus est interitus hoīm ꝛ iumentoz̄ ꝛ equalis vtriusq; cōditio. q: sicut homo morit sic ꝛ illa moriunf ꝛc. Sed aduertendū est q̄ ista similitudo hois ad alia aialia attenditur quantū ad conditionem materie. i. quātū ad corpus ex cōtrarijs cōpositum. Non autem quantū ad formā. Nam aīa hois que est forma ei⁹ immortalis est. Brutoz̄ ꝺo aialium aie sunt mortales. Vñ morit hō ꝑm corpus: non aūt ꝑm animaz. Justius ergo cōmunionē mortis: nullus ꝺz obliuisci: vt nullus super alium se extollat. er quo quilibet pariter cum altero se agnoscit moriturū. imo etiaz q̄ vilius est pariter cū iumentis. Unō illud q̄ apl̄s dicit de alia cōione. ꝓ nostra tamen instructione etiaz ad istā mortis communionē referri potest. de q̄ habef Hebre. xiij. Beneficentie ꝛ cōmunionis nolite obliuisci. ℟ Jn quib⁹ verbis si referantur ad mortem tria breuiter apl̄s facit.

Primo cōmemorat mortis efectū: cum dicit. beneficentie.

Scōo commemorat mortis amplerum q: communiter oēs amplectitur: cum ait communionis.

Tertio excludit reminiscendi. defectum: cum dicit. nolite obliuisci.

¶ Circa ꝑmū aduertendū est q̄ mors tanq̄ iusta regina quibusdam est malefica. i. qua si mala facienꝺ: ꝛ quibusdaz benefica. i. bona faciens. Malefica q̄dē est petōrib⁹: quia sez male viuerūt ꝛ moriunf impenitentes. Nā tales priuat bonis p̄tib⁹ ꝛ futuris et ad eterna mala inducit. Propter quod in ꝑs. xxxiij. ōr. Mors peccatorum pessima. Mala ꝑfecto q: expoliat temporalib⁹ bonis: peior q: copulat eternis supplicijs: sz gelissima quia priuat eternis bonis. Et quo

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝑfectō āpparet ꝙ magna beneficentia est sine magnū beneficiū. ꝙ homo ante mortē de suis malis puniatur: ita ꝙ non post mortem ad illa eterna supplicia seruet. Ūñ ōr. ij. Mach. vj. Multo tpe nō sinere pctōribus exsnia agere. sꝫ statim vltiones adhibere. magni beneficij est indicium. Nō em̄ sicut in alijs nationib⁹ dñs patiēter expectat. vt eos cū dies iudicij aduenerit in plenitudine pctō⁹ puniat. ita et in nobis statuit vt pctis nostris in finē deuolutis, ita demū et in nos vindicet. Propter qō nūq̄ quidē mīam suā amouet. corripiēs ꝛo ꝛ ad uersus ꝓpm̄ suum non dereliquit. Sed iustis qui bene vixerunt mors valde benefica est. qꝛ eripit eos a ꝓsentibus malis se parat ipsos ab inferni supplicijs. et copulat illos eternis bonis. Tunc em̄ er ꝑsona hois iusti gaudēter dici pōt illō ꝑs. cxiij. Conuertere aſa mea in requiē tuā: qꝛ dñs benefecit tibi. Sed ſrer alios quib⁹ mors est benefica. sunt precipue holes misericordes: qꝛ scꝫ isti specialiter in morte. ꝛ post mortē ꝙ beneficentia beneficentiam recipiunt. ſ. vt in morte per impenitentiam nō pereant. Sm illud Ambrosij dictum. Summa christiane religionis perfectio est mia quam qui secutus fuerit. etiam si carnis lubricū patiat: vapulabit quidē sed non peribit. Et vt etiā ꝓ tpalib⁹ bonis que ꝓximis viuētes fecerūt eterna bona recipiant post mortem. Ūñ Prouer. xj. Benefacit aie sue vir misericors. ¶ Secūdo ostendit apl's in auctoritate ꝛducta. mortis amplerū: qꝛ mors oēs amplectit hoīes: ꝛ oib⁹ est cōis: ꝛ ideo dicit cōionis. Sed notandū ꝙ ē aliqua cōmunio siue cōicatio quā debemus vitare: qꝛ non debemus habere cōionem cum excommunicatis. Propterea em̄ ōr excōmunicatus: qꝛ extra communionē fideliū est adiudicatus. Ūñ non dꝫ alicui fideliū participare cum excōmunicato. Primo quidē i locutiōe: nec dꝫ ei loqui: nisi iam loquerēt ei de salute aie sue: etiam si alia verba interponeret vt magis traheret nō peccaret. Item nō dꝫ cōicare cū eo i oratione: qꝛ nō dꝫ stare cū eo ad oādū nec ad audiendū vel dicendū officium. Ideo si manifeste excōicatus intrat ecclīam: oēs debent exire vel ꝓcurare ꝙ ipe exeat. imo etiam sacerdos dicens missam dꝫ eam dimittere, si so eo vel sciens ꝙ ibi sit ꝛ exire nō velit si non inchoauit canonē, sed si inchoauit dꝫ

220

ꝓficere. Item nō debet eū salutare nec verbo nec littera. Unde e cū quis salutat ab excōicato dꝫ dicere. deus emendet vos. Nec lꝫ ei scribere nisi in casu in quo lꝫ ei loquit: ꝛ tunc loco oratiōis dꝫ ei scribere spīm consilij saniorib⁹. Item non debet aliquis ei dare osculū pacis: nec ꝓticipare cū eo i sacramentis. Item nō dꝫ aliquis comedere cuꝫ eo. Et ideo si publice excōmunicatus ingerat se ad mēsaꝫ in q̄ sedeo: surgere teneor de mēsa nō obstante scandalo ei⁹ vel alterius. Sed si esset occulte excōmunicatus teneor nō surgere: si nō possuꝫ surgere sine nota eius. Et de ꝑdictis casib⁹ dak versus talis. Sī ꝙ delictis anathema q̄s efficiak Os occare: vale: cōmunio: mensa negatur Quicūq̄ ergo quis participat cū excōmunicato in aliquo dictoꝝ casuum incurrit excōicationem minorē: sed nō peccat mortaliter: nisi qñ in crimine secū participat: vel in diuinis vel in contēptuꝫ eccl'ie, vt dicit sanct⁹ thomas. Ista q̄ ergo cōmunio q̄ nobis ꝓhibef ſ. ij. Jo. ij. Nec aue ei dixeritis scꝫ excōicato vl heretico. qui em̄ dicit aue cōicat opib⁹ ei⁹ malignis. Eccli. xlvij. Que cōicatio sancto hoī ad canē. i. ad excōicatū qui est de ecclesia expellēdus vt canis: sm illud Apoca. xxij. Foris canes ꝛ venefici. Sed quedam est alia cōmunio que vitari nō potest. Et ista est cōmunio mortis quia oēs morimur. Et ista cōmunio potest commēdari ex eo ꝙ per eam tripler mala singularitas removef. Naꝫ primo cōmunio mortis tollit singularitateꝫ supbie. Superbus em̄ vult esse singularis: qꝛ vellet esse oībus maior ꝛ excellentior. Unde Aug. dixit superbiā. ꝙ est peruerse celsitudinis appetit⁹: Sed communio mortis oēs parificat ꝛ adequat. qꝛ ita moritur maior sicut minor. ita potentior sicut ifirmior. Ūñ quidam metrice dicit. Est cōe mori mors nulli parcit honori. Debilis et fortis veniunt ad limina mortis. Ūñ licet qui maior est ꝛ excedat minorem in altitudine dignitatis. cōmunicat tn̄ ei et parificatur illi in humilitate mortis. Et lꝫ maior q̄ñq̄ possit occidere minorem: tn̄ etiā q̄ñq̄ cōtingit ꝙ minor occidit maiorem. Et ideo ōr Eccli. xlij. Quid cōicabit cacabus ad ollā. i. minor ad maiorē. Et posset respōderi. ꝙ mortem. Et postea subdit. Qñ em̄ se colliserint confringetur. ſ. cacabus tanq̄ scꝫ minor ꝛ debilior sed aliquando econtrario, confringit olla a

cacabo. i. supb⁹ ab hūili. Ūñ sicut pdeta dicit. Et cane nō magno sepe renetur aper Sō cōmunio mortiꝫ remouet singularitatē auaricie. Auar em̄ vult esse singularis. qꝛ vult oīa sibi soli appropriare: ꝛ nollet alijs cōicare. Ūñ differt a liberalitate q̄ faciliter ꝛ libēter facit hoīeꝫ sua tribuere ꝛ cōicare. ſ. Timo. vj. Diuitibus huius seculi ꝓpe non sublime sapere. neq̄ sperare in incerto diuitiaꝝ: sed in deo viuo qui ꝑstat nobis oīa abūde ad fruēdū. bñ agere. diuites fieri in oībus pauperibus. facile tribuere ꝛ cōicare. thesaurisare sibi fundamētū in bonuꝫ futuꝫ vt apprehendant vitā bonā. Differt etiā a charitate. qꝛ auaricia vult oīa facere ꝓpria. sꝫ charitas econuerso ꝓpria facit communia. Ūñ de ꝑmis fidelibus rpi q̄ fuerūt in charitate feruentes ōr Actuū. ij. ꝙ oēs q̄ credebāt erāt pariter ꝛ erāt illis oīa cōmunia. Sed istā ꝑfectatē ꝛ singularitatē auari ꝓgregantis ꝛ retinētis sibi soli. tollit cōmunio mortiꝫ. qꝛ qñ auarus moriꝫ ea que sibi cōgregauerat dispergūtur ꝛ alijs cōicanf ꝛ distribuuntur. Ūñ Seneca dicit ꝙ auarus nihil bñ facit nisi qñ moritur. dū em̄ auarus vivit nec sibi de bonis q̄ habꝫ. nec alijs benefacit. Tertio cōmunio mortiꝫ fugat tristitiā ꝛ dolorē inuidie. Inuidus em̄ tristatur et dolet aliū excedere se in bonis. que ipse appetit ꝛ diligit. Et econuerso ipse inuidus gaudet qñ aliū videt sua excellentia priuari ꝛ sibi parificari. Sed communio mortis hoc excludit. qꝛ omnē huius mundi excellētiā tollit. et ad paritatē quādā reducit. Ūñ moriꝫ in se cōmunicādo facit sicut sapiēs. et cuius ꝑsona ōr Sap. vj. Sine inuidia cōmunico. ꝑ Tertio apl's in auctē inducta excludit reminiscēdi defectū. cum dicit. nolite oblīuisci eius scꝫ cuius memoria est sibi maxime vtilis ꝛ necessaria. Et talis est memoria mortis. que vtilis valde est. Primo quidē ad penitētie ꝓuersionē. Qō ꝑbatur. Esa. xxxviij. vbi legitur ꝙ cum audisset rex ezechias. Moreris tu et non viues. statim cōuersus est ad fletuꝫ et penitētiam. Et niniuite audiētes. Adhuc quadraginta dies ꝛ niniue subuertef. Ad quā cōuersionē sequebatur mors ipsoruꝫ. solum ex ista cōminatione ad pniam sunt conersi. sicut ꝑs Jone ꝑ totū. Secō valet memoria mortis. quia ꝓuocat ad elemosynarū largitiones. Cuius figura habetur ſ. Abachab. ſ. Ubi legitur ꝙ alexander vt cognouit ꝙ moreref diuisit regnum puero suo. Sic multi timore mortis cōdunt testamēta ꝛ elemosynas distribuēdas relinquūt. Quia dicit bnā Hierony. ꝙ non sunt bona homis que deū portare nō potest. sola mīa comes est defunctoꝝ. Unde si hō in morte oblīuiscīt operꝫ mie. ꝛ mia dei dicīf oblīuisci illi⁹. Sm illō Job⁹. xxiij. Oblīuiscat illius mia. Tertio valet memoria mortis ad totꝫ vite dilectionē. Auecem̄ in volatu suo ꝛ pisces dirigunt se cauda sua. sic hoīes dirigūr vitā suā. ꝛ tentationes exercuiunt cauda. i. mortis memoria. Job. xij. Interroga iumēta ꝛ docebūt te ꝛ volatilia celi ꝛ indicabūt tibi. Loquere terre ꝛ respondebit tibi ꝛ narrabunt pisces maris. Insup qui vult nauē suam, bñ gubernare debet se ponere in fine nauis id est vite sue finē ꝛ mortē considerare. vt possit ad bonū eritū nauē suā. i. viraꝝ dirigere. Seneca. Cōsidera ꝙ pulchra sit res ante mortē vitā cōsummare. deinde expectare secure reliquam tēporis partē. O qꝛ sollicite lōge ante naute sibi prouident de nauis directione qñ habent malū passum transire. Sic quilibet debet sibi prouidere longe ante: quomodo possit periculosum mortis passuꝫ trānire. ꝑs. cij. Illic naues prāsibūt. scꝫ p partū fotamē mortis. Quia ergo tā vtilis est mortis memoria: multuꝫ debet homo cauere ne ipsius oblīuiscatur. Deute. xxv. Caue ne oblīuiscaris ¶

Secūdo in auctoritate

principali tāgit illud qō est magne iustitie ꝛ equitatis scꝫ mors: ūñ sequit mortis. Qō em̄ rex in regno suo ad hoc ꝙ nihil inordinatū remaneat hꝫ iusticiarius suum ad punīēdū malos ꝛ remunerādū bonos. Pertinet aūt ad eq̄tatē iustitie nulli ꝑsonā accipe in iudicio suo. Et hāc equitatem mors seruat: ner eo ꝙ nemini parcit in die vindicte: nec acquiescit cuiusq̄ ꝓcibus, nec recipit ꝙ redēptione dona plurima. Prouerb. vj. Talis iusticiarius eterni iudicis est mors. Et talis iusticiarius qui neminī parcit: consuenit multum timeri: ideo mors est multum timenda. ꝑs. lxiij. Formido mortis cecidit super me. Timor et tremor venerunt super me: ꝛ contexerunt me tenebre. Et dicitur formido propter recessum; timor propter occursum ꝛ tremor

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝓpter iudiciū. Primo em̃ homo formidat mortē: q; cōpellit eū recedere ab oībus de quib⁹ magis cōfidebat: ⁊ q̄ magis diligebat: siue fuerint diuitie: siue delitie: siue honores et potētie: siue mundane amicitie vl̄ quecūq; alia tpalia: q; mors educit eos ab oībus tpalibus ⁊ oībus eum expoliat. ps. lxxxviii. Posuisti firmamentū eius formidinē. Firmamentum ōr illud in quo hō magis confidit q̄ hō maxime formidat amittere. Ūñ nō mirus si mors formidat: q̄ omne mūdi firmamētū tollit: siue sit firmamētū diuitiaꝝ: siue amicoꝝ: siue ꝓsanguineoꝝ totū tollitur ꝑ mortes: ⁊ iō relinquit hō oīum hūano auxilio destitutus. Scōo hō habet timorē mortis ꝓpter occursum ſcs pctoꝝ ⁊ demonū. Pctoꝝ q̄des. q; sicut iusti cōfidūt in morte er memoria bonoꝝ q̄ egerūt: sic impijs vement ad memoriā mala que egerūt: diabolo ꝓcurante vt desperent sicut accidit iude. Mat. xxv. Ūñ ōr: Deute. xxxj. Occurrent vobis mala in extremo tpe a quib⁹ nō poteritis exire Ūñ cōtingit pctōi monēti: sicut ait. Tullius cōtra catilinā. Scelera tua q̄s q̄dam furie occurrent tibi. De occursu demonuꝝ dicit btūs Bern̄. O aīa mea qualis erit illic pauor: cū tibi cateruatim terrentia illa demonia occurrent. teterrima monstra videbis. Sicut venatores irruunt sup feras cōprehēdūt q̄ nō potest effugere: sic demones sup aīas in morte. Ūñ et in morte beati martini leguntur demones affuisse Christo. Quis te tuebit aīa mea a rugientibus ꝓparatis ad escā: quis tibi in die tē te necessitatis succurret: quis consolabit: q̄s deducet: Tūc ergo erūt maxime angustie. q: ex vna parte nō ꝑmittet aīa remanere in corpe: ⁊ ex alia paries pctoꝝ non ꝑmittet eā fugere ad deū. Thren. j. Oēs persecutores eius cōprehēderūt eā inter angustias. Sic ergo erunt peccata terrentia ab interiori: ⁊ demonia impugnantia ab exteriori. ñ. Coꝝ. vñ. Foris pugne intus timores. Tertio habebit hō tremorē ꝓpter iudiciuꝝ: q; statiꝝ aīa egressa ducit ad iudiciū: ⁊ tremēs ⁊ pauēs statuitur coram iudice: vt ꝓ meritis suis solam recipiat. sicut tremit malefactor q̄n de carcere ductus venit ad audiēdā sn̄iam. Si em̃ pauſus audita voce iudicis redarguentis ⁊ interrogantis: saule saule q̄d me ꝑsequeris: trepēs ac stupēs dixit: dñe q̄d me vis facere? Quāto tremore ac stupore concutiet hō audiēdo voces xp̄i cōdēnātis. Ergo illi qui sciūt se offendisse iudicē deū cum magno tremore apparent añ eū. ꝑm illud Judit. xj. Oñs sciunt se offendisse dñm deum suū: tremor eius super ipsos est. ℣

Tertio quoꝝ ostendi

tur in auctoritate principali aliq̄d q̄ est magne vtilitatis ſcs illud q̄ pōt sciri de morte: iō dicit. cito. Ubi aduertēdus est q̄ de morte quedā sunt que homo certitudinaliter scire non potest. Et hec sunt quatuor. ſ. status: locus: tēpus: ⁊ modus. Status quidē q: nescit hō in quo statu morte tur bono an malo. ⁊ tñ qualem mors te inueniet talē tu inuenies eaꝝ. Ūñ ōr in ps: cxv. Preciosa in cōspectu dñi mors sctōꝝ eius: q: eos preciosos inuenit. Et mors pec caoꝝ pessima. ps. xxxiij. Quia eos pessimos inuenit Eccli. ix: Sunt iusti atq; sapientes. ⁊ post. Et nescit hō an amore an odio dignus: sit sed oīa in futurū reseruantur incerta. Itē locus: q: nescit hō in quo loco moriet Seneca. Infidiat tibi mors in omni loco. Nescis em̃ quo loco mors te expectet. Tu quoq; si sapiens fueris vbiq; eam expectabis. Itē tēpus mortis voluit dñs incertū esse: vt oīs hora habeatur suspecta. Luce. xij. Si sciret paterfamilias qua hora fur veniret vigilaret vtiq; ꝛc. vsq; filius hois veniet ſcs ad educendum de vita. Itē nescit homo modū vel genus mortis vtrū gladio vel aqua vel igni moriatur. Eccle. ix. Nescit homo finem suum. sed quēadmodū capiuntur pisces hamo: sic homines capiūtur tēpore malo. De his etiā superius dictū est dist. j. ser. vij. Sunt autem ꝓcipue tria ad que ſcienda debet homo studium adhibere: ſcs

Suam vilitatem.
Suam mortalitatem
Suam felicitatem.

¶ Et de his tribus ōr. ij. Coꝝ. v. Scimus q̄m si terrestris dom⁹ nr̄a huius habitationis: ecce corpis vilitas: q: vocat̄ dom⁹ terrestris: dissoluat̄ ſcs ꝑ mortē: ecce mortalitas. q̄ edificationē ex deo habem⁹ domū nō manufactā sed eternā in celis ecce felicitas. Sed quoad primū nota vilitatem humani corpis. Primo ex parte materie: q̄ est terra a qua ōr terrestris domus. Fuit enim terra: sicut patr Gen̄. ſ. primo: diuisa materia corpis humani. Et iō dicit apls. ſ. Coꝝ. xv. Primus hō de terra terrenus. Non mirū si supbiuit angel⁹ cui⁹ natura est purissima ab oi corporeitate ⁊ materialitate separata. Sed mirū potius q̄ supbiat hō de immūda ⁊ vili reformat⁹: ⁊ mox in cinerē ⁊ puluerē redigēdus. Ūñ Eccli. x. Quid supbis terra ⁊ cinis: Scōo ex parte figure q: cōfiguraf domui. Habꝫ em̃ corpus hois inferi⁹ pedes q̄n ad modum fundamenti: ⁊ cura ⁊ tybias ad modū colūnarū super q̄s edificū corpis sustentaf: ⁊ superius caput ad modū tecti ⁊ fumarij. Sed ista domus est ruinosa: q: quotidie aliquid de ea ruit q̄sq; totalit̄ ꝑ mortes subuertaf. Prouer. xj. Inclinata est ad mortē dom⁹ ei⁹. Nā ea ōr Bap. v. Nati continuo desinim⁹ esse. Et q: cito tps vite dilabitur: cuilibet dici pōt. Cito subuertet dom⁹ tua. Item est domus ruinosa: q: erūnis ⁊ infirmitatibus est plena. Unō Gene. xlij. Adulta nos incōmoda exagitāt: q̄ male⁹ nobis cōueniat ℔ corp⁹. Nūc de capite: nūc ꝯ de vētre: nunc de pectore: nunc de faucib⁹ conquerimur. Aliq̄n neruī: aliq̄n pedes nos verant: aliq̄n distractio: aliq̄n distillatio: aliq̄n supest sanguis aliq̄n deest: hinc atq; illinc tentamur. Hoc euenire solet in alieno habitatib⁹. hoc em̃ corpus non dom⁹ sed hospitiū. hec Seneca. Sed cū etiā hospitium sit domus: si hospitiū est: q̄re dicit q̄ nō dom⁹. Dicendū q̄ hospitiū est q̄dā domus. ſs nō ꝓpria: imo verius aliena: de qua ōr hō cito exire: nec hz ibi hō commoditates q̄s q̄dē in domo ꝓpria habere consueuit: ideo ōr Eccli. xxix. Vita nequā hospitādi de domo in domum ⁊ vbi hospitaliter non fiducialiter ager. nec apiet os. Et sic corpus ōr hospitium aīe er nō domus ꝓpria. Cuꝝ ꝓpter multas incōmoditates quas hō patitur in corpe. Tum etiā q: aīa post modicū vite temp⁹ a corpe est exitura sed post resurrectionem corpoꝝ quando ſcs corruptibile hoc induet incorruptionē ⁊ immortalitatē: tunc erit corp⁹ aīe quasi sua ꝓpria domus: ⁊ tūc ꝓior erūna couertetur in gloriā: ⁊ penuria in abundantiam. ꝑm illud ps. cxj. Gloria ⁊ diuitie in domo ei⁹. Itē est domus aīe vt domus angustiosa q: est domus carceris eius. Ingisto carcere aīa est conclusa quātū ad essentiā: q: aīa ꝑm suā essentiā est in toto corpe tota ⁊ in qualibꝫ ꝑte tota: ⁊ iō est vbiliber

in ipsa ꝺclusa. Item in ea ligata ꝓpter ipotētiā: q: ipediente corpe non pōt ipūs facere q̄ veller. vñ Mat. xx vj. Spūs q̄dem ꝓpt⁹ est: caro aūt infirma. Item est ibi aīa tenebrosa quātū ad intellectū: q: patit⁹ in corpore tenebras multiplicis ignorātie. Nam ea q̄ scimus sicut dic Themistius minima ps est eoꝝ q̄ ignoram⁹. Et quantū etiam ad ſcias multi manēt i tenebris culpe ꝓpt q̄ deberet esse gratū aīe q̄ deus educeret eā de isto carcere. Esa. xlij. Educes de conclusiōe. ſ. coꝝpis. vinctū. ſ. ipm̃ de domo carceris sedentē i tenebris. Tertio ostēdit vilitas hois ex pte habitatoris ipsius. vñ ōr: i auctē inducta. Dus habitatōis q̄. ſ. est in infimo elemēto. ſ. i terra. ubi est multiplex miseria. Apoc. viij. Ue ve ve habitātib⁹ in terra. Primo ve ꝓpt defectū nature. ſcōo ve ꝓpt excessus culpe. tertio ve ꝓpt tormētū pene. ℣ Scōo ostēdit in auctē inducta q̄ hō ōz scire ⁊ attēdere suā mortalitatem q: opz q̄ dissoluatur ꝑ mortē. q: in morte soluit colligatio siue vnio corpis ⁊ aīe: que vnio facilit̄ soluit ꝓpt corpis passibilitatē ꝓpt quā etiā in ſcpturo vita corpis assimilat nebule: q̄ faciliter ⁊ cito soluit a radijs sol. Sap. ij. Transiet vita nr̄a tanq̄ vestigiū nubis: ⁊ sic nebula dissoluet. q̄ fugata est a radijs solis: ⁊ a calore illius ꝯgregata. Tertio ōz hō scire suā felicitatem. que oñdit i auctē apls inducta. cū additur. Edificationē ex deo habem⁹ domum nō manufactā. Ubi celestis btitudo sub metaphora dom⁹ describit: ⁊ cōmendat ex ānq̄. Primo ex pte ꝓncipij. ſcs actiui. i. ex artifice. q̄ est deus. Solū em̃ deus est q̄ nos btōs facit: ⁊ iō dic̄ q̄ edificationē ex deo habem⁹. Et dicit edificationem: q: ꝓstat ex duplici gñe lapidū. i. ex duplici natura. ſ. hoīs ⁊ angelorum. q: solū iste due nature btificāt ⁊ cōnectunt ibi ad inuicem mediāte glutino valē dissime charitatis. Eph. ij. In q̄ ⁊ vos coedificamini in tabernaculum dei spūsctō. Scōo cōmendat ex pte cōmoditi: q: domus dom⁹ ei sit vt ꝓtegat a frigoribus ⁊ ibi⁹ ⁊ caloribus. Sic ibi hō ꝓtegit̄ ab oi ñxio et excludit̄ oē incōmodū. Propt q̄ ps. dicebat. ps. lxxxiij. Btī q̄ habi. i do. tua do. ꝛc. Tertio cōmendat ex pte doni. q: non dat̄ ex merito operū. ſ. ex cōdigno: ⁊ iō ōr non manufactā. Premiat ei deus vltra ꝓdignum. sicuti citra cōdignū ipios punit. Non enī sunt cōdigne passiones huius tpis ad futuram glo

Universidad de Deusto
Biblioteca

haz ḡ reuelabit ł nob ſic aplus dī. Roma: viij. Et ideo er domo dei magis ꝙ er nr̄is meritis nobis edificaſ. Unde ps. Niſi dn̄s edificauerit do. in va. la. q̄ edifi. eam. Heb. ir. Tabernaculū non manufactuz. Quarto er duratione edificij. qz eterna a q̄ eius habitator nun ḡ ejciet. Eccl'. xij. Ybit hō in domū eternitatis ſue. Quito er pte loci: qz in celis. vbi. ſ. cum angelis faciem dei videbunt: qz angeli in celis ſemper vidēt faciez patris Mat. xviij. Et in hac viſione vt dicit doctor angelicus ſcīs Tho. habz perfectiſſimaz beatitudinem. Ad quā nos ꝛc.

¶ De mortis fribilitate ꝛ horrore. Ser. iij.

Ormido mortis cecidit ſup me ps. liij.

F Naturale ł oib⁹ aialib⁹ eſt ꝙ videndo ẓ ſe venire aliq̄d mltū terribile ꝛ pnicioſum freank ꝛ timeāt ſic ouis terref q̄n videt ẓ ſe venire lupū. Figura huiꝰ quātū ad hoīes hr̄ Gen. xxxij. vbi hr̄ ꝙ cū nuncij iacob retuliſſent ei de eſau ffe ſuo quē. ſ. eriſtimabat ſibi eſſe terribilez inimicū. Et q̄ſi dixer⁹ ei. Q enim⁹ ad eſau fratr̄ tuū: ꝛ ecce pperat ł ocurſuz tuū cū q̄dringentis viris timuit iacob valde: ꝛ perterit⁹ diuiſit pplz q̄ ſecū erat. Sz nihil ē hoī terribilius naturali⁹ ipa morte. Un dicit pbs in tertio Ethi. ꝙ terribiliſſimū oīz fribilū eſt mors. Et rōnē aſſignat: qz mors ē termin⁹ pñtis vite: ꝛ nihil vt dic: videf hoī poſt mortem eſſe vl̄ bonū vel malū de his q̄ ptinent ad pñtē vitā q̄ nob ſūt nota. Es enī q̄ ptinent ad ſtatū aiaz poſt mortē non ſunt viſibilia nobz: ſz hō certiſſime videt ẓ ſe ꝓtinue venire mortē p cōtinuū trāſitū vite. qui cito terminādus eſt p mortez. Et iō ipam mortē ſic ẓ ſe venire cōſiderans dauid magna formidine terrebaf dicēs. Formido mortis cecidit ſup me. A Jn q̄b⁹ ꝑbis tria dat intelligere de morte. Primo ipſius poteſtatē ſcz ex formidine: cuz dicit. formido.

Scōo ipſius mordacitatez ex noīe. ſ. mortis: qz ōr mors a mordendo vel morſu.

Tertio ipſius ineuitabilitatē: cū additur cecidit ſup me. ſcz qui vitare nō poſſum.

Quātū ergo ad primū

videm⁹ ꝙ aduerſarij tantomagis timetur quāto potētior eſt: vnō aduerſarij ptās formidabilis eſt. Tāz aūt eſt ptās mortis ꝙ null⁹ eā pōt effugere: nec ab ei⁹ ſe virtute defēdere Et huiꝰ rō ē. qz mors velut q̄daz iaculū ſiue telū ē emiſſuz a fortiſſimo brachio dei: cui⁹ ictum null⁹ pōt effugere. Si eſt in aliq̄ acie aduerſarioꝝ eēt' aliq̄s iaculator fortiſſim⁹ q̄ mō teluz ipm emitteret ẓ vnuz: mō ẓ aliū: ꝛ null⁹ quē veller pfodere poſſet eius ictū effugere: q̄libet timeret de eo: ꝛ de fortitudine brachij ſui. Talis iaculator eſt deuz: q̄ telū ſeu iaculū mortis mō ẓ iſtū mō ẓ iſtū emittit: nec aliquis effugere pōt q̄n q̄n voluerit pfodiaf ab eo. Proptera ōr Exo. xv. ō hoīb⁹. Irruat ſup eos formido ꝛ pauor in magnitudine brachij tui. Ubi aduertendū eſt ꝙ tpe mortis tria valde terribilia ꝓcurr̄: er q̄bus tres effect⁹ euenīūt q̄ inuunt i ꝑbis pdict⁹ inducit.

Primū eſt deſtructio nature. ſ. p mortē. Et ꝑ inducit formidinē: iō ōr ꝓmo: irruat ſup eos formido. Scōm eſt deſtructio iuſticie: qz ſtati ducif aīa ad diuinā iuſticiam vbi er diuina iuſticia ſtrictiſſime iudicatur ꝛ hoc inducit pauorē: ideo ſubdit. ꝛ pauor Tertiū ē oſtēſio potentie: qz i morte oñdit⁹ inſuperabilitas diuine potētie cui nemo reſiſtere pōt. Et ꝑ deſignaf. cuz ōr. in magnitudine brachij tui. vnō. glo. exponit. i. inſuperabili potētia. Et ꝑ inducit nō tm̄ terrores ſed etiam deſperationē effugiendi mortem

Sed q̄d formidinē mortis notāda eſt ꝙ ſicut hō multuz formidaret ſi occurreret ei vnū aīal ſeuū ꝛ magnū ꝛ mltū mōſtruoſuz ita ōz etiam formidare de morte. Pōt enī mors ẓ grue aſſimilari cuidaz aīali valde ſeroci ꝛ monſtruoſo. q̄ ōr hyena. De ꝑ enī⁹ ab auctoribus ferf ꝙ hz vipe collū. elephāf dorſuz. fingit vocē hoīs. i quātitate ꝛ voracitate repiratat lupum. in pilis colli equū ꝛ variat vt ōr ſerū. qz nunc maſcul⁹ nūc fēia eadē inuenif. Sic mors aſſimilaf vipere ꝓpter celeritatez. qz freq̄nter hoīes moriunt inopinate ꝛ aū tpo ꝓpue per mortes violētas. ſic accidit vipere cui cū tps pariendi aduenerit. filij ꝑcepti non expectātes naturē opationē ei⁹ latera rodūt. ꝛ cum matris interitu ereūt. Et iō ōr vipera q̄ſi vi pariendo. Sic ꝛ multi diſrūpunf ꝑpf mortē aīe tps ſenectutiſ vel mortiſ naturalis. Elephāti ꝑo aſſimilaf ꝓpter bellicoſitatem. qz elephātes ducunf ad bella: ſed bellum vel pugna mortis eſt maxima. Eſt enī ibi pugna nature que per mor: bū diſſoluif. Eſt ibi pugna aīe que exire de domo propria ꝛ in re-

gionez ſibi ignotaz ingredi compellif. Eſt ibi pugna conſciētie: que cōtra ſe hz iudicē fratrum ſi ſit hō peccator: ex aduersa ſe pctōz remorſum: et ſub ſe infernū pparatuz, et ſupra ſe aduersariū truculentū et formidabile valde eſt ad talē pugnā venire. Uocē autē hoīs fingit ꝓpter fallacitatez. fallit enīz mors hoīez ꝓpter icertitudinē. Neſcit enī hō finē ſuū vt ōr: Eccl's. ix. Lupo ſo aſſimilaf ꝓpter voracitatem oēs enī hoīes deuorat et nunq̄ ſatiaf. Collū equi hz ꝓpter frenabilitatē. qz ponit frenū et terminuz neq̄tie humane. Berū variat. qz nūc maſculos nūc feminas aſportat. Propter illa ſer ꝑdicta mors cōiter hoīb⁹ et maxime peccatōrib⁹ eſt in formidine et horrore maxio. Un Eze. xxxij. Horrore nimio formidabūt. B Ecce cādo deber ineſſe hoībus tpe mortis pauor et ſeueritate diuine iuſticie. qz q̄libet iudicaf poſt mortē. Quādo aliquis eſt capt⁹ et ad iudicium ſeueri iudicis tract⁹ ſi ſe ſentit oīno innocentē min⁹ timet ſz ſi ſentit ſe malefactorē maxime pauet. Sic aliq̄n aliqs eſt captus p mortē ꝛ trahif ad dei iudiciuz Prouer. xxj. Pauor operantib⁹ iniquitatē Tamen null⁹ inuenif omnino innocens, et ſcōs quilibet debet timere et pauere venire ad tale iudicium. Dicit Plinius ꝙ gallus timens aquilē ꝛ vulturē perdones teerref. ꝛ cū ſit acuti viſus vnū oculū ad ꝑctū ſuſerij deprimit et alterū in aera dirigit: vt aduentū aquile et vulturis ſcire poſſit. Ala ſignificat rp̄m: vultur ſignificat mortez. Et virtuſq̄ aduentū ſcz mortis intertū: et rp̄i ad iudiciū vir ſanct⁹ debet timere q̄ in gallo ſignificaf. Unde etiaz eſcam capiēs mortē corpis debet timere: ꝛ ad ipſius copis deſtructionē futurā p mortem debet oculum mentis intendere: et aduentū etiā diſtricti iudicis pauida conſideratiōe reſpicere. Dura eſt ergo mortis cōditio cui mors vaſtat corp⁹ erterius: ꝛ pauor diuini iudicij aīam ꝑturbat interi⁹ ꝑm illud Deuf. xxxij. Fodiēs in corpore vaſtabit eos gladius. i. mors diuidens aīam a corpore: et intus pauor diuini iudicij aīam cōdemnātis. Tertio apparet in morte magnitudo diuini brachij. idest ꝑm gloſam inſuperabilitas diuine virtutis: que maxime manifeſtatur in morte: quam null⁹ rei virtus ſuperare vel impedire poteſt q̄n deus vult hoīem mori. Appareat ergo in morte potētia brachij dei. i. diuine virtutis, ex eo ꝙ per mortē oēs ſuperbia diſpergitur ſicut cumulus puluerꝭ de ſpergitur ad flatum venti. ps. Sicut puluis q̄ꝫ proicit ventus a facie terre. Item oēs potentia dejcitur ſicut celſitudo tecti per ruinā edificij. Un beata Maria virgo dixit in cantico ſuo. Fecit potentiam i brachio ſuo ꝛc. Et ita fit in morte. C

Secundo in auctoritate

Principali oſtēdit ipſius mortis mordacitatē ex nomine ipi⁹. qz vocaf mors. ſ. a morſu. mordet enī mors hoīem. qz q̄ſi ad modū mordentis cibū partē aufert ꝛ partez relinquit: aufert enī vitā corporis ſed vitam aſe derelinquit. Un per mortem corporis nō mouif aīa hoīs. ſicut mouif aīa cū corpe cuiuslibet iumenti. Nec obſtat q̄d ōr: Eccl's iij. qz. vn⁹ eſt interit⁹ hoīm et iumentoꝝ. et equa vtriuſq̄ cōditio. Sicut mouif hō ſic et illa moriunf. Sūr ſperant oīa ꝛ nihil hz hō iumentis amplius. Primo q̄dē q: ibidem loquit er ꝑſona inſipientiū q̄ ita eriſtimāt ſed nō eſtima in rei veritate. niſi quātuz ad corp⁹ tantū: non aūt quantū ad aīam q̄ nō moritur ſed remanet viuēs. Un Eccl's. vi. vbi loquitur er perſona ſapientum dicit. Reuertatur puluis in terram ſuam vnde erat. et ſpiritus redeat ad deū q̄ dedit illū: Unde aīa humana immortalis et incorrup̄tibilis eſt. Un et de aīab⁹ in inferno exiſtētibus exponi pōt illud Apocal'. ix. Deſidera bunt mori et fugiet mors ab eis. Ubi duo dat intelligere de aīabus damnatis.

Primo ſupplicij acerbitatem propter quam deſiderabunt mori.

Secundo deficiendi impoſſibilitatem, quia fugiet mors ab eis.

Circa primū aduertendū eſt ꝙ cū mors ſit corruptio quedā ſiue priuatio vite: et viuere viuentibus ſit eſſe, vt dicit pbs. aīam deſiderare mori: eſt deſiderare priuationez ſui eſſe. Tale aūt deſiderū nō eſt impoſſibile ineſſe aīe in miſeria dānatiōis exiſtēti. Iz enī nō eſſe ꝑm ſe nullo mō ſit appetibile: cū nō habeat aliquā rōnē boni et ſit pura boni priuatio: tñ ſi cōſideref vt eſt ablatiuū penalis vel miſerie vite. ſic non eſſe accipit rōne boni. q̄ carere malo eſt quoddā bonū. vt dicit pbs. v. Ethi. Et per hūc modū dānatoꝝ aīe appetūt nō eſſe. qz ſic melius eſt eis non eſſe ꝙ in tāta miſeria eſſe Unde Matt. xxvj. dicitur de iuda damnato, Bonum erat ei ſi natus non fuiſſet

Universidad de Deusto
Biblioteca

homō ille. Et Viere. xx. Maledicta dies in qua nat⁹ sum. vbi dicit glo. Viero. Mel. ꝑ nō rē ꝙ male esse. Vñ ꝑm hoc damnati ꝑm deliberatiā rōnē possunt peligere nō esse Et propterea dānator⁹ miseria oēm mundi hui⁹ miseriā excedit. sed ad vitādaz miseriā hui⁹ mūdi apperibile est aliquid⁹ mori. vñ dr Eccli. xlj. O mors q̄ bonū est iudicium tuum homini indigenti. ⁊ qui minor⁹ viribus: defecto etate et cui de oīb⁹ cura ē ⁊ incredibili q̄ pdit sapientiam. Qz si tali mors appetit: ergo multo fortius est dānatis appetibile nō esse etiā ꝑm rōnē deliberatiuaz

D Scōo est in dānatis impossibilitas moriendi. vñ addit in auctoritate inducta. qz fugiet mors ab eis. qz scz impossibile est aliam hoīs mori vel corrūpi. Non em̄ inuenit corruptio nisi vbi est cōtrarietas. generationes em̄ et corruptiones ex cōtrarijs ⁊ i contraria sunt. Vñ corpora celestia qz non habent materiā cōtrarietati subiecta incorruptibilia sunt. Jn alia aūt intellectiua cuiusmodi est alia hoīs nō pōt esse aliqua contrarietas, recipit em̄ ꝑm modū sui esse. Ea ꝙ que in ipsa recipiunt sunt absq; ꝛrieta te. qz etiam rōnes ꝛrior⁹ put sunt in intellectu nō sunt cōtrarie: sed est vna scīētia contrarior⁹. Impossibile est ergo ꝙ alia intellectiua sit corruptibilis. vñ nūq; luū esse siue sua vita ꝑsumīt in tormētis. Vñ btūs. Dionys. dīc. ix. ca. de di. no. ꝙ alc hūane ex bonitate diuina habēt ꝙ sint intellectuales et ꝙ habeāt substātialē vitā ⁊ icōsumptibilē Et iō etiā dr de alijs dānator⁹ Apoc. ix. Querēt mortē ⁊ non inuenient eam. E

I Tertio in auctoritate

principali innuit mortis ineuitabilitas in eo qō dicit. cecidit sup me. q. ſ. sum hō mortalis et ideo eā vitare non possum. Sed ad ne tendū ꝙ alia formido mortis cadit sup eū. q. mors bene: et alia sup est q. mors male. si ālle q. mors bene. i. bene disposit⁹ scz deū lz nō sine aliq̄ formidine vadat ad diuinā iusticiā. vñ multuz cōfidit et sperat de diuina mīa ꝙ saltē nō dānabit eū ad penā inferni: etsi forte credat purgari pena purgatoriq̄ penalis est. Vñ ex ꝑsona illi⁹ q. ita mori dicit ꝓpheta in ꝑs. lxxxv. Mia tua magna est sup me. et eruisti aiaz meā ex inferno inferiori. q. d. ex. ꝑsona hominis q. beneimort⁹ est. Mia tua magna ē. qz non solū eruisti me a transitorijs malis q. sunt in mundo: scz etiā ab eternis supplicijs q. sunt in inferno. Et qz quis nō eripuerit me ab inferno superiori vbi est loc⁹ purgandor⁹. vñ eruisti me ab inferno inferiori vbi ē pena damnator⁹. Et magna ꝓfecto dei mia est ꝙ pena eterna in trāsitoriā cōmutet. Sed illi q. male ⁊ impenitētes moriunt terrenā a mortis instātia: et formidant de diuina iusticia et desperāt de diuina mia. et ideo post mortē mittunt ad eterna supplicia. Vñ ex persona taliter mortui et iam in inferno locati dicit ps. lxxxvij. Sup me confirmat⁹ est furor tu⁹ et oēs fluct⁹ tuos īduxisti sup me. F

Jn quibus q̄dē verbis possum⁹ notare ō hoīe damnato ꝙ tria circa se deploret.

Primo suam infelicitatem: cum dicit super me supple infelicem.

Secundo sue pene irremediabilitatē; cum dicit, confirmatus est furor tuus:

Tertio penarū multiplicitatē sine generalitatē. qz oēs fluct⁹ tuos induxisti sup me

Circa pmū aduerte ꝙ tota infelicitas hominis dānati est ex eius impenitētia finali scz ꝓpter defectū ꝛtritionis ⁊ cōfessionis aut neglectū plene satisfactiōis ꝓpter hoc em̄ est super eū eterna īdignatio dei Vñ pōt dicere talis illud Job. xix. Nonne dissimulaui. ſ. petā mea. ſ. ipa non attendēdo. nec ꝙ de eis dolēdo p ꝛtritionez. Nō ne filiū. ſ. a confessiōe pcti. Et iō supple venit sup me indignatio tua. ſ. dei implacabilis:

Scōo innuit pene irremediabilitatē: cū dicit, confirmat⁹ est furor tu⁹. i. furiosa pena a te inflicta sic confirmata est vt nunq̄ a me valeat remoueri. ⁊ ideo irremediabilis: qz nullo remedio pōt remoueri. Sicut ꝙ bti sūt i eternū confirmati in glia: ita dānati i pena et miseria. ps. xxxvij. Confirmasti sup me manū tuā. i. fructez tuā punitiuā. de q̄ Job xxij. Manū tuā longe fac a me. Et vocat pena inferni furor rōne immēsi ardoris. Eſa. xxx. Ardens furor ei⁹. Uel ꝓpter seueritatē qz est iusticia sine mīa. Prouerbi. xvij. Ira nō hz misericordiam: nec erumpens furor

Tertio innuit in eadē auctoritate indicta penarū generalitas. qz oēs fluct⁹ tuos induxisti sup me. i. oēs possus penaruz ⁊c. Octo em̄ genera penarū in legib⁹ esse scripsit Tulli⁹. que oīa possunt penis infernalibus adaptari. Quarū prima est damnum sine pena damni: que est quia dānati amiserāt triplex bonū. et ideo patiūtur triplex dānum. Est em̄ bonū superi⁹ q̄ō est speciale

bonū eterni: quā. ſ. ipsi dānati eternaliter amiserūt: qz scz sentiunt se esse ꝑpetuos eternaliter glia eterne beatitudinis quam conscuti fuissent si non fuisset culpa sua. Aliud est bonū exteri⁹ sicut oīa ista ꝛpalia. quib⁹ tuuamur. quo bono carēt dānati. qz vident se priuatos adiutorio ⁊ vtilitate oīm creaturaz: siue eorū refrigerio. Aliud est bonū interi⁹. sicut est gra ⁊ virtutes: quib⁹ oībus carēt ipsi dānati: ⁊ habēt ꝓ eis habitus vitiosos q̄ eos cruciant ⁊ mordēt ad modum vermiū. Scōa pena legalis est vinculoz: seu carceris. Sic damnati erūt inclusi in terra in loco inferni ꝓ modum carceris: vñ nunq̄ exibūt nisi in vltimo iudicio: qñ resurgēt cū corpibus suis vt recipiant sue dānatiōis cōplemētū. ſ. vt nō tm̄ in aīa: sz etiam in corpe affligātur. Et habebunt vincula in manibus ⁊ pedib⁹: qz scilz ligatos habebūt pedes affectionum: ⁊ manus operum. vt nec ex affectu nec actu mereri possint: dicēte dño. Mat. xxij. Ligatis manib⁹ ⁊ pedibus: mittite in tenebras exteriores. Et ps. cxlix. Ad alligādos reges eoz in cōpedibus ⁊ nobiles eorum in manicis ferreis. Tertia pena legalis est verberum Quasi em̄ verberibus cedunt: qz variis penis affliguntur. Prouerb. xix. Parata sunt derisorib⁹ i udicia: ⁊ malei pcutientes stultorū corpibus. Jstud em̄ non intelligit de malleis corpalib⁹ sed de diuersitate penarū. vt iuxta quātitatē delicti sit ⁊ plagaruz modus. Quarta pena legalis est taliōis de qua Apoc. xviij. Quantum glificauit se ⁊ in delitijs fuit tantū date illi tormentum ⁊ luctū. Quinta est pena ignominie scz in deformitate corpoz damnatoruz post resurrectionē. Propter quā aliqui dicunt ꝙ tam ignominiosum erit corpus pcōis ꝙ aīa resumens ipm stupebit quādo videbit ⁊ vellet pot⁹ habere illō sicut fuit qñ erat in sepulcro comestū a vermibus. Sed sanctus Thomas dicit ꝙ de⁹ q̄ natura condidit corpis: natura etiaz in dānatis integre reparabit. Unde quicq̄d defectus vel turpitudinis ex corruptione vel debilitate nature siue principioz naturalium in corpore fuit totū in resurrectiōe remouebitur sicut febris lipitudo ⁊c. Et iō gnaliter dicitur. ſ. Coz. xv. ꝙ mortui resurgent incorrupti. glo. Mortui. i. pcōres vel gnaliter omnes mortui resurgēt incorrupti. i. sine aliqua diminutiōe mebroz. Defectus aūt qui naturaliter ex naturalib⁹ ꝓncipijs in corpe humano consequūtur. sicut pōderositas passibilitas obscuritas ⁊c. in corpibus damnatoz erūt: quos defectus ab electoruz corporib⁹ glia resurrectionis excludet. Unō in ꝺ erit magna ignominia dānatorum ꝙ videbūt se a sedibus comortio expulsos ⁊ exclusos: ⁊ eorū pulchritudine priuatos ⁊ indignos. Septa pena legalis est exilij: qa erūt perpetuo exclusi a ciuitate dei ⁊ sedōz cōsortio: dicente dño ⁊ supmo iudice Eſa. xxvj. Tollat impius ne videat glīam dñi.

Septima pena legalis est mortis. de qua i ps. xlviij. Sicut oues in inferno positi sūt mors depascet eos. Nam sicut oues depascit herbā: ⁊ herba iteꝝ in pastum repullulat: vt iteꝝ ouis pascat: sic mors pene non nature illos depascit ⁊ mhsiomin⁹ adhuc semp viuūt vt iterū semp a morte pascantur. vñ semp viuunt vita nature: ⁊ semper morīūtur morte pene. Octaua pena legalis est seruitutis. de q̄ Viere. xvj. Seruite regis dīs alienis die ac nocte. i. demonibus q̄ nō dabūt vobis requiē. Et Thren. j. Pri ceps pūnciaz facta est sub tributo. Dānati em̄ semp sub tributo pene seruient: ⁊ nūq̄ tributū psoluēt. Potest ꝙ dicere deo ⁊ supmo iudici congregatio damnatoz illō ps. xlj. Oīa excelsa tua. i. ꝑm glosas pene maiores: ⁊ fluct⁹ tui. i. pene minores super me transierunt. Erant enim ibi pene maiores ⁊ minores ꝑm exigentiam culparum. Sicut ⁊ in celesti glīa diuersi gradus beatificationis ex exigentia meritoz. Ab his ergo omnib⁹ penis liberab untur electi in celesti gloria letificati: vna voce dicentes Replebimur in bonis dom⁹ tue: ⁊ bonum est nos hic esse. Ad quorū consortium nos perducat rps rex celorum. Amen.

¶ De causa ⁊ origine mortis humane.

Sermo. iiij.

Er vnū hominē

p

pcti intrauit in mundum ⁊ ꝙ pcti mors. apli Pauli Roma. v. verba pmissa ⁊c.

Quoniam contrarij effect⁹ procedunt ex contrarijs causis. sicut videmus ꝙ a calore resoluitur illud qō a frigore constringitur. Qō etiā spāliter accidit quia cor pcōris quod pcti malitia stringit et claudit gratie calor aperit et dissoluit. Sic etiaz put vita corpis a vita aie proce

Universidad de Deusto
Biblioteca

dit: sic ⁊ mors ētraz corpis que est ipi vite
opposita a morte aie ꝓuenit. Adonit autē
aīa nō quoad vitā nature sed grē p culpaz
⁊ pnā. ꝑm illud Eze. xviij. Aīa q̄ peccaue-
rit ipa morietur. Unō mors corpis ex pnā
ꝓcessit: ⁊ vtraq; scz pnā ⁊ mors ab eodez
originem habuerūt scz ab homīe pmo. Et
hoc est qđ dr in verbo ꝓpōito: q: p vnum
hominez peccatū intrauit in mundum ⁊c.

℟ In quibus quidem verbis apls prin-
cipaliter de tribus loquitur.

Primo de origine culpe. quia ꝑ vnum
hominē peccatum intrauit ⁊c.

Scō de infectiōe aīe scz per peccatum

Tertio de corruptiōe vite: que est mors.

Circa primū aduertē-

dū est ꝙ p vnū hoīem scilz primū adaz: qui
scilz primo peccauit: pcnā intrauit in mun
dū. i. in hoīes q̄ in mūdo nascūtur ⁊ conci
piūtur. q: oēs qui cōcipiūtur in mundo ex
ipo pctō ade in ipa sui ꝓceptione contra-
hunt originale pcnā: excepto ipo qui non
eodē modo quo alij est cōceptus. scz non ex
virili semine sed mystico spiramine car nez
sumens. Unī quod in ea notaz est. scz er san
ctissima matre ei⁹ de spūsancto est. Idem
nunc sentit ecclēsia de virgine Maria ma
tre dñi intemerata ⁊ immaculata. Sed si
aliquis diceret quō pōt hoc fieri ꝙ ex pri
mi parentis pctō inficiantur filij ab eo de
scendēteo. Cum enī nos videamus ꝙ sepe
patres pctōres generant filios iustos ⁊ bo
nos: ⁊ nullū ꝓrsus pcnā suō eisdez trans
fundūt: quare pcnā ad magis trasīfundi
tur ꝙ alioz parentū: ⁊ cū etiam pcnā sicut
dicit Augu. adeo sit volūtariū ꝙ si non est
voluntariū non est pcnā. Et in pueris nul
lus vsus rationis fit: per cui⁹ defectum est
omne pcnā. sicut bīūs Dionysius dicit nec
etiam voluntas peccandi in eis esse possit:
quō ergo pcnā habent. Dicendū est ad hoc
ꝙ licz sit difficile hoc videre: pretermissis
tn ad pñs subtilitatib⁹ ⁊ subtilionib⁹ vijs
q̄b⁹ hoc doctores ostendūt: sic tn oñdi pōt.
Nos videmus ꝙ illud quod est principiuz
aliquoz in ipsa que ab ipo dependent ꝑm
ꝓpriaz dispositionem trahunt. sicut si radix
arboris corrupta est de illius corruptione
⁊ truncus ⁊ radix ⁊ fructus sentiunt. Et si
militer si vires sit ⁊ bene dispōsita idem
accidit in recipiēdo: quia etiā de sua bona
dispositione sentiunt que ab ea procedunt

Adā autē principiū fuit veri⁹ hūanē natu
re: ⁊ oēs hoīes ab ipso descēderūt: ⁊ omēs
sumus reōne ipius tanq̄ vnius corporis
multa mēbra. Propterea q: ipse fuit prin-
cipiū toti⁹ humane nature ⁊ in eo tanq̄ in
principio hūana natura cōtinebaf: omnes
q̄ ab eo descēderūt de eius corruptione sen
tūt ⁊ ea inficiuntur. Et q̄uis istud non sit
volūtariū ex pte pueri nati: est tn volunta-
riū ex pte ade: in quo natura oīm continē-
baf tanq̄ in ꝓncipio. Et est sīle ō membro
quo comittit aliq̄d indebitū. sicut hō ma-
nu cōmittit homicidiū. istud homicidium
nō est volūtariū ex pte manus: sz ex pte vo
lūtatis ipi⁹ mouētis manuz ad hoc. Et ni
hilomin⁹ punit hō i manu ⁊ in toto corpe.

Si aūt cōsideref man⁹ ꝑm se diuisa a toto
corpe ⁊ ab hoīe nō imputabit sibi homici-
diū nec puniet: sz q: est aliq̄d hoīs hoc fa
cientis: et mori a suo principio motiuo qō
est volūtas. iō punit. Sic etiam oēs hoīes
sunt aliq̄d ipi⁹ ade inquātū q̄si vnuz sunt
scz inquātū cōueniūt in natura quaz ab eo
acceperūt. Pctā aūt alioz parentū ideo nō
traducuntur: q: sunt mere psonalia. Unde
etiā adā inquantū erat hēs singularis per
sona nō potuisset inficere descendentes ab
eo: nisi in eo contenta fuisset tota natura
hūana. Et sic ptz quō pctīs ꝓmi parentis
transiuit ad alios. Et iō dr. Ro. v. ꝙ ꝑ vnī⁹
hoīs in obediētiā pctōres constituti sunt
multi. In q̄b⁹ ꝓbis apls tria tangit. Pri
mo initiū hūane trāsgressionis ꝑ vnius ho
minis inobediētiam. Scō ꝓgressum
trāsfuse corruptiōis: q: pctōres constituti
sunt. Tertio excessum corrupte ꝓpagā
tionis: quia multi. ℟ Initiū q̄ hūane
transgressiōis fuit inobedientia vni⁹ hoīs
scz ade: qui de pomo sibi a deo vetito com
edit. Nec obstat quod dr Eccli. xxv. ꝙ a mu
liere initiuz factum est pcti. q: mulier fuit
initiū primū ⁊ cōpletū. Aduertendum etiam
ꝙ primū pctm ꝑmi parētis ex quo in oēs
pctīs emanauit: nō fuit inobedientia ꝑm
ꝙ inobediētia est pctīs spāle: sz fuit super
bia ex qua hō processit ad inobedientiam.
Et propterea dr Eccli. x. ꝙ initium oīs pctī
est supbia. Unī apls accipit hic inobedien
tiaz ꝑm ꝙ gñaliter se hz ad oē pctm. Sed
iterū notādū est ꝙ inobedientia ulla ꝑmi
hoīs aggrauatur multiplr. Primo ex pre
cipientis q̄ fuit deus vñ nō hoīs; sed dei

ꝓceptū trāsgressus ē q̄uis essi hō oēm cu-
rā apponere debeat ad hoc ꝙ cuilibet su-
pioꝝ obediat: tn ē magꝭ debitus ꝙ hō obe-
diat supioꝝ q̄ inferioꝝ ptāti. Cui⁹ signū ē:
q: ꝓceptū iferioris ꝑtermittf. si fit ꝓcepto
supioris ꝓtium. Unī q̄n ē ꝙ quāto supior ē
ille q̄ ꝓcipit: tāto ei in obediētē eē fit grauī
er sic inobedientem esse deo ē grauī⁹ q̄ so-
bediētē eē hoī. vñ Act. v. Obedire oportet
deo magis ꝙ hoīb⁹ et tn quidā ꝓtiū faciūt
ales sauli q̄ dixit samuelī. i. Re. xv. Pecca-
ui q: ꝓuaricat⁹ sus sermonē dñi et ꝝbū tuū
timens pplm et obedīēs voci eorū. Scō ag
granaf er pte trāsgrediētis. s. ade. Primo
q̄n nō peccauit er ignorātia vel infirmitate
sz er supba elatione. er ignorātia nō pecca-
uit: q: sicut dicit apls. s. Ti. ij. Adaz nō ē se
ductꝰ sz mulier seducta in ꝓuaricatiōe fuit
Et q̄ appet ꝙ mulier peccauit er ignoran-
tia. vir aūt ex certa sciētia. Pctīs aūt scien
ter cōmissū grauiꝰ ē eo qō cōmittit p igno
rātia. ꝑm illd Lu. xij. Ille seruꝰ q̄ cognouit
volūtatē dñi sui ⁊ non se ꝓparauit et nō fecit
ꝑm volūtatē dñi sui: plagis ꝓpaulabit mul
tis. q̄ aūt nō cognouit ⁊ nō fecit digna pla
gis ꝓpaulabit paucis. Sed q: er hoc videf
fecꝰ ꝙ grauiꝰ peccauit adā q̄ peccauit ex cer
ta scia: q̄ eua que peccauit er ignorantia.
Sciendū ē ꝙ ista seductio q̄ eua seducta ē:
er ꝓcedēte elatiōe ꝓcessit. Et iō talis igno
rātia non excusauit sz aggrauauit pctm in
quātū ignorādo i maioꝝ elationē erecta ē
vñ maioꝝ fuit elatio ei⁹ q̄s ade: Credidit enī
mulier verū esse qđ serpens sua fit. s. discer
nēdo bonū et malū. Et ita dū p esum ligni
venit; voluit ꝑsequi diuinā filitudinē supbia
ad q̄ se erexit ꝙ ꝑ deivolūtatē aliq̄d voluit
obtinere. Sz vir nō credidit q̄ esse vez. vñ
nō voluit ꝑsequi diuinā filitudinem ꝑ dei
volūtatē. sed in q̄ supbiuit ꝙ voluit eā cō
sequi p seipm. Nō ergo peccauit adaz ex infir
mitate. q: sic fortē ⁊ ꝑfectū creauit eū deus
vt leuiter et sine difficultate posset oē pctm
vitare: q: non habebat intrinsecꝰ qđ eū ad
peccandū ꝑpelleret. Et iō sicut dicit Aug. in
xiij. de ciui. dei. c. xv. Magna fuit i peccan
do iniq̄tas: vbi rāta fuit in nō peccando fa
cilitas. Peccauit adā nō er infirmitate. sz er
elatione supbie. appetēs deo esse filis: non
quātū ad naturā: sz quatū ad sciam boni ⁊
mali. Dur. s. suggesserat serpens. s. vt p tru
eē. ꝑpe nature sciret determinare qđ bonū
ēt et qđ malū ad agēdū: vl etiaz vt p seipz
ꝓcognosceret qđ sibi boni vl mali eēt futu-
rū. Et er q̄ appetitu supbo ꝓcessit iobediē
tia ei⁹ vt ō ligno sibi vetito ipe sumeret. vt
dr sctūs Tho. Et q̄ etiā habem⁹ ꝙ supbia
iobediētia pit. Tertio aggranaf iobediē
tia ꝑmi hoīs rōne nocumēti ide ꝓueniēs.
Qz er ei⁹ trāsgressiōe ⁊ pctō interrupta ē ino
cētia ꝑmi statꝰ: q̄ subtracta debita ordinata est
tota natura hūana: et pctō originali infecta
Pctīs enī originale ē q̄dā iordinatad ispōsi
tio ī hoīe q̄ ꝓcedit ex dissolutiōe armonie
et ꝓportiōe q̄ erat ī ꝑmo parēte: q: hō ī statu
innocentie ꝑfecte subdit⁹ erat deo: et ꝑs sēsi
tiua ꝑfecte erat subdita rōi et creature alie
subdite erāt ipi hoi. Unī si hō nō peccasset
nulla creatura ei resistisset. Sz q: iobediens
fuit suo creatori. ꝓueniens fuit eiꝝ resiste
rēt et ei iobediēteo essent alie creature. Unī
videm⁹ ꝙ hodie etiā huic dei q̄ re obediūt
celestia ⁊ terrestria et ipi demones obediūt
in q̄b⁹ freq̄nf miracula operanf. Per ino
bediētiā etiaz isup ꝑmi hoīs icurrim⁹ mor
tē et alias penalitates hūane nature: vt se
nectutē et debilitatē ⁊ egritudies varias ⁊
defect⁹. Est etiā ex eo vulnerata natura hu
mana. i. eiꝰ iclinatio ad virtutē q̄ est q̄ddam
bonū nature: q: incurrim⁹ eriāe ignorātiā
agēdoꝝ. ꝓpiscētiā noxioꝝ. ifirmitatez et
debilitatē opandi: et etiā malitiā. i. ꝓpti
tudinē ad malū. icurrim⁹ etiā eride inordi
nationē oīm passionū: amādo. s. q̄ nō su nt
amādo: ⁊ timēdo q̄ nō sunt timēdu: erultā
do sepe ī his de q̄b⁹ esset dolēdū: et dolēdo
de his ō q̄b⁹ eēt erultādū. Et iō Aug. dic ꝙ
malū rō nalis creature est ꝓuatio boni et q̄
nascit ignorātia rerū agēdaꝝ et ꝓcupiscen
tia noxiaꝝ q̄rū sunt cōiter labor⁹ dolor. De
dit etiā adā ꝑmū malū erēplū trāsgredien
di ꝓcepta dei ⁊ peccādi. Sz tn nos q̄ ei⁹ inobe
diētia scim⁹ tā grauit esse punitā: ⁊ q̄ etiaz
alios qui fuerūt iobedientes legi⁹ grauit
fuisse punitos: sic ꝑz de filis isrl. Nu. xxiij.
vbi dr. O ēs hoīes q̄ viderunt maiestatem
meā et signa q̄ feci i egypto ⁊ i solitudie: ⁊
tētauerūt me iā ꝑ decē vices: nec obedirēt
voci mee nō videbūt terrā p q̄ iurani ꝓbis
eoꝝ. Et etiā To. iij. dr in ꝑsona ipsorū. Om
nō obediuim⁹ ꝓceptis tuis iō traditi sum⁹
in direptionē et captiuitatē ⁊ morte ⁊ in fa
bulā ⁊ in ꝓprietū oīb⁹ natiōib⁹ ī q̄b⁹ dispsi
sti nos. Jō nos debemus cogitare ꝙ si nos
secuti fuerim⁹ erēplū inobediētie. nec nos
effugiem⁹ vltionē dei. Unī dr Hebre. ij. Si⁊

Universidad de Deusto
Biblioteca

oēs p̄uaricatio et inobediēcia accepit iustā retributionem mercedis: quō nos effugiemus. ℣ Scō in auctoritate apl̄i inducta notat p̄gressus trāsfuse corruptiōis .i. infectio pcti originalis: q̄ tranfundit a primo parēte ī alios descēdētes ab eo. p quaz etiā er eo ꝓpagati p carnales gnationem pctōres cōstituisti sūt. Dicit em̄ beat⁹ Bre. q̄ aliq̄n pctm̄ sequēs est pena pcti p̄cedentis. Sicut de⁹ q̄nq̄ puniri permittit er patrē occultā mentis supbiā p manifestaz carnis ruinā. Et sic etiam pctm̄ primi parētis punit: dū etiam er ipso posteriores pctōres ꝓstituunt. Frequenter etiā er iudicio dei p uenit q̄ hō pctōr subdit diabolo vel alteri pctōri vt crudelius puniat. ℞m illud p̄s. cviij. Cōstitue sup eū pctōrē: ⁊ diabol⁹ stet a dextris ei⁹. Cū iudicat exeat ꝓdēnat⁹ ⁊c. Vbi nota q̄ oēs pctōres sunt in statu periculoso. Ratio assignat p̄ p̄s. cū dicit p̄s. cxviij. Lōge a pctōrib⁹ salus. In quib⁹ verbis tāgit tripler rō: q̄re pctōres sunt in statu periculoso. Et prima est: q: sunt a salnatore remoti: qō notat cū dr. longe. sicut periculosum est egrotanti lōge esse a medico. Ista aūt lōgitudo nō est ℞m localē distantiā: q: de⁹ q̄ saluator est oīm vbiq̄ est: ꝑ sed attendit ℞m distātiā similitudinis sicut albū dr eē lōge a nigro. Quāto em̄ hō magis est pctōr tanto est magis deo dissimilis sicut quāto q̄s ē nigrior tāto ē dissimilior albo. Vñ de btō augustino legit: q̄ aūt suā puerssionē iuenit se eē lōge a deo in regiōe dissimilitudinis. Qō de pctōrib⁹ p̄s q: de⁹ est rotus largus et benign⁹ q: dat affluēter ⁊ nō ip̄roperat: ꝑ pctōres sunt auari ⁊ tenaces. Jtē de⁹ ē patientissim⁹ q̄ multo tpe tolerat inimicū suū: cū posset eū statim submergere. ⁊ q̄n redit libentissime parcit. Et pctōres ecōtra: nō p̄nt modicā iniariā tolerare q̄n velint statim se vindicare si possint: ⁊ multotiēs veniā petēti pcere nolūt. Jtē de⁹ dat et nō expectat retributiones ab hoīe. et hō nō vult aliq̄n mutuare hoī absq̄ vsura amplissima. Et sic ī multis et infinitis pctōres sunt dissimiles deo. iō dicit Baptēs in puerbijs. xv. Longe est dñs ab impijs. D Scōa rō piculi ē. q: sex pctōres sunt pessime corrupti. et iō nimis abominabiles deo. plusq̄ res fetida ⁊ corrupta vedeat abominabilis hoī q̄ō notat. cū dr. pctōrib⁹. Et b̄ ꝓpue p̄s ī sodomitis: quoz pctm̄ pessimū est ⁊ nimis abomīabile deo. Vñ dr Beñ. xiij. Homines aūt sodomite pessimi erant: et pctōres coram dño nimis. Dicunt aūt sodomite pessimi. q: licet sit malū fornicari: nō peius adulterari et pessimū hāc turpitudinē opari. i. sodomie. Vñ Beñ. xxvij. dr de Ioseph⁹ q̄ accusauit fratres suos apū patrem crimine pessimo. i. de vitio sodomitico. ℞m vnaz expositionē. Dicit etiā q̄ erāt pctōres coram dño nimis. q: ly ille multū peccet: q̄ malus vult corde. tñ pl⁹ ille q̄ peccat ope: ly nimis ille q̄ pctm̄ ducit in ꝓsuetudinē. Sed illud pctm̄ cū in ipm̄ hō cadit marime trahit in ꝓsuetudinē. ꝑpter ꝓcupiscentie insatiabilitatē: q̄ est sicut ignis ardens q̄ nunq̄ dicit sufficit. Vñ Ro. j. dr de sodomitis q̄ exarserūt in cōcupiscentijs suis. imo sic diabol⁹ huic vitio ita eos immergit q̄ non curāt ꝺ prouisib⁹. legit etiam Beñ. xviij. q̄ de⁹ dixit: Clamor sodomoz et gomoreoruz multiplicat⁹ est: et pctm̄ eoz aggrauatū ē nimis. Vbi aduerte q̄ de duobus pctīs legit ascēdisse clamor ad deū. i. de homicidio: imo verius fratricidio. Beñ. iiij. dixit de⁹ ad cayn. Vox sanguinis frīs tui clamat ad me de terra. ⁊ ꝺ vitio ℨ naturā. q: laborātes his duobus vitijs sunt hostes dei et gnis humani. Nazs vnū facit vt hō nō generet. ⁊ aliud vt genitus extinguat. ℣ Tertia rō q̄re pctōres sunt in statu piculoso. ostēdit: q: sunt salute priuati. i. q: sal⁹ nō p̄t haberi sine gr̄a: q̄ pctōres carēt. q: sex sal⁹lō ge ē ab eis. Sz aduertēdū est q̄ q̄dā alia sunt q̄ sine aq̄ saluari non p̄nt sicut pisces. Et sic pctōres in pctō existētes si sint in pctō originali nō p̄nt saluari sine aq̄ sacramētalis gre: q: nos purgat originale pctm̄ nisi per baptismuz actu susceptū vel voto actu vt ī pueris: voto vt in adultis. Vñ si pueri portarent ad baptizandū et morerent in via anteq̄ puenirēt nō essent saluati: q: nō habēt baptismū nec actu nec voto. Sed si adult⁹ iret vt baptizarēt ⁊ pri⁹ moreret salu⁹ esset: q: sal tē ī voto habuit baptismū. Jdeo dr Mar. xvj. Qui crediderit ⁊ baptizat⁹ fuerit salu⁹ erit. Nec obstat de pueris q̄ non credūt. q: saluant in fide parentū. vel q: alij ꝓmittūt fidē p eis. Si aūt sit pctōr in pcto actuali post baptismū cōmissum: nō p̄t saluari sine aqua pnie: q̄ abluit pctm̄ actuale mortale. qō ipedit salutē. Vñ aīe impenitenti dr Eze. xvj. Aqua non es lota ī salutē. Tertio in auctoritate apl̄i supius inducta tangit excessus corrupte ꝓpagationis in eo q̄ dicit. Multi. s. ꝓstituti sunt pctōres. Vere em̄ pctōres sunt multi: ⁊ comparative iusti sunt pauci. Et rō est: q: hoīes cōiter refugiūt difficilia ⁊ penosa. Et cōrio seqūnt facilia ⁊ delectabilia. Via aūt pcti est facilis ⁊ delectabilis quātū ad sensuz. Via aūt virtutū est difficilis ⁊ penosa ℞m sensualitatē. ⁊ iō multi vadūt p viā pcti q̄ est via pditiōis ⁊ pauci p viā ℞tutū q̄ ē via salutis. Et b̄ est q: nō attēdūt ad terminū vie futurū. ly solū ad p̄ns delectabile vel penosum. Et istā rōnē tāgit rp̄s Mar. vij. dicēs. Lata porta ⁊ spaciosa via est q̄ ducit ad perditionē. ⁊ multi intrant per eam ⁊c. ℣

Secundo in auctoritate

principali agit de infectione aīe. s. p pctm̄. Et nota q̄ pctm̄ est in aīa sicut sterilitas ī terra. Si em̄ terra alicui⁹ esset priuata vsu influctionis seu infusiōis celestiū corpoz. vt non haberet pluuiā vel solē vel lunā vel stellas: multum doleret q: nō ꝓdesset sibi terrā arare vel bene colere. q: nullū fructū faceret. ⁊ tñ illud esset corruptibiliū rerum dānū. Ergo quanto magis ds pctōr dolere cuz p pctm̄ mortale aīa sua sit priuata vsu celestiū bonoz ⁊ aurilio btōrū. ⁊ p p̄ns sit facta siue fructu. Naz aīa ad hoc q̄ fructificet meredo opz q̄ habeat suā aquam. i. gratiā dei. cui⁹ vsu indiget ad fructificandū ⁊ merendū. Jtem opz q̄ habeat solem suū. i. amoꝛē diuinū q̄ calefaciat eā. ⁊ lunā ⁊ stellas. i. suffragationes ⁊ orationes beate virginis marie q̄ est vt luna perfecta in eternuz. ⁊ aliozꝫ sanctoz qui sunt vt stelle. Sed oīb⁹ istis priuata est aīa rōnalis per mortale pctm̄. ⁊ iō sine fructu meriti. ly remoto per pniam pctō. oīa ista restituunt. ⁊ tāc efficit vt terra fructifera. Et iō dicit Esa. xxvij. Vic est oīs fruct⁹ vt auferat peccatū eius. ℣ Vbi nota tria bona q̄ ꝓsequuntur hominī penitentī.

Primū est restitutio glie, cū dr. hic est.

Secundum est formidatio gratie. cum subditur: omnis fructus.

Tertium est expiatio malitie. cum subditur. vt auferatur peccatum eius.

Circa primuz nota q̄ sicut per pctm̄ homo priuatur celesti hereditate: ita per penitentiam homo restituitur ad eam. Et iō de penitēte pōt dici illō Mat. xxi. Vic est heres. hic sex vere penitēs est heres. i. restitutus ad hereditatē sex vite eterne vt si ꝑseuerauerit habeat eā hic in spe ⁊ tādē in re.

Circa secūm nota q̄ existēte magna ⁊ longa siccitate terra nō germinat: ⁊ arbores nō fructificāt ꝓpter defectū humoris. Sic hō diu viuēs in pctīs magnis. i. mortalib⁹ ꝓpter defectum aq̄. i. gr̄e nō fructificat faciēdo germina bonoz operū ⁊ fructū meritoz. ly reddita infusiōe pluuie. i. infusione gr̄e p pniam in terre aīe: pullulant germina virtutū ⁊ fructus. i. merita bonoz operū. Et iō redeūtib⁹ ad pniam ꝓmittit. Ezech. xxxiij. Pluuie būdictionis erūt: ⁊ dabit lignū agri fructū suū: ⁊ terra gignet germē suū. Figura huiꝰ ponit Jac. v. vbi refertur quō tpe helie nō pluit super terraz annos tres ⁊ mēses sex. Sed helias orante celos dedit pluuiā ⁊ terra dedit fructū suū. Nam p tres annos siccitatis ⁊ sterilitatis q̄b⁹ non pluit intelligunt tres grad⁹ peti. ly pctm̄ cordis ⁊ opis: ⁊ ꝓsuetudinis. ad q̄s grad⁹ sequunt sex mēses ꝓpter carentiā ser operū mie: er quib⁹ impedit pluuia. i. gr̄e ifusio. sed restituta pluuia. i. gratie infusione per pniam ⁊ orones seroz: terra aīe fructificat per meritū bonoz operū. Tertio tangit expiatio malitie vt auferat peccatum. Deus em̄ requirit vas cordis mundū ⁊ purū: alis nō ponit ibi gratiā suā. Sed pctm̄ est in aīa sicut rubigo in vase argēteo vel eneo consumens ⁊ deformās ip̄m. Vñ ad hoc vt efficiat purū vt sit vas dei opz q̄ auferat per pniam rubigo peccati, ℞m illud Prouer. xxv. Aufer ly per pniam rubiginē ly peccati. de argento. i. de conscientia. et egredietur vas purissimum. D

Tertio agitur in auctorī

tate principali de corruptione vite que est mors q̄ ly secuta est in nobis ex pctō primi hoīs. Vbi nota q̄ mors est magna regina ⁊ dña nō solū in vno regno ly in toto mundo. i. in oīb⁹ hoīb⁹ mūdi. Et rō est. q: restitit cū onere suo a parentib⁹ ad heredes. ly natura hūana pctō vitiata ⁊ debito mortis onerata trāsfundit ī oēs hoīes a ꝓmo parēte. Et iō oēs hoīes sunt onerati debito mortis. ⁊ opz necessario oēs hoīes ꝺ debitū soluere. Vñ dr Ro. v. q̄ p vnū hoīem in oēs hoīes mors ptrāsiit in q̄ oēs peccauerūt. Sed sicut dr ibidē. Si vni⁹ hoīs delicto mors regnauit p vnum: multomagis abūdātia gratie ⁊ donatiōis ⁊ iusticie accipientes in vita regnabit p vnū iesum xp̄m

q̄ cū pātrē ⁊ spiritusancto viuit ⁊ regnat per infinita seculoꝝ secula. Amen.

¶ De separatione anime ⁊ resolutione corporis. Sermo. v.

Circa primū attēdenduꝫ

Exbit spiritus eius ⁊ reuertet ſ terrā suā: i illa die pibūt eos cogitationes eoꝝ. ps. cxlv. Optimo fiue erroꝛ q̄ūdā antiquoꝝ q̄ fuerūt in prima etate mundi ꝺr fuisse q̄ crediderūt hoīem non debere mori. Et ad hūc erroꝛē adducti sunt ex ꝓsideratiōe quarūdā creaturarū. Nā videbāt solē ⁊ lunā ⁊ alia celestia corpa nunq̄ deficere vel corrūpi. ꝙre cū illa ꝑpue videant facta ꝓpter seruitiū hoīm: ⁊ ipse hō fuisset q̄ dns ꝓstitut? oim creaturarū: multomagis videbat credibile q̄ ipse hō mori vel deficere nō deberet. Scō adducebant in ꝓdictū erroꝛē ex pte creatoris videlꝫ dei a q̄ sciebant hominē esse creatū ad imaginē ⁊ similitudinem suā: ꝙre cū ipse deꝰ immortalis sit videbatur etiā q̄ ipse hō deberet esse immortalis. Tertio q̄ erabāt ex hoc q̄ hoīes ꝑme etatis viverūt lōgissimo tpe. aliq̄ q̄dē septingētis annis. aliq̄ octingētis: ⁊ nōnulli nōgentis annis. Vñ illi q̄ diu vixerāt ⁊ nōdum videbāt aliquē mori credebāt ⁊ existimabāt q̄ nullꝰ hō mori deberet. Et ex hac opinione erronea ceperūt audacia mala ꝑpetrare et mltis se pctis corrūpere. Quare vidēs deꝰ q̄ ex pte vite immortalis mlta malitia eēt i terra: corripuit erroꝛē ꝓdictū. Primo per sniam verbi dicēs ad noe Gen. vj. Non permanebit spūs meꝰ in hoīe in eternū: q: caro est. q. d. Nō decet eū vivere in eternum neq̄ ex pte spūs q̄ ē a corpe sepabilis: neq̄ etiā ex pte carnis: q: caro est corruptibilis ⁊ in terrā resolubilis. Et iō etiā ꝓpba dauid vidēs p erpientā ꝓdictā sniaꝫ ipleri frequēter: ꝺ ipꝫ de hoīe i ꝑbis ꝓponꝫ exꝑsse ponit dicens. Exibit spūs eiꝰ. i. hoīs a corpore p moꝛtē: ⁊ reuertet. i. corpꝰ i terrā suā in illa die. i. mortis peribūt. i. frustrabūtur oēs cogitatiōes eoꝝ. Et Jn ꝺꝰ q̄dē ꝑbis tanguntur tria q̄ in morte hoīs cōtingunt.

Primum est anime separatio: q: exibit spiritus eius. i. anima eius a corpore.

Scōm est carnis resolutio: q: reuertet. scz post mortem in terram suam.

Tertiū ē curaꝝ seu intētionū frustratio q: in illa die peribūt oēs cogitatiōes eoꝝ. est q̄ exitꝰ spūs. i. separatio aie a corpe tāto est amarior quāto aia magis adhesit carni ⁊ magis dilexit eā ⁊ opa eiꝰ. vñ. j. Re. xv. dixit Agag pinguissimus. Siccine separat amara mors. Et ꝺ iō q: dulcissima est vnio aie ad carnē. Vñ i vitis patrū dixit abbas helias. Ego tres res timeo. vna ē q̄n egredi sura aia est a corpe. alia q̄n occurrerit iudici. tria est q̄n ꝺ me ꝓferet sniā. Nā q̄n aliq̄s mittit ad ꝓfines: ⁊ cogit ad tps exire de terra ⁊ domo sua: q: sperat cito reuerti ⁊ revocari: nō multū doleꝛ. Ꝺz si exiret vt exul in ꝑpetuū nunq̄ reuersuꝝ: tūc marie afflugeret. Sic accidit de exitu spūs i mortē: q: nō sperat reuerti. ꝺm illud Soꝝ. vj. Ꝺō p malitiā occidit aiaꝫ suā: ⁊ cū exierit spūs eiꝰ nō reuertet. Ꝺ Jn quib? quidē verbis tangit duplex motus hominis.

Quarū vna est spūalis: q: homo p malitiam: scz peccati occidit animam suam.

Scōa est carnalis: ideo subditur: ⁊ cuꝫ exierit spiritus eius non reuertetur.

Quātū ad primā sciendū est q̄ sicut malitia grauis infirmitatis occidit corpꝰ. sic et malitia pcti mortalis occidit aiam. Ꝺz q: pctm volūtariū. i. iō ille q̄ facit pctm filius est ei q̄ volūtarie seipm occidit: ⁊ filius illi q̄ ꝓpno gladio se interimit. sicut fecit armiger saul irruēs in gladiū suū. j. Re. vl. Vñ tales ꝛe sunt hostes aie sue. vñ Lo. xij. ꝺr. Qui faciūt iniq̄tates ⁊ pctā hostes sūt aie sue. ꝓpriū em hostis est nō amare scz odire. Ꝺz tales pctōres tanq̄ ꝛe hostes aiam suāve nō amāt. Qō ꝓbat ex ꝑbo. v. Etb. p q̄nq̄ q̄ sunt amicitie ꝓpie. Uniuscuiusq̄ em amicꝰ ꝓmo q̄dē vult amicū suū ee ⁊ vivere. Qō q̄dē pctōres de aia sua nō facit q: nolūt ea ꝙseruare in integritate vite ꝑfectionis q̄ est p grām. Scō vult ei bona: scz tales nō appetūt bona spūalia q̄ sūt potiora.

Tertio opat bona ad ipsū: scz mali nō opātur ad bonū aie sue. Quarto cōtulit ei de lectabilr: scz malꝰ nō est delectabilis secū. i. cū aia sua redeūdo ad cor. q: iuenit ibi desvitia ꝑterita pnția ⁊ futura q̄ abhorret. Quito ꝙcordat cū ipo ꝙsi i eisdē delectatꝰ ⁊ ꝓtristat?: scz mali nō ꝙcordāt cū cōscientia sua ꝓpter ꝙscientiā remordērē: vñ iurgiū hñt in seipsis. Propter que oīa ꝺr in ꝑs. r. Qui diligit iniq̄tatē odit aiaꝫ suā. ⁊ viteri? facīdo iniq̄tatē occidit aiaꝫ suā. Eze. xvi ñ

Jn iniustitia sua quā operatꝰ est morietur Scō ꝛ nūcre ꝺucta tangit motꝰ carnal. cū subdit. Cū exierit spūs eiꝰ nō reuertet. ¶ De q̄ morte inueniunt duo. Primus q̄ est formidabil. s. ꝓpter exitū spūs: cū exierit spūs eiꝰ. Exitus enī spūs. i. aie a corpe formidabilis est hoīb? triplici ratione.

Primo ꝓpter recessum.

Scō ꝓpter ingressum.

Tertio ꝓpter occursum.

Primo inquā ꝓpter recessum. Cōpellit enī recedere ⁊ a filiis ⁊ a cōsanguineis: et a diuitijs ⁊ possessiōib? suis: ⁊ ab oīb? temporalib? bonis de q̄b? nihil ipm concomitat. Uñ iste recessus tāto est amarior quanto ista magis dilexit. Fert q̄ ꝺā iuvenis lothoringie cū esset i extremis respiciens domos suas ⁊ castra dicebat. Ꝺñe deus q̄s cōtēnēꝺ? est mūꝺ? iste: q: ego q̄ tot habeo castra ⁊ palacia: ⁊ tot potui hospitare nescio adhuc q̄ in hac nocte debeo ire: ⁊ oīb? istis carere: aut q̄s ꝺꝰ me hospitari. Et iō diues monēs est filiis rivaldo somniantis se esse diuitē: q̄ excitat? inuenit se miserꝰ et nudū. Sicut dicit Job. xxvij. Diues cum dormierit nihil secuꝫ afferret: aperit oculos suos ⁊ nihil inuenier. Et ps. lxxv. Dormierūt somnū suū ⁊ nihil inuenerūt oēs viri diuitiaꝝ in manib? suis. Uñ sicut nudꝰ exiuit de vtero: ita denudat? exit de mundo. Job. j. Nudus egressus sum de vtero matris mee: nudꝰ reuertar illuc. Scōa rō est ꝓpꝫ ingressuꝫ. q: exiēs a corpe spūs hoīs copellit intrare nouā ⁊ ignotā regionem Qō figuratuꝫ est in Joseph de q̄ ꝺr in ps. lxxv. Joseph cum exiret de terra egypti. i. de mundo linguā quā nō nouerat audiuit Et si exeat spūs cū pctō ⁊ impenitens erit de morte ꝛpali ad regionem mortis eterne. vñ perfodit gladio doloris vsq̄ ad intima penetrantis. Ubi patit famē ⁊ penuriā oīm bonoꝝ. vbi est carcer ꝓfundus et tenebrosus. i. ifferni locꝰ. vñ Viere. xv. Si direrint ad te q̄ egrediemur: dices. Qui ad mortem ad mortē. et q̄ ad gladiū ad gladiuꝫ: ⁊ q̄ ad famē ad famē ⁊ q̄ ad captiuitatē ad captiuitatē. De ꝺ carcere et captiuitate. nunq̄ exire poterit q̄ ibi ꝯclusus fuerit Matth. v. Amen dico tibi: non exibis inde donec reddas nouissimū q̄drātē. Per nouissimuꝫ q̄drātē pōt intelligi finalis pnia quā petōr ꝺānat? in morte nō hūit. ⁊ iō nō psoluit. scz post mortem nūq̄ reddere aut psoluere poterit: et iō si donec psoluerit non exibit: et si nunq̄ ibi psoluet penitēdo poterit: seq̄t q̄ nūq̄ exibit. Uñ ꝺm Aug. Per nouissimum q̄drantem intelligunt terrena petā. q: terra in q̄ peccam? est nouissimū elementū. Tunc ergo reddit nouissim? q̄drans q̄n ꝑ q̄libet pctōr̄ q̄ vltimuꝫ i terra cōmisso hō punit: sed in inferno q̄libet pctm puniet pena eterna. Uñ semp redꝺet nouissimum q̄drātē. q: semp illic puniet ꝑ quolibet pctō ꝺ cōmisso. Et iō istud donec nunq̄ finiet Sicut etiā i ps. cix. dixit deꝰ pat? rpo. Sede a dextris meis: Do nec ponam inimicos tuos scabe. tuoꝝ. Oō nō sic intelligit q̄ subiecti ei inimicis desinat regnare. sed semp regnabit. Uñ miseri et dānati nunq̄ poterunt exire vt ab illis penis liberentur Viere. xl. Ꝺuca sup eos mala de quibus exire nō poterunt. Tertia rō q̄re exit? spūs a corpe est formidabilis. est ꝓpter occursum. s. demonū ad rapiendū ipam animaꝫ Deuk. xxxj. Occurrent vobis mala. s. demonia in extremo tpe. Ber. Quāt? erit tibi paucoꝝ aia misera? cū dimissis oībus quoꝝ est tā iocūda ꝑsentia: tam gratus aspect?: tā familiaris habitatio i alienam penitus regionem ingredieris: ⁊ cateruatim tibi infinita demonia obuiam exire videbis. Nec tñ demonia licz electis ereuntibus nocere nō possint quin ad pnām celeste pueniant: reprobos tamē nō solū terrebūt: sed etiam pertrahent ad eterna supplicia. Utrunq̄z enim in exitu spūs diuino iudicio agit: vt reus trahat ad pnam: ⁊ iustus ꝓducatur ad gloriaꝫ. Et hoc innuitur in ps. lxxij. vbi dicitur. Ꝺñi ꝺñi exitus mortis. ꝺñi scz punientis mala: ⁊ domini premiantis bona: vtrunq̄z fit in exitu mortis. Ꝺ Scō ostenditur de exitu mortis q̄ est irrevocabilis: quia non reuertetur scilꝫ ad corpus posq̄ scilꝫ exierit per mortem. Sed contra iñ. Reg. xvij. legitur cū helias orauit super filiū vidue q̄ exaudiuit ꝺñs vocem helie: ⁊ reuersa est anima pueri intra eum ⁊ revixit. Et simile fuit de filio sunamitis quez suscitauit heliseus: ⁊ de mortuis alios suscitatis a rpo vel ab apīis suis. Sed dicendum q̄ aliud est q̄ fit cōmuni lege nature ⁊ aliud q̄ fit ex speciali ꝓmulegio gre et diuine omnipotētie. Quātū enī est ex communi lege nature humane: non est reuersio finis nostri. vt dicitur Sapientie. ij. ⁊ in ps. lxxvij. Spiritus vadēs ⁊ non rediēs

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sed ꝑdicti suscitati sunt et reuersi sunt ex spāli priuilegio gre et oipotētie et p miraculū ꝟtutis diuine. Sed posset dicere imo gñaliter tota hūana natura resurget: et ql̄ber spūs reuertet ad corpus in generali resurrectione: quādo oēs q̄ in monumentis sunt: audient vocē filij dei et qui audierint viuent. vt ōr Job. v. Sed dicendus q̄ cum dicit q̄ spūs cū exierit ab hoīe non reuertetur: intelligitur ad eandez vitā corporalem nō ꝟtute nature sed dei omnipotētis. Sed q̄ Btūs Gregorius dicit. q̄ qualis quisq̄ hinc exit talis in iudicio presentabitur: vt possit hinc homo exire secure debet se ante exitū opibus iusticie hac penitentie premunire. Propterea dicebat. Job x. Dimitte me vt plangaz paululum dolorē meū anteq̄ vadā et nō reuertar ꝛc. ℰ

Secundo in auctoritate

principali agit de corpis resolutione: q̄ scz post mortē reuertet i terrā suā de qua primitus fuit formatū. Voc em̄ cōiter et naturaliter videm̄ in his que generātur et corrūpunt q̄ finaliter redeūt ad suum principium: sicut frumenta et alia q̄ oriūtur ex seminib̄: et finaliter semina reddūt: et vapores aquei finaliter resoluunt in aquam: sic corpora hūana in terrā vñ facta sunt. Ꝑm illō Gen. ij. Fecit deus hoīem. i. corpus homis de limo terre: et finaliter reuertet in terram secūdū illud Eccls. iij. De terra facta sūt: et in terrā pariter reuertent. Sed notandum q̄ q̄ hō componit ex spū rōnali et corpore terrestri: vtraq̄ pars in morte ad principiuz suū reuertit. Nā spūs rōnalis creat a deo ex nihilo: et ideo nō habet principiū materiale: sed ꝑfectū actiuū. s. ipsum deum creatorē: sed corpus habet materiale principium scilz terraz. Et inde est q̄ in morte spiritus hoīs ad deū reducitur: et corpus in terram resolvitur. Ꝑm illud Eccls vltimo. Reuertatur pulvis in terrā suaz vnde erat: et spiritus redeat ad deū qui dedit illuz.

℣ In quibus verbis salomon duo breuiter describit que precipue ocurrūt in morte.

Primo ex parte corporis ostendit hominis vilitatem: cuz dicit. reuertatur pulvis in terram suam vnde erat.

Scōo ex parte aīe hoīs nobilitatem: cū subditur. et spūs redeat ad deum ꝛc.

Quātū aūt ad primū describit vilitates corpis humani tripl̄r. s. ex parte termini ex parte medij et ex ꝑte sui principij. Vocatur em̄ ꝑmo corpus homis pulvis. q̄ pulvis est vltimus terminꝰ resolutiōis hūani corporis. vñ vocat pulvis. q̄. s. finaliter est in pulverē redigendū. Vocat etiā pulvis vt ostendat eius vilitaz: fragilitas et defectibilitas. Nā pulvis est materia vilis: q̄ scz est terra humore desiccata: q̄ terra ei fex elemētoꝝ et ē pulvis coadunat̄ a modica vi diffūgibilis et dissolubilis: et est etiam a fructu sterilis et ls cumulat̄ parū tñ durabilis: et talis est hō ex ꝑte corporis scz vilis et q̄si saccus fecis et a modica violentia vel infirmitatis vel percussionis occidit̄ et morit̄: et in senectute sterilis et inutilis efficit et modico tpe vivit quantūcūq̄ multas diuitias hēat cumulatas: Et ideo dictus est hoī post ꝑcm̄. Gen. iij. Pulvis es et ī pulverem reuerteris. Et nō scīt̄ viri ad supbie exclusionē et hūilitatis conservationem vocabāt se pulverē sicut abraham Gen. xviij. Loquar ad dñm deū meuz cum sim pulvis et cinis. vñ Brego. r. li. moraliū Quid abraham suas diuitias estimare noverat q̄ semetipm̄ pulverē et cinerez pensabat. q. d. Pro nihilo estimabat. Principiū aūt hūani corpis est terra de qua erat formatū et assumptū. sed quasi medium inter hoc principiū et pulveris ꝑterminū: est motus. i. reuersio corruptiōis in terrā. Primo ergo loquit̄ de medio: cū dicit. reuertatur in terrā suā. Ubi aduertendū q̄ in hac reuersiōe sunt plures gradus pertinētes ad ignominiā et vilitatē hominis: ex quorum cōsideratiōe etiaz multū debz hō humiliari. Primꝰ gradus est in accidentium mutatione. q̄ oia accidentia que faciebāt ad honorē et perfectionē hūani corpis in contrariū pmutrātur. Naz a sua pulchritudine mutatur in horribilem feditatem. vñ Ber. Cuius erat gratissimus amplexus fit post mortē horribilissimus aspectus. Unde legitur i vitis patrum. q̄ cum quidem heremita tentaretur de pulchritudine cuiusdam mulieris: audiens eam mortuā post paucos dies venit ad sepulchrum vt videret quid esset amor suus. Et aperto sepulchro abstergēs saniem de corpore eius cum pallio suo post ꝙd tentabatur opponebat saniem ac deformitatem eius tentationi' sue dicens. Vide qualis est amor tuus. Item a sua potentia et fortitudine mutatur in impotentiam et in nullam possibilitatem, itaut

nullū mēbrū suū possit movere. Unde ibi dicit fortitudo sansonis. ubi velocitas asahelis. Unde Esa. j. Erit fortitudo eoꝝ q̄si fasilla stupe. Item a sua ꝑtē et dignitate mutat̄ in oimodā humilitatē et putredē. Narrat petr̄ alphōsus. q̄ cū tuba Alexādri esset aurea et in patulo. multi philosophi cōvenerūt circa eā. Quoꝝ primꝰ dixit. Alexāder heri ex auro fecit thesaurū: odie aurū tenet eū sclusuz. Alius dixit. Veri sibi nō sufficiebat totus mundus: hodie sibi sufficit̄ sole q̄tuor vlne. Alius dixit. Veri pplo ipetrabat: hodie ppl̄s ei. Alius intulit. Veri multos populos potuit liberare de morte: hodie nec iacula mortis potuit devitare. Alius heri ducebat exercit̄, hodie ab illis est ad sepulcrum deduct̄ et helat̄. Alius heri ꝑmiebat terrā, hodie ꝑmit̄ ab ea. Alius heri gentes ipm timebāt: hodie ipm vilē reputāt. Alius heri habuit amicos et inimicos: hodie ḥz oēs eḥes. Item a diuitiaz copia et facultate mutat̄ in nuditatē et pauptatem. Job xvj. Ego quōdā opulēt̄ repēte ꝑtrit̄ sum Et primo. Nudus reuertar illuc scz in terrā. Scōo grad̄ est in corpis putrefactione. q̄. sicut hō a principio de putrefactiōe concipit̄ et nutrit̄. ita etiā in putredinē finaliter corp̄ reuertet̄. Unde Job. xvj. Vō putredo et filij hoīs vermis. Et iō est hō filius glaciei. q̄ sicut ex aq̄ et frigore generat̄. ita etiā in aquā frigidā resolvit̄. Unde idem de hoc merrice dixit. Mater me genuit: eadē mor gignitur ex me. Et ideo de nobilitate carnali nihil remanet: nisi putredo. Job xvij. Putredini dixi. Pater meus es. Mane ergo gloriat̄ peccator de sua nobilitate. ꝛ. Mach. ij. Gloria viri peccatoris stercus et vermis est. Legit̄ in lib. de donis q̄ cuidaz dictū est in somnio. Diuide quicqd habes ficus cito livida tabes. Qō cū ille fecisset voluntatē illū diabol̄ facere desperare vt peniteret de eo q̄ bene fecerat. Respondit ei. Vōnia ne cures: nā fallūt somnia plures.

Tertiꝰ grad̄ in vermiū corrosione. propterea dr̄ filij hoīs vermis. q̄ corpus hoīs de se generat vermes. Unde Eccli. x. Cum em̄ morit̄ hō hereditabit serpētes et bestias et vermes. Nam vt refert de cerebro corporis hoīs bufo post mortē nascit̄ de renibus serpens. de vētre lumbrici: de carne vermes: de lingua astalabus: et de pelle tinea. Nec de nobili corpe hoīs nascunt̄ et id cōsumūt Unde Bernar. Quid p̄sunt diuitie, q̄d delitie: q̄d honores. Diuitie nō liberant hoīem a morte. delitie non liberāt a verme: honores nō liberant a fetore. Nā qui modo sedebat dines et gliosus in throno: modo iacet paup in tumulo. Qui parum ꝑius delitijs vescebat: modo a vermibus cōsumit̄. Qui pauloante in aula gliosus astabat: mō in tumba ignominiosus iacet. Ps ergo ex predictis quō est ignominiosa et vilis reuersio hoīs in terram suā. q̄ data est in penam peccati. sicut ps Gen. iij. vbi dictum est primo homini post ꝑcm̄. Ju sudore vultꝰ tui vesceris pane tuo. donec reuertaris in terram de qua sumptus es. Tertio ī auctoritate allegata ostēdit vilitas humani corpis ex ꝑte sui principij: cū ōr. reuerti in terraz sub vñ erat scz formatū. Jn quo etiaz ps primo ei' vilitas: q̄ terra vilis: est omni alio elemēto. Et ls corpus humanū fit ex oibus elemētis. ōr tñ hō spūaliter de terra factꝰ. Ꝑm illō. ī. cor. xv. Primꝰ hō de terra terrenus. Et paulopost. Qualis terren̄: tales et terreni. Scōo ex eo q̄ elementum terre est in maiori quantitate in cōpositione corporis humani. et ideo graue est et pōderosuz. Propterea ōr Eccl. x. Quid superbis terra et cinis. q. d. Nō de tua origine potes supbire: q̄ terra fuisti: nec de tuo fine. quia pulvis eris et cinis. ℬ Scōo salomō in ꝑdicta auctoritate ostēdit ex ꝑte anime hoīs nobilitatē: cū dicit. Spūs redeat ad deū qui dedit illū. Ubi ostēdit nobilitatē hoīs dupliciter. Primo ex parte finis. q̄ spūs hominis in morte redit ad deum scz vt ab eo iudicet̄ et premiet̄. Ubi aduerte q̄ reditus spūs hoīs ad deū est duplex. Unꝰ q̄n peccator penitēdo redit ad eius miam: et est sacrificiū deo spūs cōtribulatus. Est aūt modus redeundi vt primo reuertat̄ peccator ad cor suū cōsiderādo et derestādo prevaricationes suas. Esa. xlvj. Redite prevaricatores ad cor. Postea ꝺo a corde redeat ad deū cōtemplandū placandū et diligendus. Et debet penitens redire sicut sponsa ad spōsum. scz cū munda puritate: cum decora venustate: et induta virtutū varietate: opulenta meritoꝝ feēditate: que sunt thesauri spūales. Et quia pauce anime redeūt sic ad deū. ideo ōr Lu. xvij. Non est inventus qui rediret et daret ad gliam deo: nisi hic alienigena. Alius vō reditus spūs ad deū: est post mortē ad suaz iusticiā. s. q̄n aīa post mortē reducit̄ ad dei iudicium. Et isto mō

Universidad de Deusto
Biblioteca

dis spūs humanꝰ redibit ad deū vt ponde
ret in statera iusticie sue. ⁊ ꝑm pondus me
ritoꝝ suorū dānef vel saluef. Propter qō
ōr. Prouer. xvj. Spiritus pōderator est do
min⁹. Scdo ostendit nobilitas spūs hūa
ni ex pte originis. qz deꝰ dedit illū scz crean
do et corpori infundendo. Nō enim ala ho
minis est ex tradnce vel ex materia educta
sed est forma a deo creata et corpori data
Ūñ. ij. Machab. vij. dixit mater septem fra
trum filijs suis. Nec̄ ego animam et spi
ritum donaui vobis et vitam et singuloꝝ
membra non ego ipsa compegi: sed est mū
di creator qui formauit hominis natiuita
tem quic̄ oim inuenit originē: et spiritum
vobis iterū cū misericordia reddet Ꝟ

Tertio ostēditur ī auctoritate principali quō in morte frustrantur oēs cure ⁊ intētiones hoim quas habent circa mundana. Unde dicit ꝙ in illa die scz mortis peribūt. i. frustrabunt oēs cogitationes eoꝝ: quib⁹ scz circa mūdana inhiabant. Cū aliquis inuenit thesaurū magnus aliqñ cogitat multa facere de eo sed si venit aliquis ⁊ furetur ei totū: tunc frustrat ⁊ pereunt oēs cogitationes sue. Sic homo credens habere thesaurū longe vite cogitat de diuitijs ꝓgregādis de honorib⁹ assequēdis: ⁊ de delitijs pfruendis. Sed venit fur. i. dies mortis inopinate ⁊ aufert ei thesaurum vite. ⁊ tūc pereūt oēs cogitatiōes sue. ſ. Thessal. v. Dies dñi sicut fur i nocte ita veniet. Tunc ergo peccatoꝝ dicet illud Job. xvij. Cogitationes mee dissipate sunt Hoc autē sanctis viris nō ꝓtingit: qz vt ōr Sap. v. Cogitatio eoꝝ apud altissimū. A quo scz recipiunt ⁊ remunerant in glia celesti. Ad quam nos perducat christus pīsti mus nostrum suscipiens spiritum suo sanguine redemptum. Amen.

¶ De ḡnalitate mortis hūane. Sermo. vj.

Omnes morimur ⁊ ūq̄ aque dilabimur in terrā ij. Re. xiij. Cū diuina ꝙ humana iura volūt ꝙ pena ꝓportionef culpe siue pctō cuius est pena. Ūñ Deuk. xxv. ōr. Pro mensura delicti erit ⁊ plagaꝝ modus. Mors aūt pena est originalis pcti. Unde de illo pctō dicit apls Ro. v. Stipendia peti mors. Et Ro. viij. Corpus mortuum est propter petm. Petm aūt originale ab vno primo hoie scz a primo parēte trāsit i oēs alios ab eo descēdentes. Et ideo sīlr mors q̄ est illius peccati pena: ab ipso etiam p i mo hoie in oēs pertransit. Et istaꝝ rationē tāgit apls Ro. v. dicens. Per vnuꝫ hoiem peccatum in hunc mundū intrauit. et per peccatū mors. Et inde est ꝙ sicut dicitur in auctoritate proposita. Omnes morimur. A Jn quibus quidem verbis de hominibus morientibus tria insinuātur.

Et primuꝫ est: qz morimur ḡnaliter sine exceptione. cū dicit. omnes morimur.

Scdo cōtinuabiliter sine interpoliatione. quia quasi aque dilabimur.

Tertio humiliter sine ambitiōe. qz in terrā ⁊ ideo ꝙ morte nō ad sublime aliq̄d eleuamur: ſꝫ deprimimur in infimū. ſ. in terram.

Circa primū aduertēdū est ꝙ qñ venenuꝫ ingredit ad corꝑa q̄ vite viri⁹ i oia mēbra pcedit. exinde oia mēbra corpis moriunt. Sic qñ venenū pcti intrauit in adam. a quo trāſfusa est humana natura in oēs hoies: oia mēbra humane nature. i. omnes hoies moriūtur. Ūñ ōr Ro. v. Jn omnes homines mors pertransijt in quo omnes peccauerunt. Jn quib⁹ verbis tanguntur deo.

Primum est generalitas pene: qz in oēs homines mors pertransijt.

Secundum est generalitas culpe: quia omnes peccauerunt.

Quātū ad primū attende. Primo pene terribilitatē: qz mors. Scdo generalitatem qz in oēs pertrāsit. Nihil quippe in vita humana pīti videt terribilis⁹ morte: qz p eam oia mūdana gaudia terminant. Unde maxim⁹ vnio et amor qui possit esse in mundo per eam etiaꝫ dissoluit. sicut est amor ⁊ vnio aie ad corpus. Proprerea philosophus dicit ꝙ terribilissimus oim terribiliuꝫ est mors. Est em̄ terribilis hoi ꝓpter bonorum amissiones. ⁊ terribilior ꝓpter appetitus destructiones: ⁊ est terribilissima ꝓpter vnionis dissolutionē. B Primo dico ꝙ est terribilis ꝓpter bonoꝝ scz ꝓpriorū amissionem. Scit em̄ hō ꝙ p mortē oportebit eū amittere oēs corꝑeas delitias: oēs mundi diuitias: oēs honores et glias: qm̄ cū intersierit non sumet oia: nec̄ descēdet cuꝫ eo gloria eius. vt ōr in ps. xlviij. Ūñ non tantū ipsa mors imminens: sed etiā ei⁹ memoria ⁊ cō

sideratio multū terret hoies talia diligentes vel habētes. ⁊ etiā talia habere sperantes: sicut sunt cupidi q̄ sperant se lucraturos multas pecunias ⁊ diuitias: et iuuenes lasciui q̄ sperāt se assecuturos multos honores ⁊ glias: sed qz ꝙ mortē imminentē vidēt oēm spē suā esse pscindendā: valde terrent ⁊ anxiant: ⁊ tāc dicere cōpelluntur. Posuim⁹ mendaciū spes nostrā. sicut ōr Isa. xxviij. Item terribilior est mors ꝓpter naturalis appetitus destructionē: qz oē animal appetit se in esse ⁊ vitā conseruare. vñ Boet⁹ dicit. ꝙ oē aīal vitā tueri laborat: mortē ho ꝓnicēc̄ deuitat. Sed q̄ñ homo moritur esse et vita hois quoad corpus destruūtur. ⁊ sic appetitus naturalis frustratur et euanescit. et ideo mors est hoi valde terribilis tanc̄ appetui naturali viteq̄ sue repugnans. Sed tñ qz ꝑm pbm oia agunt ꝓpter finē: ⁊ finis est qui mōle apperit. Finis aūt est vita eterna q̄ in dei visione. i. cognitiōe cōsistit. Jm illud Jo. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscāt te solū deū verū ꝛc. Et ad hāc hō peruenire nō pōt nisi p mortē corporis. Propter qō dixit ipse deꝰ Ezo. xxxiij. Non videbit me hō ⁊ viuet. Unde est ꝙ nō debemus timere mortē corpis. qz p eā ad eternam ⁊ beatā vitā trāsimus. Alioquin sicut dicit Greg. stult⁹ viator est q̄ amena in itinere prata cōspiciēs delectat⁹ in eis obliuiscit quo tendebat. Sic est stultus qui ꝓpter amorē vite pūtis nō vult transire ad eternā vitam. Item videtur mors terribilissima esse ꝓpter dissolutionē amabilis vnionis scz anime ⁊ carnis. Nam quando sunt duo socii plurimū se diligentes ⁊ insimul habitātes multū timent separari abinuicē ⁊ maxime si alter eoꝝ ꝓ talem separationē destruatur. Sed ala alligata est corpori vinculo naturalis vnionis et matie dilectiōis: nec pōt separari ab ea nisi p mortē ⁊ cū destructiōe ipsius corpis. Et ideo ipa mors terribilissimū q̄d est hoi ex tali vnione cōsistenti. Sed tamen qz ipsa ala nō potest creatori suo deo pfecta vnione vniri ꝙ quā scz beatificat: nisi post separationē a corpore ꝓ ipsius corpis mortē. Propter qō ōr Apoca. xiij. Beati mortui qui in dño moriunt. ideo nō timere sed appetere dz ala talē separationē siue dissolutionē a corpe. vt scz cum apostolo dicat Phil.

¶ Desiderium habens dissolui et esse cum xpo. Sed tamē quia peccatoꝝ ista nō considerat: videtur ei mors formidabilissima: ita vt dicat illud ps. liij. Formido mortis cecidit super me. timor et tremor venerunt sup me. Formido scz ꝓpter bonoꝝ ꝓpriorū amissionē: timor ꝓpter appetitus naturalis destructionē. timor ꝓpter vnionis naturalis ⁊ amabil⁹ dissolutionē. C Scdo in auctre allegata ostēdit ipsius mortis generalitas ex eo ꝙ ipsa dicit ꝙ pertransijt in omēs homines. Et ista mortis ḡnalitas ex tribus ꝓuenit. Primo ex diuina eqtate: qz deus in primo hoie toti hūane nature que tūc in eo solo erat: legē dedit de ligno paradisi in quo eum posuerat dicēs Gene. ij. Quancūc̄ die comederis ex eo morte morieris. vñ qz ipse primus hō hmōi legis dei ꝓceptū trāsgressus fuit. nō solū ei⁹ ꝓpria. ſꝫ ḡnaliter ois hūane nature particeps ideſt ois hō ex diuina iusticia penam pdicte legis. i. necessitatis mortis incurrit. Et rō est. qz primi parentes ꝓstituti sunt a deo nō solō sicut quedaꝫ ꝓsone singulares: sed sicut q̄dam principia totius hūane nature ab eis in posterū deriuan de simul cū bñficio diuino pseruante a morte. Et iō ꝙ eorum petm totā hūana natura in posteros tali bñficio destituta mortem incurrit. Et ideoir. ſ. corꝫ. xv. ꝙ in adā oēs moriuntur.

Scdo ꝓuenit generalitas mortis ex diuina pietate. Nullus est em̄ hō in hac vita q̄ nō vinat in aliqua miseria culpe vel pene. Nō em̄ solū pena: sed etiā culpa ad miserios pertinet. Propter qō ōr Prouer. xiiij. ꝙ miseros facit populos petm. Ūñ quia nullus homo viuit aut sine culpa aut sine pena: ideo quilibet homo viuit in aliqua miseria: immo sicut dicitur Job. xiiij. Hō natꝰ de muliere brevi viuēs tēpore repletur multis miserijs Et quo pīs ꝙ oīs homo si semp hic viueret semp in miseria esset. Ūñ er magna dei pietate est: ꝙ quādocꝫ homo q̄libet ab hac miseria subtrahatur: ⁊ ad beate vite requiē perducatur. Et ideo dicitur Eccli. xxx. Melior est mors ꝙ vita amara: et requies eterna ꝙ longuoꝝ perseuerās. Tertio prouenit generalitas mortis er cōmuni defectibilitate. Cuius autem defectibilitatis necessitas in quolibet homie ꝓuenit ex duobus. Primo ex ptrarioꝝ cōpositiōe: qz corpus hois est cōpositū ex quattuor elemētis ptrarijs. Et ome tale cōpositū necesse est aliquando

deficere ⁊ corrũpi. Scõo puenit ex insuffi
cẽti restauratione: qm̃ cu vita hois ex ca
lido cõseruetur ⁊ hũido: ⁊ calor continue
ꝓsumat ipm̃ humidũ. ops ꝙ fiat deperdi
ti seu consumpti humidi restauratio p ali
mẽtũ assumptũ. Sed illud qõ ex alimento
aggenerat est quasi extraneũ respectu eius
in quo fundat virtus speciei hũane. Unde
sicut vinũ ꝓ admixtionẽ aque paulas
rim minorat ⁊ tandẽ deficit. sic in homine
necesse est diminui ⁊ tandẽ mori: vt dr in
primo de gñatione. Propter qõ dr Eccli.
xliij. ꝙ oẽs ĩ corruptiõe sum⁹. s. mortẽ. D

Tertio in quẽte inducta tangit gñalita
tes culpe: cũ dr. In quo oẽs peccauerunt.
Et hec gñalitas veritatẽ hz tã de pctõ origi
nali ꝙ de actuali. Quantũ em̃ ad pctm̃
originale. Ada primus hõ fuit ille in quo
oẽs peccauerũt: qz. s. oẽs ꝙ seminaliter ab
ada ꝓpagãtur: pctm̃ originale cõtrahunt
ab ipo mor in ipsa sua atione. Et rõ est
qz persona ade in qua includebat natura
hũana: qñ peccauit infecit ipam naturam
Et qz a plona pmi parẽtis plone oẽs que
ab ipo seminaliter ꝓpagant naturã hũa
nã accipiũt: iõ talis corruptio nature de
riuat ad oẽs. Sicut si aqua corrũperet in
fonte: corruptio deueniret ad totũ riuum
deriuatũ ex fonte. Et ad istã generalitatẽz
pcti originalis referri põt qõ dr ĩ ps. xiij.
Oẽs declinauerunt simul inutiles facti
sunt. Et põt exponi, oẽs scz ab ada descen
dẽtes: declinauerũt. s. a rectitudine origi
nalis iusticie. Originalis em̃ iusticia erat
quoddã donũ supnaturale primo hoi di
uinit⁹ datũ in suis institutiõe ꝙ rõ subdẽ
baf deo: ⁊ iferiores vires rõi ⁊ corpus
aie. Hoc aũt donũ nõ fuerat datum primo
hoi vt singlari plone: sz vt cuidaz ꝓncipio
toti⁹ nature hũane. vt scz ab eo ꝙ originẽ
deriuaret ĩ posteros. Hoc aũt donũz acce
ptũ ꝑm⁹ hõ ꝙ liberũ arbitriũ peccãs amit
tit eo tenore quo sibi datũ fuerat: scz ꝙ se
⁊ tota sua posteritate: Ũñ defectus hmõi
doni. i. originalis iusticie ꝙ erat qdã hois
rectitudo: tota ipius hominis posteritatẽ
consequit. i. oẽs homines: qz oẽs ab eo de
scẽderũt. Et sic ps ꝙ oẽs a rectitudine ori
ginalis iusticie penz declinauerũt: simul
⁊ inutiles facti sunt ꝓpter carentiaz vitio
nis divine ꝙ est vita eterna ⁊ vltimus fi
nis hois. Nã inutile dicit qõ non ptingit
ad finẽ suum sicut medicina dr inutilis, qz
nõ valet ad sanitatez ꝙ est finis medicine
Et sic hõ inutilis dr qui ad finez vltimum
nõ puenit ꝙ est vita eterna. Sed per pctm̃
originale ꝑuati sunt hoes visione divine
essentie. Ũñ Innocẽ. tertius dicit in quadã
decretali ꝙ originale pctõ ꝑ pena debetur
carentie visiõis divine. Et inde est ꝙ pue
ri ꝙ moriũf nõ baptizati: qz nõ fuit purga
tũ originale pctm̃ per baptismuz: semp ca
rebũt visione diuina: ⁊ erunt semp in ũm
bo: ⁊ nõ habebũt vitã eternã. Et ideo ꝙ
pctõ originali oẽs infecti sunt. ptz ꝙ quã
tũ est ex eo oẽs inutiles facti sũt. Vic attẽ
dat pi lector ⁊ ꝛpiane ẽritatis cultor. ꝙ ab
vniuersali hac sñia vti moderniorũz tenet
ecclia excipiũt ẽgo maria ĩ ꝓceptiõe puris
sima: ꝙ ꝑ grazs pueniẽtẽ plenaria credit et
colit. Cõsequẽter dicẽs. ꝙ nõ est ꝙ faciat
bonũ ⁊ b ꝓpter ꝓnitatẽ hoim ad malũ et
difficultatẽ ad bonũ: ꝙ sunt ex pctõ primi
parẽtis secuta. qz subtracta originali iusti
cia: iferiores vires rebellant rõi: sicut rõ
deo: ⁊ corp⁹ aie. Ex quo sequiũ difficultas
ad bonũ qõ est ꝑm rõnẽ. ⁊ ꝓnitas ad ma
lũ qõ tũ sensualitati ⁊ carni videt bonuz.
Vel subtracta gra ꝓpctm̃ non est ꝙ faciat
bonũ: qõ sit vite eterne meritoriũ. Sed ne
credaf ꝙ in hac gñalitate rps includatur.
subdit ps. nõ est vsq; ad vnuz. i. excluſue
ꝑter vnũ scz xꝑm qui non fuit in originali
pctõ cõceptus. Et iõ negz ab originali iusti
cia declinauit, negz ꝑ puationez divine
visionis inutilis fact⁹ fuit: negz diff cultz
tẽ ad bonũ ⁊ ꝓnitatẽ ad malũ habuit. et
iõ oia bñ fecit. De ꝑdicta etiam gñalitate
originalis pcti dicit apls Rom. iij. ꝙ oẽs
peccauerũt ⁊ egẽt gria dei. Põt etiaz ꝑdi
cta gñalitas ꝙ dicit ꝙ oẽs peccauerũt re
ferri ad actualia pcta. quia sicut dr Jaco.
iij. In multis scz pctis offendim⁹ oẽs scz
vl moraliter vl venaliter qz excepto xpo
et beata virgine matre eius: de omnibus
aliis dr. s. Job. s. Si diterim⁹ qz pctm̃ non
habemus: ipsi nos seducimus ⁊c.

Secundo ostẽditur ĩ au

ctoritate ꝓncipali ꝙ morimur ꝓtinue fine
interpolatiõe. ⁊ iõ assimilat mortalitatem
hois aque labẽti: cũ dicit. quasi aque dila
bimur. Aque em̃ que labunf ⁊ decurrunt
sup terrã. sunt aque fluminũ vel torrẽtus:
Assimilaf ergo hois mortalitas siue mor
talis vita: Prio aq fluuioli de qua ꝓtinue

pars post partem dilabitur ⁊ pertrãsit. Un
de Sen. Quotidie aliqua pars vite nostre
dirimitur: Et Bregz. nostrum augmentum
decrementũ est. Et Sap̃. v. Nos nati conti
nue desinimus esse. Ouidius. Preterevunt
anni more fluentis aque. Fluuius autem
terminatur ad mare. ⁊ vita etiaz hominis
terminatur ad amaritudinẽ mortis. Job.
xij. Aque inferiores: idest hoes ĩ terra: qa
aque superiores: idest angeli sunt: sz infe
riores descẽdũt in mare mortuuz. i. in ama
ritudinem mortis temporalis vel eterne si
sint finaliter pctores. Item mortalitas ho
minis assimilaf aq torrẽtz. qz lz aliqũ mol
tũ abũdet ⁊ cũ ĩpetu ad sara ꝓcitẽ sonũ
faciaz cito tñ siccaf ⁊ deficit ⁊ nihil ibi re
pertf de ea. Sic qñqz hoes hui⁹ mũdi li
cet frequẽter multũ abũdent de bonis tpa
libus ⁊ diuitijs: ⁊ ad sara superiora intuen
tes magnũ sonũ fame sue ⁊ nois faciãt: tñ
cito ꝑ mortẽ deficiũt ⁊ ad nihilũ deveniũt
Unde in ps. lvij. Ad nihilum deuenient
tanq̃ aqua decurrens.

¶ In quib⁹ qdẽ verbis de oĩb⁹ mortalib⁹
hoibus loquẽtib⁹ debemus attẽdere duo.

Primo totalem defectionem: quia ad ni
hilum deuenient.

Secundo similitudinariã declarationẽ:
quia tanq̃ aqua decurrens.

Circa primã aduertẽdũ est ꝙ sicut dicũt
doctores cõiter nec hõ nec aliqua alia crea
tura põt ꝑm rei veritatẽ redigi in pure ni
hil: Quia deus de sua potẽtia absoluta be
ne faceret posset: qz sicut oẽs creaturã ex ni
hilo ꝓduxit inesse: ita etiã potest illã redu
cere ab esse in nihilũ: qz creatura nõ solum
ꝓducif a deo agente inesse: sed etiã per di
uinã actionẽ cõseruaf in esse, ꝑm illud De
bie. s. Portãs oia verbo virtutis sue. Ubi
dicit Aug. ⁊ sumif de ẽrto sup Gen. Sicut
a deo creata sunt oia: ita ẽ ꝙ eoz imutabilia
cõseruãtur. Creatoris em̃ dispositio causa
subsistẽdi ẽ omni creature: ꝙ si ab eis tenẽ
dis ꝙ cõdidit aliqñ cessaret: simul oĩa rez
species ⁊ nature cõsiderent. Et ꝓptereã
etiã beat⁹ Bregz. dicit ꝙ oia in nihilũ ten
derent: nisi manu omnipotentis tenerenf.
Sed ꝑm ordinem a divina sapiẽtia in ipis
rebus creatis institutum nunq̃ aliqua pu
ra creatura in pure nihil redigiẽ: nec etiam
redigi potest. Unde homines ꝙ mortẽ ꝑm
rei veritatem non deueniũt ad nihilũ nec
ex parte corporis qõ in aliud corpus resol
uitur nec etiam ex parte anime: que etiam
separata a corpore remanet in sua substan
tia ⁊ esse intellectuali. Et ideo in auctorita
te allegata dicũtur morientes hoies ad ni
hilum deuenire quãtũ ad apparentiaz sen
sus: quia ala separata invisibilis est: ⁊ nõ
perceptibilis sensu. Unde resoluto corpo
re vel sub terra recõdito: nihil vltẽ⁹ ap
paret de hoe ac si esset redact⁹ in nihilum.
Et ideo dicit Sap̃. ij. Nos ex nihilo nati
sumus ⁊ post hoc erimus quasi non fuer
mus scz quantũ ad apparentiã sensus: vel
quantũ ad bona ꝑsentis vite. Nota etiam
qõ dicit btus Augu. ꝙ pctm̃ nihil est. ⁊ ni
hil fiũt hoes cũ peccãt. Qõ ideo dictũ est
qz in omni pctõ includitur priuatio. Nã si
est pctm̃ omissiõis. est pura priuatio si con
sideref illud solus qõ ad pctm̃ refrif sicut
de essentia pcti existẽs. quia ꝑ se loquendo
omissio non est actus. sed cessatio ab actu.
Sed in ipa omissione vt quidaz dicũt sem
per fit aliqs act⁹ volũtatis. qui. s. est causa
ipi⁹ omissionis. siue fit causa omissionis ꝑ
se. vt quia est cum precisione omissionis.
sicut cum aliquis vult ludere cũ debet ire
ad ecclesiam sciens ꝙ ad hoc cõcomitatur
nõ ire ad ecclesiã. ⁊ cũ quarus vult retine
re pecuniã vel aliud ꝑ se. ⁊ ideo omittit fa
cere elemosynã. Sive etiã fit causa omissi
onis ꝑ accidens. sicut cum alicui voluntas
rie occupato circa aliquẽ actũ nõ venit in
mentem illud qõ facere tenef. ⁊ sic ex obli
uione vel inaduertẽtia omittit illud. ⁊ ta
lis actus volũtarius qui est causa omissio
nis siue ꝑ se siue ꝑ accidens quãdoqz prece
dit omissionem. sicut quãdo aliquis ex ni
mia occupatõe incipiẽs tarde dormire im⁹
pedif ne surgat matutinarũ hora. Aliquã
do nõ est simul cũ ipa omissione: sicut cum
aliquis volẽs videre spectacula hora misse
vel dormire. omittit ire ad ecclesiã. Sic ergo
si cõsideref omissionis peccatũ solus vt
priuatio quedam. i. vt cessatio ab actu. sic
nihil est. ⁊ idem dici põt de peccato trans
gressionis. scz ꝙ dicatur nihil ratione pri
uationis quã includit. Nam peccatũ trans
gressionis non est priuatio tm̃. sed act⁹ pri
uatus ordine debito. ⁊ ꝑm ipam priuatio
nem dicitur nihil. sicut furtum vel adulte
riuz est actus inordinatus. Eo ergo modo
peccatũ nihil est. quo nihil fiunt homines
cũ peccant. nõ quidẽ ita ꝙ fit ipsum nihil.
sed quia inquãtũ peccant ex actus priuat⁹

Universidad de Deusto
Biblioteca

ordinē debitō. Et ꝑm ipsam priuationē dicitur nihil: vel ꝑm cōmunē vsuꝫ loquendi: quando aliquis perditis magnis diuitijs venit ad magnā paupertatem: vel perdito magno statu dejcitur in magnam humilitatem: consueuit dici. iste deuenit ad nihilum. Et sic accidit peccatum: quia perditis diuitijs ſpūalibus scz virtutum ⁊ merito rū ꝑ peccatum efficitur omnino pauper in anima: ⁊ de statu gre et charitatis in quo adnumerabatur inter filios dei. Deuenit ad statum miserrimum reproborum et damnatorum. Et ideo vere peccatum dicitur ad nihilum redigi q̄uis miser hō dū peccat hoc nesciat: quia non attendit. Unde ps. lxxij. ex persona peccatoris dicitur: Ad nihilum redactus sum ⁊ nesciui.

B Scōo declarat in auctoritate allegata q̄ hoies mortales ad nihilū deueniūt per similitudinē aque fluētis. vnde dicit sicut aque decurrēs. Qō exponit glosa de aqua torrētis cui⁹ alueꝰ qſiꝫ ex multis pluuijs inundantibus multa aqua replef: ⁊ tūc decurrēs magnū sonitum facit: sed desinente pluuia dilabif aqua ⁊ cōtinue diminutus ita in breui siccatur: vt nihil ibi de illa inueniatur. Sic q̄ꝫ hō mortalis multis fauoribus fortune vel mūdi ꝯcurrētibus repletur multis diuitijs ⁊ bonis tēporalib⁹: tūc habēs cursum fortune facit sonū ex audītu noīs ⁊ fame sue: sed cessantib⁹ fortune fauoribus ⁊ currēte vita sua ad mortē ⁊ extenuata aqua vite sue ꝑ senectutē vel infirmitatē: ita tandē per mortē consumitur vt ad nihilū redactus dicatur. iij. Regū: xvij. Post aliquātō dies siccatus est torrens: eo q̄ nō essent pluuie. Nō solū aqua torrēt⁊: sed etiā si sit aqua maris. i. vita hoīs posīti i magna amaritudine aduersitatis: vel aqua dulcis fluuij: idest vita posita in dulcedine prosperitatis: siue sint flumina magna. i. magni ⁊ potentes: siue riuuli. i. parui ⁊ humiles: oēs tandē siccabūtur. i. deficient per mortes. Un Esa. xix. Arescet aqua de mari: ⁊ fluuius desolabitur atq; siccabitur: ⁊ deficient flumina: attenuabuntur et desiccabuntur riui aggerum.

Tertio in auctoritate

principali ostenditur q̄ nos moriamur humiliter sine ambitione: quia in terrā dejcimur: ⁊ non in sublime extollimur. Dec est ergo terra sepulture que ex cōmuni viu et nature cōditiōe oībus debetur. Unō quidā petit pōt dicere alteri illud Ruth. j. Que te terra susceperit morientem: in ea moriar: ibiq; locum accipiam sepulture. Nec refert q̄ quidā sepeliunf in petra: cū ⁊ ipa petra ex terra fit. i. ex luto terre. q̄ dum fortiter ꝑ suarum partium coagulationē constringit in lapides cōmutaf. Un Amb. dicit. Petre sunt ossa terre. Iterū eriā quia corpus in petra sepultū in puluerē siue terrā tandez reuertif. Undein hac terra corpis ⁊ sepulcri oīs dignitas ⁊ sublimitas ⁊ potestas hoīs humiliaf ⁊ deponif. Propterea legif in gestis alexādri magni q̄ lapis quida missus fuit alexādro: qui posit⁹ in vna pte statere ponderabat plus q̄ oīa quecūq; ponī potuissent in alia pte. Posito ꝫo puluere super eū minus ponderabat q̄ quodcūq; aliud qō poni posset in alia parte statere. Qō videntes multi sapientes nimis mirabuntur: quoꝫ vn⁹ ait. Iste lapis dñe vobis demonstrat quid estis. Nūc em̄ viuus plus ponderatis q̄ totus mundus q̄ vos sustinere nō potest: sed posito super vos puluere i morte minus eritis q̄ aliquis mūdi. Eccli. ix. Quid superbis terra ⁊ cinis? Sed notādū q̄ est alia terra per similitudinē dicta: non tamen infima sed summa: non morientiuꝫ sed viuentium: ad quā post mortem elevaf anima sancta: in qua habitantes perfruuntur eterna gloria. Cuius habitationem desiderabat dauid dicens. ps. cxlij. Portio mea domine sit in terra viuentiuꝫ. Ad quā nos perducat iesus benedictus dei filius rer gloie. Amen

¶ De velocitate mortis hūane. Ser. vij.

Emor est quo

m niam mors non tradat. Eccli. xiij. Videmus naturaliter q̄ vnum contrariū aliud expellit ⁊ tollit: sicut virt⁹ medicine: q: ptraria ptrarijs curant. Unde nisi virtus medicine contrariaretur infirmitati: nequaq; tolleret eaz. Propter qō cōtra infirmitates calidas: frigida medicamēta exhibentur: ⁊ econtra. Adarima autem infirmitas anime est superbia: que est vt hydropisis tumens: vel auaritia: que est vt febris ardens ⁊ sitiens: ⁊ etiam luxuria que est vt lepra fedans ⁊ inficiens. In morte autez hominis est mundi derelictio que opponitur auaritie; ⁊ sepulture humiliatio q̄ opponitur superbie: corporis destructio que opponitur luxurie. Et idcirco ad has infirmitates tollendas maxime valet mortis memoria. Valet enim contra superbiam. Unde Antiochus. ij. Machabeorum. ix. Mortali infirmitate percussus ⁊ occupatus se sentiens mortis timor cepit grauī superbia deductus ad agnitionem sui venire et se humiliare. Valet etiaz contra auaritiam: quia facile contēnit oīa qui semper se cogitat esse morituru: put beatus Piero. dicit. Valet insup ad expellendam luxuriā: q: vt dr Eccli. xj. Malitia vnius hore obliuionē facit luxurie. i. recogitata et ad memoriaz reducta. Et hinc est q̄ in ꝓbo ꝓpositio nō inutiliter homo q̄libet viuēs inducif ad mortis reminiscentiā cū dicitur. Memor esto. B In quib⁹ verbis ostenduntur tria.

Primo q̄ debet in nobis p̄uenire mortis reminiscentia: cū dicitur. memor esto.

Scōo q̄ debet nobis exterrere ipsi⁹ mortis inimicitia. quoniaz mors que scz est inimica vite et eius destructiua.

Tertio q̄ debet nos premunire mortis festinantia: quoniam nō tardat.

Inducitur ergo primo

homo ad mortis reminiscentiā: cum dicit. memor esto. Ubi aduertendū est q̄ prudēs homo q̄ habet ire ad aliam patriam primo habet in memoria et in consideratione sua terminus vie sue: deinde attēdit an habeat tempꝰ multū vel parū quantū sufficiat ad faciendū viam suam vt expedit. Et si videt se habere tēpus modicum: magis festinat se expedire de his que p̄tinent ad iter suum. Nos aūt oportet ire ad aliaz patriā: q: non habem⁹ hic manentē ciuitatē sed futuram inquirimus. vt dicit aplūs Hebre. xiij. Et ideo finaliter oportebit nos oīa hic relinquere et nihil aliportare poterim⁹: sicut ille q̄ exit de hospitio alieno: relinquit hospiti q̄ sua sunt: et que in hospitio inuenit quando intrauit. Nos autem nihil intulimus in hūc mundū: nec dubiū q: nec auferre quid possumus. vt dr. j. Timo. vj. Debemus ergo primo habere in memoria terminuz vie. i. terminum vite nostre qui est ipsa mors et attendere q̄ ad debite faciendum iter nostrum: tempus valde breue est. Quia sic habemus facere viā istam vt in termino eius scz eternam vitam ⁊ requiem: ad qō est necessarium q̄ bene operemur et bene viuamus. Unde. Augu. dicit q̄ ad hoc prodest homini bene viuere vt detur ei semper viuere. Et ideo ex quo hoc tempus qō habemus breue est. i. in quo possumus bene viuere et bene operari: debemus multum festinare et sollicitari. vt dum tempus habemus operemur bonum. Gal. vj. Et sic habemus duo. Primū est q̄ debemus festinare ad bene operandaz ꝓpter temporis breuitatez. Secundū est q̄ debemus habere i memoria finem vite nostre. i. mortem. Et de istis duobus dicitur Eccli. xxxvj. Festina tempꝰ et memento finis. B In quibus quidem verbis facit tria:

Primo inducit ad accelerationem operis: cum dicit. festina.

Secundo ad p̄occupationem temporis: vnde dicit. tēpus scz p̄ueniendo.

Tertio ad p̄uisionem mortis: cū dicit memento finis.

Quantū ad primū nos videm⁹ q̄ illi q̄ veniūt ad ciuitatē de sero tarda hora: festinant venire cito anteq̄ porta claudaf: ne remaneant foris et habeāt malū hospitiū. Sed nos sum⁹ in tarda hora dei: q: nouissima hora est: et ciuitas ad quam debem⁹ venire est celestis hierusalez: in qua est pax et beatitudo eterna: et porta per quā ingredi oportet peccatoris est diuina mia que aperitur peccatori per penitentiam. hec porta claudif in nocte. i. in morte per iusticiam q: postea non est tempus pnie vel misericordie. Un si volumus ingredi ciuitatē celestē opz nos ante mortez festinare ad penitentiā. Noz penitentia post mortē est cino inutilis: q: iam clausa est ianua celestis glorie ipsi pcōri sine penitētia decedēri. Sed penitētia in hora mortis est valde dubitabilis. Prio q̄dē: q: talis pnia nō videf voluntaria: cū in opa nra bona vel mala: ⁊ meritoria vel demeritoria sint inquātuz voluntaria sunt ꝑm Aug. Sz si q̄s ꝓponit penitere solū i morte: nō videf voluntarie penitere: q: si mors nūq̄ veniret nūq̄ peniteret. Et sic cū vellet mortē nūq̄ venire, nūq̄ vellet vere penitere. Et ideo si tunc tātuz peccā dimittit non videtur esse ex voluntate sed ex necessitate. Unde Augustinus dicit in libro de penitentia. q̄ si tunc tantuz peccare desinis quando iam amplius peccare non potes: peccata te dimiserunt; ⁊ non tu illa

Universidad de Deusto
Biblioteca

Item quia illa penitentia est nimis impedita: Videmus enim q vna qualitas impedit ne alia sentiatur: sicut patet in saporibus. Cum enim gustus est infectus aliquo sapore amaro: non discernit alios saporeꝫ: qz omnia que gustat videntur sibi amara. Si militer in coloribus. Si pupilla oculi esset colorata aliquo determinato colore: non posset discernere inter alios colores: quia oia que videret viderent sibi esse illius coloris: sicut in vase vitreo colorato aliquo colore determinato: liquor q̃liber immissus videf esse illius coloris, ita q vinū albū videf rubeū in vase vitreo rubeo. Sed sicut vnus color vel sapor impedit aliū, ita et vna delectatio impedit aliā. s. delectatio sensibilis intellectualē. Propter qō 1. Joan. ij. Nolite nō nec appetere ea que sunt spūs dei. Et si militer dolor sensibilis impedit intellectualez: et tanto magis quāto intēsior est. sz ois dolor sensibilis superat a morte vel a dolore qui mortē inducit: dolor autē cōtritiōis qui est ē volūtate: idest in displicētia voluntatis debet esse maximus. Unde vt dicit Augst. Ois dolor in amore fundat: sed amor charitatis in quo fundatur dolor contritionis excedit oēs amores: ergo dolor contritionis debet excedere oēs dolores. Unde sm Augu. in lib. de penitētia. Culpabiliter est damnandus qui potest flere damna corporis vel amici: et nō potest flere dānu aīe de amissione dei. Non ergo potest hō simul ad tales duos dolores attendere. Et super hoc etiaz additur impedimentuz ppinquoruz circūstantiū et expectantius solā relicta temporalia: et frequenter molestantiuz et impedientiuz ne bene disponat que disponere debet p anima sua. Item talis penitentia ē nimis modica: qz nimis habet breue tempus. Cuz nos frequēter videam9 q malu facilius et breuiori tempore inducantur q̃ remoueant. Nam in modica hora dom9 succendit. sed nō in modica succensa extinguitur. In modico etiaz tēpore sanus infirmat: sed nō in modico infirmus sanatur: Minimā filum cito potest in multis neruibus innodari. nō tamen cito solui. Sic homo peccator: q toto tempore vite sue se innodauit vinculis petō et longo tēpore iacuit in peccatis: quomodo in tam modico spacio soluf et liberari credit: Propter hec eis hortat nos apls Heb. iij. dicēs. Festinemus ingredi in illaz requiē. Festinemus ergo ad penitentiam ante mortem ingredi idest vt ingrediamur per diuinaz misericordiam in illam requiem scz eternam. Nota q̃ quando aliquis est in loco nō tuto et est imunitus: et sentit contra se venire hostes suum fortiorem se: festinat exire de loco illo: et fugere ad tutiorem locum ne comprehendatur ab hoste et pereat. Locus autem non tutus est mundus vel statꝰ peccati. in quo homo stat semper in periculo: et nos est minutus armis spūalis gratie dei et virtutū: et hostis validior: videlicet diabolus vel mors venit vt comprehēdat eum et deducat ad carcerē inferni et ad mortez eternam Et ideo debz homo festinare et fugere ad penitētia: vt fugiat a statu peti antecq̃ mors supueniat: et fugere ad statum tutiorem scz gratie dei i quo saluef. ij. Reg. xv. habetur de dauid. qui existens in hierlim: et audiēs q̃ vniuersus israel sequebaf absalonez. ait seruis suis. Surgite et fugiamus: nō enim erit nobis effugiū a facie absalonis. Festinate egredi ne forte veniens occupet nos et impleat sup nos ruinā. Dauid ergo in hoc loco significat rationez et mentē hoīs: cui9 serui sunt mēbra corpis: vel vires aīe existenti in petō. Absalō aūt significat mortē quē oēs populus sequif. qz oēs vadūt post mortez: Quisq; enim citius alio pertingat ad eam. Qō cōsiderans dauid. idest rano hominis peccatoris: cōmonet oēs seruos suos. idest oīs potentias. dicens. Surgite scz a casu peccati per penitentiaz. fugiam9 scz peccatū: qz nō erit nobis effugium a facie absalōis. idest a morte. Festinate ergo exire scz a statu peccati per pniam: ne forte veniēs absalō. idest mors occupet nos ex improuiso: et impleat super nos ruinā scz eterne damnationis. Nam ruina peccatoris inchoatur in morte: sed implef in eterna damnatione. Secundo in auctoritate allegata ecclesiastici inducitur hō ad precupationez temporis. cū dicit. festina tēpus. i. ante tempus. scz mortis vel iudicii. Agricola enim si nō coleret nec seminaret terram suaz ante tempus messis. nō recolligeret fructum. Sic qui ante mortem nō colit agrum anime sue, et non mittit semina electosynarū et aliorum bonoꝝ operuz ex quibus nascunf fructus meritoz nō recolligit tēpore messis. idest mortis vel iudicij fructum mercedis eterne. Propter qō sollicitamur. Eccli. ij. Operamini opus vestrū āte tempus et recipietis mercedem vestram in tempore suo. Nota q̃ opera bona que facimus dñi sunt et nostra. Domini quidem per gratiā preueniētem: sed nostra quādo fiunt non ex coactione sed volūtarie ex nostra libera voluntate. Unde Gregz. Opera bona que facim9 et dei omnipotetis sunt et nostra. Dei per preuenientē gratiā: et nostra per subsequentem liberam voluntatē. Audit ergo ecclīastic9 dicere. Opamini non fitis ociosi: opus vestruz. i. voluntarie facite nō coacti: ante tēp9. s. mortis vel iudicij tūc enim nō erit tēpus operādi sed recipiēdi Eccli. xviij. Ante iudicium para iusticiam. Nunc ergo ante illud est tempus operandi Apls Gal. vj. Dū tēp9 habem9 operemur bonū. C Tertio in auctoritate pfata inducitur hō ad pulsionē mortis: cū dicitur. memēto finis. i. mortis. Aduerte differentiā inter bonos et malos: qz finis malorum est mors. Habēt enim finē coniunctū: finem ppinquū: et finē vltimū. Finis cōiunctus est mors culpe: finis propinquus est mors nature: sed finis vltim9 est mors gehenne. Unde Ro. vj. Finis illoꝝ scz peccatorum ē mors. Et ibidem. Stipēdia peccati mors: sed finis bonoꝝ nō dr esse mors sz vita: nō talis sed eterna. Et ad istū finē pueniunt per sanctificationē factoꝝ et etiā p fructuz idest p merita bonoꝝ operuz. Un talibus dicit apls Ro. vj. habetis fructum vestrum in sanctificationē: finez vo vitā eternā. Patet ergo q̃ est tripler finis de quo vult dicere sapiēs q̃ hō debeat habere memoriaz cum dicit, memento finis.

Primus est cōmunis bonis et malis. scz mors nature.

Secundus est propriꝰ tm malis: scilz mors gehenne.

Tertius cōperit tm bonis. s. gloria prie

De his dr Eccli. vij. Memorare nouissima tua: et in eternū non peccabis. Nouissimū vite presentis est mors nature: nouissimum anime peccatricis est mors gehēne: sed nouissimū bene morientis est gloria vite eterne: q si homo in memoria et in actu cōsiderationis haberet: in eternum nō peccaret: idest nunq̃ peccaret. D

Secūdo ostēditur i auctoritate principali illud qō maxime debet terrere hoiem scz mors. q est vite et nature inimica. Eccli. xxiij. Contra virum mors.

Nota quando aliquis crudelis miles ivit cum scutifero suo querendo inimicū suum: et inueniret eū in aliquo loco dormientem et inermē: tūc pro velle suo ipse et scutifer suu irruerent in eum et prenalerēt et occiderent si vellent. sed si talis ante habuisset oculos apertos et vigilasset et preuidisset eos venientes a remotis aut fugisset ad tutiorez locum: aut se armasset: et se preparasset. ita q̃ forte euasisset manus ipoꝝ. Miles iste diabolus est qui ex inuidia inimicaf hoīz et semper vadit querendo quomodo possit eū capere: et aīam eius spūaliter extinguere. Sed quasi scutifer diaboli cōtra hominem petōrem est mors: que scz preuenit ad occidendum corp9 et diabolus sequif ad rapiendū aīam. Propter qō dr Abachuc. iij. q̃ ante facez eius ibit mors. Egredief diabolus ante pedes eius etc. Et si miser petōr habet oculos mētis tūc clausos et dormitat in lecto peccati: tūc mors pualet cōtra corpus: et diabolus cōtra aīam rapiens eaz et ducēs eā secū in infernū. Sed si hō tunc vigilaret et haberet oculos apertos et illuminatos ad preuidendā mortem ante. et fugeret ad pniam. et preparet aīam suā et munireteā cū armis sacramentoꝝ scz penitentie et sacre communionis et extreme vnctionis et iuuaret se elemosynis et sctis oratiōnibus et fletib9. in pugna mortis cuaderet manus diaboli. et nō pualeret cōtra eū. Propf qō peterebat ps. ps. xij. a deo. Illumina oculos meos ne vnq̃ obdormiā in morte. neq̃ dicat inimicus meus pualui aduersus eum. E Jn quib9 verbis aduerte q̃ q̃rnoz petebat ab eo. contra quattuor modos male morientiū. Nam quidā sunt qui moriunf

Ut excecati.
Quidam vt soporati.
Quidam vt obstinati.
Quidam vt victi vel superati.

Moriuntur quidem vt excecati oēs qui moriuntur in cecitate infidelitatis. Unde apls. ij. Joan. iij. Deus huius seculi excecauit mētes infideliū. Isti sunt similes sansoni. qui cecus existens dixit. Moriatur aīa mea cū philistijm. Judicū. xvj. qz tales cuz moriūtur i corpe morte tēporali. moriunf etiā in aīa morte eternali. simul cum philistijm. i. cū spūs demonibus. Unde etiā in hora mortis diabolus christianos maxime tentat de fide. vel q̃ non sit alia vita et anima non remaneat post corpus. vel q̃ pen

Universidad de Deusto
Biblioteca

tentia nihil valeat: ꝛ de similibus. Subla
to ergo lumine fidei ab intellect⁹ oculo: fa
cilter vincit eos in pugna mortis: faciens
obstinatos ꝛ impenitentes. Et hoc figura
tum est. j. Regum. xj. in naas rege filiorum
amon: qui dixit viris iabes. In hoc feriam
vobiscum fedus vt eruam omnivestrū ocu
los dextros. Voc enī ex industria petiuit:
volēs eos facere inualidos ad pugnandū.
Unde cum homo portet scutum in sinistra
parte eleuando scutū in altum cōtra ictus
obturat oculus sinistrum. vnde si tunc care
ret oculo dextro neutro oculo videret: et
ideo se defendere non valeret. Quasi enim
lumen sinistri oculi est notitia naturalis
q̄ facilter obscuratur ꝛ impeditur ex ali
qua ignorantia vel fantasia: vel etiā infirmi
tate: vt ptz in freneticis. Sed quasi lumen
oculi dextri est lumē fidei: quo sublato nō
vtitur hō armis sacramētoꝝ: ꝛ tunc diabo
lus vincit aiam sicut vult. Un ꝑtra hoc pe
tebat p̄s. xix. Illumina oculos meos. scilz
mētis. lumine vere fidei. Sz nota q̄ sicut
oculi corpis excecantur q̄ndq̄ ex malitia cu
iusdā infirmitatis ex aliquo humore corru
pto defluēte i oculos: ita etiā oculi mentis
excecant ex malitia pcti. ꝑm illud Sap̄. ij.
Excecauit illos malitia eorum. que cecitas
maxime ꝓuenit ex amore corruptionis cu
piditatis vel etiaz carnalitatis filioꝝ ꝛ ne
potū: sicut ptz in vsurarijs: ꝛ in ditatis de
illicito lucro: q: etiā in morte nolūt cōfite
ri: vel sufficienk cauere de restitutione. Sz
excecati ſteri⁹ ex cupiditate vel amore car
nali filioꝝ ꝛ nepotū cadūt in baratrū eter
ne dānatiōis. Ut ergo oculi pctōis i mor
te illuminenk lumine gr̄e ꝛ nō morianſ ex
cecati. ops primo q̄ inunganſ ꝛ mūdentur
collyrio vere pnie ꝑm illū Apoc. iij. Collyrio
inunge oculos tuos vt videas. Et apls
Ephe. v. exurge a mortuis. i. apctis mor
talibus. ſ. p pniam: ꝛ illuminabit te xp̄us.
Quidā ho alij sunt q̄ moriunk vt soporati
scz sopore pcti. Et tales sunt q̄ moriunk in
pctō, impenitentes ꝛ desperati. Et isti sunt
similes ysaie: cui iahel infixit clauū p tem
p⁹ q̄ sopore mortis sociās defecti ꝛ mortuꝰ
est vt ōr Judicū. iiij. Sic diabolus hoī nō
vigilāti sed dormiēti in pctō: infigit clauū
obstinatiōis ꝛ desperationis: ista q̄ sopor
mortis corpalis vel pcti sociak pene mor
tis eterne. Et ideo contra hoc petit p̄s. xix.
Ne vnq̄ obdormiam in morte. Sicut dicit
glo. Ille obdormit in morte qui moritur in
aliquo crimine inuolutus. Et talis est qui
tempore mortis nō excitatur: nec conuerti
tur vt surgat p penitentiā a somno pecca
ti. Qō precipue ꝓuenire videt ex defectu
timoris. Nam frequēter cōtingit q̄ pctōr
iez grauiter infirmetur: tamen non credit
tunc mori: sed sperat euadere. Et medici ꝛ
alij amici iez dubitent: nolūt sibi dicere ve
ritatē: siue faciant hoc ex cupiditate siue ex
timore q: ergo nō credit mori: nō timet. et
ideo non curat facere pniam ꝛ ordinare fa
cta aīe sue. Et quo accidit q̄ nonnunq̄ oc
cupak a morte: ꝛ morik in pctō sopit⁹. hoc
figuratū est. ij. Reg. iiij. in ysboseth. ōr enī
ibi: q̄ rechab ꝛ banaa igressi sunt feruenti
die domum ysboseth: qui dormiebat super
stratus suū ꝛ ācilla ostiaria dom⁹ purgās
triticū obdormiuit. Cūq̄ ingressi fuissent
domū portiētes interfecerūt eū. ysboseth
dormiēs in lecto significat petōrē quiescē
tē ꝛ manentez in pctō: ad quem in feruore
diei. i. i feruore infirmitatis: intrāt ad vsu
rariū infirmū vel diuitem auarū rechab: q̄
interpretak teneri tudo. i. consanguine⁹ q̄
cūq̄ vel ꝓpinquus ad assistēdū ꝛ seruiēn
dū ei. vt ostēdat erga eū teneritudinē amo
ris: vt dimittat sibi de bonis suis ꝛ banaa
qui interpretak venit gratificatus: ꝛ signat
medicū cui⁹ medicatio ꝛ aduent⁹ est mul
tū grat⁹ infirmo. Sed isti videtes infirmū
aggrauari ꝛ nō indicādo sibi: nec pmitten
do aliq̄n q̄ ingrediank religioſi qui sollici
tēt eū de alia sua: tollūt ei timorē mortis: q̄
intelligitur per ancillā ostiariā purgantem
triticum. Nam timor mortis ꝛ pene voca
tur timor seruilis. Unde bene per ancillas
significak: qui tū timor ad penitētiā indu
cēdo purgat triticū. i. animū. qui si purgā
tus esset reponeret i horreo celi. Sed hec
ancilla bene obdormit quādo talis timor
in infimo morīēte nō cōsurgit. Et dicitur
ancilla ostiaria. q: talis timor in domū aīe
introducit amorē. sicut sera introducti filiā
in conū. vt dicit Aug. Et sic dū talis impe
nitens morik. ptz q̄ rechab ꝛ banaa. ſ. con
sanguinei seu domestici eius interfecerūt
eū quia inimici hoīs domestici eius. vt ōr
Michee. vij. Quidam ho alij sunt qui mo
riuntur imꝑparati: quia scz mors nō inue
nit eos ꝓparatos ad eundum ad iudiciū
dei ad rededam bonam rationem de vita
sua. Nā sicut dicitur Deu. ix. Statutus est

hominibus semel mori: post hoc autem iu
dicium. Et post mortem non est tempus
ꝓparādi se. Propter quod dicitur Eccli.
xvij. Ante iudicium para iustificiam. Unde
notanter dic. ne obdormiā in morte. Stul
tus esset qui iturus ad bellum differret pro
curare arma vsq̄ ad congressum belli. Sic
qui differūt vsq̄ pugnam ꝛ tempus mor
tis ꝓcurare arma penitētie. Unde Eccli.
xvij. Ante mortem cōfitere. Nam instante
mortem homo graui occupatus infirmitate
male potest confiteri: quia male potest re
cordari peccatoꝝ suorum et male proferre.
Et ideo subditur. Uinus ꝛ sanus confitebe
ris. Quidam ꝥo alij sunt qui monūtur vi
ci et superati a diabolo: ꝛ tūc diabol⁹ ma
time insultat: quia si in morte vincit et su
perat: nū q̄ postea perdere potest. Et ideo
dicit ps̄al. in auctoritate inducta. Ne quan
do dicat inimicus meus scz diabolus insul
tādo prevalui aduersus eū. Si q̄s vult q̄
diabolus in morte nō prevaleat aduersus
eum sed potius ipse prevaleat: ops q̄ bene
armet se omnibus armis penitentie. Hoc
figuratū est i dauid de quo ōr. ſ. Reg. xvij.
q̄ prevaluit dauid in philistheum in funda
ꝛ lapide in nomine dñi. Funda est peniten
tia: lapis est christus in sacramento assum
ptus. quinq̄ lapides in funda dauid fue
runt sicut patet ibidez: ꝛ sunt quinq̄ peni
tentie opera quib⁹ philistei. i. diaboli vir
tus enervatur scz contritio: confessio: resti
tutio: oratio: ꝛ elemosyna. ℣

Tertio in auctoritate

principali ostendit q̄ debem⁹ nos premu
nire ꝓpter mortis festinantiā: quia nō rar
dat. Qn̄ sunt duo veloces cursores quorū
vnus cōtinuevadit versus alium: etiam si
a principio multum distarent: non tamen
eorum concursus tardaretur: sic cito cōue
nirēt. Et isti duo cursores sunt vita ꝛ mors
et vnus continue ꝛ velocissime currit ꝓlus
alium. quia scz vita nostra velociter et con
tinue currit ad mortem: ꝛ mors continue
appropinquat cōtra vitam. Unde propter
continuū decursum vite versus mortez di
cebat Job. Dies mei velociores fuerunt
cursore. Job. ix. q̄a scz continue dies hoīs
currunt ad mortē comedendo: bibēdo: dor
miendo: vigilando: ꝛ quicquid aliud faciē
do q̄ cursor nō facit. Et sequitur ibidem
Pertransierunt quasi naues poma portan
tes de quibus nescitur ad quē portum per
ueniāt vel quando vel si euadent a pericu
lo mortis. Item sequitur ibidem. Et sicut
aquila volans ad escam: que licz velociter
volet. nescitur tamen si comprehendet q̄ sō
sequitur. Ita ꝛ nos nescimus si ad salutis
portum peruenient dies nostri: si a pericu
lis mundi siue anime euadent: et si deum
quez sequunk apprehendent. Itez mors ve
lociter ꝛ cōtinue contra vitam venit vt eaz
succidat. Unde iam securis mortis ad ra
dicem arboris posita est succidens hoīs vi
tam: et aliquādo succidit vsq̄ ad corticem
senectutis ꝛ tunc arbor concutitur: necdū
tamen timet ruinam. Seneca. Tenue in
teruallum quo mors a vita diuiditur vix
est vnius digiti scz aduersus vitam cordis
aut corpis cuius domum suffodit. Unde
de die mortis potest dici illud Abachuc. ij.
Veniens veniet ꝛ non tardabit. Si ergo
tali die de congressu mortis contra vitam
homo vult esse in certo vt animam saltem
non perdat: non debet modo tardare con
uersionem penitentie. ꝑmillud Ecclesiasti
ci. v. Ne tardes converti ad dominum: et
ne differas de die in diem. Subito enī ve
niet ira illius. ꝛ in tēpore vindicte disper
det te. Quomodo enī homini impenitenti
ira dei et vindicta subito ex insperato ve
niat et eū disperdat. patet per multa exem
pla sacre scripture. Nam Pharao et egyptij
diu credebant viuere ꝛ israelitico populo
dñari: et tamen in mari rubro subito sunt
submersi. Exo. xiiij. Dathan ꝛ abyron sum
mo sacerdotio diu gaudere crediderunt: et
subito sunt absorpti. Numeri. xvj. Sodo
mite crediderunt diu viuere i fecibus suis
et subito sunt extincti et succensi. Genesis
xix. Sennacherib cum assyrijs obtinere et
possidere hierusalem crediderunt. et tamē
eorum centum octogintaquinq̄ milia ab
angelo sunt incinerati. iiij. Regum. xix.
Dolofernes et Babylonij crediderunt sibi
ꝛ domino suo mundum subiugare: et subi
to a femina sunt devicti. Judith. xiij. Amā
cum suis longum honorem et dignitatem
possidere credentes: et de suspendio ad
uersarioꝝ gaudere: ꝛ subito sunt cruci af
fixi. honore eorum ad inimicos translato
Hester. viij. Similiter filij iambri creden
tes nuptias cum maxima ambitione cele
brare: subito accisi sunt. ſ. Machab. ix. Et
habek ibidē de subdita percussiōe alchimi

Universidad de Deusto
Biblioteca

Jtē.ij. Macha.iij. de subitanea percussione antiochi. Et Act.v. habet de saphira et anania: qui cum retenta pecunia agri diu vinere crediderāt et subito increpati a petro mortui sunt. Et propterea ō: Eccli.viij. Memēto ire. i. vindicte: quoniā nō tardabit. Et si aliqñ tardare videat deus contra aliquos vindictā vel irā suā: totuz redit in iudiciū coz: qz ex hoc accipiētes audaciā amplius peccādi: et diutius ad penitentiā expectati: accipient maius iudicium: et pessimus dicit. qp lento gradu ad vindictam sui diuina pcedit ira. raritatēqz supplicij pene grauitate cōpensat. Ro.ij. Scōm duriciaz tuaz et ipenitētes cor thesaurizas tibi iram in die ire et revelationis iusti iudicij dei: sed si redeat, cito ad penitentiā: effugit iram. recuperat gratiam: et tādem consequitur eternam gloriam. Ad quam nos perducat patris misericordiaruz filius tc.

¶ De memoria mortis habenda continue. Sermo.viij.

Mosbus operibz tuis memorare nouissima tua: et in eternū nō peccabis. Eccli. vij.

Bñs dionysij dicit. iiij. de diuinis nois qp nullus intēdēs ad malā operaf. Cuz quidem nō esse pōt. qm nullus quisqz mouef ad operandū nisi intētione alicuius finis quem appetit: sicut mercator ex appetitu lucri: et bellator ex appetitu victorie. Maluz aūt vt malum non est appetibile: immo repugnat appetitui: sicut ecōtrario bonum est appetitui cōsonū et cōueniens ei. Et ideo vt dicit philosophus. antiq bene ensiciauerūt dicentes. Bonū est qō oia appetūt: nullus ergo mouef ad opandū nisi inquātū ex sua opatiōe intēdit cōsequi aliqd bonū qō est appetibile sibi. als si ptrariū crederet sequi. s. malum illi bono oppositum non operaref: sicut mercator nō negociaret: si crederet inde nō lucrum sed damnū reportare. Ex quo etiaz apparet qp sicut apprehensio boni finis mouet ad opandum: ita apphēsio finis mali retrahit ab opatiōe. Naz latro qui tentaf de aliquo furto faciendo: si apprehēderet in cogitatu suo: qp in illo furto deberet cōprehendi et suspendi. abstineret pculdubio ab illo furto. Sic ergo in oi ope suo si quis haberet in memoria et cōsideratiōe sua mala maxima et nouissima que sequūf ex peccatis: sicut sua amissio eterne glie: et reaz pene eterne. et etiaz mors corpalis: q nō solū ex pcō secuta est. Sm illud apli Ro.vj. Stipēdia pcī mors: sz etiā facē pcm irremediabile. et gloriā etnaz irrecupabilē: et pena gehēne reddit interminabilē: qz hoc ē hoīb mors qō angelis casus. put dicit Damascen. Duriū nullū est qp ratio in ope suo nunqz pecare vellet siue facere pcm mortale per qō talia dāna et mala se crederet incurrurum Et istud est qō sapiens i vero pposito ostēdit: dicēs. In oibus operib tuis memorare nouissima tua tc. Ā In quib quidē ḡbis intēdit nos inducere pcipue ad tria.

Primo quidez ad agēdoz directionem: cum dicit. in oibus operibus tuis.

Secūdo ad vltimoz cōsiderationē cū subdit. memoz are nouissima tua.

Tertio ad maloz euitationē: cū addit. et in eternum non peccabis.

Circa primū attendendū est. qp sicut ille q trahit arcū vt iaciat sagittā ad signū. si vult recte sagitare opz qp in oī actu respiciat ad signum. Sic q vult opa sua dirigere et recte opari opz qp in oī ope suo respiciat finem. Sm illud metriste. Quicqd agis prudenter agas et respice finē. Vñ qi fides ostendit finalē finē ad quē tota vita nostra et oia opera nostra debēt ordinari sicut ē beatitudo eterna. ideo sine fide opa nra nō sunt recte facta. Vñ iustus et fideli viro cōpetit illō ps. xxxij. Oia opa ei⁹ i fide. Nec em duo sic connexa sunt. s. fides et opa vt vnū sine altero nō valeat. vñ et opa debēt fieri i fide. et fides sine opib mortua est. Est etiā aduertēdū qp qñ aliqs hz facere multa et magna negocia et hz multa dicuz de ipe. si est prudens nō pigritat. sed velociter et sollicite expedit quodlibet opus suū. Nos habem multa et magna facere nā habem facere opa quibus destruamus mala q cōmissimus. et opa quib recōpensemus bona que omisim. et opa quib redimamus supplicia q metuim et opa quib recupem pmia eterna q amisim. et habemus ad oia brevissimū vite tps. et ideo nō est pigritandū. sz velocit et sollicite q̄libet opus nim expediendū. Et ideo bñ ō: Eccli. xxxj. In ob opib tuis esto velox. Ā In qb qdez ḡbis tria pcipue debem attendere

Primo exercitij generalitatem: quia in omnibus operibus.

Secōo meriti proprietatem: qz tuis.

Tertio opandi celeritatē: qz esto velox.

Circa primū aduertendū est qp quedam cōditiones sunt q i opib nostris generalr requirunf ad hoc vt bene et cōplete fiant. Nā primo debemus attendere vt operemur gratiter. Et tunc gratāter opamur cum ex charitate opamur: qz hec est que facit opa nostra esse grata et accepta deo. Et rō est: quia opa que fiūt ex charitate fiūt ad gloriā dei. Sm illud. i. Cor. xv. Oia in gloz dei facite. Unde etiā hoībus tāto magis que pro eis facim grata sunt: quāto magis ex amore fiūt. Arbor que multum abūdat in fructu bono est multū accepta dño. Et sīr est accepta deo qui abūdat in bonis operibus. Et istud facit charitas: quia nunqz est amor dei ocios. ij. Cor. ix. Abundetis in omne opus bonū. Abūdantia bruoſi hoīs et caloris: facit hoīez in bonis fructib abūdare. Et sic abūdantia devotionis et amoris spūalis. i. charitatis facit hoīem abundare in bonis opib. Propterea monebat apls Philip. j. Charitas vra magis ac magis abūdet. Magis scz ad deū in opib cōtēplatiue: et magis ad pximū in opib actiue scz in opib mie. Item debem attēdere vt operemur stabiliter. Requirit em stabilitas nō solū ex parte operis vt fiat op firmū et stabile. sicut est qō fit in alia nō in corpore corruptibili. et qō fit p deo non p mūdo defluēte. sicut faciūt petōres hypocrite. Et ideo ō: Prouer. xj. qp impi facit opus instabile. Sed etiā requirit stabilitas ex pte operis. vt sit firm in bene operando. sine in bono ope. Et ad hāc firmitatem et stabilitatē sunt necessaria tria. Primū est Pstātia vt nō retrahaf ab opib difficultate. Eccli. vij. Ne oderis laboriosa opa. Jtē patiētia vt nō retrahaf aduersitate q: multa sunt aduersaria bñ opanti ꝛ q requirit patiētia. Et ideo ō: Jac. j. qp patiētia opus pfectū hz. qz nō dimittit op ppf aduersarios. quousqz perficiaf. Jtē requirit perseuerātia vt nō attendatur nec remittatur ex operis plicitate. Vñ aplus. j. Cor. xv. Scitis fmobiles in oi opere. Ē Item debemus in operib nostris attendere vt operemur vtiliter. non solū pro nobis. sed etiam pro alijs. Unde Augustinus in regula. Oia opera vestra in vnum fiant motio: studio tc. Charitas em de qua scriptū est qp nō querit que sua sunt tc. vsqz anteponit. Et ideo dicitur Coloc. j. In omni opere bono fructificātes scz nō solū nobis sed etiā alijs. Nobis per meritū: alijs per auxiliū: vel saltem per exemplū: sicut apes nō solū pro se sed etiā p alijs mellificāt. Unde cū Virgilius in laudē Augusti hos duos versiculos publice scripsisset. cū tamē Nocte plurima tota redeūt spectacula mane. Divisum imperiū cū ioue cesar hz. Augustus fuisset magnū premiū auctori cōferri: sed cum virgilius statim nō cōperet petens premiū suū quidam versificator vēdicauit sibi honorē et premia. Qō postea intelligens virgilius scripsit in eodē loco et eadem scriptura quater. Sic vos non vobis: sed cū ille qui premia sibi abstulerat negz cōplere negz exponere posset: veni virgilius et scripsit in capite hūc versum. Boues ego fecios feci: tulit alter honores. Et cōpleuit sic qō prius scripserat. Sic vos nō vobis fertis aratra boues. Sic vos nō vobis vellera fertis oues. Sic vos nō vobis nidificatis aues. Sic vos nō vobis mellificatis apes. Per boues itelligunf actiui: q laborāt p alijs in elemosynis corpalib. Per oues intelligunf mānsuetī corde. Per aues itelligunf cōtēplatiui q in nido mētis nutriūt cōceptus suos pro alijs suuādo eos fetis suis ōnibus. Et apes sunt doctores pīti q alijs mella cōponūt. i. doctrinas dulcisonas. Prouer. xvj. Fauus mellis verba cōposita. Cant. iiij. Mel et lac sub lingua tua. Mel p pfectz. Lac p pueris. Sed ecōtra de petōrib ō: Sap. iij. Inutilia opa eoz. Jtē debem attendere vt operemur prudenter: sed nō operamur opera alicuius artis: si nō simus instructi i arte. Et sic qui nō est instructus ad bene opandū impūdēter operaf. Instruimur autem ad bene opandū er documētis scripturaz er cōsilijs peritoz: et exemplis pfectoz vitaz: et ex ipa frequētatione et consuetudine bonaz opationū. Unde apls. ij. ad Tim. iij. Ad oīe opus bonū instructus. Secōo agitur in auctoritate inducta de meriti pprietate: cū ō: tuis. Opa em bona que facis possunt esse tua et non tua sed aliena. Nam si facis ea non ad honorē dei vel ad edificationem pximi: sed solum pro laude hoīm et gloria ppria prosunt quidē alijs ad auxilium: sicut elemosyna prodest pau

Universidad de Deusto
Biblioteca

peri. vel ad exēplū sicut abstinētia: vel ofo ab ostentante se hoīb⁹. Et sicut ōr de hypocritis q̄ ofa opa sua facīūt vt videant ab hoīb⁹: ⁊ cū op⁹ hmōi tibi facīēti ad meritū nihil ꝓdest. Et ideo potī⁹ dz dici opus alienū q̄ tuū. ꝑm illud Esa. xxvij. Alienū est opus ei⁹ ab eo. Et rō est: q⁹ talis opa hypocritarū vacua sunt a mercede. Ūñ sunt sīlia ḡbusdā pomis q̄ extra videt pulchra ⁊ int⁹ sunt vacua fine humore ⁊ sapore. et ideo nihil valēt ad esu⁹. Sic nec talia opa valēt ad meritū. Apo. iij. Nō inuenio opa tua plena coꝝ deo. Notādū etiā q⁹ opa q̄ fiunt ab hoīe existēte in pctō mortali etiā nō ꝓsunt ei ad meritū vite eterne: ls valere possint ad quedā alia bona: q⁹ caret talis charitate: q̄ ē radix merēdi. Propterea dicit Greg. q⁹ nihil hȝ virtutis ram⁹ boni opis si nō mālent in radice charitatis. vñ solum in charitate existēti ōr Eccl'o. ix. Vade et comede i leticia panē tuū: ⁊ bibe cū gaudio vinū tuū: q⁹ placent deo opera tua. vñ talis pōt viuere lei⁹ ⁊ secur⁹. Sed pctōr nō est dignus pane quo vescīt vt dicit Augustin⁹. ℰ Tertio agit in auctoritate inducta de opandi celeritate: cū dicit esto velox. Multū em̄ placet regi vel dño seruus q̄ velociter adimplet mādata ⁊ opa sua: ⁊ nō est piger ⁊ negligēs: sed velox in suītio suo: ⁊ sic etiā ē de deo. Prouer. xxij. Vidisti virū velocē in ope suo: coꝝ regib⁹ stabit: ⁊ nō erit ante ignobiles. Et potest exponi. Vidisti virū velocē. i. strenuū ⁊ solicitum: nihil de cōtingentib⁹ omittentem coꝝ regib⁹. i. aplis stabit in die iudicij: q⁹ eoꝝ iussa strenue adimpleuit: nec erit ante ignobiles. i. nō erit in sinistra cū ignobilib⁹ ⁊ reprobis. Dec est ergo velocitas strenuitatis q̄ bona est. Sȝ est alia velocitas temeritatis que male ē. ij. Reg. ij. Azahel cursu velocissimus fuit quasi vnus ex capreis q̄ morantur in siluis. ℱ

Secūdo in auctorita

te principali inducimur ad vltimoꝝ ꝓsidē rationē: cū ōr. Memorare nouissima tua. Ubi aduertendum.

Nō est nouissimum persone: et hoc est hora mortis.

Est nouissimuȝ culpe: ⁊ hoc est pena infernalis.

Est nouissimū nature: ⁊ hoc mādi finis quia iste cursuȝ nature ꝛūc terminabitur

Est nouissimum gratie: ⁊ hoc est gloria eterne beatitudinis.

De oībus em̄ istis nouissimis ōr Deut. xxxij. Utinam saperent ⁊ intelligerent: ac nouissima prouiderēt. Nō sic exponi posset. Utinam saperēt scz premia eterne beatitudinis: ⁊ intelligerent scz supplicia eterne dānationis: ac nouissima prouiderent scz fines sui ⁊ finem mūdi precipue quoad iudiciuȝ futurū. Debemus ergo primo sapere premia superne beatitudinis. Si q̄s em̄ iret ad arboreȝ vt reficeretur de fructibus eius: poma putrida ⁊ verminosa que inueniret cecidisse sup terrā nō colligere nec comederet: sed ad fructus q̄ essent i alto sup arboꝛē solidos ⁊ sapidos respiceret ⁊ de eis refici ⁊ satiari procuraret. Zanch alta arbor est mūdus: in cui⁹ supremo. i. in celo sunt fruct⁹ solidi q̄ nunq̄ marcescunt scz eterna bona. Itē fructi⁹ sapidi q̄ nunq̄ fastidiūt scz delectabilia gaudia. Itē fructus copiosi q̄ nunq̄ deficiūt scz appetibilia oīa. Itē fructi⁹ refectiui q̄ semp reficiūt q⁹ semp illa glia satiat appetitū. ꝑm illud ps. xvj. Satiabor: cū apparuerit glia tua. Sed inferi⁹ sup terrā sunt q̄si poma putrida potī⁹ relinquēda bestijs q̄ hoīb⁹ assumēda. i. bona corruptibilia et deficiētia sicut bona tpalia. Bene ergo nos ammonet apls Col. iij. dicēs. Que iursum sunt sapite: non que super terram. S Scdo debemus intelligere supplicia eterne dānationis: q̄ scz crudelissima erūt: ⁊ er oī pte instabūt cōtra miros dānatos. Nā instabūt eis supplicia a parte superiori: q⁹ videbūt se excluſos ab eterna felicitate: a sctōr⁹ societate: ⁊ a celesti loci sublimitate: ⁊ ab amenitate: ⁊ claritate: ⁊ erūt etiā derelicti totaliter a dīoꝝ pietate: q⁹ non cōpatient eis: imo cōgaudētes diuine iusticie letabūtur de eoꝝ penis: q⁹ lerabit iust⁹ cū viderit vindictā ps. lvij. Itē instabūt eis supplicia a pte inferiori. scz ab ignis calore ardētissimo: ⁊ a frigore terre intēsissimo. Propt q̄ ōr. Job. xxiij. Trāsibūt ab aq̄s niuiū ad calorē nimiū. Itē q⁹ videbūt se inclusos ⁊ incarceratos ꝑpetuo ī infimo ⁊ vilissimo loco: q⁹ introibūt i inferiora terre: ⁊ tradent in manꝰ gladij. i. effectū ⁊ executionē diuine iusticie: ⁊ presumpiū erunt. i. demonū qui fraudulēter deceperūt eos in mūdo. vnde erūt socij ⁊ tortores eoꝝ i inferno. Itē instabūt eis supplicia a pte post: q⁹ post iudicium ꝑsens a⁹ expectabunt diuinuȝ iudicium. i. resurrectionē corpoꝝ vt etiam cruciētur in eo. Item quia post sententiā damnationis nō expectabūr postea aliq̄ remediū in eternum. Itē instabūt eis supplicia a parte ante: q⁹ videbūt ante se horribiles fantasias demonū. Itez vnus alīū sicut pater filiū: ⁊ econuerso: ⁊ amicus amicuȝ: ⁊ pctōr videbit aīa se pctōr em vel peccatricē cū qua peccauit: ⁊ maledicēt sibijn uicem imponēdo vnus alteri causam dānationis sue. Uel affligētur ab interiori: q⁹ videbūr se i eternū priuatos oīb⁹ diuitijs ⁊ honorib⁹ ⁊ delectationib⁹ que ante consueuerūt habere q̄ erāt i mūdo: ⁊ memorie ⁊ desideria mala taliū que adhuc remanserūt in aīa cruciabunt eos. Itē instabunt eis supplicia ab interiori: q⁹ bene cognoscēt ⁊ itelligēt oīa mala sua: ⁊ malā cognitū ⁊ apprehēsuȝ magis affligit. Itē habebūt inferius vermes ȝtinue corrodētes. i. remorsus peccatoꝝ ꝓpter que tantam penā patiunt. vñ vermis eoꝝ non morietur Esa. lxvj. Itē erūt in eis vitia que aīas cruciant. scz odiū cōtra deū qui tanta pena eos affligit. vñ blasphemabūt eū pre doloꝛib⁹ suis. Itē inuidia maxima de glia beatoꝝ quā ante diē iudicij saltez in gnali cognoscūt. scz q⁹ sunt i magna felicitate: q̄ius nō cognoscāt in particulari que glia sit huius vel illius. Sed post diē iudicij tollet impius ne videat gloriā dei. Et hoc ipm reputabūt sibi ad opprobriū ⁊ er eo cruciabūtur. Itē est in eis ira maxia ⁊ ȝ deū ⁊ cōtra seipsos. Item instabūt eis supplicia a pte exteriori: q⁹ videbūt se oīb⁹ bonis mūdi esse ꝑuatos: er ab oī creaturȝ derelictos in eternuȝ. Sed miseri pctōres hoc non intelligunt: q⁹ nō cogitāt nec ꝓsiderāt hec sȝ continue rēdunt ad ea. Nō figuratū est in filijs beniamin. de quib⁹ ōr. Judicū. xx. q⁹ nō intellexerunt q⁹ ex omni parte instaret eis inten⁹. scz eterne dānationis. ꝑs. lxxxj. Nescierūt nec̄ intellexerūt in tenebris ambulant. Et quidā ercecati a diabolo non intelligūt. q⁹ nō credūt hic: sed tūc intellige re cogent q̄n illa reperierūt. Ūñ dicitur eis Piere. xxx. In nouissimo dierum intelligetis ea. Et tūc etiaȝ accidit eis q̄ ōr. Piere. xx. Confundent vehemēter. q⁹ nō intellexerūt opprobriū sempiternuȝ q̄ nunq̄ delebitur. Sed intelligenduȝ q⁹ dānati minus afflīguntur q⁹ meruerint, q⁹ ex diuina mia afflīguntur citra cōdignuȝ. ꝑm illō Job. xl. Utinā deꝰ loqueretur tecum ⁊ aperiret labia sua tibi: vt ostēderet tibi secreta sapientie: ⁊ q⁹ multiplex esset lex eius. Et intelligeres q⁹ multo minora exigarīs ab eo q̄ mereatur iniquitas tua. Tertio ostenditur in auctoritate inducta q⁹ debemus ꝓsidere nouissima. i. finem nostri et finem mūdi. Finis vite nre presentis est mors: in qua fit particulare iudicium dei de hoīe. in fine autem mūdi fiet de oībus. in vtroq̄ autem erit idem iudex. Sed q̄s aliq̄s debet vocari ad iudiciū et sentit iudices inimicū sibi ⁊ iratū propter offensas sibi factas abipo: anteq̄ vadat debet sibi ꝓsidere quō euȝ placet. ita q⁹ inimicitias auferat. Sȝ iudex iste xp̄s est tante pietatis q⁹ parcit homini si solū penitеat ⁊ emēdet culpā suā ⁊ desinat inimicari sibi abstinendo a pctis. ⁊ ideo ōr Eccl'i. xxviij. Memēto nouissimoꝝ ⁊ desine inimicari. Et dic. Memēto nouissimoꝝ: q⁹ tā mortȝ q̄ iudicij memoria ē valde vtilis. Si q̄dē memoria mortȝ valet ad vitādū culpam. Animal enim cum cauda que vltimuȝ corpis ē abijcit muscas. Et sic hō cum mortis memoria fugat peccata. Et facit vitare pcipue tria pcā. Primo auaritiam. q⁹ facile cōtemnit oīa qui semp cogitat se esse morituꝝ. put Piero. Dicit. Itē superbiā. pauo respicīēdo pedes in quib⁹ est finis sui corpoꝛis quos hȝ turpes deponit caudā. quia hō cōsiderādo mortē deponit superbiā. Itē carnis cōcupiscētiā. Gregoꝛ⁹. Nihil rārā valet ad edomāda carnis desideria sicut cōsiderare qualis sit futura post mortē. Itē mouet ad penitētiā. Augustin⁹. Multos video penitere timore mortis sicut pater in ezechia. Esa. xxxviij. Item illuminat ad scientiā. Ūñ plato ait q⁹ summa philosophia ē mortis meditatio. facit em̄ hoīes venire ad cognitionē sui. vt itelligant se esse animal non solum rōnale, sed etiā mortale. Itē ad cognitionez dei. sicut Antioch⁹ dixit. Justū est subditū esse deo ⁊ mortalē nō parīa deo sentire. ij. Machab. ix. Memoria etiā ⁊ ꝓsideratio vltimi iudicij multū valet ad corrigendum ⁊ dirigendū, vitā suam vt non confundatur postea hō de ipsa coram deo ⁊ toto mūdo. ⁊ non erit locus emende. Eccl'i. xxviij. Memento nouissimoꝝ. ⁊ noli obliuisci. Nec̄ em̄ est cōuersio scilz penitētie post mortem vel post diem iudicij. ⁊ huic nihil proderit

Universidad de Deusto
Biblioteca

quia ctiaz si penitereo rone pene nihil pro desse tibi. Et subdit. Et ecipm pessimabis ez in iudicio. quia tūc recipietis vindictaz non solū i aia. sed etiā in corpore. Et sequit Memor esto iudicij.

Tertio in auctoritate

principali intendit nos inducere sapiens ad maloꝝ cuitationem. cuz dicit. in eternum non peccabis. i. nunqz peccabis. Vbi notandū qz illi qui habent custodire terraz ab hostibus multum vigilant ad custodiaz ne hostes ingrediantur t capiant terrā. Vostes autem anime sunt peccata. vnde multū debet vigilare iust⁹ ad custodiaz aie sue. ne petā ingrediant t occupēt eā. Ūñ ōr. ſ. Corin. xv. Vigilate iusti et nolite peccare. Jn quibus quidem verbis inducit ad tria

Primo ad diligentiam custodie: cum dicit. vigilate.

Scōo ad obpūnātiā iusticie: cū dic. iusti.

Tertio ad fugam malitie: cum addit. nolite peccare.

Dicit ergo primo vigilate ez cōtra diaboli astutiā. sicut vigilant speculatores in castris contra hostiū insidias. ſ. Petri. xv. Vigilate. quia aduersarius vester diabol⁹ tanqz leo ꝛc. Jtē vigilate cōtra mūdi auaritiā: sicut vigilat faber de nocte ꝓtra colorē diei. Color enī dici ardor: ē auaritie mundi: ꝓtra quē debem⁹ vigilare. Eccli. xxxvij. Vigilia stua mundabit stomacē. i. ardorem auaritie. Jtē debet vigilari contra carnis lasciuiā: sicut vigilatur super infirmum ne aliqō nocumentū ei accidat. Sic debem⁹ vigilare ad custodiam carnis infirme: ne fiat aie aliqō nocumētū. Actor. xxvj. Vigilate t orate ne intretis i tētationē. Spūs quidem prōptus est: caro autem infirma. Scōo inducit ad obseruantiam iusticie: in eo qō dicit iusti. Nam videm⁹ cōiter qz artifex denoiat ab vsu t ope artis sue: sicut illi qui faciunt calceos dicūtur calcifices: t illi qui scribūt libros vocant scriptores Simile est de virtutib⁹: qz ille q frequēter facit opera charitatis dicit charitatiuus. t qui mlta facit abstinētias ōr abstinēs. Et eodē modo q facit opa iusticie ōr iust⁹. Unde. ſ. Job. in. Qui facit iusticiaz iustus est. Dicit tamen philosophus in ethicis qz iusticia ōr dupl⁹. Uno mō prout est virtus particularis ordinās. ſ. hoies vt recte t debite se habeāt vn⁹ ad alterū i opib⁹ suis. t negocijs q hñt facere adinuicez. Alio mō iusticia ē ōt⁹ gñalis ertēdēs se ad oēz ōtutē iquātū act⁹ oim ōtutū ordinat ad bonū cōe. Et ideo pbo dic. i. v. Ethi. qz iusticia ē oio ōt⁹ t ab hac gñali iusticia ōtuosi t boni noiant iust⁹. Et q: nos videm⁹ qz cuilibz est delectabile opatio q ꝓuenit sibi sm ꝓpriū habitū: ideo sicut hō ꝓnus delectat i opib⁹ ꝓnuis. ita hō iust⁹ delectat in opib⁹ iustis. Et ideo pbo dicit i. v. Ethi. qz nō est iust⁹ q nō gaudet iustis opib⁹. Et ꝓptereo gñalr loquēdo illi dicunt iusti q ꝓpte t gaudēter faciūt opa bona t ōtuosa: q aūt cū negligētia t tristicia faciunt aliq bona nō est signū qz sint iusti. Ūñ Prosper. Gaudiū est iusto facere iudiciū. i. iusticiā. Tertio in auctre inducta iducit apls ad fugā malitie. i. petī: cuz dicit. nolite peccare: Ubi notādū qz alia medicinā dat medic⁹ egrotāti: t alia cōualescēti. Et sic aliud re⁹ medijū dari ds pctōi t aliud iā penitenti. Egrotāti dat medicus medicinas digestiuas siue alteratiuas t expulsiuas. Et talis sunt pctōi medicine pnie. Nā qsi medicina alteratiua vel digestiua q parat humorē ad expulsionē est ulterior ꝓtritio q ꝓpat ad ꝓfessionē: sz qsi expulsiua est ipa ꝓfessio Sed ei q iā er infirmitate cōualuit dat medicinā cōfortatiuā siue restauratiuam. Et istud ptinet ad satisfactionē p qnā repat t restaurat qō ē er pctō depditū. Et forti⁹ cas etiā penitēs ꝫ tētatōes: vt per ieiunij elemosynā t oronē q sūt opa satisfactionis Jtē ei q qualuit ꝓcipue cōsulit medicus qz adhuc caueat sibi ab his q possent iducere recidiuāseu recidiuationē. Et hoc ꝓcipue consulendū est penitēti. ne. ſ. recidiuādo i pctō fiat nouissima eius peiora ꝓnib⁹. Et sic ptz qz pctōi cōpetit remediū pnie. p qō. ſ. purgat a ꝓteritis. sz penitēti necessaria ē cautela vt pseruet se a futuris. Et de istis duob⁹ ōr i ps. iij. Jrascimini t nolite peccare. Jrascimini. ſ. p pnias. i. ꝓturbemini ō pctō ꝓterito. t nolite peccare amplius deceteto Et in ꝓbis istis duo breuiter facit. Qr primo dat medicinā expulsiuaz q ē pnia. cuz dicit irascimini. ſ. ꝫ pctā vra. Scōo ꝓponit directā pseruatiuā: cū additur. nolite peccare.

Circa ꝓmū attende qz ira ꝓprie assimilatur pnie. qz hō penitens ad modum irati debet dolere. t seruere intus in cōtritione. et prorūpere in ōba exteriora p ꝓfessionē et vindicare se manu per opus satisfactionē

Et tūc posset dicere illud Jone. iij. Ūñ ira scor ego vsqz ad mortē. ſ. vsqz ad petī mortificationē. Scōo inducit ad petī abstinētiā: cū subdit. nolite peccare. Consuevit dicit qz recidiuū infirmitatis pl⁹ nocet t piculos⁹ est qz fuerit ꝓia infirmitas: qz iuenit naturā magis debilitatā er pugna ꝓtedētis ifirmitatis. Sic p recidiuū in petīm efficit hō deteriotis cōditionis. Et quātuz ad deū ꝓpt igratitudinē: t quātū ad seipz ꝓpter assuetudinē: t quātū ad diabolu⁹ q fortior redit ad ipm. Et ideo dictū fuit paralytico iā curato. Joh. v. Jam noli peccare ne deterius tibi aliq̄d ꝓtigat. Et sic abstinēdo a petīs cōseruat homo in gratia: t tandē puenit ad gliam. Ad quā nos perducat ihesus benignissimus. Amen.

¶ De vtilitate mortis hūane. Sermo. ix.

Mors bonum

est iudicium tuū. Ecclesiastici. xlj. Multa sunt q̄ cuz euenīūt vident mala: q̄ tñ inueniunt postea vtilia et bona sicut ptz i ioseph de quo malū fuisse videt qz frēs sui er inuidia vēdiderūt eum mercatorib⁹ alienigenis: qō tñ postea conuersus est in bonū: nō solū ipi⁹: qz fact⁹ est dñs egypti vbi vendit⁹ est sed etiā i bonū ipoz fratrū suoz: t tot⁹ familie ꝓis sui. Et ideo dicit ioseph postea ipis fratribus suis. Nolite timere. Nū dei possumus resistere volūtati: Vos cogitastis de me malū sed de⁹ vertit illud in bonū. Sen. l. Narrat etiā Valeri⁹ maxim⁹ lib. ſ. c. vſ. de Jasone phedreo qz quidā inimicus su⁹ posuit insidias vt occideret eū. Et eo aduenīente surgens er insidijs gladio eū ꝓcussit. Sz accidit qz ꝓcussit eū i illa ꝓte corpis vbi habebat apostema qō ōr vomita: qō ē genus apostematz quo egerēdo intestina emittunt: et de hoc a nullo medico: uz sanari poterat Sz ictu gladij ita ruptum est apostema qz hō a pestifero morbo liberat⁹ est. Et sic credendo ei nocere ꝓfuit: t credendo occidere liberauit eū a morte: ita qō videbat malus ꝓuersus est illi in bonū. Jrez dicūt somniorum interpretes qz somnia q maxime videntur mala significāt bonus euentum. Verbi gra. dicit Paschalis in libro de thesauris occultis. qz si q̄s intuit⁹ fuerit p somnium qz iudicio eius q̄ ptātēbz suspensus sit p violentiā et necessitatē: talis sm ꝓportionez alti tudinis suspensionis exaltabitur in dignitate. Item dicit qz si quis minatus fuerit per somniū qz leprosus sit: dignitate honorabitur qua dictus multos ledet. Et sic pz qz multa vident mala q̄ finaliter inueniuntur vtilia t bona. Et ita est de morte quia qñ mala videat t noria: tñ inverbis ꝓpositio ōr qz iudicium eius bonū est. O mors inquit bonū est iudiciū tuū. A Jn quib⁹ quidem verbis ostēdunt de morte tria.

Primo qz est penalis ex nolle: quia mors

Scōo qz est vtilis ex bonitate. qz bonus

Tertio qz est terribilis examine. qz iudicium: habet. vnde addit. iudicium tuum.

Circa primū aduerten

dū est qz illud qō tollit hoib⁹ ea q̄ maxime diligūt est eis valde penosum. Sed mors tollit ab hoibus q̄ sunt ab eis maxime dilecta t questa sicut honores t delectationes t vite commoditates: q̄ ofa ex diuitijs habent: qz ꝓ diuitias assequunt hoies honores t stat⁹. Jtē delectatiōes corpales et cōmoditates vite. Et ideo ꝓcipue hoi diuiti t diuitias suas pacifice possidenti mors amara est t penalis: nō solū ad experiēdū sed etiā ad imaginandu⁹. Ūñ ōr Eccli. xlj. O mors qz amara est memoria tua hoi pacē habēti in substantijs suis. B Jn quib⁹ quidē verbis ostendit tripler rō: quare nō solū mortis experiētia sed etiā mortis memoria est aliquibus multum penosa.

Et prima est: qz mors affert detrimentū vnde ōr mors: qz mordēdo tollit vitam.

Scōa quia infert tormentum: vnde dic i tur. amara.

Tertia ro est: quia aufert fulcimentuz scilz diuitiarū. vnde homini diuiti precipue est penosa.

Est ergo mors homini naturalr in horore ꝓpter detrimētū qō infert. Nā maius detrimentū qō possit inferri alicui hospitio siue domui est suffodere fundamentuz eius: quia tūc domus ruit cum oibus suis partib⁹ t fulcimētis. Sz fundamētū oim bonoz que pertinēt ad domū corporis est vita. Et ideo mors auferēdo vitam aufert oia alia bona que ptinēt ad corpus. ita qz nec pōt amplius moueri: nec sentire: nec videre: nec audire: nec tangere: nec odorare: nec gustare: nec loq̄: nec appetere: nec delectari i re aliq̄. Nihil ꝓsunt ei diuitie: cessāte oēo delitie: t oēo reuerētie: t honore. Et

Universidad de Deusto
Biblioteca

propterea est mors formidabilis et horribilis. ps. lviij. Formido mortis cecidit super me. Sed notandum q̄ sanctiviri reputant mortem corporis nō ad detrimentum: sed potius ad lucrum ex eo q̄ de morte ista trāseunt ad meliorem vitaꝫ scz ad vitā eternaꝫ. & pro istis paruis bonis recipiunt maxima & eterna bona. Et preter hec expectant ipm̄ corpus resurrecturum in gloria beatitudinis & immortalitatis. Propterea dicitur in ps. cxv. Preciosa in conspectu dñi mors sanctoꝝ eius. Et dicit in conspectu dñi: q̄ quis in conspectu hic vinentius predicta non apparēt: tamē in conspectu dei in rei ꝟitate sic euenit. Et ideo mors serōtinus martyrum. lxiij in conspectu hoim appareat ignominiosa: in conspectu tamen dei est pciosa. Et pptereā dr̄. Prouerb. xiiij. Sperat iustꝰ in morte sua. Sed miseri pcōres recipiūt in morte maxima detrimēta: & ideo non est mirū si multū timēt eā. Nā nō solū priuant vita nature. & oībus bonis huiꝰ mūdi: sed etiā priuātur vita gr̄e & glorie. Vita q̄dem gr̄e priuant si moriant impenitētes: qr̄ in peccato existētes sunt priuati gr̄a & charitate: p quā habet deus qui est anime vita. Possunt tñ dū viuūt resurgere p pnām. & recuperare gr̄am & charitatē & deum. Sed post mortē nō est amplius locus penitentie vel resurgēdi ad vitam gratie. Et istud est longe amplꝰ timendū q̄ ipa sit corpis mors: quia talis vt dicit Aug. in deteriorē mortē morte sēl incidit. vt nō ad cōmutationē: ꝫ ad luenda eterna supplicia remittat: imo ꝟm ips augustinū. magis est plāgendus peccator viuens q̄ iustus moriēs. Et ideo ait. Plangis mortuū a quo recessit ala: magis plāge viuū a quo recessit deus. Non sunt ibi vlcera r̄piani nūc vt plāgas mortuum & nō plāgas alam a qua recessit deus. Item idem augustin⁹. Quid miserabilius misero nō miserāte seipm̄: Plangentem dydonis mortem que fiebat amando eneā. & nō plangentē mortē suā que fit nō amando deū. Multo ergo magis moriens in peccato ē plangēdus. qr̄ nunq̄ resurget a morte culpe. & ideo semp erit in pena. qr̄ nō poterit auferri pena si nō remittat culpa. Sed maximū & pessimū detrimentum est. quia priuat vita glie. Deterius essi est hoc sicut dicit Origo q̄ cruciari gehenna ignis. Et rō est. qr̄ p carentias glie priuant summo bono & increato, sed per cruciatus gehēne priuantur bono creato: sed delectōne quiete & huiusmodi. Et ideo dicitur in ps. xxxiij. Mors pcōr̄ pessima. Mala quidem inquantū priuantur vita nature: peior: quia priuātur reparatione gratie: et affligūtur cruciatu eterne pene. ꝫ pessima q̄ priuant felicitate eterne glie. Scōs ratio quare mors ē penosa est: quia infert tormentum et nō solum ipa mors sed etiā eiꝰ memoria: & hoc innuit in auctoritate inducta: cū dr̄. amara. Multo ergo magis amara esse dz ipiꝰ mortꝫ experiētia ad quā hō festinare nō tardat. ꝟm illō Eccli. xxiij. Memor esto q̄m mors nō tardat. Dē ergo quibusdā mors esse amara: aliqñ ppē tormentū infirmitatis de qua moriē. sicut ōr ij. Macha. ix. de antiocho. q̄ apprehendit eū dirus dolor viscerū: & amara interiorū tormēta. Et in his tormētis: vt ira subdit miserabili obitu vita defunct⁹ est. Quibusdā vō mors amaritudinē prebet ppē inordinatū affectū vitioꝝ. Unde ē amara auaro: amarior luxurioso: ꝫ amarissima superbo. Amara quidē est auaro: ppter amores diuitiarū quas opz eū relinquere. Unde Amos. viij. Ponā nouissima eiꝰ quasi diem amarū. Ytem est amarior homini luxurioso Eccls. vij. Inueni amariorē morte mulierem. Dec mulier est carnis voluptas que mortē amariorē reddit. Et si ducit ad mortem gehēne est amarior morte nature. Ytē mors est amarissima hoī superbo & impio quē sequit durꝰ iudiciū & terribilis occursus demonū: & pfundior vorago penarū. Deuk. xxxij. Deuorabūt eos aues. i. superbi demones morsu amarissimo. Dic morsus est mors q̄ partē tollit. i. aiam. et partem in terra dimittit. i. cadauer. Sicut homo qui mordet pomū tollit solidū est dimittit putridū. vnde rōne huiꝰ amaritudinis mors assimilat coloquintide. qr̄ sicut habetur. iij. Reg. iij. Filij. pphetarū ppter coloquintidas missas in olla cum gustassēt: et cibum amarissimum inuenissēt: clamauerunt ad heliseum. dicentes. Mors in olla vir dei. Et posset dici q̄ mors in olla inclusa est mors in memoria habita: q̄ peccatoribus amara videt. & ppter bona q̄ dimittunt: & ppter mala q̄ meruit. Propter qō bis dixerunt. Mors in olla. Thren. iij. Memoria mee mor ero: et tabescet in me alia mea. i. ppter timorē et amaritudinē mortis. ℭ Tertia rō quare mors formidat vt penosa & amara

fa: ostēditur in auctoritate supra inducta scz quia tollit fulcimentū scz diuitiaruꝫ: & ideo dixit q̄ est amara eius memoria specialiter homini diuiti habēti scz pacem in substātia suis. Mundus enī est velut subdolus hospes. qui in egressu hospitij letanter hoīem recipit: & postea inuitat de multis & largissime subministrat: sed in egressu hospitij euacuat bursam eius. Sic homo cū lētitia recipitur cū nascitur in mūdo: & mūd⁹ eū inuitat dū viuit ad diuitias delitias. & honores: & aliqñ de talib⁹ fortuna largissime dat: sed in egressu mortis nihil ei dimittitur vt secum portare possit ex oībus diuitijs suis. Vñ est silis ei qui somniat se inuenisse diuitias de q̄b⁹ post somnū nihil inuenit. ps. lxxv. Dormierūt somnū suū & nihil inuenerūt oēs viri diuitiarū in manib⁹ suis. Job. xxvij. Diues cum dormierit nihil secū afferet aperiet oculos suos & nihil inueniet. Dicit tñ beatus Greg. super auctoritate Job pallegata. q̄ diues cū dormierit res suas secū afferret: si ad vocē petētis inopis illi tribuisset. externa nāq̄ omnia que seruādo amittimus largiendo seruamus. Patrimoniū nostrum retentuꝫ perditur manet erogatum. ꝑ

Secūdo in auctoritate principali. s. in themate assumpto ostēdit q̄ mors est bona & vtilis: & ideo dicit bonū. Ubi aduertēdū q̄ aliq̄d pōt esse ꝟm se malū: qō tñ in cōparatiōe ad maius malū videtur habere rationē boni. sicut pyce re merces suas in mari ꝟm se maluꝫ est: et in cōparatione submerssionis nauis & psonarū bonuꝫ reputaꝫ & vtile tpe tēpestatis vt nauis alleuietur: & hoīes euadāt. Et ꝫ sic mors ꝟm se sit mala: qr̄ est priuatio vite tñ i cōparatiōe ad maius malū sicut esset perdere gloriā vite eterne vel etiā pcie mortis dicit esse bonū. Et hoc est qō dicit apostolus. s. Cor. ix. Bonum est mihi magis mori. q̄ vt gloriam meam quis euacuet. In quibus quidē verbis possum⁹ de ipsa morte considerare tria.

Primo ipsius cōmēdationē. quia dicit q̄ mori bonum est.

Secō ipsi⁹ appropriationē: quia mihi.

Tertio vō ipsius comparationem: quia magis mori.

Circa primū notandus q̄ mori pōt dici in bonū ppter tria. Primo quidē quia in eo humiliatur superbia propter duas causas. Primo quidē quia inequalitas hoīm puta quia vnus excedit alium vel in diuitijs vel in sciētia & huiusmodi: est causa superbie & appetitus dominij & excellentie. Sed per mortem omnia adequātur: quia licz diues dū viuit sit inequalis pauperi & doctus indocto: & dñs seruo: in morte tñ oēs adequātur: qr̄ moriē doctus pariter & indoctus. & ita diues sicut mēdicus: & ita dñs sicut seruꝰ. Vñ mors assimilatur potte multū basse: in qua oportet q̄ oēs trāseuntes se inclinent equaliter ad mensuraꝫ bassitudinis ei⁹: & ideo tollit mors causaꝫ superbiēdi. Alia vō causa est: qr̄ alia mala mūdi potest homo interduꝫ euadere: & in eis ppter spem euadendi nō humiliat⁹ totaliter cor superbum. Sed non sic est de morte quā nullus euadere potest. Et ideo ij. Machabeorum. ix. Antiochus ad mortes percussus ex graui superbia deductus cepit ad agnitionem sui venire. Et dixit. Justum est subditum esse deo: & mortalem non paria deo sentire. Et octouianus imperator: considerans se esse mortalem noluit a romanis adorari. Et ideo dauid p̄. cxviij. dicebat. Bonuꝫ mihi quia humiliasti me: scilꝫ ex mea mortalitate. Unde p̄. xliij. Idem dicit. Humiliata est in pulvere anima nostra. Secundo mori dicitur vtile: quia in eo terminatur miseria. Nam sicut felix apperit vitam: ita infelix dicitur appetere mortem: quia melior est mors q̄m vita amara. Et ideo dicebat apostolus ad Roma. vij. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius. Et si dicas q̄ mors aliquibus auget miseriā: puta quia mittit ad damnationem. Dicendū q̄ per se non est ex morte: sed ex ipoꝝ prauitate aut negligentia: sed bonis dicit esse requies a laboribꝰ et miserijs suis. Unde dicitur Esa. xlvij. Vidit requies scz mortis q̄ esset bona. Tertio mori dicitur bonum esse: quia per ipsam certificatur ignorantia scz futuri euētus: de quo omnes in dubio sumus q̄ omnis status vite huiꝰ mortalis est: siue diuitis siue iusti siue domini. Et ideo nescit homo finē suuꝫ: sed omnia in futurum reseruantur incerta. Eccls. ix. Sed mors ponit hominem in statu certo a quo nō debeat vlterius mutari. Quādiu enī hō est incertamine vel in cursu non habetur certum iudicium de victoria vel de vi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

suā: sed finito certamine ⁊ cursu completo. Et ita finito certamine. ⁊ cursu cōpleto vite presentis per mortem: tūc bonus miles xpi ⁊ bonus viator dicere potest illud ij. Timo. iiij. Bonum certamen certaui ⁊c. ℣ Scdo in auctoritate inducta ostendit vtilitas mortis quoad appropriationem cū dicitur. mihi. Nam sanctis viris ⁊ amicis xpi vita est vtilis: quia auget eoꝝ meritum: sed vtilior est illis mors per quā merentur premiū. Et ideo dicebat apls Philip. j. Mihi viuere xps est: ⁊ mori lucrum. Ubi nota merituꝫ pfectus ex amore xpi. Nā intēsus amor trāsformat amantem in amatū. Et ideo apls qui xpm diligebat in tense vitā suā reputabat vitā xpi. Un etiā dicit ad Galathas. ij. Viuo autē iā nō ego viuit vo in me xps. Et ex hoc amore semp crescebat i merito: qz amor dei nō est ocios⁹. vn semp facit opari: ⁊ operādo ex charitate mereri: qz charitas est radix merēdi. Scō nota lucrū premij p morte. qz mori lucrū. Nā p morte expectabat recipe gloriā vite eterne. in qua est eterna salus aiarū. Un fine hoc lucro omne aliud lucrum est damnū. Marci. viij. Quid pderit hoi si lucretur mūdum totū ⁊ detrimentuꝫ aie sue faciat. Et qz illa gloria erit in visione diuinitatis ⁊ hūanitatis xpi. ideo apostolus omnia alia lucra spernebat vt christuꝫ posset lucrari. vñ ait Ppilip. iij. Oia detrimentū feci ⁊ arbitror vt stercora vt christū lucrifacerē. Tertio in auctoritate inducta debemus cōsiderare cōparationē: cum dicit. magis mori. Ubi aduertendū est qꝫ duplex est gloria bone fame. Una in psenti. Et hec est testimoniū bone ⁊ pure sciētie sicut apls ipe ait. ij. Coꝝ. j. Gloria inquit nostra hec est testimoniū cōscientie nostre. Alia vo gloria est in futuro. de qua dicit in po. cxlix. Exultabunt sancti in gloria. Et de prima gloria verū est qꝫ prius debet hō velle mori seu occidi corpaliter qꝫ pdere eā. Et ratio est: quia talis gloria nō pditur nisi per culpā scs p pctm mortale. Et ideo euacuatio talis gloriē est p peccatū mortale. ⁊ ex peccato mortali: mors aūt est pena quedā. Cū ergo maius sit malum culpe qꝫ malū pene: potius debet hō sustinere mortem qꝫ per mortalē culpā gloriā cōscientie euacuare vel pdere. Sed qꝫ qꝫ sciētie gloria nō perdat per peccatū venīale: nihilominus dicūt doctores qꝫ potius deberet homo eligere mori qꝫ venialiter peccare quia peccatum inquantū peccatū nunqꝫ est eligibile. Si enī esset eligibile inquantum peccatum: semper esset eligibile: ⁊ sic nunqꝫ esset peccatum ⁊ ita non peccaret si faceret qō est falsum. Multo ergo magis debet homo potius velle mori qꝫ peccare mortaliter. ⁊ cōsciētie sue gloriam totaliter euacuare. De hoc habetur exemplū. ij Macha. vj. in eleazaro qui potius voluit occidi qꝫ contra preceptū diuine legis faciendo mortaliter peccare. Un dicitur ibi qꝫ ille gloriosam mortem magis qꝫ odibilem vitā eligēs volūtarie preibat ad supplicia. Multo ergo magis expedit mori qꝫ pdere gloriā futurā. Et ratio est: qz neqꝫ mors neqꝫ oēs passiones mūdi sunt aliquid ad cōparationē glorie illius. Propterea dicebat apls Ro. viij. Nō sunt cōdigne passiones huius temporis ad futurā gloriam ꝙ revelabitur in nobis. ℣

Tertio in auctoritate

principali. i. in themate assumpto ostēdit mors esse terribilis ꝓpter examen iudicii qō sequitur ad mortē: cū dicitur. iudicium tuū. Nā sicut dicitur Debre. ix. Statutum est hoibus semel mori: ⁊ post hoc iudicium. Naꝫ post mortē cuiuslibet hois particularis sequitur particulare iudiciū: i quo alia ꝑ sua merita iudicatur a deo ad gloriam vel ad penā: ⁊ post mortē generalez oīm resurrectio ⁊ etiā generale iudiciū. Utrūqꝫ iudicium terribile est valde ex eo qꝫ virūqꝫ sic fiet: qꝫ i eo nulla vitas poterit celari: ⁊ nulla falsitas poterit ꝓbari: ⁊ sntia illi⁹ iudicij p appellationē vel alias quācūqꝫ viā nō poterit revelari seu mutari ⁊ pena finaliter iudicata q̄ personalis erit nullo ꝑcio poterit redimi. Gz stabit superinder iratus: inferi⁹ ad recipiendum infernus pararus: interius cōsciētia accusans extra demones ad capiendū parati: vt eos cito ad penā perducāt. Propter hoc terrebatur propheta dicebat ps. cxlij. Non intres in iudiciū cum seruo tuo domine ⁊c. Ille qui habet ire ad fotū iudiciale primo providet sibi parando omnia illa que faciunt ꝓ iusticia sua ꝓbanda vel defendenda: vnde portat secū suū instrumentū. studet ibi habere procuratorē bonū. Item aduocatū bonū vnum vel plures. Et prelati qui habent ꝑcuratores i curia romana mittūt eis munera. vt sint de factis eorum magis solliciti. Ergo tu si vis euadere duram sententiā illius iudicij studeas portare tecū bonū instrumentū. i. bona cōsciētia. cuius littere sunt bona opa. sed cane ne sint falsa sicut sunt opa hypocritarū. Itez pcura terem bonū ⁊ hic est pauper cui dū fecisti. sicut xps ꝓ ipsis pauperib⁹. qz ipse dicet. Qō vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Mat. xxv. Un salariū huius procuratoris est elemosyna paupib⁹ data. Brude etiā vt habeas bonū aduocatum vnū vel plures. i. aliquem sanctū vel aliquos sanctos quos habueris in speciali deuotiōe. Et mūera eis missa erunt oīnes eis facte vel reuerētie vel quecūqꝫ bona ad reuerentiā ⁊ honorez eoꝝ facto ꝑcipue in festis eorū. Et possunt esse aduocati pro te in curia celesti: nō solū viri ꝑ sunt in curijs mundi: sed etiā femine. i. nō solū sancti: sed etiā sancte. Hec ergo sunt illa que si tibi parauerīs inuenies tibi iustam causam: ⁊ inuenies bonum iudicium. Unde dicit Eccli. xvij. Ante iudicium para iusticiam. Et sic recipies non sniam dmanationis: sed iudicium approbationis ⁊ remunerationis eterne glorie. Ad quam nos perducat iesus in dei misericordie. Amen.

¶ Explicit distinctio scda que egit de morientibus ⁊ eoꝝ conditionibus.

¶ Incipit distinctio tertia in qua tractatur simul de vita ⁊ morte: ⁊ de ꝑditiōibus vtriusqꝫ cuius sunt sermones octo.

¶ De necessitate moriendi que omnes tangit.

Sermo. j.

Uis ē homo qui

q viuet ⁊ non videbit mortem ꝑs. lxxxviij. Sicut Boetius dicit in libro de consolatione philosophie. Omne aial vitam tueri laborat. Mortē vo pernicieme⁊ deuitat. Sed neqꝫ homo aut aliqō aial potest vitā suaꝫ semp conservare: neqꝫ finaliter ipsam mortē vitare. Quāuis enī hō in statu innocentie non ex natura sed ex dei gratia esset immortalis. i. ꝙ poterat nō mori: ꝑpter pcm tū primi hominis ipse cum tota poste ritate sua facti sunt mortales. i. necessitati mortis addicti. Propter quod apls dicit Rom. v. ꝙ p vnū hoiem peccatū intrauit in mundum: ⁊ per pctm mors. i. moriendi necessitas. Et hoc qō est propheta inquirit in verbis ꝓpositis dicens. Quis est homo qui viuet: scz semp: ⁊ nō videbit. idest non experietur aliquando mortem: q. d. nullus. Sic ergo de duobus inquirit.

Primo de vite perpetuitate: cum dicit quis est homo qui viuet.

Scdo de mortis euitabilitate: cuꝫ ait ⁊ non videbit mortem.

Est ergo prima questio

vtrū vita homis posset semp perpetuari? Ad qō responderi potest ꝙ duplex est vita hominis. Una corporalis ꝑm naturam et alia spūalis ꝑm gratiā. Prima vita scz corporalis ꝑm naturā perpetuari non potest. Et ratio est: quia in quolibet aiali est consumptio ⁊ restauratio. Consumptio per actionem calidi: ⁊ restauratio p acceptionem alimenti. Si enī non esset ibi consumptio non posset corrumpi nisi ab agente exteriori per violentiam: ⁊ non ex pugna quā haberet in seipso. Et sic nō esset necesse naturaliter ipsuꝫ corrumpi. Rursuo si posset tale restaurari: quale est illud qō deperditur: posset semp perpetuari in vita aial. Sed his duobus concurrentibus: quia est ibi continua deperditio: ⁊ illud qō restauraē per alimentū non est ita purum sicut illud qō deperdit: ideo necesse ē aial corrumpi: Nā si quis acciperet de vino qō esset i dolio ⁊ restauraret ibi de aqua: ad vltimum oporteret ꝙ esset vinum ita aquosum ꝙ esset ibi corruptio vini. Sed si restauretur ita purum vinuꝫ sicut extrahitur inde: posset perpetuari huiusmodi doliū vini. Sic quia quod deperdit in aiali est magis purū ꝙ illud qō restaurat: ad vltimum est caro ita impura ꝙ non potest facere carnis opus: ideo necesse est aial corūpi. Et ꝓpterea ꝛ Eccls. ix. Nemo est qui semper viuat. Nec obstat qō ꝛ Gap. v. Justi in perpetuum vivent: quia non loquitur de vita ꝑsenti: sed futura post resurrectionem: que quidem ꝑpetua erit ⁊ incorruptibilis tam in bonis ꝙ in malis. Partim quidez ex natura: partim ex divina iusticia. Ex natura quidem: quia cessante motu locali celi: qō est per talem motū qō est primuꝫ alterans nō remanebit aliqō aliud agens qō possit per alterationez aliquā corpus homis vel aliud a sua naturali qualitate removere: cū omnia alia agentia scda virtute ipsius agāt. Et ideo post resurrectionem cessante

Universidad de Deusto
Biblioteca

motu celi: nulla qualitas erit sufficiens vt corpus humanum altare possit a sua naturali qualitate: neq; per cõsequẽs corrumpere: cuius corruptio sit terminus alterationis. Et ideo incorruptibilitas illa erit per naturã: sicut dicit scẽus Thomas nõ q̃ sit aliq̃ incorruptiõis principium principue in corporibus dãnatoꝝ: sed propter defectum mouẽtis ad corruptionem. Alia ẏo causa erit diuina iusticia: cui etiã natura deseruiet: vt scz ipsi dãnati nõ solum in aĩa: sed etiã in corporibꝫ possint perpetuo puniri: sicut in vtroq; peccauerunt: q; hoc diuina iusticia requirit: sicut etiã in saluatis requirit vt etiã in vtroq; ꝑpetuo p̃mientur. Jn corporibus ergo scõꝝ gl̃iosis erit duplex modꝰ incorruptiõis ⁊ ꝑpetuitatis. Vnus p̃ naturã scz ꝓpter defectum mouentis ad corruptionẽ vt dictũ est. Alius p gl̃iam q; si corpus hois in statu innocentie incorruptibile erat ex eo q̃ ptrarie qualitates in corpe hois existentes continebant per gratiã innocẽtie ne ad dissolutionem corporis eiꝰ agere possent: multoplus continebunt in corpibꝫ gl̃iosis que erunt oĩno subiecta spiritui. Et ideo p gloriam incorruptibilis ⁊ perpetua erũt. Unde sicut in vita ista nemo est qui semp viuat: ita in illa futura nemo erit qui vnq̃ moriatur. Jta q̃ iusti in ꝑpetuũ viuẽt: ⁊ reprobi etiã dãnati: sicut dr Apocal. ix. Desiderabunt mori ⁊ fugiet mors ab eis. ℣ Et si tu dicas damnati sunt in summa miseria: q̃ videtur q̃ mors que summa penarum est ẽ m̃ pbm in. iij. Ethi. non debeat subtrahi ab eis. Respondendus est q̃ quis sit simpliciter maxima penarũ: ẽ m̃ quid tñ nihil prohibet mortes esse in penaꝝ remediũ. ⁊ p cõsequẽs ablationẽ mortis in penaꝝ augmentum. Hinc re enĩ vt dr. ix. Ethi. videtur oĩbus delectabile esse: eo q̃ oĩa esse appetunt. Nõ oportet aũt vt ibidẽ dicit accipere malam vitã neq; corruptam: neq; que in tristicijs est. Sic ergo viuere simpliciter est delectabile: non autẽ vita que est in tristicijs. Jta et mors q̃ est priuatio vite simpliciter est pessima ⁊ maxima penarum inquantũ subtrahit primũ bonum scz esse cum quo oĩa alia subtrahũtur. Sed inquantũ priuat malaꝝ vitam ⁊ que est in tristicijs est in remediuꝝ penarũ quas terminat. Et per consequẽs mortis subtractio est in augmentum penarũ quas perpetuas facit. Si aũt dicatur mortis esse penalis ꝓpter corporalem dolorẽ quẽ sentiũt morientes: non ẽ dubiũ quin multo maiorẽ dolorẽ dãnati cõtinue sustinebunt. vnde in ꝑpetua morte esse dicunt sicut scriptum est in ps. xlviij. Mors depascet eos. Alia ẏo vita est spũalis qua aĩa viuit deo p gratiã ⁊ charitatẽ: sicut dicitur s. Job. iij. Scim⁹ qm̃ trãslati sum⁹ de morte ad vitã: qm̃ diligamus. Et ista vita non ꝑditur nisi per petm̃ mortale: ⁊ ista bñ potest perpetuari: sicut perpetuatur in innocentibus qui nunq̃ mortaliter peccant: vt fuit beata virgo: beatus Johannes baptista ⁊ plures alĩ. Nã de brõ petro martyre de ordine fratrũ ꝑdicatoꝝ testat innocentius papa q̃ nunq̃ sensit contagiũ mortalis petĩ. et tales vitã spũalem gratie nunq̃ amiserunt per morteꝫ culpe. Et ideo er persona cuiuslibet talius dicebat propheta in ps. cxvij. Non moriar sed viuã. Jn quibus quidem verbis duo multum denũciabilia sed habiturum promittit.

Primo preseruationem a defectu culpe quia inquit. non moriar.

Scõo conseruationem in statu gratie: Et cum ait: sed viuam.

Circa pmũ attendendũ est q̃ quattuor accidentia sunt quibus corpora preseruantur a corruptione nature: que etiam spũali modo accepta pseruant aiam a corruptione siue morte culpe: Primum est enĩ calor siue caliditas ꝑcipue intẽsa. Res enĩ multũ calide nõ putrescũt ꝑcipue cũ siccantur. vt piper ⁊ galanga: zinziber autem putrescit propter innatum humidum. Similiter aqua q̃diu feruet non putrescit: quia calor ignis maior est in ea q̃ calor aeris: nõ non vincitur sed vincit. Similiter anima a corruptione ⁊ morte petĩ que fit p tentationẽ preseruat per feruẽte orationẽ. Hinc dñs hortabat discipulos suos Luce. xxij. dicens. Orate ne intretis in tentationem. Vetus figura habet Esaie. xxxviij. in Ezechia rege: cui propheta dixerat. Morieris tu ⁊ non viues. Sed post feruentem orationem quam Ezechias fecit: prophetat dicit ei. Dec dicit dominus deus david patris tui. Audiui orationem tuam et vidi lachrymas tuas. Ecce ego adjciam super dies tuos annos. xv. Unũ sicut vna oratio feruens preseruauit ezechiã a morte corporali ⁊ augmẽtauit vitã: ita orationes multe continue ⁊ feruentes preseruant semper

lantos viros a spirituali morte peccati et augmentãt eis gratiam ex qua est spũalis vita. Scõm quo ꝑseruant aliqua a corruptione putredinis est frigiditas siue fit ab intrinseco siue ab extrinseco. Nam si frigus fit extrinsecũ precipue est ꝑdiens. q; per se repugnat calido alieno: ⁊ extrinseco. Hñ in hyeme ⁊ vniuersaliter ℓ aere frigido conseruant corpora: q; calidũ extrinsecũ ẽ parum ⁊ frigus sibi cõtrariũ est multum. Nec in talibus apparet mor⁹ putrefactionis ni si recedẽte frigore. Si aũt est frigus intrinsecũ sic etiam impedit putrefactionẽ: quia coagulat nec permittit illud exhalare sicut est in omnib⁹ metallis frigido coagulatis in quibus frigus claudit poros ⁊ vincit calidum extrinsecum: ne de humido aliquid eruder nisi parum vt q̃n generatur rubigo Et maior est in eo duratio. q; eius humidũ naturale magis constat. Tanq̃ frigus extrinsecus est tribulatio mundi seu afflictio carnis: que caloꝛẽ extraneus. i. ardorem cõcupiscentie seu luxurie: que extraneam carnem cõcupiscit: mitigat vel extinguit. Nos vt dicitur Eccli. xj. Malicia vnius hore oblationem facit luxurie. Et ex hoc ꝑseruat etiã a morte aĩe. de qua dr Ro. viij. Si ẽm carnẽ viseritis moriemini. si aũt spũ facta carnis mortificaueritis viuetis. Sed tãq̃ intrinsecũ frigus est intrinsecũ refrigerium cõtẽplationis celestiũ. Hec est enĩ que potentias vel potius poros. i. corpis sensus claudit. hec ẽ q̃ deuotiõis humores coagulat nec exhalare ꝑmittit: hec insup est q̃ ea loꝛẽ extraneus. i. amore mũdi supat ⁊ vicit. Quia aĩa: sicut dicit Gregorius. quanto maiori studio ferebat ad summa. tanto maiori fastidio frigescit ad infima. Hñ licz talis contẽplatio faciat videri hoiem mortuũ mundo nõ ꝑmittit tñ hominẽ mori deo. Hñ rabi⁹ ⁊ vita vestra abscondita est cuꝫ xpo in deo.

Tertiũ quo ꝑseruat res a corruptione ⁊ putrefactione est mobilitas. Nã aqua vel vinuꝫ q̃ mouet impedit putrefieri. eo q̃ calor naturalis excitat a motu: ⁊ nõ pteualeꝛ ei calor extrinsecꝰ. Hñ vinũ potens effici melius ex motu: q; calor naturalis magis digerit subtile humidũ: et quo etias saepius mouetur. Et sedulũ vinũ et motũ etias si fit corruptũ q̃q; reuertit et reparat. Et econtra vinũ non motũ ꝑcipue soli exposit̃ corrũpit et in acetũ conuertit q; duꝫ calor exterior extinguit calidũ interius ⁊ humidum subtile exhalat cũ ipso ⁊ perit vinum. Similiter mobilitas obediẽtie vel mortuoꝝ frequens bonoꝝ operũ ꝑseruat aliaꝫ a petĩ putredine. ad quã pigricia et ociuꝫ inducit q; multam malicĩã docuit ociositas. vt dr Eccli. xxxiij. Hñ Leuiter. xxj. Custodiãt precepta mea vt nõ supiaceãt petõ ⁊ moriant

Quartũ aũt putrefactionẽ impediẽs est cõtinuitas. Nam mare totũ nõ putrefit sed diuisum per partes paludales putrescit. Jn naturalibus enĩ multiplicato subiecto multiplicãtur qualitas ⁊ virtus. Et ideo totuꝫ simul pl⁹ põt cõtinere q̃ calor aeris possit dissoluere: si tñ ipse partes sint in toto cõtinue: alo nõ. q; videm⁹ q̃ grana multa et germina simul adunata citius putrescũt q̃ pauca: ꝓpter hoc q; illa grana non sunt cõtinua: ⁊ cũ sint parua egredit naturale calidũ ab vnoquoq; eoꝝ et trahit secũ humidũ: ⁊ calidius ersiens fit alienũ: ⁊ cum erit a multis confortat ⁊ corrũpit. Jta q̃n est cõtinuitas cõcordie ⁊ vnitas amoris ẽ ter bonos vn⁹ iuuat aliũ ad cõseruãdum se et preseruãdũ a malis: imo q̃cunq; separat se ab vnitate ⁊ cõtinuitate charitatis ⁊ dilectionis p quã mẽbra ecclie inuicẽ cõnectunt ⁊ vniunt necesse est vt moriat et corrumpat sicut et mẽbrũ separatũ a corpe: ꝓpter qõ dr. s. Jo. iij. Qui nõ diligit manet in morte. ℣ Scõo in auctoritate ps. superiꝰ inducta agit de cõseruatione in statu gr̃e: cũ dr: sy viuã. Ubi notandũ q̃ sicut bona nutrimẽta cõseruãt vitã corporalẽ. Nã sicut dicit pbs: tandiu viuit aĩal q̃diu põt suscipe nutrimentũ. Sic q̃s bona opa ꝓseruãt vitã spũalem: sicut ignis pseruat p nutrimẽta lignorũ: q; vita spũalis est ℓ amore charitatis q̃ nutrit p bona opa sicut ignis p ligna. Hmõi aũt sunt opa pñe et opa obedientie ⁊ opa iusticie. ⁊ hoc est qõ dr. Eze. xviij. Si egerit pñam ab oĩb⁹ petĩs suis: ecce opa pñe. Et custodierit oĩa precepta mea: ecce opa obediẽtie. Et fecerit iudiciuꝫ et iusticiã. ecce opa iusticie. sequit. Vita vivet et non morietur. Hiçdẽ opa pñe defẽdunt ab oĩ periclo petĩ. Et ideo dr Lu. xiij. Nisi pñaꝫ egeritis oẽs simul pibitis. Nota si aliq̃o esset scriptꝰ in libro condẽnationis alicuius dñi seu ciuitatis ꝓpter petm̃ suũ vt caperet cũ forbannitis seu exulib⁹ ⁊ suspẽderetur si posset teneri: multum gauderet si posset deleri de libro illo. et posset

Universidad de Deusto
Biblioteca

esse se curus in domo sua. Sic certe perō est scriptus in libro condemnationum dei cum forbannitis exulantibusq; a curia paradisi: iudicatus ad mortem: qr stipendia peccati mors. Ro. vj. Et tñ si vult penitere ⁊ conuerti ad dñm per veram pniam delebitur de libro condemnationum: et erit securus de sniā pcti sui. Et ideo ōr Ecc. iij. Penitemini et conuertimini vt deleantur peccata nostra. Opera aūt obediētie custodiunt ab incursu oīs mali. Ūn Eccls. viij. Qui custodit preceptuz non experiet q̄cq̄ malū. Nota qñ fit preceptū alicui qō non ſportat magnam penam non multum curatur: sed qñ intimatur magna pena vite vel mortis: multum timetur. Sed de transgressione diuini precepti incurritur pena eterna: ⁊ nulla finaliter inuenitur vtilitas ⁊ ideo multuz debet vitari. ij. Paral. xxiij. Quare transgredimini preceptum dñi qō vobis non ꝓderit. Opera aūt iusticie protegunt ab omni calūnia et impugnatione aduersarij diabolī. Ūn in ps. cxviij. Feci iudiciū ⁊ iusticiam: non tradas me calumniantib⁹ me. Nota q̄ si aliquis esset in homicidio deprehensus ⁊ conuictus nō esset magnū iudicium nec magna iusticia absolui dere et aurez: sz potius deberet adiudicari morti ⁊ ad supplicium trahi. Sic peccator debet trahinari in cōfessione: cōfitēdo per fecte totum ꝓcessum peccati ⁊ diuturnitatem ⁊ circūstantias: deinde debet suspendi per satisfactiones ligādo oculos cōtra aſpectus illicitos: et cor contra inordinatos affectiones: et manus post tergum ne currat post peccata ꝓterita. Et chorda in collo debet esse cuz tribus chordis. scz q̄ habeat puram conscientiam: asperaz penitentiam. ⁊ maturā compositionez. Et sic fieret verum iudicium ⁊ vera iusticia que faceret deo: ⁊ que ipm peccatorem iustificaret ⁊ beatificaret. Unde in ps. cv. Beati q̄ custodiunt iudicium et faciūt iusticiā in omni tempore. Sed post meritū dictorum in auctoritate Ezechielis superiꝰ inducta adiungitur ⁊ premiū: quia vita viuet. Nota qñ aliquis est ingressus aliquaz religionez debet si vult religiose viuere ⁊ ie in sancta religione conseruare: custodire et obseruare statuta regule sue ⁊ sui ordinis: qr in talibus obseruatijs custoditur vita aīe sue: et vitatur mors culpe. Ūn debet dicere illud Esa. xxxviij. Domine ū sic viuitur: et in talibus vita spiritus mei.

Secundo in auctorita

te principali. i. in themate ꝓposito inquirit ꝓphera de mortis euitabilitate. scz q̄s est homo qui viuet ⁊ non videbit mortem. Ubi aduertēdū est q̄ si loquamur de morte corporali facilis est huius questionis solutio: qr nullus est qui nō videat mortez. i. qui nō experiatur mortem. Eccli. viij. Oēs morimur ⁊ in gaudiuz volumus venire scz eterne beatitudinis: quā quidez oēs volūt sed non omnes ad eam perueniunt: qr non oēs tenent rectam viam scz bene viuendi. Sed si loquamur de morte spirituali et finali que erit in priuatione vite eterne ⁊ in cruciatu gehenne: sic ista questio determinatur a Christo Jo. viij. vbi dixit ipe. Si quis sermonem meum seruauerit mortem non videbit in eternum. Jn quibus quidē verbis duo de sua doctrina dominus nos ster ostendit.

Primū est q̄ inquirit obedientiam: cuz dicit. si quis sermonē meū seruauerit.

Scōm est q̄ hz infinitam efficaciam: qr mortem non videbit in eternum.

Circa primū notandū q̄ valde detestabile est q̄ homines multū curant de salute corporis: et nihil de salute anime respectiue. Nam quando medicus dicit aliquis esse faciendo ad salutem alicuius infirmi: statim festinant facere illi quibus dictuz est: ⁊ nihil pretermittit de his que medicus dixit esse necessaria fieri. Et ecce tota die audiūt verba ⁊ sermones medici celestis xpi de his q̄ necessaria sunt ad salutem anime vestre vt non moriatur in eternū. Siue de medicina charitatis. vt cū dicit Isaie. lviij. Diligite inimicos vros: benefacite his qui oderūt vos. Siue de medicina ēē tatis. vt cū dicit vsurarius vbi prius. Date mutuuz nihil inde sperātes. Siue de medicina pietatis. vt cū dicit Lu. xj. Qō superest date elemosynam. Et sic de alijs multis q̄ mandat fieri ad salutē animarū vestrarum qui tñ nihil boꝝ facitis: ⁊ de seruando sermone nihil curatis. Sed ego dico vobis causaz vñ accidit vobis hoc maluz: qr totū ꝓcedit ex defectu amoris. Nā quando aliquis nō diligit aliquē: solet dicere. Ego nihil facerē eorum que ipse diceret mihi. Et ista est causa quare homines non faciūt ea que spiritus dicit nec sermonē ejus seruant

quia nō diligūt eū. sicut ipse xps dic Joh. xiij. Qui nō diligit me sermōes meos nō seruat. ⁊ econtrario qui multum diligit amicuz facit illa que scit sibi placere. sicut sunt illa que ipse mādat q̄ faciat. qr ꝓprio dilectionis exhibitio est operis. sicut Grego. dicit. Ūn etiā ipse dicit. Joh. xiiij. Qui habet mandata mea ⁊ seruat ea. ille est qui diligit me. Debemus aūt sermonē idest doctrinā eius seruare. Primo p fidem ⁊ iugem meditationē. Prouer. xxj. Appone cor tuū ad doctrinaz meā que pulchra erit tibi cū seruaueris eam in corde tuo. Item peroperis ſpletionē. ⁊ de talibus sic seruātibus cōmendat se dñs. Johan. xv. discēs. Si sermonē meū seruauerint. ⁊ vestrū seruabunt. ✠ Scōo ostēdit dñs doctrine sue efficatiam. quia si quis seruauerit eam mortē nō videbit in eternū. i. non experiet mortē eternam. Sicut em hō q̄diu conseruat lucē non experitur tenebras: ita q̄diu seruat vitā non videt mortem. Sed verba xpi vita sunt. ꝟm illud Joh. vj. Verba que ego locutus sum vobis ſpūs et vita sunt: ⁊ ideo q̄diu hō seruat ea non experiē mortem. Jtē quia verba xpi seruata perducūt ad vitam eternā: quā qui adipiscitur non videt mortē in eternū. i. euadit mortē eternam. Confisitr enim vita eterna in visione seu cognitiōe dei. ꝟm illud Joh. xvij. Hec est autē vita eterna vt cognoscant te solum deum verū. Huius autē cognitiōis seu visionis quasi quoddā seminariū principiū est verbum xpi: quia ipse dixit q̄ semen est verbū dei. Sicut ergo qui seruat semen aratris aliquando puenit ad fructū: ita ille qui seruat verbum dei peruenit ad visionē dei: que est vita eterna. Unde petrus dixit Joh. vj. Dñe ad quē ibimus? Verba vite eterne habes: i. vite eterne inchoatiua: vel ad vitam eternam perductiua. Eccli. xxiij. Qui operantur in me non peccabūt: ⁊ qui elucidāt me vitā eternam habebūt. Elucidant me scz nō tñ verbo docendo sed manifestando opere implendo. Nā sicut dicit Grego. nazanzenus. Clara illa sapientia est non nisi bus constat. Jtē verba xpi audita causant in nobis fidē: quia sicut dicitur Roma. x. Fides ex auditu: ⁊ auditus per verbuz xpi. Sed seruata faciunt nos iuste viuere. Et. Apparuit benignitas ⁊ humanitas saluatoris nostri dei: omnibus hominibus

erudiens nos: vt abnegantes impietatem ⁊c. Et qui ita viuit ⁊ habet rectam xpi fidem euadet mortez eternā. Unde Job. xj. Omnis q̄ viuit scz iuste quoad ꝓximum: pie quoad deum: ⁊ sobrie quoad seipsum ⁊ credit in me scz vera ⁊ formata fide: non morietur in eternū: idest non erit in morte eterna pene infernalis: qr erit in vite eterne sempiternis gaudijs. Ad que eterne felicitatis gaudia gl'iosus ihesus eterni patris vnigenitus dilectissimus sua pietate nos perducere dignetur. Amen.

¶ De cōparatiōe vite ad mortē. Ser. xij

elioz ēdies moz

m tis die nativitatis. Eccls. vij. De his rebus q̄ in hoc seculo ⁊ in mūdo accidunt multi propter defectum cognitiōis decipiūtur: quia quedā videntur interdum esse suis contrarijs meliora que tñ sunt deteriora. et econtra Sicut saul ⁊ populo expugnato amalech: visum est melius reseruare meliora pecora ad sacrificandū ea q̄ occidere ⁊ ꝓicere sicut mandauerat deus. Unde ait saul samueli. Pepercit pplo melioribus ouibus ⁊ armentis vt immolarentur dño deo tuo: reliqua vero occidim⁹. Et tñ samuel oñdit q̄ fuit deterius dicens. j. Regū. xv. Ūnquid vult dñs holocausta ⁊ victimas ⁊ nō potius vt obediaf voci dñi? Melior est em obedientia q̄ victime: ⁊ auscultare magis q̄ offerre adipē arietum. Item consiliū qō dedit chusi absaloni cōtra consiliuz achitofel: visum ē absalōi ⁊ suis q̄ esset melius ⁊ vtilius ꝓ se. Ūn iij. Reg. xvij. q̄ dixit absalon oēs viri israel: melius est consilium chusi arachite cōsilio achitofel. Et tñ ex facto postea ostensum est ꝓtrariū. scz q̄ fuit periculosum ⁊ mortiferū. Unde dicitur ibidem: q̄ dñi nutu dissipatum est consilium achitofel vtile vt induceret dño sup absalon malum. Sic videtur cōmuniter hominibus q̄ melius sit esse diuites q̄ pauperem. ⁊ q̄ melius sit habere multū ⁊ deterius habere parū. Et tñ in ps. xxxvj. dicit cōtrariū: q̄ melius est modicum iusto sup diuitias peccatoꝝ multas. Et etiam ꝓuerb. xv. dicit contrariū: q̄ melius est parū cum timore dñi q̄ thesauri magni ⁊ insatiabiles. Sic ergo similiter accidit de vita ⁊ de morte: quia quidā seculoriter vine

Universidad de Deusto
Biblioteca

tes omnino dicunt vitā meliorem esse mortē. Quoniam ratio esse potest: quia nihil diligit nisi bonum: ⁊ magis bonū magis diligitur et illud maxime diligit qō maxime custoditur. Et hoc in plātis ⁊ animalibus videtur esse. Unde planta radicē contiguā ꝑ vbi est vita ei⁹ absc̄dit sub terra vt melius custodiatur a cōtrarijs. Et serpens p̄cipue custodit caput: et homo cor. Iuxta illud Prouer. iiij. Omni custodia serua cor tuū qm̄ ex ipso vita procedit. Sed ꝓpientes viri quedā altiora cōsiderātes tenent contrariā sententiam: sicut apparet in verbis ꝓpositis ex auctoritate Salomonis q̄ ait: ꝙ melior est dies mortis die natiuitatis.

A In quibus quidem verbis ad nostrā instructionem loquitur de tribus.

Primo de humane vite terminatione: qz loquitur de die mortis.

Scō de eius inchoatiōe: quia de die natiuitatis.

Tertio de vtriusq; cōparatione: quia vna melior alio.

Loquitur ergo primo

de terminatione hūane vite: cū dicit. dies mortis. Qū aliquis certus ē ꝙ debeat sibi euenire aliquid infallibiliter: qō si non sit ꝓmunit⁹ debeat sibi inferre maximū periculū: sed ecōtrario si sit ꝓmunit⁹ possit sibi nihil vel parum nocere: sed nescit qñ illud debeat contingere: semp talis est in timore: ⁊ est semp sollicit⁹ se ꝓmunire contra illud: sicut est de exercitu qui expectat insultū hostiū potētū. Sic est de die mortis. qz infallibiliter est ventuscq; venturus: sed nescitur qñ: scz qua septimana: vel quo mense vel quo anno. Et si iuenit mors ꝓparatū: ꝓducit'ad eterna tormenta: ꝓparato aūt ⁊ armis penitētie ꝓmunito: parum vel nihil nocere potest. Et dico parum ꝓpter priuationes vite corpalis: que parum est respectu vite eterne. Et ideo dies illum quilibet debet timere ⁊ ad ipsum semper se solicite ꝓmunire. De quo habetur figura Geneſis. xxvij. in ysaac: ꝙ dixit esau filio suo. Vides inquit ꝙ senuerim: ⁊ ignorem diem mortis mee: sume arma tua ⁊ phare tram: ⁊ arcum: ⁊ egredere foras.

B In quib⁹ quidem verbis de die mortis quattuor cōditiones ostenduntur.

Primo ꝙ quibusdam est propinqus: sicut senibus: ⁊ hoc tangitur: cū dicit. videz ꝙ senuerim. Senes enī ꝑm cōem cursum nature propinquiores sunt morti q̄ iuuenes. Frequēter tamen accidit aliter ex impetu fortune vel casus: quia mors aliquando citius inuadit iuuenē q̄ senem: immo forte plures moriuntur iuuenes q̄ senes: sicut de animalibus accidit q̄ plures occidūtur agni q̄ pecudes. Et ita citius frangitur vas nouū q̄ antiquum. Et similiter cū tiuo scinditur arbor iuuenis q̄ antiqua. Sed licz ista accidat ꝛ̄ ꝑm cōem cursum nature quāto senior tanto morti propinquior. Unde apls Heb. viij. Qō antiquatur ⁊ senescit: prope interitū est. Et ideo senex est sicut castrū expugnatum: cuius muri partes continue corruūt: ⁊ ideo deberet se reddere per penitentiam in manu boni dñi scilz dei misericordis q̄diu durat terminus vite vt possit se reddere: vt ex dilatione nō capiat castrum corpis a morte: et habitator eius: idest anima veniat in iras dñi: ⁊ tradat in manib⁹ hostis crudelis scz diaboli ⁊ ducatur ad carcerem inferni ad perpetuū cruciatū. Job. xxj. Cuz autem senueris scz in peccatoribus anget te: scz diabolus alligando cingulo peti: ⁊ ducet te quo tu nō vis scz ad infernū. C Scō ostenditur in auctoritate predicta ꝙ dies mortis est occultus: ⁊ ideo dicit in auctoritate predicta: ꝙ ignorē dies mortis mee ⁊ hec est communis ignorantia omniū. quia scz ignorat homo quo tēpore vel die mori debeat. Et hec ignorantia bonis quidem ⁊ prudentibus viris est ad maiorē cautelā quia ego ipse ꝙ ignorāt quādo debeāt mori. cogitāt ꝙ omni die ⁊ omni hora potest mors aduenire eis. Et ideo magis vigilant vt semper inueniātur parati. secūdus illud Mat. xxv. Uigilate qz nescitis diem neq; horam. Sed imprudentes ⁊ peccatores homines'er hac ignorātia accipiūt stultas spem. ⁊ periculosam audaciam. Nam quia nesciunt quando debeant mori. sperant se diutius viuere. ⁊ ex hoc accipiunt maiores audaciā peccandi. ⁊ in peccatis permanēdi. ita ꝙ frequēter mors talibus ex ispato superuenit subito preoccupans eos. Et sic petis alligatos ad eternus interitū mittit sicut accidit illi diuiti. de quo Luce. xvj. dicitur. ꝙ dicebat aie sue. Anima habes multa bona posita in annos plurimos. requiesce. comede. bibe. epulare. Dixit autem illi deus. Stulte hac nocte anima tuas re

petent ā te. Que aūt parasti cuius erunt. Et hic tangitur alia ignorātia quari: qz nō sola ignorat diem mortis sue: sed etiā sicut dr in ps. xxxviij. Thesaurizat ⁊ ignorat cui congregabit ea. Aduerte ꝙ homo habet triplicem ignorantiā: ꝑm tripler tempus. Est enī tempus ante mortem. ⁊ temp⁹ mortis ⁊ tempus post mortem. In primo tempore ignorat homo quid sibi debeat contingere. De scō scz de tempore mortis nescit quando debeat esse. qz nescit numerū dierum vite sue. De tertio scz post mortem ignorat etiam quid sit futurum. Et ista tripler ignorantia deberet homes ab oī ambitione retrahere. Primo qz vñ credit exaltari frequenter contingit eos deprimi. Scō qz mortē oēm dignitatē terminat ⁊ deprimit.

Tertio qz post mortē q̄ maiora ambierunt ⁊ habuerunt: magis punient. Ūñ de his dicit Eccls. vij. Quid necesse est homini maiora se querere: cū ignoret quid cōducat sibi in vita sua numero dierū peregrinationis sue. ⁊ tpe qō velut vmbra ꝑterit. Aut q̄s ei poterit indicare quid post eos futurum sub sole sit. Que auctoritas breuiter sic exponitur. Quid necesse est ꝛc. Et subdit pro causa triplicem ignorantiā. Prima quia nescit quid inde debeat sibi ꝓtingere ante mortē. Ūñ subditur. Cum ignoret q̄d conducat sibi: scz ipsa dignitas vel ipsa ambitio in vita sua. qz forsitan conducet ei magnam delectionem. Scōa ignorantia est in numero dierum vite sue. qz q̄uis dies hominis apud deum sint numerati: tamen homo nescit quot sint: nec quando debeāt terminari. Ūñ ps. xxxviij. Notus mihi fac dñe finē meum. Et numerū dierū quis est. Et frequēter decipitur homo de tpe scz vite sue. quia velut vmbra ꝑterit. ita ꝙ eius finitur q̄ homo credat. Et totus hoc debet hominem retrahere ab ambitione rerum. Tertia ignorantia est de eo quod vē turum est post mortem. qz quis ei poterit indicare quid post eum venturum sit: scz super eum an pene an glorie. D Tertia conditio diei mortis est. quia est valde mirificus. quod tangitur in auctoritate iducta. scilicet ꝙ nominat dies mortis. Et eo videlicet ꝙ ad mortem quattuor valde miranda consequunt. Primum est ꝙ stabilitur illud qō in vita hoīs nunq̄ potuit stabiliri scz voluntas eius. Nam omnes motiones que sunt in actibus humanis a voluntate procedunt quantū ad imperium et ipsa volūtas est maxime variabilis et instabilis. Et rō huius est. qz voluntas semp inclinat ⁊ ordinatur ad bonum. Unde quē cunq; vult aliquid. vult illud ꝓpter aliquod bonum. Et ideo etiam ille qui fornicatur vult bonum. qz vult delectationē et non peccatum: vel diuinam offensam. Et vsurarius non vult peccatum. sed lucrum. Et homicida non vult peccatum. sed vult honorē vindicte. Et sic omnes isti claudūt cor ad pctm̄ ⁊ aperiūt ipsum ad bonū delectationis vel lucri vel honoris. Et sic ꝑm Dionysium semp volūtas p se tendit ad bonū. qz nullus intēdens ad malū opat. Sed tñ ꝓpteres pctōr non excusat a peccato. qz scit illud opus per quod vel in quo consequit illud bonū esse malū et pctm̄ puta fornicationē vel vsurā vel homicidiū. Et sic illud qō facit malū est. et nō sunt facienda mala vt eueniant bona. sicut apls dicit Ro. iij. verūtamen per se volūtas semp tendit ad bonū. Sed in hoc mundo non est in tpalibus reb⁹ aliquod purū bonū quin habeat admixtū aliquid mali. vel pene vel culpe. Nā scientia ꝑm p̄m̄ in primo de aia est de genere bonor: sed tñ habet cū labore studij q̄ est penalis: Ūñ Eccls. j. dicitur. Qui addit scientiā addit ⁊ laborez. Sīr dignitas ⁊ potestas est bonū honorabile ⁊ cōcupiscibile. ⁊ tñ cōiter annectunt ei iniurie vel aliquor iniudicie. Pulchitudo etiā est quoddā bonū delectabile ad qō plurimū sequit malū cōcupiscētie vel vane glie. Et ideo volūtas nō firmat in aliquo bono. qz inquantū est ibi bonū vult illud inquantū ꝺo est mixtū vel annexū ibi malū nollet illud. Et sic volūtas fluctuat iter diuersa bona ⁊ appetendo bonū post bonū ⁊ sic i nullo tali bono firmari potest. Sed aduenit mors ⁊ ista firmat volūtatez supremas hois ꝙ nūq̄ postea mutat. Nam si moriēs homo in pctō: ita firmat in malo ꝙ nunq̄ pōt resurgere ad bonum: sicut nec diabolus post casum suū. Ūñ Damasc. dicit ꝙ hoc est hominib⁹ mor⁹ qō' fuit angelis casus. Si aūt moriē in gra: ita firmat in bono ꝙ nunq̄ pōt flecti ad malum ꝑm illud Eccli. xj. Sic arbor in illo. scz in vltimo fine. scz volūtas in fruitiōe summi boni: ⁊ nō flectet. scz. ad aliqō malū contrarius seu pctm̄. Et ideo dies mortis multū dr peccatorib⁹ ut fit bonus: qō ē

Universidad de Deusto
Biblioteca

quãdo homo bene dispositus moritur: qr tunc est vere bona: quia mittit ad fruitionem summi boni. ꝑm illud Eccls. vij. In die bona fruere bonis. Sed si homo moritur in peccato tñc est ꝺe mala: quia mittit ad eternũ malũ. Et ideo ibidem subditur. Et diem malam precaue. ¶ Scõm mirum quod facit mors est: quia satiat illud quod nunq̃ in vita potuit satiari. et hoc est cor hominis. Omnia enim bona huius mundi non possent satiare cor hominis. Et istud contingit ex tribus. Primo ex ei⁹ capacitate. Nam nihil satiatur nisi repletur. Oportet autem ꝙ illud quod replet sit ꝑm mensuram capacitatis illius quod repletur. quia si vas esset capax centum modiorum vini, non repleretur de viginti. Anima autem hominis est tante capacitatis ꝙ potest capere ⁊ continere in se deum Et ideo dicit Augustinus. animam dei capacem nil minus deo replere potest. Sed respectu dei qui est bonum infinitum ⁊ immensum, tota vniuersitas creaturarum cũ sit finita ⁊ terminata et finiti ad infinitum nulla fit proportio, est sicut quid minimus ⁊ sicut gutta quedam bonitatis eius immense. Etiam si omnia bona mundi haberet homo non possent satiare cor eius.

Scõ ꝓuenit hoc ex rerum diuersitate quia bona huius mundi vt pecunia et similia sunt bona corporalia: anima autem res spiritualis est. Tanta autem est diuersitas et improportionalitas rerum spiritualiu⁹ a corporalibus ꝙ inuicem se replere non possunt. Unde sicut tota sapientia mundi non repleret minimam ꝑtem animam. ita tota pecunia mundi non repleret vnam animam et ideo non satiat animam. Propterea dicitur Eccls. v. ꝙ auarus. i. cor auari non implebit pecunia. Et ratio est satis euidens qr sicut medicina nõ sanat plagam nisi apponatur super plagam. Et tota aqua fontis non extingueret sitim: nisi biberetur et ingrederet illuc vbi est principium sitis. Sic est de pecunia et aliis rebus corporalibus qr ardor cupiditatis qui est in anima non extinguitur per liquores qui est in ere: vel per pecuniam que ponitur in anima sed in burſa. Tertio prouenit hoc ex cupiditatis ĩmensitate ⁊ infinitate. Nam sicut dicitur Eccli. xxiij. Anima calida q̃si ignis ardens: sed ignis nunq̃ dicit sufficit: sed quanto magis ligna apponuntur tantoꝫ magis ignis augetur: ⁊ non diminuitur. vnde ꝑm ligna illue sic ignis erardescit. vt dicitur Eccli. xxviij. Et ita est de appositione diuitiarũ. qr vt inquit Juuenalis, Crescit amor numi quantũ ipsa pecunia crescit. Et hoc ꝓfecto est valde miserabile ⁊ penosum ꝙ homo sit in aqua visq̃ ad guttur ⁊ semp bibat. et semper iteruꝫ sitiat. Et sic est auarus qui semp lucratur: ⁊ semper plꝰ cupit Sed mors est tante potẽtie ꝙ satiat aiam quia si homo moritur in peto mortali anima vadit ad infernũ vbi satiatur tota ⁊ repletur supplicijs ⁊ penis. ꝑs. xxvj. In diebus famis saturabunt: qr peccatores peribunt. dies enĩ peccatoriꝫ qui pereunt et damnanꝫ dicunt esse famis ⁊ saturitatis. Famis ꝓpter carentiã bonoꝝ: et saturitatis ꝓpter abundantiam malorum. Vel quia sicut fuerunt famelici in peccatis: ita saturantur supplicijs. Si ꝺo mortuus fit ĩ gratia, tunc deus replet in bonis scz eternis et summis desiderij suum. Et ideo ꝓpheta dicebat ꝑs. xvj. Satiabor cum apparuerit gloria tua. ¶ Tertium mirabile qõ facit mors siue dies mortis est: quia ordinat illud quod in mundo non potest ordinari. Nam ex hoc apparet ordo vniuersi: qr deus ex sua sapientia in ꝓpriis locis ꝺa collocauit. Nam que a deo sunt ordinata sunt: vt dicit apostolus Ro. xiij. quia sapientis est ordinare prout philosophus dicit. Unde deus qui est sapiẽtissimus vnũquodq̃ collocauit prout competit propriu officio suo. Unde quia officius solis est illuminare: positus est in alto. Et qr plantarum est fructificare ⁊ fructus ex humore generantur: posite sunt in terra a qua possũt attrahere humorem: ⁊ vt possint fructum ꝓstare animalibus in terra existentibus que ex eis nutriunt: ⁊ sic de aliis. Sed iste ordo non videtur seruari in hominibus dũ sunt in mundo: qr peccatores qui deberent esse in imo aduersitatis sunt frequenter in altoꝓsperitatis. ꝑm illud ꝑs. xxxvj. Vidi impium superexaltatum et elevatum sicut cedros libani. Et ideo Jeremias de hoc admirans dicebat. Quare via impiorum prosperatur. bene est ꝺbus qui prevaricantur et inique agunt. Jere. xij. Et contra boni qui deberẽt esse in prosperitate sunt in aduersitate. ꝑm illud Eccls. vij. Sunt iusti quibus mala proueniunt: quasi opera egerint impiorum. Sed ista inordinatio quasi videtur esse in hominibus per mortem reducitur ad ordines. qr mors vnumquẽq̃ transmittit ad sibi congruum ⁊ debitus locum. qr mortui in originali peccato mittit ad limbum. morientem in mortali ad infernum. in veniali ad purgatorium. ⁊ morientes in gratia ⁊ charitate absq̃ veniali mittit ad paradisi locum. Unde dicitur in ꝑs. cxviij. Ordinatione tua perseverat dies. Dies enĩ mortis. i. illud qõ fit in die mortis. scz de collocatiõe anime in paradiso vel inferno vel limbo perseverat o deus ordinatione tua. i. ꝑm ordinationem tuaꝫ ¶ Quartũ mirabile quod fit in die mortis est. quia puniunt ea que non possunt in vita ista puniri. quia in hac vita ꝑm infirmitatem humanam possunt puniri opera. sed nõ voluntas sola. nec omnia opera puniuntur vel puniri possunt. sed solum que sciuntur ⁊ punitur hic corpus sed non anima. Sed ibi scz in morte omnia hic gesta puniuntur. iudicantur. ⁊ premiantur si bona sint. qr scz ista est dies retributionis in qua vnicuiq̃ redditur ꝑm opera sua. Unde Eccli. xj. Facile est coram deo in die obitus retribuere vnicuiq̃ ꝑm vias suas. ¶ Quarta cõditio diei mortis que tangit ĩ auctoritate allegata est. qr quibusdã morientibus est turus ⁊ securus. sicut his qui armis penitentie bene se premunierunt. s. ante mortem. Et de istis armis dicit anime. Sume arma tua pharetram ⁊ arcum ⁊ egredere foras. Per pharetram in qua sunt sagitte acute ad pungendum intelligitur contritio in qua sunt remorsus ⁊ dolores de peccis cõmissis pungẽtes ⁊ perforantes cor. Viere. xj. Acuite sagittas ⁊ implete pharetras. Sed per arcum qui emittit sagittas intelligitur cõfessio qua peccata ꝓditur qõ quasi sagitta in pharetra conscientie latebat. ꝑs. xj. Ecce peccatores intenderunt arcum. paraverunt sagittas suas in pharetra vt sagittẽt in obscuro rectos corde. Quando enim habetur in solo proposito. tunc est quasi arcus extensus. sed tunc emittitur sagitta quando actu confitetur. Sed primo debent sagitte peccatorum parari in pharetra. i. disponi in memoria. Sed tunc penitẽs foras erit qñ ad opera satisfactionis procedit. ꝑo. cin. Exhibit homo ad opus suum. s. penitens qõ est satisfacere ⁊ restituere male ablata Vel debet penitens egredi foras. i. totaliter a peccato exire. Quod figuratum est in petro. de quo dicitur Luce, xxij. ꝙ egressus foras fleuit amare. ℨ

Secundo in themate

ꝓposito agit de vite humane inchoatiõe quia nominat dies natiuitatis. Ubi aduertendus est ꝙ quidã astronomi dixerũt ꝙ ꝑm diem natiuitatis hominis disponit ⁊ statuitur tota vita hominis sequẽs. ꝑm scz virtutem ⁊ complexionem plãete vel stelle dominãtis in hois natiuitate. Quorũ errorẽ secuti sunt q̃dã heretici q̃ genethlici dicti sunt. Dicebãt tamen dispositionẽ humane vite esse a deo q̃ talem virtutem dedit stelle vl planete. Et huic erroꝛi fauere videbatur qõ scribitur Osee. ij. vbi dicit deus. Statuã eũ ꝑm diẽ natiuitatis eius. Et intelligit eam scz vitam hominis: qr sicut vita hois est ab anima: sic ab ipsa erit anima disponitur ⁊ regitur per eius actiones. Eorum ãũ effectum q̃ sunt ab anima corpora celestia non sunt cause nisi per accidens. Quod q̃dem quantum ad actiões virium sensitiuarũ manifestus est ꝙ in vires sensitiuas q̃ sunt actus organoꝝ nõ directe imprimũt: sed ꝑ accidẽs rõne. s. organoꝝ corporeoꝝ in q̃ imprimere possunt q̃ bus organis impeditis necesse est impediri actus ipsarũ potentiaruꝫ: sicut oculus barus non bene videt. Quãtũ ꝺo ad actiones q̃ sunt a libero arbitrio qõ est facultas voluntatis ⁊ rationis: adhuc est magis manifestũ ꝙ corpora celestia non sunt eorum cause: qr intellect⁹ siue rõ sicut non est corpus: ita nec actus organi corporei ⁊ per ꝙs nec voluntas que est in ratione. vt ꝓs per philosophũ tertio de anima. Uñ impossibile est ꝙ corpora celestia directe imprimant in intellectũ ⁊ voluntatẽ. Nullum enim corporeũ põt imprimere in rem incorpoream. Unde corpora celestia nõ possunt esse cause per se operum liberi arbitrij. Possunt tñ ad hoc dispositiue inclinare. inquãtũ imprimũt in corpus humanum. ⁊ in vires sensitiuas que sunt actus corporalium organorum que inclinant ad humanos actus. Sed quia vires sensitiue obediunt rationi. vt ꝓs per philosophuꝫ tertio de anima. ⁊ ꝺ. Ethicorum, nulla necessitas hinc libero arbitrio imponi f. Et idcirco erroneũ est dicere ꝙ o stella q̃cunq̃ vel planeta dominãte in natiuitate hois

Universidad de Deusto
Biblioteca

vita eius necessario disponatur: sic enim liberum arbitrium nihil valeret homini ad vitam suam. Cuius contrarii sentit aperte ptolomeus. Unde dicit in centiloquio suo q̄ anima sapiens iuuat etiam celestes effectum. Et ex hoc acceptum est dictū cōmune: q̄ sapiēs dominatur astris. De quo etiam ponit exemplū haly in cōmento suo super dicto verbo Ptolomei. de quodam rege in cuius natiuitate omnes significationes mali & immundi apparebant: & tamen natus in tali constellatione mundissime postea virit fulgens vestitu & gloria & cum optimis conuersationem ducens. Cuius causam cum haly quereret. Respondit q̄ quidem ad immunda ex desiderio trahebatur: sed videns q̄ talis esset inhonesta conuersatio. vt dns actuum suorum talia fugiēs: elegit honestatis cōuersationem. Est etiam contra dictum errorem q̄ circa vitam hominis multi casus contingunt: qui faciūt ad ipsius vite dispositionem & mutationem: quorum celestia corpora cause esse non possūt: q̄ sicut phat philosophus in. vj. metaphisice. Ens per accidens non habet causam: precipue naturalem cuiusmodi est virtus celestis corporis q̄ tale ens non est ppter ens neq; vnum. sicut q̄ lapide cadēte transeat homo & occidatur ab eo: & q̄ homine fodiente sepulcrum inueniat thesaurus. Huiusmodi enī non sunt vnum sed multa simpliciter cum operatio nature semper terminet ad vnū sicut ꝓcedit ab vno principio q̄ est forma rei naturalis. Patet igitur q̄ si quis ex natiuitate hominis vel ex constellatione hominis quecunq; futura hominū opera p certitudines predicere velit: q̄ ꝓcedat hoc ex vana & falsa opinione. Et si tu obijcias q̄ astrologi frequēter de euentibus hominū & operibus multa vera predicant. Dico q̄ hoc contingit ex duplici causa. Una est q̄ plures homines passiones corporales sequuntur. Et ideo actus eorum vt in pluribus disponunt ꝑm inclinationem corporū celestium: q̄ pauci sunt. i. soli sapientes q̄ huiusmodi inclinationes non imitentur. Et hinc est q̄ astrologi in multis vera pronuncian: & precipue in cōmunibus euētibus qui dependent ex multitudine. Alia ꝯo causa est ppter demones se immiscentes. Unde dicit Augustin⁹ in scō sup genesim ad litteram. Fatendū est quando a mathematicis vera dicunt instinctu quodam occultissimo dici: quod nescientes humane mentes patiuntur q̄ causa ad decipiendum homines sit spirituū immundorum & seductorum operatio est: quibus quedam vera de temporalibus rebus nosse permittitur. Unde cōcludit. Quapropter homo christiano siue mathematici siue quilibet ipsi eduinantium: & maxime dicentes vera cauendi sunt: ne consortio demoniorum animam deceptam quodaꝫ pacto societatis irretiant. Est etiam contra dictos hereticos qui dicunt talem virtutem constellationis esse a deo: quia ex tali virtute vita hominis de necessitate disponitur vt videtur: sequitur q̄ homo sit fur vel adulter vel homicida aut malus & ex hoc suspēdatur vel comburatur vel decapiteturr: nō est culpa sua: sed dei qui tali dispositiōi eū de necessitate subiecit. Et sic iniuste patiet talem penam: cum non ex suo sit libero arbitrio: sed ex deo & stella: quod dicere est hereticum. Auctoritas autē Osee non facit ad hoc: quia ipse non loquitur de vita humana: sed de gente hebraica siue iudaica cui ꝓpter sua peccata minatur q̄ statuet eam ꝑm diem natiuitatis sue. i. q̄ reducet eam ad statum miserum quem habuit in suo primordio: scilicet quando erat in egypto in seruitute et in oppressione. Potest tamen singulariter exponi etiam de vita humana dupliciter ꝑm q̄ natiuitas hominis duplex est. Una spiritualis: alia corporalis. Natiuitas spiritualis est in baptismo. de qua dixit dominus Nicodemo Joh. iij. Nisi quis renatus fuerit denuo nō potest videre regnum dei. Et hec natiuitas est in puritate innocentie: quā si homo per peccatū perdiderit si redeat post ea per penitentiam: ita q̄ restituatur ad primam gratiam vel ei cōsimilem & perseueret in ea: tunc statuitur a deo ꝑm diē natiuitatis sue. i. ad consimiles gratiam puritatem quam habuit in baptismo quādo fuit spiritualiter natꝰ. Et alter non posset intrare in gloriam regni dei: quia nihil inquinatum intrabit in illam. Vel potest exponi de natiuitate corporali ꝑm quam homo nascit nudus & cum luctu. Et sic etiam oportet q̄ moriat scilicet cum luctu & nudus hinc exeat. ꝑm illud Job. j. Nudus egressus sum de vtero matris mee: et nudus reuertor illuc. scilicet in terram q̄ est

mater omnium corporum. Unde deus in morte statuit eam: scilicet vitam hūanam terminari sicut incepit sc̄s ꝑm diem natiuitatis sue. Et sic ꝑm istum sensum in hac auctoritate loquit de duob⁹.

Primo de necessitate moriendi: in eo q̄ dicit statuit.

Sc̄o de qualitate nascendi: q: ꝑm diē natiuitatis sue.

Necessitas enim moriendi est ex statuto dei: idest ex lege quam deus generaliter statuit scilicet vt omnes qui nascuntur moriantur. Et propterea apostolus dicit ad Hebreos. ix. Statutū est hominibus semel mori. ℟ Qualitas autem diei natiuitatis hominis est dupler. Prima est: quia doloꝛosus scilicet propter partum. ꝑm illud quod dictum est mulieri. Genesis. iij. In dolore paries. Et quedam propter dolores partus moriuntur sicut patet Genesis. xxv. de rachel. Et. j. Regū iij. de vxore filij hely: tamen post partum mulier obliuiscitur istius doloris si euadat propter gaudiū quod habet de filio nato: precipue masculo. ꝑm illud Johannis. xvj. Mulier cum parit tristiciam habet: quia venit hora eius. Cum ꝯo peperit filium iam non meminit pressure propter gaudiū: quia natus est homo in mūdum. Secundo dies natiuitatis hominis est laboꝛiosus propter ingressum: quia tunc ingreditur homo ad vitam laboꝛiosam. ꝑm illud Job. v. Homo nascit ad laborem. Sed quidam assueti verbis impatientie et infipientie quando habent plus de laboꝛe et angustia q̄ velint maledicunt diem natiuitatis sue. Quod prohibetur: Ecclesiastici. xxiij. vbi dicitur. In disciplinoſe loquele non assuescat os tuus Et sequitur post. Ne forte assiduitate infatuatus impꝛoperius patiatꝛis: & maluisses non nasci: & diem natiuitatis tue maledicas.

℣

Tertio principaliter

agitur in themate de veriusq; diei comparatione: quia melioꝛ est: scilicet dies mortis q̄ natiuitatis. Sed videtur q̄ istud nō sit verum. quia dies mortis tendit ad non esse: dies vero natiuitatis ad esse. sed melius est esse q̄ non esse: ergo ꝛc. Ad quod dicendum q̄ vita et mors possunt comparari adinuicē quoad tria. Primo quo ad entitatem. Et sic non est dubium quin vita melioꝛ est q̄ mors: sicut argumentum factum dicit. et ideo dicitur Ecclesiastes. ix. Melioꝛ est canis viuus leone mortuo.

Secundo quantum ad equalitatem: & quantum ad hoc dies mortis potest preferri diei natiuitatis. Quia ille qui nascitur. cum infectione peccati sc̄s originalis nascitur. & etiam cū possibilitate peccandi actualiter: sc̄s mortaliter vel venialiter. Sed ille qui moritur posset mori sine infectione alicuius peccati. puta si moꝛeretur immediate post baptismum vel per martyrium vel perfecte penitens. Item q̄ mors tem efficitur impossibilis ad peccandum. et idcirco quantum ad hoc melioꝛ est dies mortis die natiuitatis. Un de martyribus & aliis sanctis communibus qui nati sunt in originali peccato. celebramus quidem diem mortis sed non diem natiuitatis. Unde Augustinus in sermone de sancto Cypriano ait. Quid est hoc fratres quando sanctus iste natus est ignoramus. et quia hodie passus est natalem eius hodie celebramus. Sed quando natus sit etiam si sciremus nequaq̄ diem illum celebraremus. Illo nanq; die peccatum originale contraxit. hodie peccatum omne finiuit. Et ideo potest dicere talis illud Jone. iij. capitulo. Melioꝛ est mihi mors q̄ vita. In vita enim semper timet casus. & post mortem securus est. Tertio possunt dicti dies adinuicem comparari quantum ad consequentem vtilitatem. Et sic aliter se habet in reprobis q̄ in electis quia in hominibus reprobis peioꝛ est dies mortis die natiuitatis. Quia ad diem natiuitatis sequitur vita in qua inficitur per culpam. sed ad diem mortis sequitur obstinatio in culpa & afflictio pene eterne. cui nulla pena huius vite potest comparari. Et ideo optant reprobi potius cū quacunq; pena presenti viuere q̄ mori. Unde ad hoc referri potest illud quod dicitur Judith. iij. Melius est vt viuentes seruiamus q̄ morientes cum interitu nostro ipsi seruitutis nostre damna patiamur. Item homo peccatoꝛ curat de bonis que videt se habere dū viuit. sed post mortem nescit quid de se futurum sit. Et ideo dicit illud Eccls. vj. capꝰlo. Melius est videre quod cupias q̄ desiderare quod nescias. Sed quantum ad electos melioꝛ est

Universidad de Deusto
Biblioteca

dies mortis die natiuitat⁹: q; dies natiuitatis est ad vitā laboriosam et amaras: sed dies mortis ē ad requies et gaudiū ⁊ eternā beatitudinē. Propt̄ qđ dicit iustus illud Eccli. xxx. Melior est mors ꝯ vita amara et requies eterna ꝯ languor pseuerās. Ad quas gloriaꝫ eternā nos ꝓducat iesus bñ⁹ quies et gaudiū sempiternum. Amen.

¶ De comparatione status viuorū ⁊ mortuorum. Sermo. iij.

audaui magis

mortuos ꝯ viuētes. Eccls iij. Illud a sapientibus magis laudatur quod melius a sapientibus esse puta⁹. Sic salomon sapientissim⁹: quia putauit sapientiā preeligēdā esse pecunia dicens. Prouerb. viij. Accipite disciplinam ⁊ non pecuniam: ⁊ doctrinā magis ꝯ aurum eligite. Jdeo postea sapientiam preeunctis opibus cōmendauit: subdens ibidem. melior est sapientia cunctis opibus pretiosissimis: ⁊ omne desiderabile ei non potest comparari. Eodem modo: quia putauit statum mortuoꝝ preeligendum esse statui viuorum: propter quod dicit Eccls vij. ꝯ melior est dies mortis die natiuitatis. Jdeo etiā ipse dicit in ꝓbo proposito. Laudaui magis mortuos ꝯ viuentes.

Quidā tamē dicerūt ꝯ ipse dicit hoc verbum in ecclesiaste vbi loquitur cōcionando: aliquando in persona stultorum: aliqñ in persona sapientū. Et ideo predictus verbum non dixit ex persona sapientis: quia viuere dicit esse ꝑm philosophoꝝ qui dicit ꝯ viuere viuentibus est esse: mors aūt ducit ad nō esse, nō est autē melius non esse ꝯ esse: ergo nō sunt magis laudandi a sapiēte mortui ꝯ viuentes. Sed dictum est predictum verbum vt dicunt ex persona stultorū ⁊ errantiū qui non credunt aliam vitam ꝯ istam esse. Et propter hoc visis malis mūdi huius dicūt felicioreꝫ esse mortuos ꝯ viuentes: quia sicut per mortē ꝑm eos totaliter terminatur esse ⁊ vita: ita et omnia mala. Sed posset dici ꝯ verbum istud sit dictum ex persona sapientis: quia licꝫ esse ꝑm se preferatur non esse: tamen ꝑm aliquā conditionē non esse potest preferri ipsi esse. ⁊ mortuus viuēti: sicut quantū ad hoc ꝯ non potest peccare nec videt mala huius mundi. Et Jheronymus dicit ⁊ habet hoc in glosa: ꝯ melius est nō esse ꝯ male viuere. Et ideo etiā aliqui sapientes viri appetebant mori propter penalitates vite huius: sicut helyas dixit. iij. Regum. xix. Tolle animam meam: non enim melior sum ꝯ patres mei. Et ad Romanos. vij. apls ait. Jnfelix ergo homo quis me liberabit de corpore mortis huius? Et sub hac intentione salomon dixit. Laudaui magis mortuos ⁊c. ¶

Jn quibus quidem verbis debemus attendere tria.

Primo commendationem: quia dicit laudaui.

Secundo preelectionem: q̄ia magis mortuos.

Tertio cōparationē: quia ꝯ viuētes.

Circa primū attēdendū

ꝯ sicut arbores laudātur ex bonis fructibus: sic homines ex bonis operibus. Unde ad Roma. xiij. Bonum fac ⁊ habebis laudem ex illo. Et ideo laudandi sunt mortui ex bonis operibus que fecerunt viuentes. Et ad hoc refert potest quod dicit Prouerbiorū vltimo. Laudent eam in portis opera eius. Et vult dicere. Laudent eam scilicꝫ vitam vel animam hominis defuncti in portis: idest in exitu vite: vel diuini iudicij opera eius. Jn quibus quidē verbis tria debemus attendere.

Primo laudande persone idoneitatem: cum dicit. laudent eam scilicꝫ animaꝫ: vel vitam virtuosam: quia anima vitiosa vel peccatrix non est laude digna.

Scōo loci cognitionem vel melius congruitatem: quia in portis.

Tertio materie laudis bonitatē. q; opera eius sc̄z bona quia opa mala nō faciunt dignum laude sed vituperio.

Circa primū attēdēdus est ꝯ ille defunctus secure potest laudari cuius vita fuit bona et virtuosa. Aliud est enim laudari ab hominibus: et aliud laudari ab operibus. Nā ab hominibus frequenter laudatur qui nō est vere laudabilis. Et hoc contingit propter duo. Quandoq; quidē propter laudantis malitiam: scilicet vel quia vult adulari sicut quādo laudatur peccator ī desiderijs aīe sue: quia homo laudat malitiaꝫ alterius vt ex hoc cooperiat et excusetur malitia sua consimilis. Job. xl. ca. Protegunt vmbre vmbriaꝫ eius, Et iterum

q; diligunt similes sibi ⁊ placēt eis. ⁊ ideo laudant. Prouer. xxviij. Qui derelinquūt legem sc̄z dei transgrediendo precepta eius laudant impium. Alia causa potest esse propter ignorantiam: sicut simpler homo laudat hypocritam credens eum esse bonum quia ignorat eius occultam malitiā. Sed pe talibus sic laudatis: quia ab hominib⁹ laudantur: ⁊ a deo condemnātur. Aug. in libro cōfessionū. Qui laudari vult ab hominibus vituperante te: non defendit ab hominibus condēnante te. Unde Job. xl. Voc scio ab initio quo posit⁹ est homo sup terram: ꝯ laus impiorum breuis sit: ⁊ gaudium hypocrite ad instar puncti. Sed ille laudatur ab operibus qui facit opera vere bona. i. vt non laudetur: sed vt laudabilis sit. ¶ Sunt autem plures pulchre ratiōes quare sapientes ⁊ virtuosi viri plꝰ appetunt laudabiles esse ꝯ laudari. Prima quidē ꝛs regula philosophoꝝ dicat ꝯ melior est actus ꝯ potētia. nñ in hoc casu aliter est: q; melior est potentia sc̄z ꝯ quis sit laudabilis. i. laude dignus ꝯ actus sc̄z ꝯ quis laudetur. Unde deus laudabilis dicitur: cum nñ nō digne laudetur: q; maior est omni laude. Jtē laus actualiter facta est in laudante ⁊ nō in laudato: sed laudabilitas est in laudato: q; potentia est in eo cuius est potētia. Uñ hec duo q̄ñq; dimdunt in iusto ⁊ peccatore: q; q̄ñq; laudatur peccator ⁊ nō est laudabilis: ⁊ iust⁹ est laudabilis ⁊ non laudatur. Et quo ꝑ ꝯ potētia talis sc̄z ꝯ tu es laudabilis est quasi tibi essentialis: q; est in te ⁊ tibi cōiuncta in essentia tua siue persona tua: q; tuipse es laudabilis. Sed laus q̄ de te fit actu nō est in te. i. in ꝑsona tua: ꝛs est in ore laudantis ⁊ in audientia laudantiū. quia honor est in honorante: quare cū melius sit tibi quod ē tuū ⁊ in te ꝯ alienū ⁊ extra te: patet ꝯ melius sit tibi laudabilitas ꝯ laudatio. Jtē quia laudabiles esse in paucis reperit: sc̄z solum in his qui sunt digni laude. et ideo est bonū nobile ⁊ pretiosuꝫ. Laus aūt quibus libet datur. nō solū dignis. sed multotiens indignis. et ideo est quid vile ⁊ parū appetendū. Jtem bonū tanto melius quāto durabilius. sed laus actualis non durat: q; aliquando laudaris aliqñ non: q; non est possibile ꝯ semper lauderis. Et ideo laus actualis modica est et brevis: sed laudabilitas semper potest durare. quia siue vadas siue quiescas. siue vigiles: siue dormias. siue comedas. siue q̄d aliud facias semper eaꝫ habes tecum. et ideo melior et eligibilior. Jtem q; laus iustoꝝ ꝛs sit potentialis ī mūdo. est tñ actualis in celo. q; laudat⁹ a deo ab angelis ⁊ a beatis. et rāro dignior et nobilior est. quanto a meliorib⁹ ⁊ nobilioribus agit. sicut cūq; laudat⁹ a papa vel imperatore vel rege. Sed maior immo maxima est laus iustoꝝ. non solū ꝓpter dignitatem laudantiū. s. dei angelorū ⁊ beatoꝝ oīm sed etiaꝫ ꝓpter numerū. q; sunt ꝛs innumerabiles angeli ⁊ sancti. Cuius ꝛrariū accidit de laude peccatoꝝ. q; et sunt indigni etiaꝫ qui laudant q; non est ꝛpeciosa laus in ore peccatoris. Uñ Seneca. Turpe ſt tibi laudari a turpibus q̄ñ ſi laudaris ob turpia. Et sunt pauci laudatores et plurimi detrahentes. Sūt ergo digni laude: nō q̄ faciūt opera ficta vt laudent⁹ sicut hypocrite: sed q̄ faciūt opera bona recto corde. i. recta intentione vt laudabiles sint. Uñ in ps. lxiij. Laudabunt⁹ oēs recti corde. i. recta intentione. Et dicit laudabunt⁹: q; erūt nūc nō laudant⁹ ab hominibus: laudabunt⁹ tñ in iudicio a deo. Unde apls. j. Corinth. iij. Tunc laus erit vnicuiq; a deo. ¶ Scōo seq̄t in auctoritate inducta de loci congruitate ꝛs in portis. Unde apud antiquos in portis iudicia reddebantur: ⁊ sic ibi malefactoꝝ opera damnabant⁹: ⁊ opera iusta approbabant⁹: ⁊ laudem consequebant⁹. Sed figuraliter aduertendus est ꝯ alia est porta misericordie: ⁊ alia iusticie dei. Nam porta misericordie est pnia: q; per penitentiaꝫ petūt recipit misericordia dei ⁊ venia petit. Et per hanc portam egredit⁹ a statu culpe peccator penitēs. Dec porta ingredienti q̄dem videt⁹ angusta: q; ꝛs a principio penitens sentit amaritudinē timoris ⁊ laboris ⁊ doloris. Doloris ꝓpter cōmissum culpe. Et timoris ꝓpter reatum pene. Et laboris ꝓpter difficultatē penitētie: q; laboriosus ibi videt⁹ relinquere consueta: ⁊ inchoare insolita. Sed post ingressus huius porte inuenit⁹ latitudinē amoris ⁊ dilectionis ⁊ quietis interioris ꝛs cōscientie sue. Et iō suadebat dñs Lu. xiij. dicēs. Cōtendite intrare per angustas portas. Serpens volens deponere pellem veterē ⁊ habere nouaꝫ ingredit⁹ per artus foramen petre. Sic hō q̄ vult renouari a vetustate peccati: debꝫ ingredi per angustam portam penitentie.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Unde Mat. vij. Q̄ angusta porta et arta via que ducit ad vitam. Et ibidem paulo ante. Intrate per angustam portam. Sed per hanc portam scz penitentie ingrediuntur viuētes. qz scz homo dum viuit habet locum penitentie. Sed alia est porta iustitie per quam ingrediuntur et egrediuntur morientes ad examen diuini iudicij. Sed sicut dupler est iudicium: ita et dupler est porta. Est enim iudicium particulare in q̄ vnusquisq; anima per se iudicat a deo. Et huius iudicij porta est mors: quia per mortem egreditur homo de vita ista ⁊ assistitur diuino iudicio vt recipiat sententiaz ꝑm opera sua. Aliud ẽ iudicium fiet in fine mundi quod erit generale. Et huius porta erit resurrectio a morte: quia omnes resurgent et simul cum anima et corpore omnes comparebunt coram iudice vt ꝑm ea que gessit in corpore recipiat vnusquisq;. Et de his portis dicit vir iustus deo ⁊ angelis. Aperite mihi portas iustitie ⁊ ingrediens in eas confitebor domino. In vtraq; ergo vir iustus accipiet laudem ꝑm opera sua. ℰ Tertio agitur in auctoritate adducta de bonitate eoꝝ que sunt materia laudis: ⁊ hec sunt bona opera hominis, et ideo dicit. laudent eam opera eius scz bona: qz hec sola sunt laude digna. Sed quia opera intantū sunt bona inquantū fiunt ex virtute: quia sicut dicit philosophus in ethicis. Virtus est que bonum facit habẽtem ⁊ opus eius bonum reddit. ideo illa opera sunt laude digna que ex virtute procedunt. et ideo philosophus dicit in primo ethicorum. q̄ laus est sermo elucidans magnitudinem virtutis. et quia virtuose actiones elucidant magnitudinem virtutis, ideo ex virtuosis actionibus redditur homo laudabilis. et hinc est q̄ ea que peccatores ⁊ vitiosi homines faciunt de genere bonorum licz laudabilia quandoq; videātur inquantum pretendunt aliquam similitudinem virtutis: tamen in rei veritate laudabilia non sunt et maxime apud deum. et hoc est: quia semper deficiunt vel a fine debito vel a modo: vel ab aliqua circūstātia virtutis. Verbi gratia. Sunt alicj tyranni q̄ alicꝝ faciunt valde pulchras iusticias siue punitiones malefactoꝝ siue malefactoꝝ sed tamē quia faciūt propter laudem ⁊ gloriam humanam deficiunt a fine virtutis ⁊ ideo nō est opus iusticie sz vane gloꝛie. Sicut patet de iusticia Tyti Manlij torquati. qui sicut refert Valerius maximus. lib. vj. ca. ij. Cum esset consul in latino bello. filium suum qui provocatus erat ad bellandum a Geminio metio tusculanorum duce: qui fine scitu sic dimicauerat: q̄ q̄ habuisset gloriosam victoriam et retulisset inde speciosa spolia: nihilominꝰ iussit eum a lictore arripi ⁊ in modum hostie mactari. Licz enim de illa iusticia dicat idem Valerius q̄ non poterat eius cum tanta laude laudare quanta dignus erat: tamen si quis aspiciat finem propter quez fecit hoc videbit eam deficere a virtute. Dicit enim poeta ferro eneidos sic. Vicat amor patrie laudumq; immensa cupido. Ecce testatur q̄ immensa cupido laudum humanarum vicit in eo amorem naturalē Et iste fuit principalis finis propter quez fecit: qui certe non est finis iusticie: sed potius inanis glorie. Similiter si aliqꝭ multa bona largiretur: laudaretur de liberalitate: ⁊ tamen si non seruaret modum debitum ⁊ mensuram in dando non esset actꝰ virtutis. Sicut patet in Alexandro q̄ multum laudatur de liberalitate siue de curialitate propter magnam largitionem donorum: ⁊ tamen non erat ex virtute: sed potiꝰ ex superbia. Vñ refert Seneca de eo in libro de beneficijs. q̄ cuꝫ donaret semel cuidam vnam ciuitatem: ⁊ ille tanq̄ indignꝰ refugeret tantum munus: dixit Alexander. Non curo quid te deceat recipere: sed tm quid comperat mihi dare. Certe istud videbatur magnificum verbuꝫ, ⁊ tamen in rei veritate vt dicit ibi. Seneca fuit verbū superbum et stultum: ex eo q̄ beneficiū ⁊ donum debet esse proportionatum et cōgruū non solum danti: sed etiā recipienti. Et ita est peccatum in excessu sicut etiam in defectu. Et simile est de operibus aliorum peccatoꝝ qui non sunt in charitate nec habẽt in se virtutes veras qui commendantur ab hystrionibus: non tñ a sapientibus. vnde Eccls. viij. Vidi impios sepultos qui cum adhuc viuerent in loco sancto erant. Et laudabantur in ciuitate quasi iustorum operum: sed et hoc vanitas est. Et Sapient. ij. Vacua est spes illorum: et labores sine fructu: et inutilia opera eorum. Sed sancti q̄ habent omnes virtutes veras et sunt in charitate. faciūt opera vera laudabilia quia omnia opera virtutum ordinant ad

verum debitū finē: sicut dicebat apls prime ad Corinth. x. Omnia in gloriam dei facite. Et omnia faciūt debito modo ⁊ ordine: quia sunt ex charitate que ordinat omnes virtutes. Vñ apls. Omnia opera vestra in charitate fiant. ℰ

Secundo in themate

considera preelectionē: quia magis laudat mortuos. Vñ dicit. Laudaui magis mortuos. quasi statū eoꝝ preeligēs magis q̄ viuoꝝ. Sed attendendū est q̄ nō oēs mortui preferūtur viuētibus: sed solum saluati. de quibus dicit Apoc. xiiij. Beati mortui q̄ in dño moriunt. Amodo iā dicit spūs vt requiescant a laboribꝰ suis. In quibus quidē ꝑbis tanguntur tres rōnes q̄re mortui tales preferūtur viuentibus.

Et prima quidē est: qz sunt omni bono dotati: ⁊ ꝓpterea dicūtur beati.

Scda est: quia sunt ab omni periculo tutati: ⁊ hoc quia in dño moriuntur.

Tertia est: qz sunt ab oīi malo liberati quia amodo iam dicit spūs ꝛc.

Ostēdūtur ergo primo esse dotati oīi bono ex eo q̄ dicuntur beati. Nam beatitudo sicut dicit Boetius est status omniū bonoꝝ aggregatione perfectus. Omne autem bonum hominis aut est anime aut est corporis aut coniuncti. Et oibus istis bonis dotati sunt beati. Nāz perfectum ⁊ summū bonū anime naturaliter deus est. inquantū ipse anime perfecte vnitus. Et ad hoc requiruntur tria ꝑm que tria assignātur tres dotes anime beate: que velut sponsa deo cōiungitur in ipsa beatitudine. Primū est ipsius dei presentia que quidem habetur per ipsius dei cognitionem siue visionem: quia scilicz deus in patria nō mediāte aliqua specie seu similitudine sed immediate p seipsum: idest per suam essentiā cognoscetur ⁊ videbitur. Et ideo per seipsum. idest per suā essentiā anime presens efficit in ipsa cognitione beata. Unde prima dos aie dicitur visio siue cognitio. Videbimus ḡ seu cognoscemꝰ deū in se: ⁊ deū in nobis: ⁊ nos in deo: ⁊ creaturas in deo: ⁊ deū in creaturis. Cognoscere deū in sua essentia est quasi visio matutina, Cognoscere ꝺo creaturas in verbo est q̄ cognitio matutina. Sed cognoscere in se creaturas: idest in ꝓpria genere ⁊ cappellatur visio vespertina. Videbit etiā sibi vnusquisq; cogitationes alterius put volet: qz sicut dic. Greg. Vniuscuiusq; mentē ab alterius oculis corpulentia non abscōdit. Scō ad perfectā vnionē aie cū deo requiritur eius cū anima perfecta colligātia: ⁊ hoc efficit perfecta dilectio. Et iō dilectio ꝑm quosdaz est scōa dos animē beate: ꝓ quaz anima sicut adheret deo ita colligatur deo vt efficiatur quasi vnus spūs cū eo. Propter quod vocat charitas vinculū perfectionis: ad Coll. iij. Tertio requiritur ad perfectā vnionem vtriusq; simbilis conuenientia. Et in hac perfecta cōuenientia dei cū anima cui vnitur: fruitur ipsa anima deo. Et ideo tertia dos aie beate dicit a quibusdā fruitio que consequens est ad dilectionē: quia illud quod summe diligitur cōueniētissimū iudicat. ⁊ eius fruitio summe delectat. Sic ergo totum bonū anime quo efficit beata erit in deo ⁊ de deo. Unde in ꝑ. cxliij. dicitur. Beatus populus cuius dñs deus eius.

℣ Scō erūt dotati illi mortui qui saluādi sunt etiā in bonis corporis: quia in fine resuscitabūtur ⁊ recipient corpa sua cum quattuor dotibus gloriosis: que erūt claritas: subtilitas: impassibilitas: ⁊ agilitas. Cum em̄ totū bonum corpis. sit ab anima: ideo ex redundantia glorie ipsius anime erit tota glorificatio corpis. Et ad hoc necessariū est q̄ ipsum corpus sit aie ꝓfecte subiectum. Erūt ergo in corpore respectu anime quattuor dotes gloriose predicte ratione subiectionis. Quia ad hoc vt corpꝰ sit perfecte anime subiectū nec eam impediat in opibus glorie quattuor sunt necessaria: quoꝝ duo pertinēt ad sensuꝫ: ⁊ alia duo ad motuꝫ. Quoad sensum duo requirunt. Unū vt sit facile receptiuum specierū sensibiliū: aliud qō disposuit claritas: in qua etiā cōprehendit corpis pulchritudo ⁊ ois bona dispositio cuilibꝫ formē accidētalis in corpe. Scō requirit q̄ nō sit receptiuū passionū ignobiliū: ⁊ hoc facit impassibilitas: in q̄ etiā intelligitur ꝓpetua cōseruatio corpis ab aia fine oīi lesiua vl infectiua vel corruptiua passione vñ sub impassibilitate includit sanitas ⁊ diuturnitas. Quoad motuꝫ ꝺo requruntur alia duo. Unū vt est p̄ contrariā inclinationē nō resistat suo motori ad qō disponit agilitas: sub qua etiā cōprehēdunt velocitas libertas ⁊ fortitudo corporis ⁊ habilitas

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad omnes operationes aie que per corpus exercẽtur. Alia est ꝑm quoslꝺà vr corpa per que mouetur nõ resistãt ei: ⁊ ad hoc facit subtilitas. Sed scꝰs Thomas dicit hoc nõ esse ex dote subtilitatis: sed ex diuina virtute miraculose fit vt ipsi corpi glorioso aliud corpus non obstet: sed dicit ꝙ dos subtilitatis est vt corpus totaliter aie subiaceat vt sue forme quantũ ad esse substãtiale. Vñ ex hoc corpus glorioſum subtile dicitur ꝙ pfecte ab aia informatur. Unde ab apl̃o vocatur corpus spũale: qꝛ totaliter est subiectum spiritui. Et ꝙ istas quatuor dotes remouentur etiã quattuor impedimẽta que cõsueuerũt causari a quatuor elemẽtis ex quibus corpus componit scilꝫ per claritatẽ deformitas nigredinis que consueuit causari ex adustione ignis vel fumo: ꝙ subtilitatẽ grossities terre: peragilitatem tarditas que ex frigiditate aq̃ est: ⁊ per impassibilitatẽ passibilitas que ab aere. tũc ergo poterit dici anime illud. Luce. xſ. Beũs vẽter qui te portauit. Tertio habebunt illi scti mortui etiam plura bona que pertinẽt ad cõuictũ. ⁊ sunt ꝯnꝛ ꝑm Boetiũ in de cõsolatiõe pbie: scꝫ sufficiẽtia quã ꝓmittũt diuitie, iocũditas quã ꝓmittit voluptas, celeritas quã ꝓmittit fama, securitas quã ꝓmittit potẽtia, ⁊ reuerentia quam ꝓmittit dignitas. et tunc fie poterit dici illud ꝑs. cxliij. Beatum dicerũt populũ cui hec sunt. Et oĩbus ergo ꝑdictis bonis erunt in perpetua ⁊ iocunda laude. ꝑm illud ꝑs. lxxxiij. Bti qui habitãt in domo tua dñe in scꝫla se. ⁊c. Sc̃da ratio quare mortui preferũtur viuentibus est. qꝛ sunt ruri ab oĩ periculo sicut ille qui peruenit ad portus et iam eruit naues est tutus a periculis maris. Tales sunt illi q̃ in dño moriũtur. qꝛ tanꝯ mare procellosum est mũdus. sed tanꝯ nauis est corpus. Tanꝯ autẽ tutissimus portus est dñs deus. Ergo tãꝯ nauta egressus de naui est aia sancta egressa de corpore ⁊ extra pericula maris. i. extra picula mũdi in portu securissimo scꝫ in deo requiescens sicut de bt̃ Stephano lapidato monẽte ꝺ̃. Actu. vij. ꝙ obdormiuit in dño. ¶ Nota ꝙdiu homo est in terra latronum ⁊ inimicoꝝ non dormit securus. sed quando est in possessione hereditatis sue ⁊ in terra dñi sui. tũc dormit securus. Sic homo non quiescit vere in isto mũdo, quia est in terra inimicoꝝ, quia mundus caro demonia diuersa mouẽt prelia. ⁊ est in terra predonũ. i. vitioꝝ expoliantiũ animas a vestibus ⁊ diuitijs virtutũ. ⁊ ideo amicus dei est semp in timore. Sed post mortẽ in celo erit in terra dñi sui ⁊ in propria hereditate a deo sibi data. ⁊ tũc erit ſ perfecta quiete. ꝑs. cxvj. Cum dederit dilectis suis somnũ ecce hereditas dñi. Et preciosa in conspectu dñi mors sanctoꝝ eius ꝑs. cxv. Tertia rõ quare mortui qui saluãtur preferũtur viuentibus est: quia sunt liberati ab omni malo. Infirmus eñ qui habet infirmitatẽ laboriosas ⁊ penosam nõ quiescit plene donec sit liberatus totaliter a malo: sed tũc quiescit quãdo est a malo totaliter liberatus. Sic sancti ꝯdiu sunt in mũdo patiũtur multa mala ⁊ multas penas: sed post mortem ab omni malo leberãtur: ⁊ tũc habẽt perfectã quietẽ quaz non possunt habere hic viuentes: ⁊ ideo dicit. Amodo iã dicit spiritus ⁊c ⁊ dicit amodo. s. postq̃ cessauit ab eis oẽ malũ. Sunt eñ liberi a triplici malo scꝫ a malo innato qõ est peccatũ: a õ solũ a peccato originali qõ ex natura cõtrahitur: sed etiã ab actuali qõ dicit innatus ideſt intus natũ quia in voluntate cõcipitur: ⁊ sunt etiã liberi a possibilitate peccandi: ⁊ sic quiescũt ab omni labore quem habuerũt in pugnãdo cõtra tentationes vel in custodiendo se a peccato vel in purgando peccata cõmissa. Item sunt liberi ab oĩ malo illato. scilꝫ ab extra: quia ibi nullus est hostis impugnans nec aliquid aliquo modo ledere valẽs vel in aliquo molestare. Animal enim nõ quiescit ꝯdiu molestatur a muscis: ⁊ sic homo in vita ista habet mltas molestias ꝓpter quas nõ quiescit. Vñ dicit Michee. ij. Surgite et ite: quia nõ habetis hic requiẽ. Itẽ sunt liberi a malo contracto: scilꝫ ex natura corrupta ⁊ destituta siue respectu culpe sicut est fames qua retrahimur a bono propter difficultatẽ ⁊ inclinamur ad malum propter concupiscentiã delectationis: siue respectu pene sicut est passibilitas ⁊ mortalitas ⁊ egritudines ⁊ similia: in quoꝝ resistẽtia vel tolerãtia multũ laborãt viuentes. Sed postq̃ mortui sunt ab omnibus sunt erepti: et ideo omnino quiescunt ab oĩbus laboribus suis. Esa. xliij. Et erit in die illa cum requiẽ dederit tibi deus a labore tuo: ⁊ a cõcussione tua: et a seruitute dura qua ante seruisti ⁊c. ß

Tertio in themate cõsiderãda ẽ cõparatio. i. ꝺiderare debemus eos ad quos fit cõparatio: cum dicit. ꝙ viuentes scilꝫ in mũdo isto qui mĩꝰ laudari possunt ꝙ mortui immo respectu eoꝝ videtur esse laudabiles. Et ratio huiꝰ est: qꝛ bona de quibus possunt ⁊ laudari viuentes sunt translatoria ⁊ vana: sed bona quibus fruunt mortui sunt immutabilia ⁊ vera: ⁊ ideo nõ possunt viuentes in laude mortuis equari. Qõ aũt bona hic viuentium vana sint patet ex verbo ꝑs. dicentis. ꝑs. xxxix. Uniuersa vanitas oĩs hõ viuens. Et potest intelligi sic ꝙ vniuersa. s. bona que omĩs hõ querit sunt vanitas. i. valde vana. Et ꝙ istud verũ sit põt fieri manifestũ ex cõmuni descriptiõe vani. Uanũ eñ cõmuniter describitur: ꝙ vanũ est qõ non prebet fructũ laboranti: nec fulcimentum innitenti nec plenitudinẽ continenti. Oĩa ergo bona que querũt homines hic viuentes vana sunt. Primo quidẽ: qꝛ nõ prebẽt fructum laboranti sicut agricola diceretur laborasse in vanum ſi ex ipsa agricultura nullum recolliget fructũ. fructus autez est vltimum qõ expectatur de arbore: ⁊ signat vltimũ ⁊ summũ bonuꝫ qõ debẽt homines virtuosi expectare de laboribus suis: ⁊ hec est gloria eterne beatitudinis: quia bonoꝝ labor ẽ fructꝰ gloriosus: sed talis fructus non habetur in vita ista: quia bona istius vite non sunt vltima bona que expectare debemus, eo ꝙ tale bonũ erit in vita eterna quia illa est vltimus finis. Unde apl̃s Ro. vi. Habetis fructũ vestrum in sanctificationẽ: finem vo vitã eternam. Quasi dicat. fructus quem potestis habere hic non est finale bonum qõ est vita eterna: sed est sanctificatio disponens ad illã. Itẽ bona istius vite dicunt vana: quia non prestant fulcimentũ innitẽti: ⁊ hoc ideo: qꝛ sunt oĩa mutabilia ⁊ trãsitoria. Et qui labenti innititur necesse est vt cum labente labatur. et ideo nõ fulciũt innitentem: sed potius faciunt ruere. Unde qui confidit in diuitijs suis corruet in malũ. Prouerb. xj. Itez bona iustus vite dicũtur: vana quia nõ dant plenitudinẽ continentis. Unde vanũ dicit qõ est vacuum: sed bona istius vite non replent nec̃ satiant hominis appetitum. ⁊ ideo sunt homi. vana scilꝫ qꝛ nõ repletiua siue satiatiua. Quia igitur bona hic viuentiũ nõ sunt bona vltima: nec̃ bona stabilia. nec̃ bona repletiua: dicunt vniuersa vanitas. i. valde vana Eccls. s. Uanitas vanitatum ⁊ oĩa vanitas. Sed ſi quodlibet bonũ huius vite cõtinet aliquã vanitatẽ. sequit ꝙ vniuersitas bonoꝝ huiꝰ vite non solũ sit vanitas: sed vanitas vanitatũ: scꝫ respectu bonoꝝ alterius vite quibus beati mortui fruuntur: q̃ sunt bona vltima ⁊ in eternũ stabilia ⁊ plene satiatiua. Et qꝛ bona huius vite cũcta subiacent vanitati et hõ efficit similis his q̃ diligit: et sequitur. cũ oĩs homines hic viuẽtes hmõi bona sequãtur ⁊ diligãt: ideo oĩs efficiunt vani. Uñ Viere. ij. Ambulauerũt post vanitatẽ ⁊ vani facti sunt. ꝑs. cxliij. Nõ vanitatis filius factus est. ⁊ ideo põt dicere hõ iustus viuens ⁊ tãte vanitati subiectus illud Jone. iiij. Melꝰ est mihi mori q̃ viuere. ꝓpue qꝛ omĩs hõ viuẽs expectat mortis periculũ. ⁊ de statu salutis sue semp habz dubiũ: nec potest etiam dũ hic viuit habere beatitudinis p̃mium que cõsistit in dei visione qui dicit Exo. xxxiij. Non videbit me homo ⁊ viuet. A quibus oĩbus erepti sunt mortui qui ad illam iam peruenerunt visionem. Ad quã nos perducat ⁊c.

¶ De vigilãtia necessaria ꝓpter ignorantiam tẽporis mortis. Sermo. iiij.

Igilate qꝛ nescitꝭ diẽ neq̃ horã. Mat. xxv. Sicut dicit beatus Gregoꝝ. Jacula que previdẽtur minus feriũt. Et ratio est qꝛ etsi hõ nõ possit aliquando ictus iaculi oĩno vitare vt nõ feriatur: tamen ante puideat põt ictui clipeum vel aliã armaturam opponere vt saltẽ minus ledat. Unde apl̃s admonebat dicẽs. Ephe. xſ. In oĩbus assumẽtes scutum fidei in quo possitis oĩa tela nequissimi ignea extinguere. Similiter ꝙ̃is hõ iaculũ mortis vitare nõ possit. si tñ sibi cõtra eius ictũ prevideat assumendo vigilantiã cõtinuã ⁊ solliciitudinẽ bene viuẽdi: ⁊ cauẽdo sibi a peccatis: mortis iaculum parũ sibi nocebit. et dico parũ: qꝛ dato ꝙ perforet scutũ corporis ad aiam tamẽ lesio nõ pertinget. Unde Bap. in. Justoꝝ aĩe in manu dei sunt: ⁊ nõ tanget eas tormentum mortis. Sed tñ quia dies vl̃ hora qua homo iaculari per

Universidad de Deusto
Biblioteca

morte debet ignorare: oportet omni tempore vigilare. i. sollicitum esse: ne eum mortis ictus inermē & imparatū inueniat vñ omni tempore oportet esse sub armis penitentie & esse sine somno torporis & negligentie. Et ad hoc hortat nos dñs in ꝟbis propositis dicens: vigilate &c. In quibus quidem verbis dñs facit tria.

Quia primo hortatur ad diligentiam operis: dicēs. vigilate.

Scō allegat ignorantiaz hominis: qa nescitis.

Tertio determinat circūstantiā temporis: scz diem & horam. A

Circa primū aduerten

dum q̄ ꝟm sniam bti Gregorij ille vigilat qui est absolutus a vinculo soporis. i. peccati: & ꝟm hoc ille vigilat qui est in penitētia. Itē ille vigilat qui habet aptos oculos ad aspectū veri luminis. Itē ille vigilat qui excutit a se somnum negligentie & torporis. Ad talē ergo vigilātiaz hortatur nos dñs Mat. xxv. dicēs. Vigilate & orate vt non intretis in tentationē: spūs quidem promptus est: caro autez infirma. In quibus quidem verbis tria facit

Quia primo inducit ad illud quo somni: idest peccati vinculum enodatur: cum dicit. vigilate.

Scō ꝺo ad illud quo mētis oculus illuminatur. cum subdit. & orate &c.

Tertio ꝺo tangit illud ex quo negligentie & pigritie torpor generatur: cuz addit. caro autem infirma. B

Dicit ergo primo vigilate scz somnū peccati per penitentiam expellēdo. Notandū q̄ quādo aliqui sunt in infirmitate grauj solēt fieri vigilate circa eos: ne cibū vl̄ potum sumāt q̄ sibi sint nociui scz que aggrauēt infirmitatem: solēt etiā ꝓcurari remedia que alleuiant infirmitatē. Sic homo qui est in peccato est in graui infirmitate. ideo debet vigilare ne appetitus cibū peccati sumat: quia istud aggrauat infirmitatem: & debz etiam ꝓcurare remedia que alleuiēt scz pniam. Videmus etiam in corpore hūano nisi malū humorem natura expellat vel per medicinam vel per sudorem vel p minutionē vl̄ per scabiem q̄ alis morif. Ita certe q̄diu est malus humor peccati in cōscientia non debet homo dormire: sed vigilare donec purgata fit conscientia p medicinā pnie: que facit sudorem in cōtritione: minutiones in pfessiōe: scabies in satisfactiōe: aliq̄n mouf: & si ista faciat euadit morte. Apoc. iij. Esto vigilās & cōfirma cetera que moritura erāt. Eccli. xxv. Vigilia honestaz tabefacient carnes. i. carnalitates. Scō inducit ad illud quo mētis oculi illuminant scz ad orationem quas scz oculus intellectus aperit & aspicit ad verum lumē scz deū: ideo dicit. orate &c. Et primo debet facere illud quo illuminamur: cum dicit orate.

Scō docet vitare illō quo obtenebramur scz tentationes: cum dicit. ne intretis in tentationem

Dicit ergo primo orate. Nota q̄n aliq̄s est in infirmitate solet ꝓcurare orationes & ad sctos mittere oblatiōes. Sic debz facere q̄ habet infirmitatē pcti Sed ad hoc q̄ oratio valeat opz q̄ infirmus poeniteat aliter nihil valeret. Unde gladio euagina to pacē a deo petit. qui cū peccandi ꝓpositō deū sibi recōciliari intendit. Et sicut nihil ꝓficit medicamētū si adhuc sit in vulnere ferrū: ita nihil ꝓficit oratio illi⁹ cuius adhuc odiū remanet in pectore. Ysidorus. iij. Nos inique egim⁹: iracūdiā p̄uocauimus. idcirco inexorabiles sumus. Ideo opz q̄ oratio fiat in amore dei: aliter esset cōtrariū. vnde sicut feruor ignis facit ascendere aquā in olla: sic feruor charitatis orationē ante deū. Et nisi ignis ponat incensū fumus non ascendit. Sic nisi ignis charitatis sit in corde non ascēdit oratio. Unde ps. cxl. Dirigat oratio mea sicut incensum in cōspectu tuo. Eccli. iij. Qui diligit deus exorabit pro pctis. & continebit se ab illis & in oratione dierū exaudiet. Deinde tangit illud quo oculꝰ mentis offuscat q̄ est tentatio: vnde dicit ne intretis in tentationē: & nō dicit. vt nō tentemini: sed non intretis in tentationē. Naz ille qui videt locū piculosum non est in piculo: sed ille qui intrat. Sic qui tentat non est adhuc in loco periculi: sed q̄n intrat tentationē. i. q̄n consentit: quia tam habet ibi pedē affectū ideo rogat ecclesia. Et ne nos inducas in tentationem. Q̄n mulier rogat a ribaldis & cōsentit eis non est fidelis: sic q̄n oīa rogata cōsentit multis qui sunt aliq̄n in bono statu: sed si corripiat tentatio statim pereūt. Unde ad ꝓs credunt & in ꝓe tentatiōis recedūt. Luc. iij. Eccli. xliij. In tempestate inuentus est fidelis: q̄ beatꝰ vir q̄ suffert tētationē: Tertio cū dicit: spūs q̄dē promptus est caro autem infirma.

Primo ponit illō ex quo vigilātia et solicitudo causat: cū dicit. spūs promptꝰ est.

Scō ꝺo illud vñ torpor et negligentia causatur et generatur. scz q̄: caro infirma.

Si quidez spūs promptus est ad vigilā dū ad bonuz sicut erat in antiqs ꝓphetis: q̄ spm habebāt feruentē & promptū ad bona: hodie habēt spiritū tardū & pigrum. Et ratio est: q̄: homo in infirmitate grauatus nō est promptus ad laborandū & operādū sed hō sanus. Sic etiā spūs bois gravat⁹ in infirmitate pcti nō est prōptꝰ ad laborā dum & operandū. Et hoc figuratū est Luc. xiij. vbi ꝺr. Ecce mulier. i. aia q̄ habebat spiritum infirmitatis. i. in infirmitate q̄ spūs infirmat. i. pctm̄ erat inclinata: q̄ nō poterat se erigere ad bene operandū nec oīno poterat sursum respicere ad celestia ꝓmiandum. Vñ hodie oēs spūs videtur pigri q̄ oēs infirmari sunt in aliqua infirmitate pcti. ita vt videat impletū illud Ezc. xxv. Infirmabit oēs spūs. Sed spūs q̄ est sanꝰ & innocentiā vel bene sanat⁹ p penitentiā est promptus ad opa bona. Et nota q̄ non sufficit ꝓmptitudo ad volēdū nisi sit etiā ꝓmptitudo ad bonā volūtatē pficiēdā. Un ꝺr. ij. Corinth. viij. Quēadmodum ꝓmptꝰ est aīm⁹ voluntatis: ita sit & pficiēdi Scō in auctoritate inducta tāgit illō vñ pigredo & torpor generat. s. ex infirmitate carnis. Un caro est infirma: nō ergo ē ꝓcors societas spūs et carnis: q̄ spūs ꝓmptꝰ est: caro aūt infirma. Q̄n vn⁹ hō valēs et sapiēs hz tenere societatē vni⁹ vilis & fatui male accidit & vadit male negocium: sed si alius obedit sapienti et valenti nō male pōt sibi accidere. Sic est aūt q̄: spiritus & caro sūt loci scz spūs ē nobilissim⁹ & valēs: caro aūt vilissima. & tō spūs est prōptꝰ ad bonuz: caro aūt prompta ad malū. Gal. v. caro concupiscit aduersus spm̄: & spūs aduersus carnē. Et tō si spūs sequit carnē. & obedit eius concupiscentijs male accidit ei: si aūt caro regit & obedit spiritui bene erit. Rom. viij. Si ꝟm carnē viueritis morieminī: si autem spiritu facta carnis mortificaueritis viuetis. Et ideo ꝺr. Ro. xiij. Curā carnis ne feceritis in desiderijs. C

Secundo in themate

assumpto allegat ignorantia hois: cuz ꝺr. nescitis diem &c. Ubi aduertendū q̄ ideo hō nescit diē & horā mortis sue: q̄ nō pōt ex se scire mēlurā durationis vite sue: q̄ cū moris sit terminus vite si sciret hō mensurā durationis vite. sciret etiā diē & horā q̄ vita sua terminari deberet. Sed q̄ homo scire nō possit mensurā durationis vite sue ps ex testimonio libri bti Job. vbi ꝺr. Job. xxiij. Nescio q̄diu subsistam: & si post modicum tollat me factor meus. In quib⁹ quidem verbis tangunt due cause: quare scz hō nescit mensuram durationis vite sue.

Et prima quidē sumit ex viuentiū diuersitate: q̄ tāgit cū ꝺr. nescio q̄diu subsistaz. Secūa sumitur ex dei potestate. cum subdit. & si post modicum &c.

Circa primam attendēdum est q̄ si omnes homines haberent vniformē durationem vite: tūc esset possibile scire q̄diu homo deberet subsistere: sicut dicitur de pisce qui dicitur ephimeron: q̄ omnis piscis illius speciei non vivit nisi xl. horas. Et tō cito quando talis piscis natus est pōt statim sciri q̄diu in vita potest subsistere ꝟm cursum nature sue. Sed de hominib⁹ manifeste videmus q̄ nō habēt eādē durationem vite: q̄n quidaz longiori viuūt tpe: et quidaz breuiori. Et hoc est quia quidā moriunt in etate puerili: quidaz in iuuenili: q̄daz in virili: & quidā in senili: siue accidat hoc ex varietate naturalis complexionis q̄ quidā sunt melioris & durabilioris complexionis q̄ quidaz alij: siue ex diuersitate regiminis: q̄ quidā meliori & quidam deteriori regimine vtuntur: & ex hoc longiori vel breuiori viuūt tpe: siue accidat ex diuersis casibus & in curribus fortuitis quib⁹ homines occidūt & multotiēs innaturali morte: que oīa q̄ diuersis temporibus continguntur & contingere possunt. ideo sicut dicit Eccls. ix. Nescit homo finem suum. i. vite sue: nec quātum ad tempus nec quātū ad modū mortis. Quāuis ergo sciat homo se esse moriturū & in puluere rediturū. nescit tū vtrum viuere vel subsistere debeat vsq̄ cras mane. Et tō ꝺr Job. vij. In puluere dor. & si ma. me q̄ste. nō sub. q. ꝺ. Certe sū q̄ debeo dormire i puluere. i. mori et in puluerem redigi ac si nūc pñtialr fieret: et tñ nescio si vsq̄ cras mane debeā i hac vita subsistere q: forte nocte ista moriar etsi mone me q̄ritis nō subsistam. Sicut etsi accidit

Universidad de Deusto
Biblioteca

illi diuiti, de quo dicit Luc. xij. ꝙ dicebat sibi, Anima mea habes multa bona reposita in annos plurimos ꝛc. sic est ꝙ sibi thesaurizat ⁊ non est in deum diues. et ideo de his accidit sicut de vaporib⁹ qui cito leuãtur ⁊ cito ꝛsumũt. ⁊ b est qõ dr Job. xxiij. Eleuati sunt ad modicum ⁊ nõ subsistent. Stultũ est ergo longa spacia vite sibi promittere ⁊ pnse rps procrastinare. Nam qui penitenti veniaꝫ pmittit: viuenti diem crastinum non spopondit. Scõa causa quare ignoratur ab homine mensura durationis vite hominis est ex dei potestate: qi in potestate dei est tollere hunc de vita ista post modicum vel post multuꝫ vite sue tempus ⁊ ideo dicit. ⁊ nescio supple si post modicũ tollat me factor meus. q. d. Ipse ꝙ fecit me põt tollere qñ vult. Ratio ergo istiꝰ ignorantie est qi non est hominuꝫ scire ea ꝙ deꝰ sibi reseruauit ⁊ posuit in sua potestate, vñ ipse christꝰ discipulis suis dixit Act. j. Non est vestrũ nosse tempora vel momenta que pater posuit i sua potestate. Sed tempus ⁊ horaꝫ quo tollat vnũquẽq; de vita ista reseruauit ipse deꝰ ⁊ posuit in sua ptãte. vt sicut dedit ipm̃ homini viuificantes corpus ita tollit qñ sibi bonũ videt per mortem: ⁊ ꝓpterea Iob audita filiorũ morte ait Job j. Dñs dedit dñs abstulit sicut dño placuit ꝛc. Et ideo nõ est hõis scire qñ deus cũ deberet tollere de vita ista per mortem vtrum sc̃z post modicũ vel post multum tps vite. Sed posset forte alicui videri ꝙ deꝰ oĩes hoies in equali tempore seu etate deberet de hac vita tollere. Et ratio esse videtur ex eo ꝙ pena debet culpe ꝓportionari. Propterea dicitur Deut. xxv. Scõm mensuraꝫ delicti erit ⁊ plagarũ modus. Adoꝛs autẽ dicit esse pena peccati originalis. Et ideo dicit apls Rom. viij. ꝙ corpus mortuum est ꝓpter peccatum. sed peccatum originale oẽs homines equaliter contrahunt: qi omnes a primo hoĩe equaliter delecendũt. de quo etiam apostolus dicit Roma. v. ꝙ per vnum hominem peccatum intrauit in mundum ⁊ per peccatum mors. ergo videtur ꝙ omnes equaliter deberent a deo subtrahi ex hac vita. Sed ad hoc dicendus est ꝙ pena ex peccato potest consequi dupliciter. Uno modo sicut tarata ⁊ a iudice cõstituta. ⁊ talis pena equalis debet esse in eis quos equaliter tangit culpa. Alio modo sicut defectus qui ex tali pena per accidens consequitur. sicut si aliquis cecatus ex sua culpa cadat in via: et talis pena non proportionatur culpe: nec ab homine nec a iudice penſak: quia non potest fortuitos euentus cognoscere. Pena ergo tarata ꝙ primo peccato hominis proportionabiliter et respõdens fuit subtractio diuini beneficij quo rectitudo et integritas humane nature conseruabatur et hoc beneficiuꝫ erat vt ꝙdiu mens hominis esset deo subiecta inferiores vires anime subderentur rationali menti ⁊ corpus subderetur animę. sed pena et defectus consequens subtractionem talis beneficij est mors: et consecute sunt etiam ad hoc alie penalitates equaliter esse in his ad quos equaliter pertinet primum peccatum. Uerus quia deus est prelatus omnium futurorum euentuum et dispensatione diuine prouidentie fit vt ipsa mors diuersimode fit in diuersis. et ꝙ quidam citius moriantur ⁊ tollantur de vita vel in penam paternorum peccatorum sc̃z quando moriunt vel occiduntur puĕri inquantum filius est quedam res prius vnde frequenter parentes puniuntur in prole: vel punitione peccatorum eius qui moritur vt quãdo moriuntur vel occidunꝫ tur peccatores adulti: vel in vtilitates aliorum vt quando occiduntur vel moriuntur tyranni: vel in ipsorum qui moriuntur salutem vt quando moriunt in bono statu ne labantur in malum. sicut dicitur Sap. iiij. Placita erat deo anima illius propterea festinauit educere illam ne malitia immutaret animum illius. Et quosdam etiam peccatores deus diutius viuere facit expectans eos ad penitentiam. Et quosdaꝫ iustos ad augmentum meritorum vel ꝓpter aliorum salutem. Unde rp̃s patrem rogãs pro discipulis dixit Jo. xvij. Non rogo vt tollas eos de mundo: sed vt serues eos a malo. Sed nota ꝙ omnis peccator cõtradicit deo factori suo per culpam: ⁊ qui nõ subditur ei finaliter per penitentiam tollet ad penam ignis eterni. Propterea dicitur Esa. xlv. Ue qui contradicit factori suo. Et de tali dicitur Job. xxvij. Tollet eum ventus vrens. Iste ventus est mors subito veniens ⁊ ad eterni incendij. aduꝫ stionem perducens. D

Tertio in themate assumpto negatur circunstantia temporis

cum dicitur. diem nec; horam. sc̃z nescitis. Ubi notãdum ꝙ quando aliquis seruus grauiter offendit dominum suum ⁊ recedit ab eo ⁊ secedit ad aliquem locũ vbi credit morari securus. aliquãdo dñs sciẽs vbi ipse sit venit subito ⁊ latẽrer super eũ quãdo ipse nõ credit ⁊ facit eum capi ⁊ ligari ⁊ ad supplicium trahi. Sed peccator offendit grauiter deum quãdocũq; mortaliter peccat, sed tunc recedit a deo quando moꝛatur in peccato. ⁊ tunc secedit ymmundum credens se posse secure viuere in diuitijs ⁊ delitijs vel honoribus mũdi. sed subito venit super eum deus ⁊ capit eum cũ laqueo mortis ⁊ facit eum trahi ad supplicium inferni. Et ideo Mat. xxiiij. dicit. Ueniet dñs serui illius in die qua non sperat ⁊ hora qua ignorat ⁊ diuidet eũ partemq; eius ponet cum hypocritis. ibi erit fletus ⁊ stridor dentium. Jn quibus quidem verbis tria facit.

Primo cõminatur vindictam. qi veniet dominus sc̃z contra peccatorem ad vindicandum offensam.

Scõo describit culpã que est cõtemptꝰ cõsideratiõis diei vel hore mortis vel iudicij ⁊ negligẽtia ꝓparatiõis: ⁊ ideo subdit in die qua nõ sperat ⁊ hora qua ignorat.

Tertio determinat penaꝫ: quia diuidet eum ꝛc.

Dicit ergo primo veniet dñs serui illius. Nota si aliquis fuisset alicui furatus aliqd ⁊ dominus rei veniret ad domuꝫ furis vt quereret ibi rem suã si fur suspicaretur de aduentu eius preueniret ⁊ asportaret furtum de domo sua ⁊ reponeret alibi vt non inueniretur in domo sua ⁊ caperetur cum furtum peccati de domo cõsciẽtie ⁊ asportare per penitentiã ⁊ ponere in aure cõfessoris: vt quando veniet dñs in morte non inueniatur in domo anime sue ꝙ condẽnetur ⁊ rapiatur ad patibulum inferni: ⁊ ita potent euadere. Luce. xij. Beatus ille seruus quem cum venerit dominus eius inuenerit ita facientem ꝛc. Sed quidam faciunt sicut rachel. Geñ. xxxj. que veniente patre ad requirendũ idola que furata fuerat abscondit ea et sedit super illa vt pater nõ inueniret. Sic sunt quidã peccatores qui etiã veniente morte volũt occultare sacerdoti qui venit ad eos vice domini furta vel rapinas vel vsuras vel alia quelibet peccata qne fecerunt: ⁊ nolunt ea confiteri pure sicut debent: immo vel non dicunt se teneri vel non dicũt totam quantitatem vel celant aliquam aliam circũstantiam necessariam ⁊ sic occultant ⁊ sedent super ea quia nolunt surgere per penitentiam. Sed licꝫ tales aliquando decipiant sacerdotem: tamen dominuꝫ non possunt decipere: quia omnia nuda ⁊ aperta sunt oculis eius: vnde ipse iudicando eos reuelabit ea nec poterũt abscõdere. Unde apostolus. j. Cor. iiij. Ueniet dominus qui illuminabit abscondita tenebrarum ⁊ manifestabit consilia cordium. Sed sancti ⁊ prudentes viri sic se preparant ad aduentuꝫ domini ꝙ quacũq; hora dies domini. idest mortis vel iudicij venerit semper sint parati: ⁊ ideo nõ condẽnabuntur sed beatificabuntur. Pm illud Luce. xij. Et si venerit in scõa vigilia: ⁊ si in tertia vigilia venerit ꝛc. Ubi nota ꝙ tres vigilie significant tres etates hominis pricipales. Quarum prima est etas augmenti: secunda est etas status que dicitur etas virilis: tertia est etas declinationis que dicitur etas senilis. Jn quacũq; ergo harum etatũ mors eueniat hominibus si dominus inuenerit eos vigiles. i. sollicite preparatos saluabũtur ⁊ erunt beati. Scõo in auctoritate inducta describitur culpa hominis qui contemnit considerare diem mortis et qui negligit ad horam mortis se preparare. vnde dicit, in die qua non sperat: quia hanc considerare contemnit: ⁊ ideo subito ei ⁊ ex insperato supervenit: cum dixerint pax ⁊ securitas: tunc repentinus eis superveniet interit⁹. j. Thessalon. v. et Esaie. xxx. Subito dum non sperat veniet contritio ei⁹. Et hoc accidit ex ignorantia ⁊ ex stultitia hominis. Ex ignorantia quidem: quia sicut dicitur Mat. xxiiij. De die illa nemo scit: scilꝫ determinate quando debeat esse. Et licꝫ hoc dicatur de die generalis iudicij: tamen sub tali die sicut dicit beat⁹. Augustinus comprehenditur etiaꝫ dies mortis: quia qualis quisq; in die mortis egressus fuerit: tale tunc iudicium habebit sc̃z in extremo iudicio mundi: ⁊ ideo qõ de illa die dicitur etiam de die mortis verificatur: quia nec istam diem potest homo scire etiam senex. Unde ysaac Genes. xxvij. Ecce inquit ꝙ senuerim ⁊ ignorem dies mortis mee. Et ex hac ignorantia negligit

Universidad de Deusto
Biblioteca

homo se preparare. ⁊ tamen deberet fieri contrarium: quia quanto est magis ignota tanto deberet ei esse magis suspecta: et magis solliciteq; sese preparare ad eam. Et ideo Gregorius dicit: q; idcirco omnipotēs deus extremā diem voluit nobis esse ignotam: vt possit semper esse suspecta: vt dum illam preuidere non possumus ad illam sine intermissione preparemur. Cōtingit autem hoc q; non fiat etiam er magna statticia q; eoipso q; homo ignorat qñ dies illa debeat esse nunq; sperat eam adesse: q; semper putat eam esse adhuc diferendam: ita q; etiam quantūcūq; infirmus: sperat tamē euadere pro tunc: ⁊ er hoc frequēter accidit q; nō curat se preparare: ⁊ mors ex insperato superuenit ⁊ eū imparatus eduicit: ⁊ diuino iudicio dānatur. Unde dñs Mat. xxiiij. Sicut fuit in diebus noe: ita erit ⁊ aduentus filij hominis. Sicut enim erant in diebus noe ante diluuiū comedētes ⁊ bibētes nubētes ⁊ nuptui tradentes vsq; ad eum diem in quo introuit in arcā noe: ⁊ non cognouerunt donec venit diluuiū ⁊ tulit oēs: ita erit aduētus filij hois. Sic ergo quia venit die qua non speratur ⁊ hora qua ignoratur debemus semp esse parati. ꝑm illud Matth. xxiiij. Et vos estote parati: quia qua nescitis hora filius hois venturus est. Et tūc si fuerimus parati introibimus cum eo ad nuptias celestes. Sicut dicitur de virginibus prudentib⁹ per quas significantur anime electorum: q; q; parate erant intrauerūt eū eo ad nuptias sēs celestis glorie.

Ē Tertio in auctoritate allegata determinatur pena: cum dicitur. diuidet eum ⁊c. Et tangitur triplex pena.

Prima erit separatio a consortio bonorum quia diuidet eum.

Secunda erit applicatio ad consortium malorum: quia partem eius ponet cum hypocritis.

Tertia erit afflictio eternoꝝ supplicioꝝ quia ibi erit fletus ⁊ stridor dentiū.

Primo ergo dicit q; diuidet eū sēs a cōsortio beatorū: quia q̄diu zizania sunt in agro sunt mixta simul cū tritico: sed colecta separātur vt purū triticū in horreo reponatur. Sic in mūdo viuētes mixti sunt simul boni cum malis: sed post mortē separantur ⁊ diuiduntur vt boni sint in celo ⁊ mali in inferno. ꝑs. liij. Diuisi sunt ab irato vultus eius: vel diuidet eū: quia animam dabit demonibus corpus vermibus ⁊ diuitias heredib⁹ vel alijs hominibus. Luxv. Diuisit illis substanciam. Secūda pena erit applicatio ad consortium malorum quia partem eius ponet cum hypocritis. Hypocrita enim aliud apparet ⁊ aliud est apparet bonus ⁊ est malus. Tales sunt mali christiani qui inquantum habent fidem ⁊ baptismū ⁊ vadunt ad ecclesias videntur boni: inquantum ꝺo prauе viuunt sūt mali: ⁊ ideo habebunt duplicem penam. ſ. quia priuabuntur bonis: ⁊ implebuntur malis. Unde dicit Matthei. xxiij. Ue vobis hypocrite qui similes estis sepulcris dealbatis: que a foris parēt hoib⁹ speciosa ⁊c. ꝑs. lxij. Partes vulpiū erunt: q; sunt animalia fraudulēta: ⁊ hypocritas representant. Tertia pena erit afflictio duplex. Una er ardenti calore q; designatur in fletu. Alia ex intolerabili frigore qō signatur in stridore dentiū. Transibāt eū ab aquis niuis ad calorem nimium. Job. xxiij. Uel stridebāt dentibus pre ira ⁊ furore interiori: sicut iudei pre ira contra stephanum stridebant dentibus in eum. Actuū. vij. Sed flebunt pro tormento exteriori. Esa. xxxiij. Amare flebunt. Sed ecōtra de sanctis dicitur q; exultabunt sancti in gl̄ia. Ad quaꝝ gloriā ꝺducat nos iesus christus dei filius benedictus qui viuit ⁊ regnat cum deo patre omnipotente ⁊ spiritusancto in secula seculorum. Amen.

¶ De remissione peccatorum ante mortem impetranda. Sermo. v.

Emitte mihi

r vt refrigerer ꝑus q; ab eam⁊ amplius nō ero ꝑs. xxxviij. Sic hō natur aliter appetit habere bonum ira ⁊ carere malo. Malū autē duplex est: sēs culpe ⁊ pene. Malū aūt culpe detestabili⁹ est q; malum pene: Primo quidem quia culpa facit hoiem malum: nō autē pena. Unde bēs Dionysius dicit. iij. ca. de diuinis noibus q; puniri non est malum: sed fieri pena dignum. Deinde quia a deo qui est summus bonū magis est aliena culpa q; pena: nam deus est auctor pene non aūt culpe. Item q; deus inducit malum pene ad vitandus malum culpe: siue ab eo q; punitur: siue ab

alijs: Malum autem culpe qō seperat hominem a deo: sicut est peccatum mortale ⁊ est in offensam dei: non potest tolli nisi remittatur a deo qui offensus est. Et remissio talis culpe non concedit hoi a deo nisi in vita ista: sēs ante mortem. Nam sicut Damascenus dicit. qō fuit angelis casus hoc est hominibus morꝝ. Unde sicut angeli post casum nō recipiunt remissionem peccati: ita nec homines post mortem: ls quedam leniora peccata post mortem in purgatorio expientur: sed nunq; mortalia. Et ideo hoc attendens Dauid er persona hominis in hac vita existentis: et ad mortem tendentis remissionem petebat a deo anteqū moreretur otans sēs et dicens. Remitte mihi vt refrigerer priusq; abeam et amplius ero.

Ā In quibus quidem verbis tria facit.

Nam primo postulat beneficium diuine pietatis in miseratione desiderabili: cuꝝ dicit. Remitte mihi sēs peccata er tua pietate ⁊ misericordie immensitate.

Scōo optat remediū ignite ꝺcupiscibilitatis in mitigatione delectabili. vt refrigerer sēs a vitiorum estuositate.

Tertio formidat iudiciū diuine equitatis in alteratione terribili: sēs anteq; ab eā et amplius nō ero: sēs in vera enitate que sēs est esse cum deo vt dicit glosa.

Circa primum notandum

q; ꝑm iusticie ordinem non debet remitti offensa nisi primo fit facta emenda. et propterea dicit beatus Augustinus ad macedonium: q; non remittitur peccatum nisi restituatur ablatum. sal⁹ quia offensa iniuste ablationis emendatur per equalitatem satisfactionis ⁊ restitutionis. Emenda autēs quam deus requirit pro offensis peccatorum nostrorum est penitentia que precipue manifestatur in varietate et integritate confessionis. Quia vera et humilis confessio necessaria est ad remissionem peccati. Et dico necessaria vel in facto quando fieri potest: vel saltem in ꝓposito: quia licz peccatum remitti possit in interiori contritione: tenetur tamen contritus habere pro posito cōfitēdi: sine quo non fieret remissio. Et hoc ostendit Dauid ꝑs. xxxj. dicens Dixi sēs tu corde confitebor adversum me iniusticiam meam domino: idest habui ꝓ positum confitendi. et sequitur: et tu sēlicz deus remisisti impietatem peccati mei. Sed queres: si remissum est iam peccatum ex contritione interiori et proposito confitendi: ad quid valet postea confessio exterius facta: sēs sacerdoti? Dicendum est ad hoc q; valet primo vt si cōtritio fuisset minus sufficiens ex confessione supplearur. Item quia post culpam remissam adhuc est peccator debitor pene temporalis. Sed per confessionem erubescentiam ⁊ vitiū clarium quibus se confitens subiicit et per satisfactionem iniunctā quam sacerdos moderatur ꝑm qualitatem criminum sibi per confessionem innotescentium: pena temporalis expiatur: vt sic habeat homo per confessionem plenioꝝ remissionēs. Et ideo dicitur. j. Johānis. j. Si confiteamur peccata nostra: fidelis et iustus est deus vt remittat nobis peccā nostra et emundet nos ab omni iniquitate.

In quibus quidem verbis tria facit beatus Johannes.

Nam primo presupponit necessitatis remedium: cum dicit. si confiteamur peccata nostra.

Scōo inducit securitatis preconiū. q; fidelis ⁊ iustus est deus.

Tertio concludit pietatis beneficiū. vt remittat nobis peccata nostra

Remedium ergo qō est peccatori necessarium ad salutem est penitentie sacramentum: idest confessio. et ideo dicit. Si confiteamur pcā nostra. Et rō est sicut dic Boetius primo libro de consolatione philosophie. Si operam medicātis expectas opꝝ q; vulnus tuū detegas. Ad qō videtur inducere etiaꝝ natura non solū homines. sed etiam animalia bruta: sicut patet in vita beati Hieronymi de leone filiastri: q; monasterium ingrediens: lesum a sente plantam ostendit: quam beatus Hieronym⁹ extrahi fecit ⁊ pedem ablui ⁊ curari. vñ post ea sicut gratus a monasterij obsequio non recessit. Est aūt de necessitate salutis q; homo de pctis ablutionem accipiat. ergo et de necessitate salutis est q; moribus peccati per confessionem detegat. Qō testimonio bē pauli apostoli doctoris gentiū egregij euidenter comꝓbatur: vbi sic inqt ad Romanos. x. Corde creditur ad iusticiam. ore autem confessio fit ad salutem. Nota quando apostema cōuertitur ad exteriora indicium est ad sanitatē sed quādo cōuertitur

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad interiora ⁊ in eis crepat signum est mortis corporis. Sic peccatum absconditum causa est mortis eterne: conuersum ꝺo exterius et manifestatum per confessionem specialis sanitatis est iudicium. Augustinus. Si vere fueris confessus saluaberis. Prouerb. xxviij. Qui abscondit scelera sua nō dirigetur: qui autem confessus fuerit ⁊ reliquerit ea misericordiam consequetur.

B Secꝺo ponit securitatis preconium qꝫ scz commendat deum de eo ꝙ valet ad securitatem ⁊ penitētis i eo ꝙ est fidelis scilicz in seruando promissa. Et hoc facit ad securitatem penitētis cui scz ipse deus veniam promittit Ezechielis. xviij. dicens. Cū auerterit se impius ab impietate sua quaz opatus est. ⁊ fecerit iudiciū et iusticiam: et ipse animam suam viuificabit. Considerans enim ⁊ auertens se ab omnib⁹ iniquitatibus suis. quas operatus est vita viuet et nō morietur. Quia ergo deus qui hoc promisit fidelis est ⁊ displicet ei infidelis et stulta ꝓmissio non est dubiū quin hoc adimplet ⁊ seruat qꝺ promittit. Sed sicut ipse est fidelis in seruando promissa penitentibus: sic etiam iustus i inferendo supplicia cōtemnentib⁹ vnde de ipso dicitur Deut. xxxij. Deus fidelis et absqz vlla iniquitate iustus et rectus. Et exponitur ꝙ est fidelis in promissa reddendo: ⁊ absqz vlla iniquitate scz iudicando, iustus in retribuēdo. ⁊ rectus in rationez exigendo. Est primo fidelis: idest verax in seruādo promissa. Deus enī multis multa promittit. Nam promittit penitentibus veniam. Hieremie. xviij. Repente loquor: aduersus gentem et aduersus regnum. vt eradicem ⁊ destruam et disperdā illud. Si penitentiā egerit gens illa a malo suo propter quod locutus sum aduersus eam: agā ⁊ ego penitētiā super malo quod cogitaui vt facerē ei. Et loquitur more hominū qui quādo penitent reuocāt vel non implent qꝺ cōminati sunt. Unde aduerte ꝙ prophetia cōminationis non semper impletur: sed ꝓphetia promissionis semper. Quia deus pronior est ad miserandum ꝙ ad vindicandum. Nec tamen sequit ꝙ talis prophetia falsa sit: cuius non eueniat. quia in tali prophetia deus reuelat ꝓphete solum illud qꝺ peccatoribus debetur ꝑ merita sua: sed aliquando non reuelat ei illꝺ qꝺ ds contingere postea scit ꝙ debeat penitere ⁊ ꝑ merita mutari. Et ideo quando deus loquitur per prophetā aduersus aliquam gentem ꝙ disperdet eā: intelligitur ꝙ merita eius hoc exigunt vt dispdat eam et hoc non est tunc falsum sed verum. Qꝺ eis penitētibus deus dicitur penitere. dictum est metaphorice inquantum ad mos duz penitentis se habet prout scit mutat sententiaz etsi non mutet cōsilium. Item ꝑ mittit deus innocētibus superna gloriaz: dicens per prophetā dauid ps. xxiij. Quis ascendet in montez dñi aut quis stabit ⁊c. Et postea subdit. Innocens manib⁹ ⁊ mūdo corde. Itez perseuerantibus saluatē eternam. dicens Matthei. x. Qui perseuerauerit vsqz in finem hic saluus erit. Itez elemosynam facientibus celestium diuitiarum abundantiam: dicens Matthei. xix. Da pauperibus ⁊ habebis thesaurum in celo. Omnia autē ista et quecūqz alia bona deus promittit fideliter: ⁊ infallibiliter tribuit quia, sicut in ps. cxliij. dicitur. Fidelis dominus in oībus verbis suis. scz promissionis. prout exponit glosa: quia omnia que promittit fideliter reddit. Sed homines vt plurimum infideles sunt: quia non ea que promiserunt hominibus non eroluūt immo nec ea que deo vouerunt aliquando ei reddunt. Et ideo dicitur Prouer. xx. Virum autem fideles quis inueniet: Voc dicit quia raro inuenitur talem qui seruet pactuz deo in baptismo promissum: scilicz renunciare diabolo et pompis eius. Secundo dicitur deus esse absqz vlla iniquitate in iudicando: Frequēter iudicium humanum est iniquum. quia iudices in iudicando sunt acceptores personaruz: siue faciant hoc propter amicitiam aut inimicitiaz: siue propter munera: siue propter aliā causam. Et talis dicitur iuder iniquitatis. Ꝑm illud Luce. xviij. Et audite quid iudex iniquitatis dicit. Et dicitur iniquitatis. i. inequalitatis: quia scz inter partes non seruat equalitatem iusticie. Et ideo ꝺr Prouerb. xviij. Accipere personam viri in iudicio non est bonuz vt declines a veritate iudicij. Et ratio est: quia cōtingit de iudicio iudicium sicut videmus in iudicio sensuz. Quādiu enī sensus est media ꝓportio sensibilium et non afficitur ꝑm alterum contrariorum. dat rectū iudicium de sensibilibus: vt ꝙdiu lingua nō est infecta aliquo humore: dat rectum iudicium et iudicat amarum amarum, ⁊ dulce dulce: si ꝺo inficiat cholera vel phlegmate: tunc quasi non existens in medio sed cōtracta ad aliud cōtrariuz: peruerse iudicat dicēs dulce esse amarum ⁊ ecōuerso. Sic iuder debet esse in medio inter litigātes et non declinans ad alterā partem: ⁊ tunc quasi regula recta dicet iustum iustū ⁊ iniustū iniustū esse. Si ꝺo ad alterā partem decliner ꝑ mīam ⁊ amiciciā ab altera ꝺo recedat ꝑ iraz ⁊ odiū: quasi tortuosa regula dat peruersum iudicium: dicēs iniustū iustum esse: ⁊ hoc est iniquitas. i. inequalitas. Et ideo pḃs dicit in tertio Ethicoz. ꝙ nō opz iudicem pronocare ad iram aut rimorē aut inimicitiā: qꝛ hoc esset simile ac si regulam qua homo debet uti faceret distortam. Sed deus semp iudicat sine personarū acceptione: quia non est personarū acceptio apud deū. vt dicit Roma. ij. ⁊ idcirco in ipsius iudicio nulla vna ꝙ inuenitur iniqtas. Et ideo dicitur in ps. xcj. Quoniā rectus dñs de⁹ noster ⁊ nō est iniquitas in eo. Et ideo in ipsius iudicio nō habebit plus locum diues ꝙ pauper. Nec erūt ibi necessarij aduocati vel procuratores: sed ipse solus iuder vnūquēqz ꝑm merita iudicabit. ps. xcv. Judicabit orbem terre in eqtate ⁊ populos in veritate sua. Tertio deus ꝺr esse iustus scz in retribuēdo. sicut dicit glosa reddens scz bonis bona ⁊ malis mala. Nunc enī in foro mūdi frequēter accidunt ⁊ bonis mala ⁊ malis bona. ꝑm illud Eccle. viij. Sunt iusti qꝺ bus mala ꝓueniūt quasi opa egerint impioz: ⁊ sunt impij qui ita securi sunt quasi iustoz facta habeāt. Non tamen eriaz hoc deus cuz semp iustus sit sine rōne ꝑmittit qꝛ mala qꝺ patiunt hic iusti semp ordinat ad eoz ꝓfectuz. Primo quidem vt eis valeant ad eorum purgationem. Nam sicut dicit Bernard⁹. Qō lima ferro qō fornax auro qō flagellum grano: hoc facit tribulatio viro iusto. scz quia purgat ipm a peccatis vel ab amore mūdi a quo separat eum mentem. Item ad eorum eruditiones. Unde Augustinus. iij. de trinitate. Oportet hic eruditi flagellis vt cognoscamus supna. Itē ad tentationum exclusionem. Unde. Gregorius. xxxiij. moraliū. Si sancti qdeti in tranquillitate persisterent tentatiōes aduersarioz ferre non valentes: prostrati mentis vulneribus iacerent. Sic ergo medicina interius curat: vnde exteri⁹ sauciat Ergo ꝙ iusti hic affligūtur est ex magna dei dispensatione. ꝙ autem mali hic prosperantur est ex misericordia ⁊ benignitate dei: qui impios prosperari permittit in patientie sue ostensionem: ⁊ ad eorum ad penitentiam attractionem: sed si hoc non fiat erit ad maiorem eorum damnationē. Unde Gregorius dicit. in. vj. moralium. Eo atrocius in tormentis obruetur quo in pctis eleuatur: quia qui honoraf in via in puerītie dānabit. Sic ergo est nūc in foro mundi duz, est tempus misericordie sed qn erit forus dei erit tēpus iusticie. Ꝑm illud ps. lxxiij. Cum accepero tempus ego iusticias iudicabo. Et dicit iusticias i pluraliꝛ: qꝛ vna iusticia erit reddere bonis tm̄ bona: alia ꝺo erit reddere malis tm̄ mala Matthei. xxv. Ibunt hi scz mali in supplicium eternū: iusti aūt in vitam eternā. Et hoc ideo: qꝛ vt ꝺr ps. x. Justus dñs ⁊ iusticias dilexit: equitatē vidit vultus ei⁹. Quarto dñs erit rectus in rationē exigendo. Legitur ꝙ i arca dei erat māna ⁊ virga. illa habebat dulcedinem: ⁊ virga rectitudinē. Et sic de⁹ est dulcis per misericordiam petā remittendo ⁊ rect⁹ per iusticiā rōnez ab hoībus exigendo. ps. xxiij. Dulcis ⁊ rectus dñs. L Tertio in auctoritate inducta concluditur pietatis beneficium: cū dicitur. vt remittat nobis pctā nostra ⁊ mundet nos ab oi iniquitate. Ubi aduertendū ꝙ peccata sicut tribus modis fiunt. s. corde ⁊ ope: sic sunt tres partes penitētie quib⁹ peccata ⁊ iniquitates nostre expiantur: scz contritio per quam peccata remittunt. ⁊ cōfessio per quā peccata teguntur: qꝛ si tu in confessione detegis deus tegit. Item satisfactio per quā fit vt petā ad penam nō imputent. Unde in ps. xxxj. Beati quoz remisse sunt iniqtates. s. per cōtritionem: ⁊ quorum tecta sunt peccata ꝑ cōfessionem. Beatus vir cui non imputauit dñs peccatum per satisfactionem. D

Secūdo in proposito

themate optatur remedium ignite cōcupiscibilitatis: scz in mitigatione delectabili: cum dicit. vt refrigerer scz ab estu vitioz quibus, scz cōcupiscētia inflāmatur. sicut folles faciunt ardere ignem. sed istum ardorem habet refrigerare ros diuine gre. Unde Ecclesiastici. xviij. Nonne ardorem refrigerabit ros. In quibus quidem ꝺbus possumus notare tria.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Primo culpe insatiabilitatē in ardore.
Secundo anime suauitatē in refrigeratione.
Tertio gratie vtilitatem in rore.

De ardore aut̄ sciendū ꝙ sicut nos videmus ꝙ calefacta carne ab ardore febrili sequit aliqñ sitis insatiabilis: sic calefacta aīa ex ardore vitioꝝ: sequit appetitus insatiabilis. Prouerb. xiij. Venter impioꝝ insatiabilis. Sic accidit de auaro qui non satiat de pecunijs. Sic accidit de superbo q̄ nō satiatur de honoribus ⁊ dominijs. Sic accidit de luxurioso qui nō satiat de delectationibus carnis. Narrat iuuenalis satyra. vj. de messalina vxore Claudij imperatoris. ꝙ tāte libidinis fuit vt in pstibulis peccaret clam postea publice oībus se exponeret nō satiata sed lassata recedēs. Unde sicut ignis semp crescit ex appositione lignoꝝ: sic appetitus malus ex actibꝰ vitiosis. Ecclesiastici. xxiij: Anima callida quasi ignis ardens. De refrigerio autem notandum ꝙ sicut remoto igne vel extincto refrigeratur aer circūstans. sic extincto petō vel sublato per penitentiā refrigerat aīa. Nota ꝙ qñ aliquis comedit cibum nocū vel contrarius stomacho: stomachꝰ cruciatur ⁊ estuat et angustiatur donec euomat ipm. sed illo euomito refrigeratur ⁊ liberatur. Quasi cibus nocius ⁊ strarius ꝓscientie est peccatū. Nam ꝙdiu manet in ꝓscientia cruciat eos ex remorsu: ⁊ facit estuare in flāmando concupiscentiā: ⁊ ex vtroq; sequitur angustia: sed si euomatur ⁊ ejiciat peccatus p penitentiā: tunc cessat ardor male concupiscentie ⁊ conscientia ⁊ anima tota refrigerat. ⁊ ideo dicitur Eccli. xxxj. Purge de medio ⁊ euome illud ⁊ refrigerabit te. s. a peccato per pnias. de medio. i. de corde ejiciendo peccatū per cōtritionē ⁊ euome illud per confessionē: ⁊ refrigerabit te propter pcti remissionem ⁊ concupiscētie sedationem. De rore aūt gratie est notandum ꝙ ꝓ in nobis nō totaliter extinguat ardorem fomitis: tamen multuꝝ restringit et mitigat ipm. Eccli. xliij. Ros obuians ab ardore venientis: sc̄z a fomite humilē efficit eum. Valet etiam iste ros gratie cōtra ardorem tentationum ⁊ cōtra feruoreꝝ tribulationum. Qō figuratur Daniel. iij. in pueris missis in fornaceꝫ babylonicā: vbi angelus fecit medium fornacis quasi ventum roris flantem. Et sicut superata fuit flamma ꝙ illos omnino nō tetigit ignis nec quicq̄ molestie intulit. Sic habentibus refrigerium roris diuine gratie non nocet ignis tribulationis aut attentationis. Iste est etiam ros qui in terra cordis nostre facit germinare liliū mundicie ⁊ castitatis. Osee. xiij. Ero quasi ros: ⁊ israel germinabit sicut lilium. E

Tertio in themate pro

posito ostēdit ꝓpheta se formidare iudicium diuine eqtatis in alteratiōe terribili: cū dicit. ꝓiusq̄ abeam ⁊ amplius non ero. Ubi tangit duo terribilia.

Primū est in separatiōe a mūdo p mortem. vnde dicit. ꝓiusq̄ abeam sc̄z de mundo per mortem.

Aliud est in separatione a deo p eternā damnationē. ꝑ addit. ⁊ amplius non ero glosa. sc̄z. in vero esse cum deo.

Circa primū nota ꝙ mors cōpellit alias abire a corpore. ⁊ cōpellit abire a mūdo: ⁊ istud est valde amarū et ei tota affectū suū posuit in rebus mūdanis de quibus nihil secū portare potest. Et qz anima eius diligebat nimio amore delectationes ⁊ cōmoda corpis sui: ideo qñ compellitur abire ⁊ corpus deserere est ei magna amaritudo ⁊ indignatio. ista vt possit dicere illō Ezech. xij. Aby amarus in indignatiōe spūs mei. Eccli. xlj. O mors q̄ amara est memoria tua: homini diuiti ⁊ pacem habēti in diuitijs suis: Notādū ꝙ ille q̄ hz exire de terra sua et hz facere longissimas vias nec spat se cito rediturus: si habet satis de pecunia quā possit portare secum ⁊ facere sibi magnas expēsas ⁊ habere cōmoda sua: talis erit securus. Sed si esset pauper ⁊ nō haberet pecuniā quā posset portare secū: tūc iret tristis ⁊ fuit? qz sciret ꝙ quocūq; iret male recipietur: ⁊ magna etiā ⁊ multa incōmoda pateꝫ. Sic ille qui abit de domo ⁊ de corpore per mortē hz facere certe longam viam siue debeat ire supino ad celum siue inferi? ad infernū aut ad cōmune purgatoriū. Pecunie aūt quas pōt secū portare sunt merita operū que fecit: ⁊ si fuerunt bona opa sunt sicut monete bone q̄ bñ recipient ⁊ bonū foꝝ inuenient. Sed si nihil boni fecit aut bene facta peccando cōsumpsit: tūc est sicut miser ⁊ pauper q̄ vbiq; et ab omnib? male recipietur ⁊ a deo iudicāte ⁊ angelo bono cōtra eum testificante ⁊

a demonibus qui trahent eum ad hospitium inferni. Unde dicitur Prouerbiorum vij. Abijt via longissima sacculum pecunie secum tulit in die plene lune reuersurus. In quibus quidem verbis possumus considerare tria.

Primo distantiā terminorū: quia abijt via longissima.

Sc̄do abundantiā meritoꝝ: quia sacculum pecunie secum tulit.

Tertio resurrectionem futurā mortuoꝝ: quia in die plene lune ⁊c.

Circa primū notandū ꝙ ille qui monit ꝰ abire viā longissimā: qz magna distātia est eoꝝ q̄ sunt in hac vita ad eos q̄ sunt in alia. Et illa distātia attēdit dupl'r. Sc̄om locū sc̄z: ⁊ ꝑm statū. Sc̄om locū: quia finalis locus bonoꝝ est in celo supremo qō est empyreū: ⁊ a loco terre i quo habitāt mortales vsq; ad illū locū beatoꝝ maxima est distantia. Nā sicut tradit Alfraganus de ci. xv. libri sui. A terra vsq; ad celum stellatum sunt. c. milia. xcix. milia. et. xxxvij. miliaria. Quantū aūt sit abinde vsq; ad celū empyreū vbi sunt sancti sicut nō est nobis visibile. ꝑm illud Eccli. j. Altitudinē celi q̄s dimensus est? credibile in̄ est ꝙ sit altitudo maxima: cū etiā supra celū stellatū ponāt a doctoribꝰ etiā celū aqueū siue crystallinū. Et ideo figuraliter dictū est helie. iij. Reg. xix. Vadis tibi restat via. Si autē vadit q̄ moritur ad infernū adhuc est distantia magna etiā localis: quia cōiter a doctoribus infernus ponit esse in medio terre. i. infra terram in cētro eius vel circa: qz ille est infimus locus et maxime a celo remotus. ⁊ nō cōgruens peccatoribꝰ q̄ infima diligerūt et celestia spreuerūt. Distātia aūt a superficie terre vsq; ad cētrū terre est dimidium diametri terre. quātitatis autem totꝰ diametri terre vt dicit idem Alfraganus sunt ccc milia ⁊ q̄ngenta miliaria fere: cuius mensuratio sunt tria milia ducenta q̄nquaginta miliaria fere. et sic non est modica distantia a superficie terre vsq; ad profundus inferni. Hz valde mirabile est ꝙ q̄tus sit tā magna distantia adhic ad ꝓfundus inferni. tantus tñ est pōdus peccati q̄ pctōres miseri cū hinc exeunt. sicut ꝰ Job. xxj. In puncto ad inferna descendunt. Sc̄o attēditur magna distantia eoꝝ qui sunt hic ad eos qui sunt in alia vita quantum ad statū quia iste est status mortalitatis et temporalitatis. ille autem est status eternitatis quorum est tanta distantia vt fere non fit comparatio. propterea non immerito qui hinc exit et illuc vadit dicit ire in longinquum. Qō figuratum est in illo. de quo dicitur Luce. xix. Homo quidaꝫ nobilis abijt in regionem longinquam. Iste nobilis hō est ipsa aīa que ab apl'o ꝰ hō interior: qui nobilitatem habet cū sit de genere dei. qui vadit ad regionem longinquaꝫ cum vadit ad aliā vitā que sc̄z ꝙ differentiaꝫ plurimū longe est a vita ista. Sc̄o notat in auctoritate allegata abundantia meritorum cū dicitur. sacculū pecunie secū tulit. Sacculus iste pecunie est ꝓgregatio meritoꝝ que quis ex operibꝰ suis collegit ⁊ ꝑcipue de elemosynis datis. quia ꝰ Eccli. xxix. q̄ elemosyna viri quasi sacculus cuꝝ ipo. Sed auaro q̄ dare elemosynas noluit ⁊ multo magis vsurario qui non solū sua nō dedit: sed de laboribus pauperū pcri? pecunias eregit ⁊ diuitias cōgregauit: dicetur illud Actuū. viij. Pecunia tua tecū sit in perditione. Tertio notatur in ꝓdicta auctoritate resurrectio mortuoꝝ: cum dicitur. in die plene lune reuersurus. Luna est ecclesia q̄ tūc erit plena qñ cōplet? erit numerus electoꝝ tunc em̄ erit: vt ꝰ Eccli. l. quasi luna plena in diebꝰ suis: ⁊ in diebus lune plene erit dies resurrectionis ad iudiciū: tūc em̄ dies pleni inuenientur in eis. ⁊ tūc reuersurus est quilibet cū anima: ⁊ quilibet suum corpus resumet ꝛz immortale: ⁊ resurget quilibet in mūdo isto vbi iudiciū fiet. Danielis. xiij. Reuertimini ad iudicium.

F Sc̄o in vltima parte thematis ostendit ꝓpheta se formidare dānationes eternam in separatiōe a deo: cū dicit. ⁊ amplius nō ero: quia vt dictū est glosa exponit non ero. i. in vero esse cū deo. Nā damnati licꝫ subsistant in esse nature: illud tñ est cū tanta miseria ꝙ sicut dicit beatus Gregorius super Viere. Melius esset eis nō esse. Unde quia carent vero ⁊ beato esse sc̄z deo in gloria: dicunt̄ non subsistere. ꝑm illud ꝑs. xxxix. In ignem dejectes eos ⁊ in miserijs non subsistent. Unde etiā dicitur Prouer. xj. Uerte impios ⁊ nō erunt sc̄z cum sctis in celo. Apoca. xij. Non est inuentus locus eoꝝ amplius in celo: nec etiam cum viuentibus hic in mūdo. ꝑs. xxxvj. Vidi impium superexaltatū ⁊ ele. sicut ce. li. Et trāsiui ⁊ ecce nō erat ⁊ quesiui ⁊ nō est inuētus locus

Universidad de Deusto
Biblioteca

eius scz qz nō est cū hoibus in mūdo: sz cū demonib⁹ in inferno exclusus in eternuz a loco gloriosō in quo sunt sancti in eterna beatitudine. Ad quaz nos pducat deus ꝛc.

¶ De vili et miseria cōditione hominis viuentis et morientis. Sermo. vj.

Omparatus suz

c luto. et assimilatus sum fauile ꝛ cineri. Job. xxx. Deus cōdidit aliquā naturā pure spūalem: scz naturam angelicam: et aliquam pure corporalem vt naturā elementoꝝ ꝛ mineralium corpoꝝ ꝛ aliquā ex vtroq cōpositā: scz ex substantia spirituali et corporali: et ista est natura humana: que licz ex parte nature spūalis. i. anime habeat nobilitatē: ex parte tñ materie corpalis habet quandam ignobilitatez. et hoc prefigurauit illa statua quam somniauit Nabuchodonosor Daniel. ij. q̄ superi⁹ erat aurea: ꝛ inferius erat luctea. Sic em hō habet nobilitatē auri ex parte mentis sed vilitatem luti ex parte corporis. Et ex hac parte beatus Job miseriā ꝛ vilitatem hominis in persona suimet tripl⁹ describit. s. quātum ad principiū: ꝛ quantum ad medium: ꝛ quantum ad terminum.

Primū accipitur a prima corporis formatione: ꝛ hoc describit: cū dicit. cōparati sum luto: quia corpus primi hois de luto formatū est. Gene⁹. ij. Formauit deus hominem de limo terre.

Medium do accipitur in vite duratione: ꝛ hoc describit. cum dicit. assimilatus sum fauille.

Terminus attenditur in corpis resolutione: ꝛ hāc describit: cū addit. ꝛ cineri. Et

Circa primū attenden

duz est q̄ omne qō generaf vel formatur ex aliqua materia sequif naturā ꝛ ppetates ipsius materie sue. vnde qō natum est ex carne caro est: ꝛ qui de terra est de terra loquitur. Et sic qō factū est de luto luto cōparatur scz ipsum corpus humanū. Unde Job. x. Memēto queso q̄ sicut lutum fecerismē. Et ōr hō ex parte corpis esse sicut lutū: quia lutuz habet coinquare. Nā pes vel vestis hois adherēdo luto coinquinaf ꝛ imūdiciā contrahit: sic anima ex vnione ad corpus coinquinatur ꝛ inficit originali pctō. Et similiter q̄n-peo anime adheret luto corporis vt velit sequi desideria carnis tota pfecto vita hominis efficitur immunda ꝛ vilis. Unde de huiusmodi hoie dicitur Sap. xv. Vilior luto vita eius. Et dicitur vita luxuriosi qui sequitur desideria carnis esse vilior luto: quia licz lutum dicatur vile et impurum: tamē non ingerit aspectui hominū pudorem vel hororē. Sed ipuritas ꝛ corruptio luxuriosi pudorosa est ꝛ fetida ꝛ horenda: ꝛ ideo latibulū querit ꝛ hominū abhorret aspectum. Itē lutum habet aggrauare: quia lutum graue est. Fit em lutum ex mixtione aque et terre que sunt grauiora elementa: in hoc corp⁹ assimilatur luto: quia vt dicit Sap: ir. Corpus qō corrumpitur aggrauat animam: et terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantē. Et quanto plus ipa anima voluptatibus ipsius corporis delectatur: tanto maioꝝ sarcina vitiorum et peccatorum grauatur. Unde Abachuc. ij. Usq̄quo aggrauaf cōtra se densum lutū? Item latuz habet debilitare: quia vas qō ex luto fit ꝓpter ipsi⁹ luti mollitiē ꝛ passibilitatē est vas debile ꝛ de facili frāgibile. Et ita est corpus humanū: quia valde frangibile ꝛ passibile est ꝛ de facili per mortez frāgibile: ꝛ ideo significat per illō vas luteum: de quo dicitur Hieremie. xviij. Dissipatum est vas qō ipse faciebat ex luto.

B Jn quibus quidē verbis de vase hūani corpis tria figuraliter tangit. s. ipsi⁹ fragilitatem: vtilitatem: ꝛ vilitatem.

Si quidē primo ipsius fragilitas ostēditur ex mortis violētia: quia dissipa tuz est.

Secundo ipsius vtilitas ex virtutis continentia: quia vas non solum anime sed etiam dei.

Tertio ipsi⁹ vilitatē ostēdit primordialis materia qō fecerat ex luto. s. ipse deus

Circa primū aduertendum est q̄ in hoc ostenditur homo esse omni vase fictili seu luto fragilior: quia vas fictile nisi percuteretur aut caderet, per se non frangeretur nec⁹ dissiparetur et p longissima seculoꝝ tempora solidum permanens: sed vas humani corporis per seipsuz ꝛ in breui corrūpitur et consumitur. Jn hoc tamen corpus humanum vasi luteo comparatur: q̄ vas fictile duobus modis consuevit confrangi et dissipari. Uno modo ex casu puta si ab aliquo impleatur seu cadere dimittatur: sicut etiam vas corporis nostri ex impulsu tentationis ꝛ diaboli ꝛ casu hominis primi in peccatum cōfringit ꝛ dissipat p mortis corruptionez. ꝛ ideo apls ait Ro. viij. q̄ corpus propter peccatum mortuum est. Nam ex peccato primi parētis omnes alij sunt infecti: ꝛ ex infectiōe hac corruūt in diuersa pctā: ꝛ oēs confringunf ꝛ dissipanf per mortem. Job. iij. Catuli leonis dissipati sunt. quasi em leo fuit primꝰ homo. de quo dicit ps. viij. Omnia subiecisti sub pedib⁹ eius oues ꝛ boues vniuersas insup ꝛ pecora cāpi. sicut leo dicit esse vt rex bestiaꝝ: cuius catuli sunt oēs hoies ab eo descendētes: q̄ ex eius pctō oēs dissipanf per mortem. Scōo vas fictile confringit ꝛ dissipatur ex alicuius percussionis ictu. Et sic etiam aliq̄n ex leui percussiōe ꝛ ictu corpus humanū occiditur. Dicunf etiam infirmitates pestilētiales ꝛ casus mali q̄ hominibus euenīāt esse quedā percussiones ꝛ flagella dei: quibus sczvasa hominū idest corpora confringunf per mortem: q̄ licz talia nobis videanf casualia: a deo tñ sunt preuisa ꝛ ordinata. q̄ sicut ō: Amos iij. Si erit malū in ciuitate q̄ dñs nō fecerit. Voc em intelligitur nō de malo culpe: sed pene que modis variis a deo infligitur ad dissipandum vas corporis nostri Et ideo ō: Esa. xxiij. Ecce dñs dissipabit terram. i. corpus hois de terra formatum. Confringunf etiam aliquādo vasa ex collisione vnius ad alterū. Et tunc vnuz vas collidit ꝛ cōfringit ꝛ dissipat aliud q̄n vn⁹ homo aliū percutit vel occidit. Lu. ix. Elidit ꝛ dissipat eum. Monet sapiens. i. ecclesiasticus q̄ pauper et impotēs caueat sibi ne habet aliquid commune vel aliquid ad diuidendum cum hoie diuite ꝛ potente: q̄ si vellet litigare cum eo vel non consentire in eo q̄ vellet: nihil aliud assequeref nisi q̄ oprimeretur ab eo ꝛ confringeref. sicut cacab⁹ debilis ꝛ parnus collideret se cum olla magna ꝛ forti ꝛ confrigeretur ab ea Unde Eccli. xiij. Ditiori te ne socius fueris Quid communicabit cacabus ad ollaz: q̄n em se collauerint confringetur scz cacab⁹. i. pauper et minor a ditiore et maiore. Scōo agit in auctoritate allegata de corpis vtilitate: que innuitur i similitudine vasis: cuz dicitur vas. Licz em sit vas fictile: contentuum tamen est thesauri pretiosi scz virtutis continentie seu virginitatis. Nota si aliq⁹ haberet pretiosissimum liquorem balsami in vase fictili ꝛ debili: multum diligenter custodiret illud vas: ne forte frangeretur ꝛ liquor effunderetur. Nullum balsamum est pretiosus et deo odorabilius q̄ virtutis continētie virtus quia nō digna ponderatio anime continentis: Sed sicut apostolus dicit. ij. Corinth. iiij. Habemus thesaurum istum in vasis fictilibus. i. in fragilibus corpib⁹. ꝛ ideo debemus ipsū vas corporis nostri omni diligentia custodire: ne corrumpatur p luxurie vitium et perdatur continētie thesauris. Nota q̄diu vas immundum est reputaf omnino inutile q: nullus valet ibi ponere aliq̄d vtile. sed q̄n bene mundū est. tunc est vtile et aptum ad ptinendus omne pretiosum. Sic q̄diu homo vas corporis sui tenet immundus ꝛ fedum in peccatis carnalibus non est vtile ad aliquid meriti locandum: quia nec iejunia nec peregrinationes: nec alia q̄ per corpus facit: prosunt ei ad meritū vite eterne. Sed q̄n aliquis habz vas corporis mūdum per continentiam ꝛ vas cordis sanctificatum per mūditiam: tunc est vtile ad omne opus bonuz: quia quicquid boni facit valz ei. Et hoc ē qō apls ait. ij. Timo. ij. Si quis emundauerit se ab his scz peccatis erit vas in honorem sanctificatum ꝛ vtile dño ad oīe opus bonū. ℒ Tertio agit in auctoritate allegata de corpis humani vilitate: quā ostēdit primordialis materia de qua corpus fuit formatū: q: de luto. ꝛ iō dicit q̄ fecerat scz deus de luto qō scz est materia vilis. Licz enim corpus hominis sit ex quattuor elemētis cōpositum scz ex igne aere aqua ꝛ terra: ꝛ apparet virtus ignis in cordis ꝛ stomachi calore: ꝛ virtus aeris i respiratiōe: q: ꝓpter cōnaturalitatem aeris ad naturam cordis indiget aeris attractiōe ꝛ respiratiōe: ꝛ est virtus aque in corpis humiditate ꝛ fluxibilitate: tñ magis apparet terre ꝓpietas. scz ariditas in ossibus: grauitas in membris oibus. ꝛ grossities in ipsa corpulentia eius. Et sic deus in cōpositione corporis humani multum posuit de luto siue terra ꝛ parū respectiue de ceteris elementis. Parū ergo posuit de igne vt homo parū inflāmaret igne vel ardentie vel carnalis concupiscentie ꝛ tamen videnf aliq̄ q̄n esse facti de igne: quia sunt in talibus vitijs nimiū inflammati. Et propterea dicitur. j. Joh. v. q̄ totus mundus in maligno positus est; idest in

Universidad de Deusto
Biblioteca

malo igne dictoꝝ vitioꝝ. Item parum posuit ibi de aere: vt homo parū haberet de elatione supbie: tñ videnf q̄dam totaliter esse aerei. i. elati et supbi. et isti quasi pascūtur vento vanitatis. ꝑm illud. Osee. xij. Ef fraym pascit ventuꝝ. Item parū posuit de aqua que molis et instabilis est vt homo parū habeat de mollitate incōstātie: et tñ aliqui videnf de aqua facti: qi leuitate nimia agitanf. Job. xxiij. Leuis est super faciem aque. Adultū aūt in cōpositione hūani corporis posuit deus de luto. i. elemēto terre: qi terra est elementū frigidum et infimū et firmū vt homo habeat frigiditatē ꝛ ardoꝛē iracūdie et auaritie et carnalis ꝛcupiscētie. Jtē inferioritatē ꝛ tumorē supbie et infirmitatē ꝛ leuitatē incōstātie. Sicut ergo q̄lis homo ex parte aīe habeat similitudinem dei. ex pte tñ corporis ad sui eruditionem et humiliationē habet similitudinem luti. Unde debet dicere homo illud Esa. lxiij. Nūc domine pater noster es tu nos ⁊ lutum. D

Secundo in themate

assumpto notaf miseria humane vite quātū ad medium: qō scz attendiſ in vite duratione: que notaf cum dicitur. assimilatus sum fauille. Nā faulla sicut dicit Jsidorus est cinis modicus ex instinctione scintillantis materie derelict. Unde sicut talis materia modica est ⁊ talis faulla cito tollif a vento vel turbine: ita modica est vita hominis ⁊ cito tollitur a morte. Un dicif de hominibus Job. xxj. Erūt sicut palee ante faciē venti. ⁊ sicut faulla quā turbo dispergit. Jn quib⁹ quidem verbis ꝑm expositiones ſancti Thome notaf dupler humane vite fragilitas. Una quātum ad vitam corporalem que non potest resistere aduersitatibus. sicut nec palee ꝓpter sui leuitatē possunt resistere vēto. ⁊ ideo dicit. Erunt sicut palee ante faciem venti. Et hoc accidit ꝓpter duo. Aliquādo quidē ꝓpter aduersitatio magnitudinem seu multitudines. q̄ aliq̄n sunt tot vel tam magne q̄ tollunt ⁊ extinguunt etiā vitam hois corporalē. ꝑm illud Job. xxvj. Tollet eū vēs vrens. i. aduersitas ⁊ afflictio vehemēs. Quādoq; ꝛo ꝓcedit hoc ꝓpter malam hominis dispositionem. qi aliqui sunt ita male dispositi q̄ aduersitates tollūt eis etiaꝝ vitaꝝ spiritualem vel eternam. quia non portant eas patienter ꝓpter iracundiam vel impatiētiam ⁊ deperationem. Job. iij. Venit super te plaga ⁊ defecisti. Et nota q̄ palea. i. malorum vita quemadmodum palee sicca est carēs humore deuotionis ⁊ vi ignis te charitatis: ⁊ leuis etiā carens omni pōdere virtutis. Dicit mundo vento aduersitatis concutitur: sed in inferno in ertinguibili igne exuritur. ꝑm illud Matt. iij. Congregabit triticum. i. bonos in horreū suum scz celi paleas autem. i. malos comburet igne inextinguibili. Sc̄dō fragilitas humane vite attenditur in auctoritate inducta quantum ad vitam spiritualem que scz tam debilis est q̄ non potest de se resistere tentationibus: sicut nec etiam fauilla potest resistere turbini, vñ ait: ⁊ tāq̄ fauilla quam turbi. Ubi primo attende spiritalis vite hois debilitatem in faulla. ⁊ expugnabilitatē in turbine: diuisibilitatem in dispersione. Quantum ad primum nos videmus q̄ inter oēs fauillas precipue faulla stupe aduste est debilis et vilis: quia nec vento resistere potest: nec ad vsum alicuius operis valet. Et talis est fortitudo hominis circa spiritualia. qi nec homo de se fine gratie dei auxilio est potens ad resistendum malo nec ad bonum faciendum sufficiens. Et si ille qui est fine gratia interdū aliq̄d op⁹ facit q̄ videaf bonum erit q̄dē apparenter bonū apud hoies: sed apud deū nihil erit cū nihil mereatur. Et ideo erit sicut scintilla ignis que splendendo apparet ⁊ apparēdo deficit. Et ideo bene dicitur Esa. j. Erit fortitudo vestra vt faulla stupe: ⁊ opus vestrum quasi scintilla. Notandum est q̄ faulla corporalis vite multus humiliat spirituales viros siue sint spiritu feruentes: siue sint de nouo penitentes. Et de spiritualibus viris feruentibus est rō: qi nos videm⁹ q̄ faulla inherēs carbo ignito fulgorem eius occultat: calorem attenuat: ⁊ ardorem minorat. Cuiꝰ aūt carbo ignitus est presens ⁊ feruens spūs. qui tñ ex fauille cinere. i. ex vite corporalis resolubilitate occultatur sub corporis humilitate: sicut spiritus feruēs apostoli pauli qui relucebat in eius scriptura non ostendebatur in corporali eius presentia. Un ipse ait. ij. Corinth. x. Graues sunt presentia aūt corporis infirma et sermo cōtēptibilis. Jtē attenuatur ex cornis cōtrarietate. quia ex pugna carnis contra

spiritū feruoꝝ spūs contenditur ⁊ remittitur. Job. xvij. Spiritus meꝰ attenuabitur. Gala. v. Caro cōcupiscit aduersus spiritū ꝛc. Jtē minoratio fit tripliciter. Primo in cōtemplatione. Sap. ix. Infirmus ⁊ exigui tēporis, ⁊ minor ad intellectū. Sc̄dō in dilectione ī eodē ca. Corpus qđ corrumpitur aggrauat aīam scz vt non possit ꝙ amorem ad supna eleuari. Tertio in operatione: qi spūs promptus est: caro aūt infirma. Matt. xxvj. Et per ista multū humiliaf homo spūalis quantūcunq; sit feruens qui recte videt se esse sicut faullam: quia faulla dum est ignita venti raptu sursuꝝ tendit sed extincta proprio pondere ad ima ruit. Sic anima hominis in hac vita posita calore charitatis inflammata ⁊ flatu spiritus ſancti sursum rapta fertur ad celestia tendere appetit: sed sibi relicta ⁊ ex proprie pronitatis pondere ⁊ corruptibilitatis corpis mole aggrauata semper ad ima descendit. Esa. xxx. Erit sicut faulla pertransiens scz de feruore intoporez. Homo autē qui ad penitentiam cōuertitur ex duobus potissime timet ⁊ multum humiliaf: scz ex consideratione propie fragilitatis que designatur in faullis: ⁊ insup ex consideratione mortis que representatur in cinere in quez corpus per mortez resoluitur. Unde Job. xlij. Ipse me repbendo ⁊ ago penitentiā in faulla ⁊ cinere. i. in corpore meo qō est fragille vt faulla ⁊ resolubile in cinerē. E Sc̄dō in parte auctoritatis supra allegate debem⁹ considerare expugnationem humane vite ex turbine: cum dicit q̄ turbo dispergit. A turbine etiā faulla percutitur qñ ipsa humana vita diabolica tentatiōe impugnatur. De hoc etiā turbine dicitur Ezech. j. Ventus turbinis veniebat ab aquilone: ⁊ nubes magna ⁊ ignis inuoluens. Et i hac figura prophetica tangitur triplex tentatio qua vita humana precipue impugnatur. Prima pertinet ad vitiū superbie cuz dicif. Ventus turbinis veniebat ab aquilone. Gregorius. Ventus est tentatio mentis. Propria autez tentatio mentis est supbia que habet cor eleuare. vnde assimilat vento: quia sicut ventus eleuat corpora leuia: ita quoq; superbia eleuat corda vana Un Job. xj. Utr vanus in superbiaz erigitur, Sed notat q̄ qui vēto flante gleāt; eo quiescente corruunt: quia superbia vel fortuna blandiente extolluntur ea cessante corruunt ⁊ elidūtur. Job. xxx. Eleuasti me ⁊ quasi super ventū ponēo elisisti me valde. Sed quia superbia nō solū mentē eleuat: sed etiā perturbat: ideo tētatio superbie vocatur ventus turbinis: quia sicut vēt⁹ turbinis obscurat ⁊ turbat aerem: sic supbia mentē. Job. iij. Noctē illā tenebroſus turbo possideat. Tenebroſus essi turbo possidet noctem cum superbie tentatio occupat certaz mentem: ⁊ dicitur tenebroſus: quia oculum mentis obscurat. Bernardus de duodecim gradibus humilitatis. Superbia oculum mentis obscurat: ⁊ veritatē obūbrat. Turbo aūt dicitur quia turbat superbientes animū: quia facit ipſum amarū rancoroſum ⁊ inquietum. ps. xlv. Conturbati sunt montes: idest superbi. Sed quia tentatio superbie est quasi diaboli propria: scilz quia superbie vitiuꝝ a diabolo cepit imitium: ideo dicif q̄ iste vent⁹ veniebat ab aq̄one, idest a diabolo superbo: ipse essi superbiens dixit Esaie xiij. Sedebo in monte testamenei. in lateribus aquilonis: ascendam super altitudinem nubium ⁊ similis ero altissimo. vñ Hugo de sancto Victore. Superbia in celo nata est: sed velut ſmmemor qua via inde ceciderit illuc postea redire nō potuit. Secunda tentatio pertinet ad vitium luxurie: ⁊ ista dicitur nubes magna. Nubes quia rationem offuscat: nam sicut nubes densa offuscat aerem lumen solis interciſpiendo: sic concupiscentia carnis offuscat mentem lumen rationis obumbrando. Unde Gregorius nazanzenus dicit q̄ caro velut nubes quedam grossa se anime obijciens considerare eam diuini luminis modos non sinit. Ezechielis. xxxij. ca. Volem idest rationis lumen nube tegaz. Sed ista nubes dicitur magna. Primo ratione generalitatis: quia omni homini inest pugna carnis. Gregorius. Jn hoc mūdo cum nostris tentationib⁹ nascimur: ⁊ caro aliquando nobis auctrix est in bono opere: aliquādo seductrix in malo. Item est magna ratione continuitatis. Hieronymus in epistola. Quocunq; pergamus nobiscum inimicum: idest carnem portamus: ⁊ ideo eius pugna ineuitabilis est ⁊ cōtinua. Jtē est magna difficultate. Augustinus in quodam sermōe ait, Inter omnia

Universidad de Deusto
Biblioteca

certamina xpianorum: duriora sunt prelia castitatis. Nam ibi continua pugna ⁊ raro est victoria. Tertia tentatio est auaricie. Et ista dr ignis ꝓpter insatiabilē ardorem cupidi hoīs. Prouer. xxx. Ignis nunq̄ dicit sufficit: sed inuoluens ꝓpter implicationes qt multe sunt implicationes et inuolutiones hominū auarorū. quia inuoluūt se multis curis multis negocijs ⁊ multis pceris. Job. vi. Inuolute sunt semite gressus. ¶ Tertio in fine auctoritatis Job superi⁹ allegate ostēdit humane mētis diuisio in dispersiōe: cū dicit. quez turbo diuinaz turbo tentationis diabolice dispgit mentē ⁊ diuidit p varia peccata ⁊ vitia. Nam diuersis vitijs hominē tentat vt cor eius in diuersas partes dividat ⁊ dispergat: ita ꝙ aliquaz partem occupet luxuria alia supbia aliam inuidia ⁊ sic de alijs. Et in hoc ē diabol⁹ similis Euilmoradach. de quo legit in babylonica historia: ꝙ mortuo patre timens ne resurgeret ⁊ regnum ei auferret. de consilio aliorū cor patris in multos partes diuisit. ⁊ diuersis vulturibus tradidit. Dixerūt em̄ ꝙ pater non resurgeret donec vultures in vnū cōuenirēt Sic diabolus timēs ne hō per penitētiaz resurgat ⁊ regnū celoz acqrat: cor humanū diuidit diuersis vulturib⁹. i. vitijs dispergit. Habachuc. iij. Maledixisti sceptris eius. capiti bellatoz eius venientibus vt turbo ad dispergendū me. Sceptra diaboli sunt pcā quibus in hoībus dñatur. Bellatores eius sunt prave suggestiones quoz caput est diaboli malitia ⁊ fraudulentia: ⁊ hic veniunt ad dispergendū cor hominis tanq̄ turbo scilz cū inuolutione ⁊ impetu. Sed tamen de⁹ illis maledicit quando p auxiliū gratie sue ab eis hoīem defendit ⁊ eripit. Jnez nota ꝙ per turbinē tentationū dispergit mens hominis per diuersas cogitationes. Nam a mūdo impellitur ad cogitationes. curiosas sicut qñ mens incaute vagatur cogitando que ad se non pertinēt vel in vtilia ⁊ vana: ⁊ tunc diabol⁹ immittit malam suggestionem q̄ mentem corripit. Dicit enim Ambrosius in herameron: ꝙ cancer qñ videt ꝙ ostrea se aperit vt suscipiat rorem: accipit lapillum paruum ⁊ potuit in apertura conche ipius vt nō possit se claudere cum velit. et sic immittit os et devorat carnem eius interiorem. Sic diabolus quando invenit cor hominis apertum vanis cogitatiōnibus ⁊ inutilib⁹: immittit lapillū prave suggestionis ⁊ bonam interiorem dispositionem euacuat. A carne autē impellitur mens ad cogitationes libidinosas: vt cuz aliquis immoratur in cogitatione alicuius peccati carnalis cuz delectatione: vñ cū talib⁹ cogitationib⁹ nō debet hō ludere: qz cuz in animo ludunt: alij alludunt. A diabolo autē impellitur mens ad cogitationes malitiosas vt quādo i innocentes molitur fraudes. Sed a deo impellit alios ad cogitationes gratiosas: vt qñ aliquis cogitat quō possit placere deo per contemplationē ⁊ primo p edificationes. Dee varietas ⁊ dispersio cogitationum figurata fuit in idolo siue statua quaz fecit Nabuchodonosor. Danielis ij. cuius caput erat er auro: pectus ⁊ brachia de argento: venter ex erē: tibie ferree: pedes de luto. Tūc em̄ mēs est aurea vel argētea qñ habet cogitatiōes gratiosas scz qñ fulget ⁊ coram deo per contemplationez ⁊ coram ꝓmo deo per conuersationem. Sed tunc est quasi enea quādo habet cogitationes curiosas: es em̄ sonorum est. Sed tūc est ferrea qñ habet cogitationes malitiosas p quas ceteros opprimat. Sed tūc lutea est quando habet cogitationes immundas ⁊ libidinosas. Un de hac dispersiōe mētis in idolo significata dr Osee. ix. Dispgent excelsa idoli. Excelsa idoli sunt cogitationes cordis humani: que a diuersis impulsionib⁹ diuersimode dispergunt. ℬ

Tertio in themate pro

posito describit misera conditio hominis quantū ad terminū vite qui attenditur in corporis resolutione quod per mortem resoluitur in cinerē: ⁊ ideo dicit: ⁊ cineri scilz sum assimilatus. Nos videmus ꝙ omnis res iudicatur ꝑm finē suū: sicut medicina cuius finis est sanitas: iudicatur bona vel mala ꝑm ꝙ prodest vel obest ad sanitatez ⁊ arbor cuius finis est fructus iudicatur etiaz bona vel mala aut nobilis vel ignobilis ꝑm fructus quos producit. Unde qz vita humani corporis vili fine terminat scilez ad mortem ⁊ resolutionem in cinerē: vilis iudicāda est ⁊ contēptibilis. Job xxx. Homo in cinerē reuertef. Jn quib⁹ quidez xbis tangit dupler causa vilitatis cōtēptibilitatis vite hoīs corporalis.

Una er vilitate ꝓncipali in eo ꝙ dr homo. Dō em̄ denotat ab humo. i. ab humida terra de qua ꝓmo corpus ei⁹ formatū est. ꝑm illud Gen. ij. Formauit dñs de⁹ hominem de limo terre: cū em̄ terra sit vilissima ⁊ infimū elementū: ptz plane ꝙ corp⁹ hoīs ex vili ꝓncipio ⁊ contēptibili ē ꝓductum: vt nullus gl̄iari possit de sua origine vel nobilitate corporali. qz sicut dr Eccli. xvij. Oēs hoies terra ⁊ cinis. Scōa causa vilitatis cōremptibilitatis vite hūani corpis est ex hūilitate termini: qua ostendit: cū subdit. in cinerē reuertef. Quedā em̄ sunt q̄ ex his habeant vile ꝓncipiū: tñ habent nobilem terminum. sicut ptz de gēratione auri: qz generat ex vili materia. s. ꝑm pōm ex sulphure ⁊ argēto viuo q̄ satis vilia sunt: sed tñ generatio ista terminat ad aurū qō est metallū nobilissimū. Sed corp⁹ humanum sicut ē ex vili ꝓncipio scz ex terrestri materia ita redit in humilē terminum scz in cinerem. ⁊ iō ex neutra parte habet materiam superbie sz solū hūilitatis. Un dr Eccli. x. Quid superbis terra cinis? Nota ꝙ licz homo ex corpe sit terra ⁊ cinis ⁊ ex vili principio qz formauit de⁹ hoīes de limo terre. vt dicitur Gen. ij. tamē ꝙ donū gre possūt hoīes mereri tantā gloriam vt angelis equentur ꝑm singulos angelorz gradus. qō est hoīes assumi ad angelorū ordines. Unde Greg. super Ezech. dicit sic. sunt nōnulli q̄ parua capiūt: sed tñ hec annunciare fratrib⁹ non desistūt. Isti enī in angelorz numerum currūt. Illā quidā simplices ⁊ illitterati xbo et exēplo quātum possunt alios edificant. Et isti assummunf ad ordines angelorz. Quidā aūt magna intelligunt ⁊ sollicite alios admonēt. ⁊ isti assumunf ad ordinem archangelorz. Greg. Sūt q̄ secretoz celestiū summa ⁊ capere ꝓualēt ⁊ nūciare. hi cū archangelis. Quidā ꝓ vite pfectionem alioz merita trāscēdūt. Et isti assumunf ad ordinem ꝓncipatuū. Greg. Sūt qui electoz merita trāscendūt ⁊ electis fratrib⁹ ꝓcipiantur. ⁊ hi cū ꝓncipatib⁹ meritō sortiunf. Similr illi qui bñ rexerūt ꝓsonā suā assumunf ad ordinē angelorz. Qui bñ rexerūt ciuitatem suā vel ecclesiā: ad ordinē archangelorum. Qui bo bene ꝓuinciā suā: ad ordinem ꝓncipatuū. Quidam aūt expellūt de corporibus ⁊ alabus alioz demones ⁊ pctā. isti assumunf ad ordines potestatū. Dic. Sunt q̄ malignos spūs ⁊tute ofonis ⁊ vi accepte potestatis fugār. ⁊ hi cum potestatibus? Quidam signa ⁊ miracula operanf. Et isti assumunf ad ordinē ⁊tutū. Greg. Sunt q̄ mira faciūt signa ⁊ valēter operanf. ⁊ hi cū ⁊tutib⁹. Quidā oīb⁹ in se vitijs dñantur. Et isti assumunf ad ordinē dñationū. Dic. Sunt q̄ in semetipis oīb⁹ vitijs dñantur vt ipo iure mūdicie dij inter hoīes vocentur. Un ad moysen dr. Ecce constituite dñm pharaōis. ⁊ hi cū dñatiōib⁹. Quidaz sunt valde spūales. et iō de alijs iudicare pñt. s. Cor. ij. spūalis hō iudicat omnia: ⁊ ipse a nemine iudicaf. Isti assumuntur ad ordinē thronoz. Dic. Sūt in qb⁹ velut in throno suo dñs pſidens alioz facta examinat p qs dū ecclia regit plerumq̄ de qbusda suis actib⁹ infirmis. eos electi iudicanf. ⁊ hi cū thronis. Quidā dei ⁊ proximi charitate flagrāt. Isti assumunf ad ordinē cherubin. Greg. Sunt q̄ dei ⁊ primi charitate amplius ceteris pleni sunt. ⁊ hi meritoz suoz sortiē inter cherubin numerū acceperūt qz cherubin plēitudo sciētie dr Et iuē paulum. Plenitudo legis est charitas. Quidā sunt i igne amoris ꝙrsi: ⁊ in solo dei desiderio anhelātes. Isti assumuntur ad ordinē seraphin. Dic. Sūt q̄ supne cōtēplatiōis amore accēsi in solo scōdtoris sui desiderio anhelāt: nihil in hac mūdo iā cupiūt: solo eternitatis amore pascūtur: terrena quecq̄ abiciunt: cūcta temporalia mēte trāscendūt: amāt ⁊ ardēt atq̄ in ipo suo ardore reqescūt: amādo ardent: loquentib⁹ in dei amore faciūt. q̄ isti nisi intra seraphin numerū sortē sue vocatiōis acceperūt: nec ille. Jtez nota ꝙ duob⁹ modis in pulueres reuertif. Uno mō corpaliter qñ ꝓ mortē in pulueres reuertif flue resoluit: Et ex hac defectu hūiliabat se abrahaz Gen. xviij. Coram dño dicens. Loquar ad dñm meū cū sim pulus ⁊ cinis scz futur⁹ vnde memoria mortis eū humiliabat. Alio modo hō in cinerem reuertitur spūaliter qñ hō pcō⁹ superbus ad humilitatē penitentie cōuertif. Un mos fuit antiquoz in signum doloris ⁊ pñe super caput cinerem sparge re qō erat signum humilis pñe. ps. cxlvij. Nebulā sicut cinerē spargit. i. caligines superbie ad humilitatem penitētie cōuertit: ⁊ hac cinere abluunf sordes pctoz. Nota ꝙ sub frigido cinere ignis extinguitur et sub calido conseruatur. Dic ignis spiritualis

āmoris et torpore ⁊ negligentia pnīe extin
guitur. sed in feruore pnīe cōseruatur ⁊ nu
tritur. ⁊ ꝓ tali cinere dabitur corona glo/
rie. Esa. lxj. Darē eis coronā ꝓ cinere. i. pro
humilitate penitētie dignitate eterne glie.
Ad quam nos perducat iesus ⁊c.

¶ De vili conditione hoīs in vita et post
mortem. Sermo. vij.

Puluis es ⁊ i pul
uerem reuerteris. Geñ. iij.
Dicit ysaac de diffinitioni
bus ꝙ plato diffiniēs phi
losophiā dixit ꝙ pma phie
diffinitio est cognitio suipius. Propterea
dicit btūs Bern. Stude teipsū cognoscere
q: multo melior ⁊ laudabilior es si teipsuz
cognoscis. ꝗ̄ si te neglecto cogsceres cur/
sus syderū: vires herbarum: complexiones
hominum: naturas aīaliū ⁊ oīm celestium
et terrestriū haberes sciētiam. Sed in hoc
apparet ignauia ⁊ maxima ignorantia ho/
minū ꝙ minus de seipis cognoscunt ꝗ̄ de
alijs. ⁊ h̄ est ꝙ se neglectꝫ alia inq̄rūt: imo
qd̄ mirabilius est h̄ magis ignorare viden/
tur qd̄ est magis malū in eis scꝫ suam cor/
poralem vitā quid sit vel quid futura sit: et
ideo diuina scriptura imo deus in ipsa ostē
dit tibi homo qd sm corpus sis ⁊ quid fu/
turus sis: dicēs in verbo ꝓposito. Puluis
es ⁊ in puluerē. ⁊c. A In quibus quidem
verbis vilem ⁊ miseram conditionem ho/
minis dupliciter describit.
Prīo quātū ad defectū pn̄tē q: puluis es
Scd̄o quātū ad exitū sequentē: q: in pul
uerē reuerteris. Primum pertinet ad vite
vilitatē. scd̄m ad mortis humilitatem.

Circa primū notādum
est ꝙ hō sm corpus d̄r esse puluis ratione
varietatis q: puluis a vento pcutit moue
tur ⁊ eleuat ⁊ dispergit. sicut vigor huma/
ni corpis modo aduersitatis vēto percuti/
tur: modo vento tētationis mouet: modo
vēto ꝓsperitatis erigit: modo vento mor
tis dissipat. Vñ ps. xxxiiij. ait. Fiant tanꝗ̄
puluis añ faciē vēti. Hinc est ergo ꝙ deus
cōsiderās varietatem ⁊ fragilitatem nostri
pulueris: faciliter miseret nostri: quia etiā
hō facilius miseretur infirmi ⁊ percussi et
ꝓuentis ꝗ̄ alterius qui sit in meliori ⁊ fir/
miori statu. Vñ ꝓpheta. ps. ciij. dicit. Mi/
sertus est dn̄s timentibus se. qm̄ ipse cog.
fi. no. et recordatus est qm̄ puluis sumus
homo sicut fe. di. eius tā flos agri. sic efflo/
rebit. Qm̄ spi. pertrans. in il. et non subsistet et
non cognoscet amplius locum suum. In q̄
bus quidē verbis tria aguntur.
Primo narratur effectus diuine pietatis
quia misertus est dn̄s timētibus se.
Scd̄o allegatur ꝓspectus humane fra/
gilitatis. qm̄ ipse cogno. fi. no.
Tertio explicat defectus varie calamita
tis. recordatus est quoniā ⁊c.
Sed circa pmū notādū ꝙ illi q̄ timētes
diuinā iusticiā redeunt ad verā penitētiā
recipiunt diuinam miam: q: remittit deus
eis oē pctm̄ actuale, originale em̄ pctm̄ scꝫ
qd̄ a primis parentib⁹ est contractū ⁊ quo
corrupta est hūana natura ⁊ cū quo q̄libet
nascit: purgat ꝑ baptismū: scꝫ pctm̄ actua/
le qd̄ est maximū: et sua mia remittit deus
penitēti. Ubi aduertendū ꝙ licꝫ in oī ope
dei reluceat iusticia ⁊ mia: tamē principa/
lior est mia ꝓpt q̄tuor. Primo ꝓpter glo/
riosam ꝑfectionē. Nā sicut forma est nobi/
lior materia: puta aia ꝗ̄ corpus: ita ps est
nobilior ⁊ principalior. Vñ aia est ps prin
cipalis in hoīe. Eodē modo in naturalib⁹
pars q̄ tenet locū forme ad effectum ꝓdu/
cēdū est nobilior ⁊ principalior ꝗ̄ sit pars
q̄ tenet locū materie vt patet de sole qui in
generalib⁹ rebus tenet locum forme quasi
pater. terra ṽo tenet locum materie velut
mater, vnde sicut pater ⁊ sol sunt nobilio
res ad generationē: ita ⁊ principaliores.
Nūc aūt deus est nobilissim⁹ actor ⁊ ope/
rator. hō ṽo est subiectum in quo ait qui te
net locū materie: et hinc homini conuenit
diuina iusticia vt sibi proportionabiliter
tribuat naturalia. Deus aūt tenet locū for/
me scꝫ misericordie q̄ mouet aduersus ho/
minem. Vñ sicut sol est principalior in gñā
tiōe: sic mia est principalior in diuina ope/
ratione eo ꝙ attendit penes deū inchoa/
tiue: ꝗ̄ sit diuina iusticia q̄ attenditur pe/
nes hoīem terminatiue. Unde Iac. ij. Mi/
sericordia superexaltat iudiciū. glo. i. preemi/
net in iudicio. q: lꝫ deus sit tātū iust⁹ quātū
pius. tñ magis relucet in iudicio suo mia
ꝗ̄ iusticia: q: est velut agens potentior ad
agendū per miam: ꝗ̄ sit hō velut patiens
ad suscipiēdū iusticiā. Unde clamat. ps. cxl
iiij. Miserationes ei⁹ sup oīa opa ei⁹. Nec
mirum q: qd̄ est ꝓpium alicui excedit eīs
alia min⁹ ꝓpria ⁊ accidētia. vt ptꝫ de hoīe

qui cū sit aīa rōnale: ei⁹ ꝓprie ꝓpriū est rō
nale. Vñ magis proprie cōuenit ei vti rōne
ꝗ̄ risibilitate ⁊ alijs ꝓprietatib⁹ et accidēti
bus. Sic lꝫ deus sit iust⁹ ⁊ misericors ⁊ mul
tas alias habeat ꝓprietates optimas: tñ
sup oīa opa sua vtit mia. Vñ Greg. in orō
ne dicit. Deus cui ꝓpriū est misereri semp et
pcere. Scd̄o ꝓpter miraculosam dei opa/
tionē. Lꝫ em̄ i miraculis reluceat dei oīpo
tētia tñ magꝫ relucet diuina mia q̄ mouet
ad miracula facienda. Deus em̄ ꝓuidēs i no/
bis miseriam ignorantie infidelitatis atqꝫ
malignitatis volēs nos reducere ad felici/
tatē ꝑ doctrinā ⁊ bonos mores: nobis pre/
posuit viros optimos veteris ac noui testa
menti: quorū doctrinā ⁊ exēpla vt accepta
rem⁹ tanꝗ̄ a deo trāsmissa: voluit ipsos fa
cere diuinas opatiōes. i. miracula. qb⁹ mo
ueremur ad acceptandū ipoꝝ doctrinā ⁊ ad
imitādū exēpla. Qd̄ em̄ misericorditer deus
ostenderit suā oīpotētiā ꝑ miracula. vt edu
ceret ppl'm suum de miseria seruitutis pꝫ.
Nā vt ppl's hebre⁹ moysi credat. manus ei⁹
polluit ⁊ sanat. Ut ei⁹ vitā imitet: resplen
duit facies eius sicut sol. Ut pharao ppl'm
dimittat. dat ꝑ moysen decem principales
plagas. Ut sciat viā eūdi ad terrā ꝓmissio
nis. dat colūna ignis. Ut nō videat ab ini
micis nec estu affligat: dat columna nubis
Exo. xiij. Ut non pereat fame dat māna de
celo. Ex. xvj. Ut ei⁹ appetit⁹ delectet: pluit
sup eos sic puluerē carnes. ibidē. Ne aq̄s
deficientib⁹ siti affligat: educit ei aq̄ de pe
tra abūdanter. Exo. xvij. Ut nō capiatur ab
inimicis carēs nauib⁹ ad transfretādū. ma
re sibi diuiditur. Exo. xiiij. Ut ppl's egypti
ꝓm nō insequat et molestet mare ꝯiūgit ⁊
egypt⁹ submergit. ibidem. Ut nō ꝑueniat
ad nuditatē. vestimēta ⁊ calciamēta. xl. an
nis non sunt vetustate attrita. Deut. xxix.
Ut possit exire desertū iordanis ei diuidit
Josue. iij. Ut terra ꝓmissionis possit stra
re et inhabitare. xxxj. reges debellauit. Jo
sue. xij. Tādē vt gen⁹ humanū educeret de
hoc seculo ꝑ miracula misericorditer sicut
eduxit ppl'm de egypto. multiplicauit mi/
racula in nouo testamēto. In creaturis in
tellectualib⁹. demonia expellēdo. In crea/
turis celestib⁹ noctē illuminando nascens
diē obscurādo moriēs. In elemētis ventis
iperādo. mare sedādo. In terra mortuos
suscitādo. spm̄ sctm̄ i specie ignis mittēdo.
In creaturis rōnalib⁹ infirmos sanando
ignaros doctorādo. impios conuertēdo. In
creaturis irrōnabilib⁹ cuiuscūqꝫ gñis. In
qb⁹ oīb⁹ miraculis. lꝫ nobis manifestet suā
oīpotētiā. tñ principalior est sua mia. qua
mot⁹ fuit ad faciendū miracula. s. vt nos mi
sericorditer educeret ab ista miseria. Ter
tio ꝓpter virtuosam cōicationē. Lꝫ em̄ deus
ondērit suā oīpotētiā dando virtutes gra/
tuitas sctis patrib⁹ veteris et noui testamē
ti. tñ h̄ fecit magis misericorditer propter
nos. Vñ vt nobis ꝓponeret fidē sine q̄ im
possibile est placere deo. Heb. xj. Dedit fi/
dē q̄si fontē. Nā oēs fidei aquā biberunt. ⁊
eā reposuit i pr̄ib⁹ veteris et noui testamen
ti. Ut aūt veluti ꝑ cōductū possem⁹ potare
dedit eis sermonē sapie. q̄ sapia nos doce/
rēt arcana diuina. Ut aūt ista diuina pos/
sem⁹ capere ⁊ intelligere. vasa tribuit ad bi
bēdū dū eis dedit sermonē scie. ꝑ quā scien
tiā q̄ est cognitio creaturarū tanꝗ̄ ꝑ visi/
bilia dādo nobis exēpla ducerēt nos in co
gnitionē inuisibiliū vt aūt hāc aquā fidei
ipse ⁊ scie possent oīb⁹ effūdere ⁊ oēs pos
sent bibere aurib⁹ ⁊ mente dedit eis donū
linguaꝝ q̄ dono oēs loquebāt linguā ⁊ idio
mata ⁊ oēs intelligebāt ⁊ itelligendo bibe
bāt. vt ṽo hāc aquā bibētes delectabili⁹ de
gustarēt. dedit eis iterptationem sermonū
q̄ interptādo hoīes intelligerent clari⁹ et
delectarent dulcius vt ṽo hoīes mūdi acce
ptarēt hāc doctrinā aquā clarissimā a deo
nobis infusaꝫ. dedit eis testimōia diuīa. s.
ꝓphetias q̄ ꝑdicebāt futura. discretionem
spirituū. q̄ ꝓnūciabāt occulta cordiū. graꝫ
sanitatū. q̄ curabāt insanabiles infirmita/
tes. virtutū grām q̄ operabant mira mor/
tuos suscitādo et signa de celo dando: Et h̄
oīa deus opat⁹ est sm suā oīpotētiā. nō aliū
de mot⁹ nisi ꝑ miam. q̄ vnicuiqꝫ dedit ma/
nifestationē spūs ad vtilitates miseroꝝ. s.
Cor. xij. Et sic diuina mia ē magꝫ nobis ad
ꝓsidentiā ꝗ̄ iusticia ad timorē. Quarto pro
pter gratiosam ꝯuersionē. Nā Greg. i qua
dā collecta dicē sic. Deus q̄ oīpotētiā tuā pcen
pcā remittit ondit se posse ⁊ magnā osten/
dit potētiā dū hoīes remouet a miseria cul
pe. ⁊ ipm ꝓmouet ad felicitatem. B Et
etiā aduertendū ꝙ deus q̄tuor facit peniten
ti in tali remissiōe pctī. Primū est q: remo/
uet culpā maculantē. q: ꝑ pctm̄ aīa macu/
lat ⁊ denigratur. Thren. iiij. Denigrata est
sup carbones facies eoꝝ. vñ ꝑ remissionē

Universidad de Deusto
Biblioteca

peccati reformak decoꝛ aie. Scõm est qꝛ remittit penã. i. reatũ gehenne a regno dei excludentẽ. vñ removendo reatũ efficit hominẽ dignũ vita eterna. Tertiũ est qꝛ infundit gratiã iustificantẽ: q̃ gratia excedit oẽs naturales virtutes: ⁊ hoc ps er operatiõe: qꝛ plus operaf. Nãs virtus naturalis in operatione sua hꝫ finitates: qꝛ facit operatiões finitas: ma semp aliq̃d finitũ facit Magna em̃ est vires solis. qꝛ p eã generantur ista inferiora que tamẽ finita sunt: ergo multo magis hoc dici potest de virtutibus aliox inferiox coꝛpoꝛ. Sed opationes procedentes ex virtute gratie sunt infinite: qꝛ generãt vitam eternã: ita ꝙ est fructꝰ infinitus. nam qñ quis est in gratia minima eꝰ opatio fructificat plus q̃ opatões oim creaturarũ de mũdo: qꝛ oẽs aie fine ista nihil valent. Quartũ est qꝛ dat vitã beatificantẽ ⁊ glorificantẽ scꝫ vitã eternã quã dat nũc. p similis firmissimã nec qꝛ nec angeli nec demones nec sancti nec hoies possent sibi auferre si ꝓseruak i gratia. Et b omnia percebat Dauid dicens. Miserere mei deus ꝑm magnaꝫ misericordiaꝫ tuã. Et dicit magnã ꝓpter remissionem culpe. Et ꝑm multitudinẽ miserationũ tuarũ dele iniquitates meã. ꝓpter obligationes gehenne. et dicit multitudinem ꝓpter infinitatem quasi penarã inferni. Ampliꝰ laua me scꝫ ꝓpter infusionem gratie. q. d. nõ sufficit penitentia sine gratia: qꝛ posset dare peccatoꝛ solum bonum nature. et ideo ampliꝰ adde. s. lauacrũ gratie. et postea quantũ ad ꝓmissionẽ glie subdik infra. Auditui meo dabis gaudium et leticiã ⁊c. Lu. s. Misericordia eiꝰ a ꝓgenie in ꝓgenies timentibꝰ eũ. Eccli. xl. Misertus est penitentiꝫ. ℭ Secundo in auctoritate adducta allegãf ꝓspectus humane infirmitatis. cum dicit. qñ ipse cog. fi. no. glo. i. infirmitatem nostram: Nouit em̃ quõ lapsum fit: nouit. quõ fit reficiendum nouit quõ adoptandũ fit: nouit quõ ditandũ fit: quasi dicat nouit ꝙ lapsum fit p culpam reficiendum per penitentiam. adoptãdum per gratiam: ⁊ ditandum per gliam Sed istud figmentũ de se infirmũ est et debile. infirmum: qꝛ cadit ad modicus impulsum tentationis. Et nota ꝙ vas vacuus ad modicũ impulsum mouetur et cadit. ſz plenũ firmus est. Sic homo vacuus presentia dei vel gratia: dei cito mouetur ⁊ cadit ad impulsionem alicuius tentationis; sed non ille qui est deo vel gratia eius plenus Item est hoc figmentum nostrum debile et fragile: qꝛ ad paruum ictum confringitur. et sic homo ad paruum vulnus moꝛik. Vñ Sapi. xv. Fragilia vasa finxit. et talia vasa sunt coꝛpoꝛa nostra. Sed attendendum ꝙ circa figmentum coꝛporis nostri aliqui deerrauerunt. Nam quidam heretici dixerũt ymanichei ꝙ deus ipsum nõ fecit: sed ꝙ diabolus istud finxit. Fabulantur em̃ manichei ꝙ postꝫ lucifer cum suis complicibus de celo electus est ipse lucifer terram aqua discooperuit ⁊ duo coꝛpoꝛa hominis fabricauit. sed cum per triginta annos talem spiritus ipse coꝛporibus non posset infundere. accessit ad misericordiã altissimi: ⁊ duos angelos ab ipso q̃fluit. Astiterũt aũt duo statim qui diabolus occulte diligebant. ⁊ rogauerũt altissimũ. vt cuꝫ diabolo cito irent cito reuersuri. Quoꝝ fraudẽ deꝰ cognoscẽs dixit. Ite ſz cauete ne dormiatis: qꝛ post sopoꝛẽ reuerti non possetis vniã oblitoni traderetis. Veniunt igit ad ꝓdicta coꝛpoꝛa q̃ diaboluꝰ finxerat seu formauerat: ⁊ trauerũt et in eis dormierũt: et obliti celestis patrie in ipsis coꝛporibꝰ inclusi sunt. Isti vt dicũt fuerũt adam ⁊ eua. Et sic ps ꝙ coꝛpoꝛa primoꝝ parentuꝫ a quibꝰ omnes descẽdim̃ non deũ: sed diabolũ fuisse dicũt et coꝛ spũs nõ alias ſz demones fuisse asserunt. Alius fuit error eoꝝ qui dixerũt ꝙ deꝰ nostra coꝛpoꝛa vel facta non cognoscit: qꝛ cũ simile a simili cognoscatur et deus sit immaterialis et incoꝛporeꝰ eius intellectualis tñ spũs intelligit quidẽ et cognoscit. q̃ immaterialia et incoꝛporalia sũt ſz materialia nostra coꝛpoꝛa nec intelligit nec cognoscit. Isti ergo duo errores tãguntur Esa. xxix. Peruersa est hec vestra cogitatio: quasi si lutum cõtra figulũ suuꝫ cogitet: et dicat opus factoꝛi suo non fecisti me et figmentum dicat fictoꝛi suo: non intelligis. Unde contra primum errorem dicitur Esa. lxiij. Nũc dñe pater noster es tu: nos lutuꝫ. ⁊ fictoꝛ noster tu et opera manuũ tuarum omnes nos. Contra secundum ꝺo errorem dicitur in auctoritate. ps. inducta. Quoniam ipse cognouit figmentuꝫ nostrum: Et iterum idem ps. contra vtrunq̃ dicit. ps. xxxij. Qui finxit sigillatim corda eoꝝ et si corda: ergo etiam coꝛpoꝛa. Et sequitur contra secundus errorẽ. Qui intelligit omnia opera eoꝝ. Et hec est contra illos qui ita faciũt ac si crederẽt ꝙ deꝰ eoꝝ facta nõ videret nec intelligeret: qꝛ q̃ nullo modo in cõspectu hominũ facere audereꝝ vt furta sodomias ⁊ multa alia: coram deo facere non verenf. de quibus ps. xciij. Dixerũt nõ videbit dñs nec intelliget deus iacob. Cõtra quos subdit. Intelligite insipientes i pplo ⁊ stulti aliquãdo sapite. Qui plantauit aures ⁊c. qui corripit gentes ⁊c. Et q̃uis ꝑ dissimilitudinem sit a coꝛporibus lõginquꝰ: oia tñ non solũ intelligibilia sed etiã sensibilia ⁊ coꝛpalia cognoscit. Vñ tales q̃ opinanf eũ cognoscere solũ sibi similia ⁊ vicina nõ aũt remota ⁊ dissimilia. ipse deꝰ redarguendo interrogat Hieremie xxiij. dicẽs. Putas ne deꝰ e vicino ego sum dicit dñs: ⁊ non deꝰ delonge? Oia cognoscit: si occultabit vir in obscõditis ⁊ ego nõ videbo eũ: q̃si dicat nõ sic est. Quamuis ergo sit dissimilis coꝛporalibus ⁊ materialibus in natura: oia tñ ꝑ intellectũ cognoscit: etiam particularia coꝛpa ⁊ materialia. quia sicut dicit btus Dionysius. perfectiones q̃ in inferioribꝰ diuiduntur in deo simpliciter ⁊ mente existunt. Unde q̃uis per aliã virtutem cognoscas coꝛpoꝛa materialia ⁊ coꝛporalia scꝫ ꝑ sensum: ⁊ p aliam immaterialia ⁊ incoꝛporalia scꝫ ꝑ intellectum deus tamen per suũ simplicem intellectum vtraq̃ cognoscit: cũ ipse oim sit artifex: et ipsa sua essentia sit oim exemplar ⁊ causa nõ solũ quãtũ ad formã sed etiã quãtũ ad materiã ⁊ particulares naturas. Et q̃uis materia sit dissimilis deo quantũ ad suam potẽtialitatẽ: tñ inquantũ vel sicut esse h: tenet quãdam similitudinem esse diuinũ. ⁊ ideo dicebat ps. cxxxviij. Tu cognouisti oia nouissima ⁊ antiquaꝰ: tu formasti me ⁊c. ℌ Tertio in auctoritate allegata describitur defectus varie calamitatis hũane: cum subdik. ⁊ recordatꝰ est qñ puluis sum? ⁊c. Ubi aduertendum ꝙ deꝰ nõ dicitur recordari quia in eo possit esse oblivio rei alicuius: cum eius scire sit invariabile ⁊ eternum: sed loquitur ad similitudinem nostri qui quãdo recordamur miserie ⁊ infirmitatis alicuius afflicti compatimur ⁊ misereꝝ mur. Unde deus noster calamitatis dicit recordari: quando eius misereꝝtur. vnde ꝙa nostrã infirmitatem ⁊ miseriã cognoscens faciliter misereꝝtur nostri: dicitur. Recordatus est qñ puluis ⁊c. sic ere. xxxviij. Recordatus est qꝛ caro sunt. idest infirmi ⁊ fragilen. Et tanguntur seu scribunf quatuoꝛ ꝓtinẽtia ad humanam miseriam.

Primũ pertinet ad nostram aridi tatem quoniam puluis fumus qui est terra ficca ⁊ sine humoꝛe.

Secũm pertinet ad nostrã fragilitatem quia homo sicut fenum.

Tertiũ ꝓtinet ad nostrã vanitatem: quia dies eius tanq̃ flos agri sic efflo.

Quartũ pertinet ad nostram mortalitatem: quia spiritus pertransibit ⁊c.

Circa primũ aduertendũ est ꝙ nos dicimur esse puluis nõ solũ rõne coꝛporis terrestris: sed etiam ratione alie: qꝛ sicut dicit glosa sup illo verbo ps. Nos qui eramus figmentum idest factura dei: facti sumus puluis ariditate peccati. Puluis est terra lenis sine põdere: arida sine humoꝛe. ⁊ sterilis sine fructꝰ ꝓductione. Et talis ꝓfecto efficit alia et peccato. scꝫ leuis sine pondere ꝺtutis. ⁊ ideo a quolibet vento tentationis mouetur ps. s. Impu tanq̃ puluis quẽ proiecit ventus scꝫ tẽtatiõis a facie terre. i. a firmitate iusticie. Ite arida sine humoꝛe cõpunctionis. Nũeri. xj. Alia nostra arida est scꝫ ex defectu cõpunctionis nõ cuiãs confiteri. ps. xxix. Nunq̃d confitebitur tibi puluis: Item est sterilis ⁊ sine fructu meritoꝝ operis. ⁊ iõ excluditur ab habitatione paradisi. Leuit. xiij. Universuꝫ puluerem ꝓiecient extra videbim in locũ immundum. i. deꝰ ꝓiciet extra paradisum in locum immũdum inferni. ⁊ ibi dabitur in cibum serpenti infernali idest diabolo. Esa. lxv. Serpẽti puluis panis eiꝰ. quia pascetur de penis eius. ℰ Scõo ostendit humanã fragilitatem. qꝛ homo sicut fenũ. Fenum em̃ nascendo habet viroꝛẽ: crescendo decoꝛẽ: ⁊ vltimo habet floꝛem: sed tandem desiccatum solis ardoꝛe redigitur in pulueꝛem. Ite fenũ precissum ⁊ siccum nutrimento est animalũ deputatum. Similiter hõ nascendo habet viroꝛem vite: crescendo decoꝛem forme: ⁊ post augmentuꝫ quandoq̃ floꝛem fortune ⁊ temporalis glorie. sed solis ardoꝛe. i. grauis infirmitatis vel tribulationis feruoꝛe siccatus idest adustus rejectionis. Ite coꝛpus hois per moꝛtẽ priuite siccatum sicut quando est in sepulcro clausum vel humatum: efficitur nutrimentũ alialiũ. i. esca vermiũ. Vñ versus quidaꝫ

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicit. Post holem vermis: post vermem fe
tor: t horror. Sic in non holem vertit ois
hō. Et qz ista cōpetunt hoi ꝑm carnē dicit
Esa. xl. Ois caro fenū. Ite fenus quanto al
tiꝰ stat t min⁹ ꝓfundū radices inferius de
mittit tāto min⁹ crescit t citius arescit: sicut
ps de feno qō nascit super tecta. Sic hō
quanto est in altiori statu si radices cordis
eiꝰ non ꝓfundātur in humilitate. i. in sui hu
milī cognitiōe t custodie sedulitate, paruꝫ
ꝓficit t cito deficit. Unī in ps. cxxviij. Fiāt
sicut fenum tectorū qō priusq̄ elleuat era
ruit. Fenū tectorū est vita hoīm in dignita
te positoꝝ q̄ cito erarescunt. i. deficiunt ali
qñ ꝓ seipsos añ ꝙ eueniat ꝑ alios. Ter
tio ostēdit dauid hūane glie vanitatē: cum
subdit. Dies eiꝰ tāq̄ flos agri sic efflo. Dies
em̄ hois est ꝓsperitas t glia eiꝰ mūdana
q̄ ꝑe dr vt flos agri. quia flos agri delectat
sensum: facit ornatū t hꝫ defectum t hō re
ꝓsentat ea in quibꝰ cōsistit ꝓsperitas t
glia mūdanoꝝ. Nam cōsistit in delectatiōe
voluptatum: et talis delectatio pertinet ad
sensum; t hō representat in floribꝰ, q̄ sua pul
chritudine delectāt aspectuꝫ: suo odore de
lectāt gustū. Unī in floribꝰ signant delecta
tiones sensibiles desiriarū mundi: qz flores
q̄si fluores. s. qz fluūt. Et sic etiā cito fluunt
corporales delectationes. ꝓ q̄bus tñ multi
recipient tormēta q̄ nūq̄ deficient. sicut ꝓz
in diuite epulone. Luc. xvj. ps. lxxxix. Flo
reat t transeat, floreat in mundo et postea
trāseat ad infernū. Scōo cōsistit glia mūdi
in possessiōe diuitiaꝝ. Et hoc figuratur in
floribꝰ: q̄ sunt ad ornamentū et sicut diuitie
qz sicut paupes erūt ornantes celuꝫ, ꝓpter
qō dr Mat. v. Beati paupes spū qm̄ ipsoꝝ
est regnū celoꝝ: ita diuites ad ornamen
tū mūdi. Sed sicut pauperes contemnunt
in mundo: ita diuites in celo. Unī ad diui
tem pōt referri illud Job. xliij. Quasi flos
egredit t conterit. Quasi em̄ flos existens
hō est in mundo viuendo: de mundo egre
ditur moriendo: t conteritur in inferno pa
tiendo. Item cōsistit gloria mundi in subli
mitate dignitatū. t hoc assimilat floribus
qui sunt in alto in arboribꝰ qui cito cadunt
et deficiūt. Sic cito homines cadunt a digni
tatibus aut per mortem aut ꝑ deiectionem
Naū. j. Flos libani elanguit: Libanus em̄
erat altitudo cedroꝝ t significat sublimi
tates dnoꝝ quoꝝ flos. i. glia cito languescit
t deficit. Jac. j. Flos eius deciāt. Patet ergo
q̄ ois glia mūdi assimilat flori. vñ dictum
est. Dies eiꝰ tanq̄ flos feni eo q̄ ad modus
floris habet defectum. qz cito deficit et ca
dit. Esa. xxviij. Erit flos decidens gloria ex
ultationis eiꝰ. ℣ Quarto ostendit da
uid in aucte allegata superi⁹ hūanā morta
litatē: cū dicit, qm̄ spūs ꝑtransibit i illo t cc.
Ubi breuiter ostendit dauid q̄ mors au
fert hoi tria bona ꝑ q̄ videt odibilis. Nam
ꝓmo aufert vitale spirationes. scz in sepa
ratiōe aie. Alia em̄ dr spūs. qz vitaꝫ corpori
spirat: ꝑm illud Job. vj. Spūs est qui vi
uificat. vñ trāseūte spiritu a corpore perdit
ipa vita. t quātum ad hoc dicit spūs qm̄ in
illo existēs. scz ptransibit ab illo. et sic corpa
amplius non viuent. ps. civ. Auferes spūs
eoꝝ t deficient. scz a vita corpis. multum el
ser penosum hoi q̄n̄ cōpelleret exire de do
mo ꝓpria vbi libēter habitat: si exeunte il
lo dom⁹ deberet dirui t ad solum deduci et
deberet ꝑdere oia bona que possidebat in il
la. Sic est penosum spiritui exire de domo
ꝓprij corpis. eo ꝙ in ipso exitu corpus ruit
in mortē: et redigit in puluerez: t ipse spūs
erat nudus. et oia bona ꝑdat q̄ in ipso co
pore possidebat sicut sunt potentie t actus
potentiaꝝ organis corpis affixaruꝫ et dele
ctatiō etiam ipsarūꝫ generatiue nutritiue
augmentatiue motiue t sentitiue. Instates. q̄
oia destruunt in morte nec remanēt in spi
ritu: nisi sicut in radice. Unde dr in ps. cl.
Exibit spūs eiꝰ. s. ab homie t reuertetur scz
corp eius in terraz suā in illa die peribunt
oēs cogitatiōes eorum. Sic etiā recedent e
spūsctō ab aia per ꝑm perditur vita gra
tie t oēs virtutes gratuite t omnes opera
tiones meritorie: ꝓpter qō petebat. ps.
diceno. ps. l. Spiritū sanctum tuum ne au
feras a me. Secundo mors aufert homini
naturalem cōseruationem. quia non subsi
steret scilicet homo post sepationes spūs. Nā
sicut tandiu conseruat lumen in aere q̄diu
sol est presens. sic tandiu conseruatur vita
in homie q̄diu spiritus est presens in cor
pore: vñ separato spiritu a corpore per mo
rtem: deficit esse compositi scilz hominis t
nō subsistit amplius homo. et in ipsum
corpus non est amplius corpus hominis
Et si tu dicas. ergo corpora sanctorum de
functoꝝ non sunt amplius corpora eoꝝ q̄re
ergo adoramus ea: quare ego debeo adora
re ossa q̄ fuerūt beati petri si non sunt eius
Dicendum ꝙ licz ita sit ꝑm naturaz: tamen

ꝓpter spem future resurrectiōis quā vera
fides ꝑdicat scz ꝙ ex illis eisdez ossib⁹ vel
puluerib⁹ resurgēt corpora eadez numero
ꝑm illud Job. xix. In nouissimo die de ter
ra surrecturꝰ sum: t in carne mea videbo
deū tc. Adorāda sunt ossa vel corpora san
ctorum: non solū quia ipsoꝝ fuerūt: sed qz
adhuc erūt. t quecūq̄ ꝓtes vel cineres ad
eoꝝ corpa redibūt. Et hoc nō erit ex incli
natiōe nature: qz scz illi cineres pl⁹ q̄ alij
habeāt inclinationē ad illi⁹ aie cui⁹ fuerūt
cōiunctione si erit solū ex ordine diuine ꝓ
uidentie: q̄ statuit illos cineres iterum isti
aie cōiungi t nō alios nec alteri. Sic er
go ꝑm ordinē nature ps ꝙ separata spū a
corpore hō amplius nō subsistit: t ipm corꝰ
per diuersos corruptiōis gradus tandem
post somnū mortis in puluerē redit. Et iō
dr Job. vij. Ecce nūc i puluere dormio t si
mane me q̄sieris non subsistā. ℣ Tertio
mors aufert homini corporales habitatio
nem, t ideo dicit, t non cognoscet amplius
locus. Qō quidam sic intelligere volunt.
qz dicunt ꝙ spiritus hominis defuncti si
ue sitin inferno siue in celo non cognoscit
amplius locum suum in quo fuit. i. mun
dum istum. quia scz nescit de cetero ea que
faciunt viuentes qui sunt in mundo isto.
Quod quidem si loquamur de cognitione
animarum separatarum naturali. verum
est de his que de cetero hic aguntur. Et ra
tio est. qz anima separata cognoscit singu
laria per species sibi influras a superiori
bus substantijs: per hoc ꝙ quodammodo
determinata est ad illam: vel per vestigiū
alicuius precedentis cognitionis seu affe
ctiōis, vel ꝓ ordinatione diuinā. Sed ꝑm
modū essendi ipse anime separate sunt se
gregate a cōuersatiōe viventiuꝫ t cōiuncte
conuersationi substantiaruꝫ spiritualiuꝫ q̄
sunt a corpore separato, vnde ea que apud
nos agunt ignorāt. sicut et nos hic ignora
mus que apud ipsos aguntur. Et ideo dicit
Gre. xij. moral. ꝙ mortui vitaꝫ in carne vi
uentiū post eos qualiter disponāt nesciunt
quia vita spūs longe est a vita carnis. Naz
sicut corpora t incorporea sunt diuersa ge
nere: ita sunt distincta cognitione. Augu.
etiaz dicit in libro de cura ꝓ mortuis agē
da. ꝙ anime mortuoruꝫ ibi sunt vbi ea que
hic nūt scire non possunt. Et ꝑm hoc pōt
dici ō spiritu hominis defuncti, illud ps.
lxxiij. Nos non cognoscet amplius. Unde
anime q̄ sunt i inferno vel i purgatorio ne
sciunt hoc ꝑ se neq̄z etiā aie sanctoꝝ q̄ fue
runt in limbo expectātes xpm. Et iō dr Esa.
lxiij. Abraha nescivit nos et israel ignoravit
nos. Job. xiiij. dr de diuite mortuo et dāna
to. Siue nobiles fuerit filij eius siue ignobi
les nō intelliget. t iñ aia eiꝰ super semet
ipsam lugebit. Et ꝑm hoc pōt dici de spū
bꝰ defuncti illud ps. lxxiij. Nos non co
gno. amplius. Possunt tñ hmōi aie alioꝝ sci
re ō his q̄ hic aguntur: non ꝑ seipsas, sed per
alias eoꝝ q̄ hinc ad eos accedūt: vel ꝑ ange
los seu demones vel etiam spū dei reuelan
te. De aiabus aār sanctoꝝ q̄ sunt in paradi
so asserit̄ dicit Gregor. vbi. ō. dicto libro
ꝙ nullo modo credendū est ꝙ aliq̄d eorum
re: sed glorie. Unī ꝑm eius sniam aie sancto
rum deū videāt eo ipa ꝓsentia que hic agū
tur cognoscūt. sunt em̄ angelis equales de
quibus etiam Aug. dicit ꝙ non ignorāt q̄
apud nos aguntur. Sed qz sanctoꝝ aie sunt
perfectissime iusticie diuine coniuncte: nec
de malis nostris tristantur: nec rebus vi
uentium se ingerunt: nisi ꝑm ꝙ dispositio
diuine iusticie exigit. Sed tamen ꝓmissum
verbum auctoritatis allegate. i. ꝙ non co
gnoscet amplius locum suum. exponitur
ꝑm glosam, ꝙ non reuertetur amplius ad
locum huius mundi t ad vitam corporalē
istam. Qō est contra illos hereticos vel pa
ganos qui dixerunt aias defunctoꝝ esse ad
eandē vitā t eadez loca aliqñ reuersuras.
Contra qō dr in ps. lxxviij. Uadens t non
rediens. Sap. ij. Nō ē qui agnit⁹ sit reuer
sus ab inferis. Et hoc est verū ꝑm cōem le
gē q̄uis diuina virtute q̄dam fuerint resu
scitati et priuilegio speciali: vt lazar⁹ t q̄daz
alij. Unde de hole defuncto. ps. xxxvj. dicit.
Transiui t ecce nō erat: q̄siui t nō est inuen
tus loc⁹ eius. i. de cetero in mūdo isto. ℣

Secūdo describitur i

themate ꝓposito miseria humana quantū
ad statū post obitum sequentem: cū dr, et i
puluerem reuertet. Ubi notandū ꝙ ficut ē
generalis sentētia diuine iusticie ꝙ q̄libet
homo moriatur: ita etiā ꝙ quilibet homo
i puluerē reuertat. Dicerut tñ q̄dā ꝙ aliq̄
erant exempti scz mortis t resolutionis in
puluerem. Dicunt em̄ ꝙ illi qui in vltimo
iudicio reperientur viui; non morient sed

Universidad de Deusto
Biblioteca

rapient⁊ vinctos trāsferent ad immorta-
litatē. Sed alij maiores doctores ratione
bili⁹ dicunt esse⁹ vt dicat ꝙ illi q̄ in iudicio
inuenient viui oēs primo morient: ⁊ p illū
ignē qui faciē mundi purgabit oēs in
cineres redigent: vt postea resuscitēt⁊ eoꝝ
corpa reforment. Vñ in plona cuiuslibet
hois dicebat Job dicēs deo. Memēto q̄-
so ꝙ sicut lutū fecerio me: ⁊ in puluerē re-
duces. Job. x. Et infra ergo mortis nullus
vnq̄ hoim est excepto⁹ aut excipiend⁹: sed a
resolutiōe in puluerē quidā excepti sunt
et gratia spāli sicut ꝑs. de quo fuerat scri-
ptū i ꝑo. xv. Nō dabis scīm tuū videre cor
ruptionē. Et hoc idē de btā virgine asserit
Augu. in sermone de assumptiōe. ⁊ de Jo-
hanne euāgelista nōnulli hoc idē dicunt.
Notādū ꝙ boni a malis quātū ad corpus
differūt quādoq̄ i vita: q⁹ quidā sunt ma-
li qui vsq̄ ad mortē pleuerant in ꝓsperita
te: ⁊ quidā boni q̄ vsq̄ ad mortē pleuerāt
in aduersitate: sed tñ postea cōueniunt in
morte ⁊ in corporis resolutione: que omni
homini sunt cōes. Job. xxi. ōr. Iste mortu⁹
robustus sanus diues ⁊ felix: viscera eius
plena sunt adipe: ⁊ medulis ossa illi⁹ irri-
gant. alij aūt mortu⁹ in amaritudine aīe et
absq̄ vllis opib⁹: ⁊ tñ simul i puluere dor
miēt. Sīr cōuenient simul in resurrectiōe.
Sed in aīaꝝ vel corpoꝝ glificatiōe seu im
mutatiōe nō ꝓueniēt: q⁹ mali resurgēt ad
aiaꝝ⁊ corpoꝝ dānationē: boni aūt resur-
gent cum anime⁊ corporis glorificatiōe.
Unde sicut ōr Matth. xxv. Mali ibunt in
supplicium eternum. iusti autem in vitam
eternam. Ad quam ⁊c.

¶ De vigilantia viuentis ⁊ nuditate mo-
rientis. Sermo. viij.

Beatus qui vigi-

b lat et custodit vestimenta
sua ne nud⁹ ambulare. Apo.
xvj. Cōe videt esse hoib⁹ rō
nis vsum habētib⁹ erubesce-
re de nuditate corporis sui in alioꝝ saltez ho
minū ꝓspectu. Et hec erubescētio sm sacre
scripture testimonia videt ꝓuenisse ex cul
pa. q⁹ in statu innocētie ōr de primis parē
tib⁹. Gen. ij. ꝙ erāt ambo nudi⁊ nō erube
scebāt. ⁊ hoc ideo q⁹ puritas innocētie nō
sinebat aliq̄d turpitudinis imaginari: sed
post culpā pdita innocētia cognouerūt se
nudos esse⁊ de sua nuditate erubescere ce
perūt. Sed multo magis erubescendū est
hoi de aīe sue nuditate: puta ꝙ sit sine ve
stib⁹ grē⁊ virtutū. ⁊ rō est q⁹ nuditas cor-
poralis pōt esse sine culpa. puta vel ꝓpter
inopiā paupertatis. sicut ōr Mat. xxv. Nu
dus eram: ⁊ cooperuistis me. vel ꝓpter vio
lētiā ꝓdonū: sicut ōr Job. xxiij. Nudos
dimittūt homines indumentū tollētes: q̄
bus nō est operimentū in die frigoris. Sz
nuditas aīe q̄ est priuatio gratie⁊ virtutū
semp excludit culpā vel originalē vel actua
lē: ⁊ culpa fōme ē erubescibilis sicut ps. q̄
ꝑbm in. xj. Ethi. Nā ibi dicit ꝙ hoies non
solū erubescūt vitia: sed etiā figurā vitioꝝ
vñ hoies q̄ timēt verecūdiā nō solū absti-
nent ab his q̄ sunt de mala: sed etiam ab
his q̄ habēt speciē mali. Vñ si figura cul-
pe erubescibilis est multomagis ipsa cul
pa. Nuditas ergo anime cū vt dictū est ꝓ
supponat⁊ includat culpā: ps ꝙ erubesci-
bilis est. ⁊ longe amplius q̄ nuditas cor-
poris: q⁹ ꝑfusio nuditatis corporis est so
lū in cōspectu hoim. cōfusio ꝑo nuditatis
aīe est in cōspectu dei⁊ sctoꝝ angelorum
ad quoꝝ scz felicitatis cōsortiū nullus ad
mittit sine gre vestimento. nullusq̄ eo ve
stitus excluditur. Et ideo bene dicit inver
bis ꝓpositis. Beatus qui vigilat ⁊c. B

In quibus quidē verbis tria cōtinentur.

Nam primo ꝙ spondetur premium glorio
sum. quia beatus.

Scōo suadetur studiū fructuosum. cuꝫ
subdit. q̄ vigilat⁊ custodit vestimēta sua.

Tertio precauetur opprobrium ignomi
niosum dum infertur. ne nudus ambulet.

Circa primū notandum

est ꝙ premiū gloriosum est ꝑmiū beatoꝝ
q⁹ beatitudo est illud summū bonū i quo
omnis boni ratio ꝓtinetur. vnde Boetius
dicit ꝙ beatitudo est stat⁹ oim bonoꝝ ag-
gregatiōe perfectus. Videmus aūt natu-
raliter ꝙ p remotionē vnius contrarij ꝑ
uenitur ad perfectionē alterius. sicut res
efficit frigida p remotionē caloris. ⁊ illud
est albius quod est nigro impermixtius. ⁊
ideo p remotionem mali peruenit ad per-
fectionem boni. Malū autem culpe plus
habet de ratione mali q̄ malū pene. vnde
culpa facit hoiem malum: non autē pena.
Et ideo nō potest homo peruenire ad per
fectissimū bonum quod est beatitudo: nisi
p remotionem omnimodam peccati quod

est malū culpe. Et hoc ostēdit ꝑs. cū dicit.
Beatus vir q̄ nō abiit⁊ i cōsilio impioꝝ⁊ i
via pctoꝝ nō steterit⁊ in cathe. ⁊c. Jn quib⁹
q̄dē verbis ponit tripler negatio q̄ ꝑfecta
innocentiā cōprehēdit⁊ oīmodā remotio
nē pcti. Cū em̄ loquēdo de pctis omne qd
est in mūdo sit ꝓcupiscētia carnis⁊ cōcu-
pi cētia oculoꝝ⁊ supbia vite. s. Jo. ij. Pec
catū carnalis voluptatis⁊ lasciuie: pctm̄
cupiditatis⁊ auaritie: pctm̄ elationis⁊ su
perbie. Quoꝝ primū carni, scōm mundo
tertiū diabolo appropriatur. Prima nega
tio q̄ est non abire in cōsilio impioꝝ exclu
dit pctm̄ elationis⁊ superbie. qō demonis
bus appropriat. ipi em̄ sunt impij quoꝝ
pctm̄ fuit cōsiliū post creationē a deo rece
dere p elationē. Sm illud Esa. xiiij. Quō ce
cidisti de celo lucifer qui mane oriebaris.
Corruisti in terraꝫ q̄ vulnerabas gentes: q̄
dicebas in corde tuo. Jn celū cōscendā su
per astra dei exaltabo solū meū: sedebo i
mōte testamēti in lateribꝰ aq̄lonis ascēdā
sup altitudinem nubiū: similis ero altissi
mo.⁊ Gen. iij. Eritis sicut dij. Qui igit⁊ su
pbia extollit in cōcilio impioꝝ ambulat⁊
a deo⁊ a suo cōsilio recedit⁊ hoc est furui
tas maxima: q⁹ ad bonū cōsiliarium requi
ritur⁊ prudētia⁊ benivolentia. vñ qui ab
inimico⁊ maliuolo consiliū accipit⁊ consi
liū amici⁊ prudētis relinqt: stultissim⁹ ē.
Christus aūt amicus⁊ prudentissimus est
dās ꝓsiliū humilitatis dicēs. Mat. xj. Di
scite a me q⁹ mitis sum et humilis corde.
Diabolus aūt hostis noster est maxim⁹⁊
est etiā fatu⁹: immo fatuissim⁹ vt patuit i
effectu: q⁹ ibi stare nesciuit vbi nunq̄ aliqs
vt ipse ceciderit. Si ergo elationes aut super
bia nobis cōsulat. spernaf eis ꝓsilium⁊ ad
hereaf consilio xpi. Tob. iiij. Consiliū semp
a sapiēte perquirere⁊ oī tpe benedic deū⁊
pete ab eo vt vias tuas dirigat.⁊ oīa consi
lia tua in ipso permanēt. B Scōa negā-
tio q̄ est in via pctoꝝ nō stare excludit pec
catum cupiditatis et auaritie. qō mūdo ap
propriatur. Est em̄ mūdus vis peccatorum
q⁹ q̄diu in ipo sum⁹ peregrini sum⁹. Unde
re pctm̄ ꝙaliter nō possum⁹, caueat tñ qui
libet ne i eo stet. Quia sic est de arena seu
sabulo viuo quod iurta mare in locis pluri
bus inuenit. Hoc em̄ currentes⁊ velociter
transeuntes supportat: stantes ꝑo absorbet
et deuorat. sicut mundus iste ꝓpter qō me
rit ꝙ dici pōt, Terra q̄ deuorat habitatores
suos. sicut ōr. Num. xvj. ideo cauendus est
hic per amorē stare. Gen. xix. Non stes in
omni loco circa regiones. sed in monte sal
uum te fac. Tertia negatio scz i cathedra
pestilentie non sedere: excludit peccatum
voluptatis et lasciuie. qō carni attribuit.
Et signāter per cathedram pestilētie intelli
gitur. q⁹ em̄ caro locus est ipsius aīe. in q̄
quidē residet q̄n in ea delectat. ideo p ca-
thedrā intelligit q̄ cōueniēter ōr pestilen-
tie. Est em̄ pestilentia sm ysidoꝝ. iij. Ety-
mologiarū contagiū quoddā qō dū vnum
apprehēdit celeriter trāsit ad plures. Dici
tur aūt pestilētia q̄si pastulē. ta. l. a pastu.
Sic fuit de infectione carnis. Ipsa em̄ in
primo parēte inchoacta ad posteros deri-
uata est celeriter. Et bene a pastu hec pe-
stilentia ōr. q⁹ a pastu cibi vetiti originē ꝓ
sumpsit. vñ videt dōs dixisse ipsi primo pa
rēti illud Exo. ix. Percutiā te⁊ pplm̄ tuum
peste. Sed cum ipsa caro pestilens fit: ma-
xime q⁹ nō solū a parentib⁹ in filios transit
infectio. Sz etiā in eodē hoīe a carne in spi-
ritū vt dicit Ghrysostomus. Nulla res sic precedit
virtutē sicut corpalis voluptas. Et Augu.
ad Marimū comitē. Nullū pnitiorem pa-
trē hostē q̄ corp⁹ in quo habito. ē em̄ qua
si leo subuersor i domo mea vndiq̄ me pe
stifero motu lacerādo cōsumēs. Sz cōtra
hāc corpis pestilentiā remediū hr̄i pōt ne
ipūs sibi coniūctus infectionem incurrat.
Nā Auicēna in primo canonis docet. q⁹ si
aer est pestilentialis obuiandum est ei ere
cādo corp⁹. Et sunt sm eundē in eodem li-
bro exicatiua mor⁹ vigilie⁊ nutrimēti pau
ciaꝫ spūs hec obseruāda sunt vt videlz cor
pus exicetur motu. i. laboribus⁊ vigilijs⁊
ieiunijs vt sic eius vis infectiua minuaf.
Eccli. xl. Attende tibi a pestifero. fabricat
enim mala. ¶

Secundo in themate

ꝓposito suadet studiū fructuosū. s. vigilan
di⁊ custodiēdi. Uñ primo cōuenit esse sol-
licitū sicut ē ille q̄ vigilat. scōo cautū sicut
mū notandū ꝙ spāliter custodes portarū
missas solent vigilare ne hostes ingrediun
tur⁊ p eoꝝ negligentiā⁊ sopore ciuitas
mittaf. Terre dōs noster fuit in parte lon
ginqua⁊ tradidit cuilibet custodiam ipi.⁊

Universidad de Deusto
Biblioteca

ideo debꝫ qlibet vigillare vt qñ dñs venerit possit reddere bonaꝫ rõnẽ ⁊ bonũ cõputuꝫ de officio custodie sue. Et iõ ỽ Mar. xiij. Janitori ꝓcepit vt vigilet. Vigilate ergo. Nescitis enĩ qñ dñs veniet. Jn quib⁹ q̃dez verbis debem⁹ attendere quattuor.

Primo cõmissam custodiã. qz janitori.

Secundo iniunctum obedientiam. qz ꝓcepit vt vigilet.

Tertio sollicitam diligentiam. qz vigilate ergo.

Quarto suspectam ignorantiam. qz Nescitis enim quando dñs veniet. ℣

Circa primũ attendendũ est ꝙ iste janitor est rõ: q̃ dꝫ custodire et regere totuꝫ hominẽ. qñ enĩ fortolitiũ est captum de facili aperiunt porte. Jta qñ ꝑ negligentiã hoĩs eripit cor ꝑ cõsensum. de facili capiunt et aperiunt porte: ⁊ intrant hostes. ſ. ⁊ os ad dicendũ verba mala: ⁊ oculi ad male respiciendũ: ⁊ aures ad male audiẽdũ: ⁊ manus ad male tãgẽdũ: ⁊ sic de aliis mẽbris. Job. xxx. Quasi rupto muro ⁊ apta janua irruerunt sup me. Et iõ sicut inimici intrãtes ꝑ negligẽtiã janitoris destruũt edificiũ ⁊ incẽdũt ⁊ polluunt. sic certe petã hoĩem. ps. lxxiij. Excideruṫ ianuas ei⁹ in idipm in securi ⁊ acia deiecerũt eam. Jncẽderunt igni sanctuariũ tuũ i terra. pol. ta. no. tui. ij. Paral. xxvij. Clausit Achaz ianuas tẽpli dñi. Qñ alĩqs suspect⁹ venit ad portam: ꝓ dꝫ ĩnãri a portario qa sit. Sic qñ vna tẽtatio venit ⁊ pulsat: dꝫ hõ diiudicare q̃d sit vtrũ bona vel mala. ⁊ tunc repellere ⁊ claudere ianuã. i. consensum. ij. Paral. xxv. Janitores ho portas singulos obseruabant ita ꝙ nec in ꝓncto descenderẽt a ministerio. Secũdo in auctoritate adducta nota iniũctã obediẽtiã. qz ꝓcepit vt vigilet. Videm⁹ ꝙ rpe pacis hoĩes dormiunt secure in lectis suis: ⁊ nõ indigẽt portare arma: sed potiꝫ vacant gaudijs ⁊ festiuitatib⁹: sꝫ qñ sunt i guerra tũc non dormiũt secure: sed necesse habẽt vigilare: ⁊ ꝓcipit custodib⁹ ⁊ hoĩb⁹ vt vigilẽt nec audeãt incredere sine armis. Sic hoĩes q̃ habẽt pacem cũ diabolo ⁊ seruiũt ei in statu peccati: sunt in pace vacant gaudijs ⁊ dissolutionib⁹ ⁊ dormiũt in fecibus petꝛ suoꝝ. Sꝫ qñ aliq̃s est in bono statu ⁊ recedit a dñio diaboli ⁊ seruit deo opꝫ ꝙ sit paratus contra diabolũ ⁊ ꝙ vigilet contra eius insidias. ideo ỽ in figura. ſ. Macha. xij. Audiuit Jonathas. i. colãbaveniẽs. i. hõ q̃vult ad aliq̃ bonũ puenire. qñ regiesti sunt principes demetriũ q̃ interpraf nimiũ plequẽs. ſ. diabol⁹ qui nunq̃ cessat ad plequẽdũ cũ exercitu multo pugnare aduersus eũ. ſ. diuersis petis. Et q̃d fecit. Et exijt ab hierusalez. i. a pace diaboli: ⁊ occurrit ei in amathite regiõe. i. in indignatiõe. Non debꝫ hõ expectare ꝙ diabol⁹ ꝓueniat eũ. nõ enĩ dederat eis spaciũ ꝙ ingrederenf regionẽ ei⁹. ⁊ sequitur. Et ꝓcepit Jonathas suis vigilare ⁊ esse in armis paratos tota nocte ⁊ ꝓposuit custodes p circuitũ castroꝝ: qz nõ debet esse in hoĩe aliq̃ pars q̃ non caueat a petõ. Et audierũt aduersarij ꝙ parati ⁊ ẽ Jonathas cuꝫ suis in bello ⁊ timuerũt. Tertio ſ auctoritate adducta nota sollicitã diligẽtiam ad q̃d inducit. dicẽs. Vigilate ergo. Nota qñ aliq̃s dñs iuit ad aliquez locũ ⁊ dꝫ redire familia ipm expectãs solet vigilare ⁊ tenere lumẽ in domo: vt quacũq̃ hora venerit sint parati ad aparitiõ: aliter essi dñs tardarek. Sic certe dñs noster iuit ad regionẽ longinquã: ⁊ dꝫ redire nescio qñ vel ad iudiciũ ꝑticulare i morte: aut ad iudicium gñale in fine mũdi: ⁊ iõ debem⁹ esse parati ⁊ hre lumẽ gre dei: vt nõ ſueniat nos dormiẽtes in tenebris pcti. Vñ Lu. xij. Sint lũbi vri pcincti. i. mot⁹ carnaliũ desideriorũ refrenati. ⁊ lucerne ardẽtes in manib⁹ vris. i. bona opa habeatis i gra dei ⁊ charitate facta glosa. deo nõ placet vnum sine altero: vt cũ q̃s vel bona agit nõdũ refrenata luxuria: vel caste viuit nõ exercens se ad bona opa. seq̃f. Et vos simles hoĩb⁹: non bestijs: expectãtib⁹ dñm suũ vt remuneratorem: qñ reuertatur a nuptijs. Ad nuptias iuit in ascẽsione. vt cũ venerit ad iudicium vt dictũ. ⁊ pulsauerit ꝑ infirmitatem mortẽ ꝓpinquã ostẽdendo: cõfestim aperiãt ei. Beati serui illi quos cũ venerit dñs inueni. ⁊ si ve. in se. vi. ⁊ si i ter. vi. ve. ⁊ ita inuebeati sunt serui illi. Ubi loq̃f de vita hoĩs ad modũ vigilarũ noctis: qz vita hoĩs non est nisi nor respectu vite future. ℣ Sunt enĩ q̃ttuor vigilie. Prima ỽ cõticiniũ a vespere incipiẽte vsq̃ q̃ hoĩes incipiãt ꝓtenere. Secũda vocaf intẽpestiuũ. ſ. ab illa hora vsq̃ ad mediã noctẽ qñ hoĩes nihil agunt nec est tẽs agẽdi. Tertia vocaf gallicant⁹ qz galli sunt q̃si nuncij diei. Quarta vocaf ante lucanũ q̃ est quasi i tenebrijs ⁊ initiũ aurore. Sed certe in vita hoĩs sunt q̃ttuor

vigilie. i. q̃ttuor etates in quib⁹ opꝫ vigilare. Prima est pueritia siue adolescentia: secũda iuuenilis: tertia senect⁹: q̃rta etas decrepita. Si ergo inueniat dñs hoĩem bñ vigilasse in adolescẽtia bene: finautẽ non ⁊ in iuuẽtute bñ vigilauerit: adhuc bene finautẽ nõ: ⁊ in senectute bñ vigilauerit: adhuc bene finautẽ nõ ⁊ in decrepita erat te bene vigilauerit: etiã de⁹ acceptat. Nõ ergo desperet quisq̃: qz ꝓ⁹ iuder patiens ter expectat motus nr̃os: ⁊ iõ in quacũq̃ vigilia istarũ hõ inuent⁹ fuerit bñ vigilasse. bti Pus illi. Quarto in auctẽ supius ad ducta nota suspectã ignorantiã. qz nescitis enĩ qñ ⁊c. Et iõ vigilandũ. Jdeo enĩ dñs tẽpus mortis voluit occultari vt oi hora ipsa mors semp habeak suspecta et semper paratã fim⁹. Unde Sene. Sic viue q̃si cras moriturus quilibꝫ enĩ dies vite nostre ordinãdus est velut victim⁹. Bern. Est cõmune mori mors nulli parci thonori. Debilis ⁊ fortis veniũt ad limina mortis. et ideo debꝫ homo semp timere viero. Siue coniugatã siue vidã siue aliud q̃d facias: semp videk intonare in auribus meis illa vox. Surgite mortui venite ad iudiciũ. Jdeo ỽ Mat. xxiij. Et vos estote parati. quia qua hora nõ putatis filius hoĩs veturus est. et Matth. xx. Que parate erant intrauerunt cum eo ad nuptias. ℣

Sequitur in secũda par

te thematis ꝓpositi. ⁊ custodit vestimẽta sua vbi docet hoiez esse cautũ i custodiendo. Et nota ꝙ dic̃ vestimẽta in plurali: qz sez tripler ẽ aĩe vestimẽtũ qõ diligẽter custodiri opꝫ. sez gñale: ⁊ nuptiale et ministriale. Gñale enĩ vestimẽtũ quo oẽs aĩe induunf est corꝑ. ⁊ hoc custodiẽdũ est a luto ne inquinetur. Dicit enĩ Apoc. iij. Habes pauca noĩa in sardis qui nõ inq̃nauerunt vestimẽta sua. tñ subdit de ꝓmio talitũ. Ambulabũt mecũ in albis. i. in corꝑibus glorificatꝫ qz digni sunt. Vñ de custodia talis vestimenti admonebat apl⁹us. ſ. Timo. v. dicẽs Ꝛcipm castũ custodi. Vestimẽtũ ho nuptiale ⁊ festiuũ est charitas qz qui sine ipso inuẽtus fuerit excludef a nuptijs agni. i. a conuiuio celestis glorie qñ traducef. i. in morte quãdo aĩa que est sponsa rpi traducef ad celeste palaciũ qõ est domus spõsi: vel quando tota electorũ ecclia que est sponsa sine macula traducetur ad nuptias sponsi. i. ad refectionem et solẽnitatẽ paradisi post iudiciũ. Doc figuratur in nuptijs de quib⁹ habef Matth. xxij. vbi ỽ. q̃ vidit ibi hoĩem non vestitũ veste nuptiali. i. non habentez charitatem que operit multitudinẽ petõrum. et ait illi sez dñs. Quomodo huc intrasti nõ habẽs vestẽ nuptialẽ. i. charitatez. Et si tu q̃ras quõ q̃ nõ hꝫ charitatez intrat ad nuptias celi? Dico ꝙ petõ: etiã habꝫ fidẽ ly infotmẽ de glia paradisi: ⁊ etiã sperat ipse venire ad vitã eternã. Sed si nõ mutauerit vestẽ sez vt exuat vestem vilẽ sacci. i. petm cũ quo nõ licez intrare palaciũ nuptiarum regaliũ. ꝑm illud Vester. iij. Non enĩ erat licitũ indutũ sacco aulam regis intrare: et non induerit vestẽ pulchrã ⁊ honorificam charitatis q̃ est vestis dupler sez superior ⁊ inferior. i. amoris dei et primi. ꝑm illud Prouerb. xxxj. Oẽs domestici eius vestiti sunt duplicib⁹. Talis inquaz petõr hoc nõ faciens frustrabitur a spe sua vana. Et ideo de supradicto hoĩe qui non habebat vestẽ nuptialẽ subdik. ꝙ dñs nuptiarum ꝓcepit: ligatis manib⁹ ⁊ pedibus proiecte eum in tenebras exteriores ibi erit ⁊c. Et ideo petõr charitate carens licez intret aliquo modo ad nuptias celestes ꝓsidem in formẽ ⁊ ꝑ ꝑsumptuosaz spẽ nõ tamẽ in trat realiter et vere: sed excluditur ab eis. Doc ergo vestimentũ nuptiale charitatis ꝓcipue custodiendũ est a sensibus auaricie ne luceret: qz sez amor mũdi et diuitiarum q̃ ꝑ spinas intelligunf dissipat amorẽ dei. ſ. Job. ij. Si q̃s diligit mũdus non est charitas patris in eo. Nam sicut amor aliene mulieris dissipat amorẽ cõiugales: ita amor auaritie ⁊ cupiditatis mũdane dissipat amorẽ spũalẽ sez charitatis. et iõ cum magna sapiẽtia et prudẽtia debꝫ hõ se custodire ab auaricia: ne tollat ei vestez charitatis. Vñ Prouerb. vj. ỽ. Dic. sapiẽtie soroꝛ mea es: et prudentia voca amicaz tuã: vt custodiat te a muliere extranea et ab aliena. Nã si sapienter amaueris deuz et prudẽter amaueris ꝓmum: custodiet facit esse extra amorẽ dei: et etiã a mulierib⁹ aliena. i. a rapina vel vsura que aliena cõcupiscit sez bona ꝓpria: et qz ad hec ordinatur omnia mãdata dei ỽ. ſ. Johã. v. Hec est charitas dei vt mãdata eius custodiamus. Vestimẽtũ aũt ministeriale quo

Universidad de Deusto
Biblioteca

vestiunk oēs serui ⁊ ministri dei est meritū bonorū operū qō er variis virtutibus ꝓgreditur. Voc vestimentū ꝓpue custodiendū est a vermib⁹ ne corrodaf. vermis est vestimentū rodens est tinea. Job. xiij. Quasi vestimētū quod comeditur a tinea Augu. in regula. Jn dumenta ne amemus habere duo sub vno cubili: ne a tinea ledātur: Nec tinea de vestimento nascens est superbia vel inanis gloria: q̄ er bonis operibus oritur. Eccli. xlij. De vestimētis procedit tinea ⁊ tamen ipsa bona destruit et eorū meritū prodit. Augu. in regula. Alia quecūq; iniquitas in ma. ope. exer. vt si superbia ⁊c etiam bo. ope. insi. vt pereant. Prouerb. xxv. Tinea nocet vestimento et vermis ligno. i. superbia ⁊ vana gloria operi bono. Vomo qui habet bonus diligēter custodit ipsum ne surripiatur a furibus. Sic debet homo custodire meritum suorum operum ⁊ laborū ne surripiatur a vana gloria ⁊ superbia. ij. Timothe. j. Bonus depositum custodi.

Tertio in themate pro

posito precauek opprobriū ignominiosum cū dicitur. ne nudus ambulet: idest vadat ad dei iudiciū. quia nō est minoris opprobrij: sed longe maioris ambulare animam nudam ⁊ vestibus virtutū ⁊ bonorum operum expoliatam coram oculis dei ꝑ corporaliter nudum incedere coram oculis hominum. Et ista nuditas ⁊ opprobrium puenit er peccatis propter que expoliatur anima ⁊ veste gratie ⁊ veste glorie ⁊ etiam veste nature. idest corpore in morte: ⁊ ita denudata ponitur in cruciatu gehenne. et idcirco ō⁹ Apoca. xvij. Desolatā faciēt illas scz peccatoris animam ⁊ nudā: et carnes manducabūt scz vermes ⁊ ipsam scz animā igne concremabunt: idest concremari facient vel demones ipsam igne cremabūt. Vbi attende quomodo pctōribus ꝓpter peccata sua omnia in contrariū conuertētur. Nam faciāt illā scz petōris aſam primo desolatam contra consolationē dignitatū ⁊ honorū: ⁊ nudā cōtra possessiones diuitiarū ⁊ bonorum: ⁊ manducabūt vermes carnes eius cōtra fruitionem delitiarum ⁊ ciborum. ⁊ ipsam igne cremabunt contra scelꝰ abusionem ⁊ libidinem carnalium delectationum. Erit ergo primum desolata. i. destituta solacijs dignitatum ⁊ honorum. Abierunt essi tunc turbe ministrantiū: frequentie applaudentium: leticie ludentiū: hastiludia militantium ⁊ quecūq; consueuerūt dñis solaciū offerre. Unde psalmista de subita desolatione taliū admirans. dicebat. Quomō facti sunt ⁊ in desolatione subito defecerunt

Scō erit nuda. i. expoliata et priuata omni fulcimēto ⁊ opulētia diuitiarum et possessionū. Ubi notandū ꝙ est quedam nuditas ignominiosa ficut nuditas vestimentoꝝ: ⁊ hāc in anima facit peccatum: q̄ tollit vestimenta virtutum. vnde dicit anime peccare volēti. Ezechielis. xvj. Derelinquet te nudam plenāq; ignominia. Quedam ēa nuditas est periculosa ficut nuditas armorum: q̄ expoliatus armis iusticie faciliter vulneratur ab hoste: scilꝫ vulneribus tentationis que tū vulnera sanari possunt si cito adhibeaf medicamentū penitentie. Et sic euadit homo qui vulneratus fuerat morte gehenne. ij. Machabeorū. xj. Plures vulnerati nudi euaserūt. Quedā ēo nuditas est angustiosa ⁊ odiosa ficut nuditas paupertatis non voluntarie sed coacte. Unde dixit Scōs philosophus. ꝙ paupertas est odibile bonum illis autē qui in morte expoliātur ⁊ nudātur omnibus aliis temporalibus diuitijs et bonis: ⁊ vadunt sicut nudi ad paupertatē inferni. est talis nuditas odibile malū. Job. xiij. Homo cum mortuus fuerit et nudatus atq; consumptus vbi q̄so est? Et vult dicere cū hō mortuus fuerit: idest separatus a viuorum cōsortijs: nudatus a terrenis diuitijs: ⁊ consumptus in substantia carnis vbi queso est. scz a nobis abscondit⁹. Si ergo nō fuerimus in morte inuenti nudi nuditate culpe: sed vestiti vestimento gratie. introducemur in habitationem celi vbi vestiemur vestimēto glorie. ℈m illud. ij. Corinth. v. Scimus qm̄ si terrestris domus nostra huius habitationis dissoluatur ⁊c. et sequitur. Et inde hoc ingemiscimus habitationē nostram que de celo est semper indui cupientes. si tamen vestiti nō nudi inueniamur. Ad hanc habitationē celestis glorie perducat nos deus. Amen.

¶ Explicit distinctio tertia in qua actū est simul de vita ⁊ morte.

¶ Incipit distinctio quarta: in qua agitur de conditionibus hominis tam mortui et eius calamitosis miserijs cogitando: cui? sunt sermones decem.

¶ De adnihilatiōe mortui qualiter ⁊ qua re fiat per mortem. Sermo. j.

Dnihilum reda

a ctus sus ⁊ nescit ꝓ. Ixxij. Videmus qū aliq̄s fuit in magno statu ⁊ in multꝫ bonis abūdans ꝙ postea qū defecꝫ est ab illo statu ⁊ oībus bonis priuatus: ō⁹ talis ad nihilū esse redactus: Et aliq̄n dicit talis. Ego nescio q̄re sic ad nihilū redactus sum. Vnd⁹ exēplū habef ⁊n Job q̄ expoliat⁹ filijs ⁊ diuitijs multis dicebat Job. xvij. Ad nihilū redacti sunt oēs artus mei. Et post subdit. Ego ille quōdā opulent⁹ repēte contritus sum. Quia igit homo mortu⁹. i. corpus: expoliat⁹ ē oībus bonis q̄ habebat siue essent bona nature: vt vita sanitas fortitudo pulchritudo et cetera talia siue bona fortune vt sunt diuitie honores delitie ⁊ similia: idcirco et persona hominis defuncti dicitur. Ad nihilū redac. ⁊c. ℞ Jn quibus quidem verbis conqueritur de duplici defectu.

Primo enī cōquerit de priuatione generali: quia ad nihilum redactus sum.

Scō de offuscatiōe mētali: q̄ nescit.

Circa primū aduertē

dū est ꝙ sicut spine aliq̄n ꝓmo euelluntur cū ligone ⁊ exulse igne cōburunt ⁊ adnihilātur. Sic hō ꝑ mortē euellit⁹ a mundo vel aſa a terra corpis: ⁊ exulsa a corpe propter peccā vadit ad ignē infernū: ⁊ tūc hō ō⁹ adnihilat⁹. ℈m corpus q̄dem: q̄ recessit corp⁹ illud a vero ⁊ esse suo qō erat esse hūanum. Jtē aſa in gehēna existens priuata ē ℈o esse qō est esse beatū cū deo: ⁊ sic respectu hic viuētiū vel brōꝝ in celo existentium pctōres dānati dicunk esse adnihilati. vñ ō⁹. ij. Reg. xxiij. Preuaricatores aſt quasi spine euellēt⁹ vniuersi: q̄ non tollunk manib⁹. Et si q̄s tāgere eas voluerit armatur ferro ⁊ ligno lanceato igneq; succense combur̄etur vsq; ad nihilū. ℞ Jn quibus ℈bis describit de pctōribus quatuor.

Primum est transgressio culpe. cum dicit. preuicatores.

Scōm est destructio nature: quia quasi spine euellēt⁹ ⁊c.

Tertius est defensio malitie. ⁊ si quis tāgere eas voluerit ⁊c.

Quartum est cōminatio gehenne: quia igne succēse cōburentur ⁊c.

Circa primū aduertēdū est ꝙ sm̄ leges ciuiles preuaricator: vocaf ille qui accusat fraudē adhibet in accusatione. Pōt enī in accusatiōe cōmitti triplex pctm̄. Primum est si accusatio sit falsa: ⁊ si ℞ ꝓcedit ex malitia est pctm̄ calūnie. Si ℈o ꝓcedit ex leuitate animi: puta ꝙ hō nimis cito credidit qō audiuit ē pctm̄ temeritatꝫ. Nō enī no tibi certa: i q̄ ignoratia facti locū nō habēs in falsaꝫ accusationē ꝓpar: tūc iudex etiā si ꝓcessit ex animi leuitate: neq; debꝫ tūc imponere penā talionis. Scōm pctm̄ est tergiuersatio: sic qū aliq̄s ab accusatione retrocedit ⁊ totalit desistit: ex ℞ enī ꝙ ab eo qō ceperat desistit: videf ex terga vertere. i. si accusandi aſam cito deponat nō q̄literq̄s sꝫ inordinate. Contingit enī q̄nq; aliquē ab accusatione desistere ordinate absq; vitio duplr. Uno mō si in ipo accusatiōis ꝓcessu cognouerit falsum esse illō de quo accusauit: ⁊ sic pari consensu se absoluūt actor ⁊ reus. Alio mō si princeps ad quē ptinet boni cōis cura qō ꝑ accusationē ipeditur accusatiōē aboleuit. Tertiū pctm̄ qō pōt in accusatore ꝓtingere est prevaricatio. Et hoc est qn̄ q̄s in accusatione adhibet fraudē malicioſe punitionē pctī impediēdo ⁊ ℞ vocaf ꝓuaricatio: q: ꝓuaricator: q̄si varicator: est q̄ aduersam ptē iuuat ꝓdita causa sua vel absc̄dendo aduersarij crimen. Nō tñ quicūq; absc̄dit vera crimina prevaricaf: sed solum q̄ fraudulēter absc̄dit ea de q̄bus accusationē ꝓponit colludens cū eo ꝓpias ꝓbationes dissimulādo ⁊ falsas accusatiōes admittēdo. Quicūq; ē se sentiūt in ℞ offendisse redeant ad cor: iuſ ⁊ peniteāt q: ꝓuaricatores fuerūt. Eſa. xlvj. Reddite prevaricatores ad cor. Sed in sacra scriptura cōmuniter vocātur ꝓuaricatores ille q̄ trāsgrediuntur legū decreta siue ꝓcepta. Et si tales leges iuste sunt moraliter peccat subiecti eis si eas transgrediuntur. Uſi sci viri potius eligūt mortes corpis q̄ transgredi tales leges: sicut ꝓ

Universidad de Deusto
Biblioteca

ħ. Mycha. vij. Ubi vnus ex illis septem fratribus dixit tyranno quid vis discere a nobis? Parati sumus magis mori q̄ patrias dei leges preuaricari. Et signāter dicit patrias dei leges: quia leges patrie siue ciuiles ⁊ cōes siue proprie ⁊ municipales nō sunt obligatorie quoad cōscientiā: nisi sint dei leges. Tunc aūt sunt leges dei q̄n sunt iuste: ⁊ tunc dicunt esse dei: q; deriuate sunt a diuina sapia: q̄ ait Prouerb. viij. Per me reges regnāt: ⁊ legū cōditores iusta discernunt. Vocant etiā p̄uaricatores q̄ post pnam pctōr iterū recidiuāt in pctā. Et rō est: q; tales q̄ prius destruerunt reedificāt. vñ ō. Bal. ij. Si q̄ destruit iterū hec reedifico: preuaricatorē me constituo. ℭ Scdo in aūcte iducta tāgit destructio nature seu vite. cū ō. q̄si spine euellentur q̄ nō tollūtur manibus. q. d. q; p̄uaricatores ⁊ pctōres neq; manu dei būfacientis: neq; manu dei flagellātis pmiserūt se carpi ⁊ euelli a pctis in quib⁹ radicez cordis habebāt infirā: saltē hoc effugere nō potērūt quin p̄ligatione mortis a mūdo euellātur. Un cōtra pctōrē impenitētē dic̄ ps. lj. Deus destruet te in finem euellet te et emigra. te. ca. tu. ⁊ ra. tu. de ter. vi. Assimilātur aūtē pctōres spinis. q; etiā sub flore sunt carpentium pungitiue: ⁊ iō ō. hic q̄ nō tollūtur manu: ⁊ sicut pctōres etiā sub flore mundane ꝓsperitatis habēt pūctiones sollicitudinū ⁊ timoꝝ ⁊ doloꝝ ⁊ etiam punctiones cōscientiarū: quas q̄dā nō attendentes esse sub sentibus delitias cōputabant. Item q; in pctōrib⁹ exardescit ignis quaricie cōcupiscentie ⁊ iracūdie in p̄ti. ps. cxviij. Exarserunt sicut ignis in spinis ics in futuro exardescet in eis ignis gehenne. Esa. xxxiij. Spine cōgregate igni cōburent. Nota q̄ rustici venies aliq̄n ad locū vel sepē plenā vepribus ⁊ spinis: licz nō tollat eas manu tñ succidit cum falcastro suo ⁊ tollit eas cum furca sua ⁊ cōgregat ⁊ succēdit igne. Sic pctōr plenus spinis diuitiarū q̄s illicite acq̄siuit: vel ꝓ violentiam rapuit: licz in vita iste nō tollat manu hominis: tamē nō poterit euadere quin etiaꝫ absq; manu hois falcastro mortis succidatur ⁊ furca diuine iusticie: que ē̄ duplici ramo. i. duplici punitione. i. aie ⁊ corporis vel ꝓ cōmissis ⁊ omissis damnat: tollatur ad penaꝫ ignis eterni. Job. xxxiij. Auferet ics diuina iusticia. violentū. i. pctōrem qui deserta iusticia aliena rapuit: absq; manu idest absq; opatiōe seu percussione hūana Tertiū malū q̄ ostenditur in auctoritate adducta esse in pctōribus est defensio malicie sue: de quo ō. si quis tangere eas volue. ⁊c. q. d. si quis tāgere voluerit spinas et pctōr vitia corrigere ⁊ maxime diuitus ⁊ potentū nō poterit hoc facere: quia non sustinebūt sed resistent ei noli me tangere dicēres: vbi corrector sit armatus ferro. i. vbi sit potēs ad sui defensionem. Sap. v. Accipiet armaturā zelus illi⁹. Et sit etiam armat⁹ lancea. i. potēs ad subiugandus ⁊ ferendum cū lancea. i. cū rectitudine ⁊ fortitudine iuste sentētie. Nā lignū lancee hz rectitudinē ⁊ ferrum ei⁹ hz fortitudinē. Et hec duo sunt necessaria ad corrigēdū potētes ⁊ diuites. s. rectitudo iusticie ⁊ fortitudo potētie. Sap. v. Jnduet p thorace iusticiā ⁊ accipiet p galea iudiciū certum galet scutū inexpugnabile equitatem: acuet autē irā dirā in lanceā ⁊ pugnabit cuꝫ illo Vel possent p̄dicta exponi tñ de pctōribus quia si quis eos tāgere. idest corrigere voluerit: tūc pctōr nō sustinet correctionem: sed armatur ferro obstinate defensiōis: q; nō vult cul pā suam confiteri sed defendit eā cum obstinatione incorrigibilitatis. Armatur etiā ligno lanceato. i. lingua detractoria q̄ percutit vitā ⁊ famā corripientis. s. Regū. xix. Nisus est saul lancea pcutere dauid. Quartū malum q̄ ponitur contra pctōres est cōminatio gehēne: q; igne succense cōburentur ⁊c. q; ictꝫ in inferno cōburētur eterno incendio licz ibi in inferno non sit sola pena ignis q̄ ostenditur. Job. xxiij. vbi dicit ꝙ transibunt ab aquis niues ad calorem nimiū. i. a vehementissimo frigore ad vehementissimum calorē. Et in ps. x. ō. Jgnis sulphur ⁊ spūs procel. pars ca. eoꝝ. Nam in igne ardor: in sulphure fetor: in spū procellarū: incessabilis torror: ics diabolus accipi pōt. Jn ꝓposita tamē auctoritate fit mentio solū de pena ignis: q; cū ignis sit maxime afflictiuus ꝓpter hoc q̄ abūdat in virtute actiua. ideo nomine ignis ois vehemens afflictio seu pena dānatoriꝫ designatur. Q̄ autem dicat despumatione. i. de peccatoribus q̄ igne succense cōburentur: non est contrarium ei q̄ dicitur Job. xx. Deuorabit eos ignis q̄ nō succenditur. Et Gregoriꝰ etiam dicit q̄ ignis ille durat inextinguibilis: qui successione non

indiget ⁊ ardore non caret: q; reuera ignis ille non succendit eo mō q̄ succenditur iste q̄ est apud nos. Ne ignis iste lignis nutritur ⁊ ab hoste succenditur: q; est artificialiter ⁊ p violentiā in aliena materiā introducti. Ex ignis ille lignis non idiget q̄b⁹ foueat: q; vel est in ꝓpria materia existēs vel ē in alienā nō p violentiā: sed p naturā a p̄ncipio intrinseco ⁊ iō nō est accensus ab hoste succēdit tñ a deo q̄ naturaꝫ illā instituit. Et hoc est q̄ dicit Esa. xxx. Flat⁹ dñi quasi torrēs sulphuris succendēs eā: Q̄ aūt addit i auctoritate adducta ꝙ cōburentur vsq; ad nihilū. Nō est intelligendū ꝙ p cōbustionez redigant i nō esse simplr: q; deus de sua iusticia hz damnat. hoi q̄ p̄ se peccauit posset esse subtrahere ⁊ eū in nihilū redigere: conuenientio: tñ iusticia est vt eū semp ad illā penam in esse reseruet. Et rō est. q; semp dei iustica hz aliq̄d mie admixtū: non solum in numeratiōe bonorum q̄s remunerat supra ꝑdignū. Is etiā in punitiōe malorū quos citra cōdignū punit. vñ in ps. cij. ō. Nō ℈m pctā nr̄a facias nobis: neq; ℈m iniq. no. re. no. Si aūt dānati redigerent i nihilū: tūc iusticia dei non haberet aliq̄d misericordie admixtū. q; nihil remaneret de eis: cui posset miam exhibere: ⁊ sic esset furor iusticie sine mitigatione misericordie. Propterea ō. Viere. x. Corripe me dñe. verūtamen in iudicio ⁊ nō in furore tuo. ne forte ad nihilū redigas me. q. d. Si corripieres me in furore iusticie: ita q̄ iudiciū tuū mie tēperamentū excluderet ad nihilū redigeres me. Dicit̄ ergo dānati i gehēne combustione ad nihilū redigi. Primo q̄dez: q; nihil ē q̄ eis ꝑdesse possit. Jtē q; de bonis amabilib⁹ ⁊ appetibilibus eis nihil remanst. Nam q̄diu viuebant in mūdo habebāt bona tpalia in re: ics nec a spe futurorum bonorū erant adhuc excluſi: ics in gehēne existentes oībus priuati sunt ⁊ bonis supernis sine eternis. quib⁹ fruunt beati. ⁊ bonis internis. s. grā ⁊ virtutib⁹: quib⁹ abūdāt iusti et etiā externis. i. tpalib⁹: quib⁹ abūdāt vi ui. Nihil ergo boni remaner in eis nisi tñ esse nature: q̄ tñ est ira miserū vt potiꝰ detestentur ipsum vt malum q̄ diligant vt bonū. Unde ℈m ꝓbatos doctores potius vellent nō esse q̄ in tanta miseria esse. Ad nihilum ergo bonorum redacti sunt: quia sic omni bono priuati sunt Unde Esa. xxx. Sp̄ūs ei⁹ velut torrēs mundās vsq; ad medium colli ad ꝑdendas gētes in nihilū. ℣

Secundo in themate

proposito agitur de offuscatione mentis: cū ō. ⁊ nescivi. Maxima em̄ mentis offuscatio est nō videre pctā sua. vñ glosa exponit nescivi. s. pctm̄ meum. Jsta est periculosa ignorantia q; sicut ille qui nescit se esse infirmum nō querit medicine remedium ⁊ ideo tendit ad mortez. Sic ille q̄ suaz nō cognoscit pctm̄ non querit remedium penitentie: ⁊ sic tendit ad mortem eternam. Et ideo Seneca dicit ꝙ initium salutis est noticia peccati: q̄n qui peccare se nescit corrigi nō vult. Et idcirco de pctōribus talibus ō. in ps. lxxxj. Nescierunt neq; intellexerunt qui in tenebris ambulant. In quibus quidem verbis tangit triplex ignorantia que in peccatoribus inuenitur.

Una est que causat ex auaritie affectu: ⁊ de hac dicit. nescierunt.

Scda est que causat ex superbie ꝓcēptu: ⁊ ꝓpter hāc dicit: neq; intellexerunt.

Tertia est ex cōcupiscentie dñatu et ꝓpter hanc dicit. in tenebris ambulant.

Circa primum attendendum est ꝙ diuites auari tantū afficiunt ad ista bona q̄ querunt vel possident exterius ꝙ nesciunt nec attendunt damna et mala que patiuntur interius. De quo habetur figura Josue viij. in viris vbis bay. qui egressi ad querendum israel exterius perdiderunt vbem interius. Sic tales auari ignorant quomodo ꝓpter ista bona exteriora perdunt bona interiora et incidunt in mirabilem ignorantiam. Admirabilis enim ignorantia esset si aliquis quando esset miser crederet se esse felicem ⁊ vnde esset pauper crederet se esse locupletem et si vnde cecaretur putaret se esse illuminandum. et si etiam quando esset nudus putaret se esse vestitum Sic accidit per omnia diuiti peccatori. sm illud Apoc. iij. Dicis diues sum et locupleratus et nullius egeo. ⁊ nescis quia tu es miser ⁊ miserabilis ⁊ pauper ⁊ cecus et nudus. Quod breuiter sic exponit. Tu dicis. idest videris posse dicere. diues sum sc̄s in possessionibus ⁊ locupletatus etiam in rebus pus. quia sufficientia habeo ad vitaꝫ. ⁊ nescis. ꝙ quantuꝫ ad aīam tu es miser ꝓpter infirmitatē culpe: et miserabilis ꝓpter reatū pene, et paup. q; priuat⁹ virtutib⁹. Cec;

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ille he diuitie sunt q̄ nos virtutib⁹ diuites faciūt. Sequif ⁊ cecus. s. p ignotātiā ⁊ malitiā offuscat⁹ ⁊ nud⁹ a bonis opib⁹. Scōa ignorātia est in pcōrib⁹ ex cōceptu supbie ⁊ iō dixit: nec intellexerunt. i. nec scire curauerūt. s. ex pceptu supbie. Job. xxi. Dixerūt deo: recede a nobis scientiā viaꝝ tuaꝝ nolumꝰ. Et sic eoꝝ ignorantia affectata ē siue volūtaria. Pōt em ignorātia esse voluntaria. vel directe vel indirecte vel p accidens Directe q̄dez q̄n aliq̄s directe vult ignorare sciam salutis vt non retrahat⁹ a pcō q̄ō amat. ps. xxxv. Noluit intelligere vt bñ ageret. Talis ergo ignorantia affectata est grauissima: q⁹ videt pcedere ex magno amore peccādi q̄ aliq̄s detrimentū scīe patiat⁹ ad hoc q̄ libere vacet pcō. Ūn talis ignorantia nō excusat pcm: nec in toto nec in pte imo magis auget. Itē pōt esse ignorantia volūtaria indirecte: vt cū aliq̄s nō adhibet studiū ad cognoscendū ea q̄ scire tenet⁹; ⁊ b est ignorantia negligētie. Et intelligit esse negligentia cū nō applicat animū ad sciendū ea q̄ cognoscere dz vel simplr vel ꝑm oē tp̄s. Ūn ignorātia iuris ad negligentiā reputat⁹. Sicut si aliq̄s ignoraret furtum vel adulteriū esse ꝓhibitū a deo. Vel etiā i aliquo casu: sicut si aliq̄s emitteret sagitta in aliq̄ loco vbi solent hoīes trāsire. Ad negligentiā sibi reputat⁹ si scire non studeat: an tūc aliq̄s trāseat: ⁊ sic talis ignorātia p negligentiā pringēs volūtaria iudicat⁹ ⁊ ē piculosa. Et de hac ignorātia dr̄ Viere. x. Nō q̄sierūt: ꝓpterea nō intellexerunt. Ūn talis ignorātia nō excusat actū sequentē a toto ꝛs a tāto, inquantū actꝰ sequēs ex eo minꝰ volūtari⁹. q̄ si scienter talē actū aliq̄s eligeret absq̄ oī ignorātia. Itē est ignorātia volūtaria p accidēs ex eo scꝰ q̄ aliq̄s directe vel indirecte vult aliq̄d ad q̄ sequit⁹ ipm ignorare. Directe q̄dez sicut ps in ebrio qui vult supflue potare p q̄ pmitt⁹ vsū rōnis Esa. xxviij. Vi q̄s pre vino nescierunt. ⁊ pre ebrietate errauerunt. Sacerdos ⁊ ꝓphēs nescierunt pre ebrietate absorpti sunt a vino ⁊c. Et nota q̄ si aliq̄s ꝓpter ebrietatem faceret homicidiū vel aliud malū: mereret⁹ duplices maledictiōes. vt dicit pba tertio Ethy. q⁹ sex duo petā facit: mun⁹ nō peccat in homicidio q̄ si non ebrius occideret. Indirecte ḃo est ignorantia p accidēs: cum aliquis negligit repellere inurgentes motus passionum: qui postea crescentes ligāt rationis vsum in particulari eligibili. ꝑm q̄ dr̄ q̄ omnis malus est ignorans. Ūn talis ignorantia silr non excusat a toto. sed a tāto ipsum actum sequentē: Ūn q⁹ motus passionum inflāmant ⁊ ligant rōnis vsum et impediunt intellectum: dr̄ de tali passione Esa. xlij. Cōbussit eū in circūitu et non cognouit. succēdit eū et non intellexit. Talis ergo ignorantijs offuscati pcōres non cognoscūt mala vndiq̄ sibi illāta. Cuiꝰ figura hr̄ Judi. xx. in filijs bēiamin: de q̄ dr̄ q⁹ non intellexerūt q̄ec oī ꝓ instare cellis interi⁹. s. a superioꝝ et dei ira. ab inferioꝝ ab inferni gehenna: a pre ante exacta male acta: a pre post et morte pcōrū pessima et pte dextera et ꝓsperitate male habita: et sinistra. i. et aduersitate ipatienter tolerata.

Tertio q̄s ignorantia ē in pcōrib⁹ ex cupiscētie dominatu: et ꝓpter hāc dr̄ q⁹ in tenebris ambulār. Ille em qui ambulat in tenebris ⁊ hꝰ vīa lubricā frequēter cadit. Sic ille cui carnis ꝓcupiscētia dominat⁹ ambulat in tenebris: q⁹ passio ꝓcupiscentie offuscat lumē rōnis sicut nebula multaꝝ densa intercipit lumen solis. Ūn Aug⁹ in lib. confessionū. Exhalabāt iquit nebule de limosa ꝓcupiscētia carnis et icalebra pubertatis ⁊ offuscabant et obnubilabāt cor meū. ita vt nō discernerē serenitas dilectionis a caligine libidinis. Itē hūt lubricū carnis: et ita per hoc diabol⁹ ipellit eū rentationib⁹ suis et ideo nō mirū si frequēter in pcm cadit. ps. xxxiij. Fiāt vie eoꝝ tene. ⁊ lub. ⁊ angelus dñi ple. eos. Et dr̄ diabolus angelus dñi non iolū q⁹ a dño fuit creat⁹ non quidē malus ꝛs bonus: rū etiaꝝ q⁹ nihil pōt facere Ꝑ nos niſi dño pmittēte ⁊ iuste cōcedēte. Ab his ergo teneb⁹ dño nos eripiat et pducat ad lucez eterne claritatis. Qui v. uit et regnat in se cula seculoꝝ Amen.

¶ De vilitate hoīs mortui. Sermo. ij.

Bo aūt sum vermis ⁊ non hō opprobriū hominuꝝ et abiectio plebis. in ps. xxi. Deꝰ ab initio dotauit hominem in tribus.

Primo in rōne: q⁹ fecit ipm aīal rōnale.

Scōo in honore: q⁹ insignauit ipm sua imagine. Gen. j. Creauit deꝰ hominem ad imaginem ⁊ similitudinem suam.

Tertio in plātiōe: q⁹ prefecit ipm aliis creaturis. Gen. j. Prefit pisc⁹ ma. et vo-

re. ⁊c. Creauit ḡ eū cū facultate rōnis. cuiꝰ nobilitate sue imaginis. ⁊ cum dignitate dñatiōis. Sed heu oñdit in ꝑbis ꝓpositi q⁹ ꝓpr ipā hoīs pcm ola Krunk i Dnus. Cm rōnal⁹ hō p pcm trālformat⁹ in brutū vñ dicit. Ego sus ꝑmis ⁊ nō hō. Honor⁹ nobilitat⁹ imaginis cōmutat⁹ in opprobrium vñ subdit. opprobriū hoīes. Et dignitas plationis cōuertit⁹ in abiectiōs cōtemptum. vñ addit. ⁊ abiectio plebis. Sed si sumantur ꝑba ꝓposita ex ꝑsona hoīs mortui continentur tria que per mortē cōtingunt.

Et primū est: q⁹ transformat⁹ er corrupti bilitate corpali: vñ dicit: ego sum vermis.

Scōm est: quia priuatur nobilitate naturali: quia non est homo.

Tertiū est. q⁹ repudiatur a cōmunitate sociali: quia opprobriū hoīm. ¶

Circa primū attēdēdū

est q⁹ corp⁹ hūanū post mortē in putredinis corruptionē resoluit⁹: ⁊ ex eis putredine ꝑmes generāt⁹: ⁊ iō dicere pōt homo Ego sum ꝑmis. s. futur⁹: q⁹ in ꝑmē resoluēdus. Et ista est mirabilis transmutatio. sez de hoīe in vermē. Nō em filius est ꝓcessus in hoīs corruptiōe sic in eiꝰ gñatiōe: q⁹ videlz in gñatiōe hoīs est ꝓcessus ab ignobiliori ad nobilius esse: q⁹ embrio sic dicit⁹ ꝑs prius viuit vita plāte: deinde vita aīalis: ⁊ vltio vita hoīs. Sed i morte ⁊ corruptiōe hoīs a nobiliori ꝓcedit ad ignobiliꝰ q⁹ pri⁹ resoluit i cadauer et aie deinde i cadauer putridū. deide corrūpit in ꝑmes ⁊ eoꝝ nutrimentū. Propter q̄ dr̄ Job. xvij. Pō putredo ⁊ filij⁹ hoīs ꝑmis.. B In q̄ bus q̄dē ꝑbis ꝑmo describitur corruptio abominabil⁹: q⁹ hō putredo. Scōo gñatio vil⁹: q⁹ filij⁹ hoīs ꝑmis. Et ꝑmo aūt istoꝝ tollit tripler gliarū q̄ ꝓsueuerūt homines gliari ꝑm carnē. Dr̄ em hō putredo: tū q̄a est ꝑm corp⁹ ex putredie gñat⁹: tū etiā q⁹ ē intra corp⁹ putredis cōtētiu⁹: tū etiā q⁹ est facilr i putredinē resoluēd⁹. Cōsueuit aūt hō aliq̄n gliari de origine nobilitate: sīc de q̄bdā dr̄ Osee. ix. Ubia eoꝝ a partu et ab vtero ⁊ a cōceptu. Sed dñs ad hāc gloriā tollendā dedit partū hoīs cū aperiōne doloꝛe: ⁊ vterū cū corruptiōis fetoꝛe: ⁊ conceptū ex humoris putredie ⁊ cū libidinis pudoꝛe ergo gliario vere nobilitatis non dz sumi a carnis gñatiōe q⁹ a q̄cūq̄ parente hō fit nat⁹: semp genitus est ex putredine. Ūn ꝛa nobilitas homis nō attēdit⁹ ex origine carnis: ꝛs ex origine ꝛtutis. Unde ꝑbo dic⁹ in. ij. Rhero. q⁹ nobile ē ꝑm ꝛtutē generis. sez q⁹ illi sunt nobiles q̄ sunt nati ex gñe digno ⁊ ꝛtuoso. Sed si nat⁹ ex gñe nobili ⁊ virtuoso degenerat: puto q⁹ sit vilis ⁊ vitiosus: sicut etiā videmus in q̄busdā terris naturaliꝛ accidere q⁹ ex bono fromento nascit⁹ malū bladū. Et silr plerūq̄ ptingit q⁹ ex nobili ⁊ virtuoso gñe: nascit⁹ hō inutilis vel mal⁹: tūc si talis velit se iactare de nobilitate gñis: pon⁹ est ei talis factātia ad ignominiā q⁹ ad gloriā: eū non sit generosus: quia degenerat a nobilitate ne est gliari de putredine. Unde dr̄ Job. xxvij. Putredini dixi ꝑ meus es. Quāq̄ hō hō cōsueuit gliari de carnis pulchritudie siue formositate. Sed etiam ḃ gliatio mentis est: q⁹ cum corp⁹ hoīs sit plenū putredine silr est sepulcro dealbato: q̄ dū foris apparet hoīb⁹ ꝑ speciosum: ⁊ int⁹ plenū ē ꝑ uitia ⁊ cadaueris putredine. Et sic refert Boetius Arist⁹ dixisse. Si lynceis oculis hoīes ꝓtērētur: none illud pulcherrimum alcibiadis corp⁹ introꝑspect⁹ viscerib⁹ feti dissimū videret⁹? Sike est corp⁹ hoīs quantūcūq̄ pulchū appeat cumulo sterq̄linij q̄n est niue cooperti⁹ q⁹ extra hꝰ niuis candoreꝝ; ⁊ desubter sterq̄linij fetoꝛe: ꝯ gliari de pulchritudine carnis est gliari de cooptura putredinis. Et iō dr̄ Prouerb. xxj. q⁹ fallax gra ⁊ vana ē pulchritudo. Ūn etiam extrinsec⁹ pulchritudo corꝛpis ex modica infirmitate putrescit. Job. vij. Induta est caro mea putredie. Quāq̄ vero gliant⁹ hoīes tē faciūt fieri sepulcra sumptuosa: ⁊ iubēt fieri solēnia funeralia. Dꝛ q̄d ꝓsunt istaꝝ vel aie defuncti vl corꝛis? certe corꝛi nihil facit pl⁹ esse i alto q⁹ i imo sepulto. Sicut narrat Valeri⁹ maximus dixisse theodoꝛū cyzeneū q̄n iussus est a lisimacho rege crucifigi. Tūc em dict⁹ theodorus dixit ei. Nec crux purpuratis tuis terribil⁹ est mea tresca. Ūn siue sepeliat⁹ i alto siue sepeliat⁹ in humo siue in marmore siue i muro: opꝛbus. Job. xiij. Quasi putredo cōsumēdus sum: ⁊ q̄si vestimentū q̄ comedit⁹ a tinea. Quātū ḃo ad aiaꝝ si talē sepulturaꝝ pōposaꝝ hō sibi fieri ꝓpt⁹ hoīm gliaꝝ ꝓcurasset

Universidad de Deusto
Biblioteca

dico ꝺ ſibi obeſſet: ⁊ de iſta vana gl̃ia acri
ter puniret. Et ĩ ſepultura cadaueris nõ
eſt op⁹ oſtẽtatiõis ⁊ elatiõis: ſz poti⁹ deie
ctiõis ⁊ hũiliatiõis ⁊ deteſtatiõis. Oõ ꝑz
qz ſz mlti deducãt ipz et ſociẽt vſqz ad ſe
pulcrũ: null⁹ tñ velet eum ſociare in ſepul
cro, vñ Eſa. xxiij. ór morieñti. Quaſi cadaver
putridũ nõ habeẽ ꝓſor: tiũ. Scõo ꝓſiderã
da eſt in auctre ꝓallegata gñatio vil̃ q̃ ꝓce
dit ex corruptiõe: qz filj⁹ hoĩs ẽmis. Et ꝑ
ħ intelligi tã de ẽme ſpũali q̃ de ẽme cor
porali qz enim corruptio vn⁹ eſt gñatio al
teri⁹: ſic in hoĩe fit duplex corruptio: ira et
duplex gñatio. Fit ei in aĩa corruptio ſpi
ritualis ꝑ pctm̃. vñ in ꝑs. xiij. de pctõib⁹
ór. Corrupti ſũt ⁊ abomi, fect̃ ſunt i ſtu. ſu.
Et de tali corruptiõe ouĩ ẽmis ſpũalis. ſ.
ꝓſcie remorſus. Qz ór ẽmis inquãtũ ouĩ
ex putredine pcti ⁊ aĩam affligit: ſic ẽmis
corpalis ex putredine ox⁹ affligit pungen
do. et iſte ẽmis in dãnat̃ erit imortalis. i.
indeficiẽs. ẽm illõ Eſa. lxvj. Vermis eorũ
nõ moriet̃. Scõo fit in hoie corruptio cor
poral: ſicut q̃n cor⁹ ei⁹ putreſcit poſt mor
tẽ. Et tũc er eo ſlue in eo vermes generan
tur: q̃ etiam er ipo paſcunt. vnde Eſa. xiij.
Subter te ſternet tines ⁊ opimẽtũ tuum
erũt ẽmes. Ergo q̃ corpus ſuũ delitijs im
pinguat: bonã eſcã ẽmibus ꝓparat. C

Secũdo oſtẽditur ĩ the

mate aſſũpto q̃ hõ ꝑ mortẽ priuat̃ nobili
tate naturali. cũ dic. ex pſona defectꝰ: ⁊ nõ
hõ ſup. ſuꝰ. Et rõ eſt: qz hõ dicit q̃d cõpoſi
tũ ex aĩa rõnali ⁊ corꝑe. Et ĩõ ꝓpie loq̃nẽ
do aĩa ſola nõ eſt: hõ: ſed ꝑs hoĩs: ⁊ multo
magz̃ cor⁹ q̃ eſt ꝑs mĩn⁹ ꝓncipalis: ⁊ de
ħ ꝓncipal̃r dic̃. nõ hõ. ſ. de corꝑe mortuo.
Sed attẽdendũ eſt q̃ duob⁹ modis ór ali
q̃s ab eſſe hũano deficere. ſ. ꝑ mortẽ ſpũa
lẽ ⁊ naturalẽ. Nã ꝑ mortẽ ſpũales culpe ſi
ue pcti deficit ab hũana dignitate: q̃ ꝑdi
ta aſſimilat beſtijs: ⁊ ór q̃ſi non eſſe vt hõ.
Sed ꝑ mortẽ naturalẽ ór nõ eſſe hõ qz de
ficit ab hũana integritate. Sciẽdũ eſt aũt
q̃ ꝓncipalis dignitas hoĩs in rõne conſiſtit
qz in ħ ab aliis aĩalibus hõ differt qõ eſt
aĩal rõnale Sed ſicut dic̃ btus Ber. Quid
beſtialius hoĩe rõnẽ habẽte ⁊ rõne nõ vtẽ
te: Vñ etiã ꝑbus in ꝓmo meta. inter ho
mĩnẽ ⁊ aĩalia cetera hãc differẽtiã ponit:
qz alia aĩalia oĩa memoria ⁊ imaginatio
nib⁹ viuũt: hoĩa ho genus arte ⁊ rationi
bus viuit ꝙ ꝙ ẽm rationẽ nõ viuit ſz ꝓ rõ
nẽ facit: ſequit̃ q̃ nõ inter hoĩes: ſz poti⁹
inter beſtias debeat computari. Et ideo di
cit ꝑs. xlviij. Võ cũ honore eſſet. ſ. ratiõis
non intellexit: ⁊ ideo cõparat⁹ eſt iumẽtis
inſipiẽtib⁹ ⁊ ſilis factus eſt illis. D In
quib⁹ q̃dẽ ħbis poſſumus ꝓſiderare tria.

Primo quidẽ hominis dignitatẽ: cũ di
citur. homo cum in honore eſſet.

Scõo eius cecitatẽ: quia non intellexit.

Tertio eiꝰ vilitatẽ: q: ꝓparat⁹ ẽ iumẽ ⁊c

Circa ꝑmũ nota q̃ i magno honore po
ſuit deus hoĩem q̃n poſuit eo imgiñẽ ⁊
ſilitudinẽ ſuã ⁊ fecit eũ dñz oĩs creature.
Eſt eñ in hoie magno dei. i. toti⁹ trinita
tis ⁊ ħ imago attẽdit̃ in hoĩe: ſz actus in
tellect⁹ ⁊ volũtatis ꝓut ex noticia rei quã
habem⁹ q̃ repreſentat patrẽ: cogitãdo inte
rius ꝓcipim⁹ verbũ q̃ ꝓnã filij repſen
tãt: ⁊ ex ħ in amorẽ ꝓcedim⁹ in quo ſpi
rituſſancti pſona repꝛeſentat̃. Sed ħ tria
ſunt i vna mẽtis eſſentia: q: vna eſt eſſen
tia trũ pſonarũ. Non eñ poterat hõ fieri
ad pulchꝛis exẽplũ q̃ ad exẽplũ imaginis
diuine. Sup hoc fecit de⁹ hoĩ alium hono
rẽ: q: ꝓpoſuit eũ oĩbus creaturis: ⁊ tõ di
cit ſcã trinitas Heñ. ſ. Faciam⁹ hoĩem ad
imaginẽ ⁊ ſilitudinẽ noſtrã: ⁊ ꝓſit piſcibus
maris ⁊c. Sed tñ pctõres ꝓ honore red
dũt deo iniuriã: ⁊ bñficiuꝫ dñationis ſibi
date cõtenũt. Primo quidẽ q: imaginem
dei in ſe fedare non verentur ⁊ deformate:
ſiue ꝑ pctm̃ ſuperbie ſiue luxurie ſiue auarꝛ
cie: q̃ eſt tripler imago imaginantis ima
gini ꝓraria. Nam ſuꝑbia oponit̃ ꝓfio po
tentie: luxuria filij ſapientie: ⁊ auaricia ſpi
ritui ſcti bonitati ⁊ cõcationi. Propterea
ór Ro. ſ. mutauerũt gloriaꝫ incorruptibil
dei in ſilitudinem imaginis corruptibilis
hoĩs ⁊ volucrũ ⁊ q̃drupedũ ⁊ ſerpẽtũ. Nã
in volucrib⁹ q̃ alte volãt intelligunt ſuper
bi in q̃drupedib⁹ luxurioſi ꝓpter corꝑ⁹ ex
q̃tuoꝫ elemẽtis cõpoſitũ in q̃ exercẽt luxu
ria. Per ſerpentes ho terre inhereẽtes ⁊ de
puluere terre viuẽtes ſignificantur auari
terrenoꝫ cupiditate occupati. Legitur q̃
theodoſius impator⁹ multos occidi ꝓpter
imaginẽ ſiue ſtatuã vroris ſue fedarã ſue
deſtructã. Vñ multo magis digni ſũt mor
te q̃ fedãt imagiñẽ diuinam. In eo aũt q̃
deꝰ ꝓpoſuit hoĩem piſcib⁹ ⁊ volatilibus ⁊
beſtijs: oſtẽdit quale ꝺ⁹ eſſe dominum ra
tionis in homine: quia debet ꝓeeſſe piſci

bus. i. paſſionibus cõcupiſcibilis: vt ſunt
amor gaudiuꝫ delectatio. ⁊ hmõi q̃ diligũt
aquas deliciarum. Item volatilibus ideſt
paſſionibus irascibilis: vt ſunt ira: timor:
audacia ⁊ ſimilia. Itẽ debet dominari be
ſtijs. i. exterioribus ſenſibus quos habem⁹
cõmunes cum beſtijs. Qui ergo imaginem
dei deformãt ⁊ a paſſionibus ſuperati deũ
offendunt: ꝑz q̃ ꝓ honore ⁊ beneficio rece
pto iniuriã rependunt. Vñ de quocũqz tali
ór Eccli. xxix. Pro honore et beneficio red
dit illi contumeliam. E Secundo in
auctoritate allegata oſtendit ꝑs. hominis
cecitatem: qz non intellexit. gloſa. ſuam di
gnitatem que quidẽ dignitas apparet in
quibuſdaꝫ nobilib⁹ ꝓpꝛietatib⁹: quas de⁹
dedit homini ſup oĩa alia aĩalia ſicut eſt q̃
eſt aĩal intellectuale. i. q̃ põt intellectuali
bus cõſiderationibus ſpeculari et in eis de
lectari: qõ eſt quaſi paſci pane angelorum.
Et ꝓpterea ór in ꝑs. lxxviij. q̃ panem ange
lorum mãducauit hõ Vñ qñ hõ ꝑtermittit
ſtudio cõſiderationis ſpiritualis ſolũ circa
ſenſibilia occupat̃: nõ intelligit dignitatẽ
ſuam: qz ꝑtermittit cibo angeloꝝ. i. delecta
tione intellectuali. vnde quaſi cibo beſtiali
ideſt delectatione ſenſuali. Adhuc aũt ħ
facit ad dignitatẽ hoĩs vt per intellectum
eleuari poſſit vſqz ad contẽplationem diui
noꝝ. Quia ſz de diuinis hõ poſſit parum
capere in vita iſta: tñ ſicut dicit ꝑbs in de
partibus aĩaliũ. illud modicuꝫ qõ capere
poſſum⁹ delectabili⁹ eſt q̃ oĩa alia q̃ ſunt
apud nos. Et ideo dicit Greg. q̃ qñ aliquid
eternum mente capimus: tam non in hoc
mundo ſumus. Et ideo int erduꝫ ſancti ho
mines ex tali delectatione ita capiunt̃. vt
quaſi nõ aduertant ſi ſint in corꝑe an extra
corpus. ẽm illud apl̃i. ij. Coꝛ. xij. Scio ho
minẽ ſiue in corꝑe ſiue extra corpus neſcio
de⁹ ſcit raptum hmõi vſqz ad tertiũ celuꝫ.
Quando ergo aliquis homo ſpreta cont̃
platione dei: occupat̃ tantũmodo circa cõ
templationẽ mũdi nec in iſtis recognoſcit
deum: talis non intelligit ſuã dignitatẽ. ⁊
ideo quaſi in vanũ eum habet. Propter qõ
ór Sap. xiij. Vani ſunt omnes homines
in quibus nõ ſubeſt ſciẽtia dei. Nam ex his
que vident bona non potuerunt intellige
re eum qui eſt. neqz operibus attẽdentes
agnouerũt quis eſſet artifex. Item facit ad
dignitatem hoĩs. q̃ eſt aĩal diſcipline perce
ptibile ꝓpter rõnis vſum. Vñ hõ qui non
vult diſcere aliquã ſcientiã nec facit filios
ſuos ſtudere. nõ intelligit ſuaꝫ dignitatem
nec aduertit illud qõ dicit. Seneca q̃ ociũ
ſine litteris mors eſt ⁊ viui hoĩs ſepultura
Et Prolo. dicit almageſt i. q̃ non eſt mor
tuus qui ſciaꝫ viuificauit: nec fuit pauper
qui intellectũ poſſedit. vñ de hiſ qui nihil
addiſcũt ór in ꝑs. lxxxj. Neſcierũt neqz in
tellexerũt in te. am. Itẽ facit ad dignitatem
hoĩs q̃ eſt aĩal amicabile ẽm oẽ gen⁹ ami
citie. eo. ſ. q̃ amicitia tñ ſola ciuꝫ eſt q̃ vt
ꝑbs dicit in. viij. Ethi. ſine amicis nullus
eligeret viuere. etiam reliqua bona habẽs
Et in hoc differt etiã homo a brutis. q̃ non
habent amicitie ſpeciẽ. ſz fit in eis amor ali
cuiꝰ cõplacentie ꝓpter cõnutritionẽ vel cõ
cupiſcentiã: ſz non eſt in eis amicitie dele
ctatio ẽm electionem. Ille ergo q̃ neſcit ali
quẽ amicũ habere vel tenere ſicut eſt hõ vl
nimis iracũd⁹ vel nimis cupid⁹ vel nimis
ſuſpitioſus. talis etiã non intelligit ſuã di
gnitatẽ: ⁊ ſicut ille q̃ hꝰ amicitias turpes
⁊ inhoneſtas: Et ĩõ dicit Tulli⁹ lib. de ami
citia. Hec prima lex in amicitia ſanciat̃. vt
neqz rogem⁹ res turpes neqz faciam⁹ roga
ti. Qui ergo ꝺ⁹ iũ facit̃ nõ intelligũt ſuam
dignitatem. Eze. xxij. Inter pollutũ ⁊ mũdũ
non intellexerũt. Itẽ facit ad dignitatẽ ho
minis q̃ eſt aĩal cõiugabile. eo q̃ legibus
ordinatis faciat honeſtas nuptias. Illi er
go miſerrimi hoĩm q̃ occupati vel infecti
ſodomitico vitio nolũt ꝺhere mr̃imonium
et illi q̃ nõ legitime matrimonia contrahũt
vl qui ꝺcto matrimonio i adulteria cadũt
vel qui etiaꝫ mr̃imonio ipſo beſtialiter vtũ
tur oẽs inquã iſti nõ intellexerunt ſuam di
gnitatẽ. ſz beſtijs cõparant̃. Vñ in ꝑs. xxxij
Nolite fieri ſicut equ⁹ ⁊ mu. q̃. nõ eſt intel.
Vñ exponẽs hoc angelus Zo b. vſ. ait. In
eos q̃ p̃ ſugia ita ſuſcipiũt vt deum a ſe ⁊ a
ſua mẽte excludãt. ⁊ ſue libidini ita vacent
ſicut equ⁹ ⁊ mul⁹ q̃b⁹ non eſt intellect⁹ ħz ſup
eos demoniũ ptãtes. ℣. Tertio poſſumus
ꝓſiderare i auctre ꝑs. ſupius allegata hoĩs
vilitatẽ. cũ ór. cõparat⁹ eſt. ſ. nõ ex natura
a deo data. ſz ex culpa cõtracta iumentis i
ſipientib⁹ ⁊c. Nã ẽm Boe. Cũ hõ ſit medius
inter deũ ⁊ beſtias: eũ dimittit dignitatem
humanã ſ. nõ ꝓuendo ẽm rõnem. ſz ẽm ali
quã ſordinatã paſſionem: cuiꝰ i diuinã natu
digaſ. Unde ẽm diuerſas paſſiones diuer
ſis beſtijs efficitur ſimilis. vt dicaſ fieri per

Universidad de Deusto
Biblioteca

concupiscentiã potens: per iras carnis per fraudulentiã vulpes: p rapinã leo: t ñc de alijs: qõ plato vocauit secundas afarum in corporationes. Vñ Eccls. iij. Dixi in corde meo de filijs hoim vt probaret eos dñs et ostenderet similes esse bestijs. B

Tertiũ malũ quod cõ

tingit ex morte est q: hõ mortu⁹ repudiat a communitate sociali. vñ dicit ex psona defuncti. opprobriũ hoim supple sum t abiectio plebis. Vbi notandum q⁹ corp⁹ hois mortui efficit putridũ t fetidũ: t rõne putredinis est i opprobriũ. Vñ dicit Augu. q⁹ putredo t vermis est opprobriũ hũane conditiõis. Vñ cõperit defuncto illud ps. xxx. Fact⁹ sum opprobriũ vicinis meis valde: t timor notis meis. Qui. vi. me. fo. fu. a me ob. da. sum. tã. mor. a corde. Vbi attẽde miradiles t ñias mutationes. Nã ille q erat viu⁹ honorabilis. post mortẽ efficit opprobriũ putredinis. Ille cui⁹ societas dũ viuebat. pstabat securitatẽ cũ est mortu⁹ incurrit timorẽ etiã notis suis. Dũ viuebat cũ de fideiio videbaf ab his q fugiũt ne mortuũ videãt. Et qui erat celebris in hoim fama t recordatiõe: postq̃ defunct⁹ est oblitõi datur a corde et suor⁹ charor⁹. Hel possunt predicta verba exponi de conditione flebili cuiuslibet peccatoris qñ erit in vltimo iudicio. Tunc enim dicere poterit quilibet peccator factus sum opprobrium.

In quibus quidẽ verbis primo ostẽdit ꝺditionẽ suã esse vituperabilẽ. ꝑpter maledictũ: cum dicit. factus sum opprobrium.

Scõo formidabilem ꝑpter tormentum cum subdit. et timor notis meis.

Tertio detestabilem ꝑpter delictum. cum addit: qui vi. me. fo. fu. a me.

Quarto miserabilem ꝑpter despectus q: ob. da. sum tã. mor. a corde.

Ostendit ergo primo ꝺditionẽ suã vituperabilẽ: cũ dicit fact⁹ sum opprobriũ. Opprobriũ em̃ ficut dicit papias ꝺr crimen vl maledictum. Et vt roꝫ mõ pcẽres sustinebũt opprobriũ. f. ex crimine. f. qr oẽ crimen eor⁹ efficiet oĩb⁹ manifestũ t tũc oẽs erunt vicini et presentes. Hrẽ ex maledictiõe: cuꝫ dicet eis iudex illud Mat. xxv. Discedite a me maledicti in ignẽ eternum. ps. lxxvij. Percussit inimicos eor⁹ in posteriora: opprobriũ sempi. de. e. Posteriora nãq xpi fuerũt beneficia gr̃e t mie q exhibuit i primo aduentu. Sed posteriora erunt iudicis ultricie. que facier in scõo aduentu: et tunc p cuncter inimicos gladio saie sue: t dabit eis opprobrium eis maledictiõis eterne. Scõo erit eor⁹ ꝺditio formidabilis ꝑpter tormentum: qr ibunt in ignem eternuꝫ. et ideo dicit. timor no. meis. Illi non erunt sancti: qr tunc. f. in iudicio erũt noti boni malis t mali bonis. Non aũt hoc nunc est notum qui sunt dãnandi vel saluãdi: ls in iudicio notum erit: et ideo notis meis. f. sanctis q̃ noscent: t videbunt dãnationem meaꝫ. De ipa dãnatiõe mea erit timor. f. qr tũc mortẽ erit eis notũ q̃ timẽda fuerit illa dãnatio qua recipiet tunc q̃libet malus. Spec. xvij. Zõge stabũt ꝑpter timorẽ tormẽtor⁹ idest ꝑpter timẽda tormẽta. Tertio ostẽdit eor⁹ ꝺditio eẽ detestabilis ꝑpter delictum cũ dr. q videbãt me. fo. fu. a me. Notandus q⁹ sicut sancti viri videtes in mundo petõres male ager fugiũt eor⁹ pcã ita i iudicio qñ viderunt ipsi⁹ tormenta. vñ Diere. l. Fugite de medio babylonis. i. a principatiõe cuncter pfusibilis hois petõis. vt saluet vnusq̃sq aiam suã. Nolite cadere sup iniquitatẽ eius qm̃ tps vltionis eius est dño: t vicissitudinẽ ipse retribuet ei. Quarto ostendit petõris dãnandi ꝺditio esse miserabilis ꝑpter despectũ. Ita em̃ despiciet a deo t sctis q⁹ videbit ab eis esse ꝑpetue oblitioni tradit⁹. t ideo dicit oblitioni dat⁹ sum a corde. f. dei t sctoꝫ tanq̃ mortu⁹. f. eterna mente. Osee. j. Non adda vltra misereri sꝛs domui hoim oblitiscar eor⁹. Job. xviij. Oblituscatur illius misericordia. Sed iteruꝫ corpus hois mortui rõne fetoris abijcit a plebe et a cõsortio hoim. f. duꝫ sepelit ne suo fetore inficiat. Et ideo vltimo dicit in themate ex psona defuncti. t abiectio plebis. sup. fu. Vñ qui olim sequebant eum nũc abijciũt tanq̃ quid abominabile t inutile t abscondunt in sepulchro ne amplius videant ꝓm. Vñ cõperit ei illud Jone. ij. Abiect⁹ sum a ꝓspectu oculoꝝ. Sed talis abiectio hoim nihil obest his qui nõ abijciunt ls recollis gunt a deo in celo. Nã in talib⁹ deus inhabitat per gloriã t non abijcit eos ad penã. Vñ talib⁹ dicit deus. Leui. f. xxvj. Ponã tabernaculũ meũ in medio vestri et non abijciet vos aĩa mea. Doc aũt erit in celo i gloria paradisi. Ad quã deus ꝛc.

¶ De bonis quibus priuati sunt mortui.

Mortui nihil no

m

uerũt amplius: nec habent vltra mercedẽ: qr obliuiõi tradita ẽ memoria eor⁹. Ec clꝰ. ix. Nihil videf esse qõ ista redãt contẽptibilia hoĩ bona ꝑsentis vite sicut ꝓfunda cõsideratio mortis. Vñ beat⁹ Piero. dicit q⁹ facile cõtẽnit oĩa qui semp cogitat se eẽ moriturũ. Et hui⁹ rõ eẽ põt: qr tato aliquid reddit magis ꝓtẽpnbi le quãto magis ei⁹ defect⁹ appet. Ex mors maxime facit hoĩ appere defectũ bonorũ ꝑsentiũ ex eo q⁹ patenter ostẽdit q⁹ illa bona ꝑ quib⁹ habẽdis hoies magis laborãt dũ hic viuũt: illa oĩno tollunt ꝑ mortem. Nã quidã maxime laborant ꝑ vita sustentãda t ꝓseruãda: quidã aũt ꝑ scia addiscẽda vel vrenda: t quidam ꝑ mercede pecunie ꝓgregãda. t nõnulli ꝑ fama sui t memoria ertẽdẽda. Ex oĩa hec salomõ ỻbis ꝓpositis oñdit q⁹ totaliter tollunt ꝑ mortẽ. f. t vita. qr mortui. t scia. qr nihil noue runt ãplius. t mercedis seu lucrũ. qr nõ hñt vltra mercedẽ. t fama siue memoria. qr oblitradi. est me. ꝛc. A Zãgunf ergo qttuor bona quib⁹ hoies priuanf per mortes.

Nã ꝓmo ꝑuanf actu vite. qr mortui sũt

Scõo visu scientie. qr nihil no. am.

Tertio augmẽto pecunie. qr nõ hñt amplius mercedẽ. i. lucrum de aliquo ope suo.

Itẽ affectu amicitie. qr obli. tradi. ẽ me.

Circa primũ aduertẽdũ

est q⁹ plãte siue arbores tpe veris t estatis habẽt vitã manifestã t amabilẽ t decoros qr frõdib⁹ vestiunf. floribus adornanf. t fructibus sapidissimis adimplenf. ls tpe hyemis qñ sunt oĩno spoliate oĩb⁹ predictis videnf esse vt mortue t habẽt vitã absconditã intra se. Sic etiã hoies dũ in mũdo existẽtes adornanf frõdib⁹ diuitiarũ t floribus delitiarũ t fructib⁹ bonoꝝ. videnf habere vitam amabilẽ t notã. Sed postq̃ ꝑ mortes fũt oĩb⁹ expoliati t remanet cadauer erase videnf esse oĩno mortui. t ñ remanet vita i aĩa q̃ ẽ absconꝺita est ls deo sit nota. Vñ posset dici mortuis qõ dicit Collos. iij. Mortui em̃ estis t vi. ve. absco. est cũ xpo in deo. B In quib⁹ q̃dẽ verbis ꝺm quandã allegoriã sumptis agitur de tribus.

Primo de hoim corruptibilitate. f. per mortem. cum dicit mortui estis

Scõo de alaꝝ ĩmortalitate. quaruꝫ vita remanet t post mortẽ corpis ls sit absconꝺita nobis: vt subdit. t vita ve. absco.

Tertio ó seroꝝ felicitate q̃ ẽ cũ xpo i deo

Circa primũ aduertẽdũ est q⁹ illi dicũf mortui q̃ sunt vita priuati. Est aũt triplex vita q̃ hõ priuari põt. f. nature: gr̃e: t glie Quida ergo dicunf mortui: qr priuati sunt vita nature. Et hanc priuationẽ t mortem nulli⁹ hoim euadere põt. qr q̃diu hõ viuit semp ad mortẽ tẽdit. sicut nauta navigãs semp mouef t nauis semppadit etiã si dormiat. Sic est de hoĩe t de morte. vñ puer qñ nescit statis vocẽ doloris emittit qñ iã sentire incipiat calcei mortis. Mors em̃ cuilibet facit suas monitiões vt cõpareat cotã ipa t recipiat iudiciũ sue curie. Quid em̃ est canicies in capite. pallor t rugę i facie: turbatio oculoꝝ. amissio dẽtiũ. nisi missiones mortis. Unde põt dici cuilibet. Mors salutat vos. Et iõ dr Eccls. xliij. Bene facte cũ t deo dignas oblatiões offer. Memor esto qñ mors nõ tardat. Ipa em̃ nec ꝑpter regẽ nec ꝑpter papã differet ꝑ vnã diẽ. Vñ nec rõne dignitatis nec rõne fetitaꝫ parcit alicui. Et iõ indei arguẽtes ỻ rpm dixerũt. Jo. viij. Abrahã mortu⁹ ẽ t pphete mortui sũt. t tu dicis. si q⁹ sermonem meũ seruauerit mortes nõ gustabit in eternũ. Ex rps nõ loqbaf de morte corpali. sꝛs de spuali qõ illi nõ intelligebãt. Quidã vo dicunf mortui: qr sunt priuati vita gr̃e. f. ꝑpter culpã. Et ista mors q̃ dr mors culpe hꝫ filiatudinẽ cũ morte nature: q̃ aliqñ ex diuersis egritudinib⁹ causaf ẽm illõ Diere. xvj. Mortib⁹ egrotãtium morient Sunt em̃ diuersa pcã q̃ diuerse egritudines q̃b⁹ spuali⁹ hoies moriunf. Et sunt aliq̃ intra vterũ q̃dã egritudines dolorose q̃ multũ affligũt. t sic pcã intra pscĩam Qꝺ figuraf. ij. Paral. xxj. Ubi dicũ ẽ Joras q̃ fecerat multa mala nec secut⁹ fuerat dñm sicut Josaphat. Tu egrotabis pessimo languore vteri. Pessimo lãguore vteri laborat q̃ hꝫ venenũ pcti. vñ sequif q⁹ languore egrotauit t vita caruit. languore qtit. Et mortu⁹ ẽ infirmitate pessima. f. more pcãi. ij. Paral. xvj. Egrotauit asa dolore pedũ vehemẽtissimo. Asa interpraf ex deo. Talis egrotat dolore pedũ. i. affectionũ hꝫ em̃ malã affectionẽ carnalitaꝫ cupi

Universidad de Deusto
Biblioteca

ditatis ⁊ vanitatis. Nec in infirmitate sua q̄fiuit dñm p pniam: ⁊ mortu⁹ ē nō solū. s. i corpe ſ⁹ etiā in aīa. Quidā do dicunt mortui qi sunt priuati vita glie: sicut dānati q̄ sunt in inferno. Et illa mors inferni hꝫ ſilitudinē vmbre: hꝫ em̄ ſilitudinē vmbra cuꝫ illo cui⁹ est vmbra: ⁊ tamē nō est illud. Sic mors iferni hꝫ ſilitudinē cū morte corpali ⁊ tñ nō est illa. Jn hoc em̄ assimilat q̄ nulla pena ē maior ea. Jn b aūt discōueniunt q̄ mortu⁹ quātū ad corp⁹ nullā penā sentit vel lesionē. Sꝫ isti nō sic: bene em̄ esset eis si ita mortui essent in iferno q̄ de amissione glie nō dolerēt vel penā iferni nō sentirēt. Sꝫ nō ē sic: qr post mortē corpis viuūt in aīa: sed rn̄ mortui sunt. ps. lviij. Veniat mors sup illos ⁊ descen. in infer. vi. Ītm mors depascet eos herba em̄ pascit: ⁊ iterū crescit vt iterū pascat. Sic quātūcūq; puniāt adhuc viuūt vt semp puniāt. Et iō dr Apoc. ix. Desiderabūt mortē ⁊ fugiet mors ab eis

Scō in aucte allegata agit de aīab⁹ immortalitate: q̄ inuit: cū dr. vita vra. i. aīab⁹ vrāꝝ ablcōdita est. s. a vobis hic viuētib⁹ Job. xviij. Ablcōdita ē ab oculis oīs viuētiū. Hoc aūt facit de⁹ vt maiꝫ sit merituꝫ fidei nr̄e dū. s. credim⁹ q̄ nō videm⁹. i. vitā ⁊ statū aīaꝝ post mortē: qr bti q̄ nō viderūt ⁊ crediderūt. vñ ps. xxx. Ablcōde eos i ab. ka. tue. Jn hoc ablcōdito aīe sctōꝝ maria dulcedine pfruunt. s. diuine visionis. de q̄ ps. xxx. q̄ magna mltitudo dul. tue do. quā ab tim̄. te. Sic ergo q̄ sūt mortui deo tñ viuūt: qr nō est de⁹ mortuoꝝ sed viuētiū. Ītm adhuc in viuentib⁹ vita coꝝ. vt dr Eze. vij. Alia em̄ hoīa incorruptibilis est bn̄s in se imagine incorruptibilis dei. Et ps etiā in corruptibilitas aīe intellectiue. p̄m Aug. er eo q̄ susceptibilis est incorruptibilis ⁊ rsitatis. Nā sicut dicit phs in. vj. Ethi. Oē q̄ recipit in aliquo est in eo p̄m ptātē ei⁹ in q̄ recipit: ⁊ nō p̄m ptātē ei⁹ q̄ recipit. Et iō si incorruptibilis vitas recipit ⁊ est in intellectu aīe q̄vocat adept⁹: ops⁹q; ipe incorruptibilis sit. Et iō dicit Alfragan⁹ i lib. de intellectu ⁊ intelligibili: q̄ oēs phi radicē imortalitatis aīe posuerūt in intellectu adepto. vñ ps. cxviij. Jntellectū da mihi ⁊ viuā. Et iter. Alia mea illi viuet. s. deo

Tertio agit in aucte p̄dicta de sctōꝝ felicitate. q̄. s. est cū rpo in deo: qr si sunt heredes dei: coheredes aūt rpi sicut aplūs dicit Rō. viij. Habēt em̄ bti simul cū rpo vitam eternā in visiōe diuinitatis. i. in cognitiōe beatissime trinitatis ⁊ vnitatis diuine essentie. p̄m illō Jo. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscāt te solū verū deū ⁊ quē misisti iesum rpm. Sic pſentari pōt vt cognoscat te. s. patrē ⁊ filiū tuū. s. iesum rpm quē misisti esse solū in pnō verū deū: ſ⁹ cū his itelligit etiā spūsscrās: q̄ est vtriusq; cōnectio Xpo ergo inquātū deo est simul cū pre bti ficās eos i sui cognitiōe: ſ⁹ inquātū hō est simul btificat⁹ cū eis in dei visiōe. Et sic p⁹ q̄si q̄dā allegorica expositio p̄dicte auctoritatis apli. Sed lr̄alis expositio est: mortui em̄ estis. s. pctō p baptismuꝫ vel pniam: vita vra. s. futura eterna ⁊ imortalis: absc̄ōdita est vobis nunc q̄ est cū rpo: qr tā imortalis vite resurrectio quē vos habetis cuꝫ rpo inchoata est vobis in rpo capite et sic in deo: idest in virtute dei. E

Secundo in themate

assumpto ostendit scō bonū quo mortui sunt priuati. s. pfectu scie. vñ subdit q̄ nihil nouerūt amplius. s. post mortē. Oō q̄dā sic intellexerūt q̄ nihil de scia hic acq̄sita remanet post mortē in aīa separata: q̄b⁹ etiā dictū apli. s. Coꝝ. xiij. fauere videt dicētibus Siue sciētia destruet. ⁊ p̄m illud nō est vera q̄ cū itellectus fit corruptibilis ⁊ rem⁹ neat in aīa separata. sicut p⁹ per p̄m. i. ti. Metaphisice, vbi dicit q̄ aīa est talis dispositiōis vt possit separari nō tota sed intellectus Et quo p⁹ q̄ intellect⁹ q̄ est pars aīe cū ea separat. Remanēte ergo intellectu op⁹ q̄ remaneāt etiā scia. s. scie habit⁹ qui est in eo acq̄sit? Ītm Viero. dicit. Discemus in terris quoꝝ scia nobis pfueret in celis. Illud aūt q̄ dicit apls non sic itelligit q̄ destruat scia quātū ad habitū scie q̄ est in itellectu, ſ⁹ quātū ad modum sciendi q̄ nūc est: qr nec⁹ p sensuꝫ acq̄rem⁹ scias sicut nūc facim⁹: nec act⁹ q̄ sideradi siue itelligēdi erit p̄ q̄uersionē ad fātasmata sicut nūc est. Et iō quidā alij exposuerūt p̄dictū verbuꝫ q̄ nihil nouerunt amplius. i. q̄ nihil actu recordabuntur amplius eorum q̄ hic sciuerunt. i. q̄ nullo modo vtenf scientia acquisita hic. Sed cōtra istud est quia Lu. xvj. dicit ad diuites positū in inferno: Recordare qr recepisti bona i vita tua: ergo aīa separata poterit recordari eoꝝ q̄ hic sciuit: ⁊ poterit vti scia b acq̄sita, ⁊ poterit intelligere q̄ p⁹ intellexit; nō tñ eodē mō

ſ⁹ p q̄uersionē ad fantasmata: ſ⁹ p modum q̄uertēdi aīe separate: qr modus operādi est p̄m modū essendi. Et iō dicūt doctores q̄ aīa separata trib⁹ modis itelligit. Uno mō p sciētiā infusaꝝ. i. p spēs q̄ infundunt sibi diuinit⁹ in ipa sua separatiōe a corpore: quaꝝ tūc aīa fit particeps sic ⁊ alie substātie separate q̄ius in inferiori mō. Et qr talis infusio speciei ptinet ad ꝺditionē nature aīe separate ⁊ natura nō subtrahitur etiā malis ⁊ dānatis ſ⁹ subtrahant dona gratuita: iō nō solū aīe pueroꝝ q̄ sunt in limbo: ſ⁹ nec etiā aīe dānatoꝝ q̄ sunt in inferno tali infusione priuant. Et ideo per talē infusum multa scire ⁊ intelligere possunt etiā pticularia: nō tñ oīa ad q̄ quo dāmodo determinant vel p p̄cedentē cognitionē: vel p aliquā affectionē: vel naturalē aut diuinā ordinationē. Scō intelligit aīa separata p scientiā b acq̄sitā. i. p spēs quas acq̄siuit in corpe. Sed qr tales spēs put sunt in intellectu repſentat solū naturā cōem: non possunt p illas cognosci singularia. nec directe nec per q̄uersionē ad fantasmata q̄ ibi nō sunt: pnt tñ hmōi naturalia applicare ad singlaria quorū notiā p alia cognitionē habēt. Tertio mō intelligūt aīe separate inquātū vidēt angelos vel demones spēs rerū in eis intuēdo: sed b nō est in arbitrio ipsi⁹ aie: sed est in arbitrio ipsi⁹ angeli vel demonis q̄ suā intelligētiā aperiēdo dr loqui aīe vel claudendo eā dr tacere. Fuerūt em̄ alij qui p̄dictū verbū thematis aliter exposuerūt, ſ⁹ q̄ mortui nihil nouerūt amplius. i. de cetero eorū s. q̄ fuūt in vita ista: p̄m illō p⁹. lxxiij. Nos non cognoscet amplius, Oō q̄dē p̄m naturalē cognitionē verū est. s. q̄ aīe mortuoꝝ nesciūt q̄ hic oguntur. Ītm Job. xiij. Siue nobiles fuerit filij ejus siue ignobiles non intelligent. Et p̄m b dicit Aug. in libro de cura p mortuis habēda siue agenda q̄ ne sciūt ſctī etiā mortui q̄d ogūt viui ⁊ eorum filij. Et ponit hoc in glosa sup illud Esaie lxiij. Abraha nesciuit nos. q̄ verū est quātū ad naturalē cognitionē tm̄. Sed p̄m cognitionē beatā quaꝝ habēt ſctī in cognitione dei dicit Greg. b nō esse intelligendū: qr q̄ intus dei claritates vidēt nullo modo credendum est q̄ sit foris aliq̄d q̄ ignorēt. Et ideo aīe sctōꝝ deuꝫ videntes oīa pſētia q̄ hic oguntur agnoscunt, Unt em̄ angelis p̄ſies de q̄bus etiam Aug. dicit q̄ ea que apud vinos agunt non ignorāt. Ītm dicūt q̄daꝝ q̄ etiā de ſctīs, Augusti. dicit q̄ nescīt ea pot⁹ dubitando q̄ asserendo: ⁊ iō p̄mittit illi vt volet accipiat quisq;. Possunt etiā scire mortui q̄ hinc ad eos accedūt: vel p angelos seu demones vel etiam spū dei reuelante: sicut Augu. in eodē libro dic. Et ideo glosa q̄daꝝ p̄dictū b̄ thematis exponit dicēs: q̄ iō nihil nouerunt amplius: qr nō p̄ficiūt amplius. Sed si b intelligat de p̄fectu cognitionis. s. q̄ non possit p̄ficere amplius in cognoscendo: tūc sequit q̄ mortui nihil possunt intelligere eoꝝ q̄ pn⁹ non intellexerūt: qr sic iā p̄ficerēt in cognitione. Sed b falluꝫ est: qr constat q̄ penas inferni q̄s nūc non cognoscunt tūc cognoscent. Et iō sicut dicit ſctūs. Tho. i. questionibus de mortuis dicēdū est q̄ loquit de p̄fectu meriti. Oō p⁹ ex alia glo. q̄ ibi dicit q̄ quidā asserūt post mortem crescere ⁊ decrescere merita. Unō dr intelligi q̄ nihil p̄ficiūt amplius in cognoscēdo: ita vt er b sint maioris meriti vel p̄mij: vel q̄ lesdior cognitio eis debeaf non autē sic q̄ nihil pus ignotū postea cognoscāt. Merito aūt dānati hāc irā dei merenf vt quanti sint omni noticia vtili: ex eo q̄ ipsū deum creatorem suū non cognouerunt sicut debuerūt. Unde in ps. lxxviij. Effunde iram tuā in gētes que te non nouerunt. D

Tertiū bonū quo pri

uati sunt mortui est augmentū pecunie siue diuitiarum: vñ dicit q̄ non habēt vltra mercedē. Nā q̄diu fuerunt in mūdo de diuersis opibus suis potuerūt lucrari ⁊ diuitias suas augere etiam licite: qr dignus est operarius mercede sua sicut dñs dixit Luce. x. Ītm Mat. xx. Voca operarios et redde illis mercedē. Sed postq̄ mortui sūt nullū tale op⁹ agūt: vñ vlteri⁹ cōsequi possunt mercedē. i. lucrum. Ītm Eze. xvj. Mercedes vltra nō dabis. Vel pōt b̄ p̄dictū thematis intelligi de mercede spuali: q̄. s. reddit a deo hoibus p laboribꝫ ⁊ op⁹ib⁹ eoꝝ. p̄m illud apli. s. Coꝝ. iij. Unusquisq; propriaꝝ mercedē accipiet p̄m suū laborē. Ītm mortes nō p̄ficiunt in merito vel in p̄mio. Oō tam de damnatis q̄ de saluatis ab oibus doctoribus catholicis verum esse concēditur, quia tunc erit vltima consummatio

Universidad de Deusto
Biblioteca

bonoꝝ ⁊ malorꝝ ita ꝙ nihil erit viterius ad dēdū de bono vl de malo. Ūñ et bona voluntas in btis nō erit meritū. Is ꝑmius. Et sic mala voluntas nō erit i dānatis ꝺ emeritū sed pena tñ. Opationes eñ ſtutis ſunt ꝑcipue in felicitate: ⁊ eoꝝ ꝓtrarie ſunt precipue in miſeria: vt ōr. ſ. Et b Sed añ diē iudicij dixerūt quidā ⁊ btōs mereri et dānatos demereri: ſed h̄ non pōt eſſe niſi reſpectu ꝑmij accidentalis vel pene. Sed aie poſſunt augeri vſq; ad diē iudicij. ⁊ h̄ ꝑcipue in demonib⁹ vl angelis bonis: quoꝝ officio aliq̄ trahunt ad ſaluationē et quo btoꝝ ągeloꝝ gaudiū creſcit: vel ad damnationē er q̄ creſcit pena demonum. Sed de hoibus nō eſt ſic: q; ad dānatoꝝ hoim officiū nō ptinet aliquos ad dānationē pertrahere: ſicut ptinet ad officiuꝫ demonum: rōne cuius demererent quātū ad aiam ſm penā. Et dato ꝙ poſtea ex doctrina hereticoꝝ dānatoꝝ multi trahāt ad dānationē Dicūt q̄dā ꝙ totū demeritū ſequens pertinet ad pmā culpam ꝓtis vite: vñ pōt dici de mortuis illud Sap. ij. Neq; mercedem ſperauerūt iuſticie. ſ. aliam eſſentialiter ꝙ habeāt. ſ. poſt mortē nequeūt merita mutari: ſic dicit glo. ſup Luc. xvj. Inter nos ⁊ vos chaos magnū firmatū eſt ꝛc.

Quartū bonū quo mor

tui oſtēdunt eē ꝙ ati eſt affectus amicitie q: etiā ab his q̄ fuerūt amici ⁊ chari obliuioni tradita eſt mēoria eoꝝ. Et rō huius eſt: q: amicitia tolum erat ꝓpt vtile qō ex eo habebāt vel gr̄e ſpabant. Ꝟ ſicut dicit Sen. Amic⁹ q̄ vultat ꝟ cā aſſumpt⁹ fuerit ſicut carnis amplectit os q̄diu fuerit q̄ rodat de eo poſtea dimittit. Sic tal amicus rādiu durat quātū vtilis ei fuerit. Ūñ poſt mortē q: nō ſpat amplꝰ vtilitatē ob eo deficit amicitia ⁊ obliuiſcit eius. Unde ꝑs. xxx. Obliuiō dat⁹ ſum tanq̄ mort⁹ a corde. Ꝟ nota dr̄iam inter iuſtos ⁊ iniquos q: ſ. de iuſtis apō b viuentes remanet memoria laudabilis. Sed de ꝑuersis ſi aliq̄ mentio fit: eſt vituperabil. ſm illud Prouer. x. Memoria iuſti cū laudib⁹: nomē impioꝝ putrescet. Itē apud deū iuſti ſūt in eterna recordatione. ſm illō. In memoria eterna erūt iuſti. ſ. dei ⁊ beatoꝝ. Sed iniqui ſunt apud deū in eterna obliuiōe. ſm illō ꝑs. lxxxvij. Sicut vulnerati dormi. in ſe. quoꝝ nō eſt me. ampli. ipſi de ma. tu. re. ſunt. In quib⁹ Ꝟbis primo nota ipſoꝝ afflictiones ſcz q: ſūt ſicut vulnerati. Nā in inferno habēt vulnera i ſanabilia pctōꝝ: q: vt Eſa. j. Vulnus. ſ. luxurie ⁊ huor ſuperbie ⁊ plaga tumēs ſuphie nō eſt circūligata. Scz faſcia ꝓtritionis q̄ reſtringit a pctis ⁊ aſtringit ſonte culpe: neq; lota oleo pietatꝫ ꝑfectionē elemoſy narū. neq; curato medicamine. ſ. confeſſionis. Itē h̄ūt vulnera affligētia tormēтоꝝ. Bene. xxxiij. Horribilissimus dolor vulneꝝ eſt. Scō nota ipſoꝝ humiliationē: q: dormierūt in ſepulcris: h̄ ſunt palacia ipſoꝝ. ꝑs. xlviij. Sepulcra eoꝝ dom⁹ eoꝝ. Ꝟ dicit dormiēтеs: q: vterq; excitādi ſūt vt reſurgāt i die iudicij: vt ſic in corpe peccauerunt: ita ⁊ in corpe dānationē accipiāt ꝑs. xl. Nunq̄d q̄ dormit non adijciet vt reſurgat. Tertio nota ipſoꝝ desperationē. Primo quātū ad penaꝝ ſenſum q: nō eſt memor. ſ. deꝰ ompli⁹ eoꝝ. ſ. vt liberet eos de penis. Et hoc merito: quia ipſi nec in morte fuerūt mēores dei vt penitēret. ſm illō ꝑs. vj. Non eſt in morte q̄ memor ſit tui: in inferno aūt q̄s confitebit tibi q. d. nō h̄z ibi locū cōfeſſio vel pnia. Item nota deſperationē quantū ad penā dāni: q: de manu tua repuliſi ſunt. p quoꝝ nūc̄ deducenf ad gliaꝫ. ſicut dicebat ꝑs. cxvij. Eterñ illuc ma. tua dedu. me ⁊ te. me. dextra tua. Repuliſi ſunt q̄ a re dicēte. Diſcedite a me maledicti. ⁊ ab illa manu. de qua ōr Sap. ſtj. Juſtoꝝ aūt aie in manu dei ſunt. Et in ꝑs. cxliij. Ꝺpis tu ma. tuā ⁊ ſpies eē afal. i. holem ob cuius ſuttiū factū eſt oſſe afal: bñdictiōe. ſ. q̄ dices Mat. xxv. Venite bñdicti pris mei poſſidete paratū vob regnum. Ad q̄ nos perducat deus ꝛc.

Deloco eſtitatꝫ ad quē hō vadit. Ser. iiij.

Bit homo ī do

mū eſtitatꝫ ſue. Eccls. xij.

Voī ereūti de terra ſua ereūti ad aliū locū multū ei pedit ſcire quāto tpe debeat ibi ſtare. Et hīc ē q̄ angel⁹ q̄n mandauit ioſeph ꝙ acciperet puerꝰ ⁊ matrē eius ⁊ fugeret i egyptū: ēt idicauit ei quanto tpe deberet ibi ſtare: dicens Mat. ij. Eſto ibi vſq; dū dicā tibi. Et q̄uis nō deſtinauerit ſibi tps: q: ipe curā ei⁹ gerebat: nō volūt eū ſtare ad puidentiā ſuā tñ alijs hoibꝰ ē cōſt neceſſariū ſcire ⁊ determinare q̄n ſciri pōt ⁊ nō eſt: q: ſm ꝙ dñt ſtare pl⁹ vel mino⁹: ſic op-

plus vel min⁹ puidere de neceſſarijs ſibi. Et ideo Prouer. vij. ōr de eo q̄ abijt viā lōgiſſimā: in die plene lune reuerſur⁹. i. quo niſq; luna eſſet plena mutatur⁹: ꝙ ſaccūlū pecunie ſecū tulit. Multo ergo magis expedit aīe de terra ſui corpis p mortē exeūti ⁊ viā lōgiſſimā. ſ. ꝑpter diſtātiā ſtatꝰ ab eūti ſaccūlū pecunie. i. theſaurū bone ꝑſcie ⁊ bonoꝝ operū cumulū ſecū ferre: cum debeat nō p meſes vel ānū ſz i regiōe ad quā vadit i eternū manere: ⁊ inde ad hāc vitaꝫ nūq̄ redire. Et hoc oſtēdit in ꝟbo ꝓpoſito: cū ōr. Ibit hō ꝛc. Ā Jn quib⁹ quidez verbis tria breuiter deſcribunt.

Nam primo deſcribitur tranſitus mortalitatis. q: ibit ſcz moriendo.

Scō excellus nobilitatis: q: homo q̄ oīa alia excedit in nature nobilitate.

Tertio terminus ſtabilitatis. q: in domum eternitatis ſue.

Circa primū aduertēdū

eſt ꝙ licet mori ſit cōe bonis et malis: tñ poſt mortē ad aliū locuꝫ vadunt iuſti: ⁊ ad aliū pctōres. Et rō eſt: q: ꝟz diuerſas q̄litates ꝓdominātes res h̄nt diuerſos mot⁹: ⁊ diuerſi mot⁹ h̄nt diuerſos terminos. Nam ea in q̄b⁹ ꝓdominaf leuitas aſcēdūt: ea vo in quib⁹ grauitas deſcendūt. termin⁹ aūt aſcēſus eſt locus ſurſum: ſed deſcenſus eſt locus deorſum. Sic ergo accidit de aiab⁹ hoim de corporibus poſt mortē egredienti b⁹: q: ille q̄ ſūt alleuiate ſiue p baptiſmuꝫ ſiue p pniam perfectā aſcēdūt ſurſuꝫ ad celū ⁊ eunt ad vitā eternā. q̄ſo ſunt grauate pctis deſcēdūt infer⁹ ad infernū ⁊ eūt ad eternū ſupplicij. q̄ magis euidēter et generaliter cōplebit. in die iudicij. vñ ōr Mat. xxv. Ybunt hi. ſ. mali in ſupplicium eternū iuſti aūt in vitam eternam. Ꝺ Jn quib⁹ quidem verbis agitur de duobus.

Primo de damnatione ipſorum.

Scō de retributione iuſtoꝝ. Dānatio aūt ipſoꝝ oſtēdit miſerabilis triplici rōne.

Primo rōne receſſus vituperabilis: q̄ no⁹ taf: cū ōr. ibāt. ſ. recedētes a ſpectu dei ⁊ ꝓſortio ſcōrum tanq̄ vituperabiliter expulſi ſ. cum dicet eis rp̄s. Diſcedite a me maledicti in ignē eternū ꝛc. Sed quō poterūt diſcedere a deo cū ipſe ſit vbiq̄. Dicendū ꝙ ſicut aīa ꝑm ſuā eſſentiā eſt in toto corpe toꝛta ⁊ in q̄libet pte ei⁹ ꝑm vo diuerſas potentias et actꝰ eoꝝ eſt in diuerſis ptib⁹ corpis q: ſm potentias i ſnſa ⁊ actu videndi ē tñ in oculis: ⁊ ſm audiēтiā ⁊ actū auditꝰ ē tñ i auribus: ⁊ ſic de alijs. Sic deꝰ eſt q̄dē vbiq̄ ⁊ i toto mūdo ⁊ p ſuā eſſentiā ⁊ pſentiaꝫ et potentiā: ſm in aliq̄s effectꝰ determinatos ōr eſſe in determinatis locis: ſz magis conſtituit⁹ illis effectib⁹: ſicut p actū glōrificationis ōr eſſe in celo ſiue ſup celos. ſm illud ꝑs. cxij. ſup celos glia ei⁹: ⁊ iō celi enarrant gliā dei. Scdz vo actū vltime ⁊ extreme punitionis iuſticie ōr eē in iferno: Et ſm h̄ dānati ſz ſunt ſepati a deo glōrificāte: nō tñ pōt diſcedere a deo iuſte ⁊ eternaliter puniente. Et iō ignis iferni ōr eē inſtrm diuine iuſticie. Ūñ licet ex natura ſua ignis non habeat q̄ poſſit affligere ſpīm: hz tñ ex tute dei cuius eſt inſtrm. ſicut dolabra non ex ſtute ſorme ſue ſz artificis hz q̄ faciat ſcamnū. Ꝺ igit diuine iuſticie ⁊ virtutis nō pōt effugere ꝑ ſentiā dicebat ꝑs. deo. cxxxviij. Quo ibo a ſpū tuo ⁊ q̄ fa. tua fugiā. Si aſcendero in celū tu illic es ꝛc. Scdo oñditur miſerabilis additio impioꝝ rōne reat⁹ inexpiabilis cū q̄ receſſerūt hi. ſ. q̄ mō fuerūt i vita iſta purgati a pctis p eccliē ſacra: quoꝝ reat⁹ poſt vitā iſtā nō pōt expiari: ſicut nec macule vitioꝝ q̄b⁹ fuerūt maculati: ſiue maculati fuerint vitio gule: ſiue ſuꝑbie ſiue auaritie ſiue accidie ſiue ire ſiue luxurie ſiue inuidie. Ūñ de ipſis ōr: i epla iude. Di ſunt i epulis ſuis macule cōuiuātes ſine timore ſemetipos paſcētes: nubes ſine aq̄ q̄ a vētis circūferūf: arbores autūnales infructuoſe bis mortue eradicate: fructꝰ ferī maris diſpumātes ſuas ꝓfuſiones: ſydera erranтia q̄b⁹ procella tenebraꝝ reſeruata eſt. Jn hac eñ auctoritate ipſi dānati. primo oſtēdunt fuiſſe maculati vitio gule: cū ōr. Di ſunt in epulis ſuis. ſ. gule vltra modū ſtudētes: maſe ꝟtuātes. i. ſ ꝟtutis ſuis ſe ⁊ alios macuiātes ſine timore dei ⁊ maiorꝫ: ſemetipſos paſcētes. nō pauperes rp̄i. Scdo oſtendunt fuiſſe elati vitio ſuꝑbie. cū ſubdit nubes. ſ. ſuꝑbi i altitudine erroꝛis extollētia pappetitum rēdētes. ſicut vapores nubiū eleuāt: ſz pp̄ bos ſine aq̄ gr̄e: q: ſuꝑbis deus reſiſtit ei hūilib⁹ dat gras. Jac. iij. q̄ a vēto vanitatis circūferūf ſtabilitatē nō h̄ntes. Tertio oſtendunt ſtructuoſi fuiſſe p vitiū accidie: nō timoris ⁊ gr̄e: ſic ei arbores i autūno ſtructuoſe ſūt ſibi ⁊ alijs: q: nō faciūt fructꝰ niſi fo⁊

te malos: bis mortue qz ī ramis ⁊ ī radice idest in volūtate ⁊ ope: Quarto ostēdit q̄ fuerunt feruidi per vitium ire sicut fructꝰ feri marīo. ſ. crudeliter ⁊ amare alios puticētes ⁊ inq̄etātes. Quinto ondit q̄ fuerūt īmūdi p luxuriā: qz dispumantes suas ꝓfusiones ostendētes. ſ. ī spuma luxurie suā ꝓfusiones ostendētes. Sexto ondit q̄ fuerūt puerſi p inuidiā: qz sydera errātia q̄b⁹ claritas ꝓsperitatis aliene vertīt in errores affectꝰ: qz odiūt qō deberēt amare. ſ. bonū ꝓximi et dolent vñ deberent gaudere. ſ. de alioꝝ felicitate. Septimo ostendit q̄ fuerūt tenebrosi propter vitiū auaritie. Naz sicut dicit Ebryso. Tenebria aīe est diuitiarū cupido. et ō eis ꝓcella tenebriaꝝ reseruata. ē: ꝓcella ꝓpter inq̄etudinē mētis: et tenebria ꝓpter amorē terrenoꝝ. sicut terra interposita inter nos et solez causat tenebras noctis. Tertio ondi tur miserabilis ꝯditio ipioꝝ rone cruciatꝰ interminabilis: qz in supplicīū eternū. vbi notādū q̄ supplicīū ly oīm dānatoꝝ sit eq̄le quātū ad ertēsionē. qz oīz supplicīū erit eternū. tñ nō erit eqle quātū ad intēsiones qz q̄ plura vel maiora cōmiserūt crimīa patient acriora supplicia. Sicut illi q̄ direcꝛte peccāt ī deū: ſ. illi q̄ blasphemāt seu cōtēnūt rp̄m ⁊ quātū ad diuīsitatē ⁊ quātū ad hūanitatē. tq̄ peccāt ꝑ spūm sctm. habebūt deteriora supplicia q̄ illi qui directe peccāt ī primū. Un Veb. x. Quāto magis putatis deteriora mereri supplicia q̄ filiū dei ꝓculcauerit ⁊ sanguinē testi polutum direxit ī q̄ sctificat⁹ ē: ⁊ spūi gre ꝓtumeliā fecerit. duratiōe tñ oīm supplicīū erit eternus vñ. ij. Theb. ſ. Penas dabūt ī sempiterno eternas ℒ Et si tu forte dicas quō hoc ptſet ad iusticiā dei. vt p peccō tpali ⁊ finito pena īferat infinitā ⁊ eternā. Dicēdū ē ad hoc q̄ b nō est ꝑ rōnē diuine iusticie q̄ aliqs pena ppetuā patiat. qz nec ꝑm leges hūanas b exigit vt pena cōmēsuret culpe in tpe. Nā p peccō adulterꝰ vl̄ homicidꝰ qō ī tpe bene cōmittit. lex hūana infert qnq̄ ppetuū exiliū aut etiā mortē p q̄ aliqs in. ppetuū a ꝓsortio ciuitatꝭ excludit. Et q̄ exiliū nō ī ppetuū dat hoi p accidēs ꝓcingit qz vita hois nō est ppetua. ſ. intētio iudicis ad b esse videt. vt eux sicut pōt ppetuo puniat. Un etiam nō est iniustū si p momētaneo peccō ⁊ tpali deꝰ penā eternā īferat. Sic ēt ꝑsiderādū q̄ peccāt pena eterna īfert q̄ de peccō non penitet ⁊ sic in ipso pdurat vsq̄ ad mortem: ⁊ quia in suo eterno peccauit rationabiliter a deo in eternum punitur. Habet etiam quodlibet peccatum in deo commissum quandam infinitatem ex parte dei cōtra quē cōmittit malū. Quia quāto maior ē ꝑ quē peccat tāto pena est grauior. sicut q̄ dat alapā eq̄ti aurato grauꝰ reputat q̄ qui daret rustico: ⁊ adhuc multo grauꝰ si principi vel regi. Et sic cuz deus sit infinite magn⁹: offensa ꝑ ipm cōmissa est quodāmō infinita. vñ ⁊ aliqliter ei pena ī finita debef: nō aūt pōt esse pena infinita intēsiue: qz nihil creatū sic infinitū esse pōt. Un relinquit q̄ peccō mortali debef pena infinita duratiōe. Ite in eo q̄ corrigi potest pena tpalis iferf ad eiꝰ correctionē vl̄ purgationē. Si igit aliqs a peccō corrigi non pōt pena tpali. ſz voluntas ei⁹ obstinate firma est in peccō sicut est in dānatis etna pena terminari nō dz. vñ claret iusticiā dei eterna in eterna dānatoꝝ pena: ⁊ sic impletur illō ps. cxviij. Justicia tua justicia in eternū. D Tertio in auctoritate allegata agit de iustoꝝ retributione: cum dī. iusti aūt in vitā eternā. sup. ibūt. Siqdē vltima retributio iustoꝝ ꝓsistit in visiōe dei q̄ est ꝓfecta ei⁹ cognitio. Un Aug. dicit q̄ visio est tota merces. Et hec visio est trāsiens ꝓtius q̄ a videre excludit oē nociuū. Cuius figura hꝫ Nu. xxj. in serpēte eneo: quē aspicientes ab oi nocumēto serpētū liberi efficiebant. Ite est tāte ꝓtis q̄ implet oē desiderū. Cuius figura hꝫ iij. Reg. ij. in heliseo cui helias dicit. Si videris q̄n tollar a te erit qō petisti. Un si visio helie dedit heliseo qō appetiuit et petiuit. multomagis visio dei implebit appetitum videntis. Visio autem illa siue cognitio dei est idem quod vita eterna. ꝑm illud Job. xvij. Hec ē vita eterna et cognoscāt te solū verū deum. Et b solum iustis reddit ꝓ mercede. ideo dicit Sap. v. Justi autem in perpetuū viuent: ⁊ apud dñm est merces eorum. ℒ

Secūdo in auctoritate

principali ponitur excessus nobilitatis: cum subditur homo. quia homo oīa animalia et naturalia in nature nobilitate trascendit. Et hoc ꝑz qz tanto creatura est nobilior quanto est deo creatori similior: sed hō inter oīa animalia et naturalia magis est filis deo. vñ magis repsentat in se similitudinē sancte trinitatis. ſ. patris ⁊ filij. ⁊

spūsscti. Dicit enī Adam⁹: q̄ hō est aīal intellectuale arbitrio liberū: ⁊ pceptatiuum. Inquātū ꝙ est aīal intellectuale. hz filitudinē filij: q̄ est vbū intellectꝰ diuini. Inquātū vo est arbitrio liberū: hz filitudinem spūs tussctī qz sicut dicit apls. ij. Cor. iij. Ubi spūs dñi: ibi libertas. Inquātū vo est pceptatiuū: hz filitudinē ptis cui appropriatur potētia. Un Beh. ſ. ōr: q̄ creauit deus hoīem ad imaginē ⁊ filitudinē suā: qō de nullo alioꝝ aīaliū dr. Sed mlti miseri ingrati deo de tāto nobilitatꝭ honore. hanc dei filitudinē depranāt. Nā nobilitates intellectꝰ depranāt per prauas cogitatiōes: nobilitatē liberi arbitrij depranāt per indebitas electiōes peligēdo mala bonis. sed nobilitatē potestatis ⁊ dignitatis depranāt p illicitas opatiōes. Et de hmōi hoie dr in ps. xlviij. Pō cum in honore esset nō intellexit cōparatus est iumētis insipientibus ⁊ similis factus est illis. ℒ

Tertio ponitur ī auctoritate pncipali termin⁹ stabilitatis: qz in

domū eternitatꝭ sue. Est enī dupler dom⁹ hois post mortē. Una ad recipiēdū corp⁹ ⁊ ista est sepulcrū. ⁊ dr esse dom⁹ eterna sue eternitatꝭ. ꝑm illō ps. xlviij. Sepulcra eoꝝ dom⁹ illoꝝ in eternū. Qō pōt intelligi esse dictū vel ꝑm errorē gētiliū seu seductoꝝ. qui negauerūt esse futuram resurrectionem corpoꝝ. ⁊ sic semp in sepulcris manebūt. vel dr: ꝓpter illos q̄ ad ppetuandū nomen suū faciunt fieri sepulcra sumptuosa ⁊ lapidea. ac si deberet esse domus eoꝝ in eternū. Sz tñ nec corp⁹ de b aliqō cōmodū sentit: ⁊ aīa manet ī inferni supplicijs. Un de tali dr Isa. xxij. Quid tu hic aut q̄s hic: qz excidisti tibi b sepulcrum excidisti in excelso memoriale: diligenter in petra tabernaculū tibi. Ecce dñs asportari te faciet sicut aportat gallus gallina ceus. Alia dom⁹ est ad recipiēdū aīam: de qua apls dicit. ij. Cor. v. Scim⁹ aūt q̄m si terrestris dom⁹ nostra huius habitationis dissoluaf: q̄ edificationē ex deo habemus domū nō manufactā: ſz eternā in celis. Ubi facit mentionē de duab⁹ habitationib⁹ aīe que habēt cōditiones oppositas. Una est terrestris ⁊ ruinosa: de qua dicit: si terrestris domus nra dissoluaf. Alia est celestis ⁊ ꝓpetua: de qua subdit: q̄ edificationē ex deo habem⁹ ⁊c. De prima dez scribit primo eiꝰ vilitatem: qz terrestris est sez vel qz de terra facta: vel qz ꝓtinus ad terrā. Job. xiij. Qui habitāt domos luteas et terrenū hūt fundamētū. Scōo eiꝰ inconsideratē sez ex inq̄etudine: qz huiꝰ habitatiōis vbi semp inq̄etaf aīa: caro essi concupiscit aduersus spm. ex in. ps. xxx. dicit aīa. Habitari cū habitantib⁹ cedar. cedar essi iterpraf meror: qz pugna carnis ꝓtra spm est ei cā meroris ⁊ doloris. Et tō dr. ij. Cor. v. Ingemiscim⁹ habitationē nostrā. Tertio ondit ei⁹ corruptibilitatē: cū dicit dissoluaf. ſ. p mortē: quā dissolutionez sancti viri valde appetūt vt ad meliorē veniant habitationē: sicut bō vult q̄ destruaf domꝰ antiq̄ ⁊ vetusta vt edificef nova ⁊ pulchra vñ apls Phil. ſ. Desiderū hūs dissolui ⁊ esse cū rp̄o. Sic q̄ dom⁹ corpis nr̄i hz vilitatē in ꝓgressu: incōmoditatē in ꝓgressu: ⁊ corruptiuitatē in egressu. Scōa habitatio aīe est celestis ⁊ ppetua: de q̄ subdit edifi. habi. ⁊c. Ubi ponuntur tres cōditiones oppolite ꝑme habitationi. Naz cōtra vilitatē ponit ei⁹ nobilitatē: qz habemus sez nāc ī spe postea in ꝓreedificationē. i. mānsionē edificatā ex deo opifice: nō essi hūani labores sufficerēt ad eā edificādaz. ps. cxxvj. Nisi dñs edifica. do. in. va. la. q̄ edificā. Scōo ꝓtra corruptiuitatē ponit eiꝰ ꝓpetuitatē: qz domū nō manu. i. nō opere humano factā: sed eternā. i. ppetuā sine fine duraturam. Sed aduerte q̄lis est domꝰ celestis qz est alta localitate. Isa. ij. Erit domus dñi mōs in vertice mōtiū. Per istum mōtē pōt intelligi locꝰ celestis glie. ſ. celum empyreū qō est sup oēs celos: de q̄ in ps. xxiij. Quis ascendet in mōtē dñi aut quis stabit in loco sctō eiꝰ? Et subdit. Innocēs manib⁹ ⁊ mundo corde ⁊c. Uel iste mons dñi est rp̄s. in cui⁹ diuinitatꝭ ⁊ hūanitatis visiōe fundata est bītudo sctoꝝ: ⁊ ipe est in vertice mōtiū. i. angelis ⁊ holib⁹ prestēs. Ite est ampla spatiositate capiēs sine angustia oēs āgelos ⁊ hoies brōs. Baruch. iij. O israel q̄ magna est domus dei: ⁊ ingēs locꝰ possessionis ei⁹. Est etiā distincta mānsionū varietate. Joh. xiij. In domo patris mei mānsiones multe sunt. Iste mānsiones sunt diuersi gradꝰ bītudinis sctoꝝ. vñ sic ī vna domo sūt diuerse mānsiones: ita in vna bītudie sunt diuersi gradus: ⁊ isti gradꝰ attēdunf ꝑm gradꝰ pfectionis ī operādo. Nā pfectio opatiōis in qua bītudo

Universidad de Deusto
Biblioteca

consistit er duob⁹ pensat. ſ. er pte opantis ⁊ er pte obiecti. Obiectū aut̄ opatio nisi in qua bt̄rudo cōsistit est oīno vnū ⁊ idem ſcz diuīa essēt̄ia: er cui⁹ visiōe oēs erūt bt̄i. Ēt̄ er hac pte nō erit aliq̄s grad⁹ in bt̄itudine: ſz er pte operantiū opatio bt̄rudis nō erit eodez mō pfecta: qz ꝑm q̄ habitus pficiēs ad opationē ꝑdictā: ſcz lumen glie erit pfectior i vno q̄ in alio. ꝑm h opatio erit perfectior ⁊ delectatio maior. Et sicut er ista pte erunt diuersi grad⁹ q̄ dicunt diuerse mansiones in eadē domo: vt sic ꝺ̄itas dom⁹ rñdeat veritati beatitudinis q̄ est er pte obiecti: ⁊ pluralitas mansionū respondeat differēt̄ie q̄ est in bt̄itudine er parte hoīs. Sic etiaz videm⁹ in naturalibus q̄ est idē locꝰ sursuz ad quē rēdunt ola leuia ſz vnūquodq; ꝓtinet ꝓpinqui⁹ ꝑm q̄ est leui⁹: ⁊ ita habēt diuersas mās̄iones ꝑm diff erēt̄ia leuitatis. Itē illa dom⁹ celestis est plena bonoꝝ copiositate ꝑs. crs. Ella ⁊ diuitie in domo ei⁹. Sed ad istā glorias non admittūtur supbi. ꝑs. c. Non habitabit in medio do. mee qui fa. sup. Ūñ solū būles ibi erūt. ꝑm illud Iob. xxij. Qui hūiliatus fuerit erit in glia. Ad illas aūt eternas diuitias nō admittit aliquis anarus q⁹ avari regnū dei nō possidebūt. Itē nec piger aut ociosus: sed solum fortis ⁊ operosus. Prouer. x. Manus fortiū diuitias parat. Tertio ꝓtra incōmoditatem inq̄etudinis ponit loci trāquilitatē: q⁹ in celis; vbi est q̄es pfecta ⁊ trāquillitas eterna: et nō celū empy: reū in q̄ sunt bt̄i est celū oīno imobile: vt sit cōforme eis q̄ fuit in oīmoda q̄ete er eo q̄ nō est ibi aliq̄d impediēs aut perturbās aut repugnans. Ūñ Augu. O vita vita dulcis ⁊ amabilis ⁊ semper memorabilis. vbi nō est hostis ꝓpugnās. vbi nulla illecebra: ſz summa ⁊ certa securitas: secura trāquillitas: trāquilla iocūditas: ⁊ iocūda tui visio atq; laudatio dei. Propt̄ea ꝺ̄t Eſa. xxxij Sedebit pp̄lus meus in pulchritudine pacis⁹ in tabernaculis fiducie: et in requie opulenta. Ad q̄d nos ⁊c.

¶ De gratie ⁊ cura mortuis impendenda

Sermo. v.

Mortuo nō pro-

hibeas gratiaz. Eccli. vij.

m Quāto aliq̄s est in maiori indigentia: tāto est maior crudelitas negare vel ꝓhibere ei subuētionē. Et rō est sicut crudelitas venit defectu ignis siue caloris: ita crudelitas er defectu amoris. Sed maxime oſſēditur defect⁹ amoris ⁊ charitat⁹ q̄n non compatit neq; subuenit indigenti. ꝑm illud. ſ. Iob. xix. Qui viderit fratrem suū necessitatez habere ⁊ clauserit viscera sua ab eo: quō charitas dei in eo manet: Et ideo crudelitatis indiciū est nō subuenire indigenti: ⁊ maior crudelitas est ꝓhibere subuētionez: ⁊ maxima crudelitas est si istud fiat marie indigēti. Mortui aut̄ sunt maxime indigentes: q⁹ iuuare se non possunt per seipsos neq; in sua indigentia sibimet subuenire. Ne ergo circa mortuos crudelis sit hō viuens: admonetur in verbo ꝓpositor: cum ꝺ̄r. mortuo ⁊c. 8

In quib⁹ quidē ꝟbis continentur tria. Nam primo presupponitur necessitas ſcz in homine mortuo.

Secōo dissuadetur crudelitas ſcz hominī viuo: cū subditur. nō ꝓhibeas.

Tertio ꝑsuadet pietas ſcz in gr̄e suffragio: in eo q̄ dicit gratiam.

Circa primū aduertēdū

est q⁹ quādo hō mortuus est habz duplicē indigēt̄iā siue necessitatē. Una quantū ad carnē mortuā. Aliam quantū ad aiam separatā. Quantū quidē ad carnez mortuaz est necessaria sepultura: q⁹ nō dicunt hūana corpa remanere inhumata: sicut corpa bruto⁹: sed pie sepelīēda sunt. Ūñ ꝺ̄r Tobie. iij. Cū acceperit deus animaz meā corpus meū sepeli. Et debet sepultura corporibus mortuis triplici rōne. Primo ꝓpter exercitiū. Nam sepelire mortuos inter pietatis opa cōputat. de quo ⁊ Tobias laudat Tob. ſ. vbi ꝺ̄r. Esurientes alebat nudisq; vestimēta ꝓbebat: ⁊ mortuis atq; ostio sepulturam sollicit⁹ exhibebat. Et hec exhibitio sepulture erat opus deo tā grat̄ū q⁹ reddebat ei ofones acceptas: sicut dr Tobie. iij. q⁹ dixit angelus ei. Cū orabas cū lachrymis: ⁊ sepelebas mortuos: ⁊ dereliquebas prādiū tuū: ⁊ mortuos abscōdebas ꝑ diē in domo tua ⁊ nocte sepeliebas: eeo ego obtulī ofonē tuā dño. Secōo debetur sepultura corpori mortuo ꝓpter testimoniū ꝟitatis morientis: sicut exēplū dictū fuit viro dei q̄ nō obediuit domino. iij. Reg. xiij. Nō inferet cadauer tuū in sepulchrum patrū tuoꝝ. Propter q̄ de rege

Ieroboā qui verbis dñi obedīēs fuit in princi pio sed non in fine dicitur. ij. Paral. xxiij. Mortuus est ioas ⁊ sepelierunt eum in ciuitate dauid sed nō i sepulcro regū. Quia essē benefecerat in principio sepultus est, sed q⁹ male cōsummauerat sepulturaz nō habuit in sepulcris regū. Et de iosia rege iusto ⁊ sctō dicit. ij. Paral. xxxv. Mortuus est iosias ⁊ sepult⁹ est in mausoleo patruz suoꝝ. Tertio debet sepultura corporibus defunctoꝝ ꝓpter articulū resurrectionis tpoꝝ. Propter q̄ō ⁊ patriarche mādauerūt sua corpora sepelīri in terrā ꝓmissionis. sicut ptz Gen. l. vbi Ioseph dixit. Pater⁹ me⁹ adiurauit me dicēs. Ēn morior i sepulcro meo q̄ō fodi mihi in terram chanaam sepelies me. vñ Aug. dicit i lib. de. ci. dei. Anti quoꝝ iustoꝝ funera officiosa pietate curata sunt: ⁊ erecte celebrate. ⁊ sepulcra pulsa ipsiq; dū viuerēt de sepeliēdis ⁊ trāsferendis suis corpib⁹ filijs mādauerūt. Et sicut etiā ipe Aug. dicit in li. de cura ꝓ mortuis agenda. Nec fecerūt ad resurrectionē mortuoꝝ astruēdā: cui⁹ fidē in hoc astruebant q⁹ curā se habere ostēdebāt de carnis mortue sepultura. Ūñ ꝺ̄r Heb. xj. Fide Ioseph mortuus de ꝓfectōe filioꝝ israel memorat⁹ ē: ⁊ de ossib⁹ suis mādauit. Et i signū etiā hui⁹ ꝺ̄r Eccli. xlix. q⁹ ossa ipsi⁹ visitata sunt ⁊ post mortē ꝓphetauer. Et de heliseo ꝺ̄r Eccli. xlij. q⁹ mortuū ꝓpheravit corp⁹ ei⁹. Q̄ō quidē ꝺ̄r ita sicut narrat historia. iiij. Regū. xiij. Cū cadauer cuiusdā mortui sepultū est ⁊ retigit ossa helisei a mortuis resurrexit. Alia necessitas hoīis mortui est quoad aiam separatā. Hā quedā aie separate a corpib⁹ recepte sunt i celo: ⁊ iste nō indigēt adiuuari: q⁹ ibi nulla ē indigētia vel defect⁹: q⁹ talīū mortuoꝝ aie. ſ. iustorū sunt in plena bt̄itudine: q̄ oēz indigētiā excludit. vñ Apoc. xiij. Bti mortui q̄ in dño moriunt. Quoꝝdā vo aie recipiunt in inferno: sicut ꝺ̄r Luce. xvj. de diuite epulone ſcz q⁹ mortu⁹ ē diues ⁊ sepult⁹ ē i inferno ſdest posit⁹ in ꝓfunditate penarū. Isti q̄ indigēt: ſz tñ nō ꝑm iuuari: sicut de ꝑdicto diuite ptz: q̄ non potuit ꝓpetrare guttam aq̄ ad refrigeriū gehēne: q⁹ in inferno nulla est redēptio. Quoꝝdā vo defunctoꝝ aie siue ꝑ venialib⁹ siue q⁹ hic nō plene de pctis suis satisfecerūt nec cōpleverunt penitētiā debitā: recipiunt i purgatorio vbi ſ pena ſz nō eterna: tñ valde afflictiva pur gātur: q⁹ illa pena sicut Aug. dicit excedit oēm penā istī⁹ vite pn̄tis. Et iō taleꝫ mortui multū ſdigēt adiuuari vt exeāt de illa pena. et. ꝑm taleꝫ a nobis adiuuari dupliciter. Primo per ꝓcamina intercessionis. Secōo ꝑ suffragia satisfactiōis. Et rō huius est: q⁹ suffragia viuoꝝ ꝑsunt defunctis ꝑ q̄ intrētio viuētiū refert in mortuos: ⁊ ꝑm q̄ ipsi mortui vniunt viuētib⁹ in charitate. Et sic pōt vn⁹ ꝓ alio satisfacere: nē vnus mēbrū ꝓ alio dū iunt i vnitate corpis. Sz er pte intētiōis directe i mortuos ꝓcipue valēt oones ⁊ ꝓces ꝓ eis facte. Quia oō ꝑm suā rōnē nō solum dicit respectum ad oārē. ſz directi⁹ ad illū ꝓ q̄ orat. Et iō ꝺ̄r. ij. Mach. xij. q⁹ sctā ⁊ salubris ē cogitatio ꝓ defunctis exorare vt a pctis soluantur. Sed ꝑm vnionē charitatis qua illi q̄ sunt in purgatorio q̄ cū charitate decesserūt adhuc sunt ꝓiecti nobis: valent ad satisfactiē dū ꝓ eis opa charitatis. Ūñ q⁹ sacramētū eucharistie ꝓcipue ad charitatē ptinet: cū sit sacramētū ecclīastice vnionis cōtinens illā in quo tota eccl̄ia vnitur ⁊ solidat ſcz xp̄m: ideo q⁹ eucharistia q̄ celebrat ⁊ offert⁹ in missa est q̄n quedā charitati⁹ origo ꝓcipue valet defūctis. Et q⁹ etiā elemosyna ē ꝓcipu⁹ charitatis effect⁹ post eucharistie oblationē ꝓcipue suffragat defunctis ⁊ ꝓsequēter ola alia charitatis opa que ꝓ eis fiūt siue ieiunia siue oblatiōes siue q⁹cūq; alia: eis ꝑsūt. Propterea. ij. Mach. xij. ꝺ̄r de iuda macabeo. q⁹ duodecim milia drachmas argenti mīt hierosolymam offerre eos ibi ꝓ pctis mortuoꝝ. 8

Secūdo dissuadetur

crudelitas hoī viuo: cū dicit. nō ꝓhibeas Ubi aduertendum est q⁹ si crudele est non benefacere indigēti quādo hō pōt: multo crudelius est ꝓhibere vel impedire benefacere volētem. Et ideo ꝺ̄r Prouer. iij. Noli ꝓhibere benefacere eum q̄ pōt: sed si potes ⁊ ipe benefac. Jn quib⁹ q̄dē verbis si referant ad bñficiētiā q̄ ꝺ̄r exhiberi defunctis duo salomon facit: q⁹ primo dissuadet eū q̄ po. Secōo ꝑsuadet pietatē: cū addit sed si potes ⁊ ipe bñfac. Circa primum aduertēdū est q⁹ illi q̄ ꝓcurāt elemosynas dari ꝓ alīs defuncti vt nō denſ: ⁊ q̄ ipe vel restitu tiōib⁹ fidēlis ꝓ alīs defuncti: illi

Universidad de Deusto
Biblioteca

sunt q̄ phibent bñfacere ipi defuncto eū q̄ pōt ⁊ dz deiure. Sz querit q̄n tales elemosyne negligunt vel spediunt q̄s ipe defunctus fieri mandauit dū viuebat. an ipe defunctus er hoc patiat aliq̄ detrimentū. Ad q̄ dicēdū q̄ quantū ad meritū patitur defunctus er retardatione vel impeditione taliū elemosynarum. marime si quantū in ipo fuit causam adhibuit vt hmōi elemosyne cito darent̄ur. Quia meritū principaliter er voluntate ⁊ intentione dependet. ⁊ iō q̄ cito moriēs disponit aliq̄ suffragia sibi fieri pmittūt suffragioz plene psequit ante etiā q̄ fiāt. Sz quātū ad effectū elemosyne defuncto⁹ patit detrimētū si elemosyne nō fiāt vel retardē f: nō q̄dē vt p hui⁹ tarditate puntat sed q⁹ remediū nō adhibef dū suffragia retardant vel nō fiūt q̄b⁹ plurimū iuuaref. Et si priusq̄ fiāt cōtingat eū a pena liberari: quātū ad h priuabit suffragioz fructu: q̄ redūdabit ad illos quoz⁹ culpa defraudatus fuit. Nō em̄ est inconuenies q⁹ aliq̄s fraudef per culpā alteri⁹ ī tpalibus: pena aūt purgatorij tpalis est: q̄uis ad eternaz retributionē null⁹ defraudari possit: nisi p ppriā culpā. Pt⁹ igit̄ q⁹ tales q̄ phibēt vl impediūt bñfacere defūctis: non hñt in se spm̄ sapietie: is spm̄ insipietie ⁊ erroris: q⁹ de spā sapietie dr. Bap. vij. q⁹ est amās bonū actū ⁊ nihil vetat benefacere. Scdo in aucte allegata psuadef pietas' subueniēdi defuncto: cū dr. si potes ⁊ ipe bñfac. Et dicit si potes: q⁹ nō oīmodo pōt q̄libz defunctis bñfacere: is eo mō q̄ pōt dz q̄libet subuenire pcipue charis suis defūctis. Eccl. iiij. Quō potueris ita esto misericors. Naz q̄ nō pōt celebrare missam p eis: faciat elemosynas: ⁊ si non pt elemosynas dare faciat p eis orones vel alia pia opa q̄ pōt. Et si hō fuit sollicitus seruire amico suo hic viuenti: multo magis dz sollicitari vt subueniat ei defuncto: cum magis indigeat. Vñ Eccli. xxix. Benefac amico tuo. Et ideo existens in purgatorio pena effectuose ⁊ dolēter amicos viuētes reqrit dicens Job. xix. Miseremini mei miseremini mei. ⁊c.

Tertio etiā in auctoritate principali ad pietatē inuitamur: vt. s. hoi defuncto suffragioz gr̄az non impediamus: is impedamus: ⁊ ideo notat gratiaz. Nō aūt hui⁹ est: q⁹ nos videm⁹ in corpe q⁹ vnū membrum gratis seruit alteri dum ē vnitū corpori: sicut oculus seruit pedi ipm dirigendo: ⁊ manus ori cibum porrigēdo ⁊ os stomacho ei cibum preparando. Sed oēs qui sunt in purgatorio sunt in caritate: per quā membra ecclesie adinuicē vniūtur ⁊ nondū peruenerūt ad terminū ⁊ vltimū finē suū qui est̄ beatitudo ecclesie trīūphātis: ⁊ ideo adhuc cēsentur vt membra ecclie militātis: ⁊ ideo a fidelib⁹ viuētib⁹ q̄ sunt hui⁹ ecclie membra recipe pōt ⁊ debēt gr̄az subuētiōis sic̄ poterāt ⁊ debebāt etiā b viuētes. Cui⁹ figura habef Ruth. ij. vbi noemi dixit de booz. Bñdict⁹ sit a dño qm̄ eandē gr̄am quam prebuerat viuis seruauit ⁊ mortuis. In quibus q̄dem verbis duo facit. Quia primo imprecaf pmiū: cū dicit. benedictus sit a dño. Scdo cōmēdat suffragiū: cū subdit. qm̄ eandem gr̄am ⁊c.

Circa primū notādū q⁹ misericordib⁹ debef p pmio diuina bñdictio: sic̄ pz Mat. xxv. vbi xp̄s dicet in iudicio. Venite benedicti patris mei ⁊c. Eluriui em̄ ⁊ dedistis mihi manducare: ⁊ alia mīe opa enumerātur ibi. Et ideo in ps. xxxvj. Tota die miseref ⁊ cō. ⁊ semē. il. ī bene. erit Sed mīa est mortuis subuenire q̄ sunt in pena maxima ⁊ seruare non pōt: ⁊ ideo q̄ eis subuenit erit a deo bñdict⁹. Nā si ille bñdicif a deo q̄ est pius ī mortuū corp⁹ sepeliēdo: sicut dauid dixit viris iabes galaad. ij. Reg. ij. Benedicti vos a dño q̄ fecistis mīam hanc in dño vestro saul: ⁊ sepelistis eū. Et nūc retribuet vobis dñs mīam ⁊ veritatē ⁊ ego reddam gr̄am: q⁹ fecistis verbū istud: cōstat q⁹ magis benedicef q̄ pi⁹ fuerit ad aīam viuētis a pena liberādo. Et ideo ad aīam sicut ad vitā pōt referri illō Ruth. ij. Sit bñdictus q̄ misert⁹ est tui. Scdo ī aucte allegata cōmēdat suffragiū: q⁹ eadē gr̄am quā pbuit. ser. ⁊ mor. Notādū est q⁹ viuentib⁹ pōt exhiberi gr̄a ⁊ bñficiū: vel in corpalibus. i. in his q̄ pertinēt ad aīaz: vel in accidētib⁹. i. in his q̄ pertinēt ad cōsanguineos attinentes eis. Et hec eadē gr̄a dz conseruari mortuis vt subueniat eis. Primo de corpalibus scz ī exequiis ⁊ sepulturis corpoz suoz. Ad qs libēter hoīes debēt puenire duplici rōne. Primo ppter summe edificationes: vt scz intuētes mortuū cogitet q̄libz q⁹ cito futurus est ipe talis. vñ dr. Eccle. vij. Memēto ire ad domū luct⁹: q⁹ ad domū conuiuij. Per illa em̄ finis cūctoz admonet hoīz: ⁊ viuēs cogitat quid futurus sit. Grego. xiij. moral. Pene mortuū se odiderat q̄ se morituū minime ignorat. Scdo ppt cōpassionē. ⁊ iō nō cū risu is potis⁹ cū fletu debem⁹ ire ad funer̄. Huc ppt cōpassionem ipi⁹ mortui quē videm⁹ pm carnē deuenisse ad tantam inopiā ⁊ miriā. Propt q̄ dr. Eccli. xxxviij. Fili in mortuum pduc lachrymas. et quasi dira passus ceipe plorare. Siue ppter compassionē suoz charoz afflictoz ⁊ lugentiū vt simul pdolēdo pcolemur eos. Unde dr. Eccli. vij. Nō desis plorantib⁹ in cōsolatione.

Scdo dz exhiberi gr̄a mortuis vt subueniat eis de spūalib⁹. s. de suffragijs. sic: peccatores p orones et elemosynas. Debet enim nos mouere ad libēter orandū p defūctis non solū pietas et charitas quā debem⁹ ad eos hr̄e q⁹ in penis purgatorij detinent: is etiā nr̄a vtilitas: et eo q⁹ ipi defūcti postq̄ purgati sunt ⁊ ad celū euolauerūt orāt ipi p nobis viuētib⁹. Unde si hieremia tam defuncto dr. ij. Macb. xv. q⁹ apparuit iude simul cū onia summo pōtifice ⁊ defuncto et dictū est inde. Hic ē q̄ multū orat p pplo et vniuersa sctā ciuitate hieremias ppha dei. Et Apoc. viij. q⁹ ascēdit fum⁹ incensoz de oroīb⁹ sctoz de manu āgeli coram deo. Ergo viuētes orare debēt p mortuis purgādis: vt ipi versa vice ab ipis valeāt iuuari: p̄m illud Jaco. vlti. Orate p invicem vt saluemini: multum em̄ valet deprecatio iusti assidua. Si em̄ tantū valuerūt orones sanctoz vt possent ptra naturam alas ad sua corpora reducere multo potiꝰ potuerūt afflictis ⁊ indigentib⁹ diuinā mīam ipetrare Est em̄ suffragiū elemosynarum defunctis ꝑdēdus q⁹ elemosyne sicut multū pfunt viuis: sic etiā ⁊ defunctis. Unde Tob. iij. dr. Elemosyna ab oi pctō et a morte liberat. ⁊ nō patief aīam ire ī tenebras. Et in eodem ca. xij. dr. Elemosyna a morte liberat. ⁊ ipa ē q̄ purgat pctā: ⁊ faciat inuenire vitā eternā. Tertio dz gr̄a mortuis seruari in suis ppinquis et successoribus: in quibus ipi defuncti quodāmodo adhuc viuunt. et ideo debēt reddi ppinquis viuis que debebantur mortuo. Unde in lege dei statutū est vt ppinqui succedāt mortuis in hereditate. sicut pz Numeri. xxvij. vbi dr q⁹ filie salphaad direrūt. Pr̄ noster mortuus est in deserto ⁊c. Date nob possessiones iter cognatos patris mei. Et sequit q⁹ dñs dixit. Justam rē petūt filie salphaad. Dō eas mortuus fuerit absq̄ filio ad filiā eius trāsibit hereditas. In quo satis innuit q⁹ illud q̄ debebatur viuēti post mortē eius reddit dz eius ppinquis. Debet ergo ppinquitati mortui pier gr̄a. Prima est gr̄a dilectiōis. de q̄ dr. Eccli. xxx. Mortuus est pr̄ eius et q̄si non est mortu⁹: reliquit em̄ simile sibi. Ideo amor et dilectio q̄ habebat ad eū qui mortu⁹ est haberi dz ad eū qui viuit. Unde Gen. l. dixerūt filij iacob ad ioseph. Pater nr̄ precepit nobis anteq̄ moreref vt tibi ꝓdis illis dicemus. Obsecro vt obliuiscaris sceleris fratruz tuoz: et petij atq̄ malitie quaz exercuerūt i te. Nos q̄s oram⁹ vt serno dei pr̄i tui dimittas iniq̄tatē hāc. Quasi dicāt q⁹ nobis dimittas ⁊ pri. Scdo debef ppinquitati mortui gr̄a cōpassionis: q⁹ nō solū debemus cōpati amicis sed etiam inimicis. Eccl. viij. Noli de mortuo inimico tuo gaudere. sciēs q̄m oēs morimur: ⁊ i gaudiū volum⁹ venire. Unde dicit ⁊ plus signat: q⁹ non tm̄ nō ē gaudēdū: is etiā lugendū. Exemplo dauid. ij. Reguz. i. de quo dr. q⁹ audita morte saul apprehendēs vestimēta sua scidit: ⁊ oēs viri q̄ erant cum eo: ⁊ planxerunt et fleuerūt ⁊ ieiunauerūt vsq̄ ad vesperas. Nec tm̄ dauid cōpassus ē mortuis: is etiā ppinquis viuis. Unde dicit. ij. Regū. ix. q⁹ air dauid. Nunquid supest aliq̄s de domo saul vt faciā cū eo mīam? Tertio debetur mortuo in suis ppinq̄s gr̄a subuentionis: de quo etiā exēplū habem⁹ in dauid. ij. Reg. x. vbi dr. Factū est aūt vt moreref naas rex filioz amon. Dixitq̄ dauid. Faciā mīaz cū amon filio naas sicut fecit pater ei⁹ mecū mīam. Unde voluit p recepta gratia eandez gratiā reddere. p̄m illud Jacob. iij. Gratiā. exequabit gratie. Et qui talia facit acq̄rit gratiam dei per quaz peruenitur ad gl̄iam eternam. Ad quam nos perducat Jesus qui viuit ⁊ regnat ⁊c.

¶ De retributione bonorum operum post mortem. Sermo. vj

Pera illoruz se

quuntur illos. Apoc. xiiij. Cōiter videm⁹ q⁹ spes mercedis reddit hoiem sollicitum ad operandum. ⁊ ide est q⁹ precium non soluitur communiter ante operis cōpletionem: ne scz soluto precio et cessante spe vltra recipiendi negligētior operarius fiat ad opus prosequendus

Universidad de Deusto
Biblioteca

Unde etiaz deus iustis p laboribz et operibus eoz nō reddit mercedem in pñti tpe qō est tps laboris et opis: sz in futuro reliquat: vt sp hoc durante spe pmij sollicitent magis. Et iō dr Eccli. ij. O pamini opus vestruz añ tps et recipietis mercedē vestrā in tpe suo. Figura huius hr Aggeus. xx. vbi cuz sero factuz esset. s. cōpleto cursu diei et opis: dixit dñs procuratori suo. Voca operarios et redde illis mercedes. Vide est ergo q de iustis dr in hoc ppposito q opa eoz. i. mercedes opeꝝ non dant in pñti sicut hypocrite in pñti recipiūt mercedē suā. sz sequunt. i. in futura vita: q opa illoz ꝛc. A Jn quibz ādes hic cōmēdant boni viri et duobus. Primo de excitatiōe meriti: cū dicit opa illoz. Secundo ex consecutione premij: quia sequuntur illos.

Circa primū attendendum

dum q si homo vult bene mori: ista q post mortē recipiat eterne vite mercedē: opz eū in sistere ad faciēdū bona opa: et ad hoc eū inducit ipa natura sua. Onalr enī videmz q liber res naturalis hz suā ppriā operationez. ppria añt operatio q naturalr ppetit hoi est operatio bona. Naz sicut ppa operatio rei artificialis dr esse illa ad quam est facta sicut ppa operatio securis est scindere: sic et hois et cuiuslibet rei create illa est propria operatio ad quā ē facta et creata: sz ad b hō est facta et creata vt bn operet. Sz q: sola natura ad hoc nō sufficit: additur ei auriliū gratie p xpi sacramenta. et ideirco ad bona opa dz itēdere. Et hoc est qō ostendit apls Ephe. ij. vbi ait. Factura dei sumus creati in xpo iesu in opibz bonis. Jn quib ādes hic apls tria de nobis ostendit.

Et primo quidē ostendit nobilitatē origiis: quia factura dei sumus.

Scōo ostendit dignitatem muneris: q: creati in christi iesu.

Tertio necessitatē finis. q: i operibz bonis. Primū ptinet ad pfectionez nature. scōm ad refectionē gre. tertiū ad executionē glorie. Dicit ḡ quātū ad primū: dei factura sumus. Qñ aliq facit aliquē episcopū p electionem: solet dici. ipse est eoz factura. Et certe deꝰ fecit honorē hoi: q: fecit eū regez Qō pt5: q: facto mūdo deꝰ voluit ponere regē:: et dixit: faciam hoiem ad imaginē et similitudinez nostrā et pñt piscibz maris ꝛc. Gen. j. Jn hoc pt5 q fuit ibi pona electio quia nō solū pater habuit ibi vocē: sed et filius et spūssanct9. Et ideo dr. Faciamus ad ima. et si. no. sicut sigmago q est in sigillo regis viueret. diceret q esset rex. Jtē deꝰ qñ hoiem instituit regē quādo eū benedixit. vñ in benedictione attendit cōsecratio. Item dedit dñationez: cū dixit preest piscibz maris ꝛc. Hoc idez facit deus cuilibet quia in creatiōe alie hō est ad similitudinē diuinaz in baptismo inūgit et consecrat et p gram hz dominiū sup volucres celi. i. super spūalia petā. et sup pisces maris. i. sup petā carnis et sup bestias terre quātū ad demones. Et ideo pctōr rusticitatē deo facit qñ peccat: q: oculeat in se imaginē suā. sicut si aliqs oculeret sigillū regis. vñ Esa. xlv. Ve q dicit factori suo. Cui? ītrariū facit? multi Gap. xvj. Creatura eñ tibi factori deseruiēs. Et Esa. xvij. Inclinabit hō ad factorē suū. Scōo i aucte allegata ostēdit apls dignitatē muneris gre p quā creati sumus in xpo iesu. Creare enī ē de nihilo aliqd facere: hō añt p petm fit qñ nihil: sz p xpm est creatus. i. de nihilo ad aliqd adductus. Ō mō q: deꝰ fecit pmū hoiez de limo fre: et ēoiis hō de semīe freno quātuz ad coz9. Deide aiaz creauit et nihilo: qō tūc accidit i pmo hoie et accidit qtidie i pctōre: q: sicut caro ade q pri? fuit tpe p aiaz ei? et etiā nāz: supervenit aiaz ei? et supat in pctōre. Vñ ne 2rō staret vroꝛē suā comedit et fuit victa? carnalitate: et vincit hō a carne. Et sicut ad nihilū adducta? fuit: sic et pctōr. sz creati sumus in xpo iesu. Dñs enim cogitauit vt faceret hoiem in quo illud qō pri? esset: superaret illud qō eēt posteri9. Jste fuit xps cui diuinitas prior existens q hūanitas. sibi subiecit hūanitatē. vñ sic fuit 2uersum respectu pmi hois. q: ibi carnalitatis vicerat aiaz hūana p diuinitatē vicit carnē. Vñ sicut p carnē ade q fuit causa culpe et vicit aiaz sua? dissipati: ita p carnez xpi diuinitati vnitaz sum? recreati. vñ altissimus ō terra creauit medicinā. Et iō. ij. Coꝛ. v. dr. Si q ergo in xpo noua creatura vetera trāsierūt: ecce noua facta oia. Et iō dr q xps venit i hūc mundū pctores saluos facere. s. Timo. j.

Tertio i aucte allegata ondit necessitas finis: cū dr in opibz bonis: qñ dicat ad hoc facti sum? et creatī vt bene operemur. vñ si finem ad quē facti et creati sum? volum? habere: opz nos bona opa facere. Unde nota q de qualibet arbore q est i horto hois vult homo habere fructuz. et si est ficca succidit eam et comburit. Sic deus de quolibet quem posuit in mūdo vult fructum bonorū operum. aut si fit hō siccus in ignem mittitur. Eccli. iij. Cor sapiēs et intelligibile abstinebit se a peccatis. et in operibus iustitie successus habebit. ij. Coꝛ. ix. Abundetis in omne opus bonū. Sed hen dicit de multis Tit. j. Ad omne opus bonum reprobi. B Et si petat quare? Respōderi pōt. q: oē opus qō faciūt de genere bonorū faciūt idebito mō. s. aut ficte aut tarde aut parce aut diminute aut imperfecte. Ficte qdē sicut hypocrite qui ostendūt se bona facere ppter deū. et faciūt ppter mūdū et ppter fauotez humanū. Tales silles sunt nūcijs q portāt arma regis picta in pixide nec intus habēt īras dñi sui: et ideo nō creditur eis. Isti sunt hypocrite quib nō creditur i iudicio qñ libri aperti erūt. et tunc ifra eoz. i. opera falsa apparebūt et dicetur eis. Nescio vos. q: signū non habetis meū. i. intentionē rectā. ideo vt falsarij cōburent in eternū. Propterea admonet qlibet Bala. vj. Opus suū probet vnusquisq. i. diligenter inspiciat qua intētione fiat. et sic in semetipso. i. in dño q est in ipso gloriaz habebit. et nō in altero. Hypocritarū opa inutilia sunt. sicut poma vacua q exteri9 vident pulchra et interi9 vacua sunt. ppt defectum intētiōis bone et charitatis vere. Apoc. iij. Scio opa tua. glo. q: ḡris boim laudem. et parū post. Nō inuenio opa tua plena coram deo meo. Jtē quoꝝdā opa reprobant. qa fiunt tarde. puta in morte. vel si credat q post mortē faceret. Irridendus esset q tūc surgeret ad opandū qñ redeundū esset ab ope. et tūc vellet seminare qñ esset metendū. Propterea dr Eccl. xi. Quodcunq facere pōt man? tua instāter opare. q: nec op9. i. tps operādi. nec rō erculandi. nec sapiētia allegādi. nec scīa defendēdi. erūt apud ifros quo tu pperas. i. ista nō valebūt post mortē. Jtē quoꝝdā opa reprobant. q: tepide sunt facta. Materia mollis cito dissoluit et parū pficit. Sic op9 mollū et tepidoꝝ cito deficit: et parū pdest. vñ Prouer. xviij. Qui mollis et dissolut9 est in ope suo: frater est sua opa dissipātis. Nota q feruēter et q̄ sollicite laborāt hoies in opib de qbus expectāt magnū lucrū tpale: sic ita ne p quibus merces eterna datur. Contra qō dicitur Joh. vj. Operamini nō cibum qui perit: sed qui permanet in vitā eternam. Prouerbiorum xlviij. Maledictus q opus dñi facit negligēter: aliꝰ fraudulēter. Item quoꝝdam opera reprobantur: quia fiunt nimis pce: qui eñ nimis paruum et vile encenū mitteret vni magno dño non esset acceptū: sic qui parū boni deo. s. Coꝛ. xv. Abundantes estote in oī ope dñi. Jtē quedā reprobant opa: q: incōpleta ppter impleuerantiam. Si em operi9 aliqs dimitteret op9 suū statim hota prima vel tertia nō reportaret mercedē de ope suo: vñ oz eū vsq ad finez diei ab opere nō desistere. Et sic in bono opere nō dz hō vsq ad finē desistere si vult remunerari. Gal. vj. Bonū facientes non deficiamus: tpe enī suo metemus nō deficientes glo. Si hō nō imposuerit finem bono opi nec deus imponet finē remunerationi. E

Secūdo in auctoritate

piscipali agit de cōsecutiōe pmij: cū dr sequunt illos. Ubi aduertēdū q ad mala opa consequit gñaliter dupler pena. Una statī in pñti. s. pturbatio et remorsus pscie. Alia in futuro. s. dānatio pene eterne. Scōa añt ad bona opa psequitur dupler fructus. Primus est pscie qietatio: tenetur enī hō nō solū abstinere a malo: sed etiā opari bonū. Et iō sicut inqetat cōscia er pperatiōe mali: ita ex omissiōe boni. Et econtrario. sicut inqetat et pacificat ex remotione mali. i. pcti: ita quietat et cōsolat in implētione boni. Scōs fructus erit in futuro scz gaudiosa retributio. Et de his duobus dr Prouer. xij. Qui pacis ineūt consilia: sequitur eos gaudiū. Jn quib ādes hic tangūtur tria que pertinent ad bene operantes.

Nā primo qdem bona opa debet p cedere puida deliberatio: et hoc intelligitur p consilia: cum dr. qui ineūt consilia.

Scōo sequitur ad ea pscientie quietatio que intelligitur in nomine pacis.

Tertio recipiet ppterea gaudiosa retributio: et ideo subūgitur q sequit eos gaudium. s. bene operātes gaudiū vite eterne.

Circa pmū attendēdū est q hoies ineūt consilia vt deliberēt et puideāt de his q sunt agenda ad aliquē finem erequendū. Unde ij. Reg. xvj. dixit absalon ad achitofel. Inite cōsiliū qd agere debeam9. Siue añt hō ineat consiliū in semetipso siue cū alio: ita debet in ingrendo pcedere: q: supposito fi

Universidad de Deusto
Biblioteca

ne quem intēdit de quo non est consilium: debet primo discutere que sit via pueniendi ad talem finem. Et quia plures possunt esse vie ad illū: debet discutere que sit efficatior & expeditior: qua electa debet videre a qua sit incipiendū & quādo & qualiter & quō: & sic postea ad actum procedere. Bz notādū q circa cōsilia cōtingit multipliciter errare. Aliqñ q̄dē ꝓpter iniusticiā puta qñ alicui cōsulit alicui q faciat rē iniustaz vel iniquā: puta q capiat aliena vel furet qñ ex tali consilio seq̄t furtū vel rapina vel dānū aliud vel ꝓbabiliter credit esse secutū tenet i solidū: alis nō tenet lz peccet graviter. Et dicit Innocēti⁹ q ꝺm ꝓsiliū die fi dānificat⁹ haberet actiōes ꝓtra alios: sed eas nollet exercere siue ex iusta siue ex iniusta causa: q cōsiliarius in hoc casu satisfacere dz: niſi spoliat⁹ liberaliter dimitteret raptorē: tūc em nō tenet ꝓsiliarius si nihil ad eū de rapina puenit. Bz si q̄d ad eū de rapina puenit etiaz si liberaliter liberaret principalis raptor: non ꝓpterea liberaret ꝓsiliarius quin debeat restituere: niſi aliusꝑ eo satisfecisset. Ubi in hoc casu dicēdum ꝓsiliario q satisfaciat illi principali q pro eo satisfecit nō aūt offenso: qz ei tā satisfactuz est. Est etiaz magis iniquū ꝓsiliū qñ aliq̄d cōsulit alicui q offendat priorimū in psona preter ordinē iuris: & inique etiā ꝓsulit alicui q faciat aliq̄d pctm: sicut achitofel cōsuluit absaloni: q peccaret cū concubinis patris sui dauid. ii. Regū. xvj. Et ionadab ꝓsuluit amon quō violaret thamar sororē suā: vñ secura est occisio ipi⁹ amō. ij. Reg. xiij. Illi etiā consiliarij ciuitatū vel dñoz q audiūt ꝓponi aliqua iniqua ꝓtra deū. vel ecclie libertatē. nō solū nō debēt psentire: sed etiaz de bono & equo: & ꝑ securiori pretenenf publice contradicere: maxime si est malum q̄ possit multos ledere & grauare. Si aūt pusillanimis est q hoc audit proponi & nō vult votū suuz publice dicere ne incurrat suspitionem infidelitatis & hmōi: si non est de numero psentiētiū & aliq̄ mala statuanf ꝑ invalentiā maioꝝ alteri⁹ partis: dicūt quidā istū non teneri de damno dato ꝑ illud ꝓsiliū: lz pctō omissionis peccet non resistēdo huic & illi malo aut nō impediendo. De talib⁹ ergo iniq̄ cōsiliys q hō non debeat ꝓsentire: habetur figura Genē. xlix. vbi dixit iacob. Symeon & leui vasa iniq̄tatis bellantia: in ꝓsiliū eoꝝ nō veniat⁹ anima mea. D Scō erratur in cōsiliis ꝓpter insipientiam & ignorantiam consulentium sicut dicitur Esa. xix. Stulti principes thaneos: sapiētes consiliarij pharaonis dederunt consilium insipiens. Stulti cōsiliarij sunt qui non respiciunt an liceat & an deceat & an expediat: & si respiciunt nesciunt eligere. Sed si sapientes erant consiliarij pharaonis: quare dederunt consilium insipiens? Dicendum q erāt sapiētes ꝺm opinionē pharaonis aut alioꝝ: sed nō erāt sapientes ꝺm deū vel ꝺm veritatem. Dicit in fabula q qñ vulpes petiuit a formica cum cōsilium credere deberet: formica respondit ei: credere debes ꝓsilio sapientis scientis & magnanimi deūq timētis. Nā nō pōt bene cōsulere qui nō est sapiens: neq; erūt sapiens si non sit sciens. i. expertus: neq; expertus niſi sit magnanimis qui ex timore veritatē dicere nō refugiat: vel bonum ꝓsilium q̄ nouit dare. Bz nec adhuc istud sufficit: niſi sit timens deū: qui nullo mō contra iusticiam ꝓsulat. ꝑs. cx. Magna opera dñi in consilio iustoꝝ. Tob. iij. Consilium semper a sapiēte perquirere. Aliquādo vō cōtra cōsilia erratur ꝓpter superbiā. sicut narrat Valerius de xerxe rege persarum q̄ indicēs bellū grecie: cōgregatis principib⁹ ꝓsiliarijs suis: dixit eis q vocabat eos ne nō crederet vulgus q faceret hoc sine cōsilio alioꝝ. sed nūc preparate vos magis ad obediendū q̄ ad ꝓsulendū. Et sic ex superbia desperit eoꝝ cōsilia nec voluit etiā audire: & ideo de guerra illa male cessit ei postea: qz fuit turpiter debellatus & victus. Contra hoc dr Prouer. xiij. q qui agit cū ꝓsilio regūtur sapiēter. Aliq̄ vō errāt ꝓpter inobediētiā: quia quidā bonis ꝓsiliys sibi datis nolunt obedire: sicut roboā filius salomonis noluit obedire consilio senioꝝ. iij. Regum. xij. Tales ergo sicut dicit ꝑbs sunt similes infirmis qui audiunt ꝓsilium medici: sed nolunt facere: ideo frequenter moriuntur. Unde contra hoc dicitur Ecc. xxvij. Nunc fili mi aquiesce consilijs meis. E. Scō in anēre allegata tāgit primus fructus q̄ sequit ex bonis opib⁹ cū debito ꝓsilio facti. i. quietatio ꝓscie: q̄ designat nolle pacis. Ubi aduertēdū q est tripler pax q̄ cōsequitur ex bonis operibus. Nā est quedam pax interior: que dicitur pax pectoris idest ꝓscientie. Et ista reformatur ꝑ opa penitentie; que sunt desiderie mala compulsa.

Item eandem emūdare. Item mandatis dei incessanter insistere. Ista est pax in q̄ post penitentiā remisit dominus magdalenam. Luce. vij. diceno. Vade in pace tez conscientie. Secūda pax est exterior: tez inter proximos. que dicitur pax temporis. Et ista sequitur ex operibus iusticie quando vnusquisq; reddit alteri q̄ sui iuris est de quo dicitur Esa. xxxij. Opus iusticie pax. Perfecti temen viri assequuntur pacem tēporis per tres alias virtutes. tez per abdicationez temporaliū: pro quibus mundus pugnat litigat et inquietat. Item per patientiā: que non repercutit immo cedendo pacem sibi facit. Itez per humilitatem que nulli molesta est et neminem angustiat aut comprimit immo etiam compumentes se velut inane quoddam et vacuum et sine resistentia infra se receptat. Qui ergo tales sunt implent illud ꝑs. cxix. Eus his q̄ oderunt pacem eram pacificus. Tertia est pax superior: q̄ dr pax eternitatis: que acquirit per opa gratie et charitatis. ꝑs. cxviij. Pax multa diligentibus legē tuā &c. Sic ergo patet quō ex bonis operib⁹ sequit fructus pacis. Unde Roma. j. Gloria honor et pax oī operanti bonū. gloria tez apud deum: honor apud homines. et pax in ꝓscientia ꝓpria omni operanti bonū. ℣ Tertio in auctoritate allegata ponit leta retributio bene operātium: cū dicitur: seq̄tur eos. s. post mortem gaudiū eternum. Ubi aduertendū q istud gaudiū nō post dare mūdus sed solus deus: Primū horz tez q mūdus dare non possit tale gaudiū apparet quadruplici ratione. Prima rō est: q: illud gaudiū de quo loquitur est gaudiū verum. Un beat⁹ Augu. dicit q beatitudo est gaudium de veritate: sed gaudiū mūdi est gaudiū falsum. Naz verum gaudiū non est niſi de bono: sed homines mūdi frequenter gaudēt de malo. ꝺm illō Prouer. ij. Letantur cū malefecerint & exultant in rebus pessimis. Ulterius etiā patet q verum gaudiū est de vero bono. lz bona illa ꝓsentia de q̄b⁹ mūdani gaudent sunt bona apparētia potiꝰ q̄ existētia. Un de talibus parū et falsuz gaudiū haberi pōt. Oō etiā ꝓbat. qz illō q̄ est falsū non est: q: de non ente nō est scientia. ergo nec gaudiū. & sic q̄ est. verū est q: enoit verū ꝓuertuntur & ideo bonū falsuz. i. apparēs est puū & nō magnū: lz in eo q̄ non est magnum et est falsuz habetur fragile gaudiū. Et hinc est q̄ gaudiuz mundi non durat: quia modo gaudes modo tristaris & nunq̄ i eodē statu pmanes. vt dicit Job. xiij. Et hoc etiaz pt⁹ q non est gaudium verum: quia veritas est res fortissima & firmissima. quia super oia vincit fitas. vt dicit. ij. Eldre. iij. Sed econtrario res falsa fragilis est et cito permutabilis. vnde gaudiū mundi fragile est et cito corrumpit lez perynū verbum iniuriosuz. Et ideo dicit Job. xx. Et gaudium hypocrite ad instar pūcti Scōa rō ē: quia illud gaudiū ē gaudiū plenū. ꝺm illō Johan. xvj. Petite & accipietis vt gaudiū vestrum sit plenū. Sed gaudiū mūdi est vacuū: qz quasi nihil boni hz in se: sed est de tribulatione alioꝝ. Item de parvis rebus que nihil sunt. vñ vacuum est: qz vacuum dicitur illud ꝺm pōm q̄ nō includit finez intentum. Et sic est de gaudio mundi quia inducit finaliter tribulationem magnam Unde dr Prouerb. xiij. q extrema gaudij luctus occupat. Tertia rō est: qz illud gaudiū est stabile & firmū. vñ Job. xvj. Gaudebit cor ve. & gau. ve. ne. tol. a vob. Bz gaudiū mūdi nō est firmū: qz modo est mō non est. Job. xviij. Nonne lux impij extinguet? Et vocat lucē gaudium mūdi: qz lux inter alias qualitates min⁹ hz de esse fixo. Nam sicut dicūt philosophi. Non est q̄ taz cito deficiat sicut lux. vnde remoto sole statim remouef lux: & vnā cādelam accensam statim extinguere potes: & sic gaudiuz mundi cito extinguitur. vñ Job. xxvj. Gaudent ad sonitū organi & post. Ducunt in bonis dies suos et in pūcto ad inferna descēdunt. Sicut cito extinctum est gaudiū alexandri magni: qui post multas victorias quibus sibi ostentem subiugauerat redies i babylo nā que erat in caldea: recepit ibi simul de diuersis partib⁹ mūdi tria milia ambassatorū: & dū celebraret conuiuiū in maxima gloria: datum est ei venenum et cognouit mortem suā: et defecit gaudiū suū. Quarta rō est. qz illud gaudium est cōtinuum: apostolus Philip. iij. Gaudete in domino semper. Sed gaudium mundi nō est continuum: qz interrūpitur occupationib⁹ & accidē tribus varijs et interdum tristabilibus. ita vt risus dolore misceatur & interrumpatur gaudium. Tobie. v. Quale gaudium mihi erit qui in tenebris sedeo & lumē celi nōvi deo. Secundum autem quod dictum est sez q̄ gaudium eternum nō possit haberi

nisi in deo: patet triplici ratione. Primo quia tale gaudium est gaudius originale: quia ab illo omnia alia gaudia debēt originem sumere. Nam sicut motus sempiternus celi est principiū oīs motus ꝺm pbm ita gaudium sempiternū et supercelestis est principiū omnis gaudij: sed tale gaudium est diuinum gaudiū. Naz illud qō est essentiale de necessitate ꝺz esse ꝓncipius aliorū sicut lux q̄ est essentialis ꝓpetas solis: est principiū aliox luminum. ⁊ calor ignis est principiū aliox calidox. Ūñ cū diuinus gaudiū sit essentiale. qz ipe est deꝰ: q̄ hz deū hz gaudiū eēntiale. Ūñ de necessitate diuinū gaudiū est regula oīm gaudiorum. Et ideo si nō habeas illud gaudiū saltē ipfecte participando aliq̄d in vita ista: nō potes recte gaudere: qz non habes regulā gaudij. Ūñ si vis gaudere de creaturis habeas de isto gaudio. qz oīa gaudia ordinabit ad deum ⁊ liz sic malū sumere gaudiū extra diuinum gaudiū: qō est regula et rectitudo oīs. gaudij tū adhuc peius est sumere ꝓtra istaz directione gaudij. Et hoc faciūt q̄ mortaliter peccant: qz recedūt ab isto gaudio: qō est nobilissimū cū sit originale: qz virtꝰ semper nobiliori mō est in sua causa q̄m i suis effectibus. Et ꝓpterea dicebat Abachuc. iij. Ego aūt in dño gaudebo: et exultabo i deo ihesu meo. Secūda ratio est: qz gaudiū istud eternum est gaudius finale. de quo dicitur Eccli. viij. q̄ oēs in gaudiū volumus venire. Sed finale gaudiū est gaudiū diuinum et ideo summus qz finis hz rationes optimi eo q̄ ꝓtinet in se pfectiones oīm q̄ sunt ad finē. Et ideo oīa gaudia q̄si nihil sunt: qz non sunt finalia: ⁊ ideo de eis nō ē curādū: imo q̄ ponit finē in eis mortaliter peccat: qz facit creaturā finē. vñ si vis hre summus gaudiū procura habere diuinū: qz cuz sit finale habēdo finē: non curabis de his que sunt ad finē. vt gaudiū filioꝝ et diuitiaꝝ et hmōi similiū. Sicut si aliqs vellet habere equū vt iret romaz. si eēt ibi nō curaret habere equū qz haberet illud ꝓpter qō volebat equū: ⁊ si moreret equꝰ et non reciperet inde dānum postq̄m puenisset romā non curaret: lz si moreret i via nūc doleret: qz non dū esset in fine. Et iterū si haberes medicinas ⁊ ante sanitatē q̄ est finis ꝑderes. doleres et si haberes finē. s. ⁊ sanitatē ꝑderes ita ñ q̄m nihil valeret alteri illa medicina: nisi tibi et ꝑ infirmitate tuā de qua sanitatē recepisses. certe non curares si ꝑderes eo quo haberes finē scz sanitatē. Sic ergo tu sti et in mundo isto participātes aliquid de gaudio diuino: nō curant de amissio ne cuiuscunq̄ rei et gaudij mundani vt puenire possint ad perfectū gaudius futurū. Unde ps. lxxvj. dicebat. Renuit consolari anima mea. et subdit causam. qz memor fui dei et delectatꝰ sum. Unde sup illud Jac. j. Omne gaudiū existimate fratres mei dū in tentationes varias incideritis. Dicit beatus Augustinꝰ. Spe illius boni ad qō tēditis quicquid vobis invita contingerit gaudere debetis. Unde habendo illud vltimū gaudium diuinum habebit pfectio oīa gaudij. Et ideo sicut ꝺr Esaie. xxxv. Gaudiū et leticiā obtinebūt et fugiet dolor ⁊ gemitus. Tertia rō est. qz gaudium vltimū est in comparatione de quo ꝺr Eccli. xxx. Nō est obscurantū super cordis gaudiū. Et tale est gaudium diuinū: qz nullum aliud gaudiū sibi potest assimilari: qz omnia alia accidentalia sunt ideo parua ⁊ quasi nulla: quia illud vt dictum est: est gaudium finale: et finis cōtinet in se effectum eox que sunt ad finem. Unde tale gaudiū erit perfectū qō faciet cessare omnē tristiciam. Jobis. xxij. Tristicia vestra vertetur in gaudium sempiternum. Ad quod nos deus perducat qui vivit ⁊ regnat ⁊c.

¶ In anniuersario vel translatione diu ante mortui. Sermo. vij

Omo cum mor

h tuus fuerit nudat⁊ q̄ cō sumptꝰ vbi queso est. Job xiij. Cū in hoie sit sensus ⁊ intellectus. In quox primo cōuenit cū bꝛutis. in secundo cum angelis et sensus non reflectatur supra se vt scz cognoscat se sicut alia: quia oculus videt alia sed nō se. sed intellectus reflectitur. quia intelligit se sicut et alia. ꝺm philosophū ij. de aīa: et quilibet homo debeat: ꝑ tio de anima: et quilibet homo debeat: vt uere ꝺm rationē ⁊ intellectū. quilibet ꝺz conari vt dum alijs intendit intendat etiam sibi. Propterea Seneca dicit. Ꝑra alijs ꝑ desto vt tibi no n noceas. age sic alienum vt tuus non obliuiscaris negocium. Et hic est q̄ memorias et anniuersaria mortuox facimus. Primo quidez propter eos. s. ad eorū vtilitatem vt eos per suffragia missarum ⁊ oꝛationum et elemosynarum iuuemus. Et sunt mortuox memorie in diuersis locis diuersis tēporibus. Nā aliqui faciunt die secūda: vt. s. ipse defunctꝰ scōam morte euadat que est damnatiōis eterne. Quidā vo die tertia vt cum illo beatitudinem habeat qui die tertia resurrexit. Alij aūt die. vij. vt scz quiescat a penis: qz dies vij. fuit dies quietis: ⁊ qz. vij. est etas. Alij vo die. xxx. vt scz regnet cum illis q̄ habuerūt fidem trinitatis cū decalogi ꝓceptis. Quidā aūt die. xl. vt ꝑ merita pnie veniaz habeat ꝺulcēdine: vt de sinistra perueniat ad dexterā. Alij vo faciūt ūniuersaria. vt ꝓueniant ad pfectam ⁊ eternam gloriam: que deſignat in circulo anni q̄ ꝺr corona. ꝺm illud ps. lxiij. Benedices corone anni benignitatis tue. Sco hmōi mortuoꝝ memorie fiūt etiaz ꝓpter nos. i. ꝓpter nostram informationez vt memores simꝰ si militer nos esse mortuos: ⁊ ideo nosmet ipos ad morte ꝓparemꝰ. Et idcirco i verbis ꝓpositio cōditio hoīs iamdiu mortui nobis ꝓsiderāda ꝓponitur: cū ꝺr. hō cum mortuus ⁊c. Ā In quibus quidē verbis de homine iamdiu mortua ad nostram instructionem quattuor describuntur.

Primū est preterita corruptio: cū dicit. homo cum mor. ⁊c.

Scom est oīmoda exꝑoliatio: cum subditur: nudatus.

Tertium est completa defectio: qz consumptus.

Quartum est incerta locatio: cum infertur. vbi queso.

Circa primum cū dicitur. homo cū mor. fuerit.

Est notandum q̄ dū hō vivit videt esse magni valoris ⁊ pōderis: sed cū mortuꝰ fuerit tanq̄m nihil q̄si valens tradit oblivioni. ꝺm illud ps. xxx. Oblivioni datꝰ sum tanq̄m mortuꝰ a corde

In quib⁹ quidez verbis tangit tripler defectꝰ q̄ accidit erga hoīem mortuum.

Primus est defectꝰ hūane ꝓsideratiōis cū ꝺr. oblivioni datus sum. s. ab his q̄ non considerant amplius de me.

Scōs est defectus humane corruptionis. cum dicitur. mortuus.

Tertius est defectus humane dilectionis. cum dicitur a corde.

Circa primū aduertēdū q̄ hō citꝰ obliuiscit eoꝝ q̄ nō ꝓsiderat ⁊ de q̄bus nō cogitat. Ūñ q: hō non cogitat de mortuis nec cōsiderat que pertinēt ad eos. faciliter obliuiscitur eoꝝ. sed dato q̄ ꝓpter eos non curemus recordari eorum. saltem propter nosipsos non debemus obliuisci. quis dū hominis mortui recordamur ex ipis mortē admonemur vt de nra morte futura cogitemus. Qui quidem si sepe haberet vaaleret nobis ad tria. Primo quidē ad nrā vte directionē. Et rō est. qz ea q̄ sunt ad finē ordinanē ꝺm rōnē finis sicut ꝓtz in artifcialib⁹ ⁊ naturalib⁹ ⁊ ciuilib⁹. In artificialibus q̄dē. qz dom⁹ est ꝓpter habitationē. Et ideo sic ordinat ⁊ disponit vt i ea possit ꝓuenīter habitari. Ꝓtz etiā i naturalib⁹. nā arbor ꝓpter ꝓductionē fructuū. ⁊ iō taliter disponit a natura vt possit fructus ꝓducere ⁊ eos ꝑseruare. ⁊ iō hz radices in terra ad sugēdū humorē ad fructū gnationē ⁊ nutritōez ⁊ folia sursuz ad fructuū defensionē. Ꝓtz etiā in ciuilib⁹: nā pugna est ꝓpt victoriā. ⁊ iō acies militū ordināt ⁊ disponunt vt possint ad victoriā puenire: sicut docet Vegetius i libro de arte militari. Et ꝺm hūc modū ex ꝓsideratōe mortis q̄ est finis vite hoīs: tota vita hoīs dirigit qō est qū hō bene uiuit: vt bñ moritur. Nā sicut dicit dñs Aug. Adala mors putādo nō est quā bona vita ꝑcessit. Nāc vite nre directionē ꝑ ꝓsiderationē finis etiā volatilia nos docet q̄. s. i suo volatu cauda sua se dirigūt q̄ finis corpis est. Ūñ Job. xij. Interroga volatilia celi ⁊ indicabūt tibi. Sco valet ꝓsideratio mortis ⁊ memorie ad aie sanationē. Sicut enī i corpe sunt diuerse infirmitates: ita reqrunt diuerse medicine: qz ꝺna ꝺnis curant. Sz infirmitates aie sunt passiones vitioꝝ sicut dic Tullius: piculosissima autē infirmitas aie est pctm mortale. ꝓtra qō ē ordinata pnie medicina: q̄ ꝺz Amb. ē virtꝰ pfecta q̄ oē ipfectū reducit ad pfectū. Ad pniam aūt sumē dā inducit potissime mortis memoria: ⁊ frequēs ꝓsideratio ei⁹. Qō ꝓpue apper exē plo niniuitaz i ub. Jone: q̄ ex cōminatiōe mortis ad pniaz moti sunt. vñ ꝺr Jone. iij. q̄ cū Jonas ꝓdicaret adhuc quadraginta dies ⁊ niniue subuertetur. Rex surrexit de solio suo ⁊ abiecit vestimētū suū a se: ⁊ indut⁹ sacco sedit in cinere ⁊c. Ūñ dño Adarij. ꝓtra iudeos ipenitētes eoꝝ exēplū iudicēs. Viri niniuite surgēt i iudicio cū ḡnatione ista ⁊ cōdēnabunt eā: qz in predicatiōe Jone pniam egerūt. Et ecce plusq̄

Universidad de Deusto
Biblioteca

Jonãs hic. Tertio valet memoria siue consideratio mortis ad propriæ fragilitatis recognitionẽ. Valde enim vtile est q̃ homo seipm cognoscat. quia sicut dicit Ber. multi multa sciũt ⁊ seipsos nesciunt. Nam quidam habent noticiã elemẽtorũ sicut philosophi: quidam noticiam complexionũ sicut medici: quidam corporum celestium sicut astrologi: quidam operationum ciuilium sicut iurisperiti: sed suiipsorum noticiã nõ habent. Sed vtilis sui noticia magis haberet ex ꝓsideratõe mortis q̃ ex inspectiõe libroꝝ. Et rõ est: q⁹ tale est cõpositum qualia sunt cõponentia: ſz per mortẽ homo resoluit̃ in cõponentia: ⁊ in hac resolutione apparet euidenter quot feroces quot putredines quot aboiatiões sunt ex quib⁹ homo cõponit̃. Propter quod dicit. Ber. Quid fetidi⁹ humano cadauere: q̃d horribilius hoſe mortuo: cuius erat i vita gratiosus amplexus sicut in morte horribilis aspect⁹. Quid ergo prosunt diuitie: q̃d delitie q̃d honores. Diuitie nõ liberãt a morte: nec delitie a verme: nec honores a fetore. Et sic i noticiã sue vilitatis venit homo per mortẽ. Propter qõ Alexander vulneratus sagitta dixit. Hos vocatio me Jouis filiũ: sed hoc vulnꝰ mõstrat me esse hoiẽ. Ex hoc magis demõstrat̃ p mortẽ. Est enĩ homo aĩal mortale. Et hoc attẽdere ẽ valde vtile vt homo de se nõ ꝑsumat. Propter qõ dicitur in ꝑo. ir. Sciant gentes q̃m hoies sunt. Sed notãdũ q̃ multus accidit de mortuo siue de morte sicut accidit de speculo. Nam q̃diu aliq⁹ inspicit se in speculo videt qualis est: sed postea recedẽs a speculo obliuiscitur figure sue. Sic hõ aspiciẽs aliũ mort̃ vel iã mortuũ ꝺcutitur in corde ⁊ cogitat de morte sua ⁊ ꝺsiderat mortalitatem ⁊ vilitatẽ suã: sed postea recedens a mortuo ⁊ tendens ad fauorem mũdi obliuiscitur mortalitatis sue extollitur in superbiam. Vñ Jaco. ſ. Comparabit̃ viro cõsideranti vultũ natiuitatis sue in speculo. ſ. mortis. Cõsiderauit enim se ⁊ abijt: ⁊ statim oblit⁹ est qualis fuerit. B

Secõ i auctoritate allegata describit̃ defectus humane corruptiõis. ſ. per mortẽ. cũ dicit: tanq̃ mortu⁹. Sed aduertẽdũ est q̃ corruptio mortis licꝫ dissoluat corpus: ase tamen hominis qui bene mor̃ valde proficua est. Et ratio ẽ: q⁹ perducit̃ de pena ad perfectam tranquillitatẽ: ad supnã ciuitatem: ad sanctoꝝ ciuitatem: ⁊ ad eternam felicitatem. Primo dico ad perfectam tranquillitatem. Nam vita hominis sicut dicit Job est militia super terrã. Job vij. ex eo q̃ a multis impugnatur. Impugnatur enim a componentibus corpus: ex quorum actione et passione corpus corrũpitur. Impugnatur a complexionibus: ex quarum dissolutione corpus infirmatur. Impugnatur a sensibus: ex quoꝝ incauta relaxatione aĩa inficitur. Impugnatur ab exterioribus: quia a vaporibus inficiamur: a delectationib⁹ decipimur: ⁊ a demonibus seducimur. Quia ꝑm apl̃z Eph. vj. Nõ est nobis colluctatio aduersus carnes ⁊ sanguinẽ tm̃: ſz aduersus principes ⁊ ptãtes aduersus mũdi rectores tenebraꝝ harũ: idest hui⁹ aeꝝ obscuri. Ex p mortẽ ab his oĩb⁹ liberam̃ q̃ bene mor̃. Vñ de lazaro paupere ⁊ iusto dicit Luce xvj. Factus est vt moreret̃ mendicus ⁊ por. ab ang. in ſi. abra. p quẽ ſinũ intelligit̃ requies ⁊ securitas sustoꝝ ab omnib⁹ impugnationib⁹ ⁊ pugnãtib⁹. Item perducitur per mortẽ ad supernã ciuitatem. Nã in hoc mũdo peregrini sum⁹. ꝑm illud apl̃i. ij. Cor. v. Dum sumus in hoc corpe peregrinamur a dño. Nam vt habet̃ Heb. xiij. Non habem⁹ hic manẽtez ciuitatẽ sed futurã inquirimus. Et hec est supna ciuitas celestis: que p hierusalẽ figurata est: ad quã per mortẽ aſcẽdimus. Doc bene figuratũ ẽ. Mat. xx. vbi dñs noster dixit. Ecce ascendimus hierosolymã ⁊ fi. ho. tra. ⁊c. p hoc figurare volens q̃ siue morte nõ ascendit̃ ad celestẽ hierusalem. Item per mortẽ pueniẽ ad scõrum societatem. Nam in hoc mũdo non est iocunda societas: quia mali sunt mixti cum bonis ⁊ est hic dissilitudo et discordia in opinionib⁹ ⁊ in affectionib⁹ ⁊ in operationibus. Ex in celo est societas oino cõcors ⁊ leta sine discordia sine inuidia sine contrarietate sine varietate ⁊ semp sunt in letitia. ꝑm illud Esa. lj. Gaudiũ ⁊ letitiã tenebunt: ⁊ fugiet dolor ⁊ gemit⁹. Ex ad istud gaudiũ puenire nõ possumus nisi moriamur. ⁊ ideo ꝺr Eccle. viij. Oẽs morimur et in gaudiũ volum⁹ venire. quasi dicat non possum⁹ ad gaudiũ ꝑfectũ venire nisi moriamur. Item peruenit homo per mortẽ ad eternã felicitatẽ siue beatitudinẽ: quidem beatitudo in hoc mũdo inuenitur non potest: quia beatitudo est status oĩum

bonorũ aggregatione ꝑfectus: sicut Boetius dicit. Mãdus aũt iste non est plenus bonis: sed potius multis miserijs: quia hic est defectus multipler ⁊ in bonis nature ⁊ in bonis fortune ⁊ in bonis anime: vnde hic homo dicit viuẽs tpe repletur multis miserijs: sicut ꝺr Job. xiiij. Sed p mortẽ homo absolui⁹ ab istis miserijs ſi bene mor̃ ⁊ perducit̃ ad fruitionem bonorum eternorum: vbi perfecte satiabitur omnis eius appetit⁹. Et ideo dicit Grego. loquens deo. Cum peruenerimus ad te fõtez vite ⁊ dulcissimam speciem erit nobis ex visione tua impressa sitis simulq̃ satietas: sed longe aberit a siti necessitas ⁊ a satietate fastidiũ: quia sitiẽtes satiabimur ⁊ satiati sitiemus. Quia igitur ad hanc beatitudinem per mortẽ peruenitur: dicitur Apoc. xiij. Beati mortui q̃ in dño moriũtur. Tertio in auctoritate supius allegata tangit̃ defectus dilectionis in eo qõ dicit a corde. Nam homines in mundo isto vt plurimum diligunt se propter vtile: sed sicut Seneca dicit. Amicus q̃ vtilitatis causa assumptus fuerit: tãdiu manebit q̃diu vtilis erit. Unde quia homo mortuus nõ videtur amplius esse vtilis: sicut recessit ab aspectu hoſo: ita ab amore cordis. vñ posset dicere mortuus de amicis ⁊ conlanguineis suis illud Esa. xxix. Cor eoꝝ longe est a me. C

Secũdo in auctorita

te principali describit̃ omnimoda expoliatio. ſ. ipsius hominis mortui. cũ dicit. nudatus. Ubi aduertendum est q̃ defunctoꝝ anime nudate recedunt duplici nuditate. Prima est quia per mortẽ nudãtur a suis corporibus. Secõa quia expoliantur oĩbus bonis tẽporalibus. Et de ista duplici nuditate dicit Jobelus. ſ. vbi ait de anima migrãte: Nudans expoliauit eas. quasi dicat: mors nudans animã a corpis indumento expoliauit eas a tẽporaliũ ornamento. Un de in verbis predictis notatur dupler defectus qui accidit anime per mortem.

Primus est in bonis nature: q⁹ nudat̃ a corporis veste.

Secũs est in bonis fortune. qua expoliatur temporalium ope.

Sed circa primũ notandũ est q̃ in angelo esse nudũ a materiali corpe pertinet ad natura perfectiones: quia angelus est naturaliter substantia incorporea ⁊ immaterialis p se subsistens in esse speciei completo. Et ideo apud antiquos angeli figurabantur nudi. Sed anima intellectiua ſz remaneat per se subsistens et sit substantia immaterialis: tamen non habet̃ sine corpore esse completum in humana specie. Quia ꝑm pbm in his que sunt cõposita ex materia et forma vtrũq̃ pertinet ad essentiam speciei. Unde nec aĩa nec corpus per se est homo completus: sed diminutus. Et inde est q̃ sicut dicit apostolus. ij. Cor. v. Nolum⁹ ſz naturali voluntate siue appetitu expoliari ſz a corpore. sed superuestiri ſz immorta. Unde etiã in anima separata remanet ꝺm Piero. etiaꝝ anime beate ex tali desiderio aliqnantulũ retardãtur ne totaliter ferantur in deum. Et ideo post̃ reassumpserint corpa post resurrectionẽ: tũc habebũt totaliter perfectam beatitudinẽ. Sed aduertendum est q̃ anime damnatorum non solũ recedunt nudate a corporib⁹: sed etiaꝝ nudate omnibus virtutibus. Et de hac nuditate habetur figura. ſ. Paral. x. Ubi dicitur de Saul q̃ philistei. ſ. demones vel peiores: cum expoliassent eum. ſ. animam ei⁹ a corpe educẽdo: ⁊ amputassent caput eius idest bonum ꝓpositũ: ⁊ abstulissent. ſ. per finalem impenitentiam: ⁊ nudassent eum armis. ſ. virtutum que quidem dicunt̃ arma: quia protegunt contra vitia: vt charitas cõtra auaritiã: castitas cõtra luxuriã: humilitas cõtra superbiã: ⁊ sic de aliꝭ. sequitur q̃ miserunt in terrã suã. ſ. in infernum. Et nota q̃ anima sic denudata incurrit triplex incõmodum ꝺm q̃ vestis ad tria valere potest. ſ. ad tegendum: ad' ornãdum ⁊ ad protegendum a frigore ⁊ calore. Sed talis anima misera denudata veste ſrutuꝝ sua cõfusione in iudicio. Et tunc implebit̃ in ea qõ ꝺr Nah. iij. Ostendã gentib⁹ nuditatẽ tuã ⁊ regnis ignominiã tuã. ⁊ piciam te sicut̃. Item nõ habebit vestimentũ quo ornata recipiat̃ in celo. hoc est vestimentũ charitatis. quo qui indutus non fuerit excludet̃ a cõuiuio celi. sicut ꝺr Mat. xxij. de eo q̃ intrauit ad nuptias nõ hãs vestẽ nuptialẽ. ſ. charitatẽ. exclusus est ⁊ dictũ ẽ de ipo. Proicite eũ i tenebras exteriores ⁊c

Universidad de Deusto
Biblioteca

Item non habebit vestimentuꝫ quo protegatur a passione in inferno: que erit in frigore ⁊ calore. quia transibunt ab aquis nimium ad calorem nimium: vt dicitur Job xxiij. Et ideo Apoca. xvij. Ꝺr Desolatam faciet eaꝫ et nudã. ⁊ carnes eius mãducabũt et ipam in igne concremabũt. Scõo in auctoritate superius allegata tangit defectu persone mortue quãtũ ad bona fortune qꝫ mors expoliauit eam oibus tpalib⁹ bonis que bona fortune vocant. Videmus in feminib⁹ qꝫ finis correspondet principio: sicut em a principio seminaꝫ granũ nudũ ⁊ expoliatũ sic in fine recolligitur et recondit granũ expoliatũ et nudũ. Et ita est de hoie: qꝫ sicut principio nudus nascitur: sic nudus pmortẽ egreditur in fine. Osee. xj. Expoliem eam nudã ⁊ statuam ꝑm diem natiuitatis sue. Ex quo appet qꝫ temporalia bona sunt homini accidentalia. Oõ apparet qꝫ nec affert ea secũ nascẽdo: nec asportat moriendo: vñ aplus. j. Thimo. vj. Nihil intulimus in hũc mũdum haud dubium: quia nec auferre quid possumus. Et ideo si etiã in vita cõtingat perdere ista accidentia remanente substãtiali bono aĩe: nõ debet homo tristari. Sic fecit Job: qui dixit Job. j. perditis bonis suis. Nud⁹ egressus sum de vtero ma. mee ⁊ nu. re. sl. dñs dedit ꝛc.

Tertio in themate tan

gitur cõpleta defectio: cũ ꝺr consumptus. Ubi notãdũ qꝫ aliter cõsumitur corpus defuncti ⁊ aliter aĩa. Nã corpus cõsumit⁹ per putrefactionẽ ⁊ corrosionem vermiũ: sicut vestimentũ vetustate cõsumptũ comedit a tineis. Vñ. Job. xiij. Quasi putredo consumendus sum: ⁊ quasi ve. qõ come. a tinea. Aialia essi ꝑm pbm ex eisdẽ nutriuntur ex quib⁹ sunt: vñ vermes ꝺ putrida carne generati ⁊ de ipsa viuũt ipsam comedendo ⁊ cõsumendo. Vñ antiqui ne istud fieret condiebãt corpora mortuoꝝ aromatib⁹ ne putrescerẽt aut vermes generarẽt. Vñ ex corporibus sic cõditis ꝓcipue balsamo ⁊ myrrha: sicut adhuc apũd paganos fit circa babyloniã. vbi multa est copia balsami: egreditur quedas species medicinalis que dicitur mũmia: que ꝑm cõstantinũ est calida ⁊ sicca in quarto gradu: ⁊ principue inuenit circa cerebrũ: qꝫ sanguis ad cerebrũ calore balsami marime attrahitur ⁊ excoquitur: sic vt cerebrum adiuuatur ⁊ deficcatur ⁊ in mũmiam transmutatur. Inuenitur etiã mũmia circa spinam. Illa autem mũmia est melior q̃ nigra ⁊ lucida ⁊ fetida: ⁊ habet virtutes medicinales: qua puluis eiꝰ cuꝫ succo sanguinarie naribus appositus sanguinẽ sistit. Valet etiã ꝓtra disynteriã que fit vitio intestini supioris: si detur pulvis eius cũ pulvere gũmi arabici exusto ⁊ cõfecto cũ aqua rosacea ⁊ cũ succo plãtaginis. Si ꝺo sit dissynteria vitio inferioꝝ: tũc ꝑ clystere immittatur puluis mũmie cũ aqua infusionis de gru. Sed licꝫ corpꝰ mortuũ ex ꝛtute balsami ⁊ myrrhe tale qꝫ generet: ꝑ se tñ solũ generat putredinem: vermes. vñ Job. xxv. Oõ putredo ⁊ filius hois vermis. Anime ꝺ damnatoꝝ q̃uis cõsumi nõ possint vt deficiãt ab esse nature: metaphorice tñ dicuntur cõsumi dupliciter. Primo ex famis cruciatu. Nam sicut corpus quãdo habet vehementẽ appetitũ cibi ⁊ nõ potest ipm habere: dicitur fame consumi. Sic anime que sunt in gehenna habentes vehemens desideriũ habẽdi aliqua bona ad pene sue refrigeriũ ⁊ nõ valẽtes habere: dicũtur fame cõsumi: idest vehementia desiderij affligi: sicut Luce. xvj. diues epulo ait abrahe. Mitte lazaꝝ vt intinguat extre. di. sui in aquã ꝛc. nec vnq̃ qõ potuit potuit habere. Dicũtur etiam ꝑsumi a deuoratiõe auiũ ⁊ morsu eaꝝ. Per aues em celi intelligũtur sancti qui sunt in celo quos dãnati vidẽtes esse in maxima gloria ⁊ se esse in maxima pena mordentur in seipis morsu amarissimo: idest dolore maxime amaritudinis. vñ Deutero. xxxij. Cõsumẽtur fame devorabunt eos aues morsu amarissimo. E

Quarto inquiritur in

ppõsito themate de locatione q̃ ẽ ĩcerto cũ ꝺr. vbi q̃so ẽ. Nõ ei ꝑ certo de aĩa defuncti possum⁹ scire determinare vbi sit. Vñ ad dictã gõnẽ nõ possum⁹ rñdere nisi ex suppoſitiõe: qꝫ q̃stio de vbi: ẽ q̃stio de loco. Videmus aũt ĩ corpib⁹ qꝫ corpa ꝑm diuersa põdera fortiunt diuersa loca. Nã iter elementa ea q̃ sunt simplr grauia hũt locũ ĩfimuꝫ vt terra. que ꝺ simplr leuia habent locũ supremũ vt ignis: que ꝺo habent aliqd de leuitate et aliquid de grauitate tenẽt locũ medium sicut aquaꝫ aer: qꝫ aqua respectu terre est leuis. respectu ꝺ aeris est gravis ꝛc sic ẽ de agere respectu extremoꝝ. Et similiter potest dici de aĩabus decedentiuꝫ quibus ex quadã congruẽtia deputantur specialia loca: quia ille que decedũt peccatis mortalibus grauate sunt in inferno. s. in ĩfimo: que ꝺo a pcõ totaliter alleviate sunt in supremo, scꝫ in celo: que ꝺo ꝑm aliquid alleviate vt que sine mortali decedũt et ꝑm aliquid grauate vt que decedũt cuꝫ venialibus vel cuꝫ debito pene tẽporalis ꝓpter penitẽtiam hic nõ cõpletã: iste sunt in purgatorio. cui⁹ cõmunis locus dicitur esse supra locum inferni sed remotus a cello. Sed primo vbi. i. de loco inferni dicit. Job. x. Vadã ⁊ nõ reuertar ad ter. te. ⁊ op. mor. ꝛc. In q̃bus ꝺbis tãgunt octo ꝺditiones pessime pene infernalis. Quarũ prima est qꝫ est irrevocabilis. vnde dicit vadã. s. ad infernũ ⁊ nõ reuertar. s. ad statũ istum. Vñ Sap. ij. Non est q̃ agnit⁹ sit reuersus ab inferio. Et si obijciat de lazaro ⁊ q̃busdam infidelibus a sanctis resuscitatis q̃ redierũt inde ad istam vitã. Dicendũ est ad hoc qꝫ deus nõ alligauit potentiã suã alicui legi. Et ideo licꝫ ita sit de cõmuni lege: tamẽ ex speciali priuilegio de⁹ ꝓcessit aliq̃bus qꝫ inde reuocarent: sed tñ priuilegiũ paucoꝝ nõ facit legem cões. sicut Ysero. dicit. Unde nõ ex cõi lege hoc fuit: sed de gra speciali. Et ideo Sap. ij. ꝑm legẽ cões loquens sapiens dicit. Non est reuerſio finis nostri. Scõa cõditio illius pene est: qꝫ est odibilis ex eo qꝫ ẽ terra tenebrosa. Nam sicut lumen est amabile: ita tenebra odibilis. Dicit autem infern⁹ terra tenebrosa ꝓpter carẽtiã diuine visionis: sicut exponit sanctus Thomas: q̃uis sint ibi infra terrã vbi infernus esse dicit etiam tenebre corporales: qꝫ ex opacitate terre nõ ingredit illuc lumen celeste: et ignis q̃ est ibi plurimũ ardet ⁊ minume lucet: sicut Basilius dicit. vñ Esa. lx. Ecce tenebre operient terrã. Tertia cõditio est qꝫ est inexpiabilis: qꝫ oper. mor. cali. i. pctm originale qõ fuit causa obscuritatis et mortis. qõ. s. post mortẽ ẽ inexpiabile, ⁊ multi sunt ibi cum pctõ originali: sicut infideles q̃ nullo fidei sacramento hoc pctm expiauerũt: ⁊ pueri etiaꝫ q̃ sunt in limbo q̃ sine baptismo decesserũt: qui ꝫ nõ habeant penas sensibiles: carent tamẽ diuina visione. Job. iij. Obtenebrent stelle caligine eius. Quarta ꝺditio ẽ: qꝫ est valde grauis rõne magne miserie penaꝝ in q̃ sunt, ⁊ ideo ꝺr terra miserie. ꝓ. cxxix. Ju miserꝫ non subsistent. idest vir subsistent Quinta conditio est quia irremediabilis: quia lumen diuine misericordie vel gratie non habet ibi locum: et eo qꝫ est terra tenebrarum scꝫ propter obscuritates peccatoꝝ actualiũ: a quibus purgari non possunt. et manente culpa non potest auferri pena. vnde quilibet eoꝝ potest dicere illud Job. xvij. Contexerunt me tenebre. Sexta cõditio est. quia summe terribilis: quia scꝫ ibi: est vmbra mortis: et mors est finis terribilium. Dicitur aũt vmbra mortis ꝑm Thomam sup Job. quia sic patiunt ac si semp morerent. Luc. j. In vmbra mortis, sedent Septima ꝺditio est. qꝫ est ꝺfusibilis: quia ibi nullus ordo. oĩmoda cõfusio. Et si tu obijcias illud apostoli Roma. xiij. Que a deo sunt ordinata sunt ⁊ illa pena a deo est hoc qꝫ ꝑm aliqd est ibi ordo et ꝑm aliquid non. Erit em ibi ordo triplex. Prio diuine iustitie: qꝫ sicut dicit Augꝰ. pcõies in supplicijs ordinãtur vt nunq̃ fit dedecus, cui pe fine decore iusticie. Unde ita pulchre et ordinate stat pcõ ĩ inferno sicut ĩ annulo gẽma: sicut latro ĩ furca: ⁊ sicut seruus in cloaca. Secũdo ordo culpe. qꝫ illi qui fuerũt similes in culpa socia bũtur ĩ pena, vñ super illud Mat. xiij. Alligate ea in fasciculos ad comburendũ. dicit Greg. Fasciculos ad comburendũ ligare ẽ hos q̃ eterno igni tradendi sunt pares paribus associare. ⁊ quos similis culpa inq̃nat par etiam pena constringat. Tertio etiã erit ibi ordo pene: qꝫ non oẽs equaliter puniẽt. sed iuxta mensurã peccati datur mẽsura supplicij. Deutero. xxv. Pro mensura pcti erit et plagarũ modus. Dicit aũt ibi nõ esse ordo quoad tria. s. quoad elemẽta q̃ ibi nõ erũt distincta ſ cõmixta ⁊ ꝺfusa. vñ infern⁹ vocat eos chaos. Luce. xvj. q̃si q̃ cõfusum. Itez elemẽta nõ seruabũt ibi ppuetates suas. Nam ppuetas ignis est nitẽ ⁊ glacies resoluere. tũc aũt nõ resoluet ꝑm illũ Sap. xvj. Nix ⁊ glacies sustinebant vim ignis ⁊ non tabescebant. Proprietas autem aque est ignẽ extinguere: tũc aũ non extinguet ꝑm illud Sap. xix. Ignis in aqua valebat supra suam virtutem: ⁊ aqua extinguẽtis nature obliuiscebat. Proprietas aeris est lumen recipere: tunc autem nõ recipiet: ſ erit tenebrosus. Sap. xvij. Nec ſyderum lympide flãme illuminare poterunt illã no

Universidad de Deusto
Biblioteca

ctem horrendam. Proprietas terre est infimum locum tenere. tunc autez peccator habebit terram sursum deorsum a dextris et a sinistris. Job. xx. Terra surget aduersus eum scz peccatorem quia scz eum tenebit vndicz cōclusum. Secūdo non erit ibi ordo quoad loca. res enim inordinata dicitur vel quādo non tenet locum suum vel quando frequenter locuz mutat: sed ibi homo qui deberet esse super omnia. Ꝑm illud ps. viij. Omnia subiecisti ꝛc. erit locatus infra omnia. Item dānati frequenter mutabūt locum. Job. xxiij. Transibunt ab aqis niuium ꝛc. Tertio nō erit ibi ordo quoad actiua et passiua. Nam ordine nature ignobilia et debilia patiūtur a nobilioribus et fortioribus et non econuerso. qz ꝑm Aug. Omne agēs est ꝑstātius patiente. Sed ibi ecōtrario spiritualia vt anime ⁊ demones patient ab igne corporeo. Item ordine nature corpora mixta dissoluūtur ab excellētia ptrariorum sicut lignum ab igne. sz ibi humana corpora ab igne nō corrūpētur necz cōsumenf. Octaua ꝓditio pene infernalis est: qz est horribilis. Nam ibi sempiternus horror habitat: qz scz post penas ꝓsentes semp timēt futuras quia nunqz terminant: vel qz damnati sunt ī sēpiterno horore dei ⁊ sanctorum: ⁊ vnꝰ horret: alium ⁊ quilibet seipsum. Unde horrendū est incidere in manus dei viuentis: sicut dr Heb. x. De vbi aūt fiue de loco purgatorij sciendum q̄ ls aīe que sunt ibi a corporibus exute non habeāt sensum corporalē. nihilominus sūt in amaritudine ⁊ afflictione magna. Tum ꝓpter retardationem a gloria quā summe desiderāt: tū ꝓpter afflictionem ignis cui er diuina iustitia alligate detinētur iuste. vñ ad eas referri pōt qđ dr Eccli. xxj. Nō est sensus vbi amaritudo aīe. q̄si dicat non est ibi sensus corporalis. sed tū est ibi amaritudo aīe in pena detēte: De vbi ꝺo siue de loco paradisi sciendum q̄ est ibi cognitio clara: virtus ꝑfecta: ⁊ ꝓemptatio alta: duratio eterna: refectio sapida: mātio lucida ⁊ habitatio pacifica. Et de his oībus dicit Baruch. iij. Disce vbi sit prudētia. ⁊ accipitur prudentia ꝓ scientia beata. ꝑm illud Prouerb. jx. Scientia sanctorum prudentia. Et sequit in auctoritate Baruch. vbi sit intellectus vt scias simul vbi sit longitudo vite ⁊ victus. vbi, sit lumen oculorum ⁊ pax. Ad quam nos deus ꝛc.

¶ In anniuersario de oblationibus faciendis. Sermo. viij.

Udas collationem facta. rij. milia dragmas argenti misit hierosolymā offerri ꝓ peccatis mortuorum. ij. Mach. xij. Sicut nos videmus in mūdo corpali inferiora corpa mixtanf supiorum corporum motū: sic elemēta motū corporū celestiū. Nā mare sequit motus lune. Sicut em adamas trahit ferrū post se: sic luna mouet ⁊ trahit post se mare oceanū. ⁊ ideo ī ortu lune intumescit ⁊ crescit mare ex pte orientali: ⁊ decrescit ex pte occidētali: ⁊ ecōuerso qñ luna est in occasu ꝑm aūt q̄ luna plꝰ vel minꝰ ꝓficit ī lumine: ita plus vel minꝰ in suo fluxu erēdit vel retrahit ipꝰ mare. Et sicut dicit Macrobius in libro ciceronis. Oceanꝰ ī incremento lune retinet istū modū. Prio em die crescētis lune fit copiosior solito ⁊ abūdat in summo: sz scdo minuit ⁊ sic decrescit vsqz ad diē septimū: deinde itez crescit ꝑ septez dies: ita q̄ in quarto die itez est plenū in summo vñ ī nouilunio non semp est mare plenū ⁊ etiā in plenilunio. Silr sphere celestes inferiores sequunf motus superioris sphere. s. primi mobilis. Sic ergo accidit etiā in hoibus: qz minores ⁊ inferiores se gūntur faciliter exemplū superiorum ⁊ maiorum. Unde q̄dā decretalis dicit q̄ illud qđ a supioribꝰ agit facile trahit a subditis in exemplū. Ut dñs discipulis ait Joh. xiij. Si ergo laui pedes vros dñs et magr ꝛc. Et ideo sancta eccl̄ia in ꝓpositis verbis q̄ legi cōsueuerūt in anniuersarijs defuncto rum volens nos mouere ad pietatem ergā mortuos nostros vt eos ꝑ nostra suffragia iuuemus: recitat nobis exemplū huius magni et fortissimi principis. scz Jude machabei: q̄ de mortuis ꝑpter exercitꝰ sui iuuandis magnā curiā ⁊ sollicitudinē ostēdit largā ꝑ eis oblationes faciendo. vñ ait q̄ iudas collatione facta ꝛc. A Jn q̄bꝰ quidē ꝛbis exemplo. Jude ostenditq̄ circa suffragia q̄ fiūt ꝓ mortuis .v. sunt obseruanda.

Et primū est vt fiāt cū cordis puritate. qđ signat Judas.

Scdm vt fiant ex cōi charitate: et ideo dicit: collatione facta.

Tertiū vt fiāt cum muneris largitate: q̄ ideo dicit q̄ rij. milia dra. ar. mi.

Quartū est q̄ fiant cū discretionis sagacitate. vnde misit hieroso.

Quintū vt fiant ꝓ expiationis necessitate: ⁊ ideo dicit. offerri ꝛc.

Circa primū aduerten dus q̄ suffragia que fiunt a bonis q̄ sunt a pctō mortali purificati: puta oroneo et elemosyne ⁊ hmōi sunt validiora ⁊ vtiliora q̄ illa que fiunt a pctōibus: imo si peccator a seipso tm motus: ⁊ per seipm facit aliquid talium nec sibi nec alteri per talia meretur. secus autem est si aliquis qui bonus est facit talia per peccatorē. Unde valida suffragia sunt que fiunt ꝓ his qui boni sunt et purgati a pctīs mortalibus. Purificaf aūt hō a pctō ꝑ pniam ⁊ confessionē ⁊ hāc purificationē signat Judas q̄ interpretat cōfitēs. Et ideo etiā ad litterā Judas qz ipse purus erat a peccato: etiaz alios hortabat ad illud. Unde. ij. Macch. xij. dr q̄ fortissimus Judas hortabat populū vt cōseruaret se sine peccato. Et ideo Judas signat hominē per penitētiam ⁊ cōfessionem a pctō purificatū: cuiꝰ suffragia valida sunt ꝑ defunctis. Uñ cū quidaz de functꝰ apparuisset post mortē cuidā amico suo ⁊ reuelasset ei q̄ esset ī grauibꝰ purgatorij penis ⁊ rogasset ꝑ se oroneo fieri: petuit ille vtrū vellet q̄ faceret eos fieri a talivel a tali sacerdote: ⁊ defunctꝰ ad hoc nihil respōdēs caput more renuētis ꝓcussit: deinde petuit, piuēs an vellet q̄ talis heremita ꝑ se oraret: cui ille. Ultima ꝑ me oraret. Et cū ille ꝓmisisset q̄ procuraret hoc fieri. Respōdit defunctꝰ. Et ego dico tibi q̄ ab hac die vsqz ad duos annos tu etiā morieris, Et hoc dicto disparuit. Et ille veniens virā suam in melius mutauit: ⁊ tpe sibi predicto in sono obdormiuit. B

Secūdo debēt suffra gia fieri ex charitate cōi. vñ dicit collatōe facta. Nā aliqua collatio facta fuit ad quā mlti ex charitate ⁊ pietate ꝓtulerūt de pecuniis suis: vñ ⁊ aliqui rectus habēt collatione facta. Sic q̄libet debet libēter ꝓferre elemosynas ⁊ oblatōes ꝑ suffragijs defunctorum ⁊ maxime ad imperādū missas ⁊ oroneo sanctorum virorum. Et sic dr. ij. Macch. xij. Sancta ⁊ salubris est cogitatio ꝓ defunctis exorare vt a peccatis soluātur. Nā

si opus magne pietatis est collationem facere ad subueniendum pauperibus viuis in mūdo: maioris adhuc est facere ad subueniēdum indigētibus qui afflīguntur in purgatorio. Unde ad hoc posset referri illud de quo apostolus cōmendat macedones ad Romanos. xv. Probauerūt etiā inquit macedonia ⁊ achaia collationem aliquā facere in pauperes sanctorum. Ubi ostendit q̄ suffragia ꝓ defunctis indigentibꝰ debent fieri quadrupliciter. Primo libenter: vnde dicit q̄ probauerunt: idest approbauerunt. Secūdo vnanimiter: quia collatione facta. Tertio misericorditer: quia in pauperes. Quarto vtiliter: quia sanctorū. Ostēdit ergo primo exēplo macedonum ⁊ achaicorum q̄ talia suffragia debent fieri libēter: qz isti ꝓbauerūt. i. placuit eis ⁊ iudicauerūt bonū esse q̄ fierēt. Et sic ptz q̄ nō coacte sed voluntarie ⁊ libenter fecerunt. Quādo vꝰ vel dispensatorꝰ alicuius facit elemosynā ꝓ viuis vel etiam ꝑ mortuis vir vel dñs qui est pius ⁊ misericors approbat ⁊ gaudet q̄ tales elemosyne facte sint. Et tales quia pij ⁊ misericordes sunt approbātur a deo: qui est pater pauperum ⁊ dñs viuorum ⁊ defunctorum. Sed viri siue dñi qui sunt duri ⁊ crudeles nō gaudēt de talibus elemosynis nec approbāt: immo dolent ⁊ cōquerunf ⁊ cōtradicūt. Ideo tales tanqz crudeles nō approbabit deꝰ sed cōdēnabit. Unde dicitur Sap. xj. Vos quis dez. s. misericordes tanqz pater monēs ꝓbasti. idest approbasti: illos aūt. s. immisericordes tanqz rex durus interrogās condemnasti. Scdo ostendunt isti exēplo suo q̄ debet fieri vnanimiter. vnde collationē aliquam fecerūt: idest collectam de concordia. Sed aliqui crudelissimi sunt q̄ nihil volūt cōferre vel dare ꝓ suis defunctis de quib? quilibet postqz purgatus fuerit cōqueri poterit deo dicens Bala. ij. Nihil mihi contulerunt. Et multi faciunt peiꝰ: quiamec elemosynas nec restitutiones qs ipsi defuncti in testamento reliquerunt ꝑ soluere voluntꝰ. Ps. xxxvij. Nec fideles habiti in testamento. s. defuncti sui. C

Tertio ostēditur q̄ de bēt ē eis suffragia misericorditer: vñ dicit. i. paupes. multū ei ē paup q̄ indiget auxilio nec pōt se ī aliq̄ ꝑ seipm iuuare: tales sunt ēpūtes ī purgatorio q̄ multū indiget auxilio

Universidad de Deusto
Biblioteca

quia sunt i maximis penis: nec per seipos iuuare se possunt. Nota si aliquis esset in profundo carcere detet? grauissime infirmitatibus t doloribus afflict? magno debito oneratus t, ad ip̄m debitum persoluēdum ex se facultate priuatus: t tamen pro modico precio posset redimi t ab oibus dictis malis liberari: t post liberationē statim esset potentissimus ad retribuendū his q̄ sibi tribuissent t subuenissent: crudelissimus esset ille saltē cōsanguineus vel amicus qui nollet conferre aliquid ad eius liberationem. In tali ergo statu sunt illi q̄ in purgatorio detinētur. Sunt em̄ primo in profundissimo carcere inclusi: quia locus cōis purgatorij est ibi ybi ē locus inferni. vñ t eodē igne affligi dicunt q̄ sunt in inferno t illi q̄ sunt in purgatorio: Nam ꝑm Greg. Sicut sub eodē igne aurū rutilat t palea fumat: ita sub eodem igne pctōr cremat̄ t elect? purgat̄: ergo sunt in eodē loco inferiore ordinandi. Cū ergo locus inferni sit infra terrā pfundissim?, ꝑm illud Job. xvij. In pfundissimū infernū descendent oīa mea: sequit̄ q̄ loc? purgatorij etiā sit pfundissimus t ad modū carceris vndiq̄ cōclusus: t ita qui in purgatorio sunt in pfundissimo carcere sunt. Itē sunt grauissimis penis afflicti. Habēt enim q̄ sunt in purgatorio duplicē penā. Unā dānī inquātū retardant a diuina visione. Aliam sensus ꝑm q̄ ab igne corpali puniunt. Et quātū ad vtrāq; penā minima purgatorij pena excedit maximā penā huius vite. Nam quātū ad penā dānī ostēdit ex hoc: q̄ quāto aliq̄d magis desiderat tāto eius absentia molestior est: t q̄ affect? quo desiderat summū bonū post hanc vitā in aīabus sanctis est intensus: q̄ nō retardat affectus mole corpis: t est q̄ terminus fruēdi summo bono tā aduenisset nisi aliq̄d impediret ideo de tardatione maxime dolent. De pena aūt sensus. i. ignis purgatorij dicit Aug. in quodā sermone q̄ ille ignis purgatorij durior erit q̄ quicq̄d i hoc scło pena pōt: t sic sunt maximis penis afflicti. Itez sunt grauī debito onerati. Cō ptz: q̄ vbi exigit grauis satisfactio ꝓsupponit q̄ sit graue debitum. vñ cū in purgatorio exigat satisfactio p grauissimas penas: sequitur q̄ graue sit debitū t reatus purgandorū. Sed aduertendū q̄ grauitas penarū purgatorij non est tantū ex quātitate peccati quantū est ex dispositione puniti: quia idē peccatū grauius punitur ibi q̄ hic. Sicut ille q̄ est melioris complexiōis magis punitur eisdem plagis impositis q̄ alius: et ideo ex leuibus culpis grauior est ibi pena q̄ hic. Sunt etiā per se impotentes ad remouēdum vel minuēdum illam penam per aliqua opa satisfactoria: quia illa pena tanta est eis ad expiandum reatū suū. reatus em̄ nihil est aliud q̄ debitum pena quam quis meruit accipere: t p hoc aliqs a debito absoluitur q̄ ip̄m debitū exoluit t ideo ex hoc a reatu absoluit q̄ penam sustinet quā debebat. Possunt tamē a nobis hic viuentib? ab illa pena subleuari in parte vel ex toto liberari p suffragia que p ipis facimus ꝓpter duo. Primo propter cōiunctionē in radice opis que est charitas et in operib? meritorijs: t ideo oēs qui inuicem charitate cōnectūtur aliq̄ emolimentum ex mutuis operibus reportant. Charitas autē que est vinculus vnieno mēbra ecclesie nō solus ad vinos se extēdit: sed etiā ad mortuos qui in charitate decedunt: quia charitas vita corpis non finit. vñ. j. Cor. xiij. Charitas nunq̄ excidit. Et ideo post sunt mortui qui in charitate decesserūt sicut fuerūt qui in purgatorio detinētur: q̄ illi q̄ sine charitate decesserunt oēs sunt in inferno: p opa viuor̄ iuuari. Scō ꝓpter intentionē ad eos directam. s. eius qui aliqua opera ad hoc facit vt talib? ꝓfint: vt talia opera quodāmodo efficiūtur eor̄ p quib? fiunt: quasi eis a facīte collata. Etiā cū mortui adhuc viuāt in memoria hic viuentium: intentio ad eos dirigi pōt. Et sic suffragia viuor̄ possunt valere mortuis: tū ꝓpter charitatis vnionē: tū ꝓpter intentionē ad eos directā. Sed mortuis q̄ sunt in inferno suffragia ꝓdesse nō ꝓnt. tam q̄ sunt extra vinculus charitatis ꝑm q̄ opa viuor̄ cōtinuant defunctis: tū quia totaliter ad vie terminū puenerūt recipientes vltimā p meritis retributionez: vñ nostra suffragia nō ꝓsunt dānatis nec p eis ecclesia orare intendit. Pro mortuis autez q̄ sunt in patria nō est cōpetēs suffragia facere: q̄ suffragiū de sui rone importat quandam auxiliationē: que nō competit ei qui defectum nō patitur. Nulli em̄ iuuari cōpetit nisi ei q̄ indigens est. Unde cū sancti qui sunt in patria sint ab omni indigentia

immunes inebriati ab vbertate dom? dei non cōpetit eis p suffragia iuuari. Restat ergo q̄ suffragia fieri debeāt solum p illis mortuis q̄ sunt in purgatorio. q̄ tales iuuari possunt. q̄ t i charitate decesserūt. t ad vltimū vite terminū adhuc non puenerūt. t intētio viuētiū ad eos dirigi potest. Itē tales adiutorio indigēt. q̄ sunt in pena q̄ pena ē supplemētū satisfactiōis q̄ nō faerat plene in corpore ꝓsumata. vnde cuz suffragia p eis facim? p eis satisfacimus. Et iō p nra suffragia pena eor̄ minuit. et tātū possz multiplicari q̄ potis pene satisfactionē ipleret t sic a pena totaliter liberare tur. Ptz ḡ q̄ piū est eor̄ pauptati. j. necessitati subuenire. Cū er plona eor̄ ōr cuilibet charor̄ siue cōsanguineor̄ suor̄. Animas pauperum tuor̄z ne obliuiscaris. Et obliuiscēti t nō subueniēti dicit. q̄: obliuiscaris inopie nře t tri. no. Et maxīe debet nos ad eos iuuandū sollicitare. q̄ statim post̄q̄ liberati sunt pueniunt ad regnum celoꝝ in q̄ copiose retribuere pōt illis qui eos iuuerūt. Propterea btūs q̄ intelligit sup egenū t pauperē. nā merito ip̄i? pauperis adiuti t de purgatorio eruti in die mala liberabit eū dñs. Quarto debent suffragia fieri vtilit. qō ondit i auctē superi? allegata: cū dixit. Sctōr. Cāto autē elemosyna est vtilior faciēti t tanto maioris meriti: quanto ille cui fit est melior t magis indigēs. Sed illi q̄ in purgatorio sūt ls pro aliqb? leuibus offensis in purgatorio sunt detēti ad tēpus: melioris tn̄ ꝓditiōis sunt q̄ illi q̄ sunt hic viuentes. q̄ tā de sua salute securi sunt: t magis suo fini. i. eterne beatitudini propinqui. Et sunt etiā magis indigētes: q̄ a sua necessitate magis affliguntur: t iō maioris meriti videt esse subuenire eis mortuis q̄ viuis. Cū circa eos p̄cipue est adimplendū illud apli Roma. xij. Necessitatib? sctōr communicantes. D

Tertio in auctoritate

principali innuit q̄ debent suffragia fieri ꝓ defunct? cū mūeris largitate. Cō ondit ex̄plo inde. q̄ magna argēti quātitatē pro mortuis offerendā misit. s. duodecim milia drachmas argēti. Apparet aūt magnificētia hui? mūeris ex trib?. Prio ex oblationis quantitate. q̄: duodecī milia. Scō ex mo ne nobilitate q̄: argēti. Que etiā in se cōtinēt mystica rōnē ex eo q̄ per huiusmōi drachmas intelligunt aīe in purgatorio detē te: q̄ ꝑtute suffragior̄ citius mittunt ad vitā eternam. Ratio aūt ḡre iste drachme argēti significant aīas in purgatorio crucias tas ē tripler. Prīa est. q̄: ibi sunt trēs aīe fideliū t vitā xp̄i sequentiū. t iō significantur p drachmas. q̄: drachma erat moneta pōderis triū scrupulor̄ in q̄ pondere signatur fides sctē trinitatis quā ille aīe tenuerūt. Itē drachma habebat in se imaginem t figuraz regis. Xp̄s aūt est rex regū t dñs dñantiū. sicut ꝺr in Apoc. cuj? imagines. t figurā renet q̄cūq; ei? vitā t ꝓuersation̄ eligit. Unde aplus. j. Cor. xv. Prim? hō de terra terrenus. scōs ho. i. xp̄s de celo celestis. si portauimus imaginem terreni portemus t imaginē celesti. Uel iō dicunt drachme: q̄: post purgationē collocāde sūt in collegio angelor̄ t hoim brōrū: q̄ p decem drachmas figurant: quor̄ nouē signific̄t nouē ordines angelor̄: decima ho naturaz hūanā: q̄ p petrū pdita fuit: sed p xp̄m reinuenta t saluata. vnde Luc. xv. Que mulier habēs drachmas decē &c. Scōa rō ḡre per istas drachmas significant aīe purgande est. q̄: ille aīe sunt de nūero pdestinatorum: ad q̄s refert nūer? signator̄ de vnaquaq; tribu filior̄ isr̄l: q̄ intelliguntur hic duodecim milia drachme: ꝓpterea q̄ cōputant Apoc. vij. de vnaq; tribu duodecim milia signati &c. scz signo seu figillo diuine predestinatiōis. de q̄. ꝺr. s. Limo. ij. Fundamētū dei stat habens signaculū h cognouit dñs q̄ sunt ei?. Hoc ergo signaculo signati sunt de quib? ꝺr Apoc. vij. De tribu iuda duodecī milia signati &c. Et iō q̄: aīe q̄ in purgatorio sunt de nūero pdestinator̄ sunt et inter btōs futuri sunt in nūero duodecim milium drachmar̄ cōgrue designant: qui nūerus etiā eor̄ pfectionē ostēdit. q̄: continet decē t duo t mille siue milia decē q̄dē q̄ decez preceptor̄ legis dei observatores fuerūt: quib? adduxt duo ꝓpter duplicem charitatē quā habuerūt. s. dei t primi: sed millenarij nūerus cōpetit pleuerantibus q̄: est vltim? limes vltra quē nō progredit nisi reincipiat a capite. vñ signat pleuerātiā vsq; ad vltimum: quā tales tenuerunt. vnde etiā ipsi sunt significati p equites salomonis. de quib? ꝺr. iij. Reg. x. q̄ congregauit salomon eq̄tes t facti sunt ei duodecim milia equitū. Tertia rō dicte signi

ficatiōis est. qz dicte aīe sunt in afflictione tormētoꝝ. s. ad sui purgationem. et idcirco predicte drachme dicunt fuisse argenti. qz scz p modum argenti in igne purificantur ps. xj. Argētū igne examinatū ꝛc. ℰ

Quarto ostenditur in

auctoritate principali q̄ debent suffragia fieri cū discretionis sagacitate: sicut iudas discret⁹ fuit ꝛ sagax i eligēdo locū debitum ad suffragia mortuoꝝ. vñ misit hierosolymā vbi erat ecclia siue tēplū qō erat locus debit⁹ sacrificioꝝ ꝛ oblationū ꝛ etiam orationū. Job. xiij. Hierosolym⁹ est locus vbi adorare opz. Signat aūt hierosolyma ecclesiā catholicā: extra quaz sicut dic Augu. nō est loc⁹ veri sacrificij. Sacrificiū autem qō offert in missa potissimū suffragium est qō possit p mortuis fieri. deinde elemosyna: deinde oratio: deinde ieiunium: deinde oblatiōes fidelīū q̄ pro defunctis fiūt: siue offerat cera siue oleū siue etiaz pecunia vel quicq̄d aliud vtile. Unō ōr in decre. xiij. q. ij. Alie defunctoꝝ soluunt quattuor modis aut oblatiōib⁹ sacerdotū: aut pcib⁹ sctoꝝ aut charorum elemosynis: aut ieiunio cognato ꝝ. Et Damas. in sermōe de dormientib⁹ docet ceras ꝛ oleū ꝛ huiusmodi p defunctis offerri. Ratio aūt dictoꝝ est. quia suffragia viuoꝝ prosunt defunctis vm q̄ viniunt viuentib⁹ charitate ꝛ vm q̄ intentio viuoꝝ refert in mortuos. Et illa opera precipue nata sunt mortuos suffragari: q̄ maxime ad cōiunctionem charitatis pertinent vel ad directionē intentiōis in alterū. Ad charitatē aūt sacramentū eucharistie precipue ptinet: cū sit sacramentū ecclesie vnionis: continens illā in quo tota ecclia vnitur ꝛ consolidat icz rpm. Unō eucharistia est q̄n q̄dā charitatis origo siue vinculū: sed inter charitat⁊ effectus precipue est elemosynarum opus. Et iō ista duo ex parte charitatis precipue suffragantur mortuis scilz sacrificiū ecclesie ꝛ elemosyne. Unde etiā oblatio candellarū vel olei ꝛ alie oblatiōes possunt p̄desse defuncto in quantuz sunt elemosyne quedam dant eiñ ad cultū ecclesie: licz etiā in vsum fidelium. Sed ex parte intentiōis directe in mortuos precipue valet oratio. qz oratio vm suā rōnē nō solū dicit respectū ad orātem sicut ꝛ cetera opa: sed directi⁹ ad illud pro quo orat. Et ideo illa tria ponunt q̄n precipua subsidia mortuoꝝ. s. sacrificium ecclie elemosyne: et oratio: q̄uis quecunq̄ alia bona ex charitate fiāt p defunctis: eis valere credenda sunt. vñ. Greg. Addit ieiuniū: qz eis⁹ p̄desse pōt ꝛ rōne charitatis ꝛ rōne intentiōis in defunctis directe. Pro oībus ergo his rebꝰ mittunt debita petiōꝝ: non solū viuis: sed etiā defunctis: ꝛ precipue p sacrificium qō in hierosolyma. i. in ecclia quotidie offertur. Jn cuius figura. s. Machab. xij. sacrificantibus hierosolymis remisit rex demetrius alia debita que sibi debebātur. Et sic deus per sacrificium qō in ecclesia offertur remittit debita peccatorum. ℱ

Quinto ostenditur in

themate assumpto q̄ debēt suffragia fieri pro expiatiōis necessitate. qz scz necessaria sunt ad expiandū debita petiōꝝ eoꝝ qui in purgatorio detinent. ꝛ iō dixit offerri eas ibi p petis mortuoꝝ. Ubi aduertendus q̄ qñ aliqs offendit aliquē dñm ꝛ pro offensa facta fit obnoxi⁹ pene si vult remouere offensam ꝛ absolui a pena: opz p̄mo q̄ offerat dignā emendā. Uñ suffragia q̄ fiūt pro mortuis sunt sicut q̄dam emende vl satisfactiōes: q̄ deo offerunt ad expiandū reatus pene: quā patiunt ex petis p̄teritis. Deb. y. Offerat dona ꝛ sacrificia pro petis. P. er dona intelligunt elemosyne. qz donū vm pbm est datio irredibilis. Et elemosyne debēt dari non diuitib⁹ q̄ possunt reddere sibi ue retribuere: sz potiꝰ pauperib⁹ q̄ non habent vñ retribuāt. sicut ōr Luc. xiiij. Cū facis prandiū aut cenam noli vocare amicos tuos ꝛc. sequitur neq̄ diuites ꝛc. Nec propterea p̄dunt. qz deꝰ retribuet p eis. Nam fenerat dño qui miserek pauperi. Sed sacrificiū altaris p̄cipue valet ad expiandas petas ꝛ viuoꝝ ꝛ mortuoꝝ: ꝛ etiam ofones deuote. vnō Baruch. s. Holocausta et thus offerte p petis. Holocaustū erat sacrificium qō totum incendebaꝫ igne ꝛ signat sacrificiū eucharistie: in quo continet rpus: qui fuit totꝰ incensus igne passiōis. Thus aūt est deuota oratio. Et dicta tria sunt dona elemosynarū ꝛ holocausta sacrificiorum: ꝛ thus deuotarū orationū p̄cipue iubentur offerri. qz p̄cipue satisfaciūt deo pro petis: nō tm viuentium: sed etiā mortuoꝝ. Et de oratione etiam ōr. ij. Machab. xij. Sancta ꝛ salubris est cogitatio pro defunctis exorare vt a petis soluant. a quibus postq̄

absoluti ꝛ expiati sunt defuncti statim euolant ad gloriam. Ad quam ꝛc.

¶ Jn die animarum : de orationibus pro mortuis faciendis. Sermo. ix.

ancta ꝛ salubris

ℰ cogitatio p defūct⁊ exoratio vt a petis soluant. ij. Macha. xij. vm beatū Aug. tria sunt gña defūctoꝝ. Qz q̄dā sunt valde mali ꝛ dānati. ꝛ istis suffragia nō valēt. Quidā vo sunt valde boni ꝛ beati ꝛ isti suffragijs nō idigent. Quidā vo mali sunt malicia venali et nō dānabili. et isti p suffragia iuuari pōt ꝛ necessitatē habent sicut hi q̄ sunt i purgatorio pena. Et de istis ōr q̄ sancta et salubris est cogitatio ꝛc. Ā

Jn q̄b⁹ q̄dē verbis q̄tuor cōtinent ō aut⁹ vtilis talibus mortuis impendendis.

Primum est iuuantis vtilitas. qz sancta et salubris est cogitatio.

Scōm ē adiuti necessitas: qz p defūctis.

Tertiū est iuuāti facilitas. qz exorare. de quo null⁹ cōpos mētis excusare se potest.

Quartum est adiutoꝝ opportunitas: qz vt a peccatis soluantur.

Circa primū nota q̄

cogitatio ordādi p defunctis ostēdit multū vtilis tripliciter rōne. Prima est qz multus pia. vñ ōr esse sctā. Naz pietas anxera est sctitati. qz ppriū est sctis viris hr̄e pietatez Cui⁹ figura hr̄ Ero. xxx. vbi ōr. Aaron ꝛ filios ei⁹ vngues sctificabilesq̄ eos. vñ nō fuissent sanctificati: nisi fuissent vncti. i. nō potuissent hr̄e mun⁹ sctitatis siue vnctiōe pietatis. Uñ rp̄o sicut fuit singulariter sanctus ita fuit singulariter pi⁹: imo ipse est fons et origo pietatis. vñ. s. Jo. ij. ōr. Vos vnctionē pietatis habet⁊ a sctō. i. a rp̄o. Nec pietas maxime dz esse inter membra rp̄i er corporis sui qō est ecclia: sicut etiā i corpe naturali vnū mēbꝝ cōpatit alteri: ꝛ quanto mēbꝝ ē magis afflictū: tāto magis cōpatiunt alia. Uñ pvehemēti dolore alicuius mēbꝝ oculi tachrimant: os cōqueritꝰ: pes festinat ad medicuz: ꝛ oīa alia cōpatiuntur aut coadiuuare conāt. Cū ergo illi q̄ sunt i purgatorio adhuc sint in via ꝛ inter membra militātis ecclie cōpatiant ꝓpter charitatis p̄iunctiōez: et maxima pena sint afflicti: qz ignis purgatorij sicut dicit Augu. ls eiō eternꝰ nō sit: miro tm mō est grauis ꝛ afflictiuus: ita q̄ excedit oēm penā quā vn⁹ q̄ alīqs in carne viuēs passus est vel pati potest. Pz q̄ valde piū et sanctū est q̄ nos q̄ sumus mebra ipsoꝝ: eis compatiamur. et subuenire curemus: ꝛ ex hac pietate p̄euenient nobis vtilitas de qua apls dicit. s. Ti. iij. Ec ce ināt teip̄m ad pietatē. ꝛ post. Pietas ad oīa vtilis est. p̄missionē habens vite q̄ nūc est et futūre. Scōa rō est qz cogitatio ordādi p defunctis est valde salutifera et iō ōr salubris. qz. s. p̄dest ad salutē: non solū ipsi⁹ defuncti p q̄ orat⁊ sed etiā ipsius q̄ orat. Nam defuncto p q̄ orat⁊ ipsa oīo vl alia suffragia q̄ fiūt. p̄iunt ad salutis acceleratiōnē. Et ro est: q̄ille q̄ in purgatorio detinet post purgationē consequit eternā salutē: ⁊ ante ꝫ opz q̄ rādiu cruciet i igne q̄diu satisfactio pnie sue quā in mūdo nō p̄fecit p illā pena purgatorij sit suppleta et a leuioribꝰ ꝛ venialib⁹ maculis p ipm ignē totaliter sit purgat⁹. Et hoc est qō apls dicit. s. Coꝝ. iij. Quia si q̄s supra fundamētū rp̄i. s. fidei ꝛ dilectiōis rp̄i superedificauerit lignū fenū ꝛ stipulaz detrimētū patiet⁊: ipe aūt sal⁹ erit: sic tm q̄si p ignē. Ubi vm Aug. per lignū fenū et stipulaz ⁊ intelliguntur petā venialia: q̄tū q̄dam sunt grauissima in gne petoꝝ venialium ꝛ difficile purgabilia et b per lignū significanꝫ q̄dā minima q̄ p stipulā. q̄dam media q̄ p fenū significant. Talis ergo i purgatorio patiet detrimentū pene ignis ꝛ etiā retardatiōis a gloria. q̄ pena i vno erit ⁊ēnoꝛ q̄ i alio vm q̄ pl⁹ vel minꝰ peccauit venialit ꝛ erit etiaz i vno prioꝛ q̄ i alio vm q̄ q̄damvenialia sunt maioris adherētie q̄ alia ꝫ q̄ affect⁹ magis ad ea inclinat et fortiꝰ i eis figit. Uñ qz ea q̄ sunt maioris adherētie tardi⁹ purgant. iō q̄dā i purgatorio diuti⁹ q̄ alij roꝛnent vm q̄ affect⁹ eoꝝ ad venialia fuit magis imersus Uñ pz q̄ acerbitas pene purgatorij rndet quātitati culpe. sed diuturnitas rndet radicationi culpe. i. subiecto. vñ pōt ptingere q̄ aliquis in purgatorio diuti⁹ moretur qui min⁹ affligit ꝛ econuerso: sed quilibet post purgationē saluus erit sic tm quasi per ignem. i. ac si ille ignis cremasset petā sua. Quia igit̄ p orationes ꝛ alia suffragia que fiunt p defuncto predicta pena minuitur vel totaliter auferk: pz q̄ per ipsa suffragia citi⁹ inde exitur ꝛ ad salutis eterne requiem celerius peruenitur. vnde q̄n multiplicanꝫ suffragia p aliquo posset dice-

Universidad de Deusto
Biblioteca

re illud Esa.xlvj. Salus mea nō morabit. Prosunt insup orationes et alia suffragia q̄ fiunt p defuncto etiā ad salutē ipsius scientis: qz ratione charitatis ex qua fiunt valent ipsi facienti ad meritū vite eterne. Nec em̄ nō valeant ei q̄ facit p defūcto ad satisfactionē delicti. s. inquātū sunt expiatiua pene qz solutio q̄ fit pro debito vnius nō absoluit aliū. vñ si fit p alio non absoluit facientē a reatu pene. qz maiores satisfactionē reqrit reat⁹ duoz q̄ vnius tm̄. In quantū aūt sunt meritoria vite eterne scz inquantū procedūt ex radice charitatis magis prosunt facienti et quantū ad hoc faciendo p alijs salutē suā operat. Sm illō Philip. ij. Salutē vestrā operamini. Tertia ratio quare predicta cogitatio est vtilis: qz est in futurū vtilitua. Nam ille q̄ cogitat pro defuncto q̄ est pena purgatorij: dz aliq̄d futurū cogitare q̄ sicut ipse pōt mō iuuare ipm̄ ita cito venet tps q̄ ille poterit iuuare eū. s. cū fuerit liberat⁹ a pena et volauerit ad gliam. et credendū est q̄ repēdet ei vicē. vñ dns dicit Mat. vij. In qua mensura mensi fueritis remetiet vobis. Ptē dz p seipso cogitare q̄ sicut videt illū esse destitutū et parū iuuari etiā a suis charis: ita cōtinget ei nisi etiā ipse sibi prudeat. s. vel q̄ ita viuat q̄ hinc liber exeat et ad pdictam penaz nō padat: qz sicut dicit Greg. Melius est liberū exire q̄ post vincula libertatem q̄rere. vel saltem dz ipse viuēs sic prudere et ordinare de suffragijs fiendis p se post mortē q̄ bene et copiose fiāt. Pro defuncto aūt cogitare dz qz adhuc ipse forte erit vbi ille est. s. in penis. et iō gaudebit tūc q̄ habeatur memoria de eo et iuuet. Sic dz ipse modo memoriam hre de illo et iuuare ipm̄ Vñ ex plona defuncti i purgatorio existentis dz consanguineo vel amico suouienti. Memor esto iudicij mei, sic enim erit et tuū Talia enim dum cogitat homo viuens de mortuo, implet illud Eccls. vij. Viuens cogitet quid futurum sit. B

Secundo in themate

assumpto tangit adiuti necessitas. cum dz p defunctis, qui scz se non possunt per seipos iuuare, et ideo maioris charitatis est iuuare defūctos q̄ vinos. sicut maior charitas est iuuare pauperē manib⁹ priuatum q̄ enim qui manus habz et se iuuare potest

Sed notandū q̄ quidam defuncti sunt quoruz dānatio est ita manifesta q̄ ecclia nō orat p eis: sicut sunt illi defuncti q̄ sine fide decesserūt. Jo. iij. Qui nō credit iā iudicat⁹ est. Sed eoz defunctoz qui in fide mortui sunt et sacramētis fidei vsi sunt: nō est ita certa et manifesta dānatio. imo etiā supposito q̄ tales essent in iferno diserunt quidā doctores q̄ poterāt eis orationes et suffragia ecclie valere. Cuius rō poterat videri q̄ suffragia magis videnf̄ pdesse mortuis q̄ viuis. Vñ dyonisius dicit vlt. c. celest. hierar. q̄ iustoz orationes sm̄ hanc vitam magis post mortē i his qui digni sunt sanctis oratiōibus operanf̄. Et quo potest accipi sicut dictū est q̄ suffragia magis prosunt mortuis q̄ viuis: sed viuis prosunt etiā in pctō mortali existentib⁹ cū quotidie oret ecclesia p pctōribus vt conuertantur ad deum. ergo et mortuis in peccato mortali quia in inferno sunt orationes et suffragia valent. Sed illud non approbat a maioribus doctoribus: qz cū pena inferni sit finita sm̄ intēsionē: q̄uis durationē infinita existat: sequerek si suffragia cōtra illaz penam valere possent: q̄ multiplicaris suffragijs pena ista totaliter auferret: qō ē error. Ouigen. Nec fieri pōt q̄ auferat pena illa vel interpolet vel diminuat. qz eterna prudentia nihil inordinatū in reb⁹ dimittit. Culpa aūt non pōt ordinari nisi ad penam. vñ non pōt esse q̄ pena tollat: nisi prius culpa expietur. Et ideo cū culpa continue maneat in damnatis nec minuatur eoz pena nullatenus tolli vel interrumpi vel minui potest. Unde defunctis qui sunt in inferno nullo modo valent suffragia siue fideles fuerit siue infideles. Nec obstat ratio superi⁹ adducta, que dicit q̄ suffragia magis pfunt mortuis: qz q̄uis magis acceptet suffragiū p mortuis quātum ad hoc q̄ magis indigent q̄ viui: cum non possent sibi auxiliari sicut viuus: et tñ quantum ad hoc viuus est melioris conditionis: qz pōt transferri de statu culpe mortali ad statum gratie: qō de mortuis dici nō pōt. Et ideo non est eadē causa orādi pviuis et pro mortuis. Solis ergo illis defūctis pdesse pōt qui in purgatorio sunt. De qb⁹ defunctis etiā exponi posset qō dr Deb. rij. Justa filiez defuncti sunt omnes nō acceptio repo

E

missionib⁹: sed a lōge eos aspicientes.

In quibus quidē verbis de defunctis q̄ sunt in purgatorio tria describit apostol⁹ Primo finalem dispositionem. qz mortui sunt fideles. vnde ait iurta fidem.

Secōo generalem migrationem. quia defuncti sunt omnes.

Tertio penalem retardationem. qz non acceptis &c.

Circa p̄mū notandum q̄ ille mortē iurta fidē qui moriendo fidei inheret sine dubitatione. Et b̄ necessarium est. qz diabol⁹ in morte maxime tentat hoiem de fide. Et ratio est. qz si posset ei tollere fidem toleret si bi dei timorē et dei amorem et dei subiectionē. et sine istis nō posset saluari. Qō autem tollendo fidē tolleret dei timorē pt⁹. qz ille q̄ nō credit nō timet illud qō nō credit. vñ si non crederet aliā vitā nō timeret penam inferni: et si nō crederet dei prudentiā nō timeret dei iudicium. et si non crederet aliq̄ esse pctā puta vsurā vel rapinā nō timeret offendere deū in eis nec curaret penitere vel satisfacere de eis. Sed ecōtrario. si hō b̄z verā fidē sup oīa timet deū et ei⁹ offensam. Et rō. est: qz nos videmus q̄ hō timet fere de q̄libet creatura. quia timet pulices muscas vespas: sed forti⁹ timet lupū vipera vel leonem vel vrsum et sic de aliis feris et etiā timet homo hoiem ne ledat eum. Et iste timor creaturarū procedit ex aliq̄ potentia quā creature habēt qz oē qō timet propter potētiam suā timek: et si oīs potentia inimicoz suoz et oīm creaturarum esset in vnū collecta: tūc timeret hō q̄si in īmēsuz. Sed fides testificat tibi q̄ deus omps est. Ista p̄ma⁹ articulus fidei est credere i vnū deū oīpotentē. et alij q̄ ipse est creator celi et terre visibiliū et inuisibilium. Et quo se quit q̄ oīs potentia creature sit ab eo. vñ ipse potest occidere et vinificare licut placet ei. et oīs potentia creature quasi nihil ē in conspectu eius. Si ergo fides vera esset in te q̄ tu bñ crederes hoc: tu plus times eum q̄ oēs creaturas: et nō offenderes eū in pctis tuis: sicut non offendis vnicorne vel leonē propter timorē: qz alias bene offenderes et caperes eos si nō timeres. ergo mlto plus times deū offendere et contra eus facere. Et ideo xps dicebat Matth. x. Nolite timere eos q̄ occidunt corp⁹: aiam aūt nō possunt occidere: sed potius timete eum &c. Si autē tu dicas. ego bene credo dei oīpotentiā et bene timeo eā: et facis cōtra mandata eius et freqēter offendis eum peccādo: tunc dico q̄ tu, assimilas te demonibus: qui credunt deū esse oīpotentē et timent eū: sed tamē propter hoc mala facere nō cessant sicut ille qui hz fidē sine opib⁹. qz talis fides mortua est: et ergo non est fides: sicut hō mortuus non est hō. Et b̄ est qō dr Jac. ij. Fides si nō habeat opa mortua est in semetipa. Et post. Tu credis qm̄ vn⁹ est deus: et bene facis: sed supple nō sufficienter: et subdit. Et demones credunt et contremiscūt. Et iō talis fides non saluat.

Jtē si diabolus posset hoi morienti vel viuēti tollere fidē: toleret etiam ei dei dilectionē. qz si tu nō credis nō amas. Nam credere est quōdā mod⁹ cognoscēdi ea que videri nō possunt. ea aūt que sunt oīno incognita non possum⁹ amare. Vñ Augu. dic. q̄ inuisa diligere possumus: sed incognita nequaq̄. Et iō de eternis et inuisibilibus bonis q̄ habenf̄ in deo et que transcendunt naturalē cognitionez sensus et intellectus: cognitionē hic hre nō possumus: nisi p fidē quā habem⁹ ab ipso deo. Et si nō credimus nec habem⁹ fidē nō possumus ea diligere: et si non diligim⁹ ea scz bona vite eterne nō curam⁹ facere opa bona p q̄ pueniamus ad ea. Vñ diabol⁹ tollēdo fidē tollit dilectionē: et tollendo tibi dilectionez tollit etiā bonā operationē: et p cōsequens salutē. Vñ apls dicit Gala. v. q̄ fides opat p dilectionē. Et rō est: qz vnūquodq̄ sicut se habet ad esse: ita et ad operari. vnō sicut res per formaz suā hz esse: ita et moueri vel operari. Dilectio aūt siue charitas est forma fidei inquantū scz fidei actus p ipsam charitatez pficitur et formatur. Nam ex eo solum q̄ ego cognosco hoiem non moueor ad operandū aliq̄d propter ipm̄: sed si cognosco et diligo tunc efficaciter operor propter ipm̄. et sic sola fides sine charitate non mouet pfecte et efficaciter ad operādū propter deū vel beatitudinē quam credim⁹. Et propterea dicit apls. s. Cor. xiij. Si habuero omnē fidē: ita vt montes transferam: charitatē aūt nō habuero nihil sum. Jtem si diabol⁹ posset tollere hoi morienti vel viuenti fidē: tolleret ei subiectionem dei. qz non obediret deo et preceptis eius. Nā homo nō vult obedire ei nec eius legi subesse quem nō credit esse dñm suum: immo dicit ler q̄ extra territoriū ius dicenti non pareā impugne. Vñ miseri manichei qui dicūt ista visibilia non esse a deo sed ad diabolo: non obediunt deo vel legi eius. qz nolūt recipe

Universidad de Deusto
Biblioteca

sacramenta que sunt a deo instituta. quia fiunt in materia corpali ⁊ visibili. quam dicāt esse a diabolo: nec volant subesse potestati vicariorū dei: quib⁹ filij dei dixit Luc. Qui vos audit me audit: ⁊ q̄ vos spernit me spnit. et Roma. xiij. dicit apl's. Non est potestas nisi a deo. Itaq; q̄ potestati resistit dei ordinatiōi resistit. Est ergo necessarium moriēti ⁊ viuenti si non vult decipi a diabolo q̄ fortiter ⁊ indubitanter inhereat fidei vere: nec in aliquo trepidet. quia fides innitif testimonio dei: quod nec falli nec falere potest. ⁊ si hoc fecerit non poterit diabolus contra eū preualere in pugna tentationis vite vel mortis. vnde apl'us Eph. vj. monet dicens. In oib⁹ assumētes scutum fidei i quo possitis oia tela nequissimi ignea extinguere. Et. j. Pe. v. Aduersarius vester diabolus tanq̄ leo rugiens circūit ⁊c. D Scō describit apl'us in auctoritate inducta generalē migrationes qi defuncti sunt oēs. Sed aduertendum ē q̄ si loquamur de defūctis de quibus agitur in themate assumpto non videtur conueniens q̄ p talibus fierent orationes: si cut Judas fieri fecit. Et ratio est. qi pro his defunctis de quib⁹ certū esset q̄ essent dānati nō esset orandū: sicut nec pro demonibus. sed de illis defunctis pro quibus Judas machabeus misit oblationes hierosolymam vt oraret pro eis: apparuerūt certa signa dānationis: quia illi fuerūt interfecti in bello. Et de ipso ōr. ij. Macha. xij. q̄ inuenerunt sub tunicis interfectoꝝ de donarijs idoloꝝ a quibus lex prohibet iudeos. ⁊ ideo constat eos mortaliter peccasse contra legē agentes: ⁊ ité in peccato mortali decessisse ⁊ ad infernum esse translatos. ⁊ sic nō debuerūt fieri oblationes vel orationes pro eis. Sed ad hoc dicendū ē q̄ donaria idoloꝝ non fuerunt inuenta apud illos defuncto vt ex eis signum accipi posset q̄ in reuerētiā idoloꝝ ea deferrent: sed ea acceperunt vt victores q̄ eis iure belli debebantur: ⁊ inde per auariciam venialiter peccauerunt: vnde nō fuerunt in inferno damnati: ⁊ sic suffragia eis prodesse poterant. Quidā autem dixerūt q̄ in ipa pugna videntes sibi periculum imminere de peccato penituerunt. ꝑm illud ps. lxxvij. Cū occideret eos querebāt eū ⁊c. Et ꝟ probabiliter pōt estimari. ⁊ ideo pro eis fuit oblatio facta. Pro solis ergo defunctis illis intendit ecclesia orare q̄ sunt in purgatorio penis. Et tales sunt trib⁹ modis. Primus est eoꝝ qui decesserūt cuꝝ venialibus peccatis. Venialia em̄ peccata sunt vt si quis plus debito afficiatur ad temporalia: puta diuitias vel filios ⁊ huiusmodi dummodo infra deum: vel si quis vtatur matrimonio magis ad delectatiōis ⁊ cōcupiscentie satisfactionē q̄ ad prolis generationem: sed tū infra deum. qi non propterea adulterabitur vel fornicabitur vel aliquid aliud faceret vbi crederet eē mortale. Qui ergo de talibus aut similibus recedit non purgatus purgabitur in purgatorio. qi non incurrit in illam. i. in vitam eternam aliquid coinquinatū. Secūdus modus est eoꝝ qui satisfactione sibi iniuncta modum completa decedūt: verūtamē si ante q̄ exirent talem haberent cordis contritionem que sufficeret ad delendum peccatum liberi transirent ad vitam etā si satisfactionē minime cōplessent. quia vehemens contritio magna est apud deū peccati satisfactio ⁊ maxima peccatorū deletio. Et ideo Piero. dicit q̄ apud deū non tantuꝝ valet mensura temporis quantū doloris: nec abstinentia tantū ciborum quantū mortificatio victorū. Sed qui non adeo cōteruntur et ante completionem penitentie moriuntur. illi igne purgatorij grauissime puniuntur. nisi forte eoꝝ satisfactio ab alio sibi charo assumatur. ⁊ hoc fieri debet sacerdotis auctoritate. ⁊ oportet etiaꝝ eum qui assumit esse in charitate vt satisfactio eius possit esse meritoria ⁊ satisfactoria. Tertius modus est eoꝝ qui satisfactionē quidē iniunctam compleuerunt: sed tū illa pena ignorātia vel negligentia sacerdotis sufficiens nō fuit. Vt em̄ nisi magnitudo cōtritionis cōpleat totū in purgatorio complebit q̄ minus in hac vita fecerunt. Deus em̄ qui modus ⁊ mensuras peccatorū ⁊ penarum nouit addit penā sufficientem ne aliquod peccatum impunitum remaneat. Unde penitentia iniuncta aut est maior q̄ sit necessarium ad mensuram culpe expiande: aut equalis: aut minor. Si maior: tunc illud quod plus fecerat cedit ei ad augmentum meriti si equalis: tunc sufficit ei ad delectionem totius culpe ⁊ pene. si aūt minor tunc in purgatorio post mortē illud quod restat supplebit et virtute diuine iustitie. Quomodocunq̄ aūt sit defuncti in pur-

gatorio grauissime affliguntur. Et ideo debemus eorum misereri ⁊ exaudire eorum locutionem ⁊ precem qua dolorose suā penam exprimentes a nobis auxilia petunt. E Sciendum est enim q̄ defuncti tribus modis nobis loquuntur. s. exemplo: ⁊ hoc modo nobis loquuntur sancti viri prout viuunt in nostris memorijs. vnde tunc eoꝝ locutiones audimus quando recordamur bonorum qui fecerunt ⁊ exemplorum que nobis relinquerunt sicut dicitur de Antiocho rege. ij. Mach. iij. q̄ flens ad misericordiaꝝ lachrymas fudit recordatus defuncti. s. omnem sobrietatem ⁊ modestiam. Secundo loquuntur nobis verbo scz deo permittente aliquando in alij corpore assumpto apparendo. sicut in transfiguratione domini apparuerunt ei Moyses ⁊ Helias loquentes cū eo: vt dicitur Mat. xvij. quorum moyses defunctus erat. Hoc etiā modo qui sunt in purgatorio permittunt apparere: vt possint a viuentibus suffragia impetrare. Sicut narrauit mihi quidam magnus aduocatus curie romane: qui fuit doctor vtriusq; iuris ⁊ dictus est dominus Porrina de easb. qui dum esset ipse in curia tempore bonifacij pape: dum quoddam sero vigilaret: ad studium suum apparuit ei quidā famulus suus: q̄ paucis ante diebus fuerat defunct⁹: ⁊ asseruit se grauiter in purgatorio p culpis suis torqueri: ⁊ specialiter p debito cuiusdam pecunie quam dare cuidā alteri tenebat. et ēpōsit ei quantitatem et nomen creditoris: dicēs se i morte illius debiti non habuisse memoriam. Ille dixit dicto domino q̄ poterat eum liberare a pena si predictum debitum p eo exoluere: ⁊ elemosynas alias faceret p eo: et missas celebrari. Quod ille promisit facere et statim ille inclinauit ei ⁊ disparuit. Et dictus aduocatus inueniēs verum esse qđ de debito dixerat: satisfecit creditori: ⁊ alia suffragia addidit ꝑm promissum factum. Tertio defuncti qui in purgatorio cruciantur loquuntur nobis et clamant desiderio. quia multa a nobis in illa pena desiderāt adiuuari. Et clamat ad nos quilibet eoꝝ dicens. et si non verbo: tamen desiderio: illud Job. xix. Miseremini mei miseremini mei saltem vos amici mei. Predictis ergo modis verificatur de hoc defuncto illud quod de Abel dicit apl's Hebr. xj. s. q̄ defunct⁹ adhuc loquit. Tertio describit apl's in auctoritate allegata penalem retardationem. i. q̄ non acceptis repromissionibus de premijs. s. vite eterne. q̄ scz ab antiquo multotiēs promissa sunt sanctis: et p̄pm repromissa. i. iterato promissa. quas repromissiones qui in purgatorio detinent adhuc non sunt assecuti. ⁊ maxime q̄ eas desiderant ex ipsa retardatione maxime afliguntur adhuc eas contemplando delonge aspicientes et ad eas inhiantes. Sed sancti qui sunt in celo tā eos sunt adepti meritō iustitie sue: et in eis faciliter letantur. ꝑm illud Hebr. xj. Operati sunt iustitias. adepti sunt repromissiones. Sed tamen qui sunt in purgatorio magis facti sunt propinqui ad eas. q̄ essent hic viuentes. ꝑm illud apostoli Ephe. ij. Qui eratis longe facti estis prope.

Tertio in themate assumpto tangit iuuandi facilitas: cum dicitur exorare. qō quilibet potest p eis faciliter facere. Nos videmus q̄ anis quando vult surgere ab imo et sursum ascēdere elevat se et ascendit virtute duarū alaꝝ. Sic duo sunt p̄cipue quorū virtute anima potest euolare ab imo purgatorij ⁊ ascendere ad gloriam paradisi. scilicet elemosyna et oratio. Unde qui volunt iuuare defunctos qui sunt in purgatorio nō debent ista duo despicere: sed multiplicare. Unde dicitur Eccli. vij. Exorare ⁊ facere elemosynas ne despicias. Et quia religiosi ⁊ alij pauperes per elemosynas sibi datas excitantur ad orandum et celebrandus missas. Et pro dantibus ⁊ etiam pro animabus defunctorum pro quibus eis etiam dantur dicitur Eccli. xxix. Conclude elemosynam in sinu pauperis. ⁊ hec. pro te exorabit. i. ad orandum excitabit. B

Quartū quod tāgitur in themate assumpto ē auxilij. opportunitas: scilicet vt a peccatis soluantur. i. debitis penis pro peccatis. Sed nota q̄ a penis debitis pro peccatis absoluuntur anime defunctorum. non solum per orationes et elemosynas vt dictum est: sed etiam per indulgentias. Indulgentie enim possunt valere defunctis: non quidem directe quia sic non valent indulgentie nisi facienti illud pro quo indulgentia datur. puta q̄ visitare limina alicuius sancti. qō non possunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

facere mortui: sed possunt valere indirecte inquantū p eis fit illud p quo indulgētia datur dūmodo forma sub qua data est indulgentia extendat se vsq; ad defunctos. Ut si dicat. q̄cūq; fecerit hoc vel illud ipe et patrecinus: t quicūq; ei adiunctꝰ purgatorio detētus: tātū de indulgentia habebit talis, indulgentia nō solū viuo sed etiā mortuo pderit. Nō em̄ est aliqua rō q̄re ecclia possit trāsferre merita cōia quibus indulgentie innituntꝰ in viuos t nō i mortuos. Prelatis aūt ecclie dictū est a xpo Jo. xx. Quoꝝ remiseritis pcā remittuntꝰ eis. Remittūt aūt pcā quo ad culpā t penā eternā per penitentiā. sz quo ad penā tpalē ad quā post penitentiam remanent ligati: remittuntꝰ t viuis t defunctis p indulgētiā. Nec tū ꝓpterea plātus ecclesie pōt p suo arbitrio alios a purgatorio liberare t p indulgentias. q̄ ad hoc p indulgētie valeāt requiritur causa cōueniens indulgētias faciēdi. Et talis causa est q̄n datur indulgentia ꝓpter aliquid qō vergit in honorem et vtilitatē ecclesie. Si aūt forma indulgentie non includat defunctos. puta p tū dicat. quicunq; faciet hoc vel illud habebit tantus de indulgentia: tūc ille qui hoc facit non potest ipm fructū indulgētie in alios transferre: q: non est eius applicare intentionē ecclesie ad aliquē per que cōmunicātur cōmunia suffragia ex qb⁹ indulgentie valent. Quocunq; aūt modo homo possit soluere a peccatis. i. a penis p peccatis debitis in purgatorio que sunt sicut fasciculi deptimentes t impedientes ne possint ascēdere debet facere hō viuēs ꝑm illud Esa. lviij. Solue fasciculos deptimentes t onus dirumpe. i. pene vt tali onere remoto possit ad gl̄iam scādere. Ad quā deꝰ ꝛc.

¶ De misericordia quam petūt defuncti in anniuersario facienda. Sermo. x.

Jseremini mei

m

miseremini mei saltē vos amici mei q: manꝰ dñi tetigit me. Job. xix. Vulgo ōr q̄ q̄ sētis dolores magnos emittit magnos clamores. Sic illi q̄ sunt in purgatorio q: magnas patiuntur penas magnos querelarū clamores nō vocis sono. sz mentis desiderio ad nos q̄ eos iuuare possumꝰ emittere nō desistūt. Ūn ex ꝓna cuiuslibet eoꝝ clama t scriptura diuina in verbis propositis dicens. miseremini mei miseremini ꝛc. A Jn quibus quidem verbis anima ibi afflicta petit sibi mām fieri a charis saltem et amicis suis triplici ratione: que multum nos mouere deberet ad eis subueniendum.

Et ꝓmo rōne maxime īdigētie. q̄ tāmaf cū ōr. miseremini mei miseremini mei.

Sc̄o rōne mutue benuolētie: cū subditur. saltem vos amici mei.

Tertio ratione punitiue iusticie: q: manus domini tetigit me.

Petit ergo a suis cha

rīs primo misericordiā. et ex ipsa īgeminatione petitionis ostendit suā magnam misericordiaꝫ t indigentiam. Ad cuius euidētiam considerandum est q̄ non quilibet defunctus in pena vel indigentia existens pōt a nobis misericordiā petere. Sunt em̄ cōiter defunctis quattuor receptacula deputata. s. celus: infernus: limbus: et purgatorium. Et ꝑm hoc sunt quattuor modi defunctorum. Nam quidam sunt ita boni q̄ statim egressus de corpore aperitur porta celi sicut pueris baptizatis. vñ Matth. in. super xpm baptizatū aperti sunt celi. Item fidelibus pro xpo in martyrio baptizatis: q: martyrium purgat a culpa t a pena. q: falce martyrij omnia vitia resecantur. vt Aug. dicit. et ideo apertum est celum Stephano lapidato. Act. vij. Item his qui per factam satisfactionem et penitētiam egerunt de peccatis. Jn cuius figura aperti sunt celi ezechieli iuxta fluuiū chobar. Ezech. Chobar enim interpretatur grauedo vel grauitas: et signat grauedinem satisfactionis: quam tolerare opz perfecte penitentes. Jsti ergo non sunt de numero defunctorum qui a nobis mām petunt: et eo q̄ nullā miseriam seu indigentiam patiuntur et ideo qui pro eis oraret vel aliqō suffragius faceret iniuriaretur eis. vñ dicit Aug. q̄ iniuria est in ecclesia pro martyre orare: cuius non debemus orationibus commendare. Alij vō sunt tam mali q̄ statim vt de corpore exeunt aperitur eis porta inferni. sicut his qui decedunt impenitentes cuz aliquo peccato mortali. De quibus ōr Job. xxj. Ducunt in bonis dies suos et in puncto ad inferna descendunt. Et de his dixerunt quidam q̄ saltem fideles qui fuerunt mēbra ecclesie t habuerunt fidē t vñ

sunt sacramentis t plura de genere bonorū egerunt: possunt ad min⁹ vsq; ad diem iudicij a nobis misericordiam recipere et valent eis suffragia nostra: vel ad tot⁹ pene vsq; ad diem iudicij suspensionem: vel ad aliquā ipius diminutionē. vt saltē ad nature confortationē vt penam illam facilius ferre possint. Sed ista falsa sunt. q: penam illam habent ꝓpter culpam tū: et ideo nisi tollat culpa nō potest tolli pena sed pena eoꝝ semp manet eodē modo nec vnq̄ expiat vel interrūpitur vel alleuiat ꝓpter qō ꝑs ait. ps. vj. Jn inferno aūt q̄s confitebitur tibi. Ergo nec pena eoꝝ vnq̄ suspenditur vel minuit vel aliquo modo mitigatur. t ideo in inferno nulla est redē pcio. Et ī dicit beat⁹ Dyonisi⁹. vij. c. celestis hierar. Sūmus sacerdos ꝑ immūdis non orat: q: in hoc auerteret a diuino ordine. Et cōmētator ibi dicit q̄ pctōrib⁹ nō orat remissionē: q: nō audiret ꝑ illis. t Greg. i exrtij. lib. moza. dicit q̄ nō orāt sancti pro hoībus infidelib⁹ impijsq; defunctis. q: de eis vtiq; quos eterno dānatos supplicio iam nouerūt anteillā q̄ eos damnauit frustra fieret oratio. Alij vō defuncti vadunt ad limbū: q̄ est locus iuxta infernū: vt pueri decedētes sine baptismo: q̄ nō vadūt ad celū: q: si irent nō possent hre paradisum. q: paradisus consistit in visione dei. Jpsi aūt cū decedūt sine gratia sūt vt ceci q̄ nō possunt videre lucē diuinā: sicut cecus corporaliter nō potest videre lucē corpoream Non etiā vadunt ad infernū dānatoꝝ: q: ibi non punit q̄s nisi ꝓpter peccata ꝓpria sed hi adhuc non peccauerūt. Nam peccatū originale non est peccatum personale sed cōmune tot⁹ humane nature. vñ ꝑm quosdam tales etiam si per infernū transirent ignez nō sentirent. Ūn etiaz isti non sunt qui misericordiā petūt: q: eorum status īmutabilis est. Quidam vō cum moriunt vadunt ad purgatoriū: sicut q̄ decedūt cū venialibus pctis vel nō cōplera penitentia siue satisfactione debita suis peccatis. Nam sz per contritionē tollat culpa non tū ex toto tollitur reat⁹ pene: nec etiā semper venialia dimissa mortalib⁹ tollūtur: t iusticia dei hoc exigit vt peccatum per penam debitaz ordinetur. Et ideo opz q̄ ille qui post contritionem de peccato et absolutionē decedit ante satisfactionē debitam. q̄ po st hanc vitam puniat. Et hoc fit in purgatorio: vbi per penam quaz sustinet ad tempus: a reatu pene satisfactorie que debebatur post penitentiaz toraliter absoluitur: t a venialib⁹ maculis etiaz expiatur. Et pro talibus defunctis orat ecclesia quia iuuari possunt. vñ Greg. Nazāzenus dicit. Si aliquis xpo amico consentiens in hac vita purgare peccata minus potuerit post transitum hic per purgatorij cōflationē expeditur. Hoc predicamus dogma veritatis seruātes. Hoc etiā ecclesia vniuersalis tenet pro defunctis eroīās vt a peccatis soluant. Et beat⁹ Dyonisius dicit in. vij. c. cel. hierar. q̄ diuin⁹ sacerdos ꝑ mortuis orans pro illis orat q̄ sancte viderunt: t tñ aliqs maculas habuerūt ex infirmitate humana cōtractas. Tales ergo defuncti sunt q̄ a nobis mām petūt: ita vt quilibet eoꝝ dicat miseremini mei miseremini mei ꝛc. Bis aūt dicit miseremini mei duplici rōne. Primo propter duplicē causam qua affligitur. Prima pōt esse vt dictū est propter aliquam venialē culpā. s. cuz q̄ decessit. a qua opz q̄ purificet antēq̄ vitā eternā ingrediat. q: nihil inquinatū ī curit in illā. vt ōr Sap. vij. Culpa aūt venialis in eo qui decedit cum gratia post hanc vitam dimittitur per ignem purgatorij: q: pena ista aliquātulā est voluntaria inquā tū sez sciunt q̄ nō possunt puenire ad gloriā nisi per illam penā. Et ideo iz apperāt ab ea liberari nec sit ab eis voluntarie assumpta: tamen supportant eam: t quātuz ad hoc volūtaria dicitur: sicut infirmitas immissa a deo alicui bono viro q̄ volūtarie sustinet ex quo deus vult: t nihilominus vult ab ea liberari. Et sic q: pena illa aliqliter est volūtaria virtute gre: bz vim expiandi culpam oēm cum qua cū gratia stare potest. Sed quia etiaz ab ea appetit liberari t ad hoc per suffragia hic viuētiū adiuuari potest vt cito liberet: propterea clamat dicēs miseremini mei. quasi dicat. si misereamini mei impendendo suffragia citius purgabor t liberabor. Prouerb. xv. Per miam t fidem purgantur peccata.

Sc̄da causa quare cruciatur in purgatorio alia est propter penitentiaz hic non cōpletam: siue quia pteuēt⁹ sit morte antēq̄ compleuerit: siue q: iniuncta sibi penitentia sufficiēs nō fuit ꝑm iudiciū dei. Penitentie em̄ iniuncte tripliciter tarant. Nos quedā tarantur a canone: t quedā a sacer

Universidad de Deusto
Biblioteca

dote cui peccator confitetur. Et canone est taxatum est regulariter q̄ pro quolz peccato mortali septennis penitentia peragatur: vt sicut propter peccatum septiformē gratiam amisit: ita et per septennem penitentiā recuperet eam. xxxiij. q. ij. Hoc ipm xxiij. q. s. Predicandum. Sed in speciali in canonibus apostolorum ꝑm diuersa crimina t diuersas cōditiones hominum diuerse penitentie iniungūtur. Verbigratia de aliquibus paucis. Nam dicitur ibi q̄ perjurus per. xl. dies in pane t aqua peniteat per. vij. annos t semper debet esse in penitentia. s. interiori. vj. q. j. Quicunq. Falsificans mēsurā. xxx. diebus in pane t aqua peniteat. ex de emp. t vē. Et mēsure t pōdera. Jtē qui ꝓpria naturā peccauerit si est clericus deponi dz vel religiōi tradi si coerigibilis appareat ad ꝑpetuam penitētiā peragendā. Si laicus excōicari t acetu fidelium vsq; ad cōdignā satisfactionē fieri alienus. ex de excessi. pla. Clerici. Jtē si q̄s votū simpliciter violauerit trib⁹ annis penitere dz. xxvij. Si vir. Jtē q̄ qui alium iniuste accusat ad mortē. xl. dies i pane t aq̄ peniteat p. vij. annos si accusat⁹ occisus fit si membrū pdidit per triennū. ex de accusatis. Jtem si parentes frangunt spōsalia filiorum triennio separent a communione t filij sic si in culpa sint. si autem filij ꝑmissionem factam contrarierint liberatur vterq;. Intelligas quoad penā ecclesie: nō quoad reatū: er quo dederūt operā in cōtrariū. xxx. q. iij. Si qui parentes. Et similiter tarantur ibi penitētie de multis alijs peccatis. Ergo semp septennis penitentia imponēda est nisi maior vel minor inueniatur a canone expressa. In quo casu si crimen publicum sit publica nō minor vel maior q̄ scripta sit est penitentia imponēda nisi ex magna causa dispensef. Si aūt est occultū tūc discrete arbitrarie ꝑponatur. Et ideo tenetur hodie q̄ penitentie q̄ a sacerdotibus confitentibus imponunt arbitrarie sunt: t arbitrio sacerdotis tarā de relinquuntur etiam ille que sunt per canones diffinite t pz hoc ex de pen. Deus qui. Ubi p homicidio t fornicatione mandatur penitentia imponi ꝑm arbitrium sacerdotis: cū tamen sit a canonibus diffinita. Ergo sacerdos penitētias taxare potest t debet consideratis circūstātijs criminis qualitate t quātitate. Jtem ꝑsone dignitate officio t paupertate infirmitate seu debilitate complexione consuetudine societate lachrymis t deuotione. Item regionis et temporis qualitate nec non t altijs circunstātijs. xxvj. q. vij. Tempora. t de pe. ni. di. j. Mensuras. Sed siue quantum ad penitentias que iniunguntur a canone siue quantum ad eas que a sacerdote sciendum q̄ dupler est forus iudicij animarum scz dei t ecclesie. Contingit ergo aliquādo peccatorem esse absolutum in vno t nō in altero foro. Nam aliquando absolutus in foro ecclesie non est absolutus in foro dei t aliquando ecōuerso. Ergo si alicui sit iniuncta in foro ecclesie penitentia maior q̄ sit condigna in foro dei: in foro ecclesie restetur ad eam totam: sed in foro dei non tenet nisi ad condignā. ideo q̄diu est in foro ecclesie debitor pene est quouscq; totam eam compleuerit: sed si transeat ad forum dei peracta cōdigna nullā penā sustinebit. Sed si minor fuerit iniuncta q̄ fuerit condigna cum transierit ad forum dei. s. ad purgatoriū: supplebit ꝑ illā penā quicquid minus fuit iniunctus: erit tn acerbior illa pena fere incōparabiliter q̄ fuisset illa penitētia: quia in diuino iudicio plus ponderat in valore vna modica pena plena vel ētaria q̄ multa in purgatorio que nō est sic voluntaria sicut plus valet modicus auri q̄ multus plumbi. Unde fit quedam equalitas t iusticie recompensatio: qz pena presens est minor in acerbitate t maior in valore: illa autem minor in valore t maior in acerbitate: ꝓpter quā acerbitatē iterū alia ibidē afflicta clamat miseremini mei. quasi dicat si mihi misereamini t suffragia impendatis: liberabor ab hac acerbissima pena. Et iō. iiij. Reg. s. dicit defunctus ibi afflict⁹ ꝙsanguineo vel amico suo. Obsecro vt miserearis ale mee. Secūda rō quare bis dicit miseremini mei est ꝓpter duplices penā quā patif. s. penā dāni de carentia visionis diuine: t pena sensus de afflictiōe ignis. Et quantū ad vtrāq; minima pena purgatorij est maior maxima pena mūdi. Quantū ad penā dāni p⁹: qz quanto aliquid magis desideratur tāto ei⁹ ablentia molesti⁹ tolleratur. Et qz affect⁹ quo desiderat summus bonū post vitā istā ab oibus sanctis est intēsior. Ergo aliquis affectus rei temporalis in vita maxime cum tempus habendi ias ad uenerit: ideo afflictio de carētia est maior.

Quātū autem ad penā sensus patet: quia cum dolor nō sit esset taliter ipa lesio sed lesiōis sensus: tātomagis doler aīa quāto magis sentit lesiū aliquod. ideo ab igne immediate in ipsam agente que est origo sensus maxime affligitur. Et clamare possunt anime que tali penali affliguntur ad quēlibet cōsanguineū vel amicum hic viuentem t dicere illud Marci. ix. Si quid potes adiuua nos misertus nostri.

B Jn quib⁹ quidem verbis petunt suffragia ꝓ se fieri tripliciter.

Primo ex facultate. si quid potes.

Scōo ex charitate. adiuua nos.

Tertio ex pietate. misertus nostri.

Dicit ergo quātū ad primū. si q̄d potes. Nam quilibet aliq̄ modo pōt. scz qz aliqui sunt qui possunt ꝑ eis missas celebrare sicut sacerdotes: aliqui q̄ possunt ꝑ eis elemosynas dare sicut seculares diuites. oēs aūt generaliter possunt ꝑ eis orare etiam si sint paupes vel infirmi. vñ Tobie. iij. Quō potueris ita esto misericors. Quātū ad scōm debem⁹ eos ex charitate iuuare: sicut frater debet iuuare fratrē. Nā frater q̄ iuuatur a fratre quasi ciuitas firma t ideo dicunt adiuua nos. Unū si sit aliqs frater ipsius defuncti cognatiōe sicut consanguinei dicuntur fratres: siue charitatis dilectione. sicut oēs qui sunt in charitate dicunt fratres de qua fraternitate dr Roma. xij. Charitatē fraternitatis inuicem diligētes: debeat defunctos fratres p suffragia iuuare. Jn cuius figura dr. s. Abdiae. iij. q̄ adiuuabāt eū oēs fratres sui.

Tertio petunt sibi subueniri ex pietate cum dicunt. misertus nostri. Ubi est maior miseria ibi hō qui pius est magis compatitur t magis miseretur: sed in purgatorio est miseria maioris inopie q̄ sit in mundo quia si possent ꝓ vno denariolo liberari ab illa pena nō habēt vnde soluant et sunt in tanta imporentia q̄ si per vnum pater noster possent ab illa pena erui: dicere illud non possunt. et ideo dicere flagitant cuilibet homini per illud Judith vij. Tu qui pius es miserere nostri.

Secundo defunctus

in purgatorio existens petit miam a nobis ratione mutue beniuolentie quam habent nobiscum: quā allegat dicens. saltem vos amici mei. Eris est sunt que consuuit verus amicus ꝑdere amico suo. Primo dilectionē et hoc debetur oīni tempore Proverb. xvij. Omni tempore diligit qui amic⁹ est. Et si oīni tpe ergo nō solum ante mortē sed etiā post mortē. Jtē cōpassionē. scz in aduersitate. Eccli. xij. Jn malicia scz aduersitat⁹ amicus est. Et si compatitur viuo magis debet compati mortuo q̄ est in maiori pena. Jtē cōsueuit impendere subuentionē. s. in necessitate: alias non esset verus amic⁹. Eccli. vj. Est amici⁹ socius mense et nō ꝑmanebit in die necessitat⁹. Talis est q̄ amico suo vel cōsanguineo defuncto in tanta necessitate existēti: sic est in purgatorio nō subuenit per suffragia. Et de tali pōt dici illud Job. vj. Qui tollit ab amico suo miam: timorē dñi derelinquit. Jn q̄b⁹ quidē verbis tāgitur tripler culpa que plrāq; circa defunctum amicū committitur.

Prima est culpa crudelitatis in eo qui tollit misericordiam.

Scōa ē peruersitatis. scilicet tollere ab amico suo.

Tertia est fatuitatis in eo qui timorem dñi derelinquit.

Circa p̄mū notandū q̄ tollere miam ob eo q̄ est i miseria ē culpa crudelitatis. Uñ cū illi q̄ sunt in purgatorio sint in maxi miseria q̄ viuētes: nō maior crudelitas est miam eis nō facere. ꝓpterea dr Jac. ij. q̄ iudiciū sine mia fiet ei q̄ non fecerit miam. Ad cui⁹ euidētia est notandū. q̄ subueniendo defunctis q̄ sunt in purgatorio impletur oē opus mie. Nā vnū opus mie est pascere esurientē t aliud potare sitientes. ipsi aūt vehemēter esuriunt illū cibū t sitiunt illū potū: de quo dr Luc. xxij. Dispono vobis sicut disposuit mihi pater me. reg. vt eda. et biba. super men. meā i regno meo. Sed nō possunt ad illū cibi vel potū sacietatē peruenire: nisi prius soluat debitum quo in purgatorio detinent. vñ qui ꝑ eis tale debitum soluit eos ad hui⁹ quodāmō societatē pducit. Aliud opus pietatis est vestire nudus. scz q̄ in purgatorio detinent habēt alias nudas. nō solū a veste corpis: nis. de qua dr Eccli. xlv. Jnduit eum stola glorie. quā induere non possunt quousq; nō sint purgati t a reato illius pene absoluti. Qui ergo eis vt absoluant operā au induant. Aliud op⁹ misericordie est pere-

Universidad de Deusto
Biblioteca

grinum et hospitem in domo sua colligere. Sed illi nō recipiunt in domo dñi in qua mansiones multe sunt quousq; sunt a retu illis pene detenti. vñ q̄ eos iuuat vt de inde liberent q̄si peregrinus ꝛ hospites in hospitio celestis mansionis colligi ac recipi facit. Aliud opus pietatis est infirmum visitare vel iuuare. Illi aūt tanq̄ infirmi sunt grauibus doloribus afflicti et viribꝰ destituti quibus se iuuare possunt. vñ qui eis suis suffragiis auxiliū impendit: infirmū q̄si p affectū visitat et liberationis sue medelam propinat. Aliud opus mie est ad carceratū ire et eū pietatis auxiliis consolari. Sed illi q̄ sunt in communi purgatorio q̄ iuxta infernū in terre visceribꝰ esse creditur q̄si in centro et profundo carcere detinētur. ꝛ q̄ tali impēdit suffragium ille est qui carcerato prebet consolationis ꝛ liberationis auxilium. Qui autem eis suffragia misericordie non impendunt hi sunt qui iudicium sine misericordia recepturi sunt: scz a xp̄o dicente proeis tanq̄ pro membris suis: vt habetur Matth. xxv. Discedite a me maledicti in ignem eternum ꝛc. Et post. Q̄diu non fecistis vni de minoribꝰ his nec mihi fecistis. Et sic iudicium sine misericordia fiet ei qui nō fecerit misericordiā. Unde in p̄s. cviij. Pro eo q̄ nō est recordatꝰ fa. mi. Et post. Dilexit maledictionē ꝛ veniet ei. scz cum dicit: Discedite a me male. ꝛc. ℭ Scdo in auctoritate inducta tangitur culpa magne peruersitatis: cum dicitur. ab amico suo. Nam sicut inimico suo gratias impēdere est magne charitatis: ita ab amico misericordiam subtrahere ē magne peruersitatis ꝛ iniquitatis. Et quia multi sunt quid defunctis amicis ꝛ consanguineis defunctis quasi nihil curant ꝛ eoꝝ miserie non subueniunt: dicitur et persona defuncti in p̄s. lxxxvij. Elongasti a me amicum ꝛ proximum et notum. me. a mi. Multi em̄ amicū in miseria ꝛ aduersitate dereliquūt: qui ei in prosperitate adherebant ꝛ fauebant. Et tales faciūt sicut fecerunt xp̄o discipuli sui qui eum ad nupcias comitati sunt: ꝛ in passione relicto eo fugerunt. Sine Mel musce: cadauera lupi: formice grana sequūtur: predaꝝ sequitur turba ista non hominem. Et ideo Iheremias. ait. Cū quis positus in prosperitate diligitur: incertum est valde vtrum possessor vel prosperitas diligatur: amissio felicitatis vim interrogat dilectionis. Qui enim in aduersitate proximū deserit. aperte cognoscitur q̄ hūc in prosperitate nō amauit. Sed adhuc quidaꝝ alij sunt qui ergā amicos vel cōsanguineos defunctos crudelius ꝛ neq̄us se habēt. q: non solum tollunt ab eis miam: scz elemosynas de proprio q̄ eis non faciēdo: sed etiaꝝ auferunt ab eis iusticiam: legata ꝛ elemosynas q̄s pro se fieri ipsi defuncti indicauerūt dirripiēdo vel impediēdo vel sibi retinēdo. Et de tali conquerit ipse defunctus dicens. illud Job. xxvij. Abstulit iudiciū meuꝝ: et ad amaritudinē pduxit aīam meam. Tales non sunt amici sed verius inimici. De quibꝰ dr Matth. x. Inimici hominis domestici eius. ℭ Tertio in auctoritate inducta tāgitur culpa magne fatuitatis. q: timorē dñi talis derelinquit. i. dei reuerentiā: in quo ꝛ propter quem p̄rimū diligere debet ꝛ ipsi in necessitate subuenire: sc̄z qui timorē dñi derelinquit fatuꝰ est. Stultus em̄ valde esset qui dereliqueret illud quod excluderet ab eo omne malum ꝛ conferret sibi omne bonū. ꝛ talis est qui timorem dñi derelinquit. Omne enim malum q̄ habemus aut est malum culpe. idest peccatum quo inficimur: aut malum pene quo affligimur. Sed vtrunq̄ malum: excludit a nobis timor dñi. Primo malum peccati. Eccli. j. Timor dñi expellit peccatum. Quilibet enim illud quod odit a se conatur expellere. Prouer. viij. dicitur q̄ timor dñi odit malū. scr culpe: ꝛ ideo non permittit illud intrare in domum cordis. Iterū custodit. a malis pene. vnde. Eccli. xxxiij. Timenti deum non occurrent mala. sed in tentatione deus illum conseruabit et liberabit a malis. Augu. in senten. prosperi. Custodit nos dñs ab oī malo. non vt nihil patiamur aduersi: sed vt ipsis aduersitatibus anima non ledatur. Item timor domini confert homini omne genus boni. Quod est tripler sm philosophum. scilicet bonum vtile: delectabile: ꝛ honestum. sed per timorem dmini habentur bona vtilia ꝛ tēporalia sicut ait p̄s. xxxiij. Timete dominum oēs sancti eius q̄m nō est inopia timentibus eum. Item bonum delectabile. sm illud Eccli. j. Timor dñi delectabit cor. Et i p̄s. xxx. q̄ magna multitudo dulcedinis tue dñe quam abscondisti. te. Glosa. quam impius non sentit. q: de febre iniquitatis placatum cordis amisit. Itē bonū honestum. sicut est lumen

gratie intrinsecū. Quia vt dr Eccli. xxxiij. Timentis dñm beata est anima eius. i. habebit beatitudinem eternam. ℭ

Tertio in themate assumpto petit defunctꝰ miam rone iusticie punitiue: quā allegat cū dicit: q: manꝰ dñi retigit me. Ubi aduertēdū q̄ manꝰ dñi est iusticia dñi: q̄ existētes in purgatorio non accidit: sed tāgit grauiter q̄nq̄ digitis. i. afflīgit eos q̄nq̄ modis siue q̄nq̄ penis. Nā pma pena est ex glie retardatiōe quā aīa a corpe exuta ꝛ ad eā habēdā dispōsita vehemētissime desiderat hr̄e. ꝛ ideo impedita er sui culpa grauissime afflīgitur clamō die ac nocte illud p̄s. xlj. Cū veniam ꝛ apparebo ante faciē dñi. Scdus digitꝰ. i. scā pena affligēs est ex ardore ignis crudelissimi. de quo dicit Augu. in quodā sermone q̄ ignis ille durior erit q̄ quicquid in hoc seculo penaꝝ videre aut sentire aut cogitar q̄s poterit. Et p̄s etiā rone: q: sicut dr Bap. vs. Fortiorib⁹ fortior instat crucia tio: spūs x̄o separatus fortior: est cōiuncto ergo fortiꝰ cruciat. Et preterea maior est pena passionis q̄ cōpassionis: ꝑ maior est pena q̄ aīa in purgatorio per seipsam patitur q̄ pena quā hic sustinet corpi cōpatiendo. Tertiꝰ digitꝰ. i. pena est ex expectatione. quia a nobis expectāt suffragia cuꝝ er se nihil possint. ꝛ nos parū vel quasi nihil suffragij eis mittimꝰ. ꝛ ex hoc multum affligūt quia spes que differt afflīgit animā. Prouer. xiij. Quartus digitus. i. pene modus est ex penitentie omissione. considerans em̄ q̄ ꝓpter modicaꝝ penitentiam in hac vita volūtarie factā potuisset euadere tam crudelē penā multum dolet q̄ omisit eam. Quintꝰ digitus. i. modus pene est ex aduersarij irrisione. q: lic⁹ demones sup aīas existentes in purgatorio non habent potestates: tñ sequunt eas ad purgatorium deducras de earū penis gaudiū ostēdētes et irrisio ꝛ exultatio aduersarij dolorosa est in miseria existenti. De hac ergo manu dr Jo. xiij. Manum tuaꝝ lōge fac a me. Sed post hoc est alia manus de dextera ad gloriam deducens. De qua p̄s. ait. cxxxviij. Et enim illuc manus tua deducet me: et tenebit me dextera tua. s. in eternitate glorie. Ad quā nos perducat deus Amen.

℔ Explicit distinctio quarta: q̄ egit de conditionibus hoīs iam mortui.

℔ Sequitur distinctio quinta: in qua agitur de diuersitate morientiū in officio dignitatibus: etatib⁹: sexib⁹: fortunis: infortunijs: vel meritis defunctorum: cuius sunt sermones. xlviij.

℔ In funere dñi pape. Sermo primus

Ammus pontifex de hierlm venit in bethuliā. Judith. xv. videm⁹ ad sensum i corpalib⁹ reb⁹ q̄ vn⁹ ꝛ idē motus ꝓpter duos oppositos terminos duoꝝ ꝑuoꝝ cā esse pōt. Sic p⁹ de occubitu solis. in q̄ sol a nobis recedēs in nr̄o hemispherio relinq̄t tenebrositatez: ꝛ descendēs ad locū oppositū iducit ibi luminositatez. ꝛ ita occubitꝰ solis: licz i locis diuersis: ꝛ lumen ꝛ tenebras facit. In q̄ recte repsentat occubitꝰ. i. pōs tranſitus mortis sanctissimi pr̄is nr̄i ꝛ dñi sūmi pontificis. Ipse em̄ velut sol nr̄ i celo siue culmine positꝰ ecclie militātis: nō nobis tm̄: sz etiā toti ecclie siue mundo tā scie q̄ gr̄e lumine pfulgebat: Qui lz nobis ꝓpter suuꝝ decessum magnaꝝ tristicie tenebrositatem relinq̄rit: ipe tn̄ ad lumē vite atq̄ fruitionē leticie tranſijt sempiterne. In q̄ etiam felix trāsiꝰ eis alcēsioni saluatoris nr̄i assimilari potuit: q̄ lz rone recessus suis q̄n relinq̄bat aplis fuerit luctuosa. Sicut em̄ in suo sermone beatꝰ Ber. dicit. Quantus putatꝫ ferēs dolor ꝛ timor irrupit aplica peccatora cū viderūt dñm a se tolli ꝛ attolī i aera et post subdit. dolor: nimis erat: q: videbāt illū ꝓpter quem oīa reliquerāt a suis aspectibus tolli vt nō possent ablato spōso spōsi filij non lugere. Timor: Ho: q: orphani relinquebanꝫ in medio iudeoꝝ. Uerūtamen si cōsiderassent apostoli q̄ ad paterne glorie dexterā cōscendebāt: vnde inde oēs aduersarij sui subderent scabello: securitatis ꝛ gaudij materiaꝝ inuenissent: vnde ꝛ ipse dñs dixit eis. Job. xiiij. Si diligeretis me gauderetꝫ vtiq̄: q: vado ad p̄reꝝ. Sic etiā trāsiꝰ beatissimi patris nr̄i: lz respectu nostri q̄s reliq̄t sit plurimū luctuosus: respectu tn̄ sui q̄ ad felicē vitam trāsiꝰ pōt esse gaudiosus. Fuit ergo trāsitꝰ hui⁹ sanctissimi patris nostri p aduētū summi pontificis de hierlm in bethuliā: de q̄ i assumpto themate agit: ꝑ figuratꝰ: cū dr. summꝰ pontifex de hierlm venit in bethuliā. A

Universidad de Deusto
Biblioteca

In quib⁹ quidē verbis de quōdā patre nostro er dño: in cui⁹ nunc funere sum⁹ ad exhortationē et cōsolationē nostrā describuntur per ordinem tria

Nam primo quidem predicta figura describit nobis quoad preteritum excessum dignitatis: quia summus.

Secundo officium sanctitatis: quia pōtifex.

Tertio quoad p̄sens transitū felicitatis q: venit de hierusalē in bethuliā. i. de ecclesia militante ad eccl'iam triumphantem.

Quantū ad primū scien-

dū est q̄ papa dicitur summus et respectu xp̄ianoꝝ t respectu potētū siue iurisdictionū. Respectu quidē platonū: q: ipse est verter et caput oim. tam patriarcharum q̄ archiepoꝝ vel epoꝝ vel quorūcunq; aliorum. vnde Jo. j. dominus dixit petro cui vicem sumus pontifex gerit. Tu vocaberis cephas quod interp̄tatur caput. Et ō sicut petrus caput erat omniū apostoloꝝ: ita papa caput est omniuꝝ prelatoꝝ: t oēs debent subesse sibi. sicut t membra capiti. Et quo etiā apparet vlterius q̄ cū prelatorū officius sit res ecclesiasticas administrare: is administratiōe ecclesiasticarū rerum magis obediendū est pape q̄ cuilibet alteri prelato: immo etiā si viueret paul⁹ ap̄l⁹ vel quicunq; ap̄l⁹ alius preter. Petrū magis in administratione predicta obediendum est pape q̄ ei. Quod patet etiam nūc. Nam paulus dixit q̄ opꝰ ordinandum sine crimine esse. vt. xxv. d. §. Nunc autem. t tamen auctoritate pontificum episcopi dispensare possunt in crimine adulterij t in minoribꝰ. t hoc quia papa maior est Paulo in administratione. vt. xxiij. di. §. j. Nam papa est loco petri. vt dictū est. t habetur xxiij. q. j. q̄ vnct⁹ t sicut etiā vicarij iesu xp̄i. vt ex de transla. inter corpalia. t ex de benefi. eccle. si non di. cōfe. vt nostrū. t petrus in administratione maior fuit Paulo vel quolibet ap̄lo. vt. xj. q. vj. Puto. xxj. di. In nouo. Secō papa ē summ⁹ respectu xp̄ianoꝝ. Nā i quolibet ordine ille ōr summus cui oēs alij subsunt t ipse nulli subest eoꝝ: sed oēs xp̄iani subsunt pape saltem rōne petri. Cū dns dixit petro t in petro successoribus suis. Quodcunq; ligaueris super terrā erit ligatū t in celis. t quodcūq; sol. su. ter. erit lo. t i ce. t nihil excipit q̄ dixit quodcunq; vt ex de maiori. t obe. cāj Solite. Papa aūt nulli alteri subest viuēti. In casu tn̄ pōt subesse tripliciter alteri. Uno modo ꝓpter heresim. Sic esset ab alio t accusari t iudicari pōt als aūt nō. xl. di. Si papa. ix. q. iij. Alioq. Secō si ipe se submittat iurisditiōi alterij. ij. q. vj. Nos si incompetēter. ff. de iurisdi. om. iu. l. est receptus. Tertio si ipsemet se deponat. vt. xxj. di. Nūc aūt. Tertio papa dicitur summ⁹ respectu potestatum siue iurisditionum. Nam ille maior est dignitate qui est vniuersalior i potestate. Quod apparet ex naturali: q: sol sicut hꝫ virtutem vniuersaliorem q̄ luna: ita etiam habet naturam dignioꝛem t altioꝛem. vnde t in altiori loco est positus: quia ordo situum correspōdet ordini naturarum. Papa autem habꝫ potestatem magis vniuersalē q̄ aliquis aliorū. Nam imperator hꝫ habeat ptātem sup laicos in temporalibus non tn̄ habet in spūalibus. Sed papa hꝫ vtrāq; potestatē t vtrūq; gladiuꝫ habet. Ixiij. di. Tibi dño. Unde t reges deponit. xv. q. vj. Alij t ca. Nos sanctoꝝ. t ca. Juratos. j. q. iiij. Quia p̄sulatus. xcvj. di. Duo sunt. t non solus regnum constituit immo transfert. ex de elec. Uenerabilē: imo etiā imperatoꝛē elector papa hꝫ approbare electionē cōfirmare vel infirmare t ipm cōfirmatū etiā consecrare. Et hec oīa ꝓbant i predicta decretali. Uenerabilē. Item etiam papa imperatoꝛes deponere potest. Si em̄ zacharias papa regem francoꝝ qui a romano pontifice coronā non recipit nec p eū examinat nec approbatur ab eo vel reprobatur non tam ꝓ suis iniquitatibus q̄ ꝓ eo q̄ tante potestati erat inutilis a regno deposuit et aliū loco eius instituit. xv. q. vj. Alij multo fortius imperatoꝛē qui ipecialiꝫ subest ei potent remouere. xcvj. di. Duo sūt. et ca. Si imperator: Ad talē ergo summū apicē dignitatis p legitime electionis ꝓsensum ille noster defunct⁹ pater puenit: et summā pōtificat⁹ cathedrā tot annis laudabiliter tenuit: cū vigilanti cura cōmissum sibi et diuina ꝓuidentia regimine exercendo: ita vt ad ipm referri possit qō ōr. j. Machab. xiij. Consenserunt eū esse summū sacerdotem t vt constitueret p̄positos. Ex Jn quibus verbis pontificatus ex tribus commendatur.

Primo ex legitima electiōe. cui ꝓfeserūt

scs veri t legitimi electoꝛes.

Secō ex sublimissima platione. scs esse summum sacerdotem.

Tertio ex prouisa gubernatione. quia prouiderunt de gubernatoꝛe idoneo. cui scs cura esset ꝛc.

Ostendit ergo p̄mo ad summi pontificat⁹ apicē puenisse p legitimā electionez. q: cōsenserūt veri t legitimi electoꝛes. scs dñi cardinales. Cōsenserūt inquā liberaliter absq; numeris cuiusq̄ receptione vt ex cluderet oēs simonia: ꝓpterea q̄ simonia cuius consensus in electionibꝰ inducit reatū magnū nō tā in dantibus cōsensum q̄ etiā in recipiente. Unde de fic electo vel eligētibꝰ dicit de⁹ Leui. xx. Succidaz ipm et oēs q̄ cōsenserūt. Itē consenserūt vnanimiter sine dissensione vt excluderet ptinax discordia: q̄ tn̄ sicut scitis electionem non impedit dūmodo due ptes consentiāt electoꝛ scs dominoꝝ cardinaliū als non valeret electio. vt extra de electio. Gz elegerūt quoq; prudēter t cuz discretione vt excluderet. s. inde liberata ꝓuidentia. t hoc cōsenserūt in hoīem ꝓbū tustū litteratū t vndequaq; idoneū ad summā dignitatem. ita vt de poterint dicere illud p̄o. liij. In domo dei ambulauim⁹ cū consensu. s. liberali cōcordi t prudēti. Secō. q̄ in auctoritate inducta cōmendatur status preteritus scrissimi patris nostri ex sublimissima platione. q: constat eū fuisse summū sacerdotē. Circa qō aduertendū q̄ sacerdotes dicūt q̄si sacra dātes. i. dispensantes. sunt em̄ dispēsatoꝛes sacramentoꝝ Unde t ille q̄ est p̄cipalis t summus sacramētoꝝ dispensator: hic ōr summus sacerdos. t hic inter fideles est vnus tn̄ scs papa. Qō em̄ p suā perabūdantiā ōr vni soli cōuenit. Aut pbus dicit summus aūt dicit supabundāriā. et ō tn̄ vn⁹ est summ⁹ sacerdos sup oēs sacerdotes q̄ sunt in terris: qui. s. est vicarius xp̄i qui fuit sacroꝝ dñs. Papa aūt qui est eius vicarius non dñs est vt xp̄s: sed p̄cipalis dispensatoꝛ: ipsius. Etem̄ quodāmodo maior hoīe sed minoꝛ deo. extra de transla. Inter. Cū ipse summus est inter omnes sacerdos habēs plenitudinē potestatis. Alij ꝛo in parte sollicitudis. ij. q. vj. Decreto. t. ca. Qui mus dispensatoꝛ: sacramentoꝝ et hoc euidenter apparet: qz in omni sacramentoꝝ genere sunt aliqua sibi soli reserua ta ad q̄ nulla aliorū sacerdotum potestas aliquatenus se errēdit. Ad cuius euidentiā est notandū q̄ tria dicūtur esse genera sacroꝝ. Sunt enim sacra signa: sacra mysteria t sacra opera. Sacra nāq; signa dicūtur sacramēta. quia sacramentum est sacre rei signuz. Jn sacramentis aūtē aliquid potest papa qō nullus aliꝰ potest. Uerbi gratia. primo quoad sacramentum ordinis. qz ipe solus ordinat diaconū quē ordinauit subdiaconū. extra de tēpo. ordi. t quali. or. Cum in distribuēdis. Itez ordinat eodē die quo consecrat. extra de elec. Nō sicut. §. Sup eo. t ipse solus dispensat cum eo qui excōmunicatus celebrauit vel recepit ordines. xj. q. iij. Si quis episcopus. Item solus pōt conferre ordinem diaconatus die dñico t aliꝰ p̄cipuis festis. Item quoad sacramentum confirmationis: qz solus potest cōmittere sacerdoti q̄ chrismet siue cōfirmet. qz hoc pertinet ad perfectionem ordinis mystici super qō habet papa plenissimam potestatem vt sanctus Thomas de aquino dicit. Item quoad sacramentum matrimonij. quia quoad multos casus dispensare potest et potest artare t larare impedimenta. ex de cōsangui. Nō debet. Item sunt sacra mysteria sicut mysteria fidei vel sacre scripture. Nam sacra scriptura est scriptura fidei. Determinare autem vel declarare ea que sunt fidei vt ab omnibus inconcussa fide teneātur: hoc pertinet ad auctoritatē summi pōtificis: ad quē maiores t difficiliores questiones ecclesie referuntur prout dicitur in decre. Unde et dominus. Luce. xxij. petro dixi quē summū pontificem constituit. Ego pro te rogaui petre vt non deficiat fides tua: t tu aliquādo conuersus confir. fra. tu. Et ideo ꝓpue ad ipsum summum sacerdotem referri potest quod dicitur Mala. ij. Labia sacerdotis custodiunt scientiam. et legem requirent ex ore eius: quia angelus domini exercituū est. Item sunt sacra opera sicut vota peregrinationes animaruꝝ absolutiones religiosoꝝ pfessiones t sanctoruꝝ canonizatiōes t similia. Jn quibus oībus habet papa super oēs sacerdotes singulares potestatē. Nam ipse solus potest votū hierosolymitanū cōmutare: t solus potest cōcedere vt quis veniat contra votum licitum

vel de quo dubitaf an sit licitū. Primū ꝓbaf. extra de rescriptis. ⁊ extra de iureiurādo. Veniēo. Scōz ꝓbaf. extra de electio. Venerabilem. Ipse q̄z solus pōt dare absolutionē ⁊ dispensationē cū eis q̄ inciderūt in canonē. in quib⁹ pape reseruata est auctoritas ⁊ solū excōmunicatum a se absoluere. extra de electio. Venerabilem. Ipe sol⁹ ꝓhibet ꝓfessionē i religiōe infra xviij. ānos. extra de regularib⁹. Q̄ in insulis. q̄ō th ibi speciale est ꝓpter loci asperitatē. secus est alibi q: ꝓfiteri pñt post tēpus pubertat⁊ tā masculi q̄ femine. r. q. s. ca. j. ⁊. q. ij. Si in q̄libet. ⁊ ca. Puella. et q̄ intrās pōt exire libere infra annū. extra de regu. Statuim⁹. et si interim fiat ꝓcessio nō valet vt i nouella ino. extra de regula. Nō solū. Ipse q̄z solus ascribi facit canonizatos cathalogo sctōz: Et ita patz quō est p̄cipalis ⁊ sum⁹ dispēsator sacroꝝ ⁊ dator: Et iō non immerito sum⁹ sacerdos vocat tanq̄ successor symonis. i. petri Et figurat⁹ est i illo symone machabeo. de quo ō. j. Mach. xiij. Audierūt q̄ symon fact⁹ esset sum⁹ sacerdos, Sed videte mutationē mirabilē: q: iste q̄ heri viuens erat sum⁹. hodie mortuus fact⁹ est infim⁹. ⁊ q̄ heri regebat orbē. hodie fact⁹ est vt redigat in vilissimū puluerē. vñ bīus Bernar. bene monebat Eugeniū papā dicēs in libro de cōsideratiōe. Uidēs te esse sum̄ū sacerdotē. cogita pariter te futurum in vilissimū puluerē. Sed adhuc tertio in auctoritate inducta cōmēdatur ꝓsulat⁹ ipsius ex ꝓuisa gubernatione. quia ꝓuide elect⁹ est ad sum̄ū pontificatū. vt esset illi cura ꝓ⁹ sctō. vt cōstitueret ꝓpositos. Quia em̄ salus populoꝝ fidelīū et manu ecclesiarū dependet seu ministroꝝ eccl'ie: ⁊ ministrorum salus ex sufficientia prelatoꝝ: ideo summo pontifici specialior cura debet esse de sctis. i. de clericis: ⁊ ministris ecclesie: qui sancti esse debēt: quia ipsi spāliter sunt electi vt diuinis sint ministerijs mācipati. vñ Numeri. xvj. dicit de leuitis qui clericoꝝ gerebant figuram. Sctōs applicabit sibi: ⁊ quos elegerit appropinquabūt ei. Et tales clericos ⁊ ministros debet etiā sum⁹ pōtifex suo collegio ⁊ ꝓsortio seu ministerio applicare. non simoniacos: nō fornicarios ⁊ nō immundos ⁊ pctōres: sed sctōs. Debet etiaz eides summo pōtifici specialior esse cura ad prepositos. i. episcopos. de quib⁹ ō. j. Ti. iij. q̄ opz episcopū esse modestum nō litigiosum nō cupidū sed sue domui bene ꝓpositum. Debet em̄ tales instituere ꝓpositos in ecclesijs. i. epos vel prelatos. de quib⁹ nō posset dici illud. ij. Esdre. viij. Prepositi ⁊ magistratus principes erant iniquitatis. Sed potius tales debet instituere vt possit dicere ecclesijs vel ciuitatibus quibus concedit epos illud Esa. lx. Pona visitationē tuā pacem: ⁊ prepositos tuos in iusticiam. Non audietur vltra iniquitas in terra tua: vastitas ⁊ contritio in terminis tuis. Et talis ꝓfecto fuit cura ⁊ sollicitudo istius peruigil quātū in eo fuit. D

Secūdo quod describit

bit in themate assumpto est officiū sctitatis q̄ō habuit dñs noster dum viueret sec⁹ q: pontifex fuit. Pontificat⁹ em̄ requirit oīmodā sctitatē. Et ratio huius est: q: oīs agēs agit sibi simile. pur ꝓbus dicit. Doc em̄ in naturalib⁹ ꝓsupponit ꝓfectionem nature q: tunc vnūquodq; perfectū dicimus: q̄n potest tale alterū facere quale ipsum est. sicut dicim⁹ ꝓfectū esse hoīem q̄n hoīez generat potest. Doc ergo q̄ō in naturalibus videtur esse necessitatis. scilz q̄ agens agat sibi simile. in moralib⁹ ⁊ spiritualib⁹ est cōgruitatis. Nicz em̄ sacerdos immūdus pctōres possit mundare adhibēdo sacramēta q̄ mūdant vt est baptismus vel penitētia: q̄ non in virtute sacerdotis immūdi: sed ex ꝓprie dei q̄ mundissimus est: habent purificare. Propter q̄ō etiam. Augusti. dicit q̄ in ipsis sacramētis nihil min⁹ a malo ⁊ nihil amplius a bono percipit sacerdote. Et debito tamē congruitatis est vt studeat ipse mundus esse q̄ alios deb⁹ mūdare: alioquin moraliter peccat dū actum sibi incongruū agere p̄sumit. Et idcirco congruū est ⁊ debitū vt pontifex qui alios hab⁹ consecrare ⁊ sanctificare sit ipse sctūs perfecte. Et hoc est quod apls Hebre. vij. dicit. Talis decebat vt nobis esset pontifex sanctus innocēs impolutus segregatus a peccatorib⁹. Sanctus in mente: innocens in opere: impolutus in carne; ⁊ segregatus a peccatoribus et munda conuersatione.

Tertio describitur i the

mate de ista parte nostro defuncto mālis⁹

felicitat⁊. q: de hierusalē venit i bethuliā. De isto aūt transitu tria ꝓsiderari possunt.

Primo terminus recessus: quia de hierusalem.

Scōo termin⁹ motus medius: q: venit

Tertio termin⁹ accessus: q: in bethuliā Terminus ergo recessus fuit hierl'm: per quaz ꝓsens ecclesia designat. Primo rōne veritatis: q: videl⁹ veritas fidei non inuenit extra catholicā ecclesiam. Et iō ō. zacharie. viij. vocabit hierl'm ciuitas veritatis que veritas introducta est p scōz apostoloꝝ doctrinā. vnde eis dictū est Actuū. v. Replestis hierl'm doctrina vestra. Et ideo ista est doctrina veritat⁊: a qua qui discordat a veritate discordat ⁊ errat. Secundo rationē sanctitatis: q: sacramenta per que homo purificari ⁊ sctificari debz non sunt nisi in ecclesia rpi. vñ Apoc. xxi. Uidi ciuitatem sanctaz hierl'm. Tertio ratione libertatis: q: qui facit peccatū seruus est peccati ⁊ vlterius seruus diaboli: vnde expulso pcō efficitur homo liber ab vtraq; seruitute. Sed nō sunt remedia ad expellendū pctm̄ nisi in ecclesia rpi. j. Maccha. x. Vie rusalez sit setā ⁊ libera. In hac ergo hierusalem habebat iste pater noster summam potestatē. ꝓ⁹ illud Eccli. xxiij. In hierusalem potestas mea. Sed videte q̄ ista potestas breui tp̄e duraūit: q: oīs potentat⁹ breuis vita. vt dicit Eccli. x. ⁊ nunc er toto p mortem annihilata est ⁊ quātū ad honores. ⁊ quantū ad diuitias: ⁊ quantū etiam ad delitias. et qui primo videbatur olim habere potestatē: nullā. potuit cōtra mortem habere defensionem. ꝓ⁹ illud Eccl⁹ viij. Nō est in hominis ditione ꝓhibere spm̄: nec habet potestatem in die mortis: nec finitur quiescere ingruente bello: neq; saluabit impietas impiū. Scōo tangitur ꝓ⁹ ordinem auctoritatis. i. thematis motus medi⁹ q: venit. Nos videmus in igne q̄ durante materia combustibili durat ardor ei⁹ ⁊ flāme splēdor: sed deficiente materia et ardore deficit lumen et splendor. Sic fuit in isto patre nostro: q: durante valitudine corporis et vita splendebat toti mundo gloria ⁊ honore: nunc aut̄ de sctō corpore extincta corporali vita: oīs splendor deficit pariter glorie mūdane. Ezech. vij. Finis venit venit finis. Finis venit scilz vite. venit finis oīs mundane glorie: sed q: homo ignorat finem vite sue. idest mortis sue tēpus: ideo frequenter er inspe rato mortis superuenit ⁊ imparatum inuenit ad inferni supplicia ducit. ꝓ⁹ illud Thessalo. v. Dies dñi sicut fur in nocte ita veniet. Tertio tangit terminus accessus q: venit in bethuliam. Bethulia enim ꝓ⁹ Piero. interpretat⁊ vno modo domus dolens dño: ⁊ quātū ad hoc signat statum penalem purgatoriū. q: qui ibi sunt: in doloribus quippe sūt q̄diu sint purgati. In doloribus dico sunt tam grauis ⁊ afflictiue pene. vt bīus Grego. testatur q̄ excedit in acerbitate quicqd in hoc seculo penarum videre aut sentire aut cogitare quis possit. Uñ ꝑ potest dicere alia que illa pena purgatur nobis qui viatores sumus illud Ezech. j. O vos oēs qui transitis p viam attendite et videte si est dolor sicut dolor meus. Et dicitur esse dolens dño: quia propterea est dolor: ille seu pena vt dño satisfaciat de penitentia hic non completa: aut certe ꝓ⁹ venialibus culpis: sed tamen secura est anima que cruciatur in illa pena postq̄ purgata fuerit q̄ ibit ad vitam eternam. Possunt tamen nostris suffragijs scz elemosynarum. missarum ⁊ orationum ab illa qui ibi sunt citius liberari. Uñ si forte alia istius nostri patris defuncti ꝓ aliqua dictarū causarum venisset ad istam bethuliā. i. ad illam penam vt ibi purgaretur certe debemus sibi compati: ⁊ eā aliquo suffragio quilibz adiuuare. vt ipse postea adiuuet nos versa vice cum peruenerit ad vitam eternam. Sed heu q̄ multi frequēter qui deberent esse plenī aqua compassionis ⁊ pietatis defficiunt: ⁊ non curant iuuare eos qui in tali bethulia. i. qui in talibus purgatorij penis ⁊ doloribus cōmorātur. In cuius figura dicit Judith. vij. q̄ defecerunt cisterne ⁊ collectiones aquarum oībus inhabitantibus bethuliam. Sed ad hoc alio modo bethulia ꝓ⁹ Piero. interpretatur manens in deo. ⁊ quantū ad hoc signat statū beatorū qui sunt in paradiso: qui semp in deo manent eius visione beata atq; fruitione gaudentes. ⁊ hec est vita eterna. Uñ. j. Joh. ij. Eos in filio ⁊ patre manebitis. Et hec est repromissio quam ipse policitus est nobis vitam eternam. Confiderata igitur vita virtuosa et laudabili: quam hic sanctissimus pater noster duxit: insup laudabili ⁊ deuotissimo frater quem nūc in obitu habuit: pie satis estimari po

est q̄ aut iam ad bethuliā predictā peruenerit: aut cito sit peruēturus. Ad quā etiaz nos si tandem peruenire appetitus victores nos esse oportet vitiorum ⁊ tētationū malorum: ⁊ impiaruz cupiditatum etiam mundanorum. In cuius figuram scriptuz est Judith. xv. q̄ hi qui victores extiterāt reuersi sunt ad bethuliam: idest ad vitam eternam a qua per peccatum receditur ⁊ p victoriam peccati reditur. Ad quam deus nos perducat ⁊c.

¶ In funere summi pontificis de eius obitu. Sermo. ij.

ater noster mor

p tuus est. Nūeri. xxvij. Plerūq; videmus q̄ vis amoris est hoīb⁹ causa doloris, quia quāto quis plus q̄ habet diligit: tanto de eius amissione plus dolet, sed pater plus diligit vnigenitū q̄ si plures haberet: ideo de eius morte amplius dolet ⁊ amarius luget. Propterea dauid amare plorans mortem Ionathe quez multū diligebat dicebat. ij. Reg. j. Doleo super te frater mi Ionatha decore nimis ⁊ amabilis sup amore mulieruz. Sicut mater vnicū amat filiū suuz: ita te diligebam. Propterea etiam ōr Viere. vj. Luctū vnigeniti fac tibi planctum amarū vñ amor est causa doloris. Debēt aūt filij patrē suum naturaliter amare. Unde dicitur Mala. j. Si ego pater vbi est amor meus idest quo me debens diligere. Et ideo etiā naturale est q̄ de morte patris filij doleāt ⁊ luctum faciant. Sed sicut ad dolendum ⁊ lugendum de morte patris carnalis mouet amor naturalis: ita ad dolendum ⁊ flendum de morte patris spiritualis mouere debet amor charitatis. Et de vtriuscz patris luctu ⁊ dolore exempla patent in scriptura diuina. Nā quantū ad patrē carnalem prout legitur Genē. l. Mortuo Iacob in egypto fleuerunt eū filij eius simul cū egyptijs. lxx. dieb⁹. ⁊ in exequijs suis in terra chanaam vbi sepultus est planxerunt eum ploratu magno septē dieb⁹. De patre vero spirituali p̄z exemplo Moyſi vel aaron quia mortem moyſi fleuerunt filij israel in campestribus moab triginta diebus sicut legitur Deuter. vltimo. Et in morte Aaron qui erat summus sacerdos et pater spiritualis legitur Numeri. xx. q̄ fleuit eum⁹ omis multitudo filiorum israel triginta diebus. Et idcirco thema propositum annuncians nobis mortē sanctissimi ⁊ spiritualis patris nostri summi pontificis: excitat nos ad effectum amoris ex eo q̄ commemorat ipsi⁹ paternitatez: cū dicitur, pater noster, ⁊ prebet insuper occasionem doloris ex eo q̄ annunciat eius mortem dicens: q: mortuus est, ergo pater noster mortus est.

Ā In quibus quidem verbis scriptura sacra tria insinuat de ipso.

Nam primo quidem innuitur officiū dignitatis in eo q̄ dicitur: pater

Scō ho exprimit affectus charitatis in eo q̄ dicitur noster.

Tertio ho pandit defectum corruptibilitatis q: dicit q̄ mortuus est.

Circa primū attenden

dū est q̄ tanta est excellentia dignitatis in ecclesie romane pōtifice q̄ nō solum pater vocat: sed etiam dicitur papa: quasi pater patrū. Et ratio est: quia est vicarius dei: a quo omis paternitas in celo ⁊ in terra nominat. sicut dicitur Ephe. iij. Uerūtamen quia pape paternitas nō est per carnalem generationem: sed p prelatiōis iurisdictionem: illoz papa proprie dicitur pater qui eius iurisdictioni subduntur. i. eorum qui sunt de ecclesia Iesu xp̄i. Sicut ergo abraham fuit pater generalis totius ppli israelitici: ita papa est pater generalis: sed tamen specialiter ppli xp̄iani: qui fuit in ipso populo israelitico figurat⁹. Et ideo potest dicere papa illud Viere. xxxj. Factus sum israeli pater. In quibus quidē verbis nota tria de romano pontifice.

Primo p̄one promotionem. q: facta sua

Secundo ecclesie prefigurationez: in eo q̄ subditur israeli.

Tertio cure dispensationem: q: pater.

Nam sicut ad patrez carnalem pertinet cura totius familie et dispensatio rerum domesticarum: ita ad papaz pertinet cura totius ecclesie ⁊ dispensatio ecclesiasticarum rerum. Dicit ergo quoad primum. factus sum. Utinam possit dicere qui electus erat in summum pontificez sicut poterat in primitiua ecclesia. Facta sum scilicet ex inspiratione diuina. In primitiua nāq; ecclesia quando fieri debebat electio conuenientes electores ad eligendum pōtifex̄, non ambitiōe nō ex emulatiōe nō ex coactione

vt oporteret eos violenter intrudi: sicut oportet modo propter dissensionem. Sz solum ex zelo dei et conscientie bone impulsione. idcirco inspirabantur a deo. immo nonnūq; visibiliter apparebat spiritussanctus in specie columbe: ad ostendendum eū qui erat eligēdus. sicut legitur i chronicis de beato fabiano. Unde fiebant pontifices homines discreti: homines conscientiati et homines mirabilium operatiui. Cō qui dem quandocunq; accideret: posset dici de tali electo pōtifice illud Genē. ij. Spiravit in faciem eius spiraculum vite: et factus est homo in animam viuentem. Spiravit. s. deus in faciem eius scz ecclesie. i. in collegium electorum summi pontificis. s. cardinalium. Quorum collegium recte facies dicitur: ex eo q̄ facies est eminentior. et nobilior pars corporis: et sic eminētior pars ecclesie et etiam nobilior est ipsum collegium cardinalium. Unde in ista facie debet esse visus prudentie, auditus obedientie: olfactus prudentie: os eloquentie: dicentes iusticie: et gustus etiam sapientie. Debet etiā esse munda hec facies a macula auaritie: luxurie ⁊ superbie. Alioquin dicet ecclesie faciem tuam laua. Nec dubium q̄ si bene esset munda hec facies q̄ susciperet ad eligendum pastorem idoneum a deo spiraculum vite: ita q̄ fieret pastor qui esset homo in animā viuētem. qui esset inquam homo non brutum per insipientiaz ⁊ habens animam. i. conscientiam. et esset viuens non mortuus. Et talis esset idoneus et dignus ecclesie pontifex scz qui esset discretus: qui esset conscientiatus: qui esset viuus quia vita sm p̄m et motu manifestatur et sensu. Et sic viuentem oportet esse pontificem q̄ sciat subditoz defectus et moueat ad eorū pfectus. Scō nota in auctoritate inducta ecclesie prefigurationem: cum dicitur israeli. quia per israelem significatur ecclesia idest fidelium xp̄i ppli cui iste noster dominus defuncti⁹ hactenus fuit p̄z et pastor.

B Est autem triplex ratio quare israel significat statuz ecclesie. Primo ratione pugne. Scō ratione victorie. Tertio ratione hereditatis promisse. Hoc enim nomen israel impositum fuit iacob post luctam et victoriam quaz habuit de angelo in itinere existens quando ipse angelus dixit ei. Genē. xxxij. Nequaq̄ iacob appellabit nomen tuū: sed israel. Cūm si cōtra deuz fortis fuisti: quanto magis contra homines prevalebis. Et in hac lucta et victoria figuratur impugnatio quam debebat habere ppls israel ne ingrederetur terram promissionis et etiam victoria quam debebat contra hostes habere. Et viterius figurabat in hoc impugnatio ecclesie xp̄i et victoria de inimicis. Primo ergo de impugnatione vnius exemplum figurale ponamus. Dicitur enim Exō. xvij. sic. Uenit amalech et pugnauit contra israel in valle raphidim. Ista est figura impugnationis ecclesie. qua impugnata est a mundo persequente. vel quam nunc quotidie patitur in suis fidelibus a diabolo tentante. Nam amalech interpretatur lambens sanguinem et significat infideles et tyrannos mundi: qui sitientes sanguinem fidelium et qui fidem ecclesie p sequentes: multorum martyrum sanguinem effuderunt. Nunc autem signat diabolum: quia canis quādo lambit parapsidem vel incisorium vacuum: ostendit q̄ ardenter desideret cibum. Unde q̄ nimis ardenter cibum appetit et querit: dicitur esse leccator. Sic ergo quia diabolus damnationem nostram: quasi cibū ardenter desiderat: leccator seu lambens vocatur: quia ipse totus ardet desiderio mortis nostre. et ideo modum aquile habet. De qua dicit Job. xxxix. q̄ pulli eius lambunt sanguinem. Habent etiam modum canum. De quibus. ij. Regum. xxj. Linxerunt canes sanguinem eius. Unde potest dici de diabolo q̄ sanguinem sanctoruz sine intermissione sitiebat. Sed sequitur in isto Amalech q̄ impugnabat israel. Israel interpretatur vir videns deum. quod signat fideles ecclesie qui vident deum per fidem: et qui sunt de parte dei. et idcirco a diabolo acrius impugnantur. q̄ qui sunt de parte diaboli. Nam rex non pugnat contra homines suos: sed contra homines aduersarij sui. Sic nec diabolus contra infideles vel malos qui sunt in domino suo. quia illos oppugnare negligit: quos quieto iure possidere se sentit. vt dicit Grego. Sz ō illos pugnat qui sunt de parte dei et qui non curant de regno diaboli. iij. Regū. xxij. Rex autez syrie: scz diabolus precepit principibus currum dicēs. Non pugnabis contra maiorem vel minorem quempiam nisi contra regem israel solū. Numeri. xxj. Chananeus qui interpretatur emulator: idest

Universidad de Deusto
Biblioteca

diabolus qui insidet homini pugnauit contra regem israel. Sed sequit in vale raphidim qui interpretat dissolutio fortius. Hac essi intentione impugnat diabol⁹ vt dissoluat fortitudinē hois ⁊ eū prosternat. Solet dici qn̄ vnus luctat cū multis ⁊ plures fortes pternit: iste est bon⁹ luctator. Sic diabolus multos pternit: q̄ tñ essent fortes si vellent: sed ipsi cadūt ꝓpter suaz misericordiam: et pauci fortes inueniuntur hodie. Ideo diabolus multos eleuauit ī solio superbie: alios pstrauit caro ī luctus luxurie alios inclusit mundꝰ in foueā auaritie. ij. Reg. j. Inclite tui israel sup montes tuos interfecti sunt. Et sequit. Ceciderūt fortes in prelio. Ūñ diabolus hz fortissimū luctatorē. s. mulierū concupiscentiā. q̄ etiaz fortissimos pternūt ⁊ occidūt. Prouerb. vij. Multos vulnerauit scs p consensuz dei peccatuz in peccatuz actuale: et fortissimi q̄q interfecti sunt ab ea. Et fortissimus corpore vt sanson. et fortissimus animo vt dauid. et sapientissimus etiam salomon. Secundo israel significat ecclesiam rp̄i ratione victorie: quia solis fidelibus qui sunt in ecclesia: data sunt arma potētia ad expugnādum ⁊ vincendum diabolum et peccatum. Et hec figura tangitur. Exo. xvij. vbi dicit Cum eleuaret Moyses manus vincebat israel. Ubi tangitur tripler armatura: que facit hominem potentem ad diabolū vincendum. Prima est fidei firmitas: quam significat israel. q̄ interpretatur videns deū scs per fidem. Petri. v. Aduersarius vester diabolus tanq̄ leo rugiens. ⁊c. Alia armatura est sacramentalis gratie: puritas quā significat moyses qui interpretatur sumptus ex aquis. s. baptismi vel penitentie quibus purgantur peccata. Tertia armatura est boni operis assiduitas: quā signat manuum. Ubi nota q̄ in manu sunt q̄nq̄ digiti. Primus est poller. qui potest dici a pollicenda. et signat spem que eleuat rectu supernotum. Secundus est index: et signat mortem que nos facit resilire a peccatis ꝓpter penam eternorum supplicio-
rum: Tertius dicitur medius: qui est elemosyna data pauperibus: que est media-
trix inter nos et deum. Quartus est medicus: qui signat iciunium q̄ carnem domat animam conseruat. et pestes anime euenerat. Quintus est auricularius. qui ponit in aure. et signat oratiōnē que in aures domini intrat. Leuemus ergo digitos istos et ita vincemus diabolus. po. crliij. Qui docet manꝰ meas ad prelium. et digitos meos ad bellum. Tertio nota in auctoritate inducta ⁊ diuisa superius: cure dispensationem: quia pater est ad quem principaliter pertinet cura ⁊ dispensatio totius domus idest totius ecclesie. Sed aduertendum est q̄ paternitas siue pater tria importare videtur: scs prioritatem: vnitatem: et communicabilitatem. Prioritatem quidem: quia pater est natura prior filio immo etiam tēpore in hominibus: q̄ sicut precedit filium ordine natura: ita debet precedere etiam exemplo vite. vñ debet esse talis q̄ opa eius virtuosa sint filijs in exemplum. Propter q̄ dñs dixit iudeis. Jo. viij. Si filij abrahe estis: opa abrahe facite. Hoc aūt ꝓpue cōperit patri spirituali: et maxime summo pōtifici qui omniū pater est et ideo oībus dare debet exempla bene viuendi ita q̄ meretur dicere cuilibet rp̄iano illud Jerem. iij. Patrem vocabis me: et post me ingredi nō cessabis: Jrē pater importat vnitatem q̄ bene pōt vnus pater plures filios habere: sed non pōt vnus filius habere plures patres. scs naturale: sicut etiam ecclesie filij vnum tñ habent patrez generalem et spūalem in terris: scs summum pastorem scs quia rp̄s dixit iudeis. Jo. x. Alias oues habeo que nō sunt ex hoc ouili: et illas oportet me adducere. ⁊ vocē meam audient: et fiet vnū ouile ⁊ vnus pastor: ⁊ ille pastor est patrez omniū. Unde dicitur Mat. xxiij. Unus est pater vester. Et sicut iste est pastor ⁊ pater vnus. ita etiam debet filiorum. i. rp̄ianorum non diuisuus esse: sed iunctiuus et pacificatiuus vt sequatur exemplum christi: qui etiam mori voluit vt filios dei qui erant dispersi congregaret in vnum. Unde dicitur Jo. xj. Item pater importat cōmunicabilitatem. quia scs per generationē cōmunicat filio suum esse: et insuper per gubernationes cōmunicat bona sua: dādo alimenta: vestimēta et alia necessaria. Sic sūmus pastor ⁊ pater esse spirituale ⁊ virtuosum q̄ in se habere debet etiam filijs suis et subditis cōmunicare debet p doctrinam ⁊ bona exempla: et insuper prouidere pauperibus abundanter et alimenta et vestimenta ⁊ alia necessaria: sicut faciebat beatus Gregorius. ita vt possint dicere singuli⁊ illud Job, xxix. Pater eram pauperum.

Secundo in themate

assumpto potest notari de isto sanctissimo patre affectus charitatis. quia noster. scs ꝓpter affectū charitatis ad nos: ita vt ꝑe dicere sibi potuerimꝰ illō Esa. lxiij. Tu es pater noster ea. pater scs plationē: sed noster affectione ⁊ etiā hūilitatis subiectione. Fuit ergo nobis pater paternitate prelationis. Unde Deut. xxxij. Ipse est pater tuus q̄ possedit te. scs iure prelature. Et iō si obedire tenemur parētib⁹ carnalib⁹: multo magis summo patri spūali. Hebre. xij. patres carnis nre habuimus eruditores ⁊ obediebamus eis: a⁊s reuerebamur eos. Non multo magis obtēperabimus patri spirituū. i. spiritualium. filioz. Sed vlteri⁹ iste pater dicit esse noster ex spūali affectione in qua nō solū erat vt pater. sed etiaz vt amicus. ita vt dici possit de ipso illud Job. xj. Amicus noster dormit. scs dormitione mortis: que assimilat dormitioni ꝓpter quietem a labore: ⁊ ꝓpt spē excitationis. i. future resurrectiōis a mortuis. Potuit etiā dici noster ex humilitatis reputatione: q̄ q̄uis esset dñs: tamen reputabat se seruū omniū seruoz dei. ⁊ hic est cōmunis titulus in litteris summoz pontificuz et quātū ad hoc non differt a seruo cum sit dñs omnium. Sic ergo summi pontifices debent esse vt serui in sui reputatione: sed tamen dñi sunt dignitatis prelatione. Jxta illud Thren. v. Serui dominati sūt nostri. Unde ⁊ quidaz dixit. Erant tibi roma olim domini dominoz: serui seruorum nunc dominantur tibi. Unde debent esse solliciti ꝓ subditis sicut serui ꝓ dominis. Marci. x. Quicūq̄ voluerit inter vos primus esse: erit omnium seruus. s. Coz. ij. Omnium seruum me feci. D

Tertio quoq̄ ī thema

te assumpto notaf defectus corruptibilitatis: q̄ mortuus est. Ubi notādū q̄ sicut medicina amarissima de se non est appetibilis: nisi inquantum perducit ad sanitatē: nec pugna nisi pducat ad victoriam: sic nec mors est appetibilis: cū sit malū naturale ⁊ priuatio vite: nisi solū quantuz perducit ad meliorē vitaz. ⁊ hec est vita brā que in solo deo habetur. Et q̄ pie credere possumus q̄ hic pater noster sanctissimus qui nūc defunctus est: ad illā beatā vitā vel ītransferit: vel saltē cito sit trāsiturus: ideo possit nobis lugentib⁹ dicere illud Gal. iij. Mortuus sum vt deo viuā. In quibus q̄dē verbis duo nobis de suo statu insinuat.

Nam primo quidē ostendit se pertransisse terminuz vite temporalis siue naturalis: cum dicit. mortuus sum.

Secōo seo insinuat se peruenisse ad premia vite imortalis: cū subdit. vt deo viuā. Circa primum notandū est ad ꝓpositum q̄ ex eo q̄ est mortuus assecutus esse creditur triplicem libertatem. Primo quidē libertatem a pcto: q̄ non potest a peccato de cetero maculari. Nam q̄diu alia est in corpore corruptibili. habz voluntatem vertibilē ad bonū ⁊ ad malum: nec est aliqs in carne viuens qui possit ex toto absolui a peccato: nisi p gram specialē sicut beata ꝝgo maria fuit. Et ratio huius est. q̄ liez voluntas non possit cogi a carne. tñ q̄ multum inclinat ad ea ꝓpter vehementes passiones quas hosmo a corpe patitur: voluntas ad malum impellitur. Propter q̄ dicit aplus Romaz vij. Infelix ego homo quis me liberabit de corpe mortis huius. i. peccati. ⁊ propter talez impulsum nullus est q̄ possit carere peccato. Unde. s. Joh. j. Si dixerimus q̄a peccatum non habemus. ipsi nos seducimus ⁊ veritas in nobis non est. Sed ab hoc liberamur per mortez. q̄ si homo sine pcto decedit: ita confirmatur ī bono q̄ nō potest flecti ad malum. Illi enim qui moriuntur aut sunt boni aut mali. Sed post mortem sicut dicit Augu. bonis voluntas: malis ꝺo facultas non potest esse peccandi ⁊ ita mortui amplius peccare nō possunt. ⁊ ideo etiaz in dānatis mala voluntas ponitur esse pena non culpa. Unde iste pater noster qui per penitentie sacramentum ⁊ p alia sacramenta que deuote assumpsit purgatus a pcto recessit ⁊ p mortem ipsaz hanc libertatem accepit vt amplius non possit a peccato maculari: Unde Ro. vj. Qui mortuus. est iustificatus est a peccato. Secōo ex eo q̄ est mortuus liberatus est a mundo vt non possit de cetero vel ab eius prosperitate decipi. vel ab eius aduersitate turbari. Nā sicut in mundo est varietas ⁊ mutabilitas nature: ita et fortune totuz qualitatibus. quia vno tēpore dominantur elementa inferiora scs quando sol vadit versus capricornū: ⁊ alio tēpore do

Universidad de Deusto
Biblioteca

minãtur elementa superiora, vt qñ sol vadis versus cancrũ: t tũc incipit fieri generatio. t ꝑm hanc mutationẽ generant frigora t calores venti t pluuie. Item apparet mutabilitas nature in ꝓpꝛ vicissitudinib⁹ ꝑm quattuoꝛ tempora anni q̃b⁹ distinguitur tẽpus, scz ver: estas: autumnus: t hyems. q: sol in duabus tropicis scz cancro t capricorno facit estatẽ t hyemẽ: t in duob⁹ eq̃noctialib⁹ punctis que sũt aries t libra facit ver t autumnũ. Apparet etiaꝫ mutabilitas nature in hominibus ex varietate eratũ t complexionũ t diuersoꝝ accidentiũ. Sic est in hominibus mutabilitas fortune ꝑm ꝓsperitates t aduersitates quas patiũtur diuersimode ꝑm diuersas miserias. Propter qõ dicebat Boetius in ꝓmo libꝛo de consolatione pbie. Quid me felicẽ totiens iactastis amici. Qui cecidit stabili nõ erat ille gradu. Nec est alicui quis tã magn⁹ aut felix q̃ frequenter non patiat aduersa t animũ suũ perturbatiua siue sit papa siue quicũq; alius. Vñ valerius maxim⁹ dicit ꝙ nulla est ꝓꝛsus tanta felicitas que dẽtes malignitatis euadere possit. Et boetius quoq; dicit ꝙ hũane felicitatis dulcedo multis amaritudinib⁹ est resꝑsa. Sed ꝙ mortem ereptus est pater noster defunctus ab oĩbus huius mũdi laboꝛibus: t varietatib⁹ t anxietatib⁹. Et ex ista parte moꝛs videf quibusdam hominibus esse melioꝛ q̃ vita. vñ Tobie. iij. Expedit mihi mori magis q̃ viuere. Et Eccl⁹. xlij. Laudaui magis mori q̃ viuere. Tertio q: mortuus est liberatus a prauoꝝ consortio. Malꝛ em̃ collegiũ t consortium periculosum est t subditis t prelatis. Subditis quidem est frequẽtius ad magnũ impedimẽtũ salutis. Propter qõ beato Arsenio querẽti viã salutis: vox de celo dixit. Arseni fuge homines t saluaberis. Nã sicut nos videmus ꝙ elementa vbi se contingunt alterantur t corrumpuntur a ꝓpꝛietatibus suis: sicut terra ab aqua humectaf: t aer infrigidaf: t ab igne inflammatur: ita hõ a prauo consortio cui adheret inficit aut in vita: aut saltem in fama. Vñ vnus prauus homo inficit vnã totam cõgregationẽ: t vna ouis morbida corrũpit totũ gregem: t vnus malus humoꝛ totũ corpus. Et sicut etiaꝫ dicit apls⁹. j. Coꝛ. v. Modicũ fermentũ totã massam corrũpit. Propter qõ t Aug⁹ in regula iubet tales ejici de monasterio: ne cõtagione pestifera plurimos pdant. sicut medicus putrida mẽbꝛa abscindit t malũ dentem extrahit de maxilla. Vñ diligẽter debꝫ se quis custodire a prava societate: qa q̃ tetigerit picẽ inq̃nabit ab ea. Eccl⁹. xiij. Est etiaꝫ periculosum prelatis habere malꝛ hoim consortiũ: q: q̃nq; prelat⁹ decipit coꝛ consiliꝝ. Item q: ex malꝛ familiaritate t ad herẽtia credit ipe min⁹ bonus. Vñ Bern⁹ ad Eugeniũ dixit. Tu ne sanum diceris dolẽtem latera: neq; bonũ innitentẽ malo. Preterea si prelatus sentit in colegio malos viros si corrigit eos hꝫ implacabile bellum si sustinet t non corrigit fit particeps prauitatis coꝝ. sed melꝰ est bellare q̃s prauꝰ fieri. ꝯ illud ampliꝰ molestũ. Sed ab his hõ bon⁹ ꝑ mortẽ liberatur. q: si bũ mortẽ erit de consortio prauoꝝ t transit ad consortiũ sctoꝝ angeloꝝ q: scz scrĩ in celo ꝑm Grego. ad angelorũ ordines assumuntur. In cuius signũ dr Luce. xvj. Factum est vt moꝛeretur mendicus t portaref ab angelis in signũ abrahe. ꝑ quẽ signuꝫ intelligit requies beatoꝝ. Scdo in auctoritate inducta ostenditur hic pater noster defunctus puenisse ad premiũ vite immortalitatis: cũ dicit. vt deo viuat. Nã licꝫ sit mortuus mundo visit cũ deo. t moꝛs quidem fuit transitoria t vita est ꝑpetua. quia sicut dicitur de xpo Roma. vj. Moꝛs illi vltra non dñabit ꝙ em̃ mor. ꝛc. Et hec est vita gaudiosa quam scz habet in deo. ꝑm illud Abachuc. iij. Ego autẽ dño gaudebo. scilꝫ gaudeo interiꝰ videndo diuinitatẽ. t exultabo in deo iesu meo scilicꝫ exultatione etiam exteriꝰ videndo iesu humanitatem. Ad quam nos perducat ꝛc.

¶ In funere vnĩ⁹ cardinalis. Sermo. iij.

Judi dñm stantẽ

ꝑ

tẽ sup altare: t dixit. Persecute cardinẽ t commouentur suplimunaria. Amoꝛ. Nos videm⁹ ꝯ bellis accidere ꝙ qñ illi qui fortiores sũt t probiores ꝑcutiunf t ꝑstemunf t nõ valent resistere hostibus ꝙ alĩ terrenf t fugiũt. Vñ dicitur. ꝯ. Regũ. xvj. ꝙ videntes philistei ꝙ mortuus esset fortissimus eorum: scilꝫ Goliath: fugerunt. Et in eodẽ capꝫlo. xxj. dicitur ꝙ vidẽtes filij israel q̃ erant trans vallẽ et trans iordanem ꝙ mortuus esset saul t tres filij eius reliquerunt ciuitates suas et fugerũt. Cõstat aũt ꝙ post summũ pontifices potentiores t maioꝛes sunt ꝯ romano ecclia dñi cardinales. Et iõ qñ alĩs quis eoꝝ a morte ꝑcutif. t ꝑstermif: t velit nolit ejcif ab oĩ glia sua: nec morti resistere põt quin ꝑmuet eum capello: inferiores ꝓlati ac minoꝛes clerici magis terreri. et cõmoueri debent: ad cõpunctionem t fugam ꝑcti: et ad cõtemptũ mũdi: t ad ꝑparatiõe sui. et hoc est qõ licꝫ figuratiue: innuit in verbis ꝓpositis. vbi dicit ꝙ dño dixit scilꝫ mortẽ ꝑcute. ꝯ. fecit vt ꝑcuteret: q: dei dicere est facere: cardinem. ꝯ. cardinalẽ. t sequitur. t cõmoueant supliminaria. ꝯ. ceteri ꝓlati. Dicit ergo meũ thema. Vidi dñm stantem ꝛc. ¶ In quibus verbis de isto reuerendo dño cardinale defuncto quattuoꝛ ꝑmos ꝓpheta describit.

Et ꝓmo quidem officium sanctitatis cum dicit. vidi dñm stantem super altare.

Secundo statum dignitatis: cũ subdit. cardinem. ꝯ. cardinalem.

Tertio obitũ hũilitaꝫ. cũ addit ꝑcute.

Et quarto exemplum vtilitatis: q: commoueantur superliminaria.

Circa ꝓmũ attendẽdũ

est ꝙ dominus quem vidit christus est: qui stare super altare dicitur. quando super altare offertur siue sacrificatur in missa. Et in hoc innuitur precipuum officium ipsoꝝ cardinalium quod est officium sanctitatis: quia omnium cardinalium officium precipuum est sicut scitis circa altaris ministerium siue sacrificium deseruire. Nam quidam eoꝝ sunt episcopi: quidam ꝑsbiteri: quidam ꝺ̃o diaconi. Episcopi q̃dẽ quoꝝ tituli sunt septem. vt ostenditur: portuensis. albanensis. penestrin⁹: sancte rufine: t tusculanus. Presbiteri ꝺ̃o cardinales. xxviij. numero diuiſi ꝑ numerũ septenariũ residuis q̃ruoꝛ patriarchalibus ecclesijs sunt intitulati ad celebrandum. Diaconi ꝺ̃o cardinales ad ministerium domini pape deputati sunt. xvj. Sed attendi te quales ministros oporteat esse dominos cardinales vt circa altare dñi t circa etiam ecclie dei regnũ dignũ posset ministerius t obsequius exhibere. Hoc em̃ ꝓpꝛia in ꝑs. xxv. ostendit dicẽtes. Lauabo inter innocentes ꝛc. vt audiã vocem laudis ꝛc. In quib⁹ quidẽ verbis ostendit eis quinq; ꝓmo quales debeant esse in operatione q: debent habere opa mũda. t iõ dicit. Lauabo man⁹ meas. glosa. i. mũda faciã opa mea. Et si queris quõ respõdet glosa pemistendo t confitẽdo. q. d. etsi non possit fieri quin aliq̃n inquinenf. frequẽti tñ penitudine et cõfessione lauentur. Sed ne periculosa lepra inficianf. ꝯ. symonie attendendũ est illud Esa. xxxiij. Qui ꝓcit auariciam et calumnia excutit manus suas ab omni munere. t subdit. Hic i excelsis habitabit Debet ergo sic manus excutere vt et acceptis muneribus nõ efficiatur symoniacꝰ. Vñ Job. xv. dr ꝙ ignis. ꝯ. dei deuorabit tabernacula eoꝝ. ꝯ. animus vel etiam coꝛpoꝛa qui munera libenter accipiunt. De q̃bus etiam dicitur. ꝯ. Reg. viij. Acceperunt munera t peruerterunt iudicium. Et ideo faciendum est sicut legitur Jaco. iij. Emõdate manus peccatores t purificate coꝛda duplices animo. Secundo ostendit ꝓpheta qualis debeat esse cardinalis minister domini in conuersatione. quia inter innocentes scz conuersari debet sed hoc non potest facere si habꝫ malos familiares malos amicos cõsiliarios aut domesticos cupidos blandiẽtes. deceꝓꝛes aut iniquos. Dicunt ergo astrologi ꝙ planete qui de se sunt beniuoli et cõiunctione 'malorum' efficiuntur maliuoli. Sicut iuppiter est planeta beniuolus: et tamen dicunt ꝙ si coniungitur marti qui dicitur planeta maliuolus: efficitur non bonus. quia causabitur vt dicunt ex tali coniunctione: que dicitur coniunctio media: coꝛruptio aeris et guerrarum. De luna etiam dicũt ꝙ quando coniungitur bonis est bona: et cum malis est mala. verbi gratia. dicunt enim ꝙ si luna coniungatur cum saturno. qui ꝓpter excessum frigiditatis t tarditatis moꝛtus dicitur planeta maliuolus: tunc luna ei coniuncta dicaf infortunata ita ꝙ tũc nõ est bonũ dare medicinas nec aliq̃d opus incipere coꝛporale cuius q̃rif bonitas finis Si ꝺ̃o cõiungaf luna ioui qui ꝺr planeta beniuolus tũc est fortunata et tũc est bonũ icipe opa quoꝝ querif bonitas finis. Sic ergo accidit in hoibus restante ꝑs. qui ait. Cum sancto sanctꝰ eris t cũ innocente ꝛc. Tertio ostendif qualis dꝫ esse in interiori cõpositione: cũ ꝺr. circũdabo altare tuum q̃ glo. exponit de altari interiori. ꝯ. cordis q: dꝫ circũdari. ꝯ. ornari virtutib⁹: alioquin

Universidad de Deusto
Biblioteca

non digne ministraret ad altare christi et
teriua. Non enim sine mysterio cum pcio-
sis ⁊ varijs vestibus ministrat ad altare:
quia ille vestes preciose et varie exteriores
significant interiores vestes et habitus di-
uersarum virtutum quibus mentes eorum
debēt circūdari et ornari. ꝺm illō ps. xliij.
Astitit regina. scz altari. tibi ministrando.
Regina .i. anima cuiuslibet ministri q̄ in
libertate arbitrij creata facta est vt domi-
netur omnibus passionibus corporis ⁊ om
nibus que mūdi sunt tanq̄ regina quedas
et spōsa regis eterni. Sed astitit a dextris
tuis. i. in intentione eternorum bonorum
vel q̄ corpus christi ad quod ordinat oīe
ministerium altaris modo est a dextris. i. i
vita immortali: quod tamen primo fuit. a
sinistris scz dum fuit in carne mortali. Ge
quitur. in vestitu deaurato. i. in ornamēto
bonorum operum: que debent esse deau-
rata. i. auro charitatis informata circunda
ta. i. adornata etiam varietate aliarum vir
tutuz. Quarto ostenditur in auctoritate al
legata et dicta superius qualis debeat es
se in dei veneratione. cum subdit. vt audiā
vocem laudis tue. non mee. Non enim de-
bet delectari in vocibus et verbis blandi-
torum neq̄ in vocibus vanaz cantilenarū
aut in sono vitellarū ⁊ musicoz: sed in voci
bus diuine laudis et officij in quo deꝰ lau
datur. et hoc est quando diuinū officiū quo
tidie et audiunt ⁊ dicunt integraliter. vñ di
cebat ps. xxxiij. Benedicam dñm in oi tpe
semp laus eiꝰ in oze meo. Et idē. cxviij. Se
pties ī die laudes dixi tibi ⁊c. Quinto osten
ditur q̄les debēt esse in p̄dicatione: cū sub
infertur. ⁊ enarrez vniuersa mirabilia tua.
glosa non mea. Debet ergo enarrare predi
cādo verba deꝰ et opa dei: q̄ vniuersa sūt mira
bilia: Nam sicut summꝰ pontifex hȝ officiū
xpi cuius ipse est vicarius. ita domini car-
dinales habent officium apl̄oz. de quibus
in ps. cviij. oz Celi enarrāt gloriā dei. ⁊ di-
cuntur celi ꝓpter altitudinē dignitatis et
conuersationis. de quo apl̄s Philippē. iij.
Nostra conuersatio in celis est. B

Secūdo ī assumpto the

mate de isto dño defuncto describit statꝰ
dignitatis quem habuit in ista eccla in eo
q̄ nosat cardinem. Fuit em̄ cardinalis sa-
crosancte romane ecclie. Statue aūt cardi
nalū factꝰ et ordinatꝰ est nō ad pōpā secu
laris vanitatis. ſs ad amorē ⁊ officiū eter-
ne felicitatis: qō ostendit capellum rubeuz
qō portāt super caput. Quid em̄ est capel-
lum rubeū et ignei coloris nisi cor inflāma
tum et feruidus flamma diuini amoris: qō
quidem cappellū eleuatur in medio ⁊ ad ia
tera demittit: q. scz eorum charitas feruens
et eleuari dz p timorē dei: ⁊ demitti siue de
flecti ab amorē ⁊ obsequiū ꝓximi. Et de ta
libus cardinibus. i. cardinalibꝰ ōr Deute.
xx. Si ad cardines celi fueris dissipatus
inde te retrahet dñs deus tuus: et assumet
atq̄ introducet in terram quaz possederūt
patres tui. In quibꝰ quidē verbis de dñis
cardinalibus tria breuiter describuntur.

Nā ꝓmo de eis moyses describit digni
tatē ſublimitatē: q. vocat eos cardines celi.

Secundo ꝺo describit mortis humilita
tem: cum subdit. fueris dissipatus.

Tertio beatitudinis felicitatem: cuz ad
ditur. inde te retrahet ⁊c.

Dicit ergo quoad primū. Si ad cardi-
nes celi. i. ad cardinales. fueris ſupple as
sumptus. i. ad cardinalatꝰ dignitatē. Sed
hic notandū est q̄ vocat eos cardines celi
alij em̄ sunt cardines celi ⁊ alij cardines ter
re. cardines em̄ terre dicunt q̄ totū statūm
cardinalatꝰ sui ⁊ studiū nō ordinant nisi ad
terrena vel ad terrenas diuitias ꝙquiren-
das vel ad terrenas pōpas ostēdendas. vt
ad terrenas cōsanguineitates magnificā
das. Et de talibꝰ ōr. ſ. Reg. ij. Dñi em̄ sunt
cardines terre: et posuit sup eos orbez. dix
it̄ sunt tales. em̄ non ꝓ gram tū subiecti
p potērias. q. ſ. quātūcūq̄ sint magni: sub
iecti tū sūt oipotentie dei. et posuit sup eos
orbē. dū viuūt cardinales sunt q̄ positi in
p̄a orbē: sed er q̄ se demergunt ad infima
⁊ terrena demerget illos merito vt sint sub
toto orbe ides em̄ est dicere poni sub orbe ⁊
ponere super eos orbē. certe ſi infernꝰ infra
terrā est sub toto orbe est q. ois sup se hȝ ⁊
terrā et aquā ⁊ ignē ⁊ aerē ⁊ celū. Idē ergo
est poni sub orbe qō poni in inferni gehen-
na. vt pugnet orbis terrarum contra insen
satos. Sed cardines celi dicuntur illi qui
habēt affectū ⁊ studiuz suū totū ad celestia
directuz ⁊ circa tales deꝰ pambulare ōr. Nā
sicut de diabolo scriptū est Job'. ſ. q̄ dixit
Circūiui terram ⁊ perambulaui eam. Ita
ecōtrario de deo dicit Job. xxij. Circa car-
dinales celi perambulat. idest circa cardi-
nales celestes perambulat eos protegen-

do eos dirigendo ⁊ eos perficiendo. Pro-
tegit vt maneant: dirigit vt perficiant: per
ficit: vt gaudeant. Scdo aūt in auctorita-
te inducta describitur humilitas mortis
cuiuslibet cardinalis: cū ōr. fueris dissipa-
tus. Ubi aduerte q̄ quilibet hō ōr. duplici
ter dissipari. Uno mō quantuz ad aiam p
petm̄. sed pōt hic p pnaz repārari: aliꝰ nō.
Un in ps. xxxiij. ōr de impenitētibꝰ. Dissi
pati sunt nec cōpūcti. ⁊ tales pereunt per
eternū interitū ꝺm illud Job. vſ. Epe quo
fuerint dissipati pibunt. Alio mō dissipat
hō ꝺm corpꝰ. ſ. q̄ obitū vel iteritū mortis ī
qua dissipat corpis vita ⁊ valitudo ⁊ pul-
chritudo ⁊ tollit oīs sensus ⁊ motus ⁊ dissi
pat tota carnis substātia ī putredinē ⁊ in
vermē ⁊ in puluerē resoluta. vñ Esa. xxiij.
Dissipatōe. ſ. mortis dissipabit terra. i. hu
manū corpus de terra factū ⁊ in terra reso
lutum. C Tertio in auctoritate inducta
describit moyses beatitudinis felicitatem
ad quā p mortē mediam pducit hō iustus
cū ōr. inde te retrahet ⁊c. Ubi aduertēdus
q̄ aīa iusti viri recipit in morte triplicem
gram. ſ. eductiōis deductiōis ⁊ introductio
nis. Primo educit a miserijs. ſ. corporis ⁊
mūdi. ⁊ quātum ad hoc dicit inde. ſ. a loco
dissipationis ⁊ mortis te retrahet. Primo
scz quātū ad aiam in morte: ⁊ quātum ad
corpꝰ in resurrectiōe q̄ ipsa creatura. ſ. hu
mana liberabit a seruitute corruptionis.
Ubi nota q̄ in hoīe iusto mortē fit retra
ctio a seruitute ī libertatē. vñ postq̄ dixit
apl̄s Ro. viij. Liberabit a seruitute corru
ptionis: subdit in libertatē glorie filiorum
dei. Sed ī hoīe pctōr fit retractio a liber
tate in seruitutē. Nā ille q̄ baptiſat vel pe
niter dimittit liber a seruitute diaboli vel
pctī: sed q̄n postea peccat retrahit ad ser-
uitutē. vñ Viere. xxxiij. Retraxerunt ser-
uos suos ⁊ ancillas quos dimiserunt libe
ros. Scda gratia q̄ fit iusto mortēi est de
ductiōis. Ideo dicit ⁊ assumet. q. q̄n assu
mi dz ad gloriā deducit cū honore ab an-
gelis. tunc em̄ deducit aīa tanq̄ spōsa ad
nuptias viri. vñ dñs dicit Sap. vij. Ques
tui sponsam mihi eā assumere. De ista as
sumptione ōr. Deuſ. xxix. Assumet ebria fi
entē. Ebria est ecclia triumphans vbi in
ebriaſ ab vbertate domꝰ dei: q̄ assumit ad
se aiam iusti sitientē. sic ōr in ps. xlſ. Siti-
uit aīa mea ad deū fontē viuū ⁊c. Tertiaq̄
fit iusto mouenti est introductiōis in gau
dium dñi sui in gloriam. dñi sui in gloria
paradisi. ⁊ ideo dicit in auctoritate indu-
cta. Introducet in terram quam possede-
rūt patres tui. Patres nostri sunt apostoli:
qui iam possederunt ⁊ possident terram
viuentium. Nota si aliqui heredes habe-
rent diuidere possessionem nullus vellet
habere partem suam in loco in quo cito
morerentur homines: sed in loco sano vbi
diu viuerēt. Et in tali loco portionem suaz
perebat ps. dicēs. cxlſ. Portio mea domie
sit in terra viuentium. Et in talem terram
introducit aīa iusti post mortē: vbi nunq̄
est infirmitas nec mors nec penuria nec
molestia nec aliquid mali: sed est tibi abun
dātia omnis boni. Un Deuſ. viij. Dñs deꝰ
tuus introducet te in terrā bonā: terraz ri
uoz aquarūq̄ ⁊ fontiū. Et post. Ubi absq̄
vlla penuria comedes panem tuū: ⁊ rerum
oīm abūdantia pfruēris. ⁊ sequit. Ut cuz
comederis ⁊ saturatꝰ fueris benedicas do
mino deo tuo ꝓ terra optima quā dedit ti
bi. D Tertio in themate assumpto nota
tur obitꝰ humilitatis: q. dixit. ſ. dñs mor-
ti: pcute. ſ. eā nō est arbor ita alta ⁊ tā for
tis q̄ a radicibꝰ pcussa ⁊ succisa non ꝓster
natur ⁊ humiliet: sic nullus est tam potēs
aut magnus quem non prosternat securis
mortis pcutiens ipm in radicibus vite. ſs
ecce iaz securis ad radicem arboris posita
est. Mat. iij. Sed nota q̄ deꝰ percutit hos
minē aliq̄n leuiter ad correctionem: aliq̄n
fortiter ad occisionem: aliq̄n fortissime ad
dānationē. De ꝓma pcussione ōr Osee. vſ.
Ipse percutiet ⁊ curabit nos. Ista pcussio
est aliq̄ tribulatio vel infirmitas qua deus
percutit nos ⁊ hoc facit ad curationez: q̄
em̄ est apostema in interioribꝰ tūc indiget
magna cautela: ⁊ certe istō apostema opz
pcutere ⁊ cōpūmere aliquotiens ⁊ cū rasu
rio incidere: ⁊ hoc nō fit ad mortē ſs ad cu
rationē. ita certe apostema pcti est piculo
sa infirmitas. ⁊ ideo ipum dñs aliq̄n ꝓmit
imittēdo aliquā infirmitatē aliq̄n scindit
cū rasorio immittēdo aliquā tribulationez
⁊ multi curati sunt a pcto ꝓpter infirmita
tes ⁊ tribulatiōes ⁊ emendauerūt vitā suā
⁊ hoc nō facit dñs ꝓpter mortē sed ꝓpter
curationem: vel ad maiorē glorie cumula
tionē. sicut in Job ⁊ Tobia. vel ad maiorē
humiliationes. Prouer. xxiij. Noli subtra-
here a puero disciplinā: si em̄ ſpercusseris
eū virga nō morietꝰ. Tu virga pcutiesꝰ eius

Universidad de Deusto
Biblioteca

et aiam eius de inferno liberasti. Unde sicut falx percutit fenum ⁊ facit ipsum arescere: sic tribulatio vel infirmitas siccat in homine humorem peccoti iurta illud ꝑb. cj. Percussus sum vt fenū ⁊ aruit cor meū Job. v. Vulnerat ⁊ medetur: percutit ⁊ manus eius sanabūt. Secundo percutit dñs fortiter ad occasiones. s. qñ facit hoiem mori. ⁊ aliqñ percutit dñs morte subita ⁊ improuisa sicut legitur. ij. Reg. vj. de Osa: qui iratus est indignatione dñs contra eum: ⁊ percussit eum super temeritate. qui mortuus est ibi iuxta arcam dei. Iste percussus est morte: qr indebite ⁊ irreuerenter tetigit arcā dñi. ⁊ arca illa signabat ecclam. Cuius figuratū sit potius q̄ figura: si ille ira dei ⁊ percussione mortis dign⁹ fuit q̄ indebite cōtractauit arcā: amplius ira dei ⁊ percussione rei erūt qui indebite ⁊ indigne recipiunt ecclias dei. vel ꝑm glosam illa arca figurabat dñicum corpus. Unde si ille q̄ irreuerenter tetigit arcā immatura morte punitus fuit: multo magis est dignus puniri qui irreuerēter ꝓtingit corpus dñi. Aliqñ ꝛo percutit dñs hoiem ad mortē p aliquam infirmitatem seu lesionem ꝓcedentem. sicut dicitur de Antiocho rege iupbo ⁊ tyranno. ij. Machab. ix. q̄ quiuniuersa conspicit dominus deus israel percussit eum insanabili ⁊ inuisibili plaga. Et infra ꝺr de ipso. Igit homicida ⁊ blasphemus pessime percussus. ⁊ vt ipse alios tractauerat peregre in montib⁹ miserabili obitu vita functꝰ est. Qñq; ꝛo percutit dñs fortissime gladio mortis vel sententie sue ad dānationē eternā. Piere. xxx. Plaga inimici percussi te castigatione crudeli: ꝓpter multitudinē iniquitatis tue dura facta sunt pcta tua. Quid clamas sup ꝓtritione tua. Insanabilis est dolor tuus. Ubi aperte ostendit homini damnato loquēs q̄ est sup eū ita implacabilis q̄ culpa eius est inexpiabilis: q̄ pena eius est irremediabilis. Sed iste venerabilis dominꝰ ly fuerit percussus ad mortem corporis: nō tñ ad mortē ale: sed potiꝰ ad salutē. ꝑm illud Nume. xxj. Qui percussus fuerit ⁊ aspexerit viuet. D

Quarto in themate assumpto subditur exemplum vtilitatis. qr cōmota sunt superliminaria. Ubi suplimi naria possunt intelligi prelati: qr vt limi naria sunt subditis sup quos sunt prelati. Unde superliminaria dicuntur prelati q̄ videntes tantum virum ⁊ tam magnū ꝓ latum mortuum: admirari possunt de tam contraria mutatione. de viuo in mortuum de diuite in pauperem. de honorato in abiectum. Et in super commoueantur ex horroze ⁊ terroze mortis ad sunpsius directionem. Et ideo dicitur in ꝑs. xlvij. Ipsi videntes sic admirati sunt: conturbati sunt: commoti sunt: tremoz apprehēdit eos. In quibus verbis tanguntur quattuoz effectus qui sequūtur ex morte istius dñi. Primus est admiratio. Nā ex visione istius ꝓt admirari ⁊ prelati ⁊ alij videntes oia magnalia ei⁹ esse penitꝰ annihilata. s. ⁊ ei⁹ gliam ⁊ eius potētiā: ⁊ ei⁹ sapientiā: ⁊ ei⁹ reuerētiam: ⁊ ei⁹ abūdantiam: ⁊ ei⁹ eloquentiam ⁊ ei⁹ apparētiā. ⁊ sic de alijs. Bap. xj. Commemorati sunt dñm admirantes in finem exitus. Cōmemorati inquit sunt dñm istū scz istum cardinalem quō erat scz inclytus ⁊ gloriosus sapiens eloquens ⁊ honoratꝰ admirantes in finē exitus: scz mortis oia anmhilantis. Secundus effectus est perturbatio: qr ꝺturbati sunt: scz familiares ⁊ consanguinei ⁊ amici lugentes eū siue ꝓpter dilectiōis affectum. qr quāto plus q̄ aliquem diligit tanto plus conturbaf q̄ ipsum perdit. Sed in hoc debet eos cōsolari spes melioris vite: ad quam vadit propter qō dominus dicebat Jo. xiij. Si diligeretis me gauderetis vtiq; qr vado ad patrem. Et apostolus. j. Thessa. iij. Nolumus vos ignorare de dormētibus vt non contristemini sicut ⁊ ceteri qui spez nō habent. Quidam ꝛo ꝺturbati sunt ꝓpter dñū ꝓpriū qō ex morte eius consequunf: ly ista conturbatio mitigaf de hoie qui bene morif. sicut beat⁹ Dominicus cōsolatus ē fratres qui lugebant videntes eū mori dicens. Non me lugeatis morientem: qr vtiliorem me habebitis mortuū q̄ viuū. Cū immoderata turbatio videtur ꝓcedere ex insipientia hominis non recte considerantis ꝓs. lxxv. Turbati sunt oēs insipientes corde. Tertiꝰ effectꝰ est cōmotio. ⁊ ideo dicit cōmoti sunt. scz ad cōpunctionem qui dēdo mortem alterius inducunf ad considerationem mortis ꝓpte er qua consideratiōe sequitur timoꝛ ⁊ ex timore sequitur cōpunctio de peccatis ꝓpter q̄ hō magis timet mori: ⁊ talis cōmotio valet ad sanitatez aie, ly illud ꝓb. lxx. Sanq cōtristideq

eius qr cōmota est. Quartꝰ effectꝰ est trepidatio. vnde dicit. tremoz apphēdit eos. Ubi nota q̄ natura inducit ad mortis horroꝛē ⁊ timoꝛē: sed fides inducit ad tremorē. Naturaliter aīal timet et horret illud qō est destructiuum sui esse: sed moꝛs destruit vitā hoīs: ⁊ ꝓ cōsequēs esse: qr sicut philosophus dicit. viuere est viuentibus esse. Unde ꝛo ꝺr. Aldar. xliij. q̄ circa passiones cepit pauere ⁊ tedere. Sed fides q̄ tenet q̄ post mortē sequif districtū dei iudiciū. sicut ꝺr Deb. ir. q̄ statutū est hominī semel mori ⁊ post hoc iudiciū. in quo si hō condemnabif nunq̄ liberabif: induxit hoiem nō tñ ad timoꝛē sed etiaꝫ ad tremoꝛē. ꝓpter qō ꝺr in ꝑs. lxiij. Timoꝛ ⁊ tremoꝛ venerūt sup me: ly si iste timoꝛ et tremoꝛ tārus sit q̄ inducit ad veraz pniam ꝓ penitentiam postea consequemur gratiaz que si perseueauerit ꝓducet nos ad gloriam. Ad quam nos ⁊c.

¶ In funere alicuius episcopi vel archiepiscopi, Sermo. iiij.

Pontifex ex hominib⁹ assumptꝰ ꝓ hoīb⁹ constituit in his q̄ sunt ad deū. Debze. v. Status ⁊ dignitas epi q̄diu ipe viuit est mltū honorabilis: sed in morte ē valde formidabilis. Et rō est: qr q̄diu epūs siue pōtifex viuit: ipse ꝓest oībus ⁊ habet eos iudicare. ly quādo moiif habz ipe iudicari a deo: ⁊ ꝓ hoibus rationez reddere Et rō ipse est similis peregrino seu hospiti dño q̄ hospitatur in aliquo hospitio. qr q̄diu in hospitio manet amicabiliter tractaf: et tota familia hospitis eū reuereꝛ: ly quando debz exire districta ratio exigitur: et de oībus ꝓceptis solutio et satisfactio exꝑetur. Naz q̄diu pontifex siue epūs viuit in mundo: habz multos q̄ amicatur ei: ⁊ q̄ ei reuerentiā impendunt. Sed in morte quando assumif ex hoīb⁹ statuitur ante iudiciū dei ad reddēdā rationē: non solum ꝓ se: sed etiā ꝓ aliabus sibi commissis. Et hoc est qō innuitur et tangitur in verbis ꝓpositis. cū dicit. pontifex ex hoibus ⁊c.

¶ In quibus quidem verbis de epō nostro pōtifice seu episcopo defuncto describuntur ꝓcipue tria.

Nā primo q̄dez ostenditur q̄ ipse tenuit ye ngrabile officium. qr pontifex, i. epūs fuit

Scdo q̄ habuit ineuitabilem exituz qr ex hominibus assumptus est scz per mortem ad aliam viram.

Tertio q̄ ꝓuenit ad formidabile iudiciū qr ꝓ hoīb⁹ scz q̄o habuit regere cōstituitur ante deū ad reddendū rationē ī his q̄ sunt ad deum. i. que pertinent ad dei iudicium.

Circa primū ergo attēdendum q̄ officiū qō habuit vnēs fuit sacrū et venerabile. qr fuit pōtifex. Pontifex enī siue epūs medius est inter deū ⁊ populū et ideo aliquid debet populo et aliq̄d deo. Populo quidē debet vt sciat ad oēs debite se habere. ⁊ vt studeat indigentibus misericorditer subuenire. et vt noverit sibi cōmissa fideliter custodire. Quo aūt ad deuz dz esse totꝰ devotꝰ. et ad ei⁹ bñplacita feruenter intentꝰ. Et de his oīb⁹ dicit aplus Deb. ij. loquendo. s. ꝓprie de xp̄o: cuius precipue pontifices ⁊ pastores ecclesiaz suarum debēt esse imitatores in istis. Debuit inquit p oīa fratribus assimilari vt miserī cors fieret ⁊ fidelis pontifex ad deum. In quib⁹ q̄dē ꝛbis breuiter tāgit. v. q̄ debent in pontificibus esse vt xp̄m imitentur.

Nam primo quidē ostenditur qualis debeat esse epūs in cōi cōuersatione: cū dicit. q̄ debuit ploia fratribus assimilari.

Scdo qualis debeat esse in miserorum subuētione. qr misericors.

Tertio qualis debeat esse in cōmissorum conseruatione. quia fidelis.

Quarto qualis debeat esse in gregis sui deductione. qr pontifex.

Quinto qualis debeat esse ī dei venera tione. qr ad deum.

Circa primū attēdendū est q̄ epūs debet oīes subditos suos siue clericos siue laicos ꝓ humilitatez non vt seruos sed velut frēs reputare exēplo. scz xp̄i. De quo dicit Debze. ij. q̄ nō ꝓfunditur frēs vocare eos scz xp̄ianos: et etiā ꝓ charitatē debet oīes tanq̄ frēs diligere. Et quia amoꝛ siue dilectio ꝑm dionysiū habz vtutē assimilatiuaz qr assimilat amantē rei amate. propter qō dicit etiam Hugo de scto victore. Scio aīa mea qr in illius rei quā diligis similitudinē trāsformaris. Idcirco dicit q̄ pōtifex debet ꝓ oīa fratribus assimilari. Et ꝺ facit qñ scit ad oēs debite se habere: ⁊ cū oībus honeste cōuersari. ita q̄ oīb⁹ ꝓsit. Et rō huiꝰ est. qr illud qō est cōe multoꝛ debz

Universidad de Deusto
Biblioteca

ita haberi vt ad eoꝝ vtilitatem applicetur Episcopus aũt est psona cõis. et ideo dꝫ se ad oẽs hr̃e vt oĩes edificet et oĩbus prosit Vnde aũt erẽplo suo ostendit apls dicẽs. ſ. Coꝝ.ix. Omnibus oĩa factus sum vt oẽs facerẽ salvos: Ubi dicit glosa q̃ prudens et diuinꝰ apls ita oĩbus cessit q̃ formam vere honestatis nunq̃ excessit. ſ. Coꝝ.x. dicebat idem apls. Sine offensione estote, et post ficut ego q̃ oĩa omnibus placeo nõ querẽs qõ mihi vtile est: sed qõ multis vt salui fiant. Vel q̃ fratres ipsius epi debent intelligi alii sancti epi. q̃ tam obierũt ante eum: quibus fratribꝰ debuit epꝰ viuẽs per oĩa bona q̃ fecerunt assimilari. eorum sanctitatẽ p oĩa imitando. qꝫ si fuisset eis assimilatus in vita esset nunc similis eis in gloria ꝑm illud Eccli. xlvj. Similem illũ fecit in gloria sctoꝝ. Scõo ostẽdit qualis debeat esse epus in miserorũ cõpassione t subuẽtione q̃a miserecors. Misericors esi dicit quasi miserũ cor habẽs. scz per cõpassionẽ afflictorum: vel misericors dicit qui miseretur et corde scz cum multo cordis affectu i digẽtibus subueniẽdo. Sed quid dicemꝰ de illis epis qui de his que habere possũt nõ pauperibus subueniũt: sed potius consanguineos suos ditare t magnificare contendunt. Caueant eorum consanguinei ne dicat eis deus illud Esa. iij. Rapina pauperum in domo vestra. Et reddit ibi rationẽ Piero. eo q̃ bona ecclesiastica pauperũ sunt. Aduertendũ tñ est hic q̃ bona ecclesiarũ sicut dicit sanctus Tho. non sunt solum expendenda in vsus pauperum: sed etiaꝫ in alios vsus vt ad cultum diuinũ t necessitates ministrorum. Et iõ si de eo qõ vsui episcopi vel alterius clerici deputatũ est: ipse vellit sibi subtrahere t consanguineis vel alijs dare nõ peccat: dũmodo illud faciat rẽperate. i. vt nõ indigeãt: non aũt vt ditiores inde fiant. vnõ Ambꝛosius dicit in libro de officijs. Est appꝛobãda liberalitas vt proximo a seminis tui ne despicias si egere cognoscas: non tñ vt illi diuites se velint esse et eo qõ tu conferre poteris inopibꝰ. Sed q̃d rursus dicemus de illis q̃ pauꝑibus t indigẽtibꝰ subtrahũt vt thesaurũ possint facere vel possessiones ecclesie suo amplius augmẽtare. Certe dicit sctũs Thomas de aquino q̃ bona ecclesiarũ vsibus pauperũ deseruire debent. Et ideo si quis necessitate nõ imminente proꝛ uidendi pauperibus de his q̃ superfluunt er ꝓuentibus ecclesie possessiones emat: vel in thesauro reponat: in futurũ vtilitati ecclie t necessitatibꝰ pauperũ laudabiliter facit. Si vo necessitas imineat pauperibꝰ erogãdi supflua cura est t inordinata vt aliq̃s in futurũ cõseruet qõ dñs phibet Mat. vj. Nolite solliciti esse in crastinũ. i. in futurũ. Ergo imminẽte necessitate pauperũ debet epus t clericus facere vt scribitur Tobie. iiij. Quõ potueris ita esto misericors. Tertio quoq̃ ostendit qualis debeat esse epus in cõmissorũ cõseruatione vel etiã dispẽsatione. qꝫ scz debꝫ esse fidelis. Est eñ sibi cõmissa cura gregis sui t animarũ subditoꝝ suorũ. Et ideo in custodiẽdis illis dꝫ esse fidelis. vt plus curet de ouibus q̃ de lana: t plus de salute animarum q̃ de acq̃sitione pecuniarum. Dicit eñ dñs petro. Pasce oues meas. nõ dicit emulge aut tonde oues meas. Uñ si aliter facit infidelis est. Prouer. xij. Qui fideliter agũt placẽt ei. scz deo. Est etiaꝫ cõmissa episcopis dispensatio bonorũ ecclesiasticorũ: non solũ bonorũ spiritualiũ: sed etiam temporaliũ. Dic ergo vt dicit apls. ſ. Coꝝ. iiij. Jam quaeritur inter dispẽsatores vt fidelis quis inueniat. Ubi aduertendum q̃ aliter est dicendus de proprijs bonis que epi possidere possunt: t aliter de bonis ecclesiasticis. Nam proprioꝝ bonoꝝ verus dominiũ habent. vnde er ipsarum rerum conditione non obligantur vt talia dispẽsent vel conferant alijs: sed possunt ea vel sibi retinere vel alijs ꝑ libito elargiri: possunt tamen in eorum dispensatione peccare. vel propter inordinationẽ effectus q̃ quẽ contingit vt vl sibi plura cõseruent q̃ oporteat: vel q̃ etiam alijs nõ subueniant. ſm q̃ requirit debitũ charitatis: nõ tamẽ tenentur ad restitutionem er eo q̃ huiusmodi res sunt eorum dominio deputate. Sed ecclesiasticorũ bonorũ sunt epi dispẽsatores vel ꝓcuratores. Dicit eñ Augustinus ad bonifaciũ. Si priuatũ possidemus qõ nobis sufficiat non illa nostra sunt: sꝫ illorum quorũ ꝓcurationẽ gerimus non proprietatẽ nobis vsurpatione dãnabili vendicemus Ad dispensationẽ autem requiritur bona fides. Unde Luc. xij. Quis putas est fidelis dispensator. Bona autem ecclesiastica ad diuersos vsus debent dispensari. Unde dicitur. xij. q. .ij. De redditibus ecclesie

vel oblatione fideliuꝫ sola epo er his vna portio remittatur, one ecclesiasticis fabricis t erogationi pauperuꝫ a ꝓsbytero sub periculo sui ordinis ministrẽt. vltima clericis ꝓ singulorum meritis diuidat. Si ergo distincta sint bona que debent vsui epi cedere ab his que sunt pauperibꝰ t ministris t cultui ecclesie eroganda: t epus sibi aliquid retinuerit de his q̃ sunt pauperibus erogãda vel in vsus ministroꝝ aut in cultum diuinum expendẽdum: nõ est dubiũ quin contra fidem dispensationis agat et moꝛtaliter peccet t ad restitutionem tenetur. De his aũt q̃ sunt spãliter suo vsui deputata videtur esse eadẽ ratio q̃ de ꝓprijs bonis vt scz ꝓter imoderatũ affectũ t vsus peccet quidẽ si imoderata sibi retineat t alijs nõ subueniat sicut requirit debitũ charitatis. Si vo nõ sint ꝑdicta bona distincta eorum distributio fidei eius cõmittit. Et si quidẽ in modico deficiat t superabundet: põt hoc fieri absq̃ bone fidei detrimento qꝫ non põt hõ in talibus punctaliter accipere illud qõ fieri opꝫ. si vo sit multus excessus non põt latere. vñ videtur bone fidei repugnare. t ideo nõ est sine pctõ moꝛtali. Debet ergo sta fideliter t prudẽter dispensare vt possit de ipso dici illud Matt. xxiiij. Fidelis seruus ꝛc. Quarto ostendit qualis debeat esse epus in sui gregis deductione. quia debet esse pontifex. i. pontem ei faciens ad transeundum per hanc vallem lachrymarum t mundi fluuium a bonis ꝓsentibus ad bona futura. Ueb. ir. Assistens pontifex futurorum bonorum Debet eñ deo assistere ꝓ grege suo orando et sacrificium offerendo. t debet esse pontifex futurorum bonoꝝ. i. pontem. hoc est viam faciens ad bona futura. scz exemplo bene viuendi t contemnendi mundum eis exhibendo. Quinto ostendit qualiter epo habere se debeat ad deum: qꝫ debet esse ad deum deuotus t attent⁹ Debet ergo se hr̃e ad deũ obedienter vt scz deo magis q̃ hoibus in omnibus obediat. Item fideliter vt in oĩbꝰ suis opibus ad ipm intẽtiones dirigat. Itẽ familiariter vt orando t cõtẽplando ei frequentius assistat. vt cũ ꝑs .dicat. lxxij. Mihi adherere deo bonum est. B

Secundo ostenditur in

themate assumpto q̃ iste dñs defunctꝰ habuit ineuitabilẽ exitum scz mortis: ꝑ quem scz est ex hoibus assumptus. ſ. ad aliam vitã. separat eñ mors ab hoibus hic viuentibus. ita vt negq̃ filios negq̃ parẽtes aut fratres aut consanguineos alios quoscũq̃ debeat amplꝰ hic videre. Ecce iste q̃ heri habebat domicellos t famulos t clericos familiares multos sibi seruientes de cetero nullũ habebit q̃ sibi seruiat in aliquo ministerio. Dañ. iij. Ejcient te ab hoibꝰ. Item mors assumit. ſ. aliud sumit. ſ. ad alĩ statũ Est ergo mors sicut aquila. de qua dꝫ Deut. xxxij. Sicut aquila ꝓuocans ad volãdum pullos suos et sup eos volitãs expandit alas suas et assumpsit eos. In quibus verbis quinq̃ describuntur de morte.

Et primum est ipsius officium: quia est sicut aquila.

Scõm vo est ipsius beneficiũ. quia ꝓuocat ad volandum pullos suos.

Tertium ipsius iudicium: quia sup eos volitat.

Quartum est ipsius instrumentum: quia expandit alas suas.

Quintum est morientium ꝓmium. qꝫ assumpsit eos.

Assimilatur ergo primo mors aġle ꝓpter officiũ. Nã officium mortis est educere vinctũ de carcere. i. spm̃ de corpe: t istuꝫ exitũ eroptant sancti viri sicut dauid dicebat. Educ de custodia. i. de carcere dem̃ alaꝫ meã. Et apls Phil. ſ. Desiderium habeno dissolui t esse cum xpo. Sed mali istum exitum expauescunt: ne post exitum deducantur ad supplicium. vnde nolunt egredi sicut Joab nolebat egredi de tabernaculo vt non occideretur. iij. Regũ. ij. Istud officium mortis scz educere spm̃ de corpe repꝛesentat figuratiue aquila illa grandis. de qua dꝫ Eze. xvij. q̃ volauit ad cedrum t tulit medullã cedri. qd est altitudo cedroꝝ nisi supereminẽs dignitas ordinis eoꝝ. Eze. xxxj. Cedri non fuerunt altiores eo. ſ. eoꝝ ordine. Sed medulla latens interiꝰ est spũs in corpe inclusus. grandis aũt aquila ẽ mors que tante magnitudinis et potentie est vt nullus ei possit resistere: et q̃si volatꝰ est mortis inopinatꝰ euentꝰ. Modo ergo aquila volauit ad cedrum q̃n inuasit epm istũ t dñm. t medullaꝫ eiꝰ tulit: qꝫ ipsius animã a corpe eduxit. Ezech. xvij. dicit mors. Sumam ego de medulla cedri sublimis. Et signãter nõ dicit medullam seq̃ de medulla: qꝫ aia nõ est separabi-

Universidad de Deusto
Biblioteca

lio a corpore nisi ꝑm partem intellectiuam
q: alie potẽtie eius que dicunt partes ei⁹
vt sensitiuum vel vegetatiuum non rema/
nent actu in aia separata: sz virtualiter tñ
sicut in radice nõ sicut intellect⁹ q̃ nullius
partis corpis est actus. Scõo sub simlitu/
dine aquile tangit beneficium mortis: q:
ꝓuocat ad volãdũ pullos suos. Pulli mor
tis dicunt pctores qui sunt filij mortis fi/
ue mortis tpalis siue eterne. q: vtracꝫ p:o
pter pctũ debẽt. vñ ais q̃ peccauerit ipsa
morietꝫ. Eze. xviij. et stipẽdia peccati mors
Ro. vj. Quasi ergo volatus pullorum est
velox cõuersio pctõꝝ ergo aquila. i. mors
per sui consideratione et terrorem ꝓuo/
cat pullos suos. i. hoīes pctores ad volan
dũ. i. vt velociter conuertant et nõ differãt
quia tempus eius aduentus incertus est.
Eccli. v. Ne tardes cõuerti ad dñm et ne dif
feras de die in diem. Subito enĩ venit ira
illi⁹. et in tpe vindicte dispdet te. Auis stul/
ta qñ videt arcum paratum ad sagitãdum
tantum differt surgere et volare a loco q̃
percutitur et occiditur. Et sic hõ qui videt
contra se arcum mortis tensum precipue
si sit infirmus aut senex non debet differre
auolare a peccatis ad pniam: ne forte per
cutiatur a sagitta mortis et cadat in morte
eternam. Apoc. xij. Date sunt mulieri. i. aie
due ale. s. timor mortis et timor gehenne vt
volaret in desertum. i. ad penitentiã. Sed
cogitationes stultoꝝ et vane spes et qñqꝫ va
na somnia ꝓmittunt eis longa spacia vite
ne ad pniam prouocentur. Unde Thre. ij.
Prophete tui viderunt tibi falsa et stulta
nec apiebãt iniquitatẽ tuã vt te ad pniam
ꝓuocarent. De his autem qui velociter cõ
uertunt ór Esa. xvj. Erit sicut auis fugiens
et sicut pulli de nido auolantes. Tertio in
ꝓdicta figura aquile tangitur mortis iudi
cium: cũ dicitur. sup eos volitans. Quãdo
miluus dis volitat sup locũ vbi sunt pul/
li gallinaꝝ signũ est q̃ se ꝓiciet ad aliquẽ
capiendum: sed nescitur sup quem nisi qñ
descendit et rapit eum. Sed mors cõtinue
volitat sup capita nostra vt capiat nũc istũ
nunc illum: sed nescitur quis primus sit ra
piendus a morte: quia multotiẽs citius
morit iunior q̃ senior: et ille qui videtur sa
nus citius morit q̃ egrotãs. Sed pulli ti/
mentes miluũ fugiũt ad matrẽ. i. ad galli/
nam: et ista ꝓtegit eos sub alis suis. sic ho
mines et ꝑcipue pctores vt sint securi a lesio
ne mortis debent fugere ad penitentiã: vt
sub alis suis q̃ sunt remissio culpe et pene
ꝓteguntꝫ et saluẽt. Vel gallina est ecclesia
et eius ale sunt sacramenta ad quas debẽt
refugere pulli. i. ecclesie filij quãdo timent
miluũ. i. mortes vel diabolũ: qõ dum face/
re nolunt rũc potest dicere diuina mia ma
licie et obstinationi eoꝝ illud Mat. xxiij.
Quotiens volui congregare filios tuos
quẽadmodũ gallina cõgregat pullos suos
sub alis et noluisti. Debet ergo quilibet ti/
mere mortẽ cuꝫ ab oĩbus dicaf et per expe
rientiam appareat q̃ cõtinue ipsa volitet
sup nos: vt rapiat et nõ sit qui eripiat. Ve
ster. ir. Fama nois eius scs mortis ꝑ cun
ctorũ ora volitabat. Quarto tanguntur in
strumenta mortis q̃ sunt illatio violẽtie et
defectꝰ nature: q: expandit alas suas. Due
enĩm ale mortis sunt duo modi moriendi
scz vel per mortẽ naturalẽ q̃ est ab interio/
ri vel per mortem violentam que est ab ex
teriori. Nam violentum ór ꝑm ꝑm cuius
principiũ est extraneum inferens vim pas
so. Quelibet istarum alarum hꝫ multas pẽ
nas. i. multas causas et varios modos. Et
extendũt se iste ale mortis super eõs viuen
tes in terra. ꝑm illud Esa. viij. Et erit extẽ
sio alarum eius impleus latitudines terre
Job. xxxix. Plumescit accipiter extendens
alas suas ad austrũ. Accipit q̃ rapit aues
signat mortẽ que rapit hoīes: qui plumes
cit qñ hõ canescit et senescit vel qñ egrotã
re incipit: sed alas expãdit qñ hoīem extin/
guit siue ꝑ mortẽ naturalẽ siue ꝑ violẽtiã:
Sed ista extensio fit ad austrum per quem
significat diuinũ iudiciũ: q: deꝫ ab austro
venietꝫ ór Abachuc. iij. Unde mors expã
dit alas ad austrum: q: ducit ad diuinũ iu
dicium. q: statutũ est hoĩbus semel mori
post hoc autem iudiciũ sicut ór Debre. ix.
Quinto quoꝫ in supradicta figura tangi/
tur bene morientium premium. q: assum/
pſit eos. s. quos inuenit bonos ad gloriam
Aliquando qñ est cõmissum aliqõ malefi/
cium capiunt eõs qui inueniuntur in loco
et ponunt i carcere. Sed postea qui inue/
niuntur innocẽtes extrahunt et liberantur
cũ honore. q̃ ho inuentitur culpabiles re/
linquunt in carcere vt puniant. Sic oẽs
q̃ sunt in mũdo isto capiunt a morte et in
cluduntur in sepulchris. sed aĩa illius que
mors reperit innocentẽ et purgatũ assumit
ad libertatẽ glorie: aĩa ho illius qui inue

nitur malus relinquitur eterno supplicio.
Matth. xviij. Duo erunt in agro. scz
mũdi vn⁹ assumet scz ad gloriam et vnus
relinquetur scz ad penam. E

Tertio ostenditur i the

mate assumpto q̃ iste pontifex defunctus
puenit ad formidabile iudiciuꝫ. s. dei vbi
cõstituit oĩa defunct⁹ post mortem: sed iste
spãliter opꝫ q̃ reddat rõnem ꝑ oĩbus sibi
cõmissis in his q̃ sunt ptinentia ad deum
idest ad diuinũ iudiciũ. Et hec videnf es/
se ꝑcipue tria de quibus in iudicio diuino
examinandi sunt epi ad curã afarũ specia/
liter spectãtia. Nas ꝓmo reqretur quõ in/
trauerũt. s. ad ecclesiasticaꝫ dignitatẽ et cu
ram alaꝫ scz an simoniace an canonice. et si
qõ nõ inuenief canonice intrasse dicef ei
illõ. Mat. xxij. Amice quõ huc intrasti nõ
habens vestẽ nuptialẽ. Et cum ille obmu/
tuerit dicet rex ministris vt ibi subãtur:
Ligatis manib⁹ eius et pedibus mittite eũ
in tenebras exteriores: ibi erit fletꝰ et stri/
dor dentiũ. Scõo examinabunt quõ gre/
gem suũ custodierint. et dicet vnicuiqꝫ eo
rũ ipse iudex illud Piere. xxij. Ubi est grex
q̃ datus est tibi. pecus inclytũ. Et tunc de
his q̃ malam curã habuerũt de grege suo
implebitur illud Eze. xxxiij. Ue pastori/
bus israel. i. ppli fidelis scz xpiani. Et hoc
ꝑpter duo. s. ꝑpter omissa circa gregẽ. et
ꝑpter cõmissa. Nas quantũ ad omissa di/
cet eis iudex qõ subdif ibidem. Qõ infir/
mum fuit nõ cõsolidastis: et egrotũ non sa
nastis: qõ cõfractũ est nõ alligastis qõ ab
iectũ est nõ reduxistis. Itẽ quoad cõmis/
sa examinabit eos si malo exemplo suos
subditos corruperũt aut scãdalizauerunt
si iniustas exactiones i clericos vel laicos
fecerunt: si simoniace spãlia vel eis an
nera ꝓtulerunt: et oĩa alia iniq̃ q̃ ergo gre
gẽ sibi cõmissum aliqñ exercuerũt. Tertio
quoꝫ examinabunt quõ se et alios rexerũt
Uñ nũc ꝓideant sibi epi vt ita se regant
et alios q̃ bonã rõnẽ tunc redderet et rnde
re possint. Et tõ abachuc ex ꝑsona prudẽ/
tis epi loquẽs dic. Abachuc. ij. Cõtempla
bor vt videã quid dicat mihi: et q̃d rndeã
ad arguentes me. Iste arguens erit ille de
quo ór Eccl. x. q̃ constitut⁹ est a deo iudex
viuorũ et mortuoꝝ. Felix ergo erit epus q̃
in eius iudicio inueniet. vt dicitur. Luce
xij. Fidelis dispensator et prudens ꝛc. Et

sequitur. Ve dico vobis quia super omnia
bona que possidet constituet eũ. scz in vi/
ta eterna. Ad quam nos perducat ꝛc.

¶ In funere alicuius prepositi vel pleba/
ni.

Sermo v.

Percussit domi/

nus plebẽ plaga magna. s.
p Reg. vj. Si aliqꝫ ꝛualido
ictu ꝑcuteret eũ ense q̃ ca
put eius abscinderet a corpore bene pos/
set ꝑ certo dici magno ictu seu plaga per
cussus. Sic accidit nunc isti plebi. i. huic
ecclesie siue etiaꝫ ppło ei⁹. Nã ista ecclesia
quoddã corp⁹ est: cuius mẽbra certe sunt sin
guli q̃ sunt de ipsi⁹ plebatu. caput aũt ei⁹
ór ipsius plebani⁹. Sed heu hodie cũ ense
mortis huic plebi. i. ecclie vel ppło ei⁹ ab
scidit dñs caput ei⁹ q: scly abstulit ab ea
venerabilẽ hũc patrẽ dñm plebanum: qui
erat vir tori⁹ prudẽtie: et caput sanũ oĩ vir
tute preditũ. Uñ ve accidit nunc qõ dici/
tur in ꝛbo ꝓpositi. q: percussit dñs plebem
scz istã plaga magna. S Jn quibus qui/
dem ꝛbis describũtur tria.

Nã primo premittit aliquid qõ inducit
ad patientiã. cũ ór. percussit dñs.

Scõo ponit aliquid qõ exigit prouidẽ
tiam cũ subditur plebem.

Tertio ꝛo subdit aliqd qõ prouocat ad
tristiciã. quia plaga magna.

Circa primũ aduerten

dum est q̃ q: percussio ista de morte istius
reuerendi patris nõ est ab hoie sed a dño
patiẽter ferenda est. Et ratio est: q: aliter
percutit deus malos et aliter bonos. Ma/
los quidem deus aut ꝑcutit ad correctio/
nem sicut chirurgicus vlcus infirmi vt sa
netur. et hoc est mie: sicut dicitur Esa. xix.
Percutiet dñs egyptum: idest peccatorem
plaga et sanabit eaꝫ. et reuertentur egyptij
ad dñm: et placabitur eis. Aut percutit
dñs malos ad eorum dãnationẽ: sicut iu/
sticiarius ꝑcutit et occidit malefactorem:
et hoc fuste Threnoꝝ. iij. Percussisti nos
occidisti nec pepercisti. Vocor: et persona
dãnatoꝝ: quos dñs percussit viuentes: et
occidit morientes: et non pepercit ab eter/
nis supplicijs. Signũ aũt q̃ ꝑcussio pñs
fit initiũ dãnationis eterne est qñ ꝑcussis
nibus ꝑsentibus non corriguntur ꝑcussi
sicut dicit. Piere. ij. Frustra percussi filios

Universidad de Deusto
Biblioteca

vestros disciplinā nō receperūt. Sed bo-
ni viri pcutiunt interdum non ex odio sed
amore. sic filius percutit a pre. q: meliora
sunt vulnera diligentis ꝙ fraudulenta
oscula odientis. Prouer. xxvij. Vñ nō pcu-
tit eos deꝰ ad interitū sed ad virtutis pro
fectū sicut miles viget ⁊ pcutit calcaribꝰ
equum suū quē amat vt melius ambulet.
Quia igit ista pcussio quam patimur de
morte ist⁹ patris nr̄i a dño est: q̄ ex amo
re ⁊ charitate hoc fecit vt ipm ad melioꝛē
vitā p̄duceret. debem⁹ nos patienter pos
tare. vñ ad ℔ pōt referri qđ ó: Judith. ix.
Percuties eos ex labijs charitat⁊ mee. In
quib⁹ quidē ℞bis dat intelligi triplex ra
tio quare mortē ist⁹ patris nostri patien
ter ferre debem⁹. Prima attenditur respec
tu dei a quo sc̄s est percussio ista. vñ dicit.
Percuties. sc̄s tu deus tales eñ percussio
nes q̄ dantur in vita pśenti a deo sunt. vñ
Ezech. vij. Scietis q: ego sum dñs percu
tiens. Et iō debem⁹ dicere illud Job. j.
Dñs dedit dñs abstulit ⁊c. Scōa ratio at
tēditur respectu sui. q: eū pcussit. granum
enī nisi fit triturat̄ ⁊ pcussum ⁊ a paleis
⁊ a thecis erutū fuerit non portat ad hor
reuꝫ: nec homo nisi pcutiat̄ morte ⁊ exuat
a corpore pōt ire ad celū. Unde deus hūc
patrē nostrū voluit mori vt remuneraret
eū de laboribus suis in celis: vnde ꝓpter
bonū suū magis letari ꝙ de ei⁹ morte do
lere debemus. Vñ ipse possit dicere illud.
Johan. xiij. Si diligeretis me gauderet
is vtiq: q: vado ad patrem. Certe ipse re
sponderet nobis ꝙ magis fit attendendū
ad amici bonū ꝙ addānū ꝓpriū. Et ideo
ó: Prouerb. xx. ꝙ q̄ negligit dānū ꝓpter
amicū iustus est. Unde ⁊ consanguinei ⁊
amici ⁊ quicūq; alij debent congratulari
ꝛe eius ꝑm illud Luc. j. Uicini ⁊ cognati
eius congratulamini ei. q: magnificauit
dñs facere miam suā cum illa. Tertia ra
tio est er parte nostri. i. cuiuslibet nostrum.
⁊ ideo dicit ex labijs charitatis. labiū. sc̄s
supius ⁊ inferius. i. duplex charitatis pre
ceptū. vnū de dilectiōe dei ⁊ hoc est labiū
superius. aliud de dilectione ꝓximi qđ est
labium inferius. Utraq; ergo dilectio ad
habendā in hoc casu patientiā nos induc
it. Vñ patientia habēda est ꝓpter charis
tatem dei. Charitas eñ dei est amicitia q̄
dam ad deū. Amicoꝝ autem est concor
dare in eodē velle ⁊ idē nolle in reb⁹ honeꝫ
stis. Cū ergo ex volūtate dei iste casus pro
uenerit: nō haberet homo charitatē si ab
eius volūtate discordaret. Item propter
charitatem ꝓximi. i. ipsius plebani defun
cti qui etiā ꝓpter mortē detinere non de
bet. q: charitas nunq̄ excidit vt dicit. j.
Cor. xiij. Unde etiaꝫ post mortem bona ꝛe
sue diligere ex charitate tenemur. Et non
dubiū quin ꝓpter bonū suū deꝰ subtraxit
eū. vnde vtroq; modo charitas exigit pa
tientiā. Vñ. j. Cor. xiij. Charitas patiens
est. i. ad patientiā inducit.

Secundo in themate

assumpto ponitur aliqđ qō erigit prouī
dentiaꝫ: sc̄z ex pte plebis in eo ꝙ nominat
plebem: q: remoto pastore suo opꝫ habere
curā ⁊ ꝓuidentiā de habendo alio idoneo
successore in patrē ⁊ plebanum: q̄ sit talis
vite ⁊ ꝓuidentie et doctrine ꝙ possit dici
illud Eccli. xxx. Mortuus est pater eius ⁊
q̄si nō est mortuꝰ: reliq̄t enī similē sibi. imꝰ
mo si fieri poterit etiā meliorem. Qualis
aūt plebanꝰ ⁊ paꝛ necessarius sit ist⁹ plebi
ostenditur Eccli. xxxvij. vbi ó: Est sapiens
ꝛe sue: ⁊ fructus sensus illius laudabiles
sunt. vir sapiens plebē suam erudit.

In quibus quidez verbis quattuor con
tinentur que multum necessaria essent in
istius plebis rectore

Primo quidē vt esset hō ordinate ꝛe sue
tie. ⁊ talis est q̄ est sapiens ꝛe sue.

Scōo vt esset hō laudabilis vite. ⁊ talis
est cuius sensus laudabiles fructus.

Tertio vt esset hō sufficientis scientie.
⁊ talis est vir sapiens.

Quarto aūt ꝙ esset hō sane ⁊ fructuose
doctrine. ⁊ talis est: q̄ erudit plebez suam.

Circa primū aduertēdū est ꝙ sicut ꝓba
dicit sapiētis est ordinare. ⁊ iō ille est sa
piens ꝛe sue q̄ scit animā suā debite ordi
nare sc̄z respectu sui p cōsciētie puritatez:
⁊ respectu dei p obedientie hūilitatem: ⁊
etiā respectu ꝓximi per iusticie equitatez.
Tunc eñ ostēditur aia respectu sui: i. est
in seipsa ordinata: cū habet conscientiam
mūdam: que nō remordeat eam de aliquo
petō. q: vbicūq; est peccatum semꝑ est ibi
aliquid inordinatū. Nā sicut dicit Augu.
Petm̄ non est natura sed vitiū nature ap
petētis illud qō nō est sui ordinis. ⁊ ideo
nō est pax in anima: q: non est ibi debitus

ordo. q: tunc est pax ⁊ trāquillitas quādo
oīa tenent ordinē suū. sicut q̄n mens hoīs
idest ratio volūtas ⁊ que sunt vires supe
riores in hoīe manent subiecte diuine legi
⁊ inferiores vires aīe vt irascibilis ⁊ con
cupiscibilis subijciunt rationi: tunc est in
aīa pax ⁊ tranq̄llitas: ⁊ non dñatur ibi ap
petitus pcī: et tunc cōscientia hꝫ pacē: q:
manet mūda a pcō. Propterea dicit Gre
go. nazāzenus ꝙ prima sapientia est vita
laudabilis ⁊ apud deū pura mens ꝙ quaꝫ
puri puro coniunguntur: ⁊ scti sctō sociāt
Et q: mens ⁊ conscientia ꝙ confessionem
peccatorum purgat: ille est sapiens aīe sue
qui pure pcā sua confitetur. Unde Job.
xv. Sapiētes confitentur ⁊ non abscōdūt
peccata sua. Itē pertinet ad sapientem ꝙ
post confessionē a peccatis abstineat: ne p
recidiuum pcti fiant nouissima eius deteꝛ
riora prioribꝰ. Ideo ó: Eccli. iij. ꝙ cor sa
piens ⁊ intelligibile abstinebit se a pctis
Itē qui est sapiens aīe sue ordinat eam ad
deum p obedientie humilitatem. Deus si
cut instituit primū hominem ꝙ q̄diu ipse
esset subiectus deo ⁊ sibi obediens: q̄ alia
lia ⁊ alie creature inferiores essent sibi sub
iecta ⁊ obedirent ⁊ seruirēt ei: sed rebellan
te eo deo ⁊ transgrediēte diuinū preceptū
creature mutate facte sunt ei rebelles et in
stimulū ⁊ nocumentū. Sic accidit frequē
ter platis q: deū ipm cōtēnunt ⁊ male vi
uēdo ipsi cōtradicūt: ꝙ deus de subectis
suis ⁊ de aliis suscitat eis aduersarios et
emulos qui persequunt eos. sicut accidit
salomoni: qui q̄diu bene vixit ⁊ obediuit
deo deus dedit sibi pacem cum oībus: sed
quādo incepit male viuere: deꝰ suscitauit
sibi aduersarios. sicut ó. iij. Regum. xj. Et
ideo sapiens prelatus si vult plebem sibi
subditā habere pacificam: debet humilis
⁊ reuerēs ⁊ obediens esse deo. Exodi. xxv.
Quis vestrum sapiens est veniat et faciat
quod dñs imperauit. Matth. vij. Qui au
dit verba mea ⁊ facit ea assimilabitur vi
ro sapienti. Itē qui est sapiens anime sue
ordinat eam ad ꝓximū per iusticie equi
tatem. Justicia enī vt dicit tullius est con
stans ⁊ perpetua voluntas ius suum vni
cuiq; tribuēs. Et talis debet esse volūtas
in animo prelati. nō solū vt aliena non ra
piat: sed vt ius suū vnicuiq; reddat. est enī
de iure subditorum vt a prelato suo recipi
ant nō precio: sed gratis spiritualia sacra
menta. Itez salutifera verba ⁊ exempla. ⁊
etiam si assit facultas temporaliū rerū q̄n
non est iustuꝫ ⁊ licit aliam suā ⁊ ideo non
est sapiens aīe sue q: non diligit eam. Con
tra illud Prouerb. xxiij. Esto sapiēs ⁊ di
lige aīam tuā. aīo. ⁊ dirige in via animum
tuum. Scōm qō ostenditur in auctoritate
inducta esse necessarium in rectore plebis:
est vt sit hō vite laudabil. ⁊ de tali subdit
ꝙ fructꝰ sensus illi⁹ laudabiles sunt. Ubi
aduertendum ꝙ accidit de sensu hoīs sicut
de arbore. Nā sicut est arbor: mala ⁊ bona
ita ⁊ sensus hoīs malus ⁊ bonus est. Et si
cut ex arbore mala prodit fructus malus.
q: nō potest arbor: mala fructꝰ bonos face
re: ita ⁊ ex hoīe malo opus malum prodit.
sed sicut bona arbor facit fructꝰ bonos sic
sensus bonꝰ facit opa bona. Est ergo sen
sus aliqs malus a quo procedunt fructus
illaudabiles. i. opera inconuenientia. Et de
hoc ó: Roma. j. Tradidit illos deꝰ. i. tradi
permisit in reprobū sensum vt faciant illa
que non conueniūt. Talia enī opera q̄ nō
conueniunt sunt opera vitiosa. ⁊ ista opa
sunt sicut fructus illaudabiles. Fructus
illaudabiles quoad arbores dicuntur fru
ctus qui sunt insipidi vel amari vel ponti
ci indigesti frigidi crudi ⁊ duri ⁊ qui etiam
sunt corrupti ⁊ putridi. Fructus ergo insi
pidi referunt ad accidiosos: qui sc̄z ipīalia
opera nō faciunt cū sapore delectationis
sed cum tristicia ⁊ grauedine cordis. Da
bent enī inferū palatū cordis de febre ini
quitatis. sicut Bernar. dicit. Unō Prouer.
xv. In fructibus impi conturbatio. Econ
tra autem fructus laudabiles sunt fructus
deuotiōis ⁊ cū dulcedine ⁊ sapore delecta
tionis spiritualis. Cātico. ij. Fructus il
lius dulces gutturi meo. Fructus autem q̄
sunt amari referuntur ad inuidos: quia in
inuidis ē zelus amarus. De quo Jaco. iij
ꝙ si zelum amarū habetis inter vos. vñ et
iudei qui ipm̄ er inuidia tradiderunt fel
tra vir sctūs qui nō habet animū erga ali
quē amarū p inuidie liuorē: sc̄z dulcoꝛosum
p charitatis amoꝛez: facit fructꝰ suaues et
vtiles. i. opa vtilia ⁊ grata er laudabilia
Eccli. xj. Initium dulcoꝛis habet fructus
illius: q: sc̄z initiaꝫ dulcedine charitatis.
Fructꝰ autez acetosi ⁊ pontici referuntur

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad iracundos. qz ira cor pungit ⁊ alios pungere facit sicut pontica ⁊ acetosa pungunt. Dicit aũt tales fructus pontici saporis il laudabiles: quia sunt duri ⁊ stiptici. Et sic hominum iracundoꝝ quidã sunt stiptici: q̃ fecem iracundie de ventre memorie non emittunt: vnõ stiptici sunt q̃ sunt difficiles ad iniurias obliuiscendũ ⁊ duri ad parcendum. Sunt tñ fructus pontici appetitus excitatiui: sic ire motꝰ excitant seu incitant appetitũ ad vindicandũ. Sed econtra fructus laudabiles sunt fructꝰ mansuetoꝝ. i. qui non ex iracũdia: sed in suauitate mansuetudinis opa sua pficiunt. Isti sunt velut ficus q̃ non pducunt fructꝰ asperos et ponticos: sed mites ⁊ suauissimos. Unde Judicũ. ix. Dixit ficus ad arbores. Nunq̃d possum deserere dulcedinẽ meã fructusq; suauissimos: ita dicit hõ mitis ⁊ mansuetus. Fructꝰ aũt indigesti referũtur ad gulosos: qz vt plurimũ indigestio ꝓuenit ex cibi supfluitate. cuius causa esse consueuit gule appetitus. Iterꝫ cibus indigestꝰ est impurus: qz per digestionẽ humoris purum ab impuro separatur: ⁊ gule satietas immũdiciã ⁊ impuritatẽ generat corporis ⁊ anime. Econtra autem fructus mundos ⁊ laudabiles facit tẽperantia ⁊ abstinentia que ⁊ valet ad purgandũ immũdiciã peccatoꝝ corporis ⁊ anime. Un Micheee. vj. Dabo fructum vẽtris mei pro pctõ anime mee. Fructus autẽ frigidi ⁊ etiam crudi referuntur ad auariciam que extinguẽs calorẽ charitatis in anima frigidam eam reddit in amore tam dei q̃ ꝓximi. Unde dicitur. s. Job. ij. q̃ qui diligit mundum non ẽ charitas ptis in eo. Et iõ Aug. dicit q̃ venenũ charitatis est cupiditas rerũ temporaliũ: augmentum vo eius cupiditatis diminutio: pfectio vo nulla cupiditas. Facit etiã auaricia fructꝰ crudos ⁊ acerbos. quia auari sunt alijs crudeles ⁊ asperi ⁊ icõpassibiles erga paupes. Et nota q̃ fructus crudi sunt malꝰ humorꝰ nutritiui ⁊ gustus corruptiui: ⁊ p̃cipue pueris ⁊ debilibus sunt nociui. Sic auaricie lucra ⁊ opera malos humores: idest malas affectiones interiores ⁊ desideria nutriunt. qz sicut dicit aplus. s. Timoth. vj. Qui volũt diuites fieri incidunt in tentationes ⁊ in laqueum diaboli: ⁊ in desideria multa et inutilia ⁊c. Item appetitus auaricie corrũpunt gustus anime vt non sapiant auaꝝ ri spiritualia: sed solum terrena lucra. Contra illud apli. Coll. iij. Que sursum sunt sapite: non q̃ super terram. Itẽ debilibus et imperfectis maxime nocent occupationes tẽporalium quas auaricia multiplicat. De talibus ergo fructibꝰ. i. opibus auaroꝝ dicitur Sap. iiij. Fructus illoꝝ inutiles ⁊ acerbi. Sed econtra fructus laudabiles sunt fructꝰ liberalitatiſ ⁊ pietatis. Prouer. vltimo. Date ei de fructu manuũ suarũ: et laudabunt eũ in portis opera eius. Fructus autẽ duri referuntur ad superbos: quoꝝ corda propter defectum pietatis ⁊ gratie sunt arida ⁊ dura. eis enim sub typo montiũ dicitur. ij. Regnum. s. Nec vos nec pluuia veniat sup vos. Et ideo sunt fructus eorũ illaudabiles. i. opa cũ superbia facta. Sed ecõtra fructus humilium laudabiles sunt Eccli. xxiij. Flores mei fructꝰ honoris: dicit humilis. Flores sunt cogitationes humiles: sed fructus humiliũ opera ad q̃ sequitur exaltatio honoris. qz q̃ se humiliat exaltabitur. Sed fructus corrupti et putridi sunt peccata luxurie: que propter turpitudinẽ inducũt erubescentiam ⁊ confusionem. Piere. xij. Confundimini a fructibus vestris. Sed fructus continentie ⁊ castitatis sunt fructus laudabiles. Propterq̃ dicit Malach. iij. Non corrumpet: sup ple luxuria: fructus terre vestre: idest corpoꝝ vestri. Isti ergo sunt fructꝰ laudabiles homis vere sensati. propterea ꝺr alibi. Fructus sensus illius fideles. ℭ Tertio requiritur in plebano ⁊ rectore vt ostendatur in auctoritate inducta: vt sit sufficiens scientie seu litterature. ⁊ talis largo nomine vocatur hic sapiens vir sicut apud vulgus homies litterati vocantur sapiẽtes. Solet ratur tamen in prelato q̃ habeat etiã non eminentẽ tamen competentem scientiam. Sed videtur q̃ si quis vult habere copiã aque debet ire ad fontez siue venam. ⁊ ita si clericus vel prelatus vult habere de aq̃ sapientie debet ire ad fontem: idest ad sacram scripturam. quia inde oriũtur omnia flumina. Scitis q̃ viator calefactus ⁊ sitibũdus veniens ad fontẽ auide bibit de aqua eius vt potetur ⁊ refrigeretur. sic anima de ⁊ affectuose debet clericus ad studium diuine scripture intendere vt poterit aq̃ sapientie salutaris. ꝑm illud Ecclesiasti. v. Aqua sapiẽtie salutaris potabit illum. Vas uus eniꝫ aque fons diuina scriptura est de

quo Damascenus. Si enim affectuose discentes: enim multa discentes. Eccli. xxvj. Sicut viator sitiẽs ad fontem os aperiet. Sed conqueritur scriptura de clericis qui relinquunt studium suum. et student q̃ busdam alijs scripturis vel scientijs que nihil valẽt p anima per Pieremiaꝫ dicẽtẽ Piere. ij. Me dereliquerunt fontem aque viue ⁊ foderũt sibi cisternas dissipatas que continere non valent aquas scz salutares. Sed qualiter possit haberi de fonte scripture aqua sapientie. ostenditur figurate Numeri. xx. vbi legitur q̃ populus vadens ad terram promissionis sitiuit in deserto propter calorem ⁊ laborem. vie tunc moyses et aaron rogauerunt dñm dicentes. Domine aperi eis thesaurum tuum fontem aque viue Tunc de mandato domini percussit virga bis silicem et scaturiuit fons vt abundanter biberet populus et iumenta. Iste populus vadens ad terram promissionis est populus christianus tendens ad terraꝫ paradisi: que est terra viuentiũ quã repromisit deus diligentibus se. hoc est ad refrigerandus estus tributionuꝫ et releuandum tediuꝫ laboris que patimur in via. i. in mundo: desiderare debet aquã sapientie ad quã impetrandã a deo multũ valẽt orationes iustoꝝ. vnde Sap. vij Inuocaui et venit in me spiritus sapientie. Unde debet orare cũ samaritana. Domine da mihi hãc aquã. sed debet etiã virga. i. rectitudine et subtilitate intellectus silicem. i. terrã et litterã diuine scripture qui fortis ⁊ difficilis est ad impetrãdũ ⁊ intelligendũ: bis percutere. i. bis studere. s. primo ad habendũ sensum litteralẽ. secundo ad percipiendũ sensum mysticum et spiritualem. Uel quia dupliciter debet homo studere in ipsa scriptura diuina. Primo speculatiue ad intelligendũ et sciendũ. Secõ practice ad faciendum ⁊ seruandum ⁊ tunc habebit aquaꝫ sapientie. vnde Mat. vij. Omnis qui audit verba mea: scz ad intelligendum ⁊ sciendum: et facit ea. s. studet ad ea faciendum assimilabitur viro sapienti. Et de hac aqua sapiẽtie potantur homines ⁊ iumenta. i. subtiliores ⁊ simpliciores. ℭ Quarto requiritur in plebano ⁊ rectore q̃ sit homo sane ⁊ fructuose doctrine. ⁊ ideo dicitur in auctoritate inducta q̃ erudit plebem suam. Ista eruditio fit duobus modis sicut dicit glosa scz verbo et exemplo. et plus ad bene agendum erudit homo exemplo q̃ verbo. Et ratio est. qz simile generatur a simili sicut homo ex homine: et equus ex equo. Is magis simile est operi factũ siue facti exemplũ q̃ verbũ. et ideo magis inducit homo ad bona opa per exemplũ operis q̃ per verbatm̃. et ideo vtroq; modo debet erudire plebem suam. Eccli. xviij. Docet ⁊ erudit quasi pastor gregem suum. ℭ

Tertio i themate assumpto ponitur aliud quoad tristiciem scz plaga magna. qua percussi summus in pcussione mortis ist⁹ patris nostri. Legit enim i veteri testamẽto q̃ qñ moriebatur aliqs rector seu princeps multitudinis q̃ bene ⁊ vtiliter rexisset ppl⁹: q̃ tota multitudo tristabat et plãgebat. qz. s. in plaga mortis ei⁹ tot⁹ ppl⁹ reputabat se pcussum ꝓpter magnum damnũ suũ et carẽtia ei⁹. sicut mortuo moyse eũ plangerũt omnes filij israel triginta diebus. Deut. vlt. Itez mortuo samuele qui fuerat iudex ppli cõgregatus est oĩs israel ⁊ plãgerũt eum nimis. s. Reg. xxv. Et mortuo iuda machabeo in plio: q̃ fuerat dux inclyt⁹ ppli sui. sicut cuꝫ oĩs ppl⁹ israel planctu magno: ⁊ lugebant dies multos. s. Mach. ix. In pcussura ergo ⁊ plaga mortis istius patris spiritualis: q̃ sua misericordia erat sustentator egenoꝝ. sua sapientia eruditor indoctorum: sua potentia defensor oppressorum: sua prudentia director deuiatorũ: sua iustitia corrector vitiorum: sua gratia et benivolẽtia cõciliator inimicoꝝ: vere ecclesia ista ⁊ plebs ei⁹ tota pcussa est plaga magna. et idcirco oĩs populus eo⁹ habet lugendi materiã. Un videtur hodie hic impletũ qõ dicit. s. Reg. vj. Luxit populus eo q̃ percussisset dñs plebez plaga magna nimis. Rogemus tamen eum qui vulnerat et medetur pcutit et manus eius sanabunt: q̃ ipse saluet plagaꝫ nostram animaꝝ istius patris nostri in gliam suã recipiendo: et de alio nobis idoneo patre et rectore bono puidendo. cum quo hic consolemur in gratia ⁊ tandem beatificemur in gloria. Ad quam ⁊c.

℣ In funere alicuius sacerdotis. Sermo. vj.

Tet ante iudiciũ causã reddẽs facti sui ⁊ moriat sacerdos. Josue. x. Con

Universidad de Deusto
Biblioteca

suetudo dñorum est exigere rationē ab offi
cialib⁹ suis.et quib⁹ maiora facta ptracta
da cōmiserūt ab his districtiorē rationem
exigūr. Sacerdos aūt est precipuus offi
cialis dei, cui deus maximum officiū com
misit.sicut est pertractare corpus ⁊ sangui
nem suū.et alias hoīm posse soluere et liga
re:quas ita charas habet. vt pro eis sum
corp⁹ tradiderit.vñ deus citat eū per mor
tē ad iudiciū suū vt reddat causam sine rō
nem factoꝝ suoꝝ. Et ita nūc accidit de isto
nostro sacerdote defuncto:de quo er perso
na dei dr.Stet ante iudiciū ⁊c. A Jnq
bus quidem verbis tria describuntur.

Nam ꝑmo ꝑmittit citatio hoīs.cū dicit.
Stet ante iudiciū causas reddēs facti sui.

Secūdo subditur sententia iudicis cū
dicitur:Et moriatur.

Tertio exprimitur dignitas ordinis in
eo quod subinfertur.sacerdos.

Circa primū notandū

ꝙ citatio fit ad duo. Primo em̄ citatur vt
coram iudice cōpareat.vñ dicit.Stet ante
iudicium.Secūo vt rationē reddat: et ideo
subdit.causas reddēs facti sui. Quoad pri
mum sciendum ꝙ ille ꝙ vult
cosā deo iudicāte securus cōparere et ante
eius iudicium sine suo preiudicio stare⁹: dr
primo iura sua discutere ⁊ preparare. vt ea
cosā iudice possit secure ꝓducere. Nam vt
apls ait.j. Cor.ix. Sic nosemetipsos dijudicaremus.i. diligenter ad iudiciū ꝓparare
mur non vtiq⁹ a dño iudicaremur. s. iudi
cio cōdēnationis. Et idcirco tenere dr hō
cōsiliū sapientio⁹qđ scribit.Eccli.xvij. An
te languorē adhibe medicinā:et ante iudi
cium interroga teipsum ⁊c. Jn quibus qui
dem verbis dat nobis duplex consilium.

Unum contra culpam qñ dicit.ante lā
guorem adhibe medicinam.

Et aliud contra penam.cum subdit.et
ante iudicium ⁊c.

Primo ergo dat nobis consilium de re
medio contra culpam:cum dicit.ante lan
guorem adhibe medicinam. Nam quando
aliquis videt aliquem malis humoribus
plenū et ad maximam infirmitatem dispo
situm dicere cōsueuit.Oportet vos aliquā
accipere medicinam.Sic hō plenus malis
humorib⁹.i.malis affectionib⁹ ⁊ sanguine
corrupto peccati: curari nequaq⁹ pōt nisi
p ꝓnīe medicinam expellant:et in medici
nis quidem corporalibus ita est ꝙ non om
nes possunt eas habere: ꝙ tñ in spirituali
bus bene possunt.eo ꝙ summus medicus
vnam nobis medicinam fecit multum cha
ram:et que ipsum multum grauauit, ſ. de
sanguine suo:quem tñ er sua gra exhibuit
nobis gratis.et ideo qui recurrit ad ꝓnīe
medicinam curat: qr virtutē hꝰa passione
xpi vnde altissimus de terra.i.de carne sua
creauit medicinam:et vir prudens non ab
horrebit eam. Eccli.xxxviij. Et videmus ꝙ
quanto lāguor seu infirmitas est prolixior
⁊ magis radicata.tanto plus hꝰ facere me
dic⁹. Jncepit aūt languor pcti ab ipso ꝓ
cipio mūdi.et durabit vsq⁹ in finē.nō ergo
sine magno grauamine fieri potuit vt ta
lē medicus xp̄s medicinam ꝓficeret q̄ oīa
pcta curaret preterita ꝑsentia ⁊ futura sicut
facit passio xpi. Eccli.x. Languor prolixior
grauat medicum. Magnus dolor est ꝙn
mater moriē in partu ⁊ opꝰ filios extrahe
plat⁹.et sic accidit de carne xpi. Jrē mater
maiorē dolorē sustinet qñ parit plures na
tos ꝙ qñ vnū. Esa.liij. Vere languores nō
stros ipse tulit. Et ideo ad pnām q̄ medi
cina est dr recurrere infirmus:qr mediante
pnīa applicat nobis virtus passionis xpi.
Et iō sicut xp̄s passus est in aīo tristicias ⁊
in corpe penam.ita et in aīa et in corpe opꝰ
pctō:ēqui vult curari a languore pcti fa
cere pnām. Scōm ḋo sapientis consilium
est de remedio contra penam:cuꝰ subditur
et ante iudicium interroga teipm ⁊c. Si em̄
aliquis iniustaꝰ habens causam esset a iudi
ce aut a potestate citatus certissime sciens
ꝙ si cōparuerit cuꝰ tali causa ad suspendiū
condemnabitur:libenter talis sit posset an
te iudiciū placaret dñm et iudicē vt enade
re posset suspēdiū. Sic certe pctōr citabit
ſmmo ſam citaf ad diuinuꝰ iudiciuꝰ ꝙ infir
mitates vel senectutem:⁊ hꝰ malaꝰ causas
cū qua fl ad iudiciuꝰ venerit suspenderur
et ideo debet libenter ante pacificare deus
et videre peccata sua et interrogare seipm
et emendam facere deo. Sapien. ſ. Jn co
gitationibus impj interrogatio erit. Et
ideo dicitur Eccli. xvij. Ante iudicium pa
ra iusticiam.et sequitur illic.et inuenies ꝓ
piciationem. Eccli.xvij. Magna miseriaꝝ
dia domini et propiciatio illius conuertēs
tibus ad se .B. Scōa citatio ad diuinuꝰ
iudicium est ad reddendam rōnem factoꝝ
rum suorum, ⁊ ideo subditur in themate.

causam.i.rationes reddens facti sui. Sed
nota hic in ista ratione reddenda triplices
differentiā. Primā ex parte cause. Jn hoc
enim differt iudicium particulare qđ fit in
morte ⁊ iudicium generale qđ fiet in fine
mūdi de vnoquoq⁹ hoīe:qr i iudicio post
mortem agit solū causa anime:qr sola aīa
iudicatur. Threnoꝝ. iij. Judicasti dñe cau
sam anime mee. Sed in finali iudicio ven
tilabitur non solum causa anime:sed etiaꝫ
corporis. Apl̄us. ij. Coꝝ. v. Omnes nos
manifestari oportet āte tribunal xpi:vt re
ferat vnusquisq⁹ propria corpis prout ges
sit sive bonū sive maluꝫ. Scōa differentia
sumitur exemplo rationis redde:qr in iu
dicio particulari post mortem redditur ra
tio.nō voce sed mente. Unde quidam fra
ter predicato: apparuit post mortez alteri
fratri suo dicens ꝙ tunc astiterat diuino
iudicio ⁊ receperat sententiā ꝙ p quibus
dam culpis ⁊ negligētijs suis deberet ire
ad penas purgatorij. Sed anteq⁹ iret ad
locum purgatorij pmissum erat sibi a deo
vt appareret ei ad petendum suffragia ab
eo. Et ipse petiuit a defuncto qualiter sit
illud aīe iudiciuꝫ ⁊ qualiter reddit ratio.
Et ille respondit ꝙ fiebat mēraliter ⁊ subi
to.qr er presentia dei illuminata erat aīa
eius ꝙ subito vidit in mente eius oīa fa
cta sua bonaꝫ malaꝫ ita ꝙ ipsemet cogno
uit ⁊ iudicauit quali pena vel premio di
gnus esset. Et post promissa suffragia dis
paruit. Sic etiam dicit apl̄us. j. Coꝝ. iij.
ꝙ dñs illuminabit abscōdita tenebrarum
⁊ manifestabit cōsilia cordium. Sed in iu
dicio generali ⁊ finali vbi erunt tam boni
ꝙ mali cū corporibus suis dicunt:quidam
ꝙ reddetur illa ratio voce corporali ⁊ non
tñ cramination̄e mentali. Et ratio est:qr
xp̄us non iudicabit tñ vt deus.sed etiam
vt homo vnde eius iudiciuꝫ fiet vt dicunt
non tñ modo diuino:sed etiam modo hu
mano. Et ex hoc maius erit gaudium senū
bile bonoꝝ:⁊ maioꝝ dolor ⁊ confusio sen
sibilis reproboꝝ. vnde vt dicunt non erit
hoc frustra:sed vtiliter.sicut ⁊ corporalis
apparitio xpi iudicis. Sed sanctus Tho
mas de aquino⁹ dicit ꝙ probabilius existi
mat ꝙ totū illud iudiciuꝫ ⁊ quoad discus
sionē meritoꝝ quod est rationeꝫ exigere:et
quoad accusationē malorum ⁊ commenda
tionē bonoꝝ: quod est rationem approba
re vel reprobare:⁊ quoad sententiam pro

tūq⁹ quod est pena vl̄ mercedē determina
re:mentaliter tñ perficitur. Si em̄ vocali
ter facta singuloꝝ narrarent⁹: inestimabi
lis magnitudo tēporis ad hoc requireret⁹
sicut etiam Augst̄inus dicit.xx.de ciuitate
dei. ꝙ si liber er cuius scriptura oēs iudica
būtur.vt dicit Apocal.xx.carnaliter cogi
tetur quis eis magnitudinē aut longitu
dinē valeat estimare:aut quanto tēpore le
gi poterit liber in quo scripte sunt vniuer
se vite vniuersoꝝ. Nō aūt min⁹ tēpus reqū
ritur ad narrandū oretenus singuloꝝ facta
ꝙ ad legendum si essent in libro materiali
scripta. Unū probabile est ꝙ illa q̄ dicunē
Matt.xxv.ꝙ dicet rex. Esurivi ⁊c. non vo
caliter sed mēraliter intelligenda sunt esse
proferenda. Tunc ergo hoīes:sicut dicit.ſ.
Petri.iij.reddent rationē ei qui paratus
est iudicare vivos ⁊ mortuos. Tertia diffe
rentia est er parte persone iudicande.quia
sacerdos non curatus habebit reddere ra
tionem solum de factis propriis.sicut ⁊ q̄
libet aliorum hominuꝫ. Unde. Rom.xiiij.
Unusquisq⁹ nostrū pro se rationeꝫ reddet
deo. Et ideo dicit in themate.reddens ra
tionē facti sui:scilꝫ a se cōmissi vel omissi.
Reprobi em̄ duplici de causa dānabuntur
Primo quia peccauerunt contra iusticiam
trāsgrediēdo scꝫ precepta iusticie. Et ideo
per iustic̄e sententiam iustic̄e ⁊ digne dā
nabuntur ad penā inferni. Unde tunc co
gētur dicere illud Luce.xxiij. Nos quidem
iuste supplicatimur. Nam digna factis
recipim⁹. Scōo damnabuntur reprobi:qr
peccata non redemerunt per opera miseri
cordie.quia iudiciuꝫ sine misericordia fiet
illi qui non fecit miam.sicut dicit Jacobi
ij. Beri ergo in aliquo modo cuꝫ reprobis
conueniunt.primo qr oēs vel fere oēs pec
cauerunt.sed in hoc differunt:quia pecca
ta sua p opera mie redemerūt:⁊ propterea
saluabuntur. Propter qđ Tobie.iiij. ōr:ꝙ
fiducia magna erit coram summo deo ele
mosyna oibus facientibus eā. Sed sacer
dos curatus cui aliaꝫ cura cōmissa est:non
solum de factis suis propriis oportebit ꝙ
reddat rationē:sed etiaꝫ pro factis alieno
scꝫ parochialium suorum ⁊ animaꝫ sibi cō
missarū. Propter qđ dicebat apl̄s Hebre
orum. Obedite prepositis vestris ⁊ subiacete
eis. Ipsi em̄ pugilant quasi rationem pro
animabus vestris reddituri:vt cum gaudio
hoc faciant:⁊ non gementes. Et

Secūdo in assumpto

themate subdit sentēcia iudicis: qui dixit moriatur. Consueuerūt enī iudices condēnare reos ad mortē ꝑm formam statutoꝝ in lege. Natura aūt humana in primis parentibus incurrit reatū mortis. qz comederunt cibum vetitum a deo sub pena mortis. De quo Gen. ij. Quacunqz die comederitis ex eo morte morieminī. Et ideo factum est a deo statutum generalis legis: ꝙ omis homo moriaf. Et de hoc ait aplus Heb. ix. Statutū est hominī semel mori. Sed aduertendum ꝙ sctī viri cupiētes exire a malis huius mūdi ab huius statuti seu legis debito sponte se eronerare expetūt scz mori apetēdo ꝛ hoc a deo postulādo. Cuius figura habef Jone. iiij. vbi dicif. Percussit sol super caput ione ꝛ estuabat. et petiuit aīe sue vt moreretur. In quibus quidē verbis tangitur triplex ratio: quare sancti viri libēter moriūtur. Primo quidem vt liberentur a mundi corruptione: que corruptio fīgnificaf in eo qō dicit. Percussit sol super caput ione ꝛc. Sol enī est prosperitas mūdi que caput. i. mentem hominis percutit vulnere inordinati amoris ꝛ tunc estuare facit ardore auaricie vel ambitiōis. Scieādū est igif ꝙ mundus duobus modis homines corrūpit. vel in prosperis per superbiā. vel in aduersis per impatientiam. sed ex iens a mundo per mortem liberatur ab vtroqz. Unde tunc accidit sicut dicit ꝑs. exr. Per diem sol nō vret te: neqz luna per noctem. qō exponit glosa dicens. Neqz per diē prosperitatis vret te sol elatiōis: neqz per noctem aduersitatis vret te luna deiectionis. Scōo appetunt mortem sancti viri vt securentur a periculoꝝ trepidatione Et ideo dicit in auctoritate inducta ꝙ petiuit aīe sue: idest ꝓ securitate anime sue. Naz ꝙdiu viuunt sancti viri semper timēt pericula mundi: quia ꝙdiu sunt in carne sunt in domo ruinosa: ꝛ ꝙdiu sunt in mundo sunt in domo ab incendio occupata. qa totus mūdus in maligno positus est. idest in malo igne. s. Joh. v. vnde appetunt exire ꝑ mortem sicut homo de domo ruinosa gut de incēdio. Vnde est ꝙ helias territo ꝑsecutione iezabel fugiēs per desertum petiuit aīe sue vt moreretur: et dixit. Sufficit mihi dñe tolle animā meam: vt dicitur. iij. Regum. xix. Nam iezabel non permittebat prophetas dñi ꝓphetizare aut veritatez annūciare. Tertio appetunt sancti viri mortē ꝓ ꝑmioꝝ assecutiōe. sicut oparius appetit finem dei vt mercedez recipiat. sancti aūt ꝙdiu viuunt laborant ꝛ operantur vt eterne btitudinis mercedē assequantur quā esse qui nō possunt nisi moriant. Unō Jonas petiuit vt moreref. sic sctī mortem appetūt scientes quia beati mortui qui in dño moriuntur. Apoca. xiiij. D

Tertio ī themate assumpto

tangif dignitas ordinis: qa sacerdos Tanta em est dignitas sacerdotalis ordinis vt in sacra scriptura sacerdos angelus nominef. Malach. ij. Labia inquit sacerdotis custodiūt scientiā: ꝛ legē requirēt ex ore eius: qz angelus dñi exercituum est. In quib⁹ qdez verbis describitur quadruplex debitū ordinis siue officij sacerdotalis.

Nā primo quidē sacerdos debz esse cautus in verboꝝ ꝓlatione: qō notatur cū dr ꝙ labia eius custodiant scientiam.

Scōo dz eē idoneꝰ ī sui officij executiōe qō ondif cōuenienter ex noīe sacerdotis.

Tertio dz esse peritꝰ ꝓpter alioꝝ instructionē: qz legē requirent ex ore eius.

Quarto debz esse mūdus in sua cōuersatione: qz angelus dñi exercituum est.

Debet ergo primo sacerdos esse cautꝰ in verbi ꝓlatiōe ꝛ tō dicit ꝙ labia eius custodiunt sciam. glosa Vieronymi. vt congruo tpe verbū enuncier. sicut ioseph custodiuit frumentū vt proferret illud in tpe opportuno. ꝛ hoc ad sapientiā ptinet. Sed considera in dicta pte auctoritatis tria. Primo locutiōis instrumentū: qz labia. ꝙ quidem ex ipis officijs ad ꝙ deputata sunt ꝛ sacerdotē ꝛ alios instruūt q̄liter debent loq̄. Nam primo q̄dē labia sunt duriciei dentiū tēperata. ꝛ tō facta sunt mollia ꝛ carnosa. sic verba sacerdotꝭ debēt esse talia vt mollificent ꝛ tēperent duriciem pctoꝝ. Vel ideo sunt labia mollia vt oñdant ꝙ ñsto mollis frangit iras. nā ꝛbū dulce multiplicat amicos ꝛ mitigat inimicos. Jterꝫ labia sunt vocis articulate formatiua. ꝛ vor articulata est vor significatiua exprimens aliquē sensum Jn quo ostēdit ꝙ labia sacerdotꝭ ꝛ cuiusli bet alteriꝰ loqui debent ꝛbā sensata: ꝛ non insensata vel stulta. Jtem labia sunt aeris frigidi ꝛ calidi interceptiua. Nam labia geri frigido siue calido se opponunt. et

ipsuz retinendo depuratum interiꝰ reddūt Et quo instruit sacerdos et quilibet aliꝰ ꝙ vetba inflāmantia ad iram vel inducentia frigus malitie qua homo a bonis retrahitur. etiam si audierint referre non debent sed potius se opponere dicenti. et si referre ops puriora ea ꝛ placabiliora reportare Jtem labia sunt virtutis interpretatiue ꝓpie organa. ꝛ tales esse deberent labia sacerdotum vt scirent scripturaꝝ exponendo interpretari. Cū ergo sacerdos talis talia hēret labia vere dici posset et illud ꝑs. xliij. Diffusa est gratia in labijs tuis. Secūdo in ipsa parte auctoritatis inducte considera depositum: qz custodiunt. Sunt enī labia velut ostia oris ad custodiaz interioris cordis. Et qñ ostia domus nō bene custodiuntur aliqñ intrat hostis: qui interius habitā tem vel expoliat vel vulnerat vel occidit: sicut accidit isbosetheth. ij. Reg. iiij. Et sic etiaz plerunqz qñ homo non custodit labia sua siue linguam intrat hostis. i. peccatum: qō occidit animam. Propterea dicitur Prouer. xxj. Qui custodit os suum et linguam suam: custodit ab angustia animam suam. Tertio in parte auctoritatis inducte considera thesaurum. i. scientiam. Iste thesaurus debet in archa memorie recōdi vt non deficiat: et iterum ꝓ ferre alijs vt ꝓficiant. Dicit aūt anticlaudianus ꝙ scientia est nobilis possessio animi: q̄ distributa suscipit incrementum: ꝛ quarū dedignata possessorem: nisi publicef elabitur. Eccli. xx. Scientia inuisa ꝛ thesaurus absconditus q̄ vtilitas in vtrisqz. ꝛ Prouer. xv. Labia sapiētū disseminabunt scientiam. E

Secūdo ostenditur ī auctoritate inducta ꝙ sacerdos debet esse idoneus in sui officij executione. Quod specialiter ostenditur ex noīe sacerdotis qō scilicz est nomen officij summi ministerij dei et quanto est altius ministeriuz: tanto quoqz ministrum suū requirit magis idoneuz. Est em̄ duplex officium siue actus ipsius sacerdotis. Unus principalis respectu capitis scz christi consecrare. scz dñicum corpus: ꝛ quoad hunc actum est summus minister: qz non dependet a potestate superiori nisi diuina. Alius est actus secundarius. s. respectu membroꝝ et hoc est ꝓparare fideles ad dignā sacramenti ꝙceptionē: nō preparatione remota sicut faciūt minores ordines: quoꝝ q̄dā ꝓparant fideles ad dignā perceptionē sacramenti remouēdo ꝓhibēs scz aut excludendo malū hostem: qō ptinet ad ostiariū: aut malum angelum. i. demoniū. qō ptinet ad exorcistas. Quidā vo ad hoc ꝓparāt cōferendo aliqd dispōēs siue illuminando intellectū qō fit ꝑ lectorē: aut inflāmando affectuz. qō fit ꝑ acholytum: cereū ad excitationē deuotionis portantem. Alijvo deseruiunt circa misteriuz sacramenti. qz subdiaconus materiam accipit a populo et offert diacono: ꝛ diaconꝰ offert ea sacerdoti cōsecrandā. Sed sacerdos habet ꝓparare ad ꝙceptionem eucharistie ipsos fideles ꝓparatione propinqua scz hūgando et soluēdo. Et quod ad hunc actū potestas eius dependet a potestate superioꝛ: qz ordinatum regimen multitudinis dz ꝓcedere ab vno ꝙmuniversali rectore ꝑ multos medios gnales vsqz ad plurimos immediatos ꝛ particulares. Et ideo Vieronymꝰ dicit ꝛ habef. xcv. di. Olim idem erat presbyter qui ꝛ epūs. ꝛ anteqz diaboli instinctu ī ecclia partiuz dissidia fierent: cōi ꝙsilio ꝑbyteroꝝ ecclesie gubernabātur. postqz vo eos qs vnusqsqz baptizauerat: suos putabat nō rpi in tota orbe decretū est vt vnus de ꝑsbyteris ꝓponerek vt scilmatuz semina tollerent. Et ita epi nouerint se magis consuetudine ꝙ dispensationis dñice veritate ꝑsbyteros esse maiores. Qz igif sacerdos quoad suū principalē actū seu officium. qō est ꝑsecrare dñicum corpus est summꝰ minister dei: ideo requirit summam idoneitatem. Et in huius figurā qñ vadit ad altare ad consecrandum: spiritualibus ꝛ ꝑciosis pritur vestimentis ad significandū idoneitatē virtutis que debet eē in eo. Nā primo induit alba camisia totū corꝑ cooperiens q̄ significat mūditiaz a macula molꝝ operū: deinde ponit amictū in humeris: q̄ significat fortitudinē boneꝝ: ꝛ cingulo renes accingit: qō cōtinētiā significat corporis accipit etiam manipulum qui est quasi sudarium ad extergendā lippitudinez oculorum. i. omnem negligentiam circa diuinū ministerium. stola vo super virūqz humerum ponif ad significandū arma iusticie a dextris et a sinistris. in susceptiōe aduersoꝝ ꝛ ꝓsperoꝝ. his supaddit planeta totū ma omnium virtutū. Et propter ista dr in ꝑs. cxxxj. Sacerdotes tui induant iusticiā ꝙ

quã vt dicit pba intelligik ois virtus. ¶

Tertio ostẽdik in auctoritate allegata q̃ sacerdos dz esse perit? ꝓpter alioꝝ instructionẽ. q̃ legẽ requirẽt ex ore eius. Ubi ad nertendũ q̃ sicut dictũ est. sacerdos habet duos act?. Unũ principalẽ sup corp? xpi verũ. Et aliũ secũdariũ sup corpus xpi mysticum. Scõs aũt actus dependet a primo: ꝫ nõ ecõtrario. Et ideo alicui ad sacerdotiũ p mouent q̃bus cõmittit primus actus tm̃ scz consecrare corpus xpi: sicut religiosis q̃ bus celebratio cõmittit: sed cura aliaꝝ eis nõ cõmittit. et ex talium sacerdotum ore non requiritur ler: sed q̃ sacramenta conficiant. et ideo talib? sufficit si tantuꝫ de scia habeant q̃ ea que ad pficiendũ sacramentũ spectant rite seruare possint. alij autem ꝓmouentur ad aliuꝫ actũ qui est supra corpus xpi mysticuꝫ. Et a talium ore ppls requirit legẽ. Unde scientia legis in eis esse debet. non quidem vt sciant omnes difficiles questiones legis. quia in his debẽt ad superiores haberi recursus. sed vt sciant ea que populus debet credere ⁊ obseruare de lege. Sed ad superiores sacerdotes. s. episcopos pertinet vt etiã ea que difficultatẽ in lege facere possunt sciant: et tãto magis quãto in maiori gradu collocantur. Et ideo debent esse sic periti et iusti. vt de quoꝫ eorũ dici possit. Ter veritatis fuit i ore eius ⁊c. Mala<B.ij. Quarto ostenditur in auctoritate inducta q̃ sacerdos debet esse mund? in'conuersatione. quia angelus dñi exercituũ est. De angelo enim Dionysius dicit q̃ ẽ speculũ mundus. et ita sacerdos habere dz per mundiciã mentis et corporis aspectum puersationẽ angelicã. Acc. vſ. Uiderunt facieẽ eius tanq̃ faciẽ angeli. s. Reg. xxix. Bonus es tu sicut angelus dei. Et q̃ talis fuerit pueniet finaliter ad consortium angelorꝝ btõr: qõ est in vita eterna. Ad quã ⁊c. ¶ In funere vnius abbatis. Sermo. vij.

Lamamus ab-

c ba pater. Ro. viij. Cõiter dicit q̃ vbi sunt magni dolores ibi sunt magni clamores. sicut mulieres parientes sicut sentiũt magnos dolores, ita emittunt magnos clamores. Esa. xxvj. Que concepit cum appropinquauerit ad partum dolens clamat in doloribus suis. Quia igit ur de morte istius venerabilis patris habemus materiam magni doloris. ideireo emittim? voces eiulatus et clamores. Et sic dz in verbo ꝓpositio. Clamam? abba pater. ℟ In quibus quidẽ verbis tria aplꝰ innuit de isto patre nostro defuncto.

Primo iudicium doloris: q̃ clamamus
Secundo officius honoris quia abba?
Tertio affectuꝫ dilectionis quia pater.

Circa primũ notandũ

est q̃ holesim morte charorũꝫ suorꝝ ꝫsueuerũt eiulando clamare ad indicandũ interiorem dolores. Dolor aũt de aliquo defuncto tanto sentit acrior: quãto ille q̃ defunct? dũ viueret erat vtilior. Sed quattuor: cõiter sunt que reddũt hoẽm alijs magis vtilem. s. sapia: potẽtia: amicitia ⁊ mia. Nam sapientia facit hominem esse vtilem in consilijs potentia in auxilijs: amicitia in adnersis: miseri cordia in indigentijs. Et q̃ abbas ⁊ quilibet prelatus est persona communis: qui debet non sibi tm̃ esse vtilis ꝫ etiam multis ꝓdesse: sicut apostolus dicebat. j. Cor. x. ſion querens quod mihi vtile est: sed quod ꝑmultos. Ista predicta sũt multum ei necessaria: scz q̃ sit sapiens in consulendo: potens in defendendo. amicꝰ in auxiliando. et misericors in subueniendo. Quando igitur mouitur aliquis abbas aut prelatus qui talis fuerit merito dolere possunt ⁊ vlulare omnes. Nam possunt clamare ⁊ vlulare homines ꝛmperiti: quia perdiderunt suum consiliatorem ⁊ instructorem: possunt dolere ⁊ clamare oppressi: quia perdiderunt suum protectorem. possunt clamare ⁊ vlulare amici: quia perdiderunt suum adiutorem, possunt etiam dolere ⁊ clamare egeni. quia perdiderunt suum benefactorem. Unde Piere. xvj. Clamabãt homines ⁊ vlulabant. Sed licz in talibus tolleretur clamor doloris: est tamen magnus laudabilis clamor officij, diuini et sãcte orationis. que scz fieri debet ad deum vt animam istius patris defuncti misericorditer suscipiat: et vt lugentibus ⁊ tribulatis de morte ipsius summum auxilium et consolationem infundat. Scriptum est enim in ps. cvj. Clamauerunt ad dominum cum tribularentur: et de necessitatibus eorum liberauit eos: In quibus quidem verbis de clamoribus orationum de ipsis orationibus ostẽdit quattuor. Primo q̃ debent esse auide; et ideo dicit clamauerunt. Nam magni clamores ꝑm Aug. magna sunt desideria. vñ ps. cxviij. Clamaui in toto corde. i. in toto desiderio cordis. Scõo ostenditur q̃ debent esse alte: qz ad dominum Damascenus. Oratio est ascensio intellectus in deum ps. iiij. Ego autem ad dñm clamaui: ⁊ dñs saluauit me. Tertio ostẽdit q̃ debent esse opportune: ⁊ tunc maxime opportunũ est orare q̃n homo tribulat. et ideo dz in auctoritate inducta. cũ tribularent. ps. cxix. Ad dñm cũ tribularer. et exaudiuit me. ſ Quarto ostendit q̃ tales oſones sunt impetratiue. qz de necessitatibus ꝫoꝝ liberauit eos. ps. xxx. Saluasti de necessitatibus animam meam. ſ. Macha. ix. Clamate in celum vt liberemini. ℟

Secundo in themate

ꝫsumpto ponitur officiũ honoris: cuꝫ dz. abba. Sic enim hodie vocant prelati maiores in quibusdam religiõibus. s. abbates. Quante autem dignitatis ⁊ potestatis sit officiũ abbatis ostenditur tripliciter. Primo respectu sacramẽti ordinis. qz. s. abbates possunt tres minores ordines conferre. s. psalmistriatum ostiariatum ⁊ lectoriatum. di. lxix. ca. ſ. ⁊. ij. Et dicunt quidam q̃ hos ordines põt abbas monachis suis et alijs pleno iure sibi subiectis ꝓferre ⁊ hoc in suo monasterio: aliꝰ aũt aut ſ alio loco nõ debẽt abbates huiusmodi ordines conferre arg. lxix. di. ca. ſ. Si tñ ꝓtulerint cõferunt characterem. Et hoc est intelligẽdus de abbatibus qui sunt presbyteri ⁊ quib? imposita est man? ab epo ꝑm morẽ pficiendo? abbatuꝫ ꝑut dicitur in eodem ca. glosa tamen super idẽ decretũ dicit q̃ etiam monachos alteri? monasterij põt ordinare si iuitat? fuerit. ix. q. ij. Augdunẽſ. Sed innocentius dicit q̃ abbas exorcistatum. ⁊ acholytatũ conferre non põt nisi hoc ex priuilegio habeat. Sz aduerte q̃ ꝑm theologos psalmistat? nõ est ꝓprie ordo. s. ꝑut ordo dicitur sacramentum vocatur tamen alicubi ordo: vt. xxiij. di. psalmista. ꝑut ordo est nihil officij: qz. s. ipse psalmistatus officium quoddam est annexum ordini lectoris. Nam lector legendo excitat intellectum. sed cantando deuotionẽ affect?. Ité apparet dignitas ⁊ potestas abbatis etiã respectu episcopi ex eo ꝛex q̃ aliquãdo minus est deferendũ seu obediendum episcopo ℈ abbati, Verbi gratia, Si episcopus vellet monachum prelatũ instituere in ecclesia seculari: abbas aũt noluerit: dz monachus obedire non epo: sed abbati. xvj. q. ſ. Cum p vtilitate. ⁊ ca. Monachi. lviij. di. ca. ſ. ⁊. ij. Dicit tamen Posthieñ. q̃ si exigeret hoc vtilitas ecclesie cogendus esset abbas consentire ⁊ monachum licentiare vt in ca. p vtilitate. ⁊ hec compulsio fieret per superiorem. Item si episcopus vellet vocare monachum ad officium cubiculariatus inuito abbate non posset: quia hoc est priuilegium solius pape quemliber ad se uocare clericum vel monachuꝫ. ix. q. iij. Per principalẽ quia pape sine dubio pl? est obediendum q̃ abbati. viij. di. Que cõtra mores. xj. q. iij. Qui resistit. Ités dicũt quidã q̃ si monachus cõfessus fuerit peccata sua epo vel penitentiario eius: qõ q̃dem facere potest cum episcopus sit ordinarius singulorum qui sunt in sua dioces nisi forte in suis constitutionibus confirmatis a papa contrariũ sit expressum: vel nisi hoc ex priuilegio habeat speciali: sicut fratribus predicatorib? ꝓhibetur a papa ne peccata sua alicui confiteri presumant nisi ꝓlatis suis vel alteri fratri de prelatoꝝ licentia: nihilomin? vt dicunt etiã eo cuiu in quo potuit episcopo vel eius penitentiario confiteri tenek etiam abbati suo vel de mandato eius iterato confiteri si ꝫ precipiat. Sed in hoc cõtradicunt theologi cõmuniter quia confessionẽ semel bona fide factã ei qui potest absoluere nũc? tenetur homo reiterare nisi velit. vñ ꝑm sanctũ Thomã de aq̃no. nõ potest aliquis auctoritate cuiuscũq̃ pois compellere ad confitendũ peccatũ qõ alteri confessus est qui absoluere potuit: qz confessio sacramẽtoꝝ est quoddã sacramẽtale diuino imperio subiacens non humano. Ité apparet dignitas abbatis respectu vocabuli. qz cõuenit ei nomẽ dei patris quia abba est nomen dei patris in hebreo siue syro sermone ⁊ inuocam? eũ abba ex inspiratione spũs sancti. ꝑm illud Gal. iij. Misit deus spiritũ filij sui in corda nostra clamantẽ abba pater. i. facientẽ nos clamare. ℒ In quibus quidem verbis notantur precipue tria.

Primum est diuina processio: cum dicit misit deus spiritum filij sui.

Secundum est humana inspiratio: q̃ in nostra corda.

Tertiũ est effectiua inuocatio: qz clamã

Universidad de Deusto
Biblioteca

tem.i.clamare facientem abba pater.

Quoad primū ergo dicit q̄ missit dr̄. scz pater spūs. Nā spūssanctus ab eo mitti dr̄ a q̄ ꝓcedit. Quia missio duo ipoꝛtat. Primo habitudinē missi ad eum a quo mittit Scdo habitudinē missi ad t'mnū ad quez mittit. Sed rōne primi p hoc q̄ aliqs mittitur ostendit ꝓcessio quedā missi a mittē te. Processio aūt in diuinis ꝓsonis attēditur ꝑm originē vnius ꝓsone ab alia. Et iō solū ille ꝓsone diuine mitti dicuntur: q̄ ab alio ꝓcedunt. sicut filꝰ t spūssctūs. Pater aūt q̄ a nullo alio ꝓcedit: mitti non dicit igitur missio alicuꝰ diuine persone i impoꝛtat ꝓcessionem originis. Ab eo mitti dicit aliqua ꝓsona diuina a quo ꝑm originez ꝓcedit. sicut filꝰ q̄ a patre est genitꝰ a patre missus dicitur. ꝑm illud Jo.r. Quem pater sanctificauit t misit in mundū Gala. iiij. Misit deus filium suum ꝛc. Unde q̄ spiritussanctus a patre procedit. ꝑm illud Jo.xv. Spiritum veritatis qui a patre ꝓcedit. ideo a patre mitti dicitur. Sed quia ꝓcedit etiam a filio ꝓpter q̄d in auctoꝛitate inducta dicitur spiritus filij. s. q̄ etiā ab ipso procedit: ꝑm illud athanasij. Spiritussanctus a patre t filio non factus nec creatus nec genitus sed ꝓcedens. Quod est contra errorem nestoꝛianoꝝ t theodoꝛi t Jo.damasceni. qui dixerunt spiritū sanctum spiritum filij: sed non a filio. q̄ a nestoꝛianis fuit iste errꝛ primo introductus q̄ spiritussanctus tm̄ a patre ꝓcedit t non a filio. sicut ꝑs in quodam symbolo nestoꝛianoꝝ damnato in synodo ephesina. hinc est etiam q̄ dicitur ipse spiritussanctus ab ipso filio mitti: sicut ipse filius dixit Jo.xv. Cum venerit paraclytus quē ego mittam vobis a patre. Et q̄ etiā a patre procedit t mittitur dixit Jo.xiiij. Paraclytus autem spūssanctus quem pater ꝛc.

Secundo ꝺo in auctoꝛitate inducta ponitur humana inspiratio. cum dicitur. In coꝛda nostra. i. in mentes nostras per inuisibilem inspirationē siue per gratie sue infusionē. Uerū quia omne agens assimilat sibi passum. sicut ignis agēdo in lignū vel in ferꝝ assimilat illud sibi ipm calefactēdo t igniendo. Ideo etiam q̄n aliqua diuina persona inuisibiliter mittit ad aliquez immutandū: opꝰ q̄ fiat assimilatio illius ad ipsam diuinā personā que mittitur ad eum per aliquod gratie donū. Unde quia filius dei est verbū spirans amorē. vt Augu. dicit in.r. de trinitate: ideo q̄n ipse mittitur ad aliquē assimilat sibi intellectū eꝝ p instructionem ad cognitionem inducentem ad dilectionē sui. Et ideo dicit Augu. q̄ filius mittit cū a quocūq; cognoscitur atq; ꝓcipit. q̄ scz ꝓceptio p affectū amoꝛis que ꝓprie dr̄ sapiētia. i. sapida scientia fit: ergo q: spūssctūs amoꝛ ē siue charitas. q̄n mittit in coꝛda nr̄a assimilat sibi ea p dos nū charitatis. Et ideo apls dicit Ro.v. q̄ charitas. dei diffusa est in coꝛda nostra per spiritūsanctum qui datꝰ est nobis. Tertio quoq; in auctoꝛitate inducta ponit effectū inuocatio. quia clamantem. i. facientes clamare. i. cum affectu inuocare. abba pater. Ubi aduerte q̄ hoc quod dicit pater. ē expositiuuz eius quod dixit abba. quia abba est nomen hebꝛeum vel ꝑm aliquos nomen syꝛum. alij ꝺo dicunt est hebꝛeum et syꝛum. t idez est q̄d pater. Attribuit autez hoc nomen abbas ꝓlatis maioꝛibꝰ monachoꝝ: quia aliquid participāt de dei potestate. Nam deo patri appꝛopꝛiatur potentia. vnde t Christus dixit Marci. xiiij. Abba pater. omnia possibilia sunt tibi. et ego quia talis ꝓlatus participat aliquid de dei potestate ratiōe ꝓlationis. t ideo ꝑm regulam beati Benedicti ea q̄ sunt dispensabilia ꝑm regulam ois postra sunt in potestate abbatis. Ideo dicit abbas quasi ad similitudinem dei patris. D

Tertio ponit in thema

te assumpto affectuz dilectionis. cuz dicit pater. Quia em̄ pater est amantissimus filiorum ratione etiā charitatis qua dr̄ subditos velut filios diligere: rōnabiliter vocatur pater. Jo.xvj. Ipse enim pater amat vos. Sed aduertendum est q̄ alia ratiōe dicitur deus pater noster: t alia ratione abbas dicitur pater. Nam deus dicitur pater noster ratione creationis: quia. s. creauit nos ad imaginem t similitudinem suā quam alijs creaturis inferioꝛibus nō impressit. Unde Deutero. xxxij. Ipse est pater tuus qui possedit te t fecit t creauit te. Et ista de causa nos debem⁹ ei honoꝛez. vñ ipse dixit. Ero. xx. Honoꝛa patrem tuū. Et iste honoꝛ consistit in tribus. Primo i laude deuotione quoad ipsum deum qui dicit in ꝑo. xlix. Sacrificium laudis honorificabit me. Et ista laus non solum debet

esse in oꝛe: sed etiaz in coꝛde: ne dicat illud Esaie. xxix. Populus hic labijs me honoꝛat: coꝛ autē eoꝝ longe est a me. Jtē cōsistit in coꝛpis puritate quoad seipsum. s. Coꝛ. vj. Glorificate t poꝛtate deuz in coꝛpoꝛe vestro. Jtē in iudicij exhibitione. ꝓximā. ꝑs. xcviij. Honoꝛ regis iudiciū diligit. Jtē dei dicit pater noster ratiōe gubernationis. Sapiē. xiiij. Tu pater oīa gubernas ꝓuidētia. Et q̄uis oīa alia gubernet tū nos nobiliꝛi modo gubernat: q: alia vt seruos nos autez quasi dīos: t ideo dicitur Sap̄. xij. Tu aūt dñator: virtutis cū tranquillitate iudicas: et cū magna reuerētia disponis nos. Hac aūt ratione debemus deo tria. Primo subiectionē: scz obedientie. Nam si homo debet obedire patri carnali multomagis deo qui est pater et spūs noster. vnde Hebꝛ. xij. Patres carnis nostre eruditoꝛes habuim⁹ t reuerebamur eos. Nō multomagis obtēperabimus patri spirituū t viuemus? Scdo debemus ei imitationē. Patrē vocabis me: et post me ingredi non cessabis. Hiere. iij. Et debem⁹ ipm patrē deū in duobus imitari. Primo in mūdicia ꝓpꝛie continentie. Unde ibidē. s. Hiere. iij. Amodo voca me pater meꝰ dux virginitatis mee. Sez cūdo in mīa. Luc. vj. Estote misericoꝛdes sicut ꝛc. Tertio debemus et humiliationē vt humiliter recipiamus t poꝛtemus ipsius castigationem. Hebꝛ. xij. Quis em̄ filius quē non coꝛripit pater ꝛc. Jtez dei dicit pater noster ratiōe adoptiōis: quia alijs dedit q̄stū munuscula: nobis aūt hereditatē: q: ñ filij t heredes. heredes quidem dei coheredes autē xpi. de quo Heb. j. Quē constituit heredem vniuersoꝝ ꝛc. Et post. Ego ero illi in patrem et ipse erit mihi in filium. Et hoc autem sequit q̄ ꝓximos nostros debeamus intime diligere scz q: fratres nostri et coheredes sunt. Malach. ij. Nunquid nō pater vnus omnium nostrum? Sed iste abbas noster qui modo defunctus est quibusdaz erat pater spūali ꝓlatione. scz monachoꝝ suoꝝ. qui nunc eo subtracto dicere possunt illud Thren. v. Pupilli facti sum⁹ absq; patre. Quibusdam erat pater spiritualis affectione. sicut de quodaz dicitur. ij. Machab. xiiij. q̄ ꝓ affectu pater iudeoꝝ appellabat. Quibusdam vero erat pater beneficioꝝ collatione vt pauperibus religiosis t miserabilibus ꝑsonis eo modo quo dicit Eccli. iiij. Esto pupillis vt pater. t Job. xxix. Pater eram pauperum. Unde modo tales nō debent obliuisci eiꝰ: sed pio oīa eius oꝛare. ne forte dicat de eis illud ꝑs. lxxvij. Obliti sunt beneficioꝝ eius. Contra q̄ apls Hebꝛ. xiij. Beneficientie nolite obliuisci. Ingratis em̄ accidit illud Sapien. xvj. Ingrati spes tanq̄ hybernalis glacies tabescet et dispꝛet tanq̄ aqua supꝛacua. Sed gratis augetur in ꝓsenti gratia et in futuro gloria conferetur. Ad quam nos ꝛc.

¶ In funere vni⁹ ꝓtionis. Sermo. viij.

Enit ꝓioꝛ ad

monumentū. Jo.xx. Licz de iure naturali ille q̄ est ꝓioꝛ alio rpe. i. antiquioꝛ in etate ꝓuo debeat mori: q: q̄ō antiquaꝝ t senescit ꝓpe interitum est vt habetur Hebꝛ. viij. tñ eꝛ alijs causis frequēter contingit q̄ citius monꝝ q̄ iuuenis est q̄ q̄ antiq̄oꝛ. Et ꝺ est q̄ō figuratiue ostendit Jo.xx. Ubi ad ostēdēdū q̄ q̄ncq; q̄ iuniꝛ est citiꝰ mouitur. dicitur q̄ Johannes q̄ iuniꝛ erat ꝓioꝛ venit ad monumentū q̄ petrꝰ q̄ erat eo antiq̄oꝛ. Sed rursus ad ostendēdū oꝛdinē t debitū nature dicit etiā ibi q̄ in ipm monumentum xpi ꝓiuus Petrus q̄ Johānes intrauit. Sed quoniā iste noster defunctus q̄ modo est ad monumētū portandus ꝓtis fōgebat officio: eo scz modo q̄ hodie in q̄busdam ecclesijs ꝓlati vocantur ꝓiores: possumus etiam ꝺba ꝓposita ad ipsiꝰ monē t sepulturam transferre vr. s. de ipo dicamus. venit ꝓioꝛ ꝛc.

A In quibus quidem verbis de ipso tria principaliter describuntur.

Et primū est officij ꝓeminentia. q: ꝓioꝛ. Scd̄m est mortis ipsiꝰ instantia. q: venit.

Tertium est loci cōgruētia: quia ad monumentum.

Circa primū attēdēdū

est q̄ ꝓioꝛ t quicunq; alius ꝓlatus cui animarum cura incumbit: sicut excedit alios in dignitate t ꝓlatione: ita quoq; debet ꝓcedere in virtutum ꝓfectiōe. sicut pastoꝛ excedit gregem non solum vite gubernatione: sed etiam nature ꝓfectione. Et hoc btūs Gregoꝛius dicit in pastoꝛali. Tantus debet actionem populi actio transcendere ꝓsulis: quantū distare soleꝛ a grege ꝓto

Universidad de Deusto
Biblioteca

pastori. Oportet nāq; vt mereri tāta solli/citate studeat: quāta recti tudinis tenende necessitate cōstringit sub cuius estimatio/ne ppl'us grex vocat. Bit ergo cogitatione mūdus. actione pcipuus: discretus silentio vtilis in verbo: singulis cōpassione prior/mus: pie cūcti cōtēplatiōe suspensus bene agentibus p hūilitatem socius: contra de linquentes per zelum iustitie erectus: in/terno; curam exteriorum occupatione nō minuens: exterior; prouidentiam interio/rum sollicitudie nō relinquens. Et ita prs q; prliores siue prelati sicut sunt maiores in imperijs: ita debent esse perfectiores in donis. ℈m illud Genesis. xlix. Prior in do/nio maior in imperio. In quibus quidem ℈bis modo p̄dicto figurare acceptis: prio/ratus officiū cōmendatur ex tribus.

Primo ex preminentia dignitatis: quia prior.

Scō ex sufficiētia bonitat[: qz in donis

Tertio ex obedientia sublimitatis: quia maior in imperio.

Circa primū notandum est q; ille qui in hoc officio est prior nō dicitur prior ex tem/pore: qz non ille q̄ antiquior est etate vel re ligione semp in hoc officio ponit: sed dicit prior ex dignitate q̄si principalior et hono/rabilior sicut ō: Job. j. Post me venit vir qui ante me factus est: qui prior me erat. Sed hec attēdenda est differētia inter bo nō et malū prioē seu quēcūq; plato. Nam malus ea q̄ sunt oneris imponit subditis. Sed ea que sunt honoris et consolationis illa vult habere sibi: et imponit alijs du/ras leges et duras penitentias: et ipse p se accipit libertates et delitias. Unde de ta/libus dicit dō Mat. xxiij. Alligant one/ra grauia et importabilia et imponunt in humeros hoim: digito autem suo nolunt ea mouere. Sed bonus econtrario atten/dit illud quod habet ex de constitu. Cum oēs. vbi dicit. Qō quisq; iuris in alterum statuit: ipse debet vti eo: qz sapientis dicit auctoritas. patere legē quam ipse tuleris. Unde bonus rector et prelatus in his que onerosa et laboriosa sunt ad dandum exem plum alijs vult ipse esse prior. vt scz dicat alijs non ite sed venite. De hoc habetur fi gura. ij. Regum. xxviij. vbi dicit speculator ad dauid. Cōtēplor aīt cursum primi q̄si cursum achimaas filij sadoch. Et aīt rex. Uir bonus est. Nam achimaas interpreta/tur onus fratris. et sadoch: idest iustitie fi/lius qui scz prior currit ad onera que fra/tribus et subditis imponit. Usus bonus prela/tus et prior primus ordinat vitā suā et con/scientiā: et posteā dirigit vitam subditoꝝ. Unde ō: Eccli. xxxij. Precurre prior in do/mū tuam. i. in mentē tuā ab exterioribus sollicite redeas: et illic aduocare. i. totā in/tētionem tuam ibi cōgrega et illic lude. i. attēte cogita vt illud facias qō deo place/at et qō primū edificet et tibi lucrū paret sicut ille q̄ ludit studet placere et alios re/creare sibi lucrū cōquirere: et illic age con/ceptiones tuas. i. ibi ordina q̄liter facias bona q̄ erga alios facere cōcepisti. Scō ponit in auctoritate allegata superi? suffi/cientia bonitatis: que debet esse in prior maxime quātū ad dona q̄ necessaria sunt ad regimen alioꝝ ex hoc qō ō: in donis.

Sunt em̄ necessaria poti seu rectori vt be/ne regat precipue ista dona. de quib? apo/stolus dicit Roma. xij. Habētes donatio/nes ℈m gratiam que data est nobis diffe/rentes siue supple sit habens ministerium ecclesiasticū. i. dispositionem sacramento/rū: pretur eo ad vtilitatem fidelium in mi/nistrādo. i. ipsa sacramēta dispēsando nō simoniace sed gratuite: non pigre: sed sol/licite: nō irreuerēter: sed deuote: nō immū/de: sed pure et caste. Siue q̄ docet. i. q̄ gra/tiam docendi habet eam ad vtilitatē alio/rū erogando vt moneat. Debet em̄ illumi/nare intellectū inflāmare affectum et mo/nere ad actū. Qui exhortatur. i. qui habet gratiam exhortandi: vtatur ea etiā ad vti/litatē alioꝝ i exhortādo. Nam sīt colloquia p:ava corrumpunt bonos mores: ita bone exhortatiōes etiā simplicū hoim edificant. Qui tribuit scliz elemosynas tribuat sup/ple in simplicitate. i. simplici intentione in sua intentione vite eterne. vt nesciat sini/stra tua q̄d faciat dextera tua. Qui pest in sollicitudine supple p̄lat. sollicitudo em̄ est annera prelature et dominio. Unde tullius Quo celsior fuerso eo magis te anxiū et sol/licitū esse oportet. ij. Cor. xj. Instātia mea quotidiana sollicitudo oīum ecclesiarum Qui miseretur. idest qui opera misericor/die impendit in charitate supple hoc fa/ciat. quia hilarem datorem diligit deus. Tertio ponit i auctoritate allegata obe/dientia sublimitatis. qz maior in imperio. Notandum q̄ i ecclesiasticis officijs q̄ maior est auctoritate et potestate imperandi: ille debet esse minor in humilitate se reputan/di et in charitate seruiendi. Nam in lumi/naribus celestibus illa que videntur esse minora sunt in quātitate maiora sicut stel/le fixe videntur esse minoris quantitatis q̄m luna: et tñ sunt longe maioris. Nam mi/nima stellarum fixarum ℈m traditiones al/magrani est decies maior q̄m terra. luna aūt est vna pars de. xxxix. partib? terre. Et de his diffuse tractauī in libello de operibus vj. dierū ca. ij. videntur ergo minores pro/pter elōgationē ab aspectu nostro. Sic er/go qui maiores sunt prāte et dignitate: de/bent se minores ostēdere seruiendi humi/litate. Sic em̄ ips precepit. Mat. xx. Qui cunq; voluerit inter vos maior fieri sit ve/ster minister. Et̄. xxv. Maior seruiet mi/nori. Unde dato q̄ sit maior imperio non tamen debet cū austeritate imperare. sed cū mansuetudinis et charitatis dulcedine. vnde Ezech. xxxiij. redarguti dominus de hoc pastores israel dicens. Cum austerita/te imperabitis eis et cum potentia. et disper/se sunt oues mee. Chrysostomus. Circa vi/ram tuam esto austerus: circa aliorum be/nignus. Unde apostolus dicebat ad phi/lemonem. Audebam fiduciam habens im/perandi tibi quod ad rem pertinet. ꝓpter charitatem magis obsecro etc. B

Secundo quoq; in the

mate assumpto describit mortis instantia in eo qō dicitur venit scz ad mortem. Ubi notandum q̄ instantia mortis multū humi/liat humanā superbiam. Et ratio est quia mors annihilat oīa ex quibus homo super/bire consueuit. scz dignitates potentiarum rerum abundātiam: hominū sequelā: et re/verentiam. Exemplū huius habetur in An/tiocho Rege. de quo instante infirmitate mortis dicit scriptura. ij. Machā. ix. q̄ ce/pit ex graui superbia deductus ad agnitio/nem sui venire diuina ammonitus plaga. Ubi per plagas diuinā intellige mortis in/stantias q̄. i. mors puenit ex diuina īia que dicit Deū. ij. Jn quacūq; die comede/ris ex eo morte morieris. Dec aūt instantia mortis triplicem effectum habet.

Primus est qz est humilitatiua: qz dedu/cit hominem a sua superbia. vnde dicit pri/mo. ex graui superbia deductus.

Scōs qz est illuminatiua. i. ad agnitio/nem sui faciens hominem venire.

Tertius est correptiua. i. per admonitio/nem. vnde dicit. diuina admo. pta.

Circa primum notandum q̄ grauitas rei apparet ex casu vel descensu ipi?. Sed casus vl' descensus superbie est in ignomi/niam culpam vel in grauem penam: et ideo sequitur q̄ sit grauis culpa De ignomi/nioso casu ps: quia deus excelsos viros ꝓpter superbias permittit cadere in turpia pcā. Unde. Ro. j. dicitur q̄ philosophi ꝓpter elationem cordis traditi sunt in reprobum sensum vt faciant ea que non conueniunt. Nam sicut in syllogismis ducentibus ad impossibile quandoq; aliquis conuincitur per hoc q̄ ducitur ad inconuenies ma/gis manifestum. Ita est q̄ ad conuincen/dam superbiam hominum deus aliquos punit: permittēs cadere in peccata carna/lia: que etiam si sint minora: tñ manifesto rem turpitudinem continent. Unde Jsido/rus dicit in libro de summo bono omni vi/tio deteriorem esse superbiam seu ꝓpterea q̄ a summis p̄bis et primis assumit: seu q̄ opera iustitie et virtutis eroīt minusq; culpa eius sentit. Luxuria ō carnis tō no tabilis oībus est: qm̄ statim p se turpis est et tñ dispensante deo superbia minor est: sed qui detinet superbia et nō sentit labi in car nis luxuriā: vt per hanc humiliat? a confu sione erurgat. Ex quo ps etiā grauitas pec cati supbie. Sic em̄ medic? sapiēs in reme dium maioris morbi patit infirmum in le ioiem morbum incidere. Ita etiam pec/catū superbie grauius esse ostendit ex hoc ipso q̄ pro eis remedio deus permittit ho mines ruere in alia peccata. Prouer. xxix. Superbū sequitur humilitas. Piere. xiij. Putrescere faciā superbiā iuda. Jtē grauitas supbie facit ruere in pfundissimas pe nas. sicut patet de lucifero Esa. xiiij. Detra cta est ad inferos superbia tua. et. xxiij. Dos minus exercituū ex cogitauit hoc vt detra heret superbiam omnis glorie. Secundo ostendit in auctoritate inducta q̄ mortis instantia est illuminatiua intellect?: quia scz facit hoiem in cognitionē sui venire. fa/cit enim hominem cognoscere et suaz imbe cillitatem et suaz nuditatem et suā iniquita tem. Imbecillitatem quidem qnia scliz videt se non posse morti reāstere. vnde Ale/xander qui omniū victor fuerat cognouit se finaliter a morte esse vincendum. vñ di

Universidad de Deusto
Biblioteca

citur.j.Macb.j.q̄ alexander philippi rex macedo ⁊c. Et sequit. Post hec decidit in lectus ⁊ cognouit q̄ moreret.i.a morte vinceretur. Item facit hoiem cognoscere suā nuditatem. q̄ mors compellit hominem exire de mundo:ita vt nihil eius secum deferre possit. Eccle.v. Sicut egressus est nudus de vtero matris sue sic reuertetur ⁊ nihil afferet secum de labore suo. Miserabilis prorsus infirmitas quomodo venit sic reuertetur. Item facit hominem cognoscere suam iniquitatem: q̄ mors est quedam citatio hominis ad diuinum iudicium. q̄ statutū est homini semel mori. et post hoc iudiciū. sicut dicit Hebre. ix. et hoc cognoscimus per fidem. p̄s.cxxxix. Cognouī q̄ dominus faciet iudicium⁊. Sed ille q̄ citatur ad iudicium vt examinetur de criminibus suis cogitur recordari maleficiorum ⁊ iniquitatum que fecit ⁊ venit ad iudiciū cum timore. Sap̄.iiij. Emēdet in cogitatione peccatorum suorum. Tertio quoq̄ instantia mortis ostenditur esse correctiua.s. per admonitiones: quia admonet ad penitentiam ⁊ correctionem vitioꝝ anteq̄ homo recedat de vita ista. ⁊ ideo dicit in auctoritate allegata. diuina admo. pla. Unō deus plaga infirmitatis ⁊ timore mortis admonet peccatorem vt relicta malitia recedat ad ipsum per fidem ⁊ charitatē. vnde Sap̄.xij. Vos qui erant ex partibus corinthi. ⁊ de quibus peccāt admonet:ꝛ collo querio vt relicta malicia credant in re dñe. immo etiam ex morte alterius admonetur homo de fine suo vt cogiter quid futurum sit de se. Et ideo dr Eccle.vij. Melius est ire ad domum luctus q̄ ad domum conuiuij. In illa enī finis cunctoꝝ admonet hominū: ⁊ viuēs cogitat quid futurū sit. ℭ

Tertio in themate assumpto ponitur loci congruentia, quia ad monumētū. Monumētū enī dr quasi admonens mentem. scz non solū de memoria mortis habenda: sed etiam de penitentia peragenda. Et hoc figurate expr̄imitur in maria magdalena. de qua habet. Jo.xx. q̄ maria stabat ad monumētū foris plorās. Dū ergo fleret iclinauit se ⁊ p̄spexit in monumētū ⁊ vidit duos ī angelos albis sedētes. In quibus quidē verbis penitēs peccator de quattuor admonetur.

Et primo quidem de interiori contritione quia maria.

Secundo de exteriori confessione. quia foris plorans.

Tertio de humili satisfactione: q̄ inclinauit se ⁊ p̄sperit in monumentum.

Quarto de consolabili cōsolatione: q̄ vidit duos angelos ⁊c.

Circa primū aduertendū est q̄ interior ꝓtritio petī req̄rit tria. Primo dicie discussionē. ⁊ hoc est monumentū visitare: quia monumentū est in quo claudit corp⁹ mortuus. ⁊ ideo cōscientia significat in qua latet mortale petm: q̄ naz primo penitēs dr p diligentē discussionē visitare: ꝛ ī inueniendo ibi tenebras petōꝝ ingerūt sibi nō solum pudorem: sed etiam horrorem. Ubi dicitur Jo.xx. q̄ maria magdalena que penitentem significat venit mane cū adhuc tenebre essent ad monumentū. Ad monumentum ergo visitandum. i. ad discutiendum conscientiā suam mane. i. sollicite venit. quia vsq̄ ad sero senecturis vel nocte mortis conuerti minime distulit. ꝛ adhuc ibi erant tenebre petōrum que ingerūt sui displicentiam ⁊ dolorem: ita vt dicere debeat illud Tobie. v. Quale gaudium mihi erit qui in tenebris sedeo ⁊c. Secundo cōtritio interior requirit culpe abominationem petī que ꝓuocat ad vomitum confessionis. ⁊ hoc est de ratione contritionis. ſ. peccati abominatio cum amaritudine cordis ⁊ cuꝫ ꝓposito cōfitendi. vñ dr Thren. ū. Magna est velut mare contritio tua.

Tertio requirit contritio pnīe ꝓtinuationē. Et hoc ostendit in auctoritate allegata maria q̄ stabat. nā ceteris recedentibꝰ nō recessit a monumento. ⁊ sic nō dꝫ hō a pnīe dolore recedere toto tpe vite sue. Et ideo dicit beat⁹ Aug. Dolor in pnīa cōtinue cruciatur. Sed aduertendum est q̄ duplex est pnīa. ſ. exterior et interior. Interior q̄dē est qua quis dolet de petō cōmisso. Et talis pnīa debet durare vsq̄ ad finem vite. semp enī dr̄ debet homini displicere q̄ peccauit. si enim homini placeret peccasse: iam ex hoc ipso petm incurreret: ⁊ fructum vemie perderet Displicentia autem dolorem causat in eo qui est susceptiꝫ doloris qualis est homo in hac vita. Post hanc autem vitam sancti non sunt susceptiui doloris. vnde displicebunt eis peccata preterita sine omni tristicia. secundū illud Esaie. lxv. Obliuioni tradite sunt angustie priores

Penitētia ꝺo exterior est q̄ q̄s exteriora signa doloris ondit: ⁊ verbotenꝰ petā sua cōfitet sacerdoti absoluēdi: ⁊ iurta eiꝰ arbitriū satisfacit. Et talis pnīa nō opꝫ q̄ duret vsq̄ ad finē vite: sed vsq̄ ad determinatū tēpus ſm mēsurā petī. sed iterū notandū q̄ si considerek penitētia quātū ad actū: sic impossibile est q̄ homo continue peniteat. Nā necesse est q̄ actꝰ penitentie siue interior siue exterior interpoletur ad minꝰ somno ⁊ aliis q̄ ad necessitates corporis ptinent. Si ꝺo considerek quātum ad habitū: sic opꝫ q̄ homo cōtinue peniteat: ⁊ quātū ad ꝺ q̄ hō nunq̄ cōtrariū penitētie faciat p q̄ō habitualis dispositio penitētis rollak: ⁊ quātū ad hoc hō debꝫ in p posito gerere q̄ semp sibi pterita petā displiceāt. Eccli.ij. Sta ī iusticia. scz penitentie ⁊ timore. scz cadendi. Secꝺo admonet penitēs in supradicta figura magdal. de exteriori cōfessione. q̄ stabat foris plorās Nā quādo solꝫ in corde cōteritur adhuc penitēs quasi intus latet: sed dū sacerdoti confitetur quasi foris pdit. Voc videtur innuisse rps quādo venit ad monumētum lazari ⁊ clamauit. lazare veni foras ⁊ statim pdijt q̄ ⁊c. Dicit eis iesus. Soluite et finite abire. Ubi p̄mo figurate premittit cōfessionis inspiratio in eo q̄ clamauit ie sus lazare veni foras. Secꝺo sequit inspirati confessio. q̄ statim prodijt qui fuerat mortuꝰ. Deinde innuitur confessi absolutio quia dixit eis soluite ⁊c. Sed q̄ confessio debꝫ esse lachrymosa dicit de Maria q̄ stabat foris plorās. Nā lachrymę cōfitētis que prodeūt p foramina oculorum sunt signa interioris tristicie petōrū. Unde Dicre. xlviij. Plorās ascendet in fletu qui in descensu oronaim: q̄ interꝑtatur iusticie vel foramē meroris: hostes vlulatum cōtritiōis audierūt. Tertio admonet penitēs in supradicta figura magda: de hūilitate satisfactionis: cū dr. q̄ inclinauit se ⁊ p̄sperit in monumētū. Dicit q̄ camelus q̄n dꝫ onus suscipere sup se inclinat se genuflectēdo. Sic penitēs dꝫ inclinare. i. humiliare se ad suscipiēdū onus penitētie siue satisfactionis. p̄s. cxviij. Inclinaui cor meū ad faciēdas iustificationes tuas. i. ꝓpter satisfactoria quibꝰ hō iustificat a peccato. Debet etiā p̄spicere ad monumētuꝫ idest ad cōscientiā vtrū sit ibi mortuus. i. aliq̄ petm mortale de quo ꝓpter obliuionē nō fuerit confessus: vel quo nō sit purgatus p satisfactionē. vnde cōscientie dicit illō Esa. xlvij. Ad te inclinabūtur teq̄ p̄spiciat. Quarto in supradicta figura agitur de remissionis restatione: cū dr. q̄ vidit duos angelos ⁊c. Isti duo angeli qui fuerūt testes resurrectionis xp̄i: significāt duas puritates q̄ ostendūt resurrectiones penitētis a mortalibus petīs. Una est respectu ꝓteriti. sicut est non habere remorsum cōscientie de aliq̄ petō ꝓterito. sicut dicebat Apls. ſ. Cor. iij. Nihil mihi cōscius sum. Secꝺa est respectu futuri. scz non amplius peccare de cetero. Uel significant isti duo angeli vigorē resistendi de cetero malo: ⁊ feruorē p̄ficiēdi in bono Lu.xxiij. Uenerūt dicētes se visionē ageloꝝ vidisse q̄ dicūt eū viuere. Et hi dicunt sedere ī albis. q̄ nō nisi vbi sūt pecate ⁊ mūde cōscie resurgunt Act. ſ. Duo viri astiterūt iurta illos ī vestib⁹ albis. Ut ꝑannūciant resurrectionē a morte culpe ad vitā gr̄e p quaz peruenit ad vitā glorie. Ad quā ⁊c.

℣ In funere vni⁹ abbatisse. Sermo. ix.

Ater mirabilis

m ⁊ bonorum memoria digna ij. Macb.vij. Sicut plati monachoꝝ maiores cōmuniter vocantur abbates. i. p̄fes rōe gubernatiōis. alicubi ꝺo vocant priores rōe platiōis. Sic ēt ⁊monialiū prelate p̄nt eadē rōe dici mr̄es vel etiā p̄otisse. Jnt q̄ aliq̄n inuenīt aliq̄ q̄ ita religiose viuūt ⁊ ita laudabiliꝫ p̄sunt q̄ reddūt se ⁊ ī vita admirabiles: ⁊ ēt p⁹ morte mēoriabiles. Et iō de q̄ls ratiōi pōt p⁹ morte ei⁹ p poni vbū ꝓpositū. q̄ō ait. mat mirabilis supple fuit: ⁊ bonoꝝ memoria digna. Ā Jn quib⁹ quidē verbis describunt tria.

Primū ē cōitas platiōis. ꝓpt quā ꝺr mr̄.

Secōm est honestas ꝙuersatiōis: ꝓpter quā vocatur mirabilis.

Tertiuꝫ est cōmunitas recordatiōis: q̄ bonorum memoria digna.

Circa primū notandum est q̄ ista abbatissa vel prioꝛissa potest dici vere fuisse vt mat subditaꝝ suaꝝ que circa eas extitit affectuosa argumētosa studiosa ꝺuosa ⁊ religiosa. Et tal potuit dicere illō Eccli.xxiij. Ego mr̄ pulchre dilectionis ⁊ tionis ⁊ agnitiōis ⁊ scē spei: ī me gr̄a

Universidad de Deusto
Biblioteca

oīs vite. Jn eo eīi q̄ ō: mater pulchre dilectiōis: ostēdit quō fuit affectuosa: in eo ꝙ timoris ostēdit quō fuit argumentosa q: timo: facit hoīem sollicitū ⁊ argumētosum: ſ in eo q̄ agnitionis ostendit quō studiosa: ⁊ in eo q̄ ſctē ſpei ostēditur quō ſtuosa: q: ſicut boīes victoſi habēt ſpē vanam ita virtuoſi habent ſpem ſctām. Sed q: ſn ea etiaz fuit gratia oīs vite ostēditur q̄ ita fuit religiosa vt esset oībus alijs exemplū bene viuēdi. Vel possum⁹ etiā dicere q̄ in primo cōmēdat de charitate: in ſecūdo de hūilitate: ſ tertio de sagacitate: in quarto de ſecuritate: in quinto ꝺo de communitate. Cōmendatur ergo pmo in matre ſpūali ſcz in abbatissa vel priorissa affectus charitatis. Nā ſicut dilectio carnalis est dilectio turpis ⁊ immūda: ita dilectio ſpūalis ſcz charitatis est dilectio mūda ⁊ pulchra. vñ btūs Augu. dicit in regula ſua. Non autē carnalis: ſed ſpūalis inter vos debz esse dilectio. Dicit ergo abbatissa esse vt mater q̄ diligit sorores suas misericorditer: ſcz quādo cōpatitur earuz afflictionib⁹ subuenit earū defectibus: et piam ⁊ discretā correctionē adhibet earū exceſſib⁹. Talis ergo ꝺe dicit cuilibet subditarū suarū illud Eſa. xlix. Nūquid obliuiſci potest mater infantē ſuū vt nō miſereatur filij vteri ſui. Et ſi illa oblita fuerit ego nō obliuiſcar tui. Sed tūc ō: abbatissa esse mater dilectiōis: q̄ diligit verace⁊ iter. i. nō ſimulate ⁊ ficte. Cum eīi amare aliquē ſit bonū velle alicui: illuz dicit aliquis vere diligere, cuiꝰ bonū appetit ⁊ intendit. Unde quādo quis primū ſe amare ostendit, tamē er ipſa dilectione non illius bonū. ſed ſuū propriū intendit et appetit. ſicut est in amicitia vtili ⁊ delectabili. manifeſtū est q̄ ſeipm quilē ꝺe ⁊ priorē ipm nō ꝺe ſed ſimulate diligit. Sed quādo ꝺe priorē diligit etiā ſuū ꝓpriuz damnū propter illius vtilitatem negliget apl⁹. ſ. Corinth. x. Nō querens q̄ mihi vtile est. ſed q̄ multis proſit. Tales sunt abbatiſſe que pro ſororū cōſolatione ſuſtinent afflictionē ⁊ laborant ꝓ eaꝝ quiete: ⁊ penuriam ſuſtinent vt alie abundent. Talis ergo dilectio est de qua dicitur Ro. xij. Dilectio ſine ſimulatione. Sed tūc est abbatiſſa mater dilectionis pulchre quando diligit fructuoſe, ſcz quando ita afficitur ad cōuentum ⁊ ita regit ipſum q̄ facit abūdare in fructibus ſiue bonis ſpiritualib⁹ ⁊ tēporalibus. Sed de ſpiritualibus debet curare p ſe: de tēporalibus ꝺo quaſi per accidens ⁊ etiā moderate. ⁊ tūc dicere poterit illud p̄s. xlix. Pulchritudo agri mecū est. Naz pulchritudo agri est in abūdātia ſegetū ⁊ fructuū. Et tūc est abūdātia ⁊ ſpūaliū et tēporaliū in monaſterio q̄n bñ facit ſeruare ea q̄ religionis sūt. Scō in auctoritate Eccli allegata cōmēdatur abbatiſſa de hūilitate. q: ō: mater timoris. Timor enim dñi multum humiliat mentē. Debent autē sorores ꝓpter timorē dei abbatiſſam reuereri tanq̄ ſuperiorē dei abbatiſſam ꝓpter timorē dei debz se reputare oībus inferiorem. ſicut etiam ſctūs Auguſt. dicit. in regula ſuz ſubditis de prelato. Honore cotā vobis p. ⁊c. Eph. v. Subiecti inuicem in timore xpi. Considerans etiā. p̄latus vel prelata q̄ debz coram ſummo iudice de ſuis ſubditis reddere rationē multū timere debet et ſollicitus esse de eis. Job. xxiij. Considerās eīi tumore ſollicitor. Unde prelatis dicitur illud ij. Paral. xix. Sit timor dñi vobiſcuꝫ ⁊ cum diligentia cuncta facite. Tertio cōmendatur de ſtudioſitate ſiue ſagacitate. in eo q̄ ō: mater agnitiōis: q: eīi abbatiſſa habet de ſoroībus ſue cure cōmiſſis iudicare: ⁊ pb⁹ dicit q̄ vnuſquiſq; bene iudicat que cognoſcit ⁊ horum verus est iudex: oportet eā ſtudioſe ⁊ ſagaciter ipſarum sororum ſuarū actus et vitam cognoſcere. Et ideo dicitur ei Prouerbioꝝ. xxvij. Diligenter agnoſce vultum pecoris tui. Quarta commēdatio matris ſpiritualis abbatiſſe vel prioriſſe debet esse de ſecuritate. ⁊ ideo dicitur esse mater ſctē ſpei. Spes eīi ſctā: idest ſancita ⁊ firma est ſpes que ponitur in deum. Nā illa ſpes que ponitur in hominibus nō est firma: q: ſicut ō: Prouerbiorū. xj. Mortuo homie impio nulla erit vltra ſpes. ⁊ expectatio ſollicitoꝝ peribit. Et bene dicit hoīe impio. quia de iuſto et ſctō viro bene potest hoc ſperare etiā post mortez. Unde beatus Dominicus mortēs pmiſit fratribus ſuis lugētibus q̄ eſſet eis vtilior post mortem q̄ fuiſſet hic viuens. Et ideo in officio ſuo cantatur de ipſo ſic. Oſpem noſtram quaꝝ dediſti: mortē ⁊ ſo hora te flentibus: duz post mortes promiſiſti: re ꝓfuturū fratribus. Imple pater qō dixiſti: nos tuis iunguos pcibus. Unde

hī ſctī post mortē nō a ſe: ſed a deo habent q̄ nobis possūt auxiliari post mortē ſuam ſō ponere ſpez in eoꝝ auxilio non est ponere ſpem in hoſe: ſed potiꝰ in deo a quo nobis impetrat auxiliū. Jtē non ē firma aut valida ſpes q̄ habeī in bonis tpalib⁹: tum q: deficiunt. tuꝫ q: decipiunt. Eccli. xxxiij. Vana spes ⁊ mendaciū viro inſenſato. iij. Reg. xvij. Ecce speras in baculo arundineo cōfracto: talis baculꝰ est mundus. Sola ē firma spes est q̄ ponitur in deo. q: ſicut ō: Eccli. ij. Nullus ſperauit in illo ⁊ confuſus est. Unde illa est iſta ſctā ſpes que dat ſecuritatem in omni pugna. Propter qō dicit ſ. Macb. ij. Oēs qui ſperāt in eū non infirmātur. q: er infirmitate corporis non deficiūt ab infirmitate animi ſiue in angustia aduerſitatis ⁊ afflictionis. Jeremi. xvij. Spes mea tu in die afflictionis. ſiue cuiuſcūq; doloris ⁊ penalitatis. Rom. xij. Spe gaudētes: in tribulatione patientes. Item hec est ſpes que ſecurat in oī indigentia. Job. v. Et erit egeno ſpes. p̄s. cxliij. Oculi oīm in te ſperant dñe. ⁊ tu das eſcaz illis ⁊c. Eſa. xxv. Factus est fortitudo pauperuz fortitudo egeno in tribulatione ſua: ſpes a turbine vmbraculum ab eſtu. Quinta commendatio matris ſpūalis est de vite cōmunitate ⁊ de religioſitate: quia fuit in ea grā oīs vite ſcz actiue ⁊ contēplatiue. vel q: ei⁹ vita debet esse oībus ⁊ exēplaris. ita vt poſſint sorores dicere. in vita tua viuimus. i. exemplū vite habemus. vel posset illa dicere. Jn me oīs gratia vite. q: in oī vita ſua perſeuerasset in gratia dei. Et tales sunt q̄ ſemp viuunt ſine conſcientia peti mortalis. Job. xxvij. Donec deficiam non recedā ab innocentia mea: ⁊ iuſtificationem meā quā cepi tenere nō deſerā. nec⁊ etiam reprehendit me cor meū in oī vita mea. De hac perſeuerantia hortabantur paulus ⁊ barnabas fideles Act. xiij. Loquētes ſuadebant eis vt permanerent in gra dei. B

Secūdū quod deſcribitur

ſ themate aſſumpto est honeſtas conuerſationis: que tanta esse debet vt poſſit dici mirabilis. Valde enim mirabilis pōt dici mulier: q̄ non obstāte fragilitate ſcz: in terra poſita angelicā vitā ducit. Nam in carne ꝓter carnē viuere: angelicum est non humanum ſicut Piero. dicit. Valde eīi mirabile videret q̄ ignis exiſtens in aq̄ non extingueret: ſed p̄naleret ipſi aque. Aqua est caro noſtra ſiue ipſius concupiſcentia: q̄ incontinens ⁊ fluxibilis est: ſed ſi ignis diuini amoris intārū in hac aqua preualeat vt ipſam carnem virginem ⁊ continentem ſemper manere faciat: certe hoc est valde mirabile. Sapien. xvj. Quod enim mirabile erat in aqua plus ignis valebat.

Jn quib⁹ quidē ꝺbis describunt tria.

Primo laus ea ſtitatis: quia quod mirabile erat.

Scōo fluxus carnalitatis: ſcz in aqua: Tertio virtus charitatis: quia plus ignis valebat.

Circa primū attēdendū ē q̄ valde mirabilis diceret illa virtus q̄ de corpore faceret ſpīm: ⁊ de terra faceret celū. Et talis profecto est virtus cōtinētie ⁊ caſtitatis. Nam facit de corpe ſpīritū. q: abſtinentia a nuptijs angelorum est imitatio. ſicut dicit Damaſcenus. Unde etiā domin⁹ dixit q̄ in reſurrectione q̄n nec⁊ nubēt nec⁊ nubentur erunt ſicut angeli dei. Et iō ō: tunc corpus ſpūale. Item virtus cōtinentie est q̄ facit de terra celum hoc est qua terra corpis corrumpitur: q̄ per incorruptionem contientie efficitur celeſtis. vnde ⁊ celebratus vocatur. Celū eīi duo habet. Primum q̄ non est ponderabile: eo q̄ ꝑs pbm nō fit graue nec⁊ leue. Scōm q: est incorruptibile. Et iſta duo quodammodo competunt virturi continentie. Unde de primo dicitur Eccli. xxvj. Omnis ponderatio nō est digna continentis aīe. De ſcōo dicitur Sapien. vj. Jncorruptio facit esſe proximuz deo. Quidā pbus cum paraſſet ſe ad peccandum cū muliere cōtinuit ſe dicens. Erubeſce celum intrare cenū. quaſi diceret. p continentiam eo vt celum: p luxuriam efficeris vt cenum Sic ergo ptz q̄ ꝓpter honeſtates pōt mulier dici mirabilis. Viere. v. Stupor ⁊ mirabilia facta sunt in terra. Stupor propter ſexus fragilitatem: ſcz mulieris: ſed mirabilia propter incontinentie difficultatem: qua frequentius impugnatur. Nam ſicut dicit. Inter cetera chriſtianoruꝫ certamina duriora sunt prelia caſtitatis: vbi frequēs pugna ⁊ rara victoria. Facta sunt in terra: idest in carne humana terreſtri ⁊ corruptibili. Tertio in auctoritate allegata deſcribitur fluxus carnalitatis ſcz ī aqua. Aqua enim propter ſui liquiditatem fluxibilis ⁊ labilis est. Et ſic caro noſtra ha-

Universidad de Deusto
Biblioteca

bet ad turibilitatē ⁊ labilitatem nature: quia oēs ꝺm carnem morimur. ⁊ q̄si aque diffluimus, q̄ non reuertimur. vt ꝺ. ij. Reg. xiiij. Habet etiam sup hoc caro nostra fluxibilitatē concupiscentie. Propter quā dixit Jacob filio suo Rubē Gen. xlix. Effusus es sicut aqua non crescas: q; ascendisti cubile patris tui ⁊ maculasti stratus ei⁹. Sed ⁊ includenda ē hec aq̄ ⁊ coartanda: ne dānose labat infra limites aluei. i. matrimonij. vel ⁊ vase religionis. Concedit enī, matrimoniū ne deficiat genus humanū: ⁊ ne effluat concupiscētie aq̄ p alios modos illicitos luxurie: quib⁹ aīe salus subuertit. Job. xij. Si contriuerit aquas ois siccabūtur. quia si oēs essent cōtinentes omnino deficeret natura humana ⁊ si emiseris eas. vt scilz ꝑ libito exerceant carnales concupiscentie. subuertēt terrā. i. aīe fructū ⁊ salutē. ℰ Tertio in predicta auctoritate allegata describitur virtus charitatis. quia plus ignis valebat supple ꝑ aqua. Et hoc ē quādo in homine continente amor charitatis superat amorem carnalitatis: ⁊ amor spiritualis vincit amorem carnalez. Sapie. xvj. Jn aqua scz concupiscentie sup⁹a ⁊utē scz nature carnis ignis scilt et diuini amoris ardebat. Eccli. xxxviij. Vapor ignis. i. feruor diuini amoris vret carnes: idest carnalitates. Assimilatur ergo charitas igni. Primo propter formalitatem: q; ignis inter cetera elementa est maxime formalis: multū enī habet de forma ⁊ parum de materia. Et sic amor charitatis quos replet facit habere modicum de affectu materialium siue rerum ꝓ aliū rerum ⁊ plurimum de appetitu forma liū: idest spiritualiū bonoꝝ. vt iam non carnalia carnaliter ꝛ ꝛ spiritualia spiritualiter diligant. Distinguit enī bn⁹ Bernar. quattuor modos diligendi. scz diligere carnē carnaliter: spiritū canaliter: carnem spiritualiter: ⁊ spiritū spiritualiter. Utrunq; aūt istoꝝ vltimorum modorum pertinet ad amorem charitatis. Ezech. xv. Utraq; partem scz carnis ⁊ spiritus consumpsit ignis scz diuini amoris. quia quando et caro et spiritus spiritualiter diliguntur. quicquid est in vtraq; vitiosum consumitur ⁊ purgatur. Gregorius. Tanto amplius peccati rubigo ꝙsumitur: quanto peccatoris cor magno charitatis igne crematur. D

Tertio in themate assumpto describitur de matre spirituali. ij

abbatissa: vel priorissa congruitas recordationis: quia bn⁹ memoria digna. Ubi aduertendus est ꝙ er duplici parte memoris siue memoratio alicui⁹ persone pōt esse appreciabilis. Primo er parte memorantium puta: si fit in memoria bonoꝝ viroꝝ: quia esse in memoria maloꝝ hoim non est appetibile vel appetibile: q; eoꝝ testimonium siue laus ponius est ad diminutionē q̄ ad augmentationes bone opinionis ⁊ fame. Et iō Seneca dic. Tantum sit si laueris a turpibus: q̄ si laueris ob turpia. Voles em̄ mali sicut mendaces ⁊ superbi ⁊ dolosi: potius laudant ⁊ cōmemorant malos q̄ iustos ⁊ bonos ⁊ sapientes: ⁊ potius mala q̄ bona. Unō Eccli. xv. post q̄ locutus est sapiens de sapientia ⁊ iustitia subdit. Vomines stulti nō videbūt eam. Longe enim abest a superbia ⁊ dolo. Viri mendaces non erunt ergo illius memores. Est ergo appreciabilis trā memoria bonoꝝ: q; maloꝝ commemoratio ⁊ laus infidelis ⁊ peruersa est, q; de malo dicunt bonū: ⁊ de bono malum. Uñ Esa. v. Ue qui dicitis malū bonū ⁊ bonum malū ponentes tenebras lucē ⁊ lucē tenebras, ponentes amarū in dulce ⁊ dulce in amarū. Item bonoꝝ memoria est magis vtilis defūctis q̄ memoria maloꝝ. q̄s boni habentes memoriam de persona defuncta orant ꝓ ea. ⁊ oratio boni viri plus valet defuncto q̄ oratio petōris. q; magis est gratie impetratiua. Prouerbiorum. xij. Qui bonus est hauriet sibi gratiam a dño. Secō est appreciabilis memoria ex parte memorabilium: puta si habeatur memoria de his que sunt memoratu digna. Et ideo vt ostentatur abbatisse memoria ex ea parte esse laudabilis: dicitur ꝙ bonorum est memoria digna. ℰ Ubi aduertendum ꝙ apud antiquos illud quo maxime reputabatur homīes digni memoria erat quando viriliter ⁊ strenue se habebant in bellis magnam victoriaz consecuti. vnde talibus reddebatur honor triumphi. De quo honore refert Valerius maximus libro ij. cando capitulo. iij. ꝙ lege cautū est ne q̄s triumphet nisi quinq; milia hostium vna acie occidisset. Et talibus ad perpetuam memoriā fiebat arcus triumphalis in quo eorū victoria figuris ⁊ imaginibus representabatur. Unde etiā de Saul post victoriam habitam de Amalech dicitur. j. Re.

gum. xv. ꝙ nunciatuz est samueli ꝙ venisset saul in carmelū ⁊ erexisset sibi fornicem triumphalē. i. in memoriaz victorie habite Sic ergo ⁊ ecclia xpi reddunt hoies digni memoria ꝓpter victoriam triplicis belli. Aut q; vicerūt bellū carnis per castitatem siue virginitatē. Unde Sap. iij. O q̄ pulchra est casta generatio cum claritate ꝛc. Aut reddātur digni memoria qui vicerūt bellū mundi. Bellū aūt mundi nunc qui ꝓspera eius contēsit ⁊ aduersa nō pertimescit vincit, sicut ō de Moyse. Debit. xj. ꝙ negauit se filium esse filie pharaonis ecce ꝙ ꝓspera contempsit. Et sequif. magis eligens affligi cū pplo dei q̄ tpalis peti hr̄e tocūditate. ecce ꝙ aduersa non timuit, et ideo dignus memoria fuit. vñ de eo Eccli. xlv. ō. Dilectus deo ⁊ hominibus moyses cui⁹ memoria in benedictiōe est. Aut sunt digni memoria: q; vicerunt bellum diaboli. Nam si memoria reputantur digni qui vicerunt homines multo profecto digniores sunt hi qui vicerūt demones. Et ratio est q̄a quāto fortior ⁊ difficilior est pugna tanto glorioſior ⁊ memorabilior est victoria: sed longe difficilior est pugna demonū q̄ hominum. Tribus em̄ modis bella' vincuntur: scz potentia: astutia: ⁊ perseuerantia: quia qui pl⁹ potest sufferre ⁊ continua de guerram ille vincit. Et de his trib⁹ exemplis multa patent tam in diuinis scripturis q̄ etiam in aliis hystoriis. Sed in his tribus demones excedunt quasi incomparabiliter hoies. Primo in potentia naturali: quia vt dicit de diabolo Job. xlj. Non est super terram potestas que equiparetur ei. Item in astutia intellectuali et experimentali: quia vt dicitur Gen. iij. Serpens in quo significabatur diabolus erat callidior cūctis animantibus terre. Tertio in instantia pugne continua ⁊ incessabili. quia cum ipse sit trā spiritus non grauat carne vt aliq̄n impediatur aut morbo aut morte aut cibo: aut somno: aut aliq̄ simili. Unde non est nobis colluctatio aduersus carnem et sanguinem: sed aduersus princ. ꝛc vt dicit apostolus Eph. vj. Et ideo a principio humani generis vsq; ad finem mundi nos impugnare non cessat. Sed habemus auxilium dei contra eos ⁊ vincere possumus quia deus pater sua potētia nos corroborat ne ab eoꝝ viribus supemur. filiꝰ dei sua sapientia nos illuminat: ne eorum insidijs capiamur: et spūs sactus sua gratia nos sustentat ne pugne assiduitate vincamur. Unde etiam qui talibus confortati auxilijs demones vincūt. multomagis memoria digni sunt q̄ illi qui quoscunq; homines vicerunt. Et ideo figura huius victorie atq; memorie fuit Judas machabeus de quo dicitur. j. Mach. iij. ꝙ repulsi sunt inimici eius pre timore eius: ⁊ omnes operarij iniquitatis cōturbati sunt et directa est sal⁹ in manu eius et exercebabat reges multos et letificabat iacobi i opib⁹ suis ⁊ in seculum memoria eius in benedictione. scz illa qua dicef Mar. xxv. Uenite benedicti patris mei possidete paratum vobis regnum ꝛc. Ad quam nos. ꝛc.

¶ Jn funere vnius religiosi. Sermo. x.

Actus est obe-

f diēs vsq; ad mortē Phil. ij. Sicut dicit. ex de reg. ⁊ traseuntib⁹ ad religionē c. potrectum ⁊. c. ex parte. Habitus non facit monachum: sed pfessio regularis. ⁊ intelligit de habitu sine professione. sed sola pfessio naturalis sumpta monachum facit ⁊ solennizat votū: vt dicit ibi glosa. Cōmunis autem forma regularis pfessionis est ꝓmittere obedientiā vsq; ad mortem. ⁊ illa forma est sumpta ab exēplo dñi iesu xpi: q̄ ꝓ nobis vt dicit verbum ꝓpositum factus est obediēs vsq; ad mortem. Et q; illud exemplum xpi sequi isse noster frater defunctus non solum verbo in sua pfessione promisit: sed etiā efficaciter i suo ope adimpleuit laudabiliter: pōt dici de eo ꝙ fact⁹ est obediens ꝛc. ℰ Jn quibus quidē verbis tria describuntur.

Primum est inchoatio conuersationis spiritualis in eo ꝙ dicit: factus est.

Secundum est executio pfessionis regularis: quia obediens.

Tertium est limitatio corruptionis naturalis: quia vsq; ad mortes.

Circa primū attēdēduz

est ꝙ homo dicitur factus non simpliciter sed ꝑm quid q̄n mutauit statū: sicut dicim⁹ ꝙ fact⁹ est episcopus: vel ꝙ fact⁹ est miles religiōis: factus est quodāmodo nouus hō q; assumpsit nouū modū viuēdi vt efficiat magis amic⁹ dei. Ex em̄ hō etiam in statu

Universidad de Deusto
Biblioteca

seculari possit deo placere: tñ in vita regulari potest ꝛ ds magis deū diligere. Ūñ ad talē referri potest qđ ỏr Sap. iiij. Placens deo factus est dilectus: ꝛ viuens inter peccatores translatus est. In quibus quidē verbis notat triplex studium ad qđ intempore debet bonus religiosus.

Primū est respectu dei. s. vt eius gratiā habeat. et hoc notat. cum ỏr. placēs deo factus est dilectus.

Scōm est respectu primi spāliter respectu pcōz: vt inter eos innocenter viuat. et ideo subditur. viuens inter pctōres: qz est maioris laudis. s. inter malos bene viuere

Tertiū est respectu sui. vt scz ad gloriā transeat: quia translatus est.

Circa primū aduertendū est ꝙ tunc dicitur aliq̄s habere gratiā alicui? qñ factus suum placet illi. ꝛ ad hoc sequit ꝙ etiaꝫ ab eo diligat: qz hō nō diligit niſi ea q̄ placent sibi. Et ita diuina gra qñ est in religioso vel in alio hoīe facit duo. Primum qz facit ipsum deo placitū. Scōm a deo dilectum. Propter primuꝫ dicit. placens deo. Ubi aduertendum ꝙ si aliquis miles esset factus de curia regis francie: et ipse plus esset solicit? de negocijs regis hyspanie ꝙ de negocijs dñi sui. non esset verus miles nec̄ dño suo placeret. Quilibet aūt xp̄ianus est vn̄miles de curia xp̄i. ꝛ tñ multi eorum plus curant et solliciti sunt de negocijs mūdi vl carnis vel diaboli ꝙ de seruitio xp̄i. vnde plura sustinent p mūdo vel p corpore suo vel p implendis tentationibus diaboli ꝙ p mandato vel seruitio xp̄i. Ūñ contra tales dicit apls. ij. Timor. ij. Nemo militans deo implicat se negocijs secularibus vt ei placeat ꝛc. glosa. i. donauit. vnde quia precipue clerici et religioſi donauerunt se milicie xp̄i: ideo specialiter eis interdicta est negociatio secularis: qz scz nimis animuꝫ implicat ꝛ retrahit a diuinis quib?. s. ipſi sunt specialiter deputati. Sed aduertendum est hic ꝙ sunt quedā secularia negocia que ex sui natura sunt in honesta. sicut sunt oia q̄ sine pctō exerceri non possunt. vt contractus vsurarus: simonie et similes. Et ista oibus sunt prohibita indistincte tam laicis ꝙ clericis cuiuscunq̄ sint conditionis vel etatis: dum modo sint doli capaces. xiij. q. iij. Nec hoc pretereundū. s. q. s. Reperiūtur in fine. di. lxxviij. Fornicari. ex de delictis puerorum. c. pueris. Alia plura sunt que non sunt honesta ex sui natura. vt emptio. venditio: locatio: conductio: et similes contractus: et etiaꝫ exercitiuꝫ artiū mechanicarum vt artis textorie: sutorie ꝛ similium que necessaria sunt vsui humano. Et ista concessa sunt laicis dummodo fiāt cum debitis circunstantijs: scz ex debita causa. s. vt nō fiāt ex intentione corrupta. s. ppter cupiditatem vel alium finem malum. Sed fiant vt ipſi possint de suo labore sibi ꝛ sue familie puidere in necessarijs. Item vt possint hospitalitates tenere ꝛ cetera mie opera exercere. di. lxxxvj. Non satis. xj. q. j. Sicut ergo Item si fiant congruo tpe. scz vt non fiant tpe festiuo ꝛ feriato: qz tunc non est vacandum nisi orationibus ꝛ diuinis officijs et alijs operibus spiritualib? ꝛ ab omni seruili ope est cessādū. Jtē si fiant in decēti loco Naz aliquis locus est indecens ad talia negocia ppter ipſi? loci sanctitatē sicut ecclesia. que teste veritate non debet esse locus negociationis: sed orationis. Ūñ ipse eicit inde vendentes ꝛ emētes. Jtez cimiteria ꝛ claustra ecclesiaꝝ non debēt esse loca negociatiōis. Aliquis ỏ locus est indecens ad talia ppter inhonestatem. qz non debet fieri in lupanari vel alio loco inhonesto ne inde oriatur infamia: vel suspitio aut scandalū ꝛ occassio ruine. Aliquis etiā locus ē indecēs ad talia ppter suspitiones sicut locus solitarius ꝛ occultus: qz in talibus tribulis cōsueuerūt cōmitti adulteria ꝛ decei heretice prauitates ꝛ similia. Probat hoc. xxvij. q. j. Si quis sacro. Jtē si fiant debito modo: scz vt non fit vitiosus ptractus scz cū deceptione vel fraude precij. Sed tamen predicta negocia clericis ꝛ religiosis sunt regulariter ꝓhibita. Ūñ in ꝓ. lxx. super alia litterā. Quoniaꝫ nō cognoui negotionem introibo in potētias domini. Ūñ Jheronymus. vt habetur. lxxxvij. dist. Negociatorem clericū: et er inope diuites ꝛ ex ignobili gloriosum quasi quendaꝫ pestē fuge. Potest tamen clericus si indigeat recipere possessiōes ercolēdas ad firmā quartā vel quintā partē: vel conducere ad sustentationē suā ꝛ suoꝝ. argu. di. lxxxvj. Peruenit. vbi auaritie causa. xcj. Clerici. Potest etiam clericus artificio suo honesto sibi acquirere victū: dūmodo occassione talis artificij non desit diuinis obsequijs. dis. xcj. Potorū. de cōse. dist. v. Nunq̄. ex. ne clerici vel monachi. co. j. Et ergo quia negocia secularia nō ordinate facta vt dictuꝫ est trahunt homines implicātes se in eis ad iniqua et illicita oportet ergo volentes placere deo ꝛ ei militare nō ſplicare se in eis. Eccl. xxv. Bñplacituꝫ est deo recedere ab iniq̄tate scz negociorum secularium ꝛ specialiꝫ religiosum q̄ magꝭ ds esse deo dedicatus. vñ de Enoch qui interpratur dedicās vel dedicauit: vel cū deo ambulans per quē intelligit religio sus ỏr Sap. iij. ꝙ placita erat deo alia illius. Scōm qđ facit gratia dei in hoīe est ꝙ facit eum esse dilectum a deo. diligit enī ds eos qui sibi placent. ꝛ ideo bene dixit. ꝙ placens deo factus est dilectus. Sed ad uertendū ꝙ nō pōt esse dilectus a deo: nisi habeat puritatē ꝛ charitatē. Et ratio est qz dilectio siue amor vnit amantem amato sed ds nō cōiungit aliꝫ: nisi sit pura a peccato. Propter qđ bñ dicit Grego. nazanzenus ꝙ prima sapiētia est vita laudabilis: ꝛ apud deū pura mens p quam puri puro iunguntur: ꝛ sancti sctō sociantur. Jtez sicut calor ignis causat calorem in re cui vnitur ꝛ facit ipsam calefactionez vt ptz in ligno ꝛ ferro: ita etiaꝫ amor quo deus hoīem diligit: causat in homie cui ds vnitur amorez charitatis qua ipe diligit ds. Et ideo oportet ꝙ in hoīe qui est a deo dilectus sit ꝛ puritas puenies: ꝛ etiā charitas subsequens. Et propterea er persona deitatis ỏr Cantico. v. Dilect? me? candidus ꝛ rubicundus. Nam in candore intelligitur puritas conscientie: q̄ est dispositio necessaria ad oēm virtutē: sicut albus ad oēm alium colorem. vnde pictores primo dealbant tabulā ꝛ oēm parietem ꝙ ponant ibi alium colorē. Et sic deus nō ponit colores sinutū ꝛ figuram gratie: niſi in anima dealbata ꝛ purificata. Apoc. j. Caput eius ꝛ mēs ꝛ capilli eius. i. cogitatiōes ꝛ affectiones erāt candidi velut lana alba ꝛ tanq̄ nix. Sed in rubore quo dilectus debet esse etiam rubicūdus: intelligitur charitas. Videmus enī ꝙ cum corpus frigidus appropinquat calido calor imprimitur in corpore approximato. sicut patz in lignis in quib? ignis imprimit calorem. Cum ergo incorruptio faciat esse proximuꝫ deo: sequitur ꝙ alia recipit formam diuinam: scz dilectionem qa deus charitas est. Unde Mat. xvj. Rubicundum est celum: idest anima per mundiciam celestis gratie. Isti ergo sunt duo colores qui pulchritudinē spiritualē faciunt in dilectis dei. scilz candor puritatis: ꝛ rubor charitatis. Ūñ ꝛ Thren. iiij. ꝛ de dilectis ꝛ de odiosis sic. Candidiores nazarei eius niue: scz p puritatis ꝛ mundicie cōseruationē: qz in niue est frigiditas cum albedine: nitidiores lacte: p mansuetudinem ꝛ dilectionem: rubicundiores ebore antiquo p charitatis feruorē. Jn antiquo enī ebore est rubor cum albedine. saphyro pulchriores per celestē conuersationem. Jn saphyro enī est aereus color cū splēdore. Sed se quit quantū ad malos ꝛ odiosos deo. De nigrata est super carbones facies eorum. carbo enim extinctus est immundus. sic tales amittunt puritatē ꝛ mundiciā. Jtez carbo extinct? amittit splendorē: sic isti honestaz cōuersationez. Jtē amittit calorē. ꝛ sic isti charitatē. ꝛ ideo nō sunt cogniti ſ plateis Scōm ad qđ studere debz bonus religiosus est vt etiam inter malos cōuersetur innocenter ꝛ laudabiliter viuat: ꝛ ideo ỏr in auctoritate allegata ꝛ dimissa superius. viuens inter peccatores. Ubi aduertendum est ꝙ carbo ignitus ꝛ viuens manens inter carbones mortuos ꝛ extinctos si habet modicum de igne extinguit ex eorum frigiditate: sed si multū habeat de igneitate non solū nō extinguitur: immo etiam ipos pl? accendit ꝛ viuos facit. Sic homo iustus inter pctōres viuens si habz modicū de igne spiritus ꝛ charitatis peruertitur faciliter ab eis. Ūñ periculosum est homini imperfecto ꝛ debili conuersari inter malos: quia corrumpunt bonos mores colloquia prauа ꝛ exempla mala ipsoꝝ. Et hinc est ꝙ vt docet sctūs Thomas de aquino: christiani qui simplices ꝛ infirmi sunt prohibendi sunt maxime ne magnam familiaritatez habeant cū infidelib? vt cū iudeis ꝛ saracenis ꝛ similib?: ꝛ ꝙ absq̄ necessitate non cōmunicent cum eis: nec cohabitando: nec ad conuiuia recipiendo: vel cum eis comedendo: ꝛ in alijs similib?. xxviij. q. j. nullus ꝛ. ca. omnes. Sed perfecti viri qui multuꝫ habent de igne: idest de amore charitatis ꝛ splendore sapientie viuendo inter peccatores. non solum non peruertuntur ab eis immo etiam eos conuertunt. Unde tales qui firmi sunt et stabiles in fide ita ꝙ ex eorum communicatione etiam cum infidelibus speratur magis conuersio illorum q̄ horum subuersio: non sunt ꝓhibendi communicare cū iudeis ꝛ saracenis: maxime

si necessitas vrgeat. Et ideo euntes ad predicandum saracenis cibis eorum vti possunt et hoc cum moderatione et gratiarum actione: seruata etiam temporum qualitate. s. ne carnes in quadragesima comedat et eiusmodi. ex de iudeis et saracenis. ca. quod sit laudabile. Et sic intelligitur. xxi. q. iij. Ad mensam. Et b intellige nisi esset illud idolis immolatum. tunc enim sicut Aug. dicit satius esset fame mori quam vesci idolothito. xxxij. q. iij. sicut satius Sed aliqui dicunt quod in extrema necessitate possis quis idolothito vesci: sed non in reuerentia idoli. Sic ergo inter petitores viuens si sit perfectus non peruertitur ab eis vt spiritualiter moriat sed virtuosis operibus et sctis orationib⁹ et predicationibus coniunctus eos ad vitam. et ideo potest dicere cum ps. cxvij. Non moriar sed viuam et narrabo opa dñi. Non moriar: sed cum petitionibus peccando: sed viuam sed in gratia perseuerando: et narrabo opera dñi. sed alios predicando vt conuertantur ad vitam. Tertio debes bonus religiosus studere ad sic viuendum quod finaliter ad vitam eternam perueniat. qđ notatur in auctoritate allegata: cum dicitur. translatus est. Videmus quandoque contingit quod ille qui fuit in aduersitate et delectione: quia bene et patienter se habuit trasferetur ad magnam dignitatem et honorem sicut accidit ioseph qui de carceris squalore translatus est ad egypti diuum: et sicut dauid de exilio et persecutione saul translatus est ad regnum: sic etiam qui in isto seculo bene et virtuose viuendo sicut fortiter et patienter portare huius exilij erumnas: finaliter a deo in morte transfertur ad regnum eternum. Et ideo ex personis talium dicit apostolus Col. j. Eripuit nos de potestate tenebrarum presenti seculo nequam et transtulit nos in regnum dilectionis filij sui. B

Secundo in assumpto

themate describit executio professionis regularis in qua obedientiam promisit. et ideo dicit. obediens. Vbi aduertendum est quod secundum Bern. triplex est obedientia. Una necessaria: qua scz obeditur in his ad que homo ex necessitate tenetur siue de iure coi siue de iure speciali: sicut ex obligatione professionis vel voti. Alia est perfecta: qua quis obedit in oibus licitis. Alia est indiscreta qua quis obedit in oibus indifferenter et indistincte. Sed licet huius obedientia fit indiscreta respectu hominum: non tamen respectu dei. quia precipienti est indistincte obediendum in oibus. Et ratio est: quia homo potest errare in precipiendo et deficere a iusto precepto. et ideo indiscretum est homini in oibus obedire: sed non sic deo qui deficere non potest. Et ideo dicitur Act. v. Obedire oportet deo magis quam hominib⁹

In quibus quidem verbis tria de obedientia describuntur.

Primum est eius necessitas. quia obedire oportet.

Secundum est eius congruitas: qz deo.

Tertium est obedientie quantitas: quia magis quam hominibus.

Circa primum aduertendum est quod obedientia optima et necessaria dr duplicit. Uno modo vt seruet ordo diuinit⁹ institutus. Nam sicut actiones rerum naturalium precedunt et pertinent naturalib⁹: ita etiam operationes humane precedunt et humana volutate. oportuit in reb⁹ naturalib⁹ vt superiora mouerent inferiora ad suas actiones per expellentiam naturalis virtutis collate diuinitus: Un etiam oportet in rebus humanis quod superiores moueant inferiores per suam voluntatem ex vi auctoritatis diuinitus ordinate: mouere aut prationem et volutatem recipere. Et ideo sicut ex ipso ordine naturali diuinitus instituto inferiora in reb⁹ naturalibus necesse habet subdi motioni superiorum. ita etiam in rebus humanis ex ordine naturali et diuino tenentur inferiores suis superioribus obedire. Unde et dns Matthei xxiij. contra phariseos qui obseruabant mixta mandata legis de decimandis holeribus et transgrediebant maiora mandata legis dicit. Nec oportuit facere et illa non omittere: ostendens quod in omnibus obedire oportet legi et ordini diuinitus institutis Secundo obedientia est opportuna ad assequendum multas utilitates. Et prima est diuina inhabitatio. cui⁹ figura habet Exodi. xl. vbi dns introiuit in domum symonis: qui obediens interpretatur. Item tuc filij dei in veru virginis concepti est: cum maria verbo angeli obediuit dicens. Ecce ancilla dñi fiat mihi sm verbum tuum. Scda est impetratio. vn cecus natus dixit iob. ix. Quis dei cultor est et volutatem eius facit: huc audit. Unde Isidorus dicit. Si qđ precepit deus facimus: sine dubio illud quod petimus obtinebimus. Et Augustinus. Citius exaudit vna obedientis oratio quod decem millia Ieptonis. vn econtra Prouer. xviij. 6. Qui obturat: aures declinat aure sua ne audiat legem: oratio eius erit execrabilis. Tertia est victorie assecutio Prouer. xxj. Testis mendax pibit: vir obediens loquit victoriam. Testis mendax et qui pfessus est obedientiam et non seruat: qui in presenti perit: qui in bello spuali succubit. Exemplum de pplo iudaico q promisit se seruare legem et no fecit. Exo. xix. Oia que locut⁹ est dns faciem⁹. ideo coram hostib⁹ no poterat stare. Sed vir obediens loquet victoriam: qui obedientia eum vbique defendit et custodit tanquam suum. Eccli. xv. Si vo lueris mandata dei pseruare. pseruabunt te Sic castrum custodit ipm custodientes. Obedienti enim obedit oia. s. creator et creatura De creatore dr Josue. v. Non fuit antea et postea tam longa dies obedientie dño voci hominis. Greg. Si obedientes fuerim⁹ propositis nostris: obediet dns oportunis nostris De creaturis ps in vitis sanctorum patrum. de illo qui addurit leenam ligatam et de illo ad cuius iussionem aqua ascendit usque ad os putei. Secdo ostenditur obedientie pgruitas: cum subdit in auctoritate allegata. deo. Un si hoc piceret aliqd qđ esset contra iusticiam vel charitatem: non esset ei obediendum. Sed no sic est de deo. qđ ps qui Genes. xxj. dns precipit abrahe quod occideret filium suum innocentem. Et Exo. xx. precepit iudeis quod furarent res egyptiorum quod videbant esse contra iusticiam. Item precipit osee quod accipe mulierem adulteram: qđ videbat contra castitatem. Et no est: qui sicut de⁹ nihil operat contra naturam: qui hoc est naturale vnicuique rei qđ in ea deus operatur. vt habetur in glo. Ro. ij. operat⁹ tñ aliqd contra solitum cursum nature. Ita etiam deus nihil potest facere nisi virtute. qui in hoc principaliter pfistit virtus et rectitudo volutatis humane quod dei volutati pformet vt eius sequat imperium: quis sit contra consuetum virtutis modum. Un preceptum abrahe factum de filio innocente occidendo no fuit contra iusticiam qui deus est auctor mortis et vite. Sic nec illud qđ mandauit iudeis de rebus egyptiorum furandis: qui eis sunt oia et cui voluerit dat illa. Sic nec contra castitatem fuit preceptum osee de accipienda muliere adultera: qui ipse deus est humane generationis ordinator et ille est debitus modus mulieribus vtendi quem deus instituit. Ergo in oibus obediendum est deo sm illud Deuter. xxvj. Obediui voci dñi dei mei. et feci oia sicut preceperat mihi. Tertio ostenditur diuine obedire quantitas. idest quantus debeas obedire deo. qui magis quam hoib⁹. s. magis humiliter. qui humilitas necessaria est in oi obedientia. Augu. Obedientia nisi humilis esse non potest. qui humilis a sensu suo vacuus recipit alienum. cibus enim vbi nimis est de sale est quasi perditus sed non ille in quo paruus qui potest apponi sed non facilius subtrahi. Un humilis videns sensum suum deficere acquiescere alieno. Is magis debet subiici et acquiescere deo. Item magis celeriter qui de preceptis humanis potest dubitare et no deliberare debet sed no de diuinis. Augu. Uere obediens non perastinat: is parat aures auditui: lingua voci. manus operi: pedes itineri. et sic totum in se recolligit vt mandatum impleat imperatis. Item magis reuerenter qui si debem⁹ propter deum reuereri parentes carnis et obedire eis multo magis patri et creatori animarum nostrarum. Un Heb. xij. Patres carnis nostre habuim⁹ eruditores et reuerebamur eos. no multomagis obtemperabimus patri spirituum et viuemus.

Tertio in themate assumpto

describitur limitatio corruptionis naturalis: qui usque ad mortem. Nam sicut mulier quidiu viuit alligata est viro: cum aut mortuus fuerit vir eius soluta est a lege viri. vt dr Ro. vij. immo etiam cum mortua fuerit ipa qui etiam si postea resurgerent non essent amplius coniuges. Sic etiam est de pfesso: qui alligatus est religioni solum usque ad mortem. vn modo iste liber effect⁹ est ab omni obedientia is quidiu viuebat erat iusticia tenebat obedire et quanto plus obediebat: tanto plus iustificabat et plus proficiebat. Eccli. xviij. No vereris usque ad mortem iustificari. vt. s. post mortem merearis beatificari. s. in eterna beatitudine. Ad quam re.

¶ In funere alicuius boni religiosi. Ser. rs.

Onsummatus

c I breui expleuit tpa multa placita deo erat aia eius: propterea ppauit educere illum de medio iniquitatum. Sap. iiij.

Videm⁹ quod sunt quedam fructus qui citius alijs in arboribus maturescunt. Is postquam maturi facti sunt: no diutius relinquunt in arbore is citius colligunt ne ibi putrefiant. Ita in religione etiam sunt quidam qui in ipso nouiciatus suo vel in sua iuuenili etate mirabiliter in ipsa religione

Universidad de Deusto
Biblioteca

per modicum spacium tpis ꝓficiunt ⁊ pro cedūt quos deꝰ qui oīa nouit ⁊ psentia ⁊ futura: non permittit in vita psenti diu tius permanere: sed eos per mortem hinc colligit ranḡ fructus iam maturos et suo conspectui gratos: ne forte si diutius viue rent ab ipso sue bonitatis feruore retroce dere ⁊ deficere cōingat. Unde de quolibet talium dici potest verbum ꝓpositum. Con summatus in breui ⁊c. A ꝯ in quib⁹ qui dem verbis quattuor describuntur.

Primum est vite modicitas: qꝛ cōsum matus in breui.

Secundum est meritorum fecunditas qꝛ explenit tempora multa.

Tertium est meritorum gratiositas. qꝛ placita erat deo anima illius.

Quartum est mortis celeritas: quia ꝓ perauit educere ⁊c.

Circa primū notandū

est ꝙ iste noster frater defunctus ꝓut tan gif in ipso verbo ꝓpōito in breui spacio tpis et etatis et religionis cursum tot⁹ vi te sue feliciter consummauit. Videmus aūt ꝙ si aliq̄s negociator vel artifex in breui spacio tpis ō sua negociatione vel arte per sollicitudines ⁊ industrias suā plurimuꝫ lu craref: et alius in tpe multo ꝓpter desidiā et imp⁊udentiā suā non lucraref: ꝛ ꝑderet port⁹ q̄ habebat: ꝓfecto sollicitudo ⁊ pru dentia illi⁹ cōdēnaret imp⁊udentiā ⁊ igno rantiā isti⁹. Certe nos oēs sumus positi ō ad arte bene viuēdi ⁊ ad negociationē vite eterne. Si ergo aliq̄s sit qui ita sit solici tus ad bene operandū ⁊ p⁊udēs ad bene ⁊ religiose viuendū ꝙ in modico tpe quo vi uit acq̄rat magnū meritū ⁊ lucru vite eter ne: ⁊ ali⁹ longo tpe viuēs ꝓpter pigritiam ⁊ imp⁊udētiaꝫ suā ita viuat ꝙ nihil merea tur: sed pdat gratiā dei ⁊ tps suū ⁊ lucrum vite eterne: certe breuis vita illius ꝺdēnat nat iustus mortuus viuos impios: ⁊ tuē tus celeriuꝰ consummata longā vitā iniu sti. Videbūt etiā finem sapientis et nō itel ligent. In quibus quidem verbis describi bitur tripler iudicium.

Quoꝝ primū ꝓuenit ex dīa ꝟietatis, ſcz que est inter iustum ⁊ mortuū ⁊ impiū vi uum. ⁊ ideo dicit. ꝺdēnat iu. mor. impi. vi.

Secm̄ sumit ex distātia quātitatis q̄. l. est inter breuē vitā iuuenis iusti: ⁊ lōgaꝫ vi tā hoīs iniusti: qꝛ iuuenꝰ cele. ꝟsummatꝰ supple condemnat longam vitam iniusti.

Tertiū sumit ex ignorantia cecitatis: qꝛ videbāt etiā finē ſa. ⁊ non intel.

Circa primū aduertendū est ꝙ iust⁹ mor tuus ꝺ cōdēnare viuos impios et fine ver bo tm̄ cōparatiōis exēplo. Et rō est: qꝛ iu stus mortu⁹ q̄diu fuit in mūdo aut semper fuit iustus aut aliq̄n fuit iniust⁹. Si ꝓmo modo. tūc manifestuꝫ est ꝙ vita iusti cōpa rata ad vitaꝫ impij maxime cōdēnat eū: qꝛ maxime facit apparere suā impietatem. nā iust⁹ q̄diu iuste viuit: ꝺ tenere rectaꝫ viā et hoc ipō qꝛ rectuꝫ ꝺ cui⁹ medio non differe pat ab extremis. vñ qꝛ actio iusti a suo ꝓ cipio q̄ est voluntas: ⁊ a suo fine q̄ est intē tio minime discrepat: idcirco dicit iustus in sua actione recta via ambulare. ſm illud Esa. xxvj. Rect⁹ callis iusti ad ambulandū. Sed hoīes impij ꝟluntas velint impia age re: nolunt tm̄ si possent impij reputari. Et ideo vnū intendūt: ⁊ aliud pretendunt. et sic quod demonstrant de suo opere erit ad extremis: dum nec principio concordant nec fini. Et ideo non recte: sed oblique ſm ue per circuitum dicunf ambulare. ſm il lud ꝓb. xj. In circuitu impij ambulāt. Vel dicunf etiaꝫ impij in circuitu ambulare: qꝛ ille qui vadit in circuitu eandē viaꝫ frequē ter reiterat: ⁊ ideo qꝛ ipsi eandē peccata et mala reiterant frequēter: dicunf circuire. Sic ergo ps ꝙ vita illius cui⁹ semper fuit in stus totaliter est recta: ſ vita impij q̄diu impius est curua ⁊ obliqua. Sed tunc ap pareret ⁊ iudicare potest quanta sit obliq̄tas alicui⁹ baculi curui. quando ponitur iuxta baculū qui est totaliter rect⁹. Et ō ꝓbs di cit ꝙ rectū est iudex sui et obliqui: qꝛ dum rectū applicatur obliquo manifeste appa rere facit ⁊ suā rectitudinē et obliqui curui tatem. Et sicut tunc maxime iudicari pōt quanta sit peruersitas vite impij quando cōparatur ad vitam iusti: q̄diu tamen in stus viuit non potest fieri perfecta compa ratio vite eiꝰ ad vitaꝫ impij qꝛ quātūcunq̄ sit iustus: q̄diu tamen viuit potest cadere in peccatum et effici ipius: sed q̄n vsq̄ ad mortē in iusticia pseuerauerit ⁊ iust⁹ mor tuꝰ est: tunc certū est totā vitaꝫ suā fuisse re ctā ⁊ ita vitā impij non rectaꝫ sui compara tione cōdemnat. Un signantur dicit iustus mortuus vel qꝛ iust⁹ mortu⁹ gloriā regni ce lestis accepit quā impij male viuēdo amit

tit. vñ Sap. x. Tulerūt iusti spolia ipiorū. Et nota ꝙ quādo iusti efficiūf impij per dunt oīa merita acquisita: si nō relurgūt per penitentiā nunḡ recuperāt ea: sed ta men nō remanent perdita: qꝛ attribuunf alijs iustis qui perseuerauerūt. Et ideo di citur Job. xxvij. Vec est pars hois impij apud deū ⁊ hereditas violētoꝝ ⁊c. Et post Si cōportauerit quasi terra argentum. i. puritatē boni operis amiserit conuersus ad terrena: ⁊ sicut lutū ꝓparauerit vesti mēta. i. si merita q̄b⁹dā ei⁹ fuerat vestita ꝓ luto. i. ꝟili petō amiserit: ꝓparauit qui dē sed iustus vestiet illis. ⁊ argentū inno cēs diuidet. ⁊ dicit diuidet qꝛ iste habuit laborē ⁊ ille suscipiet meritū. Si aūt iust⁹ mortuus aliq̄n fuit impius ⁊ postea con uersus ad penitentiā factus est iust⁹: tunc talis iustus mortu⁹ sui cōparationis exem plo cōdēnat viuos impios qui nolunt ad pnām cōuerti. Matth. xij. Viri niniuite surgent in iudicio cū generatione ista ⁊ cō dēnabāt eā qꝛ penitentiā egerūt in ꝓdica tione Jone. ⁊ ecce pluſ ꝯ Jonas hic. ⁊ tm̄ supple nō conuertunf ad pnām ad eius predicationem. Secō describit in auctori tate allegata iudiciū: q̄ō sumit ex distātia quātitatis q̄. l. est inter breuē vitā iuuenis iusti ⁊ lōgam vitā hoīs iniusti. vñ ait ꝙ iu uentus cele. consu. condēnat supple lōgā vitam iniusti. Et tangit duplex ratio isti⁹ ꝺdēnationis. Una sumit ex etatis quali tate. qꝛ alia est qualitas iuuentutis ⁊ alia rum etatum: qꝛ etas iuuentutis ꝓnoꝛ est ad peccandum q̄ alie etates. Et ratio est qꝛ iuuenes: sicut ostēdit pbs in. ij. lib. rhe toricoꝝ magis habent de concupiscentia alliciente: ⁊ plus de ira impellente: ⁊ mi nus de ratione refrenante: ⁊ magis de in experientia precipitante. Et ꝓpter ista vt plurimum iuuenes in diuersa collabuntur vitia. Laudabiliꝰ ergo est qui in iuuentu te bonus est. vnde talis multum cōdēnat miserū sue comparationis exemplo qui in iuuentute ⁊ in longa etate malus ⁊ iniu stus erisit. Sunt ergo cōmendabiles iu uenes qui fortes sunt ad pugnā vitioruꝫq̄ ꝓmpti sunt ad obedientiā mandatoruꝫ, qui cauti sunt ⁊ constātes contra insidias demoniꝰ. Et talib⁹ iuuenibus dicitur. ſ. Jo. ij. Scribo vobis iuuenes quoniaꝫ fortes estis ⁊ verbū dei manet in vobis ⁊ vici stis malignuꝫ. Talis ergo iuuenis dicere pōt illud ꝓb. xxx. Sepe expugnauerūt me a iuuentute mea: etenim nō potuerūt mihi. Et iterū illud Matt. xix. Omnia. ſcz mandata dei custodiui a iuuentute mea. Alia ratio predicte cōdemnationis sumit ex tps quātitate: qꝛ iuuenis cui⁹ iuuent⁹ celerius per mortē cōsummata fuit: ⁊ in il lo modico tpe vixit iuste ⁊ bene se habuit. ⁊ cōparatione vite sue condemnat illuꝫ q̄ longo tpe iniuste ⁊ male vixit. Et nota qñ aliq̄s inuenit bonū liquorem positum in malo vase timens ne ibi destruaf festinat extrahere ipsum maxime si sit liquor q̄ fa ciliter permutaref vt vinum vel oleū. Sic deus q̄nḡ iuuenē bonuꝫ ⁊ deuotū cito ex trahit aliq̄n de mūdo q̄ totus in maligno positus est: ne permutetur a sua bonitate. vñ festine consummatur iuuentus ⁊ vita eius. Soph. ſ. Consummationem cum fe stinatiōe faciet. Sed aduertendū ꝙ sicut non obest iusto ita obest iniusto ⁊ impio ꝙ vita eius diutius ꝓlongetur: quia ma litia semper crescit. vñ iniustus ⁊ impius siue tarde siue cito moriaf dānaf. Et ideo dicit de impijs ⁊ iniustis Sap. iij. Si lon ge vite erunt in nihilum cōputabunf: ⁊ si ne honore erit nouissima senectus illoꝝ. Et si celerius defuncti fuerint non habe bunt spēꝫ nec in die agnitionis allocutio nem. Tertium iudiciū sumit ex ignorātia cecitatis. ſ. mentalis. vñ subdit in auctori tate inducta: videbunt. ſ. insipientes petō res finem sapientis iusti ⁊ nō intelligent. Ubi aduertendū ꝙ finis sapientis duplex est. Unus corporalis ſm sensum: et alius spūalis ſm intellectum. Finis corporalis q̄ est sensu perceptibilis est mors: ⁊ iste est indifferens ⁊ cōis sapienti ⁊ insipienti. qꝛ mortē doct⁹ pariter ⁊ indoct⁹. vt ō Eccls. ij. Alius est finis spūalis ſm aiam. ⁊ iste non est perceptibilis sensu sed intellectu tm̄. ⁊ iste est vita eterna. de quo apl's Ro. vj. Habetis fructum vestrum in sanctifica tionem: finem ꝺo vitam eternam. In hoc fine differt sapiens a stulto. ſm illud Eccls. vj. Quid habet amplius sapiēs a stul to: ⁊ quid pauper nisi vt pergat illuc vbi ē vita eterna. Ubi aduerte ꝙ sapiens ō q̄ nō tm̄ cognoscit sed amat ⁊ desiderat deū. Unde ſm platonem sapiens ō dei cogni tor: ⁊ amator: ⁊ imitator: sicut ait beat⁹ Au gu. viij. de ciuitate dei ca. iiij. Stult⁹ aūt dicit q̄ nescit ꝓuidere in posterū vel iquo

Universidad de Deusto
Biblioteca

rans appetenda ⁊ vitanda. Pauper autez ōr qui est humilis spiritu recognoscens. s. suū defectū ⁊ de pctis contritus. vñ Greg. l. vj. moza. Pauper est quisquis de suo sensu elatus nō est. Et bene cōiunguntur simul sapiens ⁊ pauper. i. humilis: quia vbi humilitas ibi est sapientia. Vult ergo dicere ꝙ sapiēs ꝙ cognoscit ⁊ diligit ⁊ imitat deū ⁊ paup. i. humilis ꝙ cognoscit ⁊ corrigit suū defectum: hec ḥz amplius stulto. i. improuido quantum ad futura ⁊ ignorante quātum ad psentia: ꝙ sapiēs pergit in fine illuc vbi est vita. s. eterna. Et per cōtrariū stultus pergit illuc vbi est mozs eterna. Vidēbunt ergo stulti qui non considerant nisi sensibilia finē sapiētis. s. corpalē. i. mozem corporis: sed nō intelligent finē spūalem. s. eterne beatitudinis: ad quā aīa ei⁹ pergit. Luce. viij. Videntes non videāt ⁊ audientes non intelligant. Jo. ix. Qui vident ceci fiant. B

Secundū quod describitur in themate assumpto est meritoꝛ festunditas: qz expleuit tpa multa. Ille enīz in breui explet tpa multa qui in modicorē poze quo viuit acquirit multa merita. Sicut mercatoꝛ sollicitus ⁊ industrius plura lucratur in tempoze modico ꝙ piger ⁊ habes lucratur in multis temporibus. Unde curſoꝛ leuis ⁊ velox in modico tempoze explet dietas multoꝛum temporum. i. ꝙ in multis diebus expediri ꝛsueuerūt. Sz isstam velocitatē merendi ⁊ operandi facit amoꝛ charitatis. quia ſm Greg. nunꝙ est amoꝛ dei otiosus operaſ essi magis si est. Item quia ſm Aug. omnia etiam seua et immania tollerabilia et ꝓpe nulla efficit. Unde sicut dicit Ber. Qui amat vehementius currit velocius ⁊ peruenit citius. Un de potest dici ei qui sic velociter currit ad deum ⁊ ad vitam eternam bene operando illud Ese. xvj. Tempus tuū tempus amantiuz. Dicūtur etiam iusti explere multa tēpoza: quia ls eoꝛum bona opera in modico tempoze explēantur. tamen ipsoꝛum operum merita per multa tempoza remunerā tur. s. in bonis eternis: immo etiam post multa tempoza remunerabuntur. s. in die iudicij plena remuneratione. sicut ps maxime de elemosynis ⁊ operibꝫ mie. Un Ecclꝫ. xj. Mitte panē tuū sup trāseūtes aqa qz post multa tpa inuenies illū. In quibꝫ quidē verbis describunt quinq conditiones que in datione elemosynarum debēt obseruari. Prima est vt dentur prompte siue hilariter: ⁊ ideo ait mitte. Non essi debet homo semper expectare pauperes vt veniant ad petendum: sed debet eis mittere etiam non venientibus. maxime si sint pauperes verecundi. in hoc essi parcit eoꝛ verecundie ⁊ ostenditur elemosyna ꝓpria sponte fieri ⁊ hilariter ⁊ non ex importunitate petētis. Nec. viij. Mittite partes eis qui nō preparauerunt sibi. Et. ij. Esdre. ix. Mittite munera his qui non habent. Secunda est vt dētur vtiliter. i. vt detur illud quod sit magis vtile ei cui datur. ideo ait panem. Panis enim est precipuum sustentamentū vite humane. ⁊ ideo nomine panis intelligitur quicquid est necessarium ad vitam humanaz ⁊ ad eius sustentationem. Esa. lviij. Frāge esurienti panez tuū. Tertia est vt dentur equiter. i. de proꝓio bono non de alieno ideo ait tuū. Tob. iiij. De sustantia tua fac elemosynā. Quarto est vt dentur clementer. ideo sup transeūtes aquas. i. sustinentes tribulatiōes a fame ⁊ siti ⁊ nuditate. Per aquas enī tribulationes significantur. ps. xiv. Transiuimus per ignē ⁊ aquā. Nam per ignē significaſ feruoꝛ tentationuz. ⁊ per aquā inundatio tribulationū. Naz sicut dixit quidā merrice. Raro iacturā videos contingere solam Una refert aliam velut vnda recolligit vndam. Quinta est vt dentur elemosyne ordinabiliter. s. ꝓpter deum ⁊ eternam retributionem. ⁊ ideo ait. quia post multa tempoza inuenies illum. s. in futuro nō in presenti. sicut ille qui seminat non statim recolligit fructum: sed post multo tempoza idest post plures menses. Gal. vj. Bonum facientes non deficiamus: tempore autē suo metemus non deficientes. C

Tertio in themate assumpto est meritoꝛ gratiositas. qz placet deo aīa illi⁹. Ubi aduertēdū ē ꝙ p religionē aīa diūgit deo sicut spōso suo vñ sicut spōsa sollicita est vt sit placita viro suo. Sz illud. s. Coꝛ. vij. Que nupta est cogitat q̄ sunt mūdi quō placeat viro. Sic ⁊ aīa boni religiosi sollicita est vt sit placita deo. Sz dria ē iter virū lasciuū ⁊ virū honestū qz boꝛ lasciuo plz vtoꝛ ꝓpt pulchritudinē vñ maxie hāc diligit l ꝓtoꝛ. Sz viro honesto magis placet vtoꝛ ꝓpter bonitatē et frutē. Et sic est aīa respectu dei: qz intātū est deo placita inquantū bona. Un de phineas q̄ significat virū religiosuz ōr Eccli. xlv. In bōitate ⁊ alacritate aīe sue placuit deo. In quibus quidem verbis aduertendum est. ꝙ anima viri religiosi vt sit sponsa deo grata debet habere tria.

Primum est vt sit virtuosa: quod notatur in bonitate.

Secundum est vt sit leticiosa: quod notatur in alacritate.

Tertium est vt sit gratiosa. qō notatur ex placibilitate. qz placita deo.

Circa primū est aduertēdū ꝙ sicut sponsa carnalis mlrū studet ad ornatū corpis ita sponsa spūalis. i. aīa debet studere ad ornatū mentis. Sed sicut ornamentū corporis est habitus p̄ciosus. ita ornamētuz aīe est habitus virtuosus. Et in tali habitu. scz virtutis bonitas aīe cōsistit. Unde philosoph⁹ dicit in. v. ethicoꝛ. ꝙ virtus est q̄ bonū facit habētē ⁊ opus eius bonum reddit. Sic enī videm⁹ de vnaquaq re ꝙ bonitas eius cōsistit in virtute eius. sicut medicina dicitur bona qz habet virtutem curādi. ⁊ equus ōr bonus qz habet virtutes portandi ⁊ sic de aliis. Et ita etiā aīa dicit bona qz virtuosa. Unde etiā August. dicit ꝙ virtus est bona qualitas mentis: qua recte viuitur: qua nemo male vtitur: quā deus in nobis sine nobis operatur. Et ita patz ꝙ talē habitū ⁊ vestimentū virtutū recipit sponsa. i. aīa ab ipso deo spōso suo. Un patet ꝙ qui aīam suam habet tali habitu ornatā potest dicere illud Sap. viij. Sortitus sum animā bonam. Sc̄o aīa sponsa dei debet esse letitiosa: et ideo dicit. in alacritate. scz vt virtutū opera alacriter prosequatur: qz er alacritate exterioris operis manifestatur interioꝛ habitus virtutis. Naz si queras quomodo potest sciri ꝙ ipa aīa que inuisibilis est sit induta habitu virtutis qui etiaz inuisibilis est. Dico ꝙ potest aduerti ex opatione exteriori qz etiaz occulta virtus rei naturalis manifestatur ex sua operatione. sicut ex expulsione veneni manifestatur virtus sapphyri vnde curat antraces que est ex materia venenosa. Et virtus iaspidis manifestaſ ex restrictione fluxus sanguinis. Et sic virtus mētis ex boni tate exterioris operis et conuersationis manifestatur. Propterea de fide q̄ virtus precipua est ōr Jacobi. ij. Ostende mihi ex operibus fidē tuam. Et dicit ex operibus nō ex opere. quia ex vno tm opere non manifestatur habitus. virtutis: sed ex multis si cū alacritate fiant. Unde ꝙ virtus sit in aīa habitualiter firmata in exterioribus bonis operibus: sicut sanctus Thomas de aquino testatur: cognoscit ex tribus. primo si operetur stabiliter scz vt sit infirmitas in bona operatione. ea essi q̄ sola dispositione dependēt facile immutaṅ. nisi ſm aliquam inclinationez habitualē fuerint stabilita. Sc̄o si operetur celeriter. scilz vt operatio perfecta in promptu habeatur. nisi essi potentia naturalis per habitum aliquo modo inclinetur ad vnū oportebit semp cum necesse fuerit operari: precedere inquisitionem in opere. sicut patet de eo qui vult ſm virtutem agere habitu virtutis carens. vnde pbus dicit in tertio ethicoꝛum ꝙ repēntina sunt habituata. Tertio si operatur delectabiliter: scz vt cū delectatione ⁊ gaudio perfecta operatio compleatur. Quod quidē fit per habitum qui cū sit per modum nature operationez sibi proꝓiam quasi naturalez reddit. et per consequens delectabilem. Nā cōuenientia est delectationis causa. Unde philosoph⁹ in secundo ethicoꝛum ponit signum habitus delectationem in opere existentē. Qui ergo virtutum opera his tribus supradictis modis prosequūtur: isti dicuntur proprie cū alacritate operari. Et ratio est: qz ſm papiam alacer dicit fortis velox. vnde alacer quasi alacer a velocitate ale ⁊ gaudens. Dicitur ergo fortis inquantuz operatur stabiliter velox inquātū operatur celeriter: sed gaudens inquantum operatur delectabiliter. Hoc figuratum est. iij. Reg. viij. vbi dicitur de filijs israel. Profecti sunt in tabernacula sua letantes alacri corde. Tabernacula enim festiuantium ⁊ lerantium sunt mansiones celestes. de quibus dicit ps. lxxxiij. Quam dilecta tabernacula tua dñe ⁊tutū ⁊c. Ad hec tabernacula proficiscunt homines per opera virtutum: que scz facere debent lerantes ⁊ alacri corde. i. corde stabili et prompto et hilari. Tertio debet aīa esse deo sponso suo grata. vñ dicitur in auctoritate inducta. placuit deo: scz qz scli negocia reliquit. ij. Timoth. ij. Nemo militans deo implicat se negocijs secularibꝫ ⁊c. Item quia carnalia desiderio repellit

Roma. viij. Qui in carne sunt deo placere non possunt. Item qz ipsi deo fideliter et inseparabiliter adhesit. Hebre. xj. Sine fide impossibile est placere deo. D

Quartū quod describitur

ī themate assumpto est mortis celeritas. qz pperauit educere illum de medio iniquitatis. Ubi nota triplicē gratiā quā fecit deꝰ isti defuncto. Primā scz ī acceleranꝺo. qz pperauit. scz ne ab hostibꝰ raperet: sicut dns timens insultū hostium pperat educere vxorē vel familiaꝝ suaꝝ de loco immunito ⁊ ponere in tuto loco. Sic deꝰ properat educere aiam de mundo ne capiatur a demonibus aut a vicijs corrūpat ⁊ ponit eā in loco tuto paradisi. Hanc acceleratiōnem sub figura desiderabat illa q̄ dicebat. iij. Regū. iij. Propera ne mihi moriam faciaꝰ. siquidē periculuꝝ est in mora. Itē properauit educere de mūdo: ne ex diutina expectatione celestis gaudij diutiꝰ affligeretur. Unde dicit deus ale. Propera amica mea ⁊ veni. Et tamen quosdā amicos suos vult deꝰ in vita ista morari propter bonum suum vt magis mereant: vel aliorꝰ quibus pdesse possunt. vñ debent in mora patientiā habere. Ꝑm illud Habachuc. ij. Si morā fecerit expecta eū. qz veniēs veniet. Secundā gratiā fecit deꝰ isti defuncto in extrahendo sine educēdo. scilz a corpe qz properauit educere eū. scilz de carcere corporis: quod ꝑo. de gratia petabat diceꝰ. cxlj. Educ de carcere deꝰ aiam meā vt ⁊c. Tertiam gr̄am fecit ei deꝰ in eripiendo. scz de medio iniquitatū. ꝑo. lvj. Animā meaꝝ eri. de medio cale. Catuli leonū sunt petā q̄ iniquitates dicūtur. qz oē petm̄ est iniq̄tas vt dr. ſ. Joh. iij. q̄ catuli leonum dicūtur. quia a leonibꝰ idest a demonibus oriūtur p suggestionem ⁊ nutriunt p delectationē ⁊ deceptionem. Ab his ergo iniquitatibus est ad gaudia celi pductus. Ad que nos perducat ⁊c.

In funere alicuius boni religiosi. Ser. xij.

Onum est viro

b cū portauerit iugū ab adolescētia sua. Thren. iij. Inter iugū spirituale ⁊ corporale est differētia. qz iugū corporale est qđ imponit bobus. ⁊ est iugum mundi. Luce. xxiij. Juga boū emi quinq; Jugum ẜo spirituale est iugū dñi: qđ imponit hoibꝰ. de quo ẜps dicit discipulis Matth̄. xj. Tollite iugū meū sup vos ⁊c Hoc intelligi põt esse iugū obediētie ⁊ regularis vite: sub quo seri religiosi laborāt in agro dñico. i. in ecclesia xpi sub quo iugo iste charissimus frater q̄ nūc defunctus est ab adolescentia laudabiliter ⁊ vtiliter lōgo tēpore laborauit. Un merito competit ei qđ dr in verbo proposito. bonū māt est viro ⁊c. Ā In quib⁹ quidē verbis de iugo sancte religiōis qđ iste ab adolescentia portauit. Uidet. pphete cuius verba sunt ista describit breuiter tria.

Primo vtilitatem hominis. quia bonū est viro: idest vtile.

Scōo facilitatē oneris in eo q̄ subdit cum portauerit iugum.

Tertio prolixitatem temporis: quia ab adolescentia sua.

Circa primū notādum

est q̄ iugū obedientie ⁊ sertē religionis dr esse bonuꝝ viro. qz facit virū bonū esse: et qz facit ipm bene esse. Et ratio est qz sicut illud qđ adheret fonti caloris. i. igni efficitur calidū: ita illud qđ adhereret fonti religiōis scz deo: efficit religiosuꝝ. Illud aūt qđ maxime facit hoīem deo adherere est iugū vite regularis. Et rō est: qz religio removet ista. quib⁹ hoies cōiter impediūtur: ne possint inherere deo. Dicit q̄ argētuꝝ nō põt adheresse siue cōiungi auro: nisi ea ueaꝰ a tribꝰ. scz a puluere: a vētō: ⁊ ab humore. qz ista tria impediūt talē cōiunctionē. Sic etiā ne adhereat aīa deo: ista tria impediūt. scz puluis auaritie: vētus superbie ⁊ hūoꝝ luxurie. Sed religio removet puluerē auaritie p abdicationē ꝓprietatis qz etsi liceat aliquib⁹ religiosis habere aliqua in cōi: nō tñ licet habere ꝓprium. ⁊ hoc nō derogat pfectioni fideliū sicut patēter dicit btūs ꝑsper in libro de vita cōtemplatiua. ⁊ habet. iij. q. ſ. p totū. vbi satis ostenditur ⁊ ꝓprie debere ꝓpter perfectionem cōtemni ⁊ fine spedimento pfectiōis ecclesie posse facultates que sunt profecto cōia possidere. vñ de aplis et primis fidelibus xpi a quibus incepit pfectio christiane religionis dicitur Actuum. iij. q̄ nec quis q̄ eorum que possidebat dicebat aliquid esse suum. sed erant illis omnia communia. Item religio excludit vētum superbie per humilitatem obedientie. exēplo videlicet xpi de quo dr Phil. ij. q̄ humiliauit semetipm factus obediens vsq; ad mortē. Item religio excludit humorē fluxuū luxurie p vota ꝓtinentie. Un religiosi intelligunt p illos eunuchos de q̄b⁹ dicit ẜps. Mat. xix. Sunt eunuchi qui seipsos castrauerūt ꝓpter regnum celoꝝ. Iste aūt exclusis adheret deo aīa sancti religiosi p charitatem ⁊ ꝓtemplationē. Un religio dr iugū a iungendo siue ꝓiungēdo: qz non solū ꝓiungit hominē deo: sed etiā multos in vnū in magnum bonū ipsoꝝ. Un de talib⁹ dicit ẜps. xvij. Ecce q̄ bonum ⁊ q̄ iocundum habitare fratres in vnuꝝ. Ex quibus verbis colligi potest quomodo religio facit homines bene esse ꝓpter quattuor.

Primo quidē qz ponit eos in statu valde vtili. ⁊ ideo dicit. ecce q̄ bonuꝝ. i. vtile.

Scōo qz ponit eos in statu valde delectabili. ⁊ ideo subdit. ⁊ q̄ iocundum.

Tertio qz ponit eos in statu vniformi. ⁊ ideo additur. habitare in vnum.

Quarto quoq; qz ponit eos ī statu amicabili. ⁊ ideo subinfertur. fratres.

Sunt ergo primo viri religiosi in statu valde bono. i. valde vtili ⁊ meritorio vnde non solum dicit bonum: sed etiam q̄ bonum. i. mirabiliter bonum. Et hoc ptz dupliciter. Primo respectu eorum a quibus religio abstrahit. Secundo respectu eorū adque religio attrahit. Precipue nāq; religiones abstrahunt homines non solum a nociuis vel superfluis: sed etiā a licitis. Quod quidem ꝓpter ẜpm facere est mirabiliter bonum. i. vtile ⁊ meritoriuꝝ. Unde mirabiliter quidem dico. quia hominem ī carne viuentem faciunt preter carnem viuere qđ ẜm Piero. angelicū est nō humanū. Bonum ⁊ laudabile est in hoie seculari q̄ abstineat ab illicito ꝓcubitu fornicatiōis vel adulterij ⁊ aliarum speciē luxurie. ⁊ sit contentus vxore sua. Sed religio amplius facit: qz per votū continentie abstrahit ab eī cōcubitu etiaꝝ matrimoniali. Et de hoc bono dr. ſ. Coꝝ. vij. Bonū est hoī mulieres nō tāgere. Et in eodē infra. Dico aūt non nuptis. i. virginib⁹ ⁊ viduis. bonuꝝ est illis si sic pmaneāt. Itē bonū ⁊ laudabile est in seculari q̄ seruet ieiunia ⁊ abstinentias ab ecclesia instituta ⁊ q̄ in eis abstineat a carnibus. Sed ꝑdate religiones amplius faciunt: qz indicunt alia ieiunia ⁊ generalem abstinentiam q̄ carnibus nisi p infirmitate vel ratione medicine cum aliquo dispenserur. sicut fit in ordine fratrum predicatorum. sicut etiam est de statu monachoꝝ. Eū ad monasterium. prohibetur monachis q̄ in refectorio carnes nō comedant nec extra nisi in infirmitorio: vel interdum quidam in camera abbatis de licentia ⁊ dispensatione eius pro infirmitate vel alia necessaria causa. Et talem abstinentiam: scilicet a carnibus etiam apostolus cōmendat Ro. xiij. dicens. Bonum est non manducare carnem. Item ptz esse bonum statum religionis respectu eorum ad que religio ordinat et attrahit. Nam aliqua religio ordinatur et attrahit ad opera vite actiue que pertinent ad dilectionem primi. vñ Jac. j. Religio mūda ⁊ immaculata apud deū ẜpatres hec est visitare pupillos. et viduas ī tribulationibus eoꝝ. ⁊ imaculatum se custodire ab hoc seculo. Quedā vero religiones sunt que magis ordinant ad vitā ꝓtemplatiuā sicut religio cartusiensiū ⁊ similiū. ⁊ hoc ꝑ tinet ad dilectionē dei. Sed qz nec deꝰ sine primo nec primꝰ sine deo diligit: Piero. dicit. Idcirco perfectio: religio est que ad vtraq; opa. i. ꝓtēplatiue ⁊ actiue ordinat ⁊ maxime q̄ studet ad illud opus vite actiue qđ ex plenitudine ꝓtemplationis derivat sicut est doctrina ⁊ p̄dicatio. sicut Greg. dicit in. v. omel. super Eze. q̄ de perfectis viris post contemplationem suam redeuntibus dr. Ad memoriā abundantie suauitatis tue eructabunt. Et hoc ꝓtesert simplici contemplationi. sicut em̄ maius est illuminare q̄s lucere solū: ita quoq; maius est contēplata' aliis tradere q̄ solū contemplari. Et ideo summū gradū in religionibus tenēt qui ordinantur ad predicandū ⁊ docēdum. Un ex persona taliū religiosorum dicit. ij. Coꝝ. viij. Prouidemus bona non solum coram deo: scz ꝑ contemplatiua: sed etiā coram hominibus. ſ. per actiua. Unde de beato Dominico legitur q̄ diem imptiebatur proximis: noctes deo, Nocte celi perlustrās limina: de tertio dat verbi semina Secundo ostendit ꝓpheta in auctoritate inducta religionis statum esse delectabilem. in eo qđ subdit. ⁊ q̄ iocundū. glo. i. delectabile. Notandum ergo q̄ boni religiosi habēt iocūditatē cordis oris ⁊ opis. Jocūditatem quidem cordis sentiūt ab interiori ⁊ a superiori ⁊ ab exteriori. Primo enim habent iocunditatē ⁊ gaudiū ab interiori

iustificatione, quia .s. habentes cor interius iustificatum a peccatis preteritis ⁊ custodiēte se a futuris viuūt in magna iocunditate a lacritate mentis. Et ista est iocunditas que multum placet deo: qz non puenit ex dissolutione vanitatis: sed ex puritate mentis. Et de tali iocunditate viri religiosi ōr Eccli. j. Religiositas custodier et iustificabit cor. ⁊ iocunditatez atq; gaudium dabit Jtē hȝ religiosus iocunditatez cordis a superiori. .s. ex diuinorū contemplatione. de qua etiam pbs loquens in libro de partibus animalium dicit q circa diuinas ⁊ superexistentes substātias necesse est nobis minozes existere theorias. .i. considerationes. Sed si fm modum attingamus eas delectabilius aliquid habent q qui apud nos omnia. Et tali ergo consideratione sequitur magis cordis iocūditas. Et de hac iocunditate dicit Prouer. xvij. Qui inuenit mulierem bonam: inuenit bonū: ⁊ hauriet iocūditatez a deo. Mulier bona est sensualitas obediens rationi ad quā sequitur bonū pacis ⁊ quietis mētis: ⁊ tūc in elatione diuine contemplationis hauriet iocunditatem diuine consolationis. Habet eñ iocunditatem cordis ab exteriori: quia propter bonum obediēte patienter portat ad tempus corporalem laborem. Vñ tandem recipiet in futuro eternam leticiam ⁊ cōsolationem. vnde dicitur Eccli. j. Usq; ad tēpus .s. mortis sustinebit patiens. ⁊ postea redditio iocunditatis fiet ei. Secundo habent boni religiosi iocūditatez ortu siue in verbis ꝓlatorum quibus alios lectificant fm illud .ps. cij. Jocundum sit ei eloquiū meū. Siue in diuina laude i qua ad deuotionē ⁊ spūalē leticiā frequētius exhortantur. ⁊ talis laus deo deberur fm illud ps. cxlvj. Deo nostro sit iocunda decoraq; laudatio. Tertio habēt iocūditatez operis. .i. operibȝ vite actiue vt sunt opa misericordie: que cum iocunditate cordis ⁊ cuȝ hilaritate vultus fieri debēt. fm illud apli. ij. Corinth. ix. Non ex tristicia aut ex necessitate. hilarem eñ datorem diligit deus. Et ideo dicitur in. ps. cxj. Jocundꝰ homo qui miserek ⁊c. Tertio ostendit in auctoritate allegata q religio ponit homines in statu vniformi. cum dicitur. habitare in vnū. scz quia sunt vnius religionis: vniformis professionis vinculo colligati: vniformis coloris habitu induunt: ad vniformē obseruātiam regularis vite tenentur. vt .s. vniformitas que exterius seruatur vniformem vnanimitatez representet animorum: que interius esse debet in corde. Que quidem magis habetur ex dei gratia q̄ ex humano cōuictu vel comitiua. vñ in ps. Qui habitare facit vnius moris i domo. .s. religionis. Quarto ostendit in auctoritate ꝓfata q religio ponit eos in statu amicabili: qz vocat eos fratres. Ad litteram eñ vocant fratres predicatores vel minores vel heremite. Est eñ inter eos fraternitas nō carnalis cogitationis: sed regularis ꝓfessionis. vnde vt fratres se diligere debent nō carnalis ꝓpinqtatis amore: sed charitatis dilectione. fm illud Ro. xij. Charitate fraternitatis inuicem diligentes. debent eñ imitatores esse religionis apostolorū qui bus dominus dixit Matth. xxiij. Omnes enim vos fratres estis.

B

Secūdo i auctoritate

thematis ponitur facilitas oneris qō habet religiosus portare: cū dicitur cum portauerit iugum dñi. Nota q differentia est inter iugū dñi ⁊ iugū mūdi. Nā iugū mundi est status vite secularis. qō quidē iugū est durum ⁊ graue. iugū eñ durum ⁊ asperum collum bouis depilat: sed graue incūbat ⁊ curuat. Sic status vite secularis depilat mentem hominis: idest aufert pilos spiritualiū meditationuȝ ⁊ affectionū q̄ meante oriunt ⁊ quibus non debet ornari. seculares enim homines tantam occupantur circa ea que pertinent ad corpus q̄ retrahuntur a meditationibus ⁊ affectionibus spiritus. Item potest dici q illud iugū seculi siue mundi est durū inquantuȝ infert laborem in acquirendo. durus inquātum infert dolorē in amittendo: sed durissimū inquantū aliquibȝ infert pditionem eternā ad eterna supplicia eos mittendo. De tali iugo cōquerebant filij israel dicentes. iij. Reg. xij. Pater tuus durissimum iugū imposuit nobis. sic facit mundus his q̄ diligunt ipm. Dicit etiam status vite secularis iugum graue qō deprimit mentes ad terrena ⁊ ifima diligenda. Eccli. xl. Occupatio magna creata est hoībus. ⁊ iugum graue super filios adam. Jugum autem dñi est status vite regularis siue religiōis qō iugum non est durū sed suaue: nō est grue: sed leue. Vñ ipse dñs ait. Mat. xj. Jugum meū suaue est ⁊ onus meum leue.

Jn quibȝ quidem verbis tāgitur quadruplex ratio quare istud iugum scz religionis est letanter portandum.

Primo qdē ꝓpter vnionis ne rū. qz iugū

Secōo propter imitationis exemplum. qz meum scz qz ex me exortum.

Tertio ꝓpter deuotionis affectum. qz suaue est.

Quarto propter dilectionis affectum. quia onus meum leue.

Primo ergo portandū est libenter iugū religiōis ꝓpter cōiunctiōis nexū. Nā sub iugo corporali cōiungūtur duo boues in vnū ad laborādū simul. vñ ⁊ iugū a iungēdo ōr. Est aūt mors religiosoꝝ vt vadāt cōbinati. siue qñ vadunt ad seminandū verbum dei siue ad aliud vtile ⁊ necessarium opus faciendū. Et ista combinatio fit siue ꝓpter auxilium. qz frater qui iuuatur a fratre quasi ciuitas firma Eccls. xlij. Melius est duos esse simul q̄ vnū. habent eñ emolumētū societatis sue. Jtē ꝓpter testimoniū. vt vnꝰ assit alteri tanq̄ custos ⁊ testis honestatis vite. Matth. xviij. Adhibe tecū vnū vel duos testes. vnde Augu. in regula sua dicit. Nō eant quocūq; ire necesse fuerit minus q̄ duo vel tres. Et hinc est q etiā dñs discipulos ad predicandū mittens sicut dicit Luce. x. Misit illos binos ante faciē suam ⁊c. Ergo religiosi sub iugo obediētie combinati ereūtes ad predicandū sunt velut boues sub iugo colligati exeuntes ad seminandū. Osee. xj. Jugum imponek eis simul. Unde de tali iugo obedientie ⁊ religiōis ōr Eccli. xl. Collum vestrū subijcite eius iugo. Secundo ostēditur iugū religionis esse letāter portandū ꝓpter imitationis exemplū: quia meum. in quo notatur tollēdi exemplaritas. quasi diceret meū dico: qz ego in vestrū exemplū illud ante tuli. Cum eñ tria sint substātialia religiōis vota. .s. continentie obedientie et paupertatis volūtarie. scz per abdicationē ꝓprietatis: horum triuȝ ipse in seipso nobis exemplū dedit: ⁊ etiaȝ in his apostolicā religionem fundauit vt supra ostēsuȝ est. Unde ⁊ ipsos apl̄os adhortatus est dicens. Tollite iugū meū super vos ⁊ di. a me. Tertio ostēditur iugū religionis esse letanter portandū propter deuotionis affectū: qz scz deuotis fratribus non videtur asperum sed suaue, ⁊ ideo dicit q̄ suaue est: idest dulce ⁊ cōmune. Dulce quidem qz licz in exterioribus obseruātijs videak austerū: tamē in interiori spiritu dulcorem gignit. sicut fructus nucis qui habet exteriorē testam durā ⁊ interiorem nucleū sapidū ⁊ suauem. vñ enucleuȝ celat aridat testat bonum. Sed illi qui nō habent sensum ⁊ affectum deuotionis nesciunt discernere dulce ab amaro ⁊ suauitatem ab asperitate. vñ refugiūt dulcedinē religionis ꝓpter austeritatē vite exterioris. Cuius figura habef. ij. Regū. xix. Jnberzelar qui ait. Nunqd̄ vigēt sensus mei ad discernendum suaue vel amaꝝ. Bern. Multi videt punctiones nostras: ⁊ non videt vnctiones nostras. .i. consolationes. Habēt eñ religiosi aliquas furtivas. .i. occultas gratias: quas orando ⁊ cōtemplādo occulte ⁊ dulciter hauriunt: ⁊ panem intelligentie sacre scripture quo interius pascūtur ⁊ pascūt: in quibus est dulcedo ⁊ suauitas. Prouer. ix. Aque furtive dulciores sunt ⁊ panis absc̄ditus suauior. Dicitur eñ iugū suaue qz cōmune. Nā onus qō in cōmuni portatur leuius ⁊ suauius est ad portandum. Sed religio vult onera ⁊ oia esse cōia vt suauius diponant. Gap. viij. Disponit omnia suauiter. Quarto religionis iugum est letanter portandum ꝓpter dilectionis affectum qua scz religionis onera omnia leuigātur. ⁊ ideo dicit. ⁊ onus meū leue. Quedam que ex se viderē tur nimis grauia ad portandum ex aliquo addito vel suppōsito efficiuntur leuia. veluti si aliquis supponeret onus lignorum vel alteri⁹ rei dure sup nudū dorsum asel̄: esset nimis graue ei ⁊ dolorosuȝ ad portandum: sed suppōsita barda vel sella leuius portak. Sic multa essent grauia nimis per se bobus ad trahēdum: que suppōsito curru leuiꝰ trahunt. Et ita religionis onera suppōsita charitate leuiter ferūtur. Nam sicut dicit Augu. Omnia seua ⁊ immania tollerabilia ⁊ ꝓpe nulla efficit amor. Unde etiā ipse Augu. Dicit q̄ sarcina christi que, infirmitati grauis est leuis efficitur charitati. ⁊ maxime quia religionis onera inter multos distribuuntur: ita q̄ vnus suuat alium ad portandum religionis iugū. Exodi. xviij. Dixit socero moyſi Leuius tibi sit partito i alios onere. Apostolus Gala. vj. Alter alterius onera portate ⁊c. que est charitas.

C

Universidad de Deusto
Biblioteca

Tertio in themate assumpto notatur plenitas temporis quo iste iugū dñi siue religionis portauerit: qz ab adolescentia sua vsqz ad prouectā etatem Et ideirco cōpletū est in eo quod dicitur Prouerb. xxij. Adolescēs iuxta viaz suam etiā cū senuerit non recedet ab ea. In quibus quidez verbis iste sanctus religiosus commendatur ex tribus.

Primo ex inceptionis idoneitate: qz in idonea etate. scz adolescentie cepit seruire deo scz duz esset adolescens.

Scdo ex plectionis conformitate. qz iuxta viam suam. scz bonā quā inceperat semp ambulauit pficiendo in ea.

Tertio ex cōtinuationis firmitate: quia etiam cum senuerit ꝛc.

Circa primū attendendū est qꝫ adolescentia ē etas apta ad assumēdū iugū religionis triplici rōne. Primo rōne inchoationis. Magna enī vis est factēda ī principijs Nā vt Aristoteles dicit. Paruus error in principio magn⁹ est in fine. Et h̄ pz ī pctō primi parētis. p qō tota natura humana fuit infecta. Poeta etiā dicit: qꝫ dimidiū facti q̄ bene cepit hz. sicut q̄ male cepit totū fere amisit. Et iō multū est obseruandū quib⁹ artibus hō a principio assuescat. qz si bonis totū est lucratū: si malis totū est p̄ditū: nisi statim reuocetur anteqꝫ firmatū sit in malo p cōsuetudinē. Propter qō adolescentib⁹ qui etiā faciliter informari possunt bonis vel malis moribus: sicut cera mollis de facili recipit qualescuqz impressiōes: postqꝫ ad annos discretiōis venerint optimū est assumere iugū religionis: p quam retrahant a malis ꝛ ad bona promoueantur. Prouer. ī. Adolescēti dedit sciētia ꝛ intellectus. Scientia scilz pficiendo in bono. Aplūs Col. ij. Proficiētes ꝛ crescētes ī sciētia dei. Et intellect⁹ quo sciāt recedere a malo. Job. xxviij. Recedere a malo intelligentia. Scdo bonū est inchoare religionē in adolescentia ratione inclinationis: qz principue adolescētes inciptūt inclinari ꝛ esse proni ad vanitates et voluptates. ꝛ iō ne deficiāt in talia bonū est vt alligentur freno seu retinaculo religionis qne a religādo religio dr. Eccls. xxj. Adolescētia ꝛ voluptas vana sunt. Et coniungit voluptatē adolescentie. qz precipue adolescentes sunt ad voluptates proni: a quib⁹ quidē retrahūtur p ipsis religiōis ligamē Tertio rōne fecūdationis. Nā mulieres q̄ in adolescētia nubunt ꝛ tradunt viris magis fecūde sunt in filijs qꝫ ille que vetule nubūt. Et sic illi q̄ ab adolescentia religionē ingrediunt ꝛ pleuerant in ea fecūdiores ꝛ fertiliores sunt ꝛ plus abundant bonis opibus qꝫ illi q̄ ingrediunt senes vel multū puecti. Sm illud Viere. xlviij. Fertilis fuit moab ab adolescētia sua. ꝛ ita accidit isti nr̄o defuncto. Scdo cōmendat in auctoritate allegata ex pfectionis conformitate: qz scz iuxta viā suā quā ceperat semp ambulauit. ꝛ illa via fuit vita religiosa et obseruātia religionis. Quā iste ab adolescētia intrauit duplici ex causa. Primo vt mores suos ꝛ vitā corrigeret ꝛ in melius cōmutaret. Tertio vt mandata ꝛ consilia dei pfectius obseruaret. ps. cxviij. Jn quo corrigit adolescentior suā in custodiendo sermōes tuos. Primum facit religio p rigorē disciplinē scōm p subiectionē obedientie. Tertio commendat in auctoritate pfata de cōtinuationis firmitate. qz etiā cū senuerit nō ꝛc. Nā qō nouā testa capit inueterata sapit: Sunt ꝛ quidā q̄ vel ppter negligentiam vel ppter maliciā suā a deo derelicti ꝛ in senectute sua apostatāt a religione. vnde istum casum timēs bonus religiosus dicit deo frequenter illud ps. lxx. Vsqz in senectā ꝛ senīū deus ne derelinquas me. ꝛ iterū ne pjcias me in tpe senectutis ꝛc. Sed iste ecōtrario impleuit illō Job. xxvij. Do nec virero nō recedam ab innocētia mea: iustificationē meā quā cepi tenere nō deseram. Ubi potuit ei dici illud Deuteron. xxxij. Sicut dies iuuentutis tue ita ꝛ senectus tua est. Er quo ad vitam transitur eternam. Ad quam ꝛc.

¶ Jn funere alicuius religiose mulieris.

Sermo. xiij.

Ulier timēs deum ipa laudabit. Prouer. xxxj. Nos vidēm⁹ qꝫ holes pfuerūt laudare ꝛ commēdare aliqua sm qꝫ afficiunt ad illa. Ubi holes mūdani ꝛ peccatores q̄ multū afficiuntur ad carnalia laudant mulieres multū de pulchritudie carnis. sicut habetur de Sara Genesis. xij. qꝫ cū ingressus esset abraham egyptū vidērunt egyptij mulierē. scz saram vxorem eius qꝫ esset pulchra nimis ꝛ nunciauerūt principes pharaoni: ꝛ laudauerūt eā apud illū sed tales non attendunt qꝫ fallax gratia et vana est pulchritudo. Sed scīt viri qui carnalia despiciūt ꝛ tm̄ spūalia diligunt commendant mulieres. nō qz pulchre: sz potius qz virtuose. Et in hoc conlonant sacre scripture verba. que ostendit mulieres esse laudabiles: nō ex nobilitate generis vl ex pulchritudine corpis: sz ex timore dei. vnde dr. Mulier timēs deum ꝛc. Et quia talis mulier fuit ista sancta soror que nunc defuncta est: merito potest laudari. A Jn quib⁹ quidez verbis de ista scā sorore ꝛ de qualibet religiosa muliere ostēdūtur tria.

Primo quid fuit sm naturā: qz mulier.

Scdo q̄d fuit sm gratiā. qz timēs deū.

Tertio q̄d erit sm memoriā: qz laudabit

Circa primū attendēdū est qꝫ illa sm naturā fuit mulier fragilis: sed tamen sm naturam nos videm⁹ qꝫ ea que de se sunt valde fragilia ꝛ passibilia muniuntur ꝛ fortificantur ex circūpositione alicuius rei fortis vel dure: sicut patet in nuce amigdal. quellanis. quia eoz interior substantia q̄a mollis est ꝛ passibilis munitur ꝛ fortificatur duricia exteriorīs teste. ꝛ in capite hoīs mīs est substantia cerebri interius mollis ꝛ passibilis: ꝛ iō comm uniter pannicul⁹ ꝛ ossibus duris. Sic bona quelibet ex religiosa soror qnis sm naturam sit tā aīo qꝫ corpe fragilis: fortificatur tamen robore continentie ꝛ cuiuslibet spiritualis virtutis. Et de tali sorore dicit. ſ. Cor. vij. Mulier inupta ꝛ virgo cogitat que sūt domini vt sit scā corpore ꝛ spiritu. Jn quibus qui dem verbis quelibet religiosa ex scā sorore commendatur de tribus.

Primo de corporis castitate: quia inupta quantū ad viduā que viro caret: ꝛ virgo quantū ad eā que nunqꝫ habuit virum

Secundo de mentis religiositate: quia cogitat que sunt domini.

Tertio de vtriusqꝫ scz mentis ꝛ corpis puritate. vt sit sancta corpe ꝛ spiritu.

Circa primū notandum qꝫ vtraqꝫ castitas cōmēdabilis est scz ꝛ inupte ꝛ vidue ꝛ virginis qnis magis laudabilis sit castitas virginalis. Sed de vidua nota qꝫ est differentia inter secularē ꝛ religiosam. qa secularis vidua si vult potest sine pctō nubere. qnis laudabilior sit si inupta permaneat. Unō ꝛ in sacra scriptura vidue q̄ permanserunt inupte plurimū commendant sicut Judith ꝛ Anna. Primo quia iterato nubere videtur signum incontinētie. Et ista etiaz viro bigamo est vna de causis quare irregularis efficitur: et ad ordines p moueri non debet: qnis principalis causa sit propter defectum vnitatis sacramēti. Scōa causa quare commendantur vidue que permanserūt inupte est: quia fuerunt magis expedite a sollicitudinib⁹ cause familiaris viri ꝛ filiorum ꝛ familie. Et ideo potuerūt magis vacare spūalib⁹: sicut pz de Anna predicta de qua dr Luce. ij. qꝫ hec vidua erat vsqz ad annos. lxxxiij. que non discedebat de templo ieiunijs ꝛ obsecratiōibus seruiens die ac nocte. Et iō apl's dic. ſ. Cor. vij. Dico autem innuptis ꝛ viduis bonū est illis si sic pmaneant: inupte scz De nuptis ho dic in eodem. Que nupta est cogitat q̄ sunt mūdi quō placeat viro. Sz vidua que est in monasterio siue religione debz oīno inupta permanere: nec ei nubere licet: qz scz continētia est de substātia religionis. Cuius ratio ē: qz ad statum religionis requirit abstractio eoz per que hō impedit ne totaliter feratur in dei seruitium. Sed matrimoniū habz h̄ impedire propter duo. Primo ppter vsum act⁹ carnalis: qui multum retrahit alam ab illa perfecta intentione tendēdi in deū. sicut pz p dicta Augustini in lib. soliloqoz. Scdo propter solicitudinē quam ingerit hoi de gubernatione viri ꝛ filiorū ꝛ rerū temporaliū q̄ ad eoz sustentationem sufficiant. Un̄ de viro apl's dicit. ſ. Cor. vij. qꝫ qui sine vxore est sollicitus est que sunt mundi quō placeat vxori. Et idem dicit de muliere que est sine viro vel cum viro. Et ideo cōtinentia perpetua requirit ad perfectionē religionis. Predictam aūt differentiam inter viduā secularem ꝛ religiosam tangit apl's ibidē scz. ſ. Cor. vij. Dico q̄dē quantū ad secularē dicens. Mulier alligata est legi quāto tempore vir eius viuit. Qō si dormierit vir eius liberata est a lege. cui vult nubat tm̄ in dño. Sed quantū ad religiosam subdit. Beatior autē erit si sic permanserit: scz inupta. qnis etiā de seculari vidua vtrunqꝫ possit intelligi. Sed tamen multo beatior vidua religiosa: que sibi voluntarie etiam necessitatem imposuit per votum continentie vlterius non nubendi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sed adue vlterius tangitur in auctoritate allegata altior cōtinentie virtus scs virginalis. cū subditur. t ego. Vbi notandus q̄ sicut dicit pbus. actꝰ actuoꝝ sunt in patiente t dispōsito. Nā quia aer quanto pulchrior tanto est magis dispōsitus ad susceptionem lucis: iō quanto purior t serenior existit: tanto plus de lumine recipit t clare fcit. Sic etiam de luce spūali: scs gratie vel sapientie. de quo anima tanto plus recipit quanto purior existit. Vñ q̄ virginitas importat maximā puritatem: scs incorruptionē mētis t corporis. q̄ ſm Augu. Virginitas est in carne corruptibili ppetua incorruptionis meditatio. ideo maxime dispōnit ad suscipiendum lumen sapientie t gre t etiā glorie. Nā de lumie sapientie pt3 in Johāne euangelista qui fuit virgo. t iō impleuit eū maiori sapientia t intellectu. De lumine gratie pt3 in brā Maria virgine que fuit gra plena sicut fuit virgo purissima. De lumine glorie patet q̄ quanto aliquis magis appropinquat deo in ipsa beatitudine: tāto maiori lumine illustrat gloria. Sed incorruptio scs virginitatis hoies deo primos facit. sicut dr Sap. v. et ideo dr Eccli. xv. Quasi mulier a virginitate suscipiet illū. scs rpm qui est fons sapientie lux gratie t splendor glorie. Scdo cōmendatur mulier deuota de religiositate mentis: quia cogitat q̄ sunt dñi. Vbi notādum q̄ illa cogitat que sunt dñi que cogitat domini pcepta. Infirmus eñ qui appetit sanari multū cogitat vt faciat que medicus precepit. t multomagis hō debet cogitare quomodo impleat q̄ pcepit deꝰ. Eccli. iij. Que precepit tibi deus illa cogita semper. Et dicit semper: vt scs ab ipsis per propositum peccati nunq̄ recedat. Deut. vj. Nec meditaberis sedens in domo tua: ambulās in itinere: dormiens atq̄ consurgens. Item cogitat que sunt dñi que cogitat oñi supplicia: scs que ipse dñs pertulit pro nobis. Que quidem recogitat in corde sunt velut anime arma contra tentationū insultus. ſ. Petri. iij. Christo in carne passo et vos eadem cogitatione armamini. Bern. Tanta est virtus passionis christi q̄ si in mente firmiter habeat: nulla peccati iacula p̄ualere possint in anima. sed in memoria eius totus peccati t mortis fugatur exercitus. Itez illa cogitat que sunt dñi: que cogitat dñi premia que nobis promittit. Nec eñ premia sunt spiritualia t eterna sicut dicebat. ps. xxvj. Cogitaui dies antiquos: et annos eternos in mente habui. Apes super flores residēt t inde attrahūt mel. sic iusti de eternis bonis cogitāt: t attrahūt inde dulcedinē. Et q̄ talia premia recondita sunt apud altissimum deū: ideo dicit de sanctis viris Sapie. v. q̄ cogitatio illoꝝ apud altissimum est. Tertio in auctoritate inducta oñdit q̄ debꝫ sanctimonialis femina habere puritatem pfectā scs in carne t vita. Et ideo dicit. vt sit sancta corpore t spū. Medici q̄n inueniūt in membris principalibus dispositiones contrarias: puta q̄ infirmꝰ habꝫ stomachum frigidū t epar calidum: sicut dicit Auicenna de tympaniaco: tūc ptra frigiditatem stomachi dātur ei remedia interiora: puta aliqua calida t ꝓfortātia stomachū t digestionem ei⁹ siue in cibis siue in confectionib⁹. Sed ne ex talib⁹ calidis epar inflāmetur superponunt epati exterius aliqua frigefactiua puta aliquod epithyma frigidum. Sic dꝫ hō habet contrarias dispositiones in spū t in carne. quia caro concupiscit aduersus spiritum t spiritus aduersus carnē: debet homo sanctificare spiritꝫ per actiones interiores. puta per portionem compunctionis: per vomitum confessionis: t per confectionem calidam feruentis orationis. ſ. dulcis cōtēplationis. Item ſtificare corpus p actiones exteriores: scs p abstinentias t ieiunia t vigilias et disciplinas: et labores vite actiue. Unde glosa super verbo predicto dicit. vt sit ſcta spū. per actiones interiores. Et tunc in vtroq̄ ſtificata poterit dicere illud ps. lxj. Sitiuit in te aīa mea tc. Nota q̄n aliquis vult ponere in aliquo vase pciosum liquorem: soler ipsum mūdare t lauare nō solū interi⁹: sed etiā exterius vt sit totū mundum t purū. Sic deꝰ volēs ponere liquorem gre sue in femina sancti monialī vult ipsam inuenire mūdā t sanctā. t interius in spū: t exterius in corpe. Propterea dicebat apls. q. Cor. vij. Mundem⁹ nos ab omni inquinamēto carnis t spū. Ephe. ſ. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionē vt essemus scti t immaculati. Sancti scs in spū: mūdi a pctis spiritualibus. t immaculati scs in corpore mundi a peccatis carnalibus.

Secūdo ostēditur ibi

themate assampto de ista nostra sorore defuncta qualis fuit per gratiam q̄ timens deum. Et sic quelibet religiosa soror debet esse timens deum duplici ratione. Primo ratione debiti. scdo ratione lucri. Ratione quidem debiti: q̄ licꝫ non habeat sponsum terrenum: habet tamen sponsum celestem scs deum quem multum timere et reuereri debet. vt pote q̄ spōsus est non debilis sed potentissimus. nō ignorās sed sapientissimꝰ t nō remissus sꝫ iustissimꝰ. Debet ergo primo deū timere rōne sue potētie. tanto eñ sponsa magis timet sponsum suū carnales quāto magis pōt sibi nocere. Sed hoies quantūcūq̄ sint potentes nō possunt ledere vel nocere nisi soluꝫ in rebus tpalibus: vel etiā in corpore verberando vel occidendo corp⁹. Magis ergo timendꝰ est ille spōsus celestis qui pōt non solū occidere corpus: sed etiā aīaꝫ perdere t in eternū damnare. Unde Mat. x. Nolite timere eos qui occidunt corpus: aīam aūt nō possunt occidere: sed potiꝰ tc. Banni t mandata prīcipuꝫ sunt sub pena amittendi tēporalia et corporalia. Bāni ꝺo dei t mandata sūt sub pena corporꝫ t etiaꝫ aīarum. Vñ ps. cxviij. Tu mādasti mandata tua custodiri nimis. Item debet timeri iste spōsus rōne sapientie. plus eñ timet vxor virū suum quando scit q̄ nihil pōt eū latere. Et talis sponsus est christus. Debꝫ. iiij. Omnia nuda et aperta sunt oculis eius. iij. Reg. iij. Timuerunt regē salomonē videntes sapientiaꝫ dei esse in eo. Item debet timeri talis sponsus rō ne iusticie. plus eñ timent hoies iudicem quem sciunt a iusticia non piece nec precio posse flecti. Et vxor habens virū zelotipuꝫ t implacabiles t durū vehemēter timet eū Et talis est spōsus celestis: p̄cipue in morte vel in extremo iudicio. Prouer. vj. Zelus t furor viri non parcet in die vindicte: nec acquiescet cuiusq̄ precibus: nec recipiet p redemptione dona plurima. Dec eñ verba glosa exponit de sponso celesti. vñ poterit ei dicere spōsa q̄ timore eius a malis reſpuerit: illud Luc. xix. Timui te scīo q̄ homo austerus es. Scdo debet eum timere ratione lucri. q̄ scs deum timere est ars multum lucrativa. per quaꝫ conquiruntur multa bona. i. multa merita. Propterea dicitur Tob. iij. Multa bona habebimus si timuerimus deum t recesserimꝰ a pctō. In quibus quidem verbis tria facit.

Nam primo premittit meritorum multiplicationem: quia multa bona habebimus.

Secundo supponit dei subiectionē: q̄ scs timuerimus deum.

Tertio ꝺo addit impedimenti subtractionem. t recesserimus a peccato.

Circa primum nota q̄ per timorem dei habentur multa bona: q̄ scs est causa multiplicandi merita. Et huius ratio est: q̄ timor dei sollicitat ad bene operandū: t per ipsa bona opera cōquiruntur merita. Unde dicitur Eccli. xv. Qui timet deum faciet bona. vbi Gregorius. Timere deum est nulla que facienda sunt bona pretermittere. Unde Eccl's. vij. Qui timet deum nihil negligit. Secundo presupponit dei subiectionem. si timuerimus deum. Nota quando est aliqua ars vel operatio que sit multum delectabilis ad faciendum: est homo magis assiduus ad faciendum eam: et ideo plus lucratur. t talis ars siue operatio est timere deum. Licꝫ eñ timor seruilis qui est propter penam tñ vitandam non sit delectabilis. quia de tali timore dicitur. ſ. Johan. iiij. Perfecta charitas foras mittit timorem. quoniam timor penam habet tamen timor finalis t reuerentie delectabilis est quoniam et dilectione t charitate dei procedit que facit delectabiliter operari. t per consequens plus mereri. Unde Eccli. ſ. Timor domini delectabit cor tc. Et ps. xxx. Quam magna multitudo dulcedinis tue domine quam abscondisti timentibus te. glosa quam impius non sentit quia de fedie iniquitatis palatum cordis amisit. Tertio additur in auctoritate allegata et clusio impedimenti: idest peccati quo meritum impeditur. vnde ait. t recesserimꝰ a peccato: quia stando in peccato opera que fierent de genere bonorum non essent meritoria: sed nec etiam ostenderetur q̄ deus ꝺe timeret si ab eius offensis: idest a peccatis non desisteret. Unde Eccli. ſ. Timor domini expellit peccatum. Est enim timor domini: quasi quidam sanitor cordis. Sed est differentia inter timorem. quia timor seruilis vel mundanus est sicut ostiarius pictus in portis diuitum: qui eleuata clausa videt percutere ingredientes t ingressum prohibere: et tñ ꝺe non facit: sic timor qui sine charitate est videtur pctm expellere. et ideo non expellit. quia dicit Augu. q̄

Universidad de Deusto
Biblioteca

manet in timore seruili peccandi voluntas ꝛ sequeretur opus si separetur impunitas Sed timor finalis est vt ostiarius verus ab ingressu cordis vitia deterrens claua terribili. i. consideratione iudicij et inferni: immo etiam expellit vitia et peccata q̄ fuerūt iam ingressa. Unde Eccli. j. Timor dñi scientie religiositas. Religiositas custodiet et iustificabit cor: lez a peccatis. Prouerbi. iij. Time deum ꝛ recede a malo. E

Tertio in themate assumpto de muliere religiosa ostenditur q̄d erit p̄m memoriam: q: laudabitur lez etiaz post mortez. q: memoria iusti cū laudibus. Prouerbi. x. ꝛ non solū iusti viri: sed etiam iuste mulieris memoria habetur laude digna. Debet aūt religiosa sosor et mulier se ita laudabilē reddere dum viuit vt dicere posset illud p̄s. xxxiij. In dño laudabit aia mea. Et q̄bus q̄dem p̄bis colligit q̄ ad laudē pfectā religiose mulieris debent ꝯcurrere tria. Primū est vt sit laus certa, ꝛ hoc est q̄n fit in dño. Naz laus q̄n fundat in hoie idest in humano iudicio non est laus certa: q: sepe humanum fallitur iudicium. q: plerunq; iudicat esse laudabile q̄ non est vere laudabile. Sed laus que fundatur in dño. i. in dñi iudicio: illa est laus certa. j. Corinth. iiij. Nolite āte tps iudicare. quo aduscq; veniat dñs qui illuminabit abscondita tenebrarū ꝛ manifestabit consilia cordiū: ꝛ tūc laus erit vnicuiq; a deo. Scōm est vt sit laus secura: vt lez non laudet in p̄senti: sed in futuro: ꝛ ideo non dicit in auctoritate allegata laudatur sed laudabitur. lez in futuro. Eccli. xj. Ante mortem ne laudes hoiem. Et ratio: est: quia talis laus nō est tuta: neq; ex parte laudantis. neq; ex parte laudati. Ex parte quidez laudantis: q: parit suspitionē q̄ fiat ex quadā adulatiōe ꝛ precipue cum quis laudat in facie. adulatio aūt peccatū est. et nocet ipsi laudanti Ex parte vo laudati nō est etiaz tuta. q: est aliq̄n sibi causa elationis. ꝓpter q̄ dicitur Eccli. ij. Ne laudes virum in specie sua. i. in facie vel in p̄sentia sua. Propterea Maximus dicit in quodam sermone. q̄ dupliciter ex causa vtilius est hominum memorie magis laudem dare q̄ vite: vt illo potissimū tempore merita sanctitatis extollas q̄n nec laudāti adulatio nocet nec laudatū rē̄ gat elatio. Et infra subdit. Quis aūt viuēs tute possit laudari qui ꝛ de preterito meminit se habere q̄ doleat. ꝛ de futuro videt sibi supesse q̄ timeat. Et ideo bene dixit Ecclesiasticus. Ante mortē ne laudes quēq; quasi diceret sicut Maximus in eodem sermone dicit. Laudo post periculuz p̄dica securam nauigantis felicitatem. sed cū pervenerit ad portum. Laudo ducis virtutem sed cū p̄ducī fuerit ad triumphū. Tertium q̄ requiritur ad perfectam laudem est q̄ sit laus vera nō vana: et talis est q̄ nō laudet de his q̄ ptinent ad corpus pura de pulchritudine vel fortitudine corporis vel filiis. ſz de his spūalib? q̄ ad aiam ptinent. Et tō dixit i auctoritate inducta: laudabit aia mea. nō corp?. Et ratio est: q: vera laus est ex virtutib? vel ex opib? virtutū. Virtutes aūt subiective nō in corpore ſz in aia sunt Et de tali laude dicitur Cañ. vj. Regine et concubine laudauerunt eam. quasi regine sint virtutes theologice. vt fides: spes. charitas: sed quasi cōcubine sint virtutes morales. vt iusticia: prudentia: fortitudo. temperantia. que significant̄ per concubinas quibus licite fuerunt vsi Abraham. et Jacob ꝛ alij patriarche. Item opera virtutuz estimantur magis laudabilia ex animo q̄ ex corpore. Et de tali laude dicit Prouerb. vlti. Laudent eam in portis opera eius. Et dicit in portis: de quibus ōr Aperite michi portas iusticie. Quaruz vna est iudicia particularis: q̄ fit in morte p quaz anima intrat ad vitā eternā. Alia erit iudicij generalis: per quam intrabunt ꝛ corpora in vitaz gloriosam Ad quam ꝛc.

¶ Jn funere vni? imperatoris. Sermo. xiiij.

S qui videbatur fluctib? maris imperare et montiū altitudines libra tera appendere: nūc humiliatus ad terraz in gestatorio portabat. ij. Macb. ix. Dicit sapientes naturales q̄ opposita iuxta se posita magis elucescunt. sicut albū magis apparet positū iuxta nigrū. Et inde est q̄ etiaz i inferno erunt due pene contrarie in damnatis. vt dicitur Job. xxiij. ſibi nimiuz ꝛ succedēs vt vna magis ex altera sentiat. Transibunt in quit ab aquis niuiuz ad calorem nimium. Sic quoq; qualis fit vita nra apparet ex successione mortis. Et ideo circa istuz quōdam serenissimū dñm imperatorem nostruz qui modo defunct? est deferendus: duo nobis in verbis propositis cōtraria describūtur. Primo ſez sublimitas viuentis: cū dicitur Js q̄ videbat fluctib? maris imperare ꝛ mōtiū altri. ꝛc. Deinde humilitas morientis: q: humiliat? ꝛc. Ut ſez er būlitate mort̄ appeat q̄ modicuz q̄d fuerit ipsa sublimitas vite. ait ergo. is qui videbatur ꝛc. E Jn quibus quidē verbis circa serenissimū imperatorez istū defunctū describuntur tria.

Nam p̄mo quidē describitur spectabile regnantis dñium: q: is qui vide. flu. ꝛc.

Secundo flebile morientis excidium: q: nunc humiliat? ad terram.

Tertio humile pietatis officium: q̄a portabatur in gestatorio ꝛc.

Circa primū attēdēdū est q̄ imperij dñium non solum se extendit ad dños seu rectores qui principantur seu dñantur in terris. sed etiā ad eos q̄ dominantur in mari vel principantur. Naz quo ad eos qui principantur in mari siue nauigantib? siue in portub? aut insulis cōmorātib? dicit. Js q̄ videbat fluctib? maris ipare. i. q̄ his q̄ nauigāt vel habitāt iter fluct? maris bz sperare cū placet. Et hīc est q̄ imparet de nauigijs ꝛ naufragijs leges ponit sicut pz ex ꝓstitutiōe Frederici. ad dei ꝛ honorez imperij. ſ. nauigia. q̄ ler dicit q̄ si casu contingente rupta fuerint nauigia tam ipsi q̄ nauigantiū bona reseruent illis ad quos spectabāt ante periculū nauigij iō cōsuetudine contraria cessante: nisi illi tyrannidem pyraticam exerceant: xp̄iano nomini vel principi fuerint inimica transgressores bonoz publicatione mulctent. Unde p̄m legē imperialem naufragio nihil est auferendū: immo quicq̄d de naufragio inuentū est: siue illud sit raptū de isto naufragio siue de mari siue de littore restituendum ē. ff. de incē. rui. naufra. Si q̄s ex naufragio immo tenent̄ infra annū in quadruplum post annum vo in simplum qui talis criminis essent principes. ff. eo. l. ſ. Ponit essi imperator legē de publicanis theloneijs: que sunt loca in portub? maris: vbi stāt publicani ad exigēdum tributū nauticū. i. q̄ de mercib? nauium debef. vt pz. ff. de publi. ꝛ vectiga. vectigalia. Et quib? legib? euidenter apparet q̄ imperator dñatur in mari: ita vt possit dici de eo illud Lu. viij. Venti ꝛ mari imperat ꝛ obediunt ei. Naz per ventos intelliguntur nauigantes quibus ventus deseruit: ꝛ per mare habitantes in mari: idest in litt̄oribus vel in insulis maris: si forte sint tales insule que ecclesie dominio subsint. Sed quid est q̄ in themate dicitur. videbatur imperare. nunquid solum apparenter ꝛ non existenter imperabat vt videretur esse quod non erat. Absit immo sicut videbat ita erat eo modo quo dicitur Balaā. ij. Cephas ꝛ Jacobus ꝛ Johannes qui videbantur columne esse, ꝛ vere ita erāt. ſ. colūne spirituales ecclīam dei sustentantes. Dicitur ergo non q̄ imperaret: sed q̄ imperare videbat. vt ostendatur imperiū istius fuisse temporale ꝛ breui tēpore finitēdū. ij. Corinth. iiij. Que cīm videntur temporalia sunt: q̄ aūt non videnf eterna. Job. xx. Transiet sicut visio nocturna. Sap. v. Transierunt oīa illa tanq̄z vmbra ſez ꝛ honores ꝛ delitie ꝛ diuitie ꝛ multorū obsequia ꝛ sequele. Sed q: imperij dominium est etiā sup eos q̄ principātur in terra: ideo additur in themate. ꝛ montiū altitudines. i. terrenoz ꝛ secularū principum potentes in statera sui iudicij appendere q: potest de eorum excessibus iudicare ꝛ facta eoz examinare ꝛ absoluere vel punire. Esa. x. Liberauit in pōdere mōtes. i. maiores principes: ꝛ colles in statera. i. potestates minores. Sed aduerte q̄ ille qui cōsuevit aliox merita appendere ꝛ ponderare in statera iudicij sui modo ipse appensus est in statera diuini iudicij. De q̄ ōr Prouer. xvj. Pondus ꝛ statera iudicia dñi sunt. In hac statera multotum imperiū inuentū est minus habens. Sm illud Dañ. v. Appēsus es in statera ꝛ inuentus es minus habēs precipue ꝓpter defectū temperantie. Siue propter intemperantiam luxurie. sicut Octauiani. de quo post multas laudes Eutropius refert q̄ cū esset cibi ac vini multum abstinēs ꝛ aliquatenus somni seruiebat tamen libidini. ita q̄ inter duodecim sodomitas pueros ꝛ totidem puellas solitus erat cubare. ꝛ cū esset luxurie seruiens erat tamen illius vitij seuissim? vltor. more hominum qui vlciscendis vitijs quibus ipsi vehemēter indulgent accrescūt. Siue propter intemperantiam gule. sicut tyberij qui cum vocaretur Claudius tyberius nero: eleganter a ioculatoribus ꝓpter intemperantiam vini cadius tyberi? nero nominatus est. Siue ꝓpter intemperantiam ci

bi sicut vitellij. cuius tāta fuit ingluuia ⁊ voracitas ꝙ cum in die quattuor sepe vel quinq; vicibus fuisse dicatur epulatus. tāden in quodam cena quam fecit ei Ve/tellius frater eius duo milia pisciū ⁊ septez milia auium apposita traduntur. Quoꝛundam ꝛo imperium inuentum est min⁹ ha/bens ꝓpter defectum iusticie. sicut nero/nis: qui vt iniustus ⁊ iniquus omnib⁹ bo/nis cuibus hostis fuit: ⁊ infinitam partez senatus iniuste interfecit parricidia mul/ta commisit. fratre vxore matre suis inter/fectis sanctos dei apostolos Petrū ⁊ pau/lū innocētes ⁊ bene meritos trucidauit: ⁊ post multa alia flagitia tandem seipsum occidit. Quoꝛundam ꝛo imperium inuen/tum est minus habere ꝓpter defectum for/titudinis. sicut Lucij othonis. qui cum a vitellio seui p:elio victus fuisset et tamen adhuc magnus exercitus remansisset ei pe/tentibus militibus vt nō tam cito de bel/li ꝑsperitate desperaret. ⁊ ipse respōdisset ꝙ non erat tanti valoris ꝙ ꝓpter eum bel/lum ciuile deberet exoꝛiri: voluntaria mo/te obijt vñ ꝑs ꝙ fortitudine animi caruit. Quoꝛundam ꝛo inuentum est minus ha/bens ꝓpter defectum prudentie. sicut ale/xādri magni: quem Seneca in libro de be/neficijs notat de multa imprudentia: pro/pter quam alicubi vocat eum vesanum et cum temeritate felicem. Dicit em̄ de eo ꝙ hercules equabatur vt vesanus adolescens cui pro veritate ac virture erat felix temeri/tas. Alicubi ꝛo notat eū de maxima stulti/tia sicut qñ voluit dare vni militi vnam vr/bem: quod donum cum ille refugeret dicēs se esse indignum. Respondit Alexander. si/ te non decet tm̄ recipere: tamen decet me dare. Vbi dicit Seneca ꝙ illa fuit animo/sa vox ⁊ q̄uis fuerit regia: tm̄ fuit stultissi/ma. q: debet esse ꝓportio inter donū ⁊ eum cui donatur. vnde si nō decebat illū recipe/ nec ipsum decebat dare. Sed quia fuerunt nōnulli imperatores non tm̄ fideles ꝛpia/ni: sed insup valde virtuosi. scz prudentes. iusti: temperati: ⁊ fortes. vt Theodosius ⁊ Justinian⁹. ⁊ quidam alij: ideo tales ꝙ eos sequuntur quantum ad regimen imperij fortē in statera diuini iudicij: nō sunt inuen/ri minus habentes. quoꝝ quilibet petere potuit illud Job. xxxj. Appendat me in sta/tera iusta. B Possemus etiā alio modo premissa verba que in prima parte themas/tis continentur. ad specialē laudez inflecte/re istius serenissimi quondam imperatoꝛis nostri. de quo dicitur. Is qui videbat flu/ctibus maris ⁊c. In quibus quidez ver/bis commendatur ex duobus.

Primo quidem de victoria hostiū: quia fluctibus maris impera.

Fluctus em̄ quibus mare turbatur: hostes eius vel rebelles significant: qui torā ipām imperiū turbare nitebantur. Quib⁹ quidē ipse imperauit: q: eos potenter expugnās sibi plene subiugauit. Job. ix. Qui gradit super fluctus maris.

Scōo cōmendatur de excellentia virtu/tum: q: altitudines montium ⁊c.

Per altitudines em̄ montiū intelligun⁹ tur ſnpreme virtutes imperantium: q̄s ille appendit in statera: q: eas habere studuit in mente sua: que ꝛe erat vt statera distri/ctissime ponderans ⁊ discernēs singulorū merita vel etiā demerita. vñ potuit dici de eo illud ps. xciij. Altitudines mōtiū ipse sunt q̄s em̄ altitudines montiū fuerunt et cellētes virtutes antiquoꝝ imperatoꝝ q̄s ille studiose imitādo q̄si sibi ꝓprias fecit. Felix aūt dici pōt q̄ talium imitat virtutes videlicz clementiaz celaris. De quo Eutro⁹ pius dicit ꝙ tante fuit bonitatis: vt quos armis subegerat: clementia magis vicerit. Item liberalitatē vespasiani. de quo idem Eutrop⁹ refert ꝙ nec facile ante eū vel ma/ior est liberalitas cōperta vel iustior. Item facilentiam Tyti. de quo etiam ides refert ꝙtante facilitatis fuit ꝙ cum nulli quicq̄ negaret ⁊ reprehenderetur ab amicis. Re/spondit nullum tristem debere ab impera/toꝛe discedere. Item comitatem Traiani: q̄ amicis eū culpātibus ꝙ nimis circa om/nes esset comis. Reſponauit talem se impe/ratoꝛes esse priuatis. quales esse sibi impe/ratoꝛes priuatus optasset. Item facundiā Adriani. de quo idem refert ꝙ facundissi/mus latino sermone ⁊ greco eruditissimus fuit. Item deuotionez Theodosij. de q̄ ecclie/sticis legit ꝙ cū esset christianissim⁹ impe/rator: hostes suos magis ieiunijs ⁊ oꝛone cōfisus: q̄ ferro vel multitudine ꝓstrauit. Item sapientiam Justiniani q̄ p Agapitum papā ab errore eutycetis reuocat⁹ leges cō/didit ⁊ cōsummauit libros scz codicem ⁊ di/gesta. Et sic de multis imperatoꝛib⁹ legūt exempla virtutū. Vñ qñ in aliquo imperas toꝛe tales virtutes apparēt: potest dici pe

ro illud Gen. viij. Apparuerunt cacumina montium. i. superne virtutes imperatoꝛis et tunc est mons. i. huiusmodi imperator in virtute montiū. i. in altitudine virtutuz aliorum imperatoꝛum. C

Secundo in assumpto

themate describitur flebile morientis ex/cidium. quia humiliatus: scz est per mortez ad terram: ideſt vsq; ad hoc vt cito resol/uatur in terram. Ista humiliatio est ex di/uina sententia propter primorum paren/tum peccatum. q̄ scz fuit superbia: q: ap/petuerunt esse sicut dij. vt patet Gen. iij. Justum autem ⁊ rationabile est ꝙ illi qui voluerūt indebite extolli vsq; ad summum deprimantur vsq; ad infimum: ideſt vsq; ad terraz. vnde in ps. cxlvj. dicitur. Humi/liās autem pctōres vsq; ad terraz. In qui/bus quidem verbis ꝓpheta tangit tria.

Primo quidem punientis iudiciuz: q: humilians.

Secundo humiliati peccatoris meritū quia peccatores.

Tertio resolutionis terminū. quiavsq; ad terram.

Judiciuz ergo dei punientis est. q: humi/liat per mortē. Satis em̄ humiliat ꝺ⁹ in/ morte: q: priuat eos bonis carnalibus delitijs sed amplius. q: exoluat eos tpalibus diuitijs. sed maxime q̄ deijcitur ab eos honoꝛibus ⁊ dominijs. Et quanto maioꝛ ē altitudo dignitatis et honoꝛis a qua depo/nit: tanto est maioꝛ humiliatio et deiectio Vñ q: iste modo defunctus ꝑ mortez depo/situs est a maxima altitudine dignitatis ⁊ honoꝛis: ideo pōt dici ꝙ sit nimis humi/liatus. Sm illud ps. xxxvj. Ego aūt humilia/tus sum nimis. Notandū ꝙ stelle q̄ sunt i celo fixe nūq̄ de celo cadūt nec cadere pos/sunt. Arboꝛes aūt que sunt in terra quantū cūq; sint ꝛe affixe ⁊ quantūcq; alte et pce/re. succidi ⁊ cadere possunt. Sic illi q̄ sunt in glia celesti nunq̄ humiliari possunt: nec ab altitudine sue glorie cadere. Et ratio est quia gloriam suā habent a deo. et ideo ab illo nūq̄ possunt separari. Sed illi q̄ sunt in terra gloriosi quantūcūq; sint in altitu/dine glorie ⁊ potēcie. quia gl'iam habent ab hoibus ⁊ in hoibus ⁊ aliquando etiam contra deū: ideo humiliari possunt et deij ci. vnde Ysaie. xlv. dicit deꝰ. Gloriosos ter/re humiliabo. et saltem per mortem deci/dunt a gloria temporalis dominij: Secun/do ponitur in auctoritate allegata humi/liatiōis meritū: q: pctōres. Sed queriť cuz ipse loquatur de humiliatiōe mortis. q̄ est vsq; ad terraz. i. vsq; ad resolutionē corpo/ris in terram: ⁊ tam iusti ꝙ pctōres moꝛian/tur ⁊ in terrā ꝑm corpus resoluātur. quare magis dicit de pctōribus ꝙ de iustis? Ad hoc est dicēdus ꝙ sentētia mortis et resolu/tionis in terraz data est ꝓpter pctm̄ primi hois. Nā deꝰ creauit primos parētes cum dono originalis iusticie. Et si in hac iusti/cia ꝑseueraſſent: nō fuissent p mortē i ter/rā resoluti. sz sine morte in celū assumpti. Sed peccante adā sicut dicit aplus Ro. v. Per vnū hoiem. i. primū pctm̄ intrauit in mūdū q: scz p vnius delictū pctōres ꝓstitu/ti sunt multi. Naz in adā oēs peccauerunt et per peccatū mors etiā in omnes ptrāsijt et per ꝓsequens resolutio in terraz. Et ideo post peccatū dixit deꝰ ade. Reuertaris in terrā de qua sumptus es. quia pulvis es et in puluerē reuerteris. Gen. iij. Unde quia ista humiliatio in terrā per mortē consecu/ta est ex originali peccato in quo oēs effe/cti sunt peccatores. ideo peccatoꝛib⁹ attri/buit humiliatio talis. Tertio ponit in au/ctoritate allegata resolutionis terminum quia vsq; ad terrā. Et cuius resolutiōis cō/sideratiōnē hz hō materiā ⁊ causam nō sup/bie sz magne hūilitatis. vñ Eccli. x. Quid superbis terra ⁊ cinis. ⁊ ps. xliij. Humiliata est in puluere alia nostra. i. in cōsideratiōe puluerisin quaz resoluendi sum⁹. sequit ⁊ conglutinatus est in terra venter noster. i. terre conflictus puta qñ sepelit in terra vl resoluitur in terram. D

Tertio in themate assū

pto ponit humile pietatis officiuz. s. porta/re corpus ad sepulturā. q̄ est opus perti/nens ad officium sepulture q̄ est officium pietatis ⁊ humilitatis. Unde ait i gestato/rio. ideſt in feretro portabit. Sicut etiam mō iste nr̄ dñs defunct⁹ portabit ad sepul/crū. Sed aduertendū est hic ꝙ portari in gestatoꝛio aliq̄n est opus diuine seueritatis sicut legit in heliodoro. ij. Machab. iij. vbi habet ꝙ cū heliodoꝛ cū suis satellitib⁹ ve/nisset hierosolymā vt expoliaret ⁊ erariūtē pli appuit ill' equ⁹ terribilē habēs sessoꝛes optimis pellicijs adornat⁹: isq; cū impetu he/liodoꝛo pedes calces elisit alij ēr appuerūt

Universidad de Deusto
Biblioteca

duo iuuenes qui circunsteterunt eum et ex vtraq; parte flagellabant sine intermissione multis plagis verberantes. Subito autem velio domus concidit in terraz: cumq; multa caligine circūfulsū rapuerunt: atq; in sella gestatoria positum eiecerūt. Et io q̄ cum multis cursoribus t satellitibus predictum ingressus est erarium: portabatur nullo sibi auxilium ferentem manifesta dei cognita virtute. Aliquādo ꝯo sic portari est opus hūane pietatis. t de hoc ope sanctus Tobias cōmendatur Tob. iij. vbi dr q̄ relinquēs prandiuz ieiunus puenit ad corp̄ tollēdumq; illud portauit ad domū suaz: occulte. vt cū sol occubuisset cante sepeliret eum Vbi aduertendū q̄ sicut aliqñ in vna figura refulgent diuersi colores. ita in hoc vno ope pietatis qō Tobias fecit relucent diuerse virtutes. i. actus diuersarū virtutum Primo abstinentie: q; relinquēs prandium ieiunus puenit ad corp̄. Et istud ieiuniuz tāto fuit magis meritoriuz q̄to magis ex charitate p̄cessit. q̄ q̄dez charitas apparet ex eo q̄ ad exhibendū obsequiuz sepulture corpis primi reliq̄t commoda corpis p̄pn q; charitas nō q̄rit q̄ sua sunt. Et q̄ negligit damnū p̄pter amicum iustus est. Scōo actus prudētie in obseruādo locū t tps. locū. i. in quo occultaret ne impediret. vñ tollēs illō portauit ad domū suā occlte. Ubi nota q̄ abdias cōmēdatur q; abscondit in specu p̄phas viuos ad nutriendus: sed Tobias cōmendaf q; abscondit mortuos ad sepeliendū: vt ostendatur q̄ non solus placeat deo pietas q̄ exhibetur corporibus viuorū: sed etiā que exhibetur corporibus mortuoz. i. p̄pter spem future resurrectionis. Ite er prudentia seruauit tps congruū: q; sepeliuit caute dū sol occubuisset. i. de nocte: scz ne videretur t accusaretur regi. a q̄ iam p̄pter consimile opus iussus fuerat interfici: vt dr. Tob. j. Sed tanta erat eis pietas t p̄stantia q̄ iterato exposuit se periculo p̄simile op̄ faciendo. Et rō huj reddit Tobie. ij. vbi dr q̄ Tobias plus timens deum q̄ hoīem rapiebat corpora occisoz t occultabat in domo sua t medijs noctibus sepeliebat ea. Tertio commendaf in auctoritate allegata superi de actu misericordie scz de mortui sepultura. cum dicitur. vt sepeliret eos. Si quidez sepultura mortuoz iter opera misericordie computat Tobie. j. vbi dicitur. Eluriētes alebat: nudisq; vestimenta prebebat: et mortuis atq; occisis sepulturā sollicitus exhibebat. Sed sciendus q̄ ipis defunctis sepultura siue sepulchra nō prosunt: nisi inquantum respicientes sepulcra memoriam retinent defunctoz et p̄ defunctis orāt. Unde monumentū a memoria nomen accepit. dicit enī monumentum quia monet mentē vt dicit Aug'. in p̄mo de ciuitate dei. Nec etiaz prodest defuncto q̄ sit in loco sacro sepultus nisi inquantū ipse defunctus vel alius tumulari corp̄ eius i loco sacro disponens. patrocinio alicuius sancti eū cōmittit: cuius precib̄ p hoc credēdus est adiuuari. t etiā patrocinio eorum qui loco sacro deseruiūt qui p̄ apud se tumulatis frequentius specialius orant. Potest etiaz sepultura sacri loci obesse impio defuncto. i. si talez sepulturā sibi indignam p̄pter hoīm gliam p̄curasset. Ea ꝯo q̄ ordinantur ad ornatum sepulture non p̄sunt defuncto: nisi per accidens: inquātuz. scz p hmōi hoīes excitantur ad cōpatiēdaz. et p consequens ad orandū pro eis: vel inquantum er sumptib̄ sepulture vel pauper frugetū accipiūt vel ecclesia decoratur. Ex quantum ad sepelientes: hiis quidē qui virtutes Tobie vel ere nplū imitant. i. quantū valēt hec apud deū: ostendit angelus Raphael ipsi Tobie dicens Tob. xij. Quādo orabas cum lachrymis t sepeliebas mortuos t relinquebas prandiū tuū t mortuos per diē abscondebas in domo tua t nocte sepeliebas: ego obtuli oratione tuā dño. de quo dño dr in p̄s. lxxxij. Gratiaz t gloriā dabit dñs. Ad quā deus nos perducat. tc.

¶ In funere vnius regis. Sermo. xv.

Ex hodie est t cras morietur: Eccl. viij. morietur homo hereditabit serpētes t bestias et vermes. Eccli. x. Sic dicit Boetij in libro de consolatione. Non q̄ ante oculos sicut est sufficit intueri. sed rerum exitus prudentia metitur. Et huiusdicti ratio est: q; ad prudentē pertinet ea que sunt ad finem dirigere et ordinare in fineꝫ. Un medicuz dr prudēs qñ taliter dat medicinas q̄ ad sanitatez p̄ducant ex eo. i. q̄ sanitas est finis medicinarū. Ex ea q̄ ante oculos sibi sunt: sunt res q̄ fiāt vel sunt i p̄nti. Ex quo aūt dicit q̄d futurū vel q̄d vltimū. i. finē rei. ergo

ita se habent ea. q̄ de reb̄ ante oculos sita sunt ad exitus ipaz rerum: sicut ea q̄ sunt ad finē t ad ipm finē. Ex nō p̄t aliqs ea que sunt ad finē i ipm finem dirigere nisi ipm p̄us consideret t intuaf: vñ ad hoc vt sagittaris directe sagittā dirigat ad signū non sufficit intueri solū sagittā: sed ops q̄ intueaf etiā ipe signū ad qō. i. vult iacere t dirigere sagittā. Homo ergo imprudens cōsiderans solū vitā regis t gliam quā hz viuēs t nō attendens ad exitū mortis reputat ipm oīno felicē. Sed hō prudēs qui rerum exitus metit. t p̄siderat q̄ vita t gloria regis habebit p mortē celere exitū t penosuz t calamitosuz nō reputat statū eius felicē: sed formidabilē t cōtemptibilē potius q̄ appetibilez. i. q; videt ēm verba p̄phe nostra quia rex hodie est tc. A Jn quib̄ quidem verbis describuntur tria.

Primum est excellentia venerabilis dignitatis. quia rex.

Secūdo festinantia terribilis corruptibilitatis. q; hodie est t cras morief.

Tertio vo consequentia originalis calamitatis. quia hereditabit tc.

Premittur ergo excellentia venerabilis dignitatis: q; rex. Ubi aduertendum est q̄ excellentia regalis dignitatis tanto redditur venerabilior. quāto rex est iustior: potentior: sapientior: t humilior. Ratio primi est: quia rex subditis tanto venerabilior fit q̄to magis a republica t ab eis mala t nocumēta repellit sed sicut dr Prouer. xx. Rex qui sedet in solio iudicij dissipat omne malū intuitu suo Tunc aūt dr sedere in solio iudicij quando bene seruat iusticiā. i. reddēs vnicuiq; ius suum. vnde p̄bs dicit in. v. ethicoz q̄ homines ad iudiciū p̄fugiūt sicut ad quādam iusticiā animatam. vñ in p̄s. xciij. Justicia cōuertaf ad iudiciū. Et talis dissipat oē malz. i. oē nocumētū. q;. i. repellit t cohibet malos qui aliozum iura deripiūt t perturbāt Et hoc rex venerabilior reddit t magz honorabilis subditis: t ideo i p̄s. xcviij. dr q̄ honor regis iudiciū diligit. Hoc figuratū est in salomone cui dixit regina Saba. iij. Paralip. ix. Idcirco posuit te deus regē vt faciaz iudicia t iusticiā. Rō ꝯo scōi est: q; quāto rex potentior est tāto magis timetur t quāto magis timetur tāto i maiori reuerentia t veneratione habef. p̄s. xxiij. Dñs fortis t potens ipe est rex glorie. i. q̄ glorificatur t honoratur a subditis. Ratio aūt tertij est: quia rex tāto est populis venerabilior quāto per eū stat̄ bon̄ t pacificus magis stabiliter cōseruatur. Sed sicut dr. Sap. vj. Rex sapiens populi stabilimētū. t ecōtra dr Eccli. x. Rex infipiēs p̄dit populū suuz. Et de hoc habetur figura in roboam. iij. Regum xij. qui p̄pter infipiētiā suam populū p̄didit: t inde est q̄ rex quanto sapientior tāto venerabilior. Ratio aut quarti ē. quia rex tāto venerabilior quāto gratiosior. Sed sicut superbia facit hoīem deo t hoib̄ odiosum: quia odibilis coram deo t hoibus est superbia vt dicitur Eccli. x. qō pater in diabolo. de quo dicit Job. xlj. q̄ ipe est rex super oēs filios superbie. Ita ecōtrario humilitas facit hoīem deo t hoibus gratiosum. t ideo monef t rex t q̄libet magn̄ Eccli. iij. Quanto magn̄ es humilia te in oībus: t coram deo inuenies gratiā. hoc figuratū est in rege babylonis de quo dr Ezechiel. xvij. Fortes terre tollet vt sit regnū humile t nō eleuef. Sed dato q̄ oēs iste virtutes fuerint in isto illustrissimo rege nr̄o vel in alio quocūq; duz viueret tñ post̄ mortuus est oīa cū ipso a nobis pariter sunt sublata: q; non apparet amplius nobis: nec eius iusticia: nec eius potētia: nec eius sapiētia: nec etiā eius hūilitas. Et ideo potest queri de tali rege mortuo: qō figurate queritur Isa. xxxvij. Ubi est inquit rex emath: t rex arphat: et rex vrbis sapharnaim: t rex ana. Et ita in verbis istis tagif q̄druplex questio de isto Prima est de eius iusticia cū dr. vbi est rex emath. Emath enī est idez qō antiochia: t interptaf indignās regide vel vter sanguinis: t significat zelū iusticie quo. i. iste rex nr̄ indignatꝰ cōtra committētes facinora malefactores ipsos rigide puniebat etiam pena mortis t sanguinis. put culpa exigebat. nō enī indignabaf ex ira: sed imo ex iusticia: ita vt posset dici de ipo illud Vester j. Regis iusta est indignatio. t illud Prou. xvj. Indignatō regis nūcij mortf. Ubi est ergo rex emath. i. iusticie tā indignātis cōtra facinora t reoū maleficia tā rigide punētis. q. d. nō est amplꝰ hic. Secūa que stio fit de eius potētia: cū subdif. vbi sup. ē rex arphat. i. potētie. Arphat enī interpretatur saluās siue saluatio: q; per potentiā t fortitudinē sua saluabat gētem suam: t

regnum de manu insurgentium hostium. Unde pōt nunc flebiliter queri de ipo qō queritur. s. Macha. ix. de iuda machabeo quō cecidit potēs qui saluū faciebat israel idest pp'm fidelium. Et illud etiam Osee xiij. Ubi est rex tuus? maxime nunc saluet te in oibus vrbib? tuis. q. d. nō potest amplius: quia ecce mortuus iacet omni fortitudine ⁊ potentia destitutus. Tertia questio fit de eius sapientia ⁊ litterarū sciētia cū addit vbi est rex sepbernaym? qō interpretat labia ipsius vel littere ipse in qbus iste rex noster perit? ⁊ sapiēs fuit. p'm illō. Viere. xxiij. Regnabit rex et sapiens erit. Sed amodo nulla sapiētia ⁊ nulla litterarum sciētia apparebit nobis esse in eo. vñ Esa. xxxiij. Ubi litterat? vbi p'ba legis pōderās? ⁊. s. Lox. s. Ubi sapiēta? vbi scriba? vbi conquisitor huj? seculi? quasi di. nō est amplius hic. Quarta quoq; questio est de ipius hūilitate cū subinferit. ⁊ vbi supplet rex ana? Ana essi interpretat hūilis in genere fratrū. Nā siue rex siue prelat? licet sit supior in dignitate: tū debet se reputare fratrem ⁊ coequalē charitate. p'm illud. Eccli. xxxij. Rectorē te posuerūt noli extolli: sed esto in illis quasi vnus er eis. Unde rer debet esse humilis in genere fratrus. i. ipor subiector: vel in genere. i. i naturali generatione: quia oēs descendim? ab vno patre. s. prio hoie. vñ Grego. Natura oīs pares genuit hoies. Et ideo isto respectu dicit Matth. xxiij. Oēs vos fratres estis: vt nullus sup alii supbiat: sed tāq; frater inter fratres humilis existat. Ubi est ergo rex ana? idest rex hūilis ⁊ mitis. Certe p'm pmissionē factā humilibus Job. xxij. vbi ait. Qui humiliat? fuerit erit in gloria. potest fieri optima respōsio p'm illō Prouer. xxix. Humilē spiritū suscipiet gloria. Et di co suscipiet: quia ly forte nondum suscepe rit ppter leues culpas adhuc in purgatorio purgandas: tamen ppter bona merita sua ⁊ ppter finalē pniam pie credēdus est q; cito cum suscipiet gloria. B

Secūdo ponitur festinantia terribilis mutabilitatis. qr hodie est. s. viuus ⁊ cras morietur. Ira enim poterat dici hesternadie de isto vel q; hodie. i. in psenti viuit cras. i. in futuro morief. Et qr breue est tēpus psentis vite: ideo diei psenti assimilat. Sed aduertendus q; ista successio tēporis psentis ⁊ futuri siue hodierne ⁊ crastine diei redarguit hominē de elatiōe superbie. Nam aliquādo homo extollitur de gloria vite psentis: quia non considerat humilitatem ⁊ necessitatem mortis. Cōtra qō dr. s. Macha. ij. Gloria eius stercus ⁊ vermis est: hodie tollitur ⁊ cras nō inueniet qr cōuersus est in terrā suā. Ubi ostendit quadrupler ratio quare nō debet homo extolli de gloria p'senti. Primo quidē ppter eius feditatē. vnde rei fede assimilatur. s. stercori ⁊ p'mi. Stercori quidem qr importat feditatē culpe. s. superbie ⁊ vane glorie. Et hinc est q; etiam apls Philip. iij. oīa ista de quibus homo potest gloriari vel extolli in psenti siue essent diuitie siue delitie siue honores mūdi velut imunda stercora reputabat dicēs. Omnia detrimentū feci ⁊ arbitror: vt stercora. Sed vermi assimilat. qr gignit remorsum conscientie: qui mordet siue pūgit conscientiā sicut vermis imortalis. Esaie lxvj. Vermis eor non morief. Uel pōt intelligi de gloria ei?. s. viri pctōris. de quo primo locutus fuerat: cuj nō possit esse de bonis spūalibus que nō habet: oportet q; sit de carnalibus. caro autem stercus ⁊ vermis est: qr est vt saccus stercor ⁊ esca vermiū. Job. xxv. Homo putredo ⁊ filius hominis vermis. Secundo nō debet homo extolli de gloria psenti ppter ei? breuitatem: quia hodie extollitur: idest breui tēpore potest extolli: qr cito deficit ad similitudinē feni qō breui tēpore florescit ⁊ cito arescit. Luc. xij. Sicut fenū qō hodie est in agro. s. breui tempore est in mundi ⁊ piperitate florās: ⁊ cras in clibanū aduersitatis vel mortis mittitur arens ⁊ deficiens. Uāgloria mundi est sicut vestimētū siue ornamentū sacerdotis quod cito deponit. s. cōpleta missa. ⁊ honor mūdi ⁊ exaltatio est sicut fumus qui cito ⁊ altū eleuat ⁊ cito deficit. Propterea dtulit sapiēs Eccli. ij. In vestitu ne glorieris vnq;: nec in die honoris tui extollaris. Tertio non debet homo extolli de gratia p'ti ppter eius vanitatē quia cito euanescit ⁊ deficit. vnde cras nō inueniet quia sublatus p mortē. Esa. xxxvj. Comedam? ⁊ bibamus cras enim morie-mur. Et ideo ē ad modū vaporis vel arboris euulse vel incise. p'o. xxxvj. Uidi impiū superaltatū ⁊c. Quarto nō debet hō extolli de gloria psenti ppter eius vilitatem

quia sc; ipse homo qui gloriatur ⁊ extollitur in vilem materiam conuertitur sc; in terram. Unde subditur in auctoritate inducta. q; conuersus est in terram suam. i. post mortē in terrā resolutus. qr naturaliter generabilia ⁊ corruptibilia redeunt in suus principiū. sicut in generatione p'ncipiū de semine ex quo etiā generatur semē. vñ semen cōuertit p generationē in semē. ⁊ glacies resolui. sc; i aquā. sic ⁊ corp? hūanus in terrā de qua primitus sumptus est. p'o. cxlv. Exibit ip'us eius. sc; hoīs ⁊ reuertet in terram suam. E

Tertio in themate assūpto describitur consequētia originalis calamitatis. qr cuj morit homo here. ser. ⁊c. In quibus quidē verbis describit sapiēs tria de homine moriente.

Primo mortis euentū: cum moriet quādo continget deum mori.

Scōo mortis subiectum: qr homo.

Tertio morientis opprobriū: qr heredi tabit serpentes ⁊c.

Euentus erit incertus. qr dicit cū morie tur. Sed nō determinat ppterea quo tpe moriet ur: quia non solū iuuenis nescit qn debeat mori: sed nec etiaz senex. Unde Gen. xxvij. dixit ysaac. vides q; senuerim ⁊ ignorem diem mortis mee. Sed nota q; cū eue tu mortis extinguetur hominis fama: ⁊ a mortuo subiecto qō est homo tollet ur oplentia: sed post ipsam mortem replebitur ignorantia. Primo ergo cum moriet extinguetur hominis fama sicut facta cāpana cessat eius somnus. p'o. ix. Quādo moriet ⁊ perdit nomē eius. Et item p'o. Perijt memoria eius cū sonitu. Secundo a subiecto mortis: idest ab hoie tolletur opulentia siue plenitudo. sicut fracto vase effunditur vinū ⁊ plenitudo vasis euacuat. p'o. xlviij. Homo cū interierit non su. oīa necq; descēdet cum eo gloria eius. Job. xxvij. Diues cum dormierit nihil secum afferet: aperiet oculos suos et nihil inueniet. Tertio quoq; hō replebit ur pena et opprobrio et ignominia. qr heredi tabit serpentes ⁊c. Nā aliqn hoiem viuu? serpentes occidūt: mortuū bestie cōedunt: sepultum vermes corrodūt. De serpentib? pater. s. Lox. x. vbi dicitur q; quidā eor? tpm tentauerunt ⁊ a serpentib? perierunt. De bestijs p'z in Jezabel. iij. Reg. xxj. quā comederunt canes, ⁊ in p'o. lxxviij. Posuerunt morticina seruorum tuorū escas. ca. san. tu. be. terre. Sed de vermibus dicitur Esa. xiij. Subter te sternet tinea. sc; generata ex attrictione pānorum quib? mortuus sepelitur. et operimentum tuum erunt vermes sc; generāt ex putredine carnium. Uel si ferantur predicta tria ad corpus mortuum tunc hereditabit serpentes ⁊ bestias ex loco sepulture: sed vermes ex sepulto corpe vnde erpentes ⁊ bestie erunt abentra. Deute. xxxij. Dentes bestiarum immittam in eos cum furore trahentium sup terram atq; serpentium: sed vermes erunt abintra. Job. xxj. In puluere dormient: et vermes operient eos. Uel moraliter exponuntur hec de auaro: et tunc serpentes sunt demones qui dicūtur a serpendo. bestie sunt parentes qui dicūtur a vastando vermes aūt accipiuntur ad litteram. Et sicut auarus in morte hereditabit hec: qr p modum hereditatis vt detur alia serpentibus: idest demonibus: diuitie bestijs: idest parentibus: ⁊ corpus vermibus. Et de his tribus ō: Job. v. Cuj? messem: idest corpus famelicos comedet. sc; vermis: ⁊ ip'm rapiet armatus: idest diabolus animam: ⁊ bi bent fitiētes, idest cupidi parētes diuitias suas. Serpentes igit animā cōtinue tor: q; bunt. p'o. lvij. Furor illis p'm illi. serpē. Bestie diuitias vastabunt. Ezech. xxxij. Dicit diuiti auaro. Saturabo de te. i. de diuitijs tuis vniuersas bestias terre. i. singulos cōsanguineos terrena cupientes. Sed vermes carnes manducabūt. Esa. lj. Sicut vestimētū sic comedet eos vermis. Uel totus q; dictum est sonat in afflictionē: qr. s. vermis dicit afflictionem interiorē. i. remorsū cōscietie. Job. xxxij. Dulcedo illius. s. pctī vermis. i. remorsus conscientie q; remanet post delectationē peccati. Filia p'o duo nostrant afflictiones exteriorem. qr bestia dicit afflictionem. j. Regum. xvij. Dabo carnes tuas bestijs terre. Sed serpens dicit afflictionis cōtinuationē. Viere. viij. Ecce mittam vobis serpentes regulos quibus non est incantatio. Sed tamen ab his serpētib? liberare potest nos ille serpens eneus. i. in serpente figuratus. de quo dicitur Johannis. iij. Sicut moyses exaltauit serpentem in deserto: ita exaltari oportet filium hominis. vt omnis qui credit in ipsum non pereat sed habeat vitam eternam. Ad quam nos perducat ⁊c.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ In funere alicuius ducis. Sermo. xxvi.

Ur de terra egypti nō erit amplius. Eccl. xxx.

Nos videm⁹ q̄ tāto alicuius subtractio est magis dolorosa. quāto ip̄ius p̄sentia erat magis necessaria et magis fructuosa. Sed maxime necessaria ⁊ vtilis ⁊ maiori bus q̄ minoribus est vita atq; p̄sentia nobilis ⁊ virtuosi ducis. Nō etiam natura ostendit in volatilib⁹ seu bestijs q̄ turmati et prudenter incedunt. Nā grues sine duce nō cōsueuerūt simul volare: ⁊ examē apum stante duce nō consuevit p̄cedere: ⁊ cerui etiam sine duce nō consueuerunt transnare. Sic ⁊ ducales hoīes sine bono ⁊ vtuoso duce nō bene possunt se gubernare. Cū ergo habent ducem talem de quo dominꝰ qui eum instituit cōmendari possit ⁊ dici p̄m illud. ſ. Machā. xvj. Posuit eū ducem virtutū. i. virtutū charismatib⁹ preditum. videls cuius subditi prudentia dirigantur: cuiꝰ iustitia cōseruent: cuiꝰ fortitudine defendant: ⁊ temperantia edificent: tunc merito sicut eius vita et p̄sentia erat oīb⁹ opportuna ⁊ chara: ita quoq; eius mors ⁊ subtractio debet etiam esse omnibus flebilis ⁊ amara: ⁊ maxime cum nulla sit spes eū amplius rehabēdi. Et ita modo nobis contigit de isto nostro domino atq; preclarissimo duce: cuius obitus atq; subtractio tāta est nobis flebilior: quāto p̄ suas p̄clarissimas virtutes vtilior nobis erat ⁊ charior. ⁊ p̄cipue q⁊ dur tantꝰ de terra egypti idest de terra ista nobili ⁊ fertili per mortē subtractus. non erit amplius nobis dominus. put in verbis ꝓpositis figuratiue cōtinetur: cum dr. dur de terra egypti ꝛc. ¶ In q̄bus quidē verbis tria nobis scriptura memorat de isto nostro duce defuncto.

Nam primo cōmemorat officiū p̄tereritę dignitatis: quia dur.

Secūdo insinuat beneficium adepte liberatis: quia eductus est de terra egypti: idest de loco angustie. sic enim interp̄etatur egyptus.

Tertio quasi deplorat exterminiū interceptę p̄testatis: quia nō erit amplius dominus siue dur.

Circa primū aduertendum est ꝙ magni dñi sicut reges ⁊ duces multum student ad custodiendū ⁊ conservandum vitam suam. Unde magnam curam ⁊ potum: ne forte in cibo vel potu venenū eis detur: quo extinguātur ⁊ vita minuatur. sicut fuit venenatus Alexander. Adhibent etiam quidam magnā custodiam ne ab emulis vel inimicis infidiose occidant sicut fuit occisus ilboset ꝓpter malam custodiam. ij. Regum. iiij. Sed si student ad cōseruandā vitā naturalē ⁊ corporalē: multomagis studere deberēt ad cōseruandam vitā virtuosam ⁊ spūalē. Et illud q̄ maxime valet ad cōseruādā vitāq; vitā est sapientia ⁊ scientia ducis q⁊ homo qui est sapiens scit sibi p̄cauere a periculis: ⁊ abstinere a nocuis: ⁊ p̄munire ab inimicoꝝ insidijs. Et ideo dr. Prouer. xxviij. ꝙ p̄ sapientiā bona: ⁊ scientiā eoꝝ q̄ dicunt: vita ducis longior erit. ¶ In quib⁹ q̄dē verbis non tantur tria que sunt necessaria duci.

Nam primo ponitur illud q̄ est necessariū respectu eoꝝ que habet iudicare scz vt habeat scientiam eorum que dicuntur.

Secūdo illud q̄ est necessarius respectu eoꝝ que habet p̄acticare siue operari. ad hoc enim requiritur experientia ⁊ ad plenā experientiā valet prolixior vita: ⁊ ideo quātum ad hoc dicit ꝙ vita ducis p̄lixior erit.

Circa primū sciendū est ꝙ quia dur homo est: ideo per sapientiā hoīs. ſ. que hominī cōpetit vt bonꝰ gubernator sit indiget gubernari tripliciter. ſ. respectu dei: respectu sui ⁊ respectu ꝛmissi sibi officij. Respectu dei p̄fo. nā p̄m p̄m sapientis est p̄fidere altissimā causam p̄m quā certissime dirigere ⁊ p̄m quam oīa ordinari opꝰ. Et q⁊ dur nō solū seip̄m sed etiam alios habet ordinare ⁊ gubernare: ideo oportet eum esse sic sapientē vt cognoscat et consideret istam altissimam causam p̄m quā: idest p̄m cuius regulas debent ordinari et gubernari oīa ⁊ p̄cipue res ⁊ actus humani. Et talis causa videtur esse diuina voluntas siue beneplacitū diuine volūtatis a qua oīa creata processerūt. q⁊ oīa quecunq; voluit dñs fecit ꝛc. vt dicitur in p̄o. Unde in illis rebus humanis ⁊ actibus ostendit esse sapiens respectu dei qui scit gubernare et agere que agenda sunt p̄m beneplacitū dei. Istā q̄ deo sint accepta. Unde ip̄e dñs noster tali sapientia plenus dicebat Johan. viij. Ego que placita sunt ei facio semper ⁊ potum: ne forte in cibo vel potu venenū eis detur: quo extinguātur ⁊ vita minuatur. sicut fuit venenatus Alexander. Adhibent etiam quidam magnā custodiam ne ab emulis vel inimicis infidiose occidant sicut fuit occisus ilboset ꝓpter malam custodiam. ij. Regum. iiij. Sed si student ad cōseruandā vitā naturalē ⁊ corporalē: multomagis studere deberēt ad cōseruandam vitā virtuosam ⁊ spūalē. Et illud q̄ maxime valet ad cōseruādā vitāq; vitā est sapientia ⁊ scientia ducis q⁊ homo qui est sapiens scit sibi p̄cauere a periculis: ⁊ abstinere a nocuis: ⁊ p̄munire ab inimicoꝝ insidijs. Et ideo dr. Prouer. xxviij. ꝙ p̄ sapientiā bona: ⁊ scientiā eoꝝ q̄ dicunt: vita ducis longior erit. ¶ In quib⁹ q̄dē verbis non tantur tria que sunt necessaria duci.

Nam primo ponitur illud q̄ est necessariū respectu eoꝝ que habet iudicare scz vt habeat scientiam eorum que dicuntur.

Secūdo illud q̄ est necessarius respectu eoꝝ que habet p̄acticare siue operari. ad hoc enim requiritur experientia ⁊ ad plenā experientiā valet prolixior vita: ⁊ ideo quātum ad hoc dicit ꝙ vita ducis p̄lixior erit.

Circa primū sciendū est ꝙ quia dur homo est: ideo per sapientiā hoīs. ſ. que hominī cōpetit vt bonꝰ gubernator sit indiget gubernari tripliciter. ſ. respectu dei: respectu sui ⁊ respectu ꝛmissi sibi officij. Respectu dei p̄fo. nā p̄m p̄m sapientis est p̄fidere altissimā causam p̄m quā certissime dirigere ⁊ p̄m quam oīa ordinari opꝰ. Et q⁊ dur nō solū seip̄m sed etiam alios habet ordinare ⁊ gubernare: ideo oportet eum esse sic sapientē vt cognoscat et consideret istam altissimam causam p̄m quā: idest p̄m cuius regulas debent ordinari et gubernari oīa ⁊ p̄cipue res ⁊ actus humani. Et talis causa videtur esse diuina voluntas siue beneplacitū diuine volūtatis a qua oīa creata processerūt. q⁊ oīa quecunq; voluit dñs fecit ꝛc. vt dicitur in p̄o. Unde in illis rebus humanis ⁊ actibus ostendit esse sapiens respectu dei qui scit gubernare et agere que agenda sunt p̄m beneplacitū dei. Istā

q̄ deo sint accepta. Unde ip̄e dñs noster tali sapientia plenus dicebat Johan. viij. Ego que placita sunt ei facio semper ⁊ potum: ne forte in cibo vel potu venenū eis detur: quo extinguātur ⁊ vita minuatur. sicut fuit venenatus Alexander. Adhibent etiam quidam magnā custodiam ne ab emulis vel inimicis infidiose occidant sicut fuit occisus ilboset ꝓpter malam custodiam. ij. Regum. iiij. Sed si student ad cōseruandā vitā naturalē ⁊ corporalē: multomagis studere deberēt ad cōseruandam vitā virtuosam ⁊ spūalē. Et illud q̄ maxime valet ad cōseruādā vitāq; vitā est sapientia ⁊ scientia ducis q⁊ homo qui est sapiens scit sibi p̄cauere a periculis: ⁊ abstinere a nocuis: ⁊ p̄munire ab inimicoꝝ insidijs. Et ideo dr. Prouer. xxviij. ꝙ p̄ sapientiā bona: ⁊ scientiā eoꝝ q̄ dicunt: vita ducis longior erit. ¶ In quib⁹ q̄dē verbis non tantur tria que sunt necessaria duci.

Nam primo ponitur illud q̄ est necessariū respectu eoꝝ que habet iudicare scz vt habeat scientiam eorum que dicuntur.

Secūdo illud q̄ est necessarius respectu eoꝝ que habet p̄acticare siue operari. ad hoc enim requiritur experientia ⁊ ad plenā experientiā valet prolixior vita: ⁊ ideo quātum ad hoc dicit ꝙ vita ducis p̄lixior erit.

Circa primū sciendū est ꝙ quia dur homo est: ideo per sapientiā hoīs. ſ. que hominī cōpetit vt bonꝰ gubernator sit indiget gubernari tripliciter. ſ. respectu dei: respectu sui ⁊ respectu ꝛmissi sibi officij. Respectu dei p̄fo. nā p̄m p̄m sapientis est p̄fidere altissimā causam p̄m quā certissime dirigere ⁊ p̄m quam oīa ordinari opꝰ. Et q⁊ dur nō solū seip̄m sed etiam alios habet ordinare ⁊ gubernare: ideo oportet eum esse sic sapientē vt cognoscat et consideret istam altissimam causam p̄m quā: idest p̄m cuius regulas debent ordinari et gubernari oīa ⁊ p̄cipue res ⁊ actus humani. Et talis causa videtur esse diuina voluntas siue beneplacitū diuine volūtatis a qua oīa creata processerūt. q⁊ oīa quecunq; voluit dñs fecit ꝛc. vt dicitur in p̄o. Unde in illis rebus humanis ⁊ actibus ostendit esse sapiens respectu dei qui scit gubernare et agere que agenda sunt p̄m beneplacitū dei. Istā q̄ deo sint accepta. Unde ip̄e dñs noster tali sapientia plenus dicebat Johan. viij. Ego que placita sunt ei facio semper ⁊ potum: ne forte in cibo vel potu venenū eis detur: quo extinguātur ⁊ vita minuatur. sicut fuit venenatus Alexander. Adhibent etiam quidam magnā custodiam ne ab emulis vel inimicis infidiose occidant sicut fuit occisus ilboset ꝓpter malam custodiam. ij. Regum. iiij. Sed si student ad cōseruandā vitā naturalē ⁊ corporalē: multomagis studere deberēt ad cōseruandam vitā virtuosam ⁊ spūalē. Et illud q̄ maxime valet ad cōseruādā vitāq; vitā est sapientia ⁊ scientia ducis q⁊ homo qui est sapiens scit sibi p̄cauere a periculis: ⁊ abstinere a nocuis: ⁊ p̄munire ab inimicoꝝ insidijs. Et ideo dr. Prouer. xxviij. ꝙ p̄ sapientiā bona: ⁊ scientiā eoꝝ q̄ dicunt: vita ducis longior erit. ¶ In quib⁹ q̄dē verbis non tantur tria que sunt necessaria duci.

Nam primo ponitur illud q̄ est necessariū respectu eoꝝ que habet iudicare scz vt habeat scientiam eorum que dicuntur.

Secūdo illud q̄ est necessarius respectu eoꝝ que habet p̄acticare siue operari. ad hoc enim requiritur experientia ⁊ ad plenā experientiā valet prolixior vita: ⁊ ideo quātum ad hoc dicit ꝙ vita ducis p̄lixior erit.

Circa primū sciendū est ꝙ quia dur homo est: ideo per sapientiā hoīs. ſ. que hominī cōpetit vt bonꝰ gubernator sit indiget gubernari tripliciter. ſ. respectu dei: respectu sui ⁊ respectu ꝛmissi sibi officij. Respectu dei p̄fo. nā p̄m p̄m sapientis est p̄fidere altissimā causam p̄m quā certissime dirigere ⁊ p̄m quam oīa ordinari opꝰ. Et q⁊ dur nō solū seip̄m sed etiam alios habet ordinare ⁊ gubernare: ideo oportet eum esse sic sapientē vt cognoscat et consideret istam altissimam causam p̄m quā: idest p̄m cuius regulas debent ordinari et gubernari oīa ⁊ p̄cipue res ⁊ actus humani. Et talis causa videtur esse diuina voluntas siue beneplacitū diuine volūtatis a qua oīa creata processerūt. q⁊ oīa quecunq; voluit dñs fecit ꝛc. vt dicitur in p̄o. Unde in illis rebus humanis ⁊ actibus ostendit esse sapiens respectu dei qui scit gubernare et agere que agenda sunt p̄m beneplacitū dei. Istā

Universidad de Deusto
Biblioteca

lutum ⁊ mundum. Sed quedam alia dicũ
tur per modum doctrine sicut precipue il/
la que scripta sunt in sacra scriptura in qua
docentur ea que sunt credenda: ⁊ ea q̃ sunt
agenda: et ea que sunt speranda: et ea que
sunt diligenda: ⁊ hec est scientia sanctorum
de qua dicitur Sap. x. Dedit illi scientiam
sanctorum. De his autem qui hac scientia
carent dicitur. Sap. xiii. Vani sunt omnes
homines quibus non subest scientia dei.
Unde omnia que dicũtur in ea sunt indu/
bitãter tenẽda. Tertio in auctoritate supe/
rius inducta describit illõ qõ est necessarius
respectu eoꝝ que dur hꝫ practicare. i. ope/
rari. scz vite prolongatio vt scz de rebꝫ agẽ
dis maiorem experientiam capere possit:
vt efficacius operẽ. Et ideo dicit: vita du
cis lõgior erit. Ubi primo aduerte vite no/
bilitatem: q⁹ vita ducis est. Secundo diu
turnitatem. q⁹ longior erit. Circa primũ at
tendendum est q̃ vita ducis debet esse vi/
ta nobilis. scz nobilitate virtutum. Illis
autem virtutibus eroznari dꝫ vita ducis
quibus magis sit utilis sibi ⁊ alijs homini
bus quibus preest. Et de his dicit Sapiẽ.
viij. ſic. Sobrietatem ⁊ prudentiam docet
⁊ iusticiam ⁊ virtutem. i. fortitudinem qui
bus utilius nihil est in vita hominibus.
Vas enim virtutes docere debet dur non
tam verbo q̃ conuersationis exemplo. Et
hoc etiam apparet per ea que importat no
men ducis. Nam aliquando vocatur dur
qui preit alijs in itinere. ſm illõ ꝓo. xxxi.
Dur itineris fuisti i ꝓspectu eius. In quo
innuit q̃ ducis est dirigere per prudentiã
Aliquando vocatur dur qui hꝫ custodiam
de virgine. Hier. iij. Dur virginitatis mee
tu es. In quo notatur sobrietas ⁊ pudici/
tia que debet esse in duce. Aliquãdo voca/
tur dur q̃ est prepositꝫ in regimine: scz alio
rum. Mat. ij. Ex te enim exiet dur qui re/
gat populum meum. In quo notatur q̃
debet dur regere per iusticiam. Quandoq̃
ꝯo vocatur dur qui preest in certamine si
cut dixerunt post mortem Jude machabei
amici eius Jonathe. ſ. Macb. ix. Te hodie
elegimus in principem ⁊ ducem ad bellan
dum bellum nostrum. Et i hoc innuit virt⁹
⁊ fortitudo que debet esse in duce. Secun
do agitur in fine auctoritatis inducte su/
perius de vite diuturnitate. quia vita du
cis longior erit. ℒ Ubi nota q̃ ãnq̃
sunt q̃ dicũtur vitam hoĩs lon giorem face
re. Primũ est honoratio parẽtũ. Eccli. iij.
Qui honorat patrem, iuuum vita viuet lon
gior: ⁊ merito quia sustinendo vitam pa
tris eam facit longiorẽ. Sed ne intelliga
tur excepta etiaꝫ matre dicitur Deuter. v.
Honora patrem tuum ⁊ matrem tuam. ſi/
cut precepit tibi dñs deus tuus. vt longo
uiuas tẽpore ⁊ bene sit tibi. Sed tñ q̃ nõ
omnes qui honorant parentes vidimus
viuere vita longiori: posset exponi auctori
tas Eccli. predicta q̃ vita viuet longiori
q̃ ista vita sit: q⁹ post istam vitam viuet vi
ta eterna. q⁹ pietas ꝓmissum habet vite q̃
nunc est ⁊ future. Secundum est obserua/
tia preceptorum. scz diuine legis. Prouer.
iij. Ne obliuiscaris legis mee ⁊ precepta
mea cor tuum custodiat. Longitudinem
enim dierum ⁊ annos vite ⁊ pacem appo
nent tibi. Tertium est ratio penitentium
sicut pater exemplo Ezechie. Esa. xxxviij.
qui egrotauit vsq̃ ad mortem ⁊ venit ei sa
ias propheta ⁊ dixit ei. Morieris tu ⁊ nõ
viues. Sed postq̃ orauit ⁊ fleuit fletu ma
gno ⁊ dixit illi esaias. Vec dicit dominus
Audiui orationẽ tuam ⁊ vi. la. tu. Ecce ego
adiciaꝫ super dies tuos. xv. annos. Eñ in
ꝑs. xx. Christum perijt a te ⁊ tribuisti ei lon
gitudinem dierum. Quartum est odiũ vi
tiorum precipue auaricie. Prouer. xxviij.
Qui odit auariciam longi fient dies eius.
Ad litteram enim multi auari citius mo/
riuntur: quia vel immoderate laborant ꝓ
diuitijs acquirendis vel quia mortalibus
periculis se exponũt: vel quia ꝓpter suas
diuitias nonnulli occiduntur que omnis
effugit qui auaritiam odit: vel longi fient
dies eius. idest particeps erit eterne clari/
tatis. sicut glosa exponit. Quintuꝫ autẽ
vius intellectualium virtutum. ſ. sapien/
tie ⁊ prudentie: quibus mortis pericula
precauentur ⁊ regimen vite debito mode/
ramine exerceatur ⁊ remedia etiam debita
contra euentꝫ fortuitos adhibeñ. Et ideo
Prouerbio. iij. postq̃ dixit salomon. Bea/
tus homo qui inuenit sapientiam et q̃ affl/
fluit prudẽtia. subdit infra. Longitudo die
rum in dextera eius. et in sinistra illius di/
uitie ⁊ gloria. quasi dicat. Si sit in dextera
ꝓsperitatis scit eam ita tenere ⁊ ita vti q̃
ꝓseuerat i ea in longitudine diez. sicut pa
ter in abraham: ⁊ dato q̃ sit in sinistra ad
uersitatis scit eã ita prudenter et sapienter
tolerare q̃ tandẽ ex illa ꝓuenient ei diui

tie ⁊ gloria. sicut pet⁹ in Job. vltimo: quia
dñs benedixit nouissimis Job magis q̃ pri/
oribus. Et vixit Iob post flagella. c. xl.
annis vt vidit filios suos ⁊ filios filiorum
suoꝝ vsq̃ ad quartã generationẽ ⁊ mor/
tuus est senex ⁊ plenus dierum. Huius er/
go nostri ducis defuncti et ſi nõ fuit longi
oꝛ etaꝫ vite ꝑsentis: tamẽ propter sapien
tiam peruenit citius ad longitudinẽ eter/
nitatis beate vite sequẽtis. D

Secundo in themate

assumpto innuitur bñficiũ adepte liber/
tatis quia de terra egypti. i. de loco angu/
stie ⁊ tribulatiõis. sic ẽñ interpretatur egy/
ptus. per mortẽ eductus est: ita q̃ nõ erit
amplius in ea. Potuisset ergo ꝺe dici isti
nostro duci dum moreret vel iam mortuo
⁊ adhuc in via. i. forte in purgatorio existẽ
ti illud Deutero. xx. Terra ad quam ingre/
dieris nõ est sicut terra egypti de qua exi/
sti. In quibus quidem verbis describun/
tur quattuor.

Et primũ est habitatio eterne stabilita
tis que designatur in terra.

Scõm est promissio assequende felicita
tis: cum dicitur. ad quam ingredieris.

Tertium est separatio calamitatis quia
nõ est sicut terra egypti: ideſt istius mun
di calamitosi.

Quartũ est exemptio adepte libertatis:
deſqua existi scilꝫ de loco angustie ⁊ mise/
rie: ⁊ ideo iam factus est liber.

Circa primũ attendendum est q̃ status
beatoꝝ est oĩno intransmutabilis. Et ra/
tio est q⁹ beatitudo sanctorum est in deo
apud quẽ nõ est trãsmutatio neq̃ vicissi/
tudinis obumbratio sicut videmus in sta/
tu ꝑsenti homines esse subiectos naturali
transmutationi ⁊ vicissitudini. scz gene/
rationis et corruptionis. Unde status ille
btoꝝ propter eternã stabilitatẽ assimilat
terre que manet in medio mundi ꝑpetuo
stabilita ſm philosophum in libro celi ⁊
mũdi: quia motus partiũ terre est ad cen
trũ tri. ⁊ eadem est causa motus alicuius
ad locũ ⁊ quietis in loco. Et ideo cõcurren
tibus pribus terre ad centrũ suum. scz ad
mediũ mundi stat terra fixa in medio vñ
repꝛesentat vitam beatoꝝ que semper stat
fixa ⁊ imobilis in deo. Et differẽtia istius
⁊ illius vite tangitur Eccls. ſ. Generatio
preterit ⁊ generatio aduenit: terra autem
ineternũ stat. Et exponit q̃ in vita ista ge
neratio vna hoĩm preterit per mortẽ ⁊ ge
neratio alia aduenit ꝑ natiuitatem. terra
aũt. ſ. viuentiũ de qua ait. ꝑs. cxlj. Portio
mea sit in terra viuentiũ. in eternũ stat q⁹
sempviuit ⁊ nunq̃ morit. Et q⁹ in rebus
nõ mutabilibꝫ nulla mors est ipsa muta/
tio: iõ eoꝝ vita. i. vitalis operatio qua i deo
beati viuũt est oĩno immutabilis: ⁊ iõ vo
cat eterna ſm participationẽ diuine eter
nitatis non solũ q⁹ excludit defectũ finis
ꝑ quẽ modũ etiã damnatoꝝ pena dr eter/
na: sed vlteriꝰ quãtũ ad remotionẽ omnis
mutationis nõ solũꝫ in actu quã etiã enũ
excludit: sed etiã in potentia: q⁹ scit ex hoc
q̃ deo adherebunt stabilitatem ex diuino
munere consequenẽ vt transmutari non
possint: qõ deus habet ex natura rationis
cuiꝫ dr eternus. Eñ de vita btorum põt ex
poni illõ. ꝑs. ciij. Fundasti terram super
stabilitate suaꝫ nõ incli. i se. se. Scõo ponitur in auctoritate allegata superius pro/
missio assequẽde felicitatis: cũ subdit. ad
quã ingredieris. quasi di. ⁊ si forte adhuc
in purgatorio detenꝫ nõdũ sis ingressus
terrã illam viuentiũ: tñ ingredieris triplici ratiõe. Primo propter noticiã fidei. Vi
demus eñ q̃ ad domum cõuiuij alicuius
dñi nõ ꝓmittitur ingredi nisi noti ⁊ amici. Et sic in domũ celestis cõuiuij nõ ingre
dientur nisi noti ⁊ amici per fidẽ charita/
te formatam. vñ Hebre. iij. Ingrediemur
eñ in requiem scz terre viuentium qui cre
dimus. In cuius figuraꝫ solũ caleph ⁊ io/
sue q̃ fuerunt creduli ingressi sunt terram
promissionis. Quoꝝ ynus significat fidẽ
scz Iosue: alter charitatem fide formatam
scz caleph q̃ interpretatur quasi omẽ cor:
q⁹ charitas diligit deo ex toto corde. Se/
cundo ꝓpter decentiũ ministerij. Nã mi/
nistros ⁊ seruitores decet ingredi domum
cõuiuij. Sed tamẽ deus est sic dñs delica
tus qui vult habere ministros oĩno mun
dos ⁊ immaculatos: ⁊ etiam multum sol/
licitos i operibus ministerij sui quod est
ministerium iusticie. vnde solum qui tales
fuerint. scz immaculati ⁊ mundi a peccato
et solliciti in operibꝫ iustis ingredientur
domũ siue terrã celestis cõuiuij. ſm illud
ꝑs. xiiij. Dñs q̃s habitabit in tabernacu/
lo tuo. ⁊ respõdet. Qui ingredit sine ma/
cula ⁊ operatur iusticiam. Hoc figuratur in
Noe qui ꝓpter iusticiã ⁊ innocentiã suam

Universidad de Deusto
Biblioteca

ingressus est arcā Esaie. xxvi. Aperite portas ⁊ ingredietur gēs iusta. Tertio ꝓpter gratiā encenij. illi eñ qui portāt encenia ꝓmittunt ingredi domū cōuiuij. Nec encenia q̄ portantur in domū dei ⁊ in terra viuentium sunt opera mīe. q̄ sola mīa comes est defunctorum vt dicit. Ambrosius Uñ dicet viro misericordi illō Gen. xxiij. Ingredere bñdicte dñi. Cur foras stas? vñ etiam Mat. xxv. 6ī q̄ ꝑs dicet misericordibus. Uenite bñdicti ⁊c. Tercio in auctoritate inducta ponit segregatio ꝑsentis calamitatis: q̄ nō erit ibi calamitas q̄ est in ꝑsenti. q̄ nō erit terra ista viuentiū sicut terra egypti. i. mūdi huius. Et ratio est triplex. Primo q̄ terra egypti. i. mūdi est tota tenebrosa scs tenebrus ignorantie et pctī. vnde egyptus tenebre interpretat. Sed terra illa viuētiū est tota luminosa. Hoc figuratū ē Exo. x. vbi 6ī q̄ facte sunt tenebre horribiles in vniuersa terra egypti: ⁊ vbicunq; habitabant filij israel lux erat, Scō q̄ terra egypti ē angustijs plena. vñ egyptus interpretat ꝙ angustie. Dañ. xiij. Angustie sunt mihi vndiq;. q̄ vndiq; inimici tenent nos obsessos. Luce. xix. Circūdabunt te inimici tui vallo: ⁊ coangustabūt te vndiq;. Sed illa terra viuentiū libera est ab oi angustia. Proverb. xj. Justus de angustia liberat⁹ est Esaie. lxv. Non erunt in memoria angustie priores. Tertio q̄ terra egypti. i. mundi est tribulationibus subiecta. vnde egyptus interpretatur tribulatio et ideo filij iacob in egypto existentes dicerunt. Gen. xlij. Uexit super nos tribulatio Esaie. v. Aspicies mus in terram ⁊ ecce tribulationis tenebre. Sed terra viuentiū est oīo remota ab oñi tribulatiōe Job. v. Jn sex tribulationibus liberabit te. ⁊ in septē nō tāget te malū. Per sex tribulatiōes intelliguntur tribulatiōes huius mundi. q̄ mūdus in sex dieb⁹ est factus qui sunt dies laboris. et in his liberatus est homo et purificatus a pctīs per labores pñe ⁊ per tribulatiōes ꝑsentes: ꝙ in septimo scs sabbati q̄ signat requiē eternitatis non tanget te malum. Quarto in auctoritate superius inducta ponitur exemptio adepte libertatis: cum dicit. de qua existi. ⁊ ideo iam liber factus ab eis angustijs ⁊ tribulationib⁹. Nota libēter erit homo de terra aliena vbi patitur multa incōmoda vt redeat ad terram ⁊ patriā suā vbi habiturus est pacē ⁊ quietem omni tēpore quo vixerit. Sic terra nobis aliena est mūdus iste: i quo diu habitare nō possumus nec inuenire quietem ⁊ in q̄ patimur multa incōmoda. Sed patria nra vbi erit ꝓfecta reqes ⁊ possessio pacifica oīum bonoꝝ est terra viuētiū: ad quā non peruenit spīritus hois nisi hinc exierat. vñ ꝑs. cxlv. Exibit spūs meus ⁊ reuertetur interram suam.

Tertio in themate as-

sumpto describit exterminium intercepte potestatis. q̄ amplius nō erit in statu scs ꝛpalis potestat̄ s. ducat⁹ neq; in eo statu in quo fuit. Et tō anteq̄ veniret ad istud exterminiū debuit petere cū ꝓpha dicēs. Remitte mihi vt refrigerer priusq̄ abeam ⁊ amplius nō eo. Jn quibus verbis facit ꝑtuor. Qr primo petit relaxationē culpe cū dicit remitte mihi scs pctā. Jstud enim est primus quo hō disponit ad beatitudinē consequendam. scs remissio culpe. vñ in ꝑs. xxxi. Beati quoꝝ remisse sunt iniquitates. Et ista remissio fit in cōtritiōe q̄n contritio est cū ꝓposito confitendi. Ꝑm illud Prō. xxviij. Dic tu scelx in corde cōtrit⁹. confitebor aduer. me iniu. meā dño ⁊ tu remi. ⁊c. Scō petit remissionē siue mitigationem pene: cū dicit vt refrigerer. Refrigerium eñ aut tollit aut mitigat ardores. et ꝺ fit in penitēte q̄n pena eterna commutat in penā tēporalē. Sed pōt esse tantus feruor cōpunctionis: et ardor dilectiōis in hoc cōtrito ꝙ purgatur culpa et tollit pena. ⁊ tunc est refrigerium de quo ꝑs. ait. lxv. Tranſiuimus pignē ⁊ aquā ⁊ edu. nos i re. Nam ꝑ aquā intelligit magna cōpunctio lachrymaꝝ que lauat maculā culpe. Sed ꝑ ignē magn⁹ ardor dilectiōis que tollit reatū pene. Et sic de pctō educitur in magnū refrigeriū gratie. Tertio petit preuentionē hore. scs mortis: q̄ priusq̄ abeā scs per mortē de vita ista. Nā sicut homo ꝓpr̄ delinquit q̄ humiliet̄ ꝑ penitentiā ꝓm illud ꝑs. xxxviij. Priusq̄ humiliarer ego deliq̄: sic debꝫ prius delicti venias impetrare q̄ humiliet ꝑ mortem ⁊ abeat extra istā vitā. Unde Job. xx. Dimitte me vt plangam paululum dolorē meum anteq̄ vadā ⁊ non reuertar. Uñ si priusq̄ abeat per planctus penitentie peccata abluerit: tunc continget ei ꝓm illud. j. Regum. xij.

Absit ⁊ saluat⁹ est. Quarto predirit destructionē vite. q̄ amplius nō ero. s. in hac vita corruptibili. Uñ non amplꝰ erit in aliqua prosperitate corporali siue temporali siue diuitiaꝝ siue deliciaꝝ siue honoꝝ aut dignitatū. Jsta eñ omnia temporalia sūt que non habent locū in alia vita que ꝓpria est ⁊ euiterna. Apoc. x. Temp⁹ non erit amplius. Et ideo finaliter erūt aut in eternis penis aut in eternis gaudijs. Ad que gaudia nos perducat deus. Amen.

¶ Jn funere alicuius principis maximi. Sermo. xvij.

Princeps maxi-

mus cecidit hodie in israel ij. Reg. iij. Nos videm⁹ q̄ quando cadūt turres maxime ⁊ altissime q̄ faciunt in sua ruina maximū sonitū: ⁊ aliqn̄ seq̄t magnū dānū. qñ. s. ex casu eis multi opprimūtur. Exēplū huius habet̄ Luc. xiij. de octodecim viris sup quos cecidit turris in syloe ⁊ occidit eos. Sic qñ aliq̄s maximus princeps ⁊ optimus cecidit ꝑ mortē. sequit magnus sonit⁹ eiulātiū et flentiū. ⁊ merito: q̄ nōnunq̄ ex eis occasu ⁊ morte sequit̄ multipler dānū in ꝓpło. ⁊ aliqn̄ etiā ex eis subtractione ⁊ absentia sequit̄ oppressio multoꝝ siue ab hostib⁹ siue ab insolentib⁹ q̄ cū audacia insurgūt. Figura huius habetur. s. Mach. ix. Qr post obitum iude emerserūt se iniqui in oīb⁹ finib⁹ israel ⁊ erosti sunt oēs q̄ opabant iniquitates. Et post sequit ꝙ erigebāt ⁊ pscrutabant amicos iude' et vindicabant in illos: ⁊ facta est tribulatio magna i israel. Sic modo de isto serenissimo principe nostro defuncto merito ꝑsit et debēt audiri sonit⁹ ⁊ voces lugentiū ⁊ eiulantiū: qm̄ ipi⁹ vita ⁊ ꝑsentia erat oīb⁹ causa tutele ⁊ pacis ⁊ salutis. Et ideo nequaq̄ est dubiū quin ex eius morte ⁊ absentia seq̄ in gēte nra debeāt multa dāna. Et ideo Pbdolor. q̄ vt dicūt verba ꝓposita. Princeps maxim⁹ cecidit ⁊c. i. in detrimentum totius gentis nostre que in israel figurat. ¶ Sed ista quidē verba eundem dñm nostrum nobis tripliciter describunt.

Primo quidem vt venerabilē ex excellentia officij: quia princeps magnus.

Scō vt flebilem ex presentia excidij: q̄ cecidit hodie.

Tertio vt formidabilē vt turbetur ex se quela scs dissidij vel detrimenti q̄s poterit sequi i israel. i. in gēte nra ex eius subtractiōe.

Circa primū attenden-

dū est ꝙ iste potuit dici princeps nō solus magn⁹. sꝫ maxim⁹. Magnus eñ fuit rōne nobilitat̄. maior aūt rōne dignitatis: sed maxim⁹ rōne ꝓbitatis. Et ideo merito dicit pōt ꝙ ipe fuerit figurat⁹. s. Mach. ij. in Mathathia qui nūcij ab ātiocho rege missi direxūt. Princeps ⁊ clarissim⁹ ⁊ magnus es in hac ciuitate ⁊ ornat⁹ filijs ⁊ fratribus.

Jn quibus quidem verbis iste noster serenissim⁹ princeps ex quattuor que oīb⁹ habebat bñeuiter cōmendatur.

Primo q̄dē ex potētie dignitate: q̄ princeps

Scō ex fame celebritate: q̄ ⁊ clarissim⁹

Tertio ex opulētie facultate q̄ magn⁹ ⁊c.

Quarto ex familie nobilitate: q̄ ornatus ⁊c. Circa primū attēdendū ē ꝙ multi sunt in mūdo q̄ obtinēt dignitates ⁊ nomē principat⁹ i meriti ⁊ indigni. Si q̄dem vt philosoph⁹ dicit. Principat⁹ ostēdit virū Aliq̄ ꝑ ostēdunt indigni dignitate ⁊ prāre principatus ꝓpter defectū prudētie. sicut fuit Roboā filius salomonis. de q̄ ꝺ Eccl'i. xlvij. Dereliquit. s. salomō post se de semīe suo gentis stulticiā ⁊ imminutū a prudentia roboā q̄ auertit gētē ꝓsilio suo. Est eñ princeps sine prudētia velut oculus sine luce qui rectā viā nescit tenere sicut nec ꝓnudēs retū cōsiliū. Utinā ꝑ ipleret ꝺbū Esa. xxxij. Nō vocabit vltra ios q̄ ꝓfān̄s est princeps. Jdcirco ergo isti⁹ dñi nri principatus fuit ⁊ erit stabilis. q̄ ipe i oīb⁹ se ostēdit sensatū ⁊ prudētē. Jxta illud Eccl'i. x. Principat⁹ sensati stabilis erit. Quidā ꝺ alij sunt qui ostēdunt indigni principatu ꝓpter defectum iusticie: q̄ non imētūr ad iusticiā: sꝫ potiꝰ ad rapinā. ⁊ tales ꝓfecto nō sunt dicendi principes: sed potiꝰ lupi rapaces. Nam lupi oues rapiūt: sanguinē fundūt: animā. i. vitā tollūt: ⁊ carnes earū auidissime comedūt. sicut de q̄busdā principib⁹ ꝺ Eze. xxij. Principes eiꝰ in medio eiꝰ q̄si lupi rapientes ꝑdā ad effundendū sanguinē: ⁊ ad p̄dendas animas: ⁊ auare sectādo lucra. Quidā aūt alij sunt q̄ nō sunt principatu digni ꝓpter defectū tēperantie. Ubi notādū q̄ antiq̄ principes fuerunt tēperati in cibo. q̄ vsq; ad meridiē nō comedebāt. vñ reficiebant tādem i die post expeditionem negociorꝝ reipublice. sicut Joseph. de quo ꝺ in ꝑs. cxiij. q̄ cō

Universidad de Deusto
Biblioteca

stituit eum dñm dom⁹ sue ⁊ princi. oīs po. sue, dirit Beñ. xliij. Mecū sunt comesturi meridie. Uñ si qui pricipes inuenieb antur q̄ vellēt mane cito comedere erat signuz in tēperantie ⁊ gulositatis. vñ de talib⁹ dicit Eccl'ē. x. Ue terre cui⁹ principes mane com edunt. Et dicit ve terre. i. hoīb⁹ terre sue. q: pricipes q̄ dant se voluptati ⁊ gulositati parū volunt occupari aut laborare circa regimē ipi⁹ terre. Jtez hoibus terre sue: si ipi⁹ principes gulositatē velint imitari: qō em̄ a maioīb⁹ agit facile trahit a minoribus in exemplū. sicut dicit Greg. Eccl'ē. vj. Qualis rector ciuitatis: tales habitātes i ea. Quidā ño sunt indigni pricipatu ppt defectum fortitudinis ⁊ strenuitatis. Nam q: nō habēt fortitudinē ad bella spūalia sez contra tēptationes ⁊ contra vitia sed corruūt in eis ideo facit eos deus plerūq; corruere etiā in bello corporali. Osee. vij. Facti sunt q̄si arcus dolosus: cadēt in gladio pricipes eoz. Princeps q̄ dictis virtus caruit ⁊ contrarijs virtutibus claruit q̄n de medio p mortez educitur ad sanctos dei applicat ⁊ ad deū accedit glorificandus. vnō viere. xxx. dicit dom⁹. Priceps de medio eius producetur. ⁊ applicabo eū ⁊ accedet ad me. Secūdo quoq; in auctoritate allegata superius cōmendatur bon⁹ princeps de fame celebritate: q: clarissimus dicitur ſ. Eoz. xv. ꝙ alia est claritas solis alia lune alia stellarū. Nam clara est stella: clarior: videtur luna: sed clarissim⁹ videt sol. Habet claritatē stelle princeps qui est famosus de sapientia. quia de sapientia dicitur Bap. viij. Per hāc habebo claritatem ad turbas Et Bap. vj. Clara est ⁊ que nūq; marcescit sapiētia. Et quia sapientes sciunt alios erudire: ideo dicūtur esse clari vt stelle Daniel. xij. Qui ad iusticiaz erudiunt multos erunt sicut stelle. Et hanc claritatem fame habuit Salomō. Sed ille videtur esse clarior ⁊ habere claritatem lune: qui habet famam de mia Procedit enim talis claritas a luce misericordie. de qua dicitur Eccl'ē. xxxvj. Ostēde nobis lucē miserationū tuarum. Et hec lux attribuitur lune: quia luna splendet his qui sunt in tenebris noctis. quia misericordia compatitur ⁊ subuenit his qui sunt in miseriis aduersitatis. Luna in ipa sua luce habet in se vmbrositates quia sez vir misericors in ipsa subuentiōe misericordie habet quasi compassionem.

Job. xxxj. Si vidi lunā incedentem clare. Ista fuit claritas. Dauid de quo dicitur. j. Machab. ij. ꝙ Dauid in sua misericordia consecutus est sedem regni. Sed ille p̄ dici clarissimus tanq̄ sol qui habet famam de magna iusticia. Nam sicut philosophus dicit in. v. Ethi. Justicia est preclarissima virtutum. Et neq; lucifer neq; hesper⁹ est ita clarus. Et ideo ille princeps est clarissimus sicut sol qui est famosus de iusticia. Item dic apls de Melchisedech Heb. vij. qui interpretat rex iusticie: deinde autem rex salem: q̄ est rex pacis. quia sicut dicitur Ysaie. xxxij. Opus iusticie pax. De tali ergo principe potest dici illud ps. lxxxviij. Thronus ei⁹ sicut sol. i. ꝑpter iusticie claritatē ⁊ firmitatē Eccl'ē. xxvij. Domo sctūs i iusticia manet sicut sol. Tertio q̄s in auctoritate inducta cōmēdat princeps de opulētia diuitiarū: q: magnus in. ciuitate hac. Nam maxime efficiunt homines magni ꝑpter diuitias in ciuitatibus. Et hoc aliq̄n potest iuste ⁊ rationabiliter fieri: qa sez ille est in republica ciuitatis vel patrie magis promouendus q̄ magis esse p̄t vtilis reipublice. Sed manifestum ē ꝙ si multis diuites possunt iuuare rēpublicam magis q̄ pauperes: Unō si in talibus officijs diuites magis honorentur vel promoueā tur ⁊ magni fiant in quibus vtiliores sunt vel esse possunt cōtati ⁊ ciuitati: non est inconueniens neq; peccatum. quia hoc nō ē honorare eos propter diuitias: sed propter reipublice necessitatē ⁊ vtilitatē ⁊ vbi diuites altiorē locū retinēt vel obtinent i republica q̄ pauperes: nō est indignū ꝙ magis honorentur quantū ad reuerentiā exteriorem. quia aliud ē honorare hoīez ꝓpter psonā aliud ꝓpter statum. Nam ꝓpter personā ille est magis honorandus qui est magis vtuosus. sez honore laudis vel reputationis ⁊ huiusmodi. Sed propter statum ille est magis honorādus qui altiorē locū in republica tenet. Competit aūt specialr principi magnitudo diuitiarū: quia decet principē esse magnificū. Sez facticio virtuose ⁊ laudabilr ⁊ rōnabiliter magnos sumptus que sine magnis diuitijs fieri nō p̄nt Oportet etiam quandoq; principē facere exercitus et bella gerere que sine magnis expensis fieri nō possunt: nec magne expense sine magnis diuitijs: qō si tempore guerre ex se nō haberet sed vellet eos trā ero-

quere: oporteret interdum ꝙ intantū gravaret eos ꝙ odirent eum et non essent ita fideles et hoc esset periculosum. Oportet etiam interdum principes largiri dona magna et munera militibus et alijs bene meritis. In quo etiam vti debet virtute magnificentie. sicut dicitur Vester. ij. de Assuero rege ꝙ dona largitus est iuxta magnificentiam principalem. i. que principem decebat. Et ita oportet principes esse magnos idest magnarū, diuitiarum: sicut ō: de Job ca. ſ. ꝙ erat vir ille magnus inter oēs orientales. i. ditior in diuitijs. sicut exponit glosa interlinearis. B Quarto ño cōmendatur princeps in auctoritate allegata superi⁹ de familie nobilitate: q: o nat⁹ filius ⁊ fratrib⁹. Decet em̄ principē pie ceteros se dici felicem. saltem felicitate politica ad quā sicut tradit philosoph⁹ i. ſ. rhetr reḡrūtur bona intrinseca et extrinseca. Intrinseca aūt dico vel q̄ ptinēt ad aiam. sicut sunt bona honesta. i. frutes sicut iusticia: tēperātia: fortitudo: magnificētia: magnanimitas. liberalitas. et māsuetudo: prudētia et sapientia: q: iste sunt maxime frutes q̄ redūt principē alijs maxime honorabiles: vel etiā bona q̄ insunt corpori dicunt intrinseca. vt sanitas. fortitudo robur: pulchritudo. magnitudo: ⁊ porētia: siue ars agilitas ⁊ bona senect⁹. Extrinseca ño bona dicuntur bonitas generis: multitudo amicorum amicitia bonoz: abūdantia diuitiaz: bonples ⁊ multitudo plioz: abūdātia possessionis: et cor⁹ cū porētia seruitiua et actiua honor ⁊ bona fortuna. Sz precipue est ad eius ornamentū ⁊ robur ipi⁹ pricipis ꝙ habeat bonos fratres. q: frater qui adiuuat a fratre quasi ciuitas firma. vt ō: Prouer. xviij. De hoc habes exēplū in iuda machabeo. de quo ō: j. Macha. iij. ꝙ post mortē matathie surrexit iudas qui vocabat machabeus filius eius ꝓ eo: ⁊ adiuu abāt eū omnes fratres ei⁹. Itē ꝙ habeat multitudinem plioz. i. filioz. sicut ō: Judicum. viij. De Gedeone ꝙ habuit. lxx. filios q̄ egressi sunt de femore ei⁹. Sz tñ melius esset habere vnuz filiū bonū q̄ multos impios. immo melius est nullū habere q̄ nullum habere bonum. Et hoc est q̄ dicitur Eccl'ē. xvj. Ne iocūderis in filijs impijs si multiplicē tur: nec oblecteris sup illos si nō est timor dei i illis. Et post. Melior est vnus timens Deum q̄ mille filij impij. Et vtilius est mori sine filijs: q̄ relinquere filios impios. Et ideo magis debet desiderare princeps prolis bonitatem q̄ multiplicationē. C

Secūdo in assumpto

themate introducitur iste noster dominus vt flebilis siue defendus ꝓpter presentiaz exciduj. idest mortis. quia cecidit hodie sez per mortez a statu dignitatis et vite presentis. Charissimi iste casus. ſ. mortz cōmunis est. quo ita cadunt minores sicut maiores et ita populares sicut pricipes. quia mors est cōmunis omnibus hominib⁹. Et ratio est: quia hereditas transit in posteros cum onere suo. Et sic humana natura a primis parentibus transit ad posteros cum onere mortis a quo onere nō extimitur nec dominus nec seru⁹. vñ in ps. lxxxij. Vos autez sicut homes moriemini: et sicut vnus de principibus cadetis. Et dicit sicut vnus: q: nō mouuntur omnes simul: sed vn⁹ post alium. Sed aduertendū ꝙ quādo vento impellēte cadit vna arbor multū vetusta et putrida et infructuosa: tūc hō cuius erat nō dolet: imo potius gaudet: quia in loco vnde euellitur potest ponere aliā plātaz nouā et fructuosam. Sed quando cadit arbor procera et fructuosa: tūc dolet et conqueritur Jra quando per aduentuz mortis caderet. vnus princeps qui tam pie senectute nimia esset factus omnino inutilis et etiam desipiens vel propter nimiam infirmitatem et incurabilem esset totus putridus: certe de morte talis principis potius esset gaudendum ꝙ dolendum. Sed quando moritur princeps robustus et serenus et totus vtuosus et reipublice vtilis: tunc est materia flendi et dicendi cum clamore et lachrymis illud Threnorum. v. Defecit gaudium cordis nostri: versus est in luctum chorus noster: cecidit corona capitis nostri.

In quibus quidem verbis ostendit ꝙ de morte boni principis lugendum est ⁊ dolendum triplici ratione.

Primo rōne amabilitatis: propē q̄ dicit. Deficit gaudium cordis nostri.

Secūdo rōne strenuitatis: ꝓpē q̄ subditur. versus est in luctū chorus noster.

Tertio rōne dignitatis: ꝓpter q̄ subinfertur. cecidit corona capitis nostri.

Circa pmū attēdēdū ē ꝙ inter tyrānū ⁊ bonū principē est dria: q: tyrānus plⁿ curat timeri ꝙ amari. sicut dicit Beñ. de Ale-

rādro in libro de benefi. qt summum bonū ducebat terrori esse. ignorans alia quoq; ignauia timeri ob vitē malū. Sed bonus pn̄ceps q̄uis sciat vtrūq; necessariū esse. s. et amari et timeri: tamen plus appetit amari q̄ timeri. Et est differentia inter principis timorē et amorē: quia quādo princeps solū timet vt tyrānus et nō amatur a subditis: sz odit: tūc subditi gaudent de eius absentia et tristant de eius p̄sentia. Et si aliquando in eius presentia ostendāt gaudiū in facie nō tñ habent in corde. Sed de eo q̄ multū amat est ecōtrario. qt dolent subditi de eius absentia et gaudēt de eius p̄sentia: et nō tñ in facie: sed etiam in corde. Ūn q̄ in eius p̄sentia grata et amabilis totaliter p morte subtrahitur tūc deficit gaudiū cordis et cessat oīs leticia quā habere solebāt de ipis grata p̄sentia. Sm illud Osee. q. Cessare faciam omne gaudiū eius. i. qō habebāt de eo. ita dicit mors. Secunda ratio est propter eius strenuitates: propter quam dicit. versus est in lu. cho. no. Antiquitus em̄ quando principes fecerāt aliquos actus strenuos: puta q̄ strenue se habuerant in bello et victoriā reportabāt: tunc obuiabant eis chori mulierū et iuuenū gaudentiū et ludentiū et canentiuz laudes eoz: et fiebāt cantilene que postea in succedētibus temporib⁹ cantabātur in choreis ludentiū et gaudentiuz Exemplum de hoc habet. s. Regū. xviij. vbi dicitur q̄ cū reuerteret dauid peusso philisteo et ferret caput eius in hierusalem. egresse sunt mulieres de vniuersis vrbibus israel cantātes choroisq; ducentes in occursum regis saulis in tympanis letitie et sistris: et precinebant mulieres ludentes ꝛc. Et cōsimile etiā fiebat aliis principib⁹ strenuis. sicut pz Exo. xv. de Moyse. et Judic̄ rj. de iepte. Sz q̄uis tales chori ludentiuz e gaudentiū et laudantiū fierent eis dum viuerent. tamen postea in morte ipsorum chorus cōuertebatur in luctum. quia conueniebat pplus non ad laudem sed ad luctum: nō ad cantū: sed ad lamentum. sicut patet de Moyse deut. xxxiij. vbi dicitur q̄ moyses centum vinginti annoz erat q̄n mortuus est. Non caligauit oculus eius: nec dentes illius moti sunt. Fleuerunt q̄z eum filij israel in campestribus moab triginta diebus: et completi sunt dies planctus lugentium moysen. Et simile habetur de Juda machabeo. s. Machab. ix. vbi dicitur q̄ Jonathas et Simon tulerunt Judā fratres suum et sepelierunt eum in sepulcro patrum suorum in ciuitate modin. Et fleuit eum omnis populus israel planctu magno et lugebāt dies multos. Tunc ergo poterat dicere omnis populus nō laudantium chorus sed lugentium illud Job. xxx. Uersa est in luctum cythara mea: et organū meū in vocem flentiū. Tertia ratio lugendi est ppter principatus dignitatē. qt cecidit coro. ca. no. Ubi aduertendū q̄ corona capitis ōr bonor et gl̄ia regni siue principatus et qt hoc bono p̄cipe totū regnū siue tota respublica est in honore. et in gl̄ia: ideo cadente p mortem tali principe dr corona et honor cecidisse de capite. vñ Viere. xiij. Deiecēt de capite nostro corona gl̄ie nostre. Uel p caput intelligitur ipe princeps Unde saul dictū eū. s. Regum. xv. Caput in tribubus israel factus es. Unde corona dit de capite q̄n dignitas auferf a p̄cipe q̄ fit per mortem. Job. xix. Abstulit coronam de capite nostro.

Tertio ī themate assū

pto moris boni p̄cipis ostenditur esse formidabilis ex sequela diffidij et periculi. qt ali quādo remoto p̄cipe plueuerūt plequi diuisiones et scissmata. vel iter eoz primos vel iter alios ppter ambitionē et supbias vel auaritiā: et quoz scz diuisione et cōtrarietate fit diuisio in israel. i. in pplo. sicut aliq̄n remoto pastore fit dispersio gregis. Hoc figuratum fuit. iij. Regū. xxij. vbi ait Micheas ppheta. Uidi cunctos israel dispersum in mōtib⁹ sicut oues non habentes pastorē. et Viere. l. Gher dispulus israel leones. i. maiores eiecerūt eū. Prudēs p̄cipe q̄n videt acies militū vel peditū p insultationē hostiū dispgi conat eos colligere et cōgregare. Sic rogādus est de⁹ et adipm est oē studiū adhibendū q̄ ex quo subtrahit notabilē p̄cipē q̄ habeamus p eius gratiaz talē successorē de quo sperari possit illud p̄s. cxlvj. Dispsiones israelis ꝓgregabit Jn q̄bus q̄dem v̄bis tria facit propheta.

Nam primo insinuat periculū. sm̄ dispsione cum dicit. dispersiones.

Secundo debitum: qt israelis.

Tertio remedium: qt congregabit.

Periculū si q̄dē ppli est i dispsiōe siue diuisiōe. qt omne regnū in seipm diuisum desolabit. Mat. xij. Sz tū nō dicit dispsionem sed dispersiones. quia diuersa vitia faciunt in hominibus diuersas dispersiones Nam vnam dispersionez facit superbia. de qua dicitur Job. xxj. Erunt sicut palee ante faciē venti: et sicut fauilla quam turbo dispergit. Nam palee sunt homines leues: qui nō habent in se pondus humilitatis. vnde ventus superbie eleuat eos in sui reputatione: et dispergit eos p diuersas ambitiones. et scintilla que sm̄ Isidorum est cinis modicus ex extinctione scintillaris materie derelict⁹: est vita hois. Tanq̄ essent scintile fulgētes fuerūt primi parentes ex quoz. s. materia nra propagata sunt cineria corpora nra. Sed ex eoz extinctione. i. peccati transgressione. relicta est nobis fauilla modica. i. breuis et incerta vita: qt p vnū hoīem peccatum intrauit in hūc mundum. et p peccatū mors vt dicit aplus Roma. v. Ūn Job. xxx. Assimilatus sum fauille. Sed hanc fauillam turbo. i. superbia: dispergit. i. ad diuersa mala impedit: qt inimicus ois peccati supbia. Dicitur aūt supbia turbo: qt sicut turbo aerem perturbat et obscurat: ita supbia mentem. Ūn Job. iij. Nocet illā tenebrosus turbo possideat. Tenebrosus turbo possidet noctē cū supbie tentatio occupat cecā mentē. Aliā so dispsionem facit vitiū auaricie. Exodi. v. Dispersus est populus p egyptū. i. per mundū ad colligēdas palleas. i. tēporalia. Nā p totus mundū discurrunt homines pauperes et mētes ad colligenda temporalia q̄ modici ponderis sunt respectu spūalium. Ūn Vos Impiger extremos curris mercator ad indos. Aliā dispersionē facit vitiū gule. pō. Fo nō. fu. sa. et murmurabunt. Scō ponitur debitū scz vnitatis. qt israelis dispersiones sunt. i. populi deū videntes. i. cognoscētio per fidē in quib⁹ nō deberet esse dispersio: sed potius vnitatis congregatio. Nā sicut est in eis vna fides: vnum baptisma: et vnus deus et pater oīm: ita deberet esse vna puritas. et vna charitas. Unō. s. Mach. v. dicit q̄ congregauit iudas qui interpr̄at confitens omnes israelitas: idest fideles. Quia scz confessio vnius fidei debet omes fideles vnire. vt q̄ sunt vni⁹ fidei sint etiaz vni⁹ animi. s. Petri. iij. Jn fide aūt omnes vnanimes. Tertio quoq; in auctoritate inducta ponitur dispersionis remedium: qt congregabit. Ad hoc esti bonus princeps principaliter intendere debet: vt sint oēs congregati in vnitatē pacis. vt consequat exemplum illius qui est pater futuri seculi princeps pacis. scz christi. de quo dicit Joh. xj. q̄ ipe moriturus erat pro gente. et non tñ pro gente: sed vt filios dei qui erant dispersi congregaret in vnū. Sed tamen congregatio vnitas electoz incipit quidem in mundo isto: sed pficietur et consumabitur in celo. vnde dicitur Marci. xiij. Congregabit electos a quattuor plagis terre vsq; ad summuz celi. i. celestis gaudij. Ad quod nos perducat deus qui ꝛc.

¶ Jn funere alicuius magni viri. Ser. xviij.

Agnus et paru⁹

mibi sunt: et seruus liber a dño suo. Job. iij. Uidemus q̄ ista naturalia precipue que generantur et corrumpunt finaliter ad suā primā naturā seu materiā reuertūtur. sicut patet in his que ex seminibus oriuntur: que etiā finaliter in semina reuertunt. vt ex frumento generat herba: deinde stipula: post spica. et ex spica finaliter ercutit frumentū. et ita ē de hordeo et alijs seminib⁹. Sic hūana corpa sicut ex terra primitus sunt pducta: sic etiā i terrā finaliter reuertunt. Dicit aūt brūs Gregorius q̄ natura oēs pares genuit: sz varia ta meritorum ordine alios alijs culpa post posuit. Oō q̄dē dictū gregoij si loquamur de hoīb⁹ sm̄ primū statū ante peccā nō est intelligendū de oi equalitate. i. q̄ntum ad oīa fuissent equales: qt fuisset equalitas seruū. s. virox et mulierū: in eqlitas erat⁹. scz patrū et filioz. Et quātū ad alam: qt ppter liberū arbitriū quidaz magis profecisent in iusticia: et quidā magis in scientia. Et sm̄ corpus sm̄ diuersitatē aeris aut diuersum situz stellaz aliqui robustiores corpore fuissent geniti et pulchri oculo et melio complexionati: ita tamen q̄ in illis qui ex cederentur nullus esset defectus vel peccā siue circa animam siue circa corpus. Unde Gregorius per verba predicta intendit excludere solū disparitatē que est sm̄ differētia iusticie et peccati. ex qua pngit q̄ aliq̄ penaliter sunt sub alijs coherēdi. Sed sm̄ statū nature corrupte quantū ad hoc natura omnes pares gignit: quia. s. gignit oēs homines mortales. Unde q̄uis postea in

vita multi varientur: quia quidam magni et quidam parui ⁊ quidam liberi ⁊ quidam serui: tamen finaliter in primam naturam seu genituram mortalitatis omnes pariter reuertuntur. quia. s. omnes pariter actualiter moriuntur. sicut semina supradicta finaliter a cetu producūr semina que in naturali virtute seu potentia primitus continebātur. Unde sicut cum natura mortali pariter generantur: ita per actualem mortem pariter corrūpūtur. Et ideo dicitur in verbo proposito. Adagnus ⁊ ¶paruus ibi sunt scs in dominio ⁊ potestate mortis. quasi dicat. equaliter inuadit mors magnum sicut paruum: ⁊ seruus liber a domino quasi ita inuadit liberum sicut seruū. hoc excepto q̄ qui erat seruus ante mortem: per mortem fit liber a domino suo. Uel potest intelligi magus ⁊ paruus: idest qui in hac vita erat inequales ꝑm magnitudinem ⁊ paritatē prosperitatis: subiata per mortem tali prosperitate sunt ibi. scs in alia vita quantum ad hoc equales: ⁊ seruus est ibi liber a domino suo. ℟

Possumus ergo dicere q̄ tria in verbis propositis de morte describuntur.

Primo quidem eius cōmunitas in inuadendo. quia ita magnus sicut paruus inuaditur a morte.

Scōo eius potestas in detinēdo: quia ibi sunt. s. ī carcere mortis. i. ī sepulcro detēti.

Tertio eius auctoritas in manumittendo. q̄ tante auctoritatis est mors q̄ de seruo potest facere liberum: ⁊ ideo dicit. ⁊ seruus est ibi. supple liber a domino suo.

Circa primū notāduz

est q̄ idcirco a morte ita inuaditur magn⁹ sicut paruus: quia mors est iusticiaria dei ad puniendus humane nature peccatum. Propterea em̄ dicit apl̄us Ro. v. q̄ p unū hominē peccatū intrauit in mūdū. scs per adam in quo oēs homines peccauerūt. q̄ adhuc tota humana natura in eo ꝓtinebatur: ⁊ in eo corrupta est tota humana natura: ita q̄ in eo oēs peccauerūt: ⁊ ideo pertransiit mors in omnes ad puniendū istud peccatum. ranq̄ quedam iusticiaria dei. Et q̄ iusticiaria dei est oportet q̄ ipa sequat modum diuini iudicij. Diuinu autem iudicium nō attendit personā. s. paritatē vel magnitudinem ꝑsone: sed omnes equaliter iudicat. Et iō cōsimile accidit de morte: quia omnis equaliter petit. ⁊ hoc est q̄ innuit Gap. vj. vbi dicitur. Non subtrahet scs a morte ꝑsonam cuiusq̄ dñi: nec verebitur persona cuiusq̄. quoniā pusillū ⁊ magnum ipe fecit: ⁊ equaliter est illi cura de oibus. Et quid? quidem verbis colligitur q̄ deus in iudicio mortis tria circa hoies ostendit.

Primo cōitatem sue iusticie: q̄ non subtrahet personam cuiusq̄.

Secūdo magnitudinē sue potentie: quia non verebitur personam cuiusq̄.

Tertio eq̄litatē sue ꝓuidētie. q̄m pusillū ⁊c. Ostendit q̄ primo q̄ in iudicio mortis dei sicut equs ⁊ cōis iudex nō est acceptor personarū: q̄ nō subtrahit a morte ꝑsonas cuiusq̄. s. nec magni nec parui. Et rō istius cōitatis est tripler. Prīa est ꝓpter inuariabilem sententiā prime dānationis: q̄ dicta est primo parenti Genē. ij. De ligno scientie boni ⁊ mali quod est in medio paradisi ne comedas. In quacūq̄ em̄ die comederis ex eo morte morieris. Et quia ipse posteā comedit incurrit sniaz mortis: nō solū ipse sed omnes homines. q̄ omnes homines posteā descenderūt ab eo: ⁊ ideo oēs poterāliter ⁊ originaliter cōtinebant in eo sicut i prīa radice: qua vitiata p peccatū oēs in eo vitiati sunt ⁊ morti addicti. Un̄ apl̄us Ro. v. dicit q̄ iudicium quidē ex vno in condēnationem. q: per vnius delictū in oēs homines mors pertransiit in cōdēnationem. Et ideo ab hac generalissima sentētia ⁊ condemnatione nulla persona hois subtrahitur. q̄si diceret iudicū est. In iudicio autē dei nō decet q̄ sit personaꝝ distātia. iuxta illud Deut. s. dixit moyses iudicibus qui positi erant vice dei ad iudicandum ꝑpl̄m eius. Non erit distantia personaꝝ: ita parvum audietis vt magnū: nec accipietis cuiusq̄ personā: q: dei iudicium est. Scōo rō est ꝓpter rationabilē ꝓuidentiā diuine dispositiōis. ne scs mala tierēt absq̄ terrore ⁊ bona sine remunerationis spe. Nam si ex eo q̄ nō ꝑfertur cito ⁊ra malos sententia filij hoim absq̄ vllo terrore perpetrāt mala qd esset si sentētia mortis ⁊ iudicij nō sequerefr? Et ideo mortis iudicium dū oibus imminet omnes terrere debet. Jrē iusti q̄ bona agunt ⁊ semp hic in angustia viuunt ⁊ nō sequeref aliquādo mortis quā remuneratiōe sperarent? Quia igit̄ non est apud deum iniquitas vt scs velit malos semp in iniquitatibus prosperari: ⁊ bonos nunq̄ remunerari: iudiciū mortis dispositū oibus esse cōe. vt boni omnes remunerenf ⁊ male finguli puniantur absq̄ cuiusq̄ exceptio persone. Et. ij. Paral. xix. Non est apud deū iniquitas neq̄ personarum acceptio. Job. xxxiij. Absit a deo impietas. et ab oipotente iniquitas. Opus enim hois reddet ei: et iuxta vias singulorū restituet eis. Et post Qui non accipit personam principum: nec cognouit tyrannū. Opa em̄ manuum eius sunt vniuersi. Subito morientur: scs vt superbia repūmatur ex mortis humiliatione vt negligētia operandi tollatur ex mortis subitatione et vt gloria mundi contrēnatur ex mortis expoliatione. quoniaz cū interierit nō sumet omnia neq̄ descendet cum eo gloria eius. Tertia quoq̄ ratio cōmunitatis mortis est ꝓpter familiarem materiam cōsolatiōis. vnde. Seneca. Idcirco videtur mihi rerum natura id quod amantissimum est fecisse cōmune: vt accerbitatem facti ꝓsolaretur equalitas. Eccli. xxviii. Mihi heri tibi hodie. Acerbum factum videf ei qui bene faciendo in mundo isto affligitur et videt aliū inique agentem hic semp ꝓsperari. Sed q̄n cogitat q̄ in morte fiat adequatio recompensationis: quia ipse et de bonis que egit et de malis que sustinuit remunerabitur. et econtrario iniquis et de bis que male egit et de bonis receptis qui bus male vsus est punietur a deo qui non est personarū acceptor: habet ꝓfecto materiā magne consolationis. Et sibi acerbum videtur rei qui patitur iniurias q̄ ille qui eas infert aliquādo hic non punitur scs considerando q̄ deus in morte vindictā illius non pretermittet: et q̄ ꝓ patiētia sua premium eternum restituet. habet etiaz materiam ingentis consolationis. Un̄ apl̄s dicit Colos. iij. Scientes q̄ a dño recipietis retributionem hereditatis dño xpo seruite. Qui em̄ iniurium facit recipiet illud quod inique gessit. et non est personarū acceptio apud deum. Quod ergo boni non subtrahantur a iudicio mortis sicut nec mali: non est ad perditionem. sicut contingit de malis: sed est ad acquisitionem salutis. vñ ad Deu. r. Non sumus subtractiōis filij in perditionē: sed fidei in aquisitionē aīe. Secūdo deus in iudicio mortis ostēdit magnanimitatem sue potentie: q: non verefr magnitudines cuiusq̄. Uidemus enim q̄ in mundo quidam habentur magni ꝓpter

dignitatem excellentie sicut reges ⁊ tamen deus nō veretur eoꝝ magnitudinē quin ꝑ mortē occidat eos. ps. cxxv. Qui percussit reges magnos et occidit reges fortes. Job xij. Baltheum regū dissoluit. Quidam ꝓ reputanf magni ꝓpter ꝓfunditatez sapiētie siue scientie sicut phi. et sicut Salomō de quo iij. Regū. iij. q̄ precedebat sapiētia Salomonis sapientiaz oim orientalium ⁊ egyptioꝝ: et erat sapientior omnibus hoibus. sed tamen deus non veretur magnitudinē sapientium ⁊ scientiū: quia scs sapientia sua ⁊ scientia oēm scientiā superat ⁊ vincit. Un̄ Job. xxxvj. Ecce deus magnus et vincēs scias nostrā: et ideo moritur doctus pariter et inductus. ꝑs. xlviij. Cum viderit sapiēs. mo. stl. nsi. ⁊ stu. peri. Quidem ꝓ reputantur magni ꝓpter plenitudinem opulentie. s. diuitiarū. sicut dicit. j. Regū. xxv. de Nabal carmeli. q̄ hō ille erat magnus nimis. idest dives valde. Unde statim subditur de diuitijs eius quantū ad animalia in quibus precipue erant antiquoꝝ diuitie. Erāt q̄ ei oues tria milia ⁊ mille capre ⁊c. Sed tamen deus magnitudinem diuitum non veretur quin rapiat eos ꝑ mortez sicut patet Luce. xij. in illo diuite qui dicebat. Anima mea habes multa bona ⁊c. Dixit autem illi deus. Stulte hac nocte ⁊c. Et sic patet q̄ omnes quantuncūq̄ magni siue in dignitatis potentia siue i cognitio scientia siue in diuitiarum opulentia: debent formidare magnitudinem diuine virtutis que precipue ostenditur in morte. Unde dicitur Exo. xv. Irruat sup eos formido et pauor in magnitudine brachij tui.

Tertio desin iudicio mortis ostendit eq̄litatem sue ꝓuidentie. quia pusillū ⁊ magnū ⁊c. quo. di. q̄ ipe deus fecit ita pusillū sicut magnum. ideo equaliter est illi cura de omnibus. scs tam de paruis q̄ magnis et precipue in iudicio mortis. scs vt sine ꝑsonaꝝ acceptione quilibet tam pusillus q̄ magnus tunc inueniat iusticiaz. Et ideo simile iubetur fieri in iudicio humano quod quantum possibile est conformari debz iniusticia iudicio diuino. ꝑm illud Eccli. v. Justifica pusillū ⁊ magnū similr. quasi dicat iustificas te. i. equali: er eorum iusticias in iudicio attēde sine personaruz acceptiōe. Es circa illud q̄ dictum est q̄ eq̄liter est illi cura de oibus posset dubitari. q: cura quas hz deus de hoib? procedit ex amore quem ad hoies

Universidad de Deusto
Biblioteca

habet: sed deus nō equaliter amat oēs homines: quia dicit beatus Augu. sup Joh. ꝙ omnia diligit deus que fecit: sed iter ea magis diligit creaturas rationales: et de his amplius que sunt membra vnigeniti filij sui. et multomagis ipsum vnigenitum suū. ergo non equaliter est illi cura de omnibus hominibus. Sed dicendum ad hoc ꝙ amare est alicui bonū velle. Si ergo consideretur iste actus qui est amare er parte diuine voluntatis. sic deꝰ equaliter omnia amat: qꝛ. s. oīa diligit vno simplici actu voluntatis: et semp eodē mō se habēte. Sed ꝯ cōsideret iste actus er pte boni qō deus vult his quos amat, sic ōꝛ plus amare eos quib⁹ vult maiora bona. Et cū amo: ei⁹ sit causa bonitatis rer. sequit ꝙ quāto aliqs melioꝛ est. tanto magis sit amatus a deo. Qñ ergo ōꝛ ꝙ equaliter est illi cura de oīb⁹: non intelligitur ita vt equalia bona sua cura det oībus hoībus: sed quia equali sapiētia ⁊ bonitate oībus prouidet ⁊ omnes gubernat. Sap. xj. Non est aliꝰ ꝝ tu cui cura est de oībus. Unde multum debent oēs cōsiderare in eo. s. Petri. v. Omnem sollicitudinem vestram proijcientes in eum. qm̄ ipſi cura est de nobis. B

Secūdo in themate assū

pto describitur mortis potestas in detinendo: quia ibi sunt ſcz magnus et parvus ſcz in carcere mortis. i. in sepulchro siue sepulture loco. Unde de domino nostro ōꝛ Jo. xix. Erat autem in horto monumentum nouum in quo nondum quisq̄ positus fuerat ibi ergo posuerunt ielum. licet nō diu steterit eo ꝙ non potuerit nec decuerit eum diu a mortis vinculis detineri: quia tertia die resurrexit. Sed iterꝫ aduertendū ē ꝙ ſm causas mortis ita ibi vbi sunt ſcz in alia vita mortui perpetuo collocant. Et hoc est qō figurate dicit Eccls. ij. Si ceciderit lignum ad austrū vel ad aquilonez. vbicūq̄ ceciderit ibi erit. In quibus q̄dem verbis quattuor describuntur.

Nam primo describit hoīs viuētis figura: quia figuratur per lignum

Secundo morientis ruina. si ceciderit.

Tertio ruentium distantia ad austrum vel ad aquilonem.

Quarto distātie pseuerātia: qꝛ ibi erit

Circa primū notandū est ꝙ p lignuꝫ figurat hō. s. p lignū inutile ad op⁹ bonum homo peccator: Ezech. xv: Fili hoīs quid fiet de ligno vitis ex oībus lignis nemorum que sunt inter ligna siluarum. Nunq̄d tolletur de ea lignū vt fiat opus: aut fabricabitur de ea paxillus vt dependeat in eo qō cūq̄ vas. Ecce igni datum est in escā. Notandum ēt ꝙ diu inheret viti nullū lignum est eo fructuosius. sed a vite separuꝫ nullus eo inutilius. Et sic est de pctōre. Unde ēt xp̄us. Lignū vitis est q̄si formentū a vite separatū et incisū est hō pctōr: a xp̄o separat ⁊ diuisus gladio iuſtificatis: qꝛ iniquitates nr̄e diuiserunt inter nos ⁊ deū nr̄m. Esa. lix. Inter ligna nemoris. i. inter fideles ecclesie. vel que sunt in diuersis siluis. i. in diuersis statibus vel officijs efficitur inutilis tā respectu sui ꝙ respectu aliorum. Respectu sui et quātū ad meritū: qꝛ nō tollet ex eo lignum qō valeat ad opus. i. nullus actus potest exire ab eo qui sit opus meritorij: neq̄ etiaꝫ vt fiat ex eo fabrica celestium māsionū que fabricant ex meritis bonoꝝ operuꝫ. Est etiā inutilis respectu aliorū qꝛ non pōt fieri paxillus vt pendeat in eo aliqō vas. paxillus est paruus palus. idest prelatus humilis et rectus ⁊ firm⁹: ex quo dependeat vasa domini. i. aīe subditoꝝ. Sic homo iustus ⁊ peccator non potest esse talis: qꝛ neq̄ paruꝰ p humilitatez: neq̄ rect⁹ per iusticiā vel charitatez: neq̄ firm⁹ p constantiā ⁊ patientiā. et ideo non est dignus preesse animabus. Et ideo solū valet vt sit esca ignis peccati i presenti: quia peccatuꝫ est fornax babylonica que succenditur malleolis. et vt sit esca gehenne ignis in futuro. Sed per viride ⁊ fructuosum lignum figuraf hō iustus qui est in charitate radicatus. influentia gratie diuine vel sapiētie irrigatus. disciplinali maceratiōe siue castigatiōe putat⁹ et filijs sacre doctrine gratiosus ⁊ fructibus bonoꝝ operꝫ plen⁹. Et de tali ligno ōꝛ in. ps. s. Erit tanq̄ lignum qō plan. ⁊c. Scdo notaf i auctoritate inducta hoīs mortis ruina. cū ōꝛ. si ceciderit. Notandus q̄ cadit vnū vas vile et debile puta vas luteū ita ꝙ frangaf: paruꝫ curat et modicū quis pertubaf. Sed quando cadit et fraugit vnū vas pretiosuꝫ qō nō pōt postea reparī: est maioꝛ prturbatio et doloꝛ. Homo aūt hꝫ duo vasa. Unū est luteum et debile et vile. i. corpus. qō si cadat ⁊ frāgaf p mortē nō debet multū curari. ⁊ maxime

quia reparabitur in resurrectione. Et vas pretiosum ⁊ nobile est alsa: qō in morte cadit ⁊ irreparabiliter frangitur quādo homo impenitēs ⁊ in pctō moritur: quia nes quaq̄ potest amplius per penitētiā reparari: ⁊ ideo semper taleo erunt perditi. vñ dicitur de eis Prere. xxv. Cadetis quasi vasa preciosa. Ps de iusto ⁊ vere penitēte ōꝛ cū ceciderit. s. p mortē nō collidet. s. quātū ad aīam. s. collisione cōfractiōis seu dānatiōis. Tertio ponit in auctoritate inducta cadētiū. i. morientiū differētia: cū ōꝛ. ad austrū vel ad aq̄lonē. Nā ille cadit ad austrū qui moꝛit in gratia: ⁊ qꝛ cor aperit deo ad suscipiēdā ēā per finalē pniam triplicater scz p pfectā cōtritionē ⁊ integrā ⁊ humilē cōfessionē ⁊ etiā per idoneā satisfactionē. Ideo dicitur Apoc. xxj. Ab austro supplerant portre treo. Ille vō cadit ad aq̄lones qui moꝛit in frigore infidelitatis vel malitie. Eccli. xlix. Frigidus vent⁹ aquilo flauit ⁊ ꝛgelauit crystallus ab aq̄. Frigidus ventus aquilonis est finalis ⁊ vehemens tētatio demonis qua tentat morientē vel de infidelitate vel de desperatione: ⁊ tunc aqua mobilis p congelationē efficit crystallus dur⁹ ⁊ imobilis a sua malitia. i. duritia: qꝛ mēs que pliberū arbitriū erat mobilis ad bonū ⁊ ad malū: p cōgelationē infidelitatis vel desperatiōis efficit dura ad pniam ⁊ oīno obstinata: ita vt impenitēs ⁊ desperatus moꝛiatur peccator. Vel aliter potest intelligi. quia lignum pcisuꝫ. i. iustus p mortez iubilatus: tūc cadit ad austrum quādo videl⁹ post ipsaꝫ mortē trāsit ad paradisi gaudium. Job. xxxix. Plume scit accipiter expandens alas suas ad austrum. Accipiter leuis significat aīam alleuiatā a pondere pcti: vel ab onere corpis p mortē. ⁊ tūc plumescit. i. nouas plumas ⁊ nouas dotes glie accipit. expādēs alas suas scz intellectū ⁊ affectū ad austrū. i. ad summū paradisi gaudiū siue bonū qō est deus. Abachuc. iij. Deus ab austro veniet Sed tūc lignū precisum cadit ad aq̄lonez qñ pctōr moꝛtuus ducitur ad inferni supplicia. vt ibi sit cū apostata angelo qui ait Esa. xiiij. Ponā fidem meā in lateribꝰ aq̄lonis. Aquilo essi dicit⁹ est qꝛ aquas ligat ⁊ stringit. vnde est regio aquilonis gelida ⁊ obscura ⁊ tempestuosa ꝓpter ventum impetuosum. Et sic in inferno. est frigiditas obstinate malitie ⁊ obscuritas: non tantū corporalis sed etiam spūalis per priuationem omnimodā luminis gratie ⁊ glorie. ⁊ tempestuositas per inquietudinē ⁊ vehementiā multiplicis ⁊ incessabilis pene. q̄ continet omne malū. vnde Prere. j. Ab aq̄lone pandetur omne malū. Tertio quoq̄ in auctoritate inducta ponit differētie p seuerantia: cū ōꝛ. vbicūq̄ ceciderit ibi erit scz immutabiliter. Hieronym⁹. Ubicūq̄ tu ibi locū preparaueris futuraq̄ sedem siue ad austrū siue ad aq̄lonē: ibi cū mortuus fueris permanebis. Si ergo ceciderit ad austrū. i. ad mortē ptāsuerit ad paradisi gaudiū ibi erit pmanēs. s. in eternuꝫ. ps. xxv. Ibi letabimur in ipso. s. i deo. Esa. lx. Letitia sempiterna sup capita eoꝝ. ps. v. In eternuꝫ exultabūt ⁊ habitabis in eis. Si aūt ceciderit ad aq̄lonē vt. s. post mortē ducaf ad inferni supplicia: ibi erit etiā in eternū in fletu ⁊ luctu horribili. Mat. viij. Ibi erit fletus ⁊ stridor dentium. C

Tertio quoq̄ in thema

te assumpto ostenditur mortis auctoritas Nam tāte auctoritatis est moꝛs ꝙ de seruo liberū facit. ⁊ ideo dicit ꝙ ibi seruꝰ est liber a dño suo. s. i loco vbi est post mortē. Notandū est autē hic ꝙ est quedā seruitꝰ que est impeditiua saluti. s. seruitꝰ transgressionis pcī. de qua dicit Joh̄. viij. ꝙ oīs q̄ facit pctm̄ seruus est pcti. Et de illa seruitute dꝫ homo multū curare vt fiat liber. i. p pniam dū vivit: qꝛ post mortē non habet penitentia locū. Liberatur essi hō p mortē a seruitute peccati: nō respectu preteriti nisi assit penitēta de pctō preterito sed respectu futuri inquātū post mortē nō potest amplius peccare neq̄ demereri. saltē respectu premij essentialis. Nā bti habent voluntatem confirmatā in bono: ⁊ dānati obstinatā in malo q̄ obstinatio potius est pena ꝙ culpa. Sed est quedam seruitus q̄ nō est impeditiua saluti. sicut est seruitꝰ ꝯditionis ſm ꝙ vnus homo est seruꝰ alterius. Et ideo de ista nō est multū curandū inquātū non impedit salutem nec seruitutem dei: licet libertas sit melioꝛ habēti eā si bene velit vti. Et hoc est qō dicit Aplꝰ. s. Cor. vij. Seruus vocatus es: non sit tibi cure. Sed si potes fieri liber magꝫ vtere. qui enim in dño vocatus est seruus libertus est dñi. In quibus verbis ostendit aplus triplicem rationē quare de seruitutis con

ditione nō debet homo curare. Primo q̄a nō excludit aīe salutem. tūc essi excluderet aīe salutē q̄n impediret hominē ne posset vocari a xp̄o ad sugam fidē vel seruitiū non esse in eo: sed hoc nō est. Et ideo si tu es vocatus a xp̄o t es in gr̄a t seruitio suo: non sit tibi cure q̄ sis seruus hoīs. q̄ apud xp̄m nihil facit differētia seruitutis vel libertatis. Gala. iij. In xp̄o iesu nō est seruꝰ neq; liber. i. nihil facit differētia liberi t serui. Secūdo ratio quia nō excludit benefaciēdi libertatē siue facultatem. satis essi pōt bñfacere etiaz seruꝰ: tñ si potes fieri liber magis vtere. q̄ magis poteris vacare ad libitū circa bona q̄ volueris facere. ramen siue seruus siue liber dz studere p̄o posse ad benefaciēdū. q̄ dr Eph. vj. Unusquisq; q̄cūq; fecerit bonū hic recipiet a dño siue seruus siue liber. Tertia ratio est: quia humana seruitꝰ nō tollit diuinā libertatē: q̄ q̄ in dño vocatꝰ est seruꝰ libertꝰ est dñi. Sicut etiam ecōtrario humana libertas nō prohibet diuinā seruitutē. Sm illud. j. Cor. vij. Qui liber vocatus est seruus est xp̄i. de cuius. f. seruitio recipiet eternā mercedem. Ad quam nos perducat tc.

¶ In funere alicuius militis aut equitis aurati. Sermo. xix.

Anctis diebus

c q̄b⁹ nūc milito expecto donec veniat immutatio mea. Job. xiiij. Reges terreni diuersa loca solent habere t diuersas domos. Quaz quidē q̄da sunt gaudij sicut palacia adeōmandū: t camera ad reclinandū. Quedā vo sunt doloris t supplicij sicut carceres t patibula ad malos puniēdū. Quedā aūt sūt exercitij sicut est cāpus belli ad militādū. Ita quoq; dominus noster qui est rex regū t dñs dñantium hz locū gaudij. s. paradisus in quo loco sunt regales diuitie. felices delitie: t honores excellētie. vñ dñs ait Luc. xvij. Ego dispono vob sicut disposuit mihi pr̄ mea. vt edā. tc. In regno nāq; diuitie: t esu t potu delitie: t mēse regni sessione honor excellentie dessignat. Item hz locū supplicij. s. infernū in quo loco diuitiaz sunt inestimabiles miserie: loco delitiaz interminabiles āgustie: t loco honoꝝ cōfusibiles cōtumelie. Unde dñs Mat. xxv. dicet reprobis. Discedite a me maledicti: t vocat maledictos propter eternas miserias: in ignem. scz ad ardoris angustias: qui paratus est diabolo t angelis eiꝰ. vt sentiatis eoꝝ cōtumelias. Ite hz dñs locū exercitij scz mūdū qui ad militandū nō ad quiescēdū datus est nobis. Sed in hoc quidē cāpo quidā exercitauerūt se sub armis puie sicut petōres puersi quidā sub armis mie sicut actiui: quidā sub armis sapiētie sicut cōtemplatiui: quidā aūt sub armis fortitudinis t patiētie sicut oēs iusti. quia multe tribulationes iustoꝝ. Ūn pz q̄ arma militie nostre non sunt carnalia sed spūalia. Et ista militia sit laboriosa: tñ q̄nquiet immutatio mortis vel iudicij: expectat inde maximum p̄miuꝫ. t hoc est q̄d er persona cuiuslibet boni militis dr in verbo ꝓpōsito. cunctis diebus quibus tc. ¶ In quibus quidē verbis de exercitio spūalis militie describuntur tria.

Primuꝫ est opportunitas temporis: cū dicitur. cūctis diebus quibus nunc.

Secundum est strenuitas operis: cum subditur. milito.

Tertiū est p̄ciositas muneris seu mercedis: quia expecto tc.

Primū inducit ad laborandū. Secūdū ad dimicandū. Tertiū ad expectādū. Ūn patet q̄ ista militia est laboriosa t bellicosa t penosa ꝓpter expectationē: q̄ spes q̄ differtur affligit aīam. Prouerb. xiij.

Circa primū attenden

dū est q̄ tēpus laboris huiꝰ militie: primo quidē hz diuturnitatē: q̄ durat cūctis diebus q̄bus. s. homo viuit. Ite habēt opportunitatē. s. p nūc. Est ꝛ laboriosa ista spūalis militia ꝓpter temporis diuturnitatez scz q̄ labor eiꝰ durat cunctis diebꝰ quib⁹ homo viuit. Et ratio est: q̄ q̄diu homo est in bello semp opz q̄ laboret ad defendendum se. sed hō q̄diu viuit semp est in bello vel carnis vel mundi vel diaboli. Unde opz q̄ semp sit sollicitꝰ t semp laboret ad sui defensionē. Sed in tali labore t defensione inuenit hō. laborē t dolorē t erūnā t inquietudinē. Unde dr Eccls. ij. Cuncti dies eius doloribꝰ t erūnis pleni sunt: nec p noctē q̄escit mens eiꝰ. Ubi aduerte q̄ dies hoīs replent doloribꝰ quādo affligitur a mūdo. Dolor em aīe est vt dicit Au. nimis deciuitare oei. ab his rebus que nobis nolentibus t dissentientibus accidūt. Unde quia quotidie accidunt nobis in mundo ista que displicent nobis t que non velimus: ideo cūcti dies hominis dicunt esse pleni doloribus. Unde etiaz tullius dicit quarto libro de tusculanis questionibꝰ q̄ dolor est egritudo crucians. Et vocat egritudinem ipam passionem aīe: qua anima in ipsa cruciatur duz sentit se habere vel pati ea que sibi displicēt. Et talibus doloribus quotidie afficimur. Sed tamen si homo sciret talia patiēter portare t tales dolores per rationem moderari: deus infunderet multas consolationes. Sm illud ps. xciij. Sm multitudinē do. me. cōso. tu. le. ani. me. Sed iterum dies hoīs dicūtur esse pleni erūnis q̄n grauat a carne siue p ipsius impugnationes. quia caro cōcupiscit aduersus spm. siue per ipsius egritudines. q̄ sicut dicit Tullius. Erūna est egritudo laboriosa sensualitati Sed egritudo concupiscētie est laboriosa rationi ꝓpter difficultatez resistendi: t si non resistit est in tristicia ꝓpter cōscientiam remordentes. vnde Eccls. v. Cunctis diebus vite sue comedit in erūna t tristicia. Et dicit comedit quia etiā ipa comestio est sibi ad erumne augmentum. tum quia in sudore vultꝰ sui vescitur pane suo: tum quia etiam ipa comestio auget cōcupiscentie passionem. Sed tunc mēs hoīs hz inquietudines: q̄n impugnat a demone. vnde dicit q̄ neq; p noctē. i. per tenebras tētationis diabolice quiescit mens eiꝰ. Vel ad litterā neq; i nocte q̄n homo plus appetit q̄escere p̄mittit diabolus quiescere mentē eius vel rētādo vel varias somniaz illusiones immittendo. Job. ix. Non cōcedit requiescere spm meum Eccls. viij. Non sinitur quiescere ingruente bello. Scōo nota q̄ tempus laboris militie presentis hz opportunitatē. s. q̄ tūc est tēpus opportunū ad dimicandū t militandum. Et hoc ostendit taz xp̄s instantia q̄ loci cōgruentia. Temporis quidē instantia q̄ cū distinguunt tria tpa humane vite. s. preteritū plens et futurū. In preterito nō possum⁹ militare deo: q̄ iam pterijt. In futuro iam nō debemus expectare: q̄ nullus certus est an pueniat ad senectutem. vñ si contingat hoīem expectare forte nō attingat. Et dato q̄ contingat viuere vsq; ad senectutē: natura erit debilior ad pniam faciendaz consuetudo proclivior ad peccandum. et hostis crudelior ad impugnandus.

et opa pnie minus grata ad recipiendum sicut qui seruit dño cū equo claudo ceco et sene. sic qui in senectute dño seruit similis ei est qui dat vestem putridam et consumptam: quia talis non habet gratiam sicut ille qui dat nouam. Unde. ij. Corinth. vj. Dicitur. Ecce nunc tempus acceptabile. i. q̄ seruitiū militie xp̄i erit acceptum deo. Hoc idem patet ex loci cōgruentia. quia hz multa sint loca: non potest tamen in oīb⁹ militari. Naz dānati qui sunt in inferno nō militāt: quia fuerunt turpiter ab hostibus deuicti: et ideo in carcere cruciant. Illi etiaz qui sunt in purgatorio non militant. quia ibi inclusi t detenti satisfaciūt p̄o delictis suis. In paradiso etiam nō militant. quia ibi sam omnibus diuitiis hostibus a labore militie totaliter quiescunt. Relinquitur ergo q̄ solum in loco in quo nūc sum⁹. scz in mūdo isto sit locꝰ militādi. ij. Machab. j. Nunc autem hic sumus scz in loco pugne et militie. Josue. xxiij. Nunc ergo timete dominū t seruite ei. Seruite scz in exercitio spirituali militie. scz contra vitia viriliter dimicando. B

Secundo in themate

assumpto describitur strenuitas opis que inducit ad dimicandum: cum dicitur. milito. Nam militia corporalis instituta est ad strenuuꝫ opus: idest ad bellandum ꝓ defensione patrie vel reipublice. Unō narrat Eutropius q̄ romulus institura republicā romanorum elegit mille viros fortes: q̄ essent in armis ꝓ defensione reipublice: quos a numero millenario milites appellauit. Sed militia spūalis seruoꝝ xp̄i est bellare contra hostes spirituales: idest contra demones t contra tentationes carnis t mundi ꝓ defensione salutis anime t ne impediantur qui habent ire ad supernam ciuitatem celestis regni: vbi erit optima respublica semper gaudiosa t pacifica. Unde patet q̄ vtraq; militia. scz et mundi t dei: potest dici bona er eo q̄ vtraq; est ad bonum finem ordinata. scz ad salutem reipublice vel anime vt perueniat ad rem publicam ciuitatis superne: quia cuius finis bonus est ipm quoq; bonum est sicut philosophꝰ dicit. Ūn de vtraq; militia ex poni possit illud quod dicitur. j. Timoth. j. Milites in illis bonam militiam habēs fidē t bonam cōscientiā. In quibus q̄dē

Universidad de Deusto
Biblioteca

verbis apostolus tria facit.

Nam primo quidez precepit exercitiuz difficile: cum dicit. militeo.

Secūdo adiungit officiū laudabile: qz bonam militiam.

Tertio vo ostendit armaturam inuincibilem: cum dicit. habēs fidem et bonam cōscientiam.

Circa primū aduertendū est ꝙ militare est officiū difficile, qz laboriosuz, qz frequēter oportet milites esse in armis et discursibus et exponere se periculis. Sed tñ labor militie alleuiat multū qñ miles recipit bona stipēdia vel qñ expectat recipere multū honorifica premia: tūc em̄ viriliter pugnat et libēter militat vt vincat. Est enim licitū militāti de labore suo recipere stipendium sicut medico vel aduocato recipere salariū sicut dicit beatus Augu. Sed contra hoc posset argui. qz videtur ꝙ militare vel bellare ꝓpter stipēdia nō sit licitū: qz illicitus est preferre min9 bonū maiori bono. sed p sona siue vita psone est maius bonū ꝙ pecunia. sed qui militant vel bellant propter stipendia exponunt psonam et vitam periculo mortis ꝓpter lucrū pecunie, ergo videtur ꝙ militare ꝓpter stipēdia non sit licitū. Sz dicendū ꝙ militare ꝓpter stipendiū esset illicitum si in ipo lucro vel stipendio ponak vltim9 finis militie. nūc aūt ista est ꝙ militia aut bellum ordinak ad bonū cōe, i. ad salutem reipublice vel totius patrie: que preponēda est etiam saluti ꝓprie vite vel psone. Ipsum etiam stipendium et lucrū militis nō est finis principalis ꝓpter quē militat: qz etiā ipz ordinank ad aliquē finē honestū et bonū: puta ad sustētationē sui vel familie vel ad subuentionez pauperū sicut et alia lucra honesta. vñ de peculio castrensi qō. i. filiofamilias in militia dēgēti donatū est: vel ꝙ ipse in militia acq̄sit qō nisi militaret acq̄rit9 nō erat: ipse filiusfamilias pōt facere elemosynā et condere testamentū. qz quantū ad illud pater familias censet. ff. ad mace. l. j. §. vltio et. l. ij. et. vj. de inof. testa. §. vltimo. Sic militantes rpō i militia spūali siue ꝓ actib9 spūalibus: licite recipere stipendia pecunie vel aliarū corporaliuz sicut sunt p̄dicatores et sacerdotes et ecclesiaz rectores: possunt ꝓ labore spirituali. nō per modū venditōis aut emptionis: quia hoc, simoniacuz esset, vñ dicit. j. q. j. Quicq̄d inuisibilis gre consolatione tribuitur: nunq̄ questibus vel quibuslibet premijs venūdari penitus debet. Sed tamē accipere possunt ꝓ sustentatione sua: que debetur eis ab his quib9 spūalia administrant ꝑm ordinationē ecclesie et consuetudinem approbatā: ita tñ ꝙ desit intentio emptionis et venditionis. Et ꝙ ab inuitis non exigatur per subtractionē spūalium que sunt exhibenda hoc em̄ habere quādā venditionis speciē: sed gratis spiritualibus ꝓius exhibitis: licite possunt statute et ꝛsuete oblatiōes vel quicūq; alij ꝓuētus erigi a volentibus ei a valentibus soluere auctoritate superioris inueniente. Ita predicantibus etiā debētur temporalia ad sustentationē ipoz: non ad emendū p̄dicatiōis verbū. vnde sup illud j. Timo. v. Qui bene p̄sunt presbyteri: dicit glosa ꝙ necessitatis est accipe vñ vinū sed charitatis est ꝓbere: non tñ venale est euāgeliū vt ꝓ his p̄dicet. sic em̄ vēdāt magnā rem vili pcio. Sic etiā aliqua tēporalia dātur celebrātib9 missas: vel dicentib9 officiū ecclesiasticū siue ꝓ vinis siue ꝓ defunctis: non quasi preciū sed quasi sustētationis stipendiuz. Item ille qui non tenet ex officio spiritualis exhibere: pōt pro eis eodem modo recipere aliquid temporale. rij. q. ij. charitatem. Et quo sumitur argumētū ꝙ sacerdos potest locare opas suas si non habeat alios vnde viuat. Item pro ꝓcessionibus que fiūt pro funerib9 aliqua elemosyne recipiūtur: que si aliquo pacto interueniente fierent aut cum intentione emptionis et vēditiōis fierēt simoniacum esset, vnde illicita esset ordinatio si aliqua ecclesia statueret ꝙ non fieret processio in funere alicuius: nisi solueret certaz pecunie quantitatē: qz ꝓ tale statutū precluderetur via gratis aliquib9 officiuz pietatis impendendi: magis aut̄ licita esset ordinatio si statueretur ꝙ oibus certaz elemosinā dāti bus talis honor exhiberet. qz ꝓ hoc non precluderetur via alijs exhibendi. ꝓia etiā ordinatio habet speciē gratuite recōpēsationis. Illi etiā qui dāt paupib9 elemosynas vt impetrēt orationuz suffragia: nō dāt vt intendentes emere oronos: sz ad ꝓuocādā pauperuz animos vt gratis et ex charitate oret ꝓ eis. Et sic patet quō rā milites dei ꝙ mūdi nō debēt suis stipendijs militare. Et ideo queritur. j. Loz. ix. Quis militat suis stipendijs: qua. or, nullus. Secūdo in

auctoritate inducta specificat officiū laudabile sez bonam militiam. Vbi aduertendum est ꝙ bona militia potest dici nō solū militia spūalis de qua apostolus dicit. ij. Loz. x. ꝙ arma militie nostre nō sunt carnalia sed spūalia. sed etiam militia corporalis, que sez ad defensionem reipublice et ad represionem rebeliū armis corporalibus vtitur. Unde etiam in sacra scriptura leti viri militasse legunt hmōi militia sic̄ dauid. vñ Augſ. ad bonifacū. Noli existimare neminē deo placere posse qui armis bellicis ministrat. Et in his erat ictūs dō cui dns magnū testimoniū phibuit. Item iudas machabeus de quo or. j. Mach. iij. ꝙ prelijabak prelia israel cū letitia et dilatauit gloriā ꝑplo suo. Et symon frater eius dicit. j. Macha. xvj. Vos scitis quāta ego et fratres mei et domus patris mei fecim9 ꝓ legib9 et ꝓ sanctis prelia. Et quib9 ptz ꝙ bona erat eoz militia: quia ordinabak ad reipublice defensionē et ad diuini cult9 conseruationem. In populo etiā christiano institute sunt quedā religiōes ad militandum: vt religio hospitalarioz sc̄ti Johānis, nō quidē ꝓpter aliquid mundanū sed ꝓpter defensionē diuini cult9 et publice salutis: vel etiam pauperū et oppressoz ꝑm illō ps. lxxxj. Eripite pauperē et egenū de ma. pec. ij. Itē ille bon9 cēturio, de quo dns dixit. Non inueni tantā fidē in israel dixit Matth. viij. Nam ego hō suz sub potestate cōstitutus habēs sub me milites. Sed notandū ꝙ ad hoc vt illa militia sit bona et licita opz attendere ad ꝗtuor. Primo ad militantis statū. Oportet em̄ ꝙ militans sit in statu laicali: qz clericis est interdicta militia et arma assumere et bellare vl sanguinē fundere. xxiij. q. viij. Clerici. nisi in necessitate ineuitabili. Secōo dz attendi ad militie exercitum qō est bellare in quo et iā milites laici male militarent nisi esset bellum iustū. Nam aut cōstat bellū esse iustum, puta quādo manifestum est. qz geritur auctoritate ꝓncipis: quia ꝓnara ꝓpria sua iura potest i iudicio ꝓsequi. Item ꝙ fit ex iusta causa, s. qz illi q impugnantur et aliqua culpa hoc meruerūt. vnde Aug. dicit in libro q̄stionū. Iusta bella dōt differri que vlcīscūf iniurias. si gēs vel ciuitas plectenda est. q̄ vel iudicare neglexerit qō intulerit ablatum est. Item ꝙ fit intētio recta bellantium: qua sez intēdatur vt bonū promoueatur: vel vt malum vitetur. Quādo igitur sic constat bellum esse iustum licet seculari bellare. Aut constat bellum esse iniustum et tunc non licet. Aut est dubium et tūc licet subdito bellare ad mandatum superioris: quia excusatur ꝓpter bonum obedientie: licet forte peccet dominus contra deum male precipiendo et milites et seruientes. et stipendiarij extranei nō creduntur excusari: quia non excusat eos bonū obedientie sicut subditos: nec debent se discrimini in dubio cōmittere vt iuuēt aliquē in prelio dicitur alterius. Quia sicut dicit Ambro. Si non pōt alicui subueniri quin grauek alter. cōmodius est neutrū iuuare ꝙ grauare alterū. xxiij. q. v. Denicq. Tertio dz attēdi ad militātis salarium vt si fraudulēter querat stipendiū qō sibi non debet: puta si nō habuit equos quos debuit habere: et re ꝓsentauit equos alienos ꝓ suis: vel si dixit mēdaciter equū periisse vt haberet emēdā. Itē ꝙ nō velit salariū ꝛmoderatū: qz vt deat aliquos indigere ꝓbitate sua. Itē ꝙ vltra stipendiū sibi debitū aliud non q̄rat: aliq̄n repuraretur predo non miles. Unō Augustin9. Propterea quadam prudentia sunt militantibus stipendia constituta: ne dum sumptus querit predo grassek. xxiij. q. j. militare. vnde Luce. iij. Contenti estote stipendijs vestris. Johānes baptista milit9 dixit. Quarto debet miles vitare militie abusum: qui est in cōcussione innocentiū. siue ad ostentationē virtū cū nocumento hoīm et rerum. Sic inuēta sunt torneamenta et ictus lanceaꝝ et huiusmodi: licz nō prohibeantur quedam exercitia militie vt cursitationes et versiones destrariox et ars percutiendi et defendendi et ꝓsciendi tela. vnde. ij. Regum. j. Dauid precepit vt docerent filios israel arcum, i. artem sagittandi. Sic ergo patet quomodo possit dici bona militia secularis. Sz de bona militia spirituali informat apostolus militare volentem dicens. ij. Timo. ij. Labora sicut bonus miles iesu christi. Ubi ostēditur ꝙ ad bonā militiam requiritur ꝙ militet diligēter: et decenk: viriliter: et salubriter. Diligētia notatur in labore: decentia in milite: virilitas i bono milite: sz salubritas in militie christi iesu. Felix ergo miles est q̄ diligens in labore: decens in cōuersatione virilis in actiōe: salubris in inuentiōe. Ter

tio in auctoritate superius inducta addi-
tur armatura inuincibilis scz vt sit habens
fidem ⁊ bonaz cōscientiam, quia bona con
scientia nihil metuit. Dicit enī Seneca q̄
nihil timendum faciat animū nisi reprehē
sibilis vite conscientia. Ergo econtrario cō
scientia irreprehensibilis vite facit animū
impauidū. Hāc armaturā habebat qui di-
cit Act. xxiv. Ego oī cōscientia bona conuer
satus sum ante deū. Sz fides vera est sicut
scutū qō oēs ictus aduersarij repellit. Vñ
Apostolus Ephe. vj. In oībus sumentes
scutū fidei: i quo possitis oīa tela nequissi
mi ignea extinguere. C

Tertio notatur in the

mate assūpto. ptiositas muneris siue mer-
cedis. quia expecto donec veniat ⁊mutatio
mea. Notandū q̄ duplicem ⁊mutationez
expectat miles xpi. Vnā in morte: aliam in
resurrectione. Prima erit ad glificationem
aīe: scōa ad reformationem ⁊ glorificatio-
nez corporis. Et de hac expectatione dicit
Jacobi. v. Ecce agricola expectat preciosuz
fructū terre patienter ferens donec accī
piat tēporaneū ⁊ serotinū. Temporaneus
fructus ē premiū qō reddit aīe tempore mor
tis vel pio labore vite temporalis. Sed se
rotinus ē quē recipiet sero. i. in fine mūdi
Apla Philip. iij. Saluatorē expectamus do
minū nostrū iesum xpm qui re. cor. ⁊c. Sz
notandū q̄ primā ⁊mutationem miles xpi
cū magno desiderio expectat triplici rōne
Primo rōne veritatis cognoscende. Nam
in vita ista quasi nulla perfecta ratio de re
bus reddi potest. Quis enī redderet rōnez
solū de herbis ⁊ plāt: quomodo fiant sic fa
cte ⁊ parue ⁊ magne ⁊ virtuose. Vñ Eccl'
viij. Nocintelleri q̄ omniū operū dei nul
la possit hō inuenire rationem. Sed in illa
visione dei videbuntur oīa. vnde Grego.
Quid est qō nō videant qui videntem oīa
vident. Esaie. xvij. Expectabo dñm qui ab
scondit faciem suā a domo Jacob ⁊ presto
labo: eum quasi di. qui nūc abscōdit facies
tunc reuelabit eā: tunc in visione faciei sue
videbim⁹. Secūdo rōne beatitudinis assē
quēde. Nā beatitudo ab oībus hoībus de
sideratur: a quocūq̄ peteret si vellet bea
tus esse responderet q̄ sic. Unde q̄d po-
tuit salomō facere vt inueniret i. mūdo isto
beatitudinē fecit. vt testat in Eccle. ij. Feci
inquit mihi domos plantaui vineas ⁊c. se
quit. Et oīa q̄ desiderauerūt oculi mei nō
negaui eis ⁊c. Cūq̄ me cōuertissez ad vni
uersa opa q̄ fecerāt manus mee ⁊ ad labo
res meos in quibus frustra sudauerā: vidi
in oībus vanitatē et afflictionē spiritus ⁊
nihil pmanere sub sole. Jtē quidaz philo-
sophoz posuerūt beatitudinē in diuitijs:
quidā in honoribus: quidā i voluptatibus: ⁊
quidā non inuenientes in vita ista posue-
runt in alia. Unde ⁊ nos dicim⁹ q̄ beatus
est status omniū bonoz aggregatione
pfectus. qui quia non inuenit in vita ista:
oportet q̄ expectetur i alia. vnde Tob. ij.
Uitam illā expectamus quā deus daturus
est. Sc̄o rōne quietis possidēde. Nō enī
quietē res nisi in suo loco: vt dicit philo-
sophus. sicut ptz in pisce lapide ⁊ igne. sed
nō inuenit nisi in deo ⁊ nōdū hō vivit hic
vnde Michee. ij. Surgite ⁊ ite q: non ha
betis hic requiē. Secūda ⁊mutatio quā ex
pectat miles xpi erit in resurrectiōe: quan
do corruptibile hoc. s. corpus induet incor
ruptionē ⁊ imortalitatē: ⁊ tunc sicut dicit
j. Corz. xv. Oēs quidē resurgem⁹ sz nō oēs
immutabimur. Nā mali nō imutabuntur
immutatione glorificationis: sed tm̄ boni
glorificabunt. Ad quā glorificationē ⁊c.
¶ In funere alicuius militis religiosi. vt
sancti Johannis ⁊c. Sermo. xx.

Jlitia ē vita ho

minis sup terrā. Job. vij.
Sicut dr in principio mili-
tationū. Imperatorū ma-
iestatē nō solum armis de
cet esse decoratā sz etiā legibz armatā. Nā
aūt huius est: qz legibz dirigunt subiecti. sz
armis reprimunt vel subiugant aduersa-
rij. Per istū modū imperator celestis deus in
cuius manu est potestas ⁊ sperio. pio qui
dē republicā suā. s. hūanā naturā sue. s. ma
festati subiectā sapientissimis legibz deco
rauit. s. lege. veteri decorata p āgelos i ma
nu mediatoris. i. moysi: deinde lege nouā ⁊
euangelica data p verum mediatorē deus et
hoiez ihs xps qui moysen figurauit. Sc̄o
vo eandē republicā vt esset etiā armis mu
nitā fortissima militia circūcinxit illoz⁹ vi
delz militū: de qb⁹ dr Zach. ix. Circundabo
domū meā. i. eccliaz ex his q̄ militāt mihi.
De quoz etiaz numero militus specialr di-
ci pnt precipue illi milites q̄ deo militant
et de presenti sunt siue ad defensionē terre

sancte: fidei catholice: cōtra infideles. sicut
sunt hospitalē. qui sunt quasi milites regi
ne. vnde ⁊ milites beate virginis nuncu-
pātur. Aduertendū est q̄ deus habet duo lo
ca precipua vbi tenet militiā suā. Nā vn⁹
locus eius est in quo milites ei⁹ pbantur.
quia etiā romani antiquitus anteq̄ tyro-
nes militie sue ascriberēt: multū eos pba
bant. Uñ etiā. iij. Regū. xxv. dr q̄ sopher
princeps exercit⁹ pbabat tyrones de pplo
terre. Alius vo locus est in quo milites pba
ti honorantur ⁊ premiant. Locus ergo in
quo milites dei probant est sup terrā. Sz
locus in quo premiātur est super celos. vñ
⁊ militia celestis vocat que ex angelis et
hominibus constat. vñ Luce. ij. Facta est
cuz angelo multitudo militie celestis. De
numero etiam militū qui pbantur super
terrā est quilibet hō viuēs in ista vita mor
tali. vñ tota vita hoīs est quasi pbatio mi
litis. Et ideo dicitur in verbis ppositis q̄
militia est vita ⁊c. Ā In quibus q̄dē ver
bis loquēs beat⁹ Job de vita mortali ho-
minis ponit de ipsa tria:

Nam primo quidē ostēdit q̄ est difficilis
⁊ laboriosa. s. qz militia est.

Sc̄o vo innuit q̄ est brevis ⁊ calamito-
sa. qz vita hominis est.

Tertio q̄ est vilis ⁊ ignominiosa: qz sup
terram est.

Circa primū attendē

dum est q̄ vera pbatio militū est in exer-
citio bellorz. Valde aūt difficile ⁊ laborio-
sus est ꝓtinue bellare ⁊ oportere semp esse
sub armis militie. Sed q̄diu hō hic vivit
vndiq̄ bella fremūt ⁊ altez ⁊ carnationū siue
a carne siue a mūdo siue a demone. qz isti
sunt hostes hoīm qui militant aduersus
aiam. vnde alia littera Job vij. Tētatio est
vita hoīs sup terrā. Et idcirco semper opz
hoīes si volunt euadere: esse sub armis mi
litie ⁊ nunq̄ ea deponere. de quib⁹ dicit phi
losophus Boetio. Talia inquit ꝓtuleram⁹
arma: que nisi tu prius abiecisses: inuicta te
firmitate tuerēt. Et de his armis dicit apls
ij. Corz. x. Arma militie nre nō sunt carna-
lia sed potētia deo ad destructionē muni-
tionū. Ubi arma spūalia vt feruētr assu-
mam⁹ illa quadrupliciter cōmendantur.

Primo a necessitate: qz arma sunt. ⁊ ideo
necessaria nobis.

Secundo a congruitate: quia cōueniūt
militie nostre.

Tertio ex durabilitate: qz nō sunt carna
lia: que cito deficiant. sed spūalia que
semper durant

Quarto quoq̄ ex virtute quia potentia
deo ad destructionem ⁊c.

Circa primū nota q̄ homo licez sit fortis
⁊ audax: tū si sit inermis nō est securus cō
tra hostem. vñ arma confortant audaciā.
Sunt aūt arma inuasiua q̄bus hostis im
pugnat vt ensis lancea ⁊ huiusmodi: ⁊ de
fensiua quib⁹ homo protegitur vt scutū lo
rica ⁊ huiusmodi. Et hec est differētia inter
ista. qz inuasiua nō portant cōtinue: sed so
lū qñ hostē vult pcutere. defensiua vo sem
per marime si sit inter hostes et nesciens
locū ⁊ quādo debeat inuadi. Spūaliter aūt
arma quib⁹ diabolus impugnat a nobis
sunt opa virtutum vnde nō oportet semp
ista habere. nō enī potest homo semp ope
rari nec expedit: sed sufficit arma hec ideist
opera habere loco ⁊ tēpore sicut viso pau
pere tūc est tempus dādi elemosynā: ⁊ qñ
occurrit materia operādi. Arma vo defen
siua sunt habitus virtutum: quib⁹ hō stat
securus ne ledatur. Ephe. vj. Induite vos
armaturam dei vt possitis stare aduersus
insidias diaboli. Figura huius est q̄ quā-
do persequebātur filios israel egyptij ar-
mati ascenderūt. Sicut enī ꝑ naturā hō
nudus ⁊ inermis eodem ictu leditur ⁊ oc
ciditur: sic homo nudus grā ⁊ virtutibus
quandoq̄ ictu tentationis sic pcutitur: q̄
moritur. Et si arma virtutum haberet eua
deret ⁊ resisteret periculo. Unde Roma. xiij.
Induamur arma lucis. et dicit lucis quia
reddūt nos illuminatos ⁊ coutos ꝓtra in
fidiosos hostis. Sc̄o in auctate inducta cō
mendātur arma vtutū ex cōgruitate. quia
militie nre. s. cōgruētia. Ubi aduertendus
q̄ militia nra est militia dei: q̄ hz pugna-
re ꝓtra exercitū diaboli. Diabol⁹ aūt facit
exercitū de tribus militijs. s. de militia sua
de militia carnis: ⁊ de militia mūdi. Mili
tia aūt diaboli est cōgeries pcoz spūaliū
vt sophie vane glorie inuidie ire ⁊ occidie
Cui⁹ militie milites sunt diuerse species ⁊
modi dictoz vitioz. Et talis militia vocat
militia. celi: q: diabolus de celo cecidit cū
talib⁹ vitijs. Oū g̃ miles dei oīb⁹ tentatio
nibus taliū vitioz spūaliū fortiter resistit
tunc militia celi. idest demonū qui de celo
ceciderunt, idest omnis virtus eorum ru-

Universidad de Deusto
Biblioteca

bescit ⁊ cadit. Esa. xxxiij. Labescet omnis militia celorum: ⁊ omnis militia celorum defluet. Alia militia est carnis: cuius milites sunt desideria carnalia ⁊ immunda. hec militia vincit abstinendo ab ipsis carnalibus desideriis ꝑm illud. ſ. Petri. ij. Obsecro vos abstinere a carnalibus desideriis que militant aduersus aiam. Tertia militia est militia mūdi cuius milites sunt cōcupiscentie prosperitatis. ſ. diuitiarū deliciarū ⁊ honoꝝ. Itez timores aduersitatis vnde prosperitas ⁊ aduersitas sunt duo latera siue acies militie mūdi. Qui ergo tam magnanimus est ꝙ ꝓspera despiciat ⁊ aduersa non metuat: talis pōt dicere de mūdo illō Judith. vj. Gladi⁹ militie mee trāsiet ꝑ latera eo⁹ Gladius iste est virtus magnanimitatis: q̄ tūc ꝑ latera mūdi prāsiit qū ꝓspera mundi contēnit: ⁊ eis aduersa nō metuit. Tertio cōmēdatur arma spūalia ex durabilitate: q⁹ non sunt carnalia q̄ scz cū carne deficiant sed potius cum ipso spū remanēt ⁊ perdurant. Duplici ergo ratione dicunt non esse carnalia. Primo rōne subiecti: q⁹ habit⁹ virtutum q̄ sunt arma aīe defensiua non sunt in carne que infirma est. ꝑm illud Mat. xxvj. Spūs prōptus est caro autem infirma: sed sunt i mēte que stabilis ē et perpetua. Et ideo dicit Augſ. ꝙ virtus est bona qualitas mentis Et vnūquodq⁹ est in aliquo ꝑm modū eius in quo est: ⁊ ideo sunt in mēte habitus virtutū stabiliter ⁊ firmiter. Et ideo dicūtur habitus: q⁹ ꝑm philosophū habitus⁹ est q̄litas difficile mobilis. Sed illa rō non sic intelligenda est vt intelligat cōcludere ꝙ virtutū habit⁹ qui sunt in mēte sic sint ibi stabiliter ⁊ firmiter ꝙ nō possint amitti: q⁹ habitus virtutis infuse per vnū actum peccati mortalis tollit: ly aīa in qua sunt habitus virtutū sit stabilis ⁊ perpetua ꝑm substantiā: cū sit indisposita ad talem formā vel habitu⁹ ꝓ contrariā dispositionem pcti. Nec etiam obstat ꝙ virt⁹ recipitur in aīa ꝑm modu⁹ aīe. q⁹ quia substantia aīe sit stabilis ⁊ perpetua tñ virtus recipit in aīa mediante potentia rationali: cuius ꝓprietas ē vt in oppositis possit. Et ideo nō sic firmatur ꝙ habitus virtutis: q̄n possit in oppositū ꝙ q̄ ipse habit⁹ tollitur. Nec etiā repugnat hoc ei q̄ dicit philosoph⁹ ꝙ habit⁹ est difficile mobilis: q⁹ nulla res est adeo stabilis q̄ nō statim ex se deficiat sua causa deficiente. Unde nec est mirum si deficiente cōiunctione anime ad deum qui est causa infusionis virtutum in aiam per mortale peccatū: deficiat virtus infusa: nec hoc repugnat sue īmobilitati q̄ intelligi non potest nisi sua causa manente. Sed nihilominus arma spūalia virtutum que sunt in aīa dicūtur esse durabiliora ⁊ stabiliora ꝙ ea que fundant in carne. tū quia ipsa caro deficit ⁊ aīa non deficit: tū quia aīa arma virtutū non perdit nisi voluntarie. Ea autem que fundātur in carne vt sunt sanitas ⁊ fortitudo ⁊ pulchritudo perdūtur etiā inuite. Et iterū q⁹ dispositiones que sunt i carne habēt causas magis trāsmutabiles. vñ nō sunt simpliciter difficile mobiles. Sed qualitates aīe dicuntur simpliciter difficile mobiles ꝓpter immobilitatē subiecti. vñ ⁊ simplr dicunt habitus. Secūdo arma militie nostre dicuntur nō esse carnalia: q⁹ scz opa virtutū que sunt vt arma offensiua non sunt ꝑ carnali cōmodo sed ꝑ spūali faciēdo. Un aplus. ij. Cor. x. In carne ambulantes non ꝑm carnē militam⁹. i. ꝑm glo. nō pro cōmodo carnali. Quarto cōmendant arma spūalia ex virtute: q⁹ sunt potētia. i. fortia deo. i. per deum. Nam videm⁹ etiaz in naturalib⁹ ꝙ virtus inferior non sufficit ad agendū nisi confortetur a superiori virtute. sicut virtus terre nō sufficeret ad fructificandū nisi iuuaretur ⁊ cōfortaret a virtute celestiū corporum: nec virtus hoīs sufficeret ad agendum nisi iuuaret a virtute solis. ꝓpter qđ dicit philosoph⁹ ꝙ homo generat hoīem ⁊ sol. Sic nec virtutes humane sufficerēt cōtra hostes spūales nisi iuuarent ⁊ cōfortarent a deo. Unde aplus philip. iij. Oīa possum in eo qui me ꝙfortat. Et dominus ait Joh̄. xv. Sine me nihil potestis facere vnde sufficientia nostra ex deo est: vt ō. ij. Cor. iij. Sed ad quid sint potentia arma spūalia ostēditur cū subdit. ad destructionē munitionū. i. calliditatū hoīs vel demonum. frequenter enim demō callide tentat ⁊ impugnat hoīes sub specie boni vel vtilis suggerēs noxia. Et tales calliditates sunt eius munitiones quas circa aīmā ponit vt capiat eā. Esa. xxxiij. Paliur⁹ in munitionibus eius. Paliur⁹ est carduus cū quo applanatur pānus. cū quo aliq̄n ille q̄ vēdit pānos veteres pannū attritū ⁊ veterē ita deducēdo carduos super ipm facit ele

uare pilos ⁊ apparere pilosum ꝙ videtur quasi nouus: ⁊ si sit ibi mendo non appareat super dictis pilis. et sic diabolus facit in callidis tentationibus suis: quia illud quod est malum' ⁊ nocium facit apparere bonum ⁊ vtile. vnde ipse transfigurat se in angelum lucis. Sed armatus spiritualib⁹ armis virtutū vt fide ⁊ prudētia: facile auertit euertite istas munitiones. B

Secūdo in themate

assumpto ostēditur vita humana esse breuis calamitosa. scz eoīpo ꝙ vita hoīs est. Naz vita hoīs est calamitosa: idest calamitatibus ⁊ miseriis plena. Non enī inuenitur hō qui non habeat suā miseriā. Naz aliquis habet miseriam paupertatis: aliquis fatuitatis ⁊ diuersoꝝ modorum ⁊ sunt alie fere infinite miserie quibus hominis vita est plena. Et ideo ex magna dei mia est ꝙ sit vita hoīs breuis. ꝑm illō Job. xiij. Homo natus de muliere breui viuens tempore repletur multis miseriis. Ez nihilominus videmus ꝙ homo diligit vitam et metuit mortem. Sed si diligitur vita misera: multomagis debet diligi vita beata. Et si timeſ mors temporalis ⁊ corporalis: multo fortius timeri debet mors eterna. Ez videre ꝙ nō est in potestate hominis retinere vitam corporalem: nec est in eius potestate vitare mortem tēporalem. Est tamen in eius arbitrio positum habere vitaz eternam ⁊ euadere eternam mortem. Et hoc est qđ dicitur Eccli. xv. Ante hominem vita ⁊ mors bonum ⁊ malum qđ placuerit ei dabitur illi. In quibus quidem verbis describuntur tria.

Primo differentia premij: quia ante hominem vita ⁊ mors.

Secdo distātia meriti: q⁹ bonus ⁊ malus.

Tertio libertas arbitrij: q⁹ qđ placuerit ei ⁊c. Circa primū attēdēdū ē ꝙ premiū bonoꝝ est vita: premium aūt malorum est mors. Et ista posita sunt scz per fidem ⁊ sacrā scripturā ante homines vt contemplet ⁊ consideret ea. Primo ergo ante hominē est posita per fidem vita scz beata: que erit bonoꝝ premium. sicut dicitur Deut. xxvij. Erit vita tua quasi pendens ante te. Vanc vitā scz beatā multū deberet homo desiderare ⁊ ad eā habendā sine pigricia laborare Nā ille qui hz vitā penuriosaz ⁊ durā ⁊ potest ire ad locū vbi habebit delicatissimam ⁊ abundantissimam ⁊ nobilissimā vitam: non pigritat surgere ⁊ ire. Figura habetur de hoc in filio prodigo q̄ dissipauit substantiam suā viuēdo luxuriose. et postea cepit egere ⁊c. Et subdit. Surgā ⁊ ibo ad patrē meum ⁊c. Luce. xv. Sic homo cupit hic saturari de temporalibus nec pōt tot habere vt impleatur vel satiet auaritia eius. Un semper est i fame: sed si vellet ire ad domū patris. scz ad celū tunc ciberetur pane vite ⁊ intellectus: ⁊ haberet vitā nobilissimā ⁊ interminabilem. Nā homo in vita ista hz triplicē vitam scz vegetabilē in qua cōcitat cum plātis: ⁊ sensibilem in qua cōcitat cum brutis: ⁊ intellectualē in qua cōcitat cuz angelis. Ez vita vegetabilis ⁊ sensibilis non est sine corpe: vita aūt itellectualis est aīe ꝓpria. Quādo igīt moritur homo ꝑm corpus non remanet in anima nisi vita ⁊ opatio intellectualis: que est vita nobilissima ⁊ operatio. Et maxime in his aīabus que eleuantur ꝑ glorīā ad visionē diuine essentie. in qua visione anima que non hz aliaz operationem nec appetitū nisi intellectualē: vita in dei cognitione repletur ⁊ satiatur ⁊ delectat ꝙ est in summa delectatione ⁊ fruitione gaudiosa. Et quia ibi non ē vita vegetatiua. nec appetit aīa comedere vel bibere: nec patitur famē vel sitim nec aliquā indigestionē: nec aliquaz intemperantiā humoꝝ: nec aliquā egritudinem. q⁹ iste sunt passiones que sequūtur vitam vegetatiuā: que modo ibi locum non habet. sicut nec lapis q̄ non habet vitā vegetabiles patitur aliq̄d hoꝝ. Itē q⁹ nō est ibi vita ⁊ operatio sensitiua. Non enī habetur ibi appetitus alicuius delectatōis sensibilis vel ꝑm tactū vel ꝑm gustū vel ꝑm aliquē sensum: nec habere talia sensibilia esset eis ad delectationes. Sicut nec ouis si ru apponeres ante eam carnes delectaretur: quia non est appetitus suus ad carnes: sed ad herbas. sed leo ecōtrario. Un quia ibi est tm̄ appetitus qui sequitur vitā intellectuales: ideo sunt ibi solū delectationes intellectuales que sunt delectatiōes nobilissime: q⁹ sunt ꝑm altissimas potētias. ſ. ꝑm intellectuz ⁊ volūtatē: ⁊ sunt in altissimo ⁊ nobilissimo obiecto. scz in deo. Nam si nō esset in hoc nisi virtus visiua oculorum: tunc tota delectatio hominis esset in videndo pulchros colores ⁊ pulchras figuras. Et si esset possibile ꝙ esset vna figura pulcherrima in q̄

Universidad de Deusto
Biblioteca

repꝛesentarentur ꝺ̃o figure ⁊ colores pulchꝛi: tūc nollet videre nisi illā. Sic ē de intellectu btō respectu dei. vñ isti intellectum petebat ps. cxvij. ꝺi. Intelleꝯum da mihi ⁊ vitā. s. vita eterna. qꝛ b est vita eterna vt cognoscant te solū verū deū ⁊c. Jo. xvij. Secūdo ante hominis conspectū est positum premiū malox. scz mors eterna. Abachuc iij. Ante faciem eius ibit mors. scz eterna q̄ est mors gehenne. De morte corporali videmus q mors tolerabilioꝛ est qñ hō morik er solo defectu nature: puta post longum senīū: sed horribiliox mors videtur: vel qñ homo moꝛitur morte violenta: puta quando occiditur gladio vel moꝛitur fame aut morte pestilēciali. Et talibus mortib⁹ assimilatur mors gehenne: qua moꝛiūtur peccatores finaliter impenitētes. Unde Dic. xlij. Moꝛientur in gladio ⁊ fame ⁊ peste et non effugient a facie mali qō ego afferam super eos. Dicit ergo primo moꝛientur in gladio. Gladius em̄ qui vulnerando inducit diuisiones ⁊ ꝺ̃iu manet in vulnere nō inducitur sanatio: est vitio diuine mie separans hoiem a deo ⁊ semper manebit. ij. Reg̃. xij. Nō recedet gladius de domo tua vsq; in sempiternū. Sequ̇tur. ⁊ fame. Quando homo non habet cibaria que appetit ⁊ nihil datur sibi qō vult solet dici ipse moꝛitur fame. sic erit ibi: qꝛ auferetur omnis boni copia: ⁊ omne qō desiderabitur negabitur. sicut patet Lu. xvj. in diuite epulone vñ ꝺ̃r Deut. xxxij. Consumentur fame ⁊ devorabunt eos aues ⁊c. Sequitur. ⁊ peste Pestis dicitur a pascēdo: quia est morbus pestilencialis depascēs ⁊ affligens: qui de ascendit p rotū hominē. In quo notatur q illa mors habz omnis mali copiā: ⁊ gignitur ex aere corrupto. Et sic illa pena ex corruptione peccanti. Unde Exod. ix. ꝺ̃r pharaoni: idest diabolo. Percutiā te ⁊ populū tuū peste. Sequit etiā. ⁊ non effugiēt a facie mali qō ego afferā super eos. Ubi notatur malox perpetuitas. Quando homo est in carcere ⁊ sperat euadere aliqua ē consolatio: sed ibi nulla. Itē aliqua cōsolatio esset si haberet leuē pressiones: sed ibi non Sap. xvj. Manū tuā effugere impossibile est. Ihren. ij. Non fuit q̄ effugeret in die furoꝛis ꝺ̃ni. Secūdo ponit differentia meritī: qꝛ bonū ⁊ malū supple sunt posita ante hoiem. qꝛ vtrūq; pōt facere. Ꝺ̃r videat quid faciat: qꝛ faciendo bonum merek vitaz faciendo vero malum meretur moꝛtem. Et ideo debem⁹ esse sicut dicit apostolus Ro. xij. odientes malū adherentes bono. Sed quātum ad bonū sciendū est q deberet inducere hoiem ad operandū bonum considerato nature proprie. qꝛ natura cuiuslibet rei inclinat eam ad suam propriam operationē. Unde philosophus dicit in libꝛo Ethicox. q inconueniens est esse hominē ociosum a sua propria operatione. qō probat per exemplum. Accidit enim homini q̄ fit textoꝛ vel cotarius aut grammaticus aut musicꝰ: aut aliq̄d huiusmodi. Ꝺ̃r nihil horum est in homine qō non habeat propriā operationem: alioquin ista hominī frustra aduenirent. Si ergo operatur ꝑm ista que sunt ei accidentia: inconueniens maius est q̄ sit ociosus i his que sunt ei propria per naturaz. vnde sicut in corpoꝛe videmus q̄libet pars habet propriā operationē: sicut propria opatio oculi est videre: ⁊ manus palpare ⁊ pedis ābulare: ⁊ sic de alijs ergo multo fortius ꝺ̃r operari ꝑm partem sui dignioꝛē scz aīaz. Et talis dicitur esse p pria operatio hominis. quia propria opatio rei est que conuenit ei ꝑm proprias formam. forma autē hoīs est anima rationalis vt rationalis est. Illud ergo est propriū opus hominis qō est opus rationis. hoc aūt non est corpus peccati qō est contra rationem: sed est opus bonum ⁊ virtuosum: qō scz est factum ꝑm rationem rectam. Ut sicut est proprium opus arboris producere bonum fructum: ita proprium hominis opus est facere opꝰ bonum. Unde Colo. j. In omni opere bono fructificantes. Consequenter debet homo odire ⁊ vitare malū. Et ratio est: qꝛ sicut nihil diligitur nisi sub ratione boni: ita nihil oditur nisi sub rōne mali. Ideo illud malum est maxime odiendum qō nullo modo potest habere rōnem boni. tale aūt malum est solū malus culpe ⁊ non malū tentationis vel pene: quia tentatio cui non consentitur vt dicit Greg. est materia exercende virtutis. Pena autē bona est inquantū a mūdo nos separat: ⁊ ad deum amandum nos eleuat. Unde Gregoꝛius dicit q mala que nos hic premunt ad deum tre compellunt. Sed malus culpe qō est peccatum est totaliter odiendū: qꝛ non potest habere rationem boni quod est contrariū diuine dilectioni: quia separat nos a deo cui dilectio ei⁹ nos cōiungit Eso. lix.

Iniquitates nostre diuiserunt inter vos ⁊ deum vestrū et sepatus a deo q̄ est fons boni tatis nō pōt esse bonꝰ. vñ ps. xcvj. dicit. Qui diligit dñm odite malū. s. peti. Tertio in auctoꝛitate allegata ostendit facultas liberi arbitrij cū ꝺ̃r. qō placuerit ei. s. hoi ꝺ̃bitur illi. i. si placuerit ei bonū dabit ei vita si malum moꝛs. Job. xxiij. Optio vobis ꝺaf. eligite vobis hodie qō placet. Ex his verbis videt q̄ ex libero arbitrio sit q hō faciat malum. i. petāt et dānetur: vel q faciat bonū ⁊ saluet. Sed ex hoc verbo non est accipiendū q̄ sola facultas liberi arbitrij sine gratia sufficiat ad vitandum malus peccati vel ad faciendus bonum vnde vitā eternam assequat: quia sicut dicit Aug. in libꝛo hyponosticon verbum istud Eccle. intelligitur de hoie ꝑm statū nature integre q̄n nondū erat seruus peti. vñ poterat peccare et non peccare: nunc etiam quodcūq; vult homo datur ei: sed hoc q̄ bonum vult habet ex auxilio gratie. ℭ

Tertio in themate assū

pto ostenditur q̄ vita hominis est vilis et ignominiosa. scilz ratione loci. quia super terram vbi sunt viliora et ignobiliora. Ꝺ̃r dicitur Eccle. vij. q̄ deus fecit hominē rectum. rectum autem dicimus cuius medius non discrepat ab extremis. Principium autem hominis fuit ex terra: et finalis resolutio eius erit in terram. Unde conueniens fuit q̄ medium scz vita eius esset etiam in terra. Dicitur tamen militia eius esse super terrā: qꝛ non p terrenis: sed p his q̄ supra terrena sunt. i. pro supremis et celestibus bonis debet hō militare. vñ apls Col. iij. Que sursum sunt sapite et non que super terram: scz immediate. Eccli. ij. Exaltasti super terrā habitationem meā. s. in celesti gloria. Ad quam deus nos perducat ⁊c.

℣ In funere doctoris legum vel decretorum.

Sermo. xxj.

Bi litteratꝰ: vbi

℣ verba legis ponderās? vbi est doctoꝛ paruulox? Esaie xxxiij. Videmus q̄ i mundo sunt multi stulti et pauci sapientes. ꝺ̃m illud Eccle. j. Stultoꝝ infinitus est numerus. Et ratio est: quia hō cōpositꝰ est ex duplici natura. scz sensitiua et intellectiua. et ꝺ̃m naturam sensitiuā cō municat cū bestijs irrationabilib⁹: sed ꝺ̃m intellectiuā cū angelis spiritibus. Sequendo igit passionem appetit⁹ sensitiui efficitur bestialis et stultus. Sed sequendo affectiones appetitus intellectiui et rationalis efficitur sapiens et angelicus. Quia igitur multi sunt sequentes passiones sensitiuas pauci vo viuētes ꝺ̃m rationez et intellectū ideo multi sunt stulti et pauci sapientes. Et quia multitudo sapientium sanitas est orbis terrox. vt ꝺ̃r Sap. vj. Unde qñ aliquis multū sapiens et litteratus moꝛik videtur esse materia tristicie ⁊ lamenti toti cōitati seu ciuitati: quia sapientes sunt in cōitate sicut oculus in corpoꝛe: quia ꝑ illo et sapientia sua dirigūt omes alios. Quia igit iste fuit sapiens ⁊ litteratꝰ et legista ⁊ magnꝰ doctoꝛ iuris. pōt ei merito adaptari lamentū Esaie in verbo ꝓpositō deploratio et q̄si ꝺ̃r. O vbi ē litteratꝰ ⁊c. A Jn quib⁹ quidem ꝟbis tangit aliq̄d de isto qō est manifestū. et aliquid qō est dubiū. Manifestū em̄ est q̄ iste fuit hō lr̄atꝰ et legista magnus q̄ sciebat dñ pōderare et allegare ꝟba legis: et q̄ etiaz fuit doctoꝛ preclarꝰ ⁊ gratiosus. Dubiū aūt est qō queritur: cum ꝺ̃r. vbi est: Dum em̄ ipse viuebat facile erat soluere istā questionez: quia aliquādo erat in camera ad studēdum: aliquando in scholis ad legēdū: quādoq; forte in curia ad aduocandum. quandoq; in consilio ad peroꝛandum: quandoq; in alijs locis ad recreandus. Sed nūc et de cetero in nullo tali loco inuenierur. et licz corpus eius nunc sit in lecto vel in feretro veli ecclia: statim tamen tumulabitur et in escam vermibus dabitur. Remanet igit tm̄ de anima questio et dubium vbi sit. Et de hoc intendit q̄ rere: cū dicit. Ubi est litteratꝰ vbi verba legis ponderans ⁊c. Jn quibus quidē verbis duo considerāda sunt.

Primū est multiplicatio q̄stionis. quia ter queritur vbi est.

Scōm est specificatio intētionis: quia scz specificat illum de quo intendit querere de eo qui fuit litteratus et aduocatus. et doctoꝛ magnus.

Circa primū notandū

est q̄ ideo Esaias ter q̄rit dicēs. vbi est vbi est vbi ē: vt inuat q̄ tria sunt loca ad q̄ anime moꝛientiū vadūt. s. celū: purgatoꝝ: ⁊ infernus damnatoꝝ. vnde intēdit petere

Universidad de Deusto
Biblioteca

anſit in celo:an in purgatorio an in inferno Sicut eſſi in naturalibus quod eſt graue vt terra locatur in infimo:qđ vero leue vt ignis in medio ſcz inter aerem et celum.qđ vo neq; graue neq; leue vt celum locatum eſt in ſupremo. Celeſtia eñ corpora: quia non ſunt grauia nõ cadũt deorſum: et rurſum quia non ſunt leuia nõ aſcendunt motu recto in ſurſum:ſed ſolum mouentur per circulũ. Sic anima grauata ⁊ honerata peccatis mortalibus deſcẽdit et vadit ad infernum.ſm illud Job.xxj. Ducunt ſcz peccatores in bonis ſcz tẽporalib⁹. vt diuitijs delitijs et honorib⁹.dies ſuos et in puncto ſcz mortis ad inferna deſcendunt. Vbi pro diuitijs habẽt oẽm defectũ: p delitijs cruciabile tormentũ:p honorib⁹ ſempiternũ opprobriũ. Et de tali mortuo ẋrĩ. Job.xxiij. Vomo cũ mortuus fuerit nudatus atq; cõſumptus:vbi queſo eſt? Eſt exponĩ hõ. ſ. peccator impenitẽs cũ mortuus fuerit delitijs nudatus a diuitijs et cõſumptus. ita vt nihil honoris amplꝰ recipere poſſit:vbi queſo eſt? ſcz in alia vita ſm aĩam. Et põt reſponderi q⁹ eſt in inferno.vbi etiaz eſt vel ut mortuus ⁊ nudatus atq; conſumptus. Nam ly ſit mortuus in corpore: alia tamen eius viuit vita naturale:et hoc eſt in preiudiciõ ei⁹ vt poſſit ſentire tormenta:et ideo ei⁹ vita vocatur vmbra mortis. Job.x. vbi vmbra mortis ⁊c. Umbra eſt habz ſimilitudinem cũ re cuius eſt:non tamen eſt illa res ſicut vmbra holo non eſt hõ. Ita illa pena habet ſimilitudinem cũ morte: qz eſt ſumma ⁊ terribiliſſima penarum:non tamen eſt mors:qz mortuus non ſentit penas et perciſſiones:ſed anima damnata ſemper ſentit penas et tormenta horrenda. Et ideo de talibus dicitur Apoc.ix. Deſiderabũt mortez et fugiet mors ab eis. Eſt etiaz talis anima nudata ⁊ exploiata oĩbus bonis.ſ.bono ſuperiori ideſt vita eterna:quaz habent illi q̃ ſunt in celo in re:qui ẋo in mundo habent eam in ſpe.ſed damnati qui ſunt in inferno nec in re nec in ſpe. Item ſunt nudati ⁊ exploiati bono interiori:ſcz habitibus virtutũ:p quibus habent vermes vitiorũ et malor⁹ deſideriorꝰ a quibus quotidie corrodunt. Itẽ ſunt nudati et exploiati bono exteriori:ſcz diuitijs delitijs et dignitatibus. ⁊ a nulla creatura mũdi pñt recipere remedium vel refrigeriũ. Job.xxiij. Nudos dimittis ut homines ind uẽta tollentes ſcz mors:diabolus et conſanguinei:qui tollẽt ſibi bona temporalia. In talꝰ etiam anima facta eſt conſumptio totalis omnis boni preterq̃ naturalium:que etiaz in demonibus ſm Dionyſiũ integra remanſerunt. vnde nec habent dãnati bona in re. ſicut beati habent omnia bona:quia beatitudo vt dicit Boetius eſt ſtatus oĩm bonorum aggregatione perfectus:nec habent ea in ſpe ſicut iuſti in mundo viuẽtes: nec etiam in potẽtia ſiue poſſibilitate :ſicut peccatores viuẽtes in mũdo quia poſſunt adhuc conuerti ⁊ ſaluari. Sed de damnatꝰ dicit Job vij. Conſumpti ſunt abſq; vlla ſpe. Secundo eſt aliqua anima que nõ eſt grauis ſed leuis . ſicut anima que recedit de vita ſua purgata quidez a grauibus ideſt a mortalibus peccatis:ſed ſi recedat cum venialibus que ſunt peccata leuiora . vel licet ſit abſoluta a culpa et a pena eterna:nondum tamen perfecerat penitentiaz ad quaz erat obligata .talis inquam vadit ad purgatorium:cuius communis locus eſſe creditur ſupra infernũ:⁊ eſt ibi pena ignis. Si ergo de tali mortuo queratꝰ prout queritꝰ Job. vij. vbi eſt ille? Dico q⁹ in loco penoſo . ſed tamẽ ſecuro . Eſt enim ibi ſcz in purgatorio pena tanta vt excedat omnez penam huius vite. ſm Auguſtinum. ly non ſit eterna ſed talis ſecurus eſt q⁹ nõ pdetur. ſy ſaluabitur:q̃ ſecuritas non eſt in mundo. Tertio eſt aliqua alia q̃ neq; grauis eſt neq; leuis ideſt q̃ nõ recedit hinc grauata neq; mortalib⁹ neq; venialib⁹ ſz a culpa et a pena totalꝰ abſoluta ſicut martyres vel ſicut poſt baptiſmũ decedẽtes. vel vt pfectiſſimi viri. ſicut fuit btus Dñicus cui in fine apparuit xp̃s dicẽs. veni dilecte mi. veni ad gaudia veni. Talis ergo vadit ad illud de quo dicitur Baruch.iij. Scias vbi ſit longitudo nitas vite ⁊ victus:vbi lumen oculorum et pax. Nam ſicut in mundo eſt vite breuitas ſm illud Job.xiij. Vomo natus de muliere breui viuens tempore ⁊c. Nec obſtat de hoibus prime etatis . quorum adam vixit nongentis ⁊.xxx.annis . et Seth nongentis et duodecim.et matuſalem nongẽtis ⁊ lxx.qz omne quod fine clauditur breue eſt ſm Auguſtinum. vnde pro tanto tempore noluerunt facere habitatiões. Sic in celo eſt vite logiturnitas.ſ. perpetuitas . Nam ſicut locus celeſtis ẽ incorruptibilis: ita q̃ in celis erunt incorruptibiles erũt. Eſt eñ

ibi longiturnitas vicꝰ.qz ibi in medio paradiſi eſt lignũ vite xp̃s deus ⁊ homo cuius eſſentia.ſ.cuius fruitio mortem ⁊ corruptionẽ excludunt. Eſt etiã ibi lumen oculorum, ſcz interiorꝰ.ſ.clariſſima ⁊ manifeſta cognitio prime veritatꝫ:⁊ etiã cognitio aliorũ quantũ neceſſariũ erit ad vniuſcuiuſq; intellectualẽ pfectionẽ. Itez eſt ibi lumen etiã exteriorũ oculorum.ſcz ex xp̃i humanitate clariſſima: ⁊ ex corporib⁹ glorificatis aliorꝰ ſcꝯorꝰ:q̃ ſicut ſol:qz ciuitas illa non eget lumine ſolis.qz claritas dei illuminabit eam.⁊ lucerna eius eſt agnus. vt dicitur Apoc.xxj. Item eſt ibi par interior p implectionẽ deſideriorũ ⁊ p concordiam ſpũs ⁊ carnis. Itẽ par ſuperior p vniones ⁊ concordiã anime cũ deo. Itẽ par exterior per perfectũ amorem beatorꝰ adinuicem ex cluſo omni hoſte ⁊ omi contrario molẽſtante: ſed nulla talis par eſt in mundo. Unde tunc vere poterit dicere xp̃us illud Job.xxiij. Pacẽ meã do vobis:nõ quomodo mundus dat ego do vobis. B

Secũdo ĩ themate aſſumpto ſpecificatur intentio querentis ſcz de quo intendit q̃rere vbi ſit. Et, deſcribit illum ex triplici gradu ſcientie iuris.

Et primo ex habitu ſcientie.cũ dicit. litteratus.ĩ.litterarũ iuris ſcientia repletus.

Scõo ex actu ſcientie vel intelligentie: quia verba legis ponderans.

Tertio ex vſu magiſtralis ſcie:qz doctor Querit ergo primo vbi ſit litterat⁹?.ĩ.litterarũ ſcientia preditus. talis eñ debz eſſe magis ſapiens q̃ idiota q̃ eſt ſine litteris, Ille añt in rei veritate põt dici magis ſapiẽs qui puenit ad meliorez finem:⁊ talis eſt qui finaliter vadit ad vitã eternam.⁊ iõ dicit Eccls.vj. Quid habet amplius ſapiens ſtulto:niſi q⁹ pergat illuc vbi eſt vita Sed heu hodie frequenter ꝺtingit q⁹ idiote ⁊ ſimplices vadunt ad celum:⁊ multi litterati ad infernũ. Et hĩ eſt qz tales quanto ſunt magis litterati:tanto ſunt magis cupidi ⁊ magis malicioſi ad faciendum illicita lucra ſicut ptz in iuriſtis cauſidicis. Et qz aliquãdo magis litterati hoſes minus bene ſentiunt de fide. ſicut ptz in pluribus philoſophis ⁊ medicis: qui contra fidem chriſtianã adherent;erecrabili errori commendatoris Auerroys:ſcilz de ſubſtantia anime holo q⁹ nihil remaneat poſt mortez ſicut nec de aĩa iumenti. Et de talibus dicit prophet⁹. Vomo cũ in honore eſſz non intellexit cõparatus eſt ⁊c. Quidam etiam ſunt litterati diaboli:qz ſtudent in artibus ſuptiſioſis ex diabolica inſtigatiõe ⁊ traditione inuentis ſcz in necromanticis. Et de talium oĩm litteratura dicebat prophet⁹ ꝑ.lxx. Oĩm non cognoui litteraturam introibo in potentias dñi. Et apoſtolus. ij. Cor.iij. Littera occidit:ſcz alaz. Secundo querit vbi ſit verba legis põderans. Quod quidem poſſet referri ſpecialiter ad aduocatus qui verba legis ponderat allegando vel impugnãdo. Sed multi aduocati male ponderãt ſcz aliq̃n iniuſtas cauſas ſciẽter aſſumendo vel proſequẽdo:⁊ tũc tenẽtur parti leſe ad reſtitutionem. Aliquando ẋo ſermones dupliceꝫ faciendo vel ad nes gandum veritatẽ partem ſuaz inducendo vel falſos teſtes inſtruendo:vel immoderata ſalaria exigendo vel cauſationibus ⁊ terminorum dilationibus cauſas cuꝫ gra uamine partiũ prolongãdo. Et omnes profecto tales male ponderãt verba legis. Et talia vitia ptinent ad pondera ſaccelli doloſa. De quib⁹ Michee.vj. Nunqd iuſtificabo ſtateram impiam ⁊ iniquũ iudicium: ⁊ ſaccelli pondera doloſa? Sacellus iſte eſt mens vel lingua aduocatorũ:qui verba legis doloſe ponderant.⁊ ſequiẽ. Et habitãtes in ea loquebantur mendacium et lingua eorũ fraudulenta in ore eorum. Et ego cepi percutere te perditione ſuper peccatis tuis. Tertio quoq; querit de vſu magiſtralis licentie:ſcz vbi ſit doctor. Nã quando doctoratus fuit accepit licentiam magiſtraliter docendi ⁊ cathedrã tenendi ſi vellet. Sed notandũ q⁹ ille eſt verus ⁊ perfectus doctor legũ cuius vita non diſcrepat a legis doctria. Sicut dicitur de xp̃o qui fuit magiſter ⁊ legifer noſter. q⁹ cepit xp̃s facere ⁊ docere. Actuum.j. Unde cum lex ſit ſanctio ſcẽa affirmans honeſtum ⁊ prohibens contrariũ:ille poſſet dici verus legum doctor:qui honeſte viueret ⁊ inhoneſta fugeret. Eſt etiã lex ciuilis quam iſte docuit vel canonica edita a quattuor.de quibus dicitur in principio decretaliuꝫ. Ideo inquit lex proditur: vt appetitus horius ſub iuris regula limitetur perquam genꝰ humanũ vt honeſte viuat:alterum non ledat iuo ſuum vnicuiq; tribuat: inſormaf. Unde ſicut dicitur Matthei.v. Qui fece-

rit ⁊ docuerit scz ista quattuor: hic vocabitur magnus in regno celorum. Ad quod regnum nos perducat ⁊c.

¶ In funere alicuius iudicis, Ser. xxij.

Emor esto iudicij mei: sic enim erit ⁊ tuum Eccli. xxxviij. Secundus doctrinam pbi in libro ethicorū sermones sunt exꝑrendi ꝑm materiam subiectā. et ideo conueniens videtur ex quo materia presens est de morte iudicis: ꝙ sermo siue predicatio fiat de iudicio mortis. Sed tñ aduertendum est ꝙ ꝑm Senecā in prouerbijs. Dies sequens est discipulus diei precedētis. Nam ex his q̄ acciderūt tpe precedēti possumus accipere doctrinā et noticiā de his que accidere possunt in tpe sequenti. Et ita est de morte: q: iudiciū mortis qō actum est isti in tēpore p̄senti fiet nobis ⁊ cuilibet nostrum in tēpore sequēti. Et idcirco in ꝟbo ꝓpōsito ex persona istius iudicis mortui dicit quilibet nostrum viuenti. Memor esto ⁊c. O homo q̄ adhuc viuit: iudicij mei: idest mortis mee in qua iudicatus sum: sic enim erit ⁊ tuum. scz quia sic moreris: ⁊ ad iudicium venies. ¶ In quibus quidem verbis tria ecclesiasticus facit.

Nam primo inducit ad vtilem considerationē: cum dicit. Memor esto.

Scō exprimit terribilem diffinitionē: cum subdit. iudicij mei.

Tertio quoq; facit inkallibilem ꝓnosticationē: q: sic eñ erit ⁊ tuum.

Circa primū attendendum est ꝙ maxime vtilis est consideratio ⁊ rememoratio eoꝝ que accidere debēt hoī in nouissimo vite sue: scz in morte: quia in his pōt dirigere totā vitā suā. Unde sicut ille qui vult nauē suā bene gubernare ponit se in fine nauis ⁊ ante se nauem dirigit vt pericula euitet. Ita q̄ vult bñ gubernare vitam suā debet se ponere in fine nauis: idest vite sue p̄ mortis meditationem ⁊ eorum que accidere debent sibi in morte. vt possit ad bonū exitū nauē suam. i. vitam dirigere. Gene. Considera ꝙ pulchra sit res ante mortē vitam consumare: deinde secure expectare reliquam ⁊pis partem. O ꝙ sollicite longe ante naute sibi prouident de nauis directione qñ habēt malū passum transire. Sic quilibet debz sibi ꝓuidere lōge añ quō possit periculosum passus mortis transire: q: illic naues pertranſibunt. i. aie per artum foramen mortis. Quia igitur ea q̄ in morte contingunt vocantur nouissima homis: dicitur Eccli. xxxviij. Memento nouissimoꝝ ⁊ noli obliuisci. In quibus quidem verbis duo facit.

Quia primo inducit ad considerationis actū cū dicit, memento nouissimorum.

Scō prohibet cōsiderationis defectū: cum subdit, noli obliuisci.

Dicit ergo ꝑmo memēto nouissimorum: idest eoꝝ que tibi in nouissimo vite debent accidere considerationē habe: q: cuilibet eoꝝ consideratio habet vtilitatez suā. Memento ergo nouissimoꝝ primo scilz ꝙ deb̄z tuis nihil portare tecum poteris: ꝑ mundana vilipēdas. Scō ꝙ vlterius ad ꝑniam reuerti non valebis: ꝑ nunc penitentiam agas. Tertio ꝙ in loco ad quē nouissime puenies perpetuo permanebis. vt nūc procures ꝙ ad gloriā vadas. Quarto ꝙ pctā tua celare nequibis. vt ea modo ꝙ penitentiā deleas. Quinto ꝙ a sententia lata appellare non poteris. vt primescas. Nec ergo sūt nouissima tua: quoꝝ memorem te esse oportet. Eccli. vij. Memorare nouissima tua ⁊ in eternum nō peccabis. Scō prohibetur cōsiderationis defectus: cum dicitur. ⁊ noli obliuisci. scilz mortis ⁊ iudicij. Unde antiqui dñi primo ne obliuiscerenk mortis ꝓpter gloriā dignitatis, sed recordarenk semper mortalitatis sue: habebant q̄dā memoriale futurā mortem repsentantia. Nam quādo imperatores electi erāt prima die coronationis sue veniebat lathomus habens tres vel quattuor pecias marmoris diuersoꝝ colorum dicens. De quo genere marmoris vult dñs imperator sibi fieri monumentum: ea ꝙ mortalis est ⁊ mortis debet habere memoriam vt humiliet. Item Johānes patriarcha fecit sibi sepulcrū imperfectum: et in magnis solēnitatibus cū esset in loco honoris constituit quēdā qui ei dicebat. Dñe imperfectum est sepulcrum tuū: iube illud perfici, quia nescis qua hora fur veniet. Item consueuerat papa in loco in quo conuersabatur frequentiꝰ habere lectum pape defuncti. vt eo viso recordaretur sui finis ⁊ humiliaret. Item non debz hō obliuisci iudicij ad quod veniet ꝙ mortem. quia ibi non potest aliq̄d celare nec se de aliquo excusare nec iudicē aliquo modo declinare vel iratū placare: nec ab eius sententia appellare vel prouocare. vñ Prouerb. iij. consulit sapiens dicens. Ne obliuiscaris legē meaz qua. ſ. statutum est hoibus semel mori et post hoc iudiciū Hebreo. ix. ⁊ Deuter. xxv. Cane ne obliuiscaris. B

Secūdo in assumpto themate ex persona istius defuncti recolit ecclesiasticus terribilem diffinitionem quia dicit iudicij mei. i. mortis mee in qua iudicatus sum. Consueuerunt enī iudices et domini terraꝝ tuscie ⁊ lombardie postq̄ aliquos iudicaverunt completo officio suo stare ad syndicatum et ad iudicium alterius iudicis. Unde iste qui olim alios iudicauit modo in morte sua oportuit ꝙ staret ad syndicatum et ad iudicium dei ad quod citatus fuit per mortem in quo iudicio nihil valent allegationes vel cauillationes ꝓcuratoꝝ sed solus testimonia ꝓpria ꝓpriaꝝ conscientiarū: que tunc nude ⁊ manifeste sunt et iudici examinanti et angelo custodi et demoni accusanti. vñ non poterit subterfugere reus quin confiteat. Sed tamē posset peccator si vellet illius iudicij damnationez effugere: si seipsuz ante iudicare vellet iudicio penitētie, ꝑm illud apostoli. ſ. Cor. xi. Si nosmetipos dyudicare mus nō vtiq̄ iudicaremur. Sed notandus ꝙ iudiciū mortis ꝓpter quod videat esse malum et terribile: tñ in rei veritate bonū est ⁊ vtile. multa enī interdū apparent esse mala: q̄ tñ in rei veritate sūt bona. Nam si q̄s somniaret ꝙ suspēderet in furcis: videret esse malus somniū. ⁊ tñ dicunt somnioꝝ interpretes ꝙ bonū somniū est ⁊ exaltatione suspēsi significat in bonū vñ quāto altꝰ videret se suspēdi tanto sibi significat meliorez fortunā ⁊ maiorē exaltationē. Item q̄n Joseph fuit pēditus a fratribꝰ suis illa venditio visa est mala: ⁊ tñ i rei veritate fuit bona: q: factus est dñs egypti. qō nō fuisset nisi venditus fuisset. Et ideo ipse dixit eis. Genē. l. Vos cogitastis de me malum ⁊ deus vertit illud in bonū. Et sic est de mortis iudicio q: quātūcūq; ꝓtūtib⁹ videatur esse malus tamen in rei veritate est bonum vnde dicit Eccli. xlj. O mors ꝙ bonus est iudicium tuū

In quibus quidem verbis tria de morte ostenduntur.

Nam primo quidem innuit quō ipsa est penalis et nosse: cum dicitur. o mors.

Secundo quomodo est vtilis. cū dicit ꝙ bonum. i. ꝙ vtile.

Tertio quomodo est terribilis: cum adicitur iudicium tuum.

Circa primum notandum ꝙ mors dicitur a mordendo: quia ille qui mordet partem tollit ⁊ partē dimittit: ⁊ ita facit mors quia tollit vitam corporis et dimittit vitaz anime. Quando pomū est et aliqua parte putridum et aliud est solidum: tunc remouetur quod est putridum ⁊ remanet qō est solidum. Sic mors aufert corpus putridum et dereliquit animam que est stabilis ⁊ ꝑpetua. Sed nihilominus talis mors est dolorosus. ꝓpter cōnaturalitatem corporis ad aiam. sicut etiā in incisiōe carnis putride dolor sentit. Uñ propter separationem anime a corpore dicit mors esse amara. ſ. Regu. xv. Siccine separat amara mors. Dentes autem quibus mordet mors sunt diuersimodi mordendi. Eccli. xxj. Dentes leonis dentes eius ⁊c. Secūdo ostēditur quomodo mors est vtilis quia iudicium eius dicit esse ꝙ bonum idest valde vtile. Et hoc multiplici ratione. Primo q: in eo terminatur miseria scilz huius vite. Sicut enim felix appetit vitam: ita infelix appetit plerūq; mortem: q: sicut dicitur Eccli. xxx. Melior est mors ꝙ vita amara. Uñ narrat Valerius maximus ꝙ olim in ciuitate Marsilienſi tenebatur venenuz cicuta temperatū: quod voluntarie sumebāt vel qui diu habuerant ꝓsperam fortunaz ne scz caderent in miseriam anteq̄ morerētur morte naturali vel dabatur his qui fuerant in aduersitate et miseria. vt saltem ꝑ mortem suam miseriam terminarent. Et si dicatur ꝙ mors aliquibus auget miserias scilicz peccatoribus. propter quod dicitur ꝙ mors peccatorum pessima. Dicendum est ꝙ hoc non est ex morte: sed ex malitia vel negligentia ipsorum. Secundo quia in mortis iudicio humiliatur superbia alia enim mala que accidunt potest homo plerunq; euadere vel contra ea aliqua remedia inuenire. Et ideo in eis propter spem non humiliatur cor superbuz. Sed non sic in morte a qua nullus potest euadere. Unde Antiochꝰ humiliatus a timore mortis dixit. ij. Machabeorum. ix. Justus est subditus esse deo: et mortalē nō paria deo sen

Universidad de Deusto
Biblioteca

tire. Tertio quia per eū parificant inequalia. Nā in alijs possunt hoīes esse inequales. vt in diuitijs et in honoribus ⁊ in alijs similibus. sed mors omnes adequat. Unde assimilatur mors porte basse in cuius exitu omnes se pariter inclināt. Quarto qī tali iudicio certificatur ignorantia. ſ. futuri de quo oēs sumus in dubio. Ois em̄ status mutabilis ē siue diuitis siue iusti siue serui siue dñi et cuiuscunq; cōditionis alterius Sed mors ponit hoīem in statu certo a q̄ nunq̄ mutabit. Quinto qī in hoc iudicio ala beatificat. beatitudo em̄ est bonum qō ab oībus appetit: qī est bonū naturale omnia bona continens: et bonum purū omni malo carens. Sed nullus aliud bonum ab omnibus appetitur. ⁊ ad hoc bonus peruenitur per mortem. Apoca. xiiij. Beati mortui qui in dño moriunt. Et ꝓpterea dicebat apls. ſ. Cor. ix. Bonum est mihi magis mori. Jon. iiij. Melius est mihi mori q̄ viuere. Eccls. iiij. Laudaui magis mortuos q̄ viuētes. Tertio in auctoritate adducta ostendit mors esse terribilis ꝓpter iudiciū vñ dicit iudiciū tuū. Bi quidē iudiciū mortis. ſ. qō post mortē sequitur terribile est ⁊ tremendū: in tantus vt prophēta clamaret territus dicens. Non intres in iudiciū cū seruo. ꝛc. Tunc em̄ multa peccata que nunc latent ad lucem venient ⁊ apparebunt. sicut radio solis apparente multi aromi apparent in aere qui prius non apparebant. Et sic erit in radio diuini iudicij de peccatis et de omnib⁹ erigetur ratio. Sed si homo vellet habere bonam sententiam debet sibi primo prouidere. sicut ille qui vadit ad iudiciū ciuile. vadit securus si portat secū bonū instrumentū: si habet ꝓcuratorē instructū. et si habet aduocatū peritū. Sic in iudicio turbus erit qui secū habuerit bonū instrumentū. ſ. bona cōscientia: cuius littere sunt bona opera et vera non ficta cū falsitate hypocrisis. Jte bonus ꝓcuratorez ſ. pauperem vel xp̄m in pauperib⁹: qī ipse dicet qō vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Et feneratur dño qui miseretur pauperis. Prouer. xix. Unde salarius huius ꝓcuratoris est elemosyna. Jte m bonum aduocatum vel aduocatos plures ſ. alios ecclesiarum in curia romana habent aduocatos quib⁹ frequenter mittūt munera. Sic si volumus sanctos q̄ sunt in celesti curia habere aduocatos mittamus eis frequenter munera. ſ. deuotarū orationū vel abstinentiarum ieiunando eoz vigilias vel elemosynarum exhibitarū ꝓ eorum amore et veneratione reliquiarum et ecclesiarū suarū et aliox similiū. et ista faciendo ibim⁹ ad illud iudiciuz bene ꝓparati. Eccli. xviij. Ante iudicium para iusticiam tibi.

Tertio ī themate assū

pto ex p̄sona istius defuncti sit infallibilis ꝓnosticatio: cum dicitur: sic em̄ erit et tuū ſcz iudicium sicut modo est meum. nam de consimilibus idem est iudicium. Est autem inter homines triplex similitudo ꝓpter quam idem iudicium tripliciter accipiunt. Prima est nature: qī omnes sunt consimilis nature. ſcz mortalis. et ideo de omnib⁹ fit fidem iudicij: ſcz mortis: qī omnes moriuntur. Et ideo de hoc posset dicere iste defunctus illud. iij. Reguz. xxij. Sicut ego sum ſcz mortuus: ita et tu morieris. Seda similitudo est culpe: quia quidam sunt consimiles in culpa. Et isti habebunt in morte in fine seculi idem iudicium. ſcz eiusdem pene. vnde Mat. xiij. Colligite primum zizania et alligate ea in fasciculos ad comburendum. et post. Sicut ergo colliguntur zizania et igni comburunt sic erit in consummatione seculi. Mittet filius hominis angelos suos et colligent de regno eius omnia scandala. et eos qui faciunt iniquitatem ⁊ mittent eos in caminum ignis. Dicuntur autem alligari in fasciculos. qī sicut dicit Jsidor⁹. Similis culpe reos ꝓsimilis cruciatus constringet. Unde in vna pena consimili erit fasciculus. ſ. congregatio adulteroz: in alia consimili congregatio hypocritarum et sic existens memor esto iudicij mei: quia nisi te correxeris sic erit ⁊ tuus quia damnaberis ad consimilem penam ⁊ sic est de alijs peccatoribus. Apoc. xviij. Exite de illa populus meus ne participes fatis delictoū eius ꝛc. Tertia similitudo est gratie et qui sunt consimilis gratie participes. gratie dico gratum facientis habebūt idem iudicium. ſcz eiusdem retributionis ſcz in vita eterna. quia gratia dei vita eterna. Et in his omnib⁹ apparet equitas diuine iusticie. et rectitudo diuini iudicij vt possit dici illud ꝓ. cxviij. Justꝰ es dñe ⁊ rectū iudiciū tuum. Ad hoc iudiciū retributionis vite eterne perducat nos deus. Amen.

¶ In funere alicuius excellentis notarij. Sermo. xxiij.

Bi sapiens: vbi

v scriba. vbi conquisitor: huius seculi. ſ. Cor. ſ. Videm⁹ q̄ frequēter hoīes euadunt p sapientiā suaz de multis ⁊ magnis periculis. Et ratio est qī sapiētia predominatur ⁊ preualet hijs ex quib⁹ cōsueuerūt causari pericula. Nam quedā pericula sunt que ꝓueniunt a causis superioribus. ſ. ab impressionibus astroꝝ vt sunt cōcitationes belloꝝ: sterilitates agrorum egritudines animaliū ⁊ similia Ws sicut dicit vulgatū ꝓuerbiū. Sapiens dñatur astris Et illud ꝓuerbiū sumptū est ex verbo ꝓtolomei q̄ ait in cētiloquio suo. q̄ enim⁹ sapiens iuuat ⁊ impedit celestē effectū. Juuat quidē adhibendo ea que fortificāt impressionē corpis celestis. Sicut si impressio celestis corpis inflammando choleraz ⁊ conciter ad iram ⁊ p consequens ad bellū ⁊ aliquis sapiens faceret aliqua accidere que magis ꝓuocarent ad iraz: tunc diceret iuuare celestē effectū. Sed si impressio celestis corpis inflammaret sic choleraz q̄ induceret tertianas febres ⁊ medic⁹ sapiens adhiberet remedia resistētia cholere vl ⁊ lem humorē euacuantia: tūc diceret impedire celestem effectus. Et ideo ō: Viere. r. A signis celi nolite metuere. Quedam ꝓ pericula sunt que ꝓueniūt a causis superioribus. ſ. vl ex hominū discordijs. sicut sunt etiā partialitates ⁊ guerre ⁊ obsidiōes terrarum: q̄ etiam frequēter vincunt vel euadunt per sapientiaz aliquoz. sicut dicit Eccls. ix. Ciuitas parua ⁊ pauci in ea viri venit cōtra eam rex magn⁹ ⁊ vallauit eos extruxitq; munitiones p gyrū ⁊ ꝓfecta est obsidio. Jnuentusq; est in ea vir pauper ⁊ sapiens ⁊ liberauit vrbē p sapientiā suaz. Et post subdit. Melior est sapientia q̄ arma bellica. Vel ꝓueniūt pericula ex multiplici hominū malitia. Sed sicut ō: Sap. vij. Sapiētiā nō vincit malitia. Sed quic q̄d fit de alijs periculis: ꝓfecto ex tra periculū mortis ⁊ ex terminiū nullatenꝰ vnq̄ sapiētia hoīs vl periti cuiuscūq; artificis siue medici siue iudicis siue scribe vel notarij vel cuiuslibet alterius hoīs: sciuit remedium aliqō efficax inuenire quo ꝙs mortem sic posset euadere q̄ nūq̄ moriat. Et idcirco monit doct⁹ pariter vt indoctus vt dicit Eccls. ij. Omnes em̄ rapit mors ⁊ nescim⁹ vbi ꝓstituat. Propr̄ qō ī auctoritate ꝓposita de ista ꝓpo viro q̄ multū reputabat sapiens ⁊ excellēs tā in arte notarie q̄ ī officio ꝓcurationis causarū secularium: bene q̄ rit vbi sit. ſ. sapia dictandi vel agilitas scribēdi vel sagacitas ⁊ sollicitudo cōquirēdi talia lucra. qī null⁹ de cetero istoz appebit vel erit in eo. Ubi bñ q̄rit ⁊ dicit. vbi sapiens. vbi scriba ꝛc. ¶ Jn quibus quidē verbis excellētia cuiuscūq; notarij defuncti describitur ex tribus.

Primo quidem ex generali noticia artis notarioz: cum queritur. vbi sapiens.

Scōo ex speciali peritia cōfectionis instrumentoz: cū queritur. vbi scriba.

Tertio ex singulari solertia ꝓcuratiōis causarū ⁊ litigioꝝ. ſ. cuz queritur vltimo. vbi conquisitor huius seculi.

Circa primū attēdēdū

est q̄ sicut p̄bus dicit in primo meta. Sapientis est scire oīa. ſ. generaliter. Si ergo ille ō: esse simpliciter sapiens qui scit generaliter oīa sequit q̄ ille debeat dici sapiēs ꝑm q̄d. i. ꝑm aliquā artē q̄ scit oīa generaliter q̄ ptinēt ad illā artē. Et sic ō: sapiēs medicus q̄ scit generaliter oīa q̄ pertinēt ad artē medicandi. Et sic sapiēs notarius qui scit oīa generaliter q̄ ptinēt ad artē notarie. Sed post⁹ talis defunct⁹ est querit vbi est ille mortuus tā sapiens ī arte sua. quasi dicat nō est amplius. quia tā est ꝓdita quoad nos ipsa sapiētia sua Sic em̄ pōt dicere mors illō. ſ. Lozinto. ſ. Perdam sapientiaz sapientū. Jn quibus quidem verbis ꝛnuitur triplex defectus sapientie secularis: siue sit sapientia medici siue iudicis: siue notarij.

Primus attenditur respectu periculi: cum dicit. perdam.

Secundus respectu premij: cum dicit. sapientiam.

Tertius respectu subiecti: cum addit sapientum.

Circa primū notādū est q̄ in hoc apparet defect⁹ sapientie secularis. qī pluribus est causa piculi ⁊ pditiōis alie sue. Quod q̄dem ideo accidit: qī male vtunt sapientia siue scientia sua. Sūt em̄ quedam in hoīe quib⁹ homo nō potest male vti. sicut sunt virtutes vt beat⁹ Augu. dicit q̄ virtus est

Universidad de Deusto
Biblioteca

bona qualitas mētis: qua recte viuit: qua nemo male vtit. Ex eñ homo posset male vti virtute vt obiecto. scz male de virtute sentiendo vel virtutē odiendo vel de virtute superbiendo non tamen potest male vti virtute tanq̄ principio vsus: ita. s. q̄ male sic actus virtutis. Et q̄ dicta diffinitio cōuenit omni virtuti humane: cū scientia sit virtus intellectualis hominis: competit etiam ei q̄ homo nō potest male vti ea in quantum est principium vsus: ita q̄ male sit scientie actus. Sed tñ potest homo male vti scientia vel de ea superbiendo: quia scientia inflat: vel per ipsam scientiā suam defendendo iniustā causam sicut facit malus aduocatus: vel in nocumentum alterius sicut si medicus qui scit per scientiaz suam que sunt res venenose daret eas alicui sub specie medicine ad comedendum. vñ sapientia talium est causa perditionis eorum. Et talis sapientia q̄uis etiam sit lucratiua, nihilominus potest dici esse periculosa z noxia. Luce. ir. Quid eñ p̄dicit homo si lucretur vniuersus mundū: se aūt ipsum perdat z detrimentū sui faciat. Secundo ostenditur in auctoritate adducta defectꝰ secularis sapientie respectu p̄cipuij in eo quod dicit. sapientiā. Nec eñ est sapientia de qua dicit Jac. iij. q̄ nō est desursum descendens. s. a deo. Nec est cōtra hoc illud qđ dr Eccli. j. A domino deo est. Nam z Ecclesiasticus ibi loquit de sapientia increata. s. de sapientia diuina. vñ statim subdit. Et cus illo fuit semper z est ante eū vt primo ostendat diuina sapientia que est filius esse genita a patre q̄ omnis sapiētia. i. filius dei in quo est oēs noticia Col. ii. In quo sunt oēs thesauri sapientie z scientie abscōditi. Vel dicitur omnis sapiētia, i. perfecta sapiētia: vel q̄ omnis sapientie est idea z efficiens causa z origo q̄ fons sapientie verbum dei. Nec ergo sapientia. i. filius a dño deo patre est. s. genita. Deinde ostendit q̄ est patri consubstātialis: ita tamen q̄ est ibi distinctio personalis: z ideo subdit. z cum illo. i. cum patre fuit semp. s. ei consubstantialis ab eterno. Et vt expressius intelligatur esse patri coeternus subditur. z ē ante eū. cuī eñ est mensura eorum que habent principiū z nō finē esse ergo ante eum est esse ante principiū: z hoc est esse eternaliter. Sed beatꝰ Jacobus loquitur de sapiētia creata z humana z vitiata. de qua dicit vbi supra. nō est ista sapientia desursum descendens. sed terrena animalis diabolica. Dicit ergo talis sapiētia nō esse desursum descēdēs. s. a deo bonitate: sed potiꝰ de deorsum venies ab humana prauitate. z ideo ē terrena. i. auaritia nō inhians ad celestia p̄mia: sz solum ad lucra terrena z frequentiꝰ p̄ modos illicitos. Jtē est animalis. i. carnalis nō intēdēs ad spūalia bona. sed tñ ad corporalia cōmoda. Item quia est diabolica. i. fraudulēta fallacijs z deceptionibꝰ plena sicut diabolus vtitur scientia sua ad decipiendū z fallendum. Tertio describitur sapientie secularis defectus i auctoritate adducta superius respectu subiecti: cū dicitur. sapientiā scz seculariū. Nam frequenter apud seculares abusiue vocant sapientes etiā illi qui astute z sagaciter sciūt facere mala: in quibus tamen nō est vera sapientia. Vñ de talibus dicitur Dicre. iij. Sapientes vt faciant mala bona autem facere nescierūt. Sed vera sapiētia ostenditur ecōtrario: et est in his q̄ sciunt bona facere z mala ofa caute vitare. Sed q̄ talis sapientia raro inuenit in hoc seculo queritur Job. xxviij. Sapientia vbi inuenitur. B

Secūdo i themate assumpto describitur scientia excellētis notarij defuncti er speciali peritia conficiendi contractꝰ z publicas scripturas. scz cuius queritur, vbi scriba. Nam scriba p̄m papiā dicitur liberarius qui pertinet ad chartas z scripturas publicas. vnde talis scriba est notarius qui habet officium scribere z publicare chartas testamentorum z instrumentorum z actarum z arbitratuū z aliorum multorum. Sed quātūcūq; aliquis notarius fuisse peritꝰ in talibus: postq̄ tamen mortuꝰ est vbi scriba, quasi dicat, non est hic amplius, quia tota peritia z scriptura sua nō potuit resistere morti. Sed nota q̄ raro inuenitur scriba, i. notarius qui sit sufficiēter peritus quātum scz necessarium est ad sue artis exercitū. et adhuc inuenit rarius qui sit bene verax z iustis quantus ad sue artis vsum. Nā qualis debeat esse scriba, idest notarius sufficiens quantum ad artis exercitium ostēdit exemplo eūdem de quo dicitur. s. Eūdre. vij. q̄ ascēdit, i babylone: z ipse scriba velox in lege: In quibus quidē verbis ostenditur q̄ ad hoc vt

sit scriba. i. notarius sufficiens necessaria est quadruplex peritia.

Prima ē vt sciat clare dictare. z hoc notatur cū dr. ascendit de babylone.

Secūda est vt sciat expedite pronunciare qđ notat cum dr. z ipse scriba.

Tertia est vt sciat celeriter notare: qđ notatur cum dr. velox.

Quarta ē vt sciat chartas seu istrumēta legitime rogare: z b notat cū dr. i lege.

Primo g̃ necessariū est vt sciat scriba. i. notarius clare z apte dictare. Cūc autē est clarū dictamē q̄n est ordinatū z distinctus siue breue. Naz si ea que dictātur ponunt seu scribūtur inordinate z indistincte z cū verboz pluritate non est dictamen clarū: sz cōfusus z obscurū. qđ quidē maxime debet notarius vitare. Et tō in auctoritate inducta dr q̄ ascēdit de babylone. i. de cōfusiōe q̄ babylon interpt cōfusio. Nā quādo notarius est ita ingeniosus q̄ etiā ea q̄ cōfuse acta vel dicta sunt ipse sciat distincte z ordinate z breuiter ac succincte colligere tūc pfecto de babylone. i. de cōfusione recedit. Et er hoc cōuenit maxima vtilitas er eo q̄ plerūq; er scripturis notariorum confuse z inordinate z cū verboz pluritate dictatis oriunt postea cauillationes z questiones z lites z magna dāna mltorū. vñ in figura huius dr. q. Esdre. viij. Dic esdras ascendit de babylonia cū esset scriba ingeniosus. Scīa peritia q̄ est necessaria scribe. i. notario est vt sciat apte z expedite pnūciare: qđ notat cum dicit scriba, vt scz lingua eius correspōdeat manui siue pēne q̄ sicut scriba debet esse expeditus in scribendo: ita etiā debet esse expeditꝰ et velox in legendo z pronūciando ea que ipse legere seu pnunciare oportet. vñ dr in ps. xliij. Lingua mea calamus scribe velocis ter scribentis. Et bene et apte cōparat lingua calamo scribe: q̄ nec lingua siue calamo nec calamus scribe sine lingua valet. Oportet eñ q̄ contractus coīa cōtrahentibus et testibꝰ primo pronuncietur verbo deinde q̄ ponat in scripto nec vnū absq; altero sufficit. Tertia ḋo peritia q̄ adhuc scribe. i. ipsi notario necessaria est. ē vt sciat bñ et celeriter scribere ea q̄ habz scribere, et tō in auctoritate inducta dicit scriba qđ quidē necessariū est. cuius propter eos q̄ habet scripta eorum expectare. tū ppt ipsum qui habent multa scribere, et qui etiā ppter tarditatē et negligentiam scribendi possūt de facili obliuisci ita q̄ postea male et diminute scribit q̄ dicta sunt in contractu vel testamento vel in aliis que scribere oportet. nec debent scripturas suas ponere tm̄ in cedulis q̄ faciliter pduntur. sed potius i libro i quo cū opportunū fuerit imbreuiature inueniant. nec debz esse scriptura ita breuis q̄ factū non plene ab alio intelligit. qm̄ si cōtigerit notariū mori ante publicationē nō possent postea p alios sufficienter publicari. Debet ergo esse velox in scribendo: nihil tñ de cōtingentibꝰ omittendo. In oībus eñ operibus velocitas cōmendatur: nō que tollit diligentiaz: sed que excludit negligentiā et ostendit operā diligentiā. quia iste qui male scit artez operat tarde. puta si scribat et in qualibet littera trepidat z deliberat quomodo debeat formare. Sed si est bene peritus velociter z secure operat. vnde pbus dicit q̄ artifices certissimi nō deliberant. Et ideo dicitur Eccli. xxxj. In omnibus operib⁹ tuis esto velox. z intelligit in oībus operibus scz bonis esto velox: scz non procrastinans. Sed contra hoc videtur esse quod dicitur Eccli. xxxij. Sine consilio nihil facias. sed consiliuz nō debet esse velox q̄: sicut Seneca dicit. Velox consilium sequitur penitentia. ergo nec operatio. Unde Prouer. iiij. Palpebre tue pcedant gressus tuos. Sed respondendum est q̄ est duplex velocitas, scz strenuitatis, z precipitationis. Prima est bona: secūda. mala. Prima contraria accidie z ista suadet. secunda contraria deliberationi z ista prohibetur. Quarta peritia que est necessaria scribe. i. notario est vt sciat chartas seu instrumenta legitime conficere z rogare z etiā testamenta z alia que oportet. Et dico legitime. i. bm̄ institutā legis ciuilis z canonice z legis municipalis. z tō in aūcte inducta additur in lege. sunt eñ multa instituta z ordinata tā in ciuili q̄ in canonica et etiam in municipali lege z de contractib⁹ z de testamentis z de alijs que ad notariū ptinent de quibꝰ oportet notariū noticiam habere. Quomodo eñ sciet testamenta conficere q̄ ignorat ea que sunt per leges statuta: siue de personis q̄ testari possunt vel nō testari: siue cōdicillari aut causa mortis donare siue etiam de differentia testamentoruū. scz nuncupatio vel in scriptis z de vtriusq; conditio-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ne aut ordine partiū testamenti: siue de legatis aut ſtitutionib⁹ heredum: siue de exhereditationib⁹: aut de differentia filioꝝ seu liberoꝝ instituendoꝝ vel nō instituendoꝝ. vel de gradibus liberoꝝ: vel de institutione ascendentiuꝫ. et de heredib⁹ extraneis. ⁊ de substitutione: ⁊ de substitutiōe vulgari tacita vel expressa: ⁊ de substitutione pupillari aut exēplari aut breuiloq̄ seu reciproca aut de ꝓhibitionib⁹ q̄ fiūt a testatoribus: aut de puisione pupilloꝝ: siue de ꝓhis derogatoriis vel de adiectiōib⁹ pena rū. et de effectu clausule finalis: aut de testib⁹ aut de formis singularū partiū testamēti: aut de restitutiōib⁹ et illicite acq̄sit aut de ordinatione cōmissariorū. Et simile est de aliis q̄ ptinent ad cōtract⁹. De quib⁹ oībus oportet notariū noticiā habere vel saltem ꝑm cōsiliū iurisperitoꝝ q̄ talia sciūt omnia formare. Et idcirco ex ignorantia notariorum multi defect⁹ ⁊ errores inueniunt in instrumētis ⁊ testamentis ⁊ aliis eoꝝ scriptis: de q̄b⁹ sequunt magna dāna frequēter de quib⁹ non est dubiū teneri notarios er quo ignorantes sunt. Et tñ volūtarie ad talia facienda que nesciūt se exponunt. Tñ antiquit⁹ notarij vocabant scribe legis. q: oēs erant periti de legibus que ipsoꝝ officiū tangebant. Dester. iij. Vocati sunt ⁊ scribe legis: aliis regis. ℭ

Tertio in themate assumpto describit singularis solertia quam ds bre notarius in ꝓcurationis aut syndicat⁹ officio. ⁊ ꝑcipue in causis aut questionibus secularū negotioꝝ: que tñ cessat per mortē. Et nō de tali notario q̄rit. vbi conq̄sitor huius⁹ seculi sc̄s q̄ causabat ꝓ⁹ alijs in curijs secularib⁹ vt cōquireret eis iura sua Vel dicit cōquisitor huius⁹ seculi q̄ ad nihil aliud intēdit nisi ad conquirendum secularia ⁊ terrena lucra ⁊ er auaricia ⁊ cupiditate lucrādi. Aliquādo tales efficiunt falsarij ⁊ cōmittunt falsitatē aliq̄n in scriptis aliquando in dictis. In scriptis q̄dē sine scribendo falsum siue delēdo verū vt res. ſ. rei veritas nō appareat siue fit testamentum siue instrumentū publicū vel priuatū siue sint tabule lignee vel cere vel rationes. ff. de crimi. fal. l. j. §. q̄ in rōnibus. ⁊ l. paulus §. paulus. In dictis ꝙo cōmittunt notarij falsitatē ꝓpter procuratores testes vel iudices corrūpendo vel dando vel ꝓmittendo pecuniā ne veritatē dicāt: aut testes instruēdo ⁊ locutiōe ꝓ⁹ua edocendo. ff. de crimi. fal. l. j. §. Jtē qui ob instrueda. ⁊. §. Sed ⁊ si q̄s. ⁊. §. Et qui iudicē. Jtē mēriē do ꝓfidi ⁊ ꝓ obiectionē aliquid obtinendo hac lege tenetur. ſ. solarioꝝ. ff. eo si q̄s obreperit: vñ ⁊ mendax impetrator carere d⁹ impetratꝫ. ex de rescriptis. Sup litteris. ⁊. E. si cōtra ius vl' vtili. publi. l. piscriptiōe. ⁊. l. si legib⁹ de diuer. rescriptis. l. ij. Cōmittit etiā falsuꝫ ꝓcurator q̄ aduersario secreta cause apit vel instrumenta ꝓdit. ff. eo. is qui deposita. ff. de pens. si q̄s aliquid. §. si quis instrumētū. ⁊. §. instr⁹. Aliq̄n etiā ꝏdēnatur ad interesse. xiij. q. ij. Si q̄s de clericis. alias tenef iniuriarum ff. depos. l. j. §. si quis talibus. Et etiā ꝑdict⁹ potest. xlvj. di. clericus. Et sic falsum cōmittit q̄ secretū aperit. ex de officio delegati. cū olim magister. Jtē er cupiditate q̄dā notarioꝝ ꝓficiūt instrumēta vsuraria sciēter. Et tales vt dicit hostiēs. per iuri sunt. q: cū creanf iurāt q̄ hoc non facient. ⁊ ideo de cetero nec testificari poterūt nec publica instrumēta cōficere: et er hoc etiā sunt infames q̄b⁹ sunt acts legitimi interdicti. ex de testi. licet et quadā. desꝓ etiam q̄ inde recipiāt pinguiores elemosynas inde facere debēt. Peccāt etiam frequēter imoderata salaria exigentes de scripturis suis. q̄ osa ptinere noscūtur ad impietatē ⁊ secularia desideria de quibus apls Tit. ij. Ab negātes impietatem ⁊ sedesi. so. ⁊ iu. ⁊ pie. vi. in hoc seculo expectabe. ſpem. sc̄s future resurrectionis ⁊ glie. Ad quam nos perducat ꝛc.

ℭ Jn funere alicuius medici. Ser. xxiij.

Edicus non est

m ibi. Viere. viij. Arteꝫ oīs q̄ deseruiūt hūane vite corꝓali: in vita idē ista mortali sunt multū lucratiue. Sicut ꝓ⁹ de arte lanificū ⁊ tortoꝝ et calcificū et ceteroꝝ artificū. Sꝫ inter has ars medicine non solū est multū lucratiua: sed etiā pitos medicos multū alios honorabiles reddit. vñ etiā scriptura ꝓcepit. Eccli. xxxviij. honora medicū. ꝓpter necessitates Et volt dicere honora medicum: sc̄s ꝑbus muneribꝰ obediendo. gras agendo ꝓpter necessitates sc̄s infirmitatis sanande. Sed tñ nulla hmōi artiū habet locū in alia vita

Et ratio est. q: iste artes sunt necessarie cōtra passiōes ⁊ lesiones corꝓis. sc̄s vt ars lanifica ne corꝓus ledaf a frigore. medicina cōtra infirmitates corꝓis. ⁊ sic de aliis Unde Galienus dicit q̄ si esset imortale ⁊ impassibile corꝓus nō indigeret arte constituente ipsum. Unde q: in alia vita sunt modo tñ aie que hmōi necessitatibus seu passibilitatibus nō subiacēt: ⁊ post resurrectionē etiā erunt corꝓa incorruptibilia ⁊ imortalia nec hmōi necessitatib⁹ subiace bunt ꝓpter quas inuente sunt artes. ideo nec artes hmōi nec etiā artifices sunt aut erūt in alia vita. Ubi in ꝛbo ꝓpositi ōr q̄ medicus nō ē ibi. Et ideo tota ars ⁊ lucrū artis ⁊ honoꝝ termīata ⁊ finita sunt i isto nō medico defuncto: q: nec amplius erunt ista nec ibi vbi est nūc alia eius. Ubi ōr medicus nō est ibi. ℟ Jn quibus quidē verbis possumus considerare tria.

Primo preterite artis cōmemoratiōnē quia medicus.

Scōo corꝓee vite priuationē: q: nō ē. ſ. q: nō viuit. Tā viuereviuentibus est esse.

Tertio alterius seculi locatiōnē. q: ſ. in alio seculo vbi nunc est anima eius.

Circa primū attēdēdū

est q̄ medicus est minister nature. Nam virtus nature est q̄ principalr sanat sed medicus iuuat ipam. Et q: natura ⁊ virtꝰ natꝰ infirmi q̄n rex medicinaliū a deo est: ideo medicus q̄ est minister nature ē etiā minister dei. Et ideo tā a deo q̄ ab hoīb⁹ medicus bon⁹ ⁊ catholicus exaltaf ⁊ acceptaf Et hoc est qđ inuit Eccli. xxxviij. Disciplina medici exaltabit caput illi⁹: et in medio magnatoꝝ collaudabit altissimus de terra creauit medicinā: et vir prudēs nō abhorrebit eā. Jn quib⁹ q̄dē ꝛbis describit et laudatur ars medicoꝝ quadrupliciter.

Primo quidē vt fructuosa. ſ. ipi medico q: disciplina medici exaltabit caput illius

Scōo vt famosa. ſ. non solū apud minores: sed etiam apud maiores: q: in medio magnatorum collaudabitur.

Tertio vt virtuosa. ſ. hūs virtutē a deo q: altissimus de terra creauit medicinam.

Quarto vt gratiosa. ſ. apud prudēres: q: vir prudens non abhorrebit eam.

Est ergo ꝓ⁹io medico fructuosa q: disciplina medici sc̄s in hoc mūdo vel in celo. Doctor enim medicus sic vt disciplina sc̄s sciētia vel arte sua ꝙ nō solus exaltaref in mūdo: sed etiā in celo. Primo quidem si q̄s studet facere circa aliorū corꝓa faceret ipse primo circa aīam suaꝫ. ſ. vt studeret curare eā ab egritudinibus vitioꝝ per medicinam penitētie. q: ſ. deterior est egritudo aīe q̄ corꝓis. vnde si compatif infirmitati exterius corꝓali multomagis deberet compati infirmitati sue ſpūali ⁊ ideo dicit ei. Luce. iij. Medice cura teipm. Jtez si dum curat in alijs corꝓoralem infirmitatez adiuuaret eos ad curandā infirmitatē ſpūalem eo sc̄s modo quo ꝓcipit eccleſia medicis extra de penitētijs et remissionibus ca. iij. vbi ōr. Cū infirmitas corꝓoralis nonnunq̄ ex pctō ꝓueniat: dicēte dño lāguitudo que sanauerat. Unde ⁊ amplius noli peccare ne deterius aliquid tibi ꝓtingat. Presenti edicto statuim⁹ ⁊ districte ꝓcipim⁹ medicis corꝓoꝝ: vt cū eos ad infirmos vocari cōtigerit: ipos ante omnia moueant ⁊ inducāt vt medicos aduocēt alios: vt postq̄ fuerit infirmo de ſpūali salute ꝓuisum: sed ad corꝓoralis medicine remediū salubrius ꝓcedat: cū causa cessāte cesset effect⁹. ⁊ infra. Si q̄s aūt medicoꝝ huius⁹ nostre cōstitutionis trāsgresso: extiterit tandiu ab ingressu ecclie arceaf. glosa per iniam non ipo iure qđ male vel nullo modo seruaf donec ꝓ⁹ trāsgressione hmōi satisfecerit cōpetenter. Ceterū cū alis sit multo ꝓciosior corꝓe sub interminatione anathematis ꝓhibemus ne quis medicorum ꝓ corꝓorali salute alis quid egro suadeat: qđ in periculū aīe conuertaf. Jtē si medicus de arte sua esset misericors sc̄s pauperibus infirmis. Nam sicut diues tenetur facere elemosynam de diuitijs suis: ita ⁊ medic⁹ de arte sua. ſ. in casu saltē extreme necessitatꝫ. puta si videret ex defectu cure perire pauperē infirmum q̄ nō h⁹. vñ medico soluat: nec alius est qui velit soluere ꝓ eo: tenef ei gratis curationis beneficiū seu cōsiliū exhibere ⁊ si alis etiaꝫ ꝓpter tātā necessitatē ei subueniret benefaceret ⁊ multū mereref. sicut faciebat magister Rogerius de colle valis esse qui fuit medicus deuot⁹ ipo ⁊ toto tpe vite sue in ꝙmitate ꝑmāsit. ⁊ erat ita pi⁹ paupibus infirmis ꝙ cum a diuitib⁹ bonū salariū de labore suo exigeret ⁊ reciperet: ab ipsis tñ pauperibus infirmis nunq̄ aliquid ꝓ⁹ cu ratione ipsoꝝ recipere volebat: sed gratis eos curabat ⁊ sollicitus eos q̄ diuites visi

tabat. Qui ergo medicꝰ ꝓdicta fecerit nō est dubiū ḡn disciplina eiꝰ eraltabit caput illiusꝫ nō solū ī mūdo: sed etiā in celo. Pro uerbioꝝ. iiij. Accipe sapiētiā ꝛ eraltabit te

Scōo ars medici cōmendat vt famosa non solum apud minores: sed etiam apud maiores. vnde ōr in auctoritate adducta ꝙ in medio magnatoꝝ collaudabit. s. medicus doctus. Et ratio est quia sicut dicitur Mart. ō. ir. Non est opus valentib⁹ medicꝰ sed male habētibus. Non solum aūt minores infirmantur et male habēt, sed etiā maiores et magnati sine sint principes siue alij imo frequēter ꝓpter supfluas delitias et modicas exercitatiōes magis langueſcunt tales ꝙ alij. Unde tales magis indigent medico et ipi laudāt medicos a quib⁹ curati sunt. Eccli. xxxix. Collaudabūt multi sapiētiā eiꝰ. s. magni ꝛ parui. Ex aduerſtēdū est hic qꝫ laudandus est aliquis ꝓprie ꝓpter ꝛutē. Cuiꝰ rationē assignat philosophus in ꝓio rhetoricoꝝ. Et eo ꝙ intantuꝫ est aliqđ laudabile inquantuꝫ est bonū. vñ hō intantū laudabilis est inquātū bonꝰ ē: sed bonū honestū qđ est virtꝰ maxime habet rationē boni. ꝛ ipa est q̄ bonū facit habentē ꝛ opus eius bonū reddit. vt ōr etiaꝫ in libro Ethicoꝝ. Et ideo ꝓprie ꝓpter ꝛutē siue ꝓpter ꝛutis opa reddit hō laudabilis ꝛ maxime laudabilis. Ideo cōſpo ꝙ medicus de arte sua ostēdit etiā magꝫ esse laudabilis: datur ſtelligi ꝙ ars medicine vel quecūqꝫ alia ars queda ꝛꝰ ē. Uñ etiaꝫ philosophus in. vi. Ethicoꝝ ponit artem esse virtutē. s. intellectualē. Et rō est: qꝛ cuꝫ oēs ꝛꝰ dicāt in ordine ad bonū: duplici ratione aliqꝫ habitꝰ ōr ꝛtus. Uno mō quia facit facultatē bene operandi. Alio mō ḡa cum facultate facit etiā bonū vsum. facere aūt bonū vsum pinet ad illos habitꝰ qui pficiūt partē perpetuā eo ꝙ vis appetitiua ꝫie est que facit vti oīb⁹ potentijs ꝛ habitibus. Ars ergo que est recta ratio factibilū pōt dici virtꝰ inquantū dat facultatē benefaciendi. s. op⁹ artis. nō aūt est virtꝰ que de se facit bonū vsum. qꝛ nō est habitus pficiens appetitū in eo ꝙ appetitꝰ humanus aliquo modo se hz: sed ī eo ꝙ ipm opus qō fit in se bonū est. Unde non pertinet ad laudem artificis inquantuꝫ artifex est qua voluntate opus faciat: sed quale fit opus aō facit: Uñ ipsa ars est quedam virtus intellectualis inquantū dat facultatē bene operandi. Sed quia ad hoc ꝙ homo bene ꝓ tur arte quā habet requirit bona voluntas que perficitur p virtutem moralem. ideo quantū ad vsuꝫ bonū ars nō est virtus: sed eius ꝑs philosophū est aliqua virtus. s. moralis in quātū ad bonū vsum eius requirit aliqua virtꝰ moralis. Manifestū est eñ ꝙ artifex p iusticiaꝫ que facit voluntatē rectā intelligit artifex vt opus fidele faciat. ꝛ ideo dicit Eccli. ir. ꝙ in manu artificū opera laudabūtur. Tertio ostēditur ars medicoꝝ esse virtuosa. s. ratione ꝓncipij primi a quo est medicinarū ꝛtus: quia est a ꝓia ꝛute scꝫ altissimi dei. Unde ait. Altissimꝰ. s. deꝰ de terra creauit medicinā. i. herbas ꝛ fructus medicinales ad salutes hominū. ꝛ hoc quādo dixit Geñ. i. Germinet terra herbam virentē ꝛ facientē semen iurta genus suū: ꝛ lignū pomiferuꝫ faciens fructū iurta genꝰ suū: cuiꝰ semen in semetipo sit sup terrā. Et factum est ita Et ꝓtulit terra herbam virentē ꝛ facientē semē iurta genus suū: lignūq; faciens fructuꝫ ꝛ habēs vnūquodq; sementē sm speciem suam. Ex quib⁹ verbis liquet ꝙ ꝛtus dei qui terram creauit terrā ꝓduxit herbas ꝛ semina ꝛ ligna: idest arbores ꝛ fructus in quib⁹ etiam semina et in oīb⁹ his inueniūtur medicinales virtutes otra infirmitates diuersas. Sicut manifeste pꝛ in arthemesia que a noſe dicit mater herbarū: ꝛ est calida ꝛ ſicca in tertio gradu cuius folia habēt virtutē expellendi sterilitatē mulieris facta ex humida causa: qō pōt cōprehēdi ex cōplexione si sit pinguis vel macilēta et debēt talia folia arthemisie puerizari cū herba que dicitur biſtorta ꝛ cū nuce muſcata: in eadem quantitate ꝓficiāt Puluis cum melle vel ſyrupo ſimplici ꝛ detur in modicū electuarij in mane ꝛ ſero cū vino decoctiōis arthemisie. Itē i herba q̄ dicit bethonica que est calida et ſicca in tertio gradu: cuius folia valēt c ōtra dolorem capitis factum ex frigida causa in eo existente si fiat gargariſm⁹ ex colatura decoctiōnis bethonice cuꝫ ſtaphi. in aceto. Itē patet in borragine. que valet ꝓtra ſyncopim ſi ex ſucco borraginis et ſuccaro fiat ſyrupus ꝓtra cordiacam et epilēticā paſſionem addito ibi puluere de corde cerui: ſicut poſſet exēplificari de ynaquaqꝫ herba q̄ nulla iuenit ſine aliqua medicinali ꝛute. Est etiam virtus medicinalis et deo poſita in

ſeminib⁹ herbaꝝ. ſicut pꝛ in ſemine melilot: qō est calidum ꝛ ſiccuꝫ in primo gradu ꝛ dicitur corona regia que formatur ad modū ſemicirculi ꝛ ponitur in medicinis cum ipſis corticibus: cuiꝰ decoctionis vinū digeſtionem confortat ventoſitatez excludit oppilationem renū ꝛ veſice aperit. Item tale ſemen in cibis vel potibus poſitū eos boni ſaporis ꝛ optime olentē facit. Itez patet in ſemine aniſi qō alio nomine dicitur cyminū dulce ꝛ est calidum ꝛ ſiccū in tertio gradu: ꝛ valet contra ventoſitatē ꝛ indigeſtionem: ꝛ acidā eructuationem ſi detur vinū decoctionis aniſi feniculi coſti ꝛ maſticis. Et ſic poſſ exēplificari de multis aliꝫ ſeminibus. Item inuenitur virtꝰ medicinalis in ligniſ ſicut patet in ligno aloe precipue: qō reperitur ī inſula que dicitur cumie: cuiꝰ decoctiōis vinū digeſtionem procurat ꝛ ſtomachū frigidatum calefacit ꝛ ſi abominabile fuerit ponat parum aloes integrum in vino per noctez et mane vinū exibeatur. Sic poſſet exēplificari de multis aliꝫ lignis. Itez inuenitur virtus medicinalis in fructibus. ſicut pꝛ in pirio que ſunt frigida ꝛ ſicca: que cocta in aqua pluuiali ꝛ poſita ſup os ſtomachi vomitū ex cholera coartant: poſito ꝺo ſuper pectinem fluxum ventris. ſicut poſſet exēplificari de oīb⁹ aliꝫ fructibus. Quis autem ſufficienter dicere poſſet de virtutibus medicinalib⁹ quas etiam altiſſimꝰ poſuit ī radicibus ꝛ frondibus ꝛ floribus herbarum vel arborꝫ aut etiā in pretioſis lapidibus ꝛ in diuerſis ſpecibus minerali: ſeu etiā animaliū que ex terra vel ī terra oriuntur: que ſcilicez virtutes hominib⁹ vel ex diuina inſpiratione vel ex longi tēporis experientia ſunt compte. Unde dicitur Eccleſiaſtici. xxxviij. poſt verba auctoritatis inducte. Ad agnitionem hominū virtutis illorum. Et dedit hominibus ſcientiā altiſſimus: honorari in mirabilibus ſuis. Quaſi dicere ad agnitionem hominū peruenit ſupple virtus illorum: ſcz medicinalium vt herbarum lignorum ꝛ fructuuꝫ ꝛ ſeminuꝫ. Unde Sap. vij. Dominus dedit horum ſcientiam veram. Et poſt differentiam virgultorum. et virtutes radicum et quecunqꝫ ſunt abſconſa et improuiſa didici. Unde ſubdit Eccliſticus. Altiſſimꝰ dedit hominibus ſcientiam: ſcilicz medicandi vel predicta cognoſcendi. honorari ſi mirabilibus ſuis: ideſt vt honoretur in mirabilibus operib⁹ ſuis. Quarto deſcribitur ars medicorum vt gratioſa ꝛ accepta etiā viris prudentibus. Unde additur in auctoritate ꝓinducta. ꝙ vir prudēs non abhorrebit eam. Est autez triplex ratio quare vir prudens non abhorret medicinam. Primo ratione principij: ſcilicz a quo est medicinarum virtus. quia ſicut dicitur Eccleſiaſtici. xxxviij. A deo est omnis medela et a rege accipiet donationem. Et exponitur ꝙ a deo est omnis medela non ſolū ſpiritualis ſed etiam corporalis. Job. v. Ipſe vulnerat ꝛ medetur. Hieremie. xvij. Sana me domine ꝛ ſanabor. ſequitur. Et a rege ſcilicz celeſti accipiet donationem: ideſt efficatiam in donationem medicine. Quaſi dicat. Non ſolum est a deo medicina. ſed etiam est ab eo ꝙ medicus efficaciaꝫ habeat in diſtributione medicine. Et ideo in infirmitate maxime est fiducia habenda in domino: ꝛ reprehenſibilis oſtenditur fuiſſe Aſa de quo dicitur fuiſſe. ij. Paralip. xvj. Egrotauit aſa dolore pedis vehementiſſimo: ꝛ nec in infirmitate queſiuit dominū: ſed magis in medicorum arte confiſus est. Inquātum ergo medicina est a deo non est abhorrēda. quia ſicut dicitur. ſ. Timo. iiij. omnis creatura dei bona: et nihil reijciendum qō cum gratiarū actione recipitur. Secundo ratione exemplꝰ quia etiam viri ſancti ꝛ prudentiſſimi legūtur non abhorruiſſe medicinas ſicut pareꝫ Iſaie ꝛ Ezechie. quia Iſaias emplaſtrum caricarum alligauit ezechie. Iſa. xxxviij. Qō cuꝫ attuliſſet ſuper vulnus eiꝰ curatus est. iij. Regum. xx. Sed obijcitur de beata agatha q̄ dixit beato petro. Abdicinam carnalem nunq̄ corpori meo exhibui. Sed poteſt dici ꝙ priuilegia paucorum non faciunt legem communē. Tertio ratione experimenti: quia frequēter et manifeſte experimur ꝙ medicine valēt ad ſanitatē corporis. ea aūt que ſunt manifeſte vtilia nō ꝺz reſpuere hō prudens. Alioꝝ eñ dominus ſolo verbo poſſet curare oēz morbum: tamen vult etiam per holeꝫ ꝙ corporales medicinas corpa ſanari. vt inter holeꝫ mutua charitas ꝛ inter corpora etiam ſeruet ordo nature. Unde ōr. Eccli. xxxviij. Da locum medico. etenī illum dñs creauit ꝛ non diſcedat a te. qꝛ opa illi⁹ neceſſaria ſunt. est eñ tempus qō in manus

illoꝝ incurrat. Et ola hec cõsiderat homo prudens etiã ꝑm prudentiã spiritus quia ptinet ad virum prudentẽ habere curam de vita corporis ⁊ de pace mẽtis. Et ideo Ro. viij. dicitur ꝙ prudentia spiritus vita et par. i. causa vite ⁊ pacis. vite scz nature ⁊ pacis conscientie. B

Secũdo in themate

assumpto tangitur corporalis vite priuatio: cum dicit. nõ est scz viuens amplius corpore. sicut arbor succisa et desiccata nõ est amplius viuens licz remanserit vita in radice. ⁊ sic est corpus succisum per mortem: licz remanserit vita in anima que est radix vite. ꝓs. lxxxij. Priusq̃ abeam ⁊ amplius non ero. Licz posset referri verbum themathis ad terminationem artis suevisus eius vt intelligat non est amplius medicus. q: scz in alia vita non habet locum medicinao Unde de medico mortuo potest exponi illud Esa. xxj. Non sum medicus: ⁊ in domo mea non est panis neq; vestimentum. Nec enim verbũ potest dicere alia medici vbicũq; sit siue in paradiso siue i inferno. Nã quantum ad medicum qui est in paradiso per verba ꝓdicta excluditur triplex passio siue necessitas quaꝝ patimur in vita ista. Nam aliqua passio est que infertur ab exteriori sicut passio frigoris ab aere frigido velvento: ⁊ contra hanc indiget homo vestimento. Secũda passio est que ab interiori scz passio famis et contra hanc indiget homo pane. i. cibo corporali. Alie ho passiones sunt q̃ sunt ab vtroq; sicut passiones egritudinũ: q̃ quãdoq; causantur a causa interiori puta ab humoribus: quandoq; ab exteriori sicut a pestilenti aere ⁊ similibus: ⁊ sic sunt etiam passiones vulnerum que abextra inferunt. Et cõtra hmõi passiões indiget hõ medico siue chirurgico siue physico. In vita autem eterna non sunt passiones egritudinũ seu vulnerum: sed habẽt perpetuã sanitatẽ ⁊ impassibilitatẽ. Ũn beatis dicit Malach. iiij. Oriet vobis sol iustitie ⁊ sanitas in pẽnis eiꝰ. et ideo nõ est ibi medicus. Ũñ dicit. nõ sum medicus. q: sicut ꝺr Luc. v. Nõ egent q̃ sani sunt medico. Itẽ in vita eterna nõ erit passio famis Esa. xlix. Non esuriẽt neq; sitient ampliꝰ ⁊ ideo nõ erit ibi necessarius panis aut cibꝰ corporalis. ⁊ ideo dicit in domo mea scz mãsionis celestis nõ est panis: idest cibus corporalis. Et ideo põt dicere anime intrãti paradisum illud. iij. Reg. xvij. Non comedes panẽ neq; bibes aquã: neq; reuerteris per viã qua venisti. s. per mortem: quia scz resurgẽs ex mortuis iam nõ moritur ⁊ mors illi vltra nõ dñabitur. Roma. vj. Item nõ est ibi passio frigoris. Cantico. ij. Jam enim hyems transijt. i. tempus frigoris imber abijt ⁊ recessit. sicut nec estus erit ibi. Apoca. vij. Non cadet super illos sol neq; vllus estus. ⁊ ideo non indiget vestimento. propterea dicit in auctoritate inducta. neq; vestimentũ. Job. j. Nudus reuertar illuc. erit tamen post resurrectionem quilibet amictus lumine sicut vestimẽto sicut dicitur in ꝓs. ciij. Si aũt fuerit in inferno. sic non erit ibi medicus. q: passiões eorum ⁊ plage insanabiles sunt Unde Dieſ. xv. ꝺr ex persona dãnati hois: Factus est dolor meus ꝑpetuus. et plaga mea desperabilis renuit curari. Item erit ibi fames perpetua propter carentiaꝝ oĩs boni siue refectionis cõsolatione. q: nihil desiderabile dabitur eis. Unde potest dicere dãnatus ibi illud Dañ. i. Panes desiderabiles non comedi. scz er quo veni huc. Item erit ibi estus intollerabilis ⁊ frigus intensissimum. quia transibunt ab aquis niuiũ ad calorem nimium. Job. xxiij. Et erũt in oĩmoda nuditate. q: de demonibꝰ vel pctis vel de consanguineis hois mortis ꝺr Job. xxiij. Nudos dimittũt homines vestimenta tollentes q̃bus non est operimentum in die frigoris. C

Tertio ponitur in the

mate alteri⁹ secli locatio: cũ ꝺr. ibi. Nã aũ hois morientꝫ aut vadit ad infernuꝫ ⁊ ibi locata nunq̃ habebit requiẽ. Et ideo dicitur hoi reprobo morienti. Cõsurgẽs transfreta. ibi quoq; non erit requies tibi. Esa. xxiij. Nam pena dãnatoꝝ in inferno nũq̃ cessat. q: semp sunt i odio dei eiecti a ꝓspectio btoꝝ. Unde dicit dñs de eis Osee. ix. Ibi eosdem habui eos. s. i mãdo ꝓpter malitiã adinuẽtionũ eoꝝ. de demo mea eiaculabo eos. s. de demo paradisi: ⁊ nõ addam vt diligam eos. s. in inferno. vnde semper remanent i odio dei. Aut vadit ala moriẽtis ad purgatoriũ. ⁊ tales aĩe ibi existentes exolluũt debita penarũ: q̃ possunt redimi a nobis elemosynis ⁊ sacrificijs ⁊ aliꝭ suffragijs ⁊ hec valẽt eis ex mia christi: ⁊ ex virtute passiõis: qua ipse dñs nos redemit. ⁊ ideo dicit anime ibi existenti. Ibi redimere dñs. Michee. iiij. Aut vadit anima morientis ad paradisum: ⁊ ibi habẽt anime in ipso deo gaudiũ sempiternum. Ũñ ꝓs. Ibi letabimur in ipso: idest in ipsiꝰ visione beata. Matthei. xxviij. Ibi eum videbitis ⁊c. Ad quam visionẽ nos perducat ⁊c.

¶ In funere alicuius docti viri vel litterati. Sermo. xxv.

Oritur doctus

im sicut ⁊ indoctus. Eccl's. ij. Uidemus ꝙ docti ⁊ litterati viri multũ differũt ab indoctis ⁊ illitteratis i vita.

Primo quidẽ quãtũ ad vite solaciũ: quia sicut dic Seneca. Ociũ sine litteris mors ẽ: ⁊ viui hominis sepultura. s. Macab. xij. Habẽtes solacio sanctos libros. Rom. xv. Per patiẽtiã ⁊ ꝓsolationẽ scripturarũ spẽ habeam⁹. Itẽ quãtũ ad litterature cõmodũ: q: frequẽter oportet aliq̃ legere vel dictare vel scribere: ⁊ viri docti vel lrati ꝑ se commodius ⁊ efficaciꝰ facere ꝑ seipsos ꝙ possent fieri ꝑ alios: qõ illitterati ⁊ indocti facere nõ possunt. Unde ops ꝙ lras secretas ⁊ similia cõmunicẽt aliis qui aliqñ fideles non sunt. ⁊ ideo talia secreta non ẽ tutũ scribere indoctis ⁊ illitteratis. Eccli. viij. Ne cõices cũ hoie indocto. Item differũt quãtũ ad scientie lucrum: q: multi docti viri ⁊ litterati multum lucrantur de scientia sua sicut aduocati ⁊ medici ⁊ notarij ⁊ doctores scientiarũ quarũdã: ⁊ ideo plerisq; illitterati sunt in egestate pecunie. ⁊ si non sint i egestate pecunie: sunt tamẽ in egestate scientie que est egestas cordis. Unde Prouer. x. Qui indocti fuerint in egestate cordis morietur. Item differũt quantũ ad doctrine fructũ: quia docti ⁊ litterati possunt ⁊ sciũt alios docere: nõ aũt indocti. ⁊ ideo dicitur Prouer. xiij. In corde sapientis requiescit sapiẽtia ⁊ indoctos quosq; erudiet. A Sed quantucunq; sic differunt in vita doctus ⁊ indoctus: in morte tamẽ corporali differre nõ videtur: q: vterq; moritur. s. doctus et indoctus: ⁊ hoc est qõ in themate assumpto ꝺr. q: moritur ⁊c. In quibus quidem verbis possumus considerare tria.

Primo quidem flebilem subtractionem: quia moritur doctus.

Scõo ineuitabil ẽ cõmunionẽ: q: sic scz oportet ꝙ moriatur doctus vt indoctus.

Tertio ꝺo illaudabilẽ priuationem: cuꝰ dicitur. indoctus.

Circa primũ notãdũ

est ꝙ subtractio ⁊ mors alicuius boni viri ⁊ litterati est magis flebilis ⁊ lamentabilis alijs qui remanẽt q̃ fit cõmuniter subtractio ⁊ mors hoim indoctorum ⁊ idiotarum. Et ratio est: quia doctoꝝ ⁊ litteratorum ꝓsentia ⁊ seruitium videtur esse magis necessaria ⁊ vtilis non solum singularibus personis: sed etiam cõitati ⁊ soluti rei publice. Nam sicut est necessaria terre influentia celi ⁊ stellarum: ita videtur esse ne necessaria reipublice sapiẽtia ⁊ ꝓficiũ ⁊ ministeriũ doctoꝝ ⁊ litteratoruꝫ viroꝝ: ⁊ ideo dicitur Dañ. xij. Qui docti fuerit fulgebũt quasi splẽdor firmamẽti. ⁊ qui ad iusticiam eruditi plurimos quasi stelle in ꝑpetuas eternitates. Ubi nota ꝺriam doctoꝝ hoim

Quia quidã sunt instructi: ꝫ nõ instruẽtes. Et de istis dicit. qui docti fuerint fulgebunt sicut splendor firmamenti.

Quidam ꝺo sunt instructi ⁊ instruentes ⁊ de istꝫ subdit: ꝙ q̃ ad iusticiã eruditi ⁊c.

Circa primũ nota tria bona q̃ facit scia lras hoiꝰ litteratis. Nam primo facit eos magis intelligẽtes. qõ notat cũ ꝺr: qui docti fuerint. Et est dicenda rõ huius. Primo quidẽ: q: plura intelligit hõ ꝑ doctrinam alioꝝ q̃ faceret per seipm: vñ scia vt plurimuꝫ adgenerat in nobis ex doctrina: sicut dicit philosophus i. ij. Etico. Ũñ doctus idest doctrina alioꝝ instructꝰ magis intelligit. Scõo: quia sicut lux solis in aere recepta facit plurima videre: ita scia in hoie ꝑ doctrinã adgeneratã facit plurima intelligere: quia tunc intelligit ⁊ ꝑ seipm ⁊ est ab alio adiutꝰ. Unõ Hesiodus poeta: sicut refert Aristoteles in primo Ethicoꝝ. dixit ꝙ qui per se intelligere põt est optimus: q̃ ꝺo recipit que dicũtur ab alio: est etiaꝫ bonus qui aũt neutrũ habet: est inutilis quantuꝫ ad acquisitionẽ sciẽtie. Sed quantũ ad doctrinã moralẽ impedit homo ne efficiatur doctus in ea dupliciter. Uno mõ quãtũ ad sciẽtiã. alio modo quantum ad finem. Primo modo impeditur iuuenis. Et ratio est: qꝛ iuuenes in etate sunt inepti operũ humane vite ꝓpter temporis breuitatem. vnde nõ habent de eis noticiã: cũ talia per experientiam maxime cognoscãtur: ⁊ ideo non

possunt de talibus bene iudicare: qz vnusquisqz bene iudicat que cognoscit ⁊ horuz verus est iudex sicut philosophus dicit in primo ethicorum. Sic qui est instructus circa vnūquodqz genus bene iudicat ⁊ de pertinentibus ad ipsum: ⁊ qui circa omnia de omnibus: ⁊ per consequēs iuuenis non est bonus auditor doctrine moralis: quia oportet ꝙ auditor sciat dijudicare de his que audit vt bene dicta recipiat ⁊ male dicta respuat. Sed notandum ꝙ aliquando ex gratia dei speciali suppletur iste defectus in quibusdā iuuenib⁹ qui etiā in iudicādo de actib⁹ humanis preferūtur senib⁹: sicut patet in Daniele. Quia suscitauit deus spiritum pueri iunioris cui nomē Daniel. Et dixerūt ei senes. Veni ⁊ sede in medio nostrū ⁊ iudica nobis: qz dedit tibi deus honorē senectutis. Dañ. xiij. Ūñ postea iudicauit ⁊ condemnauit senes qui false ⁊ inique cōdemnauerant susannā. Et multos alios iuuenes habuit ecclesia supdoctos a deo: de qb⁹ Esa. liij. Ponā filios tuos doctos a dño. Alio mō impedit aliquis in doctrina moraliū quantū ad finem ipsū: ꝙ ē non cognitio: sed act⁹ bonus ſm philosophuz. Et hoc mō sectatores passionū inutiliter audit doctrinā moralē que est doctrina virtutū: sicut est ille qui ex electione proponit vt satisfaciat cōcupiscētie sue: talis enī vt dicit philosoph⁹ in. j. ethi. inaniter. i. sine effi cacia ⁊ inutiliter. i. sine ꝓsecutiōe finis audit moralē sciam: cui⁹ finis sicut ⁊ oīm p̄a ericaz nō est cognitio sola ad quā talis peruenire potest: sed actus virtuosus ad quez nō peruenit ꝙ passionē sectat. Sic accidit etiā de iuuēntibus: qui licz proponāt a noxijs ⁊ delectationibus abstinere: vincūtur tamē interdū impetu passiōis: vt contra suū propositū impetū passionis sequātur. vñ tales licz sint docti in cognoscēdo: non tamen ostendunt se doctos in operando. Sed de doctrina sacre scripture sciendū ꝙ tradita est nobis vt cognoscamus ea que sunt fidei ⁊ ea que sunt vite ⁊ moz vt boni fiamus. Unde ille ostēditur doctus ⁊ intelligēs in ista doctrina qui cōsequitur vtrūqz finē: scz scientiā fidei ⁊ operatiōem moruz. Sed neutrū finē assequitur homo impi⁹ ⁊ malus: ex quo enim malus est non agit que sunt bonorum moruz: ⁊ non vult intelligere vt bene agat: ⁊ excecat eū malitia sua. Et impi⁹ qui caret fidei pietate excecatus er impietate infidelitatis caret ꝙ mo fine scz agnitionis fidei: ⁊ fidelis malus ⁊ peccator caret scōr: ⁊ neuter est pfecte intelligēs aut perfecte doctus. Et ideo dicitur Dañ. xij. Impie agent impij: nec intelligent omnes impij: porro docti intelligent. Scōm bonuz qō facit scientia litterārum est. quia facit homines apparentes ⁊ ideo dicit in auctoritate inducta: ꝙ fulgebunt: ea enim que fulgent magis apparent. Fulgent enim intra se per scientiam ⁊ extra per verboruz eloquentiam. Tob. xiij. Luce splēdida fulgebis: ideſt habebis lucem scientie ⁊ splendorem eloquētie ⁊ fulgorem fame. Sed norādum ꝙ quidam fulgent in nocte quorum fulgor non apparet in die sicut noctiluce. Et tali fulgori assimilatur scientia ⁊ eloquentia hominis peccatoris: quia habet lucem scientie cum obscuritate peccati. Luce. xj. Vide ne lumen qō in te est tenebre sint. Tertium bonum qō facit scientia litterarum est: quia facit hominem eminentem: ⁊ ideo dicitur in auctoritate supra allegata sicut splēdor firmamenti. Firmamētum enim preeminet ceteris: ita viri litterati ⁊ eloquētes si sint boni viri vtilius ⁊ decentius presunt: ⁊ ideo scientia ⁊ litteratura rectoris ⁊ domini recte est vt splēdor firmamenti. Eccli. xliij. Clas castroz in excelsis in firmamento celi resplendens: debet enim rector dominus esse vas mundum per continentiam: sed castrorum per fortitudinis pugnam: sed in excelsis in firmamēto per iusticiam, resplendens per prudentiā ⁊ scientiā. B Secundo ostendit in auctoritate allegata daniel ꝙ sunt instructi sive docti alios instruētes ⁊ docētes. Et de istis dicit: ⁊ qui ad iusticiam ⁊c. Ubi tangūtur quattuor cōditiones quas habet doctrina perfectorum doctoruz. Prima: est quia est fructuosa: scz quia eruditē ad iusticiam. Quidam enim docti sunt qui erudiunt alios ad pecuniā: sicut doctores legum aut decretoruz aut medicine: ⁊ alia rum scientiarum secularū. Nam ⁊ illi qui docent faciunt propter salarium ⁊ lucrum pecuniē: ⁊ illi etiam qui audiunt talia volunt addiscere vt inde postea lucrent. Ūñ talis eruditio habet mercedē suā hic in presenti. Sed illi qui docent doctrinam sacre scripture que est doctrina diuinitus inspirata: isti propie erudiunt ad iusticiam: nō autem propter pecuniam; quia dicitur, eis

gratis accepistis gratis date. et intendunt etiam auditores inducere ad iusticiam: idest ad cōmunem virtutem: quia iusticia ſm philosophum dicitur omnis virtus: vt scz faciat hominem ad omne opus virtutis perfectum. et ideo dicitur. ij. Thimothei. iij. ꝙ omnis scriptura diuinitus inspirata vtilis est ad docendum. ad arguendum: ad corripiendum: ad eruiendum in iusticia vt perfectus sit homo dei ad omne opus bonum instructus. Et tales doctores non habent hic premium in presenti: sed expectant inde coronam in futuro. de qua doctor egregius Paulus dicebat. ij. Timothe. iiij. In reliquo reposita ē mihi corona iusticie ⁊c. Secunda conditio quam habet doctrina perfectorum est: quia est copiosa quia eruiunt multos. Nota differentiaz inter pecuniā et scientiā. Quia pecunia inter multos diuisa minuitur. Sed scientia plurib⁹ cōmunicata nō minuitur sed augetur. Ūñ Anticlaudian⁹ dixit ꝙ scientia est nobilis possessio anime: que distributa suscipit incrementū ⁊ augmentū dedignata possessorem: nisi publicetur elabitur. Et ideo docendo alios multos etiam ipse docens ꝓficit in scientia. Propterea dicit Eccli. xxxvij. Vir peritus multos erudiunt et anime sue sua uis est quia scz ade sue acquirit profectum et suauitatez scientie. Notandus etiaz ꝙ oē habens aliquam excellentem virtutem conatur similitudinem illius frutis in multa alia imprimere: sicut sol habens lucez excellentē multa corpora facit lucida et lunaz et stellas et planetas. Et ignis habēs excellentem calorē multa corpora calefacit. Sic etiam homo habens iusticiā que ſm philosophū est pclarissima virtutū: multos eruit ad iusticiaz. Unde Prouer. x. Labia iusti eruditē plurimos scz de iusticia. Tertia cōditio quā ostendit habere in auctoritate inducta doctrina perfecte docentiuz est: quia est luminosa: ideſt lumine sapientie plena vnde ipsi doctores assimilantur stellis. Erunt inquit sicut stelle: stelle enī imbute lumine solis ipm lumen in inferiora refundūt. Sic periti doctores luce solis. i. agnitione veritatis pleni ipsam libenter cōcāt alijs. Unde Baruch. iij. Stelle dederūt lumen in custodijs suis: ⁊ letate sunt Ubi attendendū ꝙ scientiam suā cōmunicant vtiliter: quia dederunt lumen. Naz vt lumē stellarum est vtile cōtra tenebras noctis. ita et lumen scientie valet cōtra tenebras ignorātie et peccati. Item caute et prudenter: qz in custodijs suis. Custodiunt enī seipsos ne qō verbis predicant mortibus destruāt. Custodiunt etiam scientiam et linguam suam vt proferant cōgruo tempore doctrinam. Malachie. ij. Labia sacerdotis custodiunt scientiam. Item cōmunicant eam hilariter: quia letate sunt. quia homini scienti delectabile est docere. Prouerbiorum. xv. Letatur homo in sententia oris sui. Quarta conditio doctrine perfectorum doctorum est, quia est gloriosa: quia finaliter recipient gloriam in perpetuos eternitates. sunt enim ibi perpetue eternitates viuentium et gaudentium. ps. In eternū exultabūt: et habitabis i eis. Et licz sit vna eternitas essentialis: tamē multe sunt eternitates partitiue. vñ et dies anni dicunt ibi esse eterni. Michee. v. Egressus eius a diebus eternitatis. et in ps. Annos eternos in mēte habui. Et inuisibilia eterna dicuntur. ij. Cor. iij. Que autez non videntur eterna. C

Secūdo in themate

assumpto notatur ineuitabilis cōmunio: quia scz ineuitabiliter cōmunicāt in morte doctus ⁊ indoctus. quasi dicat sicut moritur vnus ita et alius. Ratio autem huius est: quia qui sunt similes in delicto: debent pati similem penam. Sed omnes homines tā docti ꝙ indocti sunt similes in debito siue peccato ex quo sequitur pena mortis. s. in peccato originali qō trahitur ex Adam et ideo dicitur ꝙ in Adam omnes peccauerunt. ergo sic debet mori siue doctus siue indoctus. Unde. j. Cor. xv. dicitur. In Adam omnes moriuntur. Et dico sic quantum ad mortis terminum: quia cuiuscunqz hominis vita per mortem terminatur. sed non quantum ad mortis modum: quia nō omnes eodē modo moriūtur. Sed norandū ꝙ dupler est mors ſm quā attendit duplex similitudo. Prima est mors nature. In hac assimilant non solū oēs homines: sed etiā oīa animalia. Deus enī a principio in hoc honorauerat hominem super omnia animalia ꝙ dederat sibi gratiam qua poterat nō mori Sed hō p̄ peccm inobedientie hoc honore reddidit se indignū. Et ideo conueniens fuit vt sublato hoc priuilegio honoris per actū p tinentē ad alios vitā. f. p esum pomi vetiti

Universidad de Deusto
Biblioteca

rediret ad cōmunitatē et cōmunē mortalitatem oīm aliorum. Et idcirco dicitur in ps. Homo cum in honore esset ꝛc. Et Eccls. ij. dixi in corde meo de filijs hominū vt probaret eos deus ꝛ ostenderet eos similes esse bestijs. Et idcirco vnus est interitus hominū et iumentorum ꝛ equa vtriusq; conditio Sicut moritur homo, sic et illa moriuntur Similiter spirāt omnia: et nihil habet homo iumētis amplius. Et loquitur quantū ad istud qō sensibiliter et visibiliter apparet, qz ossa bouis q̄ remanent imortalis nō videt oculis corporeis. Cūm sicut de iumento nō remanet nisi cadauer: ita videtur quoq; ad sensum ꝙ sic fit de boue: q̄uis in rei veritate sit secus: hoc tamē verū est ꝙ et homo moritur et illa etiā moriunt ꝑm corpus qō videtur. Est autez alia mors scz gehēne que dicitur mors eterna: quia priuat vita eterna ꝛ omnibus bonis temporalibus. et dicitur gehenne propter penā ignis eterni ꝛ ista sequitur ex peccato actuali ꝛ mortali. Et ista nō est cōmunis omnibus bonis: sed tm̄ peccatoribus impenitentibus quia scz omnes sic pereunt in eterna damnatione. Unde Luce. xiij. Si non penitentiam habueritis omnes similiter peribitis.

In quibus quidē ꝟbis primo excludit culpe remediū, si nō priam habueritis.

Secundo infertur cōmune supplicium quia omnes similiter ꝛc.

Circa primū aduertēdū est ꝙ penitētia est remedium quo purgat macula culpe et remouetur reatus pene. Dicitur ꝙ leo qui cōmixtionē leene cū pardo odore cognoscit totus in adultere surgit penam: sed ñ leena post cōmixtiones in flumine lauetur: nihil tunc a leone percipit. Sic ñ anima christi sponsa diabolo peccādo coniungitur: ipse christus qui est leo de tribu iuda ad vindictam cōtra eā merito prouocatur. Sed si anima in flumine lachrimose penitētie lauetur: ab ipo christo peccatū dissimulat et parcitur. Unde Ambro. Qō defendi non potest: ablui potest: lauent lachrime delictum qō voce pudor est confiteri, lachryme veniā nō postulant scz merent. Ezech. xviij. Si impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis suis oīm iniquitatum ei⁹ nō recordabor. Sed ecōtra dicitur Eccli. ij. Si penitentiā non egerimus: scz: de peccatis incedim⁹ in manus domini: et non in manus dominum, scz relenantium: quia in inferno nulla est repemptio. Illi qui nunc agunt penitentiam incidunt in manus hominus irridentiū ipsos tanq̄ pappalardos. Sed qui non agunt incidunt in manum fortiorem: scz dei puientis eos. Sed videtur ꝙ eligibilius sit incidere in manus domini q̄ in manus hominū: per illud. ij. Regum vltimo. Melius est vt incidam in manus domini multe em̄ misericordie eius sunt. q̄ in manus hominum. Sed dicendum est ad hoc ꝙ verū est hoc in presenti quia nūc est tempus misericordie: sed non in futuro: quia tunc erit tempus iusticie. Et ideo tunc horrendum erit incidere in manus dei viuentis: vt dicitur ad Hebreos. x. Secundo in auctoritate adducta subinfertur commune supplicium. s. boīm impenitentium. qz similiter peribitis. Nota ꝙ quādo aliquis vadit per viam malam et iuspectam vbi cō sueuerunt homines expoliari a latronibus et occidi ꝛ dicitur ei non teneatis viā istaz si non vultis perire: sed teneatis viam talē que est bona et secura. et ipe non vult assentire vt ereat de via periculosa ꝛ vadat p viaz securam: talis est stultus et insipiēs. Stultus: quia nō exit de via mala. insipiens: qz non vult tenere viam bonam. et ideo merito perit et ipse et qui cū eo pergūt. Sic via mala in qua sunt latrones expoliantes est via peccati in qua demones expoliāt aiam gratia ꝛ virtutibus. Figura huius habetur Luce. x. de eo qui descendebat a hierusalem in hiericho. i. a. iusticia in culpam qui incidit in latrones: idest demones vel ipa peccata. et expoliauerūt eū. s. gratuitis ꝛ vulneraverunt scz in naturalibus quia in statu peccati vulneratur intellectus per ignorantiā: et affectus per malitiā: et cōcupiscibilis ꝙ concupiscentiam mali inordinatam et irascibilis per impotentiā boni: semiuiuo relicto. qz licet peccator viuat vita nature. non tamen vita gratie. Sed via bona et secura est via penitentie. quia sicut dicitur Ezechielis. xviij. Si impius egerit penitentiam ab omnibus pctis suis vita viuet et non morietur. Est ergo stultus et qui non vult exire de via peccati. et insipiens qui non vult ire per viam penitentie. omnes ergo q̄ tales sunt simul pereūt. ꝑa. Simul insipiens et stultus peribunt. Sunt em̄ q̄dam stulti qui nolunt ire per viam penitentie: quia nolunt dimittere peccata. Quidam ꝟo insipientes sunt qui etiam nolunt ire

per eā: qz nolūt sustinere aspera. et vtriq; simul pereūt. scz in eterna dānatione. D

Tertio in themate assumpto ponit laudabilis ꝓuatio cū ōr. in doctō. Indoctō em̄ ꝓprie vocat ille qui nō didicit q̄ tñ discere poterat: et b̄ plerunq; prouenit ex supbia. Unū ōr Prouer. xxj. Superbū ꝛ arrogās vocatur indoctus: qui in ira operat superbiā. Ubi tanguntur breuiter tres modi hominū indoctorum.

Nā quidā sunt indocti a ꝟitatis cognitione: ꝛ puenit ex supbia. vñ dicit. supb⁹.

Quidā ꝟo sunt indocti quantum ad sui estimationem. ꝛ hoc prouenit ex arrogantia. ꝛ ideo dicit. ꝛ arrogans.

Quidā ꝟo sunt indocti quātū ad rectam operationē: ꝛ hoc prouenit ex ira: ꝛ ideo dr ꝙ in ira operatur superbiam.

Quantū ad primū sciēdū est ꝙ quidam sunt idocti quātū ad cognitionē veritatis tripliciter. Uno modo qz doctrinaz veritatis ignorāt: ꝛ hoc plerūq; ex superbia prouenit qz superbus innititur proprio sensui ꝛ despicit sensum alterius: ꝛ ideo non vult subiacere se sciētibus ad discēdum. Et ideo dicit Iob. xiij. Superbiaz in tuo sensu aut in tuo verbo nunq̄ dñari permittas. Aliquando ꝟo potest prouenire etiā ex accidia ꝙ homo non curat discere ea que potest ꝛ tenetur scire: qz accidia refugit spirituale bonum inquantuz est impedimentū boni corporalis: ꝛ tali dicit dñs. Osee. iiij. Quia tu sciētiā repulisti repelliam ego te Quidā ꝟo sunt indocti: quia in cognitione veritatis errāt: scz falsa pro veris approbantes. Et hoc etiā quādoq; puenit ex superbia: qz tumor mētis est obstaculum veritatis: sicut Greg. dicit. Existimat em̄ quādoq; hō superbus se intelligere qō non intelligit: ꝛ tales dicentes se esse sapientes stulti facti sunt. Quidā ꝟo sunt indocti quantū ad cognitionem veritatis: qz in doctrina falsitatis pertinaciter perseuerant: ꝛ talis est pinacia eius qui errat in his que pertinēt ad fidē ꝛ hereticum facit: que quidem pertinacia ex superbia oritur. magna em̄ supbia est vt hō sensum suum preferat veritati diuinitus reuelate. Unō sup illud Iere. xlix. Arrogātia tua decepit te ꝛ supbia cordis tui ꝛc. dicit glosa. Uereti em̄ nō facit error sed supbia. Scōo sunt aliqui indocti quantū ad sui reputationes siue estimationem: ꝛ hoc pertinet ad arrogātiā: ꝛ ideo additur in auctoritate inducta: ꝛ arrogans vocat indoctus: ꝛ hoc propter deceptionem quam habet arrogans ī sui estimatiōe ꝛ reputatione. Et istā estimationē quam habet ipse de se appetit etiam esse in alijs. Nam sicut dicit Grego. xxiij. moralium. Quattuor sunt species quibus omnis rumor arrogantium demonstratur. Prima est: cū bonū a semetipsis habere se existimant. Et ista est existimatio indocti: quia repugnat sane doctrine apli dicentis j. Cor. iiij. Quid habes o homo qō non accepisti: si autem accepisti qd gloriaris quasi non acceperis? Scōa est qñ bonum sibi datū delup credit: sed ꝓ suis hoc accepisse meritis putāt: ꝛ hoc etiā putare est hominis indocti ꝛ ignorantis doctrinā sanaz eiusdē apli dicentis Tit. iij. Non ex operibus iusticie que fecimus nos: sed ꝑm misericordiā suam saluos nos fecit. Tertia species est cum iactāt se habere qō non habēt ꝛ in hoc etiam si credant ficesse vt iactant ostenduntur esse indocti ꝛ insipientes: vel si velint alios hoc credere qō ipsi sciūt non esse verum presumunt illos esse indoctos. Quarta species est quando despectis ceteris singulariter volunt videri habere qō habent. ꝛ hoc est quia tales presumunt de se ac si singulariter omnes excederent: in quo profecto decipiuntur tanq̄ indocti. Eccli. viij. Ne cōmunisces homini indocto: idest arroganti. s. nō habeas cum illo familiaritatem: ne male de progenie tua. i. de operibus tuis loquatur. scz detrahēdo. qz homo arrogans vt videatur ipse pre oib⁹ excellēs male de alijs loquitur etiam de domesticis. Et propter oīa predicta arrogantia est odibilis deo, ꝑm illud Prouer. xvj. Abominatio est deo oīs arrogans. Tertio sunt aliqui indocti quantum ad operationem sicut est ille qui in ira operatur superbiam. nā ira nō audit consiliuz. ꝛ superbia cōtemnit preceptum ꝛ documentum. ideo irat⁹ ꝛ superbiēs indocte operant. Eccls. viij. Ne sis velox ad irascendū. quia ira in sinu stulti requiescit. ps. Non habitabit in medio domus mee qui facit superbiam et ideo oportet mansuete ꝛ humiliter bona operari si quis vult habitare in domo celestis glorie. Ad quaz nos pducat deus ꝛc. ¶ In funere visitatoris in visitatione decedentis. Sermo. xxvj.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Onam visitatio

p nẽ tuam pacem. Esa. lx. Frequẽter cõtingit q̃ vnus bonus ⁊ iustus hõ cristens in aliquo collegio siue a prelato siue a cõsocijs iniuste pturbatur ⁊ molestatur: sed misso vel veniente illuc aliquo visitatore bono fit et ius: ⁊ ponit in pace vel aliq̃n: inde educit ⁊ ponit in meliori collegio vt ibi pacẽ ille habeat: ⁊ alij puniantur sicut iusticia exigit. Figura huius habetur Gene. xix. i Loth: quãdo angeli a deo missi tanq̃ visitatores ad terram sodomorũ ẽrupuerunt inde Loth q̃ erat iustus ⁊ afflictus ab eis: ⁊ miserũ eũ ad locũ turũ ⁊ pacificũ ⁊ sodomitas punierũt. Unde. ỏ. ij. Petri. ij. Justũ loth oppressum a nefandorũ iniuria ac luxuriosa cõuersatiõe eripuit Aspectu enĩ ⁊ auditu iust⁹ erat habitans apud eos q̃ de die in diẽ aĩam iusti iniq̃s operibus cruciabãt. Nouit igit̃ deus pios de tentatiõe eripere. Simile ergo accidit in morte cuiuslibet iusti ⁊ sancti viri. Cum enĩ in mundo isto iustus hõ affligatur ex multis in morte tamẽ fit visitatio iusticie a deo: ⁊ eripitur a mũdi afflictionibus: ⁊ ducitur ad trãquilitatẽ ⁊ quietem pacis eterne. Propter q̃ in ps. dicit. Multe tribulationes iustorũ ⁊ ex omnibus his liberabit eos dñs. Sic etiã modo accidisse videmus illi sancto et probo viro defuncto qui dum alios visitare cepisset laudabiliter et iuste ipse visitatus est a dño per mortem: vt sęz de tribulationibus ⁊ miserijs istius mundi eductus in eternitatis pace quiescat. Et ideo bene poterat dicere illi deus Pona visitationẽ tuam pacẽ. A In quibus quidẽ verbis tria predicãtur que circa istũ defunctũ a deo sunt implera.

Et primũ est pmissio infallibilis: q: promittendo dicit ponam.

Scõm est eductio amicabilis: q: visitationẽ tuã sęz qua visitabo te in morte sicut amicũ ad educẽdum te de carcere corpis.

Tertium est tranquilatio deũderabilis quia pacem.

Circa primũ attendẽ

dũ est q̃ sicut nos videmꝰ in curijs dñorũ q̃ certo tpe ponũt se iudices ad examinandum siue ponderandũ merita causarum et iura vnuscuiusq̃ vt postea diffiniant et sentẽtient ꝑm mensuram iusticie. Ita facit deus qui est iudex iustus fortis. ⁊ patiens. q: adueniente tpe mortis ponit se ad examinandum merita vnius cuiusq̃ vt reddat vnicuiq̃ penã vel premiũ ꝑm pondus culpe sue ⁊ ꝑm mensuram iusticie sue. Figura habẽt de hoc Mat. xxv. de eo qui vocauit seruos suos ⁊ tradidit illis bona sua: scilꝫ deus hoibus bona nature ⁊ gratie ⁊ fortune. Et post multum tpis: sęz in fine vite vel in fine mũdi venit. i. veniet dñs seruorũ illorũ ⁊ posuit idest ponet: quia ratione certitudinis ponit preteritũ ꝓ futuro. ratiõnẽ cũ eis ⁊c. Et ratio est: quia non videmus in mũdo aut bona sufficienter remunerari: aut mala sufficienꝫ puniri. Et ideo cõuenies est q̃ fiat iudiciũ in q̃ vnusq̃sq̃ accipiat ꝑm opa sua. qõ quidem in morte fit occulte: sed in fine mundi fiet manifeste. Unde ỏ Esa. xxvij. Ponaꝫ in pondere iudicium ⁊ iusticiã in mensura: ⁊ subuertet grando spem mendacij ⁊ ꝓtectionẽ: aque inundabãt: ⁊ delebitur fedus nostrũ cum morte ⁊ pactũ nostrũ cum inferno. In quibus quidẽ verbis quattuor describãtur q̃ ergo homines in morte contingunt.

Primum est iudicis equitas: cum dicit ponam in pondere ⁊c.

Scõm est mortis veritas: cum subdit et subuertet grando ⁊c.

Tertium est punitionis immẽsitas: cum additur: aque inundabunt.

Quartũ est deceptiõis claritas: cum subinfertur, ⁊ delebitur fedus ⁊c.

Circa primũ aduertẽdũ est q̃ aliud iudiciũ fit in morte de his qui fecerũt mala et aliud de his qui fecerũt bõa. Nã quãtũ ad eos qui mala fecerũt: dicit primo. ponam in põdere iudiciũ. Nã peccata ponderosa sunt: ⁊ quedã pcã sunt alijs grauiora. Ut̃ sicut pondus trahit corꝑ ad imũ sic pcm aĩam ad infernũ. Ille q̃ portat nimis grave pondus currit festin⁹ vt cito deponat. Sic q̃ sentit onus pcĩ deberet currere ad pniam vt cito deponeret antęq̃ mergeret in infernũ. Debet. xij. Deponentes oẽ pondus ⁊ circũstãs pcm̃ ꝑ patientiã curamus Tãc ergo ponit in põdere iudicium qñ est grauitas pene inflicte ꝑm grauitatem culpe: ⁊ sic fit i morte põderatio culpe ⁊ pene in statera dei. i. in equitate diuini iudicij. Prouer. xvj. Põdus et statera iudicia dñi sunt. Sed quantum ad iudicium eoꝝ qui bona fecerunt subditur. et iusticiaꝫ in mẽsura. Nam iusticie hominũ dicunt opa bona debito mõ facta. Un de tali iusticia dicitur Mat. vj. Attendite ne iusticiaꝫ vestram faciatis coram hominibꝰ vt videamini ab eis talẽ ergo iusticiam ponit deus in mensura quando sęz ꝑm operum merita reddit vnicuiq̃ premia. Mat. iij. In qua mensura mensi fueritis remetietur vobis. Scõo in auctoritate inducta describit mortis veritas: cũ dicitur: ⁊ subuertet grando. i. impetus mortis spem mendacij. i. spem mendacem quam habebatis de prioriori vita: et ꝓtectionẽ sęz vitã vestre. i. dęcãd faciebatis ad pregendã et cõseruandã vitam vestram Et ita veritas mortis manifestabit mendacem fuisse spem vestram: ⁊ nihil valere protectionem vite vestre. Figura huius habetur. Luce. xij. sęz in illo diuite qui dixit. Congregabo bona mea ⁊ dicaꝫ aĩe mee. Anima mea habes multa ⁊c. Dixit autęꝫ illi deus. Stulte hac nocte ⁊c. Ecce q̃ iste diues longiori tpe viuere sperabat: dicẽs aĩe sue. habes multa bona ⁊c. Ecce q̃ ad ꝓtectionem ⁊ cõseruationẽ vite sue multa bona congregauerat: ⁊ tñ mendaciũ spes⁹ue et inuolutus do sue ꝓtectionis⁹ eadẽ ei nocte⁹ apparuit. Unde omnes tales cuꝫ ad mortem perueniunt dicere possunt illud Esa. xxviij. Posuimus mendacium spem nostram: ⁊ mendacio protecti sumus. Et totum hoc ostendit grando. i. impetus impiouise mortis: omnia simul in quibus homo confidebat subuertendo. De hac grandine dicit Apoc. xvj. Grãdo magna sicut talẽtũ descendit de celo in homines. Ista grando que subito et cum impetu descendit est mors que subita et impiouisa venit. et dicitur descendere de celo in homines: q: er dñi sententia ꝓuenit data: sęz contra primos parentes et in eis super totam naturam humanam cuꝫ dixit Ade deus. Genesis. ij. Quacũq̃ hora comedetis ex eo. sęz de ligno scientie boni et mali: morte morieminí. Unde etiam apłs ait Ro. v. q̃ per vnuꝫ hominem peccatũ intrauit in mũdũ: ⁊ per peccatum mors. Et hec grando tanto impetu venit q̃ oẽm hoiem prosternit. Esa. xxviij. Sicut impetus grandinis turbo consurgens ⁊c. Dicitur etiam esse magna. i. magne potestatis quia sęz nullus hominum ab ea tueri se⁹ potest. Uel dicit esse magna sicut talentum. i. sicut peccatum. sęz primi parentis. qõ assimilatur talento ratiõe grauitatis. Unde sicut illiꝰ peccatũ fuit ita magnum q̃ od oẽs hoies se extendit: ita ⁊ mors ꝓptera dicit aplꝰ. q̃ sicut in adã oẽs peccauerũt. ita in eo oẽs moriunt. Tertio describitur i auctoritate inducta punitionis immensitas que fit in peccatore post mortẽ: q: aque sęz tribulationum et penarũ inundabũt. In q̃ sęz inundatione intelligitur ⁊ abundãtia ⁊ diuersitas pene: quia aqua non dicit inundare nisi quando multum abundat: et multe vnde sunt multe pene. Uidemus enĩ q̃ ꝑm abundantiam pluuiarum fit inundatio fluuiorum. Sic ꝑm abundantiam culparum est inundatio penarum. De inundatione vitiorum dicitur Osee. iij. Maledictum et mendacium et homicidium et furtum ⁊ adulterium inundauerunt. Sed de inundatione aquarum. i. penarum dicitur Ezech. xlij. Inundauerunt aque super caput meum. Uel sicut abundat flurus aquarum. i. concupiscentiarum: ita inundabunt torrentes penarum: dicente deo Apoc. xviij. Quantũ glorificauit se et in deliciis: fuit tantũ date illi tormentũ et luctũ ꝑs. Fluxerunt aque ⁊ torrentes inundauerunt. Et assimilant pene infernales torrentibus: q: aliquando torrẽtes sunt torridi. i. a calore desiccati aliq̃n aquis pleni. in quo figuratur q̃dãnati sicut ỏ: Job. xxiij. transibũt ab aquis nimiis ad calorem nimium.

Quarto describit i auctoritate adducta deceptiõis claritas: cũ dicit. ⁊ delebitur fedus nostrũ cũ morte ⁊c. Nã eoipso q̃ pctores nõ timẽt mortẽ nec infernũ: videntur fecisse pactũ cum vtroq̃: sicut homo non timet hostẽ cuꝫ quo hꝫ pacta pacis seu treuge seu iduciarũ: mortẽ enĩ non timẽt q: sperãt diuti⁹ viuere. infernũ etiã nõ metuunt. q: etiã malefactores sperãt finaliter conuerti et ad ipm nõ ire. vñ neutrã timẽt ac si fuissent cuꝫ vtroq̃ confederati. Uñ Esa. xxviij. Dixistis enim. Percussimus fedus cum morte: et cuꝫ inferno fecimus pactuꝫ. Sed tunc istud pactũ apparet deletum quando peccator morte ꝓoccupat et impenitẽs ad infernuꝫ deducitur. ⁊ tunc clare sentit quo modo miser deceptus fuit. B

Secũdo i themate as

sumpto ponit eductio amicabilis: cum addit visitationeꝫ tuã. Ubi aduertendũ q̃ aliq̃n deus visitat hominẽ corrigendo: sęz per fla

gella infirmitatū ⁊ tribulationū. Nā multi sunt similes pisci qui dr salpa. q̄ fm Plinium nō pōr coqui nisi primū fuste. vel ferula verberet. Sic multi nō cōuertunt nisi verberent flagellis infirmitatis vel tribulationis: vñ in ps. Visitabo in virga iniq̄tates eoꝝ: et in verberib⁹ pctā eorū. Aliqñ ꝺo visitat deus illuminando p inspirationes et excitādo ad desiderium celestis glie Lu. ſ. Visitauit nos oriens ex alto: illuminare his ⁊c. Aliqñ ꝺo visitat corporaliter mortes imittēdo. vt educat hoiem de miserijs huius mundi ad gloriā patrie celestis Cuius figura habetur Gen. vlti. vbi dixit Joseph ad fratres suos. Deꝰ visitabit vos et ascendere vos faciet a terra ista ad terrā quam iurauit Abraham Ysaac ⁊ Jacob.

In q̄ribus quidē verbis tanguntur tria que pertinent ad mortem iustoꝝ: scz beneficium. meritum: et premium.

Beneficium in visitatione: quia deus visitabit vos.

Premium in ascensione: quia ascendere vos faciet ⁊c.

Meritum ꝺo ostenditur in promissōe quam iurauit: idest firmiter promisit abrahe ysaac et iacob.

Notatur ergo primo beneficiū visitationis: cū dicitur: deꝰ visitabit vos. Specialiter em̄ mors sanctoꝝ est amicabilis visitatio dei. Non em̄ esset modicum beneficium amicū in penoso existente carcere visitare ⁊ eū inde educere. Sic deus visitat amicum suum scz spiritum hominis sancti in morte corporis. vt educā de penoso carcere corporis ducat ad libertates glorie filioꝝ dei. Unde p magno beneficio hoc ps. perebat a deo dicens. Educ de carcere deus aiam meā vt cōfi. no. tu. ⁊c. In hac visitatione lz deficiat corpus: tamen custoditur spiritus Unde Job. r. Visitatio tua custodiuit spiritum meum. Scō notatur premium in ascensione: quia ascendere vos faciet a terra ista: scz mundi ad terram. scz viuentium. Sed notandū q̄ terra ista in qua habitamus media est inter terram viuentium. i. eorum qui beatam ducunt vitam. de q̄ ps. dicit. Portio mea domine sit in terra viuentium. que etiam dicitur terra ratione stabilitatis. quia terra in eternum stat. vt dicitur Eccls. ſ. et terra miseroꝝ et damnatorum. de qua dicitur Job. r. Terra miserie et tenebrarū vbi vmbra mortis. ⁊c. Et quia terra miserorum est in profundo inferni: qui illuc vadunt dicuntur descēdere: et tales sunt qui sunt graues. i. peccatis grauati et in eis obstinati et ad modum lapidis indurati. Unde de talibus dicitur Ezo. xv. Descenderunt in profundum quasi lapis. Terra ꝺo viuentium est superius in monte idest in celesti altitudine. et ideo qui ad illam vadunt ascendere dicuntur. Et tales sunt qui sunt leues. i. immunes a grauib⁹ peccatis cordis vel operis. sicut sunt innocentes vel perfecte penitentes. Et ideo de eis post̄ quiescit ps. Quis ascendet in montē domini. aut quis stabit in loco sancto eius. subditur ibidē respondendo ad dictam questionem. Innocens manibus. i. operibus: et mundo corde supple ascendet illuc. Tertio in auctoritate inducta describitur premiū quo ad vitā eternā ascenditur i eo qꝺ ꝺr. quā iurauit abrahā ysaac et iacob. Ex quib⁹ verbis datꝰ intelligi q̄ ꝺd terrā illā viuentiū ascendit merito fidei et spei ⁊ charitatis. Nā sicut dicit glosa super illud Mat. ſ. Abrahā genuit ysaac ⁊ ysaac genuit iacob. Per abrahā figurat fides per ysaac spes: per iacob ꝺo figuratur charitas. Unde tales virtutes habentib⁹ et eis viventibus iurauit dominus. i. firmiter promisit dare illaꝝ terraꝝ viuentiū. i. eternā stabilitatem vite beate. Figura huius habetur etiam Ezo. xxxiij. vbi dicitur. Eduxisti populū tuum in terram quam iurauī abraham ysaac et iacob dicens. Semini tuo ꝺabo eam. Nam si per abrahaam figuratur fides: semen abrahe est fides acꝰ qui est credere. et semen ysaac est actus spei q̄ est sperare siue expectare. et semē iacob est actus charitatis qui est diligere. ſ. deum et proximum. Ex quibus ps q̄ terra ista non dabitur infidelibus: sed solum credentib⁹: nec dabitur desperatis sed firmiter sperantibus: nec dabitur peccatoribus charitate priuatis sed solū diligentibus deum.

Terto in themate assū

pto ponitur quietatio desiderabilis. cum dicit. pacem. Dicunt iura bellam⁹ vt pacem habeamus. Nūc enim in mūdo isto oportet nos continue bellare. quia mundus caro demonia diuersa mouēt prelia. Sed q̄ in fine belli venitur ad bonam pacem: tunc gaudet homo q̄ bellum sustinuit. Ita nos in istis bellis que patimur si habuerimus

nos fortiter ⁊ valenter habebimus i fine optimam ⁊ perpetuam pacē. de qua i ps. ꝺr. Posuit fines tuos pacem. Ubi aduertendum q̄ homo hꝫ duos fines vltimos: Unus est glorificatio aīe post mortē corporis. ⁊ hic finis est vita eterna. ⁊ hunc finem assequitur homo per meritum bone vite. Nam sanctificata ⁊ purificata aīa recipit gratiā dei per quam pducit fructus idest meritum boni operis et quo sequit premiuꝫ vite eterne que est vltimus finis. Et ideo dicit apls Ro. vſ. Habetis fructū vestrū in sanctificationē. finem ꝺo vitam eternā. que scz vita consistit in cognitione pfecta sanctissime trinitatis in qua hꝫ homo perfectissimā pacē. Et hoc ostenditur in ipso nōe pacis in quo sunt tres lre exprimentes tres diuinas psonas. ſ. P. i. pater ⁊ A. i. amor qui ē spiritussanctus ⁊ H. idest xps filius dei. Unde in visione ⁊ fruitione sanctissime trinitatis habebim⁹ q̄ dam ⁊ pacem. ps. In pace in idipsum. dormiam ⁊ requiescaꝫ. Et ratio huius requietionis ⁊ pacis est. qꝛ q̄ꝺiu homo appetit aliquid ⁊ desiderat non est in pace donec habeat illud. ideo nullus in hoc mundo est i plena pace. qꝛ si hꝫ vnū desiderat aliꝺ Sꝫ qñ homo nihil appetit qꝺ non habeat ⁊ habet omnia appetibilia tūc erit in plena pace. ⁊ hoc est in illo vltimo fine beatitudinis anime. quia ōme qꝺ desiderari potest habꝫ. ⁊ inuenitur in deo in quo et de quo beatitudo habet. Unꝺ boetiꝰ dicit q̄ beatitudo est statꝰ omniū bonoꝝ aggregatione pfectus. ⁊ tūc homo requiesceret in perfecta pace. de qua dicitur Esa. xxxij. Sedebit populus meꝰ in pulchritudine pacis in tabernaculis fiducie ⁊ in requie opulenta. Secūdus autē finis hominis erit glorificatio corporis. ſ. in fine mundi in resurrectiōe que resurrectio fiet virtutē xpi fm illud. ſ. Corint. xv. Nūc aūt xps resurrexit a mortuis primitie resurgentiū q̄m quidē per hominē mors ⁊ per hominem resurrectio mortuoꝝ. Et sicut in adam oēs moriūtur. ita in xpo oēs viuificabuntur. Unusquisq̄ aūt in suo ordine primitie xps. deinde hi qui sunt xpi qui in aduentu xpi crediderūt. deinde finis. Nihil em̄ restabit vlterius habēdum post̄ꝫ hi qui sunt xpi. i. sancti resurrexerint cum corporibus glorificatis. ⁊ erunt glorificati ⁊ beatificati in anima ⁊ in corpore ex beatitudine anime in corpus redundante. ⁊ tunc erunt in perfectissima quiete ⁊ pace. quando corruptibile hoc corpus induet incorruptionē. ⁊ immortalitatem ⁊ non erit subiectum alicui passibilitati. Erit ergo in fine pax pfecta ⁊ pacis nō erit finis: sicut dicitur Esa. ix. Ad quem nos perducat deus ⁊c.

¶ In funere alicuius dispensatoris vel castaldi. Sermo. xxvij.

Ocauit dñs vil

licū: ⁊ ait illi. Quid hoc audio de te. redde rōnem villicationis tue. iam em̄ nō poteris villicare. Luc. xvj. Qꝛ deus dedit hominib⁹ arbitriū libertatem: qua plerūq̄ ipsi hoīes ⁊ bene vtunt ⁊ male: ⁊ nō esset cōueniēs q̄ ipse deꝰ cuꝰ prouidentia oīa gubernant finaliter sub prouidētia sua aliquid inordinatū relinqret opꝫ q̄ vnuscuiusq̄ hoīs facta siue bona siue mala sint ad examen diuini iudicij aliquādo reducant vt scz recte facta approbētur ⁊ premient ⁊ inordinate facta p punitionē penalē fm diuine iusticie rectitudinē ordinent. Hoc aūt verbis ꝓpositis exēplo villici. i. dispensatoris cuiusdā dñi demonstrat a quo oīs de administratiōis sibi cōmisse dispensatiōe districtā rationem exegit: ⁊ ꝓpter infidelitatē dispensandi q̄ ab administratiōe eū amoueret cōminat⁹ fuit. Et sic facit deus cuilibet homini de bonis nature vel fortune q̄ sui arbitrij gubernationi cōmisit in die mortis vel in iudicio finali. Dicit ergo in p̄dicto exemplo Uocauit dñs villicum. ¶ In quib⁹ quidem verbis de isto villico seu dispensatore quattuor describunt que ad iudicium: qꝺ deus facit in morte vniuscuiusq̄ homini congrue referunt.

Et primum est citationis preuentio. qꝛ vocauit dominus villicuꝫ. idest citauit ad iudicium suum.

Scōm est diffamationis obiurgatio: cū subditur: ⁊ ait illi. q̄ꝺ hoc audio de te.

Tertium est administratiōis examinatio: cum additur. redde rationem villicationis tue.

Quartū est dispēsationis priuatio: quia iam em̄ non poteris villicare.

Circa primū aduertēdū

est q̄ sicut dicit beat⁹ Piero. villicꝰ ꝓpue

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicitur ille cui commissa est gubernatio ⁊ dispēsatio eoꝝ que sunt in villa. Sed econom⁹ vocatur dispensator generalis. ⁊ pecuniē ⁊ frumēti ⁊ omniū que dñs possidet. Iste ergo dispēsator significat quemlibet hoīem: qꝝ cuilibet homini cōmisit deꝰ gubernationē ville. i. plone pprie ⁊ bonoꝝ q̄ hꝫ dispensationē. Vic ergo a dño vocatur siue citatur vt ad iudiciū suuꝫ veniat: qñ p mortē de hoc mūdo egredit. vñ ipsa mors est velut nūcius dñi citans hoīem ad diuinū iudiciū. Sed nota differētiam inter diuinū ⁊ humanū iudiciū: qꝝ illi qui vocant siue citant ad iudiciū curie humane aliqñ non obediunt citationi neq; veniunt ad respondendū iudici, vñ efficiuntur contumaces. Prouer. ſ. Vocauī ⁊ renuistis. Sed vocationi siue citationi q̄ fit per mortē ad diuinū iudiciū nullus pōt inobediēs esse qꝝ omnes manifestari oportet ante tribunal xpi. ⁊ ideo sicut nullus pōt subterfugere mortē: ita nec iudiciū. ⁊ ideo necessario in examine illius iudicij. opꝫ vnūquemq; iudici respondere. Et ideo dicit. Job capi. xiij. loquēs ipsi iudici deo. Vocabis me. ⁊ ego respōdebo tibi. In quib⁹ quidē verbis debemus attendere duo.

Primo citātis auctoritatem. qꝝ vocabis idest citabis me ad iudiciū: scꝫ tu christe q̄ constitutus es a deo iudex viuorum ⁊ mortuorum.

Scō obediendi necessitatem. qꝝ respōdebo tibi scꝫ necessario quasi non potero subterfugere quin respondeam.

Circa primum aduertendum est q̄ vocatio hominis per mortem peccatori quidem est valde terribilis: iusto autem valde est amabilis. Ratio autem primi est: quia quando peccator moritur videt se vocari ⁊ citari ad iudicium districtissime examinationis seuerissime condemnationis ⁊ grauissime priuatiōis. ⁊ ideo oportet q̄ fit in maximo timore. Et de tali vocatione dicit Esa. xxvi. Vocauit dominus deꝰ exercituum in die ista ad fletum ⁊ planctum ⁊ calui tiū. Vices enim ad litteram in morte hominis concurrant fletus consanguineoꝝ lachrymantium: ⁊ planctus lamentantium: ⁊ calitrium se deplantium: tamen magis hec in diuino iudicio cōtingunt peccatori morienti. Habet enī causam flendi in culpaꝝ examinatione: quia in examine diuini iudicij omnia mala ⁊ peccata que vnq; fecit venient ita ad plublicum q̄ nulla poterūt tergiuersatione celari. multum autem haberet materiam flendi qui videret publicari ea qua propter deberet ad suspendium ⁊ mortem condemnari. Et sic peccator qñ videbit apparere omnia peccata sua propter que condemnabitur ad inferni paritulum ⁊ ad mortē eternam flebit. Et ideo bene possunt dicere peccatores morientes ad diuinum iudicium venientes. Vocauit nos dominus ad fletū. Abac. riij. Ibi erit fletus Itez peccator habebit in diuino iudicio causam lugendi ꝓpter penaꝝ damnationem: quia dānabitur ad penas eternas acerbas ⁊ varias. Unde dicit anime damnate Viere. vj. Luctum vnigeniti fac tibi planctum amarum. Et assimilatur perditio animo perditi vnigeniti. i. vnici filij. qꝝ nō habet homo nisi vnicam animam quam si perdiderit non habet aliam que saluari possit. Itez erit ibi calnitium que est denudatio siue priuatio capillorꝝ. i. priuatio ⁊ expoliatio oīm bonoꝝ. Priuantur enī damnati bonis supernis. i. gaudijs celestibus. Item internis ſ. gratia ⁊ virtutibus ⁊ omni interiori ꝑsolatione ⁊ est tota ala repleta doloribus. Itē sunt priuati bonis eternis. i. temporalib⁹ omnib⁹ vt nichil scꝫ possint ex eis aliquod subsidiū recipere. Esa. ij. Decalualit dominus verticem filiarū syon. i. animarum damnatarum.

Sed homini iusto vocatio que fit in morte est valde amabilis: siue respectu termini a quo: siue respectu termini ad quē vocat. Nā per hanc vocationē educit a mundo angustioso ⁊ penoso: perducitur tanq; filius dei cum honore ad celestem hereditatez. Unde de tali vocatione hominis iusti dicit figurate. Osee. xj. Ex egypto vocaui filium meum. Egyptus enim interpretatur angustia siue tribulationis coangustatio vnde recte significat mundum istum in quo viri iusti multum angustiantur et tribulant. vñ ps. dicit in ꝑsona cuiuslibet iusti. Tribulatio ⁊ angustia inuenerūt me. Nam nichil est in mūdo quod non habeat plus de tribulatione q̄ de consolatione. Hoc figuratū Nume. xj. in filijs israel qui direrunt. In mentem nobis veniunt cucumeris ⁊ pepones porrique ⁊ cepe ⁊ alia q̄s comedebamus in egypto. Omnia enī hec scꝫ porri cepe ⁊ alia plus habēt de credinis q̄ dulcoris, vñ signant bona huius mundi que plus habent penalitatis q̄ delectationis, vñ amabile est viro iusto et hac egypto. i. mundo angustioso vocari ⁊ educi. Itē qꝝ ex tali vocatione perducit ad hereditatē celestē: qō notat in auctoritate predicta in eo qō dicit: vocaui filiū meū. Bala. iij. Si filius ⁊ heres: immo coheres xpi vt scꝫcā ipō dei filio perfruat celesti hereditate. vnde. ſ. Eoꝝ. ſ. Fidelis deus ꝑ quez vocati estis in societatez filij eius dñi nostri iesu xpi. Scō in auctoritate iob superius adducta notat obediendi necessitas cū dicitur. respondeo tibi quasi nō potero subterfugere vt vocat⁹ ⁊ citatus a te non veniā ad examen iudicij tui in quo necessario oportebit me respōdere tibi. B

Notandū est hic q̄ dupler est dei iudicium ad quod vocatur homo vt respondeat. Primū est iudicium penitentie. Ad quod vocatur peccator viuens diuersimode. Primo quidē per litteras: scꝫ scripturas ad penitētiā vocātiū et citentiū: quas litteras offerūt peccatoribus sancti predicatores sicut ōr. Abac. iij. q̄ venit Johannes baptista predicās in deserto iudee: et dicēs. Penitentiā agite. appropinquabit enī regnū celoꝝ. Et petrus p̄dicans ad populū Actuū. iij. ait. Penitemini et cōuertimini vt deleantur peccata vestra. Scō vocat ad penitētiā nutu manus vel signis creaturarum quorū beneficia etiam peccatoribus non subtrahit: q̄uis eū frequenter offendant: vt eius cōsiderantes benignitatem saltem per penitentiam ad eum redeant. Roma. ſ. An ignoras qꝝ benignitas dei ad penitentiam te adducit. Sed qꝝ ipse ad hoc non attēdunt cōqueritur. Proverbioꝝ. ſ. Extendi manum meam nec fuit qui aspiceret. Extendit enim deus manum suam sua beneficia largiēdo: inuenio per hoc vt ad deum redeamus: sicut reuocatur accipiter cibum offerendo. Tertio vocat dñs ad penitentiam vocibus: idest inspirationibus. Esaie. xxx Aures tue audient verbum post tergium monentis. ps. Audiam quid loquat in me dominus deus meus. qui stat ad ostium cordis et pulsat. sed multi nō aperiunt ei quod est magna rusticitas. Quarto vocat et citat dominus ad iudicium penitentie per nūcios idest per flagella que deferunt nobis signū salutis. Sapientie. xvj. Ad correptionem in breui turbati sunt signum habentes salutis. Istis ergo nunciis debemus respondere per cōtritionē confessionem. et satisfactionem. Sed miseri peccatores non respondent: immo turpiter eiciunt et sine honore remittunt. sicut. ij. Regū. x. factum est nunciis dauid missis ad amon. Unde multi peccatores vocati et citati a domino omnibus predictis modis vt veniant ad penitentie iudicium: non respondent vocati neq; citationi obediūt. Et mirabile est q̄ canis vocatus a domino statim vadit et currit ad eū. et factura ad creatorem: filius ad patrem: seruus ad dominum venire contēnit. Ideo conquerit Job. xix. Seruū meum vocaui et non respondit mihi. Unde stulti non respondendo vocati domino nec obediendo citationi iudicis efficiuntur cōtumaces et rei. Nam ꝑm humanū iudicium dicitur esse contumax qui citatus tribus edictis vel vno pro omnibus non venit ad iudicium. ff. de re. iudi. l. contumacia. Et hoc modo peccator citatus a deo tripliciter, scilꝫ per eius flagella ꝑ eius ꝭba ⁊ per eius bñficia: si non venit ad iudicium penitētie contumax est. Item dicitur esse cōtumax qui non vult respondere: puta qui impedit vel pcurat q̄ citatio ad ipsum non perueniat. et talis, pro citato debet haberi. ff. de reg. iu. l. ad ea. §. sēper. et. l. in iure ciuili. ⁊. l. quibus diebus. Et huic assimilātur peccatores qui predicatores et predicationes refugiunt quorū. scꝫ verba sunt vellut iudicis edicta. Unde de talib⁹ peccatoribus dicitur Job. xxj. Direrunt deo recede a nobis: scientiā viarū tuarum nolumus. Item nota q̄ dicitur contumax qui venit in ꝑsentiam iudicis: sed non exhibet se siue representat sic q̄ iudex ipsum cognoscat: sed potius latitat retro columnas aut stationes. ff. er quibus causis in pos. ea. l. fulcinius. §. quid sit latitare. ⁊. §. Itē sciendū. Et huic assimilatur is qui venit ad penitentiā vel confessionis iudiciū: sed non sic confitetur q̄ sacerdos eius conscientiam agnoscere possit: aut quia occultat aut quia palliat vel excusat ⁊ huiusmodi. Unde etiam in humano iudicio dr contumax qui iudici obscure respondet. Et sic qui cōfitetur per verba obscura ⁊ inuoluta. Item dicitur contumax qui recedit sine licentia in auct. de litigio. §. coram ꝺo col. vij. et talis est qui recidiuat in pcīs vel qui penitētiā sibi impositā nō perficit

Universidad de Deusto
Biblioteca

sed absq; dispensatione vel licētia sacerdo
tis eā dimittit. Dicit etiā cōtumax qui ad
ceptum iudicis' non desistit. in quo casu
res manu militari ei iubetur auferri. ff. de
rei vē. l. qui restituere iussus. Et his assimi
lant q; ad dictū sacerdotis aliena non resti
tuūt postq; cōfessi sunt. vū deus per alias
vias aliq; aufert eis er quo restituere no
lunt. Oēs aūt dicti cōtumaces dicunt nō
respondere. aut qz nullo modo respondent
aut qz nō vt debēt. et ideo oēs punientur a
deo. sed aliter q; puniat contumacia in in
dicio canonico humano. Nam canon' dicit
cōtumacē excōicari debere. xj. q. iij certum
qz oēs cōtumacia graue crimē potest dici.
est em quasi crimen idolatrie repugnare
velle t q; scelus idolatrie nolle acq̄escere
vin. q. j. sciendū. Sed de pena que infertur
a deo nō respondentibus vocationi t cita
tioni sue ad iudicium penitentie ōr Esaie
lxv. Omnes in cede corruetis pro eo q; vo
caui t non respondistis mihi. Et vult dice
re. oēs in cede idest mortis occisione cor
ruetis in infernum: Sed est aliud dei iudi
ciū, scz iusticie q; fit in morte vniuscuiusq;
et hoc nullus potest subter fugere nec con
tumax esse vt nō assistat iudici ad respon
dendū ei et se manifestādo et eius sentētie
parendo. Sed quid poterit miser et impe
nitēs peccator respondere in illo iudicio?
certe non nisi male pro se. Unde iob. xxj.
Cum surrexerit ad iudicandum deus t cū
quēserit. quid respondebo ei? Sed si bene
respondisset hic in iudicio penitentie non
oporteret timere in illo iudicio iusticie q;
vt dicitur. j. Corinthior. xj. Si nosmetip
sos diiudicaremus: nō vtiq; a dño iudica
remur scz ad penam. E

Secūdo in themate as

sumpto ponit diffamationis obiurgatio
cū ōr. q̄d hoc audio de te? Ubi notandū q;
ponitur obiurgatio per modū inquisitiōis
Et rangunt in ea tria que precipue sunt in
inquisitione obseruanda. Primū est ex pre
inqrentis. qz ait. illi. Ubi nota q; istud de
quo villicus apud eum fuerat diffamatus
t de quo volebat inquirere: non ei tacuit
sed ait illi. scz presenti. Et quo colligitur
q; ille contra quem fit inquisitio debet esse
ps̄ens t oēs cōtra quos procedit̄ur: nisi p
cōtumaciā se absentent: t debz fieri coram
ecclie sentoribus: t ea que obijciuntur ei;
vel de quibus debet inquisitio fieri: sun
illi exponēda: vt facultatē habeat defen
dendi seipsum. t nō solū dicta sed etiā no
mina testiū sunt ei dicenda: vt q̄d t a quo
fit dictum appareat: vt extra de accu. inq̄
si. t denō. qualiter t q̄n. t. v. q. ij. si prima
tes. Sed tñ cauti iudices cōsueuerūt tra
dere depositiones sine noibus t nomina
sine depositionibus ꝓpter restiū odia eui
danda. Scōm q̄ arrēdendū est i inqui
sitione est er parte criminis. q̄ notat cū
dicit. quid hoc audio. hoc scilz crimen de
quo premiserat q; diffamatus est apud
illū q̄si dissipasset bona illi? . Ergo de di
lapidatione bonoꝝ sibi cōmissorum inqui
rebat: que furtū t graue crimen includeb
bat. Et quo etiā colligitur q; nō de leuib
sed de grauibus debet inq̄sitio fieri: vt de
homicidio vel hereſi simonia adulterio
fornicatione t huiusmodi. ex de accu. in
qui. Itē dixit audio: qz tunc debet moueri
ad inquirendum cum crimen commissum
nō tm semel sed sepe t per famam ad au
res eius peruenerit. Et exponūt quidam
sepe saltē duabus vicibus vel pluribus:
t hoc innuit ipsa diffamatio villici illius
vñ dixit audio. s. sepe t a fidedignis. vnde
debet esse talis cōtra quē inquiritur vt sit
infamatus non a malivolis vel inimicis
t maledicis: sed a bonis t discretis: vt ex
tra de accu. qualiter t q̄n. t extra de pur
ga. ca. cū in iuuentute. t. ij. q. v. oibus. Et
dixi a bonis t discretis. qz sufficit q; apud
bonos t graues sit diffamat? : non distin
cto a quibus ortum habuerit diffamatio
quia infamia ab incerto auctore procedit
ij. q. iij. sacramentum. Tertiū q̄ debet
attēdi in inquisitione est qualitas eius con
tra quem fit inquisitio. et ideo dixit: de te
scz villico meo, qui villicus preerat ville in
quo figuratur prelatus qui preest ecclesie
Et quo colligitur q; nō solum contra sub
ditum: sed etiam contra prelatum inquiri
potest et debet cum excessus eius suprad
icto modo fuerit auditus. vt extra de accu
sa. qualiter et quando. Sed quantum ad
iudicium diuinū quod fit in morte c uius
cunq; hominis ipsa propria cōscientia co
ram deo accusabit. Et tunc dicere poterit
ei deus. quid hoc audio de te, auris enim
dei spūalis est. et ideo audit ōia que cor vl
cōscientia etiam intus spiritualiter dicit.
Et ideo ōr Sapien. s. In cogitationibus

impij interrogatio erit. sermonū aūt illi
auditio ad deum veniet: t ad correptionē
iniquitatū illius. quoniā auris celi audit
omnia. Et quibus verbis manifeste colli
gitur q; in illo iudicio latere nihil poterit
neq; cogitationes: neq; sermones: neq;
iniquitates: idest inique operationes: qz
auris celi dei omnia audit. D

Tertiū quod ponitur

in themate assumpto est administratiōis
examinatio: cum dicitur. redde rationē vil
licationis tue.

In quibus verbis primo exigit debitū:
quia redde rationem.

Secundo commemorat officium: quia
villicationis tue.

Circa primum attendendum q; tenetur
quilibet reddere rationem deo de his que
sue cure cōmisit: t ipsa rerum gestarū ma
nifestatio erit rationis redditio. Sed ista
redditio ratiōis erit valde formidabilis.
Primo quia oportebit reddere rationē de
multis, scz de oibus dictis t factis t cogi
tatis, Sap. vj. Altissim? interrogabit opa
vestra: et cogitationes vestras scrutabit.
Item quia oportebit reddere rationez de
minimis. Matth. xij. Omne verbum ocio
sum q̄ locuti fuerint homines: reddent
rationez de eo in die iudicij scz vltimi vel
iudicij mortis. Item qz oportebit reddere
rōnē de oibus tempoꝝ momētis. Bernar.
Sicut nec momētū pertrāsibit de tēpore.
ita omne tēp? tibi impēsum requiretur
a te qualiter sit expēsum. Unde omni die
et fere oī hora deberet hō cogitare de ista
hora et de rōne reddenda. qz qui in ea defe
cerit acriter punietur. Sicut enim in fine
hebdomade solent pueri reddere rationez
totius septimane: et qui nescit reddere ver
berat et qui scit euadit t operarij recipere
mercedes p opibus suis: et deficientibus
nūdinis vadit mercatores ad pagamentuz
idest solutionē constitutā. Sic in fine vite
oportebit reddere rationē de oibus et reci
pere penā vel mercedē. Mat. xxv. Veniet
dñs seruoꝝ illoꝝ et ponet rationē cū illis.

Secō cōmemorat officium: quia villica
tionis tue. i. dispensationis tibi cōmisse a
qua. s. t villicus dictus est. Ez male admi
nistrauerat eā. Luce. xvj. Nō quidā erat di
ues qui habebat villicū t hic diffamatus
est apud illum quasi dissipasset bona illius

In quibus ꝓbis notātur duo. Primum est
cōmissio potestatis quia habebat villicum
idest dispensatorē. quia accipitur hic villi
cus pro economo: et significat quēlibet ho
minem: quia cuilibet cōmissa est dispēsatio
et rerum exteriorum et corporis et aie. i. vt
de rebus temporalibus reddat discretas
elemosynas: ō corpore casta ieiunia, de aia
orationes deuotas. Et hoc figurauerunt
illa tria que obtulerunt magi dño. s. aurus
de quo pōt fieri elemosyna: thus in quo si
gnat oratio feruida: et myrrha in quā mor
tificatio carnis p ieiunia. Secundo notat
diffamatio criminis. qz hic diffamatus est
apud illū quasi dissipasset bona illius. Ubi
nota q; diffamatio aliq̄n fit a ꝑsonis gra
uibus et tūc facit violentā ꝓsumptiones
q̄nq; a personis leuibus et tūc facit leuem
suspitionē: aliq̄n ꝓ ab infamibus t tunc
potius facit cōdemnationē. Hic peccator
in iudicio mortis diffamatur a fide dignis
scz ab angelis sanctis. Diffamatio autem
istius fuit q; dissipasset bona illius. Dissi
pat em̄ ꝑsō: res tēporales q̄n eas male ex
pendit: dissipat corpus q̄n in voluptatib?
nutrit: dissipat aīam quando nō orationes
deuotas sed malas cogitationes emittit.
Hec figurauit Luce. xv. in filio prodigo qui
substātiā suā dissipauit. corp? suū luxurio
se viuēdo in voluptatib? enutriuit. t aīam
suam malis cogitationibus repleuit. vnde
cupiebat saturari de filiquis porcorum. i.
de cogitationibus immundorum. E

Quarto ponitur ī the

mate assumpto dispēsationis priuatio cui
subinfertur. iam nō poteris villicare. s. ab
officio villicādi amotus. Hic em̄ est effect?
inquisitionis quoad prelatum. Nā si inqui
ritur contra prelatum administrationē ha
bentem qui per illū videtur significari vil
licum t cōuincitur de crimine: ista est pena
eius certa t determinata. s. remotio ab ad
ministratione. extra de accusa. qualiter q̄n
Tunc ergo non erit pena arbitraria. nam
facti quidē questio est in arbitrio iudicāt
pene ꝓ ꝓsecutio nō eius voluntati man
datur. s; legis arbitrio reseruatur. vt. ij. q
iij. §. t notādū . t. ff. de ꝓ. fig. l. si qua pena
Si ꝓ is contra quem inquiritur fit priua
ta persona non habens administrationez:
tunc est pena arbitraria q; ꝑm merita per
sone t qualitatem excessus poterit iudicāt

Universidad de Deusto
Biblioteca

tis discretio moderari: extra de accu. inquisi. in fine. Sed hec fallunt in criminib⁹ enormibus que ordinis suscepti executionem aut retētionem beneficij post penitentiam impediunt. vt est videre in homicidio et simonia i ordine et beneficio: vt extra de accu. inquisi. In his em et cōsimilibus sic est sicut in accusationis iudicio procedendum Sed quantum ad iudiciū dei qō fit in morte in quo per istum villicum quilibet homo figuratur: qui bona sibi commissa scz animā et corpus et res tēporales maleviuēdo dissipauit. non solum ab administratione corporis aut rerum temporalium remouetur per mortem: sed etiā vlterius p diuinam sententiam infernali pene adiudicat. nisi sibi prudēter prouideat. sicut iste villicus fecit. qui ait Luce. xvj. Quid faciam. q⁹ dñs meus aufert a me villicationem. Fodere nō valeo ꝛc. In quo exemplo notāda sunt tria. Primū est prouisionis inquisitio. Quid inquit faciā: q⁹ dominus meus aufert villicationē. Quasi diceret. nō cōtra hoc possum mihi prouidere quin hec administratio auferat. q⁹ hoc fit p mortem cui nullus resistere pōt. Sed quid faciā videri⁹ vt nō mittat ad penas eternas. Sed huic ḡstioni scz quid sit faciendū optime respondet Abdias. vj. ꝛ prudenter consulit dicens. Indicabo tibi o homo quid sit bonuz ꝛ qd dñs requirat a te. Utiqz facere iudiciuz scz de teipso per penitentiā: ꝛ diligere iuxta proximo per elemosynam: ꝛ sollicitum te ambulare cū deo tuo. scz proficiendo p bona opera. Et sic ostendit quid hō debeat facere ꝛ respectu sui ꝛ respectu proximi ꝛ respectu dei. Secūdo aduertēda est in exemplo villici infirmitatis recognitio: quia dixit. Fodere non valeo mēdicare erubesco. Quasi diceret: cognosco impotētiam meaz q⁹ nō potero me post amotionem a villicatione: idest post mortem iuuare per me ipsum laborādo. vnde ait. fodere nō valeo. Ysaie. v. Non putabitur neqz fodietur. Et sic de vinea anime q̄ post mortē non poterit putari: idest a vitijs purgari per penitentiā: neqz poterit fodi vt amoueātur ab ea spine ꝛ vepres: idest pene ꝛ supplicia p misericordiā. Item cognosco q⁹ nō potero me iuuare per alios. s. p donū vel mutuuz mendicādo. vnde ait. mendicare erubesco scz quia nō daretur mihi. Nam q̄uis multam misericordes sint sancti hoies ꝛ multum pie sint mulieres. et sons pietātis sit christus. tamen diues epulo. de quo Luc. xvj. in inferno existens non potuit a sanctis viris scz abraham ꝛ lazaro impetrare vnam guttam aque. Item virgines fatue de quibus Matthei. xxv. non potuerunt impetrare a mulieribus virginibus vnaz guttam olei. nec a christo sponso q⁹ ingrederentur ad nuptias: sed clausa est eis ianua. Et ita accidit pigris qui nolunt laborare in hac vita. Prouerb. xx. Propter frigus piger arare noluit. mendicabit ergo estate. idest in inferno vbi erit estus gehēne et non dabitur. Tertio aduertenda est in exemplo villici sagacitatis prouisio qui dicit. scio quid faciam. Et postea fecit opera misericordie debitoribus domini sui debita minuendo. Et sic consulitur Luce. xij. Ellēdite que possidetis ꝛ date elemosynā. Facite vobis sacculos qui non veteraſcūt thesaurū nō deficientē in celis. Ad quem thesaurum nos perducat ꝛc.

¶ In funere alicuius aucupis vel venatoris. Sermo. xxviij.

Anima nostra e

repta est de laqueo venantium. ps. cxxiij. Sicut auceps studiuz suū ponit ad capiendas aues. venator ad capiēdas feras siluestres ita diabolus totum studiū suum ꝛ conatuz ponit ad capiendū a tias precipue fideles. Sunt enim quidaz hoim qui scz habēt animas leues ꝛ incōstātes sicut superbi ꝛ vane glorioſi. et isti ad modū ausū a diabolo apprehendunt Quidā vo habent animas graues et terrenis inherētes sicut auari ꝛ cupidi: et isti ad modum ferarum a diabolo apprehendunt Sed quādo homines ad penitētiā redeūt precipue in fine ita vt bene moriātur. s. per confessionem peccatorū et sacramēta ecclesie sint a laqueo peccati liberati: tunc post mortē gratias deo agūt. quia et a deceptione aucupis ꝛ a captione venatoꝝ: idest demonum se ereptos et liberatos inueniunt. et ideo ex persona taliū defunctoꝝ dicūtur verba proposita. Anima nostra ꝛc. A In quibus quidē verbis ostendit q⁹ p bonam mortem hominis anima a tribꝰ malis eripitur quibus cōmuniter in vita subiacetur. Nā primo quidē eripitur a mūdi afflictiōe qō notat primo cū dicit. aīa nra erepta est

Secundo a peccati infectione: cum subditur. sicut passer.

Tertio a diaboli deceptione: cū additur de laqueo venantium.

Circa primū sciendū

est q⁹ dupler potest esse aīe afflictio. Una tēporalis ꝛ trāsitoria: quaz patitur in mūdo. Alia futura ꝛ eterna: quaz patietur ex peccato in inferno. Homines autē imprudentes magis timēt penas istas transitorias q⁹ timeant illas eternas. Sed ecōtrario prudentes homines magis eternas q⁹ transitorias metuūt. Et ratio istius diuersitatis est: quia iprudētes hoīes respiciūt mā ad presentia: que scz sensibus subiacēt vnde in hoc assimilantur bestijs: que non respiciunt nisi ad presens delectabile vel tristabile. Et ideo tales diligūt bona trāsitoria ꝛ non curāt de eternis. Vñ dicūt p verbiuz suū scz q⁹ ad presens ona cras pulis sunt meliora. Figura huiꝰ habek Ysaie xxxix. i Ezechia qui dixit. Fiat tñi pax ꝛ veritas in diebus meis. Et sic penas transitorias quia presentes sunt magis metuūt q⁹ eternas futuras: ꝛ dicunt ad hoc aliud puerbiū suū scz q⁹ qui euadit de vno puncto euadit de multis: quasi diceret: euadat mus mō istā penā presentē de alia bū fiet. Sed hi qui prudētes sunt nō respiciūt soluz ad presentia: sed magis ad futura. Vñ boetius dicit. Nō qō ante oculos situz est sufficit intueri: sed rerum exitus prudētia metit. Vñ q⁹ in exitu vite perōnibus dant pene eterne: tūc imprudentiā suā cognoscere cogunt. ꝛ tūc prudentes q̄ presentes penas ꝛ afflictiōes quas siue p penitētiā siue per patientiā salubiter portauerunt. videtes se ereptos a penis eternis ꝛ a demonū crudelitatibus deo gratias agētes dicent illud ps. Torrentē pertransiuit aīa nostra: forsitan pertransisset anima nostra aquam intolerabilē: benedict⁹ dñs ꝛc. In quibus quidem verbis quasi loquētes de se iusti defuncti tria dicunt.

Quia primo ostendūt se ereptos a presentis vite aduersitate: cū dicunt torrentē pertransiuit anima nostra.

Secōo a future miserie calamitate: cum subdunt. forsitan pertransisset aīa nra ꝛc.

Tertio a demonum potestate: ꝛ de hoc gratias agunt dicētes. Benedictus dominus qui non dedit ꝛc.

Circa primuz aduertendm est q⁹ quasi aqua torrētis est aduersitas vite presentis.

Quam quidem viri prudētes ꝛ iusti patienter tolerāt. Primo ratione brevitatis quia inundatio aque torrentis cito uenit ꝛ cito recedit. Torrēs em est aqua cum impetu veniens ꝛ cum impetu recedens. vnde dicitur torrēs: quia cum impetu crescit sed ficcitate torrescit. Et ita accidit de aduersitate iustorum in hac vita: sicut patet in tobia ꝛ iob qui cito liberati sunt ab aduersitatibus ꝛ afflictionib⁹ suis. Job. vj. Preterierunt me sicut torrens qui raptim transit in cōualibus. Secō patiēter tolerant viri iusti aduersitatē vite presentis p pter exēplū sui capitis: idest christi: quis sicut dicit Gregorius. Si passio christi ad memoriam reuocetur: nihil est adeo durū qō non equo animo toleretur. Ipe enim qui erat caput nostruz in vita huius mūdi erat sine: multuz bibit de aqua torrētis: idest de pēa vite presentis: ꝛ propterea meruit exaltari. vnde in ps. De torrente in via bibit: propterea exaltabit caput. Et sic exaltabuntur mēbra huius capitis: idest iusti confimili aqua potati. Sed iniquis ꝛ peccatoribus aliquādo aduersitas incipit in vita ista: ꝛ per impatientiam et nequitiaz deducit eos ad penam eternā. Sic torrēs aliquando fluit ad mare vbi omnes aque dulcedines amittit. Et sic impius trāsiens a pena huius vite ad amaritudinem eterne pene: omnē dulcedinē amittit vite presentis ꝛ future: quia amaritudo illi⁹ pene semper adherebit ꝛ nunqz cessabit. Ysaie. xxxiij. Conuertentur torrentes eius in picem. idest pene transitorie in eternā. que vocatur pix ratione obscuritatis ꝛ tenacitatis. q⁹ pix nigra, ꝛ obscuri coloris est ꝛ tenacissime inherentie. Postq̄ ergo absumpti sunt p mortez viri iusti. tunc de dicere possunt. Torrentem pertrāsiuit anima nostra. Sed nota q⁹ viri iusti aliter se habēt ad aduersitatez alienā aliter ad propriam Nam aliene aduersitati multum cōpatiūtur ita q⁹ etiā intus in anima affliguntur sicut mater saluatoris nostri afflicta est in passione filij. Et tūc ipsa aduersitas dicit pertransire aīam propter qō symeon dixit ei. Tuā ipsius aiam pertransibit gladius Luce. ij. ꝛ Job. xxx. Flebā quōdam sup eo qui afflictus erat, ꝛ cōpatiebatur aīa mea pauperi. Sz aduersitates ꝓpas viri iusti

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicūtur pertrānsire: quia. s. per tribulationes sit via qua transitur ad vitā eternam ⁊ hec via est meritum potiētie: ⁊ per hanc viam deducit dñs ad vitam iustos. et ps. Transiuimus per ignem et aquam ⁊ eduxisti nos in refrigerium. Adducam eos per torrentes aquarum in via recta ⁊ non impingent in ea. Secūdo ostendunt iusti defuncti se esse post mortes ereptos a future pene calamitate: cum dicūt. fortitā pertransiui. ⁊c. Quasi dicerēt. nisi pertrāsiuissem? torrētes: idest nisi purgati fuissem? per aduersitates ⁊ penalitates vite p̄sentis fortitan prāssisset ala nostra aquas intolerabilem: idest ad penam infernalē deuenisset. B Vbi breuiter p̄sideranda sunt quinq; ūlitates ifernalis pene. Prima est: qz pena infernalis hz euitabilitatē. ⁊ ideo dīc. fortitā pertrāsisset: qz in arbitrio hoīs est penā istā euitare vel habere. Et rō est: qz nullus vadit ad illā penā. nisi ꝓpter mala q̄ volūtarie committit: vel bona que voluntarie omittit. vnde reatum illius pene voluntarie incurrit. ꝓpter qō dr Osee. xiij. Perditio tua ex te. Et ideo dubitatiue dr: fortitā pertrā. qz poterat si voluisset ptrāsire ⁊ nō trāsire ad illā. vñ in ps. Fortitan aqua absorbuisset nos: Secūda est: qz pena ista habet infinitatē. s. successiuā Nā sicut in tempore si esset ꝑpetuū esset infinita successio dierū. ita in gehēna que ꝑpetua est erit infinita successio penarum. Et ista successio designat in eo qō dr pertrāsisset. Nā dānati vt dr Job. xxiiij. trāsibūt ab aquis niuium ad calorē nimiū: ⁊ ecōtrario ⁊ b in infinitū

Tertia est: qz pena illa habebit diuinas potestatē: qō notatur cū dr. anima nostra Quāc̄ em ibi fit pena caloris vel frigoris corporalis: tñ diuina virtute fiet vt afflīgat nō solū corpus sed etiā aiam: qz aget vt instrumētū diuine iusticie siue illud qō afflīgit dicat ignis siue aqua. vñ aget in virtute dei: de quo dicit Mat. x. Qō pōt animā ⁊ corpus perdere in gehēnā. Quarta q̄litas ē: qz hz profunditatē: ⁊ ideo dīc. aquā Nā q̄n aliquid est aridum ⁊ porosus aqua cōtingens exteriora penetrat ad interiora vsq; in pfundū ei⁹. Et sic illa pena in alia que iuenitur arida sine pluuia diuine misericordie et sine rore diuine gratie: penetrabit vsq; ad ītima. ⁊ diffundet se vndiq; ad oēm partē sē. Vñ ps. Induit maledictionem sicut vestimētum: ⁊ intrauit sicut aqua in interiora eius. Quito quoq; infernalis pena ostēditur habere maximas acerbitatem: propter quam vocat eam intolerabilem. Nā sicut ſm philosophū: nō solum vocatur inuisibile qō nullo mō videri potest: sed etiam illud qō vix ⁊ male videtur. Sic etiaz dicitur intollerabile nō solū illud qō nullo modo pōt toleraī: sed etiā illud qō vix vel male toleratur. Et sic est de pena ista: que tantā acerbitatem hz vt vix vel male sit tolerabilis: erit tñ minus tolerabilis siue magis tolerabilis vni q̄ alteri ſm minorē grauitatē culpe p̄ quā ibi punietur. Vnde dr Mat. x. Tolerabilius erit terre sodomoz ⁊ gomorreoz in die iudicij q̄ illi ciuitati. Et accipitur terra ꝓ hominib⁹ terre ⁊ ciuitas ꝓ hoīb⁹ ciuitatis. s. continens ꝓ cōtento. Tertio iusti defuncti ostendūt in auctoritate adducta se esse etiā ereptos a demonū potestate: vñ de hoc gratias agūt dicentes. Benedictus dñs qui nō ⁊c. Nota quando aliquis habet pugnare cum hoste potētiore sapiētiori se multum deberet regratiari ei qui doceret eū quomodo posset pugnare vincere hostē suū. Figura huius innuitur Numeri. xxiij. qz balac dedit munera balaam. quia docuit eum quō posset vincere filios israel. Nūc nos habem⁹ hostes nobis fortiores ⁊ callidiores. s. demōes. ⁊ dominus noster voluit tentari tali hoste vt doceret nos pugnare cōtra eum ⁊ vincere ipm: siue impugnet ⁊ tenter nos de vitio gule: siue vane gloie. siue auaritie: vt p̄z Mat. iiij. ⁊ inde paratus est nobis auxiliū ferre. Vñ patet q̄ multū teneml̄ eum bñdicere ⁊ sibi regratiari ſm illō ps. Benedictus dñs deus me⁹ q̄ docet manus meas ad prelium ⁊ digitos meos ad bellū ⁊c. Vbi p manus intelligūtur bona opa quibus inimicū repellimus ⁊ quasi percutim⁹: sicut sunt ieiunia ⁊ orōnes ⁊ elemosyne. Nā de ieiunio ⁊ oratiōe dicit Mat. xvij. Hoc genus demonioz nō ejcitur nisi in oratione ⁊ ieiunio. De elemosyna hō dr Eccli. xxiij. Super scutū potentis ⁊ suppplicē aduersus inimicū pugnabit ꝓ te. Sz ꝓ digitos intelligitur operū discretio: quia. s. ofa talia opa cū discretōe ⁊ prudētia fieri debēt debitis circūstantijs obseruatis. Notādū etiā q̄ quilibet pastor gregem ouiū suarū custodit quātū potest ne capiātur a feris: aliēas aūt oues nō custodit. Sic xp̄s eos qui per fidē ⁊ dilectionē suo de grege suo optime custodit ne capiank a dentib⁹ fere tū: idest a tentationib⁹ demonum. De quibus dentibus dicit. Dentes leonis dentes eius interficiētes animas hoīm. Eccl. xlj. Sed alienos. s. pctōres qui irrationabiliter viuunt ſm carnē tñ: vel etiaz infideles qui per ignorātiā blasphemant xp̄m ⁊ eius fidem. illos pmittit xp̄s capi ⁊ perire. ſm illud. ij. pe. ij. Vi velut irrationabilia pecora naturaliter in captionē ⁊ in perniciez in his qui ignorāt blasphemātes in corruptione sua peribunt. C

Secūdo ostēditur in

themate assumpto ex persona defunctorū iustorū quomodo erepti sunt a peccati detētione: qz dicit q̄ eorūz anima sicut passer erepta est de laqueo venātium. Vbi notandum q̄ per passerem intelligitur homo incautus sez qui non cauet sibi a malorum locutoribus ⁊ familiaritatibus. Nam passeres inter homines in ciuitatibus cōmorantur: ⁊ ideo facilius ⁊ frequentius capiuntur q̄z aues siluestres vel que morantur in solitudine. Vnde passer signat eos q̄ cōuersantur in hoīb⁹ mundanis ⁊ peccatorib⁹ ⁊ tales facilius a diabolo capiūtur ⁊ illaqueātur: quia de ipsa cōuersatione ⁊ corruptione eoz cuz quibus conuersank facit ei diabolus laqueos vñ capiat aiaz eius. Vnde. v. Inuēti sunt in populo meo impij insidiatores: quasi aucupes laqueos ponentes ⁊ pedicas ad capiēdos viros. Itē passeres patiūtur morbū caducū non ex egritudine cōplexionali: sz quia comedūt iusquiamū herbā venenosam ⁊ frigidissimā: vñ ex resolutione frigide euaporationis congelat cerebrum passeris ⁊ cadit. Et ideo passeres significāt incautos qui non cauēt sibi a delectationibus ⁊ delitijs carnis in quib⁹ latet venenū voluptatis vnde sunt velut cibus iusquiami venenosus: cuius euaporatio idest delectatio vel desiderium infrigidat ertinguēdo ignē dilectiōis ⁊ deuotionis ⁊ ideo inducit casum pctī. Et quia pro modica ⁊ vili delectatione carnis vēdunt se diabolo vel pctō: recte assimilant passeribus: qui vili ⁊ modico precio vēduntur. ſm illud Mat. x. Nōne duo passeres asse veneūt. Et signāter dicit duo: quia in veteri lege vlus passerū erat in purificatiōe leprosi: in qua duo passeres offerebank: quorum vnus occidebatur ⁊ alter dimittebak liber. Vnde quia duo simul offerebank in lege. Leui. xiiij. Precipies ei qui purificak vt offerat pro se duos passeres ⁊c. iō apud iudeos passeres duo cōbinati vendebank. Et isti duo passeres significāt aiam ⁊ corpus: que ambo esse veneūt quādo ꝓ vili ⁊ modico delectatiōe vel vtilitate tpali diabolo vel peccato se tradunt. Passer ergo idest incautus homo tunc in laqueū incidit quando in peccatum cadit. Eccls. ix. Sicut pisces capiuntur hamo ⁊ aues laqueo cōprehendunk: sic capiunk hoīes tēpore malo: sez tempore tentationis. Et nota q̄ passeres ⁊ alie naues aliqñ arcuis et sagittis vulnerātur: ⁊ sic est quando homines a tentationib⁹ superātur. Quandoq; ño retibus capiuntur: ⁊ sic est quando homines diuersis vitijs implicantur quia in reti diuerse sunt macule inuicem se connectentes: quia quandoq; vnum vitium trahit ad aliud. Quandoq; ño per aues prede rapiuntur: ⁊ hoc est quando timore tyrannorum ⁊ malorum ad peccādum inducūtur. Aliquādo ño visco detinētur: ⁊ hoc est quando propter contritionis defectum a peccato non separātur. Quandoq; ño laqueo stringuntur: ⁊ hoc est quādo de peccato non confitentur: quia laqueus strangulat guttur tenēdo: per qō vox exire consueuit. Sed tunc a laqueo totaliter eripiūtur cum sez vere penitentes monuntur: vt sez per cōfessionem ⁊ alia sacramenta fiat a peccato liberati. Et tales defuncti dicere possunt illud ps. cxxiij. Laqueus contritus est ⁊ nos liberati sumus. ⁊ illud. Noo. autem surrexim⁹ ⁊ erecti sumus. D

Tertio ī themate assū

pto ostendūt iusti defuncti q̄ liberati sunt a demonum deceptione: cum subinfertur erepta est de laqueo venantiū. Vbi aduertendum est q̄ tanta est fraudulentia ⁊ nequitia demonum q̄ nullus posset euadere ab ea: nisi diuine gratie auxilio iuuaretur ⁊ iō euasio hoīs siue viuētis siue mortuī a fraudulētijs ⁊ illaqueationibus demonū est deo principaliter ⁊ non humane sapientie asc̄ribenda. Et hoc ps. in persona iusti defuncti cōfiteatur dicens. Ipse sez de⁹ liberauit me de laqueo venantium.

In quibus quidē verbis ex persona iusti defuncti duo facit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quia primo confitetur beneficiuꝫ quod recepit: cū dicitur. ipse liberauit me.

Scō refert periculum a quo euasit: cuꝫ subditur. de laqueo venantium.

Circa primum aduertendum est ꝙ duobus modis dicitur aliquis esse liberatus ab aliquo malo. vno mō quando est extra ipsum sicut homo dicitur liberatus a carcere quādo est extra carcerē. ſ. postꝙ exiuit de carcere. ⁊ liberatus a creditore quando est extra debitum suū. Et sic dicitur homo esse liberatꝰ a peccato quādo est extra peccatum: idest qñ exiuit de peccato per penitentiā ⁊ quādo psoluit debitū peccati p satisfactionē penitētie. Vñ ap̄ls Roma. vj. Nūc aūt liberati a peccato: serui aūt facti deo. ⁊c. Sic etiā bestia dicitur esse liberata a venatoribꝰ qñ effugit manus eorum ⁊ nō est capta ab eis in venatione. Venatoribꝰ aūt assimilātur demones: a quibus aīa dicitur liberari qñ nō capit: idest quādo non superatur a tentatione. Et talis liberatio fit in vita ista p auxilium gratie dei. Eccli. xxxiij. Aliquotiēs vsqꝫ ad mortē: idest prope casum in peccatū mortale: periclitatus sum: idest fui in periculo: hostū causa. ſ. demonū tentantiū: sed liberatus sum gratia dei. Alio modo dicitur aliquis esse perfecte liberatꝰ ab aliquo malo: qñ nō solū est extra ipsum sed etiam nō timet amplius se posse redire ad ipsum: sicut ille dicit perfecte liberatꝰ a carcere qui non solū est extra carcerē: sed etiam nō timet amplius redire ad carcerē. Et sic dicitur esse perfecte liberatus a peccato ⁊ a diabolo iuste defunctꝰ qui est in statu glorie: quia tales nō timēt posse amplius illaqueari a diabolo laqueo peccati vel alicuius mali. Et ideo iusti defuncti sunt totaliter extra manū diaboli et sunt tuti in manu dei. Iuxta illud Sapiē. iij. Iustorum anime in manu dei sunt. vnō dicitur Ro. viij. Ipsa creatura: idest hō liberabitur a seruitute corruptiōis in libertatē glorie filioꝝ dei. Glorificatioꝝ dei primo est in anima post mortē: ⁊ tūc liberantur a seruitute diaboli ⁊ corruptiōis pcti. Secundo fiet in corpe. ſ. post resurrectionē: ⁊ tūc liberabūtur a seruitute corruptionis ꝛc̄s passibilitatis ⁊ mortis corporalis.

Secūdo in auctoritate adducta iustus defunctus refert periculum a quo euasit: quia de laqueo venantium. Notandum ꝙ sicut venatores vtuntur diuersis modis et ingenijs siue instrumentis ad capiendum feras: ita demones vtuntur diuersis vanis asturijs ⁊ modis ad capiendum animas. Nam venatores vtuntur canibus venaticis ⁊ pedicis ⁊ foueis ⁊ laqueis. Canes sūt diaboli venatici sunt homines praui et aliorum corruptores: qbꝰ mediantibus multos diabolꝰ capit ⁊ lucrat: sicut p vetulas capit iuuēculas ⁊ trahit eas ad corruptionem. Michee. vij. Vir fratrē suū ad mortē venat. Itē vtuntur pedicis: ⁊ ita diabolus. Job. xviij. Abscondita est in terra pedica eius: quibꝰ capiūtur lupi dū aues capere moliūtur: que significant violentiam raptoꝝ: qui dū ab alijs rapiunt ipsi a peccato ⁊ a diabolo capiuntur. Sed interdū lupus dimittit pedē in pedica ⁊ euadit. Et sic debet peccator raptor si vult euadere dimittere pedē. idest affectum rapiēdi vel tenēdi rapinas. Itē venatores vtunt foueis ⁊ sic demones per foueas luxurie multos capiūt. Prouer. xxiij. Fouea profunda ē meretrix. Item venatores vtuntur laqueis. i. cupiditatibꝰ diuitiarum ex quoꝝ inordinato vsu ⁊ affectu multi capiunt. Unde. ſ. Timo. vj. Qui volunt diuites fieri incidunt in tentationem ⁊ in laqueum diaboli ⁊c. Dicitur etiā laqueus ipa voluptas carnis que signatur per mulierem: de qua dicitur Eccls. vij. Inueni amariorē morte mulierē que laqueus venatoruꝫ est ⁊ sagena cor eius vincula sunt manus eius. Qui placet deo effugiet illā: qui aūt peccatoꝝ ē capiet ab illa. De istis laqueis venatorum dr Prouer. xj. Qui cauet laqueos. ſ. culpe in pcepti: securus erit: ſcz in futuro: ſcz post mortē in statu glorie. Ad quam ⁊c.

¶ In funere alicuꝰ piscatoris. Ser. xxix.

Sicut pisces capiūtur hamo: ⁊ sicut aues capiūtur laqueo: sic capiūtur homines in tēpore malo. Eccls. ix. videm ꝙ finito bello illi qui in bello capti sunt ducunt in carcerem: nisi fortiton de manibus hostiuꝫ redimātur. Sed qui ne caperentur effugere portuerūt: in terram suā liberi redeunt. Sic finito bello ⁊ militia huius vite illi qui capti fuerīt ⁊ ligati vinculis peccatoꝝ ducentur in carcerem inferni, nisi forte per satisfactionem penitentie fuerint redempti. Sed iusti qui nec vinci ab hostibꝰ nec capi potuerunt: ibunt liberi ad ciuitatem suā De qua dicit apostolus ad Hebreos. xiij. Quia non habemus hic manentem ciuitatem: sed futuram inquirimus. Qualiter autem ab hostibus peccatores capiantur ostenditur in verbis propositis ex triplici similitudine. cum dicitur. sicut pisces capiuntur hamo. ¶ In quibus quidē verbis ostenditur tripler causa quare multi homines ab hominibus capiuntur: idest a demonibus. Prima est propter voluptatem diuitiarum. Secunda propter ambitiones honorum. Tertia vō propter cupiditatem diuitiarum.

Prima ergo similitudo pertinet ad voluptuosos: cum dicitur. sicut pisces capiuntur hamo.

Secūda pertinet ad supbos: cum dr: tāsicut aues capiuntur laqueo.

Tertia vō pertinet ad cupidos: cū subinfertur: ita homines capiuntur in tempore malo.

Circa primaꝫ similitudinem cōsidera primo voluptuosorum vitium: quod designatur in piscibus. Secundo periculum: quia capiuntur. Tertio modum. quia hamo. Circa primū nota ꝙ pisces viuentes in aquis sunt homines viuētes in delitijs: quorum vitium propriuꝫ est vitium gule ſz postea ex hoc cadant etiam in vitia luxurie. Pisces ergo directe gulosos designant: quod patet ex tribus. Prio ex nomine: qr pisces a pascendo dicunt ꝛm Isidorum secundo etymologiarum. Item patet ex motu. quia mortui piscium est propter cibum et pastū. sicut dicit philosophꝰ septimo libro de animalibus. Item patet ex intestinis: quia pisces sunt recte intestini et cito abscindūt. sicut dicit idem in duodecimo de animalibus. Tales ergo pisces ſz habeant aquam concupiscētie: carēt tamē aqua gratie. et ideo putrescūt putredine luxurie. Esaie. l. Computrescent pisces sine aqua. ¶ Secūdo notatur periculū voluptatis: qr voluptuosi faciliter a diabolo capiuntur sicut pisces a piscatore. Et istud accidit propter tria. Primo propter effusicationem concupiscentie, quia in homine voluptuoso quando ipse tentatur de vitio carnis concupiscentia inflammatur et rationis iudicium perturbatur ⁊ offuscatur. Pisces autē facilius capiuntur i aqua turbida ꝙ in aqua limpida. vnde piscator turbat aquam ne piscis videat nassam. Et sic diabolus inflammando concupiscentiā perturbat et obscurat rationis iudicium: ne aduertat deceptionem peccati. et vt sic capiatur. Secundo accidit propter cōplacentiam delectationis veneree. Nam tentator decipit et capit animaꝫ sicut piscator murenulam. Nam serpens cum murenula coire voleus eam sibilo ad se vocat. et ideo etiā a piscatoribus sibilo vocaf ⁊ capif. Sibilus ergo serpentis est delectatio carnis. sed sibilus peccatoris ei consimilis est ipsa tentatio carnis: in qua tentator malignus homini ipam carnis delectationē ad imaginationem adducit. et sue fraudulentie ei speciem abscondit: quia ad quid animā finaliter deducere debeat ei non ostendit. Tertio accidit viro propter aspectum mulieris ornate vel pulchre. Nam ornatus corporis mulieris est sicut rete diaboli ad capiendum animas intuentium. Nam ſz aliquę se excusent dicentes ꝙ non se ornent ad decipiendum: nihilominus tamen sunt similes latroni qui non audet piscari in piuario domini sui vel venari in foresta eius tamen cōmodat recte suū latroni audactori. Et sic isti commodat corpora sua diabolo ad decipiēdum et capiendum alias. Prouerb. vj. Mulier viri preciosam animaꝫ capit. Et bene volunt concupisci licet nō concupiscant. Cōtra quod dicit Aug. ꝙ non solum appetere. ſz etiā appeti velle crimino/sum est. Et Chrysо. etiam dicit ꝙ mulier si se decorauerit et oculos intuentiū ad se traxerit etsi plagā non intulerit: vindictā non eroluet extra materiā. Venenū em̄ intulit etsi nullus sit ꝙ biberit. Propter hec oīa supradicta multi hoīes voluptuosi cōprehendunt per vitiū gule et luxurie a demonibꝰ sic multi pisces a piscatoribꝰ. ꝛm illud Luce. v. Concluserunt piscium multitudinem copiosam. Unde pōt dici diabolo illud Luce. v. Er hoc iam hoīes eris capiens. ¶ Tertio ostēdit ipsa similitudo themaꝫ modū capiendi sine instrumentū quo capiunt qr hamo. Pisces em̄ naturaliter sunt gulosi ad cibū tā auidi ꝙnon aduertūt hamum in quo est ⁊ aculeus latēs et cibus alliciēs. Sed qō facit in piscibus natura. hoc facit in hoibus voluptaris concupiscentia. ſ. vt ita auide attēdāt ad delectatiōes pcti ꝙ nō aduertant ad deceptionē diaboli q̄ est ha/

mus eius quo pertrahit ad dolorem suppli
cij. Job.xl. Quasi hamo capiet eum. Aba
chuc.j. In hamo subleuabis.

Secunda similitudo

thematis pertinet ad superbos. cum dici
tur: sicut aues capiuntur laqueo.

Vbi attende primo superborum elatio
nem propter quā sunt sicut aues.

Secundo deceptionem: quia decepti ab
aucupe capiuntur.

Tertio eorum perditionem: quia laqueo
strangulantur.

Circa primū nota q superbi assimilant
auibus. Primo propter volatus. aues enī in
volando nō tenent rectas et determinatas
vias. Vñ ꝑm Isidorus.xij. etymol. dicte sunt
aues ab a quod est sine et via quasi deuie si
ne via. vñ aliquando ascendūt: aliquādo ō
scendūt: aliquando diuertūt ad dexteram: ali
quando ad sinistrā. Et tales sunt superbo
rum actus quales sunt auiū volatus. scz fa
tue rationis recte. Job.xxviij. Semitam
ignorauit auis. i. viam rationis superbus:
q: propriaz mensurā recte rationis trāscen
dunt in excellentie appetitu. Et quo acci
dit q aliquando ascendunt per ambitionē:
aliquando descendūt per delectionem. ꝓ.
cxj. Ascēdūt vsqz ad celos: et descēdūt vsqz
ad abissos. Diuertuntvsqz ad dexteras qñ
prosperitatibus potiunt: et ad sinistrā quā
do aduersitatibus concutiunt. Item aues
motu alarum aerem diuidunt: sed mox ae
re se claudente nullum signuz sui transitus
derelinquūt. Sic superbi in alto positi do
minia et officia aliis diuidūt et distribuunt
sed eis delectis vel mortuis deficit memo
ria et posteritas ipsorum. Sap.v. Transie
runt oīa ista tanq̄ umbra. et tanq̄ auis q̄
transuolat in aere. Itē aues volantes dele
ctātur aliqñ de vento. Et sic supbi delectan
tur in vento vane laudis. Vñ adulatores
mendacijs habēt locū apud eos et vadunt
post eos. Prouerb.x. Qui inuitat menda
cijs. i. adulatorijs: pascit vētos. idest hoies
ventosos et vanigloriosos: et idē sequitur
aues volantes. i. superbos volantes: ad ho
nores mundi qui delectantur in vanis lau
dibus suis. Scō supbi assimilantur auibus
ꝓpter dominiū. Nam quedam aues sunt q̄
aliis auibus violenter dominātur sicut aues
ꝓdantes. Et tales sunt supbi qui p tyranni
dem et violentiā dñiuz sup alios affequūt
et tenēt: et tales inuadūt et ꝑdātur et rapiūt
alioꝝ possessiones et terras. Item oēs ra
les aues sicut dicit. Arist. in.ij. de animalibus
solitudinē diligūt: et cū aliquo socioꝝ ha
bitare non possunt. Et ita superbi in digni
tatibus et honoribus singularitatem dili
gunt. et dū sup oēs esse cupiūt. cōtrahunt so
cietatis et paritatis fugiūt. Et ideo inter
supbos semp sunt iurgia vt ōr. Prouerbio
rum. Quia contendunt de altitudine digni
tatis. scz vt possit dicere superbus. Similis
factus sum pelicano solitudinis: et factus
sum sicut passer solitarius in tecto. idest sin
gularis i altitudine dignitatis. Isti sunt
aues montiū quos dñs frequēter ꝓmittit
esse in montibus dignitatū: vt per eos puni
antur aliquoꝝ peccā. de quibus Esa. xvij. Re
liquentur auibus montiū. i. tyrānis sup
bis. s. puniendi. Scdo nota i dicta similitu
dine supboꝝ deceptionē: q: capiūtur. s. diuz
alios capere moliūtur. Is ꝓpue capiuntur
a diabolo: qui est rex super oēs filios supbie. Sed differentia est inter istū regē et alios reges: q: alij reges nō capiūt obedien
tes sibi neq̄ nocent eis. sed capiūt hostes
et rebelles. Sed diabolus e contrario facit
quia rebelles et hostes liberos dimittit: is
sibi obedientes capit et ad carcerē et ad sup
plicia inferni deducit. Retia aūt q̄bus dia
bolus capit aues suas: sunt blande et sub
dole tētatiōes eius. Prouer.xxix. Qui blan
dis fictisq̄ sermonibus loquit amico suo re
te erpandit gressibus eius. Ezech.xiij. Con
suūt puluillos sub omni cubito manus: et
hoc est quādo demones blande suggerunt
illicitas opatiōes: et faciūt cerucalia sub
capite vniuerse etatis qō est quando blan
de suggerunt immundas cogitationes. vel
affectiones: et sequitur ad quid. quia ad ca
piendas animas. Sed notandū q̄ dicitur
q̄ tempore Salomonis structio inueniēs
pullū suum captū iuit et quesiuit quendaz
vermē cū quo redijt cū sanguine illi⁹ tinxit
cagiam seu cauēa vitreā in qua pullus eius
capt⁹ erat: et ꝑtute illius sanguinis scissa ē
et cōfracta: et pullū inde liberū edux it. Sic
dēs frequēter aīam a diabolo captā et inca
giā peccati inclusam cū vermiculo. i. cū hu
militate penitentie: qui operatur in virtu
te sanguinis et passionis christi: frangit car
cerē peccati et dimittit aīam liberā. vt euo
lare possit ad vitam eternā. Vñ Ezechielis
xiij. dicit deus demonib⁹. Plirūpam eos de

brachijs vestris: et dimittam animas quas
vos capitis animas ad volandū. Sed ta
men tutius est vt homo custodiat se ne ca
piatur. Nam sicut dicit Greg. Melius est
liberum errege q̄ post vincula libertatē que
rere. Unde dicitur Prouer.iij. Custodi pe
dē tuū ne capiaris. Tertio notatur in pre
dicta similitudine superborum perditio: q:
laqueo ambitionis strangulantur. Notan
dū q̄ dupler est causa quare aues illaque
antur. Una est ex parte auis que ad loque
um accedit. Alia est ex parte aucupis q̄ la
queum tetendit. Et ideo dicitur Amos.iij.
Nūquid cadet auis in laqueū terre absq̄ au
ucupe: Nā cū laqueus sit in terra nō illa
queatur auis nisi descēdat ad terrā vbi la
queus est. Sic anima diligēs celestia non
illaqueat a diabolo: scz qñ descēdit ad ista
terrena diligenda et querēda: tūc illaqueā
tur a diabolo supbo. Vñ rōne ligni terre
ni diabolus primā mulierē illaqueauit la
queo ambitionis et supbie dicēs Gen.iij.
Quācūq̄ die comederitis ex eo apperient
oculi vestri et eritis sicut dij: ecce laqueus ter
re: idest laqueus ambitionis tēsus in cibo
terreno. Sic diabolus suader homini am
bitioso simoniaz pecunie: que res terrena
est: vt assequat dignitatē prelatiōis. Et sic
cadit auis incauta in laqueum terre. Eso.
xxiij. Formido et foueo et laqueus super te
qui habitatoꝛ eo terre. Alia causa est ex pte
aucupis: idest diaboli qui laqueos pecca
ti tendit in oīb⁹: sed libentius capit ho
mines laqueo ambitionis et superbie: quo
ipe illaqueatus est in celo: vnde non cadit
auis in istū laqueū absq̄ aucupe: idest dia
bolo laqueū parāte. ꝓ. cxxxix. Absconderūt
supbi. s. demones laqueū mihi ꝛc. Sz hūc
laqueū euadit humilitas: sicut dictuz fuit
beato Antonio: qñ vidit mundum laqueis
diaboli plenū: et quesiuit quis eos deret: et
responsum est ei q̄ sola humilitas. ꝓ. cxiij.
Humiliatus sum et liberauit me. et a quo li
berauit erponit alibi: cū dicit. Ipse libera
uit me de laqueo venantium. D

Tertia similitudo seu

similitudinis adaptatio pōt referri ad cu
pidos: cū dicitur in themate: sic capiuntur
homines in tempore malo.

In qua primo attende vitium cupidita
tis: quia homines.

Scōo vinculū captiuitatis: q: capiunt

Tertio periculum irremediabilitatis:
quia in tempore malo: idest in tēpore mor
tis: postq̄ non erit remedium vt a captiui
tate redimantur: quia in inferno nulla est
redemptio.

Circa primū notādū q̄ p hoies intelli
gūtur cupidi. Et ratio est: q: homo dicitur
ab humo: idest a terra humida de qua scz
primus hō a deo formatus est: scz ꝑm cor
pus. Et ideo dicit aplus. s. Cor.xv. q̄ pri
mus hō de terra terren⁹. Et quia per dile
ctionem efficitur anima similis reb⁹ quas
diligit: vt ait. Hugo de scto victore. Scio
inquit anima mea q̄ in illius rei similitu
dinē quā diligis trāsformaris. Nā si celum
diligis celuz eo: si terrā diligis terra es: ideo
terrena diligēs ꝑm aīam efficit terrenus.
Et quia ꝑm corpus etiā est terrenus: con
grue per homines qui a terra denominan
tur intelligūtur cupidi terrena diligentes:
et tales habent eo: graue ex pondere terre
ni amoris. ꝓ. xiij. Filij hoim vsqz quo gra
ui corde. Vñ de illis gentilib⁹ q̄ nō credūt
vel sperāt aliā vitā. et ideo solum terrena et
presentia diligūt in ꝓ. ix. dicit. Sciāt gen
tes qñ homines sunt. Secūdo ostenditur
vinculum captiuitatis: quia capiunt a dia
bolo. Unde ꝑm Aug. pecunia male acqui
sita est auaro quasi muscipula: quia si vult
eā tenere ꝓ: seipso: tenet a diabolo: et dū
capit eā capitur: sicut auis inueniens escā
in laqueo dū capit escam capitur a laqueo
ita auarus dū capit pecuniā p lucrū capit
ab ea per cupiditatis vinculū. Vñ de nū
mis quos lucrant auari pōt dici illō Esa.
xliij. Erunt capientes eos qui se ceperant.

Tertio notat periculū irremediabilitas
tis: q: i tpe malo. glosa: scz iudicij mortis:
de quo tempore dr in ꝓ. lxxiij. ex persona
xpi iudicis. Cū accepero tēpus ego iusti. iu
dicabo. Hoc tempus malum est cupidis et auā
ris: qui in tali iudicio damnantur. Hoc pa
tet in diuite epulone auaro: q̄ lazaro pau
peri non subueniebat: de quo dicitur Luc
ce.xvj. q̄ mortuus est diues ꝛc. Illi aūt qui
fuerint sine macula auaritie: in tali tempo
re nō cōfundentur: sed perducent ad he
reditatē eternā vbi habebūt ꝑfectā satieta
tē. ꝑm illud ꝓ. xxxvj. Novit dñs. ꝛc. est ap
probat dies immaculatorum et hereditas
eoꝝ in eternū erit. Nō confundentur in tē
pore malo et in diebus famis. idest ꝓ: die
bus quibus fuerūt hic famelici saturabū

Universidad de Deusto
Biblioteca

tur scilz insaturitate: de qua dr in ps. xvi. Satiabor cum apparuerit gloria tua. Ad quam nos perducat ꝛc.

¶ In funere alicuꝰ mercatoris. Ser. xxx.

On erit merca

tor vltra in domo dñi. Zacharie. xiiij. Notandus ꝙ aliqua operatio hominis est que habet locū solū in alia vita sicut est visio dei per essentiam: in qua principaliter erit beatitudo hominis: vnde dicitur ex persona dei Exo. xxxiij. Non videbit me homo ⁊ viuet scz vita sensuali ⁊ mortali. Quedam vero est operatio hois que locū habet solū in vita ista sicut est mercatio. Et ratio est: quia mercatio fit de his que necessaria vel accommoda sunt ad sustentationem vite hois corruptibilis: vnde terminata vita ista corruptibili non erit amplius mercatio. Et ideo in domo dñi de qua dicitur Job. xiij. In domo patris mei mansiones multe sunt. nō est mercator siue mertatio. In cuius figura dr Job. ij. Nolite facere domū patris mei domum negociationis. Et hoc est qd dr in verbo ppositio: quia non erit mercator ꝛc. ¶ In quibus quidem verbis describit mercator defunctus ex tribus.

Primo ex termino naturali: quia non erit vltra.

Secundo ex exercitio temporali. quia mercator.

Tertio ex domicilio finali: quia in domo domini.

Circa primū attendēdū est ꝙ ecōtrario se habet mors iusti hominis ⁊ mors impij qz mortuo homine iusto cessat timor omnis mali: scz ⁊ mali culpe: quia non potest vltra peccare: Itē pene si sit iustus q recedat perfecte purgatus: puta si decedat statim post baptismū. vel per martyriū. Et iō dr Sopho. iij. tali iusto. Nō timebis malum vltra. Sed mortuo hoīe impio cessat ois spes boni: vnde dr Prouer. xj. Mortuo homine impio nulla erit vltra spes.

In quibus quidem verbis de homine impio describuntur tria.

Primū est naturalis corruptio: ꝙa mortuo homine.

Scōm est spūalis trāsgressio: quia ipso

Tertiū vniuersalis priuatio: quia nulla erit vltra spes scz alicuius boni.

Circa primum nota

ꝙ corruptio hois. i. hois compositi fit per mortē: idest per separationē anime a corpore. Unde in homine mortuo ⁊ corrupto terminata omni lōgeuitate vite fit corruptio corporis: ⁊ ossa quasi accidētia in contraria pmutantur scz agilitas in grauitatem: pulchritudo in turpitudinē: ⁊ fortitudo in debilitatē. Et ideo dicitur Job. xiiij. Homo cū mortuus fuerit ⁊ nudatus atq; ꝙsumptus: vbi queso est? Quasi dicat. si cōsideremus ātiquos iam mortuos ⁊ ꝙsumptos: vbi queso est lōgeuitas Mathusalē nōgētoꝝ seragintanouē annoꝝ: ⁊ mortuus est: de quo dicitur Gen. v. ꝙ facti sunt oēs dies mathusalē ꝛc. Ubi est agilitas Azahelis: de quo dicitur. ij. Reg. ij. Porro azahel cursor velocissimus fuit quasi vnus ex capreis, ⁊ post subdit. Et percussit eū Abner aduersa hasta i inguine ⁊ trāffodit: ⁊ mez tuus est in eodē loco. Ubi queso est valitudo Caleph: qui ait Josue. xiiij. Vodie octogintaq̄nq; annoꝝ sum sic valens vt eo valebā tpe qñ ad explorādū missus sum. i. qñ erat quadragintaquinq; annoꝝ. sequitur: Et illi? in me tēporis fortitudo vsq; hodie perseuerat tā ad bellādum q̄ ad gradiēdū qui tñ postea mortuus est: ⁊ annihilata est eius valitudo. Uel vbi queso est fortitudo Sansonis: de quo legit Judicū. xiiij. ꝙ dilacerauit leonē quasi hedū in frusta discerperet. Et eodē. xv. ꝙ rupit vincula duoꝝ nouoꝝ funiū quib? ligat? erat sicut solent ad ardorē ignis ligna ꝙsumi: ⁊ inuēta in maxilla asini interfecit ex ea mille viros. Et post plures alias fortitudines q̄s fecerat dr de ipo Judicū. xvj. ꝙ apprehendēs ambas colūnas q̄b? inītebat dom?: percussitq; colūnis fortiter: cecidit domus super oēs principes ⁊ sup ceterā multitudinem que ibi erat multoq; plures interfecit mortuus q̄ ante viu? occiderat. Itē q̄so vbi est pulchritudo Absalonis: de quo legit. ij. Reg. xiiij. Porro sicut Ablalon vir non erat pulcher in omni israel ⁊ decoꝝ nimis. ⁊ vestigio pedis vsq; ad vticem nō erat in eo vlla macula. Et tñ eodē. xviij. dr ꝙ tulit Joab tres lāceas ⁊ infixit eas in corde absalon. Cūq; adhuc palpitaret decem iuuenes armigeri Joab percutientes interfecerūt: ⁊ protecerūt eū in saltu in foueā grandē: ⁊ cōpertouerūt super eū aceruum lapidū magnum

nimis. Et ita patet quomodo mors humiliat omnē humanam gloriam: siue de fortitudine: siue de pulchritudine: siue de quacūq; gratiositate corporali. Scō describitur in auctoritate inducta spūalis transgressio scz que fit ab homine impio. Ubi aduertendum est ꝙ ab homine impio tollitur omnis modus pacis. Et ratio est. qz cum pax sm Augustinū sit ordinata tranquillitas: idest tranquillitas sequens ex ordinata vita: sicut sit in homine impio vita omnimode inordinata: ita tollitur ab eo omnis modus pacis. Nam vita hominis debet esse ordinata respectu dei: respectu sui: ⁊ respectu proximi. Sed vita hominis impij efficitur inordinata respectu dei: qui scz deo non obedit. Item respectu sui quia caro spiritui et sensualitas rationi rebellat et contradicit: ⁊ ipse magis sequitur carnē ⁊ sensualitatem q̄ rationes. Fit etiā inordinata respectu primi. quia qui sibi nequam est cui alij bon? erit? Ergo ꝓpter inordinationē sui pdit pacē pectoris: idest tranquillitatē et pacem cōscientie. Sed ꝓpter inordinatā vitam respectu proximi perdit pacē temporis. Sed ꝓpter inobedientiā dei puabitur pace eternitatis: que erit i ipso deo. Et ideo dr Esa. xlviij. ꝙ non est pax impijs. Et eodē. lvij. Cor impij quasi mare feruens quod quiescere non pōt. Tertio describitur in auctoritate inducta vniuersalis boni priuatio. qz nulla erit vltra spes scz alicuius boni. Et rō est: qz bonus hois triplex est. s. extrinsecus: et internus: ⁊ supnus. Sed impius mortuus et damnatus est priuatus spe boni extrinseci: qz nulla creatura extra se existente potest aliquod suffragium siue auxilium recipere. Unde priuatus est beneficio et vtilitate oīm creaturarū siue omni refrigerio. Item est priuatus spe boni interioris. quia priuatus est grā dei ⁊ virtutib?: nec ē possibile vltra recuperare ea que recuperari possunt in vita ista per pniam. vnde loco earū habet habitus vitiosos qui eum cruciant ⁊ mordēt ad modū vermiū. Item est priuatus spe boni superioris qō est bonum eternum et beatitudo sanctoꝝ: quoꝝ sancti qui sunt in celo habēt in re: sed qui sunt i mundo in spe. Sed impius damnatus nec i re nec in spe habet quāa scit se esse in eternum priuatum gloria eterne beatitudinis: quam scilz consecutus fuisset nisi fuisset ex culpa sua. Et ideo dicitur Prouerbio. xj. Spes impiorū peribit. Et sic patet primum principale.

Secūdo quoq; describi

bitur i themate mercatoris cōditio et exercitio temporali: a quo. s. denominatur mercator: scz quia mercationē exercet. Ubi aduertendū ꝙ quidā direrunt ꝙ oīs mercatio illicita est. Unde Aristoteles in politicis dixit ꝙ omnis mercator est vituperabilis. Et rationē assignabat: qz omnis actio nostra iudicat bona vel mala ex intentione finis. sed finis intentus ex mercatione est lucrum qō pertinet ad cupiditatez et ideo mercatio illaudabilis. Ē quia ex cupiditate luci i procedit. Sed isti pro tanto nō bene dicunt: qz etiam ipm lucrū potest ad bonum finē ordinari: sicut ad dom? et familie sustentationem vel pauperū subuentiones et huiusmodi, tamē si mercator lucrū intendat non quasi finem: sed vt stipendium laboris: mercatio erit licita et etiam laudabilis propter aliquem bonū finē ad quez etiā ordinatur. Reprehenditur tñ mercator cupidus qui non intendit nisi ad lucrum: et qui tantū occupatur circa mercationes ꝙ negligit spūalia: et qui ponit finem suum in lucro et diuitijs et non attendit ad incertitudinē vite sue. Unde dicitur Jaco. iij. Dicitis mercabimur et lucrum faciemus: qui ignoratis quid sit vobis in crastinum. In quibus quidem verbis de mercatoribus ꝺ scribitur tria.

Primo mercatorum actus: cum dicitur mercabimur.

Secūdo mercationū fructus. cū subditur. et lucrum faciemus.

Tertio ipoꝝ euētus: quia ignoratis ꝛc. Actus ergo potest esse iustus: fructꝰ potest esse licitus sed euētus est incertus et dubi? Circa primū attendendus est ꝙ homo pōt licite et etiam illicite mercari scz emendo vel vendendo. Et hoc precipue considerat er quattuor. Primo er modo scz vt pure et sine vitio fiat. Naz si fieret cū mendacijs ⁊ cū fraudib? ⁊ dolositatib? erit ꝑfecto illicita mercatio. Et quia vix fit hodie mercatio sine fraudib? vel saltē sine mēdacijs videtur impleri illud Apoca. xiij. Et facient in quit ne q̄s possit vēdere aut emere nisi habeat characterez bestie aut nomē bestie aut numerū nois eius. Bestia est ꝙ a vastando dicit diabolū representat: cuius quidē cha-

Universidad de Deusto
Biblioteca

racter est fraus vel falsitas. eius quia ipse mẽdax est et pater eius. vt dicitur Joh. viij. Sine hoc ergo charactere fraudulẽtie vel mendacij non videntur hodie vendere vel emere mercatores: et tamẽ subdit in Apoca. xiij. q̃ qui accipit characterez scs bestie in fronte sua aut in manu sua bibet de vino ire dei. Scdo no cõsideratur an sit bruralis et illicita mercatio ex pcio rei empte vel vendite: quia si sit iustum precium erit mercatio licita. si no iustum: illicita. Dicitur autem iustum precium quando est ꝑm valorem rei. Quia emptio et venditio introducta est ꝓ cõmuni vtilitate vtriusq; partis: scs ementis et vendentis dum vnus indiget re alterius ⁊ ecõtrario. Et qõ introductum est ꝓ cõmuni vtilitate nõ debet cedere in grauamen magis vni q̃ alteri. Unde ꝑm equalitatem rei debet contractꝰ inter eos institui. Quãtitas aũt earum rerum que veniũt in vsum hoim mensuratur ꝑm precij datũ. ⁊ ad hoc ꝑm philosophum inuentũ est numisma. Et tõ si precius excedat quantitatem valoris rei vel res excedat pciũ: nõ seruatur equalitas iusticie. et ideo rem chari? vẽdere vel vilius emere q̃ valeat ꝑm se iniustũ et illicitũ est. Tertio consideratur an sit illicita vel licita mercatio ex vitio: scs rei vendite. Nam aliq̃n res que vẽditur hꝫ vitium siue defectum quantũ ad speciem rei. Et si talem defectũ vẽditor cognoscat esse in ipa re quam vendit: tunc in ipsa vẽditione fraudẽ cõmittit: et qua reditur venditio illicita. et non solum peccat iniuste vẽdendo. sed etiã ad restitutionem tenetur. vt si vendat aurũ falsum vel crocũ falsum pro vero. vel vinũ mixtum pro puro scienter. Sed si venditor ignorat vitiũ: tũc non peccat vendendo: qz hꝫ faciat iniustum naturaliter tñ operatio eius non est iniusta. Sed q̃n cognouerit ipm vitiũ: tũc tenetur ad cõpensandũ damnũ emptori. Item si venditor estimat rem suã quantũ ad speciem? pretiosam q̃ sit vt si vendat auriũ ꝓ auricalcho: emptor si illũ cognouit iniuste egit et ad restitutionẽ tenet. Hꝫ si illud tũc nõ cognoscat quãdo emit: hꝫ tũc non tenetur: tenetur tamen cũ ad eius noticiã venerit. Et quando res que venditur habet defectũ et vitiũ quantũ ad quãtitatẽ: puta q̃n nõ vritur recto põdere vel mensura: et tunc etiã est fraudulenta et illicita venditio. Unde Deuc. xxv. dominus prohibuit dicẽs. Non habebis in sacculo tuo diuersa põdera maius et minus: nec erit in domo tua modius maior et minor. et postea subditur. Abominatur enim dñs eũ q̃ facit hoc. et auersatur oẽm iniusticiã. Aliquando vo res venditꝰ hꝫ defectũ quantũ ad qualitatem vt sit morbosum ꝓ sano vendatur: et sic de aliis similibus. qõ si q̃s scienter fecerit fraudulenter ac illicite vendit. et ideo ad restitutionẽ tenetur. Quarto cõsideratur an mercatio vẽdẽtis vel emẽtis sit licita vel illicita ex commodo vel damno cõsequente prout scs per accidẽs cedit in vnius cõmodũ ⁊ alterius detrimentũ. puta cũ vnus indiget habere rem aliquam et alter multũ lediturꝰ si eã rear. In tali enim casu iustũ preciũ erit si iustus estimator aspiciat nõ solũ ad rẽ q̃ venditur: hꝫ etiã ad damnũ q̃ venditor incurrit ex tali venditione: ⁊ ideo licite potest vẽdi res talis magis q̃ valeat. qz hꝫ ꝑm se minus valeat: non tamen minꝰ valet habenti. Si aũt ex ipsa re vendita multũ iuuet emptor et venditor ea carendo nõ damnificat tũc si eam supuenderet illicita vẽditio esset quia vtilitas que accrescat alteri non est ex venditione: hꝫ ex cõditione emẽtis. Nullus autem qõ suum non est alteri vendere dꝫ: hꝫ damnus qõ patitur vendere posset ille tamen qui multũ iuuaretur ex accepta re alterius potest aliquid sua sponte suprogare vendenti cũ hoc euidenter pertineat ad eius honestatem. Est etiam quandoq; mercatio indecens propter statũ: puta si clerici vel principes fiant mercatores. sicut dicitur Apocal. xviij. Mercatores tui erant principes terre. Secundo in auctoritate allegata describitur mercationuꝫ fructus: cum dicitur. et lucrum faciemus. et hoc est quod nõ finit mercatores. immo homines esse lapsos. Quesiuit enim Adrianus imperator a Secundo philosopho. q̃d est qõ nõ finit hoẽm esse lapsum: respondit lucrum. Sed nota q̃ mercator nõ lucraretur si non venderet rem emptam plus q̃ empta sit. Hoc autem sibi licet. vel quia in aliquo rem meliorauit: vel quia precium est meritum ꝑm diuersitatem loci vel temporis: vel propter periculũ cui se exposuit merces trãsferẽdo. vnde charius vendere potest. Chrysostomus tamẽ dicit super Matheum q̃ q̃ cũq; rem cõparat vt integrã et immutando vendendo lucret. iste est mercator q̃ de templo dei ejecit. Hꝫ hoc intelligit de mercatore q̃ vltimũ finẽ mercationis in lucro cõstituit. Qõ ꝑcipue apparet: qz vendendo plus rem in nullo mutatam: nõ videt premiũ sui laboris accipere. Potest aũt intendi lucrũ licite nõ sicut vltimus finis: sꝫ ꝓpter alium finẽ necessariũ vel honestũ. puta ad dom? sue sustentationẽ vel ad subuenendũ indigẽtibus vel ad publicam vtilitatem patrie: scs vt res necessarie ad vitaꝫ nõ deficiãt patrie ⁊ lucrũ expectat nõ q̃si finem sed velut stipendium laboris. Tertio describitur euẽtus intẽtus cũ additur ⁊ ignoratis quid sit vobis in crastinũ: siue quantũ ad personas: siue quantũ ad mercationes. Nam quantũ ad personas si hodie viuat cras põt mori: quantũ ad mercationẽ qui hodie est diues cras põt depauperari ⁊ perdere merces ⁊ lucrum: ⁊ tales euentꝰ futuri a nobis ignorant. qz nõ possumus eos cognoscere in se cuꝫ nõdũ sint: nec in suis causis q̃ se habẽt ad vtrũlibet nec sunt determinate ad vnum: ⁊ hꝫ sint isti effectus determinati in diuina prescientia: tamẽ ipsa occulta est nobis nisi inquãtum deus hoib? voluerit reuelare. Et ideo dicitur Prouer. xxvij. Ne glorieris in crastinum. ignorans quid superuẽtura pariat dies. Eccls. viij. Multa hominis afflictio quia ignorat preterita: ⁊ futura scs contingentia nullo potest scire nuncio. C

Tertio describitur bo

nus mercator defunctus a domicilio finali. quia in domo dñi. Notandũ q̃ domus dñi vocatur habitatio paradisi: in qua hꝫ non sit mercatio vel mercator: tamẽ ille q̃ fuit mercator si mercationẽ suam fine peccatis exercuit. et alꝫ bene vixit vel saltem si in fine bene penituit: illuc ad habitandum in perpetuum pergit post mortem corporis. Qualis autem sit illius domus habitatio. ꝑs. xxxiij. ostẽdit dicẽs. Beati q̃ habitant in domo tua. in scla se. laudabunt te. In q̃ quidẽ verbis celestis glorie mãsio quadruplicis ter cõmendat. Primo ex copiositate in eo q̃ dr beati. Beati enim dicũtur illius domꝰ habitatores: quia habẽt copiam ⁊ abundãtiam oim bonorum. Nam ꝑm Boetiũ. Beatitudo est status. oim bonoꝝ aggregatione perfectus. Et hãc beatitudinẽ habent qui habitãt in domo dñi. propter q̃ dicit ꝑs. xxxiij. Beatus quẽ elegisti ⁊ assumpsisti inhabitare tu. Scdo cõmendatur ex satietate

cũ subditur. qui habitãt in domo tua dñe. Nam et si auarus habeat abundantiã propter parcitatẽ non comedit nec accipit de rebꝰ quãtũ veller. vñ dr Eccls. vj. Uir cui dedit deꝰ diuitias ⁊ substantiã et honorez ⁊ nihil deest anime sue ex oibꝰ que desiderat: nec tribuit ei potestatẽ deꝰ vt comedat ex eo. sed hõ extraneus vorabit illud. Et ideo talis licẽs habeat bonoꝝ abundantiã: non habet tamen satietatem: sed in domo dñi celesti quilibet replebitur ⁊ satiabit. ꝑm illud ꝑs. lxiij. Replebimur i bonis domus tue. Tertio cõmẽdat er perpetuitate: qz in secula seculoꝝ. In his enim seculis notat perpetuitas laudis: q̃ est hoim beatoꝝ ⁊ etiam angelorum. Sed secula hominũ habẽt augmẽtũ successiuũ: qz iugiter ingrediunt homines celũ ⁊ addunt laudãtibꝰ. Et inceperũt secula hominũ ab ascensione xpi quãdo primo ingressi sunt hoies celũ. Sed angeloꝝ seculo inceperũt ab origine mũdi. Et boni angeli q̃ pmanserũt post q̃ beatificati sunt. semp oes simul fuerũt brẽ ⁊ laudantes deum. neutra tamẽ secula finientur. Uel dicũtur secula seculoꝝ. quia presentia secula que temporalia sunt. sunt figura seculorum sequentium. que scs sunt perpetua: qz cõtinua fit successio temporũ presentiũ. qz sicut sol mouetur ab oriente ⁊ iterum redit ad orientẽ: ⁊ iterato etiaꝫ facit eandẽ circulationẽ. ⁊ sic circulatio semper succedit circulationẽ ita ⁊ tempus tempori. puta dies diei. ⁊ annus anno. Talis inquã successio temporum que semper iteratur quedã ymbra est ꝑpetuitatis seculoꝝ sequentiũ. in quibus sancti semp laudant deum. qz ab initio seculoꝝ presentiũ semp angeli laudauerunt deum. ⁊ in perpetuus laudabũt ⁊ homines beati simul cum eis: ideo dicunt laudare ⁊ gaudere in scla scloꝝ. sicut etiã homines damnati simul cuꝫ diabolo dicunt torqueri in secula seculorũ in perpetuũ. ꝑm illud Apoc. xx. Diabolus q̃ seducebat eos missus est i stagnũ ignis ⁊c. Quarto cõmẽdat er iocunditate. quia laudabũt te. Et continuo interiori gaudio quod habebũt de deo ⁊ a deo. procedet exterior vor ꝓinua laudis ⁊ gratiarũ actionis. ꝑm illud Esaie. lj. Gaudiũ ⁊ letitia inueniet in ea. gratiarũ actio. et vor laudis. Gaudiũ. s. interi?. ⁊ letitia exterior. gr̃arũ actio ꝓ ereptione a malis. ⁊ vor laudis pro adeptis bonis. Ad que nos perducat ⁊c.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ In funere alicuius artificis. Ser. xxxi.

Omnis artifex

o omnis ars non inuenietur in ea amplius. Apoc. xviij. Artes hominū sunt necessarie propter passibilitatē ꝛ corruptiones corporis. Sicut ars textoria necessaria est ad faciendum indumēta que ſcz protegunt corpus humanus ne patiat a frigore. Et ars piscatoria ꝛ cōgnaria est necessaria ad preparandus cibos: quibus passio famis repellitur ꝛ interior defectus: ꝛ corruptio phibetur. Et ars medicine necessaria est p̄ra passiones ꝛ corruptiones egritudinū. ꝛ sic de aliis. Vñ ꝛ Galen⁹ dic̄ q̄ si esset īmortale et impassibile corp⁹ nō indigeret arte cōseruāte ipm. Vnde est ergo q̄ in alia vita: que est impassibilis ꝛ incorruptibilis sicut in beatis: vel saltē incorruptibilis sicut in dānatis: nō habēt facere artifices neq; artes. Et ob hoc dicit in verbis p̄positis q̄ oīs artifex ꝛc. ¶ In quibus quidē verbis circa defunctos artifices considerare possumus tria.

Primo laudis p̄conīū. ſ. in artifice vel arte: cum dr. omnis artifex ꝛc.

Scō mortis exterminū: ꝑpter qō nō inuenietur amplius.

Tertio operis premium: quia in ea.

Circa primum nota

q̄ differētia est inter opus morale ꝛ opus artificiale. Nam opus morale non potest hō facere bonū niſi bonus. Et ratio est: q⁹ ex eadē causa procedit q̄ homo sit bonus ꝛ q̄ faciat opus moraliter bonū. ſ. ex ſtute. Et ideo philosophus dicit q̄ virtus est que bonū facit habētes ꝛ opus eius bonū reddit. Figura huius habetur .Matth. vij. vbi dicitur q̄ bona arbor fructus bonos facit: ꝛ nō potest mala arbor bonos fructus facere. Sed opus artis potest facere bonū etiam qui non est bonus. Vnde enim philosophus adnumeret artē inter virtutes intellectuales: nō non dicitur esse virtus: q⁹ faciat hominē bonū sicut facit virtus moralis: sed solum quia facit facultatem operandi. sed virtus moralis vtiq; facit. Et hinc est q̄ in artifice nō attēdim⁹ ad bonitatem hominis: sed solum ad bonitatē operis: ꝛ de hac laudatur artifex. vnde dicit. Eccl'ci. ix. In manu artificus opera laudabuntur. In quibus quidē verbis artificus conditio notificatur ex quattuor.

Primo ex instrumēto naturali: quia in manu.

Secūdo ex habitu ſtellectuali quia est ars a qua denominātur artifices. vñ dicit artificum.

Tertio ex affectu artificiali: cū additur opera ſcz artis.

Quarto ex fructu honorabili: q⁹ laudabūtur. reputat enī sibi artifex ad fructū et honorem q̄ eius opera laudentur.

Circa primum attendendum est q̄ manus est naturale instrumētum ꝛ cōiunctus quo artifices operantur. Cant. vij. Sicut monilia q̄ fabricata sunt manu artificis. Vbi per monialia intelliguntur virtutes siue habitus virtutus que tunc manu fabricamus quando virtutum opera facimus. quia habitus virtutus moralium. ſm philosophum ex actibus acquiruntur: q⁹ frequenter agendo iusta efficamur iusti: ꝛ sic de aliis virtutibus. Notandus est etiam q̄ in ipsa distinctione manus ostēditur que virtutum opera facere debeamus. Est enī man⁹ hominis per quinq; digitos distincta. Quorum primus qui est grossior vocatur poller: er eo q̄ inter ceteros ſtute pl⁹ polleat. Vnde in hoc digito designatur iusticia: eo q̄ inter virtutes morales plus polleat. Vnde philosophus dicit. v. ethicorum q̄ iusticia est preclarissima virtutū et neq; lucifer neq; hesper⁹ est ita clarus. Vnde etiam Auicenna in tertio libro me dicine sue dicit q̄ iste digit⁹ ſcz poller est iusticia omniū digitorum: quia ſcz omnes alij digiti cum ei applicātur ad quandam equalitatē reducunt. Ille ergo habz pollicez manus qui iusta operatur. Iste digit⁹ ſm constantinū ex tribus ossibus compon⁹ nitur: que referuntur ad triplicem iusticiā ſcz distributiuam que competit dispēsatoribus: vindicatiuā que competit correctoribus: ꝛ comitatiuam que competit mercatoribus. Scōs digitus vocatur index: quia per ipsum rer indicam⁹ ꝛ demonstramus. ꝛ hoc pertinet ad prudentiam que nobis que agēda sunt demonstrat ꝛ ordinat. Et tres partes huius digiti significant tres partes prudētie: que sunt memoria respectu preteritorum: intelligētia respectu presentiū: ꝛ prouidentia respectu futurorum. Tertius digitus qui est medius: dicit impudicus: eo q̄ dum manus aliquid turpe tangit hic digitus cum sit maior ceteris illud prius attingit. Vñ signat temperantiam que impudicitiam ꝛ voluptatem carnis tangit reprimendo ꝛ moderando. Et tres partes huius digiti significant triplicem temperātiam: quarum vna est in abstinentia ciborum: ſcōa sobrietas potationum: tertia continentia venereorum. Quartus digitus vocatur anularis: quia in ipo anulus defertur. Sicut autem est anulus in digito: ita est in opere fortitudo que necessaria est precipue in continuando ꝛ psēuerādo. est enim anulus sicut corona digiti. quia sola perseuerātia coronat. Et tres partes huius digiti significant triplicem fortitudinem. Una est in aggrediendo qō pertinet ad fiduciam. alia in sustinēdo qō pertinet ad patientiam. ꝛ tertia in cōsummando quod pertinet ad perseuerantiam. Quintus digitus dicitur auricularis. eo q̄ cum ipso aures scalpimus. ꝛ hic significat obedientiam. quia scriptum est in ps. xvij. In auditu auris obediuit mihi. Et tres partes huius digiti signficāt q̄ obedientia est homini tripliciter necessaria. Primo respectu dei. ſcz vt homo obediat diuine voluntati. Secundo respectu prioris. ſcz vt obediat superiori potestati. Tertio vt obediat propie rationi. ſcz vt sit sensualitas subiecta rationi. De istis ergo digitis man⁹ dicitur Danielis. v. Apparuerunt digiti quasi manus hominis ꝛc.

¶ Scōo describitur cōditio artificum ex habitu intellectuali qui est ars. qui ob arte qui est habitus intellectualis denotant. artifices. ꝛ ideo dr artificū. Sed quia artifices possunt et dñ ꝛ malevti arte sua: notandum q̄ quidem sunt artifices diaboli. Diabolus em̄ fallax et mēdax est. Joh. viij. Mendax est et pater eius. ſ. mendacij. Vnde q̄cūq; faciūt artē suā cū falsitate et mendacijs sunt de arte diaboli. Nam quidā artifices sunt qui interdum faciūt opera sua falsificata. sicut illi qui faciunt aurum vel argentum alchimicum et vendūt ipm pro vero. vel sicut speciarij qui ponūt in confectionib⁹ vel syrupis mel vel puluerem zucchari pro bono zuccaro. Et simile est de quocunq; artifice falsificante opera sua. sicut quidam falsificant crocum et quicunq; alij sint qui faciunt vt vēdant res falsas p veris. Isti similes sunt artificibus illis qui faciebant deo falsos. ſ. idola pro veris dijs. Osee. xiij. Fecerunt sibi conflatile de argento suo quasi similitudinem idolorum factura artificum totum est. Ad hoc peccatum idolatrie reducuntur artes magorū et necromanticorum. quia etiam sunt artes diaboli: quib⁹ deus maxime irritatur ad vindictam. Vnde de manasse dicitur. ij. Paral'. xxxiij. cap̄. q̄ observabat somnia. secta batur auguria. maleficijs artibus inseruebat. Habebat secum magos ꝛ iccantatores multaq; mala operatus est coram domino vt irritaret eum. Sunt etiam de arte diaboli artifices mendaces qui non seruant pacta que promittunt. et ideo infideliter agunt. ps. lxxvij. Auerterunt se et non seruauerunt pactum ꝛc. Item diabolus quicquid facit cum peccato facit. Et sic quidam artifices nesciunt quasi de arte aliquid facere vel vēdere sine peccato: dicēdo mēdacia: vel vendendo rem pluris q̄ valeat. vl vendendo rem falsam ꝛ vitiosam pro bona: ꝛ non manifestando vitium occultum vel si sit vitium damnabile vel damnosum vel periculosum: tenetur de damno vel periculo vel si non sit vitium periculosus nec dicunt vitium quod est in re nec diminuunt de precio. Unde omnes tales diabolus tollet ꝛ portabit in infernum nisi cōrexerint se. Hoc figuratū est. iij. Regum. xxiij. vbi habetur q̄ rex babylonis. idest diabolus transtulit in captiuitatem scilz peccati et in infernum omnem artificem ſcz qui cum predictis peccatis facit artem suam. Quidam vō sunt artifices dei sicut illi qui pure ꝛ fideliter faciunt artem suaz ꝛ de arte sua ꝛ lucro faciunt etiam elemosynas. nec propter occupationem artis dimittunt spiritualia bona que facere tenentur. Et de tali potest dici illud Sapientie xiij. Arte sua plus est diligenter. Tertio describitur in auctoritate allegata conditio artificum ex effectu artificiali in eo qō dicit opera. Artifex enim qui nihil operatur nihil lucratur. Prouerbiorum. x. Egestatez operata est manus remissa. Sic etiā in quo non facit opera virtutum non meretur. ꝛ ideo dicitur Ecclesiastici vlti. Operamini opus vestrū ante tēpus. ꝛ dabit vobis mercedem vestram in tempore suo. Et dicit ante tempus. ſ. mortis. quia post non est tps opandi. sed recipiēdi. Et ideo cōsulit sapiēs Eccl'ci. ix. Quodcūq; facere pōt

manus tua instāter opare: quia nec opus nec ratio nec sapiētia nec scientia erūt apud inferos quo tu properas. Quarto describitur ex fructu honorabili: cum additur. laudabuntur. Ubi aueretēdum est ꝙ opera artificum non debent laudari nisi primo bene videantur ⁊ inspiciant. Unde si essent in tenebris ita ꝙ non posset videri illud quod melius et preciosius est in eis. non deberēt laudari. Est sic est etiam de operibus mortalibus: quia modo fiunt ita in tenebris ꝙ non apparet id qō melius et principalius est in eis scz intētio a qua sequēs opus denominatur sicut sanitas infirmi est illud qō primo intenditur a medico: ⁊ ꝓpter hunc finem adhibet medicamina sanativa. sed vnūquodq; denominatur a fine sicut dicit pbs. vñ cuius finis bonus est ipm quoq; bonū est. Quia igitur intētio est de fine. ideo ab intētione ipius finis opus denominatur. Et propter ea Grego. dicit ꝙ si prava est intentio que precedit. puersum est omne opus qō sequitur etiā si rectū esse videatur. Quia igitur licz opus videat intētio tñ nō videtur. nec possunt opera hoīs in vita ista bene laudari. ſz apparēte claritate diuini iudicij illuminabūtur abscōdita tenebrarū ⁊ manifestabūtur cōsilia cordiū ⁊ tūc laus erit vnicuiq; a deo. Proue. vltimo. Laudent eas in portis opa eius. Ve porte sunt duo iudicia hoīm. vnū particulare qō fit in morte. ⁊ aliud generale post resurrectionē generalez in fine mūdi. In q̄bus er ipse operibus factis apparebit qō sit laudabilis vel nō. Sed primum est deo manifestum nobis autē occultū. sed scōm erit omnibus patulum. E

Secundo in themate

ponitur mortis exterminiū. quia nō inuenietur amplius. Manifestum est em ꝙ iste duz viueret frequēter de arte sua reḡrebatur. sed nūc postq; est per mortē sublatus. nullus requiret eum amplius ⁊ si requireret non inueniret. vnde dicere posset illud p̄s. xxxvj. Quesiui eum ⁊ non est inuentus locus eius. In quibus quidem verbis describūtur duo.

Primo hominis viui consideratio. cum dicitur. quesiui eum scz mentis consideratione.

Scōo hois defuncti subtractio. qz non est inuentus locus eius.

Circa primū notandū ꝙ multū deberet homo viuens querere ⁊ mente considerare de amico defuncto vel cōsanguineo vbi sit quia si sciret ꝙ esset in celo deberet sibi cōgratulationem. quia est extra omnē miseriam ⁊ est in abūdantia omnis boni. Et de quibusdā est certum ꝙ sunt ibi sicut de pueris decedētibus post baptismū q̄ sine macula sunt ante thronū dei. Unde de talium morte non deberet homo lugere sed potius gaudere. De quibusdam hō probabile est ꝙ ibi sint sicut illi quoz morte bona vita p̄cessit. quia sicut dicit augustinus Mala mors putanda nō est. quā bona vita precessit. Itē sicut illi qui de suis peccatis plenam ⁊ veram penitentiam ostenderunt. vnde dominus dixit. Penitentiā agite appropinquabit enim regnum celorum. Si hō esset in inferno: tūc deberet desistere eius concipere magnū horroꝛē ⁊ prosequi magnū timoꝛē: ne scz ipe sic vadat ad tārtarū penā: que talis ac tanta est ꝙ hic estimari nō possit. Et de quibusdam certū est ꝙ ibi sint sicut infideles qui sine fide moriūtur: quia qui non credit iam iudicatus est. Et sicut hi qui moriunt hereticī vel impenitētes ⁊ desperati vt qui occidunt seipos. Si autem sint in purgatorio: sicut cōmuniter accidit de his qui moriuntur etiam penitentes: quia raro penitentia tanto est ꝙ statim faciat ad celum euolare: quia si penitētia nō est perfecta in vita ista: tūc oportet ꝙ compleatur in purgatorio: pena et de tali defuncto debet habere compassionem: qz pena cuiuscunq; in purgatorio existentis tārta est ꝙ nulla pena huius vite potest ei comparari: sicut Augustinus dicit. et ideo debet eum iuuare cum elemosynis et missis et aliis suffragiis. Et isto modo debent querere de consanguineo vel amico suo defuncto vt possit dicere illud Canticoꝝ. iij. Quesiui quem diligit anima mea. Secūdo ponitur in auctoritate adducta hominis defuncti subtractio: quia non est inuentus amplius locus eius: scz in mundo isto. Quod est error illoꝝ qui dixerunt ꝙ post

magnum annū: qui erit ſm quosdam errātes post complerum circulū celi stellati. ſ. post triginta ter milia annorum ab initio mūdi: tunc fiet reiteratio hoīm: quia redibunt idem homines ad eosdem artes: ita ꝙ adhuc plato leget athenis. Sed contra hoc est auctoritas scripture diuine q̄ dicit. ij. Regum. xiij. Omnes morimur ⁊ quasi aque dilabimur in terram que nō reuertūtur. Unde ſm veritatem fidei catholice: q̄ defuncti sunt nūq; reuersuri sunt ad hanc vitam mortalez. Gap̄. ij. Non est agnitus qui sit recursus ab inferis. et paulopost. Non est reuersio finis nostri. Et hoc verus est ſm cōmunē legem: ſz de speciali gra ⁊ diuino miraculo aliqui resuscitati fuerint a tpo vel ab antiquis prophetis. vt ab helia ⁊ heliseo. vt patet de lazaro ⁊ aliis. sed priuilegium particulare non facit legem cōem. ⁊ ſz omīs defuncti sint resurrecturi: nō tamen ad vitam mortalem: sed cuz immortalitate. Et qz Diony. dicit ꝙ hoc fuit angelis casus qō est hoīb⁹ mors. ideo sicut dr de angelis cadentib⁹ Apoc. xij. ꝙ locus eorum non est inuentus amplius in celo ita dici potest de morientib⁹ ꝙ locus eoꝝ nō est inuent⁹ amplius in mundo. Et quo sequitur ꝙ nunq; amplius perfruent nec mundi diuitijs nec delitijs: nec eius honoribus potientur. D

Tertio ponitur in theo

mate assumpto premiū operis: cū dicit. in eo. Ubi nota ꝙ dupler ē locus retributionis defunctoꝝ hoīm. ſ. locus inferni qui figuratus est in ciuitate babylonica et ibi est retributio maloꝝ in duplici pena scz dāni de amissione glorie. ⁊ etiam sensus et ardore gehēne. Propter penam ergo sensus audientur ibi clamores luctꝰ et tristicie. Sed ꝓpter penam dāni deficient ibi voces laudis et leticie. Et hoc figurate dicit Apoca. xviij. vbi metaphorice loquit de pena damnatoꝝ sub figura ciuitatis babylonice dicens. Clamauerunt flentes ⁊ ingentes. Ve ve ciuitas illa magna. et dicit bis vel ꝓpter duplicem penaz predictam. Et post subdit infra. Hoc impetu mittetur babylon ciuitas illa magna et vltra nō inuenietf. Et vor citharedoꝝ et musicorum ⁊ tybia canentiū. et tuba nō audietur i ea. Ex locus retributionis iustorum est locus paradisi q̄ figuratus est in ciuitate. ſ. hierusalē. de qua econtrario dicitur Esa. lſ. Gaudiū et leticia inuenietur in ea. gratiarum actio: et vor laudis Gaudiū. ſ. ab interiori de alte beatitudine: leticia de exteriori corpis glif catione. gratiarum actio pro ereptione a malis. et vor laudis pro repletione in bonis. ps. cxj. Qui redimit de interitu vitam tuam: q̄ coronat te in mia et miserationibus. Et hec est corona eterne glorie. Ad quam nos ꝛc.

¶ In funere alicuius iuuenis. Ser. xxxij.

Emento creato

m ris tui in die iuuētutis tue anteqū veniat tēpus afflictionis. Eccls. xiij. Cuz hō a deo habeat aiam ⁊ corp⁹ et exteriora bona. ſ. tpalia: In his q̄dē que ad aiam pertinēt dicit Seneca ꝙ nihil est dignius memoria. Inter cuncta inquit humana nature cōmoda: nihil dignius memoria reperitur. Nam in aia nobilissima pars est intellectus siue rō: memoria autez non quidē sensitiua qua habemus cōmunē cū brutis: sez intellectus q̄ eadē potētia est cū intellectu ⁊ rōne. Sed dicit ratio vt est inquisitiua. intellectus vt est apprehensiua: sed memoria vt est retentiua. Et qz retinere maioris virtutis videt esse ꝙ inquirere vel apphendere: iō memoria dr esse dignissima quid in aia. Sed in his q̄ spectant ad corpus nihil est charius vita: ⁊ pcipue qñ est magis florida vt in etate iuuenili. Sed i exteriorib⁹ pcipue appetit ꝓspera fortuna. Dortat ergo nos Salomon in auctoritate ꝓposita vt oia ista tria cuz assint nob in illū referre studeamus a quo ipa percepimus. scz in nostrū creatorē: dicēs vnicuiq; iuueni. Memento creatoris ꝛc. E In quibus quidem verbis tria facit.

Quia primo ostendit ꝙ debem⁹ referre in deum nostram memoriam: cum dr. Memento creatoris tui.

Scōo nostrā iuuenilē vitā: cū subditur in die iuuentutis tue.

Tertio ꝓsperaz fortunā: cū subinfert. anteqū veniat ꝛc. i. dū es in prosperitate.

Dortatur ergo nos pri

mo ad memoriā creatoris nr̄i: quia nihil ē cui⁹ homo ita faciliter obliuiscat. Et causa potest esse ⁊ pōt hoc cōtingere ex tribus ne. Dicit em Sene. ꝙ memoria beneficiorū. ſ. receptoꝝ labilis est. Dō enim benefi

Universidad de Deusto
Biblioteca

ciorum que dedit magis recordatur: q̄ eorum que recepit. Et ratio est quia homo inter cetera aialia est maioris elationis animi. et ideo in illud quod est excellentius ⁊ honorabilius magis et libentius tendit. q̄ illud quod est despectibilius a quo libenter auertitur. Cum igitur beneficium dare sit agere: recipere autem sit pati ⁊ agere sit nobilius q̄ pati. et pati sit despectibilius ideo magis habet homo animū ad beneficia data q̄ ad recepta: et ideo magis recordatur eorū. Unde dñs noster ait. vt dicitur Actū. xx. q̄ beatius est magis dare q̄ accipere. Quia igit creator oīm se habet ad nos solum rōne benefactoris et nō beneficiati: q; bonorū nostrorū non indiget. vt ꝺr in ps. xv. ideo humana anima tanq̄ elatus et indignatiuus faciliter auertitur ab eo et obliuiscitur ei⁹. Unde dicit Deut. xxij. Deū qui te genuit dereliquisti: ⁊ oblitus es domini creatoris tui. Sed posset aliquis dicere q̄ hoc non p̄cedit ex vitio elatiōis: ꝯ ex virtute magnanimitatis. q; ꝑm philosophum in. iiij. ethicorū. Una proprietas magnanimi est q̄ nō est memor beneficiorum⁹: ⁊ sic oblīisci benefactiōis vel būficij: non est ex elatione: ꝯ ex magnanimitate. Sed intelligendū est q̄ p̄bs dicit magnanimus non esse memorē beneficiorum quantum ad hoc q̄ nō est sibi delectabile q̄ būficia recipiat: nō aūt quātū ad hoc q̄ būfactori sit ingratus: q̄m maiora sibi recōpēsare studet. qō pertinet ad perfectionez gratitudinis: in cui⁹ actu vult, superexcellere. Sed circa deū creatorē qui est prima causa oīm bonorū ist ud nō hz locū: q; tāto quis est excellētior ex virtuosior: quāto pl⁹ recipit ꝺe influētia sue bonitatis ⁊ potestatis ⁊ sapiētie siue ⁊utis: que tria includūtur in noīe creatoris. Implicat em̄ diuinā prātē: q; solius dei est creare vt dicit Aug. v. de trini. cap. xiij. Item implicat diuinā bonitatem q; em̄ bon⁹ ideo creauit rer. vt ait Augu. ij. de ciuitate dei. Itē implicat sapiētie veritatē: q; oīa in sapientia fecisti ait prophe ta. Et quo ergo hō accipit a deo totū suus esse ⁊ ingenium siue nobile esse: q; creatura rationalis. ⁊ accepit bonū esse siue gratiā tū: ⁊ accepturus est si pseuerauerit i bono beatū esse: merito debet habere deū in memoria alioq̄n si oblit⁹ fueris eris ingratus: ⁊ ex ingratitudine mereberis vt tibi gratia subtrahat. Et ecōtrario: memoria būficiorum dei faciet, te apparere gratum. et ipsa gratitudo ampliores impetrabit gratiam. Figura huius habetur Tobie. ſ. Oīs memor fuit dei in toto corde suo. dedit ei deus gratiam. In quibus quidem verbis ostenditur q̄ Tobias memoriam suam referebat in deum.

Primo quidem actualiter, quia memor fuit dei.

Scō integraliter. q; in toto corde suo.

Tertio vtiliter. q; dedit ei deus grām.

Circa primū notandū q̄ illud qō facit hoīez esse memorē dei est amor charitatis sed qō maxime facit ime memorē est amor cupiditatis. Nā eoz ad que magis afficimur: magis recordamur ⁊ min⁹ obliuiscimur. Unde p̄bs in libro de memoria ⁊ reminiscentia ponit. q̄ vnū de adiuuātib⁹ memoriaz est vt hō affectū adhibeat ad ea q̄ discit. et ideo obliuio dei p̄cipue causat ex modico affectu ad ipm. eo aūt min⁹ homo afficit ad deū quo magis afficit ⁊ cupidus est ad mundū. Propterea ꝺr. ſ. Joha. ij. q̄ q̄ diligit mundū non est charitas p̄tis in eo. Et Jac. iiij. Qui voluerit esse amicus huius seculi, inimicus dei ꝓstituit. Unde Aug. dicit q̄ venenū charitatis ē cupiditas. q̄ rolendo amorē dei tollit memoriā dei. Amor aūt charitatis facit hoīem dei recordari. ⁊ in ipamet dei memoria delectari. sicut hō cōsueuit delectari in recordatiōe rei amate. Unde ps. lxxvj. ait. Memor fui dei ⁊ delectatus sum. Et aliq̄n p̄ abundātia delectationis interioris ꝓrumpūt sancti viri exterī⁹ in vocem diuine laudis. sicut vinū q̄n bullit in vase aliq̄n eruptat exterius. ps. cxiij. Memoriā abūdante sua. tue eructa. Est ei memoria dei vt vinū faciēs feruere eos purū: unde Osee. xiij. Memoriale eius sicut vinū libani. Libanus em̄ interpretatur candidatio ꝓpter cādorē nimiū qui erat in monte libani. vnde significat candorem. i. puritatem cordis. Unde vinum libani est amor cordis puri qō feruere ⁊ eruptare facit memoriā dei. Scō ostendit in auctoritate adducta q̄ habebat memoriā dei integraliter. q; ī toto corde. Ubi notandū q̄ aliq̄n vocat cor intentio mentis. vnde de hypocritis. qui ea que faciūt nō faciunt recta intentione quia non ꝓpter deum sed ꝓpter laudē mūdi: ꝺr in ps. lxxvj. Generatio q̄ nō direxit cor suum. Qui ergo sic est memor deq̄ omnē intentionē suam dirigat in deum

sse dicit memor esse dei in toto corde suo ⁊ tales hominem trahit ad se. ideſt ad suā gratiam ⁊ ad suā gloriā. Job. xxxiij. Si direxeris ad deum cor tuum: ⁊ porrexeris ad eum manus tuas. Jn toto corde meo exquisiui te. Tertio ostēditur de Tobia q̄ habebat memoriam dei vtiliter: q; ex hoc dedit ei deus gratiam. Et ratio est: quia memoria dei quādoq̄ humiliat hominez maxime quādo iudicia eius ad memoriam reducit: sicut faciebat ps. cxviij. q̄ dicebat. Memor fui iudiciorum. humilitas autem ad gratiam disponit sicut inclinatio vasis ad hauriendum aquas. Unde Jacobi. iiij. Deus superbis resistit: humilibus autem dat gratiam. B

Secundo in themate

assumpto ostenditur q̄ debemus referre in deum nostrum iuuenilem vitam. cum dicit. in diebus iuuentutis tue. Ubi aduertendum est precipue in etate iuuenili necessarium est habere memoriam dei. Et ratio est dupler. Primo quia in iuuentute est homo de viuendo magis presumptuosus. Scōm enim p̄m in. ij. lib. rhetoricorum: hec est vna differentia inter iuuenes ⁊ senes: quia senes sunt difficilis spei; q; de pluribus parū vel male sperāt. Qō cōtingit eis ꝓpter tria. Pmo ꝓpter experientiā experti sunt em̄ q̄ plura eoz q̄ fiunt mala sunt. nā multa eueniūt in deterius. ꝓpter qō senes oia referūt i peiorē partē ⁊ de facili credūt. Scō ꝓtingit ꝓpter timiditatē: sunt enim formidolosi: q; sunt frigidi ⁊ deficiūt in natura: ⁊ timor est quedā infrigidatio. Sed sicut audacia facit sperare: sic timiditas desperare. Tertio ꝓtingit: q; seneo magis viuūt memorie q̄ spei: nā ex reliquū vite eoz est modicū: q; modicū habent viuere: qō aūt est preteritū est multū quia multū vixerūt. Cū ergo spes sit futuri, memoria hō preteritoz: senes modicum sperāt ⁊ multū memorātur. Juuenes aūt ecōtrario vt dicit p̄bs de facili sperāt: quia ꝑm plurima viuūt spei: cū em̄ memoria vt dictū est sit preteriti: ⁊ spes futuri: iuuenibus aūt futurū sit multū: quia ꝑm ordinē eōem nature multū debēt viuere: preteritū aūt est breue: quia modicū vixerūt: ideo iuuenes modicū viuūt memorie: q; modicū habent de vita in preterito: spei autez: q; multū sperant se debere viuere ⁊ multa se facturos. Et ꝓpter spez presumūt de mia dei ⁊ inuoluunt se in peccatis ⁊ obliuiscūtur dei. Sed in tali spe frequenter frustrātur: quia credentes se diu viuere quādoq̄ citius moriuntur siue morte violenta. ꝑm illud Viere. xſ. Juuenes morientur in gladio siue morte naturali: ꝯz aliqua infirmitate ꝑm illud Esa. xl. Deficient pueri ⁊ laborabunt: ⁊ iuuenes in infirmitate cadent. Ne cessaria est ergo eis memoria dei: que suo timore refrenat eoz p̄sumptionē: q; etiā si multis annis deberēt viuere: finaliter tñ oportebit eos venire ad eius iudiciū ⁊ tunc cogētur cognoscere q̄ vana fuerit eoz vita ⁊ spes. Et ideo ꝺr Eccl⁹. xſ. Et si annis multis vixerit hō ⁊ in his omnibus letus fuerit. meminisse debet tenebrosi tēporis. ſcz mortis vel iudicij: ⁊ dierū multoz. ſ. post iudiciū vel mortē. quia erūt dies eternitatis. qui cū venerint vanitatis arguent preterita. Letare ergo iuuenis in adolescētia tua. ideſt si letatus fueris et in bono. ſ. qō tibi placeat. sit cor tuū in diebus iuuētutis tue ⁊ ambula. i. si ambulaueris. in vijs cordis tui. i. in voluptatibus cordis. ⁊ in intuitu oculoz tuoz. i. delectādo ī visibilibus. et hoc in exteriori hoīe. scito q̄ pro omnibus hīs adducet te deus ad iudiciū. Scōa ratio quare p̄cipue i iuuētute est necessaria memoria dei est. quia iuuentus reddit hominem magis pronū ad peccandū. Unde necessaria est iuuenib⁹ memoria dei que suo timore a peccatis refrener. vnde Tobias monebat filiū suū iuuenem dicēs. Omnibus diebus vite tue in mente habeto deū ⁊ cave ne aliquādo peccato ꝯsentias. Tobie. iiij. Causa autē quare iuuenes magis sunt pronī ad peccata est. q; fortius impugnantur. Unde ex plena iuuenis fortio ꝺr in ps. cxviij. Sepe expugnauerūt me a iuuētute mea. etenim nō potuerūt mihi. Jn q̄bus verbis primo describit pugna. quia sepe expugnauerūt ⁊c. Scō victoria. et nō potuerūt mihi. Pugne aūt difficultas ostenditur ex tribus.

Primo ex tentationū frequētia. q; sepe

Scō ex tentationuz violentia. quia expugnauerunt.

Tertio ex etatis inexperientia. quia a iuuentute mea.

Circa primū notādū q̄ diabolus videns iuuenes esse pronos ad diuersas ⁊ plures passiones vt ad ꝓcupiscētiā ciboz ⁊ venereo

Universidad de Deusto
Biblioteca

rum ⁊ ludorum ⁊ iras et huiusmodi: ideo
sepe tentat eos: modo de vna passione mo
do de alia ⁊ ideo sepe facit eos cadere mo
do in peccatū luxurie: modo in peccatum
gule modo in peccatuꝫ ire: ⁊ sic in diuersa
peccata. Figura huius habetur Mat. xvij
in illo demoniaco de quo dicitur ibi. Ma
le patitur. nam sepe cadit in ignē ⁊ crebro
in aquam. Et Marci. ix. ōr. de eodem ꝙ ac
cidit ei ab infantia: ⁊ frequēter eū in ignē
⁊ in aquam misit scs̄ spūs malus vt eum p
deret. Per ignem intelliguntur passiones
irascibilis: p aquā passiones ꝓcupiscibilis
ad quas iuuenes ꝓni sunt. Scō pugna
quas impugnātur iuuenes hȝ difficultates
er impugnātiū hostiū violentia: que nota
tur: cū ōr expugnauerunt. Ubi nota ꝙ de
mones obsident ⁊ expugnāt aīam cū exer
citu vitioꝝ in quo exercitu superbia quasi
vexillū portat. ps. cxviij. Posuerunt signa
sua signa. Brego. Euidētissimū signum re
proboꝝ est suphia: ⁊ electorum humilitas.
Quā cū quisq̄ hȝ in se apte cognoscit sub
cui⁹ potestate seruiat rectoꝝ. Iuuidia sa
gittas trahit detrahēdo alijs. Viere. ix. Ex
tenderūt linguā suam quasi arcū mēdacij
⁊ non veritatis. ⁊ post. Lingua eoꝝ dolum
locuta ē. Ira aūt quasi pyrata lapides ĵa
ctat blasphemie ⁊ ĩmproperia. ij. Regum
xvj. Semei maledicebat dauid mittens la
pides aduersus eū: ȝ ipse deterius se pcu
tit in capite ꝙ alium in veste. Eccli. xxvij.
Qui in altū mittit lapidē: sup caput ei⁹ ca
det. Secidia fossatum euacuat ab aqꝫ gr̄e.
Judith. vij. Holofernes fecit precludi aq̄
ductū: ne veniret in ciuitateꝫ eoꝝdis aqua
gr̄e letificans. ps. xlv. Fluminis impetus
letificat ciuitatē dei. auaritia fossata spler
per terrenoꝝ cumulatiōeꝫ. Dañ. xj. Veniet
rex aquilonis ⁊ cōportabit aggerē scs̄ diu
tiarum ⁊ capiet vrbes munitissimas. Lu
xuria ignem succēdit. Job. xxxj. Ignis est
vsq̄ ad cōsumptionē: alis pātionez: deuo
rans. Gula hunc ignē nutrit ⁊ accēdit ap
ponēdo ligna cibarioꝝ. iij. Reg. xxv. Nas
buzardā princeps seruoꝝ incēdit domum.
Qui ergo sic expugnaꝫ debet clamare ad
dñz dicēs illud ps. xxxiij. Expugna impu
gnātes me. Apprehēde arma ⁊ scutum: et
exurge in adiutoriū mihi. Tertio notatur
diuersitas pugne in iuuenib⁹ ex etatis in
experiētia: cuꝫ ōr. a iuuētute mea. Multa
enī sunt terribilia ⁊ difficilia militibus in
expertis quādo vadūt ad pugnā que faci
lia ⁊ intrepidabilia vident militib⁹ exper
tis. Et rō est sicut dicit pho in ethicis. Ex
perientia videt esse quedā fortitudo. Naz si
cut dicit vegetiꝰ de arte militari. Nemo se
facere metuit: q̄ se bene didicisse confidit.
Juuenes aūt inexpti ⁊ inexercitati sunt: ⁊
in corporalib⁹ ⁊ in spūalibus. Et er tali in
experientia sicut dicit pho ĩ scō rhetoricoꝝ
rū cōtingūt eis duo. Primū est q̄ non sunt
maligni moris ȝ facilis moris: qz de facili
persuadetur eis: scz quia inexperti sunt. et
nōdum viderūt multas nequitias. Scōm
est quia sunt de facili creditiui. Cuius etiā
ratio est inexperientia: quia nōdum sunt in
multis decepti. Et hinc est ꝙ diabolus qui
est malignissimus ⁊ exptissimus suis calli
dis ⁊ fraudulētis tentationib⁹ ꝑsuasio
nibus faciliter decipit eos ⁊ capit in pec
catis: vt ducat eos in carcerē inferni. Vñ
cōqueritur ecclesia Threnoꝝ. ĵ. dicēs. Ju
uenes mei abierunt in captiuitatē. Unde
suadetur Eccli. xxx. Nō des illi partem. alis
potestatē. ĵ. diabolo iniuuentute tua. Oñ
aliquis malitiosus ⁊ callidus potest obtī
nere partem in possessione alicui⁹ simpli
cioris viri: tātū scit postea facere ꝙ habet
postea totū. Ita ⁊ diabolus quādo potest
inclinare ⁊ obtinere oculū vel eoꝝ in iuue
ne Sed optima defensio est custodia quā
habebat ille q̄ dixit Mat. xix. Omnia hec
custodiui a iuuētute mea. Naz de precepto
dicitur: si seruaris seruabūt te. Scōm pri
cipale qō notatur in auctoritate adducta
est tentationū victoria: de qua dixit. Etem
non potuerunt mihi scz prevalere: et hoc
deo sua gratia confortante et protegente.
Apostolus Philip. iij. Omnia possum in
eo qui me ꝙfortat. Viere. j. Non pualebāt
aduersum te: quia ego tecū sum. Vnde dei
societatem habēt iuuenes q̄ sunt fortes ad
resistendum. Jaco. iij. Resistite diabolo ⁊
fugiet a vobis: sicut telum percutiens in
rem solidā ⁊ fortē ⁊ resistentem reflit ⁊ re
fugit: sed in mollē penetrat ⁊ ĩtrat: sic etiā
⁊ diabolus. Sed debēt etiā iuuenes tene
re manu. ĵ. opere gladiuꝫ verbi dei. j. Ma
chab iij. Protegebat castra gladio suo. ĵ.
Joh. ij. Scribo vobis iuuenes: qm̄ fortes
estis: ⁊ verbum dei manet in vobis: ⁊ vici
stis malignum. E

Tertio ostēditur in the

mate ꝙ debem⁹ offerre deo nostrā prospe
rā fortunam. vñ dicit. anteq̄ veniat tēpus
afflictionis. ĵ. ante tēpus aduersitatis. da
gratius est deo ꝙ seruias ei ⁊ memor sis
eis q̄n bene est tibi. qz videtur magis spon
te fieri ⁊ ex maiori amore ꝙ quod fit in ad
uersitate. Eccli. xxxij. Grandinē precibit co
ruscatio. qz debet hō comscare virtutibus
⁊ clarescere coram deo anteq̄ veniat gran
do periculi et infortunij. Vel ante tempus
afflictionis. ĵ. ante tēpus senectutiꝫ vl mor
tis. Tēpus enī senectutis dicit tempus af
flictionis. da sicut dicit Horati⁹. Multa se
nem circūueniūt incōmoda. Naz in sene si
cut dicit Grego. in quadam omelia super
Eseb. statura curuatur. cerui exaltata de
primitur frequētibus suspiriis pectus vi
getur. virtus deficit. loquētis verba anhe
litus intercidit. ⁊ si languor deficit sensi
bus ipsa salus egritudo est. post senectu
tē sequitur afflictio mortis. vñ Eseb. vij.
Afflictio tua scz senectutis. afflictio ecce ve
nit scilz mortis. Sed si ante tale tempus
hō memor fuerit dei vt abstineat a petis
⁊ solliciteꝰ de operibus bonis licz visus
fuerit postea affligi per senectutem vel er
terminari per mortē. tñ alia eius peruenit
post hoc ad eternā pacez. vñ Sap. vij. Esti
mata est afflictio exitus illorum. ⁊ quod a
nobis est iter exterminij. illi autem sunt in
pace. Ad quā nos perducat. ꝛc.

¶ Jn funere vnius senis. Sermo. xxxiij.

Ortus est ĩ se

nectute bona prouectecq̄
etatiꝫ ⁊ plenus dierū Gen.
xxv. Jn omnibus humanis
euentibus prudentes viri
respiciūt ad vltimū: videlicet ad exitum. vnde
Boetius dicit. ꝙ rerū exitus prudentia me
titur: ⁊ ideo de hoc facilē totam vim: sicut
in mercatione non fit vis de emptiōe: vel
de portatione: sed de lucro quia qualiter
cūq̄ fit empta vel portata dummodo inde
mercator bū lucrē de putat bona merca
tio. Et in agricultura nō fit vis de aratu
ra vel semētem: sed de messe. Et in cura me
dici non est vis de dieta vel potione: ȝ de
sanatione. Sic non de hoīs natiuitate vel
augmēto vel nutritiōe vel fortuna dez cu
rat sed de morte scilz qualiter hō moriaf:
quia ibi est tota vis scz salutis vel damna
tionis. Verūtamē ꝑm modū reputantur bū
mori qui moriuntur ĩ bona etate ⁊ prospe
ritate sicut refert verbum propositum de
abraham dicens ꝙ mortuus est ꝛc. A

Jn q̄bus quidē ꝛbis describūtur duo.
Primū est corruptio gñalis: qz mortuus
est: sicut gñaliter oēs homines moriuntur.
Scōm est cōditio spālis: qz in senectute
bona ꝛc, ad quā non oēs perueniunt.

Circa primū attēdendū

est: cū ōr. quia mortuus: ꝙ mors siue mori
oibus est cōe: quia est cōe mori: mors nulli
parcit honori. Nec etiam vlli seruit. Unde
assimilatur mors illi animali q̄n ōr yena
que dicit variare serū: quia eades aliquan
do inuenit masculus aliq̄n femina. Dicit
insup de yena q̄n habet collū vipere dor
sum elephantis: vocē hoīm signat: in qua
titate aūt ⁊ voracitate representat lupum
⁊ ĩ pilis colli equum. Assimilat ergo mors
yene quantū ad seruos varietatem. qz scilz
aliquando masculos aliquādo femīas in
uadit nulli scz serui parcens: que etiam ha
bet de similitudine vipere propter morien
di celeritatem: quia frequenter moriuntur
hoīes inopinate ⁊ per mortes violentas ⁊
casuales ante tempus mortis naturalis: si
cut accidit ipsi vipere: que cum tempus pa
riēdi filios aduenerit filij non expectantes
nature operationes eius latera rodūt ⁊ cū
matris interitu exeūt. Jta multi ante tem
pus scilz senectutis vel mortis naturalis
disrūpunt per mortē. Elephanti q̄n assimi
latur ꝓpter bellicositatē: quia elephans ē
aīal aptum ad bellū: sed bellū siue pugna
mortis est maxima. Est enī ibi pugna na
ture que ꝙ mortē dissoluit: est enim pugna
anime q̄ exire de domo propria et in regio
nem sibi ignotam ingredi compellitur. Est
enī ibi in peccatore pugna conscientie: que
supra se habȝ iudicē iratū: ⁊ intra se pecca
torū remorsum: ⁊ sub se infernū preparatū
⁊ iuxta se aduersariū truculētū: ⁊ terribi
le est venire ad talem pugnam. Uoces aūt
hominis signat propter fallacitatē. fallit
enim hominē ꝓpter incertitudinem: qz ne
scit homo finem suum: vt dicitur Eccls. ix.
Lupo autem assimilatur propter voracita
tem: omnes enim devorat mors et nunq̄
satiatur. Colum aūt equi habet propter re
frenabilitatē: quia imponit frenum ⁊ ter
minum malitie humane: scz quantum ad
culpaz: qz amplius mala facere nequeunt

Universidad de Deusto
Biblioteca

vnde ipſi non dimittunt peccata: ſed peccata dimittunt eos. Johā. viij. In peccato peſtro moriemini. B

Secūdo deſcribitur

cōditio ſpālis: q̄ in ſenectute bona ꝛc. Nō eſt oēs hoies ad etatē ſenilē pueniunt: q̄ plures moriuntur in iuuentute q̄ in ſenectute: ſicut plures occidūtur agni q̄ pecudes: ꝛ ita cito frangitur vas nouū vt antiquum: ꝛ facilius ſcindit arbor iuuenis q̄ antiqua. Cōmendatur tñ in propoſita auctoritate antiquitas etatis ex tribus.

Primo ex ſeniuum integritate: quia in ſenectute bona.

Scōo ex temporum longeuitate: quia prouecte etatis.

Tertio ex virtutuꝫ operoſitate: quia plenus dierum.

Circa primū nota q̄ coꝫpaliter ōr ſenectus bona q̄ nō tollit ſenium nec interoremputa memoriā: nec exteriorē ſicut auditū: vel viſum ꝛ hmōi. Sed viteriꝰ loquēdo tria pcipue ſunt que ſenectutē homis facīūt dici bonā. Primū eſt bona vita preterita. Et huius ratio eſt: quia aliquid dicitur bonū triplici de cauſa: ſcilz aut q̄ venerabile: ſicut bonū honeſtum puta virtus: aut quia delectabile vt cibus: aut q̄ vtile ſicut medicina vel nummus. Sed bona vita preterita reddit primo ſenectutem venerabilē. ſm illud Sap. iiij. Senectus venerabilis eſt non diuturna, neq̄ numero annoꝝ computata: cani ſunt ſenſus hominis: ꝛ etas ſenectutis vita immaculata. Itē bona vita preterita reddit ſenecturem delectabilem. Eſt enī differētia inter bonū ꝛ malū: quia malum eſt delectabile in fieri ſed triſtabile in facto eſſe: vñ mali replentur plenitudine. ſ. poſt factū. Bonū aūt eſt difficile in fieri: ſꝫ delectabile in facto eſſe vnde finis maloꝝ eſt agere: finis bonorum eſt eguſſe. Et ideo ſener qui bonam vitam duxit dum recordat bonorū. que fecit multum delectat. Itē bona vita preterita reddit ſenectutē vtilem: quia quanto diuturnior eſt vita bona: tanto magis fructuoſa ſicut palma quāto annoſtor: tāto fructuoſtor. Job. xxix. Sicut palma multiplicabo dies: ergo ille ſener moritur in ſenectute bona plenꝰ dieꝝ diuitijs ꝛ gloria. Secundū q̄ facit ſenectutem bonam eſt memoria: quia ſm philoſophū iuuenes viuūt ſpei: ſenes aūt memorie. Vñ ſenes ex bona memoria habēt ſanius cōſiliū. ſ. propter experientiam: que ſm pōm fit ex multis memorijs. vſi. ij. Paral. x. Reprehēſibilis oſtenditur. Roboā qui dereliquit conſiliū ſenum. Et ſm beatū Greg. ſenes habēt dulce colloquiū. Vñ dicit in dialogo q̄ ſenum loquutio ſemp ſibi dulcis ſiue amabilis fuit. Et ideo ōr Eccli. viij. Non te pretereat narratio ſenioꝝ: ipſi enī didicerūt a partibus ſuis: q̄ ab ipſis diſces intellectū: ꝛ in tempore neceſſitatis dabis reſponſum. Tertiū q̄ facit ſenectutem bonaꝫ eſt bona natura. ſ. bona complexio nature q̄ ſcz talis eſt q̄ ſenſus nō obtundit: ſicut dicitur de beato Auguſtino q̄ in ſenectute ſua erat integro aſpectu atq̄ auditu ꝛ membris oibus ſui corporis incolumis. Et de moyſe dicitur Deut. xxxiij. q̄ moyſes erat centū viginti annoꝝ quando moꝛtuus eſt: non caligauit oculus eius: ꝛ dētes illius non ſunt mutati. Itē quādo talis eſt cōplexio q̄ in ſene vires non proſternit nec animū eius deijcit per puſillanimitatem: ſicut dicit Caleph Joſue. xiij. Quadragintaquinq̄ anni ſunt ex quo locutꝰ eſt dñs verbū iſtud ad moyſen quando ambulabat iſrael per ſolitudinē. Vocat. lxxxv. annoꝝ ſum hodie ſic valens vt eo valebam tēpore q̄n ad explorandū miſſus ſum. Illius in me temporis fortitudo perſeuerat iā ad bellandū q̄ ad gradiendum. Sed quia in pluribus ſenibus virtus deficiūt ideo dicebat ipſe pſalmographus pſalmo. lxx. deum dicens. Ne proijcias me in tempore ſenectutis cum defecerit virtus mea ne derelinquas me. ℭ Tertio in themate impreſentiaꝝ aſſumpto cōmendatur antiquitas ex tēporum longeuitate: quia prouecte etatis. Prouecta enī etas eſt virma etas: que vocatur prouecta: ideſt peruecta: erat enī tunc Abrahā de quo ad literā thema loquit centū ſeptuaginta q̄nq̄ annoꝝ. Variant enī etates hois ſm numeritudinem varietatis lune: quia luna materialiter dominatur terreſtribus: ꝛ ideo ſꝫ Ptolomeum ſumuntur varietates etatum ex circulo lune. Luna enī ꝙdrupliciter variatur. Quia q̄n primo inteditur quouſq̄ ſit media eſt calida ꝛ humida: ſcz in eſſentia. Et talis eſt in ſe prima hois etas que dicitur puerilis. que eſt etas aug̃mentiua que eſt communiter vſq̄ ad tertium ſeptennium: ideſt vigeſimuꝫ primū annum.

vel in quibuſdā fortioris compleriōis vſq̄ ad vigeſimūq̄ntū. Scōo luna ab media vſq̄ ad plenilunīū eſt calida ꝛ ſicca. Et talis eſt ſcōa etas q̄ ōr virilis: ꝛ eſt etas ſtatiua. q̄ adhuc in ea nec humidum nec calor deficit. et ideo adhuc ſtat ꝛ ſubſtantia ꝛ virtus: ſꝫ deficiat in hac etate virtus augmentatiua. Et hec etas durat vſq̄ ad. xxxv. annū: vel. xl. ſi fit homo fortis complexionis.

Tertio luna cadēs a plenilunio quouſq̄ efficiatur dimidia eſt frigida et ſicca. Et talis eſt tertia etas que dicitur ſenectus. et eſt ſolum virtus diminutiua: q̄ cum humido euaporante continue etiam expirat calidum. et ſic diminuitur virtus vite. Et talī etati attribuuntur quattuor. Primuꝫ eſt q̄ ſenes huius etatis ſunt conſtantes: q̄ frigidum et ſiccū bene retinēt. Scōm eſt q̄ fortiter apprehendunt propter defectum calidi commiſcentis operationes rationis. Tertiū eſt q̄ ſunt ſapientes propter multoꝝ experientiā ꝛ verſutiaꝫ que ex frigido et ſicco confortat. Quartū eſt q̄ in eis ceſſat diſſolutio iocoꝝ et venereoruꝫ ꝓpter imobilitatē frigidi abſcindētis motum et ſicci q̄ non de facili mouet extra ſe ipſum. Et hec etas ſm quoſdaꝫ durat vſq̄ ad. lxx. annū. Quarto luna a medio vſq̄ ad nouiluniū eſt frigida ꝛ humida. Et talis eſt quarta etas que dicitur ſenium ſiue decrepita. in qua eſt diminutio taꝫ ſubſtantie q̄ virtutis. et hec etas eſt etas pueeta q̄ durat vſq̄ in fines vite. Mors igit nō p ētatī: q̄ quoſdaꝫ aufert in iuuentute: q̄ quandoq̄ vtiliter ſit ne a mundi malicia corrumpant. Vñ de tali poteſt exponi illud Sap. iiij. Raptus eſt ne malicia mutaret intellectum eius aut ne fictio deciperet animam illius. Et loquit de malicia demonū et fictione mūdi. Quoſdam ꝛo mors rapit in etate virili et non in iuuenili. Et aliquando vtiliter dimittunt vt in melius immutētur. ſicut apls dicebat. ſ. Corinth. vij. Cuꝫ aūt factus ſum vir euacuaui q̄ erant parauli. Quoſdaꝫ ꝛo mors vſq̄ ad ſenectutes vel ſeniū ſiue vſq̄ ad pueritā etatē relinq̄t ſicut q̄d aꝫ fructꝰ relinquunt vſq̄ ad plenā maturitatē. vt ſint dulciores et ſapidiores et meliores. ſicut de Joſue ōr. Joſue. viij. Q̄ Joſue ſener pueritęq̄ etatis erat. et tunc dulcior in pueritiē et ſapientior ī opera tione ꝛ melior in regiminis puſtione fuit.

D Quarto cōmendaf hō antique etatis in themate aſſumpto de virtutū operoſitate: cū dicit. plenus dieꝝ. Plenus enī dieꝝ dici poteſt qui dies ſuos bene occupauit: q: ſꝫ non maneat tempus, manet tñ tē pons fructus. ſ. meritum, et laus eoꝝ quaſi in tpis decurſu bene operāti ſunt. Et de talibus dici pōt illud pō. lxxij. Dies pleni inuenient in eis. ſicut dies autūni ſunt pleni fructibꝰ. et ſic ipſi bonis operibꝰ. Econtra aūt qui tempus ſuū in malis expendērūt vel ociose dedurerūt: dicunt eos habere vacuos ſalꝫ a mercede. Job. vij. Habui menſes vacuos. et noctes laboriosas enumerauī mihi. Habent enī operantes bona in nocte peccati operationes quidem laboriosas: ſed tamen a mercede eterne retributionis vacuas. Sed ſicut menſis excedit noctem: ita et eterna retributio quam perdunt excedit laborem bonorum operum que faciunt. Ad quam retributionem eternam nos perducat deus ꝛc.

℣ In funere vnius puelle. Ser. xxxiij.

On eſt mortua

n puella: ſꝫ dormit. Mat. ix. Duo errores periculoſi fuerūt de homine antiquitus dicti. Primus fuit eoꝝ q̄ dixerunt q̄ anima non viuit poſt corꝰ ſed cū ipſo corpore pariter reſoluit. Et iſti ſub moto honore immortalitatis quez deꝰ ſm aiam intellectualez eis dedit fecerunt ſeipſos ſimiles beſtijs dicentes illud Eccle. iij. Unus eſt interitus hominis et iumentoꝝ et equa vtriuſq̄ conditio. Sicut morit homo: ſic et illa moriunt. Similiter ſpirant oīa et nihil hz homo iumētis amplius, vnde de eis. pſ. xlviij. dixit. Homo cū in honore eſſe nō intellexit comparatus eſt iumentis inſipientibꝰ ꝛ ſimiles factꝰ eſt illis. Scōs fuit eoꝝ qui dato q̄ ponerent animam immortalē dixerunt tamē impoſſibile eſſe eoꝝ reſurrectionē: attendentes tñ ad oīnes et potentiā nature: ſm quā non inuenitur poſſibile. vt fiat regreſſus de corporali priuatione. mortis ad priſtinū vite habitum. Sed non aduerterunt quō hoc ſit poſſibile ꝛ facile dei omnipotētie, ꝛ ideo hoc per dei oīpotētiaꝫ fiendū eſſe beatus Job p reuelationē ipſius dei certiſſime cognoſcēs ait Job. xix. Scio q̄ redemptor meꝰ viuit ꝛc. Et idcirco dñs nr ieſus xp̄s volens vtrūq̄ errorē de puella iā in corpore mortua au-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ferre ait verbū ꝓpositum. Non est mortua puella. ſ. in aīa q̄uis corpore sit defuncta. sed dormit. i. mortua est in ſpe resurrectionis: q: sicut possibile est homini excitare dormientem. ita facile est deo resuscitare morientem. ¶ In quibus quidem verbis circa puellam defunctam ostendit tria.

Nā primo ostendit ſpūs incorruptibilitatē cū ait. non est mortua: scz ꝑm animam

Secō obitus celeritatē. q: puella erat scz defuncta in puellari etate.

Tertio defectus reparabilitatē: q: dormit. i. sicut dormiens pōt et debet aligō excitari: ita ipsa defuncta resuscitari. vñ per xpm fuit mor resuscitata.

Circa primū notandū

est q̄ sicut aliquando accidit de arbore q̄ in armis et in stipite que apparēt videatur sicca et mortua: tamen in radice que nō apparet remanet virtus vite. ꝓpter q̄ō succiso ligno arboris cum ramis fit ex radice pullulatio arboris noue. Sic etiam mortuo homine ꝑm corpus remanent aīa q̄ est radix vite. ita q̄ virtute dei iterū reuniturr eidem corpori virtute dei reformato. ꝑm illud Phil. iij. Qui reformabit corpus humilitatis nostre ꝓfiguratū corpori claritatis sue ꝛc. ¶ tūc pullulabit nouꝫ hō: ideꝫ rō numero ꝓpter idēritatē aīe et materie corporalis. Et ideo potest ſpūs hoīs dicere illud pō. cxvj. Non moriar sed viuam. ¶ In quibus quidem verbis duo facit.

Quia primo remouet a se priuationis maliciam. cum dicit. non moriar.

Secō asserit perfectionis permanentiam: quia viuam.

Circa primū attendendū est q̄ homo scz ꝑm corpus non possit euadere mortē ꝓpter q̄ō ōr pō. lxxxvij. Quis est hō q̄ vi. ¶ nō vide. mor. quasi dicat nullꝰ. ꝑm aīam tñ communē mortē euadere pōt. ſ. ¶ nature et culpe et gehenne. Bene ergo est aīe q: euadit mortē nature: scz melius si euadat mortē culpe: scz optime si euadat mortē gehēne. Euadit ergo anima mortem nature: quia corrupto corpe nō corrumpit aīa. Et hoc habet aīa hoīs ex eo q̄ est nature: et substantie intellectualis. Nam intellectuales substantie sicut dicit beatus Dionysius habēt indeficiētiaꝫ ab omni materia'et morte munderistentes. et ideo in morte separanť a corpore sicut ꝓpetuū a corruptibili. sicut pōs dicit. Et de hoc habetur argumentum ab experientia veritatis. Nam frater quidam de ordine fratrū predicatoꝝ cum esset mortuus anteq̄ sepulture corpus eius traderetur apparuit de sero in corporali tñ effigie cuidā fratri amico suo vigilanti et legēti. quem cū ille ante se stantē vidisset quies esse mortuꝫ ignorabat. letificatus de eius presentia dixit. Bene veniasꝫ: qñ venisti ad conuentū. Benedictus deus q̄ videō te sanum quez audieram pridie grauiter infirmatum. Cui rñdit ille dicens. Vere infirmatus fui. et isto sero corpore sum defunctus. et modo fratres de conuentu vbi eraꝫ circa corpus meū mortuū psalmos et orōnes dicunt. Ille igitur hoc audiens et aliquantulum territus assumpta tñ fiducia ei dixit. Si ita est vt dicis̄ti. placet tibi vt mihi respondeas de tribus. Primuꝫ est q̄d sentit aīa in ipsa sepatione a corpe. Secūm est an sit verum q̄ aīa post egressum a corpore statim assistat diuino iudicio: et qualiter iudiciuꝫ illud fiat. Tertium mihi pandas quid iudicatū sit de te. Ille aūt ad singula questa respondēs ait. Ad primum respōdeo quid mihi circa hoc acciderit referens: q: ea hora qua morti appropinquāssem cepi corpe resolui: diabolo imittente imaginari cepi ac credere q̄ deberes ex toto desicere et tā in aīa q̄ in corpore corrūpi: sed angelo dei occulte suadente a meipso hora regressus dixi. Vbi nūc fides mea est quaꝫ vsq; nūc inuiolatā tenui de aīe immortalitate et alterius vite statu. Et statim me in huius fidei cōfessione firmato visa est ficeri reuolutio q̄dā subita ac si totꝫ mundꝰ ab imo verteretur ad summū. Et sic me solam animam a proprio corpore separatam et in me cōsistentē cuꝫ leticia veritatis transacte mee fidei repperi. De scō ꝙ ñ rñdeo q̄ cum essem separatus a corpore: quoddā immensum lumen intellectuale desuper in mente mea resplendnit. ex quo diuine maiestatis presentiam intelleri: sub cuius virtute luminis omnia quecunq; egeram ¶ merita vel demerita ante mētis mee oculos subito sunt adducta. et ipso ostendente lumine ego ipse cognouī: et cuius gloie premio ex meritis essem dignꝰ: et cui etiā purgatorij pene ex meis negligentijs ¶ defectibus applicādꝰ. et potest hoc dictū lumē disparue

De tertio vero tibi pando q̄ sum propter meos defectus adiudicatus purgatorij pe

ne ad certū tēpus: sed ꝓpter sanctā amicitiā ¶ charitatē quā habui tecū: concessum fuit mihi a dño vt tibi apparerē ¶ ad illam penā abbreuiandā missarum ¶ deuotaruꝫ orationū tuo ¶ aliorꝫ per te suffragia postularem: quo ¶ nūca charitate tua pie ¶ fidenter exposco. post quod valedicto disparuit. Et iste postmodum vt fidelis amicus et per se ¶ p alios fratres per dies multos petita suffragia non destitit ei dare. Valde aūt letificatus remāsit q̄ tū de imortalitate aīe q̄ de statu alterius vite et de amici etiā salute certificatus est. Et sic etiam veracitatē ostēdit qō ōr Matth. xxij. q̄ non est deus mortuoꝝ sed viuentiū scz aīarum.

¶ Potest ¶ scō aīa euadere mortem culpe quā incurrit pdendo vitā gre. ꝑm illud Jacobi. j. Peccatū cū cōsummatuꝫ fuerit: scz p consensum: q: inchoať in cogitatiōe: pcedit in delectatiōe: cōsummatur in consensu: generat mortem. Sed hanc mortem euadet aut que innocentiā seruauerit aut que per pnīam se emendauerit. Eze. xxviij. Si dixero impio morte morieris: ¶ egerit penitentiā a pctō suo: fecerit q̄ iudiciuꝫ ¶ iusticiā vita viuet ¶ non morietur. Itē pōt euadere mortē gehenne que ōr mors eterna. scz viuēdo in gratia ¶ per fidem formatā. vñ. Joh. xj. Omnis qui viuit: scilꝫ vita gratie ¶ credit in me: scz fide formata charitate qua. scz credendo ¶ diligendo ¶ operando in eū tendimus ¶ ideo in eū credere dicimur: talis inquā non morietur in eternum. Secō notať permanentia perfectionis: perfectio enī viuentis est ipm viuere ¶ ideo dicit: sed viuam scz vita immortali nam ꝑm aīam habet vitā immortalem nature: ¶ post etiam viuere vita gratie ¶ tandem vita glorie que erit vita tota intellectualis. et hanc petebat pō. cxviij. dicens Intellectum da mihi ¶ viuā. ℭ

Secūdo in themate assumpto tangit dñs obitus celeritatem: q: scz adhuc puella erat de qua pius diceraꝫ filia mea modo defūcta est: ¶ ita accelerata erat ei mors: nō expectans eius senectutē. erat enī in puellari etate sicut est modo ista. ¶ q̄ spectabať forte vt citꝰ iret ad spōsum carnalē. modo ire cōpulsa est ad videndū iudicē celestem. scz xpm. et feliciter erit ei si inuenta fuerit habere in re illud quod puella sonat in nole. Nā puella sicut dicit Isidoꝝ est nomen etatis integritatis ¶ honestatis: ¶ ōr puella quasi pura sicut pupilla. Vnō brā puella que ad xpm vadit pura per humilitatem: integra per virginitatē: honesta per pudicitiā: pura per sinceritatis mundiciam. Vel parua in sui estimatione: integra sine carnis corruptione: honesta in moribus: pura in operibus. Talis debet esse quelibet anima: que procedit p mortē ad sponsum videndū in gloria. Oō figuratur Actuū. xj. vbi dicitur q̄ processit puella ad videndū. Vbi de anima que egreditur bene dispōsita sub figura puelle describuntur tria.

Et primū ē mortꝭ pfectus: q: processit.

Secūm est morientis virtus: q: puella.

Tertiuꝫ est felicitatis intuitus: quia ad videndum.

Circa primū notandū q̄ anima sancta ¶ pura quando hinc egreditur debet procedere: quia cum leta processione ducitur ad sponsum celestem: scz cū choris ¶ laudibus sanctoꝝ angeloꝝ. Hoc figuratū est Judicum. xxj. in filiabus Silo que interprantur translate. de quibus ibi dicitur. Cūq; videritis filias Silo. ideſt animas sanctas de corpore translatas ad ducendus choros exire de mote procedere. Se ista processio leta perfectius fiet in die iudicij: quando sicut dicitur Joh. v. Procedent qui bona fecerūt in resurrectionem vite: qui vero mala egerunt in resurrectionem iudicij: scz dānationis. Et sic erit dupler processio. Una bonorum: alia malorum: vna ad vitam: alia ad mortem eternam. Secō describitur virtus ¶ ornatus qui debet esse in anima hominis morientis: scz in puella. Nā puelle ꝑm complexionem sunt calide ¶ humide. Et sic anima vt sit bene dispōsita debꝫ esse calida per dilectionem ¶ humida per deuotionem: ita q̄ frequenter lachrymis et deuotione abunder. in quas deuotionis lachrymas precipue resoluitur persona deuota audiēdo vel meditando ꝓba diuina. vnde canticoruꝫ. v. dicit puella: ideſt anima mea liquefacta est vt dilectus locutus est. Nam in liquefactione aīe notatur calor dilectionis resoluens: ¶ humor deuotionis decurrens. Item puelle ꝑm corporis dispositiones sunt tenelle gracile flexibile ¶ pulchre. Et sic anima debet esse tenella per benuolentiam: gracilis per abstinentiam; flexibilis per obe-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dientiaz. ꝛ pulchra per mundiciã. Figura huius habek. iij. Regũ. ſ. vbi ỏr de Abiſac ſunamite. Erat aũt puella pulchra nimis. quia non erat ſordida. ideſt in peccatis ſe data. De tali eſſ dicit deus pater filio ſuo ſponſo illud Leuiti. xxj. Sordidam ꝛ repudiatam nõ accipies: ſed puellam de populo meo ſcz ſanctoz. Tales ſunt anime que vẽduntur diabolo pro vino delectationis peccati ꝑm illud Johelis. iij. Puellam vendiderunt pro vino vt biberent. Tales anime que egrediũtur ex corpore dicuntur capiue a diabolo ad carcerẽ inferni. ꝑm illud. iij. Regũ. v. Captiuas duxerunt puellas: ſcz latrũculi ſyrie: per quos demones deſignantur. Non ergo tales vult rex ſiue ſponſus celeſtis: ſed vult eas pulchras per mũdiciam mẽtis ꝛ corpis. ꝑm illud Hester. ij. Queranf regi puelle virgines arcẽ ſpeciose. Virgines. ſcz per continentiã carnis ꝛ ſpeciose per mũdiciã mẽtis. Talis figuratur in Rebecca de qua dicit Geñ. xxiij. Erat autem Rebecca puella decora nimis virogz pulcherrima. Tertio notatur in auctoritate adducta felicitatis intuitus qz pcellit ad videndum ſcz ipm ſponſum ſuum: quem in vita hac videre non poterat exodi. xxxiij. Non videbit me homo et viuet in hac viſione eſt tota merces ꝑz Auguſtinũ: quia tunc ſicut dicitur. j. Johan. iij. ſimules erimus ei ꝛ videbimus eum ſicuti eſt. Et in hac viſione erit perfecta ſanctas ꝛ par anime. In cuius figura dixit ſymeon Luce. ij. Nunc dimittis ſeruum tuum dñe ꝛc. Et de hac viſione dicit Grego. in motalibus. Cum peruenerimus ad te fõtem vite ꝛ dulciſſimaz ſpeciem erit nobis ex viſiõe tua inſerta ſitis ſimulgz ſacietas: ſed longe aberit a nri neceſſitas: et a ſacietate faſtidium quia ſitientes ſatiabimur ꝛ ſatiati ſitiemus. D

Tertio in themate aſ

ſumpto oſtenditur defectus reparabilitas cum ỏr. ſed dormit: quaſi dicat. licz defecerit p mortem: reparari tn põt p reſurrectionem: ſicut ille qui dormit euigilari põt p excitationem. ps. xl. Nunquid qui dormit nõ adiciet vt reſurgat: Vbi notandum eſt ꝙ mors beatoz aſſimilaf ſomno ſiue dormitioni propter tria. Primo quidem propter quietis ſuauitatem: quia nullorum laborum dormiens meminit ſed tũc dulciter requieſcit. Et ita viri iuſti per ſomnũ mortis requiem a laboribus capiunt. Apocal. xiij. Bti mortui qui in dño moriuntur ꝛc. ꝛ ad eterne pacis dulcedines perueniunt. ꝑm illud ps. iij. In pace in idipſum dormiam ꝛ requieſcã. Secõ ꝓpter dormitionis ſecuritatem: qz ſcz dñi homo dormit nullius aduerſarij potentiam pertimeſcit. Et ita iuſti ſomnũ mortiz de omnium aduerſariorũ manibus eripiuntur et eterne ſecuritatis fiducia perfruunf. Leuiti. xxvj. Dormietis ꝛ non erit qui exterreat. In hoc tn diſtat ſecuritas mortis iuſtorũ a ſecuritate dormientium: quia ſecuritas ſomni eſt ex inſenſibilitate: ſed mortis ſecuritas eſt ex libertate: de qua in ps. cxxiij. Laqueus contritus eſt: ꝛ nos liberati ſumus. vnũ Job. xj. Si dormit ſaluus erit. Tertio ꝓpter figure dormientis mutabilitatẽ: qz extra videtur mortuus qui marime intus viuit. Et ſic iſti cũ mortui ꝑm carnẽ ſunt: tũc vera vita viuunt. Et ideo dicitur ex perſona iuſti mortui Cantico. v. Ego dormio ꝛ cor meũ vigilat ideſt mens eſt in contemplatione eterne veritatis: i qua vita eterna ẽ. Ad quam nos perducat ꝛc.

¶ In obitu mulieris nobilis ꝛ pulchre.

Sermo. xxxv.

Omnis caro fe

o nũ ꝛ oĩs glia eius q̃ſi flos feni. j. Petri. j. Dicit ꝙ puo qñ erroneis alis ſuis videt pulchritudinẽ pennaz rũ ſuaz: in imaginatione ſua quodãmodo errollitur de ſua pulchritudine: ꝛ facit rotã ſuã: ſed quando inclinato capite pedũ ſuoz turpitudinem aſpicit: totus deiici ꝛ humiliari videtur. Ita mulier pulchra vel nobilis quando cogitat nobilitatem ꝛ pulchritudinẽ corporis ſui: cõponit ſe extolli tur ꝛ progreditur vt a cunctis aſpiciatur: Sed ſi inclinaret caput: ideſt mentem ad reſpiciendũ turpitudinẽ pedũ. i. vilitatem finis corporis ſui quod cito reſoluetur in putredinẽ ꝛ vermes: multum humiliaret ꝛ deſpiceret ſeipſam. quia gloria ꝛ flos carnis cito deficit. Et ideo dicit in verbo poſito ꝙ omnis caro fenum ꝛc. A

In quibus quidem verbis vanitas glorie carnalis deſcribitur ex tribus.

Primo ex infirmitate generali: quia omnis caro.

Secundo ex corruptibilitate naturali. quia fenum.

Tertio ex facilitate inſtabili: qz omnis gloria ꝛc.

Circa primum nota ꝙ

magna differentia eſt inter mulieres ſanctas et mulieres vanas. Quia mulieres ſãcte gloriantur ſolum de interioribus que pertinent ad animam. ſcz ỏ pulchritudine et ornamento virtutum. Unde de muliere ſancta dicitur in ps. xliij. Oſs gloria eius filie reg. abintus in fimb. aureis. que ſunt opera in charitate facta circumamicta varietate: ſcz aliarum virtutũ. Sed vane mulieres gloriantur ſolum de exterioribus. ſ. que pertinent ad carnem. vt de pulchritudine membrorũ: de ornatu veſtimentorum de magnitudine temporali maritorum vel propinquoz. Et rõ huius diuerſitatis eſt: qz vane mulieres ſtudẽt plus placere mundo ꝙ deo: ſ hmõi carnalia ſunt er quibus effi ciuntur gratioſe mundo: vt pulchritudo ꝛ ornatus et ſimilia. et ideo in talibꝫ marime gloriañ. Sed ſancte mulieres nõ apperũt placere mũdo ſ deo. ſ deo ſciũt ſe nõ placere ꝓpter iſta carnalia: ſed magis ex taliũ affectu ei diſplicere ꝑm illud Roma. viij. Qui aũt in carne ſunt i. in carnalium affectu: deo placere non poſſunt. Uñ i talibus nolunt gloriari. qz ſciunt eſſe contemptibilia deo. vnde magis in ſpiritualibus gloriañ q̃ ſciunt ei eſſe accepta. Nam ea que ſunt magis accepta mũdo deus contemnit vt pulchritudinẽ vel nobilitatẽ carnales et magnitudinem tpalem. Et econtra ea que mundo promptibilia ſunt deus magis eligit. vt nullus glorieſ de carnalibus. Uñ ỏr. j. Coz. ſ. Infirma mundi elegit deꝰ vt confundat fortia. et ignobilia mundi ꝛ cõtẽptibilia elegit deus et ea q̃ nõ ſunt vt ea q̃ ſunt deſtrueret. vt non glorietur omnis caro in cõſpectu ei. Ita quibus quidem verbis apoſtolus mundi gloriam repellendam eſſe oſtendit quoad quinq.

Nam primo quidem oſtendit quare non eſt gloriandũ de fortitudinis firmitate. ſ. qz infirma mundi elegit ꝛc.

Secõ quare nõ eſt gloriandũ de originis nobilitate: qz ignobilia mundi ꝛc.

Tertio quare nõ eſt gloriandũ de diuitiaz copioſitate: qz ꝓmptibilia elegit ꝛc.

Quarto quare nõ eſt gloriandũ de fame claritate: qz deꝰ elegit ea q̃ nõ ſunt ꝛc.

Quinto quare nõ eſt gloriandũ de pulchritudinis formoſitate. vt non glorietur omnis caro ꝛc.

Circa primum attendendum eſt ꝙ nõ eſt gloriandum in ſanitate vel fortitudine corporis: quia infirma mũdi ꝛc. Quod quidem ex hoc apparet: quia nonnunq̃ ſanitas carnis cauſat infirmitatem mentis. et fortitudo corporis parit debilitatem ſpiritus. Sunt enim quidam fructus qui habent exteriorem corticem durum et fortem ſed interiorem medullam teneram ꝛ mollem ſicut nuces et amigdala et pini fructus et ſimilia. Et ſic quidam habent corpus robuſtum et ſanum: ſed ſpiritum debilem ꝛ infirmum. Et de talibus fuit. Gaul: qui corpore fortis erat ꝛ oĩa debilis quia a carnis voluptate vincebatur. Econtra quidã fructus ſunt qui habent exteriorem ſubſtantiam debilem et mollem ſed interiora oſſa dura et fortia: ſicut ceraſa et pruna. Et ita quidam habent corpus poſſibile et infirmũ ſpiritum ỏ fortem et promptum. Et de talibus erat apoſtolus qui dicebat. ij. Coz. xij. Cum infirmor ſcz corpore: tunc fortior ſum et potẽs. ſ. ſpiritu. Et hoc ideo eſt quia peccatũ eſt qõ reddit ſpiritum ſiue animaz debilem et infirmã. Sed infirmitas corporalis preſeruat ab infirmitate peccati quia infirmitas vna preſeruaf ab alia: de q̃ apparet exemplũ etiã in corpore. Sicut pueri quibus i partibus capitis accidunt vlcera et apoſtemata ꝛ adeſt fluxus narizz: preſeruantur ab epilentia. vt dicit Auicenna: qz ſic purgatur humiditas cerebri. q̃ ſi non purgaretur ſuccreret epilentiam. Sic etiã per infirmitates corporis purgantur et remouenf interdũ tentationes et male diſpoſitiones mẽtis que facerent hominem niſi ſic purgaretur ruere in peccata. Et his ergo ſatis apꝑet ꝙ infirmitas corporis gignit fortitudinem mentis. ij. Coz. xij. Uirtus in infirmitate perficitur. Et tunc accidit qõ dicitur Matthei. xxvj. Spiritus quidem promptus eſt caro autez infirma ſcilicet ad faciendũ bonum et ad tolerandum malum B Secõ non eſt gloriandum de originis nobilitate. quia ignobilia elegit deus quaſi non curans de nobilitate carnis. Uñ frequenter ignobiles ſunt meliores et ſanctiores nobilibꝫ. quia etiam ipſa nobilitas eſt eis occaſio ãbitionis ꝛ ſuꝑbie. et multi etiã

Universidad de Deusto
Biblioteca

degenerāt a sue nobilitatis origine. Videtur ēt ipsa nobilitas ad ambitionē honoꝝ declinare. Ūñ pōs dicit in scō retho. q nobilitas est facere eū qui hꝫ ipsam amatores honoꝝ. Et rō est qꝛ oēs cum habent aliq̄d de aliquo consueuerūt accumulare ad illud est ēt naturale q ꝫperfectus desiderat perfici. ideo etiam modicū diuites volūt fieri ditiores. et ita honorabiles amant esse honorabiliores. nobilitas ergo existens que dā honorabilitas primoꝝ facit ipsos nobiles esse amatores maiorū honoꝝ. Et ex tali appetitu sequit̄ luxuria ad eos qui sunt in honore. et aliq̄n insidie ad abijciendum eos. et aliq̄n faciunt scismata ꝛ scandala in ciuitatibus vt ipsi honores assequantur: sicut fecit catilina rome ꝑut Salustius refert. Ites nobilitas aliq̄n facit eos superbos et despectiuos q̄ sunt filios ꝓgenitoꝝ suis ꝑut pōs dicit ibidem. Et rō est: qꝛ dignitas ꝛ nobilitas sunt magis honorabilia: ꝛ etiam magis iactabilia longe facta q̄ prope. Ideo quāto magis descēdit generatio tanto nobilitas facit superiores. propter qō filij nobiliuꝫ se reputant meliores patribus suis: qꝛ cum sit dare initiū quo parentes sui ceperūt ditari. et ipsi sunt magis lōge a pauptate q̄ aliq̄s progenitoꝝ. iō magis se iactant et filios ꝓgenitoꝝ despiciunt Unde et dux calabrie duꝫ peteret dominiū terre seu castri sancti geminiani. et illi de terra offerrent ei dominium terre ꝑut dederāt pauo suo regi Karolo q̄ fuit germanus sancti Ludouici regis francorum. Ille respondit. Proauus meus q̄n dedistis illi dominiū nondū erat rex. sed tm̄ comes prouincie: nec erat primogenitus regis cui regni deberet̄ successio. Ego aūt sum dux et regis primogenit⁹: et iō pl⁹ honoris debetis mihi facere q̄ illi: nec cōtentus fuit eoꝝ rō obl:tione. sꝫ magis maius volebat dominiū habere in eis: qō illi non dederunt. Item qꝛ illi sunt nobiles qui sunt de genere digno et virtuoso. generosum aūt est nō degenerare a naturali origine siue nobilitate: ideo multi nobiliū efficiunt degeneres recedendo a nobilitate et virrutib⁹ suorum progenitorum. sicut accidit quandoq; aliquibus terris q̄ ex bono frumento nascitur malum bladum. Item dato q̄ nobilitas possit prodesse quantum ad bona assequenda vel mala euadenda in vita ista tamen ad bona vel mala alterius vite nihil prodest. Quid enī prodest existenti in inferno sua vel filiorum nobilitas. Ūñ Job. xiij. Siue nobiles fuerint filij eius siue ignobiles: non intelliget. Attamen anima eius in semetipsa lugebit. C Tertio ꝓ ostendit q̄ non sit gloriandum de diuitiarum copiositate: quia contemptibilia elegit deus: scz paupertatem et mendicitatem vnde frequenter illi q̄ sunt pauperes sunt iusti. et illi qui sunt diuites iniqui. Et ideo etiam Augustinus dicit q̄ omnis diues aut iniquus est aut heres iniqui. Ipsa etiam diuitiarum copia inclinat homines ad diuersa vitia: ꝓout etiam ostendit ipse Augustinus. Sunt enī primo diuites contumelioſi et elati. qꝛ eoipso q̄ diuitias habēt videnf eis habere omnia bona. qꝛ scz videtur vulgaribus omnia esse appreciabilia precio diuitiarū ac si oīa mensurentur numismate. et ideo possidentes numismata credūt se oīa possidere. et ideo volunt oēs excellere: quod est superbie. Iterū vt excellentes videantur inferūt cōtumelias aliis et in iusticias faciūt. Iē diuites sunt delicioſi et iactabūdi. Nam qui multas habent diuitias videntur eis esse felices: et ad felicitatem insinuandam multi vtuntur deliciis. Jactabundi etiam sunt et aliozū insultatores quia semper videntur immorari ꝛ insistere circa illud quod ipsi admirantur et amant. et quia putant alios emulari et amare que ipsi amant videndo alios non consequi talia amata et admirata vt ipsi cō sequantur iactant se ex hac et alios infestāt et hoc insuper auget eorum iactantiam. qꝛ vident q̄ etiam sapientes et religioſi ꝛ alii litterati viri indigent eoꝝ diuitijs. et oportet q̄ recurrant ad eos ꝓ elemosynis vel mutuis. Unde Symonides poeta refert q̄ ꝓoꝛ Heronis interrogato vtrum melius esset fieri diuitem vel sapientem: respondit q̄ melius est fieri diuitem quia contingit videre sapientes frequēter ad fores diuitum. Sunt etiam diuites superbi et ambitioſi: quia reputant se dignos ꝓncipari et habere illa quorum gratia dignum est ꝓncipari. Et breuiter concludendo: mores diuitis sunt mores felicis sed insensati. Et qꝛ diuitie sunt organa ad felicitatem et organum semper indiget directione. et dirigere est habentis prudentiam. Dines ergo non virtuosus est felix: quia habet illud in quo aliquo mō reseruatur felicitas

est tamen insensatus qꝛ non habet intellectum ꝛ prudentiam. que directiua sunt talis felicitatis. Pauperes ergo cōtemptibiles sunt mundo. Eccls. ix. Sapientis paupertas cōtempta est. sunt tamen honorabiles deo magis q̄ diuites. qꝛ isti carēt spiritualibus diuitijs. quibus plerunq; pauperes abundant. Unde Jac. ij. Nonne deus elegit pauperes in hoc mundo diuites in fide ꝛ heredes regni. quod promisit deus diligentibus se. D Quarto ostenditur in auctoritate adducta q̄ non est gloriandū in opinionis siue fame claritate. qꝛ deus elegit ea que non sunt. s. in fama vel nomine apud mundanos vt destruat ea q̄ sunt scz in fama idest vt destruenda ꝛ annihilanda esse ostendat. Unde apostolus Ro. viij. Vocauit scz deus ad iudicium suum. ea que non sunt in nomine apud mundum tanq̄ ea que sunt scz famosa apud mūdanos. ꝛ tunc opera iustorum que apud mūdanos non fuerunt in precio condemnabuntur vel destruenf. E Quinto ostenditur q̄ non est gloriandum de corporis speciositate. cum dī. vt non glorietur omnis caro in conspectu eius. Licz enī mulieres pulchre in cōspectu hominū carnalius appareant gloriose. tamen in ꝛspectu dei apparent plurimū ignominiose. Et ratio est qꝛ homines vident solum ea que foris patet. deus autē intuef cor. sed plerūq; q̄ habent corpus pulchrū habent cor peccatis fedū: ꝛ ideo hominibus nitēt ꝛ deo displicent. Ūñ sunt filios sepulcris de albatis q̄ deforis apparēt holbus speciosa ꝛ intus plena sūt ipuritijs. s. Mach. ij. Gloria eius scz qui gloriatur de pulchritudine carnis stercus ꝛ vermis est. Sterc⁹ quantū ad illud quod in corpore continetur. vermis quantum ad illud in quod corpus resoluitur. ꝛ subditur. Hodie extollitur ꝛ cras nō inuenietur: quia conuersus est in terram suam ꝛ cogitatio eius periet. F

Secūdo describitur I

themate assumpto vanitas glie carnalis et corruptibilitate naturali: qꝛ caro corruptibilis est vt fenum. Ubi nota q̄ humana caro siue homo carnalis assimilatur feno triplici ratione. Primo ꝓpter mutabilitatem nature. Nam sicut dicit glosa super illud Esa. xl. Omnis caro fenum. Fenū nascendo habet virorem: crescendo decorem, ꝛ vltimo habet florem: sed tandem desiccatum solis ardore redigitur in puluerem. Item fenum precisum ꝛ siccum nutrimento est animalium deputatum. pō. ciij. Producens fenum iumentis. Sic etiam humana caro nascendo habet virorem vite. pō. xcj. Cuius exorti fuerint peccatores sicut fenum. Et dicit peccatores: quia omnes nascimur infecti peccato. Sed crescendo habet humana caro siue corpus decorem forme: ꝛ post augmentum etiam aliquando habet florem fortune ꝛ temporalis glorie. pō. lxxj. Florebunt de ciuitate sicut fenum terre. sed post hoc fenum solis ardore siccatur: idest feruenti infirmitate vel tribulatione exinanit: ꝛ in puluerem p mortem redigitur. Esa. xl. Exiccatum est fenum ꝛ cecidit. Item hoc fenum scz corpus humanū per mortē precisum ꝛ per totalez tribulationē presentis vite siccatum: sicut quando est in sepulcro clausum vel humatū efficitur nutrimentum animalium: idest esca vermiū. pō. ciij. Comedit omne fenū terre eorum. Unde versus dicit. Post hoīem vermis: post vermē fetor ꝛ horror. Sic in non hoīem vertitur omnis homo. Unde Bernardus dicit super cāt. Cur carnem tuaꝫ pretioſis rebus impinguas ꝛ adornas quā post paucos dies vermes deuoraturi sunt in sepulcro. ꝛ aīam tuam bonis operibus nō adornas: que etiam deo ꝛ angelis presentanda est in iudicio. Cur ergo aīam tuam vilipendis ꝛ ei carnem preponis. domina ancillari: ꝛ ancillam dominari magna abusio est. Scdo caro vel homo carnalis assimilatur feno ꝓpter varietatē fortune. Nam fenū q̄diu viret ꝛ frondet mōtes ꝛ prata vestit ꝛ ornat: et sua venustate intuentiū oculos reficit et delectat: ꝫ feruente sole humiditas eius ꝙsumit: ꝛ herba q̄ ridere videbaf a sua glia totaliter spoliatur ꝛ pabulum ignis efficit. Sic fortuna hoīs viret q̄n est cū corporis incolumitate ꝛ venustate. Frondet q̄n est cum diuitiarū vbertate vel q̄n est cum conlanguineoꝝ seu amicorum circūstantiuꝫ pluralitate. Sed tūc montes vestit q̄n est cuꝫ honorum ꝛ dignitatum sublimitate. Tūc autem vestit prata quando est cum fame dilatatiōe et claritate. Talē ergo fortune venustatem vniuersorum oculi cum admiratione intuenf: in eis intuitu amici reficiūtur et delectantur: sed feruente sole, i. forti

Universidad de Deusto
Biblioteca

Persecutione deficiente vel aduersitate de
mimente vel veniente infirmitate consu-
mente: humiditas eius. i. nature vel fortu
ne vigor cōsumitur ⁊ sua gloria per priua
tionem honoris vel per ruinas mortis to
taliter spoliatur. pabulum ignis. i. furoris
persequentis vel gehenne infernalis alis
quando efficitur. Unde Jac. j. Exortus est
sol cum ardore ⁊ aruit fenum: ⁊ flos eius
decidit: ⁊ decor vultus eius deperiit. Ter
tio caro assimilatur feno ꝓpter inflamma
bilitatem concupiscentie: qz sicut periculo
sum est feno vel stupe esse iurta ignes: ita
viro esse ⁊ cōuersari iurta mulierem. Ber
nardus. Cum muliere semper esse et eam
non cognoscere maius est ꝙ mortuos susci
tare. Et si quod minus est non potes quo
modo quod maius est credam. Apoc. viij.
Omne fenum viride combustum est idest
omnis voluptas carnis igne concupiscen
tie inflammata. B

Tertio in proposito the-

mate describitur vanitas carnalis glorie
ex prosperitate instabili: qz omnis gloria
ei⁹ scz carnalis vite quasi flos feni. vt flos
ergo feni est prosperitas vite carnalis de
qua non est gloriandum. Nam flores i au
stro vento dissoluuntur. auster autem ca
lidus signat infirmitatis feruorem: que in
columitatem ⁊ prosperitatem carnalis vi
te resoluit: aglouā eius retūdit. Job. xiij.
Quasi flos egreditur ⁊ conteritur. Flores
etiā dum humore modico nutriuntur: iubi
to solis incendio desiccantur ⁊ omnis eo
rum pulchritudo deperditur conteritur ⁊
deletur. ⁊ simile accidit de corporibus hu
manis. Item flores in vento boreali diuel
luntur. ventus autē boreas asper ⁊ fortis
est motus per quā carnalis vita diuellitur.
Jrē flores dicunt quasi fluores: qz cito de
fluunt ⁊ ad materiam primā redeunt. Sic
hominū vita cito defluit: ⁊ per mortem hu
manū corpus in propriam materiam: idest
in terrā redit. ꝓs. ciij. Homo sicut fenum:
dies eius tanq̄ flos agri sic efflorebit: qm
spūs pertransibit ⁊c. Ergo nō est gloriādū
in carne: sed in spiritu. i. in spirituali testi
monio bone conscientie. Vñ illud icōe ad
Corinthios. j. Gloria nostra hec est testi
monium conscientie nostre. quo scz securi
perueniem⁹ ad gloriam beatitudinis eter
ne. Ad quam ⁊c.

¶ In funere vnius sancte mulieris.

Sermo. xxxvj.

Acta sum coraz

eo quasi pacem reperiens.
Cañ. viij. Homo vel mulier
in vita ista non pōt repire
pacē. Et ratio est: qz q̄diu
homo appetit aliquid ⁊ desiderat non est
in pace donec habeat illud. ⁊ ideo nulli⁹ in
hoc mundo est in plena pace: quia si habz
vnuz desiderat aliud. Sed quando homo
nihil appetit qō nō habeat ⁊ habebit oia
appetibilia tūc erit in pace: sed hoc erit in
futuro quando omne quod desiderari po
test habebitur ⁊ inueniet in deo q̄ est ipsa
beatitudo. Unde Boetius dicit ꝙ beatitu
do est status omniū bonorum aggregatio
ne perfect⁹. Et ideo quando aliqua sancta
mulier tranfit ex hoc mundo ⁊ vadit ad vi
tam eternam: de pōt dicere verbum ꝓpos
tū Facta sum coraz eo ⁊c. A In quib⁹ qui
dem verbis ostēdit se post mortem mulier
sanctarria bona esse assecutam.

Primo quidem firmam stabilitatem in
eo ꝙ dicit. facta sum.

Secundo honorificam sublimitatem:
quia coram eo.

Tertio quietam tranquillitatem: quia
pacem reperiens.

Circa primū aduertēdū

est ꝙ ad ostendendā sui status immutabi
litatem ⁊ pfectā stabilitatem: dicit facta
sum. Illud enim qō factum est iam nō est in
fieri: qz qō factus est iam quiescat in suo es
se: qō autem est in fieri est in motu q̄libz
perficiatur: qz ꝑm philosophum motus est
actus imperfectus. In omni enim re q̄ mo
uetur ad hoc est motus ei⁹ vt ipsa pficiat
⁊ suā pfectionē assequat. Unde qz aia nra
nondū habet suā pfectionem: ideo tota
vita nostra q̄ ab aia est: est motus ⁊ varie
tati subiecta. Jurta illud Job. xiij. Homo
natus de muliere bie. vi. tēp. re. mul. ani. ⁊
post. Fugit velut vmbra ⁊c. Unde Augu.
Fecisti nos dñe ad te: ⁊ inquietū est cor no
strū donec requiescat in te. Uniuersaliter
aūt ē quātā varietate ⁊ mutabilitate sit hō
in vita ista ostendūt nobis tria. s. tempus
corpus ⁊ opus. Tempus quidem quia di
uersimode variatur. s. ex vere in estatem: et
estate in autūnū: ⁊ ex autūno in hyemē: ⁊

er hyeme in ver: ⁊ nūc facit nubilum nunc
serenū. Jtē corpus nostrū cōtinue variaf
⁊ mutaf: siue ꝑm alterationem de sanita-
te ad infirmitatē: siue ꝑm augmētū ⁊ dimi
nutionē in iuuētute crescēs: in senectute
decrescēs. diminutionē. scz patiēs in sub
stātia ⁊ virtute. Jtē est in homie varietas
operum ex mutabilitate voluntatis: quia
sicut voluntas diuersificatur ⁊ in diuersa
mouef. sic ⁊ opa nra diuersa sunt vtpote
procedētia ex ipsa volūtate mobili ⁊ imper
fecta. vnde modo eligit vnū modo aliud.
Et sic mēs ⁊ volūtas eius in diuersa rapi
tur ⁊ inclinaf ⁊ diuersimode variatur. Et
totū hoc est. qz nōdū est perfecta et in sua
perfectione cōplera. Un solū beata aīa q̄
vltimo fini est coniuncta pōt dicere perfe
cta sum. Sed cōiunctio aie ad vltimum fi
nē qui deus est fit in visione diuine essen
tie. q̄ tunc aīa ab omni mutabilitate erem
pta est in pfecta ⁊ stabili salute. Uñ tunc
potest dicere illud Gen. xxij. Vidi dñm
facie ad faciem. ⁊ salua facta est aīa mea.

In quibus quidē verbis de statu eter
ne beatitudinis ad quaz anima scīa post
mortē peruenit describunf duo. Primū
est beatitudinis essentia: quia beatitudo
essentialiter cōsistit in visiōe diuine essen
tie. que ē: visio faciei. ⁊ de hoc dicit. vidi
dñm facie ad faciē. Ybi enim facies dei que
est diuina essentia vnit faciei anime. idest
menti vt scz dei facies. i. ipsa dei essentia
ab humana facie. i. mente nō per speculum
et in enigmate. sed per seipsam videatur ⁊
nō per aliquā similitudinē sui. sicut nunc
res corporalis ab oculo nō per suā substan
tiam sed per suā similitudinē videtur. et la
pis etiam non est in anima sed species la-
pidis vt dicit pbs per quā scz speciem ipse
lapis intelligitur. Unde apls. j. Cor. xiij.
Uidemus nūc per speculum et in enigmate
tūc autē facie ad faciem. Sed nota ꝙ istam
visionē beatam debet precedere perfectissi
ma puritas et consequitur eaz letissima io
cunditas. Nam etiā res corporalis quantuz
cunq̄ sit lucida. tanto clarius videtur ab
oculo quanto magis est mundus et purga
tus. et sic quāto mens hominis magis pur
gata hinc exierit: tanto ibi ipsum deus lim
pidius videbit: Propterea dicit. Mat. v.
Beati mundo corde: qm ipsi deum vide-
bunt. Et non ait mundo corpore. sed corde:
quia non valet mundicia corporis absq̄
mundicia mentis. Unde Matthe. xxiij.
Ue vobis scribe et pharisei hypocrite qui
mundatis quod deforis est calicis et pa-
rapsidis. intus autez pleni estis rapina et
immundicia. Ergo illi qui exeunt hinc cum
corde immūdo et sordibus peccatorum ple
no non videbunt deum: sed diabolum qui
spiritus immundus est. et tunc accidit eis
quod dicit Sapiē. v. Uidentes turbabun-
tur timore horribili: sicut videndo lupum
ouis tota perturbatur ⁊ tremit: sed adhuc
ipsam visionem diuine faciei consequetur
gandiosa leticia sicut visio dilectissimi ami
ci diu desiderata letificat. Job. xxxiij. Vi-
debit faciem eius in iubilo et iusticiam red
dit ei idest premium iustorum operum me
rito tanto: vbi faciem dei videbit in majo
ri iubilo. Scō ostenditur in auctorita
te aducta beatitudinis efficacia in perfe
cta anime salute: quia salua facta est ani
ma mea. Felicitas vite presentis non oīaz
saluat sed perdit. Unde Mar. viij. Quid
proderit homini si lucretur mundum to
tum ⁊ detrimentū anime sue faciat? Quan
do in corpore abundant humores mali et
deficiūt boni est signum mortis: Sed quā
do ecōtrario abundant humores boni et
deficiūt mali est signū salutis. Sic quan
do homo abundat in bonis temporalibus
⁊ deficit in spiritualibus: est signum per
ditionis anime. Sed quando econtrario
abūdat in virtutibus ⁊ bonis spūalibus
licz deficiat in temporalibus: est signuz sa
lutis: ⁊ ꝙ deus tali anime assistat vt eam
saluā faciat: quia ex quo habet virtutes q̄
sunt arma spiritualia: potest se defendere
ab hostibus anime. Et ideo prophet⁹ di
cebat i ꝓs. cviij. Qui scilicet deus astitit a
dexteris pauperis vt saluā faceret a pse. anī
me. Quando enim dñs dat alicui peccato
ri abūdantiam temporalem qui in de spiri
tualibus fructibus est omnino spoliatus
dicitur ei assistere a sinistris. quia in sini
stra illius diuitie ⁊ gloria seculi temporalis:
vt dicitur Prouer. iij. Sed quādo pauper
in temporalibus dat diuitias spirituales
gratie sue ⁊ virtutū. tūc dicitur ei assi
stere a dextris: ⁊ hoc est signum ꝙ vult de
fendere ⁊ saluare a persequentibus aīam
suam. ꝓs. xv. A dextris est mihi dominus
ne commouear. B

Secūdo in themate

Universidad de Deusto
Biblioteca

assumpto ostẽdit aĩa sctẽ mulieris se assecutã esse post mortẽ honorificaz sublimitatẽ siue dignitatẽ in eo qó dicit: coram eo. Si enĩ magni honoris ⁊ dignitatis reputatur a mũdanis hoĩbus assistere corã imperatore vel rege: quanto maioris est assistere regi regũz ⁊ dño dñantiũ. Figura huius habet. iij. Reg. x. in salomone cui dixit regina saba. Bti serui tui q̃ stant coram te semper: vñ multo magis hoc põt dici deo Et ꝑm hoc in his verbis possumus notare tria pertinẽtia ad beatoz dignitatem.

Primo felicitatis statum quia beati.

Scõo hũilitatis meritũ: qz serui tui.

Tertio dignitatẽ ꝓmiũ. qz stãt corã te sẽp

Circa primũ notandũz ꝙ illi dicunt beati qui sunt in statu felicitatis eterne. Si inueniretur vna maxima domus in qua esset omne pulchrum: omne delectabile: et omne bonum qõ hõ posset appetere ⁊ nihil contrariũ: certe beatũ se reputaret qui mereret esse illi⁹ habitator: quia btũs est qui habet quicquid vult ⁊ nihil mali vult dicit Augusti. sed talis est domus dei de qua dñs dixit Job. xiiij. In domo patris mei mãsiones multe sunt. i. diuersi beatitudinis gradus: qz gloria ⁊ diuitie in domo eius: gl̃ia enĩ tanta est ꝙ excludit oẽm miseriam ⁊ tristiciaz: diuitie tante sunt ꝙ excludunt oẽm inopiã: ⁊ ideo bñ dr in ps. lxxxiij. Beati qui habitant in domo tua domine in secula seculoz laudabũt te. Ve cũdo in auctẽ adducta nota hũilitatis meritum: qz serui tui. scz dei. Illi enĩ sunt veri serui dei qui student ei debite seruire. Tales enĩ sunt qui seruũt ei cum hilaritate: cũ puritate: cũ humilitate: cuz sinceritate: ⁊ cũ cõtinuitate. Primo dico cũ hilaritate: vt scz ostendatur nõ coacte sed voluntarie seruire. q̃a deus non vult coacta. Dicit aũt pbs i magnis moralibus. Si tristat aliquis bona opari coactus operatur. qui aũt ex coactione operatur, non est virtuosus. ⁊ propterea in ps. xcix. dicit. Seruite dño in leticia. Itẽ debet seruire cũ puritate. quia scz mundus dñs mũdos vult habere ministros. pe. c. Ambulans in via immaculata hic mihi ministrabit. Item cum humilitate. que scz subijciat hominẽ diuine voluntati ⁊ eius mandatis. ⁊ quia hoc iustum ẽ secũdũ illud. ij. Machab. ix. Justum est subditum esse deo. ideo humilitas iustitia vocatur, vnde super illud Mar. ij. Decet nos implere oẽm iusticiaz dicit glosa. i. oẽm humilitatẽ. Item debz seruire cũ intẽtionis sinceritate. scz vt ipe deo placeat ⁊ nõ mũdo: sicut seruus qui operatur coraz dño operatur sicut credit ei magis placere. Itẽ debet seruire cum continuitate perseuerantie: vt nõ sit sicut seruus fugitiuus aliquãdo recedẽs a seruitio dñi sui. Et de omnibus istis dr Luc. j. Seruiamus illi. in quo notatur hilaritas: in sanctitate in quo puritas: ⁊ iustitia in quo humilitas: coram ipso in quo intentionis sinceritas: omnibus diebus vite nostre in quo perseuerantie continuitas. Tertio notatur i auctoritate adducta dignitatis premium: quia stant coram te semp. Ubi nota premij firmitatem: quia stant nõ cadunt: immo nunq̃ cadere possunt ab illius btitudinis statu. Unde dicitur de beatis Apoca. vij. Vidi turbaz magnam quã dinumerare nemo poterat: ex omnibus gẽtibus ⁊ tribubus et populis ⁊ linguis: stãtes ante thronum in conspectu agni amicti stolis albis ⁊c. Secundo nota premij claritatem quia coram te. scz dño. ꝓ. lv. Placeã coram dño in lumine viuentiũ. Res pulchra tũc placet qñ videtur in lumine, beati aũt pulcherrimi erũt ⁊ in lumine erunt. ⁊ ideo placebunt. ps. cxiij. Placebo domino in regione viuoꝝ Item nota premij eternitatez quia semp: semper enim faciem dei videbunt. et qua visione semper simul cum angelis beati erunt. De quibus dicitur Matthei. xviij. Angeli eorum in celis semper vident faciem patris mei ⁊c. ℭ

Tertio in themate assumpto ostendit se aĩa sctẽ mulieris post mortẽ corpis esse assecutã quietam tranquilitatẽ: cũ dicit. quasi pacem reperiens. Et quo essi quelibet res peruenit ad finem intentũ non mouetur amplius sed quiescit. Unde aĩa post mortem corporaleꝝ creatoꝝ suo coniuncta. in eo tanq̃ in vltimo fine omne eius desideriũ requieuit. et tunc põt aĩa sancta dicere deo illud Proverbio. vij. Desiderans te videre repperi. in eo essi reperit pacẽ ꝓfectã. ps. iiij. In pace in idipsum dormiã et requiescã. Sz notandũz ꝙ ad illã perfectã pacem peruenitur post laborem bonorum operum. Unde, Romañ. ij. Gloria honor et pax omni operanti bonum

In quibus quidẽ verbis merces q̃ reddi tur laborantibus ⁊ bene operantib⁹ cõmẽ datur er quattuor. Primo er claritate. qz gloriosa. Nam ꝑm Ambrosiũ dr gloria q̃ clara cuz laude notitia. Uid em⁹ essi ꝙ qñ aliquis laudatur de subtilibus operib⁹ coram magnis ⁊ plurib⁹ solet inde gloriari. Certe illi ita qui intendunt bonis operib⁹ commendabuntur coram magnis. i. coraz deo ⁊ angelis ⁊ coram tota celesti curia. Sap. iij. Bonoz laboꝝ gloriosus est fructus. marime qñ perseuerauerit in bono opere. Job. xxvj. Complebunt dies suos in bono. ⁊ annos suos in gloria. Scõo commendatur er dignitate. qz honor. Nota qñ vnus bonus artifex ⁊ famosus venit ad aliquam magnam curiaz solet honorari, ⁊ non sustinetur ꝙ sedeat in terra. Sic qui erit famosus in bonis operibus que sunt nobilis opera. honorabitur in curia paradisi cũ beatis angelis. non sicut illi q̃ fecerunt opera mala peccatoꝝ. Eccli. xiij. Omne opus corruptibile in fine deficiet ⁊ qui operaf illud ibit cũ illo. Et oẽ opus electũ iustificabiť. ⁊ qui operaf illud honorabiť i illo. ps. viij. Gloria ⁊ honore coronasti eũ dñe. Tertio cõmendaf er trã quilitate. qz par. Ubi em⁹ erit oĩs modus pacis. qz a superiori ⁊ ab inferiori ⁊ ab interiori. ⁊ ab exteriori. A superiori. i. a deo. Esa. ix. Pater futuri seculi princeps pacis sub tali essi patre ⁊ principe nõ poterit ꝙ turbatio accidere. Itẽ ab inferiori. i. a mũdo. qz oĩs mundus ⁊ oĩs creatura mundi erit eis subiecta ad leticiã ⁊ delectatione. ps. xxxvj. Delectabunf in multitudine pacis. Itẽ ab interiori. qz scz impletum erit oẽ aie desideriũ. ⁊ quãtũ ad intellectũ sicut est desideriũ sciendi. et quantũ ad appetitũ sicut desideriũ habendi. Phil. iij. Pax dei q̃ exuperat omnez sensuz custodiat coꝛda vestra et intelligentias vestras ⁊c. Item ab exteriori. qz erunt adinuicem et cum angelis dei in magna concordia: nec ab impijs vel demonibus poterunt molestari. Un Esa. xxxij. Sedebit populus meus in pulchritudine pacis. i tabernaculis fiducie. et in requie opulenta. Quarto describiť a continuitate. qz omni operanti bonũ. Doc essi congruũ est et iustum ⁊ vt bene operãti reddatur premiũ suum. nam merces nõ otiosis sed operantib⁹ debetur. et ideo qui operari voluerit mẽdicabit in alia vita. Prouer. xx. Noluerunt manus eius: operari mendicabit ergo estate. in alia scz vita et nõ dabitur ei. sed alij remunerabuntur et gaudebunt. qz seruierunt deo de suo officio. Un Prouer. xiij. Alia operantis impinguabiť. scz in gratia in ꝑsenti et gloria in futuro. Ad quam nos perducat ⁊c.

℣ In funere vnius pauperis mendici. Sermo. xxxvij.

Actũ est vt mor-

f retur mẽdicus. et portaret ab angelis in sinuz abrahe Lu. xvj. Plerũq̃ accidit ꝙ ea q̃ sunt apuđ mũdũ vilia ⁊ despecta sunt apud deuz et angelos suos honorabilia et accepta. Cui⁹ figura habeť Exo. viij. de oñib⁹ q̃s egyptij abominabãť ideo diuerũt filij israel. Abominationes egyptioꝝ immolabim⁹ dño deo nro. Sic accidit etiam de pauperib⁹ qui a diuitib⁹ mundi despiciunf. Eccli. xiij. Execratio diuitis paup. sed a deo plerũq̃ ⁊ angelis honoranf. sicut accidit de lazaro mendico et paupere. de quo ad litterã dictũ est verbũ ꝓpositũ. Sz trãsferri põt ad quemcũq̃ morientẽ bonũ pauperẽ ⁊ mendicũ. Nã ille lazarus a diuite epulone ⁊ suis familiarib⁹ fuit despect⁹ ⁊ derelict⁹. qz cupiebat satiari de micis q̃ cadebant de mensa diuitis et nemo ⁊c. ⁊ in postea mortuus fuit ab angelis dei honorat⁹ ⁊ assumpt⁹. qõ forte ipletum est etiã de isto paupere. Factum est inquit vt ⁊c. A Jn quib⁹ quidẽ verbis de scribuntur tria de ipso.

Et primũ est eius humilis conditio.

Scõm est eius vtilis resolutio. qz factũ est vt moreretur.

Tertium est eius honorabilis remuneratio qz portaretur ab angelis.

Circa primũ aduertẽda

est differentia inter pauperẽ ⁊ mendicum quia mendicus dicitur a mene quod est defectus ⁊ dico dicis. vñ mendicus quasi defectum suũ dicens. scz elemosynas querendo. ⁊ ideo qui elemosynas querũt dicunf mendicantes pauper autem dicitur quasi parum habẽs de ere. Potest ergo esse aliquis mẽdicus ⁊ non pauper sicut qui querit elemosynam ⁊ non habet indigentiaz. ⁊ iste talis peccat. Primo quidẽ: quia fingit paupertatẽ quã nõ habet, ⁊ ita est mẽ

Universidad de Deusto
Biblioteca

dat et hypocrita. Item quia non mẽdicat ex necessitate sed ex cupiditate et auaritia. Item est vt fur: quia contrectat quasi rem alienã inuito dño. Nam ly iste qui dat elemosynã volũtarie det: tñ credit dare pauperi. et si sciret eũ esse talem ql̃is est. s,. non indigẽtẽ non vellet dare. ei: nec vellet eus habere. s. q; voluit et credidit dare pauperi nõ tñ ds sic recepta ꝓptereo illi q̃ dedit restitui. sed veris indigentib⁹ et pauperibus exhiberi. Aliquis natura. qñq; est pauper sed non mendicus. sicut ille qui ly indigeat victũ suã acquirere: mendicare tamen erubescẽs. vel ꝓpꝛijs manibus laborando vel diuitibus seruiendo: licito ⁊ honesto modo acquirit vel lucraf necessariõ sibi victus et talis impler preceptũ domini dicentis. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Aliq̃ nõ vtrũq; habent scz paupertatẽ ⁊ mendicitatem: sicut q̃dam religiosi qui sunt volũtarie paupere⁹ ⁊ necessario mendicantes. Et quidam etiã sunt ex necessitate pauperes ⁊ mẽdicãtes. Et ex persona cuiuslibet talis pauperis ỽ in ps. xxxix. Ego aũt mendicus sum ⁊ pauper: ⁊ dñs sollicitus ẽ mei. In quibus quidem verbis tria debemus considerare.

Primo quidẽ effectũ humane indigentie: q̃ scz facit ⁊ cogit hoiem mendicare. et ideo primo dicit. ego aũt mendicus sum.

Sc̃o defectum temporalis substantie quia pauper sum.

Tertio prospectum diuine prouidentie: q; dñs sollicitus est mei.

Circa primũ notandũ est q̃ aliqui sunt qui mendicãt ex cupiditate. s. diuitias habendi. ⁊ talis mendicitas illicita est cũ ds ly magis esset detestabilis in religiosis. Et ideo dicit Aug. in libro de operibus monachoꝝ. Mꝰ tros hypocritas sub habitu monachoꝝ vsq; quaq; dispersit callidissimus hostis circũeũtes patrias. ⁊ postea subdit Omnes petunt oẽs exigunt aut sumptus luctuose egestatis aut simulate pietũ sanctitatis. Quidã nõ emendicant ex ociositate. s. vt ociose viuant. Contra q̃s dicit apostolus. j. Thessal. iij. Operamini manib⁹ vestris sicut precepimus vobis. vbi glosa. opus est agendum ⁊ non ociandus. Unde piger qui efficitur mendicus ex eo q̃ suo tpe noluit laborare quantũ ex se non metuit elemosynam accipere. ⁊ ideo ỽ: Propter frigus piger arare noluit, ⁊ sequitur. Mendicabit ergo estate ⁊ non dabitur ei. non tñ etiaꝫ tali est elemosyna deneganda quando homo videt eum indigere. Quidam nõ mendicant ex necessitate. sicut qui non potest habere aliunde vnde viuat nisi mendicet puta q; est impotens ⁊ invalidus ad operandum ⁊ lucrandum non debet mendicare. vnde talis ꝑm legem ciuiles si immiscear se elemosyne imperatoris redigitur in seruitutem vr. C. de mendicantibus validis. l. ij. Unde etiam q̃dam glosa super Mattheum dicit. Justius fecerit si iniuste petentem coreteris q̃ si ei dederis. Sic illi qui detinentur in carceribus ita q̃ nec operari possunt nec aliũde habere licite mendicant. vnde ꝓ. cyp: Satiauit vinctos in mendicitate ⁊ ferro. Danda est ergo elemosyna necessitates patienti. etiã ercõmunicato. nisi ex securitate cibi negligeret iusticiam. Nam in tali casu dicit Aug. Unius esurienti panis tollit. si de cibo securus iusticiã negligat q̃ esurienti panis frangatur vt iniusticie seductus acquiescat. v. q. v. non oĩs. Sed predicta intelligas nisi tales esuriant ad mortes. q; tunc quantũcũq; negligerẽt iusticiam pasci deberẽt. lxxvj. distin. pasce. Sed nota q̃ si diuites essent charitatiui erga pauperes vt deberent facilius impleret illud Deuk xv. Omnino indigẽs ⁊ mẽdicus nõ erit inter vos q; in hoc non ꝓhibuit indigenti mendicare: sed prohiberetur diuitibus ne tam tenaces sint. vt propter hoc aliqui egestate mendicare cogantur. Quidam vero efficiunt mendici ex humilitate: ex eo effi q̃ mendicitas videt habere adiunctam maximã abiectionẽ: q; illi inter homines abiectissimi reputant: q; non solum sunt pauperes: sed etiam intantum egentes necesse habent ab alijs victus acq̃rere. Et propter hoc causa humilitatis aliqui laudabiliter mendicant: sicut alia assumunt que ad quandam abiectionem pertinent. ad extinguendum. scilz superbiam in seipsis vel in alijs per exemplum: quia sicut infirmitas que est ex excessu caloris efficacissime sanatur per ea que in frigiditate excedunt. ita ꝓnitas ad superbiam per ea que multum abiecta videnf. Et ideo

dicitur in decretis. de penitẽtia dist. ij. c. Si quis semel. Exercitia hũilitatis sunt si quis se viliorib⁹ officijs subdat. ⁊ ministerijs indignioꝝbus tradat. Ita nãq; arrogãtie ⁊ humane glorie vitium euitari vel curari poterit. Quidam nõ mẽdicant ex vtilitate sicut cũ aliquis intendit ad aliquid vtile perficiendum q̃ sine elemosynis fidelium facere nõ potest: sicut petuntur elemosyne ꝓ constructione ecclesie vel pontis: vel ꝓ quibuscunq; alijs que pergunt in vtilitatẽ cõmunẽ. Et ideo religiosis ⁊ predicatorib⁹ qui vtilitati deseruiunt animarũ ex debito debef victus ab his quibus predicant. Unde apostol⁹. j. Corinthi. ix. Si nos vobis spiritualia seminauimus: non est magnum si carnalia vestra metamus? Si tamẽ non quasi sibi debitũ: sed quasi gratis dandũ mendicando petere velint ad maiorem humilitatem pertinet. scilicet exemplo xpi qui sic mendicare voluit. Salomon tamen mendicitatẽ fugiebat ne ex hac inducereꝫ ad auariciam vel furtum. Unde ait Prouerbiorum. xxx. Mendicitatem ne dederis mihi ne egestate compulsus furer ⁊c.

Secundo quoq; in auctoritate adducta cõsiderare debemus defectum ꝛpalis substantie cũ dicitur. ⁊ pauper. Paupertas facit homines qui eam volũtarie assumit vel saltem qui eã humiliter ⁊ patienter tolerat esse socium xpi: non tñ in abiectione ⁊ humilitate: sed etiam in celesti dignitate. Uidemus q̃ quando alicꝫ fuit socius alicuius ⁊ peruenit vnus eoꝝ aliquando ad magnũ statũ: solet alium eralꝫtare: vnde frequenter filius vnius mediocris hominis potest exaltari tantũ q̃ potest loqui sedere ⁊ preferri aliquando magnis principibus et magnis hominibus. Ita certe xps eos qui fuerunt socij sui hic in via in humilitate ⁊ paupertate: exaltabit vt etiã preferantur multis magnis: vnde q̃dã aliquis est armiger nõ sedet ad mensam regis: sed aliquantulum inferius: sed quando efficitur miles sic. Ita qui fuerunt in mundo isto armigeri xpi qui portauerunt arma sua vt paupertates humilitatem charitatem ⁊ similia ipsum sequentes: non sedebunt in terra: sed in celo cum angelis. Et econtra est de armigeris diaboli: qui illi similes sunt in elatione: de alto superbie prosternuntur in terram miserie. Et ideo dicatur de socijs xpi. Suscitans a terra inopem: et de stercore erigens pauperem. Ut collocet eum cum principibus: cuꝫ principibus populi sui.

Tertio in auctoritate adducta debemꝰ cõsiderare prospectũ diuine prouidentie. q; dñs sollicitus est mei: scz ꝓpiciens ex sua ꝓuidentia meã indigentiam: sollicitꝰ est mei. i. habet curam mei. Nam si homo tantã curã habet de equo suo vt non absq; sollicitudine puideat sibi de necessarijs: multomagis deus de hominibus sollicitus est quos magis diligit q̃ hõ equum. Et ideo dicitur. j. Petri vltimo. Omnem sollicitudinem vestrã proijcientes in eum: quoniã ipsi cura est de vobis. B

Secundo ponitur in

themate assumpto vtilis dissolutio. cum dicitur. factũ est vt moreretur. Ubi aduertendũ est q̃ bonus pauper nõ moritur cũ tristicia immo potius cum leticia. Et ratio est: quia homo letari consueuit vel de ereptione a malo vel de translatiõe ad bonum. Et vtrũq; accidit pauperi sancto et bono ī morte sua: quia eripit a malo impio ⁊ abiectionis ⁊ transfertur ad abundantiã ⁊ dignitatem eterne beatitudinis vnde potest dicere illud Genesis. xlvj. Jos letus moriar. Nõ autem ita accidit de homine diuite: immo moritur cum amaritudine ⁊ tristicia. Et ratio huius sapientie est tripler. Prima est quia diues moritur cũ maioꝛi priuatiõe. Videt enim diues se expoliari ⁊ priuari per mortẽ omnibus bonis que cum multo desiderio et labore congregauit et que cum magno affectu ⁊ delectatione possedit. Item videt se priuari omni leticia et delectatione et honore quẽ ex diuitijs consequebatur. ⁊ hoc in perpetuum: et ideo est sibi mors valde afflictiua ⁊ amara: vnde Eccli. xlj. O mors q̃ amara est memoria tua homini scilicet in iusto et pacem habenti in substantijs suis. Pauper autem qui nihil dictorum habebat: immo contraria eis: non de morte affligit: sed letatur cõsiderans illud Ecclesiastici. xl. Melius est enim mori q̃ indigere. Secundo nõ est: quia diues moritur cum maiori obligatione. Nam quanto aliquis moritur cum maiori culpa. tanto magis est obligatus ad maiorem penam. quia vbi plus est de culpa: plus

est de reatu pene. sed diuites in multis delinquūt ⁊ peccant. qz cupiditas diuitiarū ⁊ ipse diuitie etiā adepta sunt eis occasio multarū tentationū ⁊ vitiorū. vñ apls. s. ad Timo. vj. air. Qui volunt diuites fieri incidūt in tentationē. s. auaritie. qz crescit amor nūmi quātū ipa pecunia crescit. Itē in tentationē superbie. qz vermis diuitus superbia sicut dicit Augustinus. Itē in tentationē luxurie. qz er diuitijs nascunt delitie. er quibus incitat homo ad luxurias. Un sicut dicit Ber. Perit humilitas in diuitijs. ⁊ castitas in delitijs. Et ideo videtes se diues inuolutū in multis pctis. cognoscit se ire ad magnas penas: vñ magis de morte afflīgitur ⁊ amaricatur. Sed pauper qz talibus peccatis inuenit se immunē: et qui per angustias pauptatis purgatis est a peccatis: moritur cū cōsolatione maiori: qz expectat meli⁹ iudiciū. vñ 9z Eccli. xlj. O mors bonū est iudiciū tuū homini indigēti. Tertia ratio est qz diues morit cū maiori dubitatione siue timore. Nam qz post mortē sequitur iudiciū: ꝑm illud apli Hebre. ix. Statutū est hoibus semel mori ⁊ post hoc iudicium: ⁊ ille qui habet malam causam cum maiori dubitatione ⁊ timore vadit ad iudicium: sicut diues sentiens se habere malam causam siue ꝓpter delicta que circa diuitias commisit vel in acquirendo vel in retinendo vel in vtēdo. Iuxta qđ 9z Eccli. xj. Si diues fuerio non eris immunis a delicto. Et iterum ꝓpter elemosynas quas potuit facere ⁊ nō fecit: qñ venit ad mortē magis dubitat de diuina misericordia. ⁊ plus timet de diuina iustitia. Paup aūt q in talib⁹ nō deliquit ⁊ qui hic semp afflict⁹ fuit: ⁊ sperat de diuina mia ⁊ confidit de diuina iusticia: minus timet. Cōsiderat enī illō qđ dixit abrahā diuiti epulonī in inferno existenti Lu. xvj. Fili recordare: quia recepisti bona i vita tua ⁊c. Et idcirco 9z Eccli. xlj. Noli metuere iudiciū mortis. Memēto que ante te fuerūt: ⁊ que superuēturo sunt tibi E

Tertio notatur in the

mate assumpto remuneratio admirabilis ꝓpter duo. Primo ꝓpter trāquillitatē honoris. s. vt portaret ab ągelis q primo fuerat hoib⁹ despectibilis. Doc tn rōnabile ē ꝓpter tria. Primo qz ipsi fuerūt custodes quos iste pauper letificauit. s. eoz persuasionibus obediēdo ⁊ diabolicis tentationibus nō cōsentiēdo: vel etiā de suis pctis ad pniam redeūdo: qz gaudiū est angelis dei sup vno pctore pniam agēte: vt 9z Luce. xv. Itē qz ipsi sunt concines: quos iste secutus fuit. caruit enī materiali substātia sicut carēt angeli naturali materia: et marime si fuit panp voluntarie. In cuius figura dixit angelus petro Actuū. xj. Sequere me. ⁊ exiens secz de carcere mundani affect⁹ secutus est eū. Item qz ipsi angeli sunt cōsortes cū quib⁹ debet regnare i celis: ⁊ ideo dicit 9 ps. xc. Angelis suis demandauit de te vt custodiāt te: ecce qz custodes in oībus vijs tuis: ecce qz concines et cōiuratores. in manibus portabūt te secz ad gaudia paradisi in quib⁹ erunt consortes. Secōo remuneratio ista ostēditur mirabilis ꝓpter locationē quietis: qz in sinu abrahe. Mirabile est enī q ille q nec infra ianuā diuitz stare pmittebat: q in sinu abrahe modo recipiat. Recipitur tamen ibi anima hoīs mendici: tanq̄ in loco magis cōgruo sue humilitati: tanq̄ in loco magis tuto sue sanctitati. tanq̄ in loco magis quieto sue felicitati: Un ꝑ sinum abrahe intelligit locus quietis aiaz sanctaz: qz simus ꝑm grāmaticos aliqn dicit collectio vestis: aliquando 9 vocatur sinus portus vel littus maris: ⁊ in vtroq̄ dat quies siue securitas designat. Olim ergo dicebat sin⁹ Abrahe limbus inferni: in quo antiq̄ patres quiescebāt rpi redemptionē exp̄ctātes: sed nunc vocatur sinus abrahe ipsa sanctoz requies: quam habent in regno celoz simul cuz abrahā qui fuit prima via credendi per fidem qua omnes electi saluātur. vñ Matthei. viij. Multi venīēt ab oriēte ⁊ occidente ⁊ recumbent cum abraham ysaac ⁊ iacob in regno celorum. Ad qđ nos perducat ⁊c.

¶ In funere vnius prediuitis⁹

Sermo. xxviij.

Uid est tibi ma/

q re q⁹ fugisti: 9 ps. cxiij. Naturale videt esse afalib⁹ vt fugiāt loca in quib⁹ pateretur incōmoda. ⁊ ad loca in quibus inueniunt sibi accōmoda se reducant. Ita enī faciunt grues ⁊ hirūdines ⁊ ciconie ⁊ plurime aues. qz scisz hyemis tēpore timentes incommodum frigoris a locis frigidis recedētes ad calida loca se trāsferunt. Et ecōtrario tpe estatis timētes caloris molestiā fugiunt ad frigida loca. Un etiam de talibus Viere. dixit ca. vij. Turtur hirundo ⁊ ciconia custodierūt tpus aduētus sui. Quantū aūt ad hoīes habet erēplū huius Ruth. s. de elimelech q fugere volēs incōmodū famis abijt de terra israel vbi erat fames in regione moabitide vbi maior abūdātia erat. Sic etiā Gen. xlv. Joseph mandauit pri suo Jacob vt recederet de terra chanaā vbi fames erat ⁊ descenderet i egyptū vt ibi victualia sibi daret. Descende inquit ad me ne moriaris. ⁊ dabo tibi terraz iessem. ibiq̄ te pascā. Adhuc enī qnq̄ anni residui sunt famis ne ⁊ tu pereas ⁊ domus tua. Mirandū ergo q⁹ ille modo defunct⁹ sic fugit de mundo isto vbi abundabat diuitijs ⁊ delitijs. ⁊ erat plenus oībus bonis sicut mare plenum est aqis. ⁊ iuit ad aliā vitā vbi nihil istoz hz. Queramus ergo ab eo q erat sicut mare habēs plenitudinē aqrū. i. diuitiaz. pur dicūt ꝓba propositā quid est tibi mare q⁹ fugisti. i. quid nouitatis tibi occidit vt fugeres ⁊ recederes a tot diuitijs: a tot delitijs: a tot honorib⁹ qđ deficiebat tibi: qre fugisti: q iuisti?

A Jn istis ergo 9bis ps. facit tria si volum⁹ ea trāsferre ad iustū nr̄um defunctum

Quia primo querit de causa nouitatis presentis. cum dicit. quid est tibi?

Secōm loquitur de abūdantia ꝓsperitatis precedentis vocando eū mare.

Tertio miratur de absentia hoīs a diuitijs recedētis: cū additur. q⁹ fugisti. secz de mūdo isto vbi tanta bona habebas.

Circa primū notandū

est q⁹ si nos ōram⁹ ab isto: qđ est tibi? nullus nostrū posset pro eo rñdere: qz scim⁹ de eo qđ sibi fuit: scz nūc null⁹ scit ad plenum qđ sibi modo sit. Si aūt petamus ab eo sicut 9z Job. s. qđ dicis de teipso? scz non posset nobis rñdere p loquelā 9bi rñdet tn nobis p euidētia facti manifeste nobis ostendens q⁹ quātū ad oīa que videm⁹ est sibi multum male. Intulit enī sibi mors mala duplr. Primo respectu vite pītis: quia destruxit sibi psonā ⁊ abstulit sibi substantiā. Secōo respectu vite sequentis: qz si ille qui moritr vadit ad purgatoriū: hz ibi multum grauē penā: ⁊ si iret ad infernū haberet ibi penā acerbissimam ⁊ interminabilez ⁊ irremediabilē: vñ dato etiā q⁹ iste esset in purgatorio: qz ad paucissimū nō vadunt ita cito nisi illi q hinc exeunt pfectissime purgati: ad huc verificaret in eo qđ 9z Esa. lj. Duo sunt q occurrerūt tibi: vastitas ⁊ contritio fames ⁊ gladius. Duo sunt secz malox genera: q⁹ tibi occurrunt. secz p mortē: vnū respectu vite sequentis. ⁊ ad hoc pertinet fames ⁊ gladius. Tanguntur ergo quattuor mala que sibi acciderunt ex morte.

Primū ex destructiōe psone. s. vastitas.

Secūm ex dispōne substātie q 9z contritio.

Tertiū ex recordatione gl'ie: q 9z fames

Quartū ex afflictione gehenne. i. ignis purgatorij: qz idem est in suba ignis ifernī ⁊ purgatorij: scz ex diuina iusticia non tātū afflīgat: ⁊ ista pena vocat gladi⁹. Est ergo primū malū vastitas: qz secz vastat⁹ est per mortē ⁊ destruct⁹ in psona. Et h malus est in oībus partib⁹ corpis sui: in q̄bus euidēter apparet q⁹ nihil remansit de vita: nihil de colore: nihil de fortitudine: nihil de sensu: nihil de motu: nihil de actu. Certe mala passio est cardiaca. i. defectus cordis: qđ facit apparere qñ mortuū: sed tn in rei veritate adhuc vita est in eo: ⁊ iō post modicū cōfortat ⁊ redit: sicut etiā ille qui rapit. Sed modo mors ita vastauit istum q⁹ nec in apparētia nec i existentia remānsit in ipso aliqđ de vita: nec spūs redibit ad vitam hodie vl cras nec vsq̄ ad finē mūdi qñ resurgēt oēs. Malus etiā passio est hydropis sic q deformat colorem: qz in oī hydropisi fit discoloratio: vt dicit Auicēna. Et infirmitas etiā ictericia facit colorem croceū sicue citrinū ꝓpter coloz diffusionem: sed alii qñ tales liberātur ⁊ redeunt ad suū colorē Sed hic per mortem oīs color et oīs decor uersus est in pallorez: nec est spes recuperādi. Itē vna febris continua aufert homini fortitudinē: sed totaliter quātū ad oēs vires vel partes nō: sicut fecit isti mors. Et paralysis licz auferat motū vel sensum nō tn a toto corpe: qz aliqn caput remanet liberū: vt quando humor procedit a mucha: aliquando est solū in vno mēbro. Sic autē totū corpus priuatū est omni sensu ⁊ motu ita q⁹ modo amplius nō equitabit. nec pedibit. nec loquef. nec aliqđ operabitur quantū ad vitā istam. ⁊ nihil sentit aut videt de omni honore qui fit ei in sepultura sua. ⁊ tantum habet de eo quantum si fieret ligno vel lapidi. Doc figuratum est

Gen.xix.in prote Noth: q̄ subito conuersa in statuā sa lis: videbaf habere formā mu lieris ⁊ non erat mulier. Posset ergo aīa isti? dicere illud Viere.xiij. Tabernaculum meū.i.cor? meū vastatū est. De tali em̄ ta bernaculo dicebat btūs Petr?.ij. Petri.j. Uelox est dispositio tabernacli mei.i. cor poris mors. Scōz malū est ex disp̄siōe sub stātie.i. diuitiaꝝ q̄ a pphēta vocaf contri tio. Et rō est: qa q̄dū reo manet integra cōseruanf in ea pres ei?: sed q̄n frangit et cōterif tūc pres ei? diuidūtur ⁊ dispgunf. Sūt em̄ quidā diuites qui multū laborāt in cōgregatione sube: ⁊ eā congregatā ita conseruāt vt nec de ea elemosynas faciant nec etiā curialitates aliquas: imo etiā pro se expensas faciunt valde parcas. Sed q̄n venit cōtritio mortis. tunc eoꝝ diuitie di uidunf ⁊ dispgūtur: vel inter diuersos he redes vel q: opz mala ablata restituere: vl quia aliq̄ elemosyne fiunt: vel eius legata soluūtur. Et ī tales diuites sunt similes porcis: de quib? nihil vtile habef dum vi uūt: sed post? occisi sunt multi comedunt er eis. Itez sunt similes vasi testeo in quo pueri cōseruāt denarios q̄ eis dant: de q̄ post? immissi sunt non exeūt denarij nisi conterf fiue frangatur ipm vas. Et sic est de diuitib? auaris interdū etiaz heres cui remāserūt diuitie ab auaro congregate ta lis est q̄ cito eas dispgit ⁊ consumit ī ma lis vsibus ⁊ expensis. Unō si ralis auarus sciret diuitias suas sic dispergi ppter mor tem suā posset dicere illud .ij. Reg.xxij. Ecce cūdederūt me cōtritiōes mortis. Tertium malum q̄ facit mors diuiti est retardatio glie si sez sit in purgatorio: ⁊ tūc vocatur fames.i. vehemēs appetit? puenienti ad gloriā. Nā affect? quo deūderaf summum bonū post hanc vitā est intensius in aīab? sctis q̄ esset in vita ista: q: non retardatur effectus materiale corpis. Et q: terminus fruēdi summo bono tā aduenisset nisi ali q̄d impediret: nō de retardat. ōe maxime do lēr: nā quāto aliq̄d magis deūderaf: tanto ei? absentia est molestior. Sed licz sint in tali fame sunt tamē securi a morte eterna Job.v. In fame eruet te de morte. Sed di uites qui sunt in inferno habēt aliā famē idest ardētissimū desideriū habendi aliq̄ō refrigeriū ptra penā suā: q̄ tñ habere nō possunt: sicut p̄z Luce.xvj. in diuite epu lone: qui petijt modicā aquā ptra ardorē gehenne: et negata est ei. Eccli.xl. Fames ⁊ contritio ⁊ flagella sup impios. Quartū malū est de afflictione gehēne. i. ignis ge henalis. Sed siue sit ignis inferni siue purgatorij vocaf hic gladius q̄ ad modū gladij penetrabit vsq̄z ad intima cruciaz illi? ignis. Et cū sit instrumentū diuine iu stīcie non solū poterit cruciare corpora q̄n fuerint resuscitata ⁊ fuerint in iferno: sed vteriꝰ ignis. s. inferni ⁊ purgatorij cruciat ⁊ penetrat etiaz vsq̄z ad intima aīe: ⁊ ī ō est cruciatus maximi doloris. Et rō est: q: do lor nō est lesio: sz lesionis sensus: ⁊ ī tāto quis magis doler de aliquo lesiuo quanto est magz sensitiuū: vñ lesiones q̄ fiūt in lo cis maxime sensibilib? sunt maximum do lorez causantes. Et q: tot? sensus corpis ē ab aīa: ī ō lesiuū q̄ agit in ipam aīam ma xime affligit eā. Et ꝑ prere a illo gladij pe na. i. cruciat? ignis quo aīa etiaz in purga torio affligif excedit oēm penam istius pre sentis vite. Potest ergo dici homini euntī ad purgatorium illud Luce.ij. Tuā ipsius animam pertransibit gladius. i. cruciatus maximi doloris. B

Secūdo in themate as

sumpto loquitur p̄s. de abūdātia prosperi tatis p̄cedētis vocando ipm mare: q: sicut mare hz abūdantiam aquaꝝ: ita iste habe bat abūdantiam diuitiaꝝ. Dicit em̄ Eccls s. q̄ oīa flumina intrāt ī mare. Sic oīa flu mina. i. oīm bonoꝝ tēporaliū gña conflaꝝ erūt ad prosperitatē istius: abūdabat em̄ in diuitijs ⁊ in honorib? ⁊ in delitijs ⁊ in multoꝝ hoīm obsequijs. Ḡnaliꝰ aūt lo quēdo p mare itelligif vita hoīs in mūdo isto existentis. Et rō est q̄druplex. Prīa q: mare est multoꝝ piculoꝝ contrariuum. Est em̄ mare piculosum. Primo ꝑpter motus. Mar. viij. Mot? magn? facf est in mari: q̄ sez mot? maris facit ipm tēpestuosum p cellosum ⁊ tumultuosum. Sic vita hūana est tēpestuosa ex guerrīs p̄cellosa ex infortu nijs: tumultuosa ex litigatib? ⁊ virtijs q: ī pij ēsti mare feruēs. Eisa.lvij. Et ī ō ꝑpf ra les mot? piculosus est mare vite hūane. ij. Cor.xj. Pericul? in mari. Itē est mare peri culosuꝝ ꝑpter vētū: est em̄ ī mari impulsio ptrariorꝝ vētoꝝ. Dan.vij. Quattuor venti pugnabāt ī mari. Nā vt vēt? auster est pe sens hūane vite. pspitas: vt aq̄lo est ei? ad uersitas: orientalis est ispiratio gr̄e: occidē talis suggestio malicie. Itē mare est piculo sum ꝑpter defectū tam. s. nauis q̄ nautē. i. gubernantis. Nauis em̄ siue lignū cū q̄ ba bem? transire mare p̄sentis vite est corpus q̄ est vas fragile ꝑpter passibilitatē: gra ue ꝑpter peccatoꝝ onerositatē. ⁊ multis fora minib? penetrabile ꝑpter sensuuꝝ sulcepti bilitatē. sunt em̄ sensus vt foramina q̄dam p̄q̄ multe aq̄. i. multe culpe ingrediunf ad aīam submergendā. Itē est frequēter defe ctus naute imperiti. i. rōnis impudēter re gentis. Oia em̄ hec sentiūt hoīes pīti ī ma ri hui? vite. Eccl.xlix. Qui nauigant mare narrāt picula ei?. Scōa rō ḡre hūana vita assimilaf mari est: q: mare est animantiū ⁊ multiplicīū mōstroꝝ ptentiuū ⁊ pductiuū vñ ꝑm Rabanū plura mōstra pducit ma re q̄ terra. ps. civ. Hoc mare magnū ⁊ spa cios um manib?: illic reptilia quoꝝ non est numer?. Sic ī mari hui? vite sunt aiantia diuersa et mōstruosa multa nō tm̄ corpalr sz etiā spūaliter. Sunt em̄ in vita ista homines animales. i. sensuales nō sapientes q̄ dei sunt q: alalis hō nō p̄cipit ea q̄ sunt spūs dei. vt dr. ī. Cor.ij. Itē sunt mōstruosi velut si le belue de q̄b? dr Dan. vij. q̄ ḡituor bestie grandes ascēdebāt de mari diuerse inter se Nā prima q̄ erat sīlis leonis significat sup biā. vite. Scōa q̄ est sīlis pso significat vo luptatē carnalis ꝓcupiscentie. Tertia q̄ est silio pdo significat cupiditatem auaritie. Quarta q̄ habebat dentes ferreos et terribi les signat crudelitatē malitie. Tertia rō q̄ re vita humana assimilaf mari est: q: ma re est nubiū et nebule ⁊ vētoꝝ genetatiuū. Et sic generat vita plena nebulas erroꝝ vētos p̄secutionū siue tentationū ꝑpter qs multi p̄cipitanf et suffocanf. Mar. v. Grex p̄cipitat? est in mare: et fuit grex porcoꝝ. i. hoīm carnaliter viuentiū. Quarta rō ḡre vita humana assimilaf mari est: q: mare est lune imitatiuuꝫ. Dicit em̄ pb̄s in libro de ꝓpietatib? elementoꝝ: q: mare imitaf naturā lune. Nā sicut adamātē sequif fer rum: sic mare sequif lune cursum. Cūm mare semp est in tūmo augmēto ⁊ vigore q̄n lu na ē plena siue versus celū: vt in nouilunio siue versus terrā vt ī plenilunio. et sicut lu na in suo lumine pl? proficit vel deficit: sic mare crescit ampli? vel decrescit. Sic ergo mare seq̄f lunā: ita vita p̄sens seq̄f fortunā Cūm sicut crescit vel minuif fortuna alicu ius ita est multū vel parū in p̄cio vita ejus

Cūm et metrice dr. Cō fueris felix multos nu merabis amicos. Epa si fuerint nubila so lus erit. Hac. s. Silis est fluctus maris q̄a vēto. s. fortune mouetur ⁊ circūfertur. C

Tertio in themate as

sumpto p̄s. admiraf de abūtia siue de ab sentatiōe hoīs ab istis diuitijs recedentis. cū dicit. q̄ fugisti. s. de mūdo in q̄ tot diui tijs et bōis abūdabas. Nā apparēte adue sario. i. morte fugere cōpulsus est. p̄s. cxiij. Mare. i. iste abūdans aq̄a delitiarū. ⁊ diui tiarum: vidit. s. mortē. et fugit. i. de mundo veleciter recessit. Sed notandū q̄ nō solū moriens: sz etiā hō viuēs ꝑpter velocē tem poris cursum fugere dr. siue ipsius dies fu gere dicunf. ꝑm illud Job.ix. Dies mei ve locriores fuerūt cursore. fugerūt et nō vide rūt bonū. ptransierunt velut naues poma portātes. In quibus quidem verbis osten dit quattuor condiciones humane vite.

Primo q̄dem ei? labilitatē: cū dicit: dies mei ve. fu. cur. Nullꝰ em̄ cursor quātūcūq̄ leuis et agilis ita bene currit sicut nos. Nā cursor cū dormit vel quiescit nō currit. sed nos oī hora currimꝰ ad mortē sine interru ptione. q: quicquid viuif de vita demif. et ī ō nihil aliud est viuere q̄ cursus ad mor tem. vñ iste cursus se hz ad modū diei q̄ ho ra post horā q̄tidie rendit ad occasum. de prima ad tertiā: de tertia ad sextā: de sexta ad nonā: deinde ad vesperā. et de vespera ad noctē. Nā prima q̄n sol est ī ortu est in fantia. Tertia q̄n sol ascendit plus est ado lescentia q̄n visus rōnis et discretionis in cipit vigere. Sexta q̄n sol est ī feruore suo est iuuentus q̄n hō est in fortitudine sua. Nona q̄n sol incipit tendere ad occasum est senect?. Hora vespertina q̄n sol est in occa su est senium: q: est ꝑpe iteritū. Nonne ipsa mors ecce cursus dierum nr̄oꝝ. Viere.xlix. Subito eū currere faciā ad illā. s. ad mor tē. Unde Greg. dicit q̄ hō ne finiat appetit et p augmentū vite quotidie ad finē tendit

Secōo ostēdit beat? Job hūane vite ire nocabilitatē: q: illud q̄ preterijt non pōt renocari. vñ subdit: fugierunt. s. ablq̄ vlla spe reuersionis. vñ sicut vmbra tranfit nec pōt sequēs transire eā: sic dies qui transie rūt nūq̄ postea redibūt. Job.xvij. Fugit velut vmbra et nunq̄ in eodē statu perma ner. Tertio ostendit hūane vite obscuri tatē: quia non viderunt bonū, sez ipm deū

Universidad de Deusto
Biblioteca

qui est oē bonū. Videm⁹ enī q̄ loc⁹ vbi est vmbra patitur defectū luminis ex interpositiōe corp̄is vmbrosi iter ipm locū et lumen Ita ex interpositione vite nr̄e corpalis iter nos ⁊ deū deficit nobis lux btē visionis, vt dictū fuit moysi Exo. xxxiij. Nō videbit me hō ⁊ viuet. Dz tūc erit vez qđ dr Exo. xxxiij. Ego ostendā tibi oē bonū. Un dic Ansel. q̄ ibi erūt bona a le et corp̄is q̄lia nec oculus vidit nec auris audiuit nec i cor hois ascendit. Cur p multa vagaris homuncio ḡrens bona corp̄is et aīe, ama vnū bonū i q̄ sunt oīa. Vel nō viderūt bonū qđ specialiter in vita ista multi cogitāt, talis ero: ita diues ita faciāt: si frequēter puent⁹ morte nonvi det ista q̄ pponebat. Sic dicebat ille Lu. xij. Alia mea habes mlta bona ⁊c. Iste mens surabat vitā suā ad lōgas vlnas, et statim ille miser audiuit, Stulte hoc nocte aīam tuā repetūt a te. Jō dz hō hac soluz appetere i q̄ sunt oīa bona. Prouer. xj. Desiderium iustorū oē bonū: Quarto ondit vite hūane nullitatem: qr finaliter annullat vt fere nihil er ea remāeat. et ideo subdit. p̄trāsierūt ve. na. po. por. Nauis enī poma portās dr hō: qr nō relinq̄t post se nisi odores momentaneū. Sic vita hois nisi modicam memoriā, vror suo plorabit: et filij sui ⁊ filie: et alij q̄ si est i feretro cogitabit mulier cui poterit maritari. Sap. v. Tanq̄ nauis q̄ pertransit fluctuantē aquā: cui⁹ cū p̄terierit nō ē vestigiū inuenire, et sequit ibi, Sic et nos nati cōtinuo defecim⁹ et: et virtutis q̄dē nullū signū valuim⁹ ondere: i malignitate aūt nr̄a ꝓsumpti sum⁹. Talia dixerūt in iferno hi q̄ peccauerunt. Un in hac naui q̄ intelligit oīa scīa debēt ee merces bona opa: funes. s. p̄cepta: mal⁹. i. patiētia: velum pseurantia: gubernaculū charitas: ancora fides gubernator spūssctūs dom⁹ nauis rp̄s: famuli ducentes naue exēpla sctōz. vn dr de oīa scīa Prouer. xxxj. Facta est q̄si nauis institoris, in qua scz sunt oīa ista. Deḡf aūt q̄ debeāt poma portare. i. bona opa et redditia coīaz deo. Un dz hō de pomis suis et de suis bonis operib⁹ facere encenia. Juxta illud Can. vij. Oīa poma noua et vetera dilecte mi seruaui tibi. Un arbor. i. hō dz portare poma. i. bona opera in abundantia. Ecclī. xxvj. Pomis arbores replebuntur: aliter certe si nō portat ista poma succidetur et tollet de terra viuētiū. Deut. xx. Si qua aūt ligna non sunt pomifera sed agrestia et in ceteros apta vsus, ista succide tūc erūt ad aliū vsum. s. ad ignē eternū. Un poma dant⁹ post prandiū in delectatiōnē. ita fruct⁹. i. fruitio bonoz nr̄oz operū dabit nobis in paradiso q̄n dicet dns illud Can. v. Veniat dilect⁹ me⁹ in hortū suum vt comedat fructus pomoz suoz. et hic est hortus paradisi. Ad quem ⁊c.

¶ In funere vnius pauperis mendicantis. Sermo. xxxix.

Auperem quidē

p vitā gerim⁹ sed multa bona habebim⁹ si timuerim⁹ deū Tob. iiij. Contrariā plerūq̄ mutationem facit mors i iustis ⁊ pctōribus: qr si pcōr fuit diues mors trāsfert eū ad sūmā pauptatē: qr. s. expoliat eū oīb⁹ diuitijs ⁊ si ducit eū ad iferni ge hēnā caret ibi oī bono et oī refrigerio. Eō aūt iust⁹ quanrūcūq̄ fuerit paup trāsfert p mortē ab inopia mūdi ad diuitias paradisi. Et de his clare patēt exēpla. Lu. xvj. in diuite epulone ⁊ in lazaro paupe. de q̄ dr ibi q̄ mortu⁹ est diues et sepult⁹ est in inferno vbi fuit in tāta inopia q̄ guttaz aq̄ petiuit et hr̄e nō potuit. q̄ tñ dū viueret epulabat q̄tidie splēdide. eō factū est vt moreret mē dic⁹. s. lazar⁹ et portabat ab angelis in sinu abrahe. i. in plurima requie ⁊ cōsolatiōe. Un postea dixit de eo abrahā ipsi diuiti loq̄ns Nūc hic ꝓsolat⁹ tu vo cruciaris. Un phigurabat fin⁹ abrahe requiē ⁊ cōsolationē quā hz nūc lazar⁹ cū alijs btis i diuitijs ⁊ deliciis celestis padisi. De hac mutatione siue ꝓsolatione siue trāslatiōe quā facit mors i pauperib⁹ iustis pōr exponi verbum ppositū cū dr. Pauperē q̄dā vitā gerim⁹. s. i p̄senti. si multa bona habebim⁹. s. i diuitijs padisi. et b̄ erit si timuerim⁹ deū dū b̄ fuerim⁹ viui. ¶ In quib⁹ q̄dē ꝑbis ex persona iustorum pauperum ostendūtur tria.

Nā primo ostēdunt se tolerare fortune angustiā. cū dicūt. pauperem vitā gerimus

Scō ostendūt se expectare glorie obdātiā: cū subdūt si multa bona habebim⁹

Tertio ostēdunt se supponere iusticie cō sequētiā: cū addūt. ⁊ timuerim⁹ deum.

Nā humana iusticia p quam puenit ad gl̄iam p̄sistit in declinādo a malo et i faciēdo bonū. Et vtrūq̄ faciunt q̄ deus timent: quia per timorē domini, declinat omnis a malo, vt dicitur Prouerbi, xv, ⁊ Ecclī. xv.

Qui timet deū faciet bona ⁊c.

Circa primū notandū

q̄ q̄n arbor putat ⁊ amputant⁹ ramusculi circūstātes: tūc magis crescit in altū: qr humor q̄ iret ad ramusculos cedit in augmētū arboris. Sic ꝑputatis tpalib⁹ p paupta tem aīa magis crescit in spūalib⁹: qr amor q̄ erat ad tpalia quertit⁹ ad spūalia Unde figura hr̄. Gen. xlj. Ioseph: qui ait, Crescere me fecit de⁹ i terra pauptat⁹ mee. Ubi notanda ḡtur: q̄ consueuerūt ꝓ iurrere ad arboris augmētū q̄ ocurrit ad augmētū aīe i spūalib⁹. Primū est agricola. i. de⁹ qui notat primo cum dr. crescere me fecit deus.

Secōm ē plāta. i. hō sollicit⁹: cū subdit. me. Tertiū est fra. i. vita siue viuēdi modus: ibi in terra. Quartū ē cultura. i. tempozalium contēptus: cū dr. paupertatis mee

Circa p̄mū attendendū q̄ deus est q̄ facit hoīem crescere i bonis tpalib⁹. i. in virtutib⁹ ⁊ meritis. Jn virtutib⁹ q̄dē: qr sicut augmētū arboris vel ramoz est ex radice: ita augmētū virtutū. i. insularū vt fidei spei ⁊ charitatis ⁊ ceteraz est ex gra: q̄ est p̄ncipiū ⁊ radix totius virtutis. Nā sic ab essentia aīe effluunt eius potētie naturales: ita a gra q̄ est in ipa essentia aīe faciens eā p quandā filiationē diuine nature ptcipem: effluūt virtutes spūales p̄dicte q̄ sunt in potētijs aīe: p q̄s mouenf potentie ad opa ipaz virtutis. Cum igit gra sit a deo. Sm illud ps. lxxxiij. Gram ⁊ gliam dabit dns: sequit⁹ q̄ incremētū virtutū sit etiā a deo. s. Cor. ix. Qui incrementū dat de⁹. Jtē ipe de⁹ est q̄ nos crescere i meritis facit. Merek ei bō p bona opa q̄ facit. vñ Piere. xxxj. Est merces operi tuo. Dz de⁹ est q̄ facē nos bñ opari dupl⁹. Prio inquātū dat nob gram p quā hūana natura corrupta sanaf ⁊ etiaz sanata eleuaf ad opandū opa meritoria vite eterne q̄ exceddūt ꝓportionē nature: sicut medic⁹ dat medicinā p quā infirm⁹ sanat ⁊ p quā fortificatur ad ambulandū ⁊ opandū. Alio mō in quātū etiā post gratiā datam mouet ad bñ opandū ⁊ ad recte agēdū: b̄ enī necessariū est: qr etiā post q̄m aīa est sanata p gram ad huc remanet infectio carnis alliciens ad peccādū: ⁊ remanet q̄dā obscuritas i intellectu: ꝑ quā in vtrisq̄ euētib⁹ rerū ignoram⁹ q̄d debeam⁹ agere: nec etiā scim⁹: q̄d nobis magis expediat cū nec nosmetipsos ꝑfecte cognoscam⁹. Propter b̄ etiam dicebat apls Ro. viij. Quid oremus sicut opz ne scim⁹. Propter b̄ etiā dr Sap. ix. Cogitationes mortaliū timide ⁊ incerte puidentie nr̄e. Et ꝓpteres indigem⁹ dirigi a deo vt recte operemur: ⁊ vt illō faciom⁹ qō magis expedit nob. Propterea dr. ij. Paral. xx. Cū ignorem⁹ q̄d agere debeam⁹ b̄ solū habemus residui vt oculos nr̄os dirigamus ad te. s. deū. Sic ḡ qr ipse de⁹ q̄ opat in nob velle ⁊ pficere: ipe est q̄ facit nos in meritis crescere ⁊ proficere. Eccli. liij. Dedit. s. de⁹ crescere illū. s. in gra ⁊ in virtutibus: er q̄bus etiā augef bona voluntas ⁊ facultas bñ operandi: ⁊ multiplicf conf etiam vlteri⁹ ipa bōa ⁊ meritoria opa. vñ. ij. Cor. ix. Multiplicabit semen vestrum ⁊ augebit incrementa frugū iusticie vestre. Nā semē diuinū est gra. incremēta sunt bona volūtas ⁊ facultas bñ operandi: fruges iusticie sunt opa meritoria et iusticia procedentia: q̄ oīa deus auget ⁊ multiplicat in sanctis opib⁹. Quia igit tpalia de⁹ minima reputat respectu spūaliū: frequēter exoliat et depauperat electos suos de tpalib⁹ vt faciat eos crescere in spūalib⁹. Esa. lvj. Prouirtica crescet myrtus. Ultrica est diuitiarū copia: q̄ ad modū virice vult p inordinatū amorē auaricie: ⁊ pūgit p mlcas sollicitudines, p quo amissa crescit myrtus. i. vigor virtutū qr myrtus est nature tpare dissoluta mēbra cōstringēs: ⁊ ita virtutes restringūt opa dissoluta ⁊ inordinata. B Scdo in aucte adducta notaf illud in quo fit augmentū. s. ipse hō qui mādū cōtēnit q̄. s. est loco plante cū dr. me. Ubi est notandū q̄ illi hospitalarij q̄n sunt, hoies pij ⁊ cōpassiui: quāto vidēt pegrinos magis paupes ⁊ afflictos tāto libēt⁹ suscipiūt eos ⁊ refouere conanf. ⁊ ita rp̄us libenter suscipit paupes ⁊ afflictos ⁊ a mūdo abiectos. Refert Amb. q̄ auis q̄ fulica dr pullū eie etū ab aq̄la de nido suo: qō q̄nq̄z aquila facit non valens nutrire tot pullos quot hz: suscipit ⁊ nutrit. Et sic rp̄i gra suscipit afflictos ⁊ paupes: q̄s mūdus abiecit ⁊ derelinq̄t q̄n volūt ad eā confugere. Figura huj⁹ habef. s. Reg. xxx. vbi dr de viris David q̄ inuenerūt vnū egyptiū in agro ⁊ adduxerūt eū ad dauid. Dederūtq̄ ei panem vt comederet ⁊ biberet aquā: hz ⁊ fragmen masse caricarū ⁊ duas ligaturas vue passe. Qui cum comedisset reuersus est spūs eius: ⁊ refocillat⁹ est. Et dixit ei dō. Cuius

Universidad de Deusto
Biblioteca

es tu. vnde ⁊ quo ꝓgis? Qui ait. Puer egy ptius ego sum. seruus viri amalechite. De reliq̄t aūt me dñs meus. q; egrotare cepi nudus iusterti⁹. Quā figuraꝫ exponēs Greg. ait. Quid est ꝙ egyptius amalechite puer in itinere lassatur. nisi ꝙ amator ꝓsentis sc̄li pcti sui nigredine opertus. sepe ab eo dē sicut infirm⁹ despectusq; relinq̄tur: vt cū eo nequaq̄ currere valeat: sed fractus aduersitate torpescat. Sed hūc dauid inuenit: q; redēptor noster faciter manu fortis nonnunq̄ ꝗs despectos a mūdi gloria reperit: in suo amore conuertit ⁊ cibo suę gr̄e vl̄ ꝛbi scīa reficit. vñ etiam ꝑa. lviij. ait Ego sum paup ⁊ dolēs sa. tua de⁹ su. me. Tertio in aucte adducta notat incrementi loc⁹: q; in terra. Ubi notādū ꝙ corpa que sunt in celo nō recipiūt augmētū neq; diminutiones sicut ꝑa in stellis: sz corpa que sunt in terra vt plāte alia augmētuꝫ suscipe possunt. Sicut ista q̄ sunt i celo quantū quidē ad meritū ꝑmij essential' non recipiūt augmētū neq; diminutionem: q; non pōt meritū eoꝝ crescere: nisi forte vsq; ad diē iudicij respectu premij accidentalis: q; gaudiū eoꝝ crescit ex b̄ ꝙ aliq̄ ex eoꝝ doctrīs vel exēplis trahunt ad salutionē: sz post diē iudicij nec in merito nec in ꝑmio crescēt habita finali ⁊ plena btitudine ras aliaꝫ ꝙ corpoꝝ: ⁊ tunc erunt oēs saluandi i celo. Sed meritū eoꝝ q̄ sunt in terra ⁊ crescere ⁊ diminui pōt. Job. j. Possessio eius scz meritoꝝ acquisitorum creuit in terra. Quarto ostenditur in aucte adducta illud q̄ ꝓportionatur culture. scz pauptas: cuyus ⁊ pauptatis mee. Nā pauptas ꝓpue voluntaria extrahit de agro cordis spinas diuitiaꝝ ⁊ lapides. i. peccata auaricie quib⁹ induratur cor ⁊ alias malas herbas. i. affectiones ⁊ cupiditates malas q̄ possent impedire fructum diuini operis. i. diuine gr̄e ne crescat in nobis: ⁊ b̄ fructus est saⁿ⁹ animarum: et ideo dicitur in ꝑa. lxxj. Animas pauperum saluas faciet. E

Secūdo in assumpto

themate oñdūt se boni pauperes expectare celestis glie abundātiā: cū dicāt. sz multa bona habebim⁹. Gz notādum ꝙ bona ꝓsentis vite lz possint multa vni hoī adueníre: nō tñ oīa. Et: q; etiā prava bona sunt nō satiant aīam: nec etiam sunt durabilia: q; aut ipa deserent aut deserunt ꝙ mortes vñ Luce. xj. illi diuiti q̄ dicebat. Aīa mea habes multa bona ⁊c. rūsum est ei statim Stulte hac nocte ⁊c. Gz in celesti btitudine nō solū erūt multa bona: sz etiā oīa bona: q; btitudo ꝑm Boetū est stat⁹ oīm bonoꝝ aggregatione ꝑfect⁹. Hoc aūt ꝓfigurabat māna qō habebat in se oīs saporis suauitatē ꝑm illō Sap. xvj. Paratū panem de celo ꝓstitisti eis oē delectamētum in se habentē: ⁊ oīs saporis suauitatē. Licz em̄ sit vnū summō bonū increatū in quo btitudo nr̄a cōsistit. s. de⁹: tñ in illo vno sunt oīa bona: ⁊ iō illa btitudine q̄ in ipso⁹ dei visiōe cōsistit aduenīēte aduenīunt simul oīa bōa. vnō Sap. vij. Uenerūt mihi oīa bona pariter cū illa. In quib⁹ quidē ꝛbus de celesti btitudine ⁊ttuor innuūtur.

Primū ē eius ꝓprietas: q; venerūt mihi:
Scōm est eius satietas: quia oīa bona.
Tertiū est eius equalitas: quia pariter.
Quartū ē eius trāq̄litas: cū addit. cū illa

Circa primū attendendum est ꝙ nō dicit ego veni ad oīa bona. i. ad celestē btitudinē: immo pot⁹ dicit oīa bona venerūt mihi. s. vt ostēdat ꝙ pot⁹ er dei miseratione ꝛz hō illa bona. i. btitudines q̄ er ꝓpria ꝛtute siue er ꝓpio merito. vnde sup illud Ro. vj. Gra dei vita eterna: Dic dicit gloria posset recte dicere: stipendiū iusticie: sed maluit dicere gra dei vita eterna: vt intelligeremus deū ad eternā vitā ꝓ sua misericordia nos ꝓducere non meritis nr̄is: nec vult hec gloia dicere ꝙ merita nō valeant ad vitā eternā: sed vult ostēdere ꝙ misericordia dei est prima causa puenīēdi ad vitam eternā: meritū aut̄ nostrū est causa subsequēs. vnde etiā ꝑa. cxviij. dicebat. Veniāt mihi miserationes tue ⁊ viuā. s. vita eterna Scēdo ostēditur beatitudinis satietas: cuyꝰ ꝛz oīa bona. Cū em̄ bonū sit qō oīa appetūt vt ꝛz ꝑmo ethicoꝝ: sequit ꝙ vbi habētur oīa bona ꝙ oīa appetit⁹ sit impletus: sed iusti in vita eterna habebūt quicquid desiderabūt. ꝑm illō Prouer. x. Desiderium coꝝ iustis dabit. ꝑa. xx. Desiderium cordis eius tribuisti ei dñe. Hoc aūt ē qō iusti desiderāt. s. hr̄e oīe bonū. Et iō sequit ꝙ ipsi habebūt omne bonū ⁊ erunt in ꝓfecta lacietate: ⁊ hoc ꝓmisit de⁹ Moysi cum ait Exo. xxxiij. Ego ostēdā tibi omne bonum. Hoc nō cōceditur homini in presenti scilꝫ ꝙ habeat oīa bona: sed reseruatur tibi in alia vita, vnde Cantic. vij. Oīa poma nova ⁊ vetera dilecte mi seruaui tibi. Per oīa poma intelligunt oīa bona q̄b⁹ hō in vita eterna delectabiliter ꝓfruet: sz noua erunt gaudia q̄ habebunt in delectatiōe hūanitatis ipi: vetera q̄ in visione diuinitatis que etiā ab initio angeli habuerūt: vel noua in corpis glorificatiōe ⁊ mūdi innouatiōe que fiet i die iudicij: et vetera i aiarū btitudine q̄ pri⁹ ē ꝛcessa. Et diē dilecte mi: vt ostēdat ꝙ p vīa dilectōis ⁊ charitatis puenīt ad ista Ro. viij. Diligētib⁹ deū oīa cooperant i bonū. s. eternū. Tertio ondit btitudis eq̄litas: cū ꝛz piter. Oō nō sic est itelligēdū. s. ꝙ oēs bti sint in illa btitudine pes: vel ꝙ oīa ista bona oēs eq̄liter habeāt. sz est tibi pulchritas ex pte obiecti btificantis: q; s. diuina essentia er cui⁹ visiōe oēs erūt bti et habebūt oīa bona. et iō er hac pte nō erit ibi grad⁹ vñ Esa. xl. Videbit oīs caro. i. oīs hō sz beati etiā post carnis resurrectionē pter q̄ os dñi locutū ē. i. dei verbū i ipsa. s. diuina natura piter. s. i hoc ꝙ q̄libet videbit ipsū. sz tñ erit ibi grad⁹ ex pte beatoꝝ si ue ipsi⁹ opatiōis: in q̄ beatitudo ꝓsistit q̄ ē visio dei p essentiā: q; ꝑm ꝙ habit⁹ pficiēs ad opationē ꝑdictā. s. lumē glorie erit pfectior in vno ꝙ in alio. ꝑm hoc opatio ipsa erit pfectior ⁊ delectatio maior. Et ꝑm hoc nō erūt oēs pares nec i eodē gradu btitudinis ꝑm ꝙ vn⁹ limpidi⁹ et clari⁹ videbit deū ꝙ alī⁹: nihilominus tñ. cum ꝛz ꝙ piter videbunt posset etiā exponi piter. i. simul i eadē societate vel loco. s. i celo empyreo existentes oēs nō tñ angeli: sz etiā homes cum eis. Cui⁹ figura hr̄ Eccl. ij. vbi ꝛz ꝙ erant oēs piter i eodē loco. Uñ dicit natura āgelica nature hūane ille Judic. xix. Dic manens piter q̄. i. simul teremur. Quarto oñ dit i auctoritate adducta ipsi⁹ btitudis trāquillitas. i. pax i eo qō dicit cū illa. Nā cū illa siue i illa celesti btitudine ē tranq̄llitas pfectissime pacis. iquātū oīa illa remota sunt i ꝑpetuū a btis. q̄ possent eoꝝ gloriā ⁊ btitudinē et delectationē impedire vel pturbare vel in aliq̄ molestare. Uñ Aug. xix. de ci. dei. Possumus dicere finē bonoꝝ nr̄oꝝ esse pacē: sicut ⁊ eternā vitā. Et dicit pacē eē finē: q; simul est cū ipso fine. et sicut ꝑpinquissima dispositio ad finē. s. inquantum excludit impedimēta beatitudinis: ⁊ inde est ꝙ illa beatitudo figurat⁹ p ciuitatē hierlm que interꝑtat pacifica. Uñ Gal. iiij. Illa aūt q̄ sursum est hierusalem libera est. D

Tertio in themate assū

pto ostēdāt pauperes iusti se supponere iusticie ꝓsequētiā: cū ꝛz. si timuerimus deum Ubi aduertēdū ē ꝙ q̄dā opa sūt iusta ⁊ bona ad q̄ nō tenēt oīs hō sic ieiunare ieiunia ab ecclia instituta: nō tenēt grauiter infirmi vel pueri q̄ sunt i ougmēto. Itez ad diceda offm ecclesie tenēt solus clerici: nec etiā oēs clerici. sz solū q̄ sunt beneficiati vel hūt ordinē sacrū. sz q̄das alia sunt ad q̄ tenēt oīs hō: sicut ad diligendū vel timendū deū ⁊ ad obediendū eis mādatis. Et iō ꝛz Eccls. xij. Deū timet ⁊ mādata ei⁹ obserua: hoc est oīs hō. Jn q̄b⁹ q̄dē verbis tria facit

Quia primo inducit ad dei reuerentiā: cum dicit. deum time.

Scōo ad eius obedientiam. cui subdi tur. ⁊ mandata eius obserua.

Tertio assignat vtriusq; causam. q; hoc est omnis homo.

Circa primū attendēdū est ꝙ debes deū timere reuerēter. i. nō sicut seruus. s. ꝓpter penā: sz sicut filius ꝓpter reuerentiā et beniuolentiā amoris. ⁊ iste timor nō ē coact⁹ neq; penalis: et iō remanet etiā in beatis: vñ ꝑa. xviij. Timor dñi sanct⁹ ꝑmanet i seculū seculi. Ubi notandū ꝙ talis timor vocatur castus filialis et amicabilis. Castus q; ad modū spōse caste ꝛz̄a timere deum Nay aliter timet virum vxor casta. et aliter adultera. Si em̄ vir est ꝑsens: timet casta ne rideat. si est absens timet ne venire differat. Adultera si vir ē ꝑsō timet ne maneat si est absens timet ꝙ redeat. Sic sctī viri si deū hūt ꝑsentē p ꝛsolationē iternam timēt ne recedat ipam ꝛsolationē subtrahēdo. et si aliq̄n recedit timēt ne venire differat diuinā ꝛsolationē eis reddēdo. Tali timore oñdebat ꝑa. se timere deū q̄ timens ne ab eo recederet dicit. ꝑa. l. Spiritū sanctū tuū ne auferas a me. ⁊ si aliq̄n recesserat timebat ne venire differret dicēs. Redde mihi leti. sa. tui. Ecōtra aūt mali dicunt illud Job. xxj. Recede a nobis sciam viaꝝ tuaꝝ nolumꝰ: q; timēt ne maneat: dicunt recede a nob. ⁊ q; timēt ne redeat: subdūt scientiā viaꝝ tuaꝝ nolumꝰ. Et est ꝑdicta snia bti Augu. de timore casto super illud ꝑa. cxvij. Beati oēs. qui ti. dom. Item vocat timor filialis q; aliter timet deū filius: aliter ser⁹. Filius q̄dez timet offendere patrem ne amittat eius gratiam et visionem

suā:seruꝰ aūt ne incurrat penā. Jō illi q̄ timēt deū timore filiali manent in domo dei vt videāt eū facieꝫ quā desiderauerūt.seruꝰ aūt nō manēt:qz de ipsa dei visione nō curauerunt. vñ Jo.viij. Seruꝰ nō manet i domo in eternū:filiꝰ autem manet i eternum. vñ dicit Augst. vbi. s. de isto timore filiali. Jnterrogo vos si deꝰ veniēs ꝓpria vice loq̄ret vobis et diceret homini.si peccaueris pecca:fac q̄cq̄d te delectat abūdēt tibi oīa terrena.nemo tibi resistat et viuei illis nō vsqz ad tps ꝙ semp:faciē tuā meā non videbis. fieret generet⁊ rūderet. Timoꝰ perꝫ timor fugeret:timo tollaūt oīa et faciē tuaz videā.et exclamarer. ps.lxxix. Ostende faciem tuā ⁊ salui erimꝰ. Et iō de tali timore dr Eccli.xxv. Beatꝰ hō cui donatū est hꝫ timorē dei. Jtē vocaf timor amicabilis: qz timere debemꝰ eum vt veri amici. Aliter em timet amicū offendere amicꝰ verꝫ.et aliter amicꝰ ficti⁹ verꝫ essi timet offendere ne pdat amicitie solatiū. ficti⁹ ho timet ne pdat rpale subsidiū. Veri igit amici dei timēt ipsum offēdere ne pdāt ei⁹ amicitiā. ficti ne pdant terrenā substātiā. Ficti⁹ ergo amicꝰ timet solū tpe psperitat:is timorē abiecit tpe necessitat. Et talē timorē voluit diabol⁹ falso ipponere bō Job.qñ dixit Job j. Nūq̄d frustra iob timet deū ⁊c. Verꝫ aūt amicꝰ in oī statu fortꝫ pmāet. vñ Prouer.xiij. Jn timore dñi fiducia fortitudinis. Scō i auctoritate adducta inducif hō ad obedientiā.cū dr et mādata ei⁹ obscura. Vbi aduerte q̄ māda ta dei sunt obseruāda amicabilr. i. et amore:vt possit dici illud Jo.xiiij. Qui hꝫ mandata mea et seruat ea.ille est q̄ diligit me. Aug. Qui hꝫ.s.in memoria et seruat in vita Jtē sūt obseruāda vniuersalr.s.nīlū omittēdo. Jac.ii. Quicūq̄ aūt totā legē seruauerit:offendat aūt in vno factꝰ est oīm reꝰ. Jtē sunt custodienda hilariter siue delecta biliter vt delectet hō in eis. Eccli.xxiij. Nihil melꝰ q̄ timoꝰ dei:et nihil dulcius q̄ respicere i mādatis dñi. Vñ etiam ꝓpha ait. Jn via testimoniorū tuoꝝ delectaꝫ sum. si cut i oīb⁹ diuitijs. Tertio i auctore adducta assignaf rō qre vtrūq̄ facere debemus.s.⁊ deū timere ⁊ mādata ei⁹ seruare. s. qz b est oīs hō. Et rō est:qz sicut timēs deū ⁊ māda ta ei⁹ obseruās i charitate sine q̄ hō nō est ꝑm illō. j. Coꝝ xiij. Si charitatē nō habuero nihil sum. vñ et beat⁹ Aug.xx.de ciui.dei de b rōnem reddēs ait. Jō b est oīs hō: qz q̄cūq̄ est hoc.s. obseruator mandatoꝝ dei vbiq̄ ē. qñ q̄ hoc nō est:nihil ē: nō em ad veritatis imaginē reformaf remanēs in similitudine vanitatis. vñ ꝓba in ps. lxxv. Jmaginē ipoꝝ ad nihilū redig. Eze.xx. Jn pceptis meis nō ambulauerunt.et iudicia mea ꝓiecerūt:q̄ faciēs hō viuet i eis.s.hic vita gre et tandē vita glie. Ad quā dñs ⁊c. Q Jn funere vnius diuitis. Sermo.xl.

Jues cum dormierit nihil secum asportet.

Job.xxvij. Oñ duo hoīes vadūt sil' ꝑ viā ⁊ catul⁹ seqūf eos nō pōt discerni cui⁹ sit iste catul⁹ q̄diu sil' vadūt: is statim cum sepauf abiuicē vt vn⁹ recedat ab altero carnis stat cū dño suo et alīū derelinq̄t. Et ita accidit de diuitijs mūdi: qz q̄diu hō est in mundo et affluit diuitijs:nequaq̄ discerni pōt cui⁹ sint ille diuitie an hoīs an mundi is q̄ hō sepauf a mūdo ꝑ mortē.tūc diuitie remanēt i mūdo ⁊ hoīem derelīquūt ita vt nihil penit⁹ possit secū portare o eo:quod ōr in auctore ꝓpōsito.diues cū dormierit nihil secū ⁊c.i.cū mortuꝰ fuerit nihil secuꝫ asferet de tpalib⁹ diuitijs. A Jn q̄b⁹ quidē verbis de morientē diuite tria describunf.

Primum est pdītio fortune: qz diues.

Scōm est corruptio nature:cuꝫ ōr.cuꝫ dormierit.i.somno mortis in quo natura hmōi hoīs corrūpit quoad vitā corpalem.

Tertiū est priuatio substātie.qz nihil secū asferet.s.de tempoīali substantia.

Videmus q̄ nō timēt hoīes deo q̄ fit dñs in aliquo ludo quātūcūqꝫ sponāf ei ornamēta dñi et tribuāf ei honores vt dño.qz ꝓsiderāt q̄ talis nō ēve re dñs et q̄ cito de illo dñio deponef. Sic nō dꝫ hō timere:qz videat se esse pauperem et alīū factū diuitē: qz ille nō est vere dñs suarū diuitiarū:⁊ post modicā vitā oportebit oīa dimittere.et totā gliam illi⁹ dñi q̄ uis ad modicū videat ornari diuitijs et ab alijs honorari.maxime qz ſē illi diuitie terminabunf i morte:sic ⁊ ipſi pauperes si bñ voluerint viuere. Vñ ōr in ps.xlviij. Ne timueris cū diues factꝰ fuerit hō.⁊ cū multiplicata fuerit glia domꝰ ei⁹. qñ cū interierit nō sumet oīa.neq̄ descendet cū eo glia ei⁹. Jn q̄b⁹ q̄dē verbis describunf quinq̄.

Primum est pauperis securitas: cuꝫ dicitur ne timueris.

Scōm est diuitis ꝓsperitas. cū subdif. cum dives factus fuerit homo ⁊c.

Tertiū est hois mortalitas cū interierit

Quartum est decedentis paupertas. qz non sumet omnia.

Quintum est morientis humilitas. qz non descendet cum eo ⁊c.

Circa primū aduertēdū est q̄ si aliq̄ pauper ire⁊ in via post dñm multū diuitē ⁊ curialē de eo sperarēt q̄ nō deficeret eis in necessitate.⁊ iō nō timeret sua pauptatē. Nos aūt viā hui⁹ mūdi oēs intrauim⁹ pauperes:qz sicut ait apl's. j. Tim. vj. Nihil intulim⁹ in hūc mūdū. vñ ⁊ nudi nascimur. Job j. Nud⁹ egressus sum de vtero mris mee. habem⁹ eñ nobiscū dñm diuitē ⁊ ita curialez q̄ nō deficit i necessitate dū hō nō fore facias ꝙ eū. vñ apl's Ro.x. Jtē dño oīs diues i oēs q̄ inuocāt eū. Et sic dicit ps. ix. Faci⁹ē dño rectu. pau. adiu. in op. ⁊ iō nō ops pauperes timere de necessitatib⁹ hui⁹ vite siue sint i cū sperare ⁊ ab offensio ei⁹ cauere. vñ de talib⁹ pauptib⁹ ōr in ps. lxxvij. Deduxit eos i spe ⁊ nō timuerūt. Nota q̄ multas ꝓrogatiuas facit deꝰ pauptib⁹ vt pauptates nō meruāt:is eāvsl' volūtarie vl saltē patiēter ferāt. Prima ē q̄ ipe est eoꝝ eruditor. vñ ps. ix. desiderium pauperꝫ exaudiuit dñs ⁊ Eccli. xxj. Deprecatio pauperis vsqz ad auras deꝰ penetrat. Scda ē:qz ē illoꝝ memor ps. ix. Qñ nō in finē obliuio erit pauperis. Tertia est:qz est eoꝝ ꝓcurator. ps. ix. Tibi derelict⁹ est paup. ⁊ ide. xxix. Ego aūt medicꝰ ⁊ paup dñs solli. ē mei. Quarta ē: qz est eoꝝ saluator. ps. lxxj. Alias paup. sal. fa. Et iō ad ꝓfortādū patientiā pauptis ōr Deut. xx. Nō timebis qz dño deꝰ tuꝰ tecū. s. vt tuꝰ eruditor vt tui memor⁊ vt tuꝰ ꝓcurator⁊ saluator. Esa. xlj. Ne timeas qz ego tecum sum. B Scōo notaf in auctore adducta ꝓditio fortune, s. ꝓspera:cū dicit fa. fue. hō. Tunc em is videaf dñs stare:tūc vt plurimū stat valde male ⁊ ꝓcipue si factꝰ ē dives de diuitijs male acq̄sitis:qđ vt plurimū ꝓtigit qz vix sine ꝓcō vsure vel furti vel rapine vel mēdacij aut piurij ⁊ doli diuitie acq̄runf. Prouer. xxviij. Qui festinat ditari nō erit innocēs. Spine em nō colliguntf sine manꝰ colligēs lesōe:nec lutū cōgregaf sine cō gregatis inq̄natiōe. Diuitie em a dño spine dicunf Lu. viij. ⁊ ab apl'o stercora nūcupanf. et iō ōr Eccli. xx. Si diues fueris nō eris immunis a delicto. Jtē postq̄ hō peruenerit illicita factꝰ ē diues:tūc ē fortissimo laqō illaqat⁹ a diabolo. vñ Aug. Res quā capis muscipula ē:dū capis capis.sē autē rapiēdo granū ⁊ pisces vernē i hamo modica rapiōt:is mortis periculū incurrūt: ꝓ dūficauf q̄ dūficēt aliū qz capiēdo et renēdo alienū tenenf a diabolo. Jtē i fundo fluminū renef vas plenū aq̄. ⁊ hoc nō esset nisi in se ꝓtineret aquā: ⁊ tādiu tenebif q̄diu aquā ꝓtinet. Sic q̄ is alienū tenebit a diabolo: sicut capistrū tenet equū qz equus mādibulis tenet eū:⁊ si dimitteret ⁊ nō teneret nō teneref ab eo:⁊ hamꝰ tenet piscē qz piscis tenet eū:⁊ auis laqueus vñ Eccla. ix. Nescit hō finē suū. Sed sicut pisces capiūf hamo ⁊ aues laqō:sic capiūtur hoīes tpe malo. Dr q̄ malū est tps qñ vna denariata ꝓstat.x. denarijs. ⁊ certe vnꝰ denariꝰ furat⁊ ꝓstat furāti pl⁹ q̄. xx. s. qđā nū aīe incurrit qō incōparabile est auro ⁊ argēto. Et de tali illaqatione diuitū a diabolo dicit apl's. s. Timo. vj. Qui volūt diuites fieri incidūt in tēratiōes ⁊ in laqueus diaboli ⁊c. Sed qñ ꝓsperitas fortune ꝓsistit nō solū in diuitijs:is etiā in honore. iō subdif. ⁊ multiplicata fuerit glia.i. honor nō solū ei⁹is etiā dom⁹ ei⁹:qz ics tota dom⁹ siue familia inde honorat⁹ ps. cxj. Bñat diuitie i do. ei⁹. Sed in illa glia nēptibilis ē:qz nō dat hoīs diuitijs. Gene. Bella sequūf muscę:grana formicę:cadauera lupi:pās sequif turba ista nō hoīem. Vñ de ficiēb⁹ diuitijs deficit honor⁊ glia. defi ciēt⁹ em fructib⁹ vinea nō virit⁊ vel cu stodif is exclusa relinquif. ⁊ sic hō deficiēt ib⁹ diuitijs. Stulte ergo agūt illi q̄vt d. ē ps. xlviij. ꝓfidūt in virtute sua ⁊ in multitudine diuitiaꝝ suaꝝ glorianf. Vñ vera glia nō est a diuitijs exterioribus is ab interioribus de q̄b⁹ Grego. dicit q̄ illę vere diuitie sunt q̄ nos virtutib⁹ diuites facīt. vñ ps. xlviij. Oīs glia ei⁹ ab eo⁹. Jnde em est testimonium ꝓscie nre hec est testimoniū ꝓscietie nre. Tertiū q̄ notaf i auctoritate adducta é hoīs mortalitas:cū subdif. cū interierit. Casus aduersus tāto ꝓculoſ⁹ recipif quātomagis est inopinat⁹ ⁊ ipꝛouisus ⁊ ꝓcipue cassus mortꝫ. Aliqñ accidit porcis q̄ dū comedūt vel iacēt i pace ⁊ securitate sua capiūf ⁊ ad macellū ducunf seu occidūf. Sic accidit etiā plerūq̄ diuitib⁹ q̄ cū in maiori pa

Universidad de Deusto
Biblioteca

ce vel securitate ꝓfruunt diuitijs suis. tūc inuadunt ⁊ capiunt a morte. sicut ꝓ̄s i illo diuite de q̄ dr Lu. xij. q̄ dicebat. Alia. mea habes multa bona ⁊c. Et dicūt q̄dā istū diuitem fuisse nabal carmeli. Ūn de talib⁹ dicit apl's. j. Teb. v. Cū direrint pax ⁊ securitas tūc repētin⁹ eis supueniet interitus

Quartū q̄ notaf in supadducta auctoritate ē decedētis pauptas: q̄ nō sumet oīa secū a se possessa: q̄ oīa relinq̄t ḃ. Nā oīa corruptibilia reuertunf ad suū ꝓncipiū sicut corp⁹ q̄ sumptū ē de terra i terrā reuertef ꝺm illud Gen. iij. In sudore vultꝰ tui vesceris pane tuo donec reuertaris i terrā de q̄ sumptꝰ es. Et ille etiā accidit de corpib⁹ iumētoꝝ. Eccl's. iij. Oīa pgūt ad locūnū de terra facta sūt ⁊ i terrā piter reuertunf. q̄re cū hō nō habuerit diuitias a se fs a mādo. iō in fine hoīs ad mūdū reuertunf. ps. xlviij. Relinq̄t alienis diuitias suas. Aurus ergo sil'is ē colūbe q̄ ibi nidificat vbi pentes sui pullos amierūt. sic auari i mūdo thesaurizāt vbi pētes eoꝝ oīa reliq̄ūr. Viero. Nō sunt bona hoīa q̄ secū fuere nō pōt. sola mia comes ē defūctoꝝ. iō Ma r. xv. Virgines fatue. i. aīe imprudentes q̄ ereūtes. i. a corpib⁹ nō sumpserunt oleū. i. meritū opeꝝ pietatf ⁊ mīe excluse sūt a nuptijs padisi. Quarto ondit mortis hūiliatio: q̄ nō descēdet cū eo. i. i sepulcrū vel i ifernū glia ei⁹: q̄ vtrobiq̄ nō in glia fs i ignominia erit ꝺm illud Osee. iij. Gloriā eoꝝ in ignominiā cōmutabo. Nā in ignominia erit aīa in iferno: ⁊ in sepulcro fetido corp⁹ ⁊ vermib⁹ plenū. j. Mach. vj. Gloria viri pctōris stercꝰ ⁊ vermis est Et bñ dicit pctōris: q̄ gloria viri iusti magna est ⁊ aīe i celoꝝ corpis i tumulo: q̄ corpa sctoꝝ etiā i tumultio clausa honorauit tradorauit ꝓpter spē future resurrectiōis in q̄ plenit⁹ glorificabunt. ps. cxlix. Exultabunt sancti in gloria letabunt in cubilibus suis. Ē

Secūdo i themate assumpto notaf corruptio nature q̄n subdit cū dormierit. i. cū mortꝰ fuerit. ꝓbo in libro ethicoꝝ vocat somnū dimidiū vite decēs: q̄ felix nō differt a misero ꝛ dimidiū vite. i. i somno nisi q̄: melioza sūt fātalmata. i. somnia iustoꝝ. Et ꝺm ḃ mors pōt assimilari somno siue dormitiōi q̄ ē dimidiū vite magis ꝓpe q̄ somn⁹. Nā cū vita hoīs sit in aīa ⁊ i corpe mors q̄ tollit vitā corpis ⁊ relinq̄t vitā aīe dimittit q̄st dimidiū vite Et de tali dormitiōe mortis dr in ps. lxxv Dormierūt somnū suū ⁊ nihil inuenerunt oēs viri diuitiarū in manib⁹ suis. In qui bus quidem verbis agitur de duobus.

Primo de mortientium expectatione: cū dr. dormierunt somnum suum.

Secōo de diuitū frustratione. q̄: nihil inue. oēs viri. di. in ma. suis.

Circa ꝑmū attēdēdū est ꝙ sicut ille q̄ ad dormiēdū se ponit: ponit se sub spe surgēdi a sōno: ita q̄libq̄ moriēs dr mori sub spe future resurrectiōis. ps. xl. Nūq̄d q̄ dr. nō adij. vt resur. Et sicut facile ē hoī excitare aliquē a sōno: ita facile ē deo resuscitare a morte. vñ Jo. xj. Lazare⁹ amic⁹ nr dormit fs vado vt a sōno excitē eū. ⁊ loq̄bat de sōno mortis q̄: lazarꝰ iā mortuꝰ erat. Sz notādū ꝙ ꝺm medicinā aliq̄s sōn⁹ ē laudabilis ⁊ aliq̄s illaudabilis. Laudabilis q̄dē ē somn⁹ suo tpe factꝰ ⁊ in q̄ corp⁹ dulciter q̄escit Sic mors laudabilis ē q̄ aduenit hoī eo tpe q̄ est bñ dispositꝰ. i. ꝺm aiam puta q̄n i uenit eū in gra: siue baptismali sicut mors pueroꝝ: vel saltē i gra pnali ⁊ i statu charitatis: q̄ tūc cū sint filij dei ducūf ad eternas hēditatē ꝺm illō ps. cxxvj. Cū dederit dile. suis sō. ecce here. do. fi. mer. Tūc etiaꝫ dr dormiēs. i. moriēs ad dulcissimā q̄etem ducti. i. padisi. de q̄ dr in ps. iij. In pace in idipꝰ dormiā. ⁊ requiē. Et iō sicut somn⁹ corpalis ē ad q̄etē ⁊ sanitatē corpis q̄: mors corpis ⁊ sensuū nō salnarenf ꝛ deficerēt ꝙ aliq̄n nō q̄escerēt. q̄ quies fit in somno. Ita ⁊ iō n⁹ mortis est necessari⁹ ad quietē ⁊ salutē aīe. Ūn Jo. xj. Si dormierit salu⁹ ē. Sōn⁹ aūt illaudabilis ē somn⁹ nō suo tpe factꝰ. ⁊ iste pcipue i infirmo nō ē bonū signū vt dicit Ypocrates i libro ꝓnosticoꝝ ⁊ pcipue q̄n ē cū ingetudine ⁊ fātasijs distortis Et talis ē pctōris qui fit incōgruo tpe. s. q̄n est in pctō ⁊ i mala dispositōe aīe: ⁊ tūc veniūt demones ⁊ imittūt ei fantasias distortas ⁊ deceptorias vt nō redeat ad pnīa ⁊ mouf cū ingetudine ⁊ horrore ꝙscie: ⁊ talis somn⁹ mortis nō ē ei ad salutē ꝛ ad dānatiōē ⁊ ad mortē eternā. Vocfiguratū ē Judic. iiij. in syfara q̄ capite. i. mētis defixo terre. i. affectib⁹ terrenis vel pctō cum clauo obstinatōis ⁊ desperatōis sopositē. i. mortis corpalis sociās. i. morti eterne decrecit in corpe ⁊ mortuꝰ est etiā in aīa. i. eterna morte. Secōo in auctoritate adducta a

ḃ̄f de diuitū frustratiōe: q̄: nil inuenerūt ⁊c. Aliq̄n accidit dormiēti ꝙ sōniat se iuenire magnas diuitias et vr ei renere eas manib⁹ ⁊ recōdere ꝓ se: ꝛ postꝫ excitat⁹ ē nihil iuenit i mānib⁹ suis. Sic diues ꝓdiu viuit cōrectat diuitias ⁊ pecunias suas manib⁹ ⁊ recōdit ⁊ letaf i eis: ꝛ post somnū mortꝫ nihil iuenit ꝙd de oīb⁹ illis. vñ Job. xxvij. Aperiet oc'os suos ⁊ nihil inueniet. vbi Grego. Oculos ꝺo culpa claudit pena apit. vñ de diuite epulone exister i inferno dr Lu. xvj. Eleuās aūt oc'os suos cū eēt i tormētꝫ: vidit abrahā alōge ⁊ lazarū quē. i. pr⁹ aspicere nō dignabaf. Notā ter aūt dic pr⁹ ꝙ nihil iuenerūt i manib⁹ suis: q̄: eñ diuitias suas i manib⁹ suis reuertūt ⁊ eas dū viuerēt pauprib⁹ distribuere noluerūt: iō de eis post mortē nihil iuenerūt ꝙs q̄dē iuenissēt si i manib⁹ pauperꝫ ponere voluissēt vñ btūs Laurenti⁹ dixit ꝛyrano. Thesauros ecclie ꝺo reqris ista i celestes thesauros man⁹ pauperꝫ deportauerūt. Greg. Ypalia oīa q̄ seruādo amittim⁹ largiēdo ꝙam⁹. Propterea dr Prouerb. xxj. de muliere forti. Manū suā aputt in opi ⁊ palmā suā extēdit ad pauperē. Ꝺ

Tertio agitur i propositō themate de ꝙatōe iube q̄. i. fit ꝑ mortē cū dr. nihil secū afferet. i. de suis diuitijs: ⁊ iō ē q̄: aīa irellectiua nō ē susceptiua subiecta material' et corpalis. vñ etiā i corpe ersis ꝺm irelectū recipit spēs sine materia ꝓut pbs dic. Amico ḡ magꝫ cū a corpe sepaf ⁊ denudaf nihil materiale ⁊ corpale secū af ferre pōt. Cū ḡ iste diuitie sint materiales et corpales: nō ē mirū si de talibus nihil secū dicank afferre. Sed notandus q̄ accidit de diuitijs sīt de pratꝫ vl' arboribꝰ i fructuosis: q̄: ꝛ talia ꝓra in vere vestiant herbis ⁊ floribꝰ vel arbores frōdib⁹: tñ nec in messe illa afferunt segetes: nec ille i autunno afferunt fructꝰ. et ita tpales diuitie ḡuis in hōmūdo eoꝝ nēt et florere faciāt diuitres: post mortē tñ i iudicio vl' i inferno nullū fructū afferēt eis. vñ Abachuc. iij. Mentiet opus oliue et arua nō afferēt cibū Abscindet de ouili pec⁹ ⁊c. Et tangit illa de q̄bus ꝓapue erāt diuitie ātiq̄. s. ō fructib⁹ arboꝝ ⁊ frugib⁹ ⁊re. et de aialib⁹: de q̄b⁹ nihil fructifficat diuiti post hāc vitā. sola ḡ bōa opa sūt q̄ afferēt fructꝰ pmanentes: q̄: ꝛ trāseat op⁹ manet tñ meritū et ꝑmiū eternū. vñ, dns ait Job. xv. Posui vos vt etaf ⁊ fructū afferatis. s. meritoꝝ ⁊ fructus vester maneat ꝛc̄s in ꝑmio vite eterne. Ad quā nos ⁊c.

¶ In funere vni⁹ diuitf afflicti. Ser. xlj.

Umiliasti nos in ḃ loco afflictiōis et cooperuit nos vmbra mortis. ps. xliij. Videmus cōiā in his q̄ sūt ex Jrīs mitra q̄ denoīank a Jrio pdānte. i. cuius fr⁹ ⁊ ꝓpetas magꝫ appet i mitra. Et iō corp⁹ hūanū ꝛ ꝛ sit corp⁹ mixtū ⁊ ex q̄ttuor cōpositū Jris elemētf tñ q: pl⁹ appet i eo ꝛr⁹ et ꝓpetas ꝛre. sic ꝑs er eius grauitate ⁊ corpulētia et ꝛpuritate ⁊ i finali resolutiōe in terraꝫ idcirco terrestre vocaf siue terrestris domus. ij. Coꝝ. v. Scim⁹ q̄ si terrestris dom⁹ nra hui⁹ hitatiōis dissoluaf ⁊c. imo ēt hac de cā ipe hō vocaf terra. Eccl. x. Quid superbis terra ⁊ cinis. vñ hō ab humo dr. i. ab hūido terra sīe ⁊ aialia in ḡbus pdānaf ꝓpetas aq̄ dicunk aq̄a siue aq̄tica: ⁊ sic de alijs. Nūc aūt sūt tria loca pncipalia hūane hitatiōis. Ūn⁹ supm⁹ q̄ est locus felicitatf ⁊ delectatiōis. s. celū empyreū q̄ ē loc⁹ angeloꝝ ⁊ scrōꝝ: de q̄ ps. xxij. ait. In loco pas. vbi me collocauit. Alius ꝺo ē infimus q̄ est loc⁹ infelicitatf ⁊ damnatiōis. i. infernus q̄ est loc⁹ demonū ⁊ pctoꝝ: q̄ cū mortali pctō decedūt: de q̄ Baruch. iij. Coīnquinatus es cū mortuis. deputat⁹ es cū descēdētib⁹ i infernū. Alius loc⁹ ē medij. i. mūdus: ⁊ q: medius sapit naturam extremoꝝ. sīc aer q̄ est medi⁹ inter ignē ⁊ aquas ꝙuenit cum igne in calido ⁊ cū aq̄ in hūido. est eñ aer calid⁹ ⁊ hūidus ꝛ magꝫ tēperate calid⁹ q̄ ignis ⁊ minus hūid⁹ q̄ aq̄. Sic etiā q: mūdus medi⁹ locus est inter padisum in q̄ est sūma delectatio. ⁊ infernū in q̄ est sūma afflictio. iō ꝛ tēperat⁹ hz tñ ō vtroq; quādā admixtionē ꝛolatiōis ⁊ afflictiōis ⁊ gaudij ⁊ meroris. ꝺm illō Prouer. xiij. Risus dolore miscebit ⁊ extrema gaudij luctꝰ occupat. tñ q: plus hz de afflictiōe q̄ de ꝛolatiōe. q: hūane felicitatf dulcedo multis amaritudinib⁹ est respta. iō ꝺenoīaf a pdānte. q: loc⁹ afflictiōis vocaf. Et in ḃ loco post pctm superbie posuit deus hoīes vt hūiliarēt. ⁊ vt magꝫ hūiliarēt dedit ei sentētiā mortꝫ. i. vt oēs hoīes moriāf. ⁊ mors marie hūiliat hoīem. q: nulla superbia nulla diuitiaꝝ copia ⁊ nulla ēt potentia mori resistere pōt. Sic ḡ habem⁹ duo. Primo

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝙ mūdus ꝺr loc⁹ afflictionis. Scꝺo qꝛ i ꝺ loco ꝺe⁹ posuit hoīem cū sñia mortꝭ vt hūiliaret: et ꝺ est qꝺ ꝺr in ꝟbis ꝓpositꝭ. Vū lia sti nos ⁊c. A ꝟn ꝙꝺ ꝙdē ꝟbis describuntur ꝺr: euiter tria q̄ ꝺe⁹ circa homīes facit.

Et primū est hūiliciū quo deijcimur er diuina mia: cum ꝺr hūmiliasti nos.

Scōm est suppliciū qꝺ patimur er diuina iusticia: cū subdimur in loco afflictionis Tertiū est exterminiū quo corrumpimur er diuina potentia. cum subinfertur. et cooperuit nos vmbra mortis.

Circa primū notandū

est ꝙ ſē ille q̄ hz lapidē i manu: ⁊ volt eū i altū ꝓicere pmo iclinat manū in q̄ ipm lapidē hz et postea in altū mittit. Sic ꝺe⁹ er sue grē hūficio q̄ primo hūiliauit postea exaltat. Eccli. vij. Hūiliat ⁊ exaltat circumspector ꝺe⁹. Hūiliat aūt duplr. Uno mō p pniam inquātū ipe pniam ifflituit in q̄ hūliamur. ſ. vt ꝺeo in ꝓtritionis merore: qi in corde viri hūiliabit eū: siue sacerdoti in cōfessiōe. Eccli. iiij. Presbytero hūilia aiam tuā. Alio mō hūiliat nos ꝺe⁹ p tribulationes ⁊ afflictiones: qi lz dū sentiunt videantur inferre tristiciā. tñ si patiēter portentur postꝫ transierūt pducunt ad magnam leticiā: sic ille q̄ a chirurgico incēdit ⁊ incidit vt sanet. lz tūc doleat tñ postꝫ sanꝫ est factus ⁊ euasit mortē multū letat. Ita tribulationes ⁊ afflictiones pntes lz videantur dolose. tñ patiēter portate sanant aiam a pctis. ⁊ faciūt euadere mortē eternā. ⁊ introducūt ad eternam leticiā. vñ i ꝑs. lxxxix. Letati sum⁹ pro ꝺiebꝰ q̄ꝺ nos humi. an. q̄ bus vidi. mala. Ja quiꝺ⁹ q̄ꝺē ꝟbis rangūtur q̄tuor effectus pntiū tribulationum.

Primus qꝛ letificāt: vñ dicit. letati sum⁹

Scꝺo qꝛ clarificāt. vñ subdit pro ꝺiebꝰ.

Tertiꝰ qꝛ hūiliāt. ⁊ lō subiūgit. q̄ꝺ⁹ nos hūiliasti. Quartꝰ qꝛ mollificāt. ſ. ad cōpassionē. ⁊ lō subinfert. ānis q̄ꝺ⁹ vidim⁹ mala. ſ. aliorū cōpatiendo ⁊ condolendo eis.

Circa ꝑmū notādum est ꝙ tribulationes sūt cā leticie triplici rōne. Prio rōe patientie qꝛ tribulatio patiētiā opat. patiēs autē lz sm corꝑ sentiat cruciatū. tñ sm mentes ꝓficerat tribulationū fructū ⁊ pntiū: ⁊ lō sm diuersa insunt ei ꝺuo Jtia. qꝛ ex passiōe cruciat. ſz ex apphēsione alc letat. vñ ij. Mach. vj. ꝺicit eleazar. Duros corꝑis sustineo ꝺolores. ſz alias ño ꝓpter timorē tuū libēter ꝺ patior. Et sic etiā fecerūt alij sancti martyres q̄ ingemiscebāt corne sz letabant corde. Esa. xxxiij. Jngemuerūt oēs q̄ letabant corde. Scꝺo tribulationes sūt cā leticie rōe diuse grē: qꝛ in plibꝰ stingit ꝙ ꝺolor corꝑis tāt⁹ ē ꝙ fac nō sentire gaudē. apphēsionē seu delectationē mētalē fruꝭ. Et lō ꝺe⁹ infūdit alicꝺ⁹ tārā grām ⁊ cōsolationē in ipa tribulatiōe ꝙ fortiꝰ eleuāt aias ad ꝺiuina i q̄ꝺ⁹ ꝺelectet q̄s a corꝑalibus penis afficiaf: ⁊ tūc aia exultat i tāta leticia vt ꝑ nihilo q̄s hēat corꝑis cruciat⁹ Jn huiꝰ rei figura ꝺr Deut. viij. Affligit te penuria ⁊ ꝺedit tibi māna. Et ꝺ ꝺe⁹ facit⁹ quāto amariores sūt herbe medicine tāto pl⁹ ops ponere ꝺe zuccaro vel melle vt ſfir mus facili⁹ absorbeat potionem. ꝑs. xciij. Scꝺs multi. ꝺoloꝝ meoꝝ i cor. meo: ꝓsolatione leti. ani. meū. Tertio tribulationes sūt cā leticie: qꝛ. ſ. ꝑ mlras tribulationes os nos ſrare i regnū ꝺei in q̄ est ekna leticia. Oē aūt ꝑ tribulationes ops nos ſtrare i regnū ꝺei ⁊ glioꝝ: ꝑs erēplo xpi ⁊ sctoꝝ suoꝝ: q̄ꝝ erēpla ꝓsiderādo est etiā tribulat⁹ cā cōsolationis ⁊ leticie. Nā aḡ amara transiēs per aquā ꝺulcē ꝺulcē efficit: ⁊ vinū ꝺulce transiens ꝑ gariofilū q̄s gariofilat⁹ ē: sic tribulationes ⁊ tētationes q̄ pri⁹ ꝑ ꝑs ⁊ scōs trāsierūt erēplo illoꝝ nob ꝺebēt ee ꝺulciores Ber. Magna ē ꝓsolatio mēbris er capite Etc. Facta ꝑcedētiū recolam⁹ ⁊ nō erunt nob grauia q̄ toleram⁹ Uñ q̄ ꝓsiderāt ee placi xpi ⁊ martyꝝ letificant i tribulationibus. Esa. xvj. Letāt sup muros eccli latericios. ⁊ muri eccli laterici fuerūt sci martyres defensantes et munientes eccliā et ercocti igne passionis: q̄ ostēdūt nobis eoꝝ erēpla ꝙ ꝑ tribulationū pntiū tristitiaꝫ ops transire ad eternā leticiā. ſ. celestꝭ hierl⁹: ⁊ tūc dicef illō Esa. lxvj Letamini cum hierl⁹ et exultate i ea oēs q̄ diligitꝭ eaꝫ: gaudete cū ea gaudio vniuersi q̄ lugebatꝭ. Scōs effectus tribulationū est: qꝛ clarificāt aiam ⁊ lō vocantur ꝺies q̄s ꝺicit. ꝑ ꝺiebus ꝺies ei ꝺr a ꝺyā q̄ꝺ est claritas. Claritas ei ꝺiei ꝺuob⁹ modis inducit. Uno mō p purificationem aeris. Nā q̄n aer ē plen⁹ denſſimis nubibus. tūc q̄nq̄ ita obscuraf ꝙ vr q̄s nor: ſz vēto aḡlonari flāte expellunt nubes: purificaf aer et ꝺies clarificatur. Sic q̄n peccatoꝝ est plenus magnis pctis anima ita obscuraf et tenebraf vt videaf esse in nocte. Sed aduentente vētotribulatiōis vehemētis redit hō ad agnitionē sui ⁊ ad penitentiā: ⁊ tūc aia expulsis nubib⁹ pctōꝝ purificata clarescit. Uñ ꝺebent ꝺicere sic tribulati ⁊ sic cōpūcti. Nox precessit ꝺies aꝑ propinquauit abijcia⁹ ergo opa tenebraruꝫ. Ro. xiij. Scꝺo inducit claritas ꝺiei ꝑ illuminationē. ſ. solis: redeūte scz sole sup terrā. Sol aūt iusticie. i. ꝺe⁹ qui recessit ab hoīe ꝑ pctm: tunc ad ipm hoīem redit q̄n hō redit ad ipm. Jac. iiij. Appropinquate ꝺeo ⁊ appropinquabit vobis. Sicut portꝰ appropinquat nauī q̄n nauis appropinq̄t ei. Et si aliqꝺ⁹ auertisset faciē suā a facie alicuiꝰ q̄ esset imobilis: tūc illi⁹ facies esset ad eū ꝑuersa q̄n ipse ꝑuerteref ad eā. Et sic ē q̄n pctōres q̄ erāt auersi ab eo peccādo cōuertunf ad ipm penitēdo. Uñ Zach. j. Cōuertimini ad me ⁊ ego ꝑuertar ad vos. Cōuertimini ad me. ſ. a tenebris pctōꝝ recedēdo: ⁊ ego cōuertar ad vos lumē grē ifundēdo. ꝑs. cxxxviij. Nor sicut ꝺies illumina bit sic tenebre ei⁹ ita ⁊ lumē ei⁹. Job. xvij. Noctē verterūt in ꝺiē. Tertiꝰ effectꝰ tribulationum est qꝛ humiliāt. vñ ꝺicit q̄ꝺ⁹ nos humiliasti. Nā sicut inclinanf arbores pōdere pomoꝝ: ita humiliant hoīes pōdere tribulationū. ꝑs. lxxxviij. Eu humiliasti sicut vulneratū supbus. Sed tñ talis humiliatio si sit ficta vel violēta tñ nō valet ad salutē. Sicut humiliatio antiochi. ij. Mach. ix. Humiliat⁹ ad terrā i gestatorio portabaf manifestā ꝺei virtutē in semetipso cōtestans. Et post hoc ergo cepit ex graui supbia ꝺeduci⁹ ad agnitionē sui venire ꝺiuina admonit⁹ plaga. ⁊ infra. Orabat aūt sceles⁹ ꝺnm a quo nō esset miam ꝓsecuturus: Eccli. xij. Si humiliat⁹ vadat curuus abijce aīm tuus et custodi te ab illo. Aliqñ etiā si sit impfecta valet ad salutem. tpalē sicut ꝑs in Achab. iij. Reg. xxj. Nōne vidisti achab humiliatum coꝝ me. Quia igit humiliat⁹ est mei cā nō inducā malum i ꝺieb⁹ ei⁹. ij. Para. xij. Quia humiliati sunt nō ꝺicit eos. Sed si sit vera et pfecta humiliatio liberat hoīem a malis palib⁹ ⁊ spūalib⁹ ꝑs. cxiij. Humiliatus sum ⁊ liberauit me. Job. xxij. Qui humiliat⁹ fuerit erit in glia. Quartꝰ effectꝰ tribulationū est qꝛ mollificāt. ſ. ad cōpatiendū alijs. Nā etiā ille qui erat ꝺur⁹ q̄n patiſ ipe magis cōpatiſ alijs q̄s videt mala pati. Nā ferrū i ignē missuꝫ ita molleſcit vt facilr adhereat alteri ferro ignito, et sic afflict⁹ igne tribulatiōis facili⁹ cōpatiſ alteri afflicto et ex tali cōpassiōe accrescit hoi pmiū leticie. et lō ꝺr i auctoritate. et ꝑ annis supple letati sum⁹ q̄ꝺ⁹ vidim⁹ mala alioꝝ cōpatiēdo. ſ. eis: sed illi q̄ diligūt mala alioꝝ leranf de eis sicut inuidi et sunt ꝺigni pena. Bap. xv. Malorum amatores ꝺigni sūt morte. Et sic q̄ fecerint mala alijs q̄ nō ꝺebēt recipiēt ea. Esa. xij. Ue aīe eoꝝ qm̄ reddita sūt eis mala. B

Secundo ponitur in

themate assūpto suppliciuꝫ q̄ patimur er diuina iusticia: qꝛ ꝑpter pctā nra sum⁹ positi i loco afflictionis. Est enī ꝺuplex loc⁹ afflictionis. Unꝰ p se. alius p accidēs. Per se q̄ ꝺē ille est afflictionis loc⁹ qꝛ ad ꝺ solū ꝺeputat⁹ est vt existentes in eo affligant ⁊ ꝺ loc⁹ est infernus. vñ vocaf locus tormētoꝝ. Luc. xvj. Testef illis ne ⁊ ipsi veniāt in locū hūc tormentorū: ⁊ talis loc⁹ est pessimus. Aliꝰ q̄ꝺē ꝑpter tormētoꝝ acerbitatē: peior ꝓpter tormētoꝝ pluralitatē: sed pessim⁹ ꝑpter tormētoꝝ eternitatē. Būt em̄ i inferno tormenta crudelia ⁊ plura ⁊ eterna. vñ pñt ꝺicere ꝺānati pctis suis vel ꝺemonib⁹ illud Summe. rr. Adduxistis nos in locuꝫ istū pessimū. Alius est locus afflictionis p accidēs. ſ. mūdus: in q̄ nō fuit hō positꝰ vt affligeref: immo vt ꝺelectaref ⁊ ad meliora ꝓmereā oparef. sm illud Gen. ij. Plātauerat aūt ꝺns ꝺeꝰ paradisum voluptatiꝭ a principio in q̄ posuit hoiez quē formauerat. ⁊ infra eodē. Tulit ergo ꝺeꝰ hoīem ⁊ posuit euꝫ in paradiso voluptatis vt oparef ⁊c. Sed postꝫ hō peccauit ⁊ ꝺeū offendit eiect⁹ est ꝺe loco ꝺelectatiōis ⁊ missus i locū afflictōis vt ibi afflict⁹ humiliaref. vbi pōt ꝺicere illō ꝑs. xxxvij. Afflict⁹ sum ⁊ humiliat⁹ sum nimis. Uñ ꝓpter pctā hoim frequenter inducit ꝺe⁹ sup mūdū magnas afflictiones. Et ideo ꝺicit ꝺe⁹. Piere. xix. Jnducā afflictionē super locū istum ita vt oīs qui audierit illam tiniāt aures eius eo ꝙ ꝺereliquerint me. Jn quibus quidem verbis tangūtur quattuor rationes quare tribulationes pntis vite sunt patiēter ferēde.

Prima sumitur ex parte inferentis. lcz ꝺei qui ait. Jnducam ⁊c.

Scꝺa ex pte pnētis. super locū istum.

Tertia ex parte audientis. ita vt omnis qui audierit ⁊c.

Quarta ex pte patientis. qꝛ ꝺereli. me.

Circa primū notādū ꝙ sicut infirm⁹ ꝺr

patiẽter sufferre qñ affligitur a medico er ꝛ eo ꝙ faciet ad eius curationem. Ita hõ dꝫ patienter sustinere qñ affligit a deo: qꝛ facit hoc ad eius correctionẽ et purgationẽ. Ũñ multũ gaudere dꝫ pctõr: infirmus qñ videt celestẽ medicum intromittere se de infirmitate sua et ex hoc sperare venią. Nã illi q̃ in hoc mũdo ꝓsperant sunt velut infirmus desperat⁹ a medico relictus volũtati sue cui nihil qõ petat denegat vñ Brego. Desperatis egris medici quicquid poscunt dare pcipiũt: q̃ aũt ad salutẽ reduci pũt, dari multa cõtradicũt. Maius ergo beneficium cõfert deus homini qñ ipsum affligit ꝙ cũ ipsum ꝓsperari pmittit. Ꝓl⁹ enim confert puero q̃ eum corrigit ꝙ qui libitũ suũ facit. et frenetico vel insano qui ipm ligat ꝙ qui eius insaniam non refrenat. tũc enim exponitur periculo sicut nauis sine ancho ra ventis ꝛ procellis exponitur. Et sic etiaꝫ dicit Greg. Mactand⁹ vitulus liber ad pascua dimittitur: seruando iugo pmittitur: qꝛ iniustus ad debitam mortes currẽs effrenatis voluptatibus vtitur: iustus vo a delectatione retrahitur transitorie iocũditatis. Unde Job. vj. Nec mihi sit consolatio vt affligens me dolore nõ pcat. Sed tunc apparet ꝙ deus afflixerit peccatores ꝓ bono suo qñ cognoscens se affligi ꝓ peccatis suis reuertitur ad penitentiã vt purget peccata sua. Ũñ Leuit. xxvj. Affligent donec confiteant iniquitates suas ꝛ malos suorum recolent quibus preuaricati sunt in me: Voce etiã affectu perebat Viere. affligi pctores qñ dixit Viere. xvj. Induc super eos diẽ afflictionis. Scõa rõ quare afflictiones huius vite sunt patienter tolerande: sumit ex parte ꝓtinentis. i. loci in quo sum⁹. vnde dicit sup locũ istũ. Videmus enim ꝙ locus ꝓphanat ꝓpter ea q̃ fiũt i loco: sicut ecclesia violat ꝓpter effusionẽ sanguinis vel seminis in ea: ꝛ tõ oportet ꝙ recõcilietur ꝛ sanctificet. Et sic mundus seu locus mundi quodãmodo efficit particeps malox q̃ fiunt in eo. Sed qñ homines qui peccauerũt i loco p afflictiones ꝛ tribulationes quas patiunt in ipso loco in quo peccauerũt fiũt p afflictiones penitentie purgant: tũc ꝛ ipse locus dicit purgari ꝛ recõciliari. ꝛ sicut fuit particeps malox sic efficit particeps bonox. Ũñ 2ª. Mach. v. Non propter locum gentes: sꝫ ꝓpter gentem locum deus elegit. Zdeoq; ꝛ locus ipse particeps fact⁹ est populi mali orum. postea autem fiet socius bonorum ꝛ qui derelict⁹ in ira dei omnipotentis est iterum magni domini reconciliatione cũ summa gloria exaltabitur. Ũñ ꝛ finaliter mũdus innouabitur ꝛ glorificabitur resuscitato ꝛ innouato ꝛ glorificato homine.

Tertia ratio ꝛre afflictiones sunt patiẽter ferẽde ꝛ quare positi sumus in loco afflictionis: est ex parte audientis. vñ dicit. vt omnis qui audierit tinniant ꝛc. Punit enim ꝛ affligitur aliquado vnus peccator vt alij qui audierint terreantur. Notandum est enim ꝙ in exemplum aliorum affligunt aliquando ꝛ iusti ꝛ peccatores. Justi q̃dem in exemplus patientie. sicut dicitur de Tobia ꝙ hanc tentationem permisit dominꝰ euenire illi vt daretur posteris exemplum patiẽtie eius sicut ꝛ sancti Job. Tobie. ij. Peccatores aũt affligunt in exemplum vt alij eoꝝ penam audiendo vel videndo terreantur ꝛ retrahãtur ab imitatione culpe ꝛ qñ ex magnitudine pene audite ille qui audit vehementer admiratur ꝛ terref. dicũtur aures eius tinnire. Et qꝛ duplex est pena qua homo potest affligi. s. ꝓ subtractionem boni ꝛ per illationem mali qñ ex vtriusq; auditu aliquis multum terretur vel admiraf. dicũtur tinnire ambe aures eius. Dextera ꝓpter timorẽ de subtractõe bonoꝝ. Sinistra ꝓpter timorẽ de illatiõe malox. Ubi s. Re. iij. Ecce ego facio verbũ in israel. qõ quicũq; audierit tinnient ambe aures eius. Jn die illa suscitabo aduersum hely oĩa que locutus sux super domũ eius ꝛc. Quarta ratio quare tribulationes sunt patienter sustinende, accipit ex parte patientis qñ ille qui patit meretur affligi. Ubi Luce. xxiij. dixit latro crucifixus cum xpo. Nos quidẽ iuste: iuppe patimur: nam digna factis recipimus. Esa. xlvj. Ego feci et ego eram. Et ideo in auctoritate adducta assignat instaꝫ causam inducẽde afflictiõis per quã ostendit ꝙ merebant affligi. s. qꝛa dereliquerunt me. Nã cum sint in pctõ. scꝫ euersio ab cõmutabili bono et cõuersio ad bonũ cõmutabile. ratio culpe magis accipit ex auersione a deo q̃m ex conuersione ad creaturas. Unde si aliquis conuerteret ad creaturã sic ꝙ ex hoc non auerteret a creatore non haberet rõnem culpe. Et tõ iusta causa afflictionis est qñ aliqs ꝓpter qõcũq; aliud relinq̃t creatorẽ suũ. vñ. iij. Reg. xj.

Quia dereliq̃rũt dñm deũ suũ: ꝛ post. Jdcirco induxit dñs sup eos oẽ malũ. Et merito: qꝛ i deo quẽ dereliq̃rũt ẽ oẽ bonũ. ℭ

Tertio in themate assumpto ponit exterminiũ q̃ corrũpimur. s. mortis: cũ dr. cooperuit nos vmbra mortis. i. necessitas moriẽdi ꝛ h est nãa mortalitas. Nã añq̃ hõ peccaret poterat hõ nõ mori ꝛ ita possibilitas nõ moriẽdi erat q̃dã vmbra imortalitatis vite future: sꝫ post pctm hãit possibilitatẽ ꝛ necessitatẽ moriẽdi ꝓpter qõ i viuẽdo sp tẽdit ad mortẽ. Et iõ ista talis possibilitas seu necessitas ẽ vmbra mortis q̃ pcedit ipam mortẽ in viuẽte. Et h est q oẽs coopimur: qꝛ oẽs subiecti sum⁹ mortalitati ꝛ necessitati moriẽdi. s. Paral. xxix. Dies nri q̃si vmbra sunt super terrã. Job. viij. Obscurẽt eũ. i. die q̃ natus vel cõceptus sum in originali pctõ: tenebre ꝛ vmbra mortis: qꝛ. i. ex originali pctõ secute sũt ꝛ tenebre ignorãtie ꝛ necessitas moriẽdi. Uel ipa mors hois corpalis vocatur vmbra mortis. s. eterne. Umbra enim licꝫ habeat aliq̃ mõ figurã rei cuius est vmbra: nõ tñ est illa nec adequat ei. Sic mors corpalis assimilat morti eterne: qꝛ est in inferno de qua dr in ps. xlviij. Sicut oues i inferno positi sũt mors depascet eos. s. excoriato corpis indumẽto ꝛ abiõsa lana tpalis sunt depositꝫ aie in inferno velut oues excoriate vbi mors ita depascet eos ꝙ tñ nõ extinguit: qꝛ mors in eis ꝑm Greg. semper viuit: ꝛ finis semper incipit ꝛ defect⁹ nũq̃ deficit. Et tõ ꝑm Ber. semp moriunt ad vitã ꝛ semp ad mortẽ viuũt. Assimilat q̃ mors corpalis illi morti eterne: qꝛ sicut mors corpalis separat carnẽ ab alã: ita illa mors eterna alam a deo. Et sic mors corpalis privat hoiẽ vita nature ꝛ bonis tpalib⁹: ita illa mors eterna ꝑuat cũ vita glorie: ꝛ bonis eternis: nõ tñ ista mors illi adequat: nec ẽ ista: qꝛ ex ista morte tenebriosa nũq̃ trãsit ad lucẽ: sed ex obscuritate corporalis mortis aliq̃ trãsiẽt ad lucẽ glie sicut ex vmbriositate aurore trãsit ad plenã lucem diei. vñ Job. xvij. Subito cũ apparuerit aurora arbitrant vmbrã mortis. Et in eodẽ xij. Producit in lucẽ vmbrã mortis. Et h fit qñ ex morte corpali percutitur aliquis ad lucẽ eterne glorie. Ad quã nos ꝛc.

℣ Jn fu nere vnus afflicti vel diu infirmi.

Sermo. xlij.

Elior est mors m ꝙ vita amara: ꝛ reqes eterna ꝙ liguor perseuerans. Eccli. xxx. Plerũq; cõtigit ꝙ ea q̃m se sũt meliora ꝛ magꝫ eligibilioꝝ er aliq̃ adũcto fiunt minus eligibilia: sic philosophari ẽ melꝰ q̃m se ꝛ magꝫ eligibile ꝙ ditari: qꝛ sic dr Prouer. viij. Melior est sapia ad quã. s. studet pdo cũctis opib⁹. sꝫ tñ si philosophari essꝫ cũ nimia indigẽtia nõ eẽt magꝫ eligendũ, vñ pdo dicit i lib. Topic. ꝙ philosophari est melꝰ ꝙ ditari: sꝫ nõ magis eligẽdũ indigẽti. Sic vita ẽ eligibilis magꝫ ꝙ mors sꝫ tñ si mors sit hoi bona ꝛ vita eẽt multũ amara melꝰ eẽt eligẽda talis mors ꝙ vita. Et sic sꝫ melꝰ sit ꝙ corꝰ cõseruet in vita ꝙ ꝙ quiescat in sepulcro: tñ si longeuitas vite esset cũ cõtinuo lãguore ꝛ afflicti va infirmitate: nõ esset melꝰ nec etiã magꝫ optabile. Et h qõ erpsse dr in Ybis ꝓpositis. Melior est mors ꝛc. A Jn quibus quidẽ Ybis quattuor Ecclesiasticus facit.

Qꝛ ꝓmo extollit illõ qõ est terminatiuũ afflictiõis. i. mortẽ dicẽs: melior est mors.

Secõo despicit illud qõ est afflictiõis inclusiuum: qõ est vita amara.

Tertio adiungit illud qõ est afflictionis exclusiuũ: qõ est requies eterna.

Quarto describit illud qõ est afflictiõis cõtinuatiuũ scꝫ languor perseuerans.

Circa primũ attenden dũ est ꝙ vnicuiq; illud videt esse melꝰ ꝛ magis eligẽdũ ad qõ magis afficit: ꝛ ecõtrario nihil videt sibi esse mins eligibile q̃ carere illo. vñ auaro q̃ marie afficit ad diuitias melꝰ videt etiã mori ꝙ carere diuitijs ꝛ eẽ indigẽtẽ. Et ꝑm h dr Eccli. xl. Jn vita tua ne idigeas melꝰ est enim mori ꝙ indigere: ꝙuis possit h exponi etiã de hoie virtuoso qꝛ melꝰ videt ei mori corpalr ꝙ expoliari diuitijs spualib⁹. s. virtutũ idigere. Ire abitioso q̃ marie afficit ad gliaꝫ ꝛ honorẽ melꝰ videt mori ꝙ ꝑuari glia ꝛ honore ꝛ viuere ignominie. vñ dicit Ambro. sup illo. s. Cor. ix. Bonũ est magꝫ mihi mori ꝙ vt gloriã meã quis euacuet. Apls tũ illud verbũ dixit non de gloria tpali et vana: sed de spirituali ꝛ bona: quam habebat ex eo ꝙ patiebat euangeliũ sine sumptu ꝛ elemosynis de ꝓpio labore viuens

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝯnis ei licitum fuisset viuere de elemosy-
nis sicut alij faciebāt q̄ euāgeliū p̄dicabāt
Domini aūt virtuoso q̄ maxime afficitur
ad bonū ⁊utis gloriosius videt et meli-
mori ⁊ etiā occidi ꝯ ꝑtermisso bono vir-
tutis peccare ⁊ vitiosaꝫ vitā ducere q̄ sibi
odibilis est. Et iō ꝺr de Eleazaro .ij. Ma-
cha.vj. Iste gloriosissimā mortē magis ꝯ
odibilē vitā cōplectēs volūtarie ꝓibat ad
supplicium. Ubi ꝓrogatiua mortis viri
ꝓbi ⁊ fortis apparet er quattuor.

Primo er cōmendatione. quia vocat eā
gloriosissimam mortē.

Scōo er cōparatione. quia cōparat eaꝫ
ad odibilem vitam.

Tertio ex ꝓelectione. quia magis eam
complectens.

Quarto ex patiētis feruore. quia volū-
tarie ꝓeibat ad supplicium.

Circa primū attendendū est ꝙ mors vi-
ri ꝓbi ⁊ fortis puta alicuiꝰ martyris pōt
dici gl'iosa ⁊ gl'iosior ⁊ gl'iosissima. Gl'iosa
q̄dē rōe pugne: q̄ talis est pugna marty-
rij. ꝙ moriēdo vincit: cadēdo resurgitur: et
morte victoria cōparat. sicut Ch'us dicit.
Sed ꝺr gl'iosior rōne cause. q̄ martyrē nō
facit pena sed causa. puta si patiat ꝓpter
iusticiā vel legē sicut Johā. bap. vel fidei
sicut Paulus. vel eccleſie sicut Thomas
cantuariēsis. Sed ꝺr gl'iosissima rōne vi-
ctorie vel corone: q̄ non solū martyr coro-
natur laurea sed etiā aureola ꝑ. viij. Glo-
ria ⁊ honore coronasti eū. Ꝟnde aūtē lo-
quēdo ista mors pōt dici gl'iosa quā ꝓece-
dit testimonium bone cōsciētie. ij. Cor. j.
Glia nostra hec est testimoniū cōsciētie
nostre. Sed illa est gloriosior quā sequit
approbatio diuine iusticie. vñ. ij. Cor. x.
Qui gloriatur in dño gl'iet. Nō enī qui
seipm cōmendat ⁊c. scz approbādo eius in
iudicio post mortē. Sed illa mors est glo-
riosissima q̄ perducit ad visionē claritatis
eterne: ibi erit maxima gl'ia. i. clarissima
eū laude noticia. ꝑ. cxlix. Glia hec est oī-
bus sanctis eius: ꝓpterea etiam ꝺr in ꝑ.
cxv. Pretiosa in conſpectu dñi ⁊c. et hec
mors sequitur er bona vita sicut er bona
cultura terre sequitur fructus pretiosus.
Bap. iij. Bonoꝫ laboꝫ gl'iosus est fructꝰ.
Scōo apparet er cōparatione: q̄ cōpara
tur ad vitaꝫ odibilē homīs pctōris. Vita
enī pctōris est odibilis deo: q̄ altissimus
odio habꝫ pctōres: ꝓt ꝺr Eccli. xij. ⁊ mar-
me superbos: q̄ odibilis coīā deo ⁊ homi
nibus est superbia. Eccli. x. Itē est odibilis
primo: q̄ licꝫ hō debeat in quolibet ꝓxi-
mo suo diligere naturā: in quolibet tñ de-
bet vitiū ⁊ culpā odire. Augusti. in senten-
tijs ꝓsperi. Sic diligēdi. sunt hoīes ꝓ eo
rū nō dīligantur errores. Aliud est enim
amare ꝙ facti sunt: ⁊ aliud odisse quod
faciunt. ꝑ. cxviij. Iniquos odio habui.
B Itē est pctōris vita odibilis sibīpsi.
Oō pōt ꝓbari p q̄ncq̄ q̄ sunt amicitie pro
ꝓia ſm pbm. ix. Eth. Unusq̄sq̄ enī omi-
cus. Primo quidē vult suū amicū esse ⁊ vi
uere. i. cōseruari in vite integritate: ſz ma
li nō volūt cōseruari integritatē ꝛioris
bois. Scōo ei quez diligit vult hō bona:
sed mali nō appetūt ſpūalia q̄ sūt alē sue
bona. Tertio qui diligit operaf bona ad
ipm quē diligit: sed mali non operanf ad
bonū alē sue. Quarto cōuiuit delectabili-
ter amico suo: sed malus nō est delectab-
le cōuiuere secū redeundo ad cor: q̄ inue-
nit ibi mala ꝓterita ⁊ ꝑsentia ⁊ futura q̄
abhorrēt. Quinto cōcordat hō cū eo quez
diligit q̄ in eisdē delectat⁹ ⁊ cōtristatus:
sed mali seipsis nō cōcordāt ꝓpter cōscien
tiā remordētē. Et quib⁹ obus ꝓs ꝙ qui
diligit iniquitatē odit alām suaꝫ: vt ꝺr in
ꝑ. x. ⁊ p cōsequens vitā suā ſm anime sa-
lutē. Tertio ostendit ꝓrogatiua mortis
viri fortis er ꝓelectione: q̄ ꝓelegit eaꝫ
vite odibili: q̄ magis est eam cōplacens.
Si alicui⁹ haberet dīm quez multū offen-
disset ⁊ q̄ ei multū esset iratus ⁊ vocaretur
ad iudicium eius: si inuenire posset aliquez
mediatorē qui esset placator ire illius li-
benter cōplecteretur illū ⁊ eius auxilium.
Sic homo pctōr qui multū offendit deum
⁊ qui ꝓuocauit sibi irā dei quādo conside-
rat se vocari ꝑ mortē ad iudiciuꝫ eius mul-
tū debet vigilare ⁊ esse sollicitus quō pos-
set inuenire modū placandi irā eius: ⁊ in-
ueniens debet eū cōplecti ⁊ nō dimittere
Eccli. xlij. Qui vigilauerint ad istā scīs ad
mortē. i. sollicite ad eā se ꝓparādo cōple
cētur placatorem. Iste placator est pxīe
luctus. Cuius figura habef Elia. xxviij.
in Ezechia qui cum audisset. Dispone do-
mui tue: q̄ morieris tu ⁊ nō viues. Et con
uertit ezechias faciem suā ad parietem ⁊
orauit ad dīm ⁊ dixit. Obsecro dñe ⁊c.
Et fleuit ezechias fletu magno. Et statim
redijt ꝓpheta ad eum: ⁊ ostendit deum

esse placatū ei dicēs. Audiui oꝛonē tuā ⁊c.
Sed iste flet⁹ pxīe ꝺr esse cuꝫ dolore cōtri-
tiōis. cuꝫ robore cōfessiōis. ⁊ cuꝫ labore sa-
tisfactiōis. Ista enī sunt munera quib⁹ ira
dei placaf. i. munere cordis: q̄ē dolorosa
contritio. ⁊ munere oris siue lingue. q̄ē est
pudorosa cōfessio. ⁊ munere manꝰ. i. opis
siue obsequij. q̄ē est laboriosa satisfactio.
Ecc. xxxij. Placabo eum muneribus. Per
ista etiam tria extrahunt tres spine peti q̄
sunt infixe petōri que seinuicē cōplectun-
tur. i. petm cordis: oris: ⁊ opis: er quo ner-
ui. i. spine seinuicē cōplectunt. Naꝫ er pec-
cato cordis ꝓcedit petm oris. er q̄ etiā nō
nunq̄ sequtur petm opis. sicut q̄n aliquis
volens ⁊ deliberās carnaliter peccare solli
citat ⁊ requirit mulierē ꝛbis ⁊ illa consen
tiente ꝓceditur ad actum carnis. Et sic iste
tres spine petī. scz cordis oris ⁊ operis se-
inuicē cōplectunt. ⁊ ita frequenter accidit
etiā in alijs. Sed extrahitur spina. i. petm
cordis ꝑ dolorem contritiōis: sed spina. i.
petm oris extrahitur ꝑ pudorē confessiōis
⁊ spina. i. peccatū opis extrahit labore sa-
tisfactionis. Sed notandū q̄ tam hō iusꝰ
q̄ etiā petōr eligit interdū potius mortem
q̄ vitam. Sed petōr facit hoc non ratione
culpe: sed solū rōne pene. scz vt pena quam
vluens patitur per mortē finiat: ⁊ ſm hoc
ꝺr Viere. viij. Eligēt magis mortē ꝙ vitaꝫ
oēs qui reſidui fuerint de cognatione hac
pessima. Sed iustus taꝫ ratiōe pene q̄ cul
pe. Ratione quidem culpe: q̄ potius vult
quācūq̄ penam q̄ cōmittere culpā. vnde
Deu. xj. Magis elegens affligi cum pplo
dei q̄ ꝛpalis peti habere iocunditatem: et
ideo martyres potius voluerunt occidi q̄
cōtra fidē peccare. Itē etiā rōne pene quia
multotiens eligunt potius mori q̄ videre
vl experiri mala huius vite ꝑsentis. vnde
Tob. iij. Expedit mihi mori magis q̄ viue
re. Et. j. Macb. iij. Melius est nobis mo-
ri in bello q̄ videre mala gentis nostre ⁊c.

Quarto in auctē adducta ostēdit ꝓro
gatiua mortis viri fortis: puta martyris
ex feruore patientie: quia vol. ꝓei. ad sup.
Ubi nota feruorez martyris. Primo er ele
ctiōe: q̄ volūtarie nō coacte. Item ex ꝓe-
uentione: q̄ ꝓeibat. Et ex passione: q̄ ad
supplicū. Ita deberet hō peccatoꝛ ire ad
supplicū pxīe. Prio scz libēter q̄ē est vo-
lūtarie ire. Ista voluntas ostēdit er duob⁹
Primo ex correctione pcī ꝓterīi. Scōo ex
fuga ⁊ cautella futuri. Eccli. xx. Quā bonū
est correctō manifestare pxīam. sic enī effu
gies voluntariū pctm. Scōo ꝺr ire celeriꝰ
q̄ ꝺr ꝑire. i. ꝑuenire mortē vl infirmitateꝫ
Luc. j. Preibis enī aīa facie dñi. i. confessio
nē accelerādo. ꝑ. xciij. Preoccupem⁹ faciē
eius in cōfessiōe. i. vt nō appareat turpitudi
nes pctōꝝ ante faciē eius. Item patiēter scz
suscipiēdo ⁊ tolerādo penā satisfactiōis: q̄
pōt intelligi p supplicium inquātū esse ꝺr af
flictiua: q̄ si ꝺ supplicium refugeret ad ma
ius supplicium irer. i. eternuꝫ de quo Mat.
xxv. Ibunt hi in supplicium eternum. E

Secūdo in themate assumpto ponit illud qō est afflictionis ſciu
siuū. i. vita amara. Ubi aduertendū ꝙ du-
plex est amaritudo. Una est vite ꝓsentis.
⁊ hec diuersis remediis pōt amoueri vel
tēperari. Ūn figurata est in aquis marath
que per immissionez ligni dulcorate sunt
Exo. xv. Et iō ꝺr Eccli. xxviij. Nonne a li-
gno dulcorato est oī amaro. Ūn ⁊ scti vi-
ri ꝑ immissionē. i. cōsiderationē ligni crucī.
idest penarū q̄s ipe pro nobis ꝓtulit i cru
ce dulcorauit sibi amaritudines pnīs vite
vel p aliquā considerationē sapie q̄ ligno
vite assimilat. Proner. iij. Alia vo est ama
ritudo vite sequentis. i. infernalis pene q̄
nec remoueri pōt nec etiā ꝓpari. Et de hac
exponi posset illud Job. iij. Quare misero
data est lux: ⁊ vita his qui in amaritudine
alē sunt: Ubi aggrauatur ⁊ horrenda esse
ostendit dānatoꝝ pena er quattuor.

Prio ex ꝙatiōe bōi: ⁊ ista notat i mio
Scōo ex ꝛgruitate mali ⁊ istā denotat lux
Tertio ex duratiōe supplicij: q̄ designa
tur in vita.

Quarto ex afflictiōe animi: que designa
tur in amaritudine anime.

Circa primū notādus est ꝙ multū miser
pōt dici q̄liber dāmnatoꝝ in ſterno cuꝫ sit
oī bono priuatꝰ. Est enī triplex bonū. i. su-
pernū externū ⁊ internū. Bonū supnum ē
bonuꝫ eternū. scz celestis beatitudis: qō q̄dē
illi q̄ sunt in celo tā possident in re: fideles
autē q̄ viuūt in mūdo habēt illud in spe.
Sed miseri dānati nec in re ipm habent.
nec in spe hſe pōt. Ūn etiā spe ipsi⁹ eterni
boni priuati sunt ex toto: qō tñ bonū cōse-
curi fuissent si non fuisse ex culpa sua. Bo-
num autē externū est oē bonū ꝛpale huius
mūdi quo scz nos iuuamur: q̄ bono carent

Universidad de Deusto
Biblioteca

dānati: qz vidēt se ꝑuatos adiutorio ⁊ vtilitate oim creaturarum siue oī refrigerio.

Aliud est bonuz internū. s. gra ⁊ vtures et dona spūsci: quib⁹ etiā carēt dānati ⁊ habēt postea malos habit⁹ vitioz q̄ eos cruciāt ad modū vermiuz: vñ cuilibz dānato pōt dici illud Apoc. iij. Tu es miser ⁊ miserabilis ⁊ pauꝑ Miser ꝓpter carentiaz boni eterni: miserabilis ꝓpꝫ defectū boni interni: ꝫ pauꝑ ꝓpter expoliationez oīs boni externi. vñ ⁊ infernalis regio dr terra miserie ⁊ tenebrarū. Job. x. Scōo aggrauat pena dānatoz ex cognitiōe mali: qz scz optime agnoscūt mala q̄ patiūtur. Sed q̄re data est lux talis cognitiōis misero dānatoꝛ certe in penā suā. Nā quāto pl⁹ cognoscit hō malū suū: tanto plus affligit ⁊ dolet qz dolor non est lecto sed lesionis perceptio: ⁊ iō ignorātia mali diminuit de pena. Alicz autē dānati sint obscurati coꝛpaliter tñ ad maiorē penā suā habēt lumen ire lletus: quo cognoscūt ⁊ bona q̄ amiserūt et mala q̄ patiunt. Job. xij. Producit i lucem vmbra mortis. Tertio aggrauat coꝛ pena ex duratione supplicij: qz scz data est misero dānato vita. i. indeficiēs. Vñ vt nunq̄ careant miseria nunq̄ poterūt carere vita. libēter em̄ vellēt mori ⁊ nō esse vt tali pena carerēt. Alicz em̄ nō esse per se non sit appetibile: tñ inquantū esset ablatiuū tanti mali hēret rōnez boni: ⁊ sic est appetibile. vñ Apocal. ix. Desiderabunt mori ⁊ fugiet mors ab eis. ps. xlviij. Laborabit i eternū ⁊ viuet adhuc in finē. Quarto aggrauatur eoꝝ pena ex amaritudine interioꝛi: quia i amaritudine alē sunt. Tria em̄ peꝛā sunt q̄ ꝓcipue cōsueuerūt in alia amaritudines generare. s. odium: inuidia: ⁊ ira: ⁊ ista tria marie sunt in eis. Habēt em̄ damnati summū odiū inter se ⁊ ad deum ⁊ sctōs: immo etiā ꝓes ad filios ⁊ econuerso. Cruciantur etiā de inuidia quā habent ad btōs videntes eos eē in gl̄ia inestimabili. Cruciantur insup de ira quā habēt contra deū ⁊ sctōs ⁊ etiā ad seipsos: ⁊ semper sunt in maxima amaritudine alē. Esaie. xxiij. Amara erit potio bibentib⁹ illam. Ezech. xxvij. Ploratbunt in amaritudine anime. ℗

Tertio in themate assumpto ponit illō qō est afflictionis exclusiū. i. reꝓes eterna. Quādiu em̄ aliq̄d est in motu ⁊ labore nō quieꝫcit nec reꝓem hꝫ

Vñ qz in mundo isto hō semp est in motu: qz nūq̄ i eodē statu ꝑmanet: ⁊ etiaz i labore: qz hō ad laborē nascit: iō non hꝫ hic reꝓquie. vñ Michee. ij. Surgite ⁊ ite: qz non habet hic requiē. Sz terminato oī motu ⁊ labore vt i celesti beatitudine: tūc erit ꝑfecta reꝓes. Apoc. xiiij. Amodo iam dic spirit⁹ vt re. a la. suis. Ois et laboꝛiosus motus videt fieri ꝓpꝫ aliquā indigentiā vel fugiēdi malū vel adipiscendi bonū. Sz in celo nō erit aliq̄ talis indigēcia vbi aberit oē malū ⁊ aderit oē bonum. vñ cessabit laboꝛiosus mot⁹ ⁊ erit hō in opulēta requie: ꝑm illud. Esa. xxxij. Sedebit ꝑplus meꝰ in pulchritudine pacꝫ ⁊ i tabernacul fiducie: ⁊ in reꝓe opulēta. Vñ ⁊ celū empyreū qō est btitudis loc⁹ vt sit ꝓforme q̄rti btōz dr non moueri. ps. cxxxij. Hec reꝓes mea i scl̄s scl̄i hic habitabo ⁊c. ℭ Quarto notaf i themate assumpto illud qō ē afflictionis cōtinuatiuū. s. lāguoꝛ ꝑseueraꝝ. i. diutina ſfirmitas: qz sic illa grauat medicū coꝛpales: ita ꝑseuerātia ⁊ diuturnitas petī offendit medicū celestem. Eccli. x. Languoꝛ ꝓlixior grauat medicū. Naz sicut dic Hiero. Vña nuz est peccare ꝫ diabolicū est ꝑseuerare. Et sicut lāguoꝛ breuis facilr sanat. Eccli. x. Breuē lāguoꝛē pcidit medic⁹: inueteratꝰ aūt difficiliter. Sic a petō cito resurgens facilr purgaf: sed petm̄ p cōsuetudinē iueteratum difficilr expiaf vel corrigit. Et rō est. qz ꝓsuetudo est altera natura: ⁊ iō p cō suetudines efficit q̄s in natū. Et sicut dicit Seū. Qō innatū est vel infirū nō tollit ꝫ limf. Sz q̄uis p medicū coꝛpalē non possit sanari oīs languoꝛ coꝛpalis: tñ oīs languoꝛ petī sanari pōt p medicuz celestē. scz deū. Deut. xij. Auferet dñs a te oēz lāguorem. ꝫ opꝫ ꝓmo adhibere medicinā pnie. Eccli. xviij. Ante lāguoꝛem adhibe medicinaz: qz per pniam acquirit sanitas gratie et gloue. Ad q̄d nos perducat. ⁊c.

ℭ In funere vnius robusti qui statim moritur. Sermo. xliij.

Ste moritur robustus ⁊ sanus. Job. xxj.

Frequēter videm⁹ q̄ illud qō videf robusti⁹ ⁊ fortius citius deficit q̄ illud qō videtur debilius ⁊ infirmius. Sicut leo est fortioꝛ ⁊ robustioꝛ ceruo ⁊ tamē minus viuit ⁊ citius moꝛitur morte naturali q̄ cerf

hus et fortioꝛ ē falco q̄ cornicula. Et lignū castaneaꝝ videf fortius q̄ lignum palme. Ita aliq̄n q̄ videnf languoꝛosi diuti⁹ viuūt q̄ illi q̄ videnf sani et robusti. vñ aliquādo absq̄ aliqua apparēte infirmitate tales q̄ videnf sani et robusti subito moriūf: ita vt de sua sanitate vl̄ fortitudine null⁹ ꝺfidere possit. Sic accidit etiam modo de isto nr̄o defuncto. vñ dicitur in verbis propositis. Iste moritur robustus et sanus. ℭ In q̄ bus quidem verbis tripliciter describitur huiusmodi defunctus.

Et ꝓmo ex corruptiōe iminēti: qz moꝛif

Scōo ex fortitudine ꝓcedēti: qz robust⁹

Tertio ex valitudine apparenti. quia sanus: saltem erat apparenter licz forte non existenter.

Circa ꝓmū aduertēdū est q̄ repentina mala periculosa sunt q̄ ꝓuisa qr iacula ꝑuisa min⁹ seruiunt: sicut Greg. dicit. Et idcirco subita nea mors est valde periculosa: qz in eo statu in quo hō i uenif moꝛtēs in eo iudicaf et semp manet Et iō dr figurate. Eccls. xi. Si lignū ceciderit ad austrū vl̄ ad aq̄lonē ibi erit. Et exponif a Hiero. ⁊ a Grego. Si lignū. i. hō ceciderit ꝑ mortē in austruz. i. in gra finali. vel ad austrū cadit q̄n ꝑ mortē ad gl̄iam vadit vel ad aq̄lonē. i. in frigore malitie⁊ petī vl̄ ad aq̄lonē cadit q̄n ꝑ mortē ad eternū supplicū ducif. Et sec̄f. ibi erit. s. immutabilr Hiero. Ubicunq̄ loc⁹ tibi ꝓparaueris futurāq̄ sedē siue ad austrū siue ad aq̄lones: ibi cū mortu⁹ fueris ꝑmanebis. Sed nota q̄ ille dr mori subito q̄ mortē suaz non ꝑuidet cogitādo: etiā si quantum ad ꝑs tarde moriaf. Et ꝓm hoc multi petōres subito moriunf et male: qz finē suū ꝑuidere negleꝛerūt. et de talib⁹ dr Job. xxxiij. Subito morient et media nocte curuabunf ꝑpli ⁊ ꝑtransibūt. In quibus quidem verbis de maloꝝ morte quattuoꝛ describit.

Primo eius velocitatem quia subito moriētur.

Scōo eius obscuritatē qz media nocte

Tertio eius humilitatem: quia curuabuntur populi.

Quarto eis⁹ mutabilitates: qz ꝑtrāsibūt

Primo ergo mali ꝑpetōres dicunf mori subito: qz. s. improuisi et ipreparati moiuntur. Et ratio est quia tātū sollicitanf et curant de his que ꝓtinent ad vitam q̄ negligunt cogitare vel ꝑuidere ea que spectant ad mortē: et ideo subito. i. q̄n nō expectant nec cogitāt er diuina sñia superuenit eis mors: sicut aui quiescenti super arboꝛes ea non perpendēte supuenit ꝑcussio sagitte. Figura huius hr. ſ. Reg. xxv. de nabal qui interpretatur stultus vel insipiens: qz dicitur ibi q̄ percussit dñs nabal ⁊ mortu⁹ est ſcz subito. Esa. xxx. Subito dum nō sperat veniet contritio eius. Et ideo bene consulitur Eccli. v. Ne tardes conuerti ad dñm et ne diferas de die in diem. subito em̄ veniet ira illius ⁊c. Et hoc faciendum est qz ꝓst mortē remedium nō est. vnde Prouer. vj. Subito cōterek ⁊ nec habebit vltra medicinā. Scōo describit beatus Job in auctoritate adducta mortis obscuritatem quia media nocte. i. i obscuritate cordis: ſicut beatus Gregoꝛius exponit. qz non habuerunt lucē consideratiōis et ꝓuisionis ipsius mortis. Et notandum q̄ obscuritas ipsi⁹ noctis est ex interpositione terre inter nos et solem. Et sic est obscuritas in coꝛde vsu rariꝰ et aliꝰ auaroꝝ ex interpositiōe cupiditatis terrene inter animā ipsoꝝ ⁊ deum. Et ideo Chrysostom⁹ dicit q̄ tenebra anime est diuitiarum cupido et in tali tenebra moriunf impenitētes. Vñ dictū est illi diuiti Luce. xij. Stulte hac nocte. i. in hac obscuritate aīam tuam repetēt a te: qz dus in temporalib⁹ gaudere cogitabat ceca aīa eius rapta est ad ea que ignoꝛabat. Contra quod dicebat aplus. ſ. Tessalo. v. his q̄ iam terrena cōtempserant et ad eterna bona per mortis ꝓuisionem se ꝓparabāt: Jam non estis noctis nec tenebrarum vt vos dies illa tanq̄ fur cōprehendat. Dies em̄ illa scz mortis. illos tanq̄ fur comprehendit quos improuisos et impreparatos inuadit et ad eterna supplicia rapit. Tertio describit beatus Job mortis humilitatē: qz curuabunf populi. Qui em̄ viuentes curuari. i. humiliari ad peniam noluerunt voluntarij. humiliati per mortem diuine sententie curuāt̄ inuiti. sicut taurus indomitus qui refugit collum subdere iugo humano studio subdit et nolens. Et talis sic curuatus ⁊ humiliatus potest dicere illud ps. xxxvij. Miser factus sum ⁊ curuatus sum vsq̄ in finem. Quarto describit beatus Job ī auctoritate adducta mortis mutabilitatem. quia pertransibunt. Secundū Gregoꝛium. aliud est transire. aliud per-

Universidad de Deusto
Biblioteca

transire: q; transimus viuēdo: sed pertransimus moriendo. Ipsa em̄ vita nostra continue transit ad mortē. Sap. ij. Umbre transitus est ꝓs nostrū. Primus em̄ homo sic conditus fuit vt staret: et ideo ipe stabat tē pore transeunte. sed postꝙ ipse peccauit et deū offendit. fact⁹ est transītēs cum tpe. Et sic etiā nos de eius vitiosa radice ꝓpagati sic transim⁹ cū tpe. scz de infantia ad adolescentiā: et inde ad iuuentutē, et de iuuentute ad senectutē: et inde ad mortem. Sap. ij. Transiet vita nostra tanqz vestigiū nubis. Sed in morte dicimur pertransire. ps. cij. Spiritus pertransibit in illo et nō subsistet Ipsa etiam mors ōr pertransisse. Ro. v. In oēs homines mors pertransiit. s. ab adam. B

Secūdo ī themate assumpto describit hō defunct⁹ ex fortitudine precedenti: q; robustus.

Ubi aduertendū ꝙ aliquis pōt dici robustus vel a robore corporis. vel a robore mētis. Robur aūt corporis non est virtus iꝫ possit esse instrumentum virtutis si aliquis bene vtatur eo scz ad actū virtutū. Sed aliqū ꝺtingit ꝙ ꝙ plus habet de roboꝛe corꝑis magis deficit in virtutibus anime. Unde sanson qui non vincebatur ab hoste vincebatur tñ a meretrice ꝛ voluptate carnis. Ubi tale robur scz corꝑis tñ non sufficit ad salutem anime immo aliquando impedit eam, vt cum hō vtitur eo ad malum. vñ ōr Amos ij. Robustus nō saluabit aīam suam. ꝙnis etiam exponat de aīa. i. de vita corꝑali que ab aīa est: quā etiā robust⁹ saluare non pōt q; quantumcunqz robustus non pōt finaliter resistere morti. Sc̄o pōt dici aliquis robustus a roboꝛe mentis: quod difert a roboꝛe corꝑis. q; frequenter illi ꝙ sunt imbecilles corꝑe sunt robusti coꝛde ꝛ mēte et ad hoc robur multū valet sapientia ꝛ doctrina: quia vir sapiēs et doctus videt vbi timendū est vel nō. et ideo nō timet vbi nō est timendum. Propterea dicitur Prouer. xxiij. Ubi sapiēs fortis est. ꝛ vir doctus robustus: et validus. In quibus quidem verbis tangitur triplex virtus hoīs sapientis.

Nā primo quidē vir sapiens habet virtutē ꝓtinendi ꝑpera. et iō dicit ꝙ fortis est. Et ratio est: quia sapientia illuminans intellectū facit virtutes ꝛ bona spūalia apparere amabilia et appetibilia: sed voluptates ꝛ ꝓspera huius mundi facit apparere contemptibilia et mortifera. Et ideo facit animum fortem ad contemnendū ea. Quādiu em̄ ferrum manet frigidum est forte et non potest faciliter plicari: sed qñ in igne calescit emollitur et plicatur. ꝛ sorum quia durus ꝛ forte est non emollitur aqua. Sic ꝙdiu cor nō incalescit igne auaritie est forte ad contemnendum terrena. Animꝰ etiaꝫ qñ facit sapere spiritualia facit despicere carnalia, q̄a gustato spiritu desipit omnis caro. et faciendo etiam percipere eterna facit contemnere temporalia: quia vilescunt temporalia cum considerantur eterna. Et ita facit animam fortem ad contemnendū talia. Job. ix. Si sapiens coꝛde est et fortis roboꝛe. Sapiēs ad discernendū noxia ꝛ fortis ad contēnendū ea: q; frequenter appetitus ad talia vehementissime inclinat: q; sicut dicit Aug. Aliqñ etiam si noceat ꝓdesse creditur qō delectat. et ideo requirit fortitudo animi ad vincendū tales appetitum. s. delectationū carnis vel mūdi. Secūdo ꝺo vir sapiēs ostenditur habere virtutem tolerandi aduersa: cū ōr vir doctus. scz a dño robustus est. s. ad tolerandū aduersa Et bene dicit doctus patiēter. Uerbo q̄dem cū dixit Mat. v. Beati q̄ persecutionem patiunt ꝓpter iusticiam: qm̄ ipsoꝝ ꝛc. Exēplo ꝺo cum dixit Jo. xv. Non est seruus maioꝛ dño suo. si me persecuti sunt et vos ꝓsequētur. ps. xvij. Qui docet manꝰ meas ad prelium et digitos meos ad bellū. sicut ille q̄ docet asceremire. hoc bellū ꝓ patientiā ꝛ bona opa vincit. Et ideo sicut dicit Aug. Perfectio christianitatis est bona facere et mala pati. et talis est fortitudo et robur quo puenimus ad vitam eternā. In cuius figuram dixit Moyses Josue. Deut. xxxj. Confortare et esto robust⁹. Tu em̄ introduces ꝑplm istū in terrā quā daturū se patrib⁹ eoꝝ iurauit dñs. que terra vitam eternā figurabat. Robustus aūt pugnat miles q̄ expectat de victoria ditari sic ōr homo robustus contra aduersa pugnare ꝓ patientias vt acquirat eternas diuitias. Ubi Prouerb. xj. Robusti habebunt diuitias. Robusti scz in virtutibus habebunt in futuro diuitias eternas q̄ sole ꝺe diuites faciūt. Prouer. xij. Cogitationes robusti semper in abundantia. Tertio quoqz sapiens ostenditur habere virtutē vincendi tentationuꝫ certamina, ꝛ ideo dicitur validus: quasi valens contra oīm tentationū genera. Terra que

est bñ garnita ꝛ de victualib⁹ ꝓuisa ſteri⁹ ꝛ bñ munita exteri⁹ est valida ad resistendū hostib⁹. Sic aīa q̄ est plena interi⁹ diuitijs ſtutū ꝛ est clausa bñ exteri⁹ bona ꝛ diligenti custodia sensuū: est valida ad resistendū oīb⁹ tēratiōib⁹. vñ Prouer. xviij. Substātia diuitis vrbs roboris eius: ꝛ q̄si murus validus circūdās eā. Itē ꝓ sensus non ingrediunt ad aīam nisi imagines rerū. i. fantasmata ꝛ spēs siue similitudines earū: q̄ quasi valide cōteruntur qñ male tēptationes bene repellūtur. iij. Reg. xj. Imagines. i. baal. i. diaboli contriuerūt valide he imagines sunt tentationes ꝛ illusiones diaboli qui conteruntur. C

Tertio in themate assumpto describit defunct⁹ ex validitate apparēti: q; sanꝰ. s. videbat appenter qñ mortu⁹ est: vel existenter erat si occisus fuit ab aliq̄. Unō sanitas corꝑis subito pōt pdi sine ex vulnere seu ꝓcussione hoīs siue ex ꝓcussiōe dei ex aliq̄ infirmitate subito imissa. vñ Jerem. xiij. Percussisti nos ita vt nulla sit vltra sanitas: vñ mag̃ ꝺs hō cura re de sanitate aīe: quā tñ hō ꝺre nō pōt nisi expellat egritudo pctī ꝓ medicinas pnie ꝛ purgationē ꝓfessiōis. Sꝫ sicut nō valet mortuo medicina coꝛpalis iꝫ solū viuenti: sic nec medicina pnie valet post mortem. Et ideo ōr Eccli. xvij. Ut viuus ꝛ sanus cōfiteberis. In q̄bus ꝺbis tanguntur tria.

Primo tempus aptum penitentie qō ē in vita presenti: cū dicitur. viuus.

Scō penitētie commoditas: q; sanus.

Tertio pnie necessitas: cū ōr. ꝓfiteberis.

Circa primū attēdēdū ē ꝙ optimū ipse ad pnīam ꝛ ad pctī cōfessionē est dū hō viuit. Nā putatio arboris q̄ fit ad removendū ramusculos supfluos q̄ possent impedire arboris augmētū vel fructū: non ꝓdest arboꝛi ad fructū vel augmētū: nisi ꝙdiu arboꝛ viuit: iꝫ postꝙ succisa vl arefacta ē nō ꝓdest. Cōfessio q̄ pctoꝝ que est quasi q̄dam putatio ꝓ qua cū gladio lingue amputantur pctā q̄ impediūt fructū ꝛ profectū salutis: facienda est dū hō viuit. i. ātē mortē: q; mortuꝰ cōfiteri non pōt. vñ Eccli. xvij. Ante mortē ꝓfitere: a mortuo em̄ qñ nihil perit ꝓfessio. Et rō est: q; ꝓfessio fit ad expiationē mortaliū pctoꝝ: q; de venialibus q̄ possunt remitti ꝓ sola cōtritionem interne nō tenemur de necessitate cōfiteri neq; de necessitate absoluta: q; sic nec de eis penitere tenemur: q; illa tenet hō facere de necessitate absoluta sine q̄b⁹ nō est salus: ꝛ iō sic nō tenet hō ad penitētiam pctī venialis: cū er ꝺ mortē nō incurrat: nisi fortā er contēptu dimittat. Nec etiaꝫ tenetur ad cōfessionē venialiū de necessitate q̄ est ex suppositiōe finis. scz remissionis eoꝝ: q; etiā sine ꝓfessione vel actu vel voto existente possunt venialia remitti: q̄uis pfectionis sit venialia cōfiteri. Ut igit confessio sit ad expiationē mortaliū pctōꝝ ꝛ mortalia pctā post mortē expiari non pñt licz venialia possunt in purgatorio expiari: iō ꝓfessio pctoꝝ fieri ꝺz ātē mortē. scz a viuēte. vñ Eccli. xvij. Cōfiteberis viuens.

Scō in aucte adducta tangit penitētiā cōmoditas: que est dū hō est sanus: q; tūc pōt sine impedimento cōfiteri si vult. Alii qñ aūt infirm⁹ non pōt sanus fieri sine auxilio medicine. Et sic pctōr nō pōt habere sanitatē gre sine auxilio pnie. Figura huius habet Job. v. vbi legitur ꝙ erat piscina probatica piscina q̄ꝝ porticus habēs. In his iacebat multitudo magna languentiū: ꝛ isti erant incurabiles ꝓpter diuturnitatē morbi. Itē cecoꝝ claudoꝝ ꝛ aridoꝝ: ꝛ isti erant incurabiles ꝓpter naturā morbi. Sed q̄ primus descendisset in piscinā post motionē aque sanus fiebat a quacūqz detinebat infirmitate. Ista piscina est pnia: q̄ꝝ autē porticus sunt q̄ꝝ penitentie opa: q̄ sunt cōtritio cōfessio carnis afflictio elemosyna ꝛ oratio. ꝛ vltima tria ptinēt ad satisfactionē: ꝛ tūc ꝓmouet illa piscina qñ pctōr diuina gra mouetur ad faciēdū hmōi opa: vl fuit mota in passione xpi in cui⁹ virtute pnia operatur salutē Languidi ergo sunt assueti ꝛ inueterati in pctis. Ceci sunt per ignorantiā peccantes. Claudi q̄ bona nolūt opari. Aridi ꝺo sunt terreni qui sunt sine pinguedine deuotionis ꝛ charitat⁹: sed iſi oēs sanant virtute penitētie. Sed postꝙ infirmus sanatus ē adhuc indiget custodia ꝛ cautela ad cōseruādā sanitatem: ꝛ opꝰ ꝙ abstineat a nocuis. Et sic post pnīam opꝰ cauere a pctis ꝛ occasionib⁹ pctoꝝ. In cuius figurā dñs Job. v. dixit paralytico curato. Ecce sanus factus es: iā amplius noli peccare: ne deterius tibi contingat. D Tertio aūt in aucte adducta rāgit penitendi necessitas cuꝫ ōr. confiteberis. Nā si ille q̄ hꝫ vulnera

Universidad de Deusto
Biblioteca

vult ea curari ⁊ sanari: ops ꝙ ea detegat medico. Et sic ops detegere pctā medico spūali.i.sacerdoti per ꝓfessionē anselmus Pctā si celank sunt insanabilia. Jacobi.v. Cōfitemini alterutrū pctā vestra.vñ dicit glo.ꝙ loquif de confessione mortaliū ⁊ venialium:sed maiora.i.mortalia solus sacerdos ḧb⁹.ꝫ leuiora socijs cōfiteri possumus ꝫ de mortalib⁹ est ꝑceptū.de venialib⁹ ꝯo ꝓsiliū. Nota qñ apostema conuertif ad exteriora possibile est ad sanitatez venire:ꝫ qñ cōuertif ad interiora ⁊ in eis crepat:ñ gnū est mortis corpis. Sic pctīs absconditū causa est mortꝫ eterne: ꝙ uersum ꝯo exterius ⁊ manifestatū p ꝓfessiones spūalis sanitatis est indiciū. Prouer.xxviij. Qui abscōdit scelera sua nō dirigef:q aūt ꝓfessus fuerit ⁊ relīqrit ea miam consequef. Et exponit. Qui abscondit scelera sua cōfessori suo nō dirigef.i.ad dñm.vñ abscōdere scelera sua est abscōdere latrōes ī domo sua vel est abscōdere ignē in sinu:vl est beluz cōscribere ꝙ aduersario ꝺ̄ se in die iudicij qꝫ ꝑm ꝙ in corde pniusuisqꝫ scriptuz inuenief sic iudicabitur. Segtur:qui autem ꝓfess⁹ fuerit.i.ei q pōt absoluere.cōfessus fuerit dico ꝺe pure integre et spontanee: sequit ⁊ reliquerit ea.ꝫ volūtate ⁊ opere miam consequtur.i. venia de pctis ⁊ glium de penitētia. Ad quā nos ꝓducat ⁊c.

¶ Jn morte pⁿi iusti viri.Sermo.xliij.

Sperat iustus ī

s morte sua. Prouerb.xiiij. Qñ agricola bene coluit agrū suū.i.arādo ⁊ sēmādo:ḧz spem in messe futura.i. Coz.ix. Debet in spe qui arat arare:et q̄ triturat in spe fructꝰ percipiēdi. Sic iustus qui bene purgauit aiam suam ⁊ bonorū operū semina multa misit:debet sperare bonā messem.i.bonā mercedē. Nazianz⁹ labonis est tēpus vite:qꝫ homo ad laborez nascitur:vt ḧ Job.v.sed tēpus messis est tēpus mortis.vñ ḧ Gal.vj. Bonuz facientes nō deficiam⁹:tpe aūt suo metemus nō deficiēt⁹: ⁊ ideo ḧt in ꝯbo ꝓpōsito ꝙ sperat.⁊c. ¶ Jn quibus quidē ꝯbis circa virū iustum ⁊ bonū cumulmodi fuit ille de functus tria describuntur.

Nam primo ponitur illud qō est infirmitatis ꝓfectiuū.ꝫ spes:vñ ḧt.sperat.

Scḋo ꝯo ponitur illō qō est volūtatis directiuū.ꝫ iusticia.vñ subditur iustus.

Tertio illud qō est felicitatis adiuuans ꝫ moꝛo:cū additur.in morte sua.

Circa primū attēdēdū

ꝙ spes hoim mundanoꝝ ⁊ pctoꝝ mendax est:qꝛ ponūt spem suā in his q̄ mētiuntur eis:nā mētiri est cōtra mentem ire.⁊ talia ꝓtra mēdē eoꝝ vadūt. Ponūt enī quidam spē suā in hūana potētia:sicut reges ⁊ ꝓncipes mūdi ⁊ qui in eis confidunt:credentes in tali potētia conseruari ⁊ defensari. Sed qꝛ hūana potentia fragilis est et cito deficit:vel qꝛ violenter tollit:qꝛ vnus deicit alium:sicut nabuchodonosoꝛ deiecit ariarat rege persarū ⁊ medoꝝ qui gliabatur q̄s potens in potētia sua ⁊ in glio quadrigaꝝ suaꝝ. Et ipe nabuchodonosoꝛ pugnauit ꝓtra eus ⁊ obtinuit. Judith.j. Sic alexāder deiecit potentiā darij regis persaruꝫ ⁊ medoꝝ ⁊ oim alioꝝ ouētaliū regum: qꝫ ꝓstituit plia multa ⁊ obtinuit oim mutationes ⁊ interfecit reges terre.vt habetur.j. Mach.j. Vel etiā deficit hūana potentia: qꝛ naturalē mortē hois termīat ⁊ non assumat baculo grūdineo q̄ frangif dum ei⁹ fortitudini quis innititur:⁊ facit ruere innitentē:⁊ aliqñ ledit manū ei⁹. Et sic hūana potētia ⁊ fortitudo plerūqꝫ mentitur ⁊ fallit:qꝛ vñ credit stare inde ruit:vnde credit saluari inde ꝑcitaf is q̄ in ea cōfidit. iij. Regū.xviij. Jn quo cōfidis ⁊ audeas rebellare:an speras in baculo arundineo atqꝫ ꝓfracto egypto. Sup quē si incubuerit hō comminu⁹ ingredief manū eius et ꝓforabit eā. Sic est pharao rex egypti oīb⁹ qui ꝓfidūt in eū. Esa.xxx. Sperantes auriliū in fortitudine pharaonis:⁊ habentes fiduciā in vmbra egypti.i.in potentia seculi ⁊ erit vobis fortitudo pharaonis in ꝓfusionem ⁊ fiducia vmbre egypti in ignominiā. Quidā ꝯo ponūt spem suā in mundi abūdantia.i.in copia diuitiarū:q etiaꝫ fallat est ⁊ mentitur qꝛ credit homo in eis inuenire quietē ⁊ inuenit magnaꝫ inquietudinē:sperat inuenire in diuitijs omnem sufficientiā ⁊ inuenit multiplicē defectū: sperat habere in eis vitaꝫ felicē ⁊ incurrit mortē infelicem. Sic accidit diuiti epulonj. Luce.xvj Qꝛ moꝛtuus est diues ⁊ sepultus est in inferno. Sic accidit alteri diuiti qui dicebat Luce.xij. Destruam horrea mea ⁊ maiora faciam:⁊ illic ꝓgregabo oīa

que nata sunt mihi et bona mea.⁊ dicā aīe mee. Anima habes multa bona ⁊c. Sic est qui sibi thesaurizat ⁊ nō est in deuz diues. Propterea dicebat apls.ſ. Timo.vj. Diuitib⁹ huius seculi precipue nō sublime sapere nec sperare in incertō diuitiaꝝ. Eccli.xxxj. Beatus diues qui inuentus est sine macula et qui post aurū nō abijt nec sperauit in pecunia et thesauris. Quidā ꝯo alij sunt q̄ ꝓfidūt in humana sapientia.sicut philosophi confidebant de scientia ⁊ sapientia sua credentes per eam se inuenisse omnes veritates ⁊ tm̄ in pluribus errauerunt.qꝛ dicētes se esse sapientes stulti facti sunt. Ro.j. Nēo ergo qui ponunt spem suaꝫ in hmōi mundanis et caducis finaliter inuenientes se deceptos dicent illud Esa.xxvij. Posui nos mendacium spem nostram: sed iusti qui ponūt spem suaꝫ in deo nō decipiunt neqꝫ cōfundunf. Eccli.ij. Nullus sperauit ī illum et cōfusus est. Sed spes iustoꝝ cōfortat in firmitatez et debilitatē eoꝝ. ⁊ maxime ī aduersis facit eos patientiam habere vnde ḧt Ro.viij. Qō non videm⁹ speramus ⁊ ꝑ patientiā expectam⁹:sed ⁊ spūs adiuuat infirmitatem nostrā. Jn quib⁹ quidez verbis tria de spe iustorum ponit apls.

Primo tangit ipsius spei obiectum :cū dicit.qō non videmus speram⁹.ſ.eternam beatitudinem.

Scḋo describit spei effectum qꝛ facit patienter expectare. et ideo subdit per patientiam expectamus.

Tertio addit sperantium auriliuz:quia spiritus adiuuat infirmitates nostraz. ¶ Circa primū notādū ꝙ spes cōmuniter est de eo qō non videf. Et rō est:qꝛ spes ꝓprie ḧt esse nō de presenti ꝫ de futuro. Uñ sicut timor est de futuro malo : ita spes de futuro bono. Et qꝛ istud qō futurū ē nōdū est.ideo nondum apparet neqꝫ adhuc in se videtur. Sed quia futura preexistunt in suis causis:ideo videndo apparere causas ꝑsentes speram⁹ de effectib⁹ futuris : sicut videdo nubes densari in aere speram⁹ habere pluuiā.⁊ videdo semina bene nata in agro speram⁹ de futura messe. Et sic ex his que videm⁹ speram⁹ ea que non videmus. que ꝫ meliora sunt q̄ ea que videmus . sicut pluuia melioꝛ ē q̄ nubes : ⁊ messis melioꝛ q̄ semētis. Sed quasi condense nubes sunt tribulatiōes presentis vite:que quidē etsi lumen solis intercipiant quoad terre

Universidad de Deusto
Biblioteca

amaritudini ⁊ tristicie ꝓsentium tribulatio nū admiscuit gaudiū spei eternoꝝ bonorū vt patienti⁹ tolerenꝯ. vñ Ro. xij. Spe gaudentes: in tribulatiōe patientes. Tertio quoꝯ in auctoritate adducta addit aplus sperantiū auriliū: cū dicit. sed ⁊ spūs adiuuat infirmitatē nostraꝝ. Jta em̄ est de aīa si cut de gallo sup campanili q̄ mouet ad oēs vētū qr nō ē firmiter situat⁹. Jta certe aīa q̄ est sine gr̄a spūssancti ē instabilis ⁊ obedit cuilibet tētationi. vñ ē sicut hō q̄ est in ianuis mortis. q̄ non pōt resistere morbo. qr natura nimis debilitata ī ipso. et ops ip̄m reuoluere de lecto in lectū. Jta certe aīa si ne spūssctī gr̄a nō pōt resistere morbo peccati: ꝛ p pcm̄ debilitat̄ et volut̄ de lecto ī lectū: de pctō cogitatiōis in delectationes: ⁊ de delectatione in consensum. et inde in operationē: ⁊ inde in consuetudinē. ꝛ spūssanctus aduenies dat aīe vigorē resistendi peccatis: nec pōt ibi diabol⁹ aliq̄d accipere qr bannit⁹ est: nec oculū ad male videndum nec os ad male loquendū: nec manum ad male operandum. nec cor ad male appetendum. Ephese. iij. cap. Det nobis ꝑm diuitias glorie sue virtutē corroborari p spiritū ei⁹ in interiori hoīe. Nota q̄ bene idi gen⁹ adiuuari: qr caro ꝛcupiscit aduersus spiritū et spiritus aduersus carnē. Vū si facim⁹ mala spūs non vult: si bona caro repugnat. Sed er quo ista contrarietas in vna ꝓsona iuenit. Rñdio. Caro est nationē terre istris et delectādo generat spūs celestis: qr a deo corpi infundit. et quilibet trahit ad suā naturā. vñ caro trahit ad delectatiões inferiores. ꝛ ad auaritiā ꝛuphias q̄lā ⁊ ad carnis illecebras: nullū facit bonū trahens ad inferiora. ꝛ spūs trahit ad supiora. Jō Roma. viij. Qui ꝑm carnē sunt q̄ carnis sunt sapiunt: quia hō ꝑm spiritū sunt: q̄ spiritū sunt sentiūt. ⁊ ideo quicūq; spiritu dei aguntur hi filij sunt dei. E

Secūdo ponitur in the

mate assumpto illud q̄ est voluntatis formatiuū. cū dr. iustus. Nam iusticia sicut dr ī principio digestoꝝ est cōstans et perpetua volūtas ius suū vnicuiq; tribuēs. Sed no tandū q̄ iustus ꝓdiu viuit multas angustias patit: qr multe tribulatiões iustorum: ꝛ tandē p mortē ab oī angustia liberatur. Et tunc ne potest dici illud Prouer. xꝛ. Justus de angustia liberatus est. Jn quib⁹ quidē verbis describuntur de ipso tria.

Primū est constātia quā habuit: qr iust⁹

Secūm est pena quam iusti nuit: cū subditur: de angustia.

Tertium est gratia quam recepit: quia liberatus est.

Circa primum attendendū est q̄ ī hoc apparet constantia hominis iusti. quia propter nullam causam declinat vel diuertit a iusticia. ꝛ. nec a iusticie modo nec a iusticie specie nec a iusticie ordine. hec em̄ tria sunt q̄ in omni re reqrunt. ꝛ. mod⁹ species et ordo. Sunt aūt primo q̄dam qui diuertūt a iusticie mō. sicut illi q̄bus deest modestia discretiōis. Qō fit duob⁹ modis. Uno mō q̄n iusticia est diminuta videlicet q̄n magna dimittunt et faciūt vl de modicis. Et talis erat iusticia scribarū et phariseoꝝ qui decimabāt mentā ⁊ anetū ⁊ cyminū ⁊ relinquebant q̄ grauiora sunt legis iusticias. ꝛ. et fidē. Talis est etiā iusticia eoꝝ qui maiorem vim faciūt in observantia ꝓfitioꝝ q̄ mādatoꝝ: vel in observantia ꝓstitutionū q̄ regularium votoꝝ. Exēplū de monialī q̄ maiorē vim faciebat ī fractiōe silentij q̄ virginalis claustri. Dis ergo dr Mat. v. Nisi abundauerit iusticia vra plus q̄ scribarum ⁊ phariseoꝝ non intrabitis in regnū celoꝝ. Secūdo recedit a modo iusticie q̄n excedit aliq̄s per indiscretū feruorē. Cōtra q̄ Eccls. vij. dr: Noli esse iust⁹ multum: neq; plus sapias q̄ necesse est. Et de hoc etiā intelligi pōt illo q̄ ibi sequit. Justus perit ī iusticia sua. ꝛ. scz alios iudicādo indiscrete. ⁊ hoc est iustorum q̄ facta vel pctā aliorū aggrauāt et sua allevians. Item iusticiā indiscrete exercendo. Exēplū de illis quib⁹ dixit sanct⁹ hō q̄ bene prīgeret romā si nō festinaret. et de illo q̄ putauit se esse de numero angelorum ⁊ audiuit q̄ erat de numero asinorum. ibat em̄ quattuor pedib⁹ ī signū humilitatis. ꝓpt hoc cū dixisset ps. xꝛ. Just⁹ dñs ⁊ iust⁹. dil. statim addit. eq̄tatē vidit vult⁹ ei⁹. equus em̄ est q̄ in nulla sui ptē excedit. Si debita hō specie iusticie diuertit cui deest debita forma discipline. q̄ fit duobus modis. Uno modo quando facit aliud q̄ illud q̄ facere debet: sicut faciūt singulariter viuentes ī cōmunitate. de quib⁹ dr Ro. x. Ignorantes dei iusticiam ⁊ suam querentes statuere iusticie dei non sunt subiecti. Nota iusticiam dei que debet esse in nobis esse humilitatem et obediētiam. de qua Matthei. iij.

Sic decet nos implere omnē iusticiam: sed isti singulares non debēt esse in paradiso cum aliis qui nolūt illum mereri cū aliis. Alio modo deest ōbita forma disciplie q̄n q̄ facit q̄ debet sed alio mō q̄ debet: qr debet quisq; obedire humiliter. Jurta illō Au. xvij. Cuꝝ feceritis oīa q̄ precepta sunt vobis dicite: serui inutiles sum⁹: q̄ debuimus facere fecim⁹. Sed aliū modū apponūt q̄ de suis operib⁹ gloriant̄ similes gallinis que deyno ouo faciunt multū clamorem. Nota exēplū de phariseo Luce. xviij. q̄ publicanus delcēdit iustificat⁹ ab illo ⁊ nō ille. Dis dici potest illud Amos. vj. Cōuertistis fructum iusticie in absinthiū. Si debito aūt iusticie ordine declinat cui deest recta intētio. dꝝ em̄ intētio ordinare. Sed ista declinatio fit duobus modis. Uno modo q̄n nō fit ex donatiōe ꝛ. ex coactiōe q̄n fit. sicut q̄n non audet vel nō pōt aliud facere. de quo Eccli. xx. Est iust⁹ q̄ seminiū submittit a multa hūilitate ⁊ seq̄t. Et si pre inopia: al⁹ ab imbecillitate virtū veret peccare: si inuenerit tempus malefaciendi malefaciet. Vox simplicitas ē sicut simplicitas vulpis capte: que cū soluit statim currit ad gallinas tales deberēt semper suppeditari: qr in eis honores nō mutāt immo monstrāt mores. Alio mō q̄n fit ex affectu sed ꝛordinato vt q̄n fit ꝓpter humanaꝝ laudē. Mat. vj. Attendite vobis ne faciatis iusticiā vestram coram hominib⁹ vt videamini ab eis. alioq; mercedē non habebitis apud patrē vestrum q̄ in celis est. Justus ergo qui non declinat a modo vel specie vel ordine iusticie: semp tenet viam suā rectā. ꝑm illud Job. xvij. Tenebit iust⁹ viā suā. Secōo tāgit pena quā sustinet iustus dum viuit: qr frequenter est in angustia. Tangit em̄ homo iust⁹ ex omni parte dū viuit. ꝛ. ex parte posteriori vel ex motu culpe ꝓterite ne forte sit remissa: vel vite sue ꝓterite ne fuerit bene deducta. Jtē ex ꝓte anteriori: qr nescit hō finē suum. Eccls ix. Jtē ex ꝓte dextera ⁊ sinistra. qr nescit hō vtrum amore an odio dignus sit. ibidem in principio. Nam odiū dei ad sinistrā: amor⁹ hō ad dexterā ptinet. Et ideo dicere cogit illud Dan. xiij. Angustie sunt mihi vndiq; ꝑm. xxiij. Tribulatio ⁊ angustia inuenerūt me. Tribulatio ab exteriori: angustia ab interiori. Tertio notat̄ in auctoritate adducta gratia quā recepit: qr liberatus est.

Ubi notandū q̄ ꝓsueuit homo se liberare a periculis corpalibus aut sensu aut ꝑce aut precio aut emēda. Sic etiā liberat̄ hō iustus ab angustijs ⁊ periculis vite hui⁹. ꝛ. aut sensu circūspectiōis: aut verbo ꝛuppli catiōis: aut dono erogatiōis: aut emēda satisfactionis. Sensu quidē circūspectiōis: qr q̄n videt homo sensatus ⁊ sapiēs locum vel statū ī quo ꝓsentit alijs periculū imminere: tūc fugit ⁊ dimittit illū ⁊ vadit ad tutiorē locū vel statum. Et sic facit ille qui fugit pctm̄ ⁊ vadit ad pniam: vl qui fugit seculū ⁊ vadit ad claustrū vt euitet pcm̄ vl seculi naufragiū. Figura hui⁹ habetur in Loth. de quo dr Gap. x. Sapientia iustus a peūtib⁹ impijs liberauit descēdēte igne in pentapolim. Item sapiētes ⁊ sensati vri q̄n vident se obsessos aliquādo nauigio declināt insidias obsidentiū. Langq; enim mare est mūdus: obsidētes aūt sunt demones aīas rem: gū tangq; pyrate quidā inundantes. Sed sapientes ad nauē penitētie vel religionis fugiunt: ⁊ ad portū salutis tutius veniūt. Gap. xvij. Exiguo ligno crēdūt hoīes aīas suas ⁊ trāseūtes mare pra tē liberati sunt. Et sicut interdū pyrate ꝓiciūt ignes post fugientes. Sic ⁊ demones ignē aduersitatis vel tētatiōis post fugientes petm̄ vel seculū: ꝛ dūs ad portū suū cōfugientes perire nō sinit. Eccli. li. Liberasti me ꝑm multitudinē mie nois tui a rugientib⁹ ꝓparatis ad escā: de manib⁹ ꝛrentiuꝝ aiam meā: ⁊ de portis tribulationū q̄ circūdederunt me: a pressura flāme q̄ circūdedit me: ⁊ in medio ignis non sum estuat⁹. Jtē liberat̄ iustus ꝑ seu verbis supplicatiōis: sicut si reus posset se liberare supplicī prece de manu iudicis q̄ veller eū punire nō negligeret facere ⁊ sic iust⁹. et si aliq̄n delinquit ⁊ deū se offendisse metuunt supplici prece eum placare satagunt vt ab ei⁹ ira liberent̄. vñ Prouer. xij. Os iustoꝝ liberabit eos. ⁊ ꝛ. deo nō statim eraudiat: finaliter tū exaudit assidue orātes. Eccli. li. Laudabo nomē tuū assidue ⁊ exaudita est oro mea ⁊ liberasti me ⁊c. Jtē liberat̄ iust⁹ dono largitatis. ꝛ. elemosynaruꝝ. Nihil est q̄ hō non daret vt liberaret se de manu saracenoꝝ: quanto magis de manu demonuꝝ. Prouer. vj. Omne substantiam domus sue tradet ⁊ liberabit se. Nihil etiaꝝ ē q̄ non daret hō ꝑ euasione mortis tpalis: quāto magis ꝑ euasiōe mortis eterne vel spūalis

hebet elemosynas dare. Tobie, iiij. Elemosyna a pctō t a morte liberat. Jtē liberat iustus p emendā satisfactiōis. q̄ emenda iustitia vocatur. Prouer. x. Justicia liberabit a morte. de⁹ em̄ nō iudicat bis i idipm vnde cū homo seipm iudicat in curia pprīa liberabitur i curia diuina Prouer. xj. Justicia recto⁹ liberabit eos. D

Tertio in themate assū

pto rangit illud qō est felicitatis allatiuū scs mors iusti. cū dr. in morte sua p quā scs transit iustus ad eternā felicitatē. Sperat ergo iustus in morte sua. q⁹ per eam a cor poris carcere educitur. ab omni labore erūmit. t ad eterne vite requiē introducitur. Primo em̄ carcer corporis ls sit t bonis et malis angustiosus t pēosus: tn differētia est in exitu: q⁹ ficut dr Eccls. iiij. de carcere catenisq⁹ interdū q̄s egredit ad regnū. t interdum ad suspendiū. Unde q⁹ iusti t sancti viri cū de carcere corpis vel vite pre sentis egrediunt vocant ad regnū celeste ideo multū gaudent de morte. Et ꝓpterea dicebat ps. cxlj. Educ de carcere deus aiam meā. t ideo dolent de plōgatōe vite. sicut idē ps. cxix. dicebat. Heu mihi q⁹ incolat⁹ me⁹ plongat⁹ est. Sed mali p mortem vadunt ad suspendiū tenationis eterne. t iō sicut ille qui dr suspēdi p maleficio qō cō missit nūq̄ vellet audire. vem forao. ita pec catores nunq̄ vellēt mori: q⁹ dictat eis cō scientia q⁹ ꝓpter mala q̄ cōmiserunt digni sunt morte eterna. Et iō studēt quātū pñt domum seu carcerē corporis oseruare cuy cibis t vestib⁹ t delectationib⁹. vt nō ruat t cōpellanf exire: t iō in eis amara ē etiā ipsi⁹ mortis memoria. Ps illud Eccli. xlj. O mors q̄ amara est memoria tua Et ista ta lis dria q̄ē inter exitū bonoꝝ t maloꝝ a carcere corpis fuit figurata Gen. xl. in pincerna t principe pistoꝝ pharaonis. quoꝝ alter. s. pincerna. i. iust⁹ post triduū. i. nati uitatis vite t mortis fuit restitut⁹ pristine dignitati. s. ad quā primit⁹ hō creatus ē. al ter ho scs pistor figuras ipm post triduy mali ꝓsensus t mali opis t male ꝓsuetudi nis educt⁹ a carcere corporis suspēsus ē su spēdio eterne tenationis. Et in vtroq⁹. s. tā in iusto q̄ in impio apparebit bonū t equū iu diciū mortis. Eccli. xlj. O mors q̄ bonū ē iudiciū tuū. Jtē p morte hō iust⁹ ab oi la bore eximit. vñ sicut mercēnari⁹ prestolat finē opis sui vt requiescat. ita vir iust⁹ exspectat mortē vt requiescat a suis laborib⁹ Job. xiiij. Donec optata veniat t sicut mercenarij dies eius. Apoca. xiiij. Beati mortui q̄ in dño moriunf tc. Jtē iustus p mortem suā ad vite eterne requiē deportatur. Hoc figuratum est Luce. xvj. in lazaro mendico. de quo dr. Factum est vt moreretur mendicus: t portaretur ab angelis in sinū abrahe per quam eterna requies iustoꝝ figuratur. Ad quam nos tc.

¶ In funere vnius libenter morientis.

Sermo. xlv.

M obitu suo nō

est ꝓtristan⁹: nec ꝓfusus est
i coꝝ inimicis. Eccli. xxx.
Differētia magna ē iter iu stos t pctōres tā in vita q̄ in morte. In vita q̄dē: q⁹ pctōres volūt ha bere vitā gaudiosaꝝ t deliciosaꝝ. Justi aūt ducūt vitā tristē t penuriosaꝝ. Et iusti ecō trario habēt mortē letā t delitiosaꝝ. De hac habef exēplū expressum. Luce. xvj. in diuite epulone t lazaro mendico. Quoꝝ prim⁹. i. diues durit vitā in gaudijs t delicijs: q⁹ in duebaf purpura t bysso t epulabaf quotidie splēdide. Lazarus ho durit eā in penu rijs t tristicijs: cū esset mēdicus t vlceribus plen⁹. Qs in morte deduct⁹ ē diues ad tristiciā t penuriā inferni: vbi ad refrigeriuy cruciat⁹ sui guttā aque petijt nec accepit. Unde t Abrahā dixit diuiti. Recordare q⁹ recepisti bona in vita tua. t lazar⁹ silr mala nūc aūt hic ꝓsolaf: tu ho cruciaris. Jtē est alia differētia: q⁹ pctōr: sicut ab inimico. i. diabolo in vita vincif: ita ab eo i morte cōfundif. Naz ab eo in morte rapif cora dei iudicio: ab ipso accusaf t ꝓfundif: t cōdēnatus a iudice ab inimicis. i. a demonib⁹ ad supplicia cōfusibiliter ducif sicut latro ad furcas Sed hō sanct⁹ sicut nōvincif ab inimicis invita ita nec ab eis in obitu suo cōfundif: sed a sanctis angelis pot⁹ honoratur t ad requiē deportatur sicut de eodē lazaro ibi dicitur. Factū ē vt moreref mendicus t portaretur ab āgelis in sinū abrahe. Sic ergo duo habemus de obitu iusto rū. Primū ē q⁹ nō est cum tristicia. Scōm est q⁹ nō est cū confusione vel ignominia. Et hoc est qō dicitur in verbis ꝓpositis q̄ possunt huic sancto viro defūcto cōgrue aptari, dicūr em̄ q⁹ in obitu suo nō est tc

A Jn quibus quidem verbis de iusto vi ro defuncto tria describuntur.

Prim̄ē termīario pñ vite. s. i obitu suo

Scōm est consolatio finalis gratie: q⁹ non est contristatus.

Tertiū est superatio spūalis pugne: q⁹ non est confusus tc.

Circa primū attēdendū

est q⁹ ficut dicit btūs Aug. in sentētijs p⁹sperj. Mala mors puāda non est quā bona vita pcessit: nay ꝓles sunt pmisse talis seq̄tur conclusio: t q̄lis pcessit dispositio materie talis sequif introductio forme.

Cū igitur mors sit cōclusio totius vite: et tota vita sit dispositio ad mortē: sequitur si bona vita precedit q⁹ debeat sequi bona mors. Et iō si q̄s vult habere mortē iusti opis q⁹ añ mortē dō viuit faciat opa iusti. Et iō dr Eccli. xiiij. Ante obitū opare iusti tiā: q̄si non est apud inferos inuenire ci bum. Jn q̄bus q̄dē ⁹bis describunf tria

Prim est opportunitas tpis. s. añ obitū

Scōm est congruitas opis: cū subditur et operare iusticiam.

Tertiū est impossibilitas mercedis: cum additur. q̄si non est apud inferos tc.

Circa primū notā dū q⁹ tps opportunuy ad iustificationē penitētie t ad purgādū peccata est ante obitū hoīs. i. q̄diu viuit. Nā si alīq⁹ esset accusat⁹ de crimine capitali t vnde deberet incurrere sniam mortis t daref sibi terminus ad sui defensionē: si differret ostēdere suā iusticiā t facere suā defensionē vsq⁹ post terminuy elapsum: tūc nō audiref. sed daretur sentētia ꝓtra eū. Sic hō q̄ mortaliter peccauit accusaf apud deū a ꝓscientia sua sed daf sibi terminus ad purgandū t defendendum se per iustificationes pnie vsq⁹ ad mortē. vñ si differat pniam suā vsq⁹ post obitū. tunc nō valet et: q⁹ daf ꝑ ipm sentētia dānationis eterne: Et ideo dr Eccli. xvij. Ante mortē confitere. et eiusdē. xviij. Ante iudicium para iusticias. Consueuerunt operarij in fine diei vocari nō ad opus q⁹ ad pagamentum vt soluatur vnicuiq⁹ ꝑm q⁹ operatus est: tamē si cōductor esset paup et non haberet pecunia paratā nō esset sibi facile tunc statim soluere omnib⁹. sed si esset diues et potens tūc esset sibi facile dare pagamentum oībus. Sic in fine vite quilibet in obitu suo vocaf ad pagamentū. i. vt iudicetur et retributionem accipiat ꝑm opa sua. et dr q⁹ vocat ita diues est t potens in iusticia et mia q⁹ facile est ei statim omnibus soluere. i. retribuere ꝑm opa sua et sic facit. vnde dr Eccli. xj. Facile est deo in die obitus retribuere vnicuiq⁹ ꝑm vias suas. Scōo ponitur congruitas opis. cū subdif in aucte inducta opare iusticiaꝝ. Hoc em̄ oīb⁹ ꝓgrunt scīs opari iusticiā. q⁹ b̄ necessariuy est oīb⁹ ad salutē. Et rō est. q⁹ duo sunt de necessitate salutis. scs abstinere a malo t facere bonū ꝑm illō ps. xxxvj. Declina a malo et fac bonū. primū ptinet ad innocētiā. scōm ad iusticiā: quoꝝ vtrūq⁹ est ad salutē necessariū. ꝑm illud ps. xciij. Dne q⁹ habi. in tab. tuo tc. q̄ scs est mons salutis. et rnder subdens. Qui ingredif sine macula et opat iusticiā. Sed nota q⁹ hō dr opari iusticiam t respectu dei t respectu sui t respectu ꝓximi. Respectu quidem dei: primo quidē in emendatione cōmissoꝝ. i. seipm punire de suis offensis: q⁹ qui ē inferior prelatus sufficiēter correxit superior postea veniens non corrigit. Sic si homo in psenti sufficienter se punit nō punief in iudicio. apls. s. Cor. xj. Si nosmetipsos dijudicarem⁹ nō vtiq⁹ iudicaremur. Jō dr Prouer. xviij. q⁹ iustus in principio accusator est sui. ante. scs q⁹ ab alijs accusef i futuro. Ubi glosa dicit. ois qui se iustus est vbi peccantiū errata conspicit: primo seipsum accusat: postea alios benigne corripit. Iniust⁹ ho nō accusat se in pñti: ideo accusabif in futuro. Seneca. Qui in secreto nolunt audire veritates: in publico audiēt eā. Jtē debet hō operari iusticiā respectu dei in solutione debitoꝝ. i. vt dño suo reddat q̄ ei debetur: q⁹ ex quo hō est seruus dei t de dño suo dr ei seruitiū de feudo suo. ij. Machabe. ix. Justum est subditum esse deo t mortalē nō paria deo sentire. Qui feudū ei a quo emptus est auferret et traderet ei q̄ non bs ius iniustus esset. Sic q⁹ seipm ei auferēdo a quo factus est t redēptus est seruit diabolo: magis iniustus est. Ber. Fidelem esse viget iusticia naturalis totū se tradere illi a quo se totū habet. Et tenetur hō deo seruire de tribus mensuris scs de corde p dilectionē. de corpore p bonā operationē. de possessiōe per elemosynarū largitionē. Jtē debet homo operari iusticiam respectu dei in supererogationē gratiarum. Nam sicut a deo gratis accepimus se et sua. sic debem⁹ ei nos

et nostra . Prouer. xij. Qui negligit dānum ꝓpter amicū sc̄s rp̄m iustus est: dānū. s. amicoꝝ corpis honoris et rerū. naꝫ ofa ista neglerit rp̄s ꝓ nobis vt nos retineret. Sic tu nō cures q̄d pdas vel q̄d deficiat dūmodo deum retineas. Aug. Quicq̄d voluerit ō us meus auferat se mihi det. Scō dz hō opari iusticiaꝫ respectu primi. Primo qui de vt ei nocumentū nō inferat. Tulli⁹. Primū fundamentū iusticie est ne cui noceat: deinde q̄ cōi vtilitati seruiat magis aliis q̄ sibi prodest. et vtilitates suas negligat cōia emolimēta ꝓponens. Jō dr Prouer. xvj. Jnitiuꝫ vite bone facere iusticiaꝫ. s. naturalē: de quo Mat. vij. Quecunq; vultis vt faciāt vobis hoīes. et vos eadē facite illis. et Tob. iiij. Qō ab alio oderis tibi fieri. vide ne tu aliq̄n alteri facias. Prouer. xvj. Semita iustoꝝ declinat mala. Jtez dz hō facere iusticiam respectu primi: vt mala sibi ab eo illata remittat. Et hoc q̄dez iustū est vt q̄ iudicari vult a dño in foro mīe in eodē foro cū primo velit iudicare. alio quin mia nō defendet eū: si eam negauerit primo: q; iudiciū sine mīa fiet ei qui non fecerit mīam. Jaco. ij. Talis enī illi aufert ona suū qui dixit. Mihi vindictā t ego retribuam: t ideo iniust⁹ est qui se vindicare vult: q̄ ño remittit iustus est: q; ꝓ indulgentia indulgentiaꝫ soluit. ps. xxxvj. Adiuuabitur pctōr t non sol. iust. aūt mi. t re. Jmpossibile est enī vt riuul⁹ fluat t fons siccus sit. mia autē dei fons est mia autem nostra riuulus. Augustinus. Fluit riuulus mīe nostre ad ꝓximū nūquid fons. i. mia dei siccabitur erga nos? Mat. v. Beati misericordes q̄m ipsi mīam consequētur. Jtē debet homo facere iusticiā respectu ꝓximi vt ei bona exhibeat: ficut spiritum est in ps. cxl. Diſperſit dedit pauperibus iusticia eius manet in seculum seculi. glo. Quidat suā iusticiā operaf: q; primo debitam soluit. Osee. x. Seminate vobis iusticiam ideſt elemosynam in veritate t metite in ore miscōie. i. in ore illius qui dicet Mat. xxv. Esuriui t dedistis mihi manducare. Venite ergo bñdicti ꝛc. Debet etiā homo iusticiam operari respectu sui. Primo quidez vt sit aīe sue iustus ꝓcurator: quia aīa est pupilla eruli t incarcerata: que t in hominis custodia posita est ei cōmendata: iō iustū est vt ei necessaria puideat. Prouer. xiij. Justus comedit t replet aīam suaꝫ: q; querit ei cibū spūalez Jniustus videf qui melius ꝓcurat ancillā suā q̄ dominā suā. Job. xxiij. Pauit sterilē et que nō parit. glo. i. carnē que dum solo terreno appetit bonas cogitatiōes gignere nescit. t vidue ideſt aīe bene nō facit. Jtē debz opari iusticiā respectu sui: vt sit corpis iust⁹ gubernator. ſm q̄ dicit Eccli. xxxiij. Liborū et fēga t onus asino, i. corpori debētur. Sed multi ita impinguāt asinū q̄ nō possunt eū tenere: ſz pycit eos in luxū pcti. Et nota q̄ in terra nō fit iusticia habitāt ibi latrones, sic in terra corpis pctā. si nō fit iusticia pnle. Esaie. xxvj. Quia iusticiā nō fecimus in terra. ideo nō ceciderūt habitatores terre. i. pctā et mali mor⁹. Jtē debet hō facere iusticiā respectu vtriusq; scz corpis t aīe vt promotor ad bonū. Prouer. xiij. Justoꝝ semita. i. vita que dr semita ꝓpter breuitatē q̄ lux splēdens. i. alios illuminās p exēplū. procedit t crescit vsq; ad perfectū diē scilz eternitatis. Tertio quoq; in auctoritate adducta superius tāgitur impossibilitas mercedis quia post mortem nō est possibile mereri eternam mercedē in qua est plena refectio t satietas an̄e. vñ subditur. q; non est apud inferos inuenire cibū scilz ſm glo. eterne refectionis. Et rō huiꝰ est. q; ad merendū illā sacietatē t refectiōez eterne beatitudinis requirit ratio inuestigās quid sit agēdū. t sciētia distinguēs bonū agendum a malo vitando. et sapiētia quasi saporādo preeligens bonū a malo. t vltimo ipsum opus bonū quo mereamur. Sed nihil horū apud inferos est. vnde hoī consulitur Eccls. ix. Quodcūq; pōt manus tua scz siue magnū siue paruū instanter opare: scilz absq; dilatione absq; interruptione absq; desertione t sine cessatiōe: q; nec op⁹ scz ad merendū. nec rō. i. facultas ad inuestigandū: nec scientia. i. facultas ad distinguendū nec sapientia scz guſtandi vel sapiendi preeligendo bonū. erit apud inferos quo tu ꝓperas. s. tu pctōr nisi hic vitā tuaꝫ corrigas vel tu hō quilibet quantū est ex te nisi diuina gra adiuueris. ps. xcix. Nisi q; dño adiu. me pau. ha. in infer. aīa mea. Oñ aruspīces a cultorib⁹ totalr derelicta nō afferunt fructꝰ q̄ sint in cibū hoīm. Sic sunt aīe dānatoruꝫ in inferno derelicte. s. a deo de quo ps dixit Job. xv. Pater meus agricola est: t ab alijs cultorib⁹. scilz angelis et sc̄is. t ideo nō est ibi cibus inuisibilis beate fruitionis ſm illud Abachuc. iij. Arua nō afferent cibū. t de hoc cibo dixit Raphael Tobie. xij. Ego cibo inuisibili t potu q̄ ab hoībus videri nō potest vtor.

Secūdo in themate assumpto ponit ꝓlatio finalis gre: q; non est cōtristatus. Ratio quare iustus nō contristatur ſ obitu sed potius gaudet: e st q; qñ quis amittendo id q̄ minus diligit videt se consequi illud quod maxime diligit nō tristat. sed potius gaudet. sicut ſi auferetur clerico ecclesia parochialis vt daref ei episcopatus. Sed iustus in morte amittendo temporalia vel vitam corpis que minus diligit: videt se cōsequi p diuinam gram vitam beatā t eternā quam maxime diligit. ideo nō contristat. sed gaudet. Sic in vita q̄n accidit aliq̄d damnū in tpalib⁹ que minus diligit. q; et hoc videt se ꝓfice re in bonis spūalib⁹ q̄ magis diligit. ideo nō cōtristat. ſz potius ꝓlatur. Jdeo dicitur Prouer. xij. Non ꝓtristabit iustū quic; quid ei acciderit. Vnde aūt rōnem assignauerunt stoici. q; nullus tristat nisi de amissione suoꝝ bonoꝝ. iustus aūt non reputat bona sua nisi iusticiaꝫ t virtutem quā non pōt amittere. alioquin subijceret iust⁹ fortune ſi p̄o amissiōe bonoꝝ fortune tristaretur. Sed cōtra hoc videf esse q; rp̄s fuit maxime iustus. Viere. xxij. Voc est nomē q̄d vocabunt eū dñs iustus noster, t tamē dr de eo Mat. xxvj. ꝓ cepit contristari et mestus esse. ergo multomagis alij: q̄ minus iusti sunt contristantur vel contristari possunt. Ad q̄d dicendum est ꝙ stoici ideo negauerūt posse esse tristiciā t animo sapientis siue iusti: q; tristicia est de malo q̄d iam accidit. nullum etiam verum malum existimauerunt stoici posse accidere sapienti vl iusto viro. Et hoc ideo q; nō credebant aliquid esse bonū nisi honestum q̄d hoīes bonos facit. nec aliq̄d esse malus nisi inhonestum per q̄d hoīes mali fiunt. Sed q̄uis hoc verū sit ꝙ honestū est principale hoīs bonū. et inhonestū principale hoīs malum q; hoc ptinet ad ipsam rōnem q̄ est principalis in hoīe. sunt q̄dam tñ secūdaria hoīs bona q̄ pertinēt ad ipm corpus vel ad res exteriores corpi seruientes. Et ſm hoc pōt in alio sapientis esse tristicia quātus ad appetitū sensitivuꝫ ſm apprehensionē hmōi malorꝫ. q; motiuū obiectū tristicie est malū interius apprehensum siue ſm rōnem siue ſm imaginationem sicut cū aliq̄s tristatur de amissione gre vel pecunie. Et q; aīa xpi potuit interiꝰ apprehendere aliq̄d vt nociuū. et quātū ad se. s. passionē suā t mortez et quantū etiā ad alios. sicut pctīs discipulorꝝ veletiā iudeorꝝ occidentiū ipsum'. ideo potuit eē t fuit in eo vera tristicia: nō tamē ita ꝙ rationez perturbaret vel ei dñaretur Viero. dicit sup Mat. ꝙ dñs noster vt veritatem assumpti ꝓbaret hoīs ve quidem contristatus est. sed ne passio in alio eius dominaref per passionē: dicit ꝙ cepit contristari. Nā aliud est contristari: aliud incipere contristari: Quia cōtristari est quando passio talis alo. i. rōni dominaf. et tunc est passio pfecta. Sed incipere ꝓtristari est passio inchoata in appetitu sensitivo t viterius nō ꝓcedēs. Sic ergo tristicia remouef a rpo ſm passionē perfectam. Et ſm B dr Esa. xlij. Non erit tristis neq; turbulentus. fuit tñ in eo initiata ſm passionem. et sic dicit pōr de alijs iustis. Et ſm hoc intelligitur q̄d dictum ē. s. ꝙ non cōtristabit iustum quicq̄d ei acciderit: q; s. ex nullo accidente eius ratio conturbaf. Et notanf in istis verbis duo de viro iusto.

Primum ē eius equanimitas: q; nō contristaf. ideo dicit. non contristatur iustus.

Scōm est eius magnanimitas: cū subditur. quicquid ei acciderit.

Circa primū notandū est ꝙ quedā ꝓtristatio est q̄ est laudabilis. sicut est tristicia pnie: t hec est salutifera. t ſm deuz. Ūñ. ij. Coꝝ. vij. Gaudeo. nō q; ꝓtristati estis: ſz q; ꝓtristati estis ad pniaz. Ez enī tristicia ſm se sit mala saltē malitia pene: ꝓpter q̄d dicit pb⁹ in. vij. etichoꝝ ꝙ ois tristicia est malus t fugiēdū: tñ inquātum pena tristicie ordinat ad bonū finē: puta ad pniam t purgationem pcti: est volūtar. a t laudabilis. nō ꝓpter ie tñ: ſz rōne finis sicut potio medicine amare ꝓpter sanitatē. q; tūc habet rōnem boni: q; ratio coꝝ q̄ sunt ad finem trahif ex ipso fine. t ideo talis tristatio est laudabilis. t ſm deum. t iō subdit apls ibi. Contristati enī estis ſm deū vt in nullo detrimētū patiamini ex nobis. Que enī ſm deū tristicia est pniam. i. salutē stabilez operaf. Sed tñ talis tristicia ꝓprie nō est ī iusto inquātū iust⁹ est: q; inquātus iust⁹ est non peccat, neq; facit vñ peniteat

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et de tali iusto dr Eccli.xliij. Felix qui non habuit animi sui tristiciam. Nec obstat qđ dr Eccls.vij. Non est em homo iustus in terra qui facit bonū et nō peccet: q: loquit de pcto veniali: a quo nullꝰ est immunis quātūcūqꝫ iustꝰ excepto xpo t mre sua q hoc ex singularis gre munere habuerunt. Ex ad venialiū pniam homo ꝓprie loquēdo non tenet. cū ex eis morte aie non incurrat: nisi forte ex contemptu dimittat. vnde etiam si nō peniteat de venialibꝰ pōt venire advitam eternā. cum etiaꝫ post hanc vitā venialia possint remitti p purgatoriꝫ penā q̄uis etiā in hac vita venialia p pniam remittantur. Item est aliqua contristatio q est tolerabilis. puta qn cōtristatio est solus in sensualitate. et nō prurbat rōnem. et talis ꝓtristatio bene inuenit in iustis. q: videt esse ineuitabilis nec est cōtra deū. Et de hac dr s. Petri. s. Modicū nunc si opꝫ cōtristari i varijs tentationibꝰ ꝛc. t dicit. modicū: qa non ꝓcedit vsq ad rōnez vt eā perturbet Sed est alia ꝓtristatio de te stabilito t mala q t ꝓra deū vel rōne eiꝰ de quo t. puta si qs tristet de bono diuino sicut facit accidiosus. vl de bono ꝓximi sicut facit inuidus. vel pōt esse ꝓtra deū rōne modi. q: excedit modum rōnis ipsam rationē pertur bans sicut est impatiētia t ira. Et ista non sunt in hoie iusto. Tobie.ij. Non est contristatus contra deum qm plaga cecitatis euenerit ei: sed immobilis in dei timore pmāsit: gr̄as agēs deo oiꝰ diebꝰ vite sue. Secūdo notaf iusti magnanimitas: cū dr q̄s q̄d ei acciderit. s. aduersi: q: pmagnitudine animi q̄i nihil reputat ista bona fortune. Et iō aduersa q accidūt in talibꝰ nō curat ad maiora bona intēdens. Et inde t qm non terref qn occurrāt ei aduersa. ꝼm illō Prouer. xxviij. Justus quasi leo cōfidens absq terrore erit. De leone em dr Prouer. xxx. qm leo fortissimꝰ bestiarū ad nullius pauebit occursum. Et ideo hō iustus ꝓpter nulla aduersa q accidūt pretermittit ea q dꝫ facere ꝼm virtutem t ꝼm deuꝫ. vñ Act. xx. dicit Paulus ephesios. Vos scitis qualiter vobiscū per omne tpꝰ fuerim seruiēs dño cū omni humilitate t lachrymis t tētationibus que mihi acciderūt ex insidijs iudeoꝝ: quō nihil subtraxeriꝫ vobis vtiliū quominꝰ annunciarē vobis t docerez vos publice t p domos: testificans iudeis atq gentilibus in deū pniam t fidē in dñm nr̄m ihesum xp̄m. Et nūc ecce ego alligatus spiritu vado in hierlim: que in ea mihi ventura sunt ignorāns: nisi qm spūssanctus per oēs ciuitates protestatur mihi dicens. qm vincula t tribulationes hierosolymis me manent: sed nihil horum vereor. E

Tertio ponitur ī thema

te assumpto superatio spūalis pugne: cuꝰ dr qm nō est cotā inimicis cōfusus. s. i morte vel ante tribunal xp̄i. Tic̄z em diabolus acriter impugnet hoiem in vita: tñ acrius in morte: t qui tūc nō vincit non cōfundetur. ps. cxxvj. Beatꝰ vir qui imple. des. suū ex ipsis nō cōfun. cū loquef inim. suis in porta. In quibus quidē verbis de viro iusto mouente describuntur tria.

Primum est felicitatis assecutio: cū dicitur beatus vir ꝛc.

Secundum est damnationis euasio. qm ex ipsis non confundetur.

Tertium est impugnationis superatio cum dicitur. cum loquetur ꝛc.

Circa primū notādū qm sicut dr Prouer. xj. Desiderū iustoꝝ est esse bonuꝫ. t iō tūc implef desideriū iusti cū assequit eē bonū t hoc est esse beatuꝫ: q: beatitudo est statꝰ oīm bonoꝝ aggregatiōe pfectꝰ sicut dicit Boe. dicit ps. ciij. Replet i bonis desiderū tuū. Secō ponit dānatiōis euasio: cū dr ex ipsis nō cōfundef ex ipsis. s. qbꝰ hō efficit beatꝰ siue quibus ad beatitudinē pdu cit. s. exvitatiōe pctoꝝ t opatiōe virtutuꝫ nō ꝼfundef. s. ꝼfusiōe dānatōis. ps. xxxvj. Nō ꝼfundenf in tpe malo. s. in tpe mortis vel iudicij q: est malū his q confunduntur

Tertio ponit impugnationis superatio cuꝫ subdit. cū loquef inimicis suis. i. demonibꝰ nō cōsentiēdo. is cōtradicēdo. in porta. hoc est in morte eo mō quo dicit beatus Martin⁹ diabolo. Quid hic astas cruenta bestia ꝛc. t hec est porta. s. mortis p quam iusti intrāt vitā eternā. ꝼm illō ps. cxvij. Hec porta dñi iusti intrabūt in eā. Ad q nā nos ꝛcc Q In funere vnius desiderantis multum. moti. Sermo. xlvj.

Esideriū habēs

d dissolui t esse cū xp̄o. Phil. j. Frequēter accidit qm illud qō ꝼm se est malū t inuoliū rōne alicuiꝰ effectꝰ vel f nis ꝓsequētis efficit bonū t voluntarium

ficut adustio vl̄ scisto carnis quā facit chirurgicꝰ ꝼm se ē dolorosa t inuolūtaria: sed inquātū est ordiata ad sanitatē t sanitatiꝫ effectiua bona est t volūtaria. Sic mors xp̄i vel passio ꝼm se mala fuit: is iquātum fuit ordiata ad nr̄az redēptionē t nr̄e salutis effectiua bona t grata fuit vñ q̄dā metrice dixit. Actio displuit passio grata fuit. Actio. s. occidētiū xp̄m iniuste t peccantiū: is passio inquātū ad nr̄az salutē ordiata. Hac etiā rōe dicūt q̄dā doctores qm dānati appetūt nō esse: q: is nō esse ꝼm se nō sit appetibile: tñ inquātū est illi tāte miserie ablatiuū hꝫ rōnē boni t appetibilis Hoc etiā mō mors corporalis q est destructiua corpalis vite t naturalis: q oiꝰ est amabil ꝼm se q̄dē nō est appetibil: imo ē oī alali odibil. Et ꝓpterea Boetius dic in lib. de cōsolatiōe phie qm oē alal vitā tueri laborat. mortez vo pniciōq detestat. Et ob hoc etiā dicit apls. ij. Cor. v. qm nolumꝰ expoliari. s. tunica corpis is supuestiri scz incorruptiōe vt absorbeat qđ mortale est ad vitā. Sed tñ q: nō possumꝰ nisi p mortē esse cū xp̄o. i. xpo ꝓiungi in visiōe t fruitiōe sue deitatiꝫ in q̄ nra btitudo vita eterna cōsistit. ꝼm illud Exo. xxxiij. Non videbit me homo t viuet: ideo hac de cā desiderant sancti viri mori magis q̄ viuere: dicentes illud Jone. iij. Queso domine tolle animam meā: q: melior ē mihi mors qm vita. Hac q rōne dicit apls hba ꝓposita: desideriuꝫ iupple sum hns dissolui. i. vt p mortē dissoluar vnio aie t corporis mei. t subdit rationē cū dicit: et esse cum xp̄o: idest vt christo sim coniunctus in beata fruitione. A In quibus quidem verbis innuuntur tria.

Et primū est affectio gloie finalis: quē ostēditur p desideriū mortis: desideriū inquit habens scz moriendi.

Secundum est corruptio vite corpalis: cum subditur dissolui. scilicz per separationem anime a corpore.

Tertium est adeptio presentie salutaris scz esse cum christo.

Circa ꝑmū attēdēdū est qdupler est rō ꝛe aliqn sci viri hñt desideriū moriēdi. Et vna q̄dē est ex calamitate vite ꝓsentis. Secūda ex dulcedine diuīe bonitatiꝫ q ꝓfruēdi in vita sequēti. Tñ q: nec de isto exire nec ad illā accedere pñt nisi p mortez meliās ꝓsequētis efficit bonū t voluntarium

diā. sicut de obscuritate noctiꝫ ad claritatē diei nō peruenit nisi p auroza. q tenet vnā. i. filitudinē mortiꝫ. ꝼm illō Job. xxiij. Si subito apparuerit auroza arbitrantur vmbram mortis. Ideo scti viri vt exeant de nocte pñtis vite t puenīat ad claritatē diuine visiōis hñt desideriū moriēdi. ꝼm illud Esa. xxvj. Alia mea desiderauit te in nocte. Quasi di. i nocte. i. i obscuritate aduersitatiꝫ t calamitatiꝫ pñtis vite. Alia mea desiderauit vt exuta a corpore haberet te deū verum t dulcissimam lucem. In quibus quidem verbis tripler ratio tangitur quare anime humane inest desideriū peruenīendi ad deum.

Et ꝓma est ex ꝓprietate spiritualis nature scz ipsius anime humāe que tangitur: cū dicitur. anima mea.

Secōa est suauitas dulcedinis diuine cui subdit. desiderauit te. scz deum.

Tertia est ex obscuritate huius temporalis vite: que tangitur cum dicitur. in nocte.

Circa ꝑmū attēdēdū est qm ceruꝰ aliqn a venatorib⁹ t a canib⁹ ꝓsequtus iuuat se cursu t fuga velocissima t facē marīoo salt⁹ t si euadit remanet lass⁹ t stirpūd⁹. Passus ꝓpr laboriē mot⁹ t cursus: stupēd⁹ aūt qr desiccat ex calefactione mot⁹ t ex timore. vñ tūc marie desiderat fōtes aq̄rū t refrigeriū aq t q̄rit. Sic etiā alia viri fidel et iusti i vita ista hꝫ ꝓsecutiōes venatoꝝ. i. tētationes demonū: q nō venant nisi alias et iō dicit diabol⁹ mūdo vel morti illō Heū. xiij. Da mihi alas cetera tolle tibi. Habet etiā vir iust⁹ ꝓsecutiōes canum. i. ꝓuoꝝ hoiꝫ latrāntiū detractatiōes t ꝓtumelias t mordētiū p nocumēta t iniurias. vñ apls Phil. iij. Videte canes videte malos operarios. Et aliqn sūt canes q blādiunt cauda t lingēdo lingua: sic adulatores t seductores q vbis blādis decipiunt t corrūpunt: iō scti viri iuuāt se cū fuga sic dictū fuit Arsenio. Fuge hoies t saluaberiꝫ: t tūc fec maximū saltū: q: recessit de sclo t iuit ad vitā solitariā. Et talē etiā saltuꝫ facit qui transit de sclo ad religiosam vitā ne corrūpat a cōsortio ꝓuoꝝ t a vitijs mūdanoꝝ. Tā videm⁹ qm etiā elemēta vbi cōtingūt se alterātur t corrūpunt a ꝓpietatibus suis: sicut terra ab aqua humectat et aer infrigidat t ab igne inflāmatur. Ita

Universidad de Deusto
Biblioteca

homo a pauo cōsortio inficitur. vñ etiam vnus pau⁹ hō inficit totā vnā cōgregatiōnē: t vno ouis morbida totū gregē: t vn⁹ malus humor totū corp⁹. oplus. s. Cor. v. Modicū fermētū totū massaz corrumpit. Propter qō iubet Augustinus tales ad ordine ejci: ne cōtagiōe pestifera plurimos perdant: sicut medic⁹ cauat malū dentē: t abscindit mēbrū putridū: t iō debz homo quantū pōt ab hmōi separari. Est etiā vir iustus in cōtinuo discursu t mutabilitate rerū tpaliū: qz oia que in mūdo sunt i motu cōtinuo sunt: nō solū quātū ad mutabilitatē nature. sicut videmus q mutantur elementoz qualitates. qz vno tpe dūank elemēta inferiora. s. in hyeme qñ sol mouetur p signa meridionalia. t ꝑm hāc mutationē generanf frigora t vēti t pluuie. et aliqñ dūank elemēta superiora sicut in estate. t tūc generantur calores t siccitates et grādines t fulgura t hmōi. Itē mutātur tēpoz vicissitudines. scz p qttuor tpa anni t hoiem etiā etates diuerse. Sed etiaz mutank hoīm mutabilitate fortune. s. de ꝓsperitate in aduersitatez. de sanitate in infirmitatē. de diuitijs in paupertatē. de honore in opprobrium t econuerso. Vñ dicūt ꝓsperitas t diuersitas illō Boetij in lib. de cōsolatiōe. Nunc ꝺtinuū ludū ludimus: fortunā volubili orbe versam⁹. Sūma infimis t ifima summis mutare gaudemus. Et tali mutabilitate ꝓuenit hoi plerūq; labor t dolor. Est etiā in hoīe iusto vehemēs timor peccandi qz ꝺdiu alia est in corpe hz volūtatē ītribile ad bonū t ad malu: nec est aliqs in carne viuēs qui possit ex toto absolui a petō nisi per gram speciālē: sicut fuit bta virgo maria. Et rō hui⁹ est: qz hz volūtas nō possit cogi a carne tñ multū inclinat ab ea qz ꝓpter vehementes passiōes ab ea cōsurgētes voluntas impellit ad malū: propter qō dicebat apl⁹ Roñ. vij. Infelix ego hō: qs liberabit me de corpore mortis huius. i. peti. Et ꝓpter talē impulsum multū timet hō iustus de casu in petiñ. Ideo ex oib⁹ dictis malis Iasarus hō iustus cōcipit stimma gnā. i. desideriū moriēdi: quia p morte liberaf a venatoribus. i. a demonib⁹ t a canibus. i. a prauis hoīb⁹ t a mūdi mutabilitate t aduersitate t a timore peccandi: t puenit ad ipm deū: in q oīs motus et labor quietaf: in quo oīs estus t ardor tentationū t tribulationū cessat t refrigerat t in quo etiā oīs sitis. i. ossē desideriū ꝑfecte satiaf: t ideo dicebat. ps. xlij. Quemadmodū desiderat cerv⁹ ad fōtes aquaz &c.

Secōa rō ex ꝑte hō iust⁹ desiderat ire ad deū est ex suauitate dulcedis diuine: ꝓpter qō dicit deo. Desiderauit te. scz videre visione bta per quā pfruit alta dulcedine bonitatis diuine. Nota sicut nos videm⁹ q motus naturalis tāto magz itēdit quāto magis appropinqt fini. sic desiderū dei: cum sit mot⁹ animi in ipm d⁹ū desideraū tanto magis accidit quāto alia magz est propinqua etiā dispositā ad habēdū deū. Et ob hāc cām dicūt doctores q pena purgatorij maior est qz aliq pena huius vite: qz quāto magis aliqd desiderat tāto ei⁹ absentia est molestior: t qz offert⁹ quo desideraf summū bonū post hāc vitā in aliabsctis est intēsius qz nō retardaf affect⁹ mole corpis: t etiā qz termin⁹ fruēdi summo bono iaz aduenisset nisi aliqd impediret: iō de tali retardatiōe maxime dolēt. Sz alia sctā q purgatiōe nō indiget occurrēs immediate ipsi deo t videns euz visiōe beata put desiderabat reperit ipm esse fontē totius dulcedis: t tūc dicit deo illō Prouerv⁹. Egressa sum in occursuz tui desideraū te videre t reperi. Tertia rō desiderandi deū est ex obscuritate ꝑsentis vite: q nota tur in aucte adducta: cū ōr. in nocte. Ille enī qui est in obscuritate tenebraz desiderat lucē: qz dulce lumen t desiderabile est oculis videre solē t multo magz videre deū vñ in pñti vita nō possum⁹ videre deum: qz sum⁹ in obscuro: sicut in nocte nō videmus solē. Sed qñ aia sancta erit de vita ista: tūc pōt dicere illud apl⁹ Roma. xiij. Nox ꝓcessit dies autem appropinquauit t tunc videt solem. i. deum.

B

Secūdo in themate assumpto tangit corruptio corpalis vite in eo qō dic̄ dissolui. Nec ei dissolutio fit qñ diuidit vnio aie t corpis ꝓpi⁹ aie separatiōnē. vñ dns dixit Job. ij. Soluite tēplū hoc t trib⁹ diebus excitabo illō: t ōr: tibi q hoc dicebat de tēplo corpis sui. Nota de mane aliqñ nebula cōsurgit paulatim ex terra: sed apparente sole cito dissoluitur. vñ ōr. Sap. ij. Transiet vita nostra tanq̄ vestigium nubis: et sicut nebula dissoluetur: que fugata est a radijs solis: et a calore illius aggrauata. In quibus quidē verbis describit humanā vitā tripliciter.

Quia primo ostendit eius labilitatem: quia transiet vita nostra.

Secōo ipsius brevitatem. quia tanq̄ vesti. nu. quia cito disparet.

Tertio ei⁹ corruptibilitatē qz sic ne. &c.

Circa ꝑmū notandū ē q sicut apparet in horologio qō fit cū stilo ferreo infixo tabule vel lapidi ponit ad spherā solis sicut trāsit tps vel hora ꝑm motū solis. ita mutatur vmbra quā facit ille stilus ꝑm diuersa pūcta in horologio signata. Et sic est de vita humana. qz sicut trānsit tps. ita mutaf. et trānsit continue ipsa vita ꝑm diuersas etates. Sed qz vita ipa finita est et breuis. quātū transit de tpe tātū minuit de vita. Et sic dicit Greg. Vō a ꝓncipio ita fuerat ꝓdit⁹ q trāseūte tpe ipe stabat. Is postea ꝓpter peccatū fact⁹ est instabilis et mutabilis. ita q trāseūte tpe vita ei⁹ cū tpe transit. vnde ōr. Sap. ij. Umbre trānsit⁹ est tps nostrum. ps. cxliij. Dies eius sicut vmbra pretereunt.

Secōo ostēdit sapiēs in aucte adducta vite hūane brevitatē. qñ dicit. sicut vestigiuz nubis. Parum em̄ durat nubes in aere: qa cito resoluit in aquā vel aerem. t sic hō breuis tpe viuit in mūdo: t cito p mortez in elementa resoluit. iij. Reg. xviij. Ecce nubecula parua qñ vestigiū hoīs. Sed notāndū q spāliter vita petōris tenet vestigium t similitudinez nubis: qt nubes ad modū spongie est tota cauernosa vana t vacua nulla stabilitate suffulta: Is a ventis hinc inde deducta. Et sic hō qui viuit in petō est ol⁹ ñtute vacuus cauernis t foraminib⁹ latētiū t patentiū vitioz plen⁹. t in operibus totus in anio: t in nullo bono ꝓposito firm⁹: Is mag̃is a vēto. i. tentatiōe diaboli vel vanitate mundi ad oia mala deduct⁹. vñ ōr in epla iude. Hi sūt nubes sine aqua scz gre que a vētis circūferunf. Tertio ostēdit hūane vite corruptibilitatem: cū subdit. t sicut nebula dissol. &c. Nam sicut post breue tps dissoluit nebula: ita t vita humana p mortez cito corrūpitur: siue qz fugaf a radio solis ideſt p illationē violēte mortis: vel p mortē naturalem deficit q est ex aggrauatione caloris. i. ex aggrauatiōe febris vel alteri⁹ infirmitatis: t tandē etiā mors sicut ōr in ps. cxliij. Nebulam sicut cinerē spargit. qa hūani corpis vitā t substantiā in cinerē t puluerē resoluit. Eccl. x. Quid superbis terra t cinis? Ite assimilaf hūana vita nebule rōne tentatiōis: qz ōr Job. vij. Ꝑm aliam lram q tentatio est vita hois sup terrā. Et hec tētatio repsentat in nebula: quia nebula in initio noctis t in initio diei solet aggregari aerē turbulentum reddens. Sic in initio conversionis qñ terminaf nox culpe t inchoaf dies gre tentationes animū turbulētū reddentes oriunf. Sed sicut nebula radio solis exorti dissoluif: ita tentatio illustrantib⁹ radijs die cōsolatiōis dissoluif t calore solis. i. feruore spūs fugatur. Eccl. xlvij. Apti sunt thesauri. i. diuine consolationes t euolauerūt nebule sicut aues i. tētationes q ad modū auium alio cogitationū t desideriorū euolātes recesserūt. C

Tertio in themate assumpto notaf adeptio pñtie salutaris que est esse cū xpo. i. ꝑsentia t societate xpi in gl̃ia paradisi vbi est pfecta sal⁹. Sed notādū q sicut xps antecz transisset ad gl̃iam paradisi ꝑmo fuit mortu⁹ ꝓpter petā nra ut nos viuificaret: ita opz primo nos esse mortificatos petis t iustificatos q possimus esse cum xpo in gl̃ia paradisi. Et propterea dic̄ apls Col. iij. Mortui enim estis t vita vra absc̄dita est cū xpo in deo. Cuz aūt xps apparuerit vita vestra: tunc t vos apparebitis cum ipso in gloria. In quibus quidē verbis agitur de duobus.

Primo quidē de nostra iustificatione: cū dicitur. mortui enim estis. &c.

Secōo de nostra glorificatiōe: cū addit. cū autē xps apparuerit vita vestra &c.

Circa ꝑmū notādū q nostra iustificatio fit p b q morimur petis t viuimus deo: et iō dicit ꝑmo. mortui em̄ estis. s. petis: t vita vra. s. qua viuitis p gram abscondita est s. in alia cū xpo. s. qui p ipam gram t fidem habitat in nob: t b in deo. i. in ei⁹ deitatis ñtute. Nota q nos videm⁹ i hyeme q iste herbe t arbores videnf mortue: Is qñ venit estas reuiuiscere videntur. Sic isti mortui petis qui sunt in pñia videntur q sint qñ mortui: sed qñ venit estas gl̃ie tunc apparet q habeāt i se vitā manifestam qua priꝰ in interiori gra habebāt absc̄ditā sicut herbe t arbores in radice. Ro. vj. Si aūt mortui sum⁹ cū xpo: credim⁹ q simul viuemus cū ipso. Vñ etiā granum seminatū in terra nisi pri⁹ mortificetur. in terra nihil fructificat. iuxta illō Joh. xij. Nisi granū frumenti

cadēs in terrā mortuū fuerit ipm solū manet. si aūt mortuū fuerit multū fructum affert. Sic hō niſi pri⁹ mortificat⁹ esset p penitentiam nihil esset. Ro. vi⁹. Si spū facta carnis mortificaueritis viuetis. ij. Ti. ij. Si cōmortui sum⁹ t cōuiuem⁹: si sustinebim⁹ t cōregnabim⁹. Scōo agit in auēte adducta de nra glorificatione: q⁹ cū xps apparuerit ꝛc. Eadem⁹ q̄ p̄ dm est guerra inter pncipes t durat adhuc bellū nō appet adhuc q̄s sic victor nec gliaīt nec ipi nec viri eoꝝ de victoria: sz q̄ bellū finitum est et vn⁹ fuit victor tunc ille gliaīt cū suis militibus: t alij tristāt cū suis. Sic q⁹ guerra est modo īter deū t diabolū nulla adhuc gliaīt de victoria plena nec sui milites. Sed q̄n mūd⁹ finiet tūc diabol⁹ cū suis pfundet. Sed xps tūc appebit victor t ostender gloriā suā suis militib⁹. ij. Re. vi. ōr de dauid Oblosor appebo. vñ verū erit illud p̄s. xvi. Ego autem in iusti. appa. cō. tuo. sa. cū ap. glo. tu. Leui. ix. Apperuit gl̄ia dñi oi multitudini. Ad quā. ꝛc. ¶ Jn fauere vnius pcīdis male mouentis. Sermo. clvij.

Ors pctōrum

m pessima. ps. xxxiij. Sicut bon⁹ exit⁹ t finis alicuius hois puocat alios ad filia operandū: ita exitus t finis malus reuocat ab operando. De b hꝰ figura. ij. Reg. vi. vbi Legit q̄ surrexit dauid t ois ppls vt adduceret arcam dei. Postq̄ aūt puenerūt ad arcā nacho⁹ extendit manū suā oza ad arcā t tenuit eā. Iratusq⁹ est indignatione dñs ɔ oza: t pcussit eū sup temeritate: qui mortu⁹ ē. Et extimuit dauid dñm in die illa: dicēs. Quō ingredietur ad me arca dñi? Et nolut diuertere ad se arcā dñi: sz diuertit eā in domū obededō getheī. Et habitauit arca dñi in domo obededō trib⁹ mensibus: t bñdixit dñs obededō t oēm domū ei⁹. Nūciatūq⁹ est dō q⁹ bñdixit dñs obededō t oia ei⁹ ꝓpter arcaꝫ dñi. Dixitq⁹ dauid. Jbo t reducā arcā cū bñdictiōe in domū meā. Et sic p̄s q⁹ dō propter malā exitū. i. occisionē oze reuocatus ē ab arce reductiōe: t ecōtrario ꝓpter bonū finē t exitū obededō puocat⁹ est ad eius reductionē. Sic ḡ videdo bonū finē. i. bonaz mortem ſcōꝝ t iustoꝝ q̄ bene viuerant: de qua ōr in p̄s. cxv. Pciosa in cōspectu dñi mors ſcōꝝ ei⁹ ꝛc. debēt homies prouocari ad eoꝝ imitationem vt possit q̄libet dicere illud Numeri. xxiij. Fiant nouissima mea hoꝝ filia. Et e contrario videdo malā mortem hoim pctōꝝ debent hoies terreri t ab eoꝝ imitatiōe retrahi. Et ideo de ista mala morte hoim pctōꝝ ōr in verbis propositis. Mors peccatoū pessima. A Jn quibus quidem verbis describuntur tria.

Et primo quidem illud qō est omnibus cōmunicabile: scz mors.

Scōo illud qō debz esse omnibus detestabile. scz peccatoꝝ transgressio.

Tertio illud qō debet esse omnibus formidabile. scz q⁹ pessima sit mors.

Circa primū notandū

q⁹ illud qō est oib⁹ hoib⁹ cōicabile ē mors: q⁹ sicut oēs fluuij aquarū cōtinue currunt ad mare: ita oēs hoies viuētes ꝓtinue currūt ad mortē. vñ. ij. Regū. xiij. Oēs morimur t q̄si aque dilabimur in terrā. Sed in ista cōitate notandum est q⁹ est magna differentia inter mortē homis iusti t pctōris. Qr iustus quacūq⁹ morte corpali moriat̄ bñ moritur siue morte pulsa siue preuenta. Et rō est: q⁹ iust⁹ hō a pctīs abstinēdo: vel se in vita sua a pctīs purgando t bona operādo: semp est q̄n pulsus t ꝓparatus: t iō q̄cūq⁹ vel qualitercūq⁹ veniat mors est ei bona: q⁹ ipler illud qō Sen. dic. Mors inquit vbiq⁹ te expectat: t tu si sapiēs fueris vbiq⁹ expectabis eā. Et idcirco ōr de iusto Sap. iij. Just⁹ si morte poccupatus fuerit in refrigerio erit. Pctōr aūt semp male viuēdo vel malā vitā nō corrigendo est semp imparatus: t iō q̄cūq⁹ vel q̄litercūq⁹ moriat̄ hꝰ mortē nequissimā. vñ Eccli. xxviij. Jugū illi⁹ ingū ferreū est: t vinculū illius vinculū est ereū: t mors illi⁹ mors nequissima est. Jn quib⁹ q̄dē ꝛbis tāgunt̄ q̄nq⁹ mala que facit pctīs in hoīe pctōre.

Primū ē q⁹ mētē grauat. t iō vocat̄ iugū Scōm est q⁹ cor īdurat: t iō vocat̄ ferreū.

Tertiū est q⁹ ligat: t iō vocat̄ vinculum.

Quartum est quia fructum lingue euacuat: t ideo dicitur ereum.

Quintū est quia finaliter damnat: t ideo mors illius dicitur mors nequissima.

Circa pmū notādum ē q⁹ iugū hois pctōris ōr ipm pctīs: q⁹ sicut iugū grauat t premit cerui⁹ bouis: ita pctīs grauat t deprimit mētē hois. ps. xxviij. Jniquitates mee supergrel, sūt ea, mea t sic onus ꝛc. Ubi sic ois

q̄ portat graue on⁹ vadit festin⁹ vt deponat onus. ita pctōr deberet festinare ad penitētiā vt deponeret on⁹ pctī. vñ Deb. xij. Deponentes oē on⁹ t circūstās nos pctīs p patientiā curram⁹. Illi q̄ volūt euadere periculū maris ꝓiciūt onera vt alleuiēt nauē. Sic q̄ volunt euadere periculū mortis debēt ꝓicere onus pctōꝝ. Jtē boues cuꝝ iugo ad trahūt aliq̄ on⁹ post se. q⁹ pctīs q̄ p pnsuꝫ nō diluit mor suo pōdere ad aliud trahit. Eccli. xxviij. Beat⁹ q̄ nō attraxit iugū illius et in vinculis eius nō est ligat⁹. Jstud iugum maxime soluit opib⁹ mie t pietatis. Esa. x. Cōputrescet iugū a facie olei. Scōm malum q̄ facit pctīs est: q⁹ cor indurat. et iō in auctoritate adducta nō solū iugū sed t ferreū vocat: q⁹ ferrū durū ē ceteris metallis et sicut incus ferrea ex assidua malleatione magis indurat: ita pctōris cor indurat ex assidua ꝓsuetudine peccandi. Job. xli. Cor eius indurabit q̄si lapis. et stringet q̄si malleatoris incus. sz lapis quātūcūq⁹ sit dur⁹ aliq̄n tñ a calore ignis soluit. Job. xxviij. Lapis calore solut⁹ ꝛc. Et pz etiaꝫ in lapidibus de q̄b⁹ fit calx. Jtē ferrū quātūcūq⁹ durum molleſcit in igne. Et sic duricia pctī aliq̄n soluit ignea caloꝛe tribulatōis vl̄ penitentie. Od si nō fit erit ad maius iudiciū. Jm illud Ro. j. Scōm duriciaꝫ tuā t ipenitēs cor thesaurizas tibi irā in die ire t reuelationis iusti iudicij. dei. Tale aūt cor sicut ferrū durū ꝓcipue habēt pagani et gētiles in pctō infidelitatis existentes. vñ. Viere. xxviij. Jugum ferreū posui sup collū gētiuꝫ.

Tertio ostēdit in auctoritate adducta q⁹ pctīs animū ligat. et iō vocat̄ vinculum. ligat essi detinēdo p volūtatis obstinationē Augu. Ligatus erā nō catena ferrea: sz mea ferrea voluntate. Diabol⁹ essi facit ō oia currū trahēs eā ad ifernū q̄si plaustrū oneratuꝫ. Esa. v. Ue q̄ trahitis iniq̄tatē in funiculis vanitatis t q̄si vinculū plaustri peccī. Quarto ostendit quō pctīs fructum lingue euacuat. t iō vocat̄ ereū. Et rō est q⁹ tollit charitatē sine q̄ locutio lingue nō valet ad meritū. Aplus ſ. Cor. xiij. Si linguis hoim loquar t angelox charitatē aūt non habuero factus sum velut es sonans t cymbaluꝫ tinniēs ꝛc. q̄ sez aliqs sonando seipm consumit. Augustinus. Recte fari t male viuere est se sua voce dānare. Quinto oñdit q⁹ pctīs finaliter dānat. Unde ōr q⁹ mors eius. ſ. pctōris nequissima est sez q̄n impenitēs moritur. Neq̄ essi est ex cōscientie corrosione: neq⁹ ex mētis desperatōe: et nequissima ex eterna damnatiōe. Sed ista mors nequissima procedit ex nequissima vita pctōris q̄ fuit nequā in pctī perpetratiōe nequior in continuatione: nequissimus in obstinatione. Unde in morte talis perdit sensum t moritur sicut fatuus. Eccli. xxj. Nequissimi nequissima vita super mortem fatui. B

Secūdo ī themate as

sumpto ponitur illud qō debet esse oibus detestabile. ſ. peccatoꝝ trāsgressio: cum ōr peccatoꝝ. Ubi aduertendū q⁹ vnicuiq⁹ seruo dz esse detestabile illud vñ icurrit odiuꝫ dñi sui: t tāto ampli⁹ quāto maior est dñs t altior. et hoc est pctīs: q⁹ sez ꝓpter pctīs efficiuntur homines eosi altissimo domino Unde Eccli. xxj. Altissimus odio habet pctōres. t misertus est penitentibus. Jn q̄bus quidem verbis notanꝫ de deo tria.

Primum est immensitas potentie ꝓpter quam dicitur altissimus.

Scōz est severitas iusticie: ꝓpter quā habet odio peccatores.

Tertium est liberalitas gratie: propter quam misertus est penitentibus.

Circa primū notandū q⁹ sicut videm⁹ i mūdo ille dñs est maioris potentie q̄ est in altiori dignitate. vñ maior est ptās epi q⁹ simplicis sacerdotis in iuribus et actib⁹ ecclesiasticis: et maior auctoritas archiepi q⁹ simplicis epi. et maxima potestas pape respectu inferioꝝ plaroꝝ. et sic est etiaꝫ in potestatib⁹ secularib⁹. vñ non dz hō obedire inferiori ɔ superioris mādatū. sicut materia corpalis puta lignū nō obedit igni q̄n virtus aque fortioꝛ supuenit ei. vñ cū deꝰ sit i altissima dignitate ipse est summe potens et iō maxime debem⁹ ei obedire. nō solū ex timore sed etiā ex amore sicut patri. vñ Eccli. xiij. Eris tu velut filius altissimi obediens. Sed aduertēdū q⁹ res grauis quanto ab altiori cadit tanto tardius descendit

sed fortis pcutit. Et sic vindicta dei altissimi tardis venit sz grauis punit. vñ Valeris maxim⁹ dicit q̄ lento gradu ad vindictaz sui diuina pcedit ita tarditatēq; supplicij gratuitate cōpensat. Et ideo ōr Eccl'. v. Ne dixeris peccaui. et q̄d accidit mihi triste. altissim⁹ enī est patiēs redditor. Scō ostendit ī auctoritate adducta seueritas iusticie: q̄ odio hz pctōres. Ubi nota q̄ odium apud homes dupliciter manifestat. Uno mō subtrahēdo bonū. et hoc mō dr ōr odire illos q̄b⁹ nō pfert grām. sicut illos q̄b⁹ pfert ōr diligere. Malach. j. Jacob dilexi esau aut̄ odio habui. Alio mō iferendo malo. s. pene ppter malū culpe. s. remouēdus vel puniendū. vñ Eccli. xij. Altissim⁹ odio hz pctōres: et ipis reddet vindictaz. Et nota q̄ ōr odire pctōres nō homes. Sap. xj. Nihil odisti eoz q̄ fecisti. homes enī ipse fecit non pctōres. & ideo homes diligit sz pctōres odit. vñ ps. v. Odisti oēs q̄ opant iniq̄tatem. Tertio in auctoritate adducta ponit liberalitas gratie: q̄ misert⁹ est penitētib⁹ triplici ter. Primo remittēdo culpā. s. p cōtritionē cū pposito confitendi. ps. xxxj. Dixi confitebor aduer. me iniusti. meā do. er tu re. &c. vñ. ij. Reg. xij. statim vt ipse dauid cōfessus est pctm̄ suum dicēs. Peccaui dño: intulit nathan ppheta dicens. Dñs transtulit peccatū tuū. Nō est aliq̄s debitor qui nō citius ꝓferet & recognosceret debitū suū si ex recognitione & pfessione remitteretur ei debitus a creditore suo. Hoc figuratū est in illo seruo qui pcidit ad pedes dñi sui. de quo Mat. xviij. ōr q̄ misertus est dñs serui illius & debitū dimisit ei. Scō relaxādo penā sicut fecit niniuitis q̄n conuersi sunt ad penitentiaz. vñ Jone. iij. Conuersi sunt de via sua mala & misertus est de⁹ sup malicia quā locutus fuerat vt faceret eis et non fecit. Tertio conferendo gratiam. s. iustificantem & dirigentes. Eccl'. xvj. Penitentibus dedit viam iusticie. ℭ

Tertio in themate assum

pto oñdit & ponit illud q̄ dz esse oīb⁹ formidabile. sicut est pessima mors. Circa q̄ notandus q̄ pctōr mors ōr pessima q̄n per mortē tendūt ad eternā dānationē in qua grauia mala & horrēda incurrūt. Et huius figura hr̄. ij. Mach. vj. vbi ōr. Pessima aut̄ et vniuersis grauis erat malor incursio.

In quib⁹ quidē verbis oñdit q̄ magnaz penam incurrunt peccatores qui male moriuntur quadrupliciter.

Nam primo ostenditur q̄ est magna et cessine q: pessima.

Scō q̄ magna intēsiue: q: grauis:

Tertio extensiue: q: vniuersis.

Quarto multiplicatiue: q: malor. &c.

Circa primū notandū q̄ pctōr mors ōr esse mala ppter expoliationē bonor̄ ptiū. ps. xlviij. Ne timueris cū diues fa. fu. &c. Sed peior est propter scursionē malor sequētiū. s. infernalius tormētor. de quib⁹ Luce. xvj. Eleuās aūt oculos cū esset in tormētis &c. Sed pessima est ppter priuatione bonor̄ ī eternū manentiuz: q: priuati sūt eterna beatitudine. q̄ sm Boetiuz est status oīm bonor̄ aggregatione pfect⁹. Propter oīa ergo predicta pctōr mors est dolorosa et pessima. vñ Baruch. v. Mortui sunt ī doloubus pessimis. in fame. et ī gladio: et in emissione. In fame. s. ppter carentiam bonor̄ desiderator̄. In gladio ppter vltionē cōmissor̄ pctōr̄: q: vltor iniquitatis est gladius. vt ōr Job. xix. Et emissione. i. exclusione a regno celor̄. Scō pena pctōr erit magna intensiue: q: grauis: vn⁹ alio grauiꝰ affligat sm exigentiā & gradū culparuꝫ q: sm mensurā delicti erit et plagarū modꝰ idest penarū, mēsura. tñ tam immensus erit ardor. i. afflictio illi⁹ ignis q̄ erit vniuersis grauis ad portandū. sicut in codē igne licz diuerse materie diuersimode ī flāmenk: tñ vnaquēq; grauiter cremat. Unde Esa. xxx. Ardēs furor eius & grauis ad portandum.

Tertio erit magna extēsiue: q: vniuersis sez pctōrib⁹ dānat⁹. In mūdo enī isto nec⁹ oīa bona vel mala puenīūt vniuersis. sz in alio sicut vniuersis diis aderūt oīa bona p̄ter suauitatē diuine fruitiōis ī q̄ sunt oīa bona. sm illud ps. cxliij. Suauis dñs vniuersis. Sic in iferno vniuersis aderit affligēto oīm malorum. Nā sicut in corpe in q̄ q̄d liber mēbrū est corruptū & infirmus vniuersa mēbra sentiūt penā et dolorē. ita ī inferno sicut vniuersi fuerūt corrupti pctis: ita vniuersi sentiēt de penis. & sicut nō deficiet malitia culpe: ita nec afflictio pene. Dicere. vj. Uniuersi corrupti sūt ōficit suffratorius in igne. et post Malicie eoz nō sunt ꝑsum pte. Quarto oñditur q̄ pctōr pena erit magna multiplicatiue: q: erit ibi nō tm̄ vnis sz oīm malor incursio. Cū essi duplex sit genus mali, s, malū culpe & malū pene; vtrūq; erit ī eis. sez malus culpe: vel horribilis in his in quib⁹ nō fuit expiatū: vel p circuncisionē ī lege veteri vel p baptismū in noua Jrē mortalis sicut in oīb⁹ damnatis ad penā gehēne: vel venialis in his q̄ decesserunt cū mortalib⁹ et venialib⁹. Jrē erit ibi malū duplicis pene. s. dāni de amissiōe bonorum tepalīū et eternor̄: et sensus sicut pena gehene. Deut. xxij. Congregabo sup eos mala et sagitas meas cōplebo ī eis. Dicere. ij. Inducā sup eos mala de q̄b⁹ exire nō poterūt. Unī q̄libet eoz dicere pōt illud Gene. xlij. In me mala oīa ceciderunt. Ex contra ōr cuilibz dtō qui bñ mortuus est illud ps. &c. Nō acceder ad te malū et fla. nō ap. ta. tuo et b̄ erit in gla celesti. Ad quā nos p. &c.

℣ In funere vnius sancti viri. Ser. xlviij.

Preciosa ī cōspectu dñi mors sctōr eius. ps. cxv.

Cōsuevit homo in fine opis recipe pcū ei⁹: & tō finis opis boni ōr preciosus

Sic in fine vite sue. i. in morte sctūs hō recipit p̄miū: & idcirco sctōr mors ōr pciosa i. gloriosa pcio plena. Et sz mors sctōr in conspectu hoīm aliq̄n sit despecta: tamē in conspectu dñi semp est pciosa: sicut ps de morte sctōr martyrū. Et tō bñ ōr in ꝓpono ꝓpositō. Preciosa in conspectu dñi &c. In quibus quidē verbis sanctorum virorum mors ex tribus commendatur.

Prio q̄dē ex p̄mij plenitudine: q: pciosa.

Scō ex iudicij rectitudie: q: ī ꝓspectu dñi

Tertio ex priuilegij magnitudie: q: mors sctōr q̄ sez est priuilegiata magnis premijs

Circa primū notandū

est q̄ pcia ꝓsueuit dari opifici in fine operis. i. ipo ope cōpleto & termīato: q: s. tunc appareat q̄ sit pciosum. i. quāto pcio sit dignū. Et ita p̄miū sctōr redditur eis in morte. s. in fine vite: q: tūc appet pfecte quo pcio. s. qualis mercede sint digni: & tō mors sanctorū ōr pciosa: & tō q̄lib⁹ in finē vite q̄n recipit p̄miū aīe vel q̄lib⁹ ad diem iudicij. q: oēs simul premiabūtur etiam in corpe: ops eos esse in labore & patienter expectare ad modum agricole laboriātis & patiēter q̄lib⁹ ad messem fructum expectantis. Et de hoc exemplū habet Jaco. v. vbi ōr. Patientes estote fratres q̄lib⁹ ad aduentum dñi. Ecce agricola expectat preciosum fructum terre: patienter ferens donec accipiat temporaneū & serotinum. & In quibus quidem verbis facit tria.

Quia primo dat virtutis documentum: cum dicit. patientes estote fratres.

Scō ostendit laboris terminum scilz q̄lib⁹ ad aduentum domini.

Tertio inducit lōganimitatis exemplū: quia agricola expectat &c.

Circa primū notandū q̄ ille q̄ hz gubernare nauē et videt se esse in procella maris si vult sapiēter gubernare ops q̄ patiatur mīra incōmoda & sollicitudines & labores Et sic ille qui hz gubernare exercitum & hz vndiq; inimicos pugnare patos. Jta etiaꝫ spūalr si q̄s vult sapiēter gubernare vitam idest alam suā inter pcellas seculi & inter bella spūalīū hostiuz: ops q̄ patiatur labores & sollicitudines & tribulatiōes. Et qui talia patiēter porta ostēdit esse ale vel vite sue sapiēs gubernator. Et tō ōr Proverbiij. Qui patiens est multa gubernatur sapientia. Nota etiā q̄ sicut ignis facit laterē crudū esse durū & fortez vt non dissoluāt in qua: sic charitas facit hoīem patientem vt nō soluatur in tribulatione. s. Eccl'. xiij. Charitas patiens est. Scō in auctē adducta ponit terminuz laboris & tribulationis. s. q̄lib⁹ ad aduentū dñi: sez in morte vel in iudicio. Nā sicut tenebre noctis durant q̄lib⁹ ad aduētū luminis diei: sic tribulationes ꝓsentis vite q̄lib⁹ ad aduentum dñi: vl particulares in morte vel generalem in die iudicij. s. Eccl'. xij. Quousq; veniat dñs qui illuminabit abscōdita tenebrar̄. Illuminabit enī. i. manifestabit reprobis tenebras. idest occultas latebras pctōr̄ & fugabit a iustis tenebras tribulationū. Multū consortat eos laboriātis & patiētis q̄n audit ꝓpinq̄re terminum laboris vel passionis sue. Sic & tō sctūs cōsiderādo ppinq̄tatē aduēt⁹ dñi ī morte. Jaco. v. Patiētes igit estote & vos: & cōfirmate corda vra: q̄m adventus dñi appropinq̄bit. Tertio in auctē adducta introducit exemplū agricole quo ad tria. Prio quoad longanimitatē ī expectādo: q: agricola expectat pciosum fructū &c. Notandū q̄ agricola qui bñ laborauit colēdo & seminādo agrū suū pōt probabilr expectare pciosum fructū. Et ita q̄ laborat purgādo agrū sciē sue & mittendo semīa bonor̄ operū: pōt sperare & expectare preciosum p̄miū. ij. Ti. ij. Laboratē agricolam

primus opꝰ de fructu percipere. Sed nota quātūcūq; agricola laboraret ⁊ seminaret agrū: si non haberet pluuiā nō recolligeret fructū: ⁊ confusus esset a spe sua. Et sic est de his q̄ laborāt in bonis opibus sine pluuia gr̄e vt q̄ faciunt bona stādo i peccatis. Viere. xiij. Qr nō venit pluuia in terrā cōfusi sūt agricole: q̄ vt nō confundant a spe sue expectatiōe sua: opꝰ habēt ⁊ pluuia et cultura. Et sic vt hō non cōfundat a spe future btitudinis requirit ⁊ gr̄a dei ⁊ meritū bonoꝝ operū: q; spes est certa expectatio future btitudinis ex gr̄a dei ⁊ meritis pueniens. ps. cxviij. Non cōfundes me ab expectatione mea. Scō introducit exemplū agricole quoad tollerātiā i subsequēdo q; patiēter ferēs. Notandū q̄ malū culpe deterius est q̄ malū pene. Nam pena facit hoīem nō malū: sz culpa malū facit. Et ī Dionysius dicit q̄ puniri nō est malū sed fieri pena dignum. Ideo virtuosus hō potius eligit sustinere patienḳ malū pene q̄ velit cōmittere malus culpe. vñ. ij. Macb. vi. Or de eleazaro q̄ patienḳ sustinēs destinauit nō admittere illicita. Et notāduz q̄ q̄uis possit esse magnū meritū in tolerando patiēter ⁊ hūiliter penam quam hō meruit: tñ adhuc est maꝰ in tolerādo eā quaz nō meruit vñ. ſ. Pe. ij. Si benefaciētes patiēter sustinetis hec est gr̄a apud deū. Tertio introducit exēplū agricole q̄ ad pleuerātiā in pmanendo. ſ. vsq; ad finē: et ideo subdit ī aucte inducta donec accipiat tempo. ⁊ sero. q̄si em̄ tēporaneū fructū accipit hō in morte in oīe glificatione sed serotinū in die iudicij in corpis resurrectione et renouatiōe. Osee. vj. Veniet q̄si ymber vobis tēporaneus ⁊ serotinus. Quasi essi ymber temporaneꝰ erit glorificatio ale: sed q̄si serotinus glorificatio corporis: et vtraq; erit a supiori gr̄a ⁊ brute: ideo assimilatur ymbri siue pluuie qui a superioribus partibus in terrā descendit. Viere. v. Metuamus dominū deuz nostrum qui dat nobis pluuiam tēporaneā ⁊ serotinā. B

Secūdo in themate as

sūpto cōmendat mors sctōz ex rectitudine iudicij: q; in conspectu dñi: q; ly in iudicio hoīs videant aliq̄n male mori: in ꝓspectu dñi diuini iudicij mors eoz est p̄ciosa. Vbi aduertēdū q̄ in curijs dñoz mundi vt plurimū male recipiunt paupes ⁊ bene recipiunt diuites ⁊ sic etiaz apud deum est: sed differentia est inter diuites. Qr essi hoīes vidēt eos q̄ foris patēt: deꝰ aūt intuetur cor: ō respiciūt hoīes solū ad diuitias corporales exteriores. deus aūt magis respicit ad diuitias spūales interiores. Et q̄ talibus diuitijs locuples est secure in morte vadit ad eū curiam ⁊ secure appet in cōspectu eius: q; ipse dirit Ero. xxiij. Nō apparebis in conspectu meo vacuus. sez bonis spūalibꝰ. vñ talis hꝫ diuitias absōditas ⁊ est locuples in cōspectu dei. ꝑm illud. ſ. Pet. iij. Qr absōditus est cordis hō in incorruptibilitate quieti ⁊ modesti spūs qui est in conspectu dei locuples. Ih quibꝰ quidez ꝑbis iustus ⁊ sanctus vir tripliciter cōmendatur.

Primo quidē de interioꝝ custodia: cum dicit: quia est absōditus homo cordis.

Scō o in spūali innocētia: cū subditur: in incorruptibilitate quieti ⁊c.

Tertio de celesti abundantia: qu ia in cō spectu dei. ⁊c.

Circa ꝑmū attēdēdū est q̄ in homīe cordis. i. i mēte hois rōnali pōt esse aliq̄d q̄ nō est absōdēdū: sz potius propalandū sez pctū. Et rō est: q; pctū est sicut q̄dā vulnus ipsi⁹ mētis. sed sicut dicit Boetius. Si operā medicantis expectas opꝫ vt vulnus tuū detegas. Et sic q̄ vult sanari a pctō opꝫ q̄ deregat pctū. ſ. ꝑfidēdo. Prouer. xxviij. Qui absōdit scelera sua nō dirigēt: q̄ aūt cōfessus fuerit ⁊ reliq̄rit ea miam ꝓsequet. Quedā aūt alia sunt q̄ absondenda sunt sicut dꝫ hō absondere consilia sua ab his q̄ inuident: ⁊ q; nō cogitant nisi quō possit nocere. Eccli. xxvij. Azelātibus te. idest ab inuidētibus tibi absōde cōsiliū. Itē dꝫ hō absondere bona q̄ facit. sez quantū ad intētionē vt sez in absondito cordis nō ad hoīz gloriā cōsequēdā faciat ea: sed ad honorē dei ⁊ primi edificationē. Dicit q̄ femina pauonis absōdit oua ne a masculo suo dilapentur. sic debet hō absōdere opa sua ne destruantur ab humane gloie fauore. vñ Mat. vj. Attēdite ne iusticiā vestrā faciatz coram hominibus vt videamini ab eis: alioquin mercedem non habebitis apud patrem vestrum qui in celis est. Figura huius habet Esaie. xxxij. vbi dicit. Et erit vir sicut qui absconditur a vento. scilicz vane glorie. Matthei. vj. Ne autem faciente elemosynam nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua: vt sit elemosyna tua in abscon-

dito et pater tuus qui videt in absconditō reddet tibi. Unde sanctoꝝ viroꝝ vita licz aliq̄n sit absondita mundo cui mortificati sunt. est tñ nota deo. Iurta illud Colo. iij. Mortui essis et vita vestra absondita est. ⁊c. Scōa cōmendatio in auctoritate ad ducta est de spūali innocentia: cū subdit in in corruptibilitate q̄eti ⁊c. Quasi dicat spiritꝰ dꝫ manere incorruptꝰ ⁊ q̄etꝰ ⁊ modestꝰ Hic aūt manet incorruptꝰ. ſ. a corruptione peccati q̄n in innocētia perseuerat: et talis spūs ē quietꝰ a ritu vitioꝝ ⁊ modestꝰ. i. mēsurat⁹ p amorē virtutū. Talis ergo incorruptio seruate innocentie facit hoīem cē deo propinquū. Unde et celū q̄ō est corpꝰ incorruptibile p quandaz congruentiā dicit esse locus dei qui est. incorruptibilis ⁊ imortalis. ꝑm illud ps. cxiij. Celuz celi dño ⁊c. Et idē. Dñs in celo sedes eius. ⁊ multomagis incorruptio spūs et puritas a pctō. vñ Gre. nazanze. dicit. Prima sapientia est vita laudabilis et apud deū pura mēs p quaz puri puro iungunḳ ⁊ sancti sctō sociank. Unde Wap. vj. Incorruptio facit cē primū deo. Sed spūs vbi est corruptio pctī nō pōt esse quietꝰ in se. q; appetitꝰ peccandi vel remorsus peccati nō pmittit. Job. ix. Non concedit quiescere spm̄ meum. ⁊ implet me amaritudinibꝰ: ita est remorsus ꝰscientie de pctō Debet etiā homo esse quietus respectu aliorum. ſ. Thessa. iiij. Operaz detis vt quieti sitis. ſ. Timo. ij. Tranquillā ⁊ quietaz agam⁹ vitā. Tranquillaz i nobis: q̄etā ad primos vel tranquillaz interiꝰ. et quietaz exterius. Debet etiaz esse modestus. i. moderatus in moribus et actibꝰ suis. siue in vestitu et cultu: siue in verboꝝ affatu. siue in loco vel ira: siue in cessu et statu ⁊ in aliis cōsimilibꝰ Augu. Incessu statu et habitu ⁊c. Philip. iij. Modestia vestra nota sit oībus hoīb⁹ Tit. iij. Admone illos non litigiosos esse: sed modestos. Tertio cōmendat vir sanctus de celesti abundantia: q; est in cōspectu dei locuples. Notandū q̄ in conspectu mūdi est locuples qui hꝫ multum de auro: sed in conspectu dei est locuples qui habet multam charitatem. Et ratio est: q; ille efficitur locuples qui facit multa continua lucra. Sic est ille qui habet multā ⁊ feruentē charitatem: q; amoꝝ dei nunq̄ est otiosus. Operaf essi magna si est. vt dicit Gr̄ego. Operando aūt magna acq̄rit magna lucra idest magna merita apud deum. Cū charitas feruens assimilat auro. q; facit alam locupletē. Et ideo suader dño Apoca. iij. Suadeo tibi emere a me auruz ignitū ꝑbatū vt locuples fias. Et dicit aurū ignitū. i. charitatē feruētez in amore dei ⁊ primi. Et dicit a me non a mūdo. q; q̄ diligit mūdū nō est charitas patris in eo. ſ. Jo. ij. De tali ergo auro sunt diuitie iustoꝝ de quibꝰ gaudent et epulank in celo ante dei conspectum. ps lxvij. Justi epulenḳ ⁊ exultent in conspectu dei ⁊ delectentur in leticia. C

Tertio ī themate assū

pto commendat mors iustoꝝ a priuilegij magnitudine: q; mors sctoꝝ est q̄ magnum priuilegiū habet ex eo q̄ sancti viri in morte sua eriminank ab oīb⁹ malis et pfruuntur oīb⁹ bonis. ⁊ ideo dicūtur beati. Apo. xiij. Beati mortui q̄ in dño ⁊c. In q̄b⁹ verbis tanguṅk tria bona p q̄ viri sancti p mortem eriminank a tribus malis in quib⁹ viuimus.

Primū est bonum glorie. cum ꝺr. beati. per q̄ eriminuntur ab omni flagello.

Scōm est debitū nature: cū subdit. mortui. p q̄ sez sunt exempti ab omni periculo.

Tertiū est donū gratie. cū addit. qui in dño moriunḳ. i. in gratia dñi. ſ. per q̄ eriminuntur ab omni peccato.

Circa primuz attēdēdus est q̄ sancti q̄ sunt mortui dicunt bti dupl̄r. Uel in spei certitudine sicut illi q̄ sunt in purgatorio. Uel in re. sicut electi q̄ iaz in glia sunt assumpti ꝑ. lxiij. Beatꝰ quē elegisti et as. Quē elegisti. ſ. p gr̄az: t assumpsisti. ſ. p gliaz. et talis ē ab oī malo et ab oī flagello secur⁹. ps. xc. Nō accedet ad te malū et flagellū nō appropinq̄bit tabernaculo tuo. Ad hāc aūt btitudinē sancti viri quenīōt vel p opa active vite q̄ sunt opa mie. Prouer. xiij. Qui miserek paupi beatꝰ erit. Uel p opa vite ꝓplatis ue q̄ pnēt ad sapiaz. Eccli. xiij. Beatꝰ vir qui in sapientia morabit ⁊ q̄ in iusticia sua meditabit. et in sensu cogitabit circunspectionē dei. Et vult dicere q̄ in sapiētia morabit. ſ. supna ꝓplādo. et in iusticia meditabit. ſ. ea faciēdo. Et dicit Alcuin⁹ q̄ iusticia est animi rectitudo vnicuiq; tribuens ꝓpriā dignitatē supiori reuerētiaz pari concordiaz: minori disciplinā. deo obedientiaz: amicis beniuolentiā: et inimicis patiēnā: ⁊ miseris cōpassionē opoſaz. Et in sēsu. i. mētis itellectu cogitabit circūspectionem dei. idest qualiter deꝰ omnia circunspicit etiam

Universidad de Deusto
Biblioteca

vsq; ad abscondita cordis: qr q; hoc cogitat a malo retrahit, t ad bonū alat. Scdo tangit debitū nature p qō exempti sunt sancti mortui ab oī piculo. t hoc debitū nature ē mors. et iō dicit mortui qr extūc scti penitere nō pñt: qō q;dē de viuētib⁹ nō petingit: qui ubiacere pñt periculis t aīe et corpis. propter qō ōr Eccls. iiij. Laudaui magis mortuos q; viuētes, ppter qō etiam clamabat apls Ro. vij. Infelix ego hō q;s me liberabit de corpe mortis huius. Tertio tāgit donū gr̄e p qō sunt liberati a pcō: qr in dño. qr in gr̄a dñi moriunt. Notādū q; q;busdā de⁹ dat gr̄am t tū nō dat eis gloriā: qr. s. nō pseuerāt i gr̄a eis data: s; illis q;b⁹ dat gr̄az finalē. f. vt moriant in gr̄a dat etiā eis gloriā, ꝑm illud ps. lxxxiij. Gratiā t gloriaz dabit dñs. t hoc ꝓcipue cōtingit sanctis qui bene viuunt. de quibus erat apls qui dicebat. Mihi viuere xp̄s est t mori lucrū. Philip. j. Item de stephano Act. vij. ōr q; obdormiuit. f. somno mortis in domino. scilz. in gratia domini per quam introiuit in vitam eternam. Apls Roma. vj. Gratia dei vita eterna. Ad quam nos ꝛc.

¶ Explicit distinctio q̄nta que agit de mortuis ꝑm diuersitatē ꝑsonarū t dignitarum

¶ Incipit distinctio sexta in qua agitur de mortuis ꝑm diuersitatē causarū modoz locoz; quibus hoies decedere ꝓtingit: cuius sunt sermones nouem.

¶ In funere alicuius in bello occisi maxime ex causa iusta. Sermo. j.

Elius est nos

mori in bello q; videre mala gētis nr̄e et sc̄oz̄ j. Mach. iij. Videm⁹ q; res maior facit disparere minor: ē: sicut plenitudo solis in die facit disparere stellas: qr minus habēt de lumine t minoris sunt quantitatis. Et vn⁹ hō cōis stature iuxta vnū gigantem positus videret eē minime stature. vñ Nume. xiij. exploratores qui a moyse missi fuerāt dixerūt. Videmus mōstra q̄dā filioz enach de genere giganteo: q;b⁹ cōparati q;si locuste videbamur. Sic et mal⁹ malū facit disparere t p̄eligere min⁹. sicut pot⁹ eligit hō q; abscindat ei vnū membrū q; velit p̄dere toti⁹ corpis vita. Et dauid maius malū existimans incidere in manus inimicorum suoz; q; in manus dei misericordie, ait, ij. Reg. xxiiij. Melius est vt incidam in manus dñi: multe enī misericordie eius sunt q; in manus hominū. Vac etiam considerātione iudas machabeus iudicans maius esse malū totī⁹ gētis sue t prophanationez sanctoz; locoz; q; mortē ꝑpriā dixit ꝑpositā verba. Melius est nos mori ꝛc. B

In quibus quidē verbis loquit de trib⁹

Primo de re timorosa scilz de morte. vñ dicit. Melius est nos mori.

Secūdo de re periculosa. f. de bello: cū subdit. in bello.

Tertio de re angustiosa. f. de visiōe malox; gētis sue. vñ ait. q; videre mla ꝛc.

Circa primū notandū

q; mors aliq̄n dicit bona: aliq̄n melior: aliq̄n vo optima. Bona q̄dē ppter iusticiam: melior ppter miseriā. is optima ꝑpter gr̄atiam. Propter primū ōr Eccl. xli. O mors q; bonū est iudiciū tuum. Vbi nota q; iudicium mortis ōr esse bonum triplici ratione

Primo q; nō corruptū cupiditate pecunie. Narrat. Valerius de cambise q; quendam iudicē corruptum cupiditate munerū excoriari fecit et de eis cotio iudiciales sedē cooperuit i qua filium illius loco patris ad iudicandū posuit. Est quoddā genꝰ ranarū paruarū q̄ saltant in os canis latrantis et tollunt ei vocē. Sic aliq̄n munus absconditum facit verus iudicē tacere. Sed mors nō parcit ppter munera. et ideo ita occidit ditem sicut t pauperem. Luc. xvj. Factū est vt mor: eret mēdicus ꝛc. t post. mortuus est aūt t dives ꝛc. Scdo q; iudicius non erroneū. f. ex ignorantia iudicis vel ex astutia aduocati. q; scz aliq̄n facit iudicem errare, vnde nec iudex seu aduocatus siue ignorans siue sapiens pōt effugere mortem. Eccls. ij. Morit doct⁹ sīl⁹ et indoctus. Tertio vo est bonū iudiciuz mortis: qr non est inīquū ex ꝑsonarū acceptione. Voc est iudici cōpetit sine ꝑsonarum acceptione inter ꝑtes equalitatez seruare: qr sicut pbs dicit in primo Ethicoz. Judex debet esse sicut regula recta ad nullā declinās partē odio vl amore. Et sic est ipsa mors qr oīb⁹ ē equalis. ij. Reg. xiiij. oēs morimur et q;si aque dilabimur in terrā q; non reuertunt. Aliq̄n aūt declinat iudex a veritate iudicij timore alicuius potētie. Sed mors potentiā alicui⁹ nō metuit. imo deponit potentes de sede t humiliat oēm iuppiā. Dicit q; q;dam lapillus

missus fuit Alexādro: qui cum poneret in lance ad ponderādum pualebat oī pōderi q;ponebat ex alia parte: s; pulvere opt⁹ erat ita leuis q; palea pl⁹ ponderabat eo. Et expositū fuit alexādro q; iste lapill⁹ figurabat ꝑsonā suā, qui viuēs erat tāte potentie q; oīb⁹ pualebat, s; mortuus t terra opertus, i. sepultus nulli⁹ potentie futur⁹ erat. Job. xiiij. Homo cuz mortuus fuerit nudat⁹ atq; ꝓsumpt⁹ vbi queso est. f. valor t sua potentia. qr non inuenitur amplius

Scdo mors nō solum ōr bona sed etiaz melior q; vita. vnde Eccls. vij. Melior est dies mortis die natiuitatis. t tamē hoies gaudent in natiuitate alicuius hominis t lugent in morte eius. Sicut Valer⁹ma ximus narrat de gentibus thracie q; in natiuitate hominis faciebant luctū t in morte eius gaudium t conuiuium: significare volentes q; per natiuitatem homo venit ad locum miserie, sed quando moritur de miseria exit: t si iustus est vadit ad locum quietis t letitie. Est enī homo dū viuit subiectus multis miseriis de quib⁹ oībus exit dū morit. Dicit enī Job. xiiij. q; hō breui viuens tpe replet multis miseriis. Et ab illis miseriis etiam ꝑ mortē: qr scz per mortem egreditur de loco tempestuoso. f. de mādo qui est velut mare habēs tempestatem vndarū. i. tribulationū a mūdo consurgentiū quarū vna ꝓuenit aliam velut vnas preuenit vndā. Habet etiam mund⁹ tempestatē ventoz;. i. tentationū. Est etiā hic multitudo hoim seinuicē ledentiū t p sequentiū: sicut in mari multitudo piscium. Unde sicut ille q; est in mari multū tempestuoso desideriū h⁹ veniēdi ad portū quietis. Ita vir iustus desideriū h⁹ moriendi vt perueniat ad xp̄i quietem, vñ t apls docebat Phil. j. Desiderium habēs dissolui et esse cū xpo qui. f. est velut portus salutis t quietis. Tertio mors deponitur anima de equo rabido t periculoso. f. de corpe qō frequēter facit aīam ruere in ꝑcipitia peccati t in barathrum inferni, vñ apls Rom. vij. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius. Item egreditur de carcere angustioso qui etiaz est corpus Unde ps. cxlj. Educ de carcere deus aiam meā: vt cōfi. no. tu. dñe. Item alleuiat a pōdere oneroso. f. ab ipsius corporis infirmitate t corruptibilitate. Sapi. ix. Corp⁹ qō corrumpitur aggrauat aiam̄, ꝛc. Item exit per mortem anima ab habitaculo ruinoso qr quotidie aliqua pars corpis t vite nostre ruit t defluit. Job. vij. Innitetur sup domum suā t non stabit. Item exit de opere laborioso: qr homo ad laborem nascitur sicut ōr Job. v. A quo scz labore quiescūt iusti post mortem ꝑm illud Apoc. xiiij. Beati mortui qui in dño moriunt ꝛc. Tertio mors ōr optima ꝑpter gratiā: scz quā sperat hō iustus recipere a deo. nō solū i glorificatione aie: sed etiam corporis in gloriosa resurrectōe. de qua. ij. Mach. xij. Cōfiderabat. f. iudas q; hi qui cū pietate dormi. ac. op. ha. re. gr̄am. Vbi nota q; sancti viri ꝑpter pietatem. i. ꝑpter opera misericordie t pietatis que exercuerūt in vita habent repositam in morte gratiā bonā melioremt optimā. Bonā quidē inquantum liberantur a ꝑsenti malo. ꝑm illud ps. xl. Beat⁹ vir qui intelligit sup egenū t pauperē in die mala liberabit eum dñs. Sed meliorē inquātū liberant a futuro supplicio. Tobie. iiij. Elemosyna ab omni pcō t a morte liberat. t nō patietur animas ire in tenebras. Sed optimam in eterne vite premio. f. Timo. iiij. Pietas ad omnia vtilis est: promissionē habens vite que nunc est t future. Propter que omnia sancti viri ad magnū lucrū reputant sibi mortem, ꝑm illud apostoli Philip. j. Mihi viuere christus est t mori lucrum. B

Secūdo agitur in the

mate de re periculosa: quia de bello, vñ dicit in bello. Ratio autem quare bellum est res periculosa: est qr sicut dicitur, ij. Reg. xj. Varius est euentus belli: t nunc hūc t nunc illum consumit gladius. Et est triplex hominuz bellum t cuiuslibet varius est euentus. f. est bellum temporale: t spirituale t finale. Temporale autem bellum potest esse iustum t licitum. Ad quod reꝛitur primo q; pugnantes sint tales persone quibus licitus sit pugnare. f. q; sint laici non clerici: quib⁹ nō licet sanguinē fundere. Item q; sit iusta causa. f. vt illi q; impugnantur ex aliqua culpa hoc mereātur. Un augustinus dicit in libro questionum. Justa bella debēt diffiniri que vlciscūtur iniurias: si gens vel ciuitas plectenda est que vel vindicare neglexerit quod suis improbe factū est. vel reddere q; per iniuriā ablatū est. Item q; sit intētio bellantiū re

ēta: qua scz intēdāt vel vt bonū ꝓmoueāt vel vt malū euitetur. Item requiritur ad iustum bellū auctoritas principis: qz priuata persona ius suū potest in iudicio prosequi. Quodcunqz aūt istorum desit nō est iustum bellum sed iniustum. sed precipue qñ iusta causa nō subest. sicut dixit Jepte Judi.xj. regi filioꝝ amō. Nō ego pecco in te: sed tu contra me male agis iudicēs mihi bella non iusta. Et de talibus bellantibus ōr in ꝑs. lxvij. Dissipa gētes que bella volunt. Dicūt aūt astrologi q̄dā bella puenire ex celesti impressione puta ex coniunctione martis z saturni: que dicit coniunctio media. Unde qñ est talis coniūctio ōr signare guerras atqz bella z cōtrarietates diuitū vel regū: z durat res donec iungat alia vice ꝑut dicit Abesalach. Vic qñ apparet cometa q̄ vocat tenaculū q̄ assimilatur stellis ōr figurāt bella z terrores z mala euentꝰ imūdo. Sed ſm theologos bella pleruqz ꝓueniūt ex dei punitione: vt scz petā hoim puniant z purgent ꝑ sanguinis effusionē z peralia mala que ꝓsequūt ex guerris. vñ Esa. xlij. Ipe est cui peccauerunt: z noluerūt in vijs eiꝰ ambulare: non audierūt legē eius. Et effudit sup eos idignationē furoris sui z forte bellū. Bz ex ꝑte hoim bella contingūt. Primo ex prava hoim dispositiōe puta ex dñio ire vel ꝓuisciētie inordinate alicuiꝰ rei temporalis. Jaco. iij. Unde bella z lites i vobis. Nonne ex ꝓcupiscētijs vestris q̄ militāt in mēbris vestris. Sēm bellum qō cōtingit in hoibus est bellū spirituale. s. pugnantium non cōtra homines sed contra vitia z tēptationes vitioꝝ. Beneca. Pacē cū hominibꝰ habebis bellū cū vitijs. Et ista bella vincūtur orationibus abstinentijs z occupationibus bonis que sunt quedam gubernacula anime quibus defensant. Prouerbi. xx. Gubernaculis tractāda sunt bella. Tertiū est bellū finale. s. i morte vbi pugnat natura cōtra morbus: z diabolus cōtra aiam: z conscientia cōtra peccatū. Unde mors assimilat cuidā animali de quo hr i mappa mūdi qō dicit belua. q̄ hz corpus asini crura cerui. pectꝰ leonis. pedes equi: ingēs cornu: vastū ozis rictū. s. apertura oris vsqz ad aures: os solidum: z vocē pene hominis. Asinus est animal qō omnia portat secum quecūqz illi supponunt. Sic mors ofa bona temporalia hois secum asportat z tollit

portat essi corpus ad tumulū: aiam pēcātoris ad infernū: z diuitias ad consanguineos trāsfert que sunt ministre mortis ad asportandū. Crura cerui hz propter velocitatē: hz essi mors cursum velocissimū z continuū quo hoiem insequitur. Pectus aūt leonis hz ꝓpter ferocitatem z intimiditatem: qz neminē timet z nemini parcit. Nō essi pepercit salomoni ꝓpter suā sapientiā nec sansoni ꝓpter suā potentiā z fortitudinē: nec alexādro magno ꝓpter suā gloriaꝫ et magnificentiam. Equo aūt assimilatur ꝓpter bellicositatē Viere. viij. Quasi equus impetu vadēs in prelium. Mors essi ad magnū bellū siue prelium inducit hoiem: habꝫ essi mortēs pugnā cū mūdo qui eū spoliat cū conscietia que eum accusat: cū infirmitate q̄ eum cruciat: z cū demone qui eū exspectat: Ingens aūt cornu habet ꝓpter magnā potestatem qua ofa ꝓsternit humana ꝓsternit essi z annihilat humanā fortitudinē. sicut pz in hercule: z humanā celsitudinē. sicut pz in holoferne. Vastū habet ozis rictū ꝓpter insatiabilitatē qua oēs īsatiabiliter devorat. Os aūt hz solidū: ꝓpter re nacitatē: vbi est multitudo dentiuꝫ ꝓpter varios moriēdi modos. Vocē aūt hois fingit ꝓpter fallacitatē. Multos essi decipit ꝓpter incertitudinē. Cū ergo talis belua aggredit hominē instat ei periculosuꝫ bellū: de quo si vult euadere opꝫ q̄ ante hoc se bene disponat ad ipsam mortē. s. armando se armis penitentie. Prouer. xxiij. Cuꝫ dispositione initur bellum

Tertio in themate assū

pto agitur de quadam re angustiosa. s. de visione malorum. vnde dicit. q̄ videre mala gentis nostre z sanctorum. Ubi aduertendum q̄ iudas machabeus dixit hoc eo q̄ videbat mala triplicit accidere: q̄ etiaꝫ frequenter hodie contingunt. s. qz primo videbat malos exaltari: secundo videbat bonos opprimi et conculcari: tertio videbat sancta prophanari. Videbat ergo mala gentis sue. primo quia cernebat malos exaltari. s. vt affligerentur boni. Prouer. xxix. Cum impij sumpserint principatum gemet populus. Legitur de Democrito q̄ eruit sibi oculos ne videret prosperitatem malorum z indignos exaltari. Eccls. x. Est et aliud malum quod vidi sub sole quasi per errorem egredieus a facie principis

positū stultū i dignitate sublimi: z diuites sedere deorsuꝫ. Sēm malū erat qz videbat bonos opprimi z conculcari. De q̄ qñ admiras dicebat deo Abachuc. s. Quare respicis cōtēptores: et taces cōculcāte ipso iustiorē se? Sed tū deꝰ istud ꝓmittit ad ꝑfectū iustoꝝ: qz ex talibꝰ oppressionibꝰ purgant z maiora in celo gaudia cōsequunt. vñ in ꝑs. cxvij. Letati sumꝰ ꝑ dies? q̄bus nos hūiliasti annis q̄bus vidimus mala. Tertiū malū erat qz videbat sctā ꝓphanari: z iō addit in themate et sctōꝝ: qz sicut habet. xj. Mach. v. Antiochus ausus ē intrare tēplū in vniuersa terra sctissimū. Et sceleritis manibꝰ sumens sctā vasa que ab aliis regibꝰ z ciuitatibꝰ erāt ad ornatum loci z gloriā: cōtrectabat idigne z cōtaminabat. Er quo etiā hr argumentū q̄ etiā q̄ indigne cōtrectat res sctās sicut clerici vt sacerdotes in mortali petō existentes tangēdo vel sacramēta vel vestes sacras aut vasa aut ministrātes in eis grauꝫ z mortaliter peccāt. Sed illi q̄ digne ministrant sacramēta et recipiūt grām cōsequuntur qua. s. peruenit ad gloriā. Ad quā nos ꝛc. Jn funere vnꝰ occisi i cāpo belli. Ser. xj.

Acta est super

f me manꝰ dñi: z edurit me in spū dñi: z dimisit me in medio cāpi. Ese. xxxvij. Sicut spūs homīs. i. rōnalis aīa manu. s. dute dei creatur z corpori immittit: ita etiam dei manu. i. virtute a corpore educitur ꝑ mortē siue naturalem siue violentā: qz numerus mensiū eius apud ipsum est: et ipse constituit terminos eius qui ꝓteriri nō possunt z ideo etiā eductio eiꝰ a corpore ei? qui in campo occiditur manui dei attribuitur. Et ideo ex ꝑsona istius in cāpo certaminis occisi potest dici ꝛbum ꝓpositū. Facta est super me. ꝛc. E

Jn quibus quidē ꝛbis continentur tria q̄ circa istius mortem possunt considerari.

Primum est diuine dispositionis adimpletio: que notatur. cum ōr. facta est ꝛc.

Sēm est aſme separatio: que notatur cū subditur. et edurit me in spū. ꝛc.

Tertiū est corporis destitutio. cuꝫ additur z. dimisit me in medio campi.

Circa primū notandum

est. q̄ sicut artifex manu adimplet illud qō ꝓius mente dispositum. Sic qñ deꝰ ꝓpositaliter adimplet de hoie vel in hoie illud quod ab eterno dispositum de eo, ōr manus eius esse facta sup hoiem. Unde qz iste sic mortuus est vt deus dispositum de ipso: ideo ex ꝑsona eius ōr. Facta est sup me manus dñi. Sed aduertendū q̄ si esset aliqua manus tāte magnitudinis q̄ ad oēm partem mundi se extēderet z ad oēm locuꝫ attingeret: tunc talem manū nullus posset effugere. Et ideo ōr in ꝑs. cxxxviij. Si ascēdero in celū tu illic es si descēdero ad infernum ades. si sumpsero pēnas meas diluculo et habitauero in extremis maris, etenim illuc manus tua deducet me ꝛc. Jn quibuꝰquidē ꝛbis tangunt tria generalia loca ad que manꝰ dei idest diuina virtus z operatio se extendit. Est enim locus supior: scz celum de hoc dicit. Si ascēdero in celū. ꝛc. Item est locus inferior. s. infernus: z de hoc dicit: si descendero ad infernum ꝛc. Et est locus medius scz iste mundus q̄ designatur per extrema maris: qz terra in qua habitamus mari occeano cingitur: z ideo dicit. si habitauero in extremis ꝛc. Sed nota differentiam: quia ad celū ascendimus: ad infernū descendimus z in extremis maris habitamus. Ascendimus ergo ꝓmo in celum si fuerimus primo a petōꝝ onere alleuiati. tā scz a petō operis q̄m ꝓaue cogitatiōis seu affectiōis. non essi grauia sed leuia ascēdūt. vñ i ꝑs. xxiij. Quis ascendet in montem dñi aut q̄s stabit in loco sctō eiꝰ? z rñdet. Innocens manibꝰ z mūdo corde. Item si fuerimꝰ feruore amoris dei iflāmati: sicut ad calorem solis eleuant vapores nubium. vñ ꝑs. ciij. Qui ponis nubē ascēsum tuū. Item si fuerimus mēte humiliati. Nam auis volēs in altum volare primo se inclinat. vñ dñs primo descēdit se humiliādo: q̄m ascenderit se glorificando. Ephe. iij. Qui descendit: ipse est et qui ascendit super omnes celos. Sed addit̄ de loco celi i auctoritate adducta: tu illic es. scz cū beatis. s. qui in hoc mundo fideliter ministrauerunt ei in operibus activue vel contemplatiue vite: sicut ipe ꝓmisit Job. xij. dicens. Ubi ego sum illic z minister meꝰ erit. Secūdus est locus inferni: de quo dicit, si descendero ad infernum ades

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ubi aduertendus est q̄ descēdere ꝓprie est grauiū: vñ q; lapis grauior est q̄ lignū: ꝛ lignū in aq̄ natat: et lapis ad fundū descendit. Sic descēdunt ad infernū aīe q̄ hinc exeunt pctō granate ꝛ lapidee. i. dure et obstinate in pctō. Ero. xv. Descēderunt in profundū q̄si lapis. Vmōi aūt sunt q̄ p malam cōsuetudinē veteraſcunt in pctīs et semp magis coīnq̄nant in mortalib⁹ pctīs. Baruch. iij. Inueteraſti i terra aliena: coīnquinat⁹ es cū mortuis: depurat⁹ es cū descēdētib⁹ in infernū. Sed addit de loco infernī in aucte adducta. p̄s. Ades tu de⁹. scz p iusticiā puniēte. Ista ipse q̄ modo hoīb⁹ salubriter loquitur p p̄dēdo ꝛ admonēdo cōtēnentibus mandata ꝛ monita sua ibi aderit puniendo. ꝛ dicet illud Esa. lxj. Ego ipse qui loq̄bar ecce assum. Quasi dicat ego ipse qui loq̄bar te admonēdo ecce assum te puniendo: ꝛ etiā diabol⁹ ē ibi ad torquēdū hoīes dānatos. Job. j. Affuit inq̄ eos etiā sathā. i. aduersari⁹. Sed de loco mundi ō: si habi. in extre. ma. ꝛc. Vel p mare intelligit vita impioꝝ: q; ad modum maris intumescūt p superbiā: spumāt p luxuriā: absorbēt p auariciam insatiabilē. vnde Esa. lvij. Cor impij q̄si mare feruēs q̄ quiescere nō p̄t. Huius extrema sunt extreme damnatiōis supplicia ad q̄ manu dei. i. virtute dei. i. deducunt impij. Ista manū nullus p̄t effugere aut ei resistere: ꝛ b̄ q; oīpotens est: vnde q̄uis possit q̄s effugere manū hoīs: nō tn manus dei. vñ Eleazarus dixit. ij. Machab. vj. Nam ꝛ si in p̄senti tpe supplicijs hoīm eripiar: sed manū oīpotentis nec q̄ viuus nec q̄ de⁹ effugiā. Et sicut homo pctōr dupliciter deū offendit. s. in aīa ꝛ in corpore: ita p manum dñi in vtroq̄ puniet. Vel offendit deū dupliciter scilz cōmittēdo mala q̄ ꝓhibuit: ꝛ omittēdo bona q̄ precepit: ideo duplici pena punietur. scz pena sensus propter cōmissa: ꝛ pena dāni propter omissa. Esaie. xl. Suscepit de manu dñi duplicia pro oībus pctīs suis. hoīrēdum est ergo incidere in manus dei viuentis vt habetur Hebre. x. ꝛ ideo dicebat Job. xiij. Manum tuam longe fac a me. B

Secūdo tangitur aīe

separatio. cū subdit. eduxit me. s. de mundo i spū dñi. in spū dicit nō corpe: q; spūs separatur a corpe ꝛ recedit: sed corp⁹ remanet mortuū. Dicit aūt spūs dñi: q; a dño creatus est ad imaginē ꝛ similitudinē ei⁹ p̄s. cxlv. Exibit spūs ei⁹ scz a corpe ꝛ reuertet. scz corp⁹ in terrā suā. Sed notādū est q̄ scti viri multū appetūt q̄ spūs siue aīa a corpis custodia educat. sic petebat p̄s. xlj. dicēs. Educ de custodia aīam meam.

In q̄bus quidē ꝑbis tangitur tripler ratio quare aīa scti viri desiderat a corpore separari. Primo scz rōne claritatis: cuius dicit. educ. Quādiu aīa in corpe est in tenebris ignorātie est nā q̄n alicūs est in domo magna q̄ nō est aperta sz hz fenestras paruas modicū lumē recipiētes est in obscuro sed q̄n educit extra tunc hz claritatē in eis. Magna aūt domus est aīa. de q̄ dicit p̄bs. Aīa est quodāmodo oīa. i. oīm capax q; oīum similitudines in se recipit vt sit oīm cognoscitiua. Sed p parua foramina scz q̄nq̄ sensuū q̄diu est in corpe lumē cognitiōis recipit. q; offūs nostra cognitio oritur a sensu. ꝛ iō semp est in q̄dā obscuritate ignorātie. maxime circa ea q̄ sensum trāscēdūt. sicut sunt spūales substātie ꝛ ea q̄ ad aliā pertinēt vitā. ad q̄ se hz intellect⁹ noster sicut oculus noctue ad lucem solis. ꝓut p̄bs dic. Sed q̄n aīa educit de corpe tūc p seipam illustratur a superioribus substātijs ꝛ intelligit nō p cōuersionē ad fantasmata. sed per conuersionē ad ea q̄ sunt simpl'r intelligibilia. sicut ꝛ alie substantie separate. q; sicut aīa separata hz aliū modū essendi q̄ cōiuncta. ita et aliū hz modum intelligēdi. vñ ſm naturalē cognitionē potest quidē intelligere p spēs intellectuales hic acquisitas. sed nō eodē modo quo nūc q̄n est cōiuncta. sed ſm modum cōuenientē aīe separate. Cognoscunt etiam aīe separate p spēs ex influentia diuini lumis participatas quarum aīa fit particeps sicut et alie substantie separate. Cuius inferioꝛi modo. vñ Scito cessat conuersio ad corpus ad superiora cōuertit. Intelligit etiaꝫ aīa separata naturali cognitione seipos p seipas ꝛ sicut perfecte cognoscit seipam. ita etiam pfecte cognoscit alias aīas separatas. Angelos autez cognoscit p spēs diuinitus impressas. sed tn q; tales spēs recipiuntur in anima ſm modum nature sue. et natura sua est inferior natura angelica. ideo deficiunt hmōi spēs a pfecta representatione angelorum. et ideo cognitionem hz de angelis deficientē ꝛ imperfectā loquendo de cognitione naturali. Sic etiam p hmōi spēs quas

habet aīa separata ab influentia diuini luminis hz cognitionē de oīb⁹ naturalibus nō perfectam ꝛ distinctā sicut angeli: sz cōmunē ꝛ cōfusam. vñ angeli per hmōi spēs nō solū cognoscūt naturas rerū in vniuersali sed etiā in singulari sub speciebus cōtentas. Anime aūt separate nō possunt cognoscere p hmōi species niſi solū singularia ista ad que quodāmodo determinant vel per precedentē cognitionē vel per aliquā affectionē vel per naturalē vel per diuinā ordinationē. Et sic p̄z q̄ aīa separata liberior est ad intelligendū q̄ esset in corpore existēs: q; ſi per grauedinem ꝛ occupationē corporis impedit. ꝛ insuper quantū ad cognitionē glie quā habēt separate aīe iustoꝝ habēt cognitionē clarā ꝛ perfectā de oībus q̄ cognoscūt. Et ꝓpterea iustoꝝ aīe q̄n de corpe exeūt ꝛrāseūt ad claritatē illius cognitionis q̄ erit in visione dei. discunt educi ad lucē ꝛ tūc clare vidēt iustissimā dei ordinationē ꝛ dispensationē circa multa q̄ ꝓtingūt in mūdo q̄ nō apparent iusta. sicut est de afflictiōe bonoꝝ ꝛ ꝓsperitate malorū. Ulū Michee. vij. Educet me: i lucē. videbo iusticiā ei⁹ p̄s. cvj. Educit eos de tenebris. Scō aīa viri iusti appetit educi de corpe rōne libertatis vr. s. efficiaſ libera a corpis custodia. ꝛ iō notāter dixit p̄s. in auctoritate adducta superius educ. hz addidit de custodia. Legit de btō Marcello q̄ in penā fuit deputatus ad custodiā animaliū ꝛ ibi vitā finiuit. Sic magna pena est ꝛ quasi quoddā aīe martyriū custodire corpus suū q̄ō est aīale ꝛ de se nō spūale. sz carnalia ꝛ sensibilia tm̄ appetēs Et ideo beat⁹ Andreas in cruce existens petebat a deo vt absolueret spiritū suū et educeret a tali curia et custodia corpis. Ops aūt aīam habere de corpe ꝓpne duplice custodias. s. a vitio luxurie ꝛ a vitio gule. sed ab vtraq̄ custodia liberabit q̄n exierit de carcere corpis p portā mortis: q̄ porta ferrea est et dura ad exeundū: sed tn̄ hec porta vltro aperit ei qui libenter ꝛ volūtarie moritur. Hoc figuratū ē in beato petro q̄n eductus est de carcere herodis. vñ ō: Act. xij. Transeūtes aūt. s. petrus ꝛ angelus ei⁹ prima et secūda custodiā. Prima est a vitio gule: secūda a vitio luxurie. vel prima est custodia innocentie post baptismū. ista gra post p̄niam. et ita vtraq̄ iuuat hoīem: angelus ei ad custodias data⁹ venerunt ad portam ferream. s. ad mortem corporis durorumque vltro aperta est: q; scz beatus Petrus angelo auxiliante voluntarie suscepit martyrium ꝛ hec porta ducit ad ciuitatem. s. celestem hierusalem. Tertio desiderat aīa viri iusti educi a corpore ratione felicitatis q̄ innuit in auctoritate adducta. p̄s. cū dicit aīam meam. Naz anima existens in corpore felicitatez beatitudinis habere nō potest: sz a corpore egressa efficitur beata quando videt facie dei. quaz quidē visiōez quanto aīa magis desiderat tanto cū educitur a corpore ardentius expectat. et tanto cum maiori luctu presentis vite inquolatum portat. vñ p̄s. xlj. dicebat. Sitiuit aīa mea ad deū fontem viuū ꝛc. vbi q̄ ibi. tuus. C

Tertio ī themate assū

pto ponit corporis destitutio. cū ō: dimisit me ꝛc. vult dicere dimisit me. s. occisum in medio campi. Notandū q̄ illi qui vadunt ad bellū campestre multum debent attendere an habeant bellū iustū an nō: q; ſi habent bellum iustū possunt securius ire propter cōfidentiā diuini auxilij: qō etiaꝫ pauciores facit plerūq̄ vincere q̄n habēt iustitiam p se. Exemplū de hoc habet. ij. Reg. xvij. de populo dauid qui erat in numero paruo sed habebat iusticiā. ꝛ ō populo absalon numeroso valde. sed q; non habebat iusticiā debellat⁹ est a populo dauid. Et iō ō: ibi. Ingressus ē populus. s. dauid in cāpum ꝓra israel ꝛ factū ē prelū in saltu ephraim ꝛ ceſus est ibi populus israel ab exercitu dauid. Et dato q̄ in tali bello ex his q̄ habēt iusticiā alicūs occidat ſi aīa sit bene dispositus saluat ꝛ habet vitam eternam. Ad quam deus nos perducat ꝛc.

¶ In funere alicuius mortui ex pulnere.

Sermo. ij.

Icut vulnerati

dormientes in sepulcris q̄rū nō es memor amplius ꝛ ipsi de manu tua repulsi sunt. p̄s. lxxxvij. Quocūq̄ mō hoīes moriant siue p corruptiones egritudinū: siue p̄ violentiā vulnerū. oēs tn̄ post mortez cōiter destituūf fauore fortune: q; s. de bonis fortune q̄ sunt bona huius mundi nihil post mortē ꝓsequūt. p̄s. xlviij. Cū intellexerit sapiens hō nō sumet oīa nec⁹ dei. cū eo glo. ei⁹ Sz q; mori nō naturali sz violēta morte. s.

ex vulneribꝫ illatis magis videt esse ꝓtra
fauorem fortune. ideo specialiter de talibꝫ
mortuis ostēdit ꝓpheta in verbis ꝓpositis quō destituunt post mortem ab oi fauore fortune vt.s.sumant dicta ꝛba tangꝫ ipi fortune dicta. vt accipiant sicut vulnerati dormētes.i.mortui quiescētes in sepulcris quoꝝ tu fortuna nō es memor amplius: qz.s.nō facis eos amplius esse in reputatiōe et recordatiōe hoīm.et ipsi etiam de manu tua.i.ab auxilio fauoris tui repulsi sunt.

B In quibus quidem verbis tangitur triplex iactura talium mortuorum.

Prima est er pſone lesione: qz vulnerati

Scōa ex sepulture requietione, qz dormientes in sepulchris.

Tertia ex fortune destitutione. cum dr, quorum non es memor ꝛc.

Circa primū attēdēdū

ꝙ plures hoīes moriunt spūaliter de vulneribꝫ mētis ꝙꝫ moriant corpaliter de vulneribus carnis. Sagitte aūt spūales quibus vulneranf aſe sunt tēptationes male.et tūc ex vulneribꝫ hoies mortui corruūt quādo tentationibꝫ cōsentitur.s.Paral.v. Vulnerati multi corruerūr.fuit essi bellū dñi. In quibꝫ quidē verbis ostendit tentatorū hoīm periculom ex tribus.

Primo quidem er interiori lesione: quia vulnerati scz mente.

Scōo ex exteriori prostratione: quia, corruerunt.s.opere,

Tertio ex superiori pmissione: qz bellum tentationū est bellum dñi.s.permissiue.

Circa primū notandū ꝙ tentator ꝑmo conaf invadere intellectū ſmittēdo meditatibꝫ fantalmatibꝫ ꝛ formis imaginabilibꝫ prauas cogitatiōes: deinde invadit ꝛ inflāmat affectū ad indebitas delectationes: et tūc dānatur ambobꝫ qñ cōsentire facit mētem aut in ꝓpositū cōplendi actū peti: aut in delectatiōnē morosam ipſi prauę cogitationis: ꝛ in tali ꝓsensu est aīa vulnerata vulnere mortalis peti. ꝛ tunc etiā expoliatur ornamētis et ādumētis gratie et virtutum: ꝛ expoliatur grauitas licz naturalis euadāt et nō rollank. Hoc figuratū ē Ezech. xix. vbi dr. ꝙ insilitēs hō in eos in quo erat demonium pessimū et dominaf ambobꝫ invaluit cōtra eos ita vt vulnerati effugerēt Dan. xiij. Erant ambo vulnerati.s.intellectus et affect⁹ vel spūs ꝛ caro amore ei⁹.s. peccati. Sed inter alia petā plures vulnerat tentatio carnis. Et ideo de voluptate carnis dr Prouer. vij. Ne abstrahaf in vnus illi⁹ mens tua:neqꝫ decipiaris semitis eius Adultos essi vulneratos deiecit ꝛ fortissimi quiqꝫ interfecti sunt ab ea. Et nota ꝙ deꝰ sicut dicit Greg. aliqñ punit occultam mētis supbiā ꝑ manifestā carnis ruinā.s. ꝑmittēdo hoiem superbū cadere in petnā carnis vt humiliet. Vñ in ps. lxxxviij. Tu humiliasti sicut vulneratū supbū. Scōo ostendit tentatoꝝ periculū ex exteriori ꝓstratione: qz corruerūt.s.ex prauo cōsensu in prauā operationē. Nam a dignitate grē tāto aliqꝺ ꝓfundis corruit: quanto ad petā gradū vteriorē ꝓcedit. Prouer.xj. Impius cum venerit in profundum malorum contemnit. Et nota ꝙ qttuor sunt cause q̄ faciūt hoies in petā corruere. Prima ē tenebrositas ignorātie. Prouer. xiij. Via impioꝝ tenebrosa nesciūt vbi corruāt. Scōa est lubricitas concupiscētie. Viere. xxiij. Via eoꝝ erit qñ lubricū ī tenebris impellunf essi ꝛ corruēt ī ea. Tertia est pusillanimitas aſe. Prouer. xxv. Qui timet hoiem cito corruet. Quarto est duritia impenitentie. Prouer. xviij. Qui mentis est dure corruet in malū. Tertio apparet tēptatoꝝ periculū ex diuina pmissione: qz bellū tentationū dicit: qđ fuit bellū dñi. Nam a deo pmissum est vt hoies tēteнf. Is enim deus neminē tentet. qz deꝰ intētator malorū est. pmittit tñ hoies tēptari ꝛ sanctos ad eoꝝ humiliationē. qz sicut dicit Greg. Vitia dū nos tentāt ꝓficientes i nobis virtutes humiliāt. vel ad eoꝝ eruditiones sicut erudiūt miles ī experientia bellorū. Propter qđ dimisit deꝰ quosdam gentes in medio filioꝝ israel qs nō potuerūt delere. vt in eis erudiret eos. sicut dr Judi. iij. vel ad eorū sollicitationē sicut boues stimulo pūcti solicitiꝰ arant: vel ad eorū cōseruationem vñ Greg. Interꝺ bene custodimur cū ꝑ dispensatione dei toleramur. Dr ergo bellū dñi: qz a dño pmittit ad nr̄az vtilitatē Exo. xvij. Bellū dei erit contra. Amalech a generatione in generationē. Amalech interptaf gēs bruta: et figurat demones tēptantes vel ipsas tēptatiōes. Sz notandus ꝙ qñ quis viriliter bellat cōtra tēptationes ꝛ vincit eas: dr fuisse bellum dei: qz non potuiſſet resistere tentationibus nec eas vincere nisi a deo adiutus. ps. lxxxviij. Non es auxiliatus ei ī bello: destruxisti eum. i. pmisit eoꝝ destrui a vitijs tu deꝰ: eoipso ꝙ nō es auxiliat⁹ ei in bello tēptatōis. Et ecōtra de his q̄ habēt dei auxiliū dr zacha. x. Erunt qñ fortes ꝛ cōculcātes lutū in medio matris ꝛ in plio ꝛ bellabūt: qz dñs cū eis. Jtē dr bellum dñi: qz dñs tēptari voluit vt nos eruditet ad bellādū ꝛ vincendū. ps. cxliij. Benedictus dñs deꝰ meus qui do. ma. me. ad prelium. ꝛ digi. me. ad bellum ꝛc. B

Secūdo in themate aſ

sumpto agit de sepulture cōclusione siue requietiōe: cū dr. dormiētes in sepulcris Ubi aduertendū est ꝙ aristo. in primo de aīa arguēs cōtra eos qui dicebāt ꝙ aīa esset primū mouēs seipam deducit ad hoc impossibile qz sequeretur ꝙ esset resurrectio mortuorū: qz illud qđ est primū mouēs se ipm: mouet se ꝑm motū localē: ꝛ sic oporteret ꝙ aīa moueret seipam mutatiōe locali. mutatio aūt localis est de loco ad locum siue de corpe ad corpus: ꝛ sic esset aīe trāsitus de corpe ad corpus sicut de loco ad locum: ꝛ si ipsa mouet seipam eriēs de corpe pōt etiā redire quādo vellet ad corpus vñ eruit: ꝛ sic idē corpus resurget ad vitā ꝛ erit resurrectio mortuoꝝ qđ est ꝑm eū absurdū ꝛ impossibile. Unde patet ꝙ quidā pbi habuerūt ꝙ impossibili ꝙ mortui resurgāt ꝛ cū crederēt mūdū esse eternus: sequebatur ꝑm eos ꝙ mortui nunqꝫ essent de sepulcris exituri viui. Et ideo er persona taliū dr in ps. xlviij. Sepulcra eoꝝ domus illoꝝ in eternū. Unde tales ignorauerūt ordinationem et ꝓtutem dei circa mortuos dormiētes siue q̄escētes in sepulcris. Sed sancti viri per fidem a deo inspiratam nō ignorauerūt sed cognouerunt ꝙ non virtute nature seu anime: sed virtute ꝛ ordinatione omnipotentis dei fiet resurrectio oim mortuoꝝ: vt scz a iusto iudice deo non tñ aīa sed etiam corpus premiet de labore suo. Noc essi nō ignorauit Iob. q̄ ait. Job. xix. Scio ꝙ redē. meus vi. ꝛ in no. ꝛc. Non etiā ignorauit hoc beata. Martha q̄ erat loquens de fratre suo Lazaro mortuo. Scio quia resurget in resurrectiōe in nouissimo die. Job. xj. Et hinc est ꝙ apls dixit.s. Thessal. iiij. Nolumꝰ vos ignorare de dormientibꝫ vt nō contristemini sicut ꝛ ceteri qui ꝑm non habēt scilicz future resurrectionis. In quo quidem verbis facit tria.

Quia primo dat documentū cū dicit. nolumꝰ vos ignorare de dor. idest de mortuis. scz ꝙ sint resurrecturi.

Scōo ponit documēti emolumentū: cū subdit, vt non contristemini.

Tertio ponit emolimēti defectū: cū addit. sicut ꝛ ceteri qui spē non habēt.

Circa primū sciēdū est ꝙ ille dr ignorare cui deest scientia eoꝝ q aptus natꝰ est scire. Sed ꝺdā sunt q̄ aliquis natꝰ est scire: sed tñ nō tenef ea scire sicut theoremata geometrie ꝛ cōtingentia singularia nisi ī casu: ꝛ talia ignorare nō est pctm etiaꝝ si homo possit ea scire. Sed quedam sunt que homo aptus natus est scire ꝛ tenetur ea scire sicut illa sine quoꝝ sciētia non pōt debitū actū recte exercere: vñ oīs cōiter tenenf scire ea que sunt fidei et vniuersalia iuris ꝓcepta. Singuli autem tenentur scire ea que ad eoꝝ statū vel officiū pertinēt. vñ si quis negligat ea scire peccat pcto omissionis: non aūt impurat hoi ad negligētios si nescit ea que scire non potest: qz talis ignorantia inuincibilis est: ꝛ nunqꝫ est pctm: quia nullo studio supari pōt. Sed in habētibus vsum rōnis quantū ad ea sine qbus nō est salus: nulla ignorātia est inuincibilis ꝛ oīno: qz si nō inueniret hominē a quo doceref vnctio doceret eū nisi staret ꝑ eū: ꝛ ideo taliū ignorātia nō excusat: vnde nō licet talia ignorare: Et de talibus sunt articuli fidei: qz sine fide ipossibile est placere deo. Et ideo cū carnis resurrectio sit fidei articulus nullo modo licet ignorare: ꝛ simile ē de ignorātia mādatoꝝ dei, vñ de talibꝫ dicit apls j. Coꝝ. xiij. Qui ignorat ignorabitur. Et nota ꝙ mortui vocantur dormiētes qz sicut facile est homi dormientē excitare: ita est facile deo hoīem mortuum resuscitare. Et ideo Joha. xj. dixit dñs de lazaro mortuo. Lazarus amicus noster dormit: sed vado vt a somno excitē eū: et subditur tbi Dixerat aūt Iesus de morte eius: discipuli nō putauerūt ꝙ de dormitione somni dicerer. Jtē mors assimilat dormitioni: qz sicut ille q̄ ponit se ad dormiendū ponit se sub spe euigilandi: sic ille q̄ moritf oꝝ mori in spe resurgendi. ps. xl. Nunqđ q̄ dormit nō adijciet vt resur. Scōo ponit doctrinā resurrectiōis ponitur emolimētū ꝓlationis, cum dr in auctoritate adducta: vt nō cōtristemini scz de morte charorum

scis supflue ⁊ incõsolabiliʳ. Nã moderate tristari nõ phibef siue ppʳ opassionẽ naturalis pietatʳ: siue ppʳ affectionẽ spũal charitatis spãliter qñ hõ dubitaret de salute aĩe defũcti. siue ppter dãnũ ppuentu litatio: siue ppter sepationẽ delectabiliʳ societatis. vñ Dauid audita morte Absalonis sicut ỏz. ij. Reg. xviij. Cõtristatʳ ascendit cenaculũ ⁊ fleuit. Et rex ãtiochʰ audita morte Onie. sic. ỏz. ij. Macb. iiij. Tristatʳ aĩo ppter oniã flet? ad miam lachrymas fudit: recordatʳ defũcti sobrietatẽ ⁊ modestiã. Debʒ ẽ hõ refrenare tristiciã. Primo ppter consensum iusticie diuine. vñ Eccli. xxxviij. Fili in mortuũ pduc lachrymas: ⁊ post fm vnã fam subinferʃ: ⁊ cõsolare ppter iusticiã. scis qz dei iusticia exigit vt hõ moriatur: cui consentiendũ est oĩno. Sed alia littera habet ppter tristiciã. i. vt non absorbearis nimia tristicia. Secõ ỏz hõ tristiciã refrenare ppter damnũ plone ppue: qz scz nimia tristicia defuncto nõ pdest ⁊ sibi multũ põt obesse. Eccli. xxxviij. Ne dederis in tristicia cor tuũ: sed repelle eã a te: ⁊ memẽto nouissimoz: ⁊ noli obliuisci. neq; enĩ est conuersio. ⁊ huic nihil proderis ⁊ teipsʒ pessimabis. Et exponiʃ ne dederis in tristicia cor tuũ. i. nõ dñetur tibi tristicia de morte alicui⁹: sed repellle eã a te per sanctaʒ scripturaʒ inspectionem pbonoz virorũ conspectionẽ: per diuine mie contẽplationẽ: ⁊ memẽto nouissimorum. i. memorare qꝺ tu sic moueris: ⁊ noli obliuisci. scz nouissimoz. i. mortis ⁊ extremi iudicij: neq; enĩ est conuersio. i. ad vitã pñtẽ reuersio: ⁊ huic. i. mortuo ꝺ q̃ tristaris nihil pderis. s. tristãdo ⁊ teipsʒ pessimabis nimio dolore affect⁹. Vlero. Moderãdus est dolor de morte amici. Secõm hoc documẽtũ fecit Dauid. ij. Reg. xij. qui audita morte filij sui ait. Cũ adhuc puer viueret ieiunaui ⁊ fleui: dicebam enĩ. Quis scit si forte doneʳ eũ mihi dñs ⁊ viuat infans. Nũc aũt qz mortuus est qre ieiuno? Nũquid potero eum reuocare amplius? Ego vadã magis ad eũ: ille ỏ nõ reuertetur ad me ⁊ plolatus est Dauid. Tertio ỏz hõ refrenare tristiciã ppʳ bonũ plone defũcte: qz si bũ mortuʳ est transit de vita ista misera ⁊ laboriosa ad eternã felicitatẽ ⁊ requiẽ. Eccl. xxxviij. In requie mortui recẽscere fac memoriã eius. Quasi dicer et: ex quo mortuus trãsijt ad eternã requiẽ: fac ꝺ memoria eius sit in corde tuo: nõ ꝓtristatiua ⁊ perturbatiua: sed potius quietatiua ⁊ consolatiua. Tertio quoq; ia aucte adducta ponit apls emolumẽti defectũ: cũ dicit: sicut ceteri q̃ spẽ nõ habent Vbi nota ꝺ licz futura resurrectio debeat fieri nõ ex virtute nature sed diuine potẽtie: tñ ad habẽdũ spẽ de ipsa inducit nos etiã exẽplũ nature. Nã dato ꝺ lignũ pcidatur si tñ remaneat radix viua adhuc est spes ꝺ reuiuiscat ⁊ crescat. Radix aũt vite hũane est aĩa: ⁊ ideo cũ anima remanet immortalis ꝺ ab ea precidatur corpus per mortẽ: tũ adhuc ỏz esse spes de futura resurrectiõe: ⁊ hoc exemplũ trãgitur Job. xiiij. Lignũ habet spem. Si precisum fuerit rursum virescit et rami eius pullulant: si senuerit in terra radix eius ⁊c. ps. xv. Caro mea requiescet in spe.

Tertio in themate aſ

sumpto ponit erga defũctũ fortune desti/tutio. Primo q̃dẽ quãtũ ad eoz obliuionẽ cũ ỏz. quoz. s. tu fortuna nõ es memor amplius. Itẽ quoad fauoris fortune subtractionẽ: qz de manu tua repulsi sũt. Fortuna q̃ ỏz nõ esse eoz memor: amplius: quia postq̃ mortui sunt nõ sunt in hoĩe viuẽtũ reputatiõe: et ideo obliuioni tradũtur. Pm illud ps. xxx. Obliuioni datʳ sus tanq̃ mortuus a corde. Itẽ ps. ix. Perijt memoria eoz cũ sonitu. scz vocũ eos destentium vel cũ sonitu cãpanarũ in morte eoz pulsantiũ ⁊ clericoz in funere cantantiũ. Vel hoc qõ dicit quoz nõ es memor amplius põt accipi vt dictũ deo de his spãliter qui male moriũtur. scz de dãnatis in inferno quoz deus nõ est memor amplius nõ qz in eũ cadat obliuio: sed inquãtum eis nihil mie vel refrigerij impendit in penis suis: nec impendet in ꝑpetuũ ac si eoz esset oblitus: nec etiã deus p sacram scripturã aliq̃d mie pmittit eis sed solũ eterna supplicia: ideo dicit deus. Nec memor ero nominũ eoz p labia mea. Os enĩ quo deʒ nobis loquiʃ sacra scriptura est cuius quasi duo labia sunt duo testamenta: ⁊ in neutro inuenik ꝺ deus de aliquo dãnato faciat mentionẽ ꝺ debeat recordari eius ad miserẽdũ ei. Et ideo infernus vocatur terra obliuionis: vbi apparet dei iusticia sine mie spe. ps. lxxxvij. Justicia tua in terra obliuionis. Job. xxiij. Obliuiscaʃ illiʳ

mis. Secõ ostẽdit i themate quõ sunt destituti mortui a fauore fortune: cũ addit/tur. ⁊ ipsi de manu tua. i. tui fauoris ⁊ auxilij o fortuna repulsi sunt. repulit enĩ eos vt nõ amplius apiat eis manum fauoris sui ad dandũ eis diuitias vel honores vel delitias sicut cõsueuerũt hĩc. vnde possent dicere fortune illud ps. lxxxviij. Tu vero repulisti ⁊ despexisti: et iõ fortuna retrahit manũ suam qñ hõ magʒ egeret: Ezech. xvj. Manũ egeno ⁊ paupi nõ porrigebat. Vel põt etiã hoc referri ad deum de cuiʳ manu i. auxilio repulsi sunt damnati i inferno exi stẽtes vñ dicũt illud ps. lix. Deʒ repulisti. ⁊ destruxisti nos. Job. viij. Nõ porrigit manum malignis illã. s. manũ de qua ỏz in ps. cij. Apiente te manũ tuã oĩa implebuntur bonitate. Et ista impletio ꝺcipue erit in gloria eterne beatitudinis. Ad quam. ⁊c

¶ In funere vnius in longinquo mortui Sermo. iiij.

On est vir in do

a mo sua: abijt via lõgissima secũlũ pecunie secum tulit in die plene lune reuertetur in domũ suã. Prouerb. vij.

Quattuor questiones põt fieri de isto in regione remota defuncto. Prima q̃dẽ est vbi sit: scõo quo iuit: tertia q̃d secum portauit quarta est qñ redibit. Ad has ergo questiones salomon in ẽbis ꝓpositis ꝑ ordinem rñdet. Ad primã nãq; questionem rñdet ꝺ non est vir in domo sua. Ad scõam vero ꝺ abijt via longissima. Ad tertiam ꝺ saccũ pecunie secũ tulit. Ad quartã ỏ respondet ꝺ in die plene lune reuertet. A

Circa primũ attenden

dũ est ꝺ hoĩ in statu mortalitatʳ assignata est tripler domʒ. Pria q̃dẽ est cõis toti humano generi. s. totus iste mũdus visibilis: cuiʳ tanq̃ fundamentũ est terra: tanq̃ ỏ parietes sunt tria alia elemẽta. s. aq̃ aer et ignis: tanq̃ ỏ tectũ est celus. Nec domus licz sit valde magna: tñ pcipue propter hominez videʃ esse facta: ⁊ iõ post oĩa factus est hõ ⁊ oĩa seruiunt ei ⁊ oĩa sunt ei subiecta: ⁊ humano etiam genere ceſſante ceſſabit etiam ordoʳ rerũ qui est in domo ista videlz post diẽ iudicij. Licz aũt sit positus in domo tã magna: minimã tñ partem occupat de ipsa: quia terra minima est respectu celi ⁊ de terra modica pars ẽhabitatʳ: si ergo istũ hoĩem q̃as in domo ista non inuenies: qz non est vir in domo sua. Secõa domus hoĩs est spãlis. s. quaʒ cũ familia sua inhabitat. Et hmõi domʒ est inuẽta ad cõmoditatẽ plonoz ⁊ ad custodiã rerũ quia hoĩes pme etatis habitauerunt sub arboribus: sequentes aũt sub tẽtoriis ⁊ in tabernaculis posteriores vero in domibʰ sub tectis: sed nõc fiũt magni palacia oliq̃n plus ad põpam ꝺ ad necessitatẽ. vñ ỏt in gloria octauoni impatoris ꝺ invenit romam lateritiã ⁊ dimisit eam marmoream. Sed ad huc si q̃reris istum in tali domo: non invenies: quia dicit ꝺ non est vir in domo sua. Tertio domʒ est aĩe ppria ⁊ singularis. scz coʳ ppnũ: de q̃ apl̃us. ij. Cor. v. Scimʒ qñ si terrestris domʒ nostra huius habitatiõis dissoluat. domũ nõ manufactaʒ habemus in celis. Nec domus ẽs diuersas ptes in quibʰ quidã dicerũt aĩam habitare. Nam aliqui dixerunt ꝺ aĩa principaliʳ residet in capite. vñ. ⁊ Gen. ij. ỏt ꝺ deʒ inspirauit in faciẽ eiʳ spiraculũ vite. i. spũs dantem vitã qui est aĩa: facies aũt in capite est. vnde ista inspiratio fuit aĩe infusio. Alij autem dixerũt ipsam potiʳ esse in corde. vñ Salomon Prouer. xiij. Omni custodia serua cor tuũ: qz ex ipo ꝓcedit vita. vita aũt aĩa est: ergo aĩa est in corde. Dñs etiam dixit Matt. xv. De corde exeũt cogitationes: cũ ergo cogitationes sint ab aĩa: videʃ etiã ꝑ hoc ꝺ aĩa sit in corde. Alij vero dixerunt ꝺ aĩa est in sangue: ꝓpter illõ Leui. xvij. Aĩa oĩs carnis in sanguine est. Alij autez sicut Aristo. dixerũt eã esse in toto corpe totam ⁊ in qualibet ꝑte totã. Et istud tenek ꝑ vero quantum ad substãtiã aĩe: licz diuerse ptes siue potentie aĩe sint diuersis organis siue ptibus corpis affixe: preter intellectũ q̃ nullius partis corpis siue organi virtus est aut ei affixus. Vñ si quaeraʃ vnde erit aĩa qñ recedit a corpe: Responderi põt ꝺ exit a toto corpore ⁊ a qualibet parte eius: qz anteq̃ separek ꝑm substãtiã est tota in toto corpe ⁊ tota in qualibet ꝑte eiʳ. qz substantia aĩe indiuisibilis est. Potẽtie aũt aĩe q̃ sunt affixe organis destructis organis destruunk quãtũ ad actũ: licz remaneant i aĩa separata sicut i radice sua ex qua radice repullulabũt ⁊ reuiuiscent in resurrectiõe eorũdem corporuz que fuit virtute dei. Nunc autem moriente homine aĩa totaliter recedit de

domo sua. i. de corpe liez non appareat vñ erear ficut si etiam moriatur hō in tegete clausa non apparet vnde aīa exisset ⁊ tamē exiuit. Unde de illa domo. i. corpis aliter erit aīa viri iusti ⁊ aliter anima impij. Naz aī apiri iusti dissoluta domo corpis per mortē tranſit ad domū celestem in qua hz habitationē iocundā ⁊ perpetuā. Ꝺm illud apli ij. Cor. v. Scimus iquit qm̄ si terrestris domus nostra hui⁹ habitatiōis dissoluatur domū aō manufactā habem⁹ in celis: ⁊ B domus est plena diuitijs ⁊ gaudijs. vnde in p̄s. cxl. Gloria et diuitie in domo eius. Sed aīa impij etiam inuita cogitur relinquere domū corporis et oīa bona sua dimittere alijs: ⁊ traditur in manus inimico corū suoz vt deducant eā ad domū inferni vbi sunt tormēta crudelia ⁊ eterna. Uñ et persona talis defuncti deflet Piere. xlj. Reliqui domum meam sez corporis dimisi hereditatez meam sez alijs qui plus curāt de hereditate q̄ de me: dedi. filiez et culpa mea dilectā aīam meā. i. quam maxime debā diligere in manum inimicoz eius sez demonū in inferno torquentiū. B

Secūdo in assumpto

themate rñdetur ad scōam questionē qua querit de isto quo iuit. Et rñdetur ad hoc q̄ abijt via longissima. Nā si aīa defuncti vadit ad infernuz velad cōe purgatorium qō dicitur esse locus iurta infernuz longa valde via siue distātia est: quia si infernus est i centro terre sicut videtur ex auctoritate Gregorij in lib. dialo. vbi ait q̄ infernus se hab et ad terrā. i. ad superficiem terre in qua stamus sicut terra ad celū. Et ideo sequi videtur q̄ sicut terra est in centro celi: ita infernus in centro terre: tunc ē grādis distantia siue longa via: qz secūduz computationē alphagrani vsq̄ ad centrum terre sūt miliaria tria milia. cc. fere. vnde potest aīe illuc euntī dici illud. iij. Reg. xix. Grandis tibi restat via. Sed mirabile valde est: cum sit tam grandis distancia vsq̄ ad profunduz inferni: q̄ tantū est pōdus peccati q̄ aīe miseroz petōrum: sicut ōr. Job. xxj. in puncto ad infernū descendunt: Et q̄us sctūs Thomas de aquino dicat in quadaz sua questione nō esse rationabile dicere q̄ infernus sit in cētro terre qō est locus naturalis grauiū. Uñ non est credibile q̄ ibi sit concauitas ⁊ q̄ ibi nō sint partes corporis grauis quib⁹ natura talem locum instituit ⁊ ideo dicit q̄ est infernus sub terra in alīqua parte nobis ignota. Lamen hoc non obstante videtur rationabile credere q̄ sit: ⁊ si non in centro: tñ q̄ sit in loco valde p̄fundo sicut paradisus etiam terrestris in loco valde alto: ⁊ sic etiam competit gravitati peccati. Sed si anima vadit ad celuz idest paradisum tunc est longior distantia ⁊ longissima via. Nā sicut dicit rabbi moyses tanta distantia est a terra ad celum' quātum homo posset ire de via plana in septem milibus septingentis annis eundo qualibet die per. xl. miliaria. Sed alphagranus tradit q̄ a terra vsq̄ ad celum stellatum sunt miliaria centum nongintanouem ⁊ trigintaseptez miliaria: ⁊ abinde vsq̄ ad celum empyreū credenda est esse distantia q̄ maxima que non est nobis nota. Ad hanc viam longissimā potest referri illud Luc. xix. Homo quidam nobilis abijt in regionem longinquam accipere sibi regnum. Iste homo nobilis est anima iusti defuncti que tanq̄ pars hominis principalior p synecdochen homo vocatur: et est nobilis quia est intellectualis nature et ad imaginē dei creata. Regio autem longinqua ad quā abijt est vita eterna vt ibi accipiat regnum celorum. C

Tertio respōdetur ad

tertiā questionē qua queri potest: quid potuit ⁊ respōdetur ad hoc q̄ sacculū pecunie secū tullit: nō quidē pecunie materialis: qz sicut dicitur Job. xxvij. Diues cum dormierit nihil secum asseret: apperiet oculos suos ⁊ nihil inueniet: sz iste sacculus pecunie est meritū elemosynarum factarū. Ꝺm illud Eccli. xvij. ⁊. xxix. Elemosyna viri quasi sacculus cum ipso vel sacculus iste pecunie est cumulus meritoz p quecunq̄ opera facta acquisitoz. Sed cauendum est ne sit moneta falsa sez apparens ⁊ non existens sicut sunt opera hypocritaz ficta ⁊ duplicia. Deut. xxv. Non habebis in sacculo tuo diuersa ponderez: aliud sez in intentione: ⁊ aliud in actione. Item ne sit moneta diminuta scilicet per defectū penitentie Apoca. iij. Non inuenio opera tua plena. Daniel. v. Appensus es in statera ⁊ inuentus es minus habens. vnde dicetur tali illud Act. viij. Pecunia tua tecum sit in perditionem. Debet ergo esse de moneta pre-

tiosa sicut moneta aurea per charitatem: vel argentea per puritatem: vera per simplicitatem: integra per totalitatem et continuitatez. et talis pecunia bene recipietur Esa. xlvj. Qui confertis aurum de sacculo et argentum statera ponderatis. D

Quarto ad questionē

qua queri posset qñ redibit. rñdet q̄ in die pl̄ne lune reuertet i domū suam. Dies plene lune erit dies iudicij post q̄ innouabitur mūd⁹. Et ad litterā luna semper erit plena stās ex opposito solis. ps. lxxxviij. Luna perfecta in eternum. Uel tūc luna. i. eccl̄ia erit plena cōpleto numero oīm electoz. Et tunc aīa hui⁹ defuncti ⁊ cuiuslibet alterius p resurrectionē generalez oīm reuertet in domū suā. i. in corp⁹ ppriū ⁊ tūc dicet q̄libet aīa illi⁹ Mat. iij. Reuertar in domū meam vñ exiui. Et tunc etiaz sicut ōr Esa. xxx. Erit lux lune sicut lux solis. i. claritas eccl̄ie iustoz ⁊ sanctoz consimilis erit claritati xp̄i. Uñ apls Phil. iij. Saluatorē expectamus dominū nostrum ihesuz xp̄m qui reformabit corpus humilitatis nre cōfiguratū corpori claritatis sue ⁊c. ⁊ hoc erit in gloriosa resurrectione. Ad quam nos perducat ⁊c.

¶ In funere vnius submersi in nauigando. Sermo. v.

Ui nauigāt ma

re enarrāt pericula ei⁹. Eccli. xliij. Sicut periculosa ⁊ terribilis est nauigatio turbati et p̄cellosi maris: sic etiā imo valde amplius periculosa est instātia ⁊ experientia mortis Nā in illa timor est de periclitatione: in ista aūt est non solū horror nature de sua solutione. sz etiaz timor aīe de districtiōe diuini iudicij. et de eterna dānatiōe. vñ etiaz pericula maris timēt̄ ppter mortē ⁊ ppter qō vnūqōq; tale ⁊ illud magis. Et propterea dicit p̄bs in libro Ethicorum q̄ terribilissimū q̄d est moris: qz finis est totius. Et sicut maris pericula diuersimoda sunt: ita et pericula mortis ꝺm diuersas causas et modos moriendi. Naz alios videmus ferro occidi: alios suspēdio terminari: alios in mari submergi: alios fame consumi alios in carceribus finiri. et alios in lectis deficere morte naturali. Sicut ergo nescaret narrare ad plenū maris pericula nisi q̄ ea nauigando mare p̄basset, sic nec pīcla mortis nisi q̄ ea p experientiaz gustasset. Et sub ista similitudine ōr in verbis ppositis. q̄ nauigāt mare ⁊c. i. q̄ mortē experiunt illi ostēdūt nobis q̄ sit piculosa. A In quo quidē metaphora mortis tria de ea principaliter innuūt.

Primum est eius experientia: que signatur in eis qui nauigant mare.

Secūm est eius euidētia in enarratione q̄ enarrant nō verbo sed euidēti exemplo.

Tertium est eius truculentia: que ostēditur per pericula eius.

Circa primū notandū

est q̄ per nauigationē maris intelligitur experientia mortis. Et sicut in nauigatione ille euadit periculuz maris q̄ trāsit cum naui integra: ita q̄z ille euadit periculuz mortis q̄ trāsit cum pnsa p̄fecta. vñ Bap. xiij. Transeuntes mare p ratez liberati sunt. In q̄bus quidem verbis agitur de duobus.

Primo de mortis exitu: cum dicit. transeuntes mare.

Secōo de pñs fructu: qz per ratem.

Circa primū attendendū est q̄ exitus mortis est sicut trāsitus maris. Naz mare mortez repsentat i triplici ppietate. Primo q̄dez qz mare est amarū siue falsum. Et causa est ꝺm p̄bm i libro methauroz. qz aq̄ eleuatur in vapores sz vapor frigid⁹ ⁊ humid⁹ tanq̄ subtilior eleuat ad supficiē aque et in aerē Alij so vapor frigid⁹ ⁊ siccus eleuat de p̄fundo maris p motū solis ⁊ stellaz. Et iste vapor vtpote terrestris cōburit ⁊ ita fit sal suus. eo q̄ sal est ex specieb⁹ terre combuste. sicut habet in ōrto li. methauz: et si nimis cōburit fit amar⁹. Sic etiā i corpe humano subtile cibi eleuat ad nutrienda mēbra grossum aūt remanet indigestuz q̄ vel est falsum vt urina vel est amarū vt cholera q̄ deriuat a felle ⁊ est quedam superfluitas cibi iz sit inutilis: sicut etiaz aqua colata p cineres fit amara eo q̄ aliquid admiscetur ei. Amaritudo ergo maris representat amaritudinē mortis. de q̄ Eccli. xlj. O mors q̄ amara est memoria tua hoi pacē habēti in substantijs suis. Et si amara est memoria: multo magis experientia q̄ priuat hoiem iustū oib⁹ bonis et gaudijs p̄sētib⁹ ⁊ futuris vnde Agag dixit. j. Reg. xv. Siccine separat amara mors. Secundo mare representat mortē: qz iperscrutabile est et p̄fundū: ita q̄ in plerisq; locis non potest sciri profunditas ei⁹. Et signat profunditatez mor-

tis:de qua nō pōt pscisci nec tpa nec mo/ dus nec locus. vñ mors in oi tpe et in omī loco et ferre in omī re hōi pōt esse suspecta. Itē tertio mare repsentat mortē:q; vtile et pficuū:q; p mare ptransīt ad portū t ad ciuitates remotas. Et sic mors sanctis t iu stis viris vtilis t p ficua est. q; per eam ad portū glorie transeunt. Peccatores aūt si/ ne nauī pnīe hoc mare trāseuntes submer/ guntur in inferno. Hoc figuratum est Exo. xv. q;. filij israel iusti trāsierunt p mare ad terrā pmissionis:egypti aūt pctōres in ma ri submersi sunt. Et ideo dr ibi. Ingressus est equus pharao cū curribus t equitibus eius in mare t adduxit super eos dūs aḡa maris filij aūt israel ambulauerūt p siccum tc. Vñ de viro iusto dr Jo. v. In iudicium non venit: sed transiet a morte in vitam Scdo in auctoritate adducta agitur de pe nitētie fructu:cū dr. Per rates liberati sunt scz transeuntes mare mortis a diabolo et a penis eternis. Fundamentuz aūt penitēti/ e est in contritione cordis: q; tñ contritio includit ppositū confessionis t satisfactio nis cum possibilitas affuerit. Vñ figurali ter dr Esa. lj. Posuisti pfundum maris viā vt trāsirēt liberati. Profunduz em maris est intima cōtritio cordis. de qua dr Thre noz. ij. Magna est velut mare contritio tua Et sicut mare ejcit sordes t dat aliq̄n nau scam t facit vomere:ita contritio cordis fa cit vomere pcā per confessiones t purgare sordes pctoz per satisfactiones. Et sic trans eunt mortem liberati a penis eternis. Vñ taliū ptritiones t penitētie sunt velut rates quedam:in quibus ligna. i. pcā q; sūt materia ignis eterni transferunt in mortē/ nibus ad locū t penam purgatorij. si mortē tes non decedant completa pnīa p m iudi/ cium dei. Sed si esset perfecta penitentia transirent ad locū paradisi. Sed an sit com pleta an nō signat et ostendit anime in iu/ dicio dei:cui assistit post mortis exitum. Et in huius figura dr iij. Reg. v. Componam ea scz ligna hoc est pcā ratibus. scz. contri tionis confessionis t satisfactionis q; sunt rates maris. i. mortis q; precipue in morte debent haberi:vsq; ad locū quē tu deus iu dicans me. s. mortuum: significaueris mihi et applicabo tibi. scz vel ad locum purga/ torij si non sint p̄m tuum iudicium per peni tentiam perfecte purgata: vel ad locum pa radisi si sint totaliter expiata. B

Secundo in themate

assumpto notat manifestatio et euidentia periculoz mortis p enarrationē. i. p mani/ festationē. etsi nō verbi tñ euidentis exēpli eoz q; ea experiunt. et iō dicit enarrant tc. Aduertendū est aūt q; mors non est pericu losa bonis et iustis qui bonaz vitā duxerūt sicut dicit Aug. Mala mortis putanda nō est quā bona vita pcessit. Sed est formi dabilis et periculosa pctōribus et iniquis. vñ tales qñ veniūt ad experientiam mortis ipsi possent enarare pericula ipsius. Et hoc est quod figurate dr Job. xij. Interroga iu menta et docebūt te et volatilia celi et indi cabunt tibi:loquere terre t respōdebit tibi et enarrabunt pisces maris. Siquidez p iu menta intelligunt luxuriosi de quibus Jo/ hel. j. Computruerunt iumenta in stercore suo. vbi Greg. Jumēta in stercore suo com putrescere est carnales hoīes in pctō luxu/ rie viram finire. Per volatilia aūt celi intel liguntur superbi q; imitantur illuz superbuz lucifer q; dixit Esa. xiiij. In celū cōscendā sup astra celi exaltabo solū meū. Per terraz vo intel liguntur auari terrena tātū amātes et querē tes. q; oculos suos statuerunt declinare in terrā. Sed p pisces maris intelliguntur vo/ luptuosi in aquis delitiarū viuentes. Oēs ergo isti si interrogati fuerint de periculis maris respōdere poterūt et indicare t enar rare illud qō scribitur Sap. v. Errauimus a via veritatis. et iusticie lumen non illuxit nobis. t sol intelligentie nō est ortus nobis Lassati sumus in via iniquitatis t perdi tionis et ambulauim⁹ vias difficiles. viam aūt dñi ignoraui⁹. Quid nobis ꝓfuit su/ perbia:aut diuitiarū iactantia quid contu lit nobis. Transierunt oia illa tanq̄ vmbra et tanq̄ nuncij precurrēs:et tanq̄ naues q; ptransiūt fluctuante aquā. cui⁹ cū ptenerit nō est vestigiū inuenire:neq; semitam carī ne illi⁹ in fluctib⁹:aut quisq; transuolat in aere cui⁹ nunq̄ inuenit argumentū itine ris illius:t post. Virtutis quidē nullum si gnū valuim⁹ ostendere in malignitate nra cōsumpti sumus. Sed cōtrario celi. i. vi/ ri celestes t iusti enarāt gloriaz dei. C

Tertio in themate as

sumpto oñdit mortis cruciatū. i. per icu la ei⁹. Vbi aduertendū q; pricula mortis assimilant piculis maris. Qui pericula maris

sunt ex ventis t ex undis ex scopulis t ex be/ luis marinis. Sic in morte assunt venti. i. spiritus mali. Unde dicit Job. xxvij. Col/ let eos ventus viens. i. diabol⁹ q; ad pstionē gehēne q̄ ipe vnit a sam pctōis ducit. Itez insurgūt vnde flue fluct⁹ vl agustiarū mor tis vl cōrationū t specialiter fluctuatio t dubitatio eoz q̄ pertinēt ad fidē t obuiāt scopulis saroz. i. duricie t obstinatōes cordiū. Itē assunt bestie marine ad deuorandū. i. hoīes mūdi ꝑcipue cōsanguinei q; nō expec tāt nisi q̄modo possint rapere t habere ō bo nis suis tēporalib⁹. Vñ. ij. Coz. xi. Pericu lis in mari. p q̄ figuraliter intelligit ꝓturbatio t amaritudo mortis. Hz post ista pe ricula alia impij in inferno inuenit lōge ma iora. t sic dicit illō ps. cxiij. Pericula iferni inuenerunt me. Sed ale iustoz a periculis mortis liberate dicūt illō. ij. Macha. i. De magnis periculis a deo liberati magnifice gras agim⁹ ipsi. s. i gloria celesti. Ad quā tc.

Jn funere vnī⁹ mortui subito. Ser. vi

Ste moritur robu

stus t sanꝰ. Job. xxi. Notandus q; causa mortis corꝑalis aliq̄n est euidēs t manifesta. siue sit mors violen ta: vt puta q̄n videm⁹ hoīes letaliter vulnera tum: siue sit mors naturalis t ꝓsueta. vipu ta si primo decūbit mortali infirmitate gra uatus. Hz aliq̄n causa mortis ē intrinseca t occulta. t hoc ꝑcipue accidit plerūq; i mor te subitanea q̄n hō q; videbat exteri⁹ sanus t robust⁹: subito cadit mortu⁹ sine aliq̄ ap/ parenti infirmitate vel causa. sicut accidit de pomo pulchro pēdēte i arbore q̄ aliq̄n ꝓpter aliquā interiorē corruptionē q; non apparebat exteri⁹ subito cadit ab arbore. De tali ergo hoīe sic morīēte dr in ꝓpositz verbis. Iste mouit robust⁹ t sanꝰ. A Jn quib⁹ quidem verbis de casu mortis talis defuncti describuntur tria.

Naz ꝑmo ostendit talis casus fuisse ire mediabil: q; mortif: q; mors ñ hz remediū.

Secundo insuperabilis: q; robustus. nō em robur eius potuit mortē superare.

Tertio incognoscibil: q; sanꝰ. s. apparebat

Circa primuz aduerten

dū ē q̄ mors er pte hz certitudinē t er pte incertitudinē hz. Certissim⁹ ē em mortis cui/ libet: q; necessariū ē hoīem mori: hz incertū ē mortz determinatū temp⁹. vñ nil certi⁹ mor

te: nil incerti⁹ hora mortis. Et rōnē huius rddit Greg. di cēs. q̄ idcirco oīpotēs deus horā mortis voluit esse incertā vt semp de beat habere suspecta. t ideo sic debz hō se disponere vt semp sit paratꝰ. et ꝓpterea cō sulit Esa. xxxviij. Dispōe dōui tue q; morie ris tu t nō viues. Jn quibus quidem ver/ bis tria facit esaias.

Quia primo tribuit salubre cōsiliū: cum dicit. dispone domui tue.

Secundo predicit ineuitabile iudicium: cum subdit. q; morieris tu.

Tertio oñdit impossibile remediū: q; nō viues. s. vt vlterius possis procurare reme dium salutis tue.

Circa ꝑmū notandū q̄ hō habz duplicē domū cui⁹ dispositiōi dz intendere anteq̄ moriat. Una est exterior. s. dom⁹ familie. cu ius dispositio fit ꝑ testamētū q̄n. s. hō bene t sapienꝫ facit testamentū suū: t quātū ad sepulture officia: t quātū ad restitutiones t debita: t quātuz ad elemosynas t legata: t quātū ad hereditaria iura: t quātū ad fideī cōmissa: t quātum ad rebellionē t testimo nia. Et si hō prudens esset semp deberet ha bere apud se ꝓpter mortis incertitudinē cō ditū testamētū. t de hac dispositōe dr i pō Disposui testamētū. Alia ē dom⁹ interior. s. aie siue cōsciētie ꝓprie. in q̄ scz deꝰ debet p gras habitare: t iō debz cē purgata t sācti ficata. Hz illō ps. lxxxvij. Domū tuā decet sanctitudo ista dom⁹ dispōnēda ē ad modū dom⁹ materialis. Ad cuiꝰ ꝓparationē t dis positionē cōsueuerūt fieri tria q̄n aliq̄s reci piend⁹ ē in eā. Quia ꝑmo cōsueuit scopari. Secūdo collecta immūdicia foras proici. Tertio si q̄d ē destructū i ea repari. Primū ptinet ad cōtritiones cordis: q; sicut dom⁹ purgat cū scopa aspera: ita dom⁹ aie cū cō tritione dolorosa. t huiꝰ rō est: q; sicut dic Chrys. t habet extra de regulis iuris. Oīs res p qualescūq; causas nascit p easdē dissol uit. i. cōtrario modo. Et hoc ptz multis exē plis. q; sicut discordia nascit p volūtatz dis plicentiā: ita cōcordia p volūtatis cōplacē tiaz. Et sicut infirmitas ꝓuenit ex humoz distēperātia: ita sanitas ex eoz cōtemperā tia. Et ita aq̄ congelat p caloris absentiā t resoluit p eiꝰ ꝓsentiā. Et hz hōc modū ē p cessus in pctō. q; pctm causat in aia ex cō placētia volūtatis. vñ pctm adeo ē volūta riū. q̄ si nō est volūtariū nō ē pctm. vt dicit Aug. t hōc ecōtrario oportet q̄ remoueat

ab ala p̄ displicentias voluntatis: que ꝺ̄es displicētia nihil ē aliud q̄ ipa cōtritio eſſe tialiꝫ. ſz tāto ē cōtritio pfectior quāto ē cū maiori dolore. nullꝰ em̄ dolor debꝫ eſſe maior q̄ dolor de petō. Et huiꝰ rō eſt: qr cū hō cōtriſtetur vel de aliq̄ malo q̄ incurrit vl de aliquo bono q̄ pdit: tāto dolor debꝫ eē maior quāto maiꝰ ē bonū q̄ pdit vl malū q̄ incurrit. Sz ſi nos volumꝰ videre de aliqua re q̄ magna ſit debemꝰ reſpicere ad eius cōtrariū. ſicut pz in iſtis exēplis. Si queratur q̄ ſit maiꝰ malū an ſurditas an cecitas debemꝰ reſpicere ad cōtrariā iſtarū pūtionuꝫ q̄. ſ. ſit maiꝰ bonū. ſ. an viſus an auditus. Et manifeſtū eſt q̄ viſus ē maiꝰ bonū q:ſcz magis diligit ſicut pbꝫ dcit in pmo metaphiſice. & ideo cecitas q̄ ē ei⁹ pūtio ē maiꝰ malū q̄ ſurditas q̄ ē pūtio auditꝰ. Sic ſi q̄ras q̄ ſit maius malū an pdere fama an pecuniā. reſpiciam⁹ q̄ eſt maiꝰ bonum. ſ. an fama an pecunia. & manifeſtū ē q̄ fama. Et ꝓpter hoc dicit Seneca q̄ ſtultꝰ ē qui diligit lucrū cū mala fama. vñ cū p pecatū pdat maximū & ſummū bonū. ſ. deus vel beatitudo eterna: ſeq̄t q̄ de petō debeat eſſe maximꝰ dolor. & ideo cōtritio de petō debꝫ eſſe maxime dolorioſa. Sz aduertēdū q̄ ita diſpoſitio cōtritionis habere debꝫ q̄ſdam gradꝰ: Et p̄mꝰ eſt in petī recordatōne Nazᵃ ſicut dicit Chryſ. ſup epiam ad Heb. Nullū inuenit tale remediū ſicut cōtinuata memoria petōꝝ. penitꝰ ad ꝝtutē talꝫ erhortatio qualis petōꝝ recordatio. recordare ergo peti tui: & erubeſce i cōſpectu dei tui. ſecundꝰ gradꝰ ē i petī deteſtatōe. cuiꝰ deteſtationis ſignū eſt verecūdia penitentis. de q̄ verecūdia dicit Origenes ſup Ezech. omelia. x. Primū inḡr bonū ē nullū op⁹ cōfuſionis facere: ſz oia talia q̄ poſſunt deū liberāre reſpicere: qr vero vt hoies ſepe peccamus. ſz vt ita dicā ſciendū ē eſſe erubeſcere ac p ſceleribꝰ ſuis verecūdos oculos ōtinere nō ea ꝓcaci vultu defendere. Tertiꝰ gradus ē i deteſtatiōis aggrauatiōe. ſ. diſtincte cōſiderādo circūſtantias petī aggrauātes ſiue er parte peccātis ſicut ē peccātis etas vel ſtatꝰ: ſiue ex pte petī vt locꝰ vel tempus vel modꝰ: ſiue ex cauſa peccādi puta ſi ſpōte & non ſimplicius peccauit. Quartꝰ gradꝰ ē i petī ōplexatōne. pō. vj. Lauabo p̄ ſingulas noctes lectū meū lachrymis meis ſtratuꝫ meū rigabo. De iſtis gradibꝰ de quibꝰ aſcēdit ad purgatiōnē & purificatiōnēanime dicitur in ꝑs. lxxviij. Aſcenſiones in corde ſuo diſ. in val. la. id eſt in cōpunctiōe humilitatis. Nā ſicut dicit Iſidorꝰ in libro ſoliloquiorꝫ. Cōpūctio cordis ē humilitas mētis cū lachrymis ꝓuentes ex recordatione peccati. Secūdo ad p̄parationē & diſpoſitionē dom⁹ materialis requirit q̄ immūdicia p ſcopationē collecta foras proiciat: ne remanendo ibi putrefiat & foetet. & ſ fit in domo cōſcientie p petōꝝ cōfeſſionē: ſine q̄ actu vel voto habita domꝰ ꝓſciētie purgati nō poteſt. Cuiꝰ tripler ē ratio. Et ꝑma ꝓpter curationē: qr ſicut morbꝰ corporalis nō poteſt curari niſi medico manifeſtetur ꝓprer qō Boetiꝰ dicit. Si opem medicantis expectas oportet vt vulnꝰ detegas. ita etiā culpa que eſt morbꝰ ſpūalis curari nō poteſt niſi manifeſtetur ſacerdoti p confeſſionē. Unde Jaco. v. Cōfitemini alterutrū petā veſtra. Secundo ꝓpter irrigationem Eccleſia em̄ eſt vt quidā hortꝰ diuerſis arboribus conſitꝰ: quē aqua celeſtis gratie irrigare non poteſt nec ad arboreos eiꝰ puenire: niſi p quoſdā canales ſiue aqueductꝰ q̄ ſunt eccle ſacramēta. Unde ſi hō vult irrigari & lauari oportet q̄ ſe ſubiciat ſacramētis & ſpecialiꝫ ſacramento penitētie ſiue cōfeſſionis. Unde Prouer. xxviij. Qui abſcondit ſcelera ſua nō dirigetꝰ: qui autē cōfeſſus fuerit & reliquerit ea miſericordiā conſequet. Tertio ꝓpter reductionē: qr peccatoꝝ a ꝺō elongatꝰ per culpā nō reducit ad deū niſi p mediatorē. Iſte autē mediatoꝝ ē ſacerdos Oportet autē q̄ mediatoꝝ ſciat culpaꝫ & offenſam eiꝰ quaꝫ habet reducere. oportet ergo p̄mū confiteri & pandere ſacerdoti. Unde dns mādauit lepioſis q̄ figurabāt petōres Ite oſtendite vos ſacerdotibus. Luce. xvij Et debet peccatoꝝ ſacerdoti integraliter confiteri quantū ad oīa peccata & cauſas & p ſonas & numerū petōꝝ & tēp⁹ & locū & deformitatē & inꝛmētionē. & tali modo bene ſe oſtēdit. Et de iſta diſpoſitione conſcientie que fit per verba confitentis i iudicio penitentie dicit in ꝑs. cxj. Diſpōet ſermōes ſuos i iudicio. Tertio ad p̄parationē & diſpoſitionem dom⁹ materialis requirit q̄ ſi eſt aliqubi deſtructa reparet. Et hoc fit in domo conſcientie per ſatiſfactionē integrā omnium peccatoꝝ. Non em̄ poteſt penitēs ſatisfacere de vno peccato fine alio. et hoc pz tripliciter. Prio ex parte amicitie: quia nō poteſt homo ſatisfacere deo: niſi primo ad

tum amicitia reformetur: ſed amicitia non poteſt reintegrari q̄diu manet offenſa. cuꝫ ergo peccato quolibꝫ deus offendatur: nō poteſt homo tenēdo aliq̄ peccatū de aliꝫ ſatiſfacere deo. Item patet ex parte gratie quia quodlibet peccatuꝫ gratie contrariat vnde ſicut non poſſunt eſſe ſimul & in eodē lux et tenebre frigus & calor ita nec aliquod peccatū cum gratia: & ideo ad gratiā habēdam et conſeruandā neceſſe ē quodlibꝫ peccatum per ſatiſfactionē expiari. Item patet ex parte anime: qr anima non poteſt ſimul cōuertere ſe ad plura. ꝓpter q̄ dicit pbus q̄ vna potentia criſtente in actu altera retrahitur ab actu. vnde non poteſt ſimul reſpicere deum et peccatuꝫ. Et ideo ita eſt de homīe reſpectu dei ſicut de hominibꝰ rirantibus adinuicē quoꝝ quilibet auertit faciē ab altero. vnde peccatoribꝰ dicit deus Die remie. ij. Uerterūt ad me tergum et non faciem. Et ſemp̄ ē auerſa facies anime q̄diu manet in offenſa alicuiꝰ peccati. et ideo nō poteſt conuerti ad deū: niſi ſatiſfaciat ei de quolibet peccato. Et de tali diſpoſitione dicitur. ij. Paral. vij. Compleuit oīa que diſpoſuerat in corde ſuo ſcz complete ſatiſfaciendo de omnib⁹ de quibꝰ in corde ſuo fuerat contritus. Secundo in auctoritate adducta agitur de iudicio ineuitabili ſcz de iudicio mortis: cum dicit. quia morieris tu. Ubi aduertendū q̄ omnes homines meritoriliter moriuntur morte nature. quia ſicut dicitur ad Hebre. ix. Statutū eſt hominibus ſemel mori. Sed illi qui non diſponunt bene domuꝫ conſcientie ſue moriuntur etiam morte gehenne. Que mors in tribus differt a morte naturali. Primo in duratōne: quia pena mortis corporalis prout conſiſtit in ſeparatione anime a corpore eſt inſtantanea. ſed pena mortis gehenne eſt eterna. Matthei. xxv. Ibūt hi in ſupplicium eternū. Uic cadit exemplum quomodo falco marſilienſis qui fuit excellens ioculator: cogitādo de eternitate inferni cōuerſus eſt. Sed poſſet alicui iniuſtum videri q̄ pro vno peccato finito infinita pena infligatur: quia ſm menſurā delicti debet eſſe plagarum modus Sed dicendū q̄ offenſa & pena offenſe menſuratur ſm conditionē & dignitatem illius in quem peccatur. ſicut maior reatus eſt offendere militem q̄ ruſticum: & maior offendere regem q̄ militem. Et ideo qui offendit deum qui eſt infinitum bonum ſicut ſa

eſt peccator: merito infinitas penam incurrit. ſed non poteſt eſſe infinita intenſiue ſcz ſm acerbitatem: quia creatura non eſt capax talis infinitatis: ſed eſt infinita duratione. Unde quantum ad acerbitatem eſt finita. et in hoc reſpōdet finitati culpe: ſed duratione eſt infinita. & ſic reſpondet infinitati perſone offenſe ſcilicet dei. Secundo differt mors corporalis ab iſta morte incorruptiōe. quia iſta mors corporalis corrumpit & diſſoluit ſubiectum ſcilicꝫ corpus: ita q̄ poſtea non ſubſiſtit in eſſe humano. Sed iſta mors cum ſemper ſumme affligat nunq̄ tamen ipſum ſubiectum corrumpit vel diſſoluit ſcilicet naturam anime vel vitam eius naturalem: vnde ſemper laborant quaſi in extremis: et tamen ſemper viuunt. ſm illud pō. xlviij. Laborabit in eternum & uiuet. adhuc i finē. pō. xlviij. Mors depaſcet eos. ſicut herba paſſa adhuc viuendo pullulat vt amplius paſcatur. Unde etiam damnatorum corpora poſt reſurrectionem etiam in illo igne inferni erunt indiſſolubilia. Cuius ratio eſt: quia ſicut omnia membra humani corporis dependēt ab anima. et omīs motus qui eſt in eis ab anima procedit: & deficiente anima remanent membra per ſe immobilia: ita omnia corporalia ueniū dependent a motu celi. quia motus celi eſt quaſi anima mundi. et ideo ceſſante motu celi: quod erit poſt reſurrectionem: ceſſabit omnis alius motus in omnib⁹ aliis corporibus. et ideo non erit generatio nec corruptio: neq̄ per conſequens mors que eſt corruptio quedam. Contingit enim mors naturalis ex diſtemperantia humorum que diſtemperantia prouenit ex motu elementorum: et motus elementorum a motu ſtellarum et planetarum: et motus ſtellarum a motu celi: ſed ceſſante motu primo oportet q̄ ceſſet motus omnium ſecundariorum. ex eo q̄ omnia ſecundaria mouentia ſunt i ſubſtantia primi mouentis. et primi motus. Et nos videmus q̄ ceſſante actione principalis agentis ceſſat actio omnium inſtrumentorū. ſicut ceſſante actione artifex ceſſat actio dolabre: et quieſcente manu militis ceſſat actio enſis: ergo ceſſante primo motu ceſſabunt omnes alii: ergo et mors que ab ipſo cauſatur. Apocalip. xxi. Mors vltra non erit. Tertio differt mors corpalis ab illa acerbitate: qr pena mortis gehēne ſine cōparatiōe acerbior erit q̄cūq̄

Universidad de Deusto
Biblioteca

morte corporali. Oō patz qz acerbior est pena inferni ꝙ pena purgatorij. licet sit idem ignis: z tamen pena purgatorij transcēdit i acerbitate oēs penas huius vite etiā mortz. Unde Aug. in lib. de penitētia dicit. Prius purgandus est igne purgationis qui in aliud seculū distulit fructum conuersiōis. Vita autē ignis licz eterna nō sit: miro tamē modo ē grauis. excellit etiā oēs penā quā vnqꝙ quis possus ē in hac vita. nō in carne tanta inuētus est pena. Is mirabilia passi sunt martyres tormenta z multa. nequaqꝙ tñ tāta sustinuerūt tormēta. Studeat ergo quisqꝙ sic delicta corrigere vt post mortē nō oporteat penā tolerare. hec Aug. Et quo sequit ꝙ sine cōparatiōe mors gehenne acerbior sit ꝙ sit mors corpalis vl quecūqꝙ alia pena huius vite. Et ideo dānati apetunt mortem nature vt carere possent morte gehenne. sed tamen nō ē eis possibile. Unde Apoc. ix. Desiderabunt mori z fugiet mors ab eis. Tertio in auctoritate adducta ostenditur impossibile remediū. s. salutz post mortem in eo qō dicit. nō viues. s. tali vita in q̄ possis habere remediū salutis. qz si hoc negleristi vel contēpsisti vel si fueris in morte gehenne nō viues vita glorie que ē vita beata. z hoc erit magis penale ꝙ pmū. Unde sup illo verbo dñi Matth. xxv. Discedite a me maledicti i ignē eternū. dicit. Chrys. ꝙ duris erit pctōrib⁹ audire discedite a me ꝙ audire. ite in ignē eternū. qz maior erit pena dāni ꝙ pena sensus. Unde pctōres miseri eoipso ꝙ peccādo vitā illam cōtēnūt beatā: iudicāt se esse tali pena dignos. Et iō dicit eis illud Act. xiij. Indignos vos iudicastis eterne vite: z ideo de tali vita sunt omnino desperati. Hm illō Job. vij. Desperaui. nequaqꝙ iam vltra viuam: B

Secūdo in themate assumpto ostenditur casus mortis talis defuncti esse insuperabilis: qz robustꝰ. quia. s. nec robur ipi⁹ potuit mortē vincere vel superare. Vbi aduertendū est ꝙ dupler est robur hois a quo robustꝰ vocari potest. s. corporis z alie. Frequenf autē cōtingit ꝙ qui sunt fortes z robusti corpore sūt debiles mēte z facilē a vicijs et tentationib⁹ vincunf, sicut pt⁹ de Sansone: qui licz vinceret corporaliter viros oēs. tamen luxurie vicio z a vilib⁹ mulierib⁹ spūalit vincebat. Et iō de tali robusto dr Ame⁹. vj. Perdit fuga a veloce: z fortis nō obtinebit virtutē suā: z robustus nō saluabit aiaz suā. Qua. di. velocitas corporalis nō facit vicia fugere. z corporis fortitudo nō tribuit menti virtutē. z robur etiā corpis nō facit aie salutē. Vel pōt exp̄i peribit fuga a veloce. i. ppf velocitatem suā nō pōt hō fugere mortē. Oō patet i Azahele qui fuit cursor velocissim⁹ quasi vnus ex capitcis z tñ occisus ē ab abner. ij. Regū. ij. Et fortis nō obti. vir. suā. s. contra mortē. qñ dicat virtute fortitudinis sue non poterit ptra mortē obtinere. Voc pt⁹ in Sansone q̄ fuit pugil fortissim⁹. et tñ ruente domo simul cū inimicis extinct⁹ est. Eccls. ix. Vidi nec velociū esse cursum nec fortiuꝫ bellā: sequit. Et robust⁹ nō saluabit aiaz suam. i. vitā suā. s. a morte. Voc pz in Nēroib⁹ qui fuit robust⁹ venator coram dno. s. nō bestia rū tñ sed etiā hoim vnde cepit esse primus potēs in terra. vt dr Gene. x. et tñ mortuus est. z Judicū. xx. Interfecti sunt decē z octo milia virorū oēs robustissimi pugnatores. Sed ē aliud robur. s. aie puenies ex virtutib⁹ z q̄ tali robore sunt robusti abundant in bonis cogitationib⁹. Prouerb. xij. Cogitatiōes robusti semper in abundantia Jrē sūt diuites in bonis operib⁹. Prouerb. xxi. Robusti habebūt diuitias Jrē sūt pfecti in omnibus virtutib⁹. ij. Reg. xxij. Eris cū robusto perfectus. C

Tertio ostenditur istius defuncti casus fuisse cognoscibil: qz sanꝰ. s. videbat. Eccli. xxi. Plage illi⁹. s. mortis non est sanitas. vnde non debz hō confidere de sua sanitate. Is quādo sanꝰ z vig⁹ est: tūc magis debz se p penitētiā ad mortē preparare Eccli. xvij. Cōfiteberis viuēs viuus z sanus cōfiteberis. In quib⁹ quidē ꝟbis ostēditur ꝙ penitētia debet habere tria.

Quia pmo debz esse accusatoria. qō fit in cōfessiōe: vbi hō accusat se sacerdoti tanq̄ iudici de factis suis. ideo dicit cōfiteberis. et hoc valet ad salutē. Rom. x. Ore autem confessio fit ad salutem.

Secūdo debz esse ꝓficua et hoc ē si fiat dū homo viuit. z ideo dicit viuens post mortē enī non valet confessio. Esa. xxxviij. Eli viuens viuens ipse confitebitur tibi.

Tertio debz esse libera sine voluntaria. vt nō fiat tñ necessitate vel metu mortz. Et iō dicit viuus z sanus. i. nō egrotās ad mortē cōfiteberis, z tūc eris tot⁹ sanꝰ: nō solū i corpe

sed etiā in aia. z postq̄ anima sanata est z mūda a mortalibus adhuc ē frequēter purificāda saltē a venialib⁹. Unde leuit. xiij. Postq̄ lota est scz anima p cōfessionē reddita sanitati scz gratie denuo purificabis eam scz si recidiuet vel saltē a venialib⁹. vt sic purificata maneat sana p gratiā. z fiat tandē salua p glīaz. Ad qua nos ꝛc.

In funere vnius in carcere defuncti Sermo vij

Duc de carcere de

e ue aiam meaz. ps. cxli. Quanto aliquod aīal est liberioris nature. tāto ē magis sibi penale detineri z seiuncti. Unde quia aues naturalr sunt liberiores z agiliores ad motū localē q̄ bestie ꝛe que sunt grauiores: est eis magis penale si cludi vl detineri q̄ bestijs. Et ideo videm⁹ auiculas in cagijs seu caueis inclusas semper querēdo circūire latera cagie: vt inuenire possint vnde exāt quantūcūqꝙ habeant cibuz vel potū paratū. Et inter bestias quia siluestres sunt liberiores domesticis: ideo difficilius includunf z detinenf. Vomo aūt ex parte aīe oīb⁹ est liberior: quia scz sol⁹ hab⁹ arbitriū libertatē: vnde q̄uis p̄m corpus subijci valeat potuit: tamē p̄m aīaz a qua liberū est arbitriū: semp in libertate maner put Seneca dicit. z ideo si est sibi penale detineri in carcere p̄m corpus: multo magis p̄m aīam. Et inde est ꝙ ps. eximi a tali pena cupiēs inᵭbis ꝓpositis a deo petebat dicēs. Educ de carcere deꝛc. In quibus quidē ꝟbis facit tria.

Quia scz pmo tangit inclusionis āgustiam: cū dicit. educ de carcere.

Secundo petit liberationis gratiam: cū dicit. educ de carcere deus.

Tertio ostendit propriam indigentiam cum adit. animam meam.

Circa primū attēdēdum

ē ꝙ vna littera hz. educ de custodia: is alia de carcere. z idem est. z hac littera de carcere vsit Greg. viij. lib. moza. Sed nota differentiā inter hoīem prudētē z imprudētē. Nā homo prudens z puidus plus respicit ad futurū q̄ ad p̄ns: z ideo videndo hoīem iustū affligi vel se affligere corpaliter cogitat ꝙ qñ exierit ō carcere corpis pueniet ad magnā glīam. Sed imprudēs z improuid⁹ hō q̄ respicit magis ad p̄ns q̄ ad futurum qñ videt iustū affligi corpaliter reputat eū male stare: nec cogitat ad quātā dignitatē glie sit puenturus postq̄ exierit de carcere corpis. Unde de tali imprudēte ꝛ Eccls. iij. Nescit puidere in posterū. ꝙ de carcere catenisq̄ interdū ꝺs egrediat ad regnū

In quibus quidē ꝟbis facit Eccls. tria.

Quia pmo ponit petōris imprudētiam quia nescit prouidere in posterum.

Secōo ponit viuentis angustiam: quia de carcere et catenis.

Tertio mortuis gloriam: quia interdū egreditur ad regnum.

Circa pmū nota q̄ille q̄ dz ire ō nocte si nesciat sibi puidere de lumine vadit i tenebris. Is q̄i iter noctz ē trāsit⁹ mortis: is q̄i lumē est pnia finalis: vel bonavita p̄cedēs vbi q̄ in fine est ipenitēs: z q̄ male vivit nesciens sibi puidere de lumine: cū mortē ambulat in tenebris. Figura huius habeē mat. xxv. in v̄ginib⁹ fatuis: q̄ nescierēs sibi puidere de oleo p lumie: media nocte veniēte spōso ercluse sūt a nuptijs z i tenebrꝰ remāserūt. ps. lxxx. Nescierūt nec intellexerūt i tenebris ābu. Dz ḡ sibi hō ante puidere de eo qō erit in posterū necessariū. s. in vita: ō eo qō erit necessariū i morte. Eccli. xviij. Bñ iudiciū scilz mortz para tuū iustitiā. s. vite iuste vel pnie. Secōo in aucte adducta ostēdit angustia viuēt⁹: qz est in carcere z catenis. Est enī aīa in corpe velut inclusa in carcere. Job. vij. Circūdedisti me carcere scz corpore. Catene aūt q̄ tenent aīam ligatā in carcere corpis sūt vnio nature z amor vite Unit ei aīa naturalr corpi sicut forme materie. z amat aīa naturalr carnis vitā. Ve neco. Una catena est q̄ nos ligatos tenet amor vite. Vel nota ꝙ est tripler carcer in quo hō poni pōt. s. coecer mūdi carcer pcti z carcer inferni. Carcer mūdi est locus confusionis in q̄ manet hō q̄diu viuit in āgustijs z miserijs multz. Dñs figurat p carcerē babylonis i q̄ posuit eū Sedechias. Pare. ij. Eduxit eū rex babylonis in babylonē: et posuit eū in domo carceris vsq; in diem mortis sue. Ab illo carcere cupiebat eripi Joseph q̄ signatorū tutū. Gen. xl. Suggerās pharaoni vt educat me de isto carcere. Alius est carcer pcti in quo claudit hō malicia sua cecatꝰ. vñ figurat p carcerem Sansonis de q̄ Judi. xvi. dr. Que cū applicuissēt philistijm. i. demōes tētātes p sicnijs statim oculos eiꝰ eruerūt scilz bonū cogitatuꝫ

flectus ⁊ bonū affectū volūtatis ⁊ dure
runt gaza. i. in flumā pctī. q; gaza ꝑm origi
nē interptat quō fluit. s. a cogitatōe in de
lectatōnē: a delectatiōe in ꝓsensum: ⁊ a cō
sensu in opationē: ⁊ ab ope in cōsuetudinē
pctī: vinctū catenis ſcs pctōꝝ mlto⁊ ⁊ clau
sum in carcere ꝓ obstinationes pctī molere
fecerūt. s. circūeūdo molā peccati de vicio i
viciū quasi circulū faciēdo. De hoc carcere
dicit Chryso. sup Matth. 9. omel. xiiij. Quē
admodū ingt hi q̄ sunt in carceribus eū ca
tenis adducunt ad iudicius: ita ⁊ se diuer
sis catēis pctōꝝ circūdate ad tribunal ter
ribile ducunt. Et sequit ibi. In hoc viculis
custos pniciosus est desideriū pecuniarū:
qō nō dimittit exedēt carcerē: ſs cōpedes
struit: ⁊ nō solū aīmā illius i debitē ligatā
sed etiā aridam et sordidā ⁊ pediculoꝝ ple
nam. i. affectionū rodentiū. Ab hoc carcere
educit homoꝝ pniam. s. ꝓ cōtritionē ꝓfessi
onem ⁊ satisfactionē: q̄ resecat supfluitatē
capilloꝝ. i. passionū vel meritoꝝ et mutat
vestem sordidam viciox in vestē pulchraꝫ
frutū. Quod figuratū est gene. xli. vbi ꝺr
ꝙ adductū de carcere totōderunt ioseph⁹
mutata veste obtulerūt ei. s. regi ꝺ est deo.
Tertiꝰ carcer ſcs inferni est carcer pennis.
de quo nunq̄ pōt aliqs liberari ꝑm cōes le
gem postq̄ ibi fuerit finaliter deputatus. vñ
de isto carcere ꝺr Mat. v. Esto ꝓsentiēs ad
uersario tuo. i. ꝺbodino qō aduersa carna
li vite. ⁊ post. ne in carcerē mittaris. s. iferi
ni. Amen dico tibi nō exies inde. nā in iferno nulla est redēptio. Tertio in auctoritate adducta ponit iusti mortētis glia: quia egredit. s. a carcere corpis vel mūdi ꝓ mo
rtem ad regnū ſcīs celoꝝ assumptꝰ. Figura huiꝰ habet in Joseph. de quo ꝺr in ꝑs. ꝙ misit rex ⁊ soluit eū ſcs a viculis carceris ⁊ cōstituit eū dñm domus sue ⁊c. Iterū. iiij. Regum. xxv. in Joachim. de quo ꝺr ibi ꝙ rex babylōis subleuauit caput ioachim de carcere: ⁊ posuit thronū eius sup thronum regū qui erant cū eo. Et cū fuerit assumptꝰ iust⁹ ad regnū dei. ō q̄ ꝺr ꝑs. cxliij. Regnū tuū regnū oīm seculoꝝ. tūc egredief ⁊ ingredietur ⁊ pascua inuenier. Ingredief. s. adyi
dendō diuinitatē: ⁊ egredief ad cōtemplā
dam humanitatē dñi nostri iesu rpi: ⁊ vtro
biq̄ pascua inuenief ecne refectionis B

Secundo in themate

assumpto ponit liberationis gratia: cū ꝺr, educ deus. Nota qn̄ aliqs inuenit aliquē i loco inḡto et periculoso ⁊ educit eū inde ⁊ po
nit eū in via recta ad eundū ad locū ḡtū et securū: facit ei magnū beneficiū. Sic fa
cit deus mortētibus ꝑcipue iustis: qa edu
cit eos de mūdo inḡto ⁊ piculoso: ⁊ ponit eos in via ad eundū cito ad locū habitatōnis quiete ⁊ secure scz ad paradisum. ⁊ hinc est q̄ de mortētib⁹ statim vt defuncti sunt pōt exponi illud ꝑs. cvi. Edurit eos in viā rectam vt irēt in ciuitatē habitatiōis. Ja qbꝰ q̄dē ꝟbis dant intelligi tria q̄ ꝓsideran
ri debēt in trāsitu iustoꝝ. s. termin⁹ a quo: termin⁹ ad quem ⁊ motus eius.

Terminus a quo est ꝓsens vita a qua scilicet edurit eos.

Medīū est pena purgatoria vel diuina sententia: q̄ intelligit per viam rectam.

Sed terminus ad quē est celestis glia: q̄ intelligit ꝓ ciuitatē habitationis

Circa ꝑmum attendēdū est ꝙ qn̄ deduc
it boſes de mūdo educit eū de loco piculo
so sicut qn̄ auis euadit illesa de laqo. Est et mūdus plen⁹ laqis diaboli q̄ sunt cupidi
tates auaroꝝ. ſm illud prime. Timobt. vi. Qui volūt diuites fieri incidūt in tēptatōnē et i laqueū diaboli, vñ ꝑs. xxx. Educes me de laqo quē absconderūt mihi. Jterꝫ educit eū de loco fetido ⁊ feculēto sicut si aliqs ex trahaf de latrina vl de luto fetēti: q; mūdus plen⁹ ē fetore ⁊ fece lutulie ꝑs. xxxix. Edu
xit me de lacu miserie ⁊ de luto fecis. Jterꝫ educit eū de loco tenebrioso: q; mūdus loc⁹ est in quo deficit serenitas ⁊ claritas amoris ⁊ dilectiōis. i. Jo. ij. Qui diligit fratrē suū manet in lumine. Sed istud lumē defi
cit i mūdo: q; oēs frater supplātās supplā
tabit: ⁊ oēs amici fraudulēt icedit ꝑs. cvi. Edurit eos de tenebrīs. i. Job. ij. Qui odit fratrē suū in tenebrīs est. Jtē de loco dolo
roso: q; in mūdo sunt dolores ⁊ tristitie ho
minū inuidox: q̄ dolent ⁊ torquenf de feli
citate aliox: vnde mūd⁹ assimilaf inferno: q; dānati inuidēt felicitati scox. ꝑs. xxiij. Eduristi ab iferno aīam meā. i. a mūdo ple
no inuidis. Jtē de loco penurioso ꝓpf ac
cidiā ⁊ pigritiā q; egestatē opata ē mentē missa. ꝑs. cvi. Edurit eos victoo i mēdicita
te et ferro. Nā accidiosi et pigri sunt tanq̄ vincti ꝓpter difficultatē bn̄ operādi: ⁊ mē
dici ꝓpter defectū merēdi, ⁊ ferrei. i. duri ⁊ frigidi ꝓpter defectū diligēdi ⁊ cōpatiēdi

Scō tangit medīū ꝙ qō trāseūt multi

iusti ad ciuitatē celestis hierl̄z: ⁊ hoc ē pur
gatoriū. ⁊ ideo subdit in viā rectā. Purga
torium dicit via inḡtum ꝓ ipm transit ad paradisum: q; nō possent illuc intrare: nisi essent plene purgati: sed ꝺr recte ꝓpter iu
sticiā: q; ꝑ satisfactōe penitētie supplenda infligitur purgatorij pena vel ꝑ leuioribꝰ culpis. Sap. x. Justum deduxit dominus per vias rectas. Una em̄ via recta ꝑ quam transeunt iusti inoriētes est sentētia diuini iudicij: alia est quando q; pena purgatorij

Tertio tangit terminus ad quē: cuꝫ ꝺr in auctoritate adducta. i. ciuitatē habitatōnis. Nec ciuitas est nō in mūdo. ſs in celo vbi est habitatio ꝑpetua. Apostolus Heb. xiij. Non habem⁹ hic manentē ciuitatē ⁊c. Jtē habitatō leta. ꝑs. lxxxvj. Sicut letātiū oīs habitatio ē in te. Jtē habitatio quieta Eccl. xxiij. In ciuitate sanctificata similiter requiem. E

Tertio in themate assū

pto tangit ꝓpheta ꝓpriā indigentiā: cū di
cit. aīam meam. quasi dicat anima indiget educi vt ꝓueniat ad optatā requiē paradi
si. ⁊ q; hec reḡes in deo erit dicebat ꝑs. xlj. Sitiuit anima mea ad deū fontē viuū ⁊c. Notandū ꝙ cibus salitus generat sitim: ſs quasi cibus salitus est cōtemplatio diuine sapientie que generat in aīa fideli sitim id est appetitū summi ⁊ veri boni qō est deus vnde. ꝑs. lxij. tali sapientia plen⁹ dicebat deo loquēs. Sitiuit i te aīa mea ꝙ multi
pliciter tibi caro mea. Ubi tāgit sub noīe sitis duplex hominis appetitus.

Unus de anime quietatione. cum dicit sitiuit in te anima mea.

Aliꝰ de corpis reformatiōe: cū subdit ꝙ multipliciter tibi caro mea.

Circa ꝑmū notandū ꝙ tūc inclinatio rei ad motū quiescit qn̄ ꝓuenit ad terminum ⁊ finē motus. Cum ergo deus sit vltim⁹ finis hominis. tūc desideriū hois quo inclinatur et mouef ad rem desideratā totaliter ḡtabit quādo ꝓueniet ad ipm deū vt ei ꝑfecte vnia
tur. Unde Aug. libro. ꝓfes. Fecisti nos dne ad te. et inquietū est cor nostrū donec reqe
scat in te. Et ideo dicebat ipse deus. Jo. vij. Si q̄s sitit veniat ad me ⁊ bibat. Et de hac sitī et satietate dicit Greg. in moral. Cuꝫ p
ueniemus ad te fontē vite ⁊ dulcissimam spēm erit nobis ex visione tua impssa sitis alq; satietas: ſs lōge aberit a sitī necessitas et a satietate fastidiū q; sitientes satiabimur et satiati sitiemus. Scō ponit apetitꝰ anime de corpis reformatiōe. cū ꝺr. ꝙ mul
tipliciter tibi caro mea. Caro em̄ ꝑ mortem multipliciter diſſipaf ſcz in oībus suis partibus et in oībus sensibus et in oībus delectabilibꝰ ⁊ ideo multipliciter oportebit reparari. ⁊ ꝺ erit in resurrectiōe qn̄ totaliter reformabit ⁊ etiaꝫ in iustis glorificabit. Et ista est spes quam habem⁹ de carne quiescēte mortua. vñ ꝑs. xv. Caro mea requiescet in spe. Apostolus Philipp. iij. Saluatorē expectamus dñm nostrum Jesum xp̄m q; reformabit corpus humilitatis nostre ꝓfiguratum corpi claritatis sue ⁊c. Et hoc erit in gloria resurrectiōe sanctoꝝ. Ad quam. nos ꝓducat ⁊c.

In funere vnius damnati et occisi.

Sermo. vij

Rue eos q̄ ducun

e tur ad mortem. Prouer. xxiij.

Pupl̄r potest hō ad mortē condemnari ⁊ trahi. s. iuste ⁊ iniuste. Si iuste tūc licitū ⁊ meritoriū ē eruere eū si q̄s pōt a morte: sicut daniel eruit susannā: ⁊ btūs nicolaꝰ tres iuuenes innocētes ꝺdēnatos. Et de ꝺ ad litterā loquit ꝟbū ꝓpositū. Et iō post ꝓdicta ꝟba subdit. ⁊ eos q̄ trahuntur ad interitū. s. iuste liberare nec cesses. alio mō pōt ee aliqs ꝺdēnat⁹ iuste: ⁊ talē nō ls eruere a morte corpali: q; eēt in pndicium reipublice ⁊ iusticie: ⁊ ꝑ ꝟba ꝺ eū q̄ ait. Exodi. xxij. Maleficos nō patieris viuere. Et tū valde meritoriū est eruere eum a morte spūali. s. iuuare vt eruaf. Mors aūt spūal dupler est. culpe ⁊ pene. s. purgatorie que morte corpali acerbior ē. vl ecne q̄ dicitur mors gehēne. A ꝑmo morte. s. culpe pōt q̄ liber erui volūtaria pnia. A scōa. s. a pena purgatorij pōt liberari ⁊ erui per exhibita suffragia. A tertia ꝺo scz a gehēna postq̄ il luc ꝓducti ē nulla pōt erui via: q; in iferno nulla est redēptio. Ergo de morte culpe vl pene purgatorie pōt exponi ꝟbū ꝓpositū, vt dicam⁹. erue. i. iuua vt eruāf q̄ ducūf vl volūtarie ad mortē culpe vl iuite ad passionē pene purgatorie q̄ acerbior ē oī morte ſs plectmur vt nūc tm̄ ō morte purgatorie pene. B Et ꝑm hec tria faē Salo. in ꝟbis ꝓ

Nā ꝑmo inducit ad exhibitionē mie: cū dic. erue eos. Scō oñdit cōactionē iusticie: q; ducūf etiā inuiti. Tertio afflictōes pene purgatorie: q; ad mortē

Universidad de Deusto
Biblioteca

Circa primū attēden

dum ē ꝙ anime eoꝝ qui sunt in morte siue pens purgatorij:ly multipliciter possint iuuari vel ꝑ elemosynas ⁊ oblationes ⁊ etiaꝫ ꝑ ieiunia et labores ꝑ eis assumpta ab his qui sunt in charitate: tamen ꝑcipue ꝑ orationes iustoꝝ et missas eoꝝ possunt adiuuari. Cuius rō est:quia tarditio illius pene est ex diuina iusticia ꝑm exigentiaꝫ culpe veniales:vel penitētie nō adimplete in vita ista sed ꝙ pena sic tarata minuaf et breuiꝰ hoc ꝓcedit ex diuina mia: que ꝑcipue impetratur per preces amicoꝝ dei.i.per orationes iustorum:qui sc̄z timent eum et habent spē in mia ei⁹. Et ideo ōr i. ps. xxxij. Oculi domini sup me, eū et in eis qui spe sup mi. eius vt eruat a morte animas eoꝝ.sc̄z qui sunt in purgatorio.i.per ꝑces eorū. In quib⁹ quidē verbis includit triplex laus iustorū. Prima est ex ꝓtectione diuine custodie:qa oculi domini super eos.

Secunda est ex moderatione prudentie quia sciunt tempare ⁊ moderari metum iusticie cum spe mie dei. vnde sunt metuētes

Tertio ꝛelaxaꝫ eū ⁊ separāt de mia ei⁹. tiō pene purgatorie. vt eruat alios eoꝝ ⁊c

Circa primū aduertendū est ꝙ sicut dicit Prouer. xv. Oculi dñi cōtemplanf bonos et malos. Sed sicut nos videmus ꝙ sol q̄ dicit oculus mūdi respicīdo ⁊ illuminādo ista inferiora in diuersis rebus inducit aliquādo cōtrarios effectus:quia lutū ꝺurat ⁊ glacies vel ceram liquefacit et mollificat Sic et oculi dñi aliter respiciūt iustos ⁊ aliter peccatores qui in peccatis impenitētes pseuerant. Nam iustos respiciunt ad custodiendum eos in seipsis:⁊ etiā ad eruudiendum eos pro aliis:sed malos pseuerantes in malis opibus respiciūt ad pēndus ⁊ delendū:nō solum de celo sed etiam de terra Sic oculi aglealf respiciūt pullos suos.ſ. ad custodiēdū ⁊ nutriendum:⁊ aliter lepores sc̄z ad rapiēdū ⁊ comedendū. Et iō ōr i ps. xxxiij. Oculi dñi sup iustos.⁊ aures ei⁹ ꝑces eorum, vultus aūt dñi sup facientia mala ⁊c. Sunt ergo aures dei parate exaudire orationes iustoꝝ:nō tm̄ ꝑ vias:sed etiā ꝑ defunctis sc̄z in purgatorio existentibus. ꝓpter quod ōr. ij. Machab. xij. ꝙ sancta ⁊ salubre est cogitatio ⁊c. Prouer. xv. Longe est dñs ab impijs:et orationes iustorum exaudiet.

Scō cōmendanf iusti ex moderatōne prudētie: qz prudēter sciūt tempare metus iusticie cuꝰ spe mie: vt metus iusticie retrahat a malis:⁊ spes mie impellat ad bona Et qui isto duo habēt sc̄z timorē dñi ⁊ spē merēf habere deū adiutorē. Ps illō ꝑs. xvij Qui timēt dñm spe. in do. aditu ⁊c. Et notā duꝫ ꝙ metus diuine iusticie inducit iustos viuos ad cōpatiendū defunctis qui sunt i purgatorio et ad cōpatiendū eoꝝ penis qz cōpatiunf alijs de his que timēt de se. Ps spes diuie mie inducit ad rogandū ꝑ illis vnde tam ꝑ se q̄ ꝑ alijs ille qui metuit deū potest expectare ⁊ sperare mīam eius: ꝓpf quod ōr Eccls. ij. Metuētes dñm ꝓstituere et expectate mīam eius. Tertio ostendit gratia que nascit defunctis ex ꝑcib⁹ iustorum q̄ est relaxatio pene vt. ſ. eruat a morte idest ab illa pena q̄ acerba est vt mors immo ēt acerbior alias eoꝝ. ps. xvij. Preoccupauerūt me laqi mortis. isti laquei sunt ꝑne purgatorij quib⁹ anima tenef ne euolet ad celestia vt vellet. B⁹ Sed notandū ꝙ ly in morte naturali nō fit meritū vel demeritū nec valeat ad purgationē peccati:qz ē ex peccato originali quod est quasi in natura cōuersum. tñ in morte violēta etiaꝫ ꝑ peccatis inflicta si humiliter et patiēter feratur et cū cōtritione peccatoꝝ. potest esse tantū meritū ⁊ tāta ꝑtus patiēt̄ ⁊ humilitatis q̄ absq̄ aliqua pena purgatorij euolet anima ad celū. Et ideo latroni cōfitenti qui dixerat. Nos quidē iuste: naꝫ digna factis recipimus ⁊ orauerat ꝓm dicēs . Mēmento mei dñe ⁊c. Luc. xxiij. dñs ꝓmisit dicens. Vodie mecū eris in paradiso. Unde potest dicere talis deo postq̄ occisus ē/ Eruisti animā meam vt nō periret : ꝓiecisti post tergum tuum omnia peccata mea.

Secundo in themate

assumpto ostendit coactio iusticie cuꝰ dicit ducunf sc̄z ad purgatoriū illi sc̄z qui hic erant nō plene purgati: ducunf sc̄z exigente dei iusticia etiā iuriti: nō essi est ista pena voluntarie assumpta sicut fuit penitentia voluntarie facta in vita ista:et ideo erit vehementior pena:quia modica pena voluntarie assumpta plus purgat q̄ maior que est inuoluntaria. vnde posset dici tali morienti illud Johannis. xxi. Alius cinget te ⁊ ducet quo tu non vis. In quibus quidem verbis tanguntur tria.

Primū ē coactio iudicij:cū ōr. alius cinget te

Scōm est executio ministerij. qz ducet.

Tertium est punitio purgatorij: qz quo tu non vis.

Dicit ergo quātū ad primū. alius. ſ. dem te iudicās cinget te.i. coartabit te cingulo. i. iusticie sue. Esa. xl. Erit iusticia cingulū lūboꝝ eius. Antiq⁹ ille q̄ debebat flagellari ne posset flagella effugere cingebat. i. ligabat ad colūna. Sic flagellād⁹ flagellis penarum purgatorij cingetur. i. ligabit ꝑ diuinā sniam ad ignē vel locū purgatiōis vt possit dicere illud Job. xix. Flagellis suis me cinxit. Scō ponit executio ministerij. qz ducet. i. duci faciet per ministerium boni angeli qz mali angeli. i. demones non habēt post mortē aliquā prātē sup alias iustoꝝ. vñ non per malos sed ꝑ bonos angelos ducunf ad purgatoriū nec bonoꝝ: qui licz videanf inimici inquātū ducūt eos ad supplicia:tñ amici sunt:qō apparet quando ereuntes de purgatorio honorabiliter portarī ad celū. Hoc figuratū est Baruch v. vbi ōr. Erierūt abs te.ſ. mūdo pedib⁹ ducti. nō quidē pedib⁹ corporalib⁹:qz ale nō habēt pedes alīs affectionis:sed pedes ducunf ipsi reatus peccatoꝝ quib⁹ ducūf ad penā istā:vel qz minus honorabiliter ducuntur cū ad penā vadunt. sicut ille q̄ ducif penitendo minus honorabiliter vadit q̄ portaf equitando. Sed qñ ereunt de purgatorio ⁊ vadunt ad paradisum:tunc honorabiliter portari dicunf ab angelis. vñ sequitur ibi i Baruch. Adducet illos dñs ideſt adduci faciet portatos in honore sicut filios regni. Tertio ponit punitio purgatorij: cū ōr quo tu nō vis. ſ. ad purgatoriū. Est enī aliqua pena voluntarie assumpta sicut pnia. et ista est volūtaria: sed tñ satisfactoria. Alia ꝺo pena est perpetuo durata sicut pena infernalis. et ista nec voluntaria est nec satisfactoria. Jn purgatorio ergo verificaf qō ōr Ro. ix. Non est volentis neq̄ currētis sed dei miserentis. Uellet enī aliꝰ iuste ernta corpore velociter currere. i. ad celestem gloriaꝫ cito euolare. sed nō est volentis: qz. i. detinetur inuita in ipsa purgatorij pena quousq⁹ a diuina mia libe retur impetrata per virorum suffragia: vel vbi fuerit completa purgatio per penam tam rarem ex diuina iusticia. D

Tertio etiaꝫ i themate

assumpto agit de afflictione pene purgato rie sub noie mortis. cū ōr ad mortē. Assimilaf aūt pena purgatorij morti. qz fit mors media est inter istā vitā ꝑpalem ⁊ vitā aliam eternalem ꝓpter qō in morte sepaf perpetuū a corruptibili. ſ. aīa a corpe. Sic etiam purgatorij pena media est inter penam huius mūdi ꝑpalē et finitā ⁊ penā inferni eternaꝫ et interminatā. ⁊ ideo cōuenit cū pena huius mūdi inquātū est ꝑpalis et infinita: sed cū pena inferni inquantuꝫ est vehementis cruciatiua ⁊ afflictiua. Uñ ides ignis est in purgatorio ⁊ in inferno: non tñ eternus vel tantū afflictiuꝰ. qz ex diuina iusticia moderatur eius cruciat⁹ ꝑm gradus culparuꝫ Mors ergo q̄ est in inferno est sine respectu mie: qz interminabilis ē et sine oī remedio et refrigerio. vñ ōr in ps. lxxij. Non est respect⁹. ſ. mie dei morti eorum. Sed mors purgatorij hꝫ terminū ⁊ remediū :qz pena illa finita est:⁊ adiuuari pñt ꝑ suffragia viuoꝝ vt citi⁹ eruantur. vñ. Job. v. Jn fame eruet te de morte. Naꝫ qui sunt in purgatorio sunt in fame inquātū vehemēter desiderāt celestis glorie sortem ⁊ē. de qua ōr in ps xvij. Satiabor cuꝫ appa. glo. tua. ⁊ i hoc vehemētissime affliguntur ꝙ eis retardatur. Sāt etiā in morte inquātū sunt in acerbissima pena ignis:ly tñ a tali morte alia eruitur. qz inde cōpleta purgatiōe erient ad celestē gliam cū leticia ꝓducenf:⁊ tūc dicere pñt sic deducti illud. ſ. Jo. ij Transiati sumus de morte ad vitam. Ad quā nos ⁊c.

¶ Jn funere vni⁹ insidiose occisi. Ser. ir.

Insidiatur qua/

si leo in spelunca sua. ps. ir. Sicut nos videm⁹ naturaliter ꝙ qñ res deserit suam ꝓpietatē naturalem: pdit etiā naturā suā ⁊ trāsit in aliā naturā: sicut ignis pdita caliditate nō est amplius ignis: sed trāsit ad aliā naturā puta aeris vel aq̄ Sic etiā mors:aliter dicit Boetius ꝙ accidit de hoīe: qz deserta ꝓbitate ꝓpria cū qua dignā naturā transire non possit: restat vt in beluas redigat. Uñ qz naturalis ꝓpietas hoīs est ꝙ esset aīal mansuetū natura: qñ deserta mānetudine efficit crudelis ⁊ in humanā ita vt insidiose ⁊ pditorie occidat ꝓximū suū: merito dicit pōt nō hō sꝫ fera crudelis. Et iō talis in verbis propositis leoni assimilaf qui insidiose ⁊ latēter mānetā ⁊ innocentia alia aggredif ⁊ occidit. Insu/

Universidad de Deusto
Biblioteca

diatur inquit q̄si leo in spelunca sua. Sed q: tales imitantur diabolum qui homicida fuit ab initio ⁊ i veritate nō stetit cui? etiā insidie in sacra scriptura assimulantur insidijs leonis. ℞m illud. ſ. Pet. v. Aduersari? vester diabol? rancꝫ leo ⁊c. iō possunt pāicta verba ad nostrā doctrinā exponi etiam de insidijs quas diabolus ponit hoib? pcipue in morte. vt alias rapere possit et ad eternum interitum ducere. vt sęs dicatur de diabolo q̄ insidiatur quasi leo ⁊c. ℟ In quibus quidem verbis de ipso aduersario nostro tria ostenduntur.

Et primum est eius callidit̄as: quia insidiatur.

Scōm est eius crudelitas, ꝓpter quam est quasi leo.

Tertium est eius malignitas: quia in spelunca sua latet.

Circa primū attēdēdū

est q̄ sicut hō dolosus qui vult aliquem capere ⁊ decipere: non tm̄ vno mō vel in vna re insidiat ei: sed diuersis modis ⁊ in diuersis rebus. Sic facit diabolus homini qui diuersis astucijs ⁊ in genijs eum decipere conatur. Et ideo dr Eccli. xſ. Multe sunt insidie dolosi. In quibus quidem verbis ostenditur q̄ deceptiones diaboli metuende sunt duplici ratione.

Primo q: sunt diuerse: q: non vno modo vel in vno tm̄ insidiantur, sed multis ⁊ in multis ⁊ diuersis, ⁊ ideo dicit multe sūt insidie.

Secundo fraudulenter: ⁊ ideo dicuntur esse dolosi

Circa primum aduertēdū est q̄ sicut ille q̄ vult capere ciuitatē ponit insidias circa eā: nō in vna pte tm̄: ſ; in pluribus ptibus Sic diabolus volēs capere aīam ponit ei plures insidias. Figura huj? habet Judi. ix. in Abimelech qui signat diabolum. de q̄ dr ibi q̄ posuit insidias turta sychimam in q̄rtuor locis. Sic diabolus circa hominem q̄drupliciter insidias ponit. Primo i principio boni operis: vt impediat ne fiat. sicut pharao conat? est impedire filios israel ne crescerēt occidendo paruulos: per quos intelliguntur bonor̄ operū initia: ꝯtra q̄ ops habere virtutes que muniūt homines contra ista que faciunt bene incepta relinq̄re. Cuius figura habetur Nume. xxiij. vbi dr. Paruuli nr̄i erūt in vrbib? muratis ꝓpter habitatores insidios. Urbes murate sunt vtutes q̄ faciunt hoīem firmū. sęs constātia q̄ nō permittit bona incepta relinq̄re vel deserere ꝓpter difficultatē. Item patiētia q̄ non deserit ea ꝓpter contrarietatē. Itē fiducia q̄ nō deserit ꝓpter pusillanimitates. Itē pleuerantia q̄ nō retrocedit ꝓpter p̄sixitatē. Scōo diabolus insidiat hoi in ipso opere. sęs vt ipsum corrūpat saltē per inanē gloriā. Eccli. xſ. Bona in malū cōuertens insidiat ⁊ in electis ponit maculam sęs inanis glie. Tertio insidiat diabol? hoi p̄cipue in fine. i. in morte. Cuius figura habet Deu. iij. vbi dictū est serpēti q̄ typū gerebat diaboli. Tu insidiaberis calcaneo eius. Nam calcaneū cum sit extrema pars corporis signat extremam vitę corpalis hois in quo diabol? maxime insidiat ei vt ipm habeat. Quarto insidiatur homini post mortē in dei iudicio. vt ibi eū accuset. Vñ in iudicio dei faciunt demones homini sicut faciebant pharisei ihū. de quib? dr Luc. xſ. q̄ ceperūt grauiter instere de multis insidiātes ei. ⁊ q̄rentes capere aliq̄d vt accusarent illū. Scōa ratio quare metuē de sunt tentationes diaboli est ei? fraudulentia. q: sęs insidie eius sunt insidie dolosi Notādū q̄ diabolus dr dolosus: q: habet dolosam linguā: dolosam stateras: ⁊ dolosum arcū. Dolosam linguam habet: quia de malo pollicet bonū. i. de malo opere p̄misū. vñ ait prime mulieri de pomo ꝓhibito. Deu. iij. Quacūq; die comederitis ex eo aperient̄ oculi vestri ⁊ eritis sicut dij scientes bonū ⁊ malū. Sic etiā facit q̄n tentat de vindicta ⁊ homicidio: quia pollicet inde magnū honorem. et q̄n de furto pollicetur lucrū ⁊ vtile: et q̄n de fornicatione pollicet magnā delectationem. Sed de malis et penis vel opprobrijs q̄ ex talibus sequunt̄ pleraq; nihil ostēdit, immo cellat et ideo dolosus est. p̄s. cvij. Locuti sunt aduersum me lingua dolosa. Sed contra talem dolosum sunt mittende sagitte. i. verba dei: que ꝓhibent ista mala que ipse persuadet. puta si persuadet homicidium: et tu arripe. i. emitte contra eum ex arcu sacre scripture sagittam. idest verbum. ſ. Jo. iij. Quia oēs homicida non habet vitam eternam in se manentem. Si persuadet furari: mitte sagittam alias ſ. verbum Pauli dicentis. Eph. iij Qui furabatur iam non furetur. Si persuadet fornicationē: emittas aliam que

dicit. Ephe. v. Oēs fornicator aut immundus aut auarus: q̄ est idolor̄ seruit? non habebit hereditatē in regno xp̄i ⁊ dei. Et isto mō defendit se xp̄us ab eo in deserto tētarus. ſ. per verba sacre scripture. Et sic cōtra sagittas lingue sue dolose valebunt sagitte lingue veritatis ideo dr in ps. cxix. Quid detur tibi aut q̄d apponatur tibi ad linguā dolosam: ⁊ respōdet. Sagitte potentis acute. Itē diabolus dr dolosus: q: hz ⁊ tenet in manu dolosam stateram. Osee xij. In manu eius statera dolosa. Statera dolosa est que illud q̄ est magni pōderis facit minoris q̄ sit: ⁊ illō q̄ est leuioris facit videri grauioris. Hoc facit diabolus quādo peccatus graue psuadet tibi vt leue ⁊ facile remissibile: ⁊ q̄n bonus opus facit videri magis laboriosus ⁊ ad faciendū magis difficile vt retrahat ab eo. Prouer. xx. Statera dolosa nō est bona. Itē diabolus habet arcū dolosum: q: dus videt trahere ad vnā partē trahit ad aliā: ⁊ hoc est quādo psuadet malū sub specie boni ⁊ errorē sub specie veri. vel q̄n persuadet malum vt sequatur inde magnū bonum: contra illud apli Roma. iij. Non sunt facienda mala vt eueniant bona, ⁊ ideo demonibus cōperit quod dicitur Osee. vij. Facti sunt quasi arcus dolosus. ℟

Secūdo in themate

assumpto ostendit diaboli crudelitas ⁊ ferocitas. ſ. ptra hoīem: cū dr quasi leo. Notandū q̄ leo hz vngues quib? rapit: ⁊ dētes q̄bus interficit. Sic vngues q̄b? diabol? capit ⁊ tenet aīas sunt eius tētationes sę dētes quib? interficit. sunt eius psecutiones vel vngues sunt suggestiones: q̄b? seducit dētes aūt sunt vitia ad q̄ inducit quib? aīa spūaliter occiditur. Vñ Eccli. xſ. Dentes leonis dētes eius interficiētes aias hoīm.

In quib? etiā verbis ostēdit quales sint tentationes vitior̄ quas diabolus immittit: ⁊ ostenditur q̄ habēt tres ꝓditiones.

Prima est quia sunt fortes. vnde vocantur dentes.

Scōa q: crudeles i eo q̄d dicunt leonis

Tertia quia sunt mortales: quia interficiunt animas hominum.

Dat ergo diabol? tētatiōes fortes: sicut ⁊ hō q̄ cito vult capere terrā quā obsidet vndiq; ⁊ i diuersis partib? dat bellū forte Sic diabolus circūdat aīmā diuersis ⁊ fortibus tētationibus expugnans eā: sęs p omnes sensus qui sunt in toto corpore. Job. xlj. Per gyrū dentium eius formido: ꝯ formidabilis formido. Sed maxime tentat diabolus de tribus vitijs ad que sęs videm? cōmuniter hoīes proniores. sęs de concupiscentia carnis de cōcupiscentia oculor̄ et de superbia vite. Prima cōcupiscentia pertinet ad gulā ⁊ luxuriā: scōa ad auaritiam. tertia ad elationē: ⁊ ideo dicitur Danielis. vij. Tres ordines erāt in ore eius: ⁊ in dētibus eius principes tres. i. tres concupiscentie predicte q̄ pertinēt ad principalia vitia. Scōo tētationes diaboli ostēdunt esse crudeles: quia sunt vt dentes leonis: Dentes enī leonis laniāt ⁊ ferent. Tanq̄ ergo dentes leonis lantantes sunt persecutiones demonis crudeles sicut ille quas sathan intulit Job. Sed quasi dētes eius ferentes sunt tentationes ad vitia inducentes que deo ferent. Johelis. j. Dentes eius vt dentes leonis. Notandum etiaz q̄ diabolus assimulatur leoni, quia leo licz sit audax ⁊ fortis: tamen naturaliter timet cantum galli et ignem et sonitum rote. Sic diabolus timet predicatorē: quia mēbra eius separat ab eo: et timet ignes sęs charitatis. Unde Gregor: Si vigilemus hoc nō timet diabolus: q: ipse nunq̄ dormit. si ieiunemus hoc non metuit: quia ipse nunq̄ cibū capit si charitatē seruamus hoc formidat. q: charitatem seruamus in terra quam ipse seruare noluit in celo. Item timet rorā idest penitentem' qui vertitur in cōtritione: dat somnum in cōfessione. sed portat onus in satisfactiōe. Et ideo oportet q̄ homo sit fortis. ⁊ tūc pio nihilo habebit dētes leonis Hoc figuratum est. ſ. Reg. xvij. in Dauid qui interpretatur manu fortis qui ait. Pascebat seruus tuus patris sui gregem. et veniebat leo vel vrsus et tollebat arietem de medio gregis. et psequebar eos ⁊ percutiebam eruebamq; de ore eorum. Et si li insurgebant aduersum me: et apprehendebam mentum eorum et suffocabam interficiebamq; eos. Tertio tentationes demonum sunt mortifere'. quia interficientes animas hominum. Dentes enim leonis interficiunt corpora: sed tentationes demonum impellunt ad alia peccata que interficiunt animas nō bestiarum: sed hoīm. Vñ ꝯ aie hoīm sunt immortales quā

Universidad de Deusto
Biblioteca

rō ad morīē nature: rō possāt interfici mor-
te culpe vel gehēne. vñ Eze. xiij. Ut inter-
ficerēt aīas q̄ non moriunt. Interficiunt
sic a diabolo ꝛ eius tentationib⁹ precipue q̄
sunt incauti ꝛ nō cauent sibi ab eis. Pro-
uerb. xxiij. Insidiatur in via quasi latro: ꝛ
quos incautos viderit interficiet. ℭ

Tertio in themate as-

sumpto ostēdit diaboli malignitas: cum
dr in spelūca sua. Spelūca em diaboli est
eius malitia occulta qñ se in lucis angelum
transfigurat. Nā spelūca est fouea subter
ranea a speculādo dicta, habet essi er pte
lucis introitū latā: sed terminū hȝ artum.
vñ loc⁹ est lucidus i ingressu: obscurus in
progressu: sed artus ꝛ insidiosus in egres-
su: ſ tamen inuenīt egressus vt dicit da-
mascen⁹. Sic etiā qñq; diabol⁹ apparens
in forma boni angeli vt dicit. Beda. in p̄n
cipio dat splendorē ꝛ stuporē: in pgressu
dat timorē: sed in exitu dimittit errorē. Et
ita in talib⁹ cauernis hoc est malitijs lati-
tātes demones speculātur subtiliter qua-
liter possint aīas rapere. Apoc. vj. Absco-
derūt se in speluncis. Sed dñs electis su-
is notas facit isti⁹ astutias: sicut dicebat
paulus. ij. Cor. ij. Non inār ignoram⁹ co-
gitatiōes ei⁹. Et habēt hoc scīt qui sunt il
luminati p gr̄am vt nō decipiātur nec im-
pediātur venire ad celestem gloriam. Ad
quam deus nos perducat ꝛc.

℣ Explicit distinctio sexta que de diuersis
casibus defunctor⁹ tractauit copiose.

℣ Incipit distinctio septima: in qua agit
de cōsolatione viuor⁹ in fletu mortuorum
cuius sunt sermones septem.

℣ De tristicia repellēda ꝛ de luctu qui fit
ppter mortuū cito finiēdo. Sermo. j.

Onsolare pro-

pter tristiciā ꝛ fac luctum
℣ bm meritū ei⁹ vno die vel
duob⁹. Eccli. xxxviij. Nos
videm⁹ naturaliter q̄ oīb⁹
excellēter actiuis ne nocumentum oīmode
destructiōis inferant passiuis natura fre-
nū et tēperamētū appposuit: de quo exem-
pla potēt ꝛ in planetis celi: ꝛ in elementis
mūdi ꝛ etiā in partibus corp̄is humani.
Cum essi quidā planete dicant⁹ esse mali-
uoli eo q̄ ppter excessum sue ſtutis acti-
ue inferioribus plerūq; corp̄ibus inferunt
nocumēta sicut mars nimis calefaciendo
ꝛ saturnus nimis infrigidādo: ō hīs deus
qui est auctor ꝛ cōseruator nature suppo-
suit quosdā planetas alios: q̄ idcirco voca
tur benīuoli: q: illos phibēt ꝛ tēperāt nō
cumēta: ꝛ etiā sua tēperata ſtute nō infe-
rūt inferioribus detrimenta. Unde saturno
qui dr esse planeta maliuolus ꝛ infortuna
tus: eo q̄ hȝ ſtutē infrigidatiuaȝ ꝛ desic-
catiuā excessiue supposuit iouē beniuolius
qui est ſtutis contrarie: scz calefactiue et
humectatiue tēperate. Marti quoq; qui
etiam maliuol⁹ dr: eo q̄ est virtutis nimis
inflāmatiue ꝛ etiā siccatiue supposuit ve-
nerē planetā beniuolū eo q̄ hȝ ſtutes cō-
trariā. s. infrigidatiuā ꝛ humectatiuaȝ sed
tēperatā. Appet ℨ etiā inde exēplū in ele-
mētis mūdi. Nā ne ignis ppter excessum
sue caliditatis ꝛ siccitatis suppositi aeris
humiditatē destrueret est ipsi aeri suppo-
sita aqua: q̄ sua humiditate et frigiditate
ignēa caliditatē arq; siccitatē cōtēperat.
Et nimia etiā hūiditas aq̄ terre suppositē
tēperat siccitates. Hoc idē exēplū ptz in
partib⁹ extrinsecis corp̄is hūani: q: ad ni-
miā calorē cordis cōtēperādū est in capi-
te suppositū cerebrū: sua magna frigidita
te ꝛ hūiditate p̄dictū cordis calorē contē-
perās ꝛ refrenās. Sic ergo cū in aīa hois
er pte sensitiui appetit⁹ frequēter passio-
nes insurgāt vt cōcupiscētie vel ire ꝛ tri-
sticie ꝛ similiū: quarū excessus mentē hois
deordinat ꝛ prumpat: ad talē refrenandum
excessuȝ est in hoīe supposita rō: que refre-
nās passionū excessus quoddā in eis cōsti
tuit tēperamentū: ꝛ in huius mediocritatis
tēperie cōsistit ratio virtutis moralis. vñ
pbus in Ethi. dicit q̄ virtus est habitus
electiuus in mediocritate consistens determi
nata ratiōe prout vtiq; sapiēs determina-
bit. Quia ergo inter passiōes hmōi excel-
sus tristicie tam aīe q̄ corp̄i est plurimus
nocius: quia spūs tristis exiccat ossa felicz
corporis vel robur ſtutuȝ: ꝛ talis tristicia
maxime puenit ex morte coniunctorum ꝛ
charor⁹ tā ex interiori dolore q̄ ex fletu ꝛ
luctu exteriori: idcirco in tali casu p̄cipue
est necessaria cōsolatio rationis ppie vel
hominis sapiētis: ne scz ex nimia tristicia
absorbeat animus: ꝛ ne exterius ex luctu
superfluo ſtus corporis resoluat. Et idcir⁹
co taliter dolēs in verbis ppositis diuine
scripture: ad interiorem dolorem consolan-

dū inducitur ad exteriorē luctū citi⁹ termi-
nandū dicēdo: consolare ppter tristiciā ꝛc.
℟ In q̄b⁹ q̄dē ℟bis facit ecclesiasticus tria
Quia primo inducit ad dolorem mitigā
dum: cum dicit, consolare.

Scōo ad ipsum vitandum: cum subdit
propter tristiciam.

Tertio ad ipsum breuiandum: cū addit
et fac luctū ꝛc.

Circa primū attēdēdū

est q̄ non phibetur hoī dolore ꝛ lugere de
dāno mortis charor⁹ suor⁹: q: non pōt fieri
q̄ nō doleat homo de amissiōe rei amate.
vnde Dauid audita morte ionathe amici
sui ait. ij. Reg. j. Doleo sup te frater mi io-
natha. ꝛ postea subdit causam. q: sicut ma
ter vnicū amat filiū suum: ita te diligebaȝ.
Et dñs noster super lazarū amicum suum
mortuū lachrymatus est. Joh. xj. Exhorta-
tur aūt sacra scriptura vt post dolorē ꝛ lu-
ctum debeat hō aliquā p̄solationē accipe-
re ꝛ dolores ꝛ luctū deponere. Cuius figura
habef in iuda de quo post mortem vxoris
dr Gene. xxxviij. q̄ post luctū consolatione
accepta ascendebat. In quibus quidem
verbis innuuntur breuiter tria.

Et primū est tristicie signū. scz luctus.

Scōm est patientie remedium. scilz in
consolatione accepta.

Tertiū est gratie pfect⁹: q: ascendebat.

Circa primū attēdendū est q̄ luctus fit
in morte charor⁹ ad ostēdendū tristiciam: si
ue de separatione dilecti: siue ex considera
tione dāni ppⁿ q̄ scz plerūq; sequitur ex
morte alteri⁹: siue ex cōpassione aliorus do
lentiū ꝛ attinētiū illi. Et ideo de Jacob dr
Gene. xxxvij. q̄ indut⁹ est cilicio lugens fi-
lium suū Joseph multo tpe. Similiter. ij.
Reg. xiij. dr de dauid q̄ iuxit filiū suum am
non multis diebus. Itē eodem. xix. nuncia
tū est Joab q̄ rex lugeret filium suum absa
lō. Et. ij. Paral. xxv. dr de iosia mortuo: q̄
vniuersus iuda ꝛ hierlm luxit eum. Item
Eze. xxiij. dixit ipse pphēta. Mortuorum:
luctū faciā. Vabeat littera hiero. Mortuo
rū luctum non facies. Immo etiaȝ inducit
sacra scriptura ad associandū tales lugen-
tes p ipsor⁹ cōsolatione illud Eccli. vij. Ne
desis plorātibus in cōsolatione: ꝛ cū lugen
tibus ambula. Et salomon cōmendat visi
tare domos lugentium dicens Eccle. vij.
Melius est ire ad domum luctus q̄ ad do
mū conuiuij: ꝛ subdit rationē dicens. In
illo em finis cunctor⁹ admonet hoīm: ꝛ vi-
uēs cogitat quid futurum sit. Scōo in au-
ctoritate adducta ponit patiētie remediuȝ
scz in consolatione accepta. Ubi aduerten
dū est q̄ er duob⁹ p̄cipue accipienda est cō
solatio de morte alicuius. Primo er consi-
deratione qualitatis morientis: q: lachry-
mis aut dolore reuocari non pōt: q: ſ tot
lachryme funderētur quot gutte aque sūt
in mari non ppterea reuocarēt ad vitaȝ: et
er hac cōsideratione accepit consolationeȝ
dauid de puero suo mortuo ꝛ consolatus
est etiā mortē eius. vñ dixit seruis suis. ij.
Reg. xij. Propter infantē cum adhuc viue-
rer ieiunaui ꝛ fleui. Dicebaȝ enim quis scit
si forte donet eū mihi dñs ꝛ viuat infans?
Nunc autem q: mortuus est quare ieiuno?
Numq̄d potero reuocare eū amplius? Ego
vadam magis ad eum: ille vo non reuertet
ad me: Et consolatus est dauid super bersabee
uxore suā. Scōo ex cōsideratione vtilitatis
viuentis: q: ex immoderata tristicia ꝛ lu-
ctu nullū fructū et magnū dānū incurrit:
nō tm̄ aīe: sed etiā corporis. A tristicia enim
festinat mors: vt dr Eccli. xxxviij. Multi
em iam ex multa tristicia infirmati ꝛ mor
tui sunt: ꝛ ideo mīe opus est tales contri-
statos ꝛ lugētes consolari. vnde. s. Paral.
ix. dixit dauid. Faciam miam cum amon fi
lio naas. Prestitit essi mihi pater ei⁹ mise-
ricordiā: ꝛ misit dauid nūcios ad consolan
dum eum sup morte patris sui. Tertio in
auctoritate supius adducta ostendit noti-
cie pfectus: q: dixit q̄ ascendebat. i. profi-
ciebat in noticia ꝛ cōsideratione sapiētie:
q: er consideratiōe mortis alterius potest
hō ascēdere triplicē gradū cōsiderationis:
Primus est: q: er hoc cognoscere ꝛ perpen
dere potest hūane vite calamitatē: que ta-
li fine terminat: scz mortis et putredinis.
Scōs est male morientis infelicitatem: quia
vadit ad penas eternas. Tertius est consi-
derādo bene viuētis felicitatē ꝛ iocūdita-
tem: quia vadit ad ineffabilia gaudia. Et
iste sunt ascensiones de quibus dicitur in
ps. lxxxiij. Ascensiones in corde suo dispo-
suit in valle lachrymarū: idest in humilita-
te mortis ꝛ luctus alicuius. ℬ

Secūdo sapiēs in pro-

posito themate inducit ad dolorē vitādū:
cū dicit, ppter tristiciam scz effugiendam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et notā dā ꝙ tristicia repellenda est dupli/ci ratione. Primo ꝓpter detrimentū spiri/tuale qđ est tripler. Primū ē qz impedit scien/tiā er eo scs ꝙ tristicia impedit a cōsideran/do ⁊ addiscēdo. Et ratio est: qz cum oēs po/tērie anime in vna essentia aie radicentur necesse est ꝙ qñ intēcio anime vehementer trahitur ad operationem vnius potērie ꝙ retrahatur ab opatione alterius: vnī enīz aie nō pōt esse nisi vna intentio. Et ꝓpter hoc si aliquid ad se trahat tot ā intentionē anime vel magnā partē eius: non cōpatit secum aliquid aliud: qđ magnam intentio/nem requirat. Manifestum est autē ꝙ ad discendū aliqđ de nouo requirit studium ⁊ conatus cum magna intēcione. Ꝟm illud Prouer. ij. Si queseris sapientiā qsi pecu/niā ⁊ sicut thesauros effoderis illam: tunc intelliges disciplinam. Sed aliqñ tristicia animi tantum intendit ꝙ trahit fere to/tā intentionē: ⁊ tūc nō potest homo appo/nere cor vt aliquid addiscat de nouo: licet forte voluat aliqđ in animo qđ iam didi/cit. vnde Grego. ꝓpter tristicias intermisit ezechielis expositionem. Et ideo dr Eccli. xliij. Felix qui non habuit animi sui tristici/um. Scōm detrimentū tristicie est: quia ag/grauat ⁊ angustiat animā. Aggrauat qđez qz homo dicitur aggrauari corporaliter er eo ꝙ aliquo pondere impeditur a ꝓpositio motu: ⁊ sic tristicia aggrauat spiritualiter Tristicia esī contingit er aliquo malo pre/senti: qō qđem corpio ꝙ repugnat motui voluntatis aggrauat animū inquātū impe/dit ipsum ne fruatur eo quod vult: ⁊ si vis mali contristantis intantū excrescat vt nō sit spes euadendi: tunc motus animi inte/rior angustiat vt nec huc nec illuc diuerte/re valeat. Et ita tristicia animi angustiam ⁊ anxietatem generat. vnde dicit de Antio/cho rege. ſ. Macch. vſ. ꝙ renouata est in eo tristicia magna ⁊ arbitrat⁹ est se mori. Et vocauit oēs amicos suos: ⁊ dixit illis. Re/cessit somnus ab oculis meis: ⁊ concidi et corrui corde pre sollicitudine. Et dixi in cor/de meo. In quantam tribulationem deue/ni: ⁊ in quos fluctus tristicie in qua nunc sum: Tertium detrimentū tristicie est: quia impedit actionē meritoriā. Acquiritur esī meritum ab actibus virtuosis: quos pluri/mum tristicia spedit. Unde in magnis mo/ralib⁹ pbs dicit. Si tristatur aliquis bo/na operari: coactus operatur: qui autez ex coactione operatur iam non ꝟtuosus. Imo interdū tristicia impedit oēm operatio/nē: er eo interdum ꝙ tristicia ita aggrauat vel absorbet aiam vt oēm motū etiam inte/riorē ⁊ exteriorez excludat. Et iō pbs dicit in decimo Ethi. ꝙ sicut delectatio perficit opationem. ita tristicia impedit. Et iō dice/bat aplus. ij. Cor. ix. Non er tristicia aut er necessitate. hilarē esī datorē diligit deus. Scō repellēda est tristicia propter nocu/mentū corporale: quia maxime nocet corpo/ri: quia maxime repugnat humane vite. Cōsistit esī humana vita in quadaz motio/ne que a corde in cetera membra diffundit: cui scilicet motiōi talis tristicia repugnat: Et ideo dicitur. Prouer. xxv. ꝙ sicut tinea vestimento ⁊ vermis ligno: ita tristicia viri nocet cordi. Et Ecclesiastici. xxxviij. A tri/stitia festinat mors.

Tertio in themate assumpto inducit sapiēs ad dolorē ⁊ luctum

cito terminandā: cū ait. Hic luctum ꝟs meri/tū. ⁊c. Meritū istud plangendi mortuum attenditur ꝟm dignitatē defuncti. Unde in veteri testamento: qui maiores erant in di/gnitate vel probitate magis plāgebantur: sicut pz de Iacob Genē. l. ⁊ de aaron Nu/meri. xx. ⁊ de moyse Deuter. xxxiij. ⁊ de sa/muele. j. Reg. xxv. Sed sequitur in thema te: vno die vel duobus. i. modico tempore Eccli. xxij. Modicum ploza sup mortuum qñ requieuit. Narrat Valerius maximus ꝙ litij quādo incidebant luctus mortui in duebantur homines veste muliebri vt defor/mitate cultus permoti stultum meroiem ei/us deponere cuperent. Un Eccli. xxxviij. Per luctum illius vno die. Hoc fiebat an/tiquitus de quolibet vili mortuo: sed de no/bilioribus fiebat luctus saltem septem die/bus. secūdus illud Eccli. xxij. Luctꝰ mortui septē diebus. Uel per istos septez dies acci/piūtur moraliter septez partes ꝓsperitatis mundane: pro quibus lugendus est homo qui propter talia iacet mortuꝰ in peccatis: scz pompa secularis: fama popularis: lasci/tas corporalis: voluptas carnalis: abun/dantia temporalis: securitas infidialis: et gloria singularis: de quibus Job. xxj. Du/cunt in bonis dies suos: ⁊ in puncto ad in/ferna descendunt. Sed illi qui lugent de/ne peccata sua vel aliena cōsolabūtur. Ꝟm illud Matth. v. Beati qui lugent quoniaz

ipsi consolabuntur: scz in presenti de venia et in futuro de gloria. Ad quam nos deus perducat qui viuit ⁊c.

§ De commendatione visitātis lugentes.

Sermo. ij.

Eius est ire ad

in domū luctus ꝙ ad domū cōuiuij in illa esī finis cū/ctoz admouet hoīm. Ec/clo. vij. Plerūq; contingit ꝙ presens voluptas conuertit in aduersi/tatem perpetuam. quia vt dr Prouer. xiiij. Extrema gaudij luctus occupat. ⁊ Lu. vj. Ue vobis qui ridetis nūc: quia lugebitis et flebitis. Et econtrario contingit ꝙ pre/sens aduersitas conuertitur in perpetuam voluptatem. Job. xvj. Tristicia vestra ver/tetur in gaudium. Que duo manifeste ap/parent. Lu. xvj. in diuite epulone et lazaro paupere. Si ergo cuius finis bonus est er ipsum quoq; bonum est: et finis luctus est bonus et finis gaudij malus: sequitur ꝙ vt dicitur in verbis ꝓpositis: melius est ire ad domū luctus qꝫ ad domū conuiuij. ¶ In quibus quidez verbis agitur de quattuor.

Et primo de presenti afflictione: que in/telligitur per domum luctus.

Secundo de mundi consolatione: que intelligitur per domum conuiuij.

Tertio de virtuosa comparatione: quia melius.

Quarto ō euidenti ratione: quia in illa finis cunctorum ⁊c.

Circa primū attēdēdū

est ꝙ mundus iste est vt domus luctus his qui sunt i aduersitate. Mundus esī est do/mus incensa ⁊ cōbusta igne auaritie. iij. Reg. xxv. Omnē domū combussit ignis. scz auaritie. Un Iudei. xv. dicitur quasi er per/sona demonis. Incendemus domuz tuam. Item mundus est domꝰ immunda ⁊ infecta le/pra luxurie. Leuit. xiij. Lepra est perfecte/rano: ⁊ immūda domus. ſ. immundicie lu/xurie. ⁊ dr lepra perseverans: qz corrumpit ⁊ nō corrigit vitium luxurie. Item mundus est velut domus tota plena fumo superbie. iij. Reg. x. Repleta est domꝰ a summo vsq; ad summum. Et qz er hmōi vitijs plurima mala ⁊ aduersa ꝓueniūt in mundo ꝓpter hoc debes lugere opz: ⁊ idcirco recte mundus vo/catur domus luctꝰ. Sed de isto luctu dicitur Apoc. xxj. Conuertam luctum eoz in gau/dium: ⁊ consolabor eos: et letificabo a do/lore suo. In quibus quidem verbis conti/netur triplex ꝓmissum qđ correspondet me/rito triplicis virtutis.

Et primū quidē respondet merito pnie cum dr conuertam luctū eorū. ſ. penitentiā in gaudium: et istud gaudium est de remis/sione culpe.

Scōm respondet merito misericordie. scz eoz qui cōpatiuntur miserijs aliorū. et istis promittit consolationem gratie: cum dicit. consolabor eos.

Tertium ꝛo respondet merito patrie cum dr: et letificabo eos a dolore suo: et is/lud erit in adeptione glorie.

Circa primū attendendū est ꝙ sicut pe/nitens dolet de ꝓpetratione culpe: ita gau/det de eiꝰ remissione. Sicut ergo ī vite vir/tute solis cōuertitur humor aque in vinuz ita etiaz ꝟtute charitatis in penitēte ꝓuer/titur luctus in gaudiū. Et rō est: qz virtute charitatis remittunt peccata lugentib⁹ ea sicut pz in Magdalena. post cuius lachry/mas er luctū dicit xps. Lu. vij. Dimittunt ei pcā multa: qñ dilexit multū. Notandus est aūt ꝙ vere penitentibus deus ⁊ remit/tit culpā ⁊ restituit gratiā. Remittit enim primo culpā quantū ad omnia peccata: qz vnum peccatū sine alio remitti non potest: quia esset hoc contra perfectionem diuine misericordie: cuius perfecta sunt opa. vt dr Deuſ. xxxij. vnde cuius miseretur totaliter miseretur. Et ideo Augustinus dicit in li/bro de pnīa. ꝙ quedā impietas infidelita/tis est ab illo qui iustus ⁊ iusticia est dimi/diam sperare veniam. Et ꝟ remissa culpa per penitentiā tollat reatus pene eterne q̄ sequebatur er auersione a bono incōmuta/bili et eterno: que auersio per conversiones pnie remouet: potest tamen homo post ta/lem remissionē adhuc remanere ligatus ad penā tpalem. sed cuz auxilio diuine gratie patienter penas tolerando absoluit etiam a tali reatu pene tpalis. Item ℞ peni/tenti restituit gratia et omnes virtutes. ſi/cut videmus ꝙ redeunte tpe veris arbori/bus reddunt frōdes quas abstulerat aspe/ritas hyemis. Et er hoc pz ꝙ ℞ penitenti/bus remittit vt dictum est culpa. ⁊ remi/sio culpe non pōt esse nisi ꝑ infusionez gre ⁊ iō ops qꝫ penitenti gra infundat: ⁊ gra/tiam consequūtur oēs virtutes gratuite: sicut er

Universidad de Deusto
Biblioteca

essentia anime fluunt omnes potentie. Et huius figura habet Lu.xv. vbi pater mandauit q filius penitens indueretur stola prima. que ꝑm Ambro. est amictus sapientie. quam sequuntur omnes virtutes ꝑm illud Sap. viij. Sobrietatem enī t prudentiam docet t iusticiam t virtutem: quibus vtilius nihil est i vita hominibus. Sic ergo qt per pnam remittit culpa et restituitur gratia cum virtutibus. conuertitur luctus penitētis in duplicē letitiam. Et ideo ō: Vester. ir. Luctus atq; tristicia in hilaritatē gaudiūq; conuersa sunt. Et pōt exponi q luctus pne exteriotis conuertunt in hilaritatē; ꝑpter remissionem culpe et pene eterne: t in gaudiū ꝑpter restitutiones gre t virtutū. Scōa aūt ꝑmissio q ponitur i aue toritate adducta correspondet merito misericordie: qt pij homines compatiūtur ꝑximis et lugent de altoꝝ miseriis: t quantū ad hoc subdit: et cōsolabor eos. Vbi aduertendum est q sancti t pij viri in mundo isto t dolent de afflictione bonoꝝ. t ingent de perditione malorum. sicut samuel lugebat saul a deo reprobatus. Et iō in aliavita cōsolabunt a deo: qt habebunt gaudiuꝝ de beatitudine bonoꝝ. et letitiaꝝ de punitione maloꝝ: qt letabit iust? cū viderit vindictaꝝ et iō ōr Esa. lj. Gaudiū et letitiaꝝ tenebunt. fugiet dolor t gemit? ecce egoipe ꝓsolabor vos. Quasi dicat: illo mō ꝓsolabor miseri/cordes t cōpassiuos: qt tenebūt gaudiuꝝ de beatitudine bonoꝝ: qt vnusq; cōgaudebit brī/tudini alteri?. et letitiam de vindicta maloꝝ. t sic fugiet luctus quē habebant in mūdo de afflictiōe iustoꝝ: t etiam gemitus quē facere solebant de perditione malorū. Tertia promissio correspōdet merito patiētie: cū ōr. t letificabo eos a dolore suo. Dicitur ō nilo qui est egyipti flumē q quādo inundat multuꝝ eius aq multuꝝ letificat egyptij: qt est signū t causa future fertilitatis. Sic inundatio t fluct? tribulationum in mūdo isto est cā t signuꝝ abundantie bonoꝝ in futura gloria. ꝑpter qō dicitur Jaco. j. Omne gaudiū existimate fratres mei cum in tentationes varias incideritis. Et ideo etiā in ps. xlv. dicit q fluminis impetus letificat ciuitatē dei: qt scs impetus aduersitatis ꝓsentis erit cā letitie t glie: quaꝝ habebunt sancti q passi sunt in supna ciuitate celestis hierusalē: t tūc letificabuntur ab oī labore liberati t dolore, sicut mulier postq̄ dolorē part? euasit et filiū peperit a dolore suo letificat. t sicut sanat? letificatur a dolore incisionis: qt letat ꝑpter sanitatē adeptam etiā de dolore quē sustinuit ꝑs. xciij. Scōm multitudinē dolorū meoꝝ in corde meo consolationes tue letificauerunt animam meam. B

Secundo in themate assumpto agitur de mundi consolatione siue voluptate: que intelligitur per domum conuiuij. Notandum q mundus dicit? domus conuiuij ꝑpter affluentiam voluptatis. t dicitur etiam domus luctus ꝓpter tristiciam aduersitatis. Videmus autem q terrenascentia leduntur vel a nimio calore vel etiam a nimio frigore. Et sic homines vel a nimio fauore prosperitatis vel ardore voluptatis vel etiā a nimio frigore aduersitatis leduntur. Quia ꝓsperitas per voluptates corrumpit: faciens homines luxuriosos t gulosos. Et aduersitas per impatientiaꝝ dencit: faciens homines vel crudeles t immites vel pusillanimes et desperātes. et ideo ab vtraq; ops cauere. Vñ Vict. xvj. Ne ingrediaris domum cōuiuij scs vt voluptatibus mundi resoluaris. sicut faciebat diues epulo Luce. xvj. Neq; vadas ad plangendū scs ꝑpter ꝑpatientiā aduersitatis. quasi diceret. Si vis non perire neq; voluptatib? mūdi resoluaris neq; aduersitatib? eius t luctib? ꝑternaris aut dejectaris. Ad litterā etiā vitanda sunt cōuiuia inhonesta t intemperata. ꝑm illud Prouer. xxiij. Noli esse in cōuiuijs potatoꝝ. in talib? conuiuijs. ꝑm Gre. abūdant edacitas loquacitas t ludoꝝ vanitas. Vñ Job. j. dicitur q filij Iob faciebāt conuiuia per domos vnusquisq; in die suo. cāq; transissent dies conuiuij mittebat ad eos Iob t sctificabat eos. vbi Greg. dicit ꝑmo moral'. q vir sanctus nouerat: qt quiuis vic fine culpa poterāt celebrari. t qt magna purgatiōe sacrificiorum diluende erant epule conuiuioꝝ. Et Ambro. in libro primo de officijs dicit q conuiuia occupationes extraneorum habēt subrepunt fabule et voluptatum pocula. Et notandum q circa conuiuia peccatorum quattuoꝝ vitia concurrūt. Nam precedit cupiditas inanis glorie: quia multi talia cōuiuia faciunt vt magnifici reputentur. t vt inde homines gloriam et laudem assequantur. et ideo cum magna pompa faciunt cōuiuia ad laudē hominū t non ad meritum apud deum: t ideo non vocātur pauperes sed diuites. vñ contra illud Luce. xiij. dicitur. Cum facis cōuiuium voca paupes debiles claudos et cecos t beatus eris. quia nō habent vnde retribuere tibi retribuet? enim tibi in retributione: ois resurrectione iustorum. Item procedit prodigalitas expense. quia multi prodige expendūt in talibus cōuiuijs q nolūt dare etiaꝝ parua in elemosynis vel in restitutionib? faciēdis. sicut ꝓz in diuite epulone q quotidie habebat splendidas epulas t pauperi lazaro negabat micas. Jrē cōmitat talia conuiuia voluptas t edacitas gule t ebrietas quib? postea immūditia luxurie. Et de his dicit. ij. Petri. ij. voluptatem etiā existimantes dei delitias coinquinationis t macule delicijs affluētes in cōuiuijs suis luxuriantes vobiscū oculos habētes plenos adulterio t Osee. iiij. Separatū est cōuiuium eorum fornicatione fornicati sunt. L

Tertio in themate assumpto agitur de vtriusq; comparatione. scilicet aduersitatis t voluptatis. quia melius est ire ad domum luctus ꝛc. idest melius est pati aduersitatem q̄ sequi voluptatem. Et ratio est: qa in aduersitate anima iusti deum benedicens et patienter ferens: conseruatur in vita gratie: sed voluptatem sequens ruit in mortem culpe. Vnde Dauid q̄diu fuit in persecutione saulis bon? perseuerauit. sed quando erat in prosperitate regni carnis voluptatem sequens in vitium luxurie t homicidij cecidit. Et iō dicitur Judith. vij. Melius est vt captiui benedicamus dominum viuentes: scilicet vita gratie q̄ moriamur scilicet morte culpe. Item quia et aduersitate anima humiliatur: sed et voluptate et prosperitate in superbiam eleuatur. sed sicut dicitur Prouerbiorum. xvj. Melius est humiliari cum mitibus q̄ dividere spolia cum superbis Item in paupertate et aduersitate homo magis timet deum: sed in voluptate t prosperitate precipue si fit diues cōtemnit eus t ideo dicitur Prouerbioꝝ. xv. q melius est parum cum timore dñi q̄ thesauri magni t insatiabiles. Jrē quia per aduersitatē incidit homo plerūq; absq; culpa i manus hominum: sed per voluptatem incidit cum culpa in manus dei, Sed sicut dixit Susanna Danielis. xiij. Melius est absq; opere incidere in manus hominum q̄ peccare in cōspectu dñi: quia horrēdum est incidere in manus dei viuentis. D

Quarto in themate assumpto ponitur eadēm ratio quare sit melius ire ad domū luctus q̄ ad domū conuiuij scs quia in illa scs in domo luctus finis cūctoꝝ admonetur. i. ad memoriaꝝ reducitur finis omniū hoim scs mors. Et ista ad monitio siue rememoratio finis valet ad hoc vt homo viuēs cautius t prudentius se habeat. Nam si aliquis finis est periculosus si homo habet amicum solet eū premonere vt cautiꝰ se habeat. Sed finis iste hominum scs mors periculosus finis est quia multi ibi pereūt: t ideo insinuatio ei? t rememoratio valet nobis ad melioreꝝ nostri custodiam. Vñ. j. Petri. iij. ōr. Finis oīum appropinquabit. Estote ergo prudentes et vigilate in orationibus. In quibus quidē verbis bīus petrus tria facit.

Quia ꝑmo nobis ꝓponit mortis instantia: cū dicit. finis oīm appropinquabit.

Scōo nos inducit ad futuri ꝓuidētiaꝝ. cū subdit, estote ergo prudētes.

Tertio ad nostri custodiā: cū addit. vigilate in orationibus.

Circa primū notādum q finis omnium idest? mors ōr appropinquasse: quia breues dies hominis sunt: t quāto homo plus viuit tanto plus appropinquat eius finis. Sed aduertēdum q quādo est aliqō periculum vbi multi periclitātur t multi euadunt: non est mirū si aliqui homines multū audaces t fortes nō timent nec ꝓuident sibi. sed quādo est talis passus p quē nullus transit quin dimittat robam t pellē: tunc est stultitia si nō prouideat sibi q̄ transeat tutus. Ita certe si finis noster esset talis q aliquis aut p vim aut per p...cē posset euadere: nō esset mirum si homo nō curaret de ipso: sed est talis passus q nullus pōt euadere. t ideo dicitur finis omnium. Sicut em̄ iste finis habet potentiam in tuscia vel lombardia: sic in anglia t in frācia t in toto mundo. t sicut in senib? sic in iuuenib? sicut in pauperib? sic in diuitib? t frequentius occiditur porcus pinguis q̄ macer. t sicut moritur bos ita t vitulus: sicut asina ita t asellus. t frequenter portat asina conium asselli ad forum: t iuuenes o parens

Universidad de Deusto
Biblioteca

tibus ad sepulcrum: licz non per naturam tamen per dei voluntatem. Gen. vj. Finis vniuerse carnis venit coram me. ⁊ Ezechiel vij. Finis venit: venit finis super quattuor plagas terre. Scdo inducit nos ad futuri prouidentiam cum subdit estote ergo prudentes. Ubi notandum q̄ homo nō esset prudens si vellet remanere in terra ista: vnde omnino oporteret eum exire vel let nolle. ⁊ si esset sollicitus facere ibi thesaurum suum: sed esset prudens si vbi manere deberet ibi faceret cōgregationē suam sicut vulpes ⁊ mus quando de suis foueis exire compelluntur tam cito aliam faciunt cum labore. Hanc prudentiam bñ habent mundani quando festum sancti michaelis appropinquat vel festū sancti iohannis et debent exire de domo quā tenuerunt. quia solent ante exitum de alia domo sibi prouidere. Sic certe noster exitus est propinquus ⁊ nescimus horam quando expellemur de hoc mundo. Et ideo debemus facere cōgregationē ibi vbi nostra manslo erit Et sic habitabimus in pace. Eccli. x. Ciuitates inhabitabuntur per sensum prudentiuz. Sed heu quia dicitur Luce. xvj. q̄ filii huius seculi prudentiores filijs lucis in generatiōe sua sunt: quia illi faciunt isti non

Tertio inducit nos ad nostri custodiam ⁊ tutelam: cum additur. vigilate in orationibus Et primo vult q̄ simus solliciti ad custodiam. ⁊ ideo dicit vigilate. Scdo q̄ simus armati ad pugnā: ⁊ ideo subdit in orationib⁹. Quantum ergo ad primum notandū q̄ quādo homo habet aduersarium nequissimū qui cōtinue insidiatur ei sollicitus est multum ⁊ vigilat vt non inueniat ipsum dormientem. Sic certe homo habet aduersarium crudelissimum qui insidiatur ei scz diabolū. ⁊ ideo non debet homo dormire in peccatis: sed esse in vigilia gratie ne diabolus inueniat eū dormientem ⁊ occidat ipsum. Ira dī. j. Petri. v. Sobrij estote ⁊ vigilate ⁊c. Nota figuram huius. ij. Regū. xij. de iboleth qui interpretat vir confusionis: qui dormiebat super stratā suum meridie ⁊ ostiaria domus. i. ratio purgans triticum separans granum a paleis idest bonum a malo obdormiuit: ⁊ ingressi sunt duo latrunculi: scz rechab ḡ interpretatur mollis pater: et banaia qui venit gratificus ⁊ interfecerunt eum. Et ideo sicut vigilat homo ne auferantur ei bona tēporalia sic multo magis debet vigilare ne auferātur ei bona spūalia. Unde Apocal. xvj. Brūs qui vigilat et custodit vestimēta sua ne nudus ambulet. Secundo monet q̄ simus armati ad pugnā spiritualē scilicet ⁊ arma orationum. vñ dicit. in orationibus. Nā oratio est summū remediū ꝓra bellum carnis nec mirū: quia oratio impetrat auxiliū plurimum. caro est vna pessima ribalda que semp est cōtraria spiritui: sed aima est vna nobilis creatura: ideo tenēt se sancti libenter de parte sua. Mat. xxvj. Orate ne intretis in tentationē: nō vt non tentemini: sed ne intretis per consensum. Aliquādo enim homo velit nolit turpia cogitat: sed tunc est ad ostium tentationis: intrat autem quando cōsentit: ⁊ ideo oratio est auxiliuz. ⁊ ideo dicit dñs Matth. xvij. Hoc genus demoniorum non ejcitur nisi in oratione ⁊ ieiunio. Unde ieiunio sanantur pestes corporis: sed oratiōe pestes mentis: ⁊ per eam etiam cōceditur gratia qua peruenitur ad gloriā. Ad quam deus nos perducat qui viuit ⁊ regnat ⁊c.

¶ De ploratu tēperato habēdo. Ser. iij.

Odium plora

m supra mortuū. Eccli. xxij. Dixerunt philosophi stoici q̄ tristicia non debebat esse in homine sapiente. Et ratio est ꝑ Tullium in libro de tuscula/nis questionibus. quia tristicia ⁊ ira ⁊ generaliter omnis passio anime est quidam anime morbus. quicūq; aūt morbosus est sanus nō est: ⁊ qui in anima sanus non est insipiens est. vnde insipientes insanos dicimus: ergo tristicia non est in homine sapiente. Sed peripatici philosophi dixerunt q̄ in homine sapiente potest esse tristicia ⁊ quecūq; alia passio sentitiui appetitus dūmodo sit ratione moderata: qz tristicia ⁊ quecūq; alia passio non dicit morbus vl perturbatio anime nisi quando caret moderamine rationis. Et huic opinioni sacra scriptura cōcedāo immoderatā tristiciam prohibet ⁊ moderatam concedit. Unde de immoderata tristicia que perturbat animum ⁊ rationem absorbet. dicit Prouerb. xij. q̄ non cotristabit iustum quicquid ei acciderit. Et ecclesiastici. xxx. Tristiciā longe expelle a te. Moderatam autem tristiciā concedit sacra scriptura specialiter de

morte charoꝝ. ⁊ iō etiam ad plorandū sup mortuū inducit nō tamē multuz: sed modicū. i. cū tēperamēto debito ⁊ moderamine rōnis. Et hoc est qđ Ecclicus sapiens dicit in vbis q̄ positis. Modicū plora sup mortuū. ℟ In quib⁹ quidē vbis tria facit.

Quia primo inducit ad tristiciaz ostēdēdam. in eo qđ dicit. plora.

Scdo ad tristiciam moderandam: in eo qđ dicit. modicum.

Tertio specificat tristicie materiā: cum subdit. supra mortuum.

Circa primū notandū

q̄ plorare mortuos sacra scriptura concedit: qz non est illicitum. Et ratio est: qz cui non est illicita causa: nec effectus ꝺ natura liter sequitur ex ipsa causa. Uñ sicut non est illicitum vino vti vrore: ita nec ē ei illicitum ex ipsa filios generare: qz iste effectus naturaliter est cōueniens ex vsu matrimonij. Et ideo cū plorare siue flere sit effectus quasi naturaliter consequens tristiciam et dolorem ⁊ dolere ⁊ contristari de morte proximi et chari sui non sit illicitum: sequitur q̄ non sit illicitum etiaz de mortuo plorare et ideo dicitur Eccli. xxij. Supra mortuum plora. deficit enim lux eius. In quibus quidem verbis duo facit.

Quia scz primo inducit ad compassiōis ostensionē: cū dicit. supra mortuū plora.

Scdo ostendit cōpassionis rationē: cuz subdit defecit enim lux eius.

Circa primū notādū q̄ inducit ad ploradum super mortuum triplici ratione. Primo quia hoc requirit naturalis dilectio. nō enim cor hominis potest tangi et pungi quin sentiat ⁊ doleat. Gregorius. Non est ponēd⁹ virtutis insensibilitas cordis. Sed de morte persone dilecte cor pungitur et tangitur. quia tollitur et separatur ab eo illud quod erat sibi forti vinculo amoris vnitum ⁊ coniunctū. et ideo oportet q̄ doleat et sentiat ⁊ q̄ dolēdo ploret ⁊ defleat. Unde beatus Augustinus mirabatur q̄ cum amico mortuo ipse non fuerat mortuus. quia non videbat q̄ esset possibilis diuisio vbi fuerat tāta vnio. Unde dicitur Ecclesiastici. xxxviij. In mortuum produc lachrymas: ⁊ quasi dira passus incipe plorare. Hec est ergo naturalis affectio que fecit beatū Job dolere ⁊ plorare de morte filiorum: quia ea quādiu surrexit ⁊ scidit vestimenta sua ⁊ tonso capite in terram corruit Job. j. Item que fecit plorare et lachrymari xp̄m de morte lazari. Unde dicitur. Joh. xj. q̄ vt vidit mariam plorantem et iudeos qui venerāt cū ea plorantes infremuit spiritu ⁊ turbauit seipsum ⁊ lachymatus est. Ista etiaz affectione tactus plorabat hiere mias interfectos populi sui. Hieremi. ix. Plorabo die ac nocte interfectos filie populi mei. Scda ratio plorandi mortuū est quia hoc requirit dilectionis probatio. Nam exteriores lachryme signa sunt interioris dilectionis. Et ideo iudei videntes christuz lachrimari in resuscitatione lazari. Johan. xj. Dixerunt. Ecce quomodo amabat eum. Unde quia homo debet ostendere ⁊ probare se personam defunctam dilexisse ideo debet de ipso plorare ⁊ lugere dicens illud Treni. j. Idcirco ego plorans et oculus meus deducens aquas: quia longe factus est a me. Tertia ḡo ratio est: quia hoc requirit lugentiū cōsolatio. Naz sicut dicit Gregorius. Oido cōsolationis est vt si volumus merentem a merore suspendere: studeamus etiaz nos eius luctui merendo concordare. Nam consolari nō possumus cui non merēdo concordamus. Et p̄bus dicit in. x. Ethico. q̄ in tristicijs amicoꝝ ꝑdolens consolatur. Et ideo ḡz Eccli. vij. Ne desis plorantibus in cōsolatione. ⁊ cum lugentibus ambula. B Scdo in auctoritate inducta reddit ratio cōpassionis et plorature super mortū: ⁊ hoc qz defecit lux eius. Uita enim humana dicit lux triplici rōne. Primo qa sicut lux non durat in aere nisi q̄diu habet p̄sentiā solis: ita et vita non durat in corpe nisi q̄diu hz p̄sentiā aīe. Unde Job. j. Uita erat lux hoim. Scdo qz sicut lux claritate suoꝝ radiorum hz oculos letificare: ita ⁊ vita homis debz esse talis vt possit claritate bonoꝝ operuꝫ alios edificare. Uñ dñs dixit Mat. v. Sic luceat lux vestra. i. vita vestra cotā homibus. vt videant opera vestra bona ⁊c. Sed non est talis vita eorum qui viuūt in tenebris pctoꝝ. Joh. iij. Dilexerunt homines magis tenebras q̄ lucem erant enim eorum mala opera. C

Secūdo in themate as

sumpto inducitur homo ad tristiciam temperandā: cū dicitur modicuz. Ubi aduertendum est q̄ de oīi re que ex sui excessu potest esse lesiua etiam si sit necessaria: tamen

Universidad de Deusto
Biblioteca

potius assumendum est de illa modicum ꝙ multū. vñ de medicina forti ⁊ multus euacuatiua dicit medicus ꝙ melius est infra subsistere ꝙ exquisite euacuare. idest melius de ea dare minus ꝙ plus. Igit qꝫ tristicia est suo excessu est lesiua ⁊ anime ⁊ corporis. scz si sit nimia. ideo etiā si sit necessariū contristari ⁊ plorare sicut est de morte: tamen potius cōtristandū ⁊ plorandū est modicum ꝙ multum. Et ideo dicitur. s. Petri. i. Modicum nūc si oportet cōtristari. In quibus quidem ꝟbis. duo facit.

Quia scz primo ostendit ꝙ tristicia est necessaria: cū dicit. oportet cōtristari.

Secūdo ꝙ debet esse tēperata: cū subditur. modicum nunc.

Circa primū attēdendū est ꝙ in vita ista oportet hominem contristari propter duo.

Primo ꝓpter necessitatez esse quia impossibile est ꝙ in vita ista nō eueniant homini tristabilia. i. que animo suo inferunt tristiciā. Nā sicut dicit. Valerius maximus Nemo est tante felicitatis ꝙ dentes maligniatꝫ scz fortune euadere possit. Et Boetius dicit. ꝙ nemo est tam compposite felicitatis qui nō er parte aliqua cum statuꝰ sui cōditione riretur. quia semper inuenit aliꝫ quid quod animo suo siue appetitui repugnat. ⁊ hoc tristiciā infert. Permittit em deus multa tristicia euenire et malis hominibus ⁊ bonis. Malis quidē ad eorum correctionē. vñ si non eueniret aliquid triste in vita sua homini peccanti: esset signū tristicie ⁊ dānationis eterne. ⁊ ideo ꝺr. Eccli. v. Ne diteris peccauī: et quid accidit mihi triste. altissimus em est patiēs redditor. Bonis vero hominib⁹ permittit deus tristicia euenire. etiam que non meruerunt ad eorū probationē. et ideo dicitur. s. Petri. ij. Hec est gratia si propter dei conscientiam sustinet quis tristicias patiens iniuste. Vñ qui sic patitur. non debet propterea se reputare a deo derelictum: sed sperare potius et hoc certitudinez finalis salutis. Unde ꝓs. postq̄m dixerat. Quare oblitus es mei: et quare cōtristatus incedo ⁊c. finaliter consolat seipsum confortando. Quare tristis es aīa mea et quare conturbas me? spera in deo qm adhuc ꝓfitebor illi salutare vultus mei ⁊ deus meus. Scō oportet cō tristari homines propter tristicie efficaciaꝫ omnis enim tristicia de aliquo malo fugiendo est efficax et vtilis ad aliquod bonum. Est aūt aliquod malum qō est fugiendum propter seipsum: propter cōtrarietatē quaꝫ habet ad bonum sicut peccatuꝫ. ⁊ ideo tristicia de peccato vtilis est ad hoc ꝙ homo fugiat peccatum. Fugiendum est ergo peccatum ⁊ ratione sue malitie: quia de se malum est: et etiaꝫ quia cōtristatiuū est. Unde inquantum tristicia talis inducit ad fugam peccati. patet ꝙ vtilis est. Unde apostolus ij. Corinth. vij. Gaudeo. nō quia contristati estis: sed quia contristati estis ad penitentiam. Aliquid vero est fugiendum. non quia sit ꝼm se malum: sed quia occasio malitie: vel quia ei homo nimis inheret p amorez: vel quia ex hoc precipitatur in aliquod malum. sicut patet in bonis temporalibus: Unde tristicia de bonis temporalibus potest esse vtilis. sicut dicitur Ecclesiastes. vij. Melius est ire ad domuꝫ luctus q̄ ad domum conuiuij. Secundo ostenditur primo in auctoritate inducta ꝙ tristicia debet esse tēperata: cū dicit. modicum scz modica sit tristicia. Scō quoad temporis breuitatem vt non multo tempore perseueremus in ea. et ideo dicit nunc: qō sonat breuitatē presentis temporis. et hoc vt possimus sine lesione tolerare. Quia sicut dicit Tullius. Omnia breuia tolerabilia esse debent etiā si magna sint. Et hinc est ꝙ etiaꝫ deus dat nobis ad patiendum in vita ista passionē breuem et modicam ꝓ qua postea in futura vita reddet nobis gloriaꝫ eternaꝫ et magnā. s. Petri. v. Vocauit nos in eternam gloriam suā in xp̄o iesu modicuꝫ passos. Vult em vt hic in sustinēdo tristiciam laboremus modicum vt postea requiescamus multū. ꝼm illud Ecclesiastici. li. Modicū laboraui ⁊ inueni mihi multā requiem Et ideo modicū est tempus tristicie: quam oportet sustinere. Apocalipsis. vj. Dictum est illis vt sustinerent tēpus adhuc modicum. Unde pro tristicia breui quam nunc sustinemus ineffabilem letitiaꝫ reddet nobis dñs. ꝼm illud Job. xvj. Vos quidem nūc tristiciā habetis. iterum autem videbo vos ⁊ gaudebit cor vestrum. ꝑ

Tertio in themate assumpto specificat tristicie materia: qꝫ super mortuū. Notandū ꝙ mortuꝰ pōt esse hō dupliciter. Nā aliqs mortuꝰ corporaliter. ⁊ sup talē mortuū plorandus est modicum. tū qꝫ ploratus talis nihil valet nec prodest illi

tūc qꝫ si multus esset noceret ipsi ploranti. Et ideo ꝺr Eccli. xxxviij. Ne dederis in tristicia cor tuū: sed repelle eā a te. ⁊ post subditur. Et huic nihil proderis. s. defuncto. ⁊ seipsum pessimabis. s. ex nimia tristicia ⁊ ploratu. Illiꝰ mortuus spūaliter. s. morte peti. Istis est maxime cōpatiendū qꝫ dira petōꝝ vulnera patiunt q̄b⁹ nos cōpati debem⁹. ⁊ ideo ꝺ vtroq̄ mō ꝺr Eccli. xxxviij. Fili in mortuū scz corpe ꝓduc lachrymas scz tēperatas ⁊ de mortuo supple in petō q̄si dira passus incipe plorare. Talis enim ploratꝰ est cōpassiōis ⁊ est meritoriꝰ ploratꝰ ꝓpter charitatē: ⁊ est vtilis tali mortuo qꝫ aliqñ ꝓpter tales lachrymas resuscitat a petō. Uñ dictū fuit matri beati augustini q̄ plorabat p̄ditionē filij sui augustini: sicut matres cōsueuerūt flere corpora funera filioꝝ. Impossibile est vt filiꝰ istarum lachrymarū pereat. Uñ in figuram huius dñs lachrymando lazarū mortuū suscitauit. Et ideo lachrymis ⁊ ꝓpijs ⁊ alienis resuscitat homo morte peti ad vitā gratie per quam peruenitur ad vitam glorie eterne. Ad quam nos perducat deus ⁊c.

¶ De fletu propter cōsiderationem nostri.

Sermo. iiij.

M mortuū pro

duc lachrymas: ⁊ q̄si dira passus incipe plorare. Eccli. xxxviij. Triplici de cā licet homini plorare ⁊ dolere de aliq̄ defuncto. Primo ex cōpassione ipsius defuncti: puta si sit male mortuꝰ ⁊ specialiter quoad aīam. vt cū certitudinaliter apparet vel saltē vtibiliter ꝙ sit mortuꝰ in petō vel infidelitatis vel vsure vel impenitentie vel desperationis. Et ista forte de causa dauid planctū fecit sup morte saul. Secunda causa potest esse ex compassione ꝓximi scz compatiendo viuis qui ex morte alicuiꝰ dāna consequunt. Sicut legit de beato Ambrosio episcopo. ꝙ flebat amarissime quando audiebat de morte alicuiꝰ sancti sacerdotis: vel qꝫ se precesserat ⁊ in hoc compatiebatur filiꝺpli: vel qꝫ difficile erat hmōi inuenire: ⁊ in hoc respiciebat dānuꝫ ꝓximorum. Tertia causa pōt esse ex compassione sui scz ꝓpter damnū quod ipse consequitur ex alicuius morte: ⁊ de hoc specialiter exponi pōt ꝟba ꝓposita q̄ dicūt. In mortuus ꝓduc lachrimas ⁊c. ꝑ In quibus quidem verbis tangitur duplex ratio plorādi de aliquo mortuo.

Et prima quidem sumitur ex bonis que homo inde perdit. et hac ratione dicit. in mortuum produc lachrymas.

Scōa ꝺo sumitur ex malis que inde incurrit: ⁊ hac ratione dicit. ⁊ quasi dira passus incipe plorare.

Circa primū attēdēdū

est ꝙ licet vnicuiq̄ homini dolere ⁊ plorare de dāno suo sicut ⁊ de dāno alterius: qꝫ precipitur ꝙ hō diligat ꝓximū sicut seipsum et ideo dolere pōt hō de dāno suo: non solū ex amore naturali puta si sit damnū corporale et contra bonū nature et q̄n ille mortuꝰ ē a quo corporaliter sustentabat ⁊ iuuabat in necessitatib⁹ suis. sicut habet Act. ix. de Tabita ꝙ erat plena op̄ib⁹ bonis ⁊ elemosynis quas faciebat. Et factū est vt infirmata moreret. Et cū aduenissent petrus: circumsteterūt eum oēs vidue flentes ⁊ ostendentes ei tunicas ⁊ pelles quas faciebat illis dorcas. Et petrꝰ ponens genua sua. orauit ⁊ conuersus ad corpus dixit. Tabita surge At illa aperuit oculos et viso petro resedit et cū vocasset petrus sanctos ⁊ viduas assignauit eam viuam. Sed multomagis potest etiam homo dolere de morte alicuius amore spirituali: vt si mortuus sit ille cuiꝰ doctrina vel consilio fouebatur in seruitio dei. Unde Thren. s. Idcirco ego plorans et oculus meus deducens aquas: quia longe factus est a me ꝓlator conuertens aiam meā. Eccli. xxij. Super mortuum plora. desecit em lux eius. i. doctrina vel consilium quo te illuminabat et dirigebat. et iō talia damna patiētibus ꝺr Viere. ix. Deducant oculi nostri lachrymas: et palpebre nre defluant aquis: quia vox lamentationis audita est. In quibus quidem verbis tangitur triplex tristicie effectus.

Primus est ex dolore incipiente. s. q̄n incipiunt lachryme apparere ⁊ quātū ad hoc dicit. deducant oculi nostri lachrymas.

Scōs sequitur ex dolore crescente: vtq̄n incipiūt lachryme abundanter ab oculis fluere: et quantum ad hoc subdit. ⁊ palpebre nostre defluant aquis.

Tertius est ex dolore vehementer affligente vt quando voce lamentationis clamatur. ⁊ quantum ad hoc addit. q̄ vox lamentationis audita est.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Circa primū attendēdū est q̄ lachrimo rū deductio aliquando videt̄ posse esse etiam ad mitigandus dolores. Cuius nō dupler est. Prima quidem est q̄ omne necessarium in terius clausum magis affligit quio magis multiplicatur intentio anime circa ipsum sed quando ad exteriora diffunditur tunc intentio anime ad exteriora quodammodo disgregatur: & sic interior dolor minuitur et propter hoc q̄n homines qui sunt in tristicijs exterius suam tristiciam manifestant fletu aut gemitu vel etiam verbo mitigatur tristicia. Secūda q̄ semper opatio cōuenies homini sm dispositiones in qua est: est sibi delectabilis. Fletus aūt et gemitus sunt quedaz opationes cōuenientes tristato vel dolenti. & ideo efficiuntur ei delectabiles. Cum igit delectatio aliqualr mitiget tristiciā vel dolorē sequit̄ q̄ per fletū & gemitū tristicia mitigef. Et nō bñs Aug. dicit in lib iij cōfes. q̄ q̄n dolebat de morte amici: nō solo gemitu & lachrymis erat ei aliquāndo refes. vñ ps. xlij. Fuerunt mihi lachryme mee panes. Secūs effect̄ est q̄ sequit̄ ex dolore crescente. s. cū effluit abūdāter ab oculis aq̄ lachrymarū. & nō dr in auctoritate adducta: palpebre nr̄e &c. Sz mirandū est q̄ aliqui sunt q̄ abundāt lachrymis pro damnis temporalibus dolentes vel p̄ morte alicuius amici: qui tamen pro damno & morte anime sue: scz pro peccatis suis lachrymas habere nō possunt. & tales dicit beatus Augustinus culpabiliter esse damnandū. Sed hoc intelligendum est q̄n defectus lachrymarum exterior̄ puenit ex defectu interioris doloris: scz q̄ plus dolet de morte amici q̄ de pct̄o suo. Sed interdum defectus lachrymarū exteriorū prouenit ex nimio dolore qui ꝓpter calorem exiccatum deficeat. Interdū nō prouenit ex eo q̄ homo se cōfortet vt postea coiaz deo amplius doleat & lugeat. Interdū ergo prouenit ex duritia cōplexionis: q̄ dolor de morte amici est dolor magis sensibilis: & ideo magis ꝓpinquus ad resolutionem corpis Sed q̄n est dolor interior magn̄ de peccato & exterius fluere facit abundantiam lachrymarum sicut fuit in Magdalena. tunc valet ad ablutionē peccatoz. & sicut etiam p̄s. se habuisse dicit in ps. cxviij. Exitus aq̄rū deduxerūt oculi mei: q̄ nō custodierunt legē tuā. & sequit̄ par multa diligentib⁹ legem tuaz &c. Tertius effectus est qui procedit ex dolore vehemēter affligēte: vt q̄n prorumpit in voces lamentationis. & ideo dicitur in auctoritate adducta. vor lamentationis audita est. Nam vbi magni dolores ibi magni clamores. & ideo pre dolore fit lamentū aliquando magnis vocib⁹ clamantiū. sm illud Piere. xxij. Vor in excelsis audita est lamentationis luctus et fletus. Sed si facit homo tale lamentum de corporali morte amici: multomagis debet facere lamentū penitētie de morte anime sue spiritualis. Et deberet homo lamētari propter amissionem gratie cuz qua etiā perdit omnes virtutes & omnia merita p̄cedentia. et deberet flere propter reatum gehenne: & deberet plangere propter privationem celestis glorie quam scilicet meruit er peccato. B

Secūdo in themate assumpto ponitur ratio flendi de morte alicuius propter mala que inde homo incurrit. q̄ quandoq̄ er morte alicuius homo patitur dira mala. & ideo subditur. & quasi dira scz mala seu damna passus icipe plorare. Et sic prima ratio tristicie fuit ꝓpter bonum amissum. sed ista secunda est propter malum commissum Sed queritur a sapientibus quid magis sit causa tristicie an bonum amissum an malum cōmissum. Et respondetur q̄ sicut obiectuz delectationis est bonum. ita obiectum tristicie est malum. & in motibus appetitiuis delectatio se habet per modum persecutionis & accessus: sed tristicia per modum fuge & recessus. Sicut ergo delectatio per prius respicit bonum adeptum quasi propium obiectum: ita tristicia respicit malus cōmissum. Unde eo modo quo obiectuz est causa passionis: magis ꝓprie est cā tristicie vel dolotio malum cōmissum q̄ bonuz amissū sz vtrūq̄ sit causa tristicie. Et si cōtingat q̄ bonum amissum sit maius q̄ malum commissum: erit maior tristicia de bono amisso q̄ de malo cōmisso. Sicut sm Chrysso. tristabilius erit reprobis audire in die iudicij Discedite a me maledicti. q̄ pīnet ad amissionem boni scz ad privationem eterne beatitudinis: q̄ audire. Ite i ignez eternū quod pīnet ad cōmissiones mali. invtroq̄ tamen quasi dira mali passi incipient plorare scz plorarū eterno: quia non habebūt spem euadendi: nec fiet eis ista dulcis allocutio q̄ fiet electis. s. Venite bñdicti. &c. q̄ tunc erit manifesta cognitio siue discretio bonoz a malis: & habebūt dirā ꝓsummationē. i. crudelē finē suie scz pena eterna & hoc est q̄d dr Sap. iij. Nō habebunt spē nec in die agnitionis allocutionē. Nationes enī inique dire sunt cōsummationis. Ubi tāc incipiēt plorare ploratu marmoreo ꝓpter miserias ad quas ibūt dānationis eterne. De quo ploratu dr Jac. v. Plorate vlulātes in miserijs vestris q̄ supuenient vobis. In quib⁹ quidē vbis innuit triplicē cōditionem pene dānandorum in die iudicij. Prima quidē est: q̄ erit luctuosa: & ideo dicit plorate. s. corde ꝓpter penā aie interiorē: & vlulate. scz voce propter penaz corpis exteriorē. Mat. ij. Vox in rama. i. in excelso audita est: ploratꝰ & vlulatꝰ multus. Secūda: q̄ erit calamitosa: q̄ in miserijs scilz ꝓpter privationem omnis boni & propter afflictiones omnis mali. erunt enī in genere privati oī bono scz superno. i. supna & eterna beatitudine de qua nunq̄ spem habebūt. Ite bono interno scz gratie dei p̄ quibus habebunt vermes vitioz corrodentes. Ite bono externo. i. exteriorib⁹ bonis tēporalibus de quibus nullū refrigerū aut auxiliū poterunt habere. Ite habebūt miseri afflictionē oīs mali. Quia est triplex malū hoies affligēs scz corpale: imaginabile: & intellectuale: & ipsi affligentur corpaliter imaginabiliter & intellectualiter. Corporaliter quidē: q̄ post resurrectionē habebunt corpora quibus affligent sm quinq̄ corporis senius horribiliter. Primo in visu q̄ in tenebris erunt & lumē solis aut lune vel stellarū nunq̄ videbunt. & dato q̄ aliquid videret nō videret nisi horrēda scilz penas suas & corpa deformia & fantasias demonū. Ite in auditu nihil audiēdo: nisi aut fletū ꝓpter ignē feculentū & fumosum: vel si no sit ibi fletꝰ quantū ad lachrymaz effusionē & resolutionem erit tamen quantū ad capitis perturbationē: aut stridorem dentiū propter frigus: aut blasphemias dei & sanctoz pre furore: q̄ videbūtur ōīs velle corrodere linguas suas deum & sctōs blasphemātes. Ite in odoratu: tū quia de cadaueribus corū ascendet fetor: tum quia quādā nauseā habebūt de seipsis & de alijs. Ite⁹ in gustu: quia erunt in cōtinua fame & sit sicut patet de diuite epulone Luce. xvj. Qui guttam aque sup linguam petiuit. recordabuntur forte delectationum quas habuerunt in cibis & potibus: & multum eas ad refrigerium pene habere desiderabunt: sed non poterunt. Item in tactu cōrarietatē frigoris & caloris: quia transibūt ab aquis niuium ad calorem nimiū. Secūo affligentur imaginabiliter. Malū enī imaginabile est quod apprehēditur auribus sensitiuis interioribus: scz memoria imaginatiua & estimatiua. Ipsi enī affligentur er memoria scz preteritoz vel delectationum & gaudiorum que habuerūt: et tūc videbunt se privatos & esse sibi in penam. Item quoad imaginationē & sensum malorum presentium que habebūt actualiter. Item quātū ad estimationem malorum futuroz: quia sunt in eis semper maneuri & nunq̄ erituz rinec imaginantur vel vident aliquid vnde estimare possint aliquod remediū.

Tertio affligētur mentaliter siue intellectualiter triplici ratione. Primo ratiōe vermis: quia in mente eoz sunt multi vermes: tot enim sunt vermes quot habuere pctā mortalia: quoz remotius duriſſime corrodunt eos. vnde Esa. lxvj. Vermis eorum non morietur. Secūo ratione criminis: quia sunt in eis tria q̄ sunt peccata et sunt pene scilz odium inuidia & ira: q̄ ista peccata habent penam in seipsis. Habent autem damnati summuz odium inter se & ad deum & ad sanctos: immo etiaz patres ad filios & econuerso. Cruciantur etiā inuidia quam habent ad beatos videntes eos esse in gloria ineſtimabili. Cruciantur etiam de ira quam habent contra deum & sanctos & etiam ad seipsos. Tertio ratione cognitionis: scz intellectus: quia cognoscunt quanta bona amiserunt & mala que patiuntur. Et pene tanto sunt maiores quanto magis a patientibus eas cognoscunt: eo q̄ ignorantia multū minuit de pena: & licz sint obscurati corporaliter tamen ad maiorem penam suā habent lumen intellectus quo plene penas suas et damna cognoscūt: & maxime affliguntur videndo et considerando se detineri et pati a vilioribus creaturis: scilicz animam abigne corporeo: & tunc accidet cuilibet dānato quod dicit Job. x. Nō leuabo caput saturatus afflictione & miseria. Tertia cōditio pene illoꝝ erit; q̄ erit improuisa.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Unde ꝺr in auctoritate adducta: q̄ supue/niet vobis scz ex impzouiso. Esa. xlvij. Ve/niet sup te repēte miseria quā nescis. Sa/piēte. xix. Impijs vsq; in nouissimuꝫ sine mia ira superuenit. s. Thessal. v. Cum dixe/rint pax & securitas tunc repentinus eis supueniet interitus. Sed iustis qui deum tanq̄ patrē suuꝫ honozauerūt supueniet illud qō pzomittitur Eccli. iij. Honoza in/quit patrē tuū vt superueniat tibi benedi/ctio a deo: scz illa qua iusti noiabunt bñ/dicti q̄n dicēt eis illud Mat. xxv. Venite benedicti patris mei possidete paratum vobis regnū. Ad qō nos perducat &c.

¶ De patientia habenda in hoc mundo.

Sermo. v.

Atientiavobis

p

necessaria est vt volūtatez dei facientes reportetis re/pzomissionem. Hebreo. x.

Quantūcūq; medicus ꝓ/mitteret salutē infirmo: nō tamē daret ei nec sanaret: nisi recipet & patienter porta/ret medicinā etiaꝫ asperam: & penosa que illi facere veller. Sic deus licz promittat salutē eternam hoibus: quia vult oēs ho/mines saluos fieri: nō tñ saluat eos q̄ ma/la ꝑsentia que ad purgationē & correptio/nē pctoꝝ nostroꝝ vel ad meliozationem nostrā vult nos in vita ista pati nō patien/ter ferunt sine sint mala egritudinū quas patimur ī corpibus nostris: siue sint mo/res hoīm quas patimur in nostris cōiun/ctis: siue sint damna rerū que patimur in diuersis infortunijs. Et ideo si asse q̄ volu/mus repzomissionē salutis scz vite eterne de qua ꝺr. j. Johan. ij. Hec est repzomissio quaꝫ ipse policit est nobis vita eternam opz nos in aduersis huius mundi habere patientiā. & hoc est qō ꝺr in ꝟbis propoſi/tis. Patiētia vobis necessaria est. &c.

A Jn quib⁹ quidē verbis tria facit.

Quia primo inducit ad virtutis habitū cū dicit. patiētia vobis necessaria est.

Scōo ad eius meritū: cū subdit. vt volū/tatem dei facientes: scz per patientiam.

Tertio ad ipsius pzemium: cuꝫ addit: re/portetis repzomissionem.

Circa primū notandum

est ꝙ sicut nauis indiget gubernaculo: & si/cut vita corpzalis indiget cibo: & qui bel/lat indiget armature munimento: ita hō/ per mare huius seculi mutigāo in decur/su ꝓsentis vite posit⁹ & vndiq; aduersis impugnat⁹: indiget patientie habitu vir/tuoso. Naꝫ primo patientia homis est si/cut gubernaculuꝫ nauis. vñ sicut nauis si/ne gubernaculo vētis et turbinib⁹ agitat & tādem tēpestate cōpulsa frangitur ad ru/pes vel ad scopulos: sic cor impatiētis tri/bulationū vētis & psecutionū turbinibus a stabilitate sua euellit & ad iracundiaꝫ et odiū vel desperationē deductū perditur. Sed ecōtrario sicut ꝺr ꝓuer. xiij. Qui patiēs est multa gubernat patiētia. Item in huius vite decursu ad modus afflī car/duus pungitiuis pascitur: & in aquis ama/ris tribulationum viuit vt piscis et ad modū ciconie deuorat serpentes veneno/sos & ei non nocent: quia scz patiētes viri venenosis ꝟbis & cōtumelijs & detractio/nibus nō mouētur sed pascūtur & sunt vt vtū qui verberibus impinguantur: & lapi/dee increpationes in panē eis cōuertunt & vt salamādra viuunt in igne tribulatio/nis. Jtē homo patiēs vincit & triumphat de hostibus sine ictu & repercussiōe: quia non leuaret vnā festucam ad eos feriēdos & ideo bene dicit ꝓuerbium: ꝙ vincit qui patitur & si vis vincere disce pati: quia ne patiens a toto mundo ꝟincī non potest: Seneca. Facilius est gentem vnam q̄m ho/minem vnum vincere. Sed ista patientia roboratur in nobis ex spe eterni & inuisi/bilis pzemij quod expectam⁹: et ex gratia spiritussancti a quo iunamur: et hoc dicit apostolus Rcmo. v. Quod non videmus speramus & per patientiam expectamus: sed et spūs adiuuat infirmitatem nostraꝫ.

A Jn quibus quidem verbis describun/tur tria que faciunt nos ī vita ista patien/ter ferre aduersa.

Et primū est meritum fidei: quia credi/mus quod non videmus.

Secundum est desideriuꝫ pzemij: quod scilicz speramus et per patientiam expe/ctamus habere.

Tertiū est auriliuꝫ: quia spūs scz sanct⁹ adiuuat infirmitatem nostram.

Circa primū attēdendū ꝙ fides est per quā homo assentit credere ea que sunt su/pra rationē: & ꝓter hoc fides est meri/toria: q: fides nō habet meritum vbi hu/mana ratio pzebet experimentum. Unde

dicit Jsidoꝛ ꝙ fides est qua veraciter cre/dimus que nō q̄ videre valem⁹: & ī hoc fides est fundamētū xp̄iane religiōis. Unde opa iudeoꝝ & paganoꝝ nō sunt btitudinis me/ritoria nec q̄ alicui⁹ boni diuini: ꝺa vt dicit Heb. xi. Sine fide impossibile est placere deo. ideo dicit Aug. sup Joh. ꝙ sicut in ra/dice arboris nulla apparet prorsus speci/es pulchritudinis & decoris: & tñ quicquid est in arbore pulchritudinis & decoris ex il/la pcedit. Sic ex fide humilitate ḡcād est meriti ḡcād est vere btitudinis alia susce/ptura pcedit dūmodo sit fides viua. s. cum gr̄a & opibus. Unde Joh. xx. Beati q̄ non vi/derūt & crediderūt. Et dicitur beati. s. futu/ri: q: ꝓ talē fidē merētur eternā btitudinē. Tali ergo fidei merito & ꝟtute roborati vin/cunt ꝙ patiētiā oīa mūdi aduersa: inquan/tū ex fide cognoscūt. ꝙ non sunt condigne passiones hui⁹ tēporis ad futurā gloriā. vt ꝺr Rom. viij. Unde. ij. Cor. iiij. Jd qō in pre/senti momentaneum est & leue tribulatiōis nostre: supra modū in sublimitate eternum glorie pōdus operatur in nobis: nō cōtēplan/tibus nobis q̄ vident: sz que nō videntur. que enī videtur ꝓalia sunt: que aūt non vi/dentur eterna. Scōo roborat nos ad pa/tiēter tolerādum aduersa ꝓpter premium qō speramus & expectamus ꝓ patientiā ha/bere. Unde si volumus ad istud premiū ꝓ pa/tientiā venire: opz ꝙ speremus. i. spem no/strā ponamus nō in mūdo sed in deo. Sa/let enī dici de aliquo multū confidit de eo qui nūq̄ fuit amicus fidelis. iste est stultus qui cōfidit in isto. Jta certe multi sperāt et habēt spē in bonis mūdi qui nūq̄ fecerūt fidelitatē: sed semp deficiunt in necessitate sicut arcus de sambuco. pō. lj. Ecce homo qui non posuit deū adiutoꝛē s̄c. & iste talis stult⁹ est. Unde. j. Thimo. vj. Diuitib⁹ huius seculi ꝓcipe nō sublime sapere: nec sperare in incerto diuitiarū: sed in deo viuo q̄ pre/stat nobis abunde ad fruendu. Sed illi q̄ sperāt in illis que nō videt scz bonis super/nis nō sunt decepti: q: iuuant in necessita/te & sunt eterna. Eccli. ij. Null⁹ speravit in dño & confusus est. pō. xxxvj. Spera in dño & fac boni. & inhabita ter. & pascēris di. ei⁹. Et sequi/tur in aucte apli adducta: ꝙ patientiā expe/ctamus. Aliq̄n cōtingit ꝙ aliquis ex bla/dū seminatū in terra vel vineā bene cultā: & cōtingit ꝙ venit ad aliquā necessitatem & non vult sustinere: & ideo vendit bladum in herba vel vinū in agresto. s. vuis immas/turis & acetosis seu viridib⁹: & tūc nihil ca/pit in fine. Sed alij aliq̄n sustinēt pauper/tē & expectāt maturitatē segetis & tunc ha/bēt fructū. Jta est spūaliter: q: aliq̄ habēt bladū seminatū vel vineā in paradiso per spem & bona opa: & gaudium paradisi tali/bus est in herba. Sed q̄n venit vna tribu/latio vel vna tētatio statim ꝓpter suā lecca citatē cōplendā vendūt bladū ꝙ vno modi/co petō vel assensu vl delectatiōe. Sed alij qui fortiter resistūt & sustinēt in patiētia in maturitate colligēt fructū scz eternū. Jac. v. Patiētes estote fratres vsq; ad aduentū dñi: Ecce agricola expectat ꝓciosum fructū terre patiēter ferens donec accipiat tēpora neū & serotinū. Tertiū qō facit nos patien/ter ferre aduersa est auxiliū spūssancti. & iō subditur in auctoritate inducta: sed spiri/tus adiuuat infirmitates nostras. Jta enī est de anima si/cut de gallo super campanile: quia mouet ad omne ventū: quia non est firmiter situa/tus. Jta certe oīa que est sine gratia spiri/tussancti est instabilis & obedit cuilibet tē/tationi. vñ est sicut homo qui est in ianuis mortis. qui nō potest resistere morbo: quia natura nimis debilitata est in ipso: & opor/tet eū voluere de lecto in lectum. Jta certe est anima sine spūssancti gratia: quia non pōt resistere morbo peccati: sed per pecca/tū debilitat & volvit de lecto in lectū: vt de/pctō cogitatiōis ī delectatiōnē: & ō delecta/tione ī cōsensum: & inde ī opationē: & inde in cōsuetudinē. sed spiritussanctus per gra/tiā suam dat anime vigorē resistendi pecca/tio: nec potest ibi diabolus aliquid accipe quia banitus est: scz nec oculum ad male videndum: nec os ad male loquendu: nec manū ad male operandum: nec cor ad ma/le appetendum. Unde Eph. iij. Det vobis ꝟ diuitias gloriē sue virtutez corroborari in interiori homine per spiritū eius. Nota ꝙ bene indigemus addiuuari: quia caro cōcu/piscit aduersus spiritu & spiritꝰ aduersus carnē. vnde si faciamus mala spiritus non vult⁹ bona caro repugnat. Sed vnde ista cōtrarietas in vno homine reperitur? Re/spōsio. caro est natiōe terrestris & delectan/do generatur. spiritus aūt celestis quia a deo corpori ifunditur: & quilibet trahit ad suam naturam, vnde caro trahit ad delecta

Universidad de Deusto
Biblioteca

tiones inferiores. s. ad auaritiã superbiam gulam ⁊ ad carnis illecebras multum facit bonum tractum ⁊ grossum: sed spūs trahit ad superiores. vnde Rom. viij. Qui enim ꝑm carnẽ sunt ea que carnis sunt sapiunt qui vo ꝑm spūm ea que sunt spūs sentiũt ⁊ iõ q̃cũq; spũ dei agunt hi sunt filij dei. B

Secundo in themate

assumpto inducimur ad patientie meritum cũ subditur. vt voluntatẽ dei facientes. In hoc em volũtatẽ dei facimus. q̃ patienter toleramus aduersa. nõ q̃ deus delectet in afflictionib⁹ nostris: sed in merito ⁊ fructu patiẽtie nostre: sicut pater ponit filiam in manu chirurgici ad incidendum vel incendẽdũ vt sanet eã. Vel sicut pater nobilis mittit filiũ ad torneamentũ ad ictus vt discat vincere ⁊ honorẽf. Cũc ergo ꝑ⁹ voluntatẽ dei patimur: quãdo in his q̃ patimur patientiã habem⁹: vt ex ipsa patiẽtia profectũ consequamur. Et ideo ꝺr primo Petri iij. Vt qui patiũtur ꝑm voluntatẽ dei fideli creatori cõmendant animas suas in benefactis in quibus quidem verbis traditur forma patiẽtie meritorie ⁊ ꝓfecte in tribꝰ. Primũ est vt patiaf innocenter: idest vt nõ cõmitat peccatũ vnde pati mereaf. Nam sicut dicit beat⁹ dionysius. puniri nõ est malum: sed fieri pena dignũ. Vñ. j. Petri. iij. Nemo vestrũ patiatur quasi homicida aut fur aut maledicus aut alienoꝝ appetitor. Et istud est pati ꝑm volũtatez dei: idest vt hõ sine culpa sua patiaf. Et si tu dicas. voluntas dei iusta est ⁊ pia. velle aũt pati aliquid sine culpa neq; iustum videtur neq; piũ. vñ ũ deus nõ vult mortẽ pctõis: multo minus mortẽ innocentis. Rnpõdeo. Dicendũ q̃ neq; est cõtra iusticiã dei neq; cõtra pietatẽ eius: q̃ ipse velit q̃ innocẽs patiẽter ferat penã illatã sibi sine culpa. vt ex ipsa patiẽtia coroneꝰ ⁊ glorificeꝰ. Nã tẽporalia ⁊ corporalia bona sunt quidez aliqua bona hominis sed tamen parua. bona aũt spũalia sunt magis bona. Nõ est ergo crudele vel cõtra pietatẽ aut iusticiã q̃ deꝰ velit innocẽtes ⁊ virtuosos viros pati detrimẽtũ in bonis corporalib⁹ vel tẽporalib⁹ vt dentur eis bona spũalia q̃ sunt maiora: immo pertinet ad diuinã iusticiã vt virtuosis det spũalia bona: ⁊ de tẽporalib⁹ bonis vel malis tãtũ det eis q̃tũ sufficit ad ꝟtutẽ; ⁊ ideo beatus dionisius dicit. viij. ca. dẽ diui. no. q̃ diuine iusticie est nõ emolire optimotũ fortitudinẽ materialiũ donationibus. Et q̃ ꝺr nõ vult mortẽ pctõis stellis gitur de morte spũali peccati quã deus nõ vult. Patet ergo q̃ pati ꝑm volũtatez dei est patiẽter ferre penaꝝ sine culpa illatã. Et ideo ꝺr. s. Petri. iij. Melius est em benefacientes: si velit volũtas dei pati q̃ malefaciẽtes. Et exponit q̃ melius est: quia maioris ꝓfectionis ⁊ commodi. Augustinus: Perfectio christianitatis est bona facere ⁊ mala pati. Et sequit. si velit volũtas dei pati q̃ malefaciẽtes. s: sine culpa nos pati. in quo innuit q̃ ex volũtate beneplaciti dei est sic pati. Scõo in auctoritate inducta traditur forma meritorie ⁊ ꝓfecte patiẽtie q̃tuz ad hoc q̃ homo patiatur saluboter. ⁊ hoc est quãdo hi qui patiũtur fideli creatori cõmẽdant animas suas. Vbi notandũ q̃ ille qui vult recõmendare vel depositare apud aliquem vnã rem multũ sibi charã: multũ cõsueuit respicere ad qualitatẽ persone cui recõmẽdat: puta q̃ sit ꝑsona fidelis ⁊ q̃ sit amicꝰ ⁊ q̃ restituat sibi q̃ voluerit. Ex nulla res est quam homo debeat habere ita charam sicut animã suam: quia plus debet habere eam charam q̃ totũ mũdum. Quid enim ꝓficit homini si lucretur vniuersũ mũduz se aũt ipm perdet ⁊ detrimentũ sui faciat? Luce. ix. Vnde multum debent homines respicere q̃ nõ cõmendãt aliis suas persone infideli ⁊ qui non sit amicus sicut diabolus est: cui stulti quidam peccatores recommendãt se: sed debẽt eas recõmẽdare deo quia est fidelis sez in ꝓmissis. Isti mercatores qui recipiunt pecuniam sibi commẽdatam vel locatã ad commune commodũ vel incõmodum siue ad lucrum et damnuz ⁊ ꝓmittunt respondere de parte lucri cõtingente. si sint persone fideles optime seruant ꝓmissum ⁊ bene respondent. Et sic christus filius dei his qui commendant ei animas suas ⁊ volũt tenere cũ eo ad damnum: sez patiendo in mundo isto sicut ipse passus est innocenter: in alia vita fideliter respõdebit de lucro suo faciendo eos participes glie sue. pũ. cxliij. Fidelis dñs in omnibus verbis suis. vnde bene seruat q̃ ꝓmisit. Job. xvij. Dolo vt vbi sus ego: ⁊ illi sint mecũ: vt videã claritatem meam. Ipse etiam deus est amicus: quia cre tor⁹ est qui

nihil odit eoꝝ que fecit: ⁊ ideo secure debet hõ in manib⁹ suis ponere ⁊ cõmẽdare animã suã: q̃ nõ solũ custodiet eã illesam: sed etiã meliorabit ⁊ ꝓficiet eã. Et ꝓpterea dicebat pũ. xxx. In manus tuas cõmendo ꝛc. vñ aliam quã redemit de manu diaboli tam charo pcio: scilz sanguis sui q̃s venerit ad manꝰ suas optime tractabit ⁊ cõseruabit. Sap. iij. Justorum aĩe in manu dei sunt ꝛc.

Tertio ostendit mod⁹ ꝓfecte patiẽtie. vt patiatur homo amicabiliter. i. vt ei a quo patitur nõ reddat malũ ꝙ malo vt inimico sed potius benefaciat ei vt amico. Et iõ sequitur in auctoritate petri adducta superius in bñfactis. i. vt benefaciatis his a quibus patimini. ꝑm illud. Mat. v. Benefacite his q̃ oderunt vos. Rom. xij. Si esurierit inimicꝰ tuus ciba illũ: si sitit potũ da illi: b em faciẽs carbones ignis cõgeres sup caput ei⁹. Vñ Valerius maxim⁹ ait. Speciosius aliquantulũ iniurie bñficijs vincuntur q̃ mutuꝰ odij cõpensatiõe tollant. C

Terto in themate assumpto

inducimur ad patientie premium: cum addit. reportetis repromissiones. i. vtum repromissam. Et ratio est: q̃ patientia nascit ex charitate. s. Cornti. xiij. Charitas patiẽs ẽ: charitas aũt est radix merendi vitam eternam: ⁊ ideo repromissio glorie vite eterne facta est spũali diligentibus⁹ patientibus. Jaco. j. Beatus vir q̃ suffert tentationẽ: quoniã cum probat⁹ fuerit accipiet coronam vite. In quibus q̃dez verbis facit beatus Jacobus tria.

Quis primo cõmendat patiẽtie actum q̃ est sufferre tentationẽ: vnde ait. beatus vir qui suffert tentationem.

Secũdo patientie vsum. cũ probat⁹ fuerit sez ex multis toleratis.

Tertio patientie fructum: q̃ accipiet coronam vite.

Circa ꝓmũ notandũ q̃ ille q̃ est bene armatus ⁊ ita cautus ⁊ fortis q̃ pugnando cũ aduersarijs I nullo ledit ab icrib⁹ ⁊ a percussionib⁹ eoꝝ: talis finaliter assequitur victoriam ⁊ gloriã: quia qui plus potest sustinere pugnam: ille finaliter vincit. Sic est in bello patientie: q̃ patiẽs non leditur ab aduersarijs: ⁊ ideo vincit. ⁊ ex victoria beatificatur ⁊ glorificatur. Unde Jac. v. Ecce beatificam⁹ eos qui sustinuerunt sufferentiam iob audistis: ⁊ finẽ dñi vidistis: Secundo in auctoritate adducta describit patientie vsum: q̃ cum ꝓbatus fuerit. Nota aliq̃n clericus vult habere ꝓbendã ⁊ eẽ magister in artibus. vñ opz ꝓius q̃ examinetur ⁊ probeꝰ. Ita qui vult habere ꝓbendã paradisi opz q̃ pius ꝓbetur in multis tentationibus: ⁊ q̃ bene se habeat ⁊ nõ redigaf in redargutiones. Non em sufficienter ꝓbaf clericus in vno argumẽto neq; miles i vno torneamento: sed quando fuit in pluribus guerris et in pluribus torneamentis: tunc dicitur probatus miles: ⁊ efficitur amicus principis. Unde Judith. viij. Per multas tribulationes ꝓbatus dei amicꝰ effectꝰ est. Unde bonitas aur⁹ ꝓbaf in igne. q̃n enim applicaf igni ⁊ nõ cõsumit tñc verũ ⁊ probatũ est aur⁹. Sic quãdo tales applicantur ad ignẽ tribulationis vel tẽtationis ⁊ non consentiũt peccato sed veraciter se tenent: sunt probati quasi aurũ. Prouer. xvij. Sicut in igne ꝓbaf argentũ ⁊ aurum in camino: ita corda hominũ ꝓbat dñs. vnde tã q̃ aurum in fornace probauit illos. Sap. iij. Item ꝓbaf aurum in tactu lapidis. sic homo ꝓbatur ꝑ vituperia. si em est verum aurum ibi scitur. Sic si hõ est dulcis ⁊ patiẽs ⁊ multi hñt mo: bũ noli me tangere. Ben. xxvij. Accede huc ad me vt tangã te et probẽ. Ignis probaf aurũ pẽdere. sic hõ in vero amore q̃n ꝙ amorẽ suũ bene fitum. sez in celestibus tñc ꝙ verũ pondus: q̃ amor ẽ ponẽdus in spũalib⁹ ꝑm August. pũ. cxxxviij. Dñe probasti me ⁊ cognouisti me. ꝛc. quasi dicat. vos bene scitis vbi posui cor meum. De tali ergo põt dici q̃ bene sit ꝓbatus. et tales sunt apti ad bellũ dñi. Od bene figuraf. Judic. vij. vbi legit q̃ ppls israel. i. dei habebat ꝓeliũ contra madiã ⁊ amalech. i. cõtra demones. Madiã interpretatur condicio aut iniquitas. Amalech interpretatur populus lambẽs: id est diabolus qui lingit seu lambit nostram damnationez. Et dixit dominus ad Gedeon qui interpretat tentatio iniquitatis. Duc eos ad aquas et ibi ꝓbabo illos. Qui manu ⁊ lingua lãbuerint aquas sicut solent canes lambere: separabis eos: qui autem curuatis genibus biberint fleco poplite i altera parte erunt. Pauci lambuerũt aquas. ⁊ illi qui lambuerunt nõ curuauerũt genua sua: tuerunt ad bellũ ⁊ liberauerẽt israel. Iste aque sunt mũdane

Universidad de Deusto
Biblioteca

delectationes. Alli lambunt manu et lingua qui licz rentētur non incuruanf ad peccatuz, sed illi bibunt flero poplite qui se dant toto affectu ⁊ ingurgitāt ic. et iō alij sunt probati ⁊ apti ad bellum. Tertio describit parētie fructū tripliciter. Primo ex dignitate qz accipiet coronam vite, id est vitam interminabilē et eternaz: quia corona rōne circularis figure que principio caret ⁊ fine designat eternitatē: iz ratione officij dignitatem. scz gloue ⁊ honoris. pō. viij. Gloria et honore coronasti eū ⁊c. Secūdo ex firmitate. qz repromisit deus. id est firmiter promisit. Deū. x. Fidelis est deus qui repromisit idest nō deficiet in promisso. Tertio ex cōgruitate: quia diligentib⁹ se. Congruum em est cp amici exaltenf ⁊ gloriaz accipiant a deo. Eccli. ſ. Scōm datū suū pbet illā diligentib⁹ se scz vitam eternā. Ad quaz nos perducat de⁹ iesus rps dei filius ⁊c.

¶ De nō flendo sup iustos. Sermo: vj.

Olite flere supme

Iz sup vosipsos flete. Luc. xxiij.

Dicit cp syrena qn videt temp⁹ clarū ⁊ serenū tristatur ⁊ luget sz qū habet tps turbulentū et nubilosum tūc letatur et cantat. Sic accidit viuentib⁹ ⁊ spāliter peccatorib⁹ deflentib⁹ in morte iusti viri ⁊ sancti: qz tunc vir iustus hz tēpus clarum ⁊ serenū qñ mortuus est: qz iaz exiuit de miseriis et tenebris hui⁹ vite: et trāsiuit ad trāsl litatē ⁊ claritatē alteri⁹ vite. Sed rps turbulentū et nubilosum hnt illi q remanēt in vita ista: vbi est obscuritas ignorantie: turbulentia multarū tribulationuz ⁊ tentationū: ⁊ tenebrosītas pctōz. ⁊ iō ille posset dicere iustus mortuus his q deflent mortē suaz et precipue peccatorib⁹ ⁊ remanētib⁹ i vita ista sicut dr in verbis ppositis: qō dixit dns noster mulieribus de hierusalē que post eū plorantes ibant qñ ipse ibat ad mortē crucis. Nolite inquit flere super me ⁊c. B

In quib⁹ quidē ꝓbis si assumanf vt dicta ex piona iusti viri defuncti vel iuste mulieris ad consanguineos vel cōsanguineas lugentes cōtinet principaliter tria.

Quia primo prohibet ab eis tristiciā: cū dicit: nolite flere.

Scōo inuit suā gloriā: cū subdit. sup me

Tertio ostendit remanentiū miseriā: in eo qō addit, iz super vosipsos ⁊c.

Circa primū notandū

est cp de morte viri iusti nō est flendū: necz rōne alie: necz rōne corpis. Non rōne alme sue: qz mors est viro iusto xarceris ruptio: peregrinationis termin⁹ miserie finis: laborū requies. et ianue celestis apertio. Et quibus patz cp de morte iusti rōne alie sue non est dolendus seu flendū. iz gaudendū ⁊ exultādū. ꝓpterea dns dicebat Joh. xiij. discipulis loquēs de morte sua. Si diligeretis me gauderetis vtiqz: qz vado ad patrē. Itē nō est flēdū rōne corporis licz moriaf ⁊ dissoluaf. sicut si aliqua dom⁹ dirueref ad modicum tps vt postea de nouo melior ⁊ pul chrior reedificaref. ij. Coz. v. Scimus em qñ si terrestris dom⁹ nostra huius habitationis. i. corp⁹ dissoluaf cp edificationem ex deo habem⁹ domū nō manufactā scilz sed eternaz in celis. Philip. iij. Saluatorē expectam⁹ dñm nostrū iesum xpm qui reformabit corpus humilitatis nostre configuratuz corpi claritatis sue ⁊c. ⁊ iō de tali mortuo cōpetit dici qō dicit Viere. xxij. Nolite flere mortuū necz lugeatis sup eū. Jn qb⁹ quidē verbis excludit duplex ratio qre posset videri cp flendū sit de morte iusti viri. i. vel rationē damni propij scz ipsius lugentis: vel ex compassione ipsius defuncti. sic ergo duo facit.

Quia primo ostendit cp nō debēt hoies flere de morte viri iusti ratione dāni propij et quātū ad hoc dicit. nolite flere mortuum.

Sōo qz nec ratiōe ipsius defuncti. ⁊ iō subditur. necz lugeatis eum.

Circa primū notandū est cp possent aliq dicere cp diu ille vixebat et nob ⁊ alijs erat plurimū vtilis. sed modo postq mortuus est nihil amplius cōferet nobis. ⁊ ideo damnum nostrū deflemus. Sed contra hoc debent cōsiderare sanctissimaz vitaz suam ex qua spem habere debent de optima morte sua: quia sicut dicit btūs Augusti. Mala mors putanda nō est quā bona vita precesserit. ⁊ ex hoc vlteri⁹ credere cp ipe etiaz sit in gloria eterna vel saltē cp cito erit si est in eo aliquid purgandum. Illi autez qui sunt in gloria plus nobis prodesse possunt cp potuissent quando erant in mundo quia magis cōiuncti sunt deo ⁊ plus possunt apud eum ⁊ perfectiorem charitatem habent ad nos cp haberent in mundo: quia charitas

nūq excidit. Et ideo sperare debem⁹ eos nobis vtiliores futuros. Et sic nō habem⁹ etiam respectu nostri materiā dolēdi vel flēdi: sed potius gaudēdi. vnde apls dicebat ſ. Thessal. iij. Nolumus vos ignorare de dormiētibus ⁊c. Unde legif de beato dñi co. cp cum fratres flerent in morte eius cōsolatus est eos dicens. Non vos perturbet dilectissimi filij hmōi corporalis a vobis separatio: quia vtiliores vobis ero post mortē meā cp fuerim dum viri vobiscū. vnde fuit vt granum fruměti. de quo dicitur Jo. xij. quod si mortuū fuerit multuz fructū affert Unde si de tali aliquis incidat flet⁹ ex cōpassione sensualis nature non tamē debet esse ex rationis consideratione. ſ. Coz. vij. Qui flent tāq nō flentes sint. Quis enim defleat de morte eius q tanq leo intrepid⁹ mortem vicit: diabolū supauit ⁊ ad chuisti gliam trāsluit? Apocal. v. Ne fleueris ecce vicit leo. Secūdo ostendif in auctoritate adducta qnō debz aliquis lugere de iusto mortuo rōne ipsius defuncti. cuz subditur necz lugeatis sup eū. Cuius ratio est: quia iustus mortuus est in glia. i. in paradiso ⁊ ideo de eo gaudendū est nō flendū. ⁊ preci pue amicis: qz amor mutuus ⁊ leticiā ⁊ tristiciam cōem facere debet inter amicos. ſ. vt eueniat eis: gaudere cū gaudētib⁹ ⁊ flere cum flētibus. vnde cum iusto ex morte sua conuertaf luctus in gaudium. ꝑm illō Viere. xxx. Conuertā luctū eoz in gaudium. nō debet charis ⁊ amicis suis cōuerti gaudium illius i luctum. vnde sicut ipse ē extra luctum ⁊ dolorem. ita deberēt dicere chari sui illud Apocal. xxi. Et mors vltra nō erit necz luct⁹ necz clamor: iz nec vll⁹ dolor erit vltra: que ꝓma abierunt. B

Secundo in verbis p

positis iustus defunctus innuit suā gliam: cum dicit: sup me. Nam sicut dānatus post mortē recipit sup se magnā iram dei in gehenna. ꝑm illud pō. lxxvij. Sup me confirmatus est furor tu⁹ ⁊ omes fluc. tu. indu. sup me. Ita ille q saluaf recipit sup se magnam miam dei in glia. ꝑm illud pō. lxxxv. Mia tua dñe magna est su. me. ⁊ eru. ani. meam ex inferno inferiori. Jn quib⁹ quidem verbis iustus mortuus confitetur duplex beneficium dei.

Primū est: quia supra ꝺdignū assumpt⁹ est ad gloriam: ⁊ quantum ad hoc dicit, misericordia tua magna est super me.

Secundum quia euasit ignis eterni gehennam: ⁊ quantū ad hoc dicit. ⁊ eru. animā meam. ⁊c.

Circa primū notandū cp beati gaudent de magna mia dei quā receperūt tripliciter Primo qz per ipam euaserūt piculū peccati quia scz certi sunt cp peccare non possunt nec mortaliter nec venialiter. Jn hoc em mundo iusti hanc miam nō habēt: nec vnq⁹ aliquis habuit: nisi beata virgo que confirmata fuit sicut sancti in celo. ſ. quantuz ad nōpeccandū aliquo modo. Et si vultis videre cp ista sit ista mia: cōsiderare quid est peccatū ⁊ quid est offendere deū: cuius peccatoz non offendat deū: sed scipm: quia deus offendi nō potest. Sed in hoc est offensa quantū ad malā voluntatē: quia peccatores quātū ex parte eoz offendūt eum frangēdo dei precepta. ⁊ ideo cum ipe sit bonū infinitum ē offensa infinita. ⁊ sic est maximū malū: qa perdit per culpā bonū infinitū. iz si pderetur totus mūdus modicū est: quia mund⁹ est bonū finitū. in isto autē periculo sunt iusti iz custodiantur a deo p liberū arbitriū. Et si tu queras nunqd illi qui sunt in vita beata habent libez arbitrium: ⁊ si habent ēre peccare nō pñt. Dicēdum est ad hoc: cp habent liberum arbitrium: sed tamen peccare non possunt. Et quidem in vulgari habem⁹ defectū loquendi: quia vocamus impotentiā illud quod est maxima potētia. sicut etiā quādo dicimus cp deus nō potest peccare videf sonare impotentiā. ⁊ tamen nō est verum: quia deus potentissimus est: sed certe hoc sonat maximā potentiā: quia posse peccare nō est potētia sed defect⁹: qa potentia cōsistit in ope boni nō mali. vnde saluati habēt liberū arbitriū: quia possunt velle hoc vel illud semp tamē bonū. facere em malū nō ex aliquo arbitrio iz ex aliqua necessitate ⁊ defectu qui trahit libez arbitrium ad malū in hoc mūdo. quia creature trahūt nisi simus cauti in custodiendo libe rum arbitrium: sicut trahit nos pecunia ⁊ alia cōsimilia. Sed in alia vita nō trahuntur a creaturis istis quia continue vident eorum defectus: ⁊ sic remanent in libero arbitrio solum bene faciēdi: qz nō possunt recipere impressionem alicuius peccati. Et istud nō posse est magna virtus ⁊ magna potētia. sicut in corporibus celestibus non posse corrumpi vel alterari. vnde multum

Universidad de Deusto
Biblioteca

gaudent videntes se extra periculum peccandi: quod est auersio ab incommutabili bono & conuersio ad malū. Secūdo gaudēt sancti de magna mīa dei. qz p ipsam euaserunt iudiciū dei quod est maximū bñficiū Videmus enī q exemptio a iudicio a mundanis valde diligitur. sicut pz i monasterijs et ciuitatibus & castris: et tamen a toto papę nullus erimit. Sz si alicui daretur tale priuilegium esset maximus priuilegium. ergo q̄to ē excellēti⁹ donuz q aliquis sit exēpt⁹ a iudicijs dei sicut sunt saluati. certe nō poss̄et estimari. Et si arguak in cōtrariuz q dicit beatus paulus Roma. xiiij. q oēs stabimus ante tribunal xp̄i. Dicendū q̄ verum est q iusti venīēt sz nō ad iudiciuz recipiendū sz aderūt dei iudicio ad rectū ōi iudiciū ostendendū contra peccatores. Et hoc erit quia ipi iudiciū fecerūt de seipsis. sicut apostolus dicit. j. Coz. xj. Quia si nosmetipos diiudicaremus nō vtiq; iudicaremur a dño Et in hoc ostendit magna mīa dei. qz scilz nobisipsis iudiciū de pctis nr̄is cōmittit. Certe nullus iudex huius seculi hoc facit. sicut diceret latroni q̄ deberet suspendi. tibi cōmitto iudiciū. O quanta esset leticia cordis sui: o q̄ libēter correptionē cōmitteret sed iudex talis hoc nulli cōmittit: & tamen deus hoc facit. & nō solum hoc: verūtamē sententiā datam ex lege cōmittit. vnde infernum ad quē deputatus erat peccator ex lege dīna relinq̄t iudicio suo vt euadat sententiā si vult. & ideo hoc maxime imputabitur ei ad penam. Cūm qz saluati iudicium de seipsis fecerūt i hoc mūdo: exempti omnino sunt a iudicio ꝺdemnatiōis dei. Certio quoq; gaudēt beati de magna mīa dei: quia euaserūt prelia mūdi & oēm molestiaz eius. In mundo enī isto sunt mīte molestie & tribulationes. de q̄bus quilibet sentit et papa & cardinales & quilibet p̄nceps. vt timores veneni & mortis & infinitoz periculorum. Et iusti etiam habent in hoc mūdo saltem tribulationes mētales. Sed ab omnibus his malis sunt liberi ipi beati: quia nullam tribulationē vl aduersitatē habere possunt. & de hoc sunt securissimi. Considerate quāti emerek a dñis mūdanis si haberent trīa vnā securitatē: puta veneni vel infirmitatis vel hostis: & si possent habere ab omnibus periculis fere omia darēt vt hoc emere possent. Ergo quāto studio deberet ꝓcurari vita eterna; vbi sunt omēs cōsolationes sine tribulatiōe in pace mētis eterna. Propter oīa ergo p̄dicta ōr. Domīe in celo mīa tua: & talem mīaz petebat dauid dicens. Veniat super me mīa tua domīe.

Secundū beneficiū quod confitek iustus saluatus est quia euasit istis eterni gehēnam. & ideo subdik in auctoritate adducta supiuo. eruisti animā meā ex inferno inferiori. qui est ifernus damnatoz: a cui⁹ supplicijs sic eruti sunt beati q etiā certitudinem habēt nunq̄ illuc cūdi: & istud est maxima gratia: quia qui dicit infernū inferiorem in quo sunt damnati dic generale malum: quia est ibi cōtinuū & incurabile malum. naz picula huiz mūdi sunt vt tele arzenarum que cōtra ventū cito franguntur Sic esses in mari cū omnib⁹ possessionib⁹ tuis & filijs & amicis: multū timeres cum ibi oiretur tēpestas de amissiōe p̄dictoz. Sed nihil est respectu timoris quē debes habere de inferno: vbi pdis totuz mundū qui debebat esse tuus. quilibet enī saluat⁹ habet totū mundū & de toto gaudet. quod certe nō habēt reges mūdi vel imperatores sz aliquid habeant. Quis enī posz habere omnes pisces omnes aues oēs thesauros absc̄ditos? certe nullus. Unde mūdani & peccatores ista nō habēt nec p eis fecit ea deus. sed saluati totū habēt. & de toto gaudent. videtes prudentiā dei & ordinatiōez eius in illo. Et ita p infernū pdit homo dānatus totum mundū quem habuisz si saluatus fuisset. sed quod peius est pdit etiā visiones dei. Item est malū inferni incurabile: quia nullus pōt euadere: nec aliquod remediū stari potest. quia in inferno nulla est redemptio. sed cōtra penas huius mundi aliqua remedia inueniunk vnde summa mīa est istam penā euasisse. Est et illud malum continuū: quia quocūq; vadat pctōr in fernus sequek eum in omni tēpore & in omni loco. & ideo est maximū periculuz cum in eo omnia bona pdank. et istud malus est p prium peccatoz. sed iustoruz periculum est ne cadant in mortale pctm̄. Sed debēt confiderare peccatores si oīa haberent in loco pc̄loso q̄ cito elenarēt si possent. ergo multo magis cum omnia habeāt in pculo maximo sz aiam & corpus et omnia. cito deberent a tanto pculo surgere. Unde qz sancti inuerūt seipos surgendo vl custodiēdo se a peccato. ideo deus iuuit eos ad eruendas animas suas de inferno. & ideo dicebat p̄.

Nisi quia dominus adiu.me.pau.habi.in infer. anima mea. ℇ

Tertio i themate assum

pto tangitur remanentiū miseria: in eo q̄ dicit. sup vos ipsos flete: quia scz remanet i continuo bello: in magno dubio & i gravi pculo. Sz miseri peccatores q̄ hoc non attendūt volūt hic gaudere vbi tantū essz flendum. & ideo post istam vitam habebūt fletum eternum. Sed iusti q̄ sunt hic flentes puement ad gaudiū. vñ dñs ait discipulis. Joh. xvj. Plorabitis & flebitis vos: mūdus aūt gaudebit: vos aūt ꝓtristabimini: sed tristicia vestra vertek in gaudiū. Ratio aūt huius ē: quia motus est de oppositis in oppositū: & nunq̄ opposita sunt sil in eodem. vnde nūq̄ potest aliquid fieri sub vno opposito nisi fuerit sub alio pus. flet⁹ & risus opposita sunt. ideo illi qui volūt in hac vita leticiā & risuz: habebūt in alia tristiciam & luctū. Arbores enī que nimis cito virescūt & florēt: nō facūt fructū tēpore suo. Sic illi qui gaudēt in mūdo isto & que rūt mūdi cōsolationes: virescunt & florent ante tempus determinatū: quia hic nō est tempus gaudn: sed meroris penitētie & luctus: & ideo in alia vita nō cōsequenk fructum gaudioruz vite eterne. Sed iusti qui hic sunt in luctu & tristicia: i alia habebūt risuz & exultationē & leticiā. In cui⁹ figurā Ben. xxix. Jacob p̄mo accepit lyam q̄ erat lippa oculis & postea rachel que erat venusta facie: ad denotādū q̄ post vitam flebiles & laboriosam veniet ad gaudiosam. vñ dicitur Luce. vj. Beati qui nunc fletis: qz ridebitis. scilicet risu eterni gaudij. Ad q̄ deus nos perducat &c.

¶ De consolatione tristantium de morte. Sermo. vij.

Tristicia vestra ver

t tetur in gaudiū. Jo. xvj. Experimento ꝓbatum est q̄ res amar quibuscūq; igenijs possunt puerti i dulces. De hoc habenk exēpla in scriptura diuina. j. exodi. xv. vbi legit q̄ filij isr̄l venerūt i marath. nec poterāt bibere aq̄s q̄ marath coq̄ erāt amare. Et moyses clamauit ad dominū q̄ ondit ei lignū: q̄ cū misisset i aq̄s i dulcedinē vse sūt. Jtē. iiij. Reg. iiij. vn⁹ q̄ pueris heliseī collegit colloquintidas amaras & ꝓscidit in olla pulmēti: nesciebat enī quid erāt. Et ifuderūt sociis vt comederēt Et cū gustassent clamauerūt. Mors i olla vir dei. Et cū attulissent farinā misit in olla & nō fuit q̄d̄ amaritudis i olla. Sic ēt fieri pōt vt amaritudines & tristicie q̄s patimur i vita ista siue de mortib⁹ charoz nr̄oz puertāt in dulcedinē & gaudiū & ꝓsolationē. Et b ꝓfecto ꝓtinget nobis si ꝓformantes volūtatē nr̄az volūtati dīne studeamus in oībus patiētia hr̄e. Cūm dñs b promisit etiā discipulis suis de tristicia & omaritudine quā habere debebāt de morte & passiōe ipi⁹ dicēs ꝓpositam̄ba. Tristicia vr̄a &c. In quibus q̄dē v̄bis describūtur tria.

Primū est luctus miserie, cum dicitur tristicia vestra:

Secūz est virtus patiētie: cū subdik. vertek. nam p patientiā malus pene vertetur in bonum glorie.

Tertiū est fructus leticie: qz in gaudiū.

Circa p̄mū attēdēdū q̄ in statu pūr̄z miserie frequēter accidūt hoib⁹ ea q̄ inferūt eis tristiciā & luctū. Sed tristicie q̄ accidūt hoib⁹ pūt eē male & bone. Mala enī pōt eē tristicia & viciosa dupl̄r. Uno mō inq̄tū ē de aliq̄ debito & icōueniēti: puta q̄ aliq̄s tristek de bono: sicut ecōtrario eēt viciosuz gaudiū q̄ aliq̄s gauderet de malo. Et si tu q̄ras quo pōt aliq̄s vel dolere de bono vel gaudere de malo: Dico q̄ rō ē: qz aliq̄n cōtingit q̄ est aliq̄d malū q̄d est apparenter bonū. vñ de tali posset homo gaudere non inq̄tū eēt malū: sz inq̄tū apparēs bonū. Et tale est gaudiū mūdanoz: q̄ letant̄ cuz male fecerūt & exultant in rebus pessimis: puta q̄n pūt se vidicare quocūq; modo de eo quē oderūt. Hoc enī videk eis bonuz: & honorificū: & tñ est vere malū: qz repugnat iusticie diuine: & humana est. Cūm q̄n dauid fuerit saul in spelūca purgāte vētre: virus quidē q̄ erāt cū eo apparebat bonū q̄ ipse occideret eū & expediret se de eo: q̄ pleq̄bak eū & q̄rebat mortē eius: & q̄ vindicaret se. Sed dauid ondit q̄ hoc nō erat bonuz sz vere malū q̄ ipe mitteret manū in xp̄m dñi. Et noluit hoc facere sz reseruauit vindictā suā deo. j. Reg. xxiiij. Sic est aliq̄d quod vere est bonū: & tñ hz aliquā apparētiam mali. sicut paulo videbak malū suuz q̄ pateretur stimulū carnis: & ideo petiuit a deo ter vt ipz a se remoueret. sed dñs nō exaudiuit eū: qz ve erat bonū suū. ij. Coz. xij. Et p̄m hoc posset aliquis tristari de tali

bono:nō inquātū est bonū: sed inquātum apparet sibi malū:ꝛ tamen ista esset mala tristicia. Et talis est tristicia mūdi: q̄ tristatur de bono alioꝝ q̄ videt sibi q̄ sit diminutiuū boni suiunde letaf de malo alteri? ꝛ dolet de bono. quod est cōtra charitatē: que ecōtrario gaudet de bono primi ꝛ dolet de malo. Similr talis est tristicia accidiosi: quia apparent sibi mala ꝛ tediosa ea q̄ sunt vere bona ꝛ de amabilia: sicut bona spūalia que sunt nobile nutrimētū anime sicut habēti gustū infectuꝫ aliquo humore cholerico ei dulcia videnf amara: ꝛ ıō nō vult sumere. Et sic accidiosus refugit spūalia que debꝫ facere p̄m deū Alio modo tristicia potest cē mala: qz est immoderata. et sic est mala ꝛ viciosa: sicut si homo īmoderate tristetur de dāno suo: puta de morte cuiuscūq; vel de quacūq; alia iactura: qz passio tristicie debꝫ esse ratiōe moderata. vnde apostolus. ij. Cor. ij. non vult q̄ penitens maiori tristicia absorbeaf: etiaꝫ de peccato: ꝛ si nō de malo culpe: multo minꝰ de malo pene lꝫ supflue tristari. Et si tu q̄rus: nūquid potest aliq̄s nimis tristari de peccato? Dico q̄ si nos vocemus tristiciaꝫ interiorem displicentiā quam habꝫ homo in animo suo de peccato: sic nō pōt aliq̄s de peccato supflue tristari: quia petri non potest nimis displicere. Bꝫ si vocemus tristiciam ꝑt est passio q̄ facit trāsmutatōes etiā in corpore ꝛ facit etiā interdū flere et affligere se. sic debꝫ esse moderata. Et si sit supflua est viciosa ꝛ illicita: quia ē nociua corpori ꝛ anime. ꝛ ideo de tali tristicia dicitur Eccli. xxxviij. ca. Ne dederis i tristicia cor tuū: sed repelle eam a te. Talis ē tristicia que viciosa est que ōr tristicia seculi. de qua apostolus dicit. ij. Cor. vij. q̄ secli tristicia mortem operaf. Sed si sit de moderata tristicia et sit de malo vero ꝛ debito: tūc est tristicia vꝛtuosa: ꝛ ōr tristicia p̄m deum: sicut est tristicia de peccato vl̄ de malo proximi. ꝛ talis tristicia ē p̄m deuꝫ. ꝛ ideo ē cā salutis. vnde ōr. ij. Cor. vij. Que p̄m deum est tristicia penitentiam in salutem stabilem operatur. Jn quibus quidem ꝥbis facit apostolus tria.

Quia primo ponit motiuum graciosuꝫ cum dicit. q̄ p̄m deum est tristicia idest p̄m dei beneplacitum.

Secūdo ponit effectum virtuosum qui penitentiam operatur.

Tertio ponit fines fructuosum: quia in salutem stabilem.

Circa p̄mū attēdendū q̄ tristicia p̄m dē um est multipler. Et p̄ma q̄dem ē tristicia cōtritionis que est de malo ꝓprio peccato. inquātū homo p hoc offendit deum. ꝛ ideo talis tristicia est de malo culpe. vnde si sit cū humilitate recognoscēdo magnitudinē mali ꝛ peccati sui et̄ hoc se humiliādo ꝛ lugēdo ꝛ ieiunando timendo iusticiā dei ꝛ dolendo de gl̄ia dei quam cōtempsit. tūc talis tristicia est deo multū accepta. vñ baruch. ij. Anima que tristis est sup magnitudine mali: ꝛ incedit curua ꝛ infirma ꝛ oculi deficiētes: ꝛ anima esuriens dat tibi gl̄iaꝫ ꝛ iusticiā dño. Alia ē tristicia passionis scꝫ mali pene p̄pe quaꝫ hō patitur. ꝛ si patiꝫ in iuste ꝛ patientiā habeat ꝓpter deū in pena sua: tūc talis tristicia est ad meritū ꝛ ē grata deo. vnde. j. Petri ij. Hec ē gratia si ꝓpter deū sustineꝫ aḡs tristicias patiēs iniuste. Sic xp̄us tristis fuit dicēs. Matb. xxvj. Tristis est anima mea vsq; ad mortē. Alia ē tristicia cōpassionis scꝫ de malo p̄imi. ſ. culpe vl̄ pene: ꝛ hec p uenit er charitate p̄imi: ꝛ ideo deo grata Job. xxx. Flebā quondā sup eo q̄ afflictus erat ꝛ compatiebaf anima mea pauperi. Sic dicebat Paulus de perditiōe iudeoꝝ dicēs Roma. ix. Tristicia est mihi magna ꝛ dolor cōtinuus cordi meo. Optabaꝫ essi ego ipse anathema ē a xp̄o p fratrib? meis qui sunt cognati mei p̄m carnē qui sunt israelite. Alia est tristicia correctōis: qz corrigens aliū nō cum facie ridēte debꝫ corrigere: lꝫ cuꝫ facie quasi turbulēta ꝛ tristi habēdo etiā tristiciaꝫ cōpassionis i corde de culpa fratris sui. Eccl̄s. vij. Per tristiciam vultus corripit animus delinquētis. Ois ergo talis tristicia que est p̄ꝫ deū nō nocet saltem anime: īmo valet ad anime salutē ij. Cor. vij. Cōtristati estis p̄m deum vt in nullo detrimentū patiamini ex nobis. Secūdo in auctoritate adducta ponit effect? vꝛtuosus: cuꝫ ōr. quia penitentiā operaf. i. remissionē peccati ꝛ adeptionē regni que virtute penitētie acquiruntf. Nota q̄ si cōdemnatio alicuius esset scripta in libro cōmunis vel regis ꝓpter peccatum suuꝫ. ita q̄ si caperetur cum forbannitis suspenderetur vl̄ decapitaretur si posset deleri de scriptura. libi? ꝛ esse securuꝫ in domo sua. Sic

erte petōr ꝛ sua damnatio est in scriptis libris dei cū forbannitis a curia paradisi: ꝛ est iudicatus ad mortē: qz stipendia peccati mors. Sed si vult penitere ꝛ cōuerti ad deū per veram pn̄iam delebitur descripto regis idest dei: ꝛ eris securus de morte eterna fine qua nō euaderet eā. Vñ dicit Luce. xiij. Nisi penitētiam egeritis oēs simul peribitis. Actuū. iij. penitemini ꝛ conuertimini vt deleanf peccata vr̄a. Nota nō est aliqua mlier ita clauda vel monocula: q̄n si aliquis crederet habere vnū tale regnuꝫ quale est regnū francie q̄ nō libenter duceret in vxorē a magno ꝛ potētissimo viro Sed maius est adhuc p̄ne lucrū p quaꝫ q̄ accepit eā sibi habebit et ea incomparabiliter maius ꝛ melius regnū q̄ sit regnuꝫ frācie vel totius mundi: qz habebit regnū celoꝝ. Mat. iij. Penitētiam agite appropinquabit enī regnuꝫ celoꝝ. Et hinc est q̄ magnū gaudiū sit i celo de peccatore penitente. p̄m illud Luce. xv. Gaudium erit in celo super vno peccatore penitentiam agēte ꝛc. Secūdo in auctoritate adducta ponitur finis fructuosus: qz in salutem stabilem. Salus corporis nō est salus stabilis: sed salus anime quam scꝫ assequimur per opera penitentie per quam scꝫ christus saluator intrat domū anime nostre. Hoc figuratum est in zacheo qui erat princeps publicanoꝝ: qui sicut habef Luce. xix. ascendens in arborem sicomoꝝ. i. ficum fatuam per quam signatur crux: quia ꝥbus crucis stultitia est peuntibus. ꝛ tamen per ascensum sicomori que est ascensus penitentie q̄ operatur in virtute crucis: meruit christuꝫ in domo sua recipe ꝛ salutem aīe sue habere dicendo. Ecce dimidium bonoꝝ meorum domine do paupibus. Et nota q̄ dicit dimidiū: quia non dabat pauca: ꝛ dicit bonorum qz nō dabat deteriora. ꝛ dicit meorum quia nō dabat aliena. Jtem paupibus: q̄a nō dabat diuitibus vt retribuerent ei. ꝛ ıō sequitur. Hodie salus domui huic facta est. et hec salus anime sit stabilis per gratiam perseuerantie que daf penitēti. Deb. xiij. Optimuꝫ ē gratia stabilire cor. Eccli. xxvj. Pedes firmi super plantas stabilis mulieris. i. penitentie.

B

Secundo in themate

assumpto ꝓgitur virtus patiētie: cum dicit vertetur. Nā sicut virtute penitētie malum culpe vertit penitēti in bonum gratie. Job xvij. Noctem verterūt in die? scꝫ penitentes noctem culpe in diem gratie. et in eodem xxviij. Lapis idest cor lapideum et durum peccatoris calore solutus id est feruore penitentie in eo. i. in soliditatē gratie vertit. Jra quoq; malum pene conuertit patienti in bonum gloie. Figura huius habef Genes. l. c. in Joseph qui ait fratribus suis. Vos cogitastis de me mala: sed deus vertit illud in bonum. Jn quibus quidem verbis tanguntur tria.

Et primū est p̄sequentis crudelitas: cuꝫ ōr. vos cogitastis de me mala.

Secūm est p̄mittētis dei benignitas: cū subditur: sed deus vertit illud.

Tertiū est patiētis vtilitas. qz in bonū

Circa primū attendenduꝫ est q̄ q̄n aliq̄s ledit alium casualiter ꝛ imp? cogitate non imputaf ad crudelitatem. Et ıō Deut. xix: mandauit dei? vt essent alique ciuitates refugij ad quas tales q̄ casualiter idest ꝓpositum er nō ex aliquo p̄cedenti odio prorumpentes occidissent possent cōfugere ꝛ ibi sine pena ad ips̄ manere securi. Bꝫ illi qui sciēter ꝛ ex odio hoc fecissent nō saluabantur cū fugerent ad tales ciuitates imo occidebanf. ꝛ ideo tūc est crudelitas quando q̄s excogitate ꝛ p̄uise malū infert proximo. ꝛ tales maiori pena sunt digni: vn talēs in iudicio cōfundentur a deo. Et ıō dic̄ ps. xxxiij. Cōfundanf cogitātes mihi mala. Et maius potest esse q̄n aliquis cogitat nocere sub specie pacis sicut faciūt prodītores. Neemie. vj. Miserūt ad me dicētes. Veni ꝛ pentiamuꝰ fedus pariter in vinculo in cāpo vno. Ipsi aūt cogitabāt vt facerēt mihi malū. Secōo in auctoritate adducta ponit dei benignitas q̄ p̄mittit iustis iferri mala vt ꝥtanf eis in bona. vñ sequitur. Deus aūt vertit illud. Ubi nota differentiā inf deū ꝛ diabolū. Quia diabolꝰ conaf vertere bonū i malū. vnde postq̄ penitēs surrexit a peccato ꝛ per gram dei factus ē bonus: diabolus impugnat eum acrius vt precipiter eum in peccatū ꝛ faciat eum deteriorem q̄ prius. Hoc figuratum est. iij. Regum. xxij. vbi legif: q̄ pharao nechao qui signat diabolū constituit heliachim. ſ. regem. vertitq; nomen eius ioachim. Heliachim enī? interpraf resurrectio domini

Universidad de Deusto
Biblioteca

et signat penitentē qui gratia dei resurrexit a morte peccati: quē diabolus vertit in iosephim: qui interpretat precipitatio: qñ precipitat eū in recidiuū peccati. ⁊ fiunt postrema hoīs illius peiora peioribꝰ. Sed deꝰ econtrario cōuertit mala in bona malū. scz persecutionis in bonū consolationis. Uñ nō adimplet dñs malam voluntatē persequentis: sed remunerat cōstantiā patiētis. Cuius figura habet Deut. xxiij. vbi dicitur. Noluit dñs deus tuus audire Balaam. vertitq; maledictiōes eius i benedictionē tuā eo q̄ deligeret te. Aliquādo etiā deus mala que hoīes impij moliunt facere contra iustos cōuertit i eos. Figura huius habetur ij. Paralipo. xx. vbi legit. q̄ cum Josaphat rex ⁊ viri iuda cepissent laudes canere & dñs insidias eorum in semetipsos. i. amon ⁊ moab ⁊ montis seyr qui egressi fuerāt vt pugnarent cōtra iudam ⁊ percussi sunt in semetipsos ꝺ̄ñi: mutuis ꝯcidere vulneribꝰ.

Tertio i auctoritate inducta ponit patiētis vilitas: cum ꝺ̄r. in bonū. s. ipsi⁹ patientis. Et rō est: qr patiētia ex charitate procedit. Charitas autē filios est calori solari: qr sicut virtute caloris solaris conuertitur humor aque in vinū scz in vite: ita ⁊ tute charitatis conuertitur malū in bonū. s. i hoīe: qr diligentibus deum oia cooperāt̄ ſi bonū. vt ꝺ̄r Rom. viij. vbi dicit glosa Augustini. Usq; adeo protsus omia q̄ etiaz pctā dū ex eis humiliores resurgūt ⁊ doctiores Uñ siue sint humiliati ex cāu culpe: siue ex passiōe pene. dicāt illud ps. cxviij. Bonum mihi dñe qr humiliasti me. E

Tertio in themate assumpto ponitur fructꝰ leticie: cū ꝺ̄r. i gaudiū eternū quod sancti habebūt in deo. Et istud gaudiū excedit oia gaudia triplici ratione. Primo quidem qr est gaudium originale: ab eo enim quod est essentialiter tale omnia alia sumunt originem: sicut lux q̄ est in sole est principium oīum aliorum luminū. ⁊ calor ignis est principium aliorum calidoꝝ: scz elementatoꝝ. Uñ cū diuinum gaudium sit essentiale: qr est ipse deus. opz q̄ oīa alia gaudia originent ab ipo. Ex illi q̄ sunt in celo p̄cipiūt istud gaudiū immediate ab ipso. Et ideo abundantissimū gaudium quia hauriunt a fonte. Ex q̄ gaudēt in istis creaturis suscipiūt quasi a paruissimis riuulis. ⁊ ideo modicū vel quasi nihil est respectu illius gaudij. Et in hoc erant stulti peccatores: quia tātū gaudēt de istis creaturis q̄ cōtemnūt et perdunt illud diuinū ⁊ summū gaudiū. ⁊ ppt minimos riuulos aque turbide ⁊ modice q̄ nō satiāt nolūt ire ad fontē vbi est oīs gaudij pleni tudo. ⁊ ibi ē nobilissimū gaudiū. ⁊ semper virtꝰ nobiliori modo est in sua cā q̄ in effectibꝰ. Est etiā indeficiens ⁊ continuū gaudiū nō sicut gaudiū mundi: qr cito deficit sicut aqua piscine. interrūpit essi tristicijs sed sicut sol lux est continua ⁊ indeficiēs. ⁊ aqua a fonte ⁊ a vena fluens nō deficit et cōtinue fluit. sic ⁊ istud gaudiū. Propt q̄ dicebat Habachuc. iij. Ego aūt in dño gaudebo. ⁊ Job. xvj. Gaudium vestruz nemo tollet a vobis. Secūdo istud gaudiuz excedit oīa gaudia. qr est gaudiū finale. Finis aūt hꝫ rōnem optimi. qr est illud ꝓpter q̄ oīa desiderant ⁊ querunt. ⁊ ideo ipo habito nō querunt nec appetunt ea que fūt ad finem sicut ille qui adeptus est sanitatem nō curat plus de medicis. Unde cū illō sit finale gaudiū ⁊ summū gaudiū: ⁊ alia cuz nō sint finalia: nihil sunt respectu illi⁹. Unde si quis poneret finē in istis gaudijs: que haberi p̄nt in creaturis mortalit peccaret: imo non est curandū de istis gaudijs. cuz nihil sint respectu illi⁹. Sed q̄ pctōres pl⁹ curant de istis gaudijs ⁊ parū de illo ē stulticia ipsorum ⁊ deceptio peccati. Nā si aliquis eēt in domo cum candela accēsa ⁊ teneret fenestras clausas aduenīente die. ita q̄ lumen solis nō ingrederet nec perpenderet de claritate diei: tūc ille tal curaret plus de lumine candele q̄ de lumine solis: et timeret ne extingueret ei. sed ille qui esset in lumine solis nihil curaret de lumine candele. Sic peccator q̄ est clausus i carcere peccati tenebroso: habet modicū lumen gaudij p̄ntis. ⁊ videtur sibi q̄ hoc sit maius lumē id est maius gaudium quod possit haberi. et ideo tm̄ de isto curat vt habeat et ipsum non perdat. Sed iusti qui iam: aliquid percipiunt de lumine solis. id est de illo eterno gaudio: saltem in lumine fidei: contemnūt lumen candelarū. i. gaudia creaturarum ⁊ nō dolent de amissione earum. ⁊ multo magis hꝫ q̄ sunt in plena charitate. sicut beatis qui sunt in illo finali gaudio omnia illa gaudia nihil videnf. Et ideo scī etiam in

hoc mūdo implēt illud apostoli. i. Cor. vij. Qui gaudent tanq̄ nō gaudentes sint: qr illa gaudia nihil reputāt: ⁊ quia adepto fine excluditur omne cōtrariū. sicut adepta sanitate excludit oīs infirmitas. Ideo adepto illo finali gaudio excluditur oīs tristicia ⁊ luctus. ꝺ̄m illud Isa. xxxv. Gaudium ⁊ leticiā obtinebūt ⁊ fugiet dolor ⁊ gemitꝰ Tertio quoq; illud gaudiū excedit omnia gaudia: qr est incōparabile: quia scz oīa gaudia mundi nō possunt illi cōparari. Et rō est: quia gaudia mūdi aliqñ sunt falsa: quia verū gaudiū nō est nisi de bono. Et iō cū quis gaudet de malo est: qr illud malus videtur sibi bonum: ⁊ sic decipitur ⁊ est falsum gaudiū. Eccls. ij. Gaudio dixi cōfrustra deciperis: sed gaudiū illud ē tm̄ de vero ⁊ existēti bono. Itē quia gaudia mundi sunt mixta scz cū multis tristicijs ⁊ anxietatibus. Uñ Prouerb. xiij. Extrema gaudij luctus occupat. Sed illud est gaudiuz purissimū nihil habēs vnq̄ redij. vel amaritudinis ad mictū. Sap. viij. Nō hꝫ amaritudinē cōuersatio illius: nec tediuz commixtus illius: sed leticiā ⁊ gaudiū. Itez qr gaudia mundi sunt ita parua ⁊ de tā paruis rebus q̄ nō replēt nec satiāt appetitū sed illud est ita abūdans q̄ replet ⁊ satiat sine fastidio appetitū. Job. xv. Gaudium meum in vobis sit ⁊ gaudiū vestrum impleatur. Itē quia gaudia mūdi tēporalia sunt: istud autē est eternum. Unde Esaie. xxxv. Leticia sempiterna sup capita eorū. gaudiū ⁊ leticiā obtinebūt. Ad quod gaudium nos perducat ipse deus sanctoꝝ gaudium qui trinus ⁊ vnus viuit ⁊ regnat in secula seculorum. Amen.

¶ Habes humanissime lector in hoc volumine sermones siue oratiōes funebres eruditissimi viri fratris Johānis de sancto geminiano ordinis fratrū predicatorum. In quo primo ponūtur sermones de statu viuentiū: seu de vita ⁊ morte hoīs generaliter loquētes. Scōo ꝺ̄o sermōes dignitatū ⁊ statuum: aut officiis seu etates et euētus fortune ⁊ modos mortis varios hominuz exprimentes. Ultimo ꝺ̄o ponuntur sermones ad cōsolationem remanentiū et mortuos suos lugentiū primēres: vt ipe auctoꝝ in proemio suo euidenter declarat.

¶ Fructuosoꝝ sermonū funebrium finis adest. cura ⁊ expensis viri solertis Johannis clein alemani Lugduni impressorum. Anno incarnate deitatis. M. cccc xv. die ꝺ̄o mensis augusti. xxij.

¶ Registrū huius operis:
a.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p.q.r.s.t.v.
x.y.z.A.B.C.D. Omnes sunt quaterni preter. i. C. D. qui sunt terni.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca